

W. 37724
1986

Q2: 4.2K26.1
E4

శ్రీరస్తు. Tel 1016

శ్రీరఘవతయేనమః

అష్టాధికవజ్ర్యుత్తరసప్తశతపురస్కృతసహస్రసంఖ్యక
విక్రమశకీయహంసేవ్యతీతేషు

భట్టతంత్రాన్యాయసాంఖ్యధర్మశాస్త్రాది
సకలదర్శనపారీణ

శ్రీకమలాకరభట్టప్రణీత

కాలవ్రతప్రాయశ్చిత్తశ్రాద్ధశాచాది
నానావిధనిర్ణయవిలసితః

నిరణయసింధునామకగ్రంథః.

శ్రీమత్కాంచీనగరనివాసినా

నివృత్తి - వీరరాఘవస్వామిశాస్త్రిగౌ
సమ్యక్పరిశోధితః

శ్రీమత్సీతారామార్యసూనునా

బరూరు - త్యాగరాయశాస్త్రిగౌ

స్వీయ

గీర్వాణభాషారత్నాకరముద్రాక్షరశాలాయామ్.

ముద్రితః

మహాజనామోదాయజగతిచిరంవిజయతామ్.

చ నమస్తుభిః

గంజీను||

K. CHIDAMBARAM

19 JUN 1914

౧౨

ప్రకటన.

ప్రకృతంబునముద్రింపబడియుండెడు
నూతన గీర్వాణ గ్రంథ ముల వివరము.

నిర్ణయసింధువు - ఇదిప్రపంచంబునంగల సర్వధర్మశాస్త్ర
ములను నిర్ణయముగ నిర్ణయించుటవలన నిర్ణయసింధువనం
బడియె.

శంకరభాష్యసహితశ్రీవిష్ణుదివ్యసహస్రనామస్తోత్రము

సంధ్యావందనభాష్యము

అపరోక్షానుభూతి, వేదాంతగ్రంథము

దేవీఖడ్గమాలా - గామావళిసహితము

లలితాత్రిశతి - నామావళిసహితము

సౌభాగ్యలహరి - లక్ష్మీస్తోత్రము

గంగాలహరి - పండితరాయప్రణీతము

మహాన్మ్యసము

రతిమంజరి - కామశాస్త్రము

భక్తేశ్వరవ్రతకల్పము

దేవ్యానందలహరి - శంకరాచార్యప్రణీతము

శృంగారతిలకము - కాళిదాసవిరచితము

ఉత్తరరామచరితమ్ - మహాకవిశ్రీవత్సాది ప్రణీతమగునాట

కము - శుభ్యాఖ్యానము. ఇదిముద్రింపబడుచున్నది.

మఱియుప్రకృతంబున మాధవాచార్యులచే రచియింపబడిన
వ్యాఖ్యానంబుతోడ సూతసంహితను ముద్రాక్షరాంకితం బొనర్చు
చువచ్చుచున్నాడను - అయ్యదియతిసత్వరంబుగనే ముద్రించిముగిం

పంబ డును - కాపుననోస్తేసీశులారా! ఇదివరకునుండింపంబడని
తాళపత్రస్తంబులగు నాటకాలంకారపురాణేతి హాసధర్మశాస్త్రా
దులుమదీయగీర్వాణభాషారత్నాకరంబున నుత్పన్నంబులై “ తరం
గంబులంబోలి” యొక్కటొక్కటిగా బియలువెడలెడిగ్రంథంబుల
ను వలయువారలు చన్ద్రశట్టణము పెద్దినాయనిపేట కృష్ణమనాయని
యగ్రహారంబున (౩౫) వ డోక్ నెంబరు గలగృహమునందు గీర్వా
ణభాషారత్నాకరముద్రాక్షర శాలాధికారియగు- బరూరు- త్యా
గరాయశాస్త్రిలవారియొద్దక్రయమునకుతీసికొనవచ్చును.

శ్రీ రస్తు.

నిర్ణయసింధ్వసుక్రమణికా

పుటసంఖ్యా

పుటసంఖ్యా

ప్రథమపరిచ్ఛేదే	మలమాసేకార్యకార్యనిర్ణయః	2
మంగళాచరణమ్	మలమాసేకార్యకార్యనిర్ణయః	౧
షోఢాకాలభేదః	గురుశుక్రాస్తాదౌవర్జ్యం	౧౨
అబ్ధిపంచధా	సింహస్థేవర్జ్యవిచారః	-
చాంద్రోబక్షప్తిభేదః	కృచిత్సింహస్థేభ్యనుజ్ఞా	-
సంవత్సరనామాని	గురుశుక్రయోర్మలవృద్ధత్వం	-
సంవత్సరప్రవృత్తిః	అతిచారగతేజీవేచారః	-
అయనస్వరూపం	అస్తస్యదేశపరవ్యవస్థా	-
అయనయోర్వినియోగః	అస్తాదేరపవాదః	౧౩
తత్రదేవతాప్రతిష్ఠానిర్ణయః-	మలమాసవ్రతం	-
దక్షిణాయనేపి ప్రతిష్ఠాక్రతుమాసభే	పక్షనిర్ణయః	-
సంక్రాంతినిర్ణయః	తిథినిర్ణయః	-
సర్వసంక్రాంతిషుదానాని	వేధనిర్ణయః	-
సంక్రాంతౌడపవాసనిర్ణయః	తిథేస్సాయంప్రాతర్వేదము	-
సంక్రాంతౌకేషుచిదు పవాసనిర్ణయః	తిథివిశేషేవేధము	-
సంక్రాంతౌశ్రాద్ధం	కర్తృకాలవ్యా	-
విష్ణుపదాదిస్వరూపం	యగ్నవాక్యం	-
షడశిత్యాఖ్యం	దైవధేనిర్ణయః	-
విషువలక్షణం	సామాన్యతోదశమి	-
కుత్రచిత్పిండరహితంశ్రాద్ధం	త్రయోదశీ	-
కుత్రచిదాత్రౌస్నానం	ప్రతిపదా	-
జన్మశ్చేసంక్రాంతి శ్చేత్తర్హితత్రస్నాన	ఖర్వదర్పాదిలక్షణము	౧౪
నేవిశేషః	ఏకభక్తం	-
కుత్రచిత్స్నాయంసంధ్యానిషేధః	కాలఃపంచధా	-
చాంద్రాదిమాసభేదాః	అధనక్తం	-
శ్రాహ్మణ్యాదీనాంమాసనిర్ణయః	ప్రదోషలక్షణం	-
మలమాసనిర్ణయః	ప్రదోషేనిషేధపదార్థాః-	-

సంధ్యాలక్షణం	౧౬	ప్రతిమాన్వరూపం	౧౯
యతిన క్తం		అనాదేశద్రవ్యే ఆజ్యం	-
విధవాన క్తం		అనాదేశమంత్రేనమస్తవ్యావృతిః	-
విధురన క్తంతల్లక్షణం		అనాదేశేదేవతాప్రజాపతిః	-
సారన క్తం		గ్రహాదిపూజాయాం హేమామసంఖ్యా	-
హరిన క్తం		అను క్తసంఖ్యాయాం నిర్ణయః	-
వక్షేధర్మాచరణం		వ్రతోద్ధ్యాపనానుక్తౌ	-
అయాచితనిర్ణయః		వ్రతోద్ధ్యాపనాశక్తౌ	(యః
నక్షత్రవ్రతకాలః		వృధావిప్రవచన గ్రహదక్షిణా నిర్ణ	-
వ్రతపరిభాషా	౧౭	రజతదక్షిణానిషేధః	౨౦
తదధికారిణః		పరాన్నభోజననిషేధః	-
శూద్రవైశ్యవర్ణధర్మాః		షారపదార్థనిషేధః	-
స్త్రీణామనుజ్ఞాపిత		క్షారయాపనిర్ణయః	-
స్త్రీణాంస్నానవిశేషః		గోధూమప్రతిప్రసవః	-
వ్రతగ్రహణప్రకారః		వ్రతేగ్రాహ్యధాన్యాని	-
వ్రతారంభకాలః		కూశ్మాండాదినిషేధః	-
భద్రానిర్ణయః	౧౮	ప్రతిపదాదిషుహవిష్యపదార్థాః	-
భద్రాపుచ్చనిర్ణయః		గృహీతవ్రతత్యాగేప్రాయశ్చిత్తం	-
భద్రాసప్తవిష్యుక్తి		ఉపవాసప్రత్యామ్నాయః	-
దినభద్రారాత్రిభద్రా		వ్రతేనియమాః	౨౧
వ్రతారంభేవిశేషః		స్త్రీవ్రతేవిశేషః	-
ఖండతిథిలక్షణం		విధవావిశేషః	-
వ్రతారంభేనర్తకః		ఏకాదశ్యాంతాంబూలనిషేధః	-
వ్రతస్థధర్మాః		అశ్రుపాతాదినిషేధః	-
వ్రతేబ్రాహ్మణభోజనమ	౧౯	సూతకాదానిర్ణయః	౨౨
సహస్రభోజనేవిశేషః		జాతాశాచేనిర్ణయః	-
ద్వితీయజమానకర్తృకే		మృతాశాచేనిర్ణయః	-
శూద్రస్య విప్రద్వారావ్యా హృతి		క్షుతజాతాచేనిర్ణయః	-
హేమామః		గర్భిణీకీనాంవ్రతేప్రతినిధిః	-

పూర్వసంకల్పితవ్రతే	౨౨	కామ్యవ్రతవిధిః	౩౪
రజస్వలానుప్రతినిధయః	-	దశమీనియమః	-
స్త్రీశూద్రమూర్ఖతాదానిషేధః ౨౩	-	వ్రతఘ్ననితస్యప్రాయశ్చిత్తం	-
బ్రాహ్మణస్యహీనవర్ణకర్తృకరణేనిషే	-	ఏకాదశ్యాంశ్రాద్ధప్రాప్తౌ	౩౫
కుత్రచిత్ప్రతినిధినిషేధః	-	అవ్రతఘ్నాని	-
వృతాదిసన్నిపాతే	-	సర్వవ్రతేషునియమాః	-
శివరాత్రౌపాతఃపారణమ్	-	ఉపవాససంకల్పః	-
భూతాష్టమ్యాదాదివాభోజనని	-	ద్వాదశ్యాంవర్జ్యహదర్శా	౩౬
సంకాంత్యాదౌరాత్రిభోజననిషేధః	-	ద్వాదశ్యాంవేదనముక్తయః	-
పాండ్రాయణే ఏకాదశ్యాం భోజనం	-	రజస్వలాయా ఏకాదశి	-
కార్యం	౨౪	అష్టమహాద్వాదశ్యః	౩౭
ప్రతిపదాదితిథినిర్ణయః	-	అథద్వాదశీనిర్ణయః	-
సర్వతిథిసువర్త్యాని	-	ఆహ్నీకాపకర్తృః	-
ద్వితీయాదినిర్ణయః	-	ప్రదోషాదిసంకటేనిర్ణయః	-
తృతీయానిర్ణయః	-	హరివాసరలక్షణం	-
చతుర్థీనిర్ణయః	౨౫	ఉపవాసాతిక్రమే	-
పంచమీనిర్ణయః	-	ద్వాదశీనిర్ణయః	౩౮
షష్ఠీనిర్ణయః	౨౬	త్రయోదశీనిర్ణయః	-
సప్తమీనిర్ణయః	-	చతుర్దశీనిర్ణయః	-
అష్టమీనిర్ణయః	-	పూర్ణిమామావాస్యాని	-
నవమీనిర్ణయః	-	అమాయాంసోమవారాది	-
దశమీనిర్ణయః	-	యోగేనయోగలక్షణోవ్యతీపాతః	-
ఏకాదశీనిర్ణయః	-	అథేషికాళః	-
ఏకాదశీనిత్యకామ్య ఉపవాసనిషేధే	-	ఇష్ట్యాద్యారంభఃపౌర్ణమాస్యావేద-	-
ఫలాహారాభ్యనుజ్ఞానిర్ణయః ౨౮	-	అమాయాంవిశేషః ౩౯	(మే)
ఏకాదశ్యాం అష్టాదశభేదాః	౩౯	పిలమాసాదౌనప్రథమారంభః	-
ఏకాదశీవ్రతోపయుక్తధర్మాః	౪౦	మతాంతరేక రత్నా	-
ఏకాదశీవ్రతే అధికారిణః	-	అథవికృతిః	-
ఏకాదశీవృతాకరణేప్రాయశ్చిత్తం	-	అగ్రయజ్ఞేవిశేషః	౪౧

పశుయాగకాలః	౪౦	గ్రహణ కాలే భోజనే ప్రాయశ్చి	
ఆధానకాలః	-	త్తమ్	౪౮
ఆధాననక్షత్రాణి	-	ఉపవాసోగ్రహణేకైకార్యః	-
సోమయాగకాలః	౪౨	పుత్రవతఉపవాసనిర్ణయః	-
అమావాస్యశ్రాద్ధకాలః	-	గ్రహణేమాదామణియో	-
పిండపితృయజ్ఞకాలః	౪౩	స్నానదానాదికాలనిషేధః	-
పింఛ పితృయజ్ఞ కరణే ప్రాయశ్చిత్తం	౪౪	ముక్తిస్నానకరణేదోషః	౪౯
వైశ్వదేవాకరణే ప్రాయశ్చిత్తం	-	గ్రహణస్నానేతీర్థాని	-
పతితాన్నభోజనే ప్రాయశ్చిత్తం	-	ఉష్ణోదకస్నానేతారతమ్యం	-
నిర్గ్నికస్య అమానిర్ణయః	-	తీర్థవిశేషేదానవిశేషః	-
సాగ్నికస్య అమానిర్ణయః	-	గ్రహణేశ్రాద్ధవిధిః	౫౦
స్త్రీశూద్రాశామమానిర్ణయః	-	గ్రహణేశ్రాద్ధభోజనేదోషః	-
శ్రాద్ధాంతరసన్నిపాతే	-	సూతకేగ్రహణేవకర్తవ్యవిశేషః	-
సినీవాలీలక్షణం	-	రజస్వలాస్నానం	-
కుహూలక్షణం	౪౬	రాత్రావపిశ్రాద్ధాది	-
కుతుపకాలలక్షణం	-	చంద్రగ్రహణం దివాచేత్	౫౧
తులాదానం	-	గ్రహణ దినేవార్షికశ్రాద్ధ ప్రాప్తౌ	-
అమాశ్రాద్ధాతిక్రమే ప్రాయశ్చిత్తం	-	చేత్	-
గ్రహణనిర్ణయః	-	తత్రమంత్రదీక్షాకాలజప్తరాశ్యాదౌ	-
వేధనిర్ణయః	౪౭	గ్రహనిర్ణయః	-
చంద్రగ్రహణేవిశేషః	-	గ్రహణేశ్రాద్ధానిష్ఠఫలం	౫౨
చంద్రగ్రహస్తోదయే	-	నాగబింబదానేమంత్రః	-
చంద్రసూర్యగ్రహస్తాస్తే	-	అత్రశాంతిరుక్తా	-
గ్రహణే సంధ్యా హోమామాదా	-	గర్భిణ్యాగ్రహణావలోకననిషే	౫౩
బాలవృద్ధాతురాణాం	-	మంగళశక్యత్యేషువేధవిశేషః	-
శృతాన్ననిషేధః	-	మంత్రదీక్షా హోమతర్పణం	౫౪
తక్రస్తుతపాచితానాం నిర్ణయః	-	గ్రహణేశ్రాద్ధాదికర్తవ్యతా	-
వేధేభోజనాదిప్రాయశ్చిత్తం	౪౮	హోమాశక్తౌచతుర్థాణోజనః	-
		కురుక్షేత్రే ప్రతిగ్రహే ప్రాయశ్చిత్తం	-

పూర్వసంకల్పితద్రవ్యోపగ్రహణేవిశేషజన్మాప్తమ్యూహవిశేషః	౬౦
మేఘాచ్ఛాదనేఅంధాదీనాం	౫౫ తత్రైవశుక్లపంచమికల్పాదిః
ఇతిగ్రహణనిర్ణయః	చైత్రశుక్లాష్టమ్యాంభవాన్యోష్టమ్
అథసముద్రస్నానం	౫౭ అభిభవానీయాత్రా
భృగుభౌమదారే సముద్రస్నాననిషేధః	అత్రైవఅశోకకలికాపాశ్రమమ్
అపర్వణిస్నాననిషేధః	చైత్రశుక్లనవమీరామనవమీ
సేతుబంధాదాననిషేధః	చైత్ర శుక్ల దైకా దశ్యాం దోలీ
సముద్రస్నానవిధిః	త్సవః
సముద్రార్హ్యమంత్రః	౫౮ చైత్రశుక్ల ద్వాదశ్యాందమనోత్సవః
సముద్రతర్పణమ్	అథాగమోక్త దీక్షావతోదమనారో
ఇతిపథమ పరిచ్ఛేదః	పణవిధిః

ద్వితీయపరిచ్ఛేదే

అథసంవత్సరప్రతిపదనిర్ణయః	౫౯ చైత్రశుక్ల చతుర్దశీపూర్వాగ్రాహ్య
మీనసంక్రాంతినిర్ణయః	చైత్రశుక్ల పూర్ణిమా
అథతిథినిర్ణయః	అత్రవిశేషనిర్ణయమృతే
అపితుసంవత్సరారంభః	అత్రసర్వదేవానాందమనపూజోక్తా
అస్యామేవనవరాత్రారంభః	౬౦ ఇయంమన్వాదిః
అత్రప్రపాదానమ్	ఇతిచైత్రః
కుంభదానమ్	—*—
చైత్రశుక్ల తృతీయాయాం గౌడిణి	అభివైశాఖః
లోత్సవః	మేషసంక్రమః
త్రైవసౌభాగ్యశయనప్రతమ్	అభ్యవైశాఖస్నానం
పంచమన్వాదిః	ఏవంసంపూర్ణస్నానాశక్తౌ
సంవత్సరమన్వాదినిర్ణయః	చైత్రశుక్లతృతీయా
చంద్రార్థముక్తంమాత్యే	అక్షయ్యృతీయా
చైత్ర తృతీయాయాం మత్స్యజ	ఇయంయుగాదిరపి
అత్ర	అత్రచంద్రార్థముక్తంమాత్యే
అక్షసంగద్దశావతారజయస్త్వః	అత్రదానవిశేషస్తత్రైవభవిష్యే

అత్రరాత్రిభోజనేప్రాయశ్చిత్తం	-	అపాధ తక్లచరిమి పార్థమాసీచమ	
అత్రశ్రాద్ధాకరణేప్రాయశ్చిత్తం 2౪		వాణి	-
అత్రసముద్రస్నానప్రశంసా	-	అత్రైవేషుకయనోత్సవః	-
ఇయ మేవ తృతీయా పరశు రామ జ		అపాధకుక్తైకాదశీ	౮౧
యంతీ	-	అత్రైవచాతుర్మాస్యారంభః	-
వైశాఖశుక్ల సప్తమ్యాంగంగోత్పత్తిః		అపాధ పార్థమాస్యాం కోకిలావ్ర	
వైశాఖశుక్ల ద్వాదశ్యాంగయోగవిశేషః		తమ్	౮౬
వైశాఖ శుక్ల చతుర్దశి సృసింహ జ		ఇ త్యా సా ధః.	
యంతీ	2౫	—*—	
అథాత్రవిశేషః	2౬	అథనదీనాంరజోదోషః	౮2
వైశాఖ పౌర్ణ మాస్యాం విశేషో వ		శ్రావణశుక్ల తృతీయామధునవాహ	
రాశ్చి	-	శ్రావణశుక్ల చతుర్థి	
అత్రకృష్ణాజనదానం	-	శ్రావణశుక్ల సంచమినాగంచమి	-
ఇతివైశాఖః		అత్రవిశేషో హేమాద్రాభపిష్యే	
—*—		అత్రైవవిష్టోంజవిత్రాకోపహమ్	౮౯
అథశ్శేషః.		శ్రావణశుక్ల చతుర్దశిపూర్వయు	౯౧
శ్వేషంకాంతోత్పత్తిః	-	అథోపాకర్త	
శ్వేష శుక్ల శ్శేషీయాంయారంభావ్రత		అత్రైవహయగ్రీవోత్పత్తిః	౯౮
శ్వేష శుక్ల దశమీదశహరాఖ్యా	22	శ్రావణ్యాం పార్థమాస్యాం శ్రవణా	
అత్రవిశేషఃకాశీఖండే	-	కర్త	
అస్యావినసేతుబంధ రామేశ్వరపూ		ఇతిశ్రావణః	
జా	2౩	—*—	
శ్వేషశుక్లైకాదశీర్వలా	-	అథ భాత్రపదః	
శ్వేష పార్థమాస్యాంసావిత్రివ్రతం	-	సింహేపరాక్షోదశ	
ఇయంమన్వాదిరసి	౮౦	అత్రగోప్రసవే చ్యుతసాశేనః	
ఇతిశ్శేషః		భాద్రపృషత్యశీయాంకజశేనం	
—*—		భాద్రపృషత్యచతుర్దశిహుగేనం	
అథా సా		అథవిశేషాబా	౯౯
విధుననకాంతోవ్రతః	౮౦	అథవిశేషాబా	

కార్తికశుక్లచతుర్దశి	చతుర్దశి	అత్ర కాలబైరవపూజా	౧౭౩(జా
కార్తికామావస్య మాశ్వయు	బి	మార్గశీర్ష శుక్ల పంచమ్యాం నాగపూ	
కర్క	౧౬౪	మార్గశీర్ష శుక్ల వస్త్రీచంపావస్త్రీ	-
తత్రైవభిష్టప్రతమ	౧౬౫	ఇయమేవసృందవస్త్రీ	-
కార్తికశుక్లప్రతపదిగోక్రీడా	౧౬౬	మార్గ పూర్ణి మాయాం దత్తోత్ప	
బలిప్రతిపత్	౧౬౭	త్తి	౧౭౪
మార్గపాతీబంధనమ్	-	ఇతిమార్గశీర్షః	
యమిష్టతీయా	-	—*—	
కార్తికశుక్లసప్తమియగాదిః	౧౬౮	అ థ పా వః	
అత్రైవవిష్టప్రతాత్రం	౧౬౯	ఇసున్నలక్ష్మేవం షోడశ	౧౭౫
కార్తికశుక్లదశమిభిష్టపంచకప్రతం	-	పావశుక్లై కాదశిమన్వాది	-
కార్తికశుక్లద్వాదశ్యాంరేవతీయోగ	-	పాపామానాస్యాయాం అర్ధోదయః	
రహితాయాంపరణంకార్యం	-	అత్రదానవిశేషః	౧౭౬
అస్యామేవదేవోత్థానముక్తం౧౭౦	-	ఇతిపావః	
చాతుర్దాశ్యప్రతసమాప్తిః	-	—*—	
వారాహాక్షోబోధనవిధిః	-	అ థ మా ఘః	
కార్తికశుక్లద్వాదశి పార్వ మాసీచమ	మాఘసౌమ్యం		౧౭౭
న్వాదిః	౧౭౮	మకరసంక్రాంతౌ పరతశ్చ త్వారింశ	
వైకుంఠచతురశి	-	ర్థ టికాపుణ్యాః	౧౭౯
కార్తికప్రతోద్వాసనమ్	-	మకరేదానవిశేషః	-
కార్తికపార్వ మాసీపరా	-	మాఘమాయాంయోగవిశేష౧౮౦	
అత్రత్రిపురోత్సవః	౧౭౯	మాఘశుక్లచతుర్దశ్యాంయమతర్పణం	
అత్రవృషోత్సరోత్సవస్త్రీ	-	మాఘశుక్లచతుర్దశిలచతుర్థి	-
అత్రకార్తికేయదర్శనమ్	-	ఇయమేవకుందచతుర్థి	-
ఇతికార్తికః	-	మాఘశుక్లపంచమిశ్రీవరచమి	-
—*—	-	సంధ్యంతము	-
అ థ మార్గశీర్షః	-	అత్రదానవిశేషః	౧౮౩
శుభి కేపూర్వాషాడశ	౧౮౨	ఇయమిన్వాదిః	-
మార్గశీర్షాష్టమికాలాష్టమి	-	మాఘశుక్లాష్టమిభీష్టాష్టమి	-

పుటసంఖ్య

పుటసంఖ్య

మాఘశుక్ల ద్వాదశిభిష్ట ద్వాదశి	-	ఋతౌగమనేదిసంఖ్య	-
మాఘపూర్ణిమా	-	ఋతౌగమనేతిథ్యాదినియమాః	౧౯౪
ఇతిమాఘః		శ్రాద్ధాహస్త్రీగమనేసిందా	౧౯౫
—*—		అనేకభార్యస్యతుగమనే	-
అథ ఫాల్గునః		ఋతౌవగమనేదోషః	-
కుంభేషోడశ	౧౮౪	గర్భాధానవిధ్యకరణేదోషః	-
ఫాల్గునకృష్ణాష్టమ్యాంవిశేషః	-	మలమోసశుక్రాస్తాదౌ	-
అస్యామేవగ్రహణేవిచారః	౧౮౭	స్త్రీగమనేశుద్ధిమాహ	-
ఇయంమన్వాదిః	౧౮౯	రాత్రావాశేచేరజసి	౧౯౬
చైత్రకృష్ణప్రతిపదివసంతోత్సవః	-	సప్తదశదినమధ్యేరజసిచేత్	-
అత్రవిశేషోహేమాదౌ	౧౯౦	రోగజేరజసి	-
అత్రచూతకుసుమప్రాశనముక్తం	-	రజస్వలనామనోన్యస్పర్శే	-
చైత్రమావాస్యామన్వాదిః	-	సవర్ణానాంవిశేషః	-
ఇతిఫాల్గునః		రజస్వలాయాశ్చండాలాదిస్పర్శే	-
ఇతిద్వితీయపరిచ్ఛేదః		రజస్వలాయాంవైమిత్తికస్నానం	౧౯౭
—*—		రజస్వలాయాంరజసిజ్వరోష్పతై	-
తృతీయపరిచ్ఛేదే		రజసోజ్ఞానే	-
మంగళాచరణమ్	౧౯౧	పుంసవనానవలోభనమ్	-
ప్రథమరజోదర్శనేదుష్టతిథ్యాదయః	-	పుంసత్త్రాణి	-
దుష్టవారాః	-	పుంసవనేతిథ్యాది	-
సక్షత్రఫలమ్	-	అనవలోభనమ్	-
లగ్నఫలమ్	-	సీమంతోన్నయనం	౧౯౮
వక్రఫలమ్	-	తత్రప్రతిగర్భకర్తవ్యతా	-
రుధిరబిందుఫలమ్	-	సీమంతాభాషే	-
ప్రథమతౌదోషఃస్త్రీగమనే	-	భోజనప్రాయశ్చిత్తం	-
యోగఫలమ్	౧౯౨	గర్భిణీతత్పుత్తిధర్మాః	-
దుష్టప్రథమతౌశాంతిః	-	సత్యశ్చార్థభోజనసిషేధః	౧౯౯
ప్రథమతౌవిశేషః	౧౯౩	సూతికాగృహప్రవేశః	౨౦౦
ప్రథమరౌప్రాక్స్త్రీగమనేనిషేధః	-	జాతకర్మ	-

వృద్ధిశ్రాద్ధేతిమహేషచారః	-	సిమ్మలపాదము	-
అశాచాంతరపాతవృద్ధిశ్రాద్ధేతిచారః	-	అథోపవేశనమ్	౨౧౦
జన్మదుష్టకాలగండాంతస్త	-	అన్నపాశ్రీశనమ్	-
దానమ్	౨౦౧	అబ్బపూర్తిః ఉష్ణోదకస్నాననిషేధః	౨౧౧
అగ్నేషాఘలమ్	-	కటిసూత్రమ్	౨౧౨
జ్యేష్ఠాఘలమ్	౨౦౨	చాలమ్	-
మూలఘలమ్	-	మాతరిగర్భిణ్యానిషేధః	-
మూలవృక్షః	-	జ్వరోత్పత్తౌమామూరజని	౨౧౩
లగ్నభేదాఘలమ్	౨౦౩	సంకటముండనోత్తరంవిధిః	-
విశాఖాఘలమ్	-	సోదరయోచాశాచమ్	-
చిత్రాఘలమ్	-	చాలభోజనేపాయశ్చిత్రమ్	౨౧౪
వృశ్చిపాతాదిఘలమ్	-	శిఖాచిచారః	-
విశ్వతాంగసహదంతజాతఘలమ్	-	చాలంచాలకాస్తాశ్చిరశ్చ	-
పితృభ్రాతృక్రికనక్షత్రజాతే	-	విద్యారంభః	-
గ్రహణజననేశాంతిః	-	శనుర్విద్యా	౨౧౫
అకాలప్రసవస్త్రీయుగలక్షణం౨౦౪	-	అనుమితస్యవిశేషః	-
ఉపరిదంతజననే	-	ఉపసయనంశిశులక్షణమ్	-
త్రికశాంతిఃచాలత్రయజననే	-	ఉపసయనేగౌణకాలః	-
వక్షిపూజా	౨౦౫	జన్మమాసాది	౨౧౬
దత్తపుత్రపరిగ్రహవిధిః	-	ఉపసయనేగురుబలమ్	-
స్త్రీసూద్రయోరదత్తకేవిధిః	౨౦౬	గర్భగ్రహణేనైమిత్తికాః	౨౧౭
శూద్రకర్తృకమామేవిధిః	-	జ్యేష్ఠమాసాదిచారః	-
దత్తకేవిశేషః	-	అక్షయ్య తృతీయాదౌపునరు పనయ	-
యమశయోర్జ్యేష్ఠకనిష్ఠవిచారః౨౦౭	-	నమ్	-
సూతికాస్తానమ్	-	సోపపదాః	౨౧౮
నామకర్తృతత్కాలవిధిః	-	ప్రదోషస్వరూపమ్	-
ఖట్వారోహఃప్రేంభారోహః	౨౦౮	భూకంపాదౌ	-
దుగ్ధపానమ్	౨౦౯	శిఖాధిపాః	-
తాంబూలభక్షణమ్	-	ప్రాతస్సంధ్యాగర్జితే	-

సాయంసంధ్యాగర్జితేశాంతిః	౨౧౯	శౌచం	౨౨౮
ఉపనయననక్షత్రాణి	-	స్నాతకవ్రతాని	-
ఉపనయనాధికారిణః	-	ధురికాబంధః	-
పండమూక దీనాంవిశేషః	-	అథవివాహః	-
కుండకోశకయోః గాయత్రిప్రదేశశః	-	సాపిండ్యర్థయః	-
భిక్షోయాంవిచారః	౨౨౦	త్రిగోత్రాప్యయో విశేషః	౨౩౦
సంస్కారలోపేపాఞ్చయశ్చిత్తమ్	-	మాతులకన్యాపరిణయః	౨౩౧
అతీతసంస్కారాణాంయుగపత్	-	జీవత్ప్రత్యాదిత్రిక సపిండా కన్యాసా	-
ఉపనీత్యాసహచాలకర్మ	-	పిండ్యం సావత్సమాతా మహ	-
యుగపత్సంస్కారేనాందీశ్రాద్ధం	-	కులే	౨౩౩
ఉపనయనాగ్నిః	-	డ్యత్తకన్యసాపిండ్యం	౨౩౪
ఉపనయనేమధ్యాహ్నసంధ్యా	-	అనాచారః	౨౩౫
బ్రహ్మయజ్ఞారంభః	-	గోత్రప్రవరనిర్ణయః	౨౩౬
బ్రహ్మచారిభర్తృః	౨౨౧	స్వగోత్రాద్యజ్ఞాతే	౨౪౨
గురుచ్ఛిష్టం	-	మాతృగోత్రనిర్ణయః	-
మేఖిలా	-	కన్యావివాహకాలః	-
దండః	-	గుర్వర్క-బలమ్	౨౪౩
అబినమ్	-	బృహస్పతిశాంతిః	౨౪౪
యజ్ఞోపవీతమ్	-	శుక్రాస్తాదినిమిత్తం	-
తత్సంఖ్యా	౨౨౨	సింహస్థగురోరపవాదః	-
బ్రహ్మచారిభర్తృలోపే	-	కన్యాదాతారః	-
అగ్నికార్యలోపే	-	భ్రాతృణాంసంస్కృతానాం	౨౪౫
సంధ్యాలోపే	-	స్వయంచరేనాందీశ్రాద్ధమ్	-
ఉపవీతనాశే	౨౨౩	మాతుర్మాతృప్వినాందీశ్రాద్ధమ్	-
పునరుపనయనమ్	-	పరశీయకన్యాదానమ్	-
అనధ్యాయః	౨౨౪	గౌర్యాదిదానఫలమ్	౨౪౬
సహనామ్నావివ్రతమ్	౨౨౫	మాసనిర్ణయః	-
సమావర్తనమ్	-	శ్రేష్ఠమాసనిర్ణయః	-
వటోః పూర్వమృతానాం చ్యోహం	-	వివాహమగ్నేశ్రాద్ధపండులాది	-

దశదోషాః	౨౪౭	అన్నాదావిశేషః	-
గుర్వతిచారే	-	ధర్మార్థవివాహకరణే	-
ఘాతచంద్రే	-	కన్యాశ్రమేభోజనే	౨౪౮
అకాలవృష్ట్యాదౌ	-	నూతనవస్త్రధారణేఅదోషః	-
ఘాతంపాదౌ	-	స్త్రీయాశ్రమభోజనేఅదోషః	-
నాందీశ్రాద్ధేఘాతంపాదౌ	-	వివాహసత్కారాణి	-
కన్యావైశ్యయోగే	౨౪౮	విరుద్ధసత్కారేవానాని	-
కుంభవివాహాః	-	వివాహమండపహరిద్రాలే	-
విష్టుయూర్తిదానము క్తంకార్యం	-	వివాహపేడికా	-
సంతికులాది	-	చుల్కర్థంమృత్తికాహరణమ్	౨౪౯
పిత్రాదామృతేవిశేషః	౨౪౯	వరవరణమ్	-
తత్రవివాహకశాంతిః	-	వాగ్దానమ్	-
ప్రతిహారానవాదః	-	వాగ్దానోత్తరంవరమృతౌ	-
మాతూకావోదగ్ధనే	-	కన్యాశ్రాంతిరగతే	-
నాందీశ్రాద్ధానంతరమ్	౨౫౦	వాగ్దానోత్తరమరణే	౨౫౦
ఏకమాతృకయోక్తియా	-	వోషసత్వే అనేకభ్యోవరే భ్యోద	-
శ్రీపూజనమ్	-	త్యాచనిర్ణయః	-
తదపవాదస్సంకటే	౨౫౦	ద్వివిధవివాహేనాందీ	-
ముండనవిచారః	-	లగ్నఘటికాస్థాపనము క్తమ్	-
మాసికాపకర్షః	-	మధుపగోర్భ్యశాభేయంకార్యః	-
భిన్నచూతృజయోవ్యావాహః	-	దాతరినిర్ణయంవిష్టరలక్షణమ్	-
ప్రత్యవ్యాహేవిధినిషేధః	౨౫౧	కన్యాదానవిధిః	౨౫౧
కన్యారణోదగ్ధనే	-	గృహప్రవేశనీయమూమేవిధిః	-
తత్రప్రాగుచ్ఛిత్తమ్	-	బౌపాసనేవిశేషః	-
తద్వివాహేవరస్యప్రాగుచ్ఛిత్తమ్	-	దేవకోత్తాపనమ్	-
గాంధర్వాదివివాహాః	౨౫౩	నాందీశ్రాద్ధోత్తరం సర్వేషాంసం	-
బలాదవివాహణేకన్యాయాః	-	దానానియమమ్	-
ఆశాచేవివాహవిశేషే	౨౫౪	స్వప్రాప్తప్రదోషాభావః	-
ఆశాచేనాందీశ్రాద్ధవిధి	-	దేవసేయనివాహనోత్తరస్మానమ్	-

అపూర్వతీర్థయాత్రానిషేధః	౨౫౯	అధానంశ్చేష్ఠే అకృతాధానేకార్యం	
ప్రథమవర్షేపధ్యాపితృగృహే	-	పరివేత్తాదీవిచారః	-
గోపీచందనధారణనిర్ణయః	-	పరివేత్తాద్యపవాదః	౨౬౪
ఉపనయన వివాహేలాత్తరం ముండన నిషేధః	-	శూద్రస్యసంస్కారః	౨౬౫
భర్తృగృహేమాసనిషేధః	-	అథక్షుద్రకాలాః	౨౬౬
వివాహేలాత్తరంపిండదానమ్	-	జలాశయస్యకాలః	-
తీలతర్పణనిషేధః	-	కూపదేశాః	-
వధూప్రవేశేవర్షనియమాః	-	కూపస్యోత్సర్గవిధిః	-
మాసదివసనియమాః	-	వృక్షారోపణమ్	౨౬౭
ప్రతిశుక్రవిచారః	-	చూర్తిప్రతిష్ఠా	-
గ్రహశుక్రాస్త్రవిచారః	-	మాసరాణి	-
మాంసలికే ప్రాప్త శ్రాద్ధాదినా చ	-	ప్రతిష్ఠాతిథయః	-
రేత	౨౬౦	నక్షత్రాణి	-
ద్విరాగమనమ్	-	వారాయనమ్	౨౬౮
పునర్ద్వివాహేకారణమ్	-	ప్రతిష్ఠాధికారిణః	-
స్త్రీచాపలశ్చేధర్మాధికారః కస్యా	-	శూద్రాదిస్థాపనంలింగాదీనామ్	౨౬౯
ఆహ	-	స్త్రీశూద్రేర్విష్ణుశివ పూజనం స	-
పునర్ద్వివాహేఅగ్నిః	-	కార్యం	-
పునర్ద్వివాహేనిషిద్ధకార్యాః	-	ప్రతిమాకస్యపదార్థస్యకార్యా	-
అగ్నిద్వయసంసర్గః	౨౬౧	ప్రతిమాయాంప్రాణప్రతిష్ఠా	౨౭౦
తృతీయవివాహానిషేధః	-	లింగభేదేనార్చ	-
అర్చావివాహకాలః	౨౬౨	లింగంకస్యపదార్థస్యకార్యం	-
అధానంతన్నతత్వాది	-	అథపంచసూత్రీనిర్ణయః	-
ఉదితానుదితక్షణమ్	౨౬౩	శృహేలింగ సాలగ్రామాదికాః కతి	-
అగ్నిహూత్రకాలః	-	పూజనీయా	౨౭౧
అవసథ్యాధానమ్	-	స్త్రీభిశ్చివవిష్ణుస్పర్శనకార్యః	-
శ్వేత్వ భ్రాతరిపితరివాసాగ్నికే కనిష్ఠ	-	బ్రాహ్మణాదిభిః కతిసంఖ్యాప్రతిమాః	-
స్వాగ్మ్యభావేనదోషః	-	పూజా	౨౭౨
	-	నవధాత్రవ్యస్యప్రతినిధిః	-

పుటసంఖ్య

పుటసంఖ్య

సాలగ్రామశివనాభిపరీక్షా	-	అథశ్శత్రుకర్త	౨౮౮
అథపారివహా	-	అథేంధనసంగమాః	౨౮౯
అముకదేవఅముకవాద్యనిషేధః	-	అథసఖాన్నమ్	-
శివస్యపుష్పాదికమర్చణీయమ్	౨౯౩	నవభోజనపాత్రం	-
అప్రం ద్రధారణం రుద్రాక్ష ధార	-	అథనవపర్వఫలాదిలక్షణమ్	-
ణంచ	-	అథహోమేఅహుతిపాతః	-
రుద్రాక్షమహిమా	-	అథశాంతిరుక్తా	-
రుద్రాక్షాభిమంత్రణమ్	౨౯౪	అథజ్వరాదౌభలమ్	౨౯౦
కతిరుద్రాక్షాణాంమాలా	-	అత్రశాంతిః	-
రుద్రాక్షమాలాదానమ్	-	అథభేషజమ్	-
రుద్రాక్షమాలాధారణమ్	-	అథారోగ్యస్నానమ్	-
శివమహాస్నానంపంచామృతమ్	-	అథదంతధావనమ్	-
విష్ణవో దోమహా స్నానం పంచామృ	-	ప్రోషితభర్తృకానియమాః	౨౯౧
తస్య	-	అథామలకస్నానమ్	-
విష్వక్సేనాదీనాంనైవేద్యవిభాగః	-	అథతైలస్నాననిషేధః	౨౯౨
పంచాయతనస్థాపనమ్	-	అథగృహారంభః	-
కేశవాదిమూర్తీనాంలక్షణమ్	౨౯౫	అథగృహప్రవేశః	౨౯౩
లింగ ప్రతిష్ఠాకేశ వాది మూర్తీనాం	-	అథకలివర్జ్యాని	౨౯౪
ప్రతిష్ఠా	-	—*—	-
సర్వశోభద్రదేవతాస్థాపనమ్	౨౯౬	అథశ్రాద్ధప్రకరణమ్	-
పునఃప్రతిష్ఠా	౨౯౭	అథశ్రాద్ధనిర్వయః	౨౯౮
అథజ్యోత్థారః	౨౯౮	శ్రాద్ధలక్షణం	౨౯౯
మూర్తిప్రాసాదభేదనే	౨౯౯	శ్రాద్ధభేదాః	-
అథతులసీగ్రహణమ్	-	స్మృతశ్రాద్ధమ్	-
అథపుష్పాదేవద్యుషితమ్	-	అథశ్రాద్ధదేశాః	౩౦౦
శివనిర్మల్యనిర్వయః	౩౦౫	గయశ్రాద్ధమ్	-
అథతర్పణమ్	౩౦౬	గయశిరఃప్రమాణమ్	-
అథతిలతర్పణనిషేధః	-	సప్తగోత్రాణి	-
వృద్ధిశ్రాద్ధమ్	-	ఏకోవరకుతంతకలమ్	-

అథఃషిద్ధదేశాః	౩౦౧	శూద్రాణాం గోత్రాభావకాశ్యప	
పర్యహేత్రాద్ధంషిద్ధమ్	-	గోత్రం	౩౧౩
అథశ్రాద్ధకాలాః	-	రాజకార్యనియక్తాదీనాం శ్రాద్ధనిర్ణయః	౩౧౪
అథనవాన్నశ్రాద్ధమ్	౩౦౨	యః	౩౧౪
శంఖపద్మాదియోగాః	-	యవనాదీనాం శ్రాద్ధనిర్ణయః	-
ప్రతికృష్టపక్షశ్రాద్ధమ్	-	అథపితరః	(ప్రతి-
వ్యతీపాతేశ్రాద్ధమ్	౩౦౩	పితౄణాం శ్రాద్ధార్థం యథాఉపశ్రి	
తిథివిశేషశ్రాద్ధం	-	వసురుద్రాదిత్యానాం నిర్ణయః	-
నక్షత్రశ్రాద్ధం యోగశ్రాద్ధం	-	బ్రాహ్మణాదివర్ణపరాః పితరః	౩౧౫
అథశ్రాద్ధాధికారిణః	౩౦౪	అథవిశ్వేదేవాః	-
ద్వాదశపుత్రభేదాః	-	శ్రాద్ధేక్రతుడక్షోదేవా	-
అనుపనీతశ్చపుత్రోధికారి	౩౦౫	నాందీముఖశ్రాద్ధసత్వే	-
అపుత్రస్యక్రియాదివ్య	౩౦౬	వైమిత్తికశ్రాద్ధేకామకాల	౩౧౬
భగినీతత్పుత్రయోర్వి	-	కావ్యశ్రాద్ధహరిలోచనా	-
బ్రాహ్మణస్యాస్యక్రియానిషేధః	-	పార్వణేపురూరవార్త్రవా	-
దత్తక్రీతకృత్రిమ పుత్రాణాం శ్రా	-	శ్రాద్ధంతివిధమ్	-
ద్ధాది	౩౦౮	విశ్వేదేవాపవాదమాహ	-
పత్న్యేదే స్సపిండ నాదావధికా	-	అథవిపాః	-
రః	౩౦౯	ద్వయోర్భృత్రోరేకశ్రాద్ధేభోజనే	
సపిండనాధికారిణః	-	నిషిద్ధమ్	౩౧౭
పుత్ర క్రియా కరణే పుత్రాదే రనధి	-	అథమధ్యమాః	-
కారః	-	అత్రవిశేషః	౩౧౮
బ్రహ్మచారిణః పిత్రోః శ్రాద్ధాధి	-	అథవర్జ్యాః	-
కారః	౩౧౦	లంబకర్ణలక్షణమ్	౩౨౦
విభక్తానాం భ్రాతృణాం విచార	౩౧౧	సప్రవిధాపండాః	-
జగజ్జానాం విశేషః	-	కృష్టికాణాదేరపవాదః	-
ధర్మార్థశ్రాద్ధం కరణే	౩౧౨	గృహస్థబ్రాహ్మణస్తు	౩౨౧
గయాయామపితతత్త్రివ	-	విప్రనిమంత్రణమ్	-
అత్రస్త్రీశూద్రాణామమంత్రః	-	విప్రసంఖ్య	-

పుటసంఖ్యా

పుటసంఖ్యా

బ్రాహ్మణాభావేషకోబ్రాహ్మ ౩౨౨	శూద్రాహ్మతంజలంవర్జమ్	-
ఏకవిప్రేసాగ్నేర్విశేషః	శ్రాద్ధేతిలాదికుతుపాః	-
బ్రాహ్మణాభావేవటశ్రాద్ధమ్	దాహిత్రలక్షణము క్తం	-
శ్రాద్ధకర్తృభోక్తృనియమాః ౩౨౩	శ్రాద్ధదేశేవర్జ్యాని	-
నిమంత్రితాతికరణే	అథశ్రాద్ధదినకృత్యమ్	౩౩౫
గృహీతామంత్రణత్యాగేశ్రాద్ధభోజ	శ్రాద్ధపాకః కేసకార్యః	-
నేప్రాయశ్చిత్తం ౩౨౪	శ్రాద్ధేపాకభాండాని	-
అమాయానిషిద్ధప్రతినిధిః	అథపాకాగ్నిః	౩౩౬
వనస్పతిగతస్వరూపమ్ ౩౨౫	శ్రాద్ధోపక్రమః	౩౩౭
కర్తృశక్త్యాప్రతినిధిః	వస్త్రేవిశేషః	-
ప్రియోనియమానాహ	ఊర్ధ్వపుండ్రాదిధారణమ్	-
పిండదానాత్ప్రికృన్వగృహే బాలా	కర్తృర్బుక్తురూర్ధ్వపుండ్రనిషే	౩౩౮
నాంభోజనేనిషేధః	గృహేరంగవల్లినిషేధః	-
అథశ్రాద్ధవస్త్రాని	తిలకకరణ సమయేధర్మధారణం నిషి	-
తత్రదర్శగ్రహణప్రకారః	ద్ధమ్	-
పవిత్రదర్శసంఖ్యా	శ్రాద్ధారంభకాలః	-
దర్శగ్రహణేమంత్రః ౩౨౬	శ్రాద్ధపరిభాషా	-
దశదర్భాః	జానుపాతనమ్	-
నిషిద్ధదర్భాః	గోత్రనామోచ్చారణముత్రకర్తవ్యః	-
సువర్ణపవిత్రం శేవం	సంబంధగోత్రోచ్చారణ	౩౩౩
అథహవిః	సకారాంతోగోత్రోచ్చారః	-
శాకాదివస్త్రాని ౩౨౭	గోత్రాపరిజ్ఞానేకాశ్యపగోత్రం	-
శ్రాద్ధేమాంసగ్రహణం మధుచ ౩౨౮	నామోచ్చారణేవిశేషః	-
శ్రాద్ధేమాంసనిషేధః ౩౨౯	పుత్రాదినామజ్ఞానే	-
కాలదేశాచారతోవ్యవస్థా ౩౩౦	విభక్తవిచారః	-
క్షీరాదావిశేషమాహ	అనుషసీతస్త్రీశూద్రాదేరుత్తరీణి	-
అథవర్జ్యవస్త్రాని ౩౩౧	సన్యాససవ్యమ్	౩౪౦
తామ్రపాత్రస్థంవర్జ్యంక్షీరాది ౩౩౩	సన్యాససవ్యవిచారః	-
అథజలంవర్జ్యమ్ ౩౩౪	ఆచమనవిచారః	-

పుటసంఖ్యా

పుటసంఖ్యా

దానాధ్యయనాదివర్జ్యమ్	-	స్వర్ణాదిభోజనపాత్రమ్	-
పిండదానాత్పక్	-	బందీగ్రహస్థమోచనేఫలమ్	-
దేవానాంనైవేద్యఃపూర్వమ్	-	పితృకాండలర్చన	-
విశ్వేదేవ పితృణాం పూజనంకథ	-	అథార్ఘ్యదానమ్	౩౫౦
కార్యమ్	-	అర్ఘ్యసవ్యాపసవ్యమ్	-
దర్శనసర్జనంకతిథా	౩౪౦	అర్ఘ్యపాత్రస్థాపనమ్	౩౫౧
మంత్రోహవిచారః	-	మండలానిపాత్రాణిచ	౩౫౨
వృద్ధావిశేషః	-	భాజనే కాంస్యపాత్రమాహ	౩౫౩
ఆపస్తంబానాంతు	-	త్రాణ్డేకాంస్యపాత్రనిషేధః	-
మండలాదిపాద్యంకర్తవ్యమ్	౩౪౨	త్రాణ్డేభోజనేపవిత్రం	-
కస్యాగార్గోమయంగ్రాహ్యమ్	-	కథశీతత్రనిషేధః	-
విప్రనియమాః	౩౪౩	భన్తమర్యాదా	-
ఆసనానికీదృశాని	-	అగ్నాకరణమ్	-
అర్ఘ్యపాత్రమ్	౩౪౪	పాణిహూమత్రాణ్డేమహలయ	౩౫౪
ఉత్తమాస్యర్ఘ్యపాత్రాణి	-	తీర్థత్రాణ్డేపాణిహూమః	౩౫౫
అధమాస్యర్ఘ్యపాత్రాణి	-	విధురస్యపాణిహూమః	౩౫౬
విశ్వేదేవావాహనే	-	పాణిహూమేప్రశ్నాది	౩౫౭
ఉర్ధ్వపుండ్రనిషేధః	౩౪౭	పితృవిప్రకరేహూతంసర్వం పితృపా	-
తులసీనిషేధః	-	త్రేషునిషేధః	౩౫౮
పుష్పాణిగ్రాహణ్యణి	-	ఆపస్తంబానామగ్నాకరణం	-
వర్ణ్యానిపుష్పాణి	-	అథపరివేషణమ్	౩౫౯
ధూపఉత్తమః	౩౪౮	తత్సవ్యయంభార్యయాకార్యమ్	౩౫౯
వర్ణధూపాః	-	జ్ఞయసపాత్రనిషేధః	-
అథదీపః	-	పవిత్రపత్రాణి	-
వస్త్రమ్	-	సంక్రాంత్యంవిషమాన్నదానమ్	-
అర్ఘ్యపవిత్రమ్	-	భోజనపాత్రేతిలపతనంనిషిద్ధం	-
దీపికాదిదానమ్	-	హస్తేనన్నేహలవణాదినదేయమ్	-
స్త్రీత్రాణ్డే	౩౪౯	ఘృతపాత్రస్థాపనమ్	-
కమండల్వాదిదానమ్	-	పాత్రాలంభనమ్	-

పుటసంఖ్య

పుటసంఖ్య

అంగుష్ఠనివేశనమ్	-	మహాలయపిండప్రమాణమ్	-
అపొశనమ్	3౬౦	పిండపిండోకరణీయః	-
శ్రాద్ధాస్తుసంకల్పఃకుత్రకర్తవ్యః	-	పిత్రాదీనాం నానుగోత్రాజ్ఞానే కథ	-
చిత్రాహుతినిషేధః	3౬౧	మూహాఃకార్యః	-
భోజనలవణాదినపుచ్చేత్	-	మాత్రాదీనాంపిండదేశాః	-
అభిశ్రవణమ్	-	మహాలయ శ్రాద్ధసర్వేషాం పిండా	-
భోక్తృనియమాః	-	దేయాః	-
బ్రాహ్మణప్రార్థనా	-	పశ్చిమేదర్భలేపాది	3౬౨
బ్రాహ్మణపరస్పరస్పర్శే	-	పిండపూజనాది	-
విప్రాణాంగుదస్రావే	3౬౩	పిండానాంసర్వాన్నస్యనైవే	3౬౪
విప్రాణాంవసునే	-	ఉచ్ఛిష్టపాత్రచాలనమ్	-
ఏవంవిఘ్నజపఃపునశ్శ్రాద్ధం	-	ఉచ్ఛిష్ట పాత్రాణికైర్నిషాఙ్గ సస్తి	-
తృప్తిప్రశస్తేః	-	యాని	-
పిండదానాత్ప్రగ్నమనే	-	పిండప్రవాహనంకుత్రకార్యమ్	3౬౫
వికరమ్	3౬౬	పిండవిసర్జనమ్	-
ఉచ్ఛిష్టపిండః	-	పిండప్రతిపత్తిః	-
హస్తప్రత్యేక సంకండూష కరణంక	-	పిండోపఘాతేప్రాయశ్చిత్తమ్	3౬౭
ధంకర్తవ్యమ్	-	పిండనిషేధకాలః	-
అథపిండదానమ్	-	మహాలయాదాపిండదానమ్	3౬౮
పిండదానంకుత్రకర్తవ్యమ్	3౬౯	క్షయ హేవిశేషః	-
అష్టాంగపిండః	-	ఉచ్ఛిష్టోద్వాసనమ్	-
పిండేషుమాషావర్జ్యాః	-	శ్రాద్ధదినేవైశ్వనేవాది	-
అథపిండప్రమాణమ్	3౭౦	అథనిత్యశ్రాద్ధమ్	3౭౧
ఏకోద్దిష్టేపిండప్రమాణమ్	-	నిత్యకర్మరాత్రోకార్యమ్	3౭౩
సపిండికరజేపిండప్రమాణమ్	-	పాత్రాభావే	-
ప్రత్యదేపిండప్రమాణమ్	-	శ్రాద్ధశేషభోజనమ్	1-
మాసికేపిండప్రమాణమ్	-	తస్మిన్షేధః	-
తీర్థేపిండప్రమాణమ్	-	విప్రస్యశ్రాద్ధావశేషభోజననిషేధః	-
దర్శిపిండప్రమాణమ్	-	కుత్రచిచ్ఛాద్ధావశేషభోజననిషే	-

పుటసంఖ్య

పుటసంఖ్య

త్రాధదిననియమాః	32౪ సాంకల్పత్రాధికంకార్యమ్	-
శూద్రస్యత్రాధాన్నశేవనదేయమ్	ద్రవ్యాభావేద్విజాభావేనుకల్పః	-
ఇతిపార్వణత్రాధమ్	అథత్రాధభోజనేపాప్రయశ్చిత్తమ్	-
త్రాధానుకల్పః	32౪ అథక్షయాహత్రాధం తద్రూ	-
విపాక్రభావేదర్శవటుః	- పంచ	32౯
అనుత్రాధంద్విజానామ్	- అకరణేదోషమాహ	-
శూద్రస్యానుత్రాధమ్	- తత్రైకోద్దిష్టంపార్వణంచ	3౨౭
అమంకియత్పరిమితందేయమ్	32౫ త్రాధేదేశధర్మావంశధర్మాః	-
కుత్రచిదానుత్రాధాని	- అమాయాంప్రేతపక్షేచేత్తయః	-
అనుత్రాధేహిహింసకథంకర్తవ్యః	- సన్న్యాసేనాంకార్యమ్	-
అనుత్రాధేహింసాకథంకర్తవ్యః	- సంగ్రామేవృతానాం కదాత్రాధం	-
అనుత్రాధేహింసాపదార్థాః	32౬ కార్యమ్	-
అనుత్రాధేహింసాకథంకర్తవ్యమ్	- జ్యేష్ఠభ్రాతృకులనిష్ఠేనకథంకా	3౨౮
అనుత్రాధేహింసాపదార్థాః	- మేనకనిష్ఠస్యకథమ్	-
ఏకోద్దిష్టంపార్వణేకార్యమ్	- అపుత్రస్యపితృవ్యస్యమ్	-
పార్వణమపరాహ్ణే	- పత్నీకర్తృత్వేపాప్రే	-
వృద్ధిత్రాధంపాతః	- అపుత్రాణాంకంకార్యమ్	-
శూద్రాణామపరాహ్ణేకార్యమ్	- ఏకోద్దిష్టంకేమాంకార్యమ్	-
హేమత్రాధమ్	- అథక్షయాహద్యైధేనిర్ణయః	3౨౨
హేమత్రాధంకన్తిస్థలేకార్యమ్	- ఏకోద్దిష్టేతిథినిర్ణయః	-
హేమత్రాధంకన్తిస్థలేకార్యమ్	- పార్వణేతిథినిర్ణయః	3౨3
హేమత్రాధేహింసాకథంకార్యమ్	- అబ్ధికేతిథినిర్ణయః	-
హేమత్రాధేహింసాపదార్థాః	- వృతాహతిక్రమేదోషమాహ	3౨౪
హేమత్రాధేహింసాపదార్థాః	- గ్రహణవిసేత్రాధప్రాప్తాచేత్కథం	-
శూద్రవేత్సనిధోజనాదనిష్ఠమ్	- అపుత్రాణాంరాశౌకార్యమ్	-
శూద్రగృహద్భాగిష్టాగృహే	- అధికమాసపాప్రేత్రాధనిర్ణయః	-
మంసమాగతందేచ్చచి	- ఏకదినేదర్శిత్రాధంక్షయాహత్రాధం	-
పాత్రాంతర్గతందుగ్ధంశుచి	- చేన్నిర్ణయః	3౨౫
సాంకల్పత్రాధమ్	- వృషోత్సర్గకాలః	-

అథమద్విశ్రాద్ధమ్	-	షెధః	౩౯౫
ప్రథమవర్షాదారభ్యవర్షప్రాయపర్యం	-	శ్రాద్ధది నేపింత్య తర్పణం కార్యంప్ర	
తంశ్రాద్ధభోజనమ్	-	త్యంజలిమంత్రాః	-
క్షయాహజ్ఞానే	-	అథతర్పణనిషేధః	-
క్షయేదినమాశాజ్ఞానే	-	అథవృద్ధిశ్రాద్ధమ్	౩౯౬
శ్రాద్ధవిఘ్నేనిర్ణయః	౩౯౬	అత్రాధికారిణః	౪౦౦
శ్రాద్ధాదిప్రారంభేనదోషః	-	జీవత్పితృకస్యవృద్ధిశ్రాద్ధమ్	-
శ్రాద్ధభోజనసమయే దాతు రాశాచం	-	ద్వితీయ వివాహే వృద్ధిశ్రాద్ధం కేనక	
చేత్	-	రవ్యం	౪౦౧
దాతృభోక్త్రాశాచం చేత్తత్రభో	-	వృద్ధిశ్రాద్ధేతిక రవ్యతా	౪౦౨
జనేప్రాయశ్చిత్తమ్	౩౯౭	వృద్ధిశ్రాద్ధేనృప్తానేమూర్వాః	-
అశాచమధ్యేశ్రాద్ధంచేత్	-	వృద్ధిశ్రాద్ధేవిప్రాధానే	౪౦౩
అథభార్యారోదర్శనే	౩౯౮	నాందీశ్రాద్ధకరణైక్రమః	-
అంతరితశ్రాద్ధమ్	౩౯౯	వైశ్వదేవఃకదాక రవ్యః	౪౦౪
అన్వారోహణనిర్ణయః	౪౦౦	జీవత్పితృకశ్రాద్ధమ్	౪౦౫
ఏకసమయేమృతాస్సస్విమిసేవ కాన్తు	-	జీవత్పితృకస్యగయాయాం	౪౦౬
ప్రీతిస్సహ గమనంభర్తృం శా	-	జీవత్పితృకామహాశ్రాద్ధం	౪౦౭
చం	౪౦౧	విభక్తావిభక్తనిర్ణయః	౪౦౮
ప్రీతిగమనంచేదనుగమనం	-	అవిభక్తానాంవైశ్వదేవః	-
దేశాంతరేభర్తృమరణం శ్రుత్వాస	-	విభక్తానాం వర్షపర్యంతంశ్రాద్ధనిర్ణ	
హగమనంచేత్	-	యః	౪౦౯
సువాసినీభోజనమ్	౪౧౦	అథతీర్థశ్రాద్ధమ్	౪౧౦
అథశ్రాద్ధసంపాతేనిర్ణయః	-	విభవాయాః పుత్రాద్య సుతీర్థయా	
గృహదాహాదినాయుగవత్సరణే	౪౧౩	త్రావిధిఃకథమ్	-
ఏకస్మిన్ శ్రాద్ధప్రాయం	-	యాత్రామధ్యేఅశాచే	౪౧౧
అన్వదేవతాభోజనపాదః	-	యాత్రామధ్యేతీర్థాంతరప్రా	
ప్రొద్ధాంతర్పూర్ణమ్	౪౧౪	వాణిజ్యార్థంగతేనతి	-
తలతర్పణనిషేధకా	-	మార్గేనదిప్రాప్తా	-
పిత్రో ర్వాక్షిక నిత్యతర్పణే తిల్లి	-	ప్రథమం తీర్థే ప్రాప్తే ప్రాథనా	

తీర్థ ప్రాప్తాడపవాసముండనమ్	-	శిశులక్షణం	-
వర్షమధ్యపునస్తీర్థప్రాప్తా	౪౧౨	బాలలక్షణం	-
జీవత్పితృకస్యముండన	-	కుమారలక్షణం	-
తీర్థ ప్రాప్తాసూతకంచేత్	౪౧౩	పాగండలక్షణం	(విధిః)
తీర్థశ్రాద్ధాల్పార్థ్యాదివర్ణమ్	-	బాలానామను పసీతానాం చక్రయా	-
పిండాస్సక్త్యాదిభిఃకార్యాః	-	చతుర్వర్ణేషుదశాహుది	౪౨౫
యతీనాంగయాయాంవిశేషః	౪౧౪	మహాగురవః	-
ఇతిశ్రాద్ధనిర్ణయః	-	సపిండలక్షణం	-
—*—	-	సోదకలక్షణం	-
అశాచప్రకరణే	-	గోత్రజలక్షణం	-
అథజననాశాచమ్	౪౧౫	దత్తతీతపుత్రాణామాశాచం	-
స్రావాశాచమ్	-	వృధాచారీణీమృతౌ	-
పాతాశాచమ్	-	అనారసేషుపుత్రేషు	-
పూర్ణాశాచం	౪౧౬	పునర్భూషస్త్రీషు	౪౨౬
జాతాశాచేవిప్రాదీనాం	-	దత్తస్యపూర్వపితౄః	-
సూతికాయావిశేషః	-	దత్తకస్యసాపిండ్యం	-
కన్యాపుత్రప్రసవేఅశాచం	-	పూర్వాపరభర్తృపత్నీః పుత్ర	-
ప్రథమషష్ఠదశమదినేఅశాచం	౪౧౭	యోశ్చ	-
అథమృతాశాచం	-	ఉధకన్యాప్రసవమరణేశ్వశురమాతు	-
దశాహమధ్యేబాలోమృతశ్చే	౪౧౮	లాదీనాం	-
అదంతమృతాశాచందాహే	౪౧౯	పితృమరణేకన్యనామాశాచం	౪౨౭
సదంతమృతాశాచందాహే	-	భ్రాతృభగినోకన్యాపరస్పరం	-
శూద్రబాలాశాచం	౪౨౦	మాతామహుదిమృతౌ	-
పితృవేత్సనికన్యాఅనుధా	౪౨౧	న్యేగృహేపరమృతౌ	-
మృతాచేత్	-	బంధుత్రయమృతౌ	-
అథానుసనీతే	౪౨౨	జామాతృమృతౌ	-
త్ర్యహశాచేపిండదానవిధిః	౪౨౩	శ్వశూద్రపతితద్విజ గృహేమృతౌగృ	-
నామ్నఃపూర్వంఖననం	-	హకుద్ధిః	౪౨౯
గర్భపాతేసతి	-	గ్రామమగ్నే శవస్తిమతి చేదాశా	-

చమ్	౪౨౯	సాపత్నమాతురాశాచమ్	-
క్రియాకర్తుర్దశాహది	-	ఆశాచసంపాతే	-
యుద్ధమృతేఆశాచమ్	౪౩౦	జననేజననాశాచమ్	-
శవస్పర్శేఆశాచమ్	-	మరణేమరణాశాచమ్	-
దంష్ట్రికాభిర్మృతశ్చేత్	-	జననాశాచేమరణాశాచమ్	-
నిర్ధారాద్యాశాచమ్	-	మరణాశాచేజననాశాచమ్	-
ప్రేతాలంకరణకృతే	౪౩౧	స్వల్పశాచమధ్యేష్టశాచమ్	౪౩౬
అనాథప్రేతహరణే	-	దీర్ఘశాచమధ్యేష్టశాచమ్	-
బ్రహ్మచారిణోన్మర్శరణే	-	జననాశాచస్యగురుత్వమ్	-
సమోత్కృష్టానుగమనే	-	దశమేష్టశాచాంతరపాతే	౪౩౭
హీనవర్ణస్యదాహదా	-	పిత్రాశాచమధ్యేమాత్రాశాచమ్	౪౩౯
రోదనేఆశాచమ్	౪౩౬	మాత్రాశాచమధ్యేపిత్రాశాచమ్	-
ఆశాచాన్మథక్షణే	-	అన్వారోహణేవిశేషః	-
దాసీదాసాశాచమ్	-	భర్తృరాశాచోత్తరమన్వారోహణే	-
చాన్యవిశేషం	-	ఆశాచాపవాదః పుత్రజననాదిప్రా	-
చాన్యవాచంబదశ	౪౩౮	ప్రే	౪౪౦
రాన్యజనమరిణే	-	అధోకాచాపవాదః	-
అతిక్రింతాశాచమ్	౪౩౪	యత్యాదీనామాశాచాభావః	-
దేశాంతరేఅతిక్రాంతా	-	బ్రహ్మచారిణా మాతాపిత్రోర్ధాధ్వ	-
దశదినమధ్యేశ్రుతమ్	-	దేహింకార్యం	-
దశాహమధ్యేమాసత్రయ	-	సంధ్యాదిలోపాభావశ్చ	౪౪౧
షడ్మాసమధ్యేశ్రుతంచేత్	-	సమావరణోత్తరంత్రయహాశాచం	-
నవమాసమధ్యేశ్రుతంచేత్	-	అపద్ధతస్యసూతకాభావః	౪౪౨
శ్రుతంచేత్	-	ఆశాచేఆకస్మికతీర్థప్రాప్తా	-
జననేఅతిక్రాంతాశాచంశ్రుతం	-	సూతకీనఃపూజాధికారిః	-
చేత్	-	శ్రాతకర్తణివిశేషః	౪౪౩
దేశాంతరలక్షణంచేత్	-	శ్రాద్ధాదావిశేషః	౪౪౪
మాతాపిత్రోర్విశేషః	౪౩౫	గృహ్యగ్నిసామే ఆశాచేసంధ్యాదీ	-
ప్రీతిపుత్రయోపరస్పరమాశాచమ్	-	గామపవాదః	-

అశ్వాచేసతిగ్రహణైశ్రాద్ధం	-	కృతజీవచ్ఛాన్ద్రజీవతి	-
భోజనేఅశ్వాచశ్రవణే	-	అహితాగ్నప్రోషితమృతౌ	-
లవణాదిద్రవ్యైశ్చాభావః	-	పాలాశవిధిరస్యాభావే	౪౫౭
సత్రేఅమాన్నేదోషాభావః	-	పాలాశవిధిసామగ్రి	-
వివాహేసూతకంచేత్	-	ప్రోషితస్యకాలవిచారః	-
పుస్తకశుద్ధిః	౪౪౬	ప్రోషితసంస్కారేకాలః	-
ఆత్మఘాతే	-	అథాతీతసంస్కారః	౪౫౮
ప్రమాదమరణే	-	ప్రోషితసంస్కారేకాలః	-
చాందాలాదిభ్యోమరణే	-	అశ్వాచమధ్యేసంస్కారః	-
పతితానాంక్రియానాస్తి	-	అస్యాపవాదమాహ	౪౫౯
అహితాగ్నీర్విశేషమాహ	౪౪౭	నిషిద్ధకాలేదాహేదానాని కృతార్థమ్	-
ప్రమాదమరణే	-	దేహికేజీవన్మాగచ్ఛేత్	-
సర్పహతేవిశేషః	౪౪౮	అమృతస్యదాహాన్త్రాసహగమనే	-
దుర్మరణేదానాది	-	సర్పసంస్కారేవిధిః	౪౬౦
వైశ్యమరణే	౪౪౯	నాగబలివిధిః	-
తీర్థమరణే	-	ఘటసోఢితవిధిః	-
అనశనవిధిః	-	సతితసంస్కారవిధిః	-
పతితానాంవిశేషః	-	కృతఘటసోఢితస్యాపి పునస్సంస్కార	-
ఆత్మఘాతప్రాయశ్చిత్తమ్	-	విధిః	-
నారాయణబలిః	౪౫౦	పతితానాం చరితవ్రతానాం ప్రత్యు	-
పతితోదకవిధిః	౪౫౧	ద్ధారః	౪౬౧
నారాయణబలిప్రయోగః	౪౫౨	అన్యక్రియావిధిః	-
సర్పహతేనాగపూజనమ్	౪౫౪	తత్తాధికారిణః	-
ఉదకమృతానాంవిశేషః	౪౫౫	ధర్మపుత్రః	-
వ్యచ్ఛిన్నసంతతేర్విశేషః	-	యోగ్నిదస్సదశాహపర్యంతమ్	౪౬౩
యజ్ఞేమృతౌ	-	మోక్షధేనుదానమంత్రః	-
సన్నాసిమృతౌసంస్కారః	-	ఋణధేనుదానమంత్రః	-
అపరోనారాయణబలివిధిః	౪౫౬	పాపధేనుదానమంత్రః	-
కృతజీవచ్ఛాన్ద్రజీవతేసతి	-	మరణస్యపుణ్యకాలః	-

వైతరిణి ధనుః	-	నిషిద్ధాగ్నిః	-
ఉత్కృంత ధనుః	-	సాగ్నిః పాత్రస్యాసాది	౪౬౮
దశ దానాని	-	శవనిర్వరణేద్వియమః	-
శిఖాపాత్ర దానమ్	-	శవనిర్వరణ ప్రకారః	-
మరణ సమయే పుణ్యమంత్రాది శ్రవణం	-	శవ సంస్కార విధిః	౪౬౯
అక్షా దానాని	-	శవే అగ్ని దాన మంత్రః	-
శ్రీయాకర్తు రధికార పాపా	-	శవస్య పట్టిండు దాన ముక్తమ్	-
ముమూర్షోర్మధుపర్క దానమ్	౪౬౪	శవస్య స్నానాద్యలంకారః	౪౭౦
దుర్మరణే ప్రాయశ్చిత్తమ్	-	సగ్నిః ప్రేతో న దాహ్యః	-
అస్పృశ్య సర్వ సేవాయశ్చిత్తం	-	అగ్ని నాశే	-
రాత్రౌ ప్రేత దాహే నిర్వయః	-	పర్వ శరద గృత ద్వే హలక్షణమ్	-
రాత్రౌ వసన పిషేధః	౪౬౫	దంపత్యోగే క దామృతా	-
ప్రేతస్య వసన క్రియా	-	ఉదక దాన విధిః	౪౭౧
ఆశౌచాంతే పునర్వసనమ్	-	పాత్ర స్నాన విశేషః	౪౭౨
రాత్రౌ షి తే ప్రేత ప్రాయశ్చిత్తం	-	క్లి బాది భిర్వీదకం జేయమ్	-
సాగ్నిర్విశేషః	-	ఆశౌచే నియమాః	-
ప్రేతాధానమ్	-	ప్రేత దాహాంతరంగృహ ఆగత్యశిం	-
వర్షాదినా అగ్ని నాశే పత్ని పరమ	-	శరవ్యం	-
రణే	౪౬౬	క్రీతలబ్ధ మన్నంభక్షణీయమ్	౪౭౩
ప్రథమాయాం జీవత్యాం ద్వితీయా	-	ప్రత్యహంజాతిభోజనంకార్యం	-
యాం మృతాయాం వైతాప్రేత	-	మృత్యుస్థానే ప్రత్యహంబలిర్పవేత్	-
ద్వయః	-	సగ్ని ప్రచ్ఛాదన శ్రాద్ధే దానాని	౪౭౪
దంపత్యోర్మధ్య ప్రథమవృతస్య వైతా	-	అథ ప్రేత పిండాః	-
గ్నిభిర్దాహః	-	వర్ష భేదే న పిండ దానం	-
పశ్చాత్పుతస్య తాకీ కాగ్ని నాదాహః	-	ఉత్తరీయశిలా పాత్రమ్	-
అపత్నికస్యాధానమ్	౪౬౭	కర్మద్రవ్య వివర్యయే	-
విధురస్యాగ్ని సస్య నాశః	-	క్రియాకర్తు ర్నాశే	-
బ్రహ్మచారియత్యోర్నాహేగ్నిః	-	అనంసకృతా నాం పిండం కుత్ర జేయః	-
ఉత్తపనాగ్నిర్గ్లాక్షణమ్	-	యేన శేనాపి క్రియా	౪౭౫

పుటసంఖ్య

పుటసంఖ్య

పుత్రాధిభిఃపునఃకరణమ్	-	అగ్నేషకోద్విష్టంవిప్రాభావే	ర౮౮
పిండఃకేనద్రవ్యేణకర్తవ్యః	-	అథవృషోత్సర్గః	ర౮౫
దశపిండైర్దేహాత్మతః	-	నీలవృషలతః	-
దశదినపర్యంతం పాత్రద్వయేఉదకం	-	మృదాచినావృషోత్సర్గః	-
దేయమ్	-	పతిపుత్రపత్యాస్త్రియనకార్యమ్	-
మృతస్థానేతైలదీపః	ర౮౬	సూతకప్రాప్తాభదంకర్మకా	ర౮౬
ఓదనపిండోదేయః	-	పదదానంపదలతః	-
దశాహమధ్యే దర్శయేన్నాతా పితౄ	-	శయ్యాదానం	-
స్తువిధిః	ర౮౭	లలాటాస్థిభోజనేదోషః	ర౮౭
అథాస్థినంచయనమ్	-	ఉదకుంభదానమ్	-
వర్ణపరమస్థినంచయనమ్	-	అన్నదానందీపదానంచ	ర౮౮
అస్థినంచయనేత్రాద్ధత్రయమ్	-	అథమాసికాని	-
చతుర్థదివసేత్తశానయాగంతద్విధిశ్చ	-	త్రిపుష్కరలతః	ర౮౯
తీర్థేఅస్థితేపః	ర౯౦	షోడశత్రాధాని	ర౯౦
పరస్యాస్థినయనేదోషః	ర౯౧	ఊనమాసికాని	ర౯౧
అస్థితేపాంగంహేమత్రాద్ధమ్	-	ఏకకాలేషోడశత్రాద్ధమ్	-
అథాస్థిశుద్ధిః	-	ఊనమాసికానిచ	-
అథనవత్రాద్ధమ్	-	వృద్ధిత్రాధేనతిమాసికాపకర్షః	ర౯౨
నవత్రాద్ధకరణేదోషః	ర౯౩	అథసపిండీకరణమ్	-
అత్రశాఖాభేదాద్వ్యవస్థా	-	సపిండీకరణంసాగ్నికసిగ్నిక	-
ప్రేతత్రాధే అప్రాదశ పదార్థావ	-	అంతరితసపిండీకరణమత్రయమ్	ర౯౪
ర్జయః	ర౯౫	సపిండీకరణేఅప్రాకాలాః	-
ప్రేతత్రాధేఅన్నాది	-	సపిండీకరణేవృష్టస్యాధికారః	ర౯౫
అన్నారోహణేవిశేషః	-	వర్షాంతేసపిండీకరణమ్	-
అశాచాంత్యదినేకృత్యందశమదినే	-	పితరిదేశాంతరే మృతేసతికింపుత్రైః	-
ఏకదశాహః	ర౯౬	కార్యం	ర౯౬
విప్రాదీనామేత్రేపదార్థైశ్శుద్ధిః	-	సపిండీకరణేకసిగ్నికాధికారః	-
అద్యత్రాద్ధమేకాదశేహ్ని	-	పునస్సపిండీకరణేవిధిః	-
విఘ్నగణకాలః	ర౯౭	స్వత్ప్రసవమృతాసపిండనేగోత్రాధిః	-

పుటసంఖ్యా

పుటసంఖ్యా

సపిండసాధికారః	౪౯౭	గర్భిణీమృతౌ	౫౦౭
స్త్రీసపిండనేవిశేషః	౪౯౮	అన్వారోహణే	౫౦౮
అసురాదివివాహేసపిండనమ్	-	అన్వారోహణప్రయోగః	-
కోకిలమతానుసారి	౪౯౯	శాన్తుశమంత్రశ్చ	-
అపుత్రాణాంసపిండనంతద్విధిశ్చ	-	పంచరత్నానిముఖాదిస్తానే	-
బ్రహ్మచారిణౌ మనవత్యానాం స్త్రీ	-	తతోగ్నిపార్థనా	-
యాసపిండనంకార్యం	౫౦౦	పృథక్పితరోహణేనిషేధః	౫౦౯
యతిమృతౌపార్వణం	-	పృథక్పితఃకుత్రియస్త్రీయః	-
సపిండికరణవిధిః	-	పత్యౌదేశాంతరమృతగమనవిధిః	-
తతఃపుణ్యహవాచనంవృద్ధిశ్రాద్ధంచ	-	అస్తిదాహే పలాశదాహే పృథక్పిత	-
పితృమృతౌప్రథమాద్దేనిషిద్ధాని	౫౦౧	దోషః	-
దైవపితృకర్తృణి అశుచిస్సంఘాతమ	-	ఉదక్యాన్వారోహణే	-
రణే	-	చితిభగ్నిష్టాయాంప్రాయశ్చిత్తం	-
పితృరబ్రహ్మశౌచం	౫౦౨	అన్వారోహణేగర్భిణ్యాదీనానిషే	-
మాతృష్టానాసమాశౌచం	-	సహగమనేరజస్వలాశుద్ధిః	౫౧౦
భార్యాయాస్త్రీమాసమాశౌచం	-	అగ్నిప్రవేశాశక్తౌ	-
భ్రాతృపుత్రయౌష్టానాసమాశౌచం	-	విధవాధర్మః	-
ప్రథమాద్దేగయాశ్రాద్ధేనిషేధః	-	విధవాయాస్తర్పణవిధిః	౫౧౧
పంచకమృతేవిధానమ్	౫౦౩	వృషారోహణకంచుకీనిషేధః	-
త్రిపాద్యతుమరణే	-	అథసన్న్యాసః	-
పంచరత్ననామాని	౫౦౪	బ్రాహ్మణస్యాధికారః	-
త్రిపాద్యతౌణి	-	సన్న్యాసశ్చతుర్థా	౫౧౨
త్వశానాజ్ఞీసన్మనరాగమనే	-	కుటీచకఃఏకస్తల్లక్షణమ్	-
బ్రహ్మచారిమృతౌ	౫౦౫	బహుబాదకఏకస్తల్లక్షణమ్	-
కుష్ఠిమృతౌ	-	ఏకస్త్రీదండీతల్లక్షణమ్	-
కుష్ఠిలక్షణాన్యష్టే	-	సన్న్యాసవిధిః	-
అష్టామహారోగాః	౫౦౬	తత్రాదౌప్రాయశ్చిత్తవిధిః	-
రజస్వలామరణే	-	అష్టాశ్రాద్ధానితద్విధిః	-
సూతికామృతౌ	-	సన్న్యాసనగ్రహణసామగ్రి	౫౧౩

పూర్వేనాం దీక్షాధ్యంకార్యం	- ఆతురేతి పుష్పహేమామః
సాగ్నేరిరగ్నేశ్వసన్మాస్యః	- విరజాహేమామంకర్తుమశక్తశ్చేత్తస్మి
నవత్రాధ్యమేడశత్రాధ్యమ్	౫౧౮ ఇష్టదేవతాహేమామః
సపిండనామాని	- సమాధిసంస్కారాది
సన్యాసగ్రహణసంకల్పః	- కుటీచకస్యదహనమ్
తతోఽగ్నిసిద్ధిః	- బహూదకంపూరయేత్
విరజాహేమామాది	౫౧౯ హంసస్యజలేనిక్షేపః
అథయతిధర్మాః	౫౧౬ పరమహంసంపూరయేత్
అథభిక్షా	౫౧౭ సలాశమూలేనదీతీరేపూరణం
యతిభిక్షాదానేఫలమ్	- శవస్యస్నానంపూజనంచ
యతీనాంషట్కర్మాణినిషిద్ధాని	- యథాస్థానందండాదిదానమ్
యతీనాంషట్కర్మాణిపతనమేతా	- తతఃప్రోక్షణస్నానం
అన్యానిషడ్భంధకరాణి	- తతశ్శంఖేనమస్తకభేదనమ్
యతిపాత్రాణి	- తతఃలవణేనగర్తాపూరణమ్
యతీనాంనిషిద్ధాని	- కుటీచకస్యదహనవిధిః
యతీనాం పుత్రాది నిధనే ఆశాచా	- అస్తీనాంతీర్థేనిక్షేపః
భావః	౫౧౮ అస్యసూతకంస
అథయతిసంస్కారాః	- ఏకాదశేహ్నిపార్యణమ్
సన్న్యాసగ్రహణేఫలమ్	- పరమహంసానాంపార్యణమ్
ఆతురసన్న్యాసః	- ద్వాదశేహ్నినారాయణబలిః ౫౧౯
ఆతురసన్న్యాసప్రయోగః	- వర్షాంతేపార్యణత్రాధ్యంకార్యమ్

ఇత్యాశౌచప్రకరణమ్.

స వ స్త్యం.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ గణేశాయనమః.

నిర్వయసింధు ప్రారంభః.

శ్లో॥ కారుణ్యైకనికేతంరామంసీతాలతాయుక్తమ్.

విశ్వామిత్రాన్వవాయవ్రతతినమాలంబిశాఖనంవందే॥

లక్ష్మీసహాయంకల్పద్రుతలరంజితగోకులమ్ । బహ్లాపీడంఘనశ్యామంమహాఃకించిదుపాన్తుహే ॥ వేదార్థధర్మరత్నాయైమాయామానుషరూపిణమ్ । పితామహంహరింవందేభట్టనారాయణాహ్వయమ్ ॥ యతాపదసంస్కృతిస్సర్వమంగళప్రతిభూర్కతా । తాన్భట్టరామకృష్ణాఖ్యాశ్రీతాతచరణాన్ముమః ॥ సర్వకల్యాణసందోహానిదానంయత్పదద్వయమ్ । ద్యునదీసోదరీమంచాముమాఖ్యాంనౌమిసాదరమ్ ॥ బిందుమాధవపాదాబ్జరీలంబికృతవిగ్రహమ్ । జ్యాయాంసంభ్రాతరంభట్టవాకరముపాన్తుహే ॥ హేమాద్రిమాధవమతేప్రవీచార్యసవ్యగాలోచ్యతత్త్వమథతీర్థకృతాంపరేషామ్ । శ్రీరామకృష్ణతనయఃకమలాకరాఖ్యఃకాలేయథామతివినిర్వయమాతనోతి ॥ సంతియద్యపివిద్యాంసస్తన్నిబంధాశ్చకోటిశః । తథాశ్రమపవ్యవైదగ్ధీంకేచిద్విజ్ఞాతుమీశతే ॥

తత్రసంక్షేపతఃకాలక్షోభా, అబ్ధాయనమృతుర్త్తానః సత్సోదివస ఇతి, తత్తాత్ప్రబోధమాధవమతేపంచధా, సావనస్సర శ్చంద్రోనాక్షతోబార్హస్పత్యి ఇతి - గుహోర్మధ్యమరాశిభోగేనభార్హస్పత్యః సచజ్యోతిశ్చస్త్రేప్రసిద్ధః - హేమామాద్రిస్సవ్యయోర్ధర్మశాస్త్రేనుప్రయోగాద్రవీవవిధాతీహ - తత్రవక్ష్యమాణైఃసాధనాద్విద్యదశమాసైస్తత్పదబంధలమాసేతుసతివక్ష్యదినాత్మకవకోమాసఇతి ద్వాదశమాసశ్వమవిరుద్ధం - తథాచ బాహ్యః॥ వష్ట్యాతుదివస్తైర్త్తానఃకథితోబాదరాయణైరితి॥తత్రచాంద్రోబ్రహ్మ

సర్వయసింహా, ప్రభుమహాద్భుతః.

స్థిభదః తదాహ గార్గ్యః ॥ ప్రభవో విభవశ్చక్రప్రమోదోభః ప్రజాపతిః ।
 అంగిరాశ్చీముఖోభావో యువాధా తేశ్వరస్తథా ॥ బహుధాన్యః ప్రమా
 భీచవిక్రమోఽథవృషస్తథా । చిత్రభానుస్సుభానుశ్చ తారణిపార్థివోవ్య
 యః ॥ సర్వజిత్సర్వధారీచవిరోధీవికృతిఃఖరః । నందనోవిజయశ్చైవదయో
 మేన్ద్రధదుర్ముఖా ॥ హేమలంబోవిలంబోభవికారీకార్యరీప్లవః । శుభకృచ్ఛా
 భనఃకోధీవిశ్వావసుపరాభవా ॥ ప్లవంగఃకీలకస్సౌమ్య స్సాధారణవిరోధ
 కృత్ । పరిధావీప్రమాదీచఆనందోరాక్షసోనళః ॥ పింగళఃకాళయుక్తశ్చసి
 ధ్ధార్థికాద్రదుర్ముఖీ । దుందుభీరుధిరోద్ధారీరక్తాక్షీకోధనీక్షయశ్శతి ॥ య
 ద్యపిజ్యోతిషేగురోర్మధ్యమరాశిభోగేన ప్రభవాదీనాంమాఘాదప్రవృత్తి
 రుక్తా, తథాపిప్రభవాదీనాం చాంద్రత్వమప్యస్తి ॥ చాంద్రాణాంప్రభవాదీ
 నాంపంచకేపంచకేయగేశ్శతిమాధవోక్తేః - తేనచాంద్రప్రభవాదీశ్చైత్ర
 సితేప్రవర్తతే, బార్హస్పత్యస్తుమాఘాదా, తయోద్వినియోగోజ్యోతిర్విబంధే
 బ్రహ్మసిద్ధాంతే ॥ న్యావహారికసరిజ్ఞోఽయంకాలఃస్సృత్యాచికర్తృసు, యో
 జ్యస్సర్వత్రతత్రాపిజైవోవాసర్తదోత్తరే ॥ ఆప్తిషేణః ॥ స్వరేత్యర్వత
 కర్తృదాచాంద్రం సంవత్సరంసదా । నాన్యాయస్యాద్యత్సరాదా ప్రవృత్తి
 స్తస్యకీర్తితేతి ॥ అయనంతుసౌరర్వుత్రయాత్మకం - సౌరర్వుత్రితయంప్రది
 ప్తమయనమితిదీపికోక్తేః - తద్దివిధం, దక్షిణముత్తరంచేతి, కర్కసంక్రాం
 తిర్దక్షిణాయనం, మకరేంత్యం, అనయోద్వినియోగమాహ మదనరక్షేగత్య
 ప్రతః ॥ దేవతారామవాప్యాదిప్రతిస్తో దక్షముఖేరహా । దక్షిణాశాముఖే
 శుర్వన్నతత్ఫలమవాప్నుయాత్ ॥ వైఖానసః ॥ మాతృభైరవవారాహగర
 సింహత్రివిక్రమాః । మహిషాసురహంత్ర్యశ్చ స్థాప్యావై దక్షిణాయ
 నే ॥ వైశ్ణవోఽప్యర్థేనతుదక్షిణాయన ఏవేతినియమః, పూర్వవచనేదక్షిణా
 యనేనిషిద్ధాయా దేవప్రతిష్ఠాయా దేవవిషయే ప్రతిప్రసవమాత్రాత్ - ర
 త్నమాలాయాం ॥ గృహప్రవేశత్రిదశప్రతిష్ఠా వివాహచౌలప్రతంబధపూ
 ర్వమ్ । సౌమ్యాయనేకర్తృశుభంవేద్యేయంయద్గర్భితంతస్థలుదక్షిణేదేతి ॥ అ
 సాశ్యపవాదఃకాశిఖండే ॥ సవాక్యత్రయగంచాస్తుసదాచాస్తూత్తరాయణమ్ ।
 సదామహాదయశ్చాస్తుకాశ్యంశివసతాంసతామ్ ॥ ఇత్యయనంఽయుతు
 ర్నాసద్వయాత్తా మలమాసేతుమాసద్వయాత్తక ఏకోమాసస్తేనమాసద్వ
 యాత్మకత్వమవిరుద్ధం, సద్వేధాచాంద్రస్సౌరశ్చ, చైత్రాంభోవసంతాది
 శ్చాంద్రః మిథూంభోమేషాంభోవాసౌరః మినమేషయోద్వేషవృషయో

రాష్ట్రవసంతభరితా చాధాయనోక్తేః - అనయోర్వినియోగమాహుత్రికాండము
 డనః ॥ శ్రాతస్సార్తక్రియాస్సర్వాణుర్యాచ్చాంద్రమసర్దుషు । తదభావేతు
 సౌరర్తుప్విత్యోతిర్విదాంవతమ్ ॥ సద్వివిధోపిషోధా, వసంతోగ్రీష్మో
 ఋశ్వరధేమంతశ్శిశిరః, ఇత్యృతుః - మాసశ్చతుర్థా, సావనస్సౌరశ్చాంద్రో
 నాక్షత్రఇతి, త్రింశద్దినస్సావనః, అర్కసంక్రాంతేస్సంక్రాంత్యవధిస్సౌరః, య
 ద్యపి హేమాద్రి మాధవ కాలాదర్కాద్యలోచనేన మేషసంక్రాంత్యాస
 మాప్రామావాస్యకత్వం చైత్రత్వమితి లక్షణాచ్చ మేషసంక్రాంతేనైచ్చత్ర
 త్వంప్రతీయతే తథాపిమేషసంక్రమే దర్శద్వయేనతి వైశాఖసైవ్యాధిక్యా
 త్తత్పూర్వభావిశ్యేన మీనసైవ్యం చైత్రత్వంయుక్తం, ఏవంమేషాదయోవై
 శాఖాః అతోమీనసంక్రాంత్యామధ్యస్య పార్జమూనికత్వం, ఆద్యతిథికత్వం
 నాచైత్రత్వమితిలక్షణాత్, మీనఏవసౌరశ్చైత్రః ఏవంవైశాఖాదయోపిమే
 షాద్యాజ్ఞేయాః - సౌరమాసప్రసంగాత్సంక్రాంతినిర్ణయఉచ్యతే-తత్రపూ
 ర్వతోపిపరతోపి సంక్రమాత్పుణ్యకాలఘటికాస్సు షోడశేతినామాస్యతః పు
 ణ్యకాలస్సర్వైరుక్తః విశేషస్తూచ్యతే - అత్రమామకాస్సంగ్రహశ్లోకాః॥
 పాగూర్ధ్వాదశపూర్వతష్టడవని స్రవ్యత్పరాఃపూర్వతస్త్రింశత్షోడశపూర్వ
 తోథపరతఃపూర్వాపరాస్స్యుర్గత । పూర్వాష్టోడశ చోత్తరాఋతుభువః
 పశ్చిత్థవేదాఃపునః పూర్వాష్టోడశ చోత్తరాః పునరథో పుణ్యాస్తుమేషా
 దితః ॥ అస్యార్థః - మేషే పాగూర్ధ్వంచదశఘటికాః పుణ్యకాలః పుషేపూ
 ర్వాష్టోడశ మిథునేపరాష్టోడశ కర్కేపూర్వాస్త్రింశత్ సింహేపూర్వా
 ష్టోడశ కన్యాయాంపరాష్టోడశ తులాయాంపాగూర్ధ్వాదశ వృశ్చికేపూ
 ర్వాష్టోడశ ధనుషిపరాష్టోడశ మకరేనత్యావంతిత్పరాః ఇదంచహేమా
 ద్రిమతేనోక్తం మాధవమతేత్వత్రపరావింశతిః పుణ్యాః కుంభేపూర్వాష్టో
 డశ మీనేపరాష్టోడశేతి ॥ యాప్యత్తరాపుణ్యతమామయోక్తా సాయంభ
 వేత్సాయదిసాపిపూర్వా । పూర్వామయోక్తా యదిసావిభాతే సాప్యత్త
 రారాత్రినిషేధతస్సాస్యత్ ॥ అర్వాక్షశీధాద్యది సంక్రమస్సాస్యత్పూర్వే
 హిపుణ్యంపరతఃపరేహి ॥ అనన్తయామద్వయమేవపుణ్యంనశీధమధ్యేతు
 దిపద్వయంసాస్యత్ ॥ కర్కేఋషే క్యేషమితిహ్యవాచ హేమాద్రిసూరిశ్చత్ర
 థాపరాః ॥ ఋషిప్రదోమేయదివార్ధరాత్రేపరేహిపుణ్యంత్యథకర్క
 టశ్చేత్ ॥ ప్రభాతకాలే యదివానిశేతే పూర్వేహిపుణ్యంత్యితిమాధవా
 ణ్యః ॥ అత్రమూలవచనానిమాధవాపరాః హేమాద్రిదిషుద్రష్టవ్యా

ని - సర్వాసు సంక్రాంతిషు దానవిశేషో హేమాద్రాదానకాం దేఉక్తః
విశ్వామిత్రః ॥ మేమసంక్రమణేభానోర్మేషదానం మహాఫలమ్ । వృషసంక్ర
మణేదానంగవాంప్రోక్తతథైవచ ॥ వస్త్రాన్నపానదానానివిధునైవిహితా
నితు । ఘృతఘ్నప్రదానంచకర్కటేషివిశిష్యతే ॥ ససువర్తంభత్రదానంసిం
హేషివిహితంసదా । కన్యాప్రనేశవస్త్రాణాంవేత్తనాందానమేవచ ॥ తు
లాప్రవేశేతిలానాంగోరసానామపీష్టదమ్ । అన్నకీచలితేభానాదీపదానం
మహాఫలమ్ ॥ అన్నకీవృచ్చికః ॥ ధనుఃప్రవేశేవస్త్రాణాంయానానాంచమహాఫ
లమ్ । ఝషప్రవేశేదారూణాందానమ్గ్నైస్తథైవచ ॥ కుంభప్రవేశేదానం
తుగవామంబుత్పలాస్యచ । మీనప్రవేశేస్తానానాంమాలానామపిచోత్తమమితి ॥
అత్రోపవాసమాహాహేమాద్రావాపస్తంబః ॥ అయనేవిషువేచైవత్రిదా
త్రోహోషితోసరః । స్నాతవ్యయస్తవ్యర్చయేద్భానుంసర్వకామఫలంభేత్ ॥
అశక్తౌత్తువృద్ధవసిత్త్వః ॥ అయనేసంక్రమణేచైవగ్రహణేచండ్రసూర్యయోః । అ
హారాత్రోషితస్సాత్వానర్వహృతైఃప్రముచ్యతే ॥ ఆత్రోపవాసస్సం
క్రమదినే దానాదితుపుణ్యకాలదిన ఇత్యాచార్యచూడామణిః, విధిలాఘవా
త్పుణ్యకాలదినపవోభయమితివృద్ధాః, ఇదంచపుత్రిగృహస్థాతిరిక్రవిషయం ॥
ఆదిత్యహనిసంక్రాంతౌగ్రహణేచండ్రసూర్యయోః । ఉపవాసోసకర్తవ్యః
పుత్రిణాగృహీణాతథేతజ్జేమినివచనాత్ - ఆత్రశ్రాద్ధముక్తంహేమాద్రా
ష్టధర్మే ॥ శ్రాద్ధంసంక్రమణేభానోఃప్రశస్తంపృథివిసతే ॥ అపరాక్రేపి
విష్టుః ॥ ఆదిత్యసంక్రమణంవిశేషేణాయనద్వయంజన్మభవభ్యుదయశ్చ, ఏ
తాంస్తుశ్రాద్ధకాలానైవీకామ్యానాహప్రజావతిరితి ॥ ద్వాదశాదిదినైర
ర్వాగయనాంశప్రవృత్తౌపసిపుణ్యం వక్తుమయస్గ్రహణం, అన్యధాసంక్ర
మేణసిద్ధేరయస్గ్రహణం వృద్ధంస్యాదిత్యపరార్కః - హేమాద్రాపషిగా
లవః ॥ అయనాంశకతుల్లేగకాలేనైవస్ఫుటంభవేత్ । వృగకర్కాదిగేనూ
ర్యేయామ్యోదగయనేనత ॥ తదాసంక్రాంతికాలేస్యూరకౌవిష్టుపదాదయ
ఇతి ॥ అయనాంశచ్యుతిర్హాపే సరక్రాంతికాలేపి విష్టుపదాదయఃప్రవర్తం
తే తేనతత్ప్రయుక్తంపుణ్యకాలాదితత్రాపిజ్ఞేయమితి సవదవ్యాచఖ్యాత
చ్చమేషాయసంపృషాయనమిత్యాదిసర్వత్రజ్ఞేయం - మాధవీయేపిజూబా
లి ॥ సంక్రాంతిషుయథాకాలస్తదియేష్టయనేతథా । అయనేవింశతిఃపూ
ర్వామకరేవింశతిఃపరేతి ॥ మకరాయణేపూర్వాః వింశతిఃఖటికాఃపుణ్యా
ఘకరసంక్రాంతౌతు సశ్చాద్వింశతిఃపుణ్యాః అన్యత్రాయనే తత్సంక్రాంతి

వదిత్యర్థః విష్ణుసదాదిస్వరూపంచ దీపికాయాముక్తం ॥ హర్షంఘ్నిర్వృష
 సింహవృశ్చిక్కుటేష్వర్క-స్యయస్సంక్రమః కన్యామీన ధనుర్మయ్యత్సవడశీ
 త్యాఖ్యంతులామేషయోః । పోక్తంతద్విషువంర్ముషేయగముడక్కరాట
 కేదత్తణమితి ॥ హర్షంఘ్నిర్విష్ణుసదం, స్వయంకమిథునం, ఆత్రచపిండరహి
 తంశ్రాద్ధంకుర్యాత్ - తథాచాపరాచైమాత్యే ॥ ఆయనవ్యతయేశ్రా
 ధ్ధంవిషువద్దివ్యతయేతథా । సంక్రాంతిషుచనస్వాసుపిండనిర్వణణాదృత్యజ్ఞః ॥
 శ్రాద్ధశూలపాణిస్తవస్యనిర్మూలత్వాత్ సమూలత్వేపి ॥ తతఃప్రభృతీసం
 క్రాంతావుపరాగాదివర్వసు । త్రిపిండమాచరేచ్ఛాద్ధ వేకోద్దిప్తవృతా
 హనీతి మాతస్యోక్తేరహణాగ్రహణవద్వికల్పవపత్వాహ - తన్న, అగ్న్య
 షార్వణానువాదకత్వేన పిండవిధాయకత్వాత్, పిండోఽవ్యక్తిః అగ్న్యథైకప
 దేపిండానువాదే త్రిత్వవిధౌచపటగర్తుఃప్రథమభృత్యవదైవరూప్యావత్రేత
 థాచోభయసమూలత్వే పిండరహితం పార్వణంకర్తవ్యమిత్యభయవచన
 మోరర్థః, త్రిపిండశబ్దేనైకోద్దిప్తవ్యావరసమాత్రం, వంగశక్త్యేషవిశేష
 మాహాజ్యోతిర్నిబంధేనారదః ॥ త్యాజ్యాసుస్సర్వస్యసంక్రాంతిఃపూర్వతఃప
 రతస్తుథా । వివాహాదిషుకార్యేషు నాద్యష్టోడశబోడశేతి ॥ ఏత్యుభయకా
 లోపలక్షణం ॥ భానోస్సంక్రాంతిభోగశ్చకుశికశ్చార్థయామకజ్ఞః, జ్యోతిః
 ప్రకాశేవర్జ్యేషుపరిగణనాత్, ఆయనవ్యతిక్రామవశేన సంక్రాంతిషురా
 త్రోన్నానశ్రాద్ధాదిసకార్యం ॥ అహ్నిసంక్రమణే కృత్సమహాపుణ్యంప్రకీ
 ర్తితమ్ । రాత్రౌసంక్రమణేభానోర్దినార్ధంన్నానదానయోః ॥ అథరాత్రా
 దధస్తస్త్రిన్ద్రధ్యాహ్నాసోమ్యపరిక్రియా । ఊర్ధ్వంసంక్రమణేచోర్ధ్వముదయా
 త్పూహరద్వయమ్ ॥ పూర్వేచేదర్ధరాత్రేతుయదానంక్రమణేరహిః । పాహు
 ద్దినద్వయంపుణ్యం ముక్త్యామకరకర్కటావీతి వృద్ధవనిష్ఠాదివచనై రహాపు
 ణ్యతోవ్యక్త్యా ॥ రాత్రౌసంక్రమణేభానోర్దివాకుర్యాతుతత్క్రియామ్ । పూ
 ర్వస్మాత్పరతోవాపిప్రత్యాసన్నగృతభలమితివనిష్ఠవచనా చ్చార్థాద్రాత్రౌ
 న్నానాదినిషేధప్రతితేః యానితు ॥ వివాహవ్రతసంక్రాంతిప్రేష్టాబుతు
 జన్మసు । తథోపరాగపాతాదాన్నానేదానేశాశుభేతి ॥ రాహుదర్శన
 సంక్రాంతివివాహాశ్చయవృద్ధిషు । స్నానదానాదికంకుర్వన్నశాకావ్యవ్రతే
 షుచేత్యాదీని విష్ణుగోభిలాదివదన్వానితాని మకరకర్క-సంక్రాంతివిషయాణి
 ముక్త్యా మకరకర్కటావీతి తయోర్దివానుష్ఠానస్య పర్యుదస్తత్వాదితి సే
 మాదిహాసవాద్యయః - వస్తుత్తుప్రాగుక్తవచనేన తయోర్దిగద్వయపుణ్య

తద్వాచేరేవ పర్యుదాసాన్మకరకర్మటయోరపి స్నానందానంపరేహసీత్యాది
 భిరహఃపుణ్యత్వే క్షేః అహఃపుణ్యత్వానుపపత్త్యా కల్పరాత్రినిషేధస్యచప్ర
 త్యక్షరాత్రివిధినా చాధాత్సర్వసంక్రాంతిషు రాత్రావనుష్ఠానవికల్పః, స
 చచేశాచారాద్వ్యవతిష్ఠత ఇతియ క్తఃపంథాః, అయనయానువక్తవ్యోవిశే
 షః శ్రావణేమాఘదవత్సృతే - జ్యోతిర్నిబంధే గర్భః ॥ యస్యజన్మర్మ
 సాద్యోరవిసంక్రమణంభవేత్ । తస్మాసాభ్యంతరేతస్యవైరక్లేశధనక్షయః ॥
 తగరసరోరుహపత్రైరజసీసిద్ధార్థలోభసంయుక్తైః । స్నానంజన్మర్మగతే
 రవిసంక్రమణేస్మృతాంశుభదమ్ ॥ హేమాద్రా ॥ అస్మిదేద్రాత్రియగ్ం
 స్యాద్రాత్రాచేద్యాసరద్వయమ్ । సంక్రాంతిఃపక్షిణీజ్ఞేయాదానాధ్యయనక
 ర్మసు ॥ యత్తుగౌడాః ॥ సంక్రాంత్యాంపక్షయోరంతేద్యాదశ్యాం శ్రాద్ధ
 వాసరే । సాయంసంధ్యాంసమర్పితకుర్వంశ్చపిశ్యహంభవేదితి ॥ కర్తృవచేశి
 న్యాంవ్యాసోక్తేః, సాయంపుణ్యకాలేసంధ్యాంషేధమాహుస్తస్మిర్ములం,
 అన్యచ్చ బహువక్తవ్యంవిస్తరభీతేర్నోచ్యతే - ఇతిసంక్రాంతినిర్ణయః - పక్ష
 యుగజశ్చాంద్రోమాస సర్వేషాం, శుక్లాదిరమాంతః కృష్ణాదిఃపూర్ణిమాం
 తశ్చేతి - తథాచత్రికాండమండనం ॥ చాంద్రోషిశుక్లపక్షాదిఃకృష్ణాదిర్వేదిచ
 ద్విశేష్యుక్తావచేశభేదేనతద్వ్యవస్థామాహ ॥ కృష్ణపక్షాదికంమాసంనాంగీకు
 ర్పంతికేచన । యేషచ్ఛంతిన తేషామపిస్త్రోవింధ్యస్యపక్షిణేఇతి - వింధ్యస్యద
 ప్షిణేకృష్ణాదినిషేధాదుత్తరతోద్వయోవిధ్యనుజ్ఞాగమ్యతే - తత్రాషిశుక్లా
 దిర్ముఖ్యః, కృష్ణాదిగౌణః, శాస్త్రేషుచైత్రశుక్లప్రతిపద్యేవ చాండ్రసంవ
 త్సరారంభోక్తేః - తదుక్రందిపికాయాం ॥ చాంద్రోహ్లోమధుశుక్లగ్రతిప
 దారంభఇతి, సహాయేకృష్ణాదిమన్యంతే తేషాంవత్సరారంభాభిద్యతే, అ
 తశ్శుక్లాదిర్ముఖ్యః కృష్ణాదినామలమాసాసంభవాచ్చ చాండ్రస్యసర్వపక్ష
 త్రభాగేననాతీత్రోమాసం సావనాదీనాంవ్యవస్థోక్తా హేమాద్రాబ్రహ్మ
 సిద్ధాంతే ॥ ఆనూవాస్యాపరిచ్ఛిన్నో మాసస్సాన్యద్భాగ్విహితాన్యథు । సం
 క్రాంతిపార్శ్వమాసీభ్యాంతరైవ సృజవైశ్యయోః ॥ అత్రబ్రాహ్మణాదీనాం
 యత్రకర్మవిశేషే వచనాంతరేణ వసంతేద్రాహ్మణోగ్నినాదధితేత్యాదివ
 న్మాసఉక్తస్తత్రదర్శాంతత్వ మాత్రణీయమ్యతే, నతుసర్వకర్మసుదరాంతప
 వేశి, వృష్ట్యాద్ధర్మశాస్త్రేహేమాదినిధానిష్ఠామవద్విధిలాఘవాత్, త్రైవిర్దికా
 నాంసంస్కర్మసుమాసవిశేషవిధేసావనాదీనాంశుక్లాదానులోమాదిపరత్వా
 వత్తే శ్చేతిగురువరణాః, శ్చోతిర్గర్భః ॥ సారోమాసోవివాహాద్రాహ్మణాదాసా

వనఃస్పృతః । అబ్ధికేపితృకార్యేచచాంద్రోమాసఃప్రశస్యతే ॥ ఋశ్యశృంగః
 వివాహవ్రతయజ్ఞేషుసౌరంమానంప్రశస్యతే ॥ పార్వణేత్వష్టకాశ్రాద్ధేచాం
 ద్రమిష్టంతథాబ్ధికే ॥ స్పృత్యంతరే ॥ ఏకోద్దిష్టవివాహదాఋణాదాసౌరసా
 వనా ॥ జ్యోతిర్గర్గః ॥ ఆయుర్దాయవిభాగశ్చప్రాయశ్చిత్రక్రియాతథా । సా
 వనేనైవకర్తవ్యాశత్రుశాంతాచాప్యపాసనా ॥ విష్ణుధర్మే ॥ సత్తత్రసత్రా
 ణ్యయనానిచేంద్రోర్మాసేసకుర్యాద్భగణాత్మకేనేతి ॥ చామ్రే ॥ తిథిక్య
 త్యేచక్యష్టాదింవ్రతేశుక్లాదిమేవచ । వివాహదాచసౌరాంఘ్రమాసంకృత్యేవి
 నిర్దిశేత్ ॥ అథమలమాసః - తత్రైకమాత్రసంక్రాంతిరహితః సితాదిశ్చాం
 ద్రోమాసోమలమాసఃఏకమాత్రసంక్రాంతిరాహిత్యమసంక్రాంతిత్వేనసం
 క్రాంతిద్వయవత్వేనచ భవతీతిమలమాసోద్వేదా, అధిమాసః తుయమాస
 శ్చేతి - తదుక్తంకాతకగృహ్యే ॥ యస్మిన్మాసేసంక్రాంతిస్సంక్రాంతిద్వయ
 మేవవా । మలమాసస్సపిణ్డేయోమాసస్సాన్యత్తుత్రయోదశేతి ॥ సత్యవ్రతోపి ॥
 రాశిద్వయంయత్రమాసేసంక్రమేతదివాళరః । నాధిమాసోభవేదేవమలమా
 సస్తుకేవలమితి ॥ అధికమాసస్యకాలనియమమాహవసిష్ఠః ॥ ద్వాత్రింశద్భిర్ని
 తైర్మాసైర్నినైష్టోడశభిస్తథా । ఘటికానాంచతుషేణపత్యధికమాసక
 ణ్ణతి - ఏతచ్ఛసావనాదిమాసేసంభవార్థం సతనియమార్థం, అన్యథామోడ
 శదినాధికద్వాత్రింశత్మాసానంతరం కృషపక్షనియమేన శుక్లాదిత్యభంగాప
 త్తేః తేనన్యూనాధికకాలేమలమాసపాతేనదోషః - అతఏవోక్తంమాధవీ
 యే ॥ మాసేత్రింశత్తమేభవేదితి ॥ తుయస్యాపిజ్యోతిశ్చాస్త్రే ॥ అసంక్రాం
 తిమాసోఽధిమాసస్సుటంస్యాద్భిస్సంక్రాంతిమాసఃతుయాశ్శ్యంకదాచిత్ ।
 తుయఃకారికాచిత్రయేనాగ్యతస్యాత్తదావర్ణమధ్యేధిమాసద్వయంచ ॥ ఏ
 కఃతుయాతుపర్వంపరతత్రైచకణ్ణధిమాసద్వయంభవతీత్యర్థః - అత్రవిశేష
 మాహజాబాలిః ॥ మాసద్వయే బ్రహ్మధ్యేసంక్రాంతిర్నియదాభవేత్ ॥ పాకృ
 తస్త్రపుర్యాసస్యాదధిమాసస్తథోత్తరణ్ణతి ॥ ఉత్తపవ కాలాధిక్యంసపూ
 ర్వస్త్రిషిత్వర్థః - యత్తుబ్రహ్మసిద్ధాంతే ॥ చైత్రాదర్వాశ్చాధిమాసః పరత
 స్త్వధికోభవేతితి ॥ తత్రచైత్రాయుష్వం అసంక్రాంతద్వయే పూర్వోనాధి
 కఃకింతుపరకణ్ణః - యచ్ఛజ్యోతిస్సిద్ధాంతే ॥ ఘటకన్యాగతేసూర్యేవృచ్చికే
 వాభధస్విని । మకరేవాభకుంభేశాన్వాధిమాసోవిధీయతేతితి ॥ తద్వృచ్చికాది
 చతుష్టయేమలమాసేనతిపూర్వం తులాకన్యాగతేసూర్యేతుయాతుపర్వం
 కాలాధిక్యమేథాగ్ధింసత్వధికమాత్రస్య గ్రహానాంఫాల్గునాదీనాంప్రాయో

మామస్యచక్వచిత్, సపుంసకత్వంభవతీత్యేషశాస్త్రవినిశ్చయఇతి హేమా
 ద్రావిణ్యుభర్తవీరోధాత్ మలమాసేష్వకాదనిషేధానుపసత్తేష్య మకరేవా
 భకుంభేవేతిదృష్టాంతార్థప్రాప్త్యభావాచ్చ - త్తయస్యాగమనకాలఉక్తస్సి
 ధౌతశిరోమణౌ || గతోభ్యుద్రినందైర్గతేశాకకాలే తిథితైర్భవిష్యత్సర్వాం
 గాతుసూర్యైః | గజాద్ర్యగ్నిభూమిస్తథాప్రాయశోయం కువేదేందువ
 మైక్విచిద్దోమభిశ్చేతి || అభయశ్చత్వారిః, అద్రయస్సప్ర, సందానవ, ఏ
 షాంప్రాతిలోమ్యేనపాతేఽఽ తైర్మితేవర్తేకశ్చేత్తయమానఃపూర్వజాతఇ
 త్యర్థః, తిథయఃపంచదశగః ఈశాంకాదశగంగః ఏవంమితేయాతేకశ్చిద్భవి
 ష్యతిత్యర్థః అంగాత్సూర్యాంగఏకత్రంగః ౨౬౧ జాంతాద్రయః ౨౭
 గ్నయః ౩ భూంగఏకత్రంగ ౩౮ కుంగవేదాః ౪ ఇందుంగఏకత్రంగ ౪౧ గాఢా
 కుంగఏకత్రంగ ౪౨ తైర్మితేవర్తేయాతేకశ్చిద్భవిష్యతిత్యర్థః - అథమలమాసే
 కార్యకార్యనిరూప్యతే-తత్రజాచాలిః || నిత్యనైమిత్తికేకుర్యాన్చార్థి
 కుర్యాన్సలిష్టుచే | తిథిసత్త్రవారోక్తంకామ్యంనైవకదాచన || అయంచ
 కామ్యనిషేధఃఆరంభసమాప్తివిషయః || అసూర్యానామయేమాసానతేషు
 మమసమ్మతః | వ్రతానాంచైవయజ్ఞానామారంభశ్చసమాపనమితితేనైవో
 క్తత్వాత్, అసూర్యా అధికమాసాశ్చత్యర్థః, తత్రమండలంతపతేరవిరితివచ
 నాత్ - కార్యదేః కామ్యస్యత్వారంభసమాప్తిభవత ఏవేత్యాదిరత్యన్య
 త్రవిస్తరః-కాతకగృహ్యేపి || మలే ౭ సన్యగతింకుర్యాన్నిత్యాంనైమిత్తికిం
 యామితి || తానినైమిత్తికానిదిపికాయాముక్తాని || యనైమిత్తికమగ్ని
 ష్ట్యనుగతాగ్నిధానుమర్చనసా సంస్కారాదిలోపనేనతిపునః ప్రో
 క్తంప్రతిష్ఠాదికమితి || గత్యంతరయతంతసోమాదిహేయమేవ - తత్రకి
 ర్తవ్యాన్యక్తానికాలాదగ్నే || ద్వాదశాహసపిండాంతం కర్మగ్రహణజన్
 నోః | సీహంతేపుంసవేశార్థం ద్వావేతాజాతకర్తవ్య || రోగేశాంతిర
 భ్యేదయోగేశార్థప్రతానిచ | ప్రాయశ్చిత్తనిమిత్తస్యవశాత్పూర్వేపరత్ర
 చ || అగ్నేదకుంభమన్వాది మహాలిమయ్యుగాదిషు | శార్థందర్భేన్యహ
 హశ్శార్థమూనాదిమాసికమ్ || మలిష్టుచాన్యమాసేమమృతాన్యాన్య
 మాబ్దికమ్ | శార్థంసూర్యదుష్టేఘతీర్థేష్వేవయ్యుగాదిషు || మన్వాదిష
 చయద్దానందానందే నందినంచయత్ . | తిలగోభూహిరణ్యానాంసంధో
 పాసనయోక్తియా || పర్వహేమశ్చగ్రయణంసాగ్నేరిక్షిచ్ఛపర్వణి |
 త్యాగ్నిహేమత్రహేమశ్చదేవతాతిథిపూజనమ్ || స్నానంచస్నానవిధిస

శృంగార్యపీయవర్జనమ్ । తర్పణంవానిమి తస్యనిత్యత్వాదుభయత్రచేతి ॥
 ఏతాపుంసవనసీమంతా, ఏతచ్ఛగర్భాధానాద్యౌ పాశనాంతసంస్కారో
 పలుతుణం - తదు క్తందీపికాయాం ॥ గర్భాధానముఖంచచౌలివిధితః ప్రా
 గ్జాతయాగంబినాకృచ్ఛేన్ద్రియగ్రయణంగజండ్ర పురతశ్చాయామఘానంగ
 యోః । తీర్థేందుతుయయోశ్చపిత్ర్యమధికేమాన్యే వమాద్యేచరేదితి ॥ అల
 భ్యయోగేర్థోదయపద్మకాదాకామ్యాన్యపిత్రతాదీనికార్యాణీత్యర్థః, పూ
 ర్వేపరత్రమలేశుద్ధేచేత్యర్థః మహాలయశ్చైనమఘాత్రయోదశ్యుచ్యతఇతిమా
 ధవః, దర్శశ్రాద్ధంమలేపికార్యం - యత్తుఋశ్యశృంగః ॥ సంవత్సరాతిరేకే
 ణమాసోయస్యన్యలిప్తుచః । తస్మిన్ప్రయోదశేశ్రాద్ధంసకుర్యాదిందు
 సంక్షయఇతి ॥ తత్కామ్యదర్శశ్రాద్ధవిషయం, కామ్యంనైవకదాచనేతివచ
 నాత్ ॥ దర్శేచకామ్యంశ్రాద్ధంకన్యాంకన్యావేదినశ్చేత్యాదినాయజ్ఞవల్క్యే
 నోక్తం, నిత్యంతుమలేపిభవత్యేవ ॥ దర్శేహరహశ్రాద్ధందానంచప్రతి
 వాసరమ్ । గోఘాతిలసారణ్యానాం మోసేపిన్యాన్తల్లిప్తుచేఇతిమాతోన్య
 క్తేతిసేమాద్యైదయః - దివోదాసీయేషి ॥ అనిందురిందుపూర్ణాచహ
 రివారోబుధాప్తమి । నాధిమాసేపరిత్యాజ్యాస్మిమంతాన్నాచనేశోరితి ॥
 అనిందుర్దర్శుఃప్రీతివిధమస్యమాశ్రాద్ధంసకార్యమిష్యపరార్కః ॥ అత్రయద్విహి
 తంకర్మ ఉత్తరేమాసికారయేదిత్యుక్తే ॥ షష్టాశ్చుదివసైర్వాసైరితిశుద్ధమా
 సకరణేపి శాస్త్రాస్థోపపత్తైర్దర్శశ్రాద్ధంమలేనకార్యమితి ప్రాచీనగౌఢాః -
 శూలపాణిశ్చసంవత్సరప్రదీపేషి ॥ ఏకరాశిస్థితేసూర్యేయదాదర్శుద్వయం
 భవేత్ । దర్శశ్రాద్ధంతదాదానాన్యన్నపరత్రమలిప్తుచే ॥ అత్రాపిప్రాగ్విద్య
 వస్థా, యద్యపికాలాదగ్నే సర్వంవాదికంమాసద్వయేకార్యమిత్యుక్తంతథా
 పిసేమాద్రిమాధవాపరార్కాది మతాత్పృథమాభిక్తం త్రయోదశేమల
 మాసే ద్వితియాద్యాభిక్తంతుశుద్ధమాసఏవకార్యం ॥ అసంక్రాంతేపిక్తవ్య
 మాభిక్తంప్రథమంద్విజైః । తద్దైవమాసికంశ్రాద్ధంసంపిండికరణంతథేతిహరి
 తోక్తః ॥ ఆభిక్తంప్రథమంయత్స్యత్తత్సూర్యేతమలిప్తుచే । చతుర్దశేతుసం
 ప్రాప్తేకుర్వీతపునరాభిక్తమిన్ద్రియంతరోక్తేషు - పునరాభిక్తంద్విజీయాది
 బార్హికత్రయోదశేమాసేఽతీతేచతుర్దశాద్యదికేకుర్యాదిత్యర్థః - యత్తుస
 త్యవ్రతః ॥ వర్జేవర్జేతుయచ్ఛ్రాద్ధమాతాపిత్రోర్మతేహని । మలమాసే
 సతత్కార్యంవ్యాఘ్రస్యవజసంయథేతితద్విజీయాదివార్హికవిషయం ॥ ఆభి
 క్తంప్రథమంయత్స్యత్తత్సూర్యేతమలిప్తుచేఇతిపూర్వోక్తవచనాత్ - య

త్రద్వాదశంమాసికంశుభ్రమాసేభవతితత్రత్రయోదశేధికవవాద్యబ్జికంకా
 ర్యం, యత్రత్యధికమగ్నేద్వాదశంమాసికిం తత్రతస్యద్విరావృత్తింకృత్యాచ
 తుర్తశేకుభ్రవప్రథమాద్విమితినిష్కర్షః, తేనద్వితియాచిత్యధమాసవ స్ప
 ధీచంద్రోదయేమిందాసీయేషదనపారిజాతీహైవం - మలమాసమృతా
 వాంతు యదాసవవాధికస్యాత్రచాత్రైవకార్యం - యథాపైరీససిః॥ మ
 లమాసేమృతానాంతుశ్రాద్ధంయత్ప్రతివత్సరమ్ । మలమాసేషక్త్యంశా
 న్యేషాంతుకథంచనేతి ॥ సేమాద్రావ్యాసోపి ॥ మలమాసమృతానాంతు
 సౌరంమానుసమాశ్రయేత్ । సవపదివసస్తస్యశ్రాద్ధపిండోదకాదిషు ॥ ఆ
 త్రానికమృతస్యసద్వితియాద్యబ్దేపి సౌరవిధిః, ట్వితియాదావన్యాధికేయా
 భూర్వయిమవిధివైరూప్యాత్, కింతుప్రథమాద్వికస్యవతేనియమాత్ సత్త
 వ్రతేనతద్విస్తస్య సర్వస్యాధికేవప్రసవమాశ్రంలాభవాత్ అతోనద్వితి
 యాదౌసౌరమాసప్రసంగః, చాండ్రమిష్టంతథాద్వికేమాసవతుతిథిస్పష్టే
 త్యాదివిరోధాచ్చ - యత్తుపుష్కవసిష్టః ॥ శ్రాద్ధీయేహనిసంపాప్రేఅ
 మాసోభవేద్భుది । మాసద్వయేషకుర్వీత శ్రాద్ధమేవంసమవ్యతి ॥ యచ్చ
 వ్యాసః ॥ ఉత్తరేదేవకార్యాణి పితృకార్యాణిచోభయోరితన్నాసికాది
 వయం ॥ యోగాదికంమాసికంచశ్రాద్ధంచావరపక్షికమ్ । మన్వాదికంజై
 ధికంచకుర్యాన్మాసద్వయేషిచేస్తృతిచండ్రకోక్తే॥ తైధికంతీర్థశ్రాద్ధం, తచ్చ
 మాసద్వయేషికార్యమితిస్థలిసేతాభట్టాః - కేచిత్తు ॥ ప్రతిమాసంమృత
 హేవశ్రాద్ధంయత్ప్రతివత్సరమ్ । మన్వాదౌచయుగాదౌచ తన్మాసోరుభ
 యోరపితిమరచివచనాత్ ॥ వర్షేవర్షేతుయచ్చాశ్రద్ధంమాతాపితౄర్భ్రుతేప
 ని । మాసద్వయేషితక్కుర్యాద్వాప్యభ్యుగ్ర్యవచనంయథేతిగాలవోక్తౌ
 వ్రత్యాబ్జికం మాసద్వయేకార్యమిత్యహః తత్తుచ్చం ప్రతిమాసంమృత
 హేక్రియమాణంమాసికం ప్రతిసంవత్సరం క్రియమాణంకల్పాదిశ్రాద్ధమి
 మరచివచనోమదసరత్సేనవ్యాఖ్యానాత్ గాలపీయస్యచమాసద్వయాత్త్వ
 త్తయమాసభితి మాధవేనవ్యాఖ్యానాత్, యచ్చకైచ్చిదుక్తం ప్రథమాద్విక
 మాసద్వయేకార్యం ॥ ఆదికంప్రథమంయత్స్యాత్తత్కుర్వీతమగ్నేష్టుచే । ఆ
 యోదశేవసంపాప్రే కుర్వీతపునరాద్వికమితి యమాక్రమితవపిచింత్యం
 సరాద్వికంద్వితియాదివార్షికంత్రయోధాప్రేతే చతుర్దశేకుర్యాత్ - అ
 థా ॥ సాంవత్సరంసవధ్యేశ్రాద్ధం తత్రవృతేహానిత్వపైరీససిఃరోధస్యాది
 హేమాత్రావృద్ధీచండ్రోదయేచసతేనసఖేతనస్థింద్యోచ్చగ్ధేషికుర్యాత్

శ్చనంతభట్టవ్యాఖ్యానానాభావాత్ సరాస్తా పూర్వవ్యాఖ్యానాంతఃపరి
 తయే ప్రథమగ్రహణమేవమానం యదపి సర్వయావత్తే పూర్వ క కాలాద
 ర్హవచనాత్ మలమానేశాద్ధవినస్యపంధ్యత్వనిరసార్థం పితృద్వేదేనచా
 హ్మణానాం జయిత్వ శుద్ధమానేసంపదం ప్రాధికార్యతా ॥ ఇంద్రవర్జమనం
 క్రాంతో సంక్రాంతోపిండనంయుతమ్ । త్రేతానంవత్సరంశాద్ధమేవం మాస
 ద్వయేపిచేతివృద్ధపరాశరోక్తేరితి ॥ తదపిచింత్యం, పూర్వకవచనస్యతే
 యపూర్వధావ్యధికమాన విషయత్వాత్, తత్రహిమానానద్వయే శాద్ధము
 క్తం - తదాహనత్యోపాః, ఏకఏవయదామాసస్సంక్రాంతిద్వయనంయు
 తః । మాసద్వయగతంశాద్ధంనులమానేపీతస్యతత్వత ॥ మాసద్వయగతం
 పూర్వాసంక్రాంతగతంమయగతంచ, మలమానేతయమానే, అపీతా
 త్పూర్వాధిమానేచేతిహేమాగ్రి - దీపికాయామపి ॥ తత్రాప్రకృన్యగ్యధి
 మాసకోయదిభవేత్తత్రస్యసాంవత్సరంతస్మిన్ముఖ్యతయాతయేచవచనాత్పూ
 ర్వాద్ధవ్యయోకోవిదత్తత ॥ కాలాదగ్నేశ్వేరిద్వయవివేక్యలంబహునా-మ
 లమానేవర్జ్యంకానికాలాదగ్నే ॥ అస్మిన్మనఃమిత్రంచదానంచవహదాది
 కమ్ । అగ్నిధానాధ్వరాపూర్వార్థయాత్రామతేత్యుతమ్ ॥ దేవారామ
 తటాకాదిప్రతిష్ఠామాంతబంధనమ్ । ఆశ్రమస్వీకృతీకామ్యవృత్త్యర్హస్య
 మగ్రాసుః ॥ రాజాభిషేకిప్రథమశుచ్చకర్తవ్రతానిచ । అన్నప్రాశనమా
 రంభోగ్యసంజాంచప్రవేశనమ్ ॥ స్నానంవివాహానామాతి శస్త్రందేవమ
 హ్మోత్సవః । వ్రతారంభనమాప్తీచాకావ్యంకావ్యంచపాస్తనామ్ ॥ పా
 యశ్చిత్తంతుసర్వవ్యయలమానేవర్జయేత్ । ఉపాకర్తృత్వర్జనంచ శవిప్ర
 చమనార్హమ్ ॥ అవరోహశ్చహృదంతస్సర్పణాంబలిరప్తకాః । ఈశాన
 స్యభవిష్టిష్టోష్ఠునంబరితరసమ్ ॥ దురైంద్రస్థానోత్థానే భవ్యజోత్థానం
 చవజ్జిహః । పూర్వత్రప్రతిష్ఠిధానిపరత్రాగ్యచ్చదైవికమితి ॥ అత్రమూలప
 చనానిహేమాగ్రిమాధవాదిభోజ్యేయాని - దివోదాసీయేపి ॥ యత్రోత్స
 వంచదేవాదిశపథందివ్యమేవచ । మలమానేనకుర్వీతవ్యాఖ్యసగ్రవచనంయథే
 తి ॥ అయంసర్వమునితయమానేపిజ్ఞేయః ॥ రవిసంక్రమహేనోయావర్త్యావ
 త్త్యవిధిశ్చ్యుతః । సఏవతుద్విసంక్రాంతే మలమానేశ్వరీరిత్యతి కారకగ్న
 హ్యోక్తే ॥ తయమాసవృతానాంప్రత్యాభివేదేయోహేమాగ్రి ॥ తి
 థ్యధైప్రథమేపూర్వోద్విషీయే ధృతభోతరః । మాసానివిజ్ఞానైశ్చింత్యతయ
 మాసస్యవధ్యగౌ ॥ ఆత్మికవర్ధాపనైజ్ఞేయం, యస్తలమానేవర్జ్యము క్తం

తచ్చుక్రగురోవ్రస్తాదివ్యపిణ్డేయం - తదాహబృహస్పతిః ॥ బాలేవాయది
 వావృధేషుక్రేవాస్తంగతగురా మలనూసగ్నవై తానివర్జయే ద్దేవదర్శనమితి॥
 అనాది దేవతాందృష్ట్యానుచస్సుర్వృష్టభార్గవ । వలనూసేవ్యనావృత్తతి
 ర్భయాత్రాంవివర్జయేత్ ॥ ఆవృత్తతిరేదోషాభావమాత్రం సత్ఫలమితివాచ
 స్పతిమిశ్రాః, తన్న, అసతిబాధకేఫలహేతుత్వాత్ తేః - లల్లాపి ॥ నీచస్థే
 వక్రసంస్థేవ్యతిచరణగతే బాలవృద్ధాస్తగేవాసన్యాసోదేవయాత్రావ్రతని
 యనువిధిఃకర్తవ్యమితి ॥ మాంజీబంధోంగనానాంపరిణయసవిధిర్వాస్తు
 దేవప్రతిష్ఠావర్త్యస్సద్భిః స్రయత్నాత్ప్రదశపతిగురా సింహారాశ్చితదే
 తి ॥ దీక్షాయాగదిక్షాఆగమదిక్షాచ - తథా ॥ ఉద్యానచూడావ్రతబంధదీ
 షావివాహయాత్రాచవధూసప్తవేళః । తటాకకూషప్రదశప్రతిష్ఠాబృహస్ప
 తాసింహగతేశుర్భూత్ ॥ దివోదాసీయే ॥ గుర్వాదిశ్యేగురాసింహేనష్టేశుక్రే
 మలిఘ్నుచే । గృహకర్మవ్రతంయాత్రాంమనసాపిసంచితయేత్ ॥ అన్యాప
 వాదః తత్రైవబ్రాహ్మీ ॥ మురిడనందోషవాసశ్చగౌలిమ్యాంసింహగేగు
 రా । కన్యాగతేశుకృష్ణాయాం సత్తతత్తీరవాసినామ్ ॥ తథా ॥ ఆద్యాసౌ
 గౌతమీగంగా ద్వితియాబాహ్నుస్సృతాస్సవ్యతీర్థఫలంస్తానాఙ్గౌతమ్యాం
 సింహగేగురా ॥ సంహితాప్రదీపే ॥ స్యాత్సప్తరాత్రం గురుకుక్రయోశ్చ
 బాలత్వమహ్నందశకందవాధ్ధమ్ । వృద్ధానీత్య్యావశకుభాశిశుత్వం శస్త్రాయ
 తస్తావృపచీయమానా ॥ వసిష్ఠః ॥ అతిచారగతిజీవేవర్జయే తదనంతరమ్ ।
 వ్రతోద్వాహాదికార్యేషుఅష్టావింశతిదాసరాక్ ॥ బాల్యాదిత్యుజముక్తం
 బ్రహ్మసిద్ధాంతే ॥ రవిణాసతిరన్యేషాంగ్రహణాఘనక్షత్రే । తతో
 ర్వాగావర్తకంప్రోక్తమార్ధవంచాల్యంప్రకీర్తితమితి ॥ బాల్యాదిపరిమాణంచ
 వృత్తతే ॥ బాలశ్శుక్రోదివసదశకంపంచకంచైవ వృద్ధఃశతృదహ్నత్రైత
 యముదితఃపక్షమైంద్రాగ్రక్రమేణ । జీవోద్ధశ్శుచిరపితృధాపతువనైశ్చ
 శ్శిశూతావృద్ధాప్రోక్తాదివసదశకంచాపరైస్సప్తరాత్రమ్ ॥ శశ్విషతక్షదయే
 దశదినానిబాలః, అస్తేపంచదినానీవృద్ధః, పూర్వతోదిగ్రత్రయంచాలః, ప
 తంచవృద్ధశతృధః, జీవోగురుః, అగ్ర్యత్రత్వస్యథోక్తం ॥ సాక్షివృద్ధదిత
 శ్శుక్రఃపంచనష్టదినశిశుః । విపేతుశువృద్ధత్వంతద్వదేవగురోరపీతిషిషాం
 చపక్షాణాంవ్యసన్ధామాహమహిరః ॥ బహవోదర్శితాఃకాలా యేబాశ్యే
 వార్ధకేపివా । గ్రాహ్యస్తత్రాధికాశ్శేషాదేశభేదాదుతాపదితి ॥ దేశభేద
 శ్చమదసరత్తేగార్హస్థ్యః ॥ శుక్రోగురుఃపాక్షిసరాక్షుబాలావింశ్యదశావంతి

మనఃప్రరాత్రమ్ । వంగేషుహూణేషుచపట్నం చ శేషేచదేనేత్రిదినువదం
 తీతి ॥ అస్తాదేరపవాదః కాశీఖండే ॥ నగ్రహస్తోదయకృతోదోషోవిశ్వేశ్వ
 రాలయే ॥ త్రిసఖీనేతౌవాయవీయే ॥ గోదావర్యంగయాయంచక్రైశ్చే
 గ్రహణద్వయే । సురాసురగురూణాంచహృద్యది మోసపేద్యతే ॥ గ్రహణ
 ద్వయేతస్మిమి త్తకకురుక్షేత్రయాత్రాదానాదావిత్సర్థః- తదాహత్రిస్థితే
 తాలలః ॥ ఉపస్థనేశీతలభానుభాన్వోర్ధోదయేవైకపిలాఖ్యవప్యామ్ । సురా
 సురేశ్వరస్రమయేపితేర్థేయోత్రావిధిస్సంక్రమణేనశస్త్రం ॥ సమూహదోషో
 నచరాత్రితోషో నచాధిమాసాన్మృతర్షిసు ॥ ॥ వంశ్యతరర్థవతం
 తి, ఇత్యలంబహునా - మలమాసేచప్రతపితశిషిడిక్తో హేమాద్రపాద్యై ॥
 అధిమాసేతుసంపాప్రే గుడనర్మిర్యుతానిచ । త్రయస్త్రింశదపూపానిచాత
 వ్యానిది నేదినే ॥ సాజ్యానిగుడమిశ్రాణి అధిమాసేనృపా త్రమ । అధిమాసేతు
 సంపాప్రేత్రయస్త్రింశతుదేవతాః ॥ ఉద్దిశ్యాపూపదానేసృగ్ధీదానఖలం
 లభేత్ । త్రయస్త్రింశదపూపాన్మంకాన్యవాత్రైసిధాయచ ॥ సఖ్యం
 సహార్యంచ బ్రాహ్మణాయనివేదయేత్ । విష్ణురూపీనహస్రాంశుస్సర్వపా
 పప్రణాశినః ॥ అపూపాన్మందానేనమమపాపంవ్యభోహతు । నారాయ
 ణజగద్భిజభాగురప్రతిరూపకః ॥ ప్రతేనానేనత్రతత్త్వ సంపదలచాభివర్ధ
 య । యస్యహస్తేగదాచక్రే గరుడోయస్యవాహనమ్ ॥ శంఖాకరతలేయ
 స్యసమేవిష్ణుః ॥ నీదతు । కలాకాస్తావిరూపేణ నిమేషఫటకాదినా ॥ యో
 శ్చంచయతిహూతానితస్మై కాలాత్మనేనమః । కురుక్షేత్రమయంచేశికాలఃప
 ర్వద్విజోహరిః ॥ పృథ్వీనమమిదం చ సంగృహణపురుషో త్రమ । మలానాం
 చవిశుద్ధ్యర్థంపాపక్షయమనాయచ ॥ పుత్రపౌత్రాభివృద్ధ్యర్థంవేదాస్యామి
 భాగుర । మంత్రేణానేనయోదద్యాత్త్రయస్త్రింశదపూపకా ॥ పా
 ప్నోతివిపులాంలక్ష్మీం పుత్రపౌత్రాదినంపదభతి- ఇతిసర్వయసింధౌ మల
 మాసనిర్ణయః- పక్షనిర్ణయః ॥ దైవేముఖ్యశ్చక్షుషక్షుషివేద్యవిశి
 ష్యతభతిమాధవేనోక్తః ॥ అథతిథినిర్ణయః- త్రైతితిథిర్వేదా, శుద్ధావిధాన,
 దినేతిభ్యంతరగంబంధరహిత శుద్ధా, తత్సహితావిధా, త్రైతశుద్ధాయామ
 సందేశాద్విధానిగీయతే - తత్రసామాన్యతోవేద మాహమాధవీయే మైతీ
 నసిః ॥ పక్షద్వయేపితథయ సిథింపూర్వాంతథోత్తరామ్ । త్రైధీర్నుమాన్తై
 ర్విధ్యంతిసామాన్యాయంవిధిస్తృతభతి ॥ హేమాద్రమదనరత్నాదాత్మ్య
 ముహూర్తోభ్యుక్తః ॥ ఉదితేదైవతంభానాః ॥ త్ర్యంశా స్థమితరవో । ద్విము

హూర్తాత్రిరహృత్ససాతిధిర్హృత్కవ్యయోరితివిష్ణుభర్తృక్షేః ॥ ద్విముహూర్త
 ర్తత్వంచానుకల్పః ॥ ద్విముహూర్తాపకరవ్యా యాతధిర్వృద్ధిగామినీతిదత్తే
 శాపశబ్దోక్షేః ॥ అయంవేధఃపాతరేష - సాయంత్రత్రిముహూర్తోపేధపవ ॥
 యాంతిధింసుమనుపాన్యయాత్యే స్తంబద్ధినీపతిః । సాతిధిస్తద్దినేపాక్తాత్రి
 ముహూర్తేపయాభవేదీహింసాందోక్షేః ॥ పీఠికాపి ॥ త్రిముహూర్తగా
 తుసకలాసాయేతియాసతు ॥ ప్రతోపవాససానాదౌభుక్తకాపియాభవే
 త్ । ఉదయేసాతిధిర్హృత్కవ్యనిపతితాతుపైతృకభక్త్యాదీనసాంబాదివచనాని
 తానివై హృత్పరాధికరణన్యాయేనావయవస్తుత్యా త్రిముహూర్తరక్షంసా
 పరాణి - ఉధివిశేషేవేధవిశేషసాంబాదే ॥ నాగోద్వాదశనాడీధర్మిక్వంచ
 దశధిస్తథా । భూతోస్తాదశనాడీధర్మూషయత్యత్తరాంతిధిమితి ॥ అయం
 చోపవాసాతిధిక్రవివయఇతివక్ష్యతే - ఇతివేధః—తత్రసర్వాతిధిర్దశహా
 కర్మకాలవ్యాపినీనైరగ్రాహ్య ॥ కర్మతోయస్యయఃకాలస్తత్యాలవ్యాపినీ
 తిధిః । తయాకర్మాణిక్వత్పతపానీనస్పర్థినకారణమితివిష్ణుభర్తృక్షేః ॥ దినద్వ
 యేతద్వ్యాప్తావేకదేశవ్యాప్తావాయుగ్గవాక్యాన్నిర్వయః, తస్యసూర్యా
 బాధేనోపపత్తేకర్మకాలస్యైవధానాంగత్వాచ్చ - యగ్గవాక్యంతనిగ
 మం ॥ యగ్గ్యాన్నియగభూతానాంపక్షవ్యవస్థానురంభయోః । రుద్రేణ
 ద్వాదశీయుక్తావతర్కకర్తృదాపూర్తిమా ॥ ప్రతిపభ్యోమావాస్యాతిభ్యోర్యు
 గ్గంమహాభలమః । ఏతద్వ్యస్తంమహాదోషంహంతిపుణ్యంపురాకృతమితి ॥ అత్ర
 రంధ్రాంతాశ్చభూతిస్థితియాదినపవ్యంతతేతివాచకాః - రుద్రపికాదోద్వీతి
 యాశ్చశీయాంయతాసాచద్వితియాంయతేతినప్రయుగ్గాసీత్యర్థః - ఇదంచశు
 క్లపతే, అచోమతిపక్ష్యగ్గ్యపూర్తిమాయాశ్చతత్రైవసత్త్వాదితికేచిత్,
 తత్త్వంత్యమావాస్యప్రతిపద్యాగ్గృహ్యపక్ష తింగాపుక్షద్వయపరమి
 దంతత్రస్విశేషవాక్యైర్భృషేతిధివిశేషోద్వితతి, దశమీతూక్తాపురాణ
 నముచ్చయే ॥ సంపూర్ణదశమికార్యామిత్రితాపూర్వయాభవేతి ॥ సంపూ
 ర్ణైసుక్లపక్షేత్రయోదశీతుసుమంత్రునోక్తా ॥ త్రయోదశీతుకరవ్యా ద్వాదశీన
 హితామునెతితి ॥ కృష్ణపక్షేత్వాపస్తంబః ॥ ప్రతిపక్షస్వీతీయాస్యాద్వితి
 యాప్రతిపద్యుతా । చతుర్థిసంయుతా యాచసాత్యతీయాభలత్రదా ॥
 పంచమీచ ప్రకరవ్యాపస్యా యుక్తాశునారద । కృష్ణపక్షేప్రమీచైవ
 కృష్ణపక్షేచతుర్థిః ॥ పూర్వవిధానకరవ్యాపరవిధానకుత్రచిత్ । దశమీచప్ర
 కరవ్యాపరవిధానవిస్తవ ॥ పక్ష్యప్రమీఅమావాస్యాకృష్ణపక్షేత్రయోదశీ

ఏతాఃపరయతాఃపూజ్యాఃపరాఃపూర్వేణసంయుతాఃకలియత్రువ్యాః॥
 భర్వాదర్పస్తథాహింసప్రస్తువిధంతిలితజమ్॥భర్వాదర్పఃపరాపూజ్యహిం
 స్రసాన్యమాన్వకాలికితి॥ భర్వాసాన్యం,దర్పేవ్యధిస్తయోఃపరాహింసః
 యస్తత్రపూర్వేభ్యర్థః - ఏతచ్ఛ్రద్ధాదివిషయం॥ద్వితీయాదిషయగ్నానాం
 పూజ్యతానియమాదిషు॥ ఏకోద్దిష్టాదివృద్ధ్యాదౌహోసవృద్ధ్యాదిహోదనేతి
 వ్యాసోక్తే॥ నియమాదిషువ్రతదానాదిఃకర్మసు ఏకోద్దిష్టాదితేద్యవృద్ధ్యా
 దావిత్యర్థః - కర్మకాలవ్యాప్యభావేతుకర్మోపక్రమకాలైవగ్రహ్య॥
 కర్మోపక్రమకాలగాతుకృతిభిర్వాన్యసంయుక్తాదరణ్యతీక్షికోక్తేః॥ యాని
 తు॥ యాంతిధింసమనుప్రాయో ఉదయంయాంతిభాసకరః॥ సాతీభిస్సకలా
 జ్ఞేయాదానాభ్యయనకర్మస్విత్యాదీనితాన్త్రమహూరాదిసురిరిన్ద్రయజ్ఞే
 లి.—అథైకభక్తం తత్కాలఃపాక్షే॥ మధ్యాహ్నవ్యాప్తీగ్రహ్యఏక
 భక్తేనదాతిధితి॥ మధ్యాహ్నస్వపంచధావిధక్తదినశృతీయాంతః తేనయ
 ద్యపిద్వాదశచండాసంతరం ప్రాయితేతథాపి॥దినార్ధసమయేఽతిలేఖ్యజ్యే
 నియమేనయత్ ఏకభక్తమితివక్తృక్రమతస్తత్సాన్యద్వివేకహీనసాం—దోక్తే॥
 షోడశసప్తపదాదినండామ్యుక్తకాలః—దీపికాయాంత॥ మధ్యాహ్నంశ్యదశే
 త్రిభాగదివసేన్యాదేకభక్తమితి॥ తతస్సుర్యాస్తసర్వంతంగజః - దివైవ
 హీత్యన్యజైయర్థ్యాపత్త్యైతత్పురతావత్ - ఆత్రపూర్వేద్యరావ్యప్తిపరే
 ద్యురుభయేద్యరావ్యప్తిస్తవధానోశవ్యాప్తిస్తత్రాపిసాన్యం వైవర్యం
 చేతిపట్టుటాః, తత్ప్రాయోరసంబంధవివ - శృతీయేతపూర్వేహ్నిగాం
 ముఖ్యప్రాప్తేస్సత్వాత్పూర్వేతిమాధవః - యగ్ననాక్యాన్నిర్వయణేహే
 మాద్రః - చతుర్థపక్షేపూర్వేవగాంకాలవ్యాప్తేస్సత్వాత్ - వైవర్యణాం
 శవ్యాగ్నాయత్రాధికాసాగ్రహ్య,సాక్షేపూర్వా,అయంచవ్యవంతేక్రీకభ
 క్తనిర్ణయః - అన్యాంగేఉపనాసప్రతినిధాతదనుసారేనిర్ణయః.—అథన
 క్తం - తచ్చదినానశసపూర్వంరాత్రిభోజనం, తప్రదోషవ్యాప్తీగ్రహణ్య॥
 ప్రదోషవ్యాప్తీగ్రహణ్యతిర్నికప్రతేనోచేతివత్సోక్తేః - ప్రదోషసు॥క్రిము
 హూర్తంప్రదోషసాన్యద్భానావస్తంగతేనతి॥ నక్తంత్రతకర్తవ్యమితిశా
 స్త్రునిశ్చయభిమదనరత్నేవ్యాసోక్తేః - తత్ప్రాక్రీడందోత్తరంకార్యం॥
 సాయంసంధ్యాత్రిఫుటికాఅస్తాదుషడిభాన్వతణసాం—దోకే రండుత్రయ
 న్యసంధ్యాత్వాత్ర॥ చత్యాదీమనికర్మాణి సంధ్యాయంపరివర్తయేత్॥
 అహారంమైధునినిద్రాంసాన్వధ్యాయంచవత్కర్తవ్యం॥ మూర్త్యంబయేనభోజ

సనిషేధాత్ ॥ ముహూర్తానంతరం క్తంప్రవదంతిమనీషిణః ॥ సక్షత్రదర్శనా
 న్నుక్తమహంమన్యేగణాధిపేతమాధవియేభవన్యోక్తే - గౌడాసు ॥ ప్ర
 దోషోస్తమయామూర్ధ్వంఘటికాద్యయమిష్కతభటవత్స క్కంప్రదోషః - సు
 ధ్యావదినరాత్ర్యోస్సంధానుమూర్తః అర్థాస్సంధ్యాస్సంధ్యావ్యక్తీశూ
 తాసతారకాయావత్ ॥ తేజఃపరిమళనివశాద్భానోరర్థోదయం యావదితివ
 రాహూ క్తౌత్యాఫలః - తన్ను అస్యసంధ్యావందనాసంధ్యాయాదిపరత్వా
 త్ - అతవతత్రఖండమండలస్యసంధ్యాత్వముక్తంవిజ్ఞానేశ్వరేణ - యచ్చమద
 సరత్నే ॥ సక్తస్యవైధత్వావాగ్రపాప్రభోజనగోచరోనిషేధకత్యక్తం -
 తన్ను విధేర్నిషేధావిరోధాత్ - అస్యధాకపింజలానిత్యత్ర త్రిభ్యోధికా
 నాంహింసనంస్యాత్ - సాయంకాలేన క్తంతుదినద్వయే ప్రదోషస్సర్వేజ్ఞేయం ॥
 అతథాత్వేపరత్రస్యాదస్తావర్వాగ్యశోహిసేతిజాబాలివచనాత్ ॥ ప్రదోష
 హ్యాపీనస్యాదివాసక్తంవిధీయతే ॥ అత్తనోద్విగుణాచ్ఛాయామండిభవతిభా
 న్సురే ॥ తన్నుక్తం క్తమిత్యాహుర్ననక్తంనిభోజనమితిస్మాందాచ్చ ॥ య
 త్యాదీనామపిసాయాహే ॥ సక్తంనిశాయాంకుప్యతగృహస్థోవిధిసంయుతః ॥
 యతిశ్చవిధవాచైవకుర్యాత్తన్నదివాకరమితి, తదైవస్సప్రత్యంతరాత్ - ఇ
 దమప్రతవిధురోపలక్షణం - పుత్రవతస్తురాత్రావేవ ॥ అనాత్రమోప్యాత్ర
 మిస్యాదపత్నీకోపిప్రత్రవానితినంగమూక్తే - సౌరసక్తంతుదినైవ ॥ క్రిము
 హూర్తస్సంధ్యాగోహిష్మిణిచైతావతీతిథిః ॥ తస్యాంసౌరంభవేన్నక్తమసాన్యే
 సతుభోజనమితిసుమంతూక్తే - హరినక్తవిశేషః, కాలాదర్శేస్మాందే ॥ ఉ
 దయస్థానదాహుక్యాహరినక్తప్రతేతిధితి ॥ అస్యనక్తంతుసంకాంత్యాదావ
 పిరాత్రాకేవ - నిషేధస్యరాగపాప్రభోజనగోచరత్వేన వైధాబాధక
 త్వాత్ - దినస్వయవ్యాప్తాపరా ॥ ఉభయోర్భదివాతిథ్యోప్రదోషవ్యాపీ
 తిథిః ॥ తత్రోత్తరత్రనక్తంస్యాభయత్రాపిసాయతథితికాలాదర్శేజాబాలి
 వచనాత్ - అస్యసక్షేపవేదకత్తవన్నిర్ణయః - అత్రవిశేషోపదసరత్నేగారు
 దే ॥ హవిష్యభోజనంస్మానం సప్త్యోహంహరిలాఘవమ్ ॥ అగ్నికార్యమధశ్చ
 య్యాంసక్తభోజీషణాచరేత్ ॥ అగ్నికార్యంవ్యాహృతమేహమి - ఇతిసక్తం
 అయాచితేభువిశేషవచనాథావాప్తేజే ఉపవాసేప్రాప్తేఉపవాసవన్నిర్ణ
 యః - అథసక్షత్రత్రవతకాలనిర్ణయః - విషేధర్నే ॥ ఉదోషితవ్యంసక్షత్రం
 యస్మిన్నస్థయూద్రవిః ॥ యుజ్యతేయత్రవాతారానిశేధేననినాసమేతి ॥
 మాధవియేస్మాందే ॥ తదైవోపవాసేద్యక్షేయన్నిశేధాదధోభవేత్ ॥ ఉప

నాసేయదృశ్యంస్యాత్తద్దినక్తకభక్తయోః ॥ అభవతపరిభాషా తత్ప్రాధికారిణోమదనరత్నేభవిష్యే ॥ అనగ్నయస్తుయేవిప్రాస్తేహంశ్రేయోవిధియతే । వ్రతోపవాసనియమైర్నాదానైస్తథాన్యప ॥ అనగ్నిగహణముపవాసవిషయం - అతపవదేవతః ॥ ఆహితాగ్నిరనడాంశ్చ బ్రహ్మచారీచతేత్రయః । అశ్మంతపవసిద్ధ్యంతి నైహంసిద్ధిరనశ్నతామ్ ॥ ఏకాదశ్యాదామవచనాద్భవతీతివత్సౌమః - శూద్రస్యాస్యధికారః ॥ శూద్రోవర్ణశ్చతుర్థోవర్ణత్వాద్ధర్మమర్హతి । వేదమంత్రస్వధాన్వహః వషటాకరాదిభిర్విసేతిస్యాసోక్తేః ॥ ప్రాచ్యాస్తువైశ్యశూద్రయోర్ద్విరాతాధికోపవాసనిషేధః ॥ వైశ్యాశ్శూద్రాశ్చయేమోహంపవాసంప్రకుర్వతే । త్రిరాత్రంపంచరాత్రంవాతేహంవ్యప్తిర్నవిద్యతే ॥ చతుర్థభక్తక్షమణంవై శ్యేశూద్రవిధియతే । త్రిరాత్రంతునధర్మజ్ఞైర్విహితంబ్రహ్మవాదిభిరితిహేమాద్రావచనా

తత్ప్రామాణ్యః ॥ యావదుక్తనిషేధఇత్యన్యే, తత్త్వంతనిర్మూలమితిప్రకరణాత్సహితపోవిషయఇతియక్తం - ఏవంస్త్రీణామపి, యత్తుసామాన్యే ॥ నాస్త్రీస్త్రీణాంపుథగ్యజ్ఞోనవతంనాప్యపోషణమ్ । భర్తృశుశ్రూపయైవైతానోకానిష్టాన్వజంతిహి ॥ యద్దేవేభ్యోయచ్చపితృప్రాదేభ్యఃకుర్యాద్భర్తావ్యర్చనంసత్క్రియాంచ । తస్యార్థంవై సాఫలంనాన్యచిత్తానారీభుజ్జేతభర్తృశుశ్రూపయైవ ॥ ఆదిత్యపురాణే ॥ నారీభిర్వననుజ్ఞాతాభర్త్రావాపిసుతేనవా । విఫలంతద్భవే తస్యాయత్కరోత్యార్థవదైహికమితి ॥ ఔర్ధ్వదైహికంపారలౌకికం, తద్భర్త్రననుజ్ఞావిషయం ॥ భార్యాపత్యర్కతేనైవప్రతాదీనాచరేత్సదేతికాత్యాయనోక్తేః ॥ అత్రవిశేషోహరివంశే ॥ స్నానంచసాయంశిరసస్తతఃఫలమవాప్నయత్ । స్నాత్వాస్త్రీప్రాతరుత్థాయపతింవిజ్ఞాపయేత్సతీ ॥ తథా ॥ గృహీత్వేదుంబరంపాత్రంసకుశంసాక్షతంతథా । నోశ్యంగంక్షీణంసంచ్యప్రగృహ్ణీయాచ్చతజ్జలమ్ ॥ ఔదుంబరం తామ్రమయం ॥ తతోభర్తుఃసతీదద్యాత్సాతన్యప్రయతన్యచ । అత్తనశ్చాభిషేక్తన్యంతతశ్శిరసితజ్జలమ్ ॥ ఉపవాసేషుకర్తవ్యమేతద్ధివ్రతకేషుచేతి ॥ సర్వవ్రతేషుసంకల్పవిధిశ్చిభారతే ॥ గృహీత్వేదుంబరంపాత్రం వారిపూర్ణముదముఖిః । ఉపవాసంతుగృహ్ణీయాద్యద్యాసంకల్పయేద్భుధః ॥ హస్తేనైవేర్ష్యః ॥ అత్రవ్రతారంభకాలః, మదనరత్నేగార్గ్యః ॥ అస్తగేచగురౌశుకేదాలేష్యధేమలిఘ్నుచే । ఉద్యాపనముపారంభంవ్రతానాంనైవకారయేత్ ॥ త్సమాలాయాం ॥ సోమసౌమ్యగురుశ్శుక్రవాసరాస్సర్వకర్మసుభవంతిసిద్ధి

దాః । భానుభౌమశనివాసరేషుచప్రోక్తమేవఖలుకర్మసిద్ధ్యతి ॥ తథా ॥ వి
 రుద్ధసంజ్ఞాభవాదేచయోగాస్తేసామసిద్ధిఃఖలుపాదఅధ్యః । సవైధ్యతిస్తు
 వ్యతిపాతినామాసర్వోప్యరిష్టఃపరిఘగ్యచార్థమ్ ॥ తిస్రస్తుయోగేద్రుమేస
 వశ్రేవ్యాఘాతసంజ్ఞేనవపంచశూలే । గండైతిగండేవపడేవనాద్యశ్శుభేషు
 కార్యేషువివర్జసియాః ॥ సంగ్రహే ॥ కృష్ణేగ్నిదిశయోరూర్ధ్వంసప్రమీఘా
 తయోరభః । శుక్లేవేదేశయోరూర్ధ్వంభద్రాప్రాగ్విశుభార్థయోః ॥ శ్రీప
 తిః ॥ నసిద్ధిమాయాతికృతంచవిష్ట్యాంవిషారిఘాతాదికవక్రసిద్ధమ్ ॥ వ్యవహ
 రసముచ్చయే ॥ దశమ్యామష్టమ్యాంధ్రమఘటికాపంచకపరం హరిద్యస్స
 త్తమ్యాంద్విదశఘటికాంత్రేఘటికమ్ । తృతీయారాకాయంఖయమఘటి
 కాభ్యఃపరభవంశుభంవిష్టేఃపుచ్చంశివతిథిచతుర్థ్యాస్తువిరమే ॥ తత్రైవ ॥
 సప్టిణీతునితేపక్షేకృష్ణేచైవతువృశ్చికే । సప్టిణ్యాస్తుముఖంత్యాద్యం వృశ్చి
 క్యాఃపుచ్చమేవచ ॥ మాఘవీయే ॥ విష్టిర్యదాహనితిధరపరార్థ జాతాపూ
 ర్వార్థజానితదాశుభదాచపుచ్ఛే ॥ బ్రహ్మాయామశే ॥ దినభద్రాయదా
 రాత్రేరాత్రిభద్రాయదాదివా । సత్యాజ్యాశుభకార్యేషు ప్రాహురేవం
 పురాతనాః ॥ శ్రీపతిః ॥ షట్పిష్టతోద్వాదశశాంకరాచ్చపారందరాచ్ఛాతి
 సవక్రమేణ । పూర్వార్థమధ్యాపరభాగయుంజిచిరంతసంజ్యోతిషికైస్త్రై
 తాని ॥ వ్రతారంభేచవిశేషః - మదనరత్నేనత్యవ్రతేనోక్తః ॥ ఉదయస్థా
 తిథిర్యాహిసభవేద్దినమధ్యభాక్ । సాఖండానప్రతానాంస్యా దారంభశ్చస
 మాపనమితి ॥ దేవలః ॥ అనుకావప్రాతరాహారంస్నాత్యాచమ్యసమాహి
 తః । సూర్యాయదేవతాభ్యశ్చనివేద్యవ్రతమాచరేత్ ॥ మదనరత్నేభవిష్యే ॥
 షుమాసత్యందయాదానంశౌచమింద్రియనిగ్రహః । దేవపూజాగ్నిహవసంసం
 తోషస్త్రైవవర్జనమ్ ॥ సర్వవ్రతేష్వయంధర్మస్సామాన్యోదశధాస్త్రుతః ॥
 అగ్నిహోమస్తద్దైవత్యోవ్యాహృతిహోమోవేతివర్ధమానః - యత్తు తేనో
 క్తం, సర్వపదమేతత్పురాణోక్తస్థకృతవ్రతపరం, వ్రతాంతరేతువిధ్యంతర
 సత్వేహోమోన్యధాన, అతఏవైకాదశ్యాంశిష్టానాంహోమానాచరణ
 మితి, తన్ను, జసోహోమశ్చేతివత్సమాజైకవాక్యత్వేనాన్యే కావ్యవ్రతస
 మాప్రిసరత్వాత్, తత్ప్రస్తుతాప్రదశ్యస్యశుమిత్రవిందాదిప్రకరణస్థేనేవ
 తత్తత్ప్రతివిశేషహోమవిధిభిరన్యోపసంహరణతి, విష్ణుభక్త్యై ॥ తజ్జ్యజప
 సుధ్యాసతత్కాథావ్రతణాదికమ్ । తదర్చనంచతన్నామకీర్తనవ్రతవ్రతాదయః ॥
 ఉపనాసకృతామేతేగుణాప్రోక్తాన్యసిద్ధిః ॥ కార్యే ॥ బహిర్గ్రాహంత్య

కానూతింపతితంచరజస్వలామ్ । నస్మ్యశేన్నాభిభాషేతనేతేతవ్రతవా
 సరే । పృథ్వీచంద్రోదయే, అగ్నిపురాణే ॥ స్నాత్వావ్రతవతాసర్వవ్రతే
 ఘవ్రతమూర్తయః । పూజ్యాస్సువర్ణమయ్యాద్యశ్చైత్యవైభూమిశాయి
 నా ॥ జపోహూమశ్చసామాన్యంవ్రతాంతేదానమవచ । చతుర్వింశద్దాద
 కవాపంచవాత్రయఏవచ ॥ విప్రాభౌజ్యాయథాశక్తితేభ్యోదద్యాచ్చదక్షి
 ణామ్ ॥ అత్రవిప్రాశ్చతిపుల్లింగనిర్దేశాత్పుమాంసపవభోజ్యాః, సతస్త్రియః-
 సవంసహస్రభాజనాదావపివిరూపైకదేశస్య ప్రమాణాంతరంవినియక్త
 త్వాత్ - అతపవద్యయోర్యజమానయోః ప్రతిపదంకుర్యాత్ - బహుభ్యో
 యజమానేభ్యఇత్యాదావిరూపైకశేషాయాగాత్ - పశ్చిభిప్రాయంద్వి
 త్వంబహుత్వంవానసంభవతీత్యక్తమాచారైః - పార్థసారథినాచ - ఏ
 తేనైకస్యబ్రాహ్మణస్యావృత్యభౌజనంసరాసంబహుత్వనైగికపదశ్చ
 త్యాబ్రాహ్మణాన్వితత్వనభౌజనాన్వయాభావాదిత్యన్యత్రవిస్తరిః - శూద్ర
 శ్చతుప్రతిష్ఠాదివద్విప్రద్యౌరవ్యాహృతిహిమగతిపర్థమానః, ప్రతీమూర్త
 మోవ్రతదేవతాప్రతిమాః - ప్రతిమాన్వరూపంచమదనరత్నైభిషిష్యే ॥ అ
 రుక్తద్రవ్యతత్సంఖ్యాదేవతాప్రతిమాన్వస । సాక్షీరాజతీతామ్రీవృక్షజా
 నూర్నికీతథా ॥ చిత్రజాషిష్టలేఖోత్థానిజవిత్రానురూపతః । ఆమాషాత్పల
 పర్యంతంకర్తవ్యాశాత్యవర్జితైః ॥ తత్రైవబ్రాహ్మే ॥ ఆద్యంద్రవ్యమనాదే
 శేజుహూతిషువిధీయతే । మంత్రస్యదేవతాయాశ్చ ప్రజాపతిరిన్ధీతిః ॥ మం
 త్రానుక్తానమస్తవ్యాహృతిరూపోమంత్రః - ప్రజాపతిశ్చదేవతేకల్పతరుః-
 వర్ణమానధృతదేవిపురాణే ॥ హూమోగ్రహదిపూజాయాం శతవస్తాధి
 కంభవేత్ । అష్టావింశతిరష్ట్రేవాయథాప్రాప్తివిధీయతే ॥ మదనరత్నైః ॥
 అనుక్తసంఖ్యాయత్రస్యాచ్చతవస్తోతరంస్మృతమ్ ॥ వర్ణమానధృతవృద్ధశా
 తాతపః ॥ ఉపవాసంద్విజఃకృత్వతతోబ్రాహ్మణభాజనమ్ । కుర్యతైనా
 న్యసగుణఉపవాసోఽభిజాయతే ॥ వ్రతోద్యాపనానుక్తాస్పృథ్వీచంద్రోదయే
 సందిపురాణే ॥ కుర్యాదుద్యాపసంతస్య సమాప్తాయదదీరితమ్ । ఉద్యా
 పనంవినియత్తుతద్వృతంసిష్ఫలంభవేత్ ॥ యదిచోద్యాపనంనోక్తంవ్రతా
 నుగుణతోశ్చరేత్ । విత్తానుసారతోదద్యాదనుక్తోద్యాపనేవ్రతే ॥ గాత్రైచ
 కాంచనందద్యాద్యతస్యపరిపూర్తయే ॥ అశక్తానారదీయే ॥ సప్తేషామ
 న్యలాభేతుయథోక్తకరణంవినా । విప్రవాక్యంస్తృతంశుద్ధంవ్రతస్యపరిపూ
 రయే ॥ యథావిప్రవచోయస్తుగృహ్యతిమనుజశ్శుభమ్ । అదత్వాదక్షిణా

పాపస్సయాతినరకంధ్రువమ్ || భారతే || వేదోపనిషదేనైవ సర్వకర్మసుచ
 షీణా | సర్వత్రతుమయోద్దిష్టాఘామిగ్ధావోధకాంచనమ్ || బైజవాహః || శి
 వసేతోద్భవంయస్మాద్రజతంపితృవల్లభమ్ | అమంగళతద్యత్పైసదేవకా
 ర్శ్యేషువర్జయేత్ || టోడరానందదేవురాణో || వ్రతేచతీర్థధ్యాయసేశాద్ధే
 పిచవిశేషతః | పరాన్నభోజనాద్దేవియస్యాన్నంతస్యతత్ఫలమ్ || పృథ్వీచం
 దోద్రయేఽగ్నిపురాణే || నిత్యస్నాయామితాహారో గురుదేవద్విజార్చకః |
 త్సారంత్రారంచలవణంమధుమాంసంచవర్జయేత్ || త్సారాస్తుతత్రైవివోక్తాః ||
 తిలముద్గాదృతేనై బ్యంసస్యేగోధూషకోద్రవా | ధాన్యకండేషధాన్యంచశ
 మీధాన్యంతత్రైక్షవమ్ || సిన్ధుధాన్యంతధాన్యం మూలంత్రారగణఃస్త్వ
 తః || గోధూమానాంతుతత్రైవప్రప్రసవః || ప్రీహిషష్టికముద్గాశ్చకలా
 పస్సతిలంపయః | శ్యామాకాశ్చైవనీవారాగోధూమాద్యవ్రతేహితాః ||
 కూశ్మాండాలాబువారాకపాలంకీజ్యోత్స్నికాస్త్వజేత్ | చతుర్భుజంస
 క్తుకణాశ్శక్తకందధిఘృతంచఘ || శ్యామాకాశ్శ్చైవనీవారా యావకంమూల
 తండులమ్ | హవిష్యవ్రతనక్తాదావగ్నికార్యాదికేహితమ్ || షఘమాంసంవి
 హాయాస్యద్యత్రేవాహితమిరితమితి || శమీధాన్యంమాపాది, పాలంకీమధ్య
 జేనేపోళః ఇతిప్రసిద్ధా జ్యోత్స్నికాకోశాతకి - మితాక్షరాయాంగౌతమః ||
 చతుర్భుజ సక్తుకణయావకశాకపయోదధిఘృత మూలఫలదకానిహమీ
 ఘృత్రోత్తరప్రశస్తాని పయోదధిఘృతంచగవ్యమితి || అన్యేచవిశేషాపికా
 నశిచాతుర్వస్యాదిప్రకరణేవత్వంతే - గృహీతవ్రతత్యాగేతువదనరత్నేచా
 గలేయః || పూర్వప్రతంగృహీత్వాయోనచరేత్కామమోహితః | జీవన్ము
 వతిచండాలోమృతశ్శ్చైవచాభిజాయతే || తత్రప్రాయశ్చిత్తముక్తంపృథ్వీచం
 దోద్రయేఽగ్నిగురుడపురాణయోః || క్రోధాత్ప్రమాదాల్లాభాద్వావ్రత
 భంగోభవేద్యది | దినత్రయంసఘంజీతముండనం శిరసోధవేతి || ప్రాయశ్చి
 త్తామ్నాదతిక్రాంతవ్రతానుష్ఠానంనాస్తీతిగవ్యతే - యత్తు || ప్రాయ
 శ్చిత్తంతతఃకృత్వాపునరేవవ్రతభేదితివచనాత్ || యచ్ఛాత్రక్రాంతమపివ్ర
 తంకార్యమేవేతిశూలపాణిః, తన్మధ్యలోపేవ్రతశేషసంస్కర్షణం, ఫలచ్ఛ
 కక్తవిషయం, అశక్తాతుకాలహేమాద్రాపురాణాంతరే || ఉపవాసానుమ
 త్తేదే కవిప్రంతుభోజయేత్ | తావద్ధనాదివాదద్యాద్భుక్తస్యద్విగుణాంత
 గా || భుక్తఃకృతభోజనః బ్రాహ్మణభోజనంవినేతిశేషః || సహస్రగమ్ని
 కాండేపింజపేద్యాపానిసంయమాత్ | కుర్యాద్వాదశసంఖ్యాకాన్యధా

శక్త్యాతుతోనరభితి ॥ శుద్ధితత్వేనూత్నే ॥ ఉపవాసేష్యకక్తానాంనక్తం
భోజనమిష్యతే ॥ మదనరత్నే వాయవీయే ॥ ద్రవ్యదాతోపవాసస్యకలం
ప్రాప్తోత్త్యసంశయమ్ ॥ తథా౨పరాఠ్మేదేవలః ॥ బ్రహ్మచర్యంతథాశా
చంసత్యమామిషవర్జనమ్ ॥ వ్రతేష్వేతానిచత్వారివరిష్టానీతివిశ్చయః ॥ మా
త్స్యే ॥ తస్మాత్కృతోపవాసేనస్నానమభ్యంగపూర్వకమ్ ॥ వర్జనీయంప్ర
యత్సేన రూపఘ్నంతత్పరంసృప ॥ అన్యేచనియమాస్త్రత తత్రాన్యేషణీ
యాః—అథస్త్రీవ్రతేషువీశేషఉచ్యతే - తత్రహేమాద్రావ్రతకాండేగా
రుడే ॥ గంధాలంకారతాంబూలపుష్పమాలానులేపనమ్ ॥ ఉపవాసేనదు
ష్కంతిదంతధావనమంజనమితి ॥ ఇదంచనభర్తృకోపవాసవిషయం ॥ అంజ
నంచసతాంబూలంకుంకుమంరక్తవాసనీ ॥ ధారయేత్సోపవాసాపిఅవైధవ్య
కరంయతః ॥ విధవాయతిమాగ్నైకుమారీవాయదృచ్ఛయేతి ॥ తత్రైవభ
విష్యోక్తేః, తథావిష్టుధర్మే ॥ సర్వేషుతూపవాసేషుమాన్వాధనువాసిన్ ॥
ధారయేద్రక్తవస్త్రాణికుసుమానిసితానిచ ॥ విధవాశుక్లవస్త్రంమేకమేవహి
ధారయేత్ ॥ మనురపి ॥ పుష్పాలంకారవస్త్రాణిగంధధూపానులేపనమ్ ॥ ఉ
పవాసేనదుష్కంతిదంతధావనమంజనమ్ ॥ మదనరత్నేవ్యాసః ॥ దంతధావ
నపుష్పదివ్రతేస్యస్యానదుష్కంతితి ॥ యద్యపిదంసర్వోపవాసవిషయంత్రీ
యతే, తథాపిష్టాచారాత్సేభాగ్యాద్యర్థం ॥ క్రియమాణసవరాత్రత్రిరా
త్రాద్యుపవాసవిషయమేవ, నత్వేకాదశ్యాదివిషయం ॥ అనకృజ్జలపానా
చ్చసకృత్తాంబూలచర్వణాత్ ॥ ఉపవాసంత్రీశ్యేతదివాస్యాపాచ్ఛమైథు
నాదిత్యపరాఠ్మేదేవలేనతస్మిషేధాత్, నచాస్యపుంవిషయత్వేనసాంకశ్య
త్వాత్ ॥ స్త్రీణాంతాంబూలాదిప్రాప్తోతీతివాచ్యం - తాంబూలాదిప్రా
పకన్యైవైకాదశీ తరవిషయత్వేనవై పరీత్యస్యాపిసువచత్వాత్ - యత్తుహ
రివంశే ॥ అంజనంరోచనంశ్చైవగంధానుమనసస్తథా ॥ వ్రతేచైవోప
వాసేచనిత్యమేవవివక్షయేత్ ॥ శిరసో౨భ్యంజనంసూప్యేనైవమేతత్ప్రశస్య
తే ॥ నపాచయోర్నుగాత్రస్యస్నేహేనేగ్ధితిస్తృతేతి ॥ తత్రైవోక్త
పుణ్యవ్రతవిషయం, నతుసర్వత్ర, పూర్వోక్తివిరోధాదితి మదనరత్నేఉ
క్తం - తత్రైవ ॥ అశుప్రపాతోరోషశ్చకలహస్యకృతిస్తథా ॥ ఉపవా
సాద్వృతాద్వపినద్యోభింశయతిశ్చ్రీయమ్ ॥ స్త్రీయమిత్యుపలక్షణం - మ
దనరత్నే, శివధర్మే ॥ దానవ్రతానినియమాజ్ఞానంధ్యానంఘృతంజపః ॥ య
త్సేనాపికృతంసర్వంత్రీధితస్యవ్యధాభజేత్ ॥ —అథసూతకాదానిర్ణయః

తత్రశావసూత్యాశాచయోస్సర్వ స్సార్కకర్మనివృత్తిర్విబంధేషు సుష్టైవ -
 గౌడాస్తుక్షతాశాచాదావపితామాహుః ॥ జానూర్ధ్వంక్షతజేజాతేనిత్యక
 ర్మనచాచరేత్ ॥ నైమిత్రికంచతదధస్సృజద్రక్తోసవాచరేత్ ॥ లోతకచ
 సముత్పన్నేజ్వరకర్మణిమైశునే ॥ ధూమోద్ధారేతథావాంతోనిత్యకర్మాణి
 సంత్యజేత్ ॥ ద్రవ్యేభుక్తేత్వజీర్ణేచనైవభుక్త్వాపికించన ॥ కర్మకుర్యాన్నరో
 నిత్యంసూతకేమృతకతథేతి కాళికాపురాణాత్ - వస్తుతస్తుపూర్వందేవీ
 పూజోపక్రమాత్తన్నాత్రవిషయత్వమస్యేతియుక్తంప్రతీయః - తథాసేమా
 ద్రోపాద్యై ॥ గర్భిణీసూతికాచిశ్చకుమారీవాధరోగిణీ ॥ యదాశుద్ధాతదా
 న్యేనకారయేత్ప్రయతాస్వయమితి ॥ పుంసోస్యేషవిధిః, లింగస్యావిషమీత
 త్వాత్ - తేనయన్ద్విస్సృతేయతూజాద్యుక్తంతదన్యేనకారయేత్ - శారీర
 నియమాస్తస్వియంకుర్యాదితిహేమాద్విర్వాగ్విచఖ్యా, నవ్రతినాంవ్రతగతి
 విష్ణుక్షేప, ఆరంభస్తునభవత్యేవ, శుద్ధితత్వేవిష్ణుః ॥ బహుకాలికసంక
 ల్పాగృహీతశ్చపురాయది ॥ సూతకేమృతకేచైవవ్రతంతనైవమద్యుతి ॥
 ఏతత్కామ్యపరంనిత్యం త్వనారభమపికార్యమితి గౌడాః - మదనరత్నై ॥
 పూర్వసంకల్పితంయచ్చవ్రతంసునియతవ్రతైః ॥ తత్కర్తవ్యం నరైశ్శుద్ధం
 చానార్చనవివర్జితమ్ ॥ మాధవీయేకార్తే ॥ కామ్యోపవాసేప్రకాశితేత్వం
 తరామృతసూతకే ॥ తత్రకావ్యవ్రతంకుర్యాద్దానార్చనవివర్జితమితి ॥ ఏతేన
 సాంగేధికారాద్వృతాంగదేవ పూజాదికార్యమితివర్ధమానోక్తిః పరా
 స్తా - పాగ్రిభంపూజాదికార్యమేవ - నవరాత్రేశుతత్రైవివశేషంవత్సా
 మః, ఏవంరజస్వలాపి - యత్తునత్యవ్రతః ॥ పాగ్రిభద్రీర్ఘతపసాంనారీణాం
 యద్రజోభవేత్ ॥ నత్రతాపివ్రతస్యస్యాదుషరోధఃకథంచనేతి ॥ తత్ప్రీతిని
 ధినాకారయేదిత్యేతత్పురమ్ - తదుక్తంమదనరత్నైమాత్యై ॥ అంతరాతర
 జోయోగేపూజామన్యేనకారయేదితి ॥ ప్రతినీధయశ్చనిర్వయామృతేప్రతీనసిః ॥
 భార్యాపత్యర్వశ్రీతంకుర్యాద్భార్యాయాశ్చపతిర్వశ్రీతమ్ ॥ అసామర్థ్యేనర
 స్త్యాగ్యావ్రతభాగోనజాయతే ॥ స్కాందేసి ॥ పుత్రంవావిసయోపేతంభగి
 సింభాత్రతంతథా ॥ ఏషామభావఏవాగ్యంబ్రాహ్మణం వాసేయోజయేత్ ॥
 కాత్యాయనః ॥ పితృమాతృభ్రాతృపతిగుర్వర్థేచవిశేషతః ॥ ఉషాసంప్ర
 కుర్యాంఃపుణ్యంకతగుణాలభేత్ ॥ మోతామహాదీనుద్దిశ్యఏకాదశ్యాముపే
 షణే ॥ కృతేతత్ఫలంవిపాశ్చమగ్రంసమవాప్నయః ॥ మదనరత్నైప్రభా
 నఖండే ॥ భారాపుత్రపురోధాశ్చభ్రాతృపతీన్విసఖాపిచ ॥ యాత్రాయాంభ

కార్యేనుజాయంతేప్రతిహస్తకాః ॥ ఏభిఃకృతంమహాదేవి స్వయమేవకృ
ంభవేత్ । తత్రైవవాయవీయే ॥ స్వయంకరుమశక్తశ్చేతార్థరయాల
గ్రోధసా ॥ ఇదంచసర్వవర్తసాధారణం, అవిశేషాత్, యత్తుకశ్చిన్న
మూక్షుఅహ- శూద్రస్యబ్రాహ్మణాదిరే వప్రతినిధిర్యుక్తోనశూద్రః ॥ జప
ప్రసస్తీర్థసేవాప్రవజ్యామంత్రసాధనమ్ ॥ విప్రైస్సంపాదితంయస్యసంప
న్నతస్యతత్ఫలమితిమరీచివచనాదితి - తత్తుచ్ఛం, ప్రవజ్యాదీనాంశూద్రై
ంభవాద్విషయేప్రాయదస్మినాదిత్యాయేనాస్యబ్రాహ్మణాదిగోచరత్వా
త్, యదాపిఉపవాసోవ్రతంహూమస్తీర్థస్నానజపాదికమితి పూర్వాభ్య
ుతస్తదాపినపవదోషః, స్త్రీశూద్రపతనానిషడితిమానవీయేజపనిషేధా
త్, వస్తుతస్తుసంపూర్ణతావాచనమాత్రవత్తోచ్యతఇతి ప్రతినిధేఃకావారై
శ్చలం - అత్రవిశేషమాహాత్రికాండమండనః ॥ కామ్యేప్రతినిధిర్నాసినిత్యై
కిమిత్తికేచనః ॥ కామ్యేవ్యపక్రమామూర్ధ్వంకేచిప్రతినిధింవిదుః ॥ సస్యాత్ప్ర
నిధిర్నంత్రస్వామిదేవాగ్నికర్మసు ॥ సదేశకాలయోర్నాస్తినిరణేరగ్నిరేవ
గా ॥ నాపిప్రణేధాతవ్యంనిషిద్ధంవస్తుకుత్రచిత్ ॥ సీరణ్యకేశినుత్రేపి ॥ సస్యామి
వ్యస్యభార్యాయాః పుత్రస్యదేశస్యకాలస్యాగ్నేదేవతాయాఃకర్మణశ్శబ్దస్య
ప్రతినిధిర్విద్యతేఇతి - అఖవ్రతాదినన్నిపాతనిర్వయః-తత్రతిథిద్వయనన్ని
పాతతత్రోక్తందానహేమాదిక్రమేణానుష్ఠేయం, అవిరోధాత్ఇదంపూ
ర్వాభ్యేషేషమేకమగ్యేనస్యకామ్యకర్మారంభస్తునభవత్యేవగుణభలాద్యతే
మస్యయజ్ఞేప్రతతేంతరాయజ్ఞస్తాయతేతం యజ్ఞంనిర్వృత్త్యహతీతి రాణక
స్యతత్రుతేయజ్ఞఃప్రతాదికర్మమాత్రం, అనంగేనవ్యవధానదోషస్యసర్వత్ర
సామ్యాత్, శిష్టాస్తుమాఘకారికస్నానాదిమధ్యే, లక్షహూమతులాభార
తత్రవణాద్యాచరంతితన్నిత్యమధ్యేతు, కామ్యమగ్యేతుచింత్యం, యత్రతునక్తై
కభక్తాదావిరోధస్తత్రప్రాధమ్యాదేకభక్తంకార్యం, నక్తంతువరేద్యస్తతి
థాగౌణకాలేకార్యం, సమకాలీనవిరుద్ధవ్రతాదౌత్యైకం స్వయంకృతావ్యస్య
ద్భార్యాదినాకారయేదితిమాధవః, యత్తుశివరాత్ర్యాదతిథిమధ్యేపారణ
యాఽహ్నోభోజనంప్రాప్తం ॥ భూతాష్టమ్యోద్దివాభుక్త్యా రాత్రాభుక్త్యా
నపర్యణి । ఏకాదశ్యామహూరాత్రంభుక్త్యాచంద్రాయణంచరేదితి తన్ని
షేధశ్చ, తత్రపారణాయావైధేత్యాబ్ధివైవభోజనం, నిషేధస్తురాగప్రా
ప్రభోజనవిషయః ఏవమష్టమ్యాదినక్తవ్రతేనంక్రాంత్యాదౌరహాసంకష్టచ
కుర్భ్యాంచరాత్రాభోజనం, యత్రత్వష్టమ్యాదాదివాభుజినిషేధః, సంక్రమే

తత్సంధ్యంతరం ॥ సుందోపవాసే స్వీకార్యా సంచమి పరసంయుతేతి
 వాక్య శేషాదితిమాధవః, తన్నాగపూజావిషయమిత్యంతభట్ట నిర్ణయావృ
 త్తాదయః - చమత్కారచింతామణౌచ ॥ సంచమినాగపూజాయాం కా
 ర్యావస్థీసమన్వితా । తస్మాంతుతుషితానాగా ఇతరానుచతుర్థితే తేననా
 గపూజాదాపరైవ - యత్తుమదసరత్నదీవోదాసీ యయోశ్రావణపంచవ్య
 తిరిక్తాపూర్వేత్తుక్తం ॥ శ్రావణేపంచమిశుక్లా సంప్రీక్తానాగపంచమి ।
 తాంపరిత్యజ్యపంచవ్యశ్చతుర్థి సహితాహితాద్భితి సంగ్రహాక్షే ॥ గణే
 శస్కందయోగాభ్యాం క్రమాన్నాగశ్చభాశుభః । మిత్రామిత్రేతయోస
 త్రేనాగానామాఖుబర్హిణా వితిషత్త్రింశన్నతాచ్చ శ్రావణపంచవ్య తిరి
 క్తాయాఃనాగపంచవ్యశ్చతుర్థియుతత్వము క్తంతదుపవాసాదివిషయం - ప
 త్రేవాహనేవస్థీసరస్వమతేస్కందవ్రతాతిరిక్తాపరైవయుగ్మవాక్యాత్ ॥ నా
 గవిద్ధానకర్తవ్యావస్థీచైవకదాచనేతిస్కాందాచ్చ - నిర్ణయావృతే ॥ వస్థీచ
 సప్తమిచైవవారశ్చేదంశుమాలినః । యోగోయంత్యకోనామ సూర్యకో
 టిగ్రహైస్సమః ॥ సప్తమిపూర్వైవయుగ్మవాక్యాత్ ॥ పస్త్రాయుతా స
 ప్తమిచకర్తవ్యాతాతసర్వదేతిస్కాందాచ్చ - అష్టమితుసర్వమతేకృష్ణాపూ
 ర్వాసితాపరా ॥ వ్రతమాత్రైష్టమికృష్ణాపూర్వాశుక్లాష్టమిపరేతి మాధ
 వోక్షే - పరయశ్చుక్లాష్టమిపూర్వ యకృష్ణేతిదివికోక్షే - శివశక్తు
 త్వవేతుకృష్ణాప్యత్రరా ॥ పక్షుద్వయేప్యత్రరైవ శివశక్తిమహాత్మవ ఇతి
 మాధవోక్షే - దివోదాసీయేభవిష్యే ॥ యదాయదాసితాప్తమ్యాంబుధ
 వారోభవేత్స్వచిత్ । తదాతదాహిసాగ్రాహ్య ఏకభక్తాశనేనృప ॥ సం
 ధ్యాకాలేతథాచైత్రే ప్రసుప్తేవజనార్దనే । బుధాష్టమినకర్తవ్యాహంతిపు
 ణ్యంపురాతనమ్ ॥ అంత్యంపద్యంహేమాద్రాసద్భతం - నవమితుసర్వమతే
 పూర్వాయుగ్మవాక్యాత్ ॥ సకుర్యాన్నవమింతాత దశమ్యాతుకదాచనేతి
 స్కాందాచ్చ - దశమితుపూర్వా, పరావేతిహేమాద్రః ॥ కృష్ణాపూర్వో
 త్రరాశుక్లా దశమ్యేవంవ్యవస్థితేతిమాధవః - వస్తుతస్తుముఖ్యా నవమియు
 త్రైవగ్రాహ్య ॥ దశమితుప్రకర్తవ్యాసదుర్గాద్విజన త్రమేత్యాపస్తంబోక్షే -
 యత్తు ॥ సంపూర్ణాదశమికార్యాపూర్వయాపరయాథవే త్యంగిరసోక్తం -
 తన్నవమియుక్తాలాభే బౌదయికిగ్రాహ్యేత్యేవనేయం ॥ అథైకాదశీత
 త్రైకాదశ్యుపవాసోద్వేధా, నిషేధపరిపాలనాత్మకోవ్రతయాపశ్య, త
 త్ప్రాయః ॥ నశంభేనపిబేత్తోయంసఖాదేత్కూర్మసూకరౌ । ఏకాదశ్యాంన

ఘంజీతపక్షయోరుభయోరపీతి కార్తృదేవలాద్యక్తః - అగ్నిపురాణేపి ॥
 గృహస్థాబ్రహ్మచారీవఽహితాగ్నిస్తతైవచ ॥ ఏకాదశ్యాంనఘంజీత పక్ష
 యోరుభయోరపీతి ॥ నచాత్రపర్యుదాసేనవ్రతవిధిస్తద్ధేతువ్రతాదిశబ్దాభా
 వాత్ - వ్రతరూపస్తుబ్రహ్మక్తైవరై ॥ పాప్రహారిదినేనమగ్నిధాయనియ
 మునిశి । దశమ్యాముపవాసస్యప్రకుర్యాదైవ్యష్టవంవ్రతమితి ॥ ఇదంచశివ
 భక్తావిభిరపికార్యం ॥ వైష్ణవోవాథశైవోవా కుర్యాదేకాదశీవ్రతమితి శివ
 ధర్మోక్తేః ॥ వైష్ణవోవాథశైవోవాసారోస్యేతత్సమాచరేదితి సారపురా
 ణాచ్చ - సోపిద్యేధా, నిత్యేకావ్యశ్య ॥ ఉపోమ్యైకాదశీనిత్యంపక్షయో
 రుభయోరపీతిగారుడోక్తేః ॥ పక్షేపక్షేనకర్తవ్యమేకాదశ్యాముపోషణమి
 తినారదోక్తశ్చనిత్యతా ॥ యదీచ్ఛేద్విష్ణుసాయజ్యంశ్రీయంసంతతిమాత్మనః ।
 ఏకాదశ్యాంనఘంజీత పక్షయోరుభయోరపీతికార్తృదిమఫలశ్రుతేశ్చకావ్య
 తా - ఉభయైకాదశీవ్రతంగృహస్థాతిరిక్తానామేవనిత్యం - గృహస్థస్యతుశు
 క్లాయామేవవ్రతంనిత్యంనకృష్టాయాం ॥ ఏకాదశ్యాంనఘంజీత పక్షయోరు
 భయోరపి । వనస్థయతిధర్మోయం శుక్లామేవ సదాగృహీతదేవలోక్తేః -
 నచానేనిషేధపాలనమేవవనస్థయతివిషయే ఉపసంహారాయతేనతు వ్రతమి
 తివాచ్యం - అస్యపర్యుదాసేనవ్రతవిధిపరత్వాత్ - అస్యధామూర్వోక్తా
 గ్నిపురాణవచనే నిషేధపాలనేగృహస్థస్యాధికారోక్త్యా విరోధస్సన్యోత్ -
 నిషేధస్యనివృత్తిమాత్ర ఫలత్వేనవిశేషానపేక్షణాదుపసంహారా యోగా
 త్ - అభావస్యధర్మత్వాభావాచ్చ - తస్మాదనేనసర్వేషామేకాదశీవ్రతవి
 ధాయినాంసామాన్యవాక్యానాంవనస్థయతివిషయే ఉపసంహారాన్నగృహ
 స్థస్యకృష్టాయానిత్యవ్రతప్రాప్తిః - కథంతర్హి ॥ సంక్రాంత్యా ముపవా
 సంచకృష్ణణైకాదశినాసరే । చంద్రసూర్యగ్రహేవైవ నకుర్యాత్పత్రవాన్మృ
 హీతినారదాదివచనేషుకృష్టానిషేధః - పాప్రభావాదితీచేత్, శూన్య
 తాం ॥ శయనీబోధినీమధ్యేయాకృష్టైకాదశీభవేత్ । నైవోపోమ్యగృహ
 స్థేననాన్యాకృష్టాకదాచనేతిపాక్షే ॥ గృహస్థస్యఅపాఢీకార్తిక మధ్యస్థా
 యాకృష్టావిహితాసాపుత్రవతోనిషిద్ధ్యతే, అన్యకృష్టాయాంతునవిధిః - స
 ర్వవిధీనాంవనస్థయతిషూపసంహారాన్ననిషేధః పాప్రభావాత్ - శయ
 న్యాదివాక్యంత్యవ్రతగృహిగోచరమిత్యసంతభట్టహేమాద్వ్యాదిగ్రంథాః -
 దీపికాపి ॥ అనితాతుశయనీబోధాంతరస్థాప్యథోసన్యా తాన్తత్తజనోపీతి -
 మదనరత్నేభవిష్యే ॥ యథాశుక్లాతథాకృష్టాద్వాదశీమేనదాక్షియా । శు

కౌగ్మహస్థైః కర్తవ్యాభోగసంతానవర్ధిని ॥ ముముక్షుభిస్తథాకృష్టా నతేతే
 నోపదర్శితేతి ॥ నిషేధపాలనంకావ్యవ్రతంచసర్వకృష్టాయాం సర్వగృహీ
 తాంభవశ్చైవ ॥ పుత్రవాంశ్చసభార్యశ్చ బంధుయ కస్తథైవచఉపయోః
 పక్షయోఃకావ్యవ్రతంకుర్యాత్తువైష్ణవమితిసారదోక్తేః - ఏతచ్చసర్వంకా
 లాదర్శేఉక్తం ॥ విభవాయావసన్తస్య యతేత్యైకాదశీద్వయే । ఉపవాసో
 గృహస్థస్యకుక్లాయామేవపుత్రిణః । భుజేర్నిషేధఃకృష్టాయాం సిద్ధిస్తస్యత
 తోవ్రతభిః - ప్రాచ్యాస్తువైష్ణవగృహస్థానాం కృష్టాపనిత్యా ॥ నిత్యంభ
 క్తిసమామ్యక్తైర్నైర్విష్ణుపరాయణైః । పక్షేపక్షేచకర్తవ్యమేకాదశ్యా
 ముపోషణమ్ ॥ సపుత్రశ్చసభార్యశ్చసజనోభక్తిసంయుతః । ఏకాదశ్యాము
 పవాసేత్పక్షయోరుభయోరపీతినారదోక్తైర్త్యాహుః - పుత్రశబ్దశ్చపక్ష్య
 మాత్రవచనః - నారాయణపృతై - పుమాంసఏవమేపుత్రాజాయేర్విష్య
 త్రాపత్యమాత్రవాచిత్వీక్తేః - జనయద్భహుపుత్రాణీతికింగాత్ - పా
 త్రీమాతామహస్సేనేతిమనూక్తేః, పుత్ర్యాఅపత్యమిత్యర్థేతుప్రీభ్యోధగితి
 పాత్రేయభిత్వాపత్తైః, పుమాస్తుత్రోజాయతేభిచ - ఉపవాసనిషేధవి
 శేషోవాచ్యమేఉక్తః ॥ ఉపవాసనిషేధేతభత్యంకించిత్యక్రికల్పయేత్ । న
 దువ్యత్యపవాసేన ఉపవాసఫలంభేత్ ॥ భత్యంచతత్రైవోక్తం ॥ సక్తం
 హవిష్యాన్నవనోదనంవా ఫలంతిలాః క్షీరమథాంబుచాజ్యమ్ । యత్సంచగ
 వ్యంయదివాపివాయుః ప్రశస్తమత్రోత్తరముత్తరంచేత్యలం ॥ తత్రదశమివే
 ధోద్వేధా - అరుణోదయవేధస్సూర్యోదయవేధశ్చేతి - అద్యోగారుడే ॥
 దశమిశేషసంయుక్తో యదిస్యాదరుణోదయః । నైవోపోష్యంవైష్ణవేనతద్ధి
 నైకాదశీవ్రతమితి ॥ అరుణోదయస్వరూపంచమాధపియేస్సాగంధే ॥ ఉద
 యాత్పక్తితస్మిన్సుఖటి అరుణోదయభిః - యదపి ॥ ఉదయాత్పక్తిగ్య
 దావిప్రముహూర్తద్వయసంయుతా ॥ సంపూర్ణైకాదశీనామతత్రైవోప
 వసేర్గృహీతి గారుడసౌరధగ్ధాదివచనం - యచ్చభవిష్యే ॥ అదిత్యోదయ
 వేళాయాఃపాజ్ఞుహూర్తద్వయాన్వితా । ఏకాదశీతుసంపూర్ణావిద్ధాన్యా
 పరికీర్తితేతి ॥ తదప్ర్యుపసంహారన్యాయేనదండచతుష్టయపరమేవ - హేమా
 చావ్రవస్యేవం, యత్పబ్రహ్మకైవలైః । చతస్రోఘటికాఃపాతరరుణోదయ
 నిశ్చయః । చతుష్టయవిభాగోత్రవేధాదీనాంకిలోదితః ॥ అరుణోదయవేధ
 స్సాన్యతాన్గర్ధంతుఘటికాత్రయమ్ । అతివేధోద్విఘటికః ప్రభాసందర్శనాద్ర
 పేః ॥ మహావేధోపితత్రైవిద్యుశ్యతేరోహిణద్యుశ్యతే । తురీయస్తత్రవిహితో

యోగస్సార్యోదయేబుద్ధై రితి ॥ తదవ్యవయవద్వారాణోదయ వేదవిశే
షపరమేవేతిమాధవీయేమదనరత్నేచ - అంత్యస్తూపయవేధః- తథాన్యేపివే
ధాః - హేమాద్రామాధవీయేచగారుడే ॥ ఉదయాత్ప్రక్రిస్తుటికా
వ్యాపిన్యేకాదశీయదా|సందిగ్ధై కాదశీనామవర్జ్యేయంధర్మకాంతీభిః ॥ ఉ
దయాత్ప్రజ్ఞుహూ రేనవ్యాపిన్యేకాదశీయదా | సంయుక్తేకాదశీనామ
వర్జ్యేయంధర్మవృద్ధయే ॥ హేమాద్రా ॥ రాత్రేరంత్యోష్ణమౌభాగో వ్య
రుణోదయఉక్తః ॥ నిశఃపాశ్చింతేరుయామార్ధేదేవవాదిత్రవాదనే | సారస్వ
తానధ్యయనేచారుణోదయఉచ్యతఇతిస్మృతేః - అత్రైకే - ఏషాంసర్వ
పతాణాంముహూర్తద్యయేనక్రోడీకారాన్నిశఃపాశ్చింతే ఇతివచనాచ్చరా
త్రిమానవశాత్సార్ధత్రిదండాదయోనేకేరుణోదయాంతదాహేమాద్రాః॥
సార్ధఘటికాత్రయోక్తిరష్టావింశతిఘటిమితరాత్రివివయా, మహత్తరస్తు
రాత్రీరపేక్ష్యచతసోఘటికాఇత్యుక్తమితీత్యాహుః - తస్మై అరుణోదయ
శబ్దశ్యానేకార్థత్వపత్తేః - సచముహూర్తద్యయవర్థః - దండద్వయైకము
హూర్తాదివేధానాంతధాన్యనుపపత్తేః - సహితేషాం యామార్ధత్వమరు
ణోదయత్వంచాస్తి - ముహూర్తద్యయస్యయామార్ధన్యవచతస్రోఘటికా
ఇత్యనేనోపసంహారాచ్చనతదర్థః - సచసార్ధంతుఘటికాత్రయమిత్యనేనాపిత
దాపత్తిఃశంక్యాతేనచతుర్దండవేదస్యైవోక్తేః- చతుర్దండేర్ధఘటిదశమీసత్వే
హివేధస్తదర్థః - ద్విఘటికాదాతదయోగాచ్చ - యత్తుమతం - కియతా
రుణోదయవేదఇత్యపేక్షాయాం సార్ధఘటికాత్రయనియమా దరుణోదయే
ర్ధఘటికాతోన్యూనదశమీసత్వేన దోషఇతి - తత్తుచ్చం - ద్విదండాదావపి
తదాపత్తేః ॥ దశమీశేషసంయుక్తో యదిస్యాదరుణోదయః | నైవోపో
ష్యంవైష్టవేనతద్ధినై కాదశీవ్రతమితిగారుడే భవిష్యేచ యోగమాత్రనిషే
ధాత్ - నారదీయేపి ॥ లవవేధేపివిప్రేంద్రదశమ్యైకాదశీంశ్యజేత్ | సురా
యా బిందునాస్పష్టంగంగాంభఇవనిర్మలమ్ ॥ సాగ్రందేపి ॥ కలాకాప్రాది
గతై ర్వివదృశ్యతేదశమీవిభో | ఏకాదశ్యాంనకర్తవ్యం వ్రతంభాజనీ-దా
చనేతి ॥ మాఘశోపాహ ॥ సోమయంకలాదివేధోఽరుణోదయవేధే సూ
ర్యోదయవేధేచసమానఇతి ॥ నిగమేపి ॥ సర్వప్రకారవేధోఽయముపవా
సస్యమావకఇతి - అతఏవమాథవేనఅరుణోదయాద్యదండేఽబ్దదశమీస్సు
ర్యేసంపుక్తాకృత్స్నఘటియోగేనందిగ్ధా - ముహూర్తవ్యాప్తేసంయుక్తాఉ
దయేనంకీర్ణేత్యుక్తావా ॥ అరుణోదయవేధాయాందశమీయదిసంగతా | సం

పుక్తకాదశీంతాంతుమోహినైర్విదత్తవాన్సుక్తిభురితిగోళిలాద్యక్షేః - పూ
 ర్వాప్తగారుడాదేశసామాన్యతోవిశేషతశ్చరుణోదయవేధోనిషిద్ధః - య
 త్వప్తమభాగోరుణోదయఇతిహేమాన్ద్రితోక్తం - యచ్ఛవహత్తరారా
 త్రిరితతత్పురమతంస్వయమేవయాపితం - అంతేభ్యుక్తం - వేధతారతమ్యం
 చదోషతారతమ్యాదుపపద్యతఇతి దోషతారతమ్యంచప్రాయశ్చిత్తతారత
 మ్యాదవగమ్యతేతచ్ఛక్తంహేమాన్ద్రస్యైత్యంతరే||అజ్ఞానాద్యదివామో
 హాతుర్వాన్మైకాదశీంసరః | దశమిశేషసంయక్తోప్రాయశ్చిత్తమిదంచరే
 త్||కృచ్ఛప్రాదంసరశ్చిత్తావగాంచదద్యాత్సవత్సకామ్ | సువర్ణస్యార్థకందే
 యంతిలద్రోణసవన్వితమ్ || విధానాంతరంతత్రైవిప్రబ్రాహ్మణాన్సౌజయే
 త్త్రింశద్ధాంచదద్యాత్సవత్సకామ్ | ధరణస్యార్థకందేయంతిలద్రోణమథాపి
 వేతి||అత్రవేధతారతమ్యాద్యవస్థేతిహేమాన్ద్రః-నిశఃప్రాంతఇత్యవిదోషా
 ధిక్యార్థమేవ - తస్మాచ్ఛతర్లుటకాత్సకపివారుణోదయఇతిసిద్ధం - తేనపట్నం
 చాశద్దండానంతరందశమిప్రవేశేగుణోదయవేధఉక్తిభవతి - అంతోష్ఠిత
 త్రైవికశ్చేదోక్తః || ఉదయోపరివిధాతుదశమైక్యకాదశీయది | దానవే
 భ్యఃప్రీణనార్థందత్తవాన్వాకశాసనఇతి || స్మృత్యంతరేపి || దశమ్యాఃప్రాం
 తసూదాయయదోదేతిదివాకరః | తేనస్పష్టంహరిదిసం దత్తంజంభాసురా
 యతపితి - తత్తారుణోదయవేధోవైష్ణవవిషయః - తద్వాక్యేషువైష్ణవగ్ర
 హణాత్ - తత్స్వరూపంతుమాధవీయేస్కాంతే || పరమాపదమాసన్మో
 హదేవానముపశ్రితే | వైకాదశీంత్యజేద్యస్తయస్యదీక్షాన్తివైష్ణవీ || విష్ణవ
 ర్పితాఖిలాచారస్సహివైష్ణవఉచ్యతేఇతి - యద్యపిపితౌదేరాగమదీక్షా
 యాంతస్మాత్రస్యవైష్ణవత్వంసత్తుప్రతాదేస్తథాపిస్వపారంపర్యప్రసిద్ధమే
 వవైష్ణవత్వంస్సార్వత్వంచమన్యంతేవృద్ధాః - తత్త్వసాగరేభవిష్యే || య
 థాశుక్లాతథాకృష్ణాయథాకృష్ణాలభేతరా | తుల్యేతేమన్యతేయస్తనవై
 శ్చైష్ణవఉచ్యతే || కేచిత్తుదశమ్యాంసవమివేధమపిత్యజంతి - తత్రమూలంవృ
 గ్యం - ఉదయవేధస్తుపరిశేషాత్స్మార్తగోచరః - తదాహమాధవః || అరు
 ãోదయవేధోత్రవేధస్సుర్యోదయేయథా | ఉక్తాద్యదశమివేధావైష్ణవ
 స్సార్వయోక్తమాత్ || హేమాన్ద్రీస్తుకేషాంచిదర్థరాత్రేపిదశమివేధమా
 హ || అర్ధరాత్రేతుకేషాంచిదశమ్యావేధఉచ్యతే | కపాలవేధఇత్యాహు
 రాచార్యాయేహరిప్రియాః || సతస్త్వమతం - యస్మాత్త్రియామారా
 త్రిరిత్యతఇతిప్రహ్లాదైవర్తాత్ - అస్యాధః - అనద్యతానేలజ్జే ఇత్యతాత్రితా

యాః రాత్రేః పశ్చిమం యామద్వయమాగామిన్యాః రాత్రేః పూర్వయామద్వయం దివసశ్చ సకాలపక్షోద్ద్యతన స్సకలకృత్యక్తిం వహాభాష్యే - సవీక్షవర్తమానోకాలవికాదశ్యహేలారాత్ర ఉపోష్యః - తన్న ధ్యేదశషిప్రవేశే విధాసాత్యాజ్యా - అతపవ హేమద్రా॥ దశమ్యాస్సంగదోషేణ లగ్ధరాత్రాత్పురేణతు । వర్జయేచ్ఛతురోయామా న్నస్సంకల్పార్చనయోస్సదేదోషఉక్తః - చతురోయామాద్విససన్యేర్ధ్యర్థః - స్వమితేతు, రాత్రేస్త్రీయామత్యాత్పుహరత్రయం పూర్వశేషః, తేన చతుర్థప్రహరపవశేధోయక్తః, సోఽయరుణోదయపవ ॥ సూర్యోదయం వినా నై వస్మానదానాదికక్రమ ఇతి మార్గం డేయపురాణాత్ ॥ ప్రత్యూయోద్ధారుఖంకల్యణకొశాదరుణోదయ మారభ్య సూర్యాంశుప్రవృత్తేస్తత్రైవసిషేధః - తేన వతభేదాద్వ్యవస్థేతికేచిత్ - కైముతికన్యాయేనారుణోదయవేదస్యైవేయంస్తుతిరితితమాధవః - యస్తుదిక్షుంచదశభిస్తథేతివేదస్స ఉపవాసాలిరిక్తివిషయ ఇతిమాధవః ॥ సర్వప్రకారనేహోయముపవాసస్యదూషకః। సార్ధసప్తమహూరస్తుయోగోయంబాధతేవ్రతమితినిగమాదిత్యలమ్ - అత్రమాధవమతేవైషవైగరుణోదయవిధాత్యాజ్యా - యదాత్వేకాదశ్యేషశుద్ధాసతీవర్ధతేద్వాదశీవఉభయవౌతదాపరోపోష్యా ॥ ఏకాదశీద్వాదశీవాధికాచేత్త్యజ్యతాండినమ్ । పూర్వంగ్రాహ్యంతూత్తరంస్యాదితివైష్ణవనిర్ణయః ఇతిమాధవోక్తేః - స్మార్తైస్త్రీసూర్యోదయవిధాత్యాజ్యా - యదాత్వేకాదశీశుద్ధాసతీవర్ధతేద్వాదశీవసమాన్యూనావౌతదాగృహస్థైః పూర్వావయతిభిరుత్తరాకార్యా ॥ ప్రథమేహనిసంపూ

ర్ణాన్యాప్త్యాహేలారాత్రసంయుతాద్వాదశ్యంచతథాతాతద్యతేషనరేవచ ॥ పూర్వాకార్యాగృహస్థైశ్చయతిభిశ్చోత్తరాభోఇతిసాగ్రదోక్తేః -

వర్ధమానోశ్చైవమేవాహ - ఉభయవృద్ధౌతశుద్ధావిధావాహసర్వేషాంరైవ ॥ సంపూజైకాదశీయత్రప్రధాతేషుసరేషసా। సర్వైహిసోత్తరాకార్యాపరతోద్వాదశీయదీతినారదోక్తేః - ద్వాదశీమాత్రస్పృహతశుద్ధాయంపూర్వైవ ॥ సచేద్యేకాదశీవిష్ణోద్వాదశీపరతస్థితా । ఉబీష్యేకాదశీప్రయదీచ్ఛేత్పరముంపదమితి నారదోక్తేః ॥ ద్వాదశీమాత్రస్పృహతశుద్ధావిధ్యేవస్థితేశుద్ధాపూర్వోత్తరావిధాప్యైర్నిరయతద్యతే ఇతిమాధవోక్తేశ్చమదసరస్వేషేవం - యతు ॥ విధ్యాప్యవిధ్యావిజ్ఞేయాపంతోద్వాదశీసచేత్ । అవిధ్యాపిచవిధ్యాస్యాపృతతోద్వాదశీయదీతిహేమద్రాపాద్యేవచసంతదేకా

దశ్యావృక్షాణ్యేయం - తదు క్తంమాధవేన || ఏకాదశీద్వాదశీచేన్యథాయంజర్ణ
 తేయదా తదాపూర్వదిసంత్యాజ్యంస్తార్తైర్గ్రాహ్యంపరందిసమితి-విద్ధైకా
 దశ్యాంద్వాదశీమాత్రవృద్ధాచసర్వేషాంపరైవ, తత్రైవైకాదశీమాత్రవృ
 ద్ధాగృహీణఃపూర్వాయతరుత్తరాపూర్వోక్తపాద్యోక్తేః || ఏకాదశీవృ
 ద్ధాచేచ్ఛక్త్యుష్ణేవిశేషతః | ఉత్తరాంతయతిసుర్యాత్పూర్వా ముపవసే
 బృహీతిప్రచేతసోక్తేః - ఏతచ్ఛుద్ధావిద్ధాతల్యమితిమాధవః||తయోదశ్యాం
 సలభ్యేతద్వాదశీయదికించసఃఉపోమ్యైకాదశీతత్రదశీమితితాపిచేతసాం-
 దాత్ || అవిద్ధానినిషిద్ధైశ్చసలభ్యంతేదినానితు|ముహూర్తైఃపంచభిర్విద్ధా
 గ్రామ్యైవైకాదశీతిరిత్యవ్యక్త్యంగోక్తేశ్చ-ముహూర్తపంచకమరుణోద
 యమారభ్యజ్ఞేయం-అన్యథోత్తరేహిషికాదశ్యభావాసంభవాత్ - యద
 పిహేమాద్రితా, శుద్ధసమాశుద్ధన్యూనావాలధికద్వాదశికాచేత్సర్వేషాం
 పరైవేత్యుక్తం - తదపివైష్ణవవిషయం - స్మార్తానాంతుపూర్వైవేత్యవిరో
 ధః - హేమాద్రిమతేతూచ్యతే - తత్ర || శుద్ధావిద్ధాగృహీణానందాత్రేధా
 న్యూనసమాధికైః | షట్ప్రకారాపునస్రేధాద్వాదశ్యానసమాధికైరిత్య
 మ్మోదజైకాచిభేదాః - తత్రశుద్ధాధికన్యూనద్వాదశికాశుద్ధాధిక సమద్వా
 దశికాచసకామైఃపూర్వానిసాగ్రమైరుత్తరాకార్యా - ప్రథమేహనిసంపూ
 ర్ణైతిపూర్వోక్తసాగ్రందాత్ - ఉపద్యాదశికాయాంతువిష్ణుప్రీతికామైరుప
 వాసద్వయంకార్యం||సంపూర్ణైకాదశీయప్రప్రభాతేపునరేవసా | అన్యతే
 ద్యాదశీతస్మిన్నుపవాసకథంభవేత్ || ఉపోమ్యైద్వేలిధీతత్రవిష్ణుప్రీతినతత్ప
 రైరితివృద్ధసనిరోక్తేః - శుద్ధన్యూనాశుద్ధాధికాశుద్ధసమావిద్ధన్యూనావిద్ధస
 మావాలధికద్వాదశికాచేత్సర్వేషాంపరైవేతిహేమాద్రిః - మదనరత్నేతుశు
 ద్ధాధికాపరా - సంపూర్ణైకాదశీయత్రైతిపూర్వోక్తేః - అన్యాపూర్వా||
 శుద్ధాయదాసమాహీనాసమాహీనాధికోత్తరా | ఏకాదశీముపవసేన్నశు
 ద్ధాంవైష్ణవీమపీతిసాగ్రందాత్ || శుద్ధాఏకాదశీఉత్తరాద్వాదశీ || నచేదేకా
 దశీవిష్ణేశితిసారదోక్తేశ్చ - యత్తు || అవిద్ధాపిచవిద్ధాస్యాదితిపార్శ్వంతచ్ఛు
 ద్ధాధికాపరం - యత్తు|| సంపూర్ణైకాదశీత్యాజ్యపరతోద్వాదశీయః| ఉ
 పోష్యాద్వాదశీశుద్ధాద్వాదశ్యామేవపారణమిత్యాదితదైష్ణవవశం-స్మార్తా
 నాంతుపూర్వైవేత్యుక్తంవిద్ధన్యూనాసమద్వాదశికాతు ముముక్షుశ్శాం
 పుత్రవతాంచపరా - అన్యేషాంపూర్వా-పుత్రవతోపిపూర్వేతిమదనరత్నే
 విద్ధన్యూనాన్యూనద్వాదశికానైవసరైవీకాగ్యేతిహేమాద్రిః|| ముముక్షుశా

కాంపరాఽన్యేషాంపూర్వేతివదనరత్నై - విధ్వజమాసమద్వాదశికోనద్వా
 దశికావముముఖభిఃపరాఽన్యైఃపూర్వాకార్యైః॥ దశమీమిత్రితాపూర్వా
 ద్వాదశీయదిలుప్యతే। శుద్ధైవద్వాదశీరాజన్నపాఽప్యామోక్షకాంక్షీభిరితి
 వ్యాసోక్తేః - మోక్షకాంక్షీగ్రహణాదన్యేషాంపూర్వైవ॥ సర్వత్రైకాద
 శికార్యద్వాదశీమిత్రానరైః। పాత్రర్థవతువామావాయతోనిత్యముపా
 వణమితిపాద్యోక్తేః - విధ్ధాధికాసమద్వాదశికాచసర్వేషాంపూర్వైవ॥ పా
 రణాహేనలభ్యేతద్వాదశికతియాపిచేత్। తదానీందశమీవిధ్ధాప్యపాఽప్యై
 కాదశీతిధిరితియుప్యశృంగోక్తేః - మాధవమతేతు - అత్రగృహీణఃపూర్వా
 యతేరుత్తరా - విధ్ధాధికన్యూనద్వాదశికామోక్షపాపక్షయవిష్టుప్రీతికా
 మైఃపరాకార్యై - గృహస్థేనతునక్రంకార్యం॥ ఏకాదశీద్వాదశీచరాత్రినే
 షేత్రయోదశీ। ఉపవాసంసకుర్వీతపుత్రపౌత్రసమన్వితృణకార్యేదినక్షయే
 ఉపవాసనిషేధాత్॥ దశమైకాదశీవిధ్ధాద్వాదశీచక్షయంగతా। క్షీణా
 సాద్వాదశీజ్ఞేయానక్రంతుగృహీణఃస్మృతమితివృద్ధశాలాతపోక్తేః - గృహీ
 ణిపూర్వత్రోపవాసః - ఏకాదశ్యాశ్శుద్ధన్యూనత్వేనధ్వజమాత్యేవాద్వాద
 శ్యాన్యూనసమత్వయోరేకాదశ్యాముపవాసః - యానితు॥ దశవ్యసంగతా
 హంతిద్వాదశద్వాదశీఫలమ్। ధర్మపర్యధనాయాంపిత్రయోదశ్యాంతుపా
 రణమితికొర్వాదీనిదశమీవేదత్రయోదశీపారణయోనిషేధకానితానివిహిత
 భిన్నపరాణి - అత్రమూలవచనానితద్వ్యవస్థాచాకరేజ్ఞేయా - యతుకాల
 హేమాద్రా॥ బహువాక్యవిరోధేనసందేహోజాయతయదా। ద్వాదశీ
 తుతదాగ్రాప్యత్రయోదశ్యాంతుపారణమితిమార్గండీయోక్తేః॥ సంధ్యే
 శుభవాక్యేషుద్వాదశీంసముపాపయేత్॥ తథా॥ ఏవాదేషుచసర్వేషుద్వా
 దశ్యాంసముపాపజయేత్। పారణంచత్రయోదశ్యామాజ్ఞేయంమాపకీమునేఇ
 తిపాద్యోక్తేః - వేదసందేహజ్యోతివికాదాంప్రతిఽత్రైవాపరాకార్యేత్య
 క్తం - తద్వైష్ణవవిషయమిత్యలంబహునా - అథాత్రోపయుక్తంకించదు
 ప్యతే - తత్రదశమ్యామేకాదశీయోగేదశమీమధ్యేవభోజనంకార్యం - ఏకా
 దశ్యాంసభుంజితేతితస్యాఏవనిమిత్రత్వాత్॥ నిషేధస్తునివృత్త్యాత్కాలమా
 త్రమపేక్షతేఇతిచేవలోక్తేః - కేచిత్ప్రకాదశీవ్రతాంగత్వేనపూర్వేద్యరే
 కభక్తవిధానాద్విధిస్సుప్తేచనిషేధానవకాశాన్నకావ్యవ్రతాంగేభోజన
 నిషేధఃప్రవర్తతే - తేనైకాదశీమధ్యేపూర్వదినేభోజనమిత్యాహుః - అ
 త్రాధికారిమాధవీయేకాత్యాయనోక్తః॥ అష్టవర్షాధికీమర్త్యోహ్యశీతిన్యూ

నవత్సరః । ఏకాదశ్యాముపవసేత్పక్షయోరుభయోరపీతి॥భవిష్య॥ బ్రహ్మ
 చారీచనారీచశుక్లామేవసదాగృహీతి - యత్తువిష్టుః ॥ పత్యజీవతి యానా
 రీడపోష్యవ్రతమాచరేత్ । ఆయుష్యంహరతేభర్తుర్నరకంవైవగచ్ఛతీతితద్భ
 ర్తృసనుజ్ఞావిషయమితిపాగ్నిక్తం - ఉపవాసాసామధ్యేతుమార్గండేయ
 కౌర్మయోః ॥ ఏకభక్తేనతేనతధైవాయాచితేనచ । ఉపవాసేనదానేన
 ననిర్వాదగోభవేత్ ॥ అత్ర ॥ ఏకభక్తేనయోమర్త్యఉపవాసవ్రతంచరేషి
 త్యేకభక్తాదిమాసవాసశబ్దస్తద్ధర్మాదేశార్థః- తేనతప్త్ర్యుక్తాస్సర్వేభ
 ర్తాస్సంకల్పమంత్రేచైకభక్తాదిపదేనోహంకార్యఇతిమదనరత్నే - తథా-
 సామధ్యేప్రతినిధికారయేదితిపాగ్నిక్తం- వ్రతాకరణేప్రాయశ్చిత్తమా
 హమాధవీయేకాత్యాయనః॥ అర్చేపర్వద్వయేరాత్రాచతుర్దశ్యష్టమిదివా ।
 ఏకాదశ్యామహిరారాత్రంభుక్వాచాంద్రాయణంచరేదితి ॥ అధికావ్యవ్రత
 విధిః - లఘునారదీయే ॥ దశమ్యాదిమహిపాలత్రిదినపరివర్జయేత్ । గంధ
 తాంబూలపుష్పాదీస్త్రీసంభోగంమహాయశాః॥ తత్రదశమ్యాంవిధిఃకౌర్మే॥
 కాశ్యంమాంసంమసూరాంశ్చచణకానోరదూషకాః । శాకంమధురరా
 న్నంచత్యజేదపవనఃప్రియమ్ ॥ తథా ॥ శాకంమాంసంమసూరాంశ్చపు
 నర్భోజనమైధునే । ద్యూతమత్యంబుపానంచదశమ్యాంవైష్ణవస్త్యజేత్ ॥మ
 దనరత్నేనారదీయే ॥ అక్షౌరలవణాస్సర్వేహవిష్యాన్నసిషేవిణః । అవసీత
 ల్పశయనాఃప్రియాసంగమవర్జితాః ॥ వ్రతఘ్నాగ్నాహహేమాద్రాదేవలః॥
 అసకృజ్జలపానాచ్చసకృతాంబూలచర్వణాత్ । ఉపవాసఃప్రణశ్యేతదివా
 స్వాపాచ్చమైధునాత్ ॥ అశక్తాతుమదనరత్నేదేవలః ॥ అత్యయేచాంబుపా
 నేననోపవాసఃప్రణ్యతి ॥ అత్యయే—కష్టే ॥ విష్ణురహస్యే॥ గాత్రాభ్యం
 గంశిరోభ్యంగంతాంబూలంచానులేపనమ్ । వ్రతస్థోవర్జయేత్సర్వంయచ్చా
 న్యత్రనిరాకృతమ్ ॥ ఏషుప్రాయశ్చిత్తముక్తసిర్జయావృతే, సంగ్రహే॥
 స్నేహింసకయోస్సఖ్యంకృత్వాస్తైస్త్వంచహింసకమ్ । ప్రాయశ్చిత్తం వ్రతీ
 కుర్యాజ్జపేన్నామశతత్రయమ్ ॥ ఘృధ్యావాదేదివాస్వాపేబహుశోంబునిషే
 వణే । అష్టాక్షరంవ్రతీజప్తాశతవృష్టోత్తరంశుచిః॥ ఓంసమోనారాయణా
 యేత్యష్టాక్షరః ॥ తత్రైవపైతీససిఖితాంబూలచర్వణేస్త్రీసంభోగేమాం
 సనిషేవణే । వ్రతలోపేనచేతుర్యత్రాస్తావద్భుజవర్జనమితికృష్ణతైకా
 చశవద్భోజననిషేధమాత్రపరిపాలనేషు తాంబూలచర్వణాదావసిగదోష
 ఇత్యర్థః - సంభోగోముతకాలాదన్యత్ర ॥ రేతస్సేకాత్సంభోగమృతే

స్వత్రయఃస్మృతభిరకాత్యాయనోక్తేః - హేమాద్రావసిప్తః || ఉపవాసే
తథాశ్రాద్దేనకుర్యాద్దంతధావనమ్ | దంతానాంకాప్తసంయోగోదహత్యా
సప్తమంకులమ్ || కాష్ఠగ్రహణాన్మృల్లోష్ఠాద్యనిషేధభిరహేమాద్రావిః విష్ణు
రహస్యే || శ్రాద్ధోపవాసదివసేఖాదిత్వాదంతధావనమ్ | గాయత్రీశ
తసంపూతమంబుపాశ్చవిశుద్ధ్యతి || నిర్ణయావృతేవ్యాసః || వర్జయేత్ప
రణేమాంసంవ్రతాహేప్యాషధంసదేతి || ఏకాదశ్యాంశ్రాద్ధపాస్త్రా మా
ధవీయేకాత్యాయనఆహా || ఉపవాసోదానిత్య శ్రాద్ధం నైమిత్తికం
భవేత్ | ఉపవాసంతదాకుర్యాదాఘ్రియపితృసేవితమ్ || మాతాపిత్రోః
ఋయేపాప్రేభవేదేకాదశీయది | అభ్యర్చ్యపితృదేవాంశ్చఆజిఘ్రిత్వసే
వితమితి || హేమాద్రావిసర్వనిబంధేష్వేవం - ఏలేనఏకాదశీ నిమిత్తకం
శ్రాద్ధంద్వదశ్యాంకార్యమితివదంతః, పరాస్తాః—కించషహాలయే || సప
తుస్సకలః పూజ్యశ్రాద్ధమోడశకంఽతీతి శ్రుతంసోడశత్యం - పాషైకాద
శ్యాంచమన్వాశ్రాద్ధంఋయాహోవిజ్ఞానోదంతత్పక్షైకాదశ్యాంవిహితంశ్రా
ద్ధంబాధితమేవస్యాత్ - యదపిస్మృతించ్రికాన్తంపరంతి || అన్నాగ్రితానిపా
పానితద్భక్తుర్దాతురేవచ | వజ్జంతిపితరస్తస్యనరకేశాశ్వతీస్సమాభి - త
స్యాపిరాగపాప్రభుజిగోచరస్యవైదంశ్రాద్ధంగోచరయతాంషహత్సహ
సమిత్యలం - యోపి || అత్యంతశ్రాద్ధనిచయజలపిండంవినాకృతాభిలమునా
రదీయేఏకాదశ్యాంశ్రాద్ధాదనిషేధః - సమాతాపితృభిన్నవిషయఃపూర్వవా
క్యేతద్వహణాత్, నివయఃప్రతిగ్రహః—అవ్రతఘ్నన్యాహమదసరత్నేదే
వలః || సర్వభూతభయంవ్యాధిఃప్రమాదోగరుశాసనమ్ | అవ్రతఘ్నని
పత్యంతేసకృదేతానిశాస్త్రతః || సాంఘేషి || అష్టాతాన్యవ్రతఘ్ననిఆపో
మూలంఫలంపయః | హవిర్బ్రహ్మణకామ్యాచగరోఽవన మోషధమ్ ||
ఇదంచాతినంకటవిషయం-నారదీయే || అనుకల్పస్మృతాంప్రోక్తఃక్షీణానాం
వరవర్జిని | మూలంఫలంపయస్తోయముపభోగ్యంభవేచ్ఛభే || నల్వేవభోజ
నంకైశ్చిదేకాదశ్యాంబుధైఃస్మృతమితి - అస్యాపవాదః || శయనేచమదుత్థా
నేమత్పర్శ్యపఠవర్తనే | సరోమూలఫలాహరిహృదిశల్యంషమార్పయేత్ ||
ఏతేచావిరోధినోఽర్జ్యయాస్సర్వవ్రతేషుజ్ఞేయాః-తత్రైకాదశ్యాంసంకల్పః ||
గృహీత్వేదుంబరంపాత్రంవారిపూర్ణమదజ్జుఖిః | ఉపవాసంతుగృహీయా
ద్యదావా ర్యేవధారయేదితిమాధవీయేవారాహూక్తేః - సంవ్రతస్తునిష్ఠా
క్తః || ఏకాదశ్యాంనిశాహరిఃస్థిత్యాహమపరేహని | భోక్త్యామిపుండరీకా

క్షశరఃసంమేళనవాచ్యతేతి || తైవాదీనాంతుపేమాండ్రాసారపురాణే || సా
 విత్క్రియ్యకవానామ్నాసంకల్పంతుసమాచరేత్ || శివాదిగాయత్రీయః
 బుద్ధ్యేజ్ఞప్రసిద్ధాః - నారామే || ఇత్యుచ్చార్యతతోవిద్వాన్మన్వాంజలిమథా
 న్మమేత్ || తతస్తజ్జంపిజేత్ || అస్తామరేణమంత్రేణక్రిత్వా నాభిమంత్రిత
 మ్ | ఉపవాసభలంత్రేషుసిద్ధేతద్విత్రగతంజలమితికాత్యాయనోక్తేః-మధ్య
 రాత్రేఉదయేవాదశమివధేరాత్రేసంకల్పకృతిమాధవః || దశమ్యాస్సంగదో
 షేణలగ్ధరాత్రాఽప్రేణుః | పర్జయేచ్ఛతురోయామాస్త్యంకలపర్జనయో
 స్తదా || విద్ధోపవాసేనశస్త్రంస్తుదినంత్యక్తాన్వనమాహితః | రాత్రాసంసూ
 జయేద్విష్ణుంసంకల్పంచతదాచరేదితిసారదీయోక్తేః-తత్రైవసూజామభిధా
 య || దేవస్యపురతఃకుర్యాజ్ఞాగరంనియతోవ్రతే || ద్వ్యదశ్యానివేదనమం
 త్రఉక్తాకాత్యాయనేన || అజ్ఞానమిరాంధస్యవ్రతేనానేనకేశవ | వ్రసేద
 సుముఖోనాథజ్ఞానవృష్టిదోభవేతి || నారదీయే || బ్రాహ్మణానోభిజయే
 చ్చక్త్యాదద్యాదైవదక్షిణాంతరః || స్కాందే || కృత్వాదైవోపవాసంతు
 యోశ్చీయాద్భవతిదనే | త్రైదేవ్యంతులసీమక్రంహత్యాకోటి వినాశనమ్ ||
 ద్వ్యదశ్యాంచవర్ణ్యాన్యాహుభూషణతః || దివానిద్రాపరాన్నంచపునరో
 జనమైధునే | యోవ్రంకాంస్యామిషంత్రైలంద్వ్యదశ్యావృష్టవర్జయేత్ || పే
 మాద్రాబ్రహ్మాండపురాణే || పునరోజనమధ్యామోధారతయానమైధునే |
 ఉపవాసభలంహుర్వివాదబ్రాచనంచమీ || స్కాందే || పరాన్నంకాంగ్య
 తాంబూలేలోభంవితథభావణమ్ || వర్జయేదితిశేషః - విష్ణుధర్మే || అగం
 భాస్యాఽహిసంభాష్యజలస్యతసికాదశమ్ | ఆమలక్యాఽఢలంవాపిపారణే
 పాశ్చ్యశుద్ధ్యతి || బృహన్నాదీయే || రజస్వలాంచచాండాలంషహపాత
 క్రిసంతథా | సూతికాంపతితంచైవదచ్ఛిష్టంరజకాదశమ్ || వ్రతాదిషు శ్లోశ్చ
 ణుయాద్యధ్యేషాంధ్యవిముతమః | అష్టోత్తరగహగ్రంతుజపేద్వైవేదమా
 తరమ్ || ఏతద్వ్రతంసూతకేపికార్యం | సూతకేషుతకేనైవసత్యాభ్యంద్వ
 జావ్రతమితివిష్ణుక్తేః - తతత్త్యక్తందానాదిసూతకాంతేకార్యం || సూత
 కాంతేనరస్నాన్త్యాసూజయిత్వాబనార్జనమ్ | దానందత్వావిధానేనవ్రత
 స్యఫలమశ్చుతబ్ధిమాతోస్యక్తేః - రుద్రోద్యునేపికార్యం | ఏకాదశ్యాంసంభుం
 జితనాదీదృష్టరజస్యపీఠపులస్త్యేక్తేః - యథాద్వ్యదశ్యాంశ్రవణర్తుంతదాశు
 క్థామప్యేకాదశీంత్యక్తాన్తత్రైవోపవాసంకార్యం || శుక్లానాయదివాక్య
 స్తోద్వాదశీశ్రవణాన్వితా | తయోరేవోపవాసశ్చవ్రమోదశ్యాంచపారణ

మితినారదీయోక్తేః - ఏతేవనియమాంకావ్యవ్రతేనియతాః - నిత్యవ్రతేన
 తిసంభవేకార్యాః ॥ శక్తిమాంస్తుభుసంకుర్యాన్నియమంసవిశేషణమితికా
 త్యాయనోక్తేః - అశక్తమహాభవయేబ్రహ్మైవతై॥ ఇతివిజ్ఞానభక్తితా
 వశ్యమేకాదశీద్రవమ్ । విశేషస్థియమాశక్తోఽపహారాత్రంభుజవర్జితైః—
 అథాప్తామహాదవ్యదశ్యః - తత్రశుద్ధాధికైకాయతాద్యాదశీదన్త్యేనీనంజ్ఞా
 ద్యాదశ్యేవశుద్ధాధికావర్తతేచేత్సానంబలీ - వాసరత్రయస్థుద్ధినిత్రంపృశా-
 అగ్రేపర్వణస్సంపూర్ణాధికత్యేవతవర్ధిసి - పునస్యయుతాజయా - త్రవణ
 యుతావిజయా - పునర్వసుయుతాజయంతీ - రోహిణీయుతాపాపనాశి
 నీ - ఏతాఃపాపతయముక్తికామడపవశేత్ - అత్రమూలంసేమాద్రా
 జ్ఞేయం - ఏకాదశీద్వాదశ్యోరేకత్వేతంత్రేణోపవాసః - పార్థశ్యేతశక్త
 సోఽపవాసద్వయం ॥ ఏకాదశీమహామైవద్యాదశీంసమపోషయే చిత్తేష్టు
 రహస్యాత్ - అశక్తౌతుద్వాదశ్యామివ ॥ ఏవమేకాదశీంశక్వాద్వాదశీంస
 ముపోషయేత్ । పూర్వవాసరజంపున్యంగవ్యంప్రాప్తిత్యేనంసేనమితి త
 త్రైవోక్తేః - యదాత్వల్యాద్వాదశీతదోక్తంమాత్యే ॥ యదాభవతి అ
 ల్యాపిద్వాదశీపారణాదనీ । ఉపాకాలేద్వయంకుర్యాత్ప్రాత్రాహ్నాధ్యాపిష్ట
 కంతదా ॥ నారదీయేపి ॥ అలబ్ధయాపథవిప్రేంద్రద్వాదశ్యవరుణోదయే ।
 స్నానార్చనక్రియాంకార్యాదానహమామాదినయంతాకృతి - సంకటేతమా
 భవీయేదేవలః ॥ సంకటేవిషమేప్రాప్తేద్వాదశ్యాంపారయేత్స-భవః । అస్థి
 స్తుపారణాంకుర్యాత్పునర్భుక్తంసదోషకృపితి ॥ సంకటేత్రయోరభ్యోధ
 ప్రదోషాదా - అత్రకేచిదాహుః - అపకర్షవాక్యాగ్రనాహితాగ్నివిషయా
 ణి - అగ్నిహూతాదీనాంశ్రాతేవసాపకర్షయోరాదితి - ద్వాదశ్యాంశ
 ప్రథమపారమతీక్రవ్యపారణంకార్యం ॥ ద్వాదశ్యాప్రథమంపాదోపరవా
 సరసంజ్ఞితః । తమతీక్రవ్యక్రవ్యేతపారణంవిష్ణుతత్పురభక్తిరయోవ్యతేషద
 సరత్వేచవిషుధర్మోక్తేః - అత్రకేచిత్సంగిరంతే - యదాధూయనీద్వాదశీ
 తదాపిప్రాతర్ముహూర్తత్రయేపారణంకార్యం ॥ సర్వేషాముపవాసానాం
 ప్రాతరేవహిపారణమితివచనాదితి - అస్త్యధురవస్తు - బహూనాంకర్మకా
 లానాంవిశాకారణంబాధాపత్యైఃప్రాగ్గద్యవనైశ్చ - అబ్ధద్వాదశ్యామే
 వాపకర్షవిధానాదపరాహుపవక్తార్యం - ప్రాతశ్చబస్తు ॥ సాయంప్రాత
 ర్దివాజాతీనామశనంక్రంతిచోదితమితివదేవరాహునాచిత్వేన్యపహ్ని- నవవా
 క్యవైయ్యర్థ్యంపునరోఽభససాయంపారణనికృత్యర్థతావత్త్రేత్యాహుః.

ప్రమాదేన ఏకాదశ్యసవాసాత్రిక్రమే అపరాధే-వా రా హే || ఏకాదశీన్లు
తాచేద్ధాన్వదశీపరతస్థితాః ఉపాన్యాద్వాదశీతత్రయదీచ్ఛేత్పరమంపదమితి ||
తైత్తితివిష్టునాచేదతిపరితం - అత్రావిరోధినోనియమాస్సర్వవ్రతేషు బోధ
వ్యాః - అన్యేదనవరాత్రేపత్త్యంతే ఇతిదిక్ - ఇతినిర్ణయసింధౌ ఏకాదశీనిర్ణ
యః - ద్వాదశీతుపూర్వే వ్యవయుగ్ధవాక్యాత్ || ద్వాదశీతుప్రకరవ్యాఏకా
దశ్యాయురాస్రభోఇతిసాంధాచ్ఛ - త్రయోదశీతుసర్వమతేషుక్లాపూర్వా
కృష్ణోత్తరా - త్రయోదశీతిఃపూర్వస్థితోఽథాఽసితఃపశ్చాదితిదిశికోక్తేః ||
శుక్లాత్రయోదశీపూర్వాసరాకృష్ణత్రయోదశీతిమాధవాచ్ఛ - చతుర్దశీసర్వ
మతేకృష్ణాపూర్వాశుక్లోత్తరా - ఉపవాసేతుద్యయ్యపిపరేతి మదనరత్నే-
పౌర్ణమాస్యమావాన్యేతుసాక్షాత్ప్రవచనాపరేగాప్రేయే || భూతవిధేనక
ర్తవ్యేచర్మపూర్వేచాచన | పర్వయిత్యామునిశ్రేష్ఠసావిత్ప్రతమముత్తమమితి
బ్రహ్మకైవర్తాత్ - అమాయాంయోగవిశేషమాహుపరాధే-శాతాత
సః || అమానాస్యాంభవేద్వాసోయదాభూమిసుతస్యవై | జాహ్నువీన్నా
సమాత్రేణగోసమాప్రథలంలభేత్ || అమావైసోమవారేణరవివారేణసప్త
మి | చతుర్థీభామవారేణవిషవత్సర్వశంభలమ్ || తత్రైవవ్యాసః || సిసివాలీ
కుహూర్వాషియదిసోమపినేభవేత్ | గోసమాప్రథలందద్వాత్సాంసంవై
మానినాకృతమ్ || హేమాద్రాబృహస్పతిః || శ్రవణాభిధనిష్ఠార్హా నాగ
దైవతమ్స్తకే | యద్యమాంవివారేణవ్యతిపాతస్సఉచ్యతే || నాగదైవతం
అశ్వేషా - మస్త్రసోమ్యగణితః - ప్రథమపాదభవ్యస్యే - సచసర్వేషాం -
అశ్వేషికాలః - గోధిలః || పతాంతాఉపపస్త్రవ్యాఃపతాదయోఽభియష్టవ్యా
ఇతి - ఉపవాసోఽన్యాధానం - తత్రమధ్యాహ్నోతత్పూర్వంవాపర్వప్రతి
పత్సంభాతత్తనాయాగః || పూర్వాహ్నేవాభవధ్యాహ్నోయదిపర్వసమాప్య
తే | ఉపాన్యతత్రపూర్వేయ్యస్తదహర్యాగభవ్యత ఇతిలోగాక్షివచనాత్ -
తత్రచ్యేధావిభాగః || ఆపర్వనాత్తుపూర్వాహ్నాహ్నావరాహాస్తతః పరః |
మధ్యాహ్నాస్తుతయోస్సంధ్యదావర్తసముచ్యత ఇతి మదనరత్నేవచనాత్ -
మధ్యాహ్నాధ్యూర్ధ్వంసంధౌమాధవమతేపరేహ్నియాగః || అపరాహ్నేభ
వారాత్రాయదిపర్వసమాప్యతే | ఉపాన్యతస్త్రిస్తహనిశ్వేభూలేయాగభ
వ్యత ఇతిలోగాక్షిణోక్తేః - హేమాద్రిస్త్రవిహర్యాసంధావవిపరదిప్రతి
పచ్చతుర్థాంశేచంద్రోదయేచసతిద్వితీయాదివ్యవ్యంతతయేసతి పూర్వేయ్య
ర్యాగః || పర్వణీంశేద్వితీయేతుయష్టవ్యంతతద్వితీయాగభిః ద్వితీయాగహేలం

యస్మాద్దూషయంత్యాశ్వలాయనాఇతి- ద్వితీయేష్వతికాముతికన్యాయేనతు
 ర్భ్యాంశపరం - తురీయేష్వతిశూలపాణౌపాతస్సప్తార్థవివ - తథా ॥ భూ
 తాపంచదశీపూర్ణాద్వితీయాత్మయగామినీ । చరురిష్టిరమాయాంస్యా ద్భూ
 తేకన్యాదిక్రియేతిబోధాయనవచనాచ్చేత్పూచివాక్ - మదనరత్నేపి ॥ చ
 తుర్దశీచతుర్భామాలమావాన్యానదృశ్యతే । శోభమాతేప్రతిపచ్ఛేత్సాత్మ
 ర్భ్యాంతత్రైవికారయేదితి ॥ యత్తుమాధవః ॥ యస్తువాజసనేయాన్యాత్త
 స్యసంధినిాత్పరా । సకావ్యన్యాహితికింతునచాసంధినేహిసేత్యాహ-
 యచ్చకాలాదగ్నేశ్యక్తం ॥ ఆపర్తనాదధస్సంధిశ్యన్యాధాయతద్దినే । ప
 రేష్యరిష్టిరిత్యాహుర్విప్రావాజసనేయినతి - యచ్చమదనరత్నే ॥ మధ్యంది
 నాత్సాధిదహనీహయస్మిన్పాప్రవృత్తాస్సంధియంత్యుతియా । సాఖ్యవికా
 వాజసనేయమత్యాతస్యామపిష్యాభవరేద్యోష్టిరితి ॥ ఏతత్పౌర్ణమాసీపర
 మితితత్రైవి - ఆపర్తనోర్ధ్వమర్వాగస్తదాత్త్రావాసమాప్తే ద్వేమధ్యా
 హ్నిదర్వాక్సమాప్తాత్పతీయేత్యర్థః - తత్సర్వ-భావ్యదేవజాన్త్రీణిసంతభా
 ష్యావినకలతచ్ఛాఖీయగ్రంథవిరోధాద్వృద్ధానాదరాచచ్ఛేత్యం - పౌర్ణ
 మాన్యాంవిశేషమాహకాత్యాయనః ॥ సంధిశ్చేత్సంగవారూఢ్యం ప్రాప్తి
 ర్భావస్తనాద్రవేః । సాపౌర్ణమాసీవిజ్ఞేయాసద్యస్కాలవిధానరైః ॥ అ
 మాయాంవిశేషమాహబౌధాయనః ॥ ద్వితీయాత్రిముహూర్తాచేత్ప్రతిప
 ద్యాపరాహ్ణికీ । అన్యాధానంచతుర్భ్యాంపరతస్సేవదర్శనాత్ ॥ కాత్యా
 యనశ్చ ॥ యజ్ఞీయేహిసోమశ్చేద్వారుత్యాంవిదిదృశ్యతే । తత్రవ్యాహృ
 తిభిర్హుత్యాదండందద్యాద్విజాతయతి ॥ ఏతచ్ఛబౌధాయనవాజసనేయవి
 పయం - త్రైత్విరీయశ్రుతౌతుచంద్రదర్శనేపియాగఉక్తః - ఏషావైసుమనా
 నామేష్టియద్యేజానౌపశ్చాచ్చంద్రమా అభ్యుదేత్యస్మిన్నేవాస్త్రైలోకేర్ధు
 ర్గుభవతీతి - శ్రుత్యంతరేపి ॥ యదహంపశ్చాచ్చంద్రమా అభ్యుదేతీతదహ
 ర్యజన్నిమాంహ్లోకానభ్యుదేతీతి - ఇదంబహ్వౌచాపస్తంబవివయం - మద
 నరత్నేశ్యవం - ఆపస్తంబభాష్యాన్తస్సంగహేశ్యవం - అతఃపక్షద్వయస్య
 సప్తసూతాద్భ్యవస్థేతితత్త్వం - మాషయంత్యాశ్వలాయనా ఇతితుపూ
 ర్భ్యాంసంధివిషయమితిమాధవః - శేషపర్వణీష్టవిశేషమాహమాధవియ
 గార్గ్యః ॥ ప్రతిసద్యస్రవిష్టాయాంయదిచ్ఛేన్నమాశ్యతే । పునఃప్రణీయక్య
 త్నేష్టికర్తవ్యాయాగవిత్తమైః ॥ గృహ్యగ్నేర్నాయనియమఇతిమదనపారి
 జాతః - ఏవంపర్వాంత్యాంశోప్రతిపదశ్చ ప్రయోగశాయాగకాలిఉక్తః -

కృచిప్రతిపత్తుర్యాం శేషియాగః॥ సంధిర్యద్యపరాహ్నాస్యాద్యాగంప్రాతః
 పరేహని కుర్వాణఃప్రతిపద్ధాగేచతుర్థేనదుష్యతీతివృద్ధశాతాతపోక్షే-
 ఏతత్పూర్వమాపరమితమదనరత్న - పర్వణిప్రతిపదఃక్షయస్య వృద్ధేశ్చర్థం
 ప్రతీప్యసంధిజ్ఞేయః - తదాహమాధవః - వృద్ధిప్రతిపదోయాస్తీతదర్థం
 పర్వణిక్షపేత్ । త్తయస్యార్థంతథాప్రీప్యాసంధిర్నిర్ణీయతాంసదేతి॥ కా
 త్యాయనోపి॥ పరేహ్నిమిటికాన్యూనాస్తథైవాత్యధికాశ్చయాః । తదర్థ
 క్షప్తప్యాహ్నిస్త్రిసృజ్యే॥ సృజ్యేవృద్ధిప్రకల్పయేదితి॥ ఏవంస్తార్థస్థాలీపాకేపిజ్ఞే
 యం - తత్రేష్టిస్థాలీపాకావాధానగృహప్రవేశనియమేహమానం తరభావి
 న్యాంపార్వమాన్యాంప్రాచీరంభణీయానతుదర్శే - యద్యారంభేమలమాస
 పౌషమాసగురుశుక్లాస్త్రాదిభవతితదాప్యారంభఃకార్యః - యానితు॥ ఉప
 రాగోధిమాసశ్చయన్ప్రథమపర్వణి । తథామిష్టుశేపాషేనాన్వారంభణ
 విషయతే॥ గురుభార్గవయోర్వృద్ధ్యేచంద్రసూర్యగ్రహేతథేతి సంగ్రహవచ
 నానితానితస్యాదినాత్రికాంతశుద్ధకాలప్రాచీరంభవిషయాణి॥ నామకర్త
 చచర్షేషంయథాకాలంసమాచరేత్ । అతిపాతేసతితయోః ప్రళయేమాసి
 పున్యానభ్యసరాశ్చే-గర్హపదాదిప్రయోగపాదిజాతే - ఉక్తంచైతన్వ
 యోగరత్నైఃకాలాదర్శేతు - నామకర్తచజాతేష్టిమితిపాఠః - యా
 జ్ఞికాస్తు॥ ఆధానానంతరంపౌషమాసీచ్ఛేద్యలమాసగా । తస్మాద్రూపంభ
 ణీయాదీన్వృద్ధ్యేతదాచనేతికాండమండనవచనా చ్చుద్ధకాలవివభిక్తే
 ప్తింకృత్పూర్వంభయర్యాదిర్యామః - 'కాలాదర్శేన్వృత్తసంగ్రహే॥ ఆరం
 భందగృహారేష్టిరగ్నిహూత్రస్యచాదిమమ్ । ప్రతిష్ఠాపంచకూర్తాద్యా
 మలమాసేవివర్ణయేదితి - అథవికృతీష్టిః - తత్రాపస్తంబః॥ యదీష్టాయ
 దివశునాయదిసోమేనయశేతసోమావాన్యాయంపార్వమాన్యాంచేతి - అ
 త్రప్రకృతితఃకాలేసిద్ధేషినద్యస్కాలతావిధేయాత్కృతీయాయాంసాంగత్వేనో
 క్తే - అగ్రపార్వమాన్యమానాన్యాశ్చబ్రాహ్మ్యంతదంత్యక్షణోగృహ్యతే- తే
 నతద్యత్యహూరాత్రిత్యర్థమాహరామాండాః- మాధవోపి॥ ఇష్ట్యాదివి
 కృతిస్సర్వావృజ్యేవేతస్యయతి - అత్రవిశేషమాహత్రికాండమండనః -
 కాత్యాయనశ్చ॥ ఆపర్వనాత్పూర్వదివర్వసంధిక్వత్వాతుతస్త్రిక్షక్రృతిం
 వికృత్యా॥ తదైవయాగఃపరతోయదిస్యాత్తస్త్రివికృత్యాఃప్రకృతేషతద్య
 రితి - ధూర్తస్యామ్యాదయోక్త్యేవమాహయః॥ యథాష్టేవ్రీసాంగాయావికృ
 తేషవచకాలత్వాదాన్తనాత్పూర్వసంధిమధితోయశేతేతిప్రకృతేః

ప్రతిపదిసమాప్తినియమాత్ప్రకృత్యసంతరంప్రతిపదివికృత్యయోగాత్పుష్పే
 ద్యుద్వికృతిరిత్యక్తంతంతరత్వేపార్థసారధినా-యద్యపిప్రకృతేఃపూర్వత్వా
 దపూర్వమంతస్యాదిత్యాపస్తంజేనోక్తం - తథాపి హేతువాదేనశ్రుతిమూ
 లత్వాభావాదంగం వాసమభివ్యాహారాదివివదప్రామాణ్యమితదాశయః -
 అగ్రయణేతువిశేషంవత్సృమః - అన్వారంభణీయాతుచక్షుర్దృశ్యం కార్యేతి
 హిరణ్యకేశివృత్తామాత్పదత్తీయే-అన్యేషాంపర్వణ్యేవపశాసోమేచకాలం
 తరమప్యాహబాధాయనః - అమావాస్యేనవాహవిషేష్టానక్షత్రేచేతి -
 శుక్లపక్షేకృత్తికాదివిశాఖాంతేనుదేవనక్షత్రేష్వితీకేశనస్వామివ్యాచఖ్యా-
 చాతుర్వ్యసేషవిద్వాదశాహయథాప్రయోగపక్షయోర్నక్షత్రేష్వప్యా
 రంభః - యవజ్జీవసాంవత్సరప్రయోగయోస్తుఫాల్గున్యాంచైత్ర్యాం వా
 రంభః - పశాతువిశేషమాహకాత్యాయనః || అర్ధదహ్నాభవతినీయతం
 పర్వసంధిఃపరస్తాత్కృత్యాతస్త్రిన్నహనితుపశుసంధ్యవద్యహంవా | ఆర
 భ్యాఖప్రకృతిరథచేత్పర్వసంధిఃపురస్తాత్కృత్యాస్త్రిన్నక్రీతీమథతస్యాప్స
 శున్నద్యవప || అధికారపశుస్త్వగ్నియోమియేణనవనీయేనవా సమానతంత్రో
 వాకార్యఇతిత్రికాండమండనః - సోమేత్వాహంస్తంబః || అమావాస్యాయాం
 దీప్తాయజనీయేవామావాస్యాయాం యజనీయేవాసుత్యమహః పౌర్ణమా
 స్యాందీప్తాయజనీయేవాపౌర్ణమాస్యాయాం యజనీయేవాసుత్యమహరితి || లా
 ట్యాయనసూత్రేషి || పూర్వపక్షస్యప్రథమేహనిదీతేతద్యప్త్యావాసక్షత్రయో
 గేచేతి - పూర్వపక్షశుక్లపక్షః - నక్షత్రయోగేచేత్యయవర్గః - చైత్ర్యాగ్ని
 దిపూర్ణిమాయాశ్చిత్రానక్షత్రయోగేదీప్తేతేతి - ఆధానంతుపర్వణినక్షత్రే
 షుచోక్తం - తత్రపర్వనక్తంగార్హపత్యమాదధీతేత్యాదికర్తకాలవ్యాపిగ్రా
 హ్యం - దినద్యయేతత్వేపరంగాగ్రహ్యం - సంకల్పస్యపర్వణిలాభాత్ - పూ
 ర్వనక్షత్రయోగేతదేవగాగ్రహ్యం- యత్రత్రీణినన్నిపతితాస్యృతుర్నక్షత్రంచ
 పర్వతత్సమృద్ధం విప్రతిషేధముతుర్నక్షత్రంచబలీయతి - హిరణ్యకేశిసూ
 త్రాత్ - ఋతుర్వసంతేచాగ్రహ్యణోగ్నినాదధీతేత్యాదిః - కేణకారికా
 యాంతు || మాఘాదిపంచమాసేషశ్రావణేవాశ్వినేతథా | మార్గశీర్షే శు
 క్లపక్షేఆధానమథకారయేదిత్యుక్తం || ఆత్రమూలంవృగ్యం - ఆధాననక్ష
 త్రాణిత్యాపస్తంబసూత్రే కృత్తికారోహిణీమృగశిర్షపునర్వసుపున్యపూ
 ర్వోత్తరాపూర్వాషాఢోత్తరాషాఢాహసచిత్రావిశాఖానురాధా
 శవణోత్తరాభాద్రపదాశ్వితి - సోమపూర్వాధానేవిశేషమాహంస్తం

బః ॥ సోమేనయత్యుమాణాదధానోసర్వాన్సుశ్చైన్ననక్షత్రమితి - అత్రప్ర
కరణాదాధానకాలబాధః - తేనసోమస్యవసంతకాల తానబాధ్యత ఇతిరు
ద్రదత్తవృత్తానారాయణవృత్తాదోక్తమ్ - తంత్రతత్వేనా ర్చికేచ ॥ తేవా
ఏతేఉభయేఅపహతపాప్మానోఽబుతవః - ఏషవాఉద్యన్నాదిత్యఏషాంపా
ప్మానోపహంతా - యదైవైనంకదాచనయజ్ఞముపనమేత్రథాద
త్రరాయణరూపందైవందక్షిణాయనరూపంచఘృత్రామిత్యభయమృతత్ర
యంసోమాధానేశతపథేవిశిష్టవిహితం - తదేకవాక్యతయాశాఖాంతరేన
ర్వాన్సుశ్చైదిత్యత్రసోమకాలబాధఏవ - ఆధానకాలబాధస్యయదైవైనంశ్ర
ద్ధోపనమేత్రదాదధీతేత్యస్యాంశాఖాయాంవాక్యాంతరేణసిద్ధత్వాత్సోమకా
లబాధార్థమేనేదమిత్యక్తం - ధూర్తస్యామీతుసోమస్యాపియబుతుస్తస్యాపి
నసూరేదితిలిఖనాదుభయకాలబాధంనస్యతే - శ్రీరామాండారస్తుకాలాం
తరవిధానంవాసర్యకాలానాదరోవేతిపక్షద్వయముక్తవాక్ - తత్తాద్యేకృ
త్రికాదికాలాంతరస్యయథాధానేవసంతాద్యబాధేనవిధానం - తథాసో
మేభ్యదగయనపూర్వపక్షపుణ్యాహ సన్నిపాతేయజ్ఞకాలోనాదేశ ఇతిఘం
దోగసూత్రోక్తోదగయనబాధేనసోమాభిసంధిరూపకాలాంతర విధానాదు
దగయనంత్యపేతుత ఇత్యక్తం - ద్వితీయపక్షేతుయదైవైనంయజ్ఞఉపనమేదితి
సర్యకాలానాదరఉక్తఇతి భరద్వాజసూత్రాత్సర్యశబ్దస్య చవిశ్వజిత్యర్యస్య
వృత్తివద్ద్యయోరప్రయోగాత్సర్యకాలబాధఇతి తేనదక్షిణాయనేపి భవతీత్య
క్తం - వధురుభాష్యేదేవతాత్రభాష్యేతంత్రతత్వేచపట్నస్విబుతుఘభవతీ
త్యక్తమితిచ - శ్రాద్ధేత్వమావాస్యాతేధావిభక్తదినతృతీయాంశేయోప
రాహ్లాభాగస్తద్వ్యాపిసాగ్నికైర్గ్రాహ్య ॥ పిండాన్వాహర్యకంశ్రాద్ధంక్షీ
ణేరాజనిశస్యతే। వాసరస్యతృతీయేంశేనాతినంధ్యాగమిపత ఇతికాత్యాయ
నోక్తే ॥ దర్శశ్రాద్ధంతుయతోపేక్తంపార్వణంతప్రేక్షీ రితమ్ । అపరా
హ్లేపిత్యాణాంచత్రతదానంప్రశస్యత ఇతిశాతాతపోక్తేశ్చ - దినద్వయేతత్ర
సత్వేనర్వాసరాహ్లావ్యాపీదర్శగ్రాహ్యః - యద్యుభయేద్యురేషవిహితస్స
ర్వాసరాహ్లాస్థిత ఇతిచీకోక్తే - యత్తుకాష్టాజనిః ॥ భూతవిధ్ధామమా
వాస్యాంమోహదజ్ఞానతోపివా । శ్రాద్ధకర్తృణీయేకుర్యస్తేషామాయః ప్ర
హీయతే ॥ ఇతితదపరాహ్లేచతుర్దశేధపరమితిశ్రాద్ధహేమాద్రిః - అప
రాహ్లావ్యాప్తిపరమితిమాధవః - దినద్వయేపరాహ్లావ్యాప్త్యభావేంతో
వ్యాప్తౌచతిథిక్షయేపూర్వేతిహేమాద్రిః ॥ యదాచతుర్దశీయావంతురీయ

మనుషూరయేత్ । అమావాస్యక్షీయమాణాతదైవశ్రాద్ధమివ్యత ఇతి కా
త్యాయనోక్తే - చతుర్దశ్యాశ్చతుర్థయామందర్శఃపూరయేత్ - చతుర్దశీయా
మత్రయంస్యాదిత్యర్థః - క్షీయమాణాపరదినేపరాహ్ణావ్యాపినేత్యర్థఃవ్య
తిరేకమాహ ॥ వర్ధమానాశుమావాస్యాలక్షయేదపరేహని । యామాం
స్త్రీసధికాన్వాపిపితృయజ్ఞస్తతోభవేత్ ॥ తతశ్శ్రాద్ధంచ - దినద్వయేప
రాహ్ణావ్యాప్త్యాదౌతిథివృద్ధాచహరీతః ॥ త్రిముహూర్తాచకర్తవ్యాపూర్వా
ఖర్వాచబహ్వృచైః । కుహూరధ్వర్యుభిఃకార్యాయధేష్టంసామగీతిభిః ॥ త్రి
ముహూర్తాభావేతుపూర్వానేత్యర్థః-పిండపితృయజ్ఞస్తుకాత్యాయనైర్యగ
దినాత్పూర్వేద్యుఃకార్యః-పూర్వోవాంగతాపిండిపితృయజ్ఞఇతితత్సూత్రా
త్-వ్యాఖ్యాతంచైతత్కర్మాచార్యైః-పూర్వవపదర్శాపిండిపితృయజ్ఞోన
పశ్యత్ - కుతఃఅంగత్యాత్ - తథాచక్రతిః ॥ తస్మాత్పూర్వేద్యుఃపితృ
భ్యుఃక్రియతడ త్రరమహర్దేవాన్యజంతఇతి, పూర్వేద్యుఃపితృభ్యోయజ్ఞంసిన్ధ
వీయప్రాతర్దేవేభ్యఃప్రతనుతఇతిచ - తేనతన్వతేఅంగమేవాసా- తదుక్తం॥
అంగంవాసమభివ్యారాదితీతేనకర్మ-మతేనతుర్దశీయుక్తదర్శేపిండిపితృయజ్ఞ
ఇతి - శ్రీఅనంతభాష్యేతుపరేద్యురిత్యుక్తం - అత్రద్వేధాప్యాచారోదృశ్య
తే - ఆపస్తంబానాంతుపరదినేముహూర్తమపిదర్శనత్వేతత్తైవ పితృయ
జ్ఞః - తదాహఆపస్తంబః ॥ అమావాస్యాయాయదహశ్చంద్రమగంనప
శ్యతితదహఃపిండపితృయజ్ఞంకురుతఇతి - అస్యరుద్రదత్తీయావ్యాఖ్యాపిండై
ర్యుక్తఃపితృయజ్ఞఃపిండపితృయజ్ఞః- సచకర్మాంతరం - నతుదర్శనేహ-య
థావత్కృతి - పితృయజ్ఞస్సవికాలవిధానాదంగంస్యాదితి-తంచయదహశ్చం
ద్రమసంనపశ్యతిపంచదశ్యాంప్రతిపదివాతదహఃకురుతే - యదహస్తయో
స్సంధిరతదహరిత్యర్థఇతి - రామాండారోప్యాహ- పిండపితృయజ్ఞస్తుపర్వ
సంధిమహూరాత్రాపరాహ్ణాఇతి - అతఃపర్వసంధిదినేపితృయజ్ఞః - శతప
థశ్రుతిరపి ॥ యదైవైషనపురస్తాన్నపశ్చద్భుశ్యతేథపితృభ్యోదదాతీతి - ప
ర్వసంధిదినేహిపూర్వతఃపశ్చద్భుశ్యతేపద్యశ్యతపవేత్యర్థః - సత్యాషా
ధోపి - పితృయజ్ఞంక్రమ్యద్భుశ్యమానేతూపోవ్యశోవ్యూహతయజతఇత్యా
హ - మేనూద్రిస్తు - అమావాస్యశబ్దస్తీరిచపనవపూర్వోక్తాపస్తంబ
సూత్రేయదుక్తం - సపశ్యంతీతితత్రక్షయోభిప్రేతః - అతశ్చతుర్దశ్యాంపం
ద్రమసశ్చక్షీణత్వాత్తదుక్తదర్శేపితృయజ్ఞః ॥ పితృయజ్ఞంతునిర్వర్త్యవిప్ర
శ్చంద్రక్షయేష్విహూతిమనూజైః ॥ యదుక్తంయదహస్తేవదర్శనం నై

చంద్రమాః । తత్ర యాపేక్షయాజ్ఞేయంక్షీణేరాజనిచేత్వపీతి ॥ యదుక్తః
 దృశ్యమానేపితచ్చతుర్దశ్యపేక్షయలచకాత్యాయనోక్తేః - దృశ్యమానేష్యే
 కభిగోభిలోక్తేః ॥ తస్మాంసంధ్యాగతస్సోమోమృణాళమివదృశ్యతే । అ
 రాహ్నేక్షయస్యాంపిండానాంకరణంధ్రవమిహరితోకేశ్య - చంద్రతు
 యకాలశ్చీక్షఃకాత్యాయనేన ॥ అష్టమే శేచతుర్దశ్యాఃక్షీణోభవతి చంద్ర
 మాః । అమావాస్యాష్టమే శేతుపునఃకిలభవేదఖరితి - తేనపూర్వేద్యరేవ
 పితృయజ్ఞకత్యాచివా - కరా-చారైర్వరపి ॥ అపరాహ్నేపిండపితృయ
 జ్ఞస్సంద్రాదర్శనేమావాస్యాయామితికాత్యాయనసూత్రే 2 దర్శనేనక్షయపి
 షోక్తిః - తస్మిన్ శేదదాతీతిశ్రుతేః - అతస్తన్యతేచతుర్దశీయకదర్శేపితృ
 యజ్ఞేపరిపరదనేయాగోర్థాత్పిధః - తదేతత్సర్వోత్కృష్టమపి హేమాద్రిక
 రావివ్యాఖ్యానమాపస్తంబైరసభ్యపగమాత్కాతీయబాధాయనాదివి
 వయం - ఆత్వలాయనానామపి - శేషసర్వణిపిండపితృయజ్ఞః - తథావసూ
 త్రం - అమావాస్యాయామపరాహ్నేపిండపితృయజ్ఞభి - అత్రనారాయణ
 వృత్తిః - అమావాస్యశబ్దఃప్రతిపత్తుంచదశ్యోస్సంధివచనోఽప్యతాపరాహ్న
 శబ్దసమన్వయాస్తద్వత్ప్రహారాత్రేవర్తతే - తస్యపరాహ్నే 2 హృత్పత్యర్థే
 భాగేపిండపితృయజ్ఞఃకార్యః - ఔషవసభ్యయదనీయవాహనియదాత్వహ
 రాత్రసంభాతిధిసంధిస్సాన్యతేదౌషవసభ్యేవవాహనిక్రియతభి - అతేవ ॥
 ముహూర్తమప్యమావాస్యప్రతిపద్యపిచేద్భవేత్ । తద్గతృవక్షయంజ్ఞేయం
 పర్వశేషంతుపర్వపదితిహేమాద్రావచసంపిండపితృయజ్ఞపరముక్తప్రయో
 గపారిజాతే - అయంచస్మార్తాగ్నిమతాసంపూర్ణదర్శనశ్రాద్ధవృతిషంగేణ
 కార్యః - వృతిషంగోనామోభయోస్సహానువ్రతం - ఏతచ్చస్థాలీపాకేనసహ
 పిండార్థముద్భృత్యేతిసూత్రేవృత్తితోక్తం - ఖండసర్వణితుకేచిదాహుః -
 పూర్వేహ్నిపిండపితృయజ్ఞవృతిషంగేణశ్రాద్ధంకృత్వాపరేహ్నికేవలఃపిండ
 పితృయజ్ఞఃకార్యః - వృత్తికృతాతు ॥ ఆనాష్టక్యంచపూర్వేద్యర్థాసిమాస్యథ
 పార్వణమ్ । కామ్యామాభ్యుదయేష్టమ్యామేకోద్దిప్తమథాప్తమమిత్యుదా
 హ్యశ్యపూర్వేషుచతుర్ముస్థాలీపాకాదుద్భృత్యాగృహకరణమిత్యుక్తేర్దర్శనశ్రాద్ధ
 స్థాలీపాకోనియతభిగవ్యతే - స్థాలీసాకశ్చపితృయజ్ఞపతేతిపూర్వణినేవ
 తిషంగఃప్రసిద్ధః - ప్రయోగపారిజాతేతువాద్విశశ్రాద్ధాదేరపివృతిషంగఉక్తః
 కేముతదర్శనశ్రాద్ధస్యాయవిదస్త్యాహుః - సూత్రస్యవృత్తేశ్చసంపూర్ణదర్శ
 నిషయత్వాత్పిండసర్వణిపూర్వదినేకేవలంశ్రాద్ధంపరదిశేదకేవలః పితృయ

జ్ఞఃకార్యః - అతఏవోక్తంపుక్తకృతా - నాత్రపూర్వస్థాలీపాకశ్చోద్భవతేన
 ర్వశాశ్చేషుప్రసంగాదిత్యయోగపారిజాతోక్తిరప్యేతద్విషయైవ - పూర్వ
 దినేచశాశ్చేష్టకరణమేవనపాణిహూమః ॥ చతుర్థావ్యక్తేషుసాగ్నినాం వ
 హ్నాహూమోవిధీయతే । పితృబ్రాహ్మణహస్తేస్యాదు త్రరేషుచతుర్థ
 పీతిపరిశిష్టేనియమాత్ - నచలౌకికాగ్నౌసక్వస్యకథంగృహ్యగ్నౌసోమః॥
 నాన్యగ్నౌసక్వమన్యగ్నౌజహుయాదితీనిషేధాత్ - మైవం - శాశ్చన్య
 గృహ్యతేవసన్కారాగ్నౌచచనాగ్నౌవాకర్తవ్యత్వాత్ - తస్మాత్పూర్వేద్యః
 కేవలంశాశ్చన్యవ్యతిషంగః - ఇదమేవచయ్యుక్తం - ఆహితాగ్నినాతుసర్వా
 ధానినార్థాధానినావాసంపూర్ణేభిందేవాదధ్యేశ్వరాత్తాగ్నౌపుథగేవపితృ
 యజ్ఞఃకార్యోనతుదర్శశాశ్చన్యతిషంగేణేతి, విస్తరభీతేర్విరరామః—సం
 పూర్ణేదధ్యేచవిశేషమాహలౌగాతీః ॥ షట్కాంతంకర్మనిర్వర్త్యవైశ్వదేవం
 చసాగ్నికః । పిండయజ్ఞంతతఃకుర్యాత్తతోన్వాహార్యకంబుధగతి - షట్కాం
 తంకర్మాన్వాధానం - అన్వాహార్యకందర్పశ్రాద్ధం - అయమేవసాగ్నేర్జీవ
 త్పితృకస్యపిండపితృయజ్ఞకాలోజ్జేయః - తస్యాపికాత్యాయనేనహూమాం
 తమనారంభోవేత్త్యామ్నాత్ - పిండపితృయజ్ఞాకరణేప్రాయశ్చిత్రమా
 హపరాశరమాధవీయేకాత్యాయనం ॥ పితృయజ్ఞాత్యయేచైవవైశ్వదేవా
 త్యయేపిచ । భోజనేపతితాన్నస్యచరురైవ్వానరోభవేదిత్యలం—ప్రకృత
 మనుసరామః - నిరగ్నికాదిభిస్తప్తమావాన్యాపరాహ్ణావ్యాప్యభావేతుకు
 తుపకాలవ్యాపినిగ్రాహ్య ॥ భూతవిధాన్యమావాన్యాప్రతిపన్నిత్రితాపివా ।
 పిత్ర్యోర్మణవిద్వద్భిర్గ్రాహ్యకుతుపకాలీతిహాతీతోక్తః - ఇదంచనిరగ్నికాది
 నిషయం ॥ నీసివాల్పిద్విజైకార్యాసాగ్నికైఃపితృకర్మణి । స్త్రీభిశ్చుదైః
 కుహూఃకార్యాతథాచాసాగ్నికైర్ద్విజైరితిలౌగాతీవచనాత్ - అత్రసాగ్ని
 రౌపాససాగ్నిరపీతిమదనపారిజాతేడక్తం - కుతపశ్చపరాహ్ణావ్యాప్య
 లాభేనుకల్పః ॥ అపరాహ్ణాద్వయావ్యాపీయదిదర్శనిధిత్వయః । ఆహితాగ్నే
 స్సీసివాల్పినిరగ్న్యాదేకుహూర్తతేతిజాబావిశాఖావేవిధానాత్ - తేనసా
 గ్నినాంనిరగ్నినాంవాపరాహ్ణావ్యాపిన్యేషముఖ్య - తిథిసావ్యవృద్ధిత్వయైస్స
 పువ్యాప్తాభివాదినానిర్ణయః - వైషవ్యేతికాదినద్యయేపరాహ్ణాపృథ్వేకుత
 పవ్యాపినిమాధవః - ఇదమేవయ్యుక్తం - హేమాద్ర్యదిమతేకుతపవ్యా
 పిన్యేవనిరగ్న్యాదేర్ముఖ్య - అత్రసాగ్నిరౌపాససాగ్నిరపీతిమదనపారిజా
 తేడక్తం - నీసివాల్పిద్వజ్జీవచంద్రా - తథాచవ్యాసః ॥ దృష్టచంద్రానీసివాల్పి

సప్తచంద్రాకుహలాస్త్వస్మితే - పూర్వదినేపరదిసవనాతద్వ్యపితేష్వసై
 వగ్రాహ్య - అంశవ్యాపితేష్వవైషమ్యేధికకాలవ్యాపిగ్రాహ్య - దినద్వయేం
 శతస్సమవ్యాప్తాతిథిక్షయేపూర్వావృద్ధాసామ్యేచపరా || తిథిక్షయేనీసివాలీ
 తిథివృద్ధాకుహలాస్త్వస్మితా | సామ్యేపిచకుహలాజ్ఞేయావేదనేదాంఽవేది
 భిరితిప్రచేతోపచనాత్ దినద్వయేసంపూర్ణకుతపవ్యాప్తిస్తుతిథివృద్ధావేవభవ
 తీత్యసంతరవచనాత్పురైవేతి - కుతపస్తు || అహ్నాముహూర్తావిజ్ఞేయాదశ
 పంచచసర్వదా | తత్తాప్తమోముహూర్తోయస్సకాలఃకుతపస్తుస్మితభి
 మాత్యోక్తేః - తులాదానపితృదేవప్రీత్యర్థోపవాసాదాతు పరాగ్రాహ్య
 త్యస్యత్రవిస్తరః - దర్శచమాసికవార్షికాదిశ్రాద్ధప్రాకాలాదర్శవిశేష
 ఉక్తః || దర్శస్యచోదకుంభస్యదర్శమాసికయోరపి | నిత్యస్యచాద్వికస్యాపిదా
 ర్షికాద్వికయోరపిత్వక్వా || సంపాతేదేవతాభేదాచ్చాద్ధయగ్నం సమా
 చరేత్ | నిమిత్తానియతిశ్చాత్రపూవానుష్ఠనకారణమితి - అత్రక్రమోనిర్ణ
 యదీపేఉక్తః || సప్తచంద్రేయదాకాలేక్షయాసూదివసోభవేత్ | వైశ్వదే
 వంక్షయశ్రాద్ధంకుర్యాత్పౌర్ణమాసకర్తవ్యః || అమాశ్రాద్ధం చానుషసీతోపికు
 ర్యాత్ - శ్రాద్ధశూలపాణే || అమావాస్యప్రకాశ్యప్తపక్ష పంచదశీపుచే
 త్యుపక్రమ్య | ఏతచ్చానుషసీతోపికుర్యాత్సర్వేషుసర్వసు | శ్రాద్ధంసాధార
 ణంనామసర్వకర్తవ్యలప్రథమ్ || భార్యావీరహితోఽప్యేతత్ప్రీనాసస్థో పినిత్య
 శః | శూద్రోఽప్యమంత్రవతుర్భార్యదనేనవిధినాబుధభితి మాత్యోక్తేః - అ
 మాశ్రాద్ధాతిక్రమేప్రాయశ్చిత్తముక్తమ్యగ్నిధానే || న్యూహవాచంజపే
 న్నంతంశతవారందినేదినే | అమాశ్రాద్ధంయదానాస్తితదాసంపూర్ణమేతి
 తత్ || అత్రపూర్వోక్తసాగ్నికపదేనాహితాగ్నిస్త్వార్తాగ్నిమాంశ్చగృహ్య
 తే - విచ్చిన్నాగ్నికాదిచ్చనిర్నికః - తథాచహేమాద్విరగ్నైకరణప్రకరణే ||
 సాగ్నిరగ్నావనగ్నిస్తువ్యజపాణావధాన్సవా | కుర్యాదగ్నైక్రియానిత్యం
 లోకేకేనేతినిశ్చితమితిస్మృతివాక్యముదాహృత్యయస్వసీకృతాపాసనతయా
 సముచ్చిన్నాగ్నియాభార్యవిభురతయావాగ్నిరహితస్సవ్యవ్యజపాణాజ
 లాదాహూమభితివ్యావచక్షే - షుదనపారిజాతేఽప్యేవం || ఇదమేవసాగ్నికా
 నగ్నికస్వయాపంసర్వత్రజ్ఞేయం - అభగ్రహణంధీర్నియతే - తత్రచంద్రగ్ర
 హణేయస్త్విన్యామేగ్రహణంతస్మాత్పూర్వంప్రహరత్రయంసభుంజీత - సూ
 ర్యగ్రహేతుప్రహరచతుష్టయేనభుంజీత || సూర్యగ్రహేతున్నాయా త్పూ
 ర్వాయామచతుష్టయమ్ | చంద్రగ్రహేతుయాచూరస్త్రీ నాబలవృద్ధాతురై

త్వినేతి నూధవీయేవృద్ధగౌతమోక్తేః ॥ గ్రహణంతుభవేదీందోఃప్రథమా దధి
యామతః । ఘంజీతావర్తనాత్పుర్వంప్రథమేప్రథమాదధితీ మార్కండే
యోక్తేశ్చ - అధిక్షాంధ్వం - ననుచంద్రగ్రహేయామచతుష్టయనిషేధఉచితో
సతుసూర్యగ్రహేసూర్యోదయాత్ప్రేగ్భోజనాప్రాప్తేః - మైవం - వచన
స్యప్రథమయామేసూర్యగ్రహేసతి పూర్వేద్యఃపూర్వరాత్రేభోజననిషేధ
పరత్వాత్ - చంద్రగ్రహేవిశేషమాహమాధవీయేవృద్ధవసిష్ఠః ॥ గ్రస్తోద
యేవిధాఃపూర్వంనాహర్భోజనమాచరేదితి - ద్వయోర్గ్రస్తాస్తేతు మాధవీ
యేవ్యాసః ॥ అముక్తయోరస్తగయోరద్యాద్వప్త్యాపరహనితి ॥ విష్ణుదర్శే
పి ॥ అహూరాత్రంనభోక్తవ్యంచంద్రసూర్యగ్రహాయదా । ముక్తింధృ
ప్త్యాతుభోక్తవ్యంస్తానంకృత్యతతఃపరమ్ ॥ అహూరాత్రనిషేధసూర్య
గ్రస్తాస్తే ॥ మదనరత్నాగ్ర్యః ॥ సంధ్యాకాలేయదారాహర్మ్యసతేత
శిభాస్మరా । తదహరైర్వఘంజీతరాత్రావపికదాచన ॥ సాయంసంధ్యా
యాంసూర్యగ్రస్తాస్తేపూర్వేహిరాత్రాచనభోక్తవ్యం - ప్రాతఃసంధ్యా
యాం చంద్రగ్రస్తాస్తే పూర్వరాత్రావృత్తరేహి చనభోక్తవ్యమిత్య
ర్థః - చంద్రగ్రస్తాస్తే ఉత్తరదినే సంధ్యాహూమాదానదోషః - తదా
హాశనాః ॥ గ్రస్తేచాస్తంగతేత్విందాజ్ఞాత్వాముక్త్యవధారణమ్ । స్నా
నహామాదికంకార్యంఘంజీతేంయదయేపునః ॥ ఏతదనాహితాగ్నివిష
యం - అపరాహేప్రతోపాయసియఘ్నీతేతికాత్యాయనోక్తేర్వ్యతస్య
శ్రావ్యేస్సహితత్వేనచప్రబలత్వాత్ - అద్భిర్వ్యతంకుర్యాదితినిర్ణయది
ప, రాగప్రాప్తభోజనేకాలనియమాయం, తేనజ్వరాదాంవివనభోజన
మితీకర్కసుసారిణి, బాలవృద్ధాతురాణాంతుగ్రహయామాత్పుర్వమేక
యామోనిషిద్ధః ॥ సాయాహ్నగ్రహణంచేత్స్యాదపరాహ్నేనభోజనమ్ । అ
పరాహ్నేనసంధ్యాహ్నామధ్యాహ్నానతుసంగవే ॥ ఘంజీతసంగవేచేత్స్యా
స్తపూర్వంభోజనక్రియేతి మార్కండేయోక్తేః, ఇదంచబాలాదివిషయం,
బాలవృద్ధాతురైర్వినేతిపూర్వోక్తేః, వేధకాలేగ్రహణేవాపకవ్యవస్థంత్యా
జ్యం ॥ సర్వేషామేవవర్ణానాంసూతకంరాహుదర్శనే । స్నాత్వాకర్కాణి
కుర్వీతశృతమన్నంవివర్జయేదితి హేమాద్రిషట్త్రింశత్తతాత్, శృతమిత
దంతరితస్యోపలక్షణం ॥ నవశ్రాద్ధేషుయచ్ఛిష్టంగ్రహపర్యుషితంచయ దితి
మతాక్షరాంయాంచవనాత్, భాగవార్చనదీపికాయాంజ్యోతిర్విబంధేమేధా
తిథిః ॥ ఆరనాశంపయస్తక్రందధిశ్చేహజ్ఞపాచితమ్ । మణికస్తోదకంపైవన

దుష్టే ద్రావిడునూతకే || మన్వర్థముక్తావశ్యాం || అన్తంపక్షమహత్యా
జ్యంస్మానంసవనసంగ్రహే | వారితక్రూరనాశాదితిలదర్శైర్మదుష్యతి || జ
లేత్వదోషో గాంగవిషయః || గ్రహూపితంజలంపీత్యాపాదకృచ్ఛ్రం సమా
చరెడితి || తత్రైవచతుర్వింశతిమతేస్యజలస్యదోషోక్తేః, నేధకాలేగ్రహ
జేవాభోజనేప్రాయశ్చిత్తముక్తం, మాధవీయేకాత్యాయనేన || చంద్రసూ
ర్యగ్రహభుక్త్యాప్రాజాపత్యేనశుద్ధ్యతి | తస్మిన్నేవదినేభుక్త్యాత్రిరాత్రే
జైవశుద్ధ్యతి, గ్రహజేవత్రారాత్రమేకరాత్రంవాపవాసశ్చేయోర్ధినాకా
ర్యః || ఏకరాత్రముపొమ్మైవస్నాత్వాదత్వాచశక్తితః | కంచుకాదివనర్ప
స్యనివృత్తిః పాపకోశతః | త్రారాత్రంసముపొమ్మైవ గ్రహజేవచంద్రసూర్య
యోః | స్నాత్వాదత్వాచవిధివన్మదతేబ్రహ్మణాసహేతిహేమాద్రాలైం
గోక్తేః, ఇదంచపుత్ర్యతిక్రవిషయం || అదిత్యేహనిసంక్రాంతగ్రహజేవచంద్ర
సూర్యయోః | పారణంచోపవాసంచసతుర్యాత్పుత్రవాన్మహేతి జైమినివ
చనాత్, యదాతురవేర్గస్తాస్తవదాపుత్రిణః | ప్రహరద్వయం హేత్వా
బాలాదివదోజసంసతూపవాసః || సాయాహ్నగ్రహణంచేత్స్యాదితిపూ
ర్వోక్తమార్యం డేయవచనాత్ || సాయాహ్నసంగవేష్యయాచ్ఛరదేసం
గవాదధః | మధ్యాహ్నపరతోష్ణియానోష్ణవాసోరవిగ్రహణిస్త్యతేచ్ఛే
తిహేమాద్రీః, శారదోపరాహం మాధవమతేతువుత్రిణోపితతోపవాసఏ
వ, అహారాత్రంసభోక్తవ్యమితిపూర్వోక్తనిషేధస్యతేనాపి పాలనీయ
త్వాత్, ఉపవాసనిషేధస్తవతరూపోపవాసపరః, కృష్ణజైకాదశీనిషేధవది
తి, మదనరత్నేష్యేవం, ఇదమేవచయముక్తం, వర్ధమానస్తు || అహారాత్రం
సభోక్తవ్యమితిశాతాతపీయోక్తేః || సూర్యాచంద్రమసోర్లోకా సక్షయా
న్యాతిమానవఇతిఫలశ్రుతేర్ముక్త్యదర్శనేఉపవాసఃకావ్యః, సత్వయంనిషే
ధఇత్యాహ - తస్మై అత్రతతత్వేపిప్రాగుక్తవిష్టుధర్మేషేధావశ్యంభా
వాత్, తథాచన్యాసః || రవిగ్రహస్సూర్యవారె సోమేసోమగ్రహస్తథా |
చూడామణిఃఖ్యాతస్తతదత్తమనంతకమ్ || వారెష్యన్యేషు యత్ప్రయోగ
హజేవచంద్రసూర్యయోః | తత్ప్రయోగోటిగుణితంయోగే చూడామణోస్త్యు
తమ్ || అత్రచాద్యంతయోస్సాన్నిసరకుర్యాత్ || గ్రహసూర్యసేభవేత్సాన్నిసం
గ్రస్తేహోమోవిధీయతే | ముచ్యమానేభవేద్దానంముక్తేస్సాన్నిసం విధీయత
ఇతిహేమాద్రీవచనాత్ || స్నానంసామధుపరాగాదామధ్యేహోమస్సురా
ర్చనమితిబ్రహ్మకైవర్తాచ్చ || సర్వేషామేకపర్వానాంసూతకంరాహుచర్చనే |

సచై లంతుభవేత్సానంసూతకాన్మంచవర్షయేదితివృద్ధవసిష్టోక్తశ్చ - సచై
 లంముక్తిస్సానపరమితమదనరత్నేఉక్తం - భార్గవార్చనదీపికాయాం చతు
 ర్వింశతిమతే || ముక్తాయస్తునకుర్వీతస్సానంగ్రహణసూతకే | ససూతకీభవే
 త్తావద్యావత్సృగపరోగ్రహః || ఇదంచస్సానమమంత్రకంకార్యమిన్స్సృ
 తిరత్నావశ్యాం - తత్రతీర్థవిశేషోభారతే || గంగాస్నానంనకుర్వీతగ్రహణే
 చంద్రసూర్యయోః | మహానదీమచాన్యాసుస్సానంకుర్యద్యథావిధి || మహా
 నదీవృషిమాసవిశేషేకాచ్ఛిచ్ఛేష్టాః || ప్రయాగేదేవికారేవాసన్నిహత్యా
 చవారణమ్ | సరస్వతీచంద్రభాగాకౌశీతాపికాతథా || సింధుగ్గండకికాపై
 వసరయూఃకార్తికాదితః || మూలంహేమాద్రావ్యం - వ్యాసః || ఇందో
 ర్గతుగుణంపుణ్యంరవేర్దశగుణంతతః | గంగాతోయేతుసంప్రాప్తఇందోః
 టీకవేర్దశ || గవాంకోటిసహస్రస్యయత్ఫలంలభతేసరః | తత్ఫలంలభతేను
 ర్త్యోగ్రహణేచంద్రసూర్యయోః || అసంభవేతుమాధవీయేశంఖః || వాషీకూ
 పతటాకేసుగిరిప్రసవణేషుచ | నద్యానదేదేవభూతేసరసీషూర్ధ్వతాంబు
 ని || ఉష్ణోదకేనవాస్నాయాద్రహణేచంద్రసూర్యయోః || అత్రతారతవ్య
 నూహమార్కండేయః || శీతముష్ణోదకాత్పుణ్యమపారక్యంఋరోదకాత్ |
 భూమిష్ఠముద్భృతాత్పుణ్యంతతఃప్రసవణోదకమ్ || తతోపిసారసంపుణ్యంత
 తఃపుణ్యంనదీజలమ్ | తీర్థతోయంతతఃపుణ్యంమహానద్యంబుపావనమ్ || తత
 స్తతోపిగంగాంబుపుణ్యంసతోంబుధిరితి || ఉష్ణోదకమాతురవివయం -
 తథా || గోదావరీమహాపుణ్యాచంద్రేరాహుసవస్వితే || సూర్యచరాహు
 ణాగ్రస్తేతమోభూతేమహామునే || నర్మదాతోయసంప్రద్యేకృతకృత్యాభ
 వంతిహి || పృథ్వీచంద్రోదయేప్రభాసఖండే || గావోనాగాసిలాధాన్యం
 రత్నానికనకంపహీ | సంప్రదాయకురుక్షేత్రేయత్ఫలంలభతేసరః || తదిం
 దుగ్రహణేంభోధాస్నానాద్భవతిషడ్గుణమ్ || తత్రైవసౌరపురాణేంబుధి
 స్సానముపక్రమ్య || దానానియానిలోకేషువిఖ్యాతానిషసీషిభిః | తేషాంఫ
 లమవాప్నోతిగ్రహణేచంద్రసూర్యయోః || దేవీపురాణే || గంగాకనఖలం
 పుణ్యంప్రయాగఃపుష్కరంతథా | కురుక్షేత్రంమహాపుణ్యంరాహుగ్రస్తేది
 వాకరే || స్నానాసంభవేస్సరణంవాకార్యం || స్పృత్యాశతక్రతుఫలందృష్ట్యా
 సర్వాఘనాశనమ్ | స్పృష్ట్యాగోమేధపుణ్యంతుపీత్యాసాత్రామణేర్దశేతే ||
 స్నాత్యావాజిమఖంపుణ్యంప్రాప్నోయ్యాదవిచారతః | రవిచంద్రోపరాగేచ
 అయనేచోత్తరేతథేతిమార్కండేయోక్తేః | అత్రశ్రాద్ధమాహఋష్యం

నిర్ణయసింధౌ, ప్రథమపరిచ్ఛేదః.

గః ॥ చంద్రసూర్యగ్రహేయస్తుశ్రాద్ధంవిధివదాచరేత్ | తేనైవసకలాపుణ్యీ
 దత్తావిప్రస్యవైకరే ॥ భారతే ॥ సర్వసేవనాపికర్తవ్యంశ్రాద్ధంవైరాహుద
 భూనే | అకుర్వాణస్తునాస్త్రీక్యాపుంకేగారివసీదతి ॥ విష్ణుః ॥ రాహుదర్శన
 దత్తంహిశ్రాద్ధమాచంద్రతారకమ్ ॥ ఇదంచామాన్నేసహేమ్నావాకార్యం
 సత్వన్నేస ॥ ఆపద్యసగ్నోర్ధేదచంద్రసూర్యగ్రహేతథా | అమశ్రాద్ధంప్ర
 కుర్వీతహేమశ్రాద్ధమథాపివేతిశాతాతపోక్తేరితిహేమాద్రిమాధవాదయః-
 అపరార్క-స్తు- ఏతద్విజాతీనాంపాకాభావేదప్తవ్యంతీర్థశ్రాద్ధవత్ ॥ పా
 కాభావేద్విజాతీనామామశ్రాద్ధంవిధీయతే ॥ కృతిసుమంతూక్షేః ॥ సైంహి
 కేయోదాసూర్యంగ్రసతేషర్వసంధిషు | గజచ్ఛాయాతుసాపోక్తాతస్యాం
 శ్రాద్ధంప్రకల్పయేత్ | ఘృతేనభోజయేద్విప్రాస్థులతంభూమాసముత్సృజే
 దితివాయపీయోక్తేశ్చేత్యహ - విజ్ఞానేష్వరోవ్యాహ ॥ గ్రహణశ్రాద్ధేభో
 క్తుర్దోషోదాతుస్త్యభ్యుదయఇతి ॥ సూతకేమృతకేభుజ్ తేగృహీతే శశిభా
 న్సురే | ఛాయాయాంసాస్త్రినశ్చైవసభూయిపురుషోభవేదిత్యాపస్తం
 బేనభోజననిషేధాచ్చ - అయంచనిషేధః- శ్రాద్ధభోక్తుర్నస్తిచ్ఛాయాసా
 హచర్యాత్ - అత్రగ్రహణిమిత్రశ్రాద్ధేనైవామాసంక్రాంత్యాది నైమి
 త్రికానాంసిద్ధిః - దాఢ్యకాలభ్యయోరపీతికాలాదర్శ్యక్షేః - అత్రాశాచమ
 గ్యేపిస్తానశ్రాద్ధాదికార్యమేవ ॥ సూతకేమృతకేచైవసదోషోరాహుదర్శ
 నే | తావదేవభవేచ్ఛుద్ధిర్యవస్తుక్తిర్నదృశ్యతఇతిమాధవీయే వృద్ధసన్తి
 క్షేః ॥ స్నాత్తకర్మసరిత్యాగోరాహురస్యత్రసూతకఇతివ్యాఘ్రపాదోక్షే
 శ్చ - కాలాదర్శ్యేఅంగిరాః ॥ సర్వేవగ్నాస్సూతకేమృతకే రాహుదర్శనే |
 స్నాత్వాశ్రాద్ధంప్రకర్ష్యరద్ధానంశాత్యవర్జితమ్ ॥ మదనపారిజాతేశ్యేవం -
 తేన ॥ స్నానమాత్రంప్రకుర్వీతదానశ్రాద్ధవివర్జితమితినిర్మూలం వదంతోగౌ
 డాః - పరాస్తాః- ఇయంచశుద్ధిరవిశేషాస్త్రంతమితాపురశ్చరణాదినర్వస్తా
 త్తకర్మవిషయా - మదనరత్నేశ్యేవం - రజస్వలాయాస్తుభాగ్గవార్చనదీపి
 కాయాం - సూర్యోదయనిబంధే ॥ ససూతకాదిదోషోస్తిగ్రహహేమావజ
 పాదిషు | గ్రహస్త్రిస్తాయాదుదకశ్యేపీతిర్థాదుర్ధృతవారిణేతి - అత్రచ ॥ స్నా
 నేనైమిత్రికేప్రాప్తేనానీయదిరజస్వలా | పాతాంతరితతోయేనస్నానంకృ
 త్వాప్రతంచరేదిత్యాదిర్నితాత్మరోక్తోవిధిజ్ఞేయః- తథాగ్రహణేరాత్రా
 వపిశ్రాద్ధాదికార్యం ॥ గ్రహణోద్వహసరిక్రాంతియాత్రాద్రిప్రసవేషుచ |
 దానంనైమిత్రికంజ్ఞేయంరాత్రావపితదిత్యతఇత్యపరాగౌ-వ్యాసోక్షేః ॥ చం

నిర్ణయసింహా, ప్రథమపాశ్చదః.

ద్రగ్రహతథారాత్రాస్మానందానందశస్యతథితచలత్తశ్చ - యదాతు
జ్యోతిశ్చాస్త్రగమ్యావసే చంద్రగ్రహారాశౌచ సూర్యగ్రహస్తదాస్మా
నాదినకార్యం ॥ సూర్యగ్రహాయదారాత్రాదివాచంద్రగ్రహస్తథా తత్ర
స్మానంసకుక్షిృతదద్యద్ధానంసచక్వచిదితిపత్రింశన్మతాత్ - గ్రహణదినే
వార్షికశ్రాద్ధపాప్రీష్టాతుప్రయోగపారిజాతేగోళిం ॥ దర్శకవిగ్రహేషితో
ప్రత్యాభిక్రముపస్థితమ్ । అన్నేనాసంభవేహేమాన్న కుర్యాదామేనవాసుత
ఇతి - అతదర్శకవిపితృసుతశబ్దాః ప్రదర్శనార్థాః న్యాయసామ్యత్ - తేన
చంద్రగ్రహేషిపిండాదివార్షికమన్నాదినాతద్దినపవకార్యమితివదనపారిజా
తేవ్యాఖ్యాతం - పృథ్వీచంద్రోదయేష్యేపం - తేనయాని ॥ ఆమశ్రాద్ధంప్ర
కర్షితమానంసంవత్సరాదృతఇతి ॥ అన్నేనై వావికంకుర్యాద్దేహ్నవామేన
సక్వచిదితివరీచితౌ గాత్యేదివచనానితాగ్రహణదినాతిరిక్తివయాణి - ని
ర్ణయామ్యతేష్యేపం - యానితమ్ ॥ గ్రహణాత్తుద్విలీయేహ్నిరజోదాషాత్తు
పంచమే ॥ తథా ॥ గ్రస్తోదయేయగాచంద్రేప్రత్యబంసముపస్థితమ్ । తద్ద
నేహోపవాసస్సౌప్తిప్రత్యబంతుపరేహని ॥ తథా ॥ గ్రస్తావేవాస్తమా
సంతురవీందూపాప్రీష్టోయచి । ప్రత్యబంతుతదాకార్యం పరేహస్యేవస
ర్వదా ॥ చంద్రసూర్యోపరాగేతథాశ్రాద్ధం పరేహసీత్యా దీనివచనాని
తానిమహానిబంధేషుక్వాప్యసలంభాన్నియత్కాలాని- ప్రత్యుత్పూర్వోక్తనిబం
ధేషుతద్దినపవశ్రాద్ధముక్తమిత్యలం - గ్రహణాదినప్రదినవర్తంతంరావగో
పాలాద్యాగవదీత్యక్తానివాన్యచంద్రికాయాంజ్ఞానార్జవే ॥ మంత్రాద్యా
రంభణంకుర్యాదగ్రహణేచంద్రసూర్యయోః । గ్రహణాద్వాపిదేవేకాలస్స
ప్రదినావధీతి - రత్నసాగరే ॥ సత్తీర్థేగ్రవిధుగ్రాసే తంతుదావనపర్వ
ణి । మంత్రదీక్షాంప్రకుర్వాణోమాసర్వాదీన్నశోసయేత్ ॥ అత్రసూర్యగ్ర
హణమేవముఖ్యం ॥ సూర్యగ్రహణకారేతునాగ్యదన్వేషితంభవేత్ । సూర్య
గ్రహణకాలేనసమోనాగ్యోకదాచన ॥ సమానతథివారాదిశోధసంసూర్యప
ర్వణీతితత్తైత్రికాలోత్తరవచనాత్ ॥ చంద్రగ్రహేతుయాదీత్యోయాదీత్యో
త్రతచారిణామవసస్థస్యచయాదీత్యోదారిద్ర్యంసప్తజన్మస్వీతితత్తైత్రివయోగిని
తంద్రేనిషేధాచ్చ - గ్రహణంచజన్మరశ్యాదానిషిద్ధం- తదుక్రంజ్యోతిషే ॥
త్రిషడ్వశాయోపగతంసరాణాంశుభప్రథంస్యాన్గ్రహణంరవీందోః । దివస
ప్రసందేషుషుమధ్యమంస్యాచ్ఛేషేవ్యనిష్ఠం కథితంమునీందైత్రితి ॥ ఆయవ
కాదశ, సంధానశ, ఇషుఃపంచ, మదనరత్నైగర్గః ॥ జన్మసప్తాష్టరిఃపాంశ

దశమస్థైర్యశాకరే । దృష్టోఽరిష్టప్రదోరాహుర్జన్మర్షేనిధనేపిచ ॥ రిషంద వద
 శం - అంకానవ, నిధనంస పమతారా, పృథ్వీచంద్రోదయే, విష్ణుధర్మే॥య
 న్ముక్షుత్రగతోరాహుర్గ్రసితేశభాసురౌ । తజ్జాతానాంభవేష్టిదాయేన
 రాశ్శాంతివర్జితాః ॥ తత్రైవపురాణాంతరే ॥ సూర్యస్యసంక్రమోవాపి
 గ్రహణంచంద్రసూర్యయోః॥ యస్యత్రిజన్మనక్షత్రేతస్యరోగోభవామృతిః॥త
 స్యదానంచపూషంచదేవార్చనజపాతథా । ఉపరాగాభిషేకంచకుర్యా
 చ్చాంతిర్భవిష్యతి ॥ స్వర్ధేనవాభపిష్టేనకృతావగర్భస్యచాకృతిమ్ । బ్రాహ్మ
 ణాయదదేతస్యనరోగాదిశ్చతత్కృతః ॥ జన్మనక్షత్రంతత్పూర్వోవ్యతచత్ర
 జన్మనక్షత్రమిత్యవ్యతే - జన్మదశమైకోనవింశతితారాఇతికేచిత్ - సర్వస్య
 తదాకారస్యరాహూరిత్యర్థః - అద్భుతసాగరభాగ్గవః ॥ యస్యరాజ్యస్యన
 ఙ్మత్రేస్వర్చానురుపరజ్యతే । రాజ్యభంగంసుహృన్నాశంపరణంచప్రసిద్ధి
 శేత్ ॥ రాజ్యస్యనక్షత్రంఅభిషేకనక్షత్రమితి, తత్రైవవ్యాఖ్యాతం, భాగ్గవా
 ర్చనదీపికాయాంజ్యోతిస్సాగరే ॥ సౌవర్ణంకారయేన్నాగంపలేనాథఃపలార్థ
 తః । తదధేనతదధేనభణాయాంమాంకికంస్యనేత్ ॥ తామ్రపాత్రేనధాయా
 భఘ్నుతపూర్ణేవిశేషతః । కాంస్యేవాకాంతిలోహేవాస్యస్యదద్యాత్సదక్షిణ
 మ్ ॥ చంద్రగ్రహేతుయాస్యస్యబింబందద్యాత్సదక్షిణమ్ । నాగంయక్తమయం
 సూర్యగ్రహేబింబంచమోషజమ్ ॥ తురంగరథగోభూమిటిలసర్పిచ్ఛకాంచన
 మ్ ॥ కాలవివేకేపి । సువరనిర్మితంనాగంసతిలంకాంస్యభాజనమ్ । సదక్షి
 ణంసవస్త్రంచబ్రాహ్మణాయనివేదయేత్ ॥ సౌవర్ణంరాజతంవాపిబింబంకృ
 త్వస్యశక్తితః । ఉపరాగాభవశ్లేశచ్చిదేవిప్రాయకల్పయేత్ ॥ పంచత్రస్తు॥
 తమోమయమహాభిమసోమసూర్యవివర్ధన । హేమతారాప్రదానేనమమశాం
 తిప్రదోభవ ॥ విధుంతుదనమస్తుభ్యంసింహికానందనాచ్యుత । దానేనానేన
 నాగస్యరక్షమాంవేధజాచ్ఛయాదితి॥అత్రశాంతిరభ్యక్తామాత్స్యే॥యస్యరా
 శింసమాసాద్యభవేదగ్రహాసంభవః । స్నానంతస్యప్రవక్ష్యామిమంత్రౌషధి
 సమున్వితమ్ । చంద్రోపరాగంసంపాన్యకృత్వాబ్రాహ్మణవాచనమ్ ॥ సం
 పూజ్యచతురోవిప్రౌషిచ్ఛక్లమాల్యానులేపనైః । పూర్వమేవోపరాగస్యన
 మానీయాషధాదికమ్ ॥ స్థాపయేచ్ఛతురంకుంభానవ్రణానసలిలన్వితాన్ ।
 రాజాశ్వరథ్యావల్మీకసంగమాధ్రిదగోకులాత్ ॥ రాజద్వారప్రవేశాచ్చ
 మృదమానీయసిషేత్ । పంచగవ్యంపంచరత్నంపంచత్వక్పంచపల్లవమ్ ॥
 రోచనంపద్మకంశంఖంకుంకుమంరక్తచందనమ్ । శుక్తిస్ఫటికతీర్థాంబుసితన

ర్ష పగుగ్గులూక ॥ మధుకందేవదారుంచఃష్టుక్రాంతాంశతావరీమ్ । బలాం
చసహదేవంచనిశాద్విత్తయమేవచ ॥ గజదంతంకుంకుమంచతథైవాశీర చంద
నమ్ । ఏతత్సర్వంవినిశీష్యకుంభేస్వావాహయేత్సురాక ॥ సర్వైశముద్రా
స్సరిత స్తీర్థానిజలదానదాః । ఆయాంతుయజమానస్యదురితతయకారకాః॥
యోసౌపజధరోదేవఆదిత్యానాంప్రభుర్మతః । సహస్రసయస్శక్రోగ్రహ
పీడాంవ్యపోహతు ॥ ముఖంయస్సర్వదేవానాంసప్తాస్త్రిమితద్యుతిఃచంద్రో
పరాగసంఘాతామగ్నిఃపీడాంవ్యపోహతు ॥ యఃకర్మసాక్షీలోకానాంధ
ర్తోమహిషవాహనః । యమశ్చంద్రోపరాగోత్థాంగ్రహపీడాంవ్యపోహతు॥
రతోగణాధిపస్సాక్షాత్స్విలాంజననవప్రభః । ఇద్దహస్తోఽతీభీషశ్చగ్రహపీ
డాంవ్యపోహతు ॥ నాగపాశధరోదేవస్సదామకరవాహనః । నబలాధిపతి
ర్దేవోగ్రహపీడాంవ్యపోహతు ॥ ప్రాణరూపోహిలోకానాంసద కృష వృ
గప్రియః । వాయుశ్చంద్రోపరాగోత్థాంగ్రహపీడాంవ్యపోహతు॥ యోసౌ
నిధిపతిర్దేవఃఖడ్గశూలగదాధరః । చంద్రోపరాగకలుషంధనదోఽత్రవ్యపో
హతు ॥ యోసౌవిందుధరోదేవఃపినాశీవృషవాహనః । చంద్రోపరాగపా
పానినసాశయతుశంకరః ॥ త్రైలోక్యేయానిభూతాని స్థావరాణిచరాణి
చ । బ్రహ్మవిష్ణుశివైర్గురుద్రాశ్చదహంతుమమపాతకమ్ ॥ ఏవమావాహయే
ద్దేవాన్తంత్రైరేభీశ్వవారుడైః । ఏతానేవతథామంత్రాన్సన్నివర్త్యచక్షేలే
ఖయేత్ ॥ తామ్రపట్టేథవాలిఖ్యనవవస్త్రేతథైవచ । మస్తకేయజమానస్య
నిదధ్యుస్తేద్విజోత్తమాః॥కలశాన్స్త్రీవ్యసంయుక్తాన్నానారూపనవస్వితాక ॥
గృహీత్వాస్నాపయేద్దూధంభద్రపీఠోపరిస్థితమ్ ॥ పూర్వైరేవతుమంత్రైశ్చ
యజమానంద్విజోత్తమాః । అభిషేకంతతఃకుర్యుర్మంత్రైర్వారుణ సూక్ష్మ
క్షైః ॥ ఆచార్యంవరయేత్పశ్యత్సన్నివర్త్యపట్టంనివేదయేత్ । ఆచార్యదక్షిణాండ
ద్యుగ్ధోదానంచస్వశక్తితః ॥ హూమంవాపిప్రకున్దీతతిలైర్వ్యహ్నిభిస్త
థా । దానంచశక్తితోదద్యాద్యదీచ్ఛదాత్మనోహితమ్ ॥ సూర్యగ్రహసూ
ర్యనామయుక్తాన్తంత్రాన్సంస్మరేత్ । అనేనవిధినాయస్సుగ్రహణేన్నాస
మాచరేత్ ॥ సతస్యగ్రహణేదోషఃకదాచిదపిజాయతే ॥ ఇతిగ్రహణశాం
తిః—ఇద్దహర్షనదీపికాయాంబ్రహ్మసిద్ధాంతే ॥ సర్వైఃపటస్థితంపీఠ్యం
ఖస్థంత్రైలాంబుదవృక్షైః । గ్రహణంగుర్విణేజాతుసపశ్యేతపటంపినా ॥ తథా
మంగళకృత్యేషువేధవిశేషోహేమాదో॥ త్రయోదశ్యాదితోవర్జ్యంపినానాం
నవకంధునమ్ । మాంగళ్యేషుసమస్తైశ్చగ్రహణేచంద్రసూర్యయోః ॥ ప్ర

కారాంతరంతత్రైవికోక్తం ॥ ద్వాదశశ్వాదిత్యతీయాంతోవేధఇందు గ్రహే
స్ఫుటః । ఏకాదశశ్వాదికస్సోదేవత్యర్థ్యంతఃప్రకీర్తితః ॥ ఇదంచపూర్వగ్రాసే
త్ర్యహంభండగ్రహేతయోరితితత్రైవికోక్తేః - ఇదంచగ్రస్తాస్త్రేతిదినం పూ
ర్వమితి నారదేనగ్రస్తాస్త్రేవిశేషోక్తేర్గ్రస్తాస్త్రభిన్నగ్రహణపరం - జ్యోతిర్నిబం
ధేవ్యవసః ॥ గ్రహణోత్పత్తభంత్యాజ్యంమంగళేషుఋతుశ్రయమ్ । యా
వచ్చరవిశాఖుక్వాముక్తంభందగ్రకాప్తవత్ ॥ అన్యనిచాగ్నేయాదిమండ
లానితత్ఫలంవర్ణవికారాదిఫలంచదైవజ్ఞేభ్యోజ్ఞేయం - పురశ్చరణచంద్రికా
యాం ॥ చంద్రసూర్యోపరాగేచస్తాత్వాప్రయతమానసః । స్పర్శాదిమో
క్షపర్యంతం జపేన్మంత్రంసమాహితః ॥ జపార్దశాంతోపేమానుస్తథా
పేమామాతుతద్బలమ్ । తద్బలస్యదశాంశేనమార్జనంకథితంకిలతత్రైవికోవశేవ
తాయాపంధ్యాత్వాత్వానంద్రపూజ్యవ । సమోంతంమంత్రముచ్చార్యతదం
తేదేవతాభిధామ్ । ద్వితీయాంతానహంపశ్చాదభిషించావ్యనేనతు । తోయై
రంజనినాశుద్ధైరేభిస్సింహేత్స్వమూర్ధని ॥ మార్జనస్యదశాంశేనచాగ్నేమాణా
నసింహోజయేత్ । జపో౭రచ్చపూర్వకోపేమానుస్తద్బలంచాభిషేచనమ్ ॥ భూ
దేవపూజనంసంవప్రకారోక్తాపురస్కరియా ॥ తథా ॥ పేమామాశక్తౌజ
పయర్శ్యాద్ధోమసంఖ్యావత్కర్తుమ్ । ఏవంకృతేతుమంత్రస్యజాయతే సిద్ధిరు
త్రమా ॥ గ్రహణప్రసంగాత్పురుషైశ్చప్రతిగ్రహేప్రాయశ్చిత్తముచ్యతే-
తతాగ్నిరుస్మృతా ॥ సప్తిగ్రహీతురుషేత్రేనభూయఃపురుషోభవేత్ । త
థాపిమనసశ్చుద్ధాప్రాయశ్చిత్తంసమాచారేత్ ॥ తక్షకృచ్చిద్వయంకుర్యా
దైందవేనసమన్వితమ్ । సత్తేవాదయశేతాథజపేద్వాలక్షసప్తకమ్ ॥ వాపి
కూపతటాకాదిభననైర్విస్మజేద్దసమితి ॥ ఏతచ్చ ॥ యద్ధర్మితే నార్జయంతిక
ర్మణాచాష్టాణాధనమ్ । తస్యోత్సర్గేణశుద్ధ్యంతిదానేనతపసైవచేతిమనూ
క్తేరుత్సర్గోత్తరంజ్ఞేయమితిదిక్ - గ్రహణాంతరితస్యపూర్వసంకల్పితద్రవ్య
స్యదైవిగుణ్యంసభవతీతిహిష్టాఃపతంతిచలఘుబ్రహ్మవైవర్తే ॥ దాతవ్యమితిసో
కాశ్యంవక్తవ్యంకలత్రచిత్రుచిత్ ॥ అహూరాత్రమతిక్రమ్యతద్దానంద్విగు
ణంభవేత్ ॥ దశోత్తరంపర్వసుస్యాచ్ఛతంచంద్రగ్రహేభవేత్ । సూర్యగ్ర
హేసహస్రంతస్సరణేనంతంస్మృతమితి - అత్రమూలంచింత్యం - అత్రకే
చిద్బార్ధతుల్యాటపః - గ్రహణస్యనిమిత్తేత్వేనతస్మింశ్చయస్యప్రయోజక
త్వాజ్ఞోతిశ్శాస్త్రాదినాజ్ఞానస్యనిమిత్తేత్వేప్రాప్తేషిన్స్తానందానంతతస్మా
ద్ధమనంతంరాహుదర్శనే । చంద్రసూర్యోపరాగేతుయావద్దర్శనగోచరభృతి

జాబాల్యాదివచనేషుదృశి ప్రయోగాచ్చాక్షుషజ్ఞానస్యైవోప సంహారన్యా
యేననిమి త్రత్వం - అన్యథాదృశౌలక్షణాస్యాత్ - తేనమేఘాచ్చదనేంధా
దీనాంజన్తనప్రాప్తే త్యాదినిష్కర్షనానాంఛస్మానశ్రాద్ధాదానాధికారభి-
కల్పితరురప్యాహ - దర్శనశబ్దేనచాక్షుషజ్ఞానంగృహ్యతేజ్ఞానమాత్రం - అ
జ్ఞాతస్యనిమి త్రత్వానంభవాన్నిమి త్రమహిమైవజ్ఞానలాభేన దర్శనపదవై
యథ్యాసతేః - తేనచాక్షుషధీయోగ్యఃకాలిపుణ్యోయోగ్యత్వంవ ప్రయ
త్నానపనేయచాక్షుషజ్ఞానప్రతిబంధక రాహిత్యం తేనమేఘచ్ఛన్నే యోగ్య
తాభావాన్నస్మాదీతి - నిర్ణయమృతేషేవం - తదేతత్తుచ్ఛం - యది
చాక్షుషజ్ఞానంనిమి త్రంస్త్యాత్తదా॥ సూర్యగ్రహాయదారాతే దివాచం
ద్రగ్రహస్తథా తత్రస్మానంసకున్వితదద్యాద్ధానంసచక్వచిదితివాక్యంవ్యర్థం
స్యాత్ - చాక్షుషజ్ఞానాభావేనప్రాప్త్యభావాత్తత్తుచ్ఛర్షకత్వాచ్చనిషేధ
స్య - నచేదంగస్తాస్తపరం - రవిచంద్రయోరస్తానంతరం రాత్రిదివాగ్రహ
త్వాదితివాచ్యం - తత్రయదన్యగ్రహపరత్వేధికరణత్వాద్యోగాన్నిమి త్రప
రత్వేచతద్రహినిమి త్రకస్మాదేవస్తాత్పాగ్రహభావాపతేః - ఆకతతే
తిరాత్రిదినేడవ్యతేనావైశ్వదేవీతివద్గుణభూతేఅపి - తస్మి తాదృశమంత్ర
లింగాభావాత్ - తతోయోన్నిమి త్రత్వేధికరణత్వేవాన్యప్రయక్తస్మానా
దృభావాపతేశ్చ - కించ ॥ నేజేతోద్యంతమాదిత్యంనా స్తంయంతంకదా
చన । నోపర క్తంసవారిస్థంసమన్యంసభసోగతమితిమనుషజసంబాధ్యేత - దృ
ష్టోష్టప్రదారాహురిత్యాదిచ - సచాత్రవిహితేదర్శనేనిషేధా ప్రవృత్తివ
త్పుర్యదానీయతాపిసయు క్తేతివాచ్యం - దర్శనస్యానువాదేనవిధేయత్వాభా
వాత్ - ఏతచ్ఛాక్రేవత్యాదుః - తత్తేవవిరుద్ధత్రికద్వయాపతేః - అస్తు
సకృద్దర్శనవిధానేనసంకోచభిచేన్న - ముక్తింధృష్ట్యాతతస్మాన్యదితి
ముక్తిస్మానేపిచాక్షుషజ్ఞానస్యనిమి త్రత్వాసతేః - అస్తుకింసభిన్నమితిచేత్
సగ్రస్తాస్తేతయోపరేద్యరుదయే దృష్ట్యాభ్యవహరేచ్ఛచిదితి దర్శనోత్తరం
భోజనవిధానాదంధస్యపూర్వవేధకాలభవయావత్సంభోజనసిషేధాప
త్తిః - మధ్యేంధీభూతస్యసుతరాంయూపేచ్ఛతుఃప్రాప్త్యవసాని ప్రసంగ
శ్చ - అథాన్మలోలుపతయాతత్రజ్ఞానమాత్రంవివక్ష్యేతత్తత్పర్యవసినిర్లజ్జే
నస్విక్రియతాం - ఏతేనయతేనచిదుక్తింపుర్యస్మాన్ముక్తిస్మానంచయస్య
దర్శనంతేనైవకార్యం - నాన్యేనాన్మోలప్రత్యయేనసమానకర్తృకత్వావగ
తేరితిత్స్మిరస్తం - కాతర్హితస్యగతిః - దృశేరుద్దేశ్యవిశేషణత్వా గ్రహి

కత్వనదవివక్షయాథతస్సిద్ధజ్ఞానమాత్రానువాదత్వేనరవ్యంసుస్థం - అంగుళా
 ద్యనాదేశ్యగ్రహవ్యాప్యత్యైవాదర్శనస్వార్థవత్త్వం - నహాక్తయోగ్యతాపి
 సాధ్యీదర్శనోత్తరంమేఘచ్చన్నేయోగ్యతాభావాపత్త్యాదానాద్య భావాప
 త్తేః - తేనతత్తదేభావచ్చదేనజ్యోతిశ్శస్త్రానేద్యత్వమేవయోగ్యతా - కిం
 చ ॥ రజసోదర్శనేనారీతిరాత్రమశుచిర్చవేదిత్యతాప్యంధ స్త్రీణామాశా
 చాభావప్రసంగః - యత్తువర్ధమానేనోక్తం - జ్ఞానోత్తరంత్వధికారోనజ్ఞా
 నకాలే - స్నానకాలేజ్ఞానాభావాత్ - ఏవంకర్మనోత్తరం ముక్తివర్యంతం
 అస్త్యేవయోగ్యతేతితదపిప్రతిజ్ఞామాత్రం - కించ - గ్రస్తాస్తేతయోఃపరేద్యో
 రుదయేదృష్టావ్యభివహరేచ్చచిరిత్యాదివాక్యవైయర్థ్యాపత్తిః - చాక్షుష
 జ్ఞానాన్యథానుపపత్త్యైవాధ్యాదుదయేన్నాసేధేః - ననుముక్తిస్సానేశాస్త్రీ
 యమేవజ్ఞానంనిమిత్తంనచాక్షుషం ॥ చంద్రసూర్యగ్రహేనాద్య తస్మిన్న
 హనిపూర్వతః । రాహువ్యాముక్తింవిజ్ఞాయన్నాత్వాకురీతభోజనమితివృ
 త్తగాతమేనవిజ్ఞాయేతిజ్ఞానమాత్రోక్తేః - యత్తు ॥ ముక్తిందృష్టావృతభోక్త
 వ్యంస్నానంకృత్యాతతఃపరమితితదపిజ్ఞానమాత్రపరం ॥ మేఘమాలాదిదోషే
 ణయదిముక్తిర్నైవశ్యతే । ఆకలయ్యతుతంకాలంస్నాత్వాభుంజీతవాగ్యతథ
 తిగాఢనిబంధేవచనాత్ - మైవం - అజ్ఞాతస్యనిమిత్తత్వా భావేననిమిత్తమ
 హిమైవజ్ఞానలాభేవాక్యవైయర్థ్యాత్ - గ్రస్తాస్తేపితదాపతేశ్చ కించదర్శ
 నంప్రంసోపశేషణమపలక్షణంవా - నాద్యః - దర్శనావచ్చిన్నేకాలేస్నా
 నశులాదానాదేర్చాధాత్ - దర్శనవిశ్లేషకృతమపిస్నానాదినగ్రహణ నిమి
 త్తంస్వ్యాత్ - నాంత్యః - యావద్దర్శనగోచరభితియావత్పదవైయర్థ్యప్రసం
 గాత్ - దృష్టగ్రహస్యగ్రహణోత్తరమపిస్నానాద్యాపతేశ్చ - జ్ఞానపక్షే
 శ్చ్యేషదోషసుల్యభిచేత్ - మూర్ఖోసియదిజ్ఞానవాచకంపదం శూర్యేత -
 తతస్తస్యాప్యయోవిచార్యేతదృశిస్తుశూర్యతభివైషమ్యం - కథంతర్జ్ఞా
 నంలభ్యతే - సంక్రాంతోస్నాయాదితివదధాదిత్యవేసా - అశ్రుతత్వాదేవ
 వోద్దేశ్యవిశేషణవివక్షాకృతోవాక్యభేదోపి - అస్తు, తర్హి దృష్టంగ్రహణాని
 మిత్తమితిచేత్ - గ్రస్తాస్తేనోత్తరంస్నానాపతేః - విశిష్టోద్దేశేవాక్యభేదా
 చ్చ - తవాప్యేతత్తుల్యమితిచేత్ - యావద్దర్శనగోచరభితివచనోపతస్మిన్
 ధాత్ - తవత్వస్యగ్రహణవగ్రస్తాస్తేపిస్వ్యాత్ - కించదర్శనస్యవిధిరనువాదా
 వా - ఆద్యేగ్రహణోద్దేశేనదర్శనవిధిరుతదర్శనవిశిష్టస్నానవిధిరుత స్నానో
 ద్దేశేనదర్శనవిధిః - నాద్యః - గ్రహణోద్దేశేనస్నానవిధానేదర్శనవిధానేచ

వాక్యభేదాత్ - ఏతేనద్వితీయోపిపరాస్త్రః - సత్పతీయః - స్నానస్యాప్రా-
 ప్రే - దర్శనస్యనిమిత్తత్వేనావిధేయత్వాచ్చ - అన్యధాసోమవనాదాప్ర-
 సంజనవిధిః కేనవాద్యేత - అఖనానావాక్యేషు క్వచిద్దర్శనవిశిష్టస్నానవిధిః -
 క్వచిచ్చప్రాప్తందర్శననిమిత్తీకృత్యస్నానమాత్రవిధిః - తస్మై స్నానస్యప్ర-
 ధానస్యప్రాప్తాతదంగదర్శనప్రాప్తి - తస్మాదన్యచిత్తేనస్నాననిమిత్తవ్యవ-
 న్యాశ్రయాత్ - ఏవందర్శనవిధానతి తస్మిన్ త్రకస్నానవిధిఃగతీచ ప్రధాన-
 స్నానవిధౌతదంగదర్శనవిధిః, ఏవమధికారేప్రయోజకత్వేచయోజ్యం-తాన్వ-
 ర్థపూర్వకాలత్వవిధౌచాన్యైవవాక్యభేదః - అన్యధాస్నానోత్తరమపిదర్శన-
 మంగంస్యాత్ - నద్వితీయః - తత్ప్రాప్తిదర్శనగ్రహయోర్నిమిత్తత్వేస్నానద్వ-
 యాపత్తేదర్శనావృత్తౌనైమిత్తికావృత్తిప్రసంగాత్ - దర్శనవిష్టగ్రహస్య-
 విశిష్టస్యానువాదేవాక్యభేదాపత్తే - సచహానిరాద్రివద్విశిష్టం నిమిత్తమితి-
 వాచ్యం - ఆద్రిమాత్రస్యహానిమిత్తత్వేనిషేషాద్యద్రిరపితత్త్వాపత్తేర్ని-
 మిత్తికత్వభంగాద్యక్తంవిష్టోద్దేశత్వం - ఇహాత్మగ్రహణమాత్రస్య నిమిత్త-
 త్వేనకాచిత్తుతి - తస్మాద్దర్శనవాక్యానాం గ్రస్తానవిషయత్వాదనాదే-
 శపరత్వాద్వాఙ్మానస్యదార్ధత, ప్రాప్తి ప్రదేవనిమిత్తం - లేనవేఘాద్య-
 చ్ఛాదనసంధాదేశ్యస్నానాదిభవ్యేవేద్యం వేదదాహ్యైస్సంలాసేన- ఇతి-
 గ్రహణనిర్ణయం—అధసముద్రస్నానం - అశ్వలాయసః ॥ సముద్రేషర్వసు-
 స్నాయాదమాయాంచచిశేషతః। పామైర్విముఞ్చ్యతేనైరైవరమాయాఽస్నా-
 నమాచరత్ ॥ భృగౌథౌమదినేస్నానంసర్వమేవవిషర్జయేత్ ॥ భారతే ॥ అశ్వ-
 త్థసాగరాసేవ్యాసస్పృష్టవ్యాకదాచన । అశ్వత్థంయందవాదేతు సాగరంషర్వ-
 ణిస్పృశేత్ ॥ పుధీచంద్రోదయేస్నానందే ॥ పునాల్షర్వణసంనా త్రవత్తై-
 స్సగి తాంపతి । కదాచిదపినైవాత్రస్నానంకుర్యాదపగ్మణి ॥ అన్యైశ్చ-
 దస్తతైప్రప్రభాసఖండే ॥ షర్వకాలేచసంప్రాప్తేనదీనాంచసమాగమే । సే-
 తుబంధతధాసింధౌతీర్ధేష్వస్యేషుసంయుతః ॥ ఏవమాదిషుసర్వేషుషగ్ధ్యై-
 శ్చేతస్వకర్తృణి ॥ తథా ॥ విగామంత్రంవిగాఽర్వణురకర్తృవిగాసరైః । కు-
 శాగ్రేణాపిదేవేణసంప్రప్తవ్యామహేవాదధిః ॥ తథా ॥ నకాలనియన్సేతౌ-
 సముద్రస్నానకర్తృణి ॥ తద్విధిశ్చతత్త్వేన ॥ విప్లవాదసముష్కేష్వత్యేలోక-
 భయంకరే । పామాణస్తేమయాధత్తఆహారార్థంప్రకల్ప్యతామిపామాణం-
 ప్రక్షిప్య ॥ విశ్వాచీచఘృతాచీచ విశ్వేయోనేవిశాంపతే । సాన్నిప్యంకురు-
 మేదేవసాగరేవణాభసి ॥ సమస్తేవిశ్వగుప్తాయనమోవిష్ణో అపాంపనో-

సమోజలధిరూపాయనదీనాంపతయేనమః ॥ సమస్తజగదాధారశంఖచక్ర
గదాధర । దేవదేహిమమానుజ్ఞాంతవత్సనిషేవణే ॥ త్రితత్త్వాత్మకమిశా
సంసమోవిష్ణుముపాపతిమ్ । సాన్నిధ్యంకురుదేవేశసాగరేలవణాంభసి ॥ అ
గ్నిశ్చయోనిరనిలశ్చదేహూరేతోధావిష్ణురమ్యతస్యనాభిః । ఏతద్భువనాం
దవసత్యవాక్యంతతోఽపగాహేతపటేనదీనామితభారతోక్తమంత్రాన్మరి
త్యావిధివత్సత్త్వా ॥ సర్వరతోభవాశ్చీమాః సర్వరత్నాకరాయ
తః । సర్వరత్నప్రధానస్తవ్యహతార్ఘ్యమహాదధేభ్యర్ఘ్యేంద్రత్యాత
ర్పయేత్ - యథోక్తంసృగ్ధీచందోద్రీదయేస్కాండే ॥ పిసృలాదంశికల్పంచ
కృతాంతంబీవకేశ్వరమ్ । వసిష్ఠంవామదేవంచపరాశరముపాపతిమ్ ॥ వా
ప్రీకింనారదంచైవవాలఖిల్యాంస్తథైవచ । సశంసీలంగనాతంచగవయంగం
ధమాదనమ్ ॥ జాంబవంతంహనూమంతంసుగ్రీవంచాంగదంతథా । మైండం
చద్యవిదంచైవవృషభంశరభంతథా । రామంచలక్ష్మణంచైవసీతాంచైవయ
శస్వినీమ్ । ఏతాంస్తుతర్పయేద్విద్యాస్థలమధ్యవిశేషతః ॥ ఆబ్రహ్మస్తంబప
ర్యంతంయత్కించిత్సచరాచరమ్ । మయాదత్తేనతోయేనతృప్తిమేవాభి
గచ్ఛంత్యితి ॥ ... .. *

ఇతి శ్రీమత్పదవాక్యప్రమాణ పారావారపాటణ శ్రీమద్రామేశ్వర
భట్టసూరిసూను మీమాంసకనారాయణ భట్టసుతవిద్యస్సు
కుట హీరాంకుర శ్రీరామకృష్ణభట్టాక్షజ ఉపకర
భట్టానుజ కమలాకరభట్టకృతే నిర్ణయ
సింధౌ ప్రథమపరిచ్ఛేదః.

శ్రీమద్ధీతారామార్పణమస్తు.

శ్రీమద్విశ్వకర్మసంహితాశ్లోకాంశములు

శ్రీ రస్తు.

శ్రీ రామచంద్రాయనమః.

నిర్వయసింధు ద్వితీయపరిచ్ఛేద పారంభం.

అథసంవత్సరప్రతిపదమారభ్య ॥ తిథిక్యత్యేచక్యష్టాదింప్రతేకుక్లాది
 మేవవ । వివాహాదాచసారాదింమాసంకృత్యేషిర్నిశేదితినాప్రహ్లాంపాపాయ
 శోసుస్సత్యతిథినిర్వయస్తత్యత్యంబనిరూప్యతే - తత్రమీసంకాంతాశ్చ
 త్తోడశకుటకాపుణ్యకాలః - రాత్రాత్రునిధాత్వాప్రవృత్తసంక్రమేపూ
 ర్వోత్తరదినార్థంపుణ్యంనిశీధేతుదినద్వయం పుణ్యమితిసామాన్యనిర్వయపద
 సేయం—అథతిథినిర్వయః - తత్రచైత్రశుక్లప్రతిపదివత్సరారంభః - తత్రా
 దయిక్కిగ్రాహ్య ॥ చైత్రమాసిజగద్భ్రష్టిసంవత్ప్రథమేహని । శుక్లేపక్షేస
 మగ్రంతుతదా సూర్యోదయేసతీహేమాద్రాద్రాహ్మకైః - దినద్వయే
 తద్వాప్రప్తావవ్యాప్తావాపూర్వైవ - తదుక్తంజ్యోతిర్నిబంధే ॥ చైత్రేసి
 తప్రతిపదియోవారోర్కోదయేసవక్షేః । ఉదయద్వితయేపూర్వోదయ
 యుగశేషిపూర్వస్యాత్ ॥ యస్మాచైత్రసితాదేరుదయాద్భావోః ప్రవృ
 త్తిరబ్ధాదేరితి ॥ వత్సరాదావసంతాదాబలిరాశ్యేతదైవచ । పూర్వవిదే
 వకర్తవ్యాప్రతిపత్సర్వదాబుధైరితివృద్ధవసిష్టోక్తే ॥ చైత్రమాసగ్రయాశు
 క్లప్రథమాప్రతిపద్ధనేత్ । తదహ్నిబహ్మణిక్యత్వాసోఽవాసస్తుపూజన
 మ్ ॥ సంవత్సరమవాప్సీతిసౌఖ్యానిభ్యగునందనేతి హేమాద్రా విష్ణుధర్మో
 క్తేః - యదాతుచైత్రోమలమాసోభవతితదాదైవకార్యగ్యతత్రనిష్ఠత్వా
 చ్చుద్ధేమాసిసంవత్సరారంభః కార్యఇతికేచిదాహుః - సమగ్రైస్తు ॥ శుక్లా
 దేర్మలమాసస్యసోంతర్భవతిచోత్తర ఇత్యాదిపదనాదగ్రిమవర్ణాంతః పా
 తాన్తలమాసమారభ్యైవవర్షప్రవృత్తేః - శుక్రాస్తాదావివమలమాస ఏవ
 కార్యఇతియంప్రతిమః - ననుశుక్రాస్తాదాచైత్రశుక్లప్రతిపదంతరస్యాభా
 వాద్యక్తంతస్త్వధ్యవవాసుస్తానంమలమాసేతుశుద్ధప్రతిపదం తరస్యసంభవా
 త్ - శుద్ధపవవత్సరారంభోయక్తఇతిచేత్ - భార్యోసి - సహిప్రతిపదం
 తరసత్వంప్రయోజకం - ద్వికరణాపత్యేర్వర్షశబ్దత్వాపత్యే - అపితువత్స

రాంభగ్నతుమలమృగసేవీత్యుక్తంప్రాక్ - నహిచైత్రశుక్లాదిర్మలమానుః
 పుష్పవర్షేతర్చవతీతిబ్రహ్మణాపినువచం - తత్రతైలాభ్యంగోశ్శత్రుః ॥ వ
 స్సరాదావసంతాదాబలిరాజ్యేతథైవచ । తైలాభ్యంగమకుర్వాణోనరకం
 ప్రసవద్యతఇతివసిదోక్తేః - అస్యామేవనవరాత్రాగ్రంభః - తదుక్తంమా
 యంధేయపురాణే ॥ శరల్క-లమహాపూజాక్రియతే యాచవార్షిక్షీతి - త
 ద్రపరయతైచగ్రాహ్య ॥ అమాయుక్తానకర్తవ్యాప్రతిపచ్చండికార్చనే ।
 ముహూర్తమాలాగ్రాహ్యర్తవ్యాద్విధియాదిగుణాన్వతేతిదేవీపురాణాత్ ॥ త్రి
 సోమీయాతాపరావ్రోక్తాస్త్రియఃకరుణంజన । కార్తికాశ్వయుజోర్వా
 సోశ్చైచ్చత్రమానిచభారతే హేమద్రాద్రాహ్మకైః - శరాపరయ
 లాః - అత్రవిశేషఃపారణానిరయశ్చ శరదసవరా । తవశ్రితే - ఆశ్రప్ర
 పాదానముక్తమపరామృతవిష్యే ॥ లతీతేఫాల్గునమాసాప్రేక్షైత్రమ
 చూషసే । పుణ్యేష్వివికప్రపాదానంసంఘే దిక్ష్యప్రకవ్య ॥ త
 త్తస్మాద్భూయద్విద్యాన్యైరేతానామానుజః । ప్రపేయం నర్వసామాన్యా
 భూతభ్యఃప్రతిపాదితా ॥ అస్యాప్రదానాత్సకర్తస్యంఘ్రిపితామ
 హః । అవివాహ్యంతతోదేయంజలంమానచత్వరముపి - తథా ॥ ప్రపాం
 తాముత కేసవిశేషార్థమీర్షనా । ప్రక్రిహంసక్రమణికోవస్త్రసంపే
 షితానః ॥ ద్రాహ్మ్యోహేదేయస్థరామలబ్ధశ్శుచిః ॥ త్రైవిక్రే
 ఏషసర్వభూతోబ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకః । అస్యప్రదానాత్సకలామమనం
 తుకనోధా ॥ అసేనవిధినాయస్త్రసత్త్వకుంభంరయచ్చి । ప్రపాదాన
 ఫలంసోపపాప్రీతిహానసంఘ్రి ॥ ఛైత్రశుక్లత్రయాయంగోషీశ్వ
 రసంయులామ్ ॥ సంపూజ్యతోల్లంఘ్యంకుర్వాత్ - తదుక్తంశర్వయామృతేదే
 వీపురాణే ॥ తృతీయాయాయశేద్దేవీశంకరణసంస్కలామ్ । కంకుమా
 గరుకరుపరమణివస్త్రసుగంధకై ॥ సగ్గంధూపదీపైశ్చదమసేవిశేషణః ।
 ఆందోళయేత్తతోవత్సహోమారప్తయేనదేరి - ఆత్రచతుర్థీయతాగ్రా
 హ్య - ముహూర్తమాలాగ్రసత్వేపిషిగోషరవరణిమాధనోక్తేః - అత్రై
 వసౌభాగ్యశయనవతముక్తంమాన్యే ॥ వసంహానమాసాశ్చతృతీయం
 యాంజనప్రియే । సౌభాగ్యాయనాస్త్రీభిర్యోగంప్రసూభిఃసంఘ్రితి - త
 త్రాపిపరయతైవ - ఇయంచమన్వాదిరం - అత్రైవప్రసంగాత్సర్వమన్వా
 దినిర్ణయఉచ్యతే - తాశ్చీకాదీపికాయాం ॥ తిథ్యగ్నిసతిధిస్తథ్యాశేకృష్ణే
 భోసలోగ్రహః । తిథ్యరోగనవిశోషోమృగధీమన్వాదియోమధోరితి - తిథిః

పూర్ణిమా - అగ్నిస్తృతీయా, నేతి వై శాఖేనా స్తీత్యర్థః - అశాదశమి, స్మ
 షేభఃకృష్ణాష్టమి, అనలస్తృతీయా, గ్రహానవమి, అర్కోద్వాదశీ, వేతి
 మార్గశీర్షేనా స్తీత్యర్థః-శివపకాదశీ, అశ్వస్స పమి, వధోవైచిత్రాదారణ్యైః
 తామన్వాదయిత్యర్థః - అశ్రమాలవచనాని హేమాద్రావ్యదేజ్ఞేయాని
 ఏతాశ్చమన్వాదయో హేమాద్రిమతేశుక్లపక్షస్థాని పౌర్వాహ్నికాచ్యుష్ణపక్ష
 స్థానసరాహ్నికాగ్రావ్యైః ॥ పూర్వాహ్నికాసదాగ్రావ్యశ్శుక్లాపక్షయు
 గాదయః ॥ దైవేకర్మణిశ్రేయశ్చ ష్టేచైవాపరహ్నికా ఇతి గారుడవచనా
 త్ - అధోమన్వాది యుగావర్తదీధయః పూర్వాహ్నికా సుస్యస్థితేషజ్ఞే
 యా, అపరాహ్నికాశ్చుష్ణపక్షేభదీధికోక్తేశ్చ - కాలాద్యైష్విరాహ్నా
 వ్యాపిత్యమన్వాదమా కం తత్త్వయుక్తమియుగాది నిర్ణయేవద్యవం -
 అత్రచశ్రాద్ధముక్తమాత్మ్యే ॥ పృథంశ్రాద్ధవిధానేన మన్వాదీష్యయుగా
 దిషు । హేమనాద్విసాహస్రంపంచాశాంత్యపరిధివేతి - మన్వాదీశ్రా
 ద్ధంచమలనూనేనా మానవ్యయేపికార్యం ॥ మన్వాదీపంలైర్ధికంచకుర్యాన్తా
 సద్యయేపదేసృలిచంద్రికోక్తే - ఆద్రపండుసాతలశ్రాద్ధంకుర్యాత్ - త
 దుక్తంకాలాదర్హే ॥ విభవానసంసక్రాంతిమన్వాదీష్యయుగాదిషు । విహ
 యపిండసర్వాపంసంసక్రాద్ధంసమాచరేదితి - మన్వాదీశ్రాద్ధనిత్యం - అక
 రణేప్రాయశ్చిత్తదంబనాత్ - తదుక్తమగ్నిధానే ॥ త్యంభుజాన్రమంజ్రం
 చశతవారంజలేజపేరి । మన్వాదయోయదాన్యూనాః కరులేనైవచాఽయ
 ఇతి - ఏవంయత్రప్రాయశ్చిత్తవిష్కాదిదర్శనంతానిష్కృతశ్రాద్ధాని నిత్యా
 ని - తానిఽ ॥ అమాయుగమనుక్రాంతిపాతపవలయః । అన్వాద్య
 క్యంచపూర్వేష్యక్షణవత్యగ్రకీర్తితాఇత్యక్తాః చకారాదష్టకాగ్రహం
 చైత్రశుక్లశ్రృంగైవచుస్సృజయంతీ - అత్రైవప్రసంగాదృశావరాదయం
 త్యోగ్నియంతే - రత్రపురాణసమచ్ఛయే ॥ మత్యోగ్నిభూర్భుతభుగ్నివభూ
 సితకూర్మోవిధానూఢః వారానాగిరిజాసుతేనభసయద్భూతే సితమా
 ధవే । సింహూభాగ్రపక్షేసితహరిర్ధౌ, ద్రివామనోమాధవేరామోగౌరితి
 ధావతఃపరమభూద్రామోనవమ్యాంషధోః ॥ కృషోష్టమ్యాం సభిసితపరే
 చాగ్నినేయద్దశమ్యాంబద్ధః కల్మీ-సభిసమభూచ్ఛక్లమమ్యాంక్రమేణ । అ
 హ్మోమధ్యేవామనోరామరాహ్మమత్స్యోక్రోడశ్చాపరాహ్మేవిభాగే, కూ
 ర్మసింహూబాద్ధకల్మీ-చసాయంకృష్ణోరాత్రోకాలచావ్యేచపూర్వేతి ॥ కే
 చిత్తుస్ఫుటాన్లోకాపిరంపి - తథా ॥ చైత్రోశుక్లపంచమ్యాంభగవాన్మీ

సయాపభృక్ । శ్చేష్టేతుశుక్లదావదశ్యాంకూర్మరూపధరోహరిః ॥ చైత్రే
 కృష్ణేనవమ్యాంతుహరిర్వారాహరూపభృక్ । నరసింహశ్చతుర్దశ్యాంవైశా
 ఖేశుక్లపక్షకే ॥ మాసిభాద్రపదేశుక్లదావదశ్యాంవామనోహరిః । రాధశు
 ద్ధతృతీయాయాంరామోభార్గవరూపభృక్ ॥ చైత్రశుక్లనవమ్యాంతురామో
 దశరథాత్మజః । సభశ్చేష్టేతుత్వతీయాయాంబలభద్రోభవద్ధరిః ॥ శ్రావణేబ
 హుశేష్టమ్యాంకృష్ణోభూల్లోకపక్షకః । శ్చేష్టేశుక్లద్వితీయాయాంబౌద్ధక
 ల్మీ-భవిష్యతి - కోంకణాస్తుపరాహపురాణస్థేన వాక్యానిపతంతి ॥ ఆ
 పాణేశుక్లపక్షేనుపకరశ్యాంహంతిధౌ । జయంతిమత్స్యనామ్నీతతస్యాంకా
 యముపాషణమ్ ॥ సభోహుసిర్యతీయాయాంహరిఃకమతరూపభృక్ । సభస్య
 శుక్లపంచమ్యాంపరాహస్యజయంతికా ॥ వైశాఖేతుతత్తుర్దశ్యాం నృసింహ
 స్సమపగత । మాసిభాద్రపదేశుక్లకాదశ్యాంవామనోహరిః ॥ వైశాఖేశు
 క్లపక్షేతుతృతీయాయాంభృగుద్వహుః । చైత్రేనవమ్యాంరామోభూతౌ-
 సల్యాయాంపరీపుహా ॥ శ్రావణేబహుశేష్టమ్యాంవాసుదేవోజనార్దనః ।
 పాషశుక్లేశుప్రమ్యాంయర్యాదృద్ధస్యపూడిసమ్ ॥ మాఘశుక్లతృతీయా
 యాంకల్మీసంపూజసంహారే । వాక్రతఃప్రాతస్తుపధ్యామ్నీసాయంసా
 యంతధాని ॥ మధ్యాహ్నమధ్యరాత్రేచసాయంప్రాతరనుక్రమాదితి-త
 దత్రసమూహత్వేనయేనతికల్పభేదేనవ్యవస్థాద్రప్తవ్యా - ఏతాశ్చతదుపాస
 కానాంత్యాః - అన్యేషాంతుకామ్యాః-జన్మాప్రమ్యదౌతవిశేషంవత్స
 వః - చైత్రశుక్లపంచమికల్పాది - తదుక్తంహేమాద్రామాల్నేయ ॥ బ్ర
 హ్మణోయాదిసంభాదికల్పాదిస్సాక్షరీర్తిలా । వైశాఖస్యతృతీయాయా కృ
 స్ణాయా సౌల్లంకర్యచ ॥ పంచమీచైత్రమాసస్యతథేవాంశ్యాతధాపరా ।
 శుక్లాత్రయోదశీమాఘకార్తిస్యతుసప్తమీ ॥ నవమీమార్గశీర్షస్యసప్తైతా
 స్సంస్తృరావ్యహమ్ । కల్పనామాదయోహ్యేలా దత్తస్యాక్షయకారకాః ॥
 అత్రసర్వోపనిర్వయోమన్వాదివత్జ్ఞేయః - హేమాద్రాబ్రాహ్మీ ॥ శుక్లా
 యామధపంచమ్యాంచైత్రేమాసిశుభాసనా । క్రిష్ణహ్మలోకాన్వానుప్యం
 సంప్రాప్తాకేశవాజ్ఞయా ॥ తత్తస్థాంపూజయేత్తత్రయస్తంబీర్ష్యమం
 చతి ॥ చైత్రశుక్లాప్రమ్యాంభవాన్యాశేషత్రి - అత్రసవమీయుతాగ్రహ్య ॥
 అష్టమీసవమీయుక్తాసవమీచాషమీయుతేల్మిహ్మవైవర్తాత్ - అద్రభవానీ
 యాశ్రోక్తాకాశీభండే ॥ భవానీయస్తుపశ్యేతశుక్లాప్రమ్యామఘాసరిః । న
 జాతుశోకంలభి తేహకానంపమయోభవేదితి ॥ అత్రైశాఖేశుకల్పికాప్రాశన

ముక్తం హేమాద్రోణైః ॥ అశోకకలికాశ్చ ఘోషే బంధిపునర్యపాః ॥ చై
త్రేమాసిసి తేష్టమ్యాంస తేశోకమవాప్నుయః ॥ పాశేనమంత్రస్తు ॥ త్వమా
శోకవరాభీష్టం మధుమాసనముద్భవమ్ ॥ పిచామిశోకసంతప్తో మామశోకంస
దాకుర్వితి ॥ అత్రవిశేషః పృథ్వీవంద్రోదయే విప్లుః ॥ పునర్యసుబుధోపేతా
చైత్రేమాసిసి తాప్తమి ॥ పాశేనమంత్రస్తు త్వవాజపేయః ఫలం లభేదితి ॥
తిథితేష్టకాలికాపురాణే ॥ చైత్రేమాసిసి తాప్తమ్యాంయోగరోగియతేం
ద్రియః ॥ స్నాయాత్ తౌహిత్యతోయేష సయాతి బ్రహ్మణః పదమ్ ॥ చైత్రం
తు సకలం మాసం శుచిః ప్రయతమాసః ॥ తౌహిత్యతోయే యస్నాయాత్స
క్తైవల్యమవాప్నుయాత్ ॥ తౌహిత్యోబ్రహ్మపుత్రః ॥ మంత్రస్తు ॥ బ్రహ్మ
పుత్రమహాభాగశంతనోః కలసంభవ ॥ అమోఘాగర్భసంభూత పాపంతౌ
హిత్యమేవార ॥ చైత్రశుక్ల సవమీరామసవమీ ॥ తదుక్తమగస్త్యసంహితా
యాం ॥ చైత్రేనవమ్యాం పాశ్చ షేడివాపుణ్యే పునర్యపాః ॥ ఉదయే గురుగౌ
రాశోస్సోవ్యచ్చస్థేగ్రహపంచకే ॥ మేషేపూషణి సంపాశ్చైవ లగ్నేకర్కట
కాహ్వయే ॥ ఆవిరాసీత్సకలయాకౌసల్యాయాం పరః పుమా ॥ తస్మిన్నేతు
కర్తవ్యముపవాసవ్రతంసదా ॥ తత్రజాగరణంకుర్యాద్రఘనాథరోఢుపేతి-
త్యయంచమధ్యాహ్నాయోగసిగ్రాహ్య ॥ చైత్రశుక్లేతు సవమీపునర్యసుయతా
యది ॥ నైవమధ్యాహ్నాయోగేనమహాపుణ్యతమాభవేదితతత్రైవోక్తేః - త
థా ॥ చైత్రమాసేనవమ్యాంతుజాతోరామస్సవయంహరిః ॥ పునర్యస్పృ
తుసంయుక్తాసాతిధిస్సర్వకామదా ॥ శ్రీరామసవమీపోక్తాకోటసూర్యగ్రహ
ధికా ॥ తథా ॥ కేవలాపినదోపొష్యానవమీశబ్దసంగ్రహాత్ ॥ తస్మాత్సర్వా
త్తనాసరైవః కార్యంవై సవమీవ్రతమ్ ॥ పూర్వేద్యరేవమధ్యాహ్నాయోగే
కర్తకాలవ్యాప్తేనైవగ్రాహ్య - దినద్యయేషమధ్యాహ్నవ్యాప్తౌ తదభావే
వాపూర్వదినేపునర్యస్పృత్యయక్రాంత్యక్తావరైవకార్యా - తదుక్తం
మాధవీయేగస్త్యసంహితాయాం ॥ సవమీవాప్తమీవిధ్యాల్యాజ్యోషిషుపరా
యతైః ॥ ఉపోషణంసవమ్యాంచదశమ్యాంచైవపారణమితి - అష్టమీవిధా
సముత్పాషి నోపొష్యేతిమాధవః - రామార్చనచంద్రికాయామిషివిద్ధైవ
చేగృత్యయక్తావ్రతంతత్రకథంభవేత్ ॥ విధ్యాంవిధ్యత్రవతాన్మవమీచేతివా
క్యతః ॥ వైష్ణవానాంవిశేషాత్తుత్రవిష్ణుపరైరపి ॥ దశమ్యాదిషుపృథిచ్ఛేద్య
ద్ధాత్యాజ్యైవవైష్ణవైః ॥ తదన్యేషాంచసర్వేషాంప్రతంతత్రైవవిజితమి
తి - అత్రదశమ్యాదిషుపృథిచ్ఛేదితి - తదన్యేషామిచదశమ్యాదా పాశేన్మి

ముహూర్తానవమీదశమీచతుర్థవశాత్సుర్యోదయాత్ప్రగేవసమాశ్మతే-
 తదాస్మాగ్తానాం తత్తైవ ఏకాదశీ నిమిత్తోపనాసాత్ - నవమీప్రతాంగ
 పారణాలోపస్సన్యత్ - అతోష్ణమీవిద్ధైవస్సార్ధైకార్యా - వైష్ణవా
 నాంతర్విరుణోదయ విద్ధైకాదశ్యా హేయత్వాన్నపారణా లోపప్రసం
 గభిద్విత్తీయైవతైకార్థేతినుచయతి - దశమీవృద్ధ్యభావేష్ణమీవిధాయాఏ
 వమధ్యాహ్నాద్యాపి తేష్టయేచవైష్ణవైరపివిద్ధైవోపాప్యేత్యర్థసిద్ధం-ఇదం
 చప్రతంసంయోగపునక్త్వన్యాయేనకావ్యంనిర్ణయచ- తదుక్తం సేమాద్రా
 వగన్త్రీసంహితాయాం || ఉపోషణంజాగరణంపితౄనాద్దిశ్యతృణమ్ | త
 స్త్రిన్తినేతుక రవ్యంబ్రహ్మప్రాప్తిమభీష్నుభిః || సర్వేసామశ్మయంధర్మోభుక్తి
 ముక్త్యైకసాధనః | అనుచిర్వాపిపాపిష్టంకృత్యేదంప్రతముత్తమమ్ || పూ
 జ్యస్యాత్సర్వభూతానాంయథారామస్తథైవసః | యస్తురామనవమ్యం
 తుభుక్త క్తేమోహంబిమూఢభీః || కుంభిపాకేషుఘోరేషుపచ్యతే నాత్రసం
 శయః|| తథా|| అకృత్యా రామనవమీప్రతంసర్వప్రతోత్తమమ్ | ప్రతాన్యన్యా
 నికురుతేనతేషాంఫలభాగ్భవేత్ || పాప్రైక్రేరామనవమీదినేమర్మోపిమూ
 ఢభీః | ఉపోషణంనకురుతకుంభిపాకేషుపచ్యతే || అత్రచేచిత్తమపాసకా
 నామేవేదంప్రతంనిత్యంసత్వగ్యేసామిత్యాహుః - అగ్నేతు - అకరణేదోష
 త్రవణాత్ || తస్మాత్సర్వాత్మనానరైవైకార్యంవై నవమీ ప్రతమితిపూర్వో
 క్తవచనాచ్చ - జన్మాప్తమ్యుచిదదిదమేపిసర్వేషాంనిత్యం - అన్యథాజన్మా
 ప్తమ్యుదాపశితదుపాసకానామేవనిత్యతాంవక్తుఃకోవారయితేత్యాహుః-
 అత్రవిశేషోపేమాద్రావగన్త్రీసంహితాయాం || ఆచార్యంచైవసంపూ
 జ్యవృణుమాత్ప్రార్థయేన్నిశీ | శ్రీరామప్రతిమాదానంకరిష్యే హంద్విజో
 త్తమమ్ || భక్త్యాచార్యోభవప్రీతస్త్రిరామోనిత్యమేవచ || తథా || స్వగృ
 హేహోత్తరేదేవేదానసంబంధంబలమండపమ్ | శంఖచక్రహనూమద్భిః ప్రా
 గ్ద్వారేనమలంకృతమ్ || గరుత్మచ్ఛృంగైశ్చాదైశ్చదక్షిణేనమలంకృతమ్ | గ
 దాభిద్రాంగదైశ్చైవపశ్చిమేనువిభూషితమ్ || పద్మస్వస్తికసీతైశ్చకాచేరేన
 మలంబృతమ్ | మధ్యేహస్తచతుస్కాంధ్యం వేదికామక్తనూయతమ్ || త
 తస్సంకల్పయేద్దేవంరామమేవస్మరన్తునే | అస్యాంరామనవమ్యుచితరామా
 రాధాసతత్పురః || ఉపోష్యాప్తసుయామేషుపూజయిత్వాయథావిధి | ఇమాం
 స్వస్థమయూంరామప్రతిహంబప్రయత్నతః || శ్రీరామప్రీతయేదాన్యే రా
 మభక్తాయనమః || ప్రితోరామోహారత్యాశుపాపానిసుబహుచానిమే||అనే

కజన్మసంసిద్ధాన్యభ్యస్తానిమహంతిచ | తతస్త్వర్ణమయీంరామ ప్రతిమారంప
లమాత్రతః || నిర్మితాంద్విభుజాందివ్యాంవామాంకస్థితజానకీమ్ | బిభ్రాతీం
దక్షిణకరేక్షానముద్రాంసుహమునే || వామేనాధఃకరేణారాక్షేవీమాలింగ్య
సంస్థితామ్ | సింహాసనేరాజతేత్రశలద్వయవినిర్మితే || తథా || అశక్తో
యోమహాభాగసతువిత్రానుసారతః | పలేనార్థతదర్థార్థతదర్థార్థేనవామునే ||
సౌవర్ణంరాజతంవాపి కారయేద్రఘనందనమ్ | పాచ్ఛేభరతశత్రుఘ్నా
ధృతచ్ఛత్రకరాపుభా || చాశుద్వయసమాయుక్తలక్ష్మణంచాపికారయేత్ |
దక్షిణాంగేదశరధంపుత్రావేక్షణతత్పరమ్ || మాతురంకగతంరావమింద్రసి
లసమప్రభమ్ | పంచామృతస్నానపూర్వంసంపూజ్యవిధివత్తతః || కౌసల్యా
మంత్రస్తు || రామస్యజననేచాసిరామరూపమిదంజగత్ | అతస్తాన్వంపూజ
యిష్యామిలోకమాతర్నమోస్తుతే || నమోదశరధాయేతిపూజయేష్పితరం
తతః || అత్రదశావరణపంచావరణాదిపూజాన్యత్రజ్ఞేయా || అశోకకుసు
మైర్యక్తమర్ఘ్యందద్యాద్విచక్షణః | దశాననవధార్థాయ ధర్మసంస్థాపనా
యచ || రాక్షసానాంవినాశాయదైత్యనాంసింహనాయచ | పరిత్రాణాయసా
ధూనాంజాతోరామస్త్వయంహరిః || గృహాణార్ఘ్యంమయాదత్తంభ్రాతృ
భిస్సహితోనఘ | పుష్పాంజలింపునర్వత్వా యామెయామేప్రపూజయేత్ ||
దివైవంవిధివత్పుత్వా రాత్రౌజాగరణంతతః | తతఃపాత్రస్సముత్థాయ
స్నానంసంధ్యాదికాఃక్రియాః || సమాప్యవిధివద్రామంపూజయేద్విధివస్తు
నే | తతోహూమండకుటీతమూలమండ్రేణమంత్రవిత్ || పూర్వోక్తపద్మ
కుండేవాస్తండిలేవాసమాహీతః | తాకికాగ్నోవిధానేన శతవష్టోత్తరంత
తః || సాజ్యేనపాయసేనైవస్కరనామనస్యధీః | తతోభక్త్యాసుసంతో
ష్యతచార్యంపూజయేన్తునే | తతోరామంస్తరస్థద్యాదేవంమండ్రముదీరయే
త్ || ఇమాంస్త్వర్ణమయీంరామప్రతిమాంసమలబ్ధృతామ్ | చిత్రవస్త్ర
యుగచ్ఛన్నాంరామోహంరాఘవాయతే || శ్రీరామప్రీతయేదాన్యేతుష్టో
భవతురాఘవః | ఇతిదత్వావిధానేనదద్యాదైవదక్షిణాంభువమ్ || బ్రహ్మ
హత్యాదిపాపేభ్యోముచ్యతేనాత్రసంశయఇతి - ఇయం వలమానేనకా
ర్యా || సుజష్టమప్యజప్తంస్యాన్నోపవాసఃకృతోభవేదితి | సకుర్యాన్తలమా
సేతుమహాదానవ్రతానిచేతిచమూధవీయేసంగ్రహవచనాత్ - ననురామన
వమీవ్రతస్యనిత్యత్వాదేకాదశీవన్తలమాసేషికర్తవ్యతాస్యాదితిచేత్ - అత్ర
బూమిః - నైకాదశ్యుపవాసస్యవ్రతత్వేనప్రాప్తి - కింతు || ఏకాదశ్యాం

సంభవతః పక్షయోరుభయోరపీత్యాదినిషేధస్య మలమానేపిపాలనీయత్యా
 త్పుష్ణజైకాదశ్యాం పుత్రవర్జపహణ్యవాగ్ధాదుపవాసఃప్రసజ్యతే - సత్త్వి
 హత కేతివ్రతత్వేనపాప్తిర్యాచ్యా - సాచనిషి ధేత్యప్రసంగః ॥ సుప్తమాస
 విశేషాఖ్యావిహితంవర్జయేన్మలభినిషేధాశ్చ - ఏవంజన్మాప్తమ్యా దావ
 పిబోద్ధవ్యం - ఇతి రామనవమీ - చైత్రశుక్లై కాదశ్యాందోళోత్సవఉక్తో
 బాప్తిస్తే ॥ చైత్రమాసస్యశుక్లాయామేకాదశ్యాంతువైష్ణవైః । అందోళ
 నీయోదేవేశస్సలక్ష్మీకోమహోత్సవై రితి - చైత్రశుక్ల ద్వాదశ్యాందమనోత్స
 వః ॥ ద్వాదశ్యాంచైత్రమాసస్యశుక్లాయాందమనోత్సవః । బౌధాయనా
 దిభిఃప్రోక్షక ర్తవ్యఃప్రతివత్సరమితిరామార్చనచంద్రికోక్షే ॥ ఉద్దేవతం
 మధాదోలాశ్రావణేతంతుపూజనమ్ । చైత్రేచదమనారోహమకుర్వాణోవ్రజ
 త్యధ ॥ ఇతితత్రైవపాద్మవచనాచ్చ - శివభక్తాదిభిస్తుచతుర్దశ్యాదౌకార్యం-
 తత్రస్యాస్త్వియతిథిమపహ్నియేర్దమనాగ్నమితితత్రైవోక్షే - జ్యోతిఃప్ర
 కాశేపి ॥ స్వస్వదేవప్రతిష్ఠాయాంమంత్రసంగ్రహణేతథా । ఏవిత్రదమనా
 రోహేగ్రాహ్యతత్తత్తిధిర్బుధైః ॥ తిథయస్తు ॥ పహ్నిర్విరించ్యగిరిజాగణే
 శఃఖణీవిశాఖోదినకృన్న హేళః । దుర్గాంతకోవిశ్వహరిఃస్మరచ్చ శర్వశ్శశీచేతి
 తిధీమపూజ్యాఇత్యుక్తాః - అధాగమోక్తదీక్షావతోదమనారోహణవిధిః - రా
 మార్చనచంద్రికాయాంతత్రైకాదశ్యాం ॥ క్రియాలోపవిఘ్నాలార్థంయత్త్వ
 యావిహితంప్రభో । నమేవిఘ్నైభిరేదత్రకురునాథదయాంవయి ॥ సర్వ
 ధాసర్వవాపిష్టోమమత్వంపరమాగతిః । ఉపవాసేసత్వాందేవతోపయామిజ
 గత్తుతే ॥ కామక్రోధాదయోష్యేతేనమేస్మ్యర్వితఘాతకాః । అద్యప్రభృతి
 దేవేశయావద్యే శేషికందినమ్ ॥ తావద్రక్షాత్వయాకార్యా సర్వస్యాస్యజ
 గత్తుతే ॥ ఇతిదేవంసంసార్పర్వదమన మాదాయంపగవ్యేన పోత్యువారి
 ణాప్రక్షాళ్యాశోకమూలేదేవాగ్రేవా ॥ అశోకాయనమస్తుభ్యం కామస్త్రీ
 శోక్షనాశన । శోకార్తిహరమేనిత్య మాసందంజనయస్వమే ॥ ఇత్యశోకం ॥
 త్రత్యాదికాలసర్వంతఃకాలరూపోమహాబలః । కలతేచైవయస్సర్వంతస్త్వై
 కాలాత్మనేనమఇతికాలం ॥ వసంతాయనమస్తుభ్యంవృక్షగల్పలాతాశ్రయ ।
 సహస్రముఖసంవాసకామయాసనమోస్తుత్యి ఇతివసంతం ॥ కామభస్మసము
 ద్భాసరతిగాపపరిఘ్నత । ఋషిగంధర్వదేవాదివిమోహకసమోస్తుత ఇతి
 దమసందంజనపూజ్య ॥ నమోస్తుసందంజనాయజగదాస్థాదకారిణే । వస్త

థాయజగన్నేతేరతిప్రీతిప్రియాయతే || ఇతిదనునముపస్థాయ, ఓంకామా
యనమితిసంపూజ్యనిశాయాందేవతాగ్రేపంచవక్షేః చందనేనవాఅష్టద
శంకృత్వా బహిష్కతురశంతద్బహిర్వర్తులత్రయం తద్బహిర్వృత్తంచతుర్ద
శంచకృత్వాత్రత్రకుంభంసంస్థాప్యోపరిదమనంపూజయిత్వా || పూజార్థందే
వదేవస్యవిష్టోలక్ష్మీపతేప్రభో | నుదనత్వమిహాగచ్ఛసాన్నిధ్యంకురుతేనమః ||
ఓంక్లీంకామదేనాయనమః - ఓంహీంరత్నైస్సమగిత్యావాహ్యదిక్షు పూ
ర్వాదితస్త్వరశరీరాయనమః - అంగాయనమః - మన్మథాయనమః - కా
మాక్షునమః - క్లీంవసంతసహాయనమః - స్వరాయనమః - ఇక్షుచాపాయ
నమః - పుష్పాస్త్రాయనమితిపూజయిత్వా || ఓంతత్సమ్రాపాయవిద్మహే
కామదేవాయధీమహి, తన్నోనంగఃప్రచోదయాత్ - ఇత్యష్టోత్రశతంశ
మ్మంత్ర్యపూజయిత్వాహీంసమగితీపుష్పాంజలిందత్వా || సమోస్తుపుష్ప
బాణాయజగదాహ్లాదకారిణే | మన్మథాయజగన్నేతేరతిప్రీతి ప్రియాయ
తేఇతిసత్వా || ఆమంత్రితోసిదేవేతపురాణపురుషోత్తమ | ప్రాతస్తావంపూ
జయిష్యామిసాన్నిధ్యంకురుకేశవ || క్షీరోదధిమహానాగ శయ్యావస్థితవిగ్ర
హ | ప్రాతస్తావంపూజయిష్యామిసన్నిధౌభావతేనమః || నివేదయామహంతు
భ్యంప్రాతర్దమనకంశుభమ్ | సర్వదాసర్వధావిష్టోనమస్తేస్తుప్రసీదమే || ఇ
తిదేవంసంప్రార్థ్యపుష్పాంజలిందత్వా - అస్త్రైఃపంచత్రమంత్రేణవారక్షాంకు
ర్యాత్ - తతఃప్రాతర్నిత్యపూజాం కృత్వాపునర్దేవంసంపూజ్య గంధదూ
ర్వాక్షతయుక్తందమనమోదాయమూలమంత్రంపఠిత్వా || దేవదేవజగన్నా
థవాంభితార్థప్రదాయక హృదిస్థానుపరయేః కామాన్తమకామేశ్వరీంద్రియ ||
ఇదందమనకందేవగృహంమదనుగ్రహాత్ | ఇమాంసాంవత్సరీంపూజాంభగ
వస్పరిపూరయ || ఇతిమంత్రాంతేపునర్మూలమంత్రేణదేవేనమర్చయేత్ - త
తోఅంగదేవతాభ్యస్సస్సమంత్రేణదత్వాప్రార్థయేత్ || మణివిద్రువమా
లాభిర్మందారకుసుమాదిభిః | ఇయంసాంవత్సరీపూజాతవాస్తు గరుడధ్వజ ||
వనమాలాయధావిష్టో కాస్తుభంసతతహృది | తద్వద్దామనకీంమాలాం
పూజాంచహృదయేవహ || జానతాజానతావాపినకృతం యత్రవార్చనమ్ ||
తత్సగ్వంపుష్కలాంయాతు త్వత్ప్రసాదాద్రమాపతే || జితంతేపుండరీకా
తునమస్తేవిశ్వభావన | నమస్తేస్తుహృషీకేశమహాపురుషపూర్వజ || మంత్ర
హీనమితవసంప్రార్థ్యపంహోపచారైః పునస్సంపూజ్యసీరాజ్యపారయేదితి -
దీక్షారహితానాంతుశామైవనమర్చయంత - అత్రచదావదశీమతంత్రీకృత్యపా

రణాపూగ్రాహ్యం || పారణాహేనలభ్యేత ద్వాదశీభటికాపికేత్ | త
దాత్రయోదశీగ్రాహ్యపవిత్రదమనార్పణ ఇతి తత్త్రైవోక్తేః - గాణాపికా
లఉక్తప్రత్యేవ || హరానదమనారోపస్సాన్యన్మధావిఘ్నతోయది | వైశా
ఖశ్రావణేవాపిత త్రిధాస్యాత్తదర్పణమ్ || శ్రావణావధిశుక్రాస్తేక ర్తవ్యమి
తినారదః, ఇతిపాతాంతరం - ఇదంచమలమాసేనకార్యం || ఉపాకర్తృత్వ
ర్జనంచపవిత్రదమనార్పణమితి కాలాదర్హేమలమాసవర్జ్యేషు పరిగణనాత్ ||
ఉపాకర్తృచహవ్యంచకవ్యంపర్వోత్సవంతథా | ఉత్తరేనియతంకుర్యాత్ప
ర్వేతన్నిష్ఫలంభవేదితిమాధవీయే ప్రజాపతివచసాచ్చ - శుక్రాస్తాదౌతా
ర్యమేవ, సూర్వోక్తవచనాత్ || ఉపాకర్తృత్వర్జనంచ పవిత్రదమనార్పణమ్ |
ఈశానస్యబలింవిష్ణుశ్చయనంపరివర్తనమ్ || కుర్యాచ్చక్రస్యచగ్నరోక్తౌ శ్వే
షీతివినిశ్చయఇతిత్యోతిర్నిబంధేవృద్ధగార్హవచసాచ్చఇతిదమనారోపః - చై
త్రశుక్లత్రయోదశ్యావనంగవ్రతమ్ - తత్రసాపూర్వాగ్రాహ్య - త్రయోద
శీతిథిఃసూర్వాస్థితఇతిదీపికోక్తేః - చైత్రశుక్లచతుర్దశీపూర్వాగ్రాహ్య || మ
ధోశ్శ్రావణమాసస్య శుక్లాయాతుచతుర్దశీ | సారాత్రివ్యాపిసీగ్రాహ్య నా
న్యాశుక్లాకదాచనేతి హేమాద్రావణధాయనోక్తేః - పరాపూర్వాహ్లాగా
మిసీతివాపాతః - అత్రకేచిద్యథాశ్రుతమేవార్థంవర్ణయంతి || సిఙ్గభీమంతి
భూతానిశక్తయశ్శూలభృద్భృతః | అతస్తత్రచతుర్దశ్యాంసత్యాతపృజనం
భవేదితిబ్రహ్మకైవర్తాత్ - హేమాద్రమాధవాదిభిన్నమప్యేవం - సంప్ర
దాయవిదస్తావళుః || చతుర్దశీతుక ర్తవ్యాత్రయోదశ్యాయుతావిధో || ఇతి
స్కాందముత్సర్గః - తదపవాదశ్చ || తృతీయైకాదశీపక్షీ శుక్లపక్షేచతుర్దశీ
పూర్వావిధానక ర్తవ్యా క ర్తవ్యాపరసంయుతేతినారదీయవచనం - తదపవా
దశ్చ - మధోశ్శ్రావణమాసస్యేతితత్రావవాదాభావేపునరుత్సర్గస్య స్థితిరి
తిన్యాయేనపూర్వావిధౌ వైవగ్రాహ్యేతిసిద్ధ్యతి - బ్రహ్మకైవర్తంతు || సామా
న్యరూపమస్యత్ర సావకాశమితితేనపూర్వాదినే ముహూర్తత్రయవేధే పూ
ర్వా - అన్యథోత్తరేతి - చైత్రపూర్ణిమాసామాన్యనిర్ణయాత్పరైవ - అత్ర
విశేషోనిర్ణయామృతేవిష్ణుస్తృతా || చైత్రీచిత్రాయుతాచేతస్యైత్రస్యాం
చిత్రవస్త్రప్రదానేనసాభాగ్యమాహ్నీతీతి - తథాచాగ్రేష్టే || మండేవా
ర్యేగురవాపివారేష్వేతేషుచైత్రికా | తత్రాశ్వమేదజంపుణ్యంస్నానశ్రా
ద్ధాదిభిర్భేదితి || అత్రసర్వదేవానాండమనపూజోక్తా - తత్త్రైవవాయవీయే ||
సంవత్సరకృతార్చయా సాస్థల్యాయాభిలాసురాః | దమనేనార్చయే

చైత్రాశ్రయివిశేషేణసదాశివమితి॥ అతస్త్వీయతిథ్యాగమచ్చయతిశివః
 త్ - స్త్వీయతిథ్యామకరజేత్రదమనపూజనమిత్యన్యే- దీక్షితపదితరవిషయత్వే
 నవ్యవస్థేత్యపరే - కయంమన్వాదిరపి - సాచపూర్వమక్రాచైత్రకృష్ణత్రయో
 దశ్యాంమహావార్షణీసంజ్ఞోయోగోగౌడేషుప్రసిద్ధః - తదుక్తంవాచస్పతికృ
 తాశూలపాణౌచసాంధే ॥ వారుణేనసమాయుక్తా మధాకృష్ణాత్రయో
 దశీ । గంగాయాంయదిలభ్యేతసూర్యగ్రహశతైస్సమా ॥ శనివారసమా యు
 క్తాసామహావారుణీస్సృతాః । గంగాయాంయదిలభ్యేత కోటిసూర్యగ్రహై
 స్సమా ॥ శుభయోగసమాయుక్తాశనౌశతభిషాయది మహ మహేతఃఖ్యా
 తాత్రికోటికులముద్ధరేత్ ॥ తత్రైవిజ్యోతిషే ॥ చైత్రాశ్రయేవారుణీ
 యుక్తాత్రయోదశీ సూర్యసుతస్యవారే । యోగేశుభసా షహతీవహత్యా
 గంగాజలేర్మగ్రహకోటితుల్యేతి॥ క్రీస్తుసేతాబ్రహ్మాండపురాణే ॥ వారుణే
 నసమాయుక్తామధాకృష్ణాత్రయోదశీ । గంగాయాంయదిలభ్యేతశతసూర్యగ్ర
 హైస్సమేతి ॥ కల్పతరాబ్రాహ్మే ॥ షధాకృష్ణత్రయోదశ్యాంశనౌశతభిషా
 యుతా । వారుణీతిసమాఖ్యాతాశుభేతవహతీస్సృతా ॥ చైత్రకృష్ణచతు
 ర్దశ్యాంవిశేషఃపృథ్వీచంద్రోదయేఫలస్య॥ చైత్రకృష్ణచతుర్దశ్యాంయస్సాం
 యాచ్ఛివనన్నిధౌ । సప్రేతత్త్వమివాపిక్షిగంగాయాంతువిశేషతత్కతి ॥ అ
 త్రపూర్వాగ్రాహ్య - కృష్ణపక్షస్యత్వాత్ - గౌడేష్టేవితదేవశక్లచతుర్ద
 శ్యామిత్యేవంచేవలీ యత్వేనపరితం—ఇనిర్ణయసింధౌ, చైత్రమాసనిర్ణ
 యః—మేషసంక్రమణేప్రాగపరాదశదశఘటికాఃపూర్వాకాలః - రాత్రౌత
 ప్రాగృక్తం - అత్రధర్మఘటాదిదానముక్తం పృథ్వీచంద్రోదయేపాద్యే॥ తి
 ర్థేచానుషింసాస్నాంతిలైశ్చపితృతర్పణమ్ । దానంధర్మఘటాదీనాంషుధుసూ
 దనసూజనమ్ ॥ మాధవేమాసికుర్వీతమధుసూదనతప్తదమ్—అథవై శాఖ
 స్నానం- తత్రపృథ్వీచంద్రోదయేవిఘ్నస్తృతిపార్త్యయోః॥ తులానకరమేషే
 షుప్రాత్రస్నానంవిధీయతే॥ హవిష్యంబ్రహ్మచర్యంచమహాపాతకనాశనమి
 తిసౌరమాసఉక్తః - అన్యత్పక్షద్యయముక్తంతత్రైవిపాద్యే॥ నధుమాస
 స్యశుక్లాయామేకాదశ్యాముపోషితః । పంచదశ్యాంచభావీర మేషసంక్రమ
 ణేతువా ॥ చైత్రాశ్రయనియమంబ్రాహ్మణానామసద్భియా । మధుసూద
 నమభ్యర్చ్యకుర్యాత్సంకల్పపూర్వకమ్ ॥ తత్రమంత్రః॥ చైత్రాశ్రయంకలంమా
 సంమేషసంక్రమణంరవేః । ప్రాత్రస్సాయమస్సాంస్సే క్రియతాంమధు
 సూదనః ॥ మధుహారితుప్రసాదేనబ్రాహ్మణానామసద్భిహితే । నిర్విఘ్న

మస్తుమేపుంజై శౌఖిస్సామస్వహమ్ ॥ మాధవేమేషగేభానామురాగేషు
 ధుసూచన । పాత్రస్సామనేనమేనాధకలదోభవపాపహాస్తితి ॥ తీర్థవిశేషో
 పితత్రైహోక్తః ॥ మేషసంక్రమణేభానో ర్హాధవేమాసియత్నతః । మహా
 నద్యాంనదీతీర్థేనదేసరసిస్థితే ॥ దేవఖాతేభవాన్నయాద్యధాపాప్రే జ
 లాశయే । దీర్ఘకాలాపవాపినునియతాత్మాహరింష్కరస్తితి ॥ సంకల్పేచత
 త్తీర్థనామగ్రాహ్యం - అజ్ఞానేతువిష్టుతీర్థమివదేత్ ॥ యదానజ్ఞాయ
 తేనామతస్యోర్ధ్వభోద్విజాః । తత్రేత్యుచ్చారణంకార్యం విష్టుతీర్థమిదంబి
 తి ॥ తీర్థస్యదేవతావిష్టుస్సర్వతాపేనసంశయభితత్రైహోక్తేః - తథాన్యో
 పివిశేషస్తత్రైవపాద్యే ॥ తులసీకృష్ణగౌరాఖ్యాతయాభ్యర్చ్యమధుద్వివమ్ ।
 విశేషేణతువై శాఖేరూనారాయణోభవేత్ ॥ మాధవంసకలంమాసంతుల
 న్మాయోచ్చయేచ్ఛరః । స్రీసంగ్యంచధుహంతారంనాస్తీతస్యపుస్కరః ॥ త
 థా ॥ పాత్రస్సామత్వావిధానేనమాధవేమాధపప్రియమ్ । యోశ్యత్తమూ
 లమాసింశక్తోయేనబహుగానదా ॥ కుర్యాత్ప్రదక్షిణంతంతు సర్వదేవమ
 యంతతః । పశ్యదేవమనుష్యాంశ్చేత్యయేత్సచరాచరమ్ ॥ యోశ్యత్తమగ్న
 యేదేవముదకేనమంతతః । కులానామయతంతేన తారితంస్యాన్నసంశ
 యః ॥ కంఠాయపుష్పతోగాంతున్నాత్వాపిప్పలతర్పణమ్ । కృత్వాగోవిం
 దమభ్యర్చ్యసమర్పణమనాపుష్యయత్ ॥ తథాపకభక్తమథోనక్త మయాచిత
 మతంద్రితః । మాధవేమాసియఃకుర్వాల్లభతేసర్వమిష్టితమ్ ॥ వై శాఖేది
 నాస్సానందేవనద్యాదికేహిః । హవిష్యంహ్మచర్యంచభూశయ్యాం
 మస్థితిః ॥ ప్రతదానందమోదవిమఘమాదసఖాజనమ్ । అపిజన్తుసహస్రో
 త్థంపాపంచహతిదారుణమ్ ॥ మదసరత్నైస్సాందేహి ॥ ప్రపాకార్యాచవై శా
 ఖేదేవేదయోగశృతికా ॥ ఉపానద్యజనచ్చత్ర సూక్ష్మవాసాంసిచందనమ్ ।
 జలపాత్రాణిదేయానితథాపుష్పహాణిచ ॥ పానకానిచచిత్రాణిద్రాక్షా
 రుభాఫలాన్యపి ॥ తిధితత్రైవ । దదాతియోహిమేషాదానక్రూనంబు ఘటాన్వి
 తాక । పితౄసుద్దిశ్యప్రేభ్యస్సర్వపాపైఃప్రమచ్చతగతి ॥ తథా ॥ వై శా
 ఖేయోఘటంపూర్ణంసభోజ్యంవై ద్విజన్తనే । దదాతిసురరాజేంద్ర సయాతి
 పరమాంగతిమ్ ॥ ఏవంసంపూర్ణస్సానాశక్తౌత్ర్యహంవాస్నాయత్ - తదు
 క్తంతత్రైవపాద్యే ॥ త్రయోదశ్యంచతుర్దశ్యంచై శౌఖ్యాంవాదినత్రయమ్ ।
 అపిసచ్యగ్విధానేననారీవాపురుషోపివా ॥ పాత్రస్సామశ్చస్సేయమస్సర్వ
 పాపైఃప్రముక్యతే ॥ యదాతువై శాఖోషలమాసోభవతితదాకామ్యానాం

తత్రసమాప్తినిషేధాత్ - మాసద్వయంస్నానంతస్త్రియమాశ్చ కర్తవ్యః -
 మాసోపవాససాంద్రాయణాదితులమాసే ఏవసమావయేత్ - తదుక్తం
 దీపికాయాం - నియతత్రింశద్దినత్యాచ్ఛభేమాస్యారభ్యగమావయేతమలినే
 మాసోపవాసవ్రతమితి - ఆత్రదానవిశేషఉక్తోపరాగైవావసపురాణే॥
 గంధాశ్చమాల్యానితథావై శాఖేసురభీణిచ | డెయానిద్విజముఖ్యేభ్యోవధు
 సూదనతుష్టయే || ఏవంస్నానేకృతేతస్యోద్భావనంకార్యం - తదుక్తంత్రై
 వ || మాసమేవంబహిస్సత్త్వానద్యాదౌవిమలేజలే | ఏకాదశ్యాంచద్వాద
 శ్యాంపౌర్ణమాస్యామథాపివా || ఉపాప్యనియతోభూత్వా కుర్యాదుద్భా
 వనంబుధః | మండపంకారయేదాదాకలశంతత్రవిన్యసేత్ || సింహే-గవత
 దధేనతదర్థాధేనవాపునః | శక్త్యావాకారయేద్దేవం సౌవర్ణంలతాణాన్విత
 మ్ || లక్ష్మీయుక్తంజగన్నాథంపూజయేదాసనేబుధః | భూషణైశ్చంద్రనైః
 పుష్పైర్ద్రిష్టైరైవేద్యసంజయైః || ఏవంసంపూజ్యవిధివద్రాత్రాజా గరణం
 చరేత్ | శోష్ణహృతేకృతమైతోగ్రహవేద్యాంగ్రహాన్యశేత్ || పూజం
 కుర్యాత్ప్రియతేనపాయసేనవిచక్షణః | తిలాణ్యేనయవై రావి సర్వై
 ర్వాపిన్యత క్రితః || అస్తోత్తరసహస్రంవాశత మస్తోత్తరంతవా | ప్రత
 ద్విష్టురనేనైవఇదంవిష్టురనేనవా || వ్రతసంపూర్తిసిద్ధ్యర్థం ధేనుమేకాంశయ
 స్వీసిమ్ | పాదుకోపానహాచ్ఛత్రంగురవేవ్యజనంతథా || శయ్యాంసోప
 ను-రాందద్యా ద్వీకాండప్పణంతథా | బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్త్రింశత్తే
 భ్యోదద్యాచ్ఛదక్షిణామ్ || కలశాన్తులసంపూర్ణాంసేభ్యోదద్యా ద్యవాంస్త
 థా | ఏవంకృతేమాధవన్యహోద్యాపసవిధానుబ || ఫలమాప్నోతీనకలంవి
 ఘ్నసాయుజ్యసూపుయాత్ || ఏతావత్యశక్తాత్రైవోక్తం || వై శాఖ్యాంవి
 ధినాస్నాత్వాభోజయేద్బ్రాహ్మణానశ | కృసంసర్వపాశేభ్యోమున్య
 తేనాత్రసంశయః - వై శాఖశుక్లశృతీయా అక్షయ్యశృతీయోచ్యతే - సా
 పూర్వాన్యవ్యాపిసీగ్రీహ్య - దినద్వయేపితద్యవ్యప్రాప్తైవ - తదుక్తంని
 ర్గయామృతేనారదీయే || వై శాఖేశుక్లపక్షేతుత్యతీయా రోహిణీయుతా | దు
 ర్గభాబుధవా రేణసోమేనాపియుతాతథా || రోహిణీబుధయుక్తాపి పూర్వ
 విధావివర్జితే | భక్త్యాకృతాపిమాంధాతఃపున్యంహంతిపురాకృతమ్ || గౌ
 రీవినాయకోపేతారోహిణీబుధసంయుతా | వినాపిరోహిణీయోగాత్పణ్య
 కోటిప్రదానదై || ఇయంయుగాదిరపి || సాహోక్తారత్నమాలాయాం || మా
 శ్చేపంచదశీకృష్ణానధి శ్యేగత్రయోదశీ | శృంగేయమాధవేశుక్లానసమ్యాజ్ఞే

యుగాదయఇతి॥యత్తుగౌడాః॥ మాఘస్యపౌర్ణమాసాంతృశూరంకలియు
గంస్తృతమితిచాహ్వాకైః॥ వైశాఖమాసస్యచయాతృతీయానవవ్యసౌ
కార్తికశుక్లపక్షే॥ సభస్యమాసస్యతమిప్రపక్షేత్రయోదశీ పంచదశీచమా
ఘ్న॥ ఇతి విష్ణుపురాణేచకారేణతమిప్రపక్షేనుషంగేపి పూర్వాసురోధా
తేర్పిర్ణమాస్యేవజ్ఞేయా - ద్వైశుక్ల ఇత్యాదికంతనిర్మూలమిత్యాహుః-తన్న॥
దర్శేతుమాఘమాసస్యప్రవృత్తందావపరంయుగమితిభవిష్యవిరోధాత్॥ ఏ
తేనచాప్యక్తినుసారాత్పుర్ణిమాయామేవయుగాదిశ్రాద్ధంవదన్ముచలపాణిః
పరాస్తః - తేలకల్పభద్రాద్యుగభద్రాదావ్యవస్థేతితత్త్వం - ఏతేన॥ కా
ర్తికేనవమిశుక్లామాఘమాసేచపూర్ణిమేతి బృహన్నారదీయంవ్యాఖ్యాతం-
నిర్మూలతోష్ఠిక్తిర్మూలదీయాజ్ఞానకృతా - అత్రశ్రాద్ధముక్తంమాత్యేన్య॥ కృ
తంశ్రాద్ధంవిధానేనమన్వాదిషుయుగాదిషు॥ హేయనానిద్విసాహస్రంపిత్యా
ణాంతృప్తిదంభవేదితి॥ భారతేపి॥ యామన్వాద్యయుగాద్యాశ్చతిథయ
స్తాసుమానవః॥ స్మాత్వాహుత్యాచదత్వాచజప్త్యానంతఫలంభేదితి॥ శ్రా
ద్ధేపిపూర్వాహ్వావ్యాపిగ్రహ్య॥ పూర్వాహ్నేతుసదాకార్యశుక్లామను
యుగాదయః॥ దైవేకర్మణిపితౄచకృష్ణేచైవాపరాస్థికాఇతిపాదోక్తేః॥
ద్వైశుక్లేద్వైతధాకృష్ణేయుగాదీకవయోవిదుః॥ శుక్లేపూర్వాహ్నికేగ్రాహ్యే
కృష్ణేచైవాపరాహ్నికే॥ ఇతిహేమాద్రానారదీయవచనాచ్చ - దీపికాపి॥
అథోమన్వాదియుగాదికర్మతిథయః పూర్వాహ్నికాస్సుస్యి తేవిజ్ఞేయా అప
రాహ్నికాశ్చబహుళేఇతి - స్మృత్యర్థసారేపి॥ యుగాదిమన్వాదిశ్రాద్ధేషుశు
క్లపక్షేఉదయవ్యాపిసితిధిర్గ్రాహ్య - కృష్ణపక్షేపరాహ్నికావ్యాపిసితి- దివోదా
సీయేగోభిలః॥ వైశాఖస్యతృతీయాంయఃపూర్వవిధాంకరోతివై॥ హవ్యం
దేవానగృహ్లాంతికవ్యంచపితరస్తథేతి - గోవిందార్ణవేప్యేవం- తేనేయంపూ
ర్వాహ్నికావ్యాపి - దినద్వయేతత్త్వేపరైవేతిధర్మతత్త్వవిదోహేమాద్రాన్
దయః - అనంతభట్టస్తు॥ సవైధృతిర్వ్యతీపాతో యుగమన్వాదయస్తథా॥
సన్ముఖాఉపవాసేస్యర్థానాదావఘ్రిమాస్తస్మితాఇత్యాహ - దానాదా
వితీశ్రాద్ధసంగ్రహః ఉపవాసస్తస్త్వగేవత్యతే- హేమాద్రావక్యేవం॥ మ్నా
ధవస్తువ్యతీపాతశ్రాద్ధేపరాహ్నికావ్యాపిగ్రాహ్యఇత్యాహ - స్మృత్యర్థసారే
తుకుతపకాలయోగీత్యుక్తం - యత్తుమార్కుండేయః॥ శుక్లపక్షస్యపూర్వా
హ్నిశ్రాద్ధంకుర్వాద్యిచక్షణః॥ కృష్ణపక్షేపరాహ్నికాహిరాహిణంతునలంఘ
యేత్॥ రాహిణోనవమోముహూర్తః - అత్రశుక్లపక్షయుగాదిశ్రాద్ధం

పూర్వాప్తేకార్యమితీశాలపాణిః - నిర్ణయావృతాదయస్తు కాలాదర్శే
 మాశ్రాద్ధమాపరాష్ణికముక్త్యా ॥ ఏషమన్వంతరాదీనాయుగాదీనాం విని
 ర్ణయశత్యుక్తత్వాత్ - ద్వేశుక్లగత్యాదివచనవిష్ణుపూజనవిషయం - శా
 ద్ధేత్వాపరాష్ణికేవేతివ్యవస్థాంజగదుః - సేయంఘోర్వోక్తానేకవచోవిరో
 ధాత్పుర్వాహై దైవికంకుర్యాదిత్యాదివచనాదెవసిద్ధేవచనవైయర్థ్యాచ్చ
 స్యాచ్చంప్రవిలసితమాత్రమిత్యుపేక్షణీయా - కించ - కాలాదర్శోక్తిర్నా
 యమూలావచోమూలావా - నాద్యః - యుగాదిశాద్ధస్యామాశ్రాద్ధవికృ
 తిత్వేనన్యాయతోపరాష్ణాన్యాయా వపివచనేనతస్యబాధాత్ - నాంత్యః - అ
 తిదేశాదేవాపరాష్ణాప్రాప్తేర్వచనవైయర్థ్యాత్ - అప్రాప్తేశాస్త్రమర్థ
 వదితన్యాయాత్ - తేనయదికాలాదర్శోక్తైః కథంచిచ్ఛ్రద్ధాజాద్యేనసమా
 ధిస్తాత్పర్వీన్యాయప్రాప్తకృష్ణపక్షయుగాదివిషయత్వేనసా వ్యవస్థాహీయే
 తిదిక్ - పూర్వాప్తాస్త్రతద్వేధాభక్తదినపూర్వార్థః ॥ ద్వేధాభక్తదినాం
 శకోత్రగదితఃప్రాప్తాపరాష్ణావితిదివిరోధే - మాధవాదయోగ్యేవం - అ
 త్రవిశేయోహేమాదౌభవిష్యే ॥ వైశాఖేశుక్లపక్షేతుత్యతీయాయాం తథై
 వచ ॥ గంగాతోయేనరస్నాత్వాముచ్యతేనర్వకిచ్ఛిప్తే ॥ తస్యాంకార్యయ
 వైర్లోహాయవైర్విష్ణుంసమర్చయేత్ ॥ యవాన్దవ్యాద్దివాజాత్యభ్యః ప్రయతః
 ప్రాశయేద్యవానితి ॥ అత్రదానవిశేషస్తత్రైవభవిష్యే - ఇమాంప్రకమ్య ॥
 ఉదకుంభాన్సకనకాన్సాన్నాన్సర్వంసైస్సహాయవగోధూవచనకాన్స
 క్తుదధ్యోదనంతథా ॥ గ్రైష్మికంసర్వమేవాత్రసస్యందానేప్రశస్యత్యతి దేవీ
 పురాణేషి ॥ తృతీయాయాంతువైశాఖరోహిణ్యుత్తేప్రపూజ్యతు ॥ ఉద
 కుంభప్రదానేనశివలోకేమహీయతే ॥ మంత్రస్తు ॥ ఏషధర్మఘటోఽత్రోబ్ర
 హ్మవిష్ణుశివాత్మకః ॥ అస్యప్రదానాత్త్రస్యంతుపితరోపిపితామహాః ॥ గం
 ధోదకతిలైర్మిత్రంసాస్తంకుంభంఫలాన్వితమ్ ॥ పితృభ్యస్సప్రదాన్యామిఅక్ష
 య్యముసతిష్ఠత్వీతి ॥ అత్రచపిండరహితంశాద్ధంకుర్యాత్ ॥ అయనద్వితయే
 శాద్ధంవినువద్వితయేతథా ॥ యుగాదిషుచసర్వాసుపిండనిర్వపణాద్యతేకతి
 హేమాదౌపులస్త్రవచనాత్ - అత్రరాత్రిభోజనేప్రాయశ్చిత్తమగ్నిధా
 నే ॥ రాత్రాశుక్లేవత్సరేతుమన్వాదిషుధిషుగాదిషు ॥ అభిషేచ్యప్రిమంత్రం
 చజపేదశనపాతకభి ॥ అపరార్యేయమః ॥ కృతోపమాసాస్సలించేయు
 గాదిదినేషుచ ॥ దాస్యంత్యన్నాదీనహితంతేషాంలోకామహాదయా ఇతి
 వైశాఖేషులసూసేనతితత్రైవయుగాదికార్య - తథాచహేమాదౌబ్ర

వ్యశృంగః ॥ దశహారాసునోత్కర్షత్పర్వపియుగాదిషు॥ ఉపాకర్తృణిచో
 త్సగ్ధే హ్యేతదిష్టంవృషాదితథితి - ఏతద్దశహారాదికంవృషాదిసంక్రమేద్యప్తం -
 కన్యాచంద్రవృషేరవావిత్వాదినా సారమాసోక్తేరిత్యర్థః - కాలాదర్శేషి॥
 అట్టోదకుంభమన్వాదిమహాలయయగాదిష్యేతి - మలమాసకర్తృవ్యేషుపరిగణా
 నాచ్చ - మహాలయశబ్దేనమఘాత్రయోదశ్యచ్యతథితిమాధవః - స్మృతిచంద్రకా
 యాంతుమాసద్వయేకర్తృవ్యుత్పత్తౌక్తం ॥ యాగాదికంమాసికంవశ్రాంతం
 పరపక్షికమ్ । మన్వాదికంతైర్ధికించకుర్యాన్యాసద్వయేషచైతి ॥ అపరపక్షః
 కృష్ణపక్షః - సతుమహాలయః - తస్యతత్రసిషేధాత్ - మదసరశ్చేషినరీచిః॥
 ప్రతిమాసంవృతాహేచశ్రాద్ధంబుత్పత్తివత్సరమ్ । మన్వాదౌచయుగాదౌ
 చతన్వాసోరుభయోరపీతి - ప్రతివత్సరంక్రియమాణంకల్పాదిశ్రాద్ధమితి సప
 వవ్యాచఖ్య - అత్రశ్రాద్ధాకరణేప్రాగ్నిత్యముక్తమృగ్విధానే॥ సయస్య
 ద్యావామంత్రంచశతవారంతదాజపేత్ । యుగాదియోదాన్యూనాఃకు
 రుతేనైవచాపియథితి - అత్రసముద్రస్నానంప్రశస్తం - తదుక్తంపృథ్వీచం
 దోదయేసారపురాణే॥ యుగాదౌతనరస్నానత్వాదిధివల్లవణోదధౌ । గో
 సహస్రప్రదానస్యకురుషేత్రేఫలంహియత్ ॥ తత్ఫలంభతేషర్త్యేభూమి
 దానసవధృవమితి - అయంసర్వయస్సర్వయుగాదిషుబోధవ్యః - ఇలియు
 గాదినిర్ణయః—ఇయమేవతృతీయాపరశురామజయంతి - సాప్రదోషవ్యాపి
 నీగ్రాహ్య - తదుక్తంభార్గవార్చనదీపికాయాంసామందభవిష్యయోః॥వైశా
 ఖిస్యసితేపక్షేతృతీయాయాంపునర్యసా । నిశాయాఃప్రథమేయమేరామా
 ఖ్యస్సమయేహరిః॥ సోవృచ్చైష్ట్యహైర్యుక్తేమిధునేరాహుసంస్థితే । రేణు
 కాయాస్తుయోగర్భాదపతిర్హోహరిస్సవ్యయమితి॥ దినద్వయేతద్వ్యస్తావంశ
 తస్యమవ్యాప్తావపరా - అన్యధాపూర్వైవ - తదుక్తంతత్రైవిభవిష్యే॥
 శుక్లతృతీయావైశాఖేశుద్ధోపోష్యాదినద్వయే - నిశాయాఃపూర్వయామేదే
 దుత్తరాస్యత్రఫూర్వికేతి - వైశాఖశుక్లసప్తమ్యాంగంగోత్పత్తిస్తుదుక్తం
 పృథ్వీచందోదయేచాగ్రేష్టా ॥ వైశాఖేశుక్లసప్తమ్యాంజహ్నునాజాహ్ను
 వీపురా । కోరోధాత్మితాపునస్యక్తాకర్తృరంధ్రాత్తుదక్షిణాత్ ॥ తాంతత్ర
 పూజయేద్దేవీంగంగంగసమేఖలామితి ॥ అత్రశిష్టాచారాస్త్యధ్యాహ్నవ్యా
 పినిగ్రాహ్య - దినద్వయేతద్వ్యస్తావవ్యాప్తావేకదేశవ్యాప్తావాపూర్వా
 యగ్నవాక్యాత్ - వైశాఖశుక్లద్వాదశ్యాంయోగవిశేషోహేమామాద్రాజ్యో
 తిశ్యాస్తే ॥ పంచాననభౌగరుభూమిపుత్రామేషేరసిస్సాగ్యదిశక్లపక్షే ।

పాశాభిధానాకరభేదయుక్తాతిధిర్వ్యతిపాతభతీహయోగః ॥ అస్మిన్ము
 గోభూమిహిరణ్యవస్త్రదానేనసర్వంపరిహాయపాపమ్ । సురత్వమింద్రత్వ
 మనామయత్వంమర్త్యాధిపత్యంలభతేషసువ్యభితి ॥ పంచాననస్సింహః - పా
 శాభిధానాతిధిర్వాగభి - కరణోహస్తః—వైశాఖశుక్లచతుర్దశీసంహజ
 యంతీ - సాప్రదోషవ్యాపినిగ్రాహ్య - తదుక్తంహేమాద్రాస్మసింహపురా
 ణే ॥ వైశాఖశుక్లపక్షేతుచతుర్దశ్యానిశాముఖే । మజ్జన్త్యసంభవంపుణ్యంవ
 తంపాపప్రణాశనమ్ ॥ వర్షేర్దేతుకర్తవ్యంమమసంతుష్టికారణమితి ॥ దినద్వ
 యేపితద్వ్యప్రావంతతస్సవవ్యాప్తాచపరా - విషవవ్యాప్తాత్పధికవ్యాప్తి
 మతీ - దినద్వయేష్యవ్యాప్తాపరా - పరదినేగౌణకాలవ్యాప్తే స్సతావతూ
 ర్వదినేవతదభావాత్ - యత్తు ॥ తతోమధ్యాహ్నహేళాయాంనద్యాదామి
 మలేజలే ॥ ఇత్యుపక్రమ్య, పరిధాయతతోవాసోవ్రతకర్తృగమూరభదిత
 త్రైవోక్తం - తత్సంకల్పయాపవ్రతోపక్రమవిషయం - సత్వేతావతామ
 ధ్యాహ్నవ్యాపినిగ్రాహ్యేతిభృమితవ్యం - పూర్వోక్తవచనవిరోధాత్ ॥ వై
 శాఖస్యచతుర్దశ్యాంసోమవారేనిలర్తుకే । అవతారోస్మసింహస్యప్రదోషనమ
 యేద్విజాగతిటోడరానందేస్కాందాత్ ॥ కూర్మస్థింపెలాబౌద్ధకల్పిచసా
 యమితి పూర్వోక్తపురాణసముచ్చయవచనాచ్ఛేతికేచిత్ - తత్తత్సంతుపూ
 ర్వవచసామనాకరత్వేనసర్వాలత్యవత్ హేమాద్రాస్మసింహపురాణే ॥ మ
 జ్జన్త్యసంభవంపుణ్యంవ్రతంపాపప్రణాశనమిత్యుపక్రమ్య ॥ స్వాతీసక్షత్రయో
 గేచశనివారేతుమద్వ్యత్రమ్ । సిద్ధయోగస్యసంయోగేవణిశేకరణేతథా ॥ పుం
 సాంసౌభాగ్యయోగేనలభ్యతేదైవయోగతః । సరైవరేతైసుసంయుక్తంహ
 త్యాకోటివినాశనమ్ ॥ ఏతదస్యతరేయోగేమద్దినంపాపనాశనమ్ । కేవలేపి
 ప్రకర్తవ్యంమద్దినంవ్రతముత్తమమ్ । అన్యధాసరకంయంతియావచ్చంద
 వాకరావిత్యక్తా ॥ తతోమధ్యాహ్నహేళాయాంనద్యాదామిమలేజలే ॥ ఇ
 త్యావినామధ్యాహ్న ఏవవ్రతవిధానా చ్చతుర్దశ్యుత్తరాధే వణిశేకరణేమ
 ధ్యాహ్నహేళాచస్పృష్టంజన్మప్రతీయతే - సంఖ్యాయాంజన్మత్యక్వాప్యనుక్షేర్కా
 ఖ్యకృతంతద్యశాస్త్విర్భయశ్చహేయఏవేతి - తథాఇయమేవ - యోగవిశే
 షేణాతిప్రశస్తా - తదుక్తంతత్రైవ ॥ స్వాతీసక్షత్రయోగేచ శనివారేచమ
 ద్వ్యత్రమ్ । సిద్ధయోగస్యసంయోగేవణిశేకరణేతథా ॥ పుంసాంసౌభాగ్య
 యోగేనలభ్యతేదైవయోగతః । ఏభిర్వ్యగైర్విసావిస్యాన్మద్దినంపాపనాశ
 నమ్ ॥ సర్వేషామేవపాపానాశధిక్కారోస్తమద్వ్యత్రైవ ॥ మద్భక్తైస్తువిశేషే

గర్వంత్యుమశ్చరాయతైః || తథా || సింహస్వర్ణమయోదేయో మమసం
 తోషకారకః || తథా || విజ్ఞాయవద్దినయ స్తులంఘయేత్వాపకృష్టః || స
 యాతినరకంఘారంయావచ్చంద్రదివాకరౌ || కదంచనయోగపృథక్తవన్యా
 యేనాత్యంకావ్యంచ || అథాత్రివిశేషః - మధ్యాహ్నాన్నద్గోషయేలామ
 లకస్నానంకృత్వా || సృసింహదేవదేవేశతవజన్మదనశుభే | ఉపవాసంకరి
 మ్యామిసర్వభోగవివర్జితైః - మంత్రేణసంకల్పంకృత్వా లచార్యంవృత్వా
 సాయంకాలే || హైమీతతత్రవన్నూర్తిస్తావ్యైశ్చైస్తద్దేవచ | పతే
 సవాతదధేనతదధాధేనవాప్రసః || యథాశక్తితథాకుర్యాత్ప్రతీశాత్య వివ
 ర్జితః, త్యక్తం - సృసింహమూర్తిశక్త్యాకృతంసువర్ణసింహంచ కలశోపరిసం
 పూజ్యరాత్రౌజాగరణంకృత్వాప్రాతః పునస్సంపూజ్య || సృసింహచ్యుతదే
 వేశలక్ష్మీకాంతజగన్మతే | అనేనార్చితదానేనశలాస్యైశ్చనారాధా || ఇ
 త్యాచార్యాయదత్వా || వద్వంశేయేనరాజాతాయేజనివ్యంబికావరేతాం
 స్త్రవముద్ధారదేవేదస్తరాభ్యవసాగరాత్ || పాతకకర్మకషగ్నస్యన్యాధి
 నుఃఖాంబువారిభిః, తీవ్రైశ్చపరభూతస్యవహదుఃఖకరస్యమే || కరావలంబ
 నందేహీశేషశాయినైగత్వతే | సృసింహరమాకాంతభక్తానాంభయనాశ
 న || ఊరాంబుధినివాసింస్త్రవంచక్రపాణేజనార్దన | వ్రతేనానేనదేవేశభుక్తి
 ముక్తిప్రదోభివేతిప్రాగ్భయేదితిసంతేన - వై శాఖిపార్శ్వమాస్యాంవిశేషోప
 గారేజాబాలిః || శృతాస్త్రముదకుంభంచవై శాఖ్యాంశశేషతః | నిర్దిశ్య
 ధర్మరాజాయగోదానఫలమాప్నయత్ || సువర్ణలయ కైస్తు బ్రాహ్మ
 ణానస్త్రవంచ | తత్ప్రయేదుదపాతైస్త్రిసుబ్రహ్మహత్యైంవ్యపోహతీతి-
 ఉదకుంభదానమంత్రస్త్రవ్యత్యతీయాశ్రకరణేఉక్తః - ఛవిష్యేపి || వై
 శాఖీకార్తికీమాఘీతిథయోతీవపూజితాః | స్నానదానసేహీనాస్తాననేయాః
 పాండుసందన || అత్రకృష్ణాబిసదాసంకార్యం - తథాచపిష్ఠః || కృష్ణాజినేతి
 లాస్యృష్టాహారణ్యంమధుగన్ధిషే | దదాతియస్త్రవిప్రాయ సర్వంతరతిదు
 మ్కృతమితి - ఇతికాలనిర్ణయసింధౌ, వై శాఖిమాననిర్ణయః - వృషసం
 క్రాంతౌపూర్వాక్షోడశఘటికాఃపుణ్యకాలః || రాత్రౌనంక్రమేనతిప్రాగే
 వాక్తం - శ్వేషశుక్లతృతీయాయాంభావతముక్తంమంధమేభవిష్యే ||
 భద్రేకురుష్వయత్నేన రంభాఖ్యంశతముత్తమమ్ | శ్వేషశుక్లతృతీయా
 యాంస్నాతానియతమత్పరేతి || సాపూర్వవిధాగ్రాహ్య || బృహత్తపాత
 ధారంభానావిప్రీహపైతృకీ | సృష్టాపిష్ఠపూతాచక్రవ్యాసంముఖీభి

రితిస్కాందోక్తే - జ్యేష్ఠశుక్లదశమిదశహారా - తదుక్తం హేమాద్వాజా
 హేమ్నా ॥ జ్యేష్ఠమాసిసిలేపక్షేదశమిహ స్రసంయుతా ॥ హరతేదశపాపా
 నితస్మాద్దశహరాస్మృతేతి ॥ వారాహేపి ॥ దశమిశుక్లపక్షేతు జ్యేష్ఠేమా
 సికుజేహని ॥ ఆవతీర్ణాయతస్సవర్గాధస్తరేచసరిద్వరా ॥ హరతేదశపా
 పాని తస్మాద్దశహరాస్మృతేతి ॥ స్కాందేతుదశయోగాడుక్తాః - తథా ॥
 జ్యేష్ఠేమాసిసిలేపక్షేదశమ్యాంబుధహస్తయోః ॥ వ్యతీపాలేగరానండక
 న్యాబంధేవృషేరవా ॥ దశయోగేనరస్సత్త్వాసర్వపాపైఃప్రముచ్యతఇ
 తి - అత్రమభిధావయోఃకల్పభదేనవ్యవస్థా - ఇయంచయత్రైవయోగబా
 హుశ్చందైవగ్రాహ్య - యోగాధిక్యేకలాధిక్యాత్ - జ్యేష్ఠేమలమాసేనతి
 తత్రైవదశహరాకార్యా - సతుశుద్ధేదశహరాసునోల్పార్శ్వతర్వసియు
 గాదిష్వితీ ॥ హేమాద్వాబువ్యవస్థంగోక్తే - తథాస్కాందే ॥ యాంకాంచి
 త్సరితంపాశ్వదద్యావర్జ్యుంతిలోదకమ్ ॥ ముచ్యతేదశభిపాపైస్సమహః
 పాతకోసమైః ॥ అత్రపిశేషఃకాశీఖండే ॥ జ్యేష్ఠేమాసిసిలేపక్షేపాశ్వప్ర
 తిపదంతిధిమ్ ॥ చశాశ్వమేధకేస్మాత్త్వాముచ్యతేనర్వపాతకైః ॥ ఏవంసర్వా
 సుతిధిషక్రమస్సాయాసరోత్తమః ॥ ఆశుక్లపక్షదశమింప్రతిజన్తాఃఫలముత్సృ
 జేత్ ॥ తథా ॥ లింగండశాశ్వమేధశంద్యప్రాప్తదశహరాతిథౌ ॥ దశజన్తా
 ర్జితైఃపాపైస్సృజ్యతేనాత్రసంశయః ॥ తథాచభవిష్యోత్తరకాశీఖండయోః ॥
 నిశాయాంజాగరంకృత్వాసముపావ్యచభక్తితః ॥ పుష్కెష్టగ్రంధేశ్చనైవేద్యైః
 ఫలైశ్చదశసంఖ్యయా ॥ తథాదీపైశ్చతాంబూలైఃపూజయేచ్ఛగ్ధయాన్వి
 తః ॥ స్మాత్త్వాభక్త్యాతుజాహ్నువ్యాందశకృత్వోవిధానతః ॥ దశప్రసృతీశ్చ
 స్థాశ్చసీలానర్పిశ్చవైజలే ॥ సక్తుపిండాన్లుపపిండాన్సవ్యాచ్చ దశసంఖ్య
 యా ॥ తతోగంగాతటేరమ్యేహేమాద్వారూప్యేణవాతథా ॥ గంగాయాఃప్ర
 తిమాంకృత్వావక్ష్యమాణస్వరూపిణీమ్ ॥ సంస్థాప్యపూజయేద్దేవితదలాభ
 మృదాపిచ ॥ అథతత్ప్రాశ్వశక్త్యేల్లిఖేత్విష్టేనవైభువి ॥ వక్ష్యమాణేనమం
 త్రేనకుర్యాత్పుజాంవిశేషతః ॥ నారాయణంమహేశంచబ్రహ్మణంభాగో
 రంతథా ॥ భాగీరథంచసృపతింహిమవంతంనగేశ్వరమ్ ॥ గంధపుష్పాదిభిస్స
 వ్యగృథాశక్తిప్రపూజయేత్ ॥ దశప్రస్థాంస్త్రీలాస్తద్యాద్దశేప్రేభ్యవేషచ ॥
 దశప్రస్థాన్యవాస్తద్యాద్దశసంఖ్యగవిస్తథా ॥ ప్రశ్నస్తోడశపలాని - పలంతు ॥
 ముష్టిమాత్రంపలంస్సృతమితిమహార్గవేడుక్తం ॥ మన్వ్యైకచ్ఛపమండూకమ
 కరాదిజలేనరాజైః ॥ హంసకారంధవబకచక్రటిల్లిభసారసాజైః ॥ కారయిత్వా

యథాశక్తిస్వర్గైసరజతేనవా । తదలాభేషష్టమయానభ్యర్చకుసుమాదిభిః॥
 గంగాయాంప్రక్షిపేదాజ్యదీపాశ్చైవప్రవాహయేత్ । పుష్పాద్యైఃపూజ
 యేద్ధంగామంత్రేణానేనభక్తితః ॥ ౬౦, సమశ్చివాదైనారాయణైర్దశహ
 రాయైగంగాయైసమోనమః ॥ ఇతిమంత్రంతుయోవర్త్యదినేతస్త్రిన్దివానీశ
 మ్ । జపేత్పుంచసహస్రశేదశధర్మఫలంభయేత్ ॥ కాశీఖండేత్వన్యోమంత్రం
 క్తః ॥ సమశ్చివాదైప్రథమంనారాయణైర్పదంతతః । దశహరాయైపదమి
 తిగంగాయైమంత్రఏవవై ॥ స్వాహంతఃప్రణవాదిశ్చభవేద్ద్వింశాక్షరోమనుః ।
 పూజాదానంజపిషేషామోతేనైవమనునాన్త్రుతమితి॥ అత్రగంగాస్తోత్రపా
 తమపిదశవారంకుర్యాత్ - తదుక్తంభవిష్యే ॥ తస్మాందశమ్యామేతచ్చస్తో
 త్రంగంగాజలేస్థితః । యఃపఠేద్దశకృత్వస్తుదరిద్రోవాపిచాతుమః ॥ సోపిత
 త్వలమాప్నోతిగంగాంసంపూజ్యయత్తుత ఇతి ॥ స్తోత్రంచప్రతిపదాదిదశమి
 పత్యంతందిసవృద్ధిసంఖ్యయాపాతనీయమితిశ్చిహ్నః - అత్రచసర్వోపివిస్తరః-
 స్తోత్రాదిచభట్టకృతస్థితీతోరవధేయః - విస్తరభితేస్తుసలిఖ్యతే - ఏవం
 కుర్వతఃఫలముక్తంకాశీఖండే ॥ ఏవంకృత్యావిధానేనిత్తశాత్యవివర్జితః । ఉ
 పవాసీవత్యమాతైర్దశపాదైప్రముచ్యతే ॥ సర్వానామానవాప్నోతిప్రే
 త్యబ్రహ్మాణీలియత ఇతిచ ॥ అస్మాంసేతుబంధరామేశ్వరస్యప్రతిష్ఠాదినత్వా
 ద్విశేషేషాపూజాకార్యా - తదుక్తంసాగ్రందేనేతుమాహాత్మ్యే ॥ జ్యేష్ఠే
 మాసేసితేపక్షేదశమ్యాంబుధమాస్తయోః । గరాసందేవ్యతీపాలేకన్యాచం
 ద్రదేవ్యమేరవౌ ॥ దశయోగేనేతుమధ్యేలింగరూపధరంహరమ్ । రామోవై
 స్థాపయామానశశివలింగమనుత్తమమితి॥ ఇతిదశహరా—జ్యేష్ఠశుక్లఏకాదశీ
 నిర్జలా- తత్రనిర్జలముపోష్యవిప్రేభ్యోజలకుంభాన్తద్యాదితనిర్జలయామృతే ఉ
 క్తం - మదసరత్సేసాగ్రందే ॥ జ్యేష్ఠేమాసిన్యపక్షేష్ఠయాశుక్లే కాదశీశు
 భానిర్జలంసముపోష్యాత్రజలకుంభాన్తసశర్కరాన్ ॥ ప్రదాయవిప్రముఖ్యై
 భ్యోమోదతేవిష్ణుసన్నిధౌ—జ్యేష్ఠపార్థమాస్యాంసావిత్రిప్రతం-తదుక్తం
 సాగ్రందభవిష్యయోః॥ జ్యేష్ఠేమాసిసితేపక్షేద్వాదశ్యాంరజనీముఖై ఇత్యుప
 క్రమ్య । వ్రతంత్రిత్రాత్రముద్దిశ్యదివారాత్రంస్థితాభవేదితి ॥ అంతేవ్యుపసం
 హృతం॥ జ్యేష్ఠేమాసిసితేపక్షేపూర్ణిమాయాంతథావ్రతమ్ । చీర్ణంపురా
 మహాభక్త్యాకథితంతేమయాన్మపేతి ॥ దాక్షిణత్యాశ్చైతదేవాద్రియం
 తే - ఏతచ్ఛామావాస్యాయామభ్యుక్తంనిర్జలయామృతభవిష్యే ॥ అమా
 యాంతథాజ్యేష్ఠేషటమూలేవదానతీ । త్రిరాత్రోపొషితానారీవిధినా

నేనపూజయేత్ || మదనరత్నేత్పిదంవాక్యం పంచదశ్యాంతధాశ్చేష్ట్యైకతిష్ఠతి
 త్వాశ్చేష్టపార్శ్వమాస్యాముక్తం - తథా || అశక్తాతుత్రయోదశ్యాంనక్తం
 కుర్యాజ్జితేంద్రియా | అయాచితంచతుర్దశ్యామమాయాం సమపోషణమితి ||
 తత్తుపాశ్చాత్యుత్పాదయంతే - హేమాద్రిసమయోద్యోతాదిషుతుభాద్రపద
 పూర్ణిమాయాముక్తం - తత్తునేదానీంప్రచరతి - గౌడాస్తు || మేమేవావృషభేవా
 పిసావిత్రింతాంవిగ్ధిశేత్ || శ్చేష్టకృష్ణచతుర్దశ్యాంసాక్షిత్రివర్చయంతియా || వ
 టమూలే సోపవాసాన తావైధవ్యమాఘ్నయిరితి పరాశరోక్తే శ్చతుర్ద
 శ్యాంప్రదోషేవ్రతం - దినద్వయే తద్వ్యప్తా పరైవేత్యాహుః - తస్మి
 ర్తులం || అత్ర పూర్ణిమామావాస్యే పూర్వవిధే గ్రాహ్యే || భూత
 విధ్వా నకర్తవ్యా అమావాస్యచ పూర్ణిమా | వర్జయిత్వా సప్రశ్నేష్టసావి
 త్రివ్రత ముత్తమమితి బ్రహ్మకైవర్తాత్ - సాక్షింశేపి || భూతవిధ్వాసి
 నీనాలీ నతుత్రవ్రతంచరేత్ | వర్జయిత్వాతుసావిత్రివ్రతతుభి వాహన
 ఇతి || మదనరత్నేబ్రహ్మకైవర్తేపి || ప్రతిపత్పంచమీభూతసావిత్రివటపూర్ణి
 మా | నవమీదశమీచై వనోపోష్యాంపంసంయుతాఇతి || యదాప్యష్టాదశ
 ఘటికాచతుర్దశీతదాపరాగ్రాహ్య || పూర్వవిద్ధై వసాక్షిప్రవ్రతేపంచదశీ
 థిః || నాడ్యష్టాదశభూతస్య స్యుశ్చేత్తస్యపరేహనీమేమాధవః - వస్తు
 తస్తు || భూతోష్టాదశనాడీధిర్దూషయత్యుత్తరాంతిథి మిశ్యస్యవ్రతాంతరే
 సావకాశత్యాద్విశేషః ప్రప్యత్తపూర్వవిధ్వావిధాయకవచసే తస్యబాధా
 దష్టాదశనాడీవేధోపిపూర్వైవేత్యయంపంధాసాస్థుః - అత్రపూర్ణిమాసు
 రోధేనైవయథాత్రిరాత్రసంపత్తిర్భవతి, తథాత్రయోదశ్యాదిగ్రాహ్యం -
 తస్యాప్రధానత్వాత్ - అయంనిర్ణయోమాయానువిజ్ఞేయః - పారణంతు
 పూర్ణిమాంతేకార్యం - అత్రస్త్రీవ్రతేషువిశేషాంపరిభాషాయానుక్తాః - అ
 త్రవిశేషోభవిష్యే || గృహీత్వానాబుకాంపాత్రేప్రస్థమాప్రాయధక్షిరత
 తోవంశమయేపాత్రేవస్త్రయ్యగ్నేనవేష్టితే || సాక్షిప్రవ్రతమంకుర్యాత్సేవ
 ర్శింవాపిమృత్సయీమ్ | సార్థంసత్యవతాహాధీంఫలనైవేద్యదీపకైః || రజ
 న్యాంకంఠసూత్రైశ్చశుభైఃకుంకుమకేసరైః || పూజయేదితిశేషః - రజనీహ
 రిదా - కంఠసూత్రంసౌభాగ్యతంతమ్ || సావిత్రిఖ్యాసంవాపివాచయా
 తద్విజోత్తమైః | రాత్రౌజాగరణంకృత్వా ప్రభాతేవిమలీతతః || తామపి
 బ్రాహ్మణేదత్యాప్రణిపత్యక్షమాపయేత్ || వంతస్తు || సాక్షిప్రవ్రతమయా
 దత్తానహారణ్యమహాశుతి | బ్రహ్మణఃప్రీత్యానార్థాయబ్రాహ్మణైరతిగృహ్య

తామ ॥ బ్రతేనానేనరాశేంద్రవైధవ్యంనాశ్చయూత్సాహిచితి ॥ జ్యేష్ఠపూ
ర్వమాస్యాంవిశేషఆదిత్యపురాణే ॥ జ్యేష్ఠేమాసితిలాన్తద్యాతేష్వర్వమాస్యాం
విశేషతః । అశ్వమేధస్యయత్పుణ్యంతత్ప్రాప్నోతిసంశయః ॥ విష్ణురపి ॥
జ్యేష్ఠీజ్యేష్ఠాయతాచేతస్యత్రస్యాంధతోపాసత్ప్రదానేననరోసరాధిప
త్యమాప్నోతితి ॥ హేమాద్రాజ్యోతిషే ॥ ఐంద్రగురుశ్శక్తీదైవప్రాజాపత్యేరవి
స్తథా । పూర్ణిమాజ్యేష్ఠమాసస్యమహాజ్యేష్ఠీప్రకీర్తితేతి ॥ ఇయంమన్వాది
రపిసాపారావహిశీగ్రాహ్య - విశేషస్తుజైత్రేత్యుక్తః - తథాపరాచైవా
మనపురాణే ॥ ఉదకుంభాంబుదానంచతాళవృంతంసచందనమ్ । త్రివిక్రమ
స్యప్రీత్యర్థంధాతవ్యంజ్యేష్ఠమాసిత్వేతి ॥ ఇతినిర్ణయసింధో, జ్యేష్ఠమాసనిర్ణ
యః—ఋషునసంక్రాంతాపరాక్షోడశఘటికాః పుణ్యకాలః - రాత్రౌతు
ప్రాగేవోక్తం - ఆషాఢశుక్లద్వితీయాయాంరథోష్ఠిపః - తదుక్తంతిథిత
త్తేవస్యాంచే ॥ ఆషాఢస్యసితేపక్షేద్వితీయపుష్యసంయుతాతస్యాంరథే
సమారోహ్యరామంచైభద్రయాసహ ॥ యాత్రోత్సవంప్రవర్త్యార్థప్రీతయే
తద్విజాన్యహా ॥ తథా ॥ ఋతౌభావేతిధాకార్యాంసామమ
పుణ్యదా ॥ ఆషాఢశుక్లదశఋషార్కమాసీచమన్వాదిః - సాచపూర్వాష్టా
వ్యాపినిగ్రాహ్యోప్రాగ్నిక్తం - ఆషాఢశుక్లద్వాదశ్యామసురాధా యోగ
రహితాయాంపారణంకుర్యాత్ - తదుక్తంభవిష్యే ॥ అభాకాసితపక్షేషు
మైత్రత్రవణరేవతి । సంగమేనహిభోక్తవ్యం ద్వాదశద్వాదశ్చైర్వరేత్ ॥ అ
స్యార్థః-ఆషాఢభాద్రపదకార్తికశుక్లద్వాదశీప్వసురాధాత్రవణరేవతియో
గేపారణంకుర్యాదితి - అత్రయవ్యప్యేతావచేవోక్తం - తథాప్వసురాధా
ప్రథమపాదపవనర్జ్యః - తదుక్తంవిష్ణుధర్మే ॥ మైత్రాప్యపాదేన్వపితిహవి
ష్ణుఃపాస్తాంత్యపాదేప్రతిబోధమేతి । శ్రుతేశ్వమధ్యేసరితమేతిసుప్రసహో
ధపరివర్తనమేవవర్జ్యమితి ॥ వస్తుశస్త్రపూర్వవచనమిదంచాన్యూలం - అత్రై
వవిష్ణుశయనోత్సవఉక్తోహేమాద్రాబ్రాహ్మే ॥ ఏకాదశ్యాంతశుక్లాయా
మాషాఢేభగవాహరిః । భుజంగశయనేశేతక్షీరార్కజజలేనదేతి ॥ కల్ప
తరాయమః ॥ క్షీరాచ్ఛాదాశేషపర్వంకే ఆషాఢ్యాంసంపిశేధ్ధరిః । నీద్రాం
త్యజతికార్తిక్యాంతయోస్సంపూజయేత్సదా ॥ బ్రహ్మహత్యాదికంపాపంక్షీ
ప్రమేవంశ్యపోహతి । హింసాత్మకైస్తుకింతకృత్యైశ్చైకాగ్ర్యంమహాత్మనః ॥ ప్ర
స్వాపేచప్రహోధేచపూజితోయేనకేశవః ॥ టోడరాన్తంచేసిస్యాంచే ॥ ఆషా

ధన్వంతరీకాదశ్యాంకుర్యాత్సప్తమహోత్సవమ్ ॥ ఆయంద్వాదశ్యా వత్స
క్రః ॥ అభాకానితపక్షేషు మైత్రవ్రతవచరేవతీ । అదిమధ్యావసానేషు సావ్య
పావ ర్తనోత్సవాః ॥ నిశిసావ్యపోదివోజ్ఞానంసంధ్యాయాంసరివ ర్తనమ్ ॥ అ
వ్రతపాదయోగేపిద్వాదశ్యామేవకారయేత్ ॥ అభాకాద్యేషుమాసేషుమిధు
నేమాధవస్యచ । ద్వాదశ్యాంకుక్లపక్షేచప్రసావపావ ర్తనోత్సవా ఇతిభవి
ష్యోక్తే॥ ద్వాదశ్యాంసంధిసమయేసక్షత్రాణామసంభవే । అభాకానితపక్షే
షుశయనావ ర్తకాదికమితివారాహేక్ష్య ॥ ద్వాదశ్యామిత్యత్రానిపార
ణాహేమామాత్రంవివక్షితం ॥ పారణాహేపూర్వరాత్రేషుటాదీనావరయ
న్ముహుతిరిరామార్చనచంద్రికోక్తేః - అత్రైకాదశీద్వాదశ్యోర్దేశభేదేనవ్య
వస్థా - ఇదంచమలమాసేనకార్యం ॥ ఈశానస్యబలిష్ఠిష్టో శ్చయసంసరివ ర్త
నమితికాలాదర్శనిషేధాత్ ॥ యదపి ॥ ఏకాదశ్యాంకుగృహ్ణీయాత్సంక్రాం
తౌకర్కటస్యచ । ఆషాఢ్యాంవాసరోభక్త్యాచాతుర్త్యస్యవ్రతక్రియామితి॥
హేమాద్రావిష్ణువైవ రేతదపిమలమాసేనతద్రప్తవ్యం॥ మిధుసప్తోయదా
భానురమావాస్యాదవ్యయంస్పృశేత్ । ద్విరాషాఢస్సవిజ్ఞేయో విష్ణుస్సప్తవీతి
కర్కటఇతితత్రైవమోహశూలో తరోక్తేః - అత్రైవసాతుర్త్యస్యవ్రతా
రంభఉక్తోభారతే ॥ ఆషాఢేతునితేపక్షేఏకాదశ్యాముపోషితః । చాతుర్త్య
స్యవ్రతంకుర్యాద్యతిగ్రంభిన్నయతోసరఇతి - అస్యసత్యత్వంతత్రైవోక్తం॥
వార్షికాంశ్చతురోమాసాన్వాహయేత్రేనచిన్నరః । ప్రతేననోదేదాపో
తికిర్బిషంవత్సరోద్భవమ్ ॥ అసంభవేతలారేపి క ర్తవ్యంతప్రయత్నత ఇ
తి - తేనాషాఢ శుక్లైకాదశ్యాంద్వాదశ్యాం పౌర్ణమాస్యాంవారంభః స
మాప్తిస్తకార్తికశుక్లద్వాదశ్యామేవ - తదుక్తంహేమాద్రాభారతే ॥ చ
తుర్థాగృహ్యవై చీర్ణంచాతుర్త్యస్యవ్రతంసరః । కార్తికశుక్లపక్షేచద్వాద
శ్యాంతత్సమాపయేదితి ॥ అస్యారంభశ్శుక్రాస్తాదావపికార్యం । నత్రైశవంస
క్షాఢ్యంచకుక్రగురోవర్షపాతిభేః । ఖండభ్యవంచితయేదాదాచాతుర్త్యస్య
విధానసరఇతిహేమాద్రావృద్ధగార్గ్యోక్తేః - ఇదంచద్వితీయాద్యా రంభవిష
యం - ప్రథమారంభస్తుసభవత్యేవ - తేశాచమధ్యేపి ద్వితీయాద్యారంభో
భవతి ॥ అశుచిర్వాశుచిర్వాసియ్యదిస్త్రీయదివాపుమాక । వ్రతమేతన్నరః
కృతావముచ్యతేసర్వపాతకై రితిభాగవార్చనదీపికాయాంసాగ్రందోక్తేః । ఆ
రభేసుతకంసస్యాదనాః భేతుసుతకమితి విష్ణువచనాచ్చ ॥ యత్తు ॥ అసం

క్రాంతంతథామాసందై వేషిత్ర్యచకర్కణి । మలమాసమశౌచంచ వర్జయే
 న్మతిమాన్మరణి ॥ హేమాద్రౌచాతుర్వాస్యవ్రతప్రకరణేభవిష్యవచనంత
 త్పూషానుమంత్రణ మంత్రవదసంబద్ధం మశ్యేపరితమితిజ్ఞేయం - అన్యథా
 పిత్ర్యస్యపూర్వోక్తస్యవివాహదేశ్య చాతుర్వాస్యవ్రతేకప్రసంగః - ప్రక
 రణనివేశేపివాప్రథమారంభవిషయంజ్ఞేయం - కేచిత్ప్రతివర్షంచాతుర్వా
 స్యవ్రతప్రయోగానాం భిన్నత్వాదాశాచాదిపాతేద్వితీయాదిప్రయోగోనభ
 వత్త్యేవేత్యాహుః - తన్ను ॥ ప్రతివర్షంచయఃతుర్వాదేవంవై సంస్కరణహరి
 మ్ । దేహంతేతిప్రదిప్తేనవిమానేనాగ్రవర్చసా ॥ మోదతేపిష్టులోకే
 సాయావదాభూత సంప్లవమితి హేమాద్రౌభవిష్యవచనాది త్యాస్తాం
 విస్తరః - ఇదంచశివభక్తాదిభిరపికార్యం ॥ శివేవాభక్తిసంయుక్తో భానా
 వాగణనాయకే । కృత్యావ్రతస్యనియమంయథోక్తఫలభాగ్యవేదితి బ్రహ్మ
 వైవర్తాత్ - వ్రతగ్రహణప్రకారస్తు హేమాద్రౌభవిష్యే ॥ షహపూ
 జాంతతఃకుర్యాద్దేవదేవస్యచక్రిణః జాతీకుసుమమాలాభిర్మంత్రేణానేనపూ
 జయేత్ ॥ సుప్రేత్వయిజగన్నాథేజగత్సుప్తంభవేదిదమ్ । విబుధ్దేవవిశుద్ధ్యై
 తప్రసన్నోమేభవాచ్యత ॥ ఏవంతాంప్రతిమాంవిష్టోపూజయిత్వాస్వయం
 నరః । ప్రభాషేతాగ్రతోవిష్టోఃకృతాంజలిఫలస్తథా ॥ చతురోవార్షికా
 న్నాసాన్దైవసోత్థాపనావధి । ఇమంకరిష్యేనియమంనిర్విఘ్నంకురుషేచ్యుత ॥
 ఇదంప్రతంమయాదేవగృహీతంపురతస్తవ । నిర్విఘ్నంసిద్ధిమాయాతుప్రసా
 దాత్తవకేశవ ॥ గృహీతేస్త్రిన్వ్రతేదేవపంచత్వయదిషేభవేత్ । తదాభ
 వతుసంపూర్ణంత్యప్తృసాదాజ్ఞనార్దన ॥ గృహీతేస్త్రిన్వ్రతేదేవ యద్యపూర్ణే
 మృతోహ్యహమ్ । తన్నైభవతుసంపూర్ణంత్యప్తృసాదాజ్ఞనార్దనేతి ॥ తత్ర
 భార్గవార్చనదీపికాయాంస్యసింహపరిచర్యాయాంచభవిష్యే ॥ శ్రావణేవర్ణ
 యేచ్ఛాకందధిభాద్రపదేతథా । దుగ్ధమాశ్వయుజేమాసికార్తికేద్విదశంశ్య
 జేదితి ॥ సాందేపిచాతుర్వాస్యకల్పే ॥ చత్వార్యేతానినిత్యానిచతురాశ్రమ
 వర్తినామ్ । ప్రథమేమాసిక ర్తవ్యంనిత్యంశాకవ్రతంసరైః ॥ ద్వితీయేమాసిక
 ర్తవ్యందధివ్రతమనుత్తమమ్ । పయోవ్రతంత్వతీయేతు చతుర్థేపినిశామయ ॥
 ద్విదశంబహుబిజంచవృంతాకంచవివర్ణయేత్ । నిత్యాన్యేతానివిప్రేంద్రప్ర
 తాన్యాహుర్కీషిణః ॥ జంబీరంరాజమాషాంశ్చమూలకంరక్తమూలకమ్ ।
 కూశ్మాండంచేక్షుండంచచాతుర్వేన్యేతజ్జద్గుః ॥ తథా ॥ విశేషాద్భ
 గసింధాత్రీంకూశ్మాండంతిత్రిణీంశ్యశేత్ । జీర్ణంథాత్రీ ఫలంగ్రహ్యంక

భంచితామయశోధనమితి ॥ తీర్థసౌఖ్యేస్మాదే॥ వార్షికాంశ్చతురోమాసా
 స్పృశ్యంతే జనార్దనే । మంచఖట్యాదిశయనంవర్జయేద్భక్తిమాన్మరః ॥ అ
 నృతావర్జయేద్భార్యాంమాంసంమధుపరోదనమ్ । పటోలంమూలకంచైవ
 వృంతాకంచనభక్షయేత్ ॥ అభివ్యంవర్జయేద్ధూరాన్మసూరంసితస్వపమ్ ।
 రాజమాషాన్సుశుత్రాంశ్చఆశుధాన్యంచసంత్యజేత్ ॥ శాకందధిపయోమా
 షాశ్చాగ్రివణాదిషుసంత్యజేత్ ॥ అత్రత్యజేదితవర్జనసంకల్పరూపః పర్యవ
 సోజ్ఞేయః । వ్రతోపక్రమాత్ - అత్రకేచిచ్ఛాకాఖ్యంపత్రపుష్పాదీత్యమరకశ
 న్యశక్యతేతిమమనేనేతిశాకంఇతిక్షీరస్వామినావ్యాఖ్యానాత్ - వ్యంజనమా
 త్రస్యనిషేధనూచక్షతే - అన్యేతుశాకశబ్దస్యతాద్రదశవిధశాకే యోగ
 రూఢత్వాత్ - యోగాచ్ఛరూఢేర్బలీయస్తావత్సూపాదీనామపి త్యాగాప
 త్తేశ్చతత్ప్రత్యాచక్షతే - తేన॥ మూలపత్రకరీరాగ్ర ఫలకాండాధిరూఢ
 కాః । త్వక్కుప్పంకవచంచేతిశాకందశవిధంస్తుతమ్ ॥ ఇతిక్షీరస్వామినోక్త
 న్యశాకస్యనిషేధఇతి - అధిరూఢకలంకురః - వస్తుతస్తు ॥ తత్తత్కాలో
 ద్భవాశ్చాకావర్జనీయాః । ప్రయత్నతః । బహుబీజమబీజంచవికారీచవివర్జయే
 దితిభవిష్యవచనాత్తత్తత్కాలోద్భవన్నానాందశవిధశాకానానిషేధః - అ
 త్రతత్కాలోద్భవజాతీయత్వంవివక్షితం - తేనాతపాదిశోషితానాంవర్జాం
 తరోద్భవానామపినిషేధః - అత్రతత్కాలోద్భవత్వమాత్రంవివక్షితం నతు
 తన్నాత్రకాలోద్భవత్వంగారవాత్ - తేనాన్యకాలోద్భవానాంతత్కాలో
 ద్భవానాంచబింబాదీనానిషేధః - అత్రతత్కాలోద్భవాఇతి వీప్సవశా
 త్స్వస్యకాలోద్భవానాంసర్వేషాంనిషేధఇతిసమగ్రం - బహుబీజమత్యనే
 కబీజమితికేచిత్ - ఇతరావయవాపేక్షయా బీజావయవాయత్రబహువస్త
 దిత్యన్యే - అబీజంకదళాది - వస్తుతస్తు - ఇదమహానిబంధే వ్యభావాన్ని
 ర్మూలమేవ - ఆచారప్రదీపే ॥ వృంతాకంచకళింగంచవిత్సేరుంబర భిన్న
 టాః । ఉదరేయస్యజీర్యంతితస్యదూరతరోహరిః ॥ తథాపరాగ్జేవలః॥
 బ్రహ్మచర్యంతథాశాచంసత్యమామిషవర్జనమ్ । వ్రతేష్యతానిచత్వారివ
 రిప్తానీతినిశ్చయః ॥ ఆమిషానిచోక్తాని రామార్చనచంద్రికాయాంపాద్యై ॥
 పాన్యోగచూర్ణంచర్మాంబుజంబీరంబీజంపూరకమ్ । అయజ్ఞశిష్టమాషాది
 యద్విస్థోరనివేదితమ్ ॥ దగ్ధమన్నంనుసూరంచమాంసంచేత్యష్టధామిషమ్ ।
 రుచ్యంతత్రదైశలభ్యంస్తుప్తేచేవేవవర్జయేత్ ॥ పాద్యై, కార్తికమాహత్యై॥
 గోభాగోమహిషేదుగ్ధచగ్ధదుగ్ధాదిచామిషమ్ । ధాన్యేమసూరికాః పోక్తాః

అస్మంపర్యుపి తంతథా ॥ ద్విజక్రీతారసాస్స వ్యేలవణంఘామిజంతథా ॥ తా
 మ్రుపాక్రస్థితంగవ్యంజలంపల్వలసంస్థితమ్ ॥ అత్కార్థంపాచితంచాగ్నంఽమి
 పంతతీస్సృతంబుధైః ॥ తథా ॥ నిష్పావాన్మాజమాపాంశ్చవసూరంసంధి
 తానిచ ॥ వృంతాకంచకళింగంచసుప్తేజేవేవిసర్జయేత్ ॥ సంధితానిలవణ
 శాకాదీని ॥ తత్రైవవిష్టుభరైః ॥ చతుర్వపీహమాసేషుహవిష్యాశీసపాప
 భాక్ ॥ హవిష్యాణితపృథ్వీచంద్రోదయభవిష్యే ॥ మౌఘంతికంసితాస్వి
 స్తుంధాన్యంముద్గాయవాస్తలాః ॥ కలాయకయానివారవాస్తుకంహాలమౌ
 చికా ॥ పశ్చికాకాలశాకంచమూలకంకేముకేతరత్ ॥ కందస్సైస్సంభవసాము
 క్రేగన్యేచదధిసన్నిహితమ్ ॥ పయోసుద్ధృతసారంచవనసామ్రహణీకే ॥ పిపిలీజీ
 రకంచైవనాగరంగంచతింక్రేణీ ॥ కచళీలవలిధాక్రీణాగ్యగుడమైత్వమమ్ ॥ అ
 త్రైలపక్వంమునయోహవిష్యాణిప్రచక్షుతేభితి ॥ సితాస్విస్త్వం, అనూష్టుప
 క్ష్యంధాన్యంచతండులాః - కేముకంకేముతాభిపాక్రేణ్యప్రసిద్ధంకందమ్ ॥ క
 లాయస్తుసతీనకభిశ్యమరః - వటురీభితిప్రసిద్ధంధాన్యం - మదనరత్నైకేవం,
 అగస్తీసంహితాయాం, మౌఘంతాద్యక్వా ॥ నారీకేళలంచైవకచళీలవ
 లితథా ॥ ఆమ్రమామలకంచైవపనసంచహరితీ ॥ వ్రతాంతరప్రశస్తంచహ
 వివ్యంమన్వతేయధాః ॥ అన్యాయానితాన్యక్వా మేమాదౌభవిష్యేస్త్రీ
 వానారోవామధ్యక్ష్మింశ్చార్థంసుధృప్రతః ॥ గృహీయాన్సియమాసేతా
 దంతథావసపూర్వకాః ॥ తేషాంఫలానివత్యైమితత్కర్తవ్యాణాంపుశక్ష్మ
 ణక్ ॥ మధురస్వరోభవేద్రాజాపురుషోగుడవర్జనాత్ ॥ త్రైలవ్యవర్జనాద్రా
 జకసుందరాంగప్రజాయతే ॥ కటుత్రైలవరిత్యాగాచ్చత్రునాశః ప్రజాయ
 తే ॥ యోగాభ్యాసీభవేద్యసుసబ్రహ్మసదమాఘ్నయత్ ॥ తాంబూలవర్జ
 నాద్భగీరక్తకంఠశృజాయతే ॥ ఘృతత్యాగాచ్చలావణ్యంసర్వసిద్ధతసుర్భ
 వేత్ ॥ శాకపత్రాశనాద్భగీఅపక్వాదోమలోభవేత్ ॥ భూమాప్రస్తర
 శాయీచవిప్రీమునివరోభవేత్ ॥ ఏకాంతరోపమాసేసబ్రహ్మలూకేమహీ
 యతే ॥ ధారణాన్మఖిరోష్ఠాంచఽంగాన్నాసఫలంభేత్ ॥ మానవతీభవే
 ద్యస్తుతస్యాజ్ఞాస్థలితాభవేత్ ॥ భూమాభుక్తేసదాయస్తు సప్తధివ్యాఃప
 తిర్భవేత్ ॥ ప్రదక్షిణాశతంయస్తుకరోతిస్తుతిపాఠకః ॥ హంసయుక్తవిమా
 నేనసచవిష్టుపురంవ్రజేత్ ॥ అయాచితేనప్రాప్నోతిపుత్రాన్ధర్మార్థవివేక
 తః ॥ పప్తాన్నకాలభోక్తాయఃకల్పస్థాయీభవేతి ॥ పద్ధేఘయోనరోభు
 క్తేయమత్రైత్రఫలంభేత్ ॥ గుడవర్జియోదద్యాత్తద్భుతం తామ్రభాజన

మ్ । సహిరణ్యంసురశ్రేష్ఠలవణస్యాప్యయంవిధిః ॥ సుప్తేదేనేతయోఽజ్ఞా-
భివస్యాంగణమర్చయేత్ । పంచవణైః సుయోనిత్యం స్వసిక్తైఃపద్మకైఃస-
థా ॥ సయాతిరుద్రలోకంహిగాణపత్యమవాశ్చయేత్ ॥ అథైషాసమా-
ప్తాకారిక్యాందానాని - ఏకభక్తవ్రతేదంపతీసంపూజ్యధేనుర్దేయా - న కే-
వస్త్రయుగం - ఏకాంతరోపవాసేగాః - భూశయనేశయ్యా - పత్రకాల-
భాజనేగాః - ప్రీషిగోధూమాదిత్యాగహైమప్రీహ్యాది - కృచ్ఛ్రగోయ-
గ్గం - శాకాశనేగాఃపయోవ్రతేచ - దధిమధుఘృతవ్రతేషు వాసోగాశ్చ-
బ్రహ్మచర్యేస్వర్ణమూర్తిః - తాంబూలవ్రతేవాసోయుగంహానేఘృతకుం-
భావస్త్రయుగంఘంటాచ, దేవాగ్రేరంగమాలికాకరణేధేనుర్దేవపద్మంచ-
దీపికావ్రతేదీపికావాసో యుగంచభూమిభాజనే పర్వభాజనేచకాంస్యపా-
త్రంగాశ్చ-చతుష్పథదీపేగోగ్రాసేచగోవృషే - ప్రదక్షిణాశతేపస్త్రంఅను-
కేఘస్వర్ణంగోశ్చేత్యాదిహేమాద్రాజ్ఞేయం - తథాచభార్గవార్చనదీపికా-
యాంపాద్యైః॥శయనీబోధినమధ్యేశమిదూర్వాపమార్గకైః॥ భృంగరాజేనదే-
వాంస్తునార్చయాతకదాచన॥ హేమాద్రాపాద్యైః॥ ఆషాఢాదిచతుర్త్వాసాన-
భ్యంగంపర్జయేన్నరః । సమాప్తాచపునర్వద్యాత్రిలతైలయంతంఘటమ్ ॥ ఆ-
షాఢాదిచతుర్త్వాసంపర్జయేన్నఖకృంతనమ్ । వృంతాకంగృంజసంచైవమధుస-
ర్పిర్హటాన్వితమ్ ॥ కారిక్యాంతత్పునహైమంబ్రాహ్మణాయనివేదయేత్ ।
అన్యాయస్యపికేశకర్తనాది పర్జనసంకల్పానురూపాణి పృథ్వీచంద్రోదయజ్ఞే-
యాని ॥ టోడరాసంగేస్కాంచే ॥ ఏకాంతరంద్వ్యంతరంవాకుర్యాన్నాసో-
పవాసకమ్ । అనోదసంఘలాహారంసక్తవ్రతనుధాపివా ॥ అత్రైవతప్రము-
ద్రాఘారణముక్తంరామాగ్ననచంద్రికాయాంభవిష్యే॥ శయన్యాంచైవసో-
ధిన్యాంచక్రతీర్థేతథైవచ । శంఖచక్రవిధానేనపహ్నిపూతో భవేన్నరభతి-
అతప్రతసూర్వతదామో అన్నతేభతిఋగ్వేదాత్ - సహూవాచయాజ్ఞ-
వల్యస్తస్మాత్పుమానాత్సహితాయహరింభజేత్ - సుగ్లోకహాలేర్వర్త-
న్యగ్నిసానందధతభతిశతపక్షశ్రుతేః ॥ ప్రతద్విష్టోఅబ్జచక్రేసుతప్తే జన్మాం-
భోధీతర్తవేచక్షణేంద్రాః । మూలేబాహువర్ధగోగ్రేపురాణాతులింగాగ్నం
గేతప్తాయుధాన్యర్చయంతభతిసామవేదాత్ ॥ అగ్నిహోత్రంయథాగేత్యం
వేదస్యాధ్యాయసంతథా । బ్రాహ్మణస్యతథైవదంతప్రముద్రాదిధారణ-
మిపద్మపురాణాచ్ఛేతి ॥ బ్రాహ్మణఃతీత్రయోవైశ్యశ్శూద్రోవాయదివేత-
రః । శంఖముద్రాంతితనుస్తులసీఘంజరీధరః ॥ గోపీచందనలీప్తాంగోద్భవ-

శ్చేత్తదఘంతుతః ॥ ఇతికాశీఖండాత్ - తప్త్రీకారమురామాప్ససచంద్రికా
 తోజ్ఞేయః - పృథ్వీచంద్రోదయాదయస్తు ॥ యస్తుసంతప్తశంఖాదిలింగచి
 హ్నతసుర్మః । ససర్వయాతనాభోగీ చండాలోఽన్తకోటిషు ॥ ద్విజంతు
 తప్తశంఖాదిలింగాంతితసుర్మరః । సంభాష్యతారవంయాతి యావదించా
 శ్చతుర్థశేతిబృహన్నారదీయోక్తేః ॥ శంఖచక్రాద్యంకనంచగీత సృత్యాదికం
 తథా । ఏకజాతేరయంధరోన్మజాతుస్సాగ్నిద్విజన్మనః । శంఖచక్రేషుదాయ
 ముమర్యాత్తప్తాయసేనవా ॥ సశూద్రవద్భుషాఃకార్య సుర్వస్సాద్విజకర్మ
 ణః । యథాత్మశాసజంకాప్తమసర్వంసర్వకర్మసు ॥ తథాచక్రాంకితోవిప్ర
 స్సర్వకర్మసుగర్హితః ॥ తథా ॥ శివకేశవయోరంకా ఇచ్ఛాలచక్రాదికాద్వి
 జః । నధారయేతమతిమాన్వైవికేవత్కానిస్థితఇతి విష్ణోశ్చవ్యలాయనాదివ
 చనాత్ - ఋగ్వేదాచిత్రుతీనామన్యార్థత్వాదగ్రత్రుతీనాంచాసత్వాత్ - చ
 క్రాదిధారణంశూద్రవిషయమిత్యాచుః - సృత్యంచోదరాథంనిషిద్ధమితిగ్రీధ
 రస్సామీయస్యపిషేగస్యప్రాప్తిసాపేక్షత్వాద్విధింవినాచతదయోగాదుప
 జీవ్యవిరోధేనతాపకౌకిరోతీతవద్వికల్పాయుక్తస్తథాపిఏకజాతేరయంధ
 ర్మఇత్యనేనసామాన్యవాక్యానాముపసంహారాత్ ద్విజాతినీషేధోనిత్యాను
 వాదాంతితదాశయః - అత్రోష్ఠాచారవసంకటపాశనిస్సరణగృహిరితీసంక్షే
 పః—ఆషాఢపౌర్ణమాస్యాంకోకిలావ్రతముక్తంహేమాద్రౌభిష్యే ॥ ఆ
 షాఢపౌర్ణమాస్యాంతుసంధ్యాకాలేహ్యుపస్థితే । సంకల్పయేన్నాసమేకం
 శ్రావణేప్రత్యహంహ్యహమ్ ॥ స్నానంకరిష్యేనియతాబ్రహ్మచర్యస్థితాస
 తీ । భోక్త్యామినక్తంభూశయాంకరిష్యేప్రాణినాందయామితి ॥ అగ్నినక్త
 వ్రతత్వాత్స్వయాహ్నవాగ్నిహ్య - అత్రైవశివశయనోత్సవఉక్తాహే
 మాద్రౌవామసపురాణే ॥ పౌర్ణమాస్యాముమానాథస్సవివేచితచర్మసంస్త
 రే । వైయ్యఘ్నేచజటాభారంసముద్రధ్యాపివత్కథా ॥ మదనరత్నోజ్జ్వ
 లం - ఇయంచప్రదోషవ్యాపిని - అత్రైవవ్యాసపూజోక్తా - తత్రత్రిము
 హూర్తాచేత్పురైవేతిసన్న్యాసపద్ధతౌ ॥ త్రిముహూర్తాధికంగాగ్నిహ్యం స
 ర్వక్షౌరప్రణామయోచితవచనాత్ ॥ ఇతి కాలనిర్ణయసింధౌ, ఆషాఢమాస
 నిర్ణయః—కర్కసంక్రాంతౌపూర్వంత్రింశద్దండాఃపుణ్యకాలః - సూర్యో
 దయోత్తరంసంక్రమేతుపరతపవ పుణ్యంరాశ్చోతనిగీథాత్పాక్షిరతశ్చ సం
 క్రమేపరాశ్చేహేమాద్ర్యనంతభట్టాదిమతేపూర్వోత్తరదిసయోః పంచ
 నాభ్యఃపుణ్యకాలః ॥ ధనుర్మినావతిక్రవ్యకన్యాంచమిథుసంతథా ॥ పూర్వా

పరవిభాగేనరాత్రౌసంక్రమతేరవిః ॥ దినాంతేపంచనాడ్యస్తు తదాపుణ్యత
మాస్సస్థితాః । ఉదయేపితథాపంచదైవేపిత్ర్యేచ కర్మణీతిస్కాందో
క్తేః - పూర్వాపరవిభాగేనేతిమకరకర్కభిన్నసంక్రాంతిపరం - వత్సమా
ణవచోవిరోధాదిత్యక్తం మృదనరత్నేతేనాయవర్థః - రాత్రౌపూర్వభా
గేమకరేఉదయేపంచనాడ్యఃపుణ్యకాలః - రాత్రౌపరవిభాగేకర్క-పేదినాం
తేపంచనాడ్యఃపుణ్యకాలః - విషువతోస్తుపూర్వదినేపంచాపరదినేచ పంచే
తివాక్యాంతరానురోధాత్మే హేమాద్రిమాధవయో స్సర్వవచనానాం
చావిరోధః - మాధవమతేత్వర్ధరాత్రేతదూర్ధ్వంవాసంక్రాంతౌ దక్షిణా
యనే పూర్వమేవదినంగ్రాహ్యం - యావన్నోదయతేరవిరితి వృద్ధగర్భ్యో
క్తేః ॥ మిథునాతర్క-సంక్రాంతిర్వదిస్యాదంశుమాలినః । శ్రభాతేవాశీ
ధేవాతదాపుణ్యంతుపూర్వతఇతి భవిష్యోక్తేశ్చపూర్వదినఏవ పుణ్యందాక్షి
ణాత్యాస్తేవతేవాద్రియంతే - అత్రరాత్రౌవపిసానాది భవతిత్యక్తం
పాక్ - అత్రదానోపవాసాదిపూర్వముక్తం - తథాకర్క-కేళాదికరనం
నిషిద్ధం ॥ కుంభేకర్క-టకేవాపికన్యాయాంకార్కుకేరవౌ రోమఖండంగృహ
స్థస్యపితృనాప్రిశయతేయవఇతి సుమంతువచనాదిత్యక్తం జీవప్రిత్యకనిర్వ
యేగురుభిః—అథనదీనారజోదోషః - హేమాద్రావణిః ॥ సింహకర్క-
టయోర్మధ్యేసర్వానద్యోరజస్వలాః । నన్నానాదీనికర్కాణితాసుకున్ద్వితమా
నవః ॥ ఇదంచత్సుద్రనదీషు ॥ సింహకర్క-టయోర్మధ్యేసర్వానద్యోరజస్వ
లాః । తాసున్నానంసకున్ద్వితవర్జయిత్యాసముద్రగాఇతివ్యాఖ్యాతేః - మా
త్యేత్యగస్త్యోదయావధిత్వముక్తం ॥ యావన్నోదేతిభగవాన్దక్షిణాశావి
భూషణః ॥ తావద్రజోమహానద్యః కరతోయాఃప్రకీర్తితాః ॥ కరతోయా
అల్పతోయాః - తథాకాత్యాయనః ॥ యశ్శోపముపగచ్ఛంఘ్రీష్టేకుసరి
తోభువి । తాసుప్రాప్తపినన్నాయాదపూర్వేదశవాసరే ॥ ఇదంచాపదిస్త్యు
తిసంగ్రహే ॥ ధనుస్సహస్రాస్యప్రేతుగతిర్యాసాంసంకర్యతే । నతానదీతబ్ధ
వహగర్తాస్తాఃపరికీర్తితాః ॥ మహానదీషుతుభవిష్యేఉక్తం ॥ అదౌతుకర్క-
పేదేవిమహానద్యోరజస్వలాః । త్రిదినంచచతుర్థేహిషుద్ధాస్యర్థాహ్మీయ
థా ॥ మహానద్యశ్చబ్రాహ్మ్యే ॥ గోదావరిభీమరథీ తుంగభద్రాచవేణికా ।
తాపీపయోష్ఠీవింధ్యస్యదక్షిణేతుప్రకీర్తితాః ॥ భాగీరథీనర్మదాచయమునా
చసరస్వతీ । విశోకాచవిహస్తాచవింధ్యస్యోత్తరసంస్థితాః ॥ ద్వంద్వైతా
మహానద్యోదేవర్షి త్కేత్రసంభవాః ॥ మదనరత్నేపురాణాంతరే ॥ మహాన

ద్యోదేవికాచకావేరివంజరాతథా । రజసాతుప్రయస్తాస్సుగ్ధః కర్కటాదా
 శ్ర్యహంస్రు ॥ కాత్యాయనః ॥ కర్కటాదారజోదుష్టాగోమతీ వానరత్ర
 యమ్ । చంద్రభాగానతీసింధుస్సరయూర్నర్మదాతథా ॥ ఇవంగంగాద్యతి
 రిక్తవిషయం ॥ గంగాచయమునాచైవప్లక్షజ్జలా సరస్వతీ । రజసానాభి
 భూయంతే యేచాన్యేనదసంజ్ఞితాః ॥ శోణసింధుహిరణ్యాభ్యాః కోకలో
 హేతఃస్ఫురః । శతదూశ్చనదాస్సప్తపావనాఃపరికీర్తితాః ॥ ఇతిశేషలో
 కైః - యత్తు ॥ ప్రథమంకర్కటేదేవిశ్ర్యహంగంగారజస్వలేత్యాదివచనం,
 తజ్జాహ్నుపీభిన్నగోదావర్యాదిగంగాంతరపరమితిమదనరత్నే - అన్యేన్వంత
 గ్ధతరజోవిషయం ॥ గంగాధర్మద్రవ్యపుణ్యాదుమునాచసరస్వతీ । అంతర్గ
 తవజోదోషాస్సర్వావస్థాసుచామలాభతనిగమోక్తేః - తీరవాసినాంతురజో
 దోషోనాస్తి - సతుత తీరవాసినామితిగమోక్తేః - రజోదుష్టమపిజలంగం
 గాబలయోగేపావనం ॥ గంగాంభసానమాయోగాద్దుష్టమన్యం బుపావన
 మితిమాత్యోక్తేః ॥ - నూతనకూపాదాతుయోగయాజ్ఞవల్క్యే ॥ అజాగా
 వోమహిష్యశ్చబ్రాహ్మణీచససూతికా । భూమేర్నవోదకంచైవ దశరా
 త్రేణశుద్ధతీతి ॥ క్వచిత్త్వదోషమాహవ్యాసునిపాదః ॥ అభావేకూపవా
 పీనామనపాయపయోభృతమ్ । రజోదుష్టేపిపయసిగ్రామభోగోనదుష్య
 తి ॥ గౌడాస్తు ॥ అన్యేనాపినముద్భతేభిద్వితీయపాదేపాఠః - తేనోద్భ
 తేనదోషః - తథాచ తానీస్మానంనేతిపాగ్నక్రమిత్యాహుః - వసిష్ఠోపి ॥
 ఉపాకర్తణిచోత్సర్గేప్రేతస్మానేతధైరవ । చంద్రసూర్యగ్రహేచైవరజో
 దోషోనవిద్యతే ॥ ఇత్యలంబిస్తరేణ—శ్రావణశుక్లతృతీయామధుప్రవాభ్యా
 గుర్ధరేషుప్రసిద్ధా - సాపరయతాగ్రాహ్యేతిదోదానః - శ్రావణశుక్లచ
 తుర్థిపూర్వయుతామాత్యవిధోగణేశ్వర ఇత్యాదివచనాత్—శ్రావణశుక్ల
 పంచమినాగపూజాదాపరైవేతిసామాన్యనిర్ణయేఉక్తం - చమత్కారచిం
 తామణౌ ॥ పంచమినాగపూజాయాంకార్యావప్తీసమన్వితా । తస్మాంతతు
 పితానాగాఇతరాసవతుర్ధికేతి ॥ శ్రావణేపంచమీశుక్లాసంప్రోక్తానాగపంచ
 మీ । తాంపరిత్యజ్యపంచమ్యచతుర్థీసహితాహితా ఇతిమదనరత్నేభిధానా
 చ్చ - తేనపరైవేతి - అత్రవిశేషోపామాద్రాభవిష్యే ॥ శ్రావణేమాసి
 పంచమ్యాంశుక్లపక్షేనరాధిప । ద్వారస్యోభయతోలేభ్యాగోమయేనవిహే
 ల్పితాః ॥ పూజయేద్విధివద్వీరదధిదూర్వాంకురైశ్చతైః । గంధపుష్పేప
 హైశ్చైశ్చబ్రాహ్మణానాంచతర్పణైః ॥ యేతస్యాంపూజయస్తీహనాగాన్పు

క్షిప్రురస్సరాః । సతేషాంసర్వతోవీరభయంభవతికత్రచిదితి — శ్రావణశు
 క్ల ద్వాదశ్యాంసద్ధివ్రతంప్రాగుక్తం - తక్రాదీనాంత్యవిషేధః - తత్రదధివ్య
 వహారాభావాదివత్స్యతే - అత్రైవవిస్తోఃపవిత్రారోపణమక్తం - హే
 మాద్రావిష్టురహస్యే ॥ శ్రావణస్యసితేపక్షేకర్క-టస్థేదివాకరే । ద్వాద
 శ్యాంవాసుదేవాయపవిత్రారోపణంస్మృతమ్ ॥ ద్వాదశ్యాంశ్రవణేవాపిసం
 చమ్యామథవాద్విజ । అనుకూల్యేషుకర్తవ్యంపంచదశ్యామధాపివేతి ॥ శివే
 తుతత్రైవకాలోత్తరే ॥ అషాఢాంతేవతుర్దశ్యాం సభస్యసభసోస్తథా । అ
 ప్తన్యాంవచతుర్దశ్యాం పక్షయోరుభయోస్సమమితి ॥ అస్యదేవతానాంతు
 వత్స్యతే - అధివాససంతుడిపికాయాం ॥ గోదోహంతరితేకాలే పూర్వేద్యు
 ర్వాధివాససమితి ॥ గౌణకాలోరామార్చనచంద్రికాయాం ॥ పవిత్రారో
 పణంవిఘ్నాచ్ఛాప్తవణేనభవేద్యదికా రిక్త్యవధిశుక్రాస్తేకర్తవ్యమితి నారచః ॥
 హైమరౌష్యతామ్రతౌమైస్సుత్రైకౌశేయపద్మజైః । కుడైకాశైశ్చకా
 రావనైర్బాహ్మణ్యాక రితైశ్చుబైః ॥ కృత్యాత్రిగుణితంసూత్రం త్రిగుణీకృ
 త్యశోభయేత్ । తత్రోత్తమంపవిత్రంతుషష్ట్యాసహశతైస్త్రిభిః ॥ సప్తత్యా
 సహితంద్వాభ్యాంశ్రాభ్యాంషుభ్యమంస్మృతమ్ । సాశీనినాశతేనైవకనీష్ఠం
 తత్సమాచరేత్ ॥ సాధారణపవిత్రాణిత్రిభిస్సుత్రైస్సమాచరేత్ । ఉత్త
 మంతుశతగ్రంథి పంచాశద్గ్రంథిషుభ్యమమ్ ॥ కనీష్ఠంతుషష్టిత్రంస్యాత్తత్త్రింశ
 ద్గ్రంథిశోభనమ్ । షట్త్రింశచ్ఛచతుర్వింశద్ద్వాదశేతిచకేచన ॥ చతుర్వింశ
 ద్ద్వాదశాష్టావిత్త్యేకేముసయోవిదుః ॥ హేమాద్రావిష్టురహస్యేవ్యభో
 క్తం ॥ అష్టోత్తరశతంకుర్యాచ్ఛతుఃపంచాశదేవవా । సప్తవింశతిరేవాథశ్యే
 ప్రమణ్యకనీయసమ్ ॥ అథమంనాభిమాత్రంస్యా దూరుమాత్రంద్వితీయక
 మ్ । ప్రలంబతోజాసుమాత్రంప్రతిమాయాంనిగద్యతే ॥ శివపవిత్రంతుతత్రైవ
 వైవాగమే ॥ ఏకాశీత్యథవాసూత్రై స్త్రింశతావాప్తయుక్తయా । పం
 చాశతావాకర్తవ్యం తుల్యగ్రంథ్యంతరాశకమ్ ॥ ద్వాదశాంగుళమానాని
 వ్యాసాచష్టాంగుళానివా । లింగవిస్తారమానానిచతురంగుళకానిచేతి ॥ అధి
 కారిణోపితత్రైవవిష్టురహస్యే ॥ బాహ్మణిషుత్రియోవైశ్య స్తథాస్త్రీ
 శూద్రపవచ । స్వధర్మావస్థితాస్సర్వేభక్త్యాకుర్యుఃపవిత్రకమ్ ॥ తథా ॥ అ
 తోదేవేతిమంత్రేణద్విజోవిష్టానవేదయేత్ । శూద్రస్యమూలమంత్రోవాయేన
 నాసూజయేద్ధరిమ్ ॥ ఏతచ్ఛనిత్యం ॥ సకరోతీవిధానేనపవిత్రారోపణంతుయః ।
 తస్యసాంవత్సరీపూజానిష్ఫలామునిస్తవమ్ ॥ తస్మాద్భక్తిసమాయుక్తమ్

రైర్విష్ణుపరాయణైః । వర్షేవర్షేనక రవ్యంపవిత్రారోపణంహరేతితత్రై
 వాక్తైః- దేవతావిశేషేతిథయోపితత్రైవ॥ ధనదత్తరమాగౌరీగణేశసస్సమ
 రాఢ్యహః । భాస్కరశృంఢికాంబాశ్చ వాసుకిశ్చతథర్షయః ॥ చక్రపాణి
 ర్మ్యసంగశ్చశివోబ్రహ్మతదైవచ॥ప్రతిపత్సభృతమైతాఃపూజ్యాస్థిధి
 దేవతాః ॥ యథోక్తాశ్శుక్లపక్షేతుతిథయశ్చావణస్యచేతి॥ తథాహేమా
 ద్రాకాలోత్తరే ॥ చతుర్దశ్యామధాష్టమ్యాం సర్వసాధారణంతుతదితి ॥ త
 త్పుకారస్తు రామార్చనచంద్రికాయాం - యథా ॥ తతస్తానిపవిత్రాణి
 వైణవేపటలేశుభే । సంస్థాప్యశుచివస్త్రేణ పిఠాయపురతోన్యసేత్ ॥ అ
 రత్నిసమ్మితాం వేణీంకుర్యాత్ప్రతింశతాకుఢైః । క్రియాలోపవిఘ్నతార్థం
 యత్త్వయావిహితంప్రధాం ॥ మయైతత్క్రియ తేదేవతమత్యైవపిత్రకమ్ ।
 సమేవిఘ్నా భవేద్దేవకురునాథదయాంమయి ॥ సర్వధాసర్వ దాక్షిణ్యమమ
 త్వంసరమాగతిః । ఉపవాసేనదేవత్వాంతోపయామిజగత్పతే ॥ కామక్రో
 ధాదయోస్యేతేనమేస్సుర్వత్రాఘాతకాః । అద్యైభృతదేవేశయావద్వైశే
 పికందినమ్ ॥ తావద్రతాత్వయాకార్యాసర్వసాధ్యసమోస్తుతే ॥ ఇతిదేవం
 సంప్రసాద్యకుంభంసంస్థాప్యతత్రవంశపాత్రే ॥ ఓం,సాంవత్సరవ్యయాగవ్య
 సవిత్రీకరణాయభో । విష్ణులోకాత్ప్రవిత్రాద్యఅగ్నేహసమోస్తుతే ॥ అనే
 సమూలేనచావాహ్యాత్తమమధ్యమకనిష్ఠేషు విష్ణుబ్రహ్మరుద్రాక సత్వరజ
 స్తమాంసివేదత్రయంవసమాలాయాంప్రకృతించావాహ్యాత్రిసూత్ప్ర్యాంబ
 హ్మవిష్ణురుద్రాసగ్రింధిషు,క్రియా,పౌరుషీ, వీరా,విజయా, ఈశా,అపరాజి
 తా,మనోస్త్యసీ,జయా,భద్రా,ముక్తిశ్చేత్యావాహ్యసంపూజ్య॥ఓం,సంవత్స
 రకృతార్చాయాస్సంపూర్ణఫలదోపయత్ । పవిత్రారోపణాయైతత్కురుకం
 ధరతేనమః ॥ విష్ణుతేజోద్భవంరవ్యంసర్వపాతకనాశనమ్ । సర్వకామప్రదం
 దేవతవాంగేధారయామ్యహమితి ॥ దేవకరేమంగళసూత్రంబద్ధ్వాదేవంసం
 పూజ్యనిమత్రయేత్ ॥ ఆమంత్రితోసిదేవేశ పురాణపురుషోత్తమ । ప్రా
 తస్తావ్సంపూజయిష్యామిసాన్నిధ్యంకురుకేశవ ॥ క్షీరోదధిమహానాగశయ్యా
 జన్ధితవిగ్రహా । ప్రాతస్తావ్సంపూజయిష్యామిసన్నిధౌ భవతేనమః ॥ నివేద
 యామ్యహంతుభ్యంప్రాతరేతత్పువీత్రకమ్ । సర్వధాసర్వదాక్షిణ్యసమస్తేస్తు
 ప్రసీదమే ॥ తతఃపుష్పాంజలిందత్వా రాత్రౌజాగరణంకుర్యాదితి - అధివా
 సనం - ప్రాతర్నిత్యపూజాంకృత్వాగంధదూర్వాతుతయతంపవిత్రమాదా
 య ॥ ఓం,దేవదేవసమస్తాభ్యంగృహణేదంపవిత్రకమ్ । పవిత్రీకరణార్చయ

సర్వపూజాఫలప్రదమ్ ॥ పవిత్రకంకురుష్వాద్యయన్త్యయాదుష్కృతంకృతమ్ ।
 శుద్ధోభవామ్యహం దేవత్వత్ప్రసాదాన్యహేత్వర ॥ మూలసంఘటితేనానే
 సదత్వాంగదేవతాభ్యోనామ్నా సమర్ప్యమహానైవేద్యందత్వానీరాజ్యమణి
 విద్రుమమాలాభిరిత్యావిభిర్దమశారోపణోక్తమంత్రైఃప్రార్థయిత్వాగురవే
 బ్రాహ్మణేభ్యశ్చదత్వాస్వయంధారయేత్ - తథా ॥ మానంపత్యమహూ
 రాత్రంత్రిత్రాత్రంధారయేత్తథా । దేవేతంసూత్రసందర్భందేశకాలవివక్ష
 యా ॥ అకరణేతుతత్రైవి ॥ ఋషిత్రారోపణంకాలేనకరోత్తకథంచన । తదా
 యుతంజపేన్నంత్రం స్తోత్రంవాపిసమాహిత ఇత్యుక్తం - ఇతిపవిత్రారో
 పః—శ్రావణశుక్లచతుర్దశీసూర్యయుతాగ్రాహ్య - అత్రవక్తవ్యోవిశేష
 తైచ్చతచతుర్దశ్యముక్తః - అధోపాకర్త - తత్రబహ్వృచానాంప్రయోగ
 పారిజాతేశాసకః ॥ అథాతత్త్వవణేమాసే శ్రవణర్థయతేదినే । శ్రావ
 ణ్యాంశ్రావణేమాసిపంచమ్యాంహస్తసంయుతే ॥ దివసేవిదధితైతదుపాక
 ర్తయధోదితమ్ । అథ్యామోపాకృతింకుర్యాత్తత్రోపాససహస్రేనేతి ॥ అ
 త్రపౌర్ణమాస్యపసంహారన్యాయేనయబుద్ధేదీపరేతిహేమామిదిః - అత్రహ
 స్తయుక్తాపంచమ్యుక్తా - కారికాపి ॥ తస్మాసేహస్తయుక్తాయాంపంచ
 మ్యాంవాతదివ్యతే ఇతికేవలపంచమ్యాంహస్తయుతే న్యస్తిన్దినేఇతిహేమా
 మామిదిః-ఉపాససహస్రేనేతితుకర్తద్యయమిదంకేచిత్తౌకికాగ్నోప్రకుర్వతే
 ఇతికారికోక్తౌకికాగ్ని నావికల్పతే - తత్రతాప్యధ్యాత్వైరన్వావర్బభితిసూ
 త్రాత్ - సశిష్యత్వేతదధికారికస్యాచార్యాగ్నోనాన్యస్యాగ్నోవన్యోజుహు
 యాదితినిషేధాత్తౌకికవివ-తదథావేతుస్తార్ద్రఇతినిగర్వః - యద్యపిదీపికా
 యాం ॥ వేదోపాకృతిరోషధిప్రజననేపక్షేనితేశ్రావణే ॥ ఇతిశుక్లపక్షోప
 సర్వేషాంముఖ్యకాలత్వేనోక్తః - వత్సమాణగార్హవచసేనశందోగాన్స్తోత
 విహితస్యతస్యావిరోధిసస్సర్వాస్త్రితిప్రవృత్తిశ్చ - తథాపి - శ్రావణమా
 ససంబంధస్యసూతోక్తత్వాత్ కృష్ణపక్షేపికార్హమితివృద్ధాః- తథాచసూ
 త్రం ॥ అథాతోధ్యామోపాకరణమోషధీనాం పౌర్ణమాసేప్రవణేన
 శ్రావణస్యపంచమ్యాంహస్తేనవా - అత్రశ్రవణోముఖ్యోన్యేగణాః - త
 స్యాహర్ద్యయయోగేహేమాద్రోవ్యాసః ॥ ధనిష్ఠాసంయుతంకుర్యాచ్చైవ
 ణంకర్తయచ్చవేత్ । తత్కుర్తుశకలంజ్ఞేయముపాకరణసంజ్ఞితమ్ ॥ శ్ర
 వణేనతుయత్కుర్తుహ్యుత్తరాషాఢసంయుతమ్ । సంవత్సరకృతోధ్యాయ
 సత్తతాదేవసశ్యతీతి ॥ గార్గ్యోపి ॥ ఉదయవ్యాపినిత్యేవవిష్ణ్వర్షేషుతికాద్య

యమ్ । తత్కర్మసఫలంజ్ఞేయంతస్యపుణ్యంత్యసంతకమ్ ॥ ఇతిపూర్వేద్యరు
 త్తరాషాఢ యోగేపరేద్యుః శ్రవణాభావేఘటికాద్వయన్యూనేవా సంచ
 మ్యాదౌకార్యం - సతుపూర్వవిధాయాంసంగవమాత్రేఅపవాదాభావాత్ -
 కించపరేద్యుస్సంగవాస్త్యేసిద్ధిపూర్వాగ్రహణే కింమానంసంగవమాక్యం
 శ్రవణవాక్యంచేతిచేత్ - తర్హిప్రహివాక్యాదశ్వశకవాక్యాచ్చ మాషమి
 శాశానామశ్యపాదానంస్యాదితి మహత్పండిత్యంనిషేధానుప్రవేశోన్వైర
 పేత్యబాధానేతిచేత్ - ఇహాపితుల్యం - ఏశేషపర్వాప్యాదయికంవ్యాఖ్యా
 తంనిషేధానుప్రవేశస్యోభయత్రత్యుత్వాత్ - శ్రవణయతదినేసంక్రాంతి
 త్యాదౌతు ॥ ఉపాకర్తృసకుర్వంతిక్రమాత్సమర్థ్యజుర్విదః । గ్రహసంక్రాంతి
 తియుక్తేషుమాస్త్ర శ్రవణపర్వస్థితి హేమాదౌ నిషేధాత్పంచమ్యాదయో
 గాగ్రహణః - మదసరత్నేపి ॥ యదిస్యాచ్ఛాప్రణంపర్వగ్రహసంక్రాంతీదూ
 షితమ్ । స్యాదుపాకరణంశుక్లపంచమ్యాంశాగ్రహణ్యతు ॥ స్మృతిమహర్ష
 వే ॥ సంక్రాంతిగ్రహణంవాపియదిపర్వణిజాయతే । తన్నాసేమాస్త్రయు
 క్తాయాంసంచమ్యాంవాతదివ్యతే ॥ తర్హిప్రయోగపారిజాతేవృద్ధమ
 నుకాత్యాయనా ॥ అర్ధరాత్రాదధస్తాచ్ఛేత్సంక్రాంతిగ్రహసంతదా । ఉ
 పాకర్తృసకుర్వీతపరతచ్ఛేన్నదోషకృదితి ॥ మదసరత్నేగార్హస్థిపి ॥ యద్యధరా
 త్రాదర్వాత్తుగ్రహస్సంక్రమవీచచ । నోపాకర్తృతదాకర్యాచ్ఛాప్రణాం
 శ్రవణేపివా ॥ ఏతేనగ్రహణసంక్రాంతికాలేశ్రవణసత్వే ఏవనిషేధోనా
 ర్వాగితిమూర్ఖశంకాపరాస్తా - గ్రహవిజ్ఞానాంహస్తశ్రవణపర్వణాంప్ర
 త్యేకంనిషేధే తద్యతోపాకర్తృనిషేధేచ విజ్ఞోద్దేశేవాక్యభేదాత్ - సంచ
 మ్యాంసంక్రాంతౌ నిషేధాభావాపత్రేచ్ఛేనార్ధరాత్రా త్పర్వంగ్ర
 హసంక్రమసత్వే ఏవోపాకర్తృనిషేధోనతద్యోగేవ - యత్తు ॥ ప్రతిపత్తి
 శ్రితేనైవనోత్తరాషాఢసంయుతే । శ్రవణేశ్రావణంకుర్యుర్గ్రహసంక్రాంతి
 తివస్థితేఇతి ప్రతిపత్తిశ్రనిషేధకంపంచసంతన్నీర్ములం - అత్రచ ॥ వేదోప
 కారణేప్రాప్తికశీలేసంస్థితేరవృత్తే । ఉపాకర్తృసకర్తవ్యం కర్తవ్యంసింహ
 యుక్తకే ॥ ఇతివచసంక్షేపాంతరవిషయం ॥ సర్వదోత్తరభాగేతుకర్తవ్యంసిం
 హాయుక్తకే । కర్మచేసంస్థితేభానావుపాకుర్యాత్తదక్షిణఇతి బృహస్పతి
 వచనాదిప్రయోగపారిజాతేనోక్తం - షరాశరమాధవీయేక్యేవం ॥ సా
 మగానాంసింహస్థరవావుక్తస్తద్విషయఇదంపురోడాశ చతుర్ధాకరణవదు
 పసంప్రీయతే - తేషామేవదేశవ్యవస్థా - సతుబహ్వృహదిపరంతేషాం

సూత్రేచాంద్రశ్రావణోక్తే - సౌరేపంచవ్యయోగాత్ ఇతితవయంశశ్చ
 మః - యత్తుకాలాదన్యే ॥ అధ్యాయానాముపాకర్తు శ్రావణ్యాంత్రేతిరి
 యకాః । బహ్వచాశ్చైవ జ్ఞేకుర్యుస్సింహాస్తోరోభవేద్యది । సహస్రశు
 క్లపంచమ్యాంవాతద్గ్రహణసంక్రమే ॥ అసింహాగ్రేప్రోష్ఠపద్యాంశ్రవణే
 నవ్యవస్థయేతి ॥ తన్ములాలేఖనాచ్చింత్యం - శ్రావణేనస్యానుద్గమాదాతుబ
 హ్వచపరిశిష్టే ॥ అవృద్ధ్యావధయ సస్త్విన్యాసేతుసభవంతీచేత్ । తదాభా
 ద్రపదేమానిశ్రవణేనతదివ్యతేజతి ॥ తత్రాస్యనుద్గమేతుకుర్యాదేవం తద్వ
 ర్నికమిత్యాచక్షుతేగతిసూత్రాత్ - వర్షర్తాభవంవార్నికం - ఏతచ్ఛక్వాక్రాస్తా
 చావపికార్యం ॥ ఉపాకర్తోత్సర్జనంచపవిత్రదమనార్పణమితి దమనారోపేఖ
 తవచనాత్ ॥ నిత్యేనైమిత్తికజ్యేష్ఠహిమయజ్ఞక్రియాశుచ । ఉపాకర్తు
 ణిచోత్సగ్రేగ్రహవేధోనవిద్యతగతి ప్రయోగపారిజాతేనంగ్రహాక్తేః - ప
 ర్యణిగ్రహణేసతి పూర్వంతిరాత్రాదివేధా భావంవక్తుమిదంతేన పర్యణి
 గ్రహణేపితత్సర్వశ్చ శ్రవణేకార్యమితి హేమాద్రిః - అస్తేప్రథమారంభ
 స్తుసభవతి ॥ గురుభార్గవయోర్మోక్ష్యేభాల్యేవావార్ధకేపివా । తథాధిమాస
 సంసర్పమలమూసాదిషుద్ధిజే ॥ ప్రథమోపాకృతిర్మస్యాత్మశంకర్తృవినాశ
 కృదితితత్రైవకశ్యసోక్తేః - అత్రప్రథమారంభే వృద్ధిశ్రాద్ధంకుర్యాదితి నా
 రాయణవృత్తే - ఏతచ్ఛాధిమాసేనకార్యం ॥ ఉపాకర్తుతథోత్సర్గః ప్రసవా
 హిమాత్సవాప్తకాః । మాసవృద్ధాపరే కార్యావర్జయిత్వాతు ప్రైతృకమితి
 జ్యోతిఃపరాశరోక్తేః ॥ ఉత్సర్గఃకాలవృద్ధాస్యాదుపాకర్తృదికర్తృణిఅభి
 మేకావివృద్ధీనాంసతూత్సర్గోయుగాదిష్యతికాలాయనోక్తేశ్చ - యత్తు ॥
 ఉపాకర్తుణిచోత్సగ్రేప్రోష్ఠపద్యంవృషాదితగతి ఋష్యశృంగవచసంతాస్మమ
 గవిషయం - తేషాంసింహాగ్రేవోక్తేః - ఏతచ్ఛాపరాష్టేకార్యం ॥ ఉపా
 కర్తాసరాష్టేస్యాదుత్సర్గఃప్రాతరేవత్పితి ॥ అధ్యాయానాముపాకర్తుకు
 ర్యాతాగ్రేవసరాష్టేకే । పూర్వాష్టాతువిసర్గస్యాదితివేదవిదో విదురితిచ
 హేమాద్రిగోభిలోక్తేః - వస్తుతస్తు ॥ భవేదుపాకృతిః పార్శ్వమాస్యాం
 పూర్వాష్టావీవత్పితిప్రచేతసోవచనాత్ - పూర్వవాక్యంసామగవిషయం - తే
 షామపరాహవోక్తే రిశ్యసుపదంవత్సరే - దీపికాపి - అగ్రశుపిధేపూ
 ర్వాహుకాలఃస్మృతగతి - యాభిమాస్తుపర్యణికుర్యుః - తచ్ఛాపస్తుతైరౌ
 దయికంగాహ్యంఅన్వైస్తుపూర్వం ॥ పర్యణ్యదయికురుర్యశ్చైవణంత్రే
 త్రిరీయకాః । బహ్వచాశ్చైవ జ్ఞేకుర్యుగ్రహసంక్రాంతివర్జితగతి గార్గ్య

క్తేః॥ సంపాద్య ప్రవాణ్యుత్తీర్ణప్రవృత్త్యాదయి కేపునః । అతోఽఘాతాదీనే
 తస్మిన్సోపాకరణమివ్యతఇతి కాళికాపురాణాచ్చ ॥ అథచేద్దోషసంయు
 క్తేపర్వణీస్యామపాక్రియా । దుఃఖశోకామయగ్రస్తా రాష్ట్రేతస్మిన్ద్విజా
 తయఇతి మదనరత్నోహేమాదౌగార్గ్యేణదోషోక్తేః - అత్రశింగాభట్టియే
 విశేషః ॥ శ్రవణశ్రావణంపర్వసంగవస్తుగ్యదాభవేత్ । తదైవోదయకం
 కార్యంనాన్యదోదయకంభవేత్ ॥ సరాశరమాధవీయేపిగార్గ్యః ॥ శ్రావ
 ణీపార్వమాసీతుసంగవాత్పురతోయది । తదైవోదయకీగ్రాహ్య నాన్యదోద
 యకీభవేత్ ॥ కర్తృకాలమాహ - కాలాదర్శేనిగమః ॥ శ్రావణ్యాంప్రాప్తప
 ద్యాంవాప్రతిపత్తుఃపూర్వకైః । విధాన్యాచ్చందసాంతత్రోపాపకర్తృ
 త్వర్థసంభవేత్ ॥ అత్రపార్వమాసీశ్రవణహస్తయోరుపలక్షణం - తేనతా
 వపిసంగవస్తుశ్చ ॥ ఉదయేసంగవస్తుర్వేతుతాపర్వణీచార్కభే । కుర్మర్మ
 భస్మపాకర్తృఋగ్యజుస్సామగాఃక్రమాదితి పృథ్వీచంద్రః - తేనోదయసం
 గవోభయవ్యాపిసీముఖ్యా - పరేద్యుస్సంగవాభావేపూర్వేద్యురుభయాభా
 వేచైకకసత్వేపూర్వేద్యుశ్చతుర్దశేవేదనిషేధా త్సమాన్యవాక్యాదోదయ
 కీకర్తృపర్యాప్తాగ్రాహ్య - ససూర్వా - సంగవనిమిత్రపూర్వవిధానపదా
 భావాత్ - నాన్యదోదయకీత్యస్య పూర్వవిధానపరత్వాభావాత్ - తేనభా
 ద్రపదాదౌకాలాంతరేస్యాన్మతునిషిధేసహివ్రహ్మలాభేషిద్ధమాషగ్రహ
 ణంయుక్తం - అతఏవపర్యేద్యుస్సంగవవ్యాప్తౌపూర్వవిధానిషేధః - తద
 భావేతునేతి మూర్ఖవ్యవస్థాస్యయక్తావిధివైషమ్యాత్ - మాసనిషేధేపిత
 దాపత్యేచ్ఛ - పూర్వవిధానవచనసత్వేహిసాయుజ్యతే - ఏవంప్రవణేపిజ్ఞే
 యం - తస్మైవిష్ణ్వేస్థితికాద్వయమితిసూర్యోక్తవిరోధాత్ - తేనసా
 శస్త్ర్యమాత్రపరమిదం - తత్త్వంతు - ఏతచ్ఛుద్ధాధికసరం - తేనయథాగ్ని
 హేమాత్రాదౌ సాయంప్రాతః కాలబాధేసామాన్యేజీవనావచ్చిన్న కాలేద
 ర్పాదౌవానుష్ఠానం - యథావాప్రీత్యశ్వశపాద్య భావేయాగాతీప్రసిషి
 ధవర్జద్రవ్యే - తథాత్రసంగవాభావేషిద్ధవర్జకర్తృపర్యాప్తాదయికేకా
 లాంతరేవానుష్ఠానం నతుకదాచిన్నిష్ఠిధే - అపవాదాభావేఉత్పర్గస్యైవప్రా
 ప్తేః - కాత్యాయనాదీనాంతుదినద్యయేపూర్వజ్ఞావ్యాప్తౌఏకచేతస్సర్వేవా
 పూర్వైవేతి హేమాద్రిః - యదపి ॥ శ్రావణీమర్గనవమిదూర్వాచైవహు
 తాశనీపూర్వవిధానప్రకర్తవ్యాశివరాత్రిర్వలేద్దినమితిబ్రహ్మచైవర్థం - తద్రు
 ప్తాసవిత్రశ్రవణకర్తృదివైవకర్తృవిషయమితి హేమాద్రిః - అతఏవవచనా

ఘృణధర్మవ్రతాదావపిపూర్వైవ - మదసరత్నేక్యవం - మదసపారిజాతే
 పి, పూర్వవిధాయాం శ్రావణ్యాంవాజసనేయనామసాకర్తృత్వక్తం - మద
 సరత్నేతు ॥ పర్వణ్యోదయకేకుర్మశ్శ్రావణంతైత్తిరీయకాశ్చబహ్వచపరి
 శీప్రాతే - బహ్వచాస్మృతికర్తృవిధానార్థం ప్రప్రతేతత్రైత్తిరీయకకర్తృ
 విధ్యయోగాత్పుర్వోక్తకాళి కాపురాణాదాసామాన్యతః - బౌడయికప
 ర్వప్రాప్తేస్తస్మిషేధేనబహ్వచానాశ్రవణ విధానాత్తైత్తిరీయకపదమను
 వాదత్వాత్తస్యచప్రాప్త్యధీనత్వాత్ - ప్రాప్తేశ్చయజుర్వదిమాత్రపరత్వా
 త్సర్వయజుర్వేద్యుపలక్షణార్థం - అవయుత్యానువాదోవా - సతవిధాయ
 కంయేనవిశేషవిధిసంసంహారస్సాన్యత్ - అనువాదత్వాల్లక్షణానదోషః -
 అన్యధాత్వేదయికపర్వవిశిష్టో పాకర్తృద్వేదేనకర్తృవిధా కర్తృవిశిష్టేవా
 బౌడయికపర్వవిధావాక్యభేదాపత్రైః - తస్మాత్తైత్తిరీయక సత్తవిపక్షయా
 సర్వయజుర్వేదినామాదయికమేవపర్వేత్వక్తం - తస్మై నతావశ్యరిష్టైబ
 హ్వచాస్మృత్యవధిః॥ ధర్మప్రాప్తిపద్యక్తంతావత్ప్రబుక్షసమ్మేతమిత్యా
 దితదుదాహృతేవపరిశిష్టేవేదాంతధర్మవిధీనాందర్శనాత్ - నాన్యనువాదో
 యంకాళికాపురాణాద్బహ్వచాదీనామపితదాపత్రైః కుర్మశ్చిత్సర్వవిధిత్వే
 నతస్యైవార్థవాదత్వేనైతత్ప్రప్రానువాదిత్వాచ్చ - సచతైత్తిరీయకాణాం
 గృహ్యేతద్విధిరస్తి - యేనానువాదస్సాన్యత్ - సచవాక్యభేదః తైత్తిరీయక
 మాత్రస్యకర్తృమాత్రస్యవాఉద్దేశ్యత్వా యోగేనహవిరా రివదప్తవర్షంబ్రా
 హ్మణముపనయితేతివచ్చాగత్యాశిష్టసోద్యదేశ్యత్వాత్ - అన్యథోత్తరా
 ధ్దేబహ్వచపదస్యాన్యవిపక్షావల్యాశ్రవణస్యసర్వసాధారణ్యాపత్రైః - త
 స్మాద్ధేమాద్రిమతమేవయం క్షమితిదిక్ - ఇదంచశిష్యాసాధ్యాపయేత - ఆవస
 థ్యేగ్నోఅసాధ్యాపయతో నాధికారఇతికర్మః శ్రావణ్యామగ్రహణాదిదు
 ప్తాయాంకాతీయభిన్నైఃప్రోక్షపద్యాంకార్యం - తైస్తుశ్రావణపంచమ్యాం॥
 సంక్రాంతిర్గ్రహణంవాపిపార్శ్వమాస్యాంయదాభవేత్ - ఉపాకృతిస్తుపంచ
 మ్యాంకార్యావాజ సనేయిభిరిన్స్మృతిమహర్ణవేవాజ సనేయగ్రహణాదితి
 మేమాదిః ఇదంచనుత్రోక్తకాలపరత్వాద్బహ్వచపరమపిసాంఖ్యాయ
 నైస్తుహస్తేకార్యం - ఆపస్తంబైరాథర్వణైచ్చప్రాప్తపద్యాంయత్తదాధా
 యనః॥ శ్రావణ్యాంపార్శ్వమాస్యామాసాధ్యాంవోపాకృత్యేత్యాదేతత్ప్ర
 క్తపద్యామపిదోషే అసాధ్యాంకార్య మిత్యేవపర్థం - తచ్చాఖ్యేయవిపయం
 వా - సామగాస్తుశ్రావణేహస్తేకుర్మశ్చహ్వచాః॥ శ్రవణేదైవహస్తదే

సామవేదిన ఇతి నిర్ణయామృతే గోభిలోక్తే - సోమ్యతరః || ధనిష్ఠాప్రతిపద్య
క్తంత్యాష్ట్రముక్షసమన్వితమ్ | శ్రావణంకర్మకుర్వీరక్షణముగృహస్థామపా
తకాః || ఇతి మదనరత్నపరిశిష్టోక్తే - గార్గ్యోపి || సింహేరవాతుపుష్కరే
సూర్యాష్టావివరే బహిః | ఛందోగామిళితాః కుర్వ్యురత్సర్గంస్వస్వఛందసా
మ్ || శుక్లపక్షేతుహస్తేన ఉపాకర్తా సరాస్థాకిమితి || అవివరేగ్రహాదిదోష
హీనేవివరేదితిపాఠోజ్ఞానకృతః - పుష్కరేసూర్యాష్టా ఉత్సర్గః - అపరా
ష్టాకముపాకర్తేత్యన్వయః - అన్యస్తువిశేషః పూర్వమేవోక్తః - ప్రయోగపా
రిజాతేగోభిః || ఉపాకర్తేత్సర్జనంచవనస్థానామపీవ్యతే | ధారణాధ్యయ
నాంగత్యాన్యహిణాంబ్రహ్మచారిణామ్ || ఉత్సర్జనంచవేదానాముపాకర
ణకర్తృచ | అకృత్యావేదజప్యేన ఫలంనాప్నోతి మానవః || సర్వధాలోపేతు
కృచ్ఛగ్రిహపవాసశ్చ || వేదోదితానానిత్యానామితమనునాభోజనోక్తే - ఏ
వముత్సర్గేపి - అభిప్రసంగాదత్రైవోత్సర్జనముచ్యతే - తచ్చపాపమాసే
రోహిణ్యాంతత్యుష్టాష్టమాంవాకార్యం || పాపమాసస్యరోహిణ్యామ
ష్టకాయామధాపివా | జలాంతేఛందసాంకుర్యాదుత్సర్గంవిధివద్భహిరితియా
జ్ఞవల్క్యోక్తే - శ్రావణ్యాంప్రాప్తపద్యాం చోపాకృతౌక్రమేణపాపశు
క్లప్రతిపదిమాఘశుక్లప్రతిపదివాకార్యం - అర్థపంచమాన్తాసానధీయీతేతి
తేనైవోక్తే - అర్థపంచమాయేషసార్థచతురశ్చత్వర్థః - యత్తుహరితః ||
అర్థపంచమాన్తాసానధీతోధ్యవముత్సర్జజేత్ - సంచార్థషష్ఠాన్వేతితదాషా
ధ్యపాకర్తృవిషయం - బాధాయనాస్తుపాష్యాంమాఘ్యాంవాకుర్యుః - పా
ష్యాంమాఘ్యాంచోత్సర్జజేదితితత్సూత్రాత్ - తైత్తిరీయైస్తుతైస్యాంకార్యం -
తైస్యాంపార్శ్వమాన్త్యాంరోహిణ్యాంవావిరమేదితి తత్సూత్రాత్ - బహ్వృ
చైస్తుమాఘ్యాంకార్యం || అధ్యాయోత్సర్జనంమాఘ్యాం పార్శ్వమాన్త్యాంవి
ధీయత ఇతికారికోక్తే - కాతీయాస్తుభాద్రపదేకుర్యుః ఉత్సర్గశ్చేతిసందాది
తిధ్యాంప్రాప్తపదేపివేతికాత్యాయనోక్తే - సామగాస్తుసింహారోహుష్యే
కుర్యుః - తథాచసింహేరవాత్వీతిగార్గ్యవచనంపూర్వముక్తం - సర్వేషు
పాకర్తృదినేవాకార్యం || పుష్యేత్సర్జనంకుర్యాదుపాకర్తృదినేపథవేతిహే
మాద్రావాదిరగృహ్యాంక్తే - యదాసింహస్థేసూర్యేసతితస్యధ్యస్థహస్త
నక్షత్రాత్పాశ్చిమముగ్రాంతస్థాభవతి - తదాతస్మిన్పుష్యేఉత్సర్గంకృత్యా
తదుత్తరహస్తేఉపాకర్తృసామగాకుర్యుః || మాసేప్రాప్తపదేహస్తాత్పుష్యః
పూర్వోఽథవేద్యదాతదాచశ్రావణేకుర్యాదుత్సర్గంఛందసాంద్విజగతితత్రై

పరిశ్రేష్ఠోక్తేః - అత్ర ద్వావపిసారా మాసౌజ్ఞయా - తేషాంసారస్యేహో
 క్తేః - అత్రవిశేషమాహుకాస్తాఃజనిః ॥ ఉపాకర్తృణి చోత్సర్గేయథాకా
 సంసమేత్యచ। ఋషీన్దర్శమయాసు - త్వాపూజయే త్వయే ప్రతీతిః ఉపా
 కర్తృణ్యస్సర్గేవ త్రిరాత్రంపక్షిణీమహూరాత్రంవా సధ్యామృతమితామ
 యాముక్తం - అత్రసదీనాం రజోదోషోనాస్తి ॥ ఉపాకర్తృణిచోత్స
 ర్గజోదోషోనవిద్యతేఇతిగార్గ్యోక్తేః - అత్రైవరతాబంధన ముక్తంహే
 రాద్రాధిపిష్యే ॥ సంపాక్షేత్రావణస్యాంతేపార్శ్వమాస్యాందినోదయే ।
 ధ్వనం కర్షితమతిమాఘ్నిత్రిస్త్యుతివిధానతః ॥ ఉపాకర్తృణిక్రంత్రోక్త
 షీణాంచైవతర్పణమ్ । శూద్రాణాంచంత్రసహితంస్నానం దానంచతస్య
 తే ॥ ఉపాకర్తృణిక్రవ్యంఋషీణాంచైవపూజనమ్ । తతోపరాహ్లాసమ
 పీరతాసోఽతికాంశుభామ్ ॥ కారయేదత్తుతై శ్చస్తైసిద్ధాఢైఃస్థైవభూ
 తైః ॥ అత్రోపాకర్తృసంపత్సస్యపూర్ణతిథాదాత్మకస్యానువాదోనతవి
 ః - గౌరవాత్ప్రయోగవిధిభేదచక్రమాయోగాచ్చుద్రాదాతదయోగా
 ద్ - తేనపరేమ్యరుపాకరణేపిపూర్వేద్యురపరాహేతత్సరణంసిద్ధం - ఇ
 ంభద్రాయాంసకార్యం ॥ భద్రాయాంచేవస కర్తవ్యే శ్రావణీఫాల్గునీత
 నా । శ్రావణీసృపతింహంతిగ్రామం దహతిఫాల్గునీతి సంగ్రహాత్కేః - త
 స్యేత్యేతురాత్రావపితదంతేకుర్యాదితి నిర్ణయవృత్తే ఇదంప్రతిపద్యతా
 మాంసకార్యం ॥ సందాయాదర్యనేరతాబలిదానందశాసుచ । భద్రాయా
 నోకులక్రీడాదేశనాశాయజాయతే ॥ ఇతిమదనరత్నేబ్రహ్మవైవర్తాత్ భవి
 ష్యే ॥ ఉపలిప్తేగ్రహమగ్నేదత్తచతుష్యేస్య సేతుంభమ్ । వీరేతతోఽపి
 కేద్రాజామాత్రైర్యుతశ్చనుముహూర్తే ॥ తదనుపురోధాన్య పతేరతాంబ
 యతమంతేః ॥ ఇదంతాబంధనంనియతకాలత్వాత్ - భద్రావర్జ్యగ్రహ
 విదినేపికార్యంహూశికావత్ - గ్రహసంక్రాంత్యాదానిషేధాభావాత్ ॥
 ర్వేషామేవవర్ణానాంసూతకం రాహుదర్శనే । ఇతితత్కాలీనకర్తృపరప
 సత్యస్యత్ర - అన్యథాహూశికాయాంకాగతిః - అతపవ ॥ నిత్యేనైమిత్తి
 జప్తేహూమయజ్ఞక్రియాసుచ । ఉపాకర్తృణిచోత్సర్గేగ్రహవేధోనవిద్య
 తేఇతినియతకాలేనేతదభావఇతిధిక్ - ఉపాకర్తృణితద్దినభిన్న పరతంత్రతన్ని
 షీధాదిత్యక్రంత్రాక్ - మంత్రస్తు ॥ యేనబద్ధోబలీరాజాదానవేంద్రోమ
 నోబలః । తేనత్వామపిబద్ధామిరక్షేమాచలమాచల । బ్రాహ్మణైఃకత్రి
 మైవైవైశ్యైశ్చాదైగ్రివైశ్యమూనైః । కర్తవ్యోరక్షితా చాకోద్విజా

స్తనంపూజ్యశక్తితత్త్వ - అత్రైవహయగ్రీవోత్పత్తి - తదుక్తంకల్పతరౌ ||
 శ్రౌవణ్యోశ్రవణేజాతః పూర్వంహయ శిరాహరిః । జగాదసామవేదం
 తుసర్వకల్మషనాశనమ్ || స్నాత్వాసంపూజయే త్తంతుశంఖచక్రగదాధరమ్ ||
 అత్రాశ్వలాయనేనశ్రవణాకర్తోక్తం-శ్రౌవణ్యంపార్వమాస్యాశ్రవణా
 కర్తేతి - తత్రాస్తమయయోగిసిగ్రాహ్య - అస్తమితేస్థాలీపాకం శ్రవణ
 తేష్టినుత్రాత్ - అతఏవనోష్ఠైర్వర్జ్యప్రయోగాంతఃపాత నియమాత్తదం
 కైఃప్రసంగసిద్ధిరుక్తాద్వాదశే - అన్యథాశరేద్యుః ప్రాప్తాకఃప్రసంగః -
 ప్రసంగస్యయజ్ఞాకాస్తుపార్శ్వమాదర్శశబ్దయోఃపర్వాంత్యక్షణవదహారా
 త్రవాచిత్రాత్తత్త్రివక్త్రకాలన్యాప్తిర్గాహ్యేతి వికృతిత్వాచ్ఛేషపర్వే
 చ్ఛంతిశ్రౌవణాచిమానచతుష్టయ కృష్ణపక్షద్వితీయాసు అశూన్యశయనప్ర
 తం - తత్రచంద్రోదయవ్యాపిని - ఉపవ్యయేత త్వేవ సతీనిర్ణయావృతే -
 ఇతికాలనిర్ణయ సింధౌ , శ్రౌవణమాననిర్ణయః—సింహూ పరాష్టోడశ
 ఘటికాఃపుణ్యకాలః - అన్యథావృత్తవత్ - అత్రగోప్రసవేద్దుతసాగరేనా
 రదః || భానాసింహగతేచైవయస్యగోస్సంప్రసూయతే | మరణంతస్యోర్విష్టం
 పద్భిర్కాస్తైస్సంశయః || తత్రశాంతిప్రవత్సామియేనసంపద్యతేశుభమ్ |
 ప్రసూతాంతతణాదేవతాంగాం విప్రాయదాపయేత్ || తతోహూమం
 ప్రకుర్వీతపుత్రాక్తైరాజస్త్వమైః | ఆహుతీనాంపుత్రాక్రామయతంబు
 హుయాత్తతః || వ్యాహృతిభిశ్చాయంహూమః || సోపవాసఃప్రయత్నేన
 దద్యాద్విప్రాయదక్షిణామితి || తథా || సింహరాశౌగతేనూర్వేగోప్రసూ
 తిర్వచాభవేత్ | పాషేచమహిషీనూతేదివైవాశ్వతరీతథా || తదానిష్ఠం
 భవేత్ప్రించి త్రచ్చాంత్రైశ్శాంతికంచలేత్ | అన్యవామేతిసూక్తేనతద్విష్టారి
 తిమంత్రతః || జుహుయాచ్ఛతిలాజ్యేనతమష్టోత్తరాధికమ్ | వృత్యంజయ
 విధానేనజుహుయాచ్ఛతథాయతమ్ || శ్రీసూక్తేనతతస్సాన్నియాచ్ఛాంతిసూ
 క్తేనవాపునః | మధ్యరాత్రేనిశీధేవాయదాగౌక్రందతేనదా || గ్రామేవా
 స్వగృహేవాపిశాంతి కంపూర్తివద్దిశేత్ || ఏవంశ్రౌవణేబడబాప్రసవోదినే
 నిషిద్ధః - తదుక్తమథర్వవేది నాంగార్గ్య పరిశిష్టే || మాఘేబుధేచమహిషీ
 శ్రౌవణేబడబాదివాసింహేగావఃప్రసూయంతేస్వామినోవృత్యదాయకా
 ఇతిఅత్రతదుక్తావృతాఖ్యాశాంతిఃకాథ్యా-భాద్రకృష్ణతృతీయాకజ్జళీసంజ్ఞా
 సాపరాగ్రాహ్యేతిదినోదానీయఉక్తం - వచనంతుహరితాళికాప్రకరణేవ
 యోమః - భాద్రకృష్ణచతుర్థిబహుళాఖ్యావగ్యదేశేప్రసిద్ధాసాసాయస్సా

వ్యాపినిగ్రాహ్య-దిసద్వయేత త్రైపురార్వాగ్రాహ్యః॥ గౌర్యాశ్చతుర్థివటధేను
 పూజాదుర్ధృచ్చసంయర్భరహూళికేచవత్సస్యపూజావివరాత్రిత్రైపుర
 నివితాఘ్నంతిస్సంసరాష్ట్రమితిదివోదాసీయవచనాత్ - అత్రవత్సపూజా
 యాః సృగగుపాదానాఢ్యేనపూజాశబ్దేన బహుళాఖ్యాగృహ్యతత్కృతసేవ
 వ్యాచఖ్యామదసరత్సేవ్యేవం - అత్రగోపూజాయవాన్నాశసంపతత్రైవో
 క్తం-భాద్రకృష్ణవృషీహాశవృషీసా సప్తమీయతేతిదివోదాసః - భాద్రకృష్ణ
 సప్తమ్యాంశీతలావ్రతం-తత్రపురార్వాగ్రాహ్యేతిహేమ-ద్రా-అభజన్తాష్ట
 మీసాచకృష్ణాదిమాసేనభాద్రపదకృష్ణాష్టమీ॥ తథాభాద్రపదేమాసికృష్ణా
 ష్టమ్యాంకలాయగే । అష్టావింశతిమేజాతః కృష్ణోసాదేవకీ సుత్యతికల్పత
 రౌబాహ్మకైః - అత్రేదంమాఘవమతం- అష్టమీర్వేధా - జన్తాష్టమీజ
 యంతీచేతి - తత్రాద్యాకేవలాష్టమీ ॥ యేనకుర్వంతిజానంతఃకృష్ణజన్తాష్ట
 మీవ్రతమ్ । తేభవంతినరాఃప్రాజ్ఞవ్యాళావ్యాఘ్రాశ్చకాననశిలస్కాంధా
 త్ ॥ దివావాయదివారాత్రానాస్తిచేద్రోహిణీకలా । రాత్రీయక్తాంప్రకు
 ద్వీతవిశేషేజేందుసంయుతామితిపురాణాంతరాత్॥ శ్రావణేబహుళేపక్షే
 కృష్ణజన్తాష్టమీవ్రతమ్ । సవరోలిసరోయస్తుభవతికూర్కరాక్షసశిఖివిష్యో
 క్తశ్చ కేవలాష్టమ్యాదీవోపోష్యత్వావగతేః సైవరోహిణీయక్తాజయంతీ ॥
 కృష్ణాష్టమ్యాంభవేద్య త్రకలైకారోహిణీయది । జయంతీనామసాప్రీక్తా
 ఉపోష్యాసాప్రయత్నతత్కృతపిమ్మిపురాణాత్ ॥ అష్టమీకృష్ణపక్షస్యరోహి
 ణీబుక్షసంయుతా । భవేత్పృష్ఠపదేమాసిజయంతీనామసాప్రీతిసిఘ్న
 రహస్యాదివచనాచ్చ - జ్యోతిరాదివత్సంజ్ఞయాకర్తృభేదః - రోహిణీయోగ
 శ్చైహూరాత్రంముఖ్యః - నిశేధమాత్రమధ్యమః - దివసాదావధమః ॥
 అహూరాత్రంతయోగ్యో గోహ్యసంపూర్ణోభవేద్యది । మహూర్తవ్యో
 హూరాత్రయోగ శ్చేత్రాముపోషయేదితివసిష్ఠసంహితోక్తేః ॥ అర్ధరాత్ర
 తుయోగోయంతారాపత్యదయేనతి । నియతాత్మాశుచిస్సన్నితఃపూజాం
 తత్రప్రవర్తయేదితివిష్ణుధర్మోక్తే॥ వాసరేవానిశాయాం వాయుత్రైస్వలాప్సి
 రోహిణీ । విశేషేణసభోమాసేనైవోపోష్యావసిషిర్భితి పురాణాంతరా
 చ్చ - విశేషేణేతిశ్రుతేర్భాద్రపదేపీదం - శ్రావణేభవత్సవేతివత్సమా
 నాత్ - గౌడాస్తునిశేధవరోహిణీయోగే జయంతీనాస్యభత్యాహుః - త
 స్మైవాసరేవానిశాయాం వేదివిరోధాత్ - 'యోగవిశేషాద్ధౌతౌత్పలమిత్య
 న్యే - తేష్యకరణేదోష శ్రుతేరుపేక్ష్యాః - తత్రజన్తాష్టమీవ్రతసంకల్పం -

పూర్వోక్తవచనేషు అకరణేంద్రాశ్రుతేః || వర్ణేషు దేహి యానారీకృష్టజ
 న్నాప్తమిద్రతమ్ || సకరోతిమహాప్రాజ్ఞవ్యాఖ్యేభనతికాననగతిసాగ్రం దేవీపా
 శ్రుతేశ్చ - సకరోతిసరోయన్వితీపుర్వము కైరత్రస్త్రో లింగమతంత్రంమద
 సరత్పూర్వం దేవ్యత్రఫలమభ్యుక్తం || ఉన్నాప్తమిద్రతం యేవైద్రువ్యంతిస
 రోత్రమాః | కారయంత్యభవాలోకాన్సక్తిసేషాంసదాస్థితా || సిద్ధ్యంతిస
 ర్వకార్యాణిక్రమేజ్జాప్తమిద్రతగతి - జయంతీవతం తుస్థ్యంకామ్యంచ ||
 మహాజయార్థంకరుతాంజయంతీముక్తయేనః || ధర్మమర్థంచకామంచమో
 త్తందమునిపుంగవ || దదాతివాఙ్మతాసర్థాన్యే చాన్యే పృథి దుర్లభాభి
 సాగ్రం దాదాఫలశ్రుతేః || శూద్రాన్మేనతుయత్పాపంశవహస్తస్థభాజనే |
 తత్త్వాపలభతేకుంతిజయంతీవిముఖోనరః || సకరోతియదావిష్టోర్జయంతీ
 సంభవంత్రతమ్ || యనుస్యవశమాపన్నస్య హతేనారకేంద్రధామిత్యకరణే
 నందాశ్రుతేశ్చ - యదాచపూర్వేద్యుపరేద్యుర్వారోహిణీయోగస్తదాజ
 న్నాప్తమిజయంత్యామంతర్భూతాజ్ఞయా - సతుజ్జ్వాప్తమిద్రతంపృథక్కా
 ర్యం - విష్ణుశృంఖలవత్ - తదుక్తమాభవేనైవ || యస్త్విన్ద్యేజయంత్యా
 భ్యోయోగోజ్జ్వాప్తమితదా | అంతర్భూతాజయంత్యాం స్యాదృక్షయోగ
 ప్రశస్తీభి - మదసరత్పూర్వయామృతగోడమైథిలమితేష్యేపం - హేమా
 ద్రియ || రోహిణీసంయుతోపిష్ట్యాసర్వా ఘాఘాపినాశసి | అర్ధరాత్రా
 భశోర్ధ్వంకలయావాయదాభవేత్ || జయంతీనామసాప్రోక్తాసర్వపాపప్ర
 ణాశసేత్యగ్నిపురాణాదర్ధరాత్ర ఏవరోహిణీయోగస్యప్రాశస్త్యాత్ - ము
 హూర్తమపిలభ్యేతేత్యాదీనాంచార్ధరాత్రయోగేభ్యపవత్రేర్జయంతీప్ర
 తంభిన్నం - తత్త్వంతుహేమాద్రిమతేపిజయంతీవ్రతంభిన్నమేవ - ఉదయే
 చాప్తమిత్యస్య తేనజయంతీ పరత్వోక్తేః - కించ || రోహిణ్యామర్ధరాత్రేచ
 యదాకృష్టాప్తమిభవేత్ | తస్యామభ్యుర్వసంశౌరేర్హంతిపాపంత్రిజన్తజమితి
 విష్ణుధర్మోక్తేః || సమాద్యోగేతురోహిణ్యాంసీతే ధేరాజసత్రమ | సమజా
 యతగోవిందోచాలయాపీతతుర్భుజః || తస్మాత్తంపూజయేత్తత్రయథావి
 త్రాసురూపతగతిపిష్టపురాణాచ్చార్ధరాత్రస్య కర్మకాలత్వ మవసీయతే-
 అతః కర్మణోయస్యయః కాలిత్యాదివచనాతూర్వత్రైవప్రాప్తేపరది
 నేనతోపిరోహిణీయోగస్యప్రయోజకత్వం - అన్యథాబుధనారాదేరపి
 తత్త్వాపవత్తేః - కించ - జయంతీశబ్దోరాత్రివిశేషవచనః || అభిజన్నామన
 త్తత్రంజయంతీనామశర్వసి | మహారోహిణీయోగేనామయత్ర జాతోజనార

సఖిత్రయప్రకృత్యుపాధాత్ - తేనతద్యోగిరోహిత్యాం - గౌరవాన్వితవ్రతభేదః - యత్తు, వాసరేవానిశాయంపేతతత్రైకమితకన్యాయేనసీగ్ధయోగైస్యనస్తుత్యర్థపురస్కరితేర్థరాత్రయోగాభావేప్రాశస్త్యార్థం - యద్యపి || దివావాయదివారాత్రౌనాస్తీచేద్రోహణికలా | రాత్రయిక్తాంశుకుర్వితవిశేషణేందుసంయుతామిత్యనేనరోహణీయోగాభావేర్థరాత్రవ్యాప్తిగ్రాహ్యత్వోక్తా - తథాపియస్మిన్సర్వజయంతీయోగానాస్తీత్రజయంతీవ్రతలోపేప్రాప్తే - ఐష్టమిమాత్రేపజయంతీవ్రతంకార్యం ఇత్యేవంపరమిథమితతదాశయః - అత్రహిసత్రాయామూర్యవిశ్వజితాయశేత || ఏషామసంభవేరుర్యాదిప్రపంచైశ్చ సరింజ్వజగతివద్రోహణీయోగాభావేవిధానాత్రతాగ్రాహ్యప్రతిస్సాగతే - అతఏవోక్తం - జయంతీనామశర్వకీతియచ్చసామందే || ఉదయేచాప్తమీకించిన్నవమీసకలాయది | భవతేబద్ధసంయుక్తప్రాజాపత్యర్థసంయుతా || అపివర్షశతేనాశిలభ్యతే వాథవాసశేతియచ్చపాద్యే || ప్రేతయోనిగతానాంతప్రేతత్వ్వంనాశితంతత్రై | యైస్సతాత్రావణేమాసిఅష్టమిరోహణీయుతా || కింపుసర్పధనారేణ సోషేనాపవిశేషతః | కింపుసర్పమీయుక్తాకుశికోట్యాస్తుముక్తేదేతితద్దానాదివిషయం ఉపవాసాశ్రవణాదిత్యసంతభట్టః - జయంతీపరమితహేమాద్రిః - ఉదయేచంద్రోదయగతికేచిత - తన్నుచంద్రోదయసత్వే సందేహశ్చన్నవమీసకలేత్యయోగాన్తానాభావాచ్చ - తేనసూర్యేద్యస్సప్తమివేధేపరదినే సూర్యోదయేఘటికాపిగ్రాహ్యపూర్వవిధాప్తమితిపాద్యోక్తే - ఇతియుక్తం - అతోనవ్రతభేదోనాశ్యంతర్భావగతుర్వాచివాక్ - గౌడాస్తునవమీతుయపరమిదంవచనం - నవమీసకలాయదీతివిశిష్టోక్తే - ఏతత్పూర్వదినేజయంత్యభావసరమిత్యాహుః - జయంత్యాది సర్వాపవాదోయమితిమాదామత్యాహయః - వయంతుసత్యంత్రతభేదః - లోకాస్తుజన్మాప్తమీవానుష్ఠంతి - సహి || శ్రావణేవాసభస్యేవారోహణీసహితాప్తమి | యదాకృష్ణానరైర్లభ్యాసాజయంతీతీర్తిరితా || శ్రావణేనభవేద్యోగోసభాస్యేతుభవేద్ధృవమితిమాధవీయేవసిష్టసంహితోక్తాపిభాద్రజయంతీకేనాపిక్రియతే - అతఃసూర్యేద్యరేవోపవాసః - యద్వాగుణాత్ఫలం - సప్తమీబ్రహ్మవర్చసకామముపసయేదితిపదిత్యనేతన్నునిత్యత్యానుపపత్తే - అత్రగౌణముఖ్యుచాంద్రాభ్యామేకఏవమాసగత్యస్త్యే - తన్నుఏకవాక్యేఉభయనిర్దేశేవాశబ్దద్వయాయోగాత్ || అతోజయంతీవ్రతస్యాపినిత్యత్వాన్వయపదానచ్యయంకార్యమితిబూరియః - అతఏవ

హేమాద్రిమదనరత్నాదౌజన్మాప్తమీవ్రతంజయంతీవ్రతంచభిన్నముక్తం - భి
 న్నకాలత్వాత్సర్వభూతావదంతర్భావోనేతిసిద్ధయద్యపి-పూర్వాపరావా
 ల్పాపిరోహిణీయుతైవకార్యేతి గ్రంథానాంతత్వంతీయతే తదజిజయం
 తీవరమేవ ఇదంచకావ్యమేవత్యసంభట్టః-తద్దూషణం హేమాద్వాజ్ఞేయం-
 నిత్యంకామ్యమితిబహువః- ననుయథాసిష్ఠ్యశృంఖలయోగేనశ్రవణద్వాదశీవా
 మనజయంత్యాదిసర్వసిద్ధిభూతైకాదశీవల్పాపిపరా - తథా॥కలాకాష్టా
 ముహూర్తాపయదాకృష్టాప్తమితిథిః॥నవమ్యాంవైవగాగ్రీహణ్యత్సప్తమిసం
 యుతాసహిత్యాదివచనాదర్థోదయాదివద్యోగాధిక్యేఖలాధిక్యాత్పరైవజ
 న్మాప్తమియుక్తైచితే-వార్తమాత్య-సహితత్రవ్రతభదో ద్వయోర్నిత్యత్వం
 ద్వయోరకరణదోహోవాక్రతః-ఇహత్వేతైస్త్రిభిర్వైతభిన్నంజ్ఞాభేదాద్ధర్మ
 భేదాత్కాలభేదాచ్ఛిపవాసభేదస్సప్తపవ- ఏకదైవతత్వాచ్ఛ్రీవణద్వా
 దశీవన్నపారణాలోపదోహోపి- తేనవ్రతద్వయమేవయుక్తం - ద్వయోరపి
 నిత్యత్వాత్ - కేచిత్తు ॥ త్రేతాయాంచ్యాపరైవరాజస్సృతయుగేతథా।
 రోహిణీసహితాచేయంవివృత్తిస్సముపోషితా ॥ అతఃపరంమహీపాలసం
 ప్రాప్తేతామసేకతా । జన్మనావాసుదేవస్య భవితావ్రతముత్తమమితిహే
 మాద్వాసహిపురాణాత్ - కలౌజన్మాప్తమీవ్రతమేవనజయంతీవ్రతమిత్యా
 హుః- తన్న- తామసేకలావిత్యక్తే - పరమశ్రేయోహేతోరస్యకలౌపా
 పినాదుర్లభత్వముచ్యతే - తేనకలౌతామసాసకరిష్యంతి - కింతుభన్యావే
 త్యర్థః - అస్యథా ॥ శూద్రాశ్చబ్రాహ్మణాచారాభవిష్యంతియుగేకతా ॥
 ఇత్యాదౌవిధికల్పనాపక్షైః - అత్రనిశితవేధపవగాహ్యః - పూర్వోక్తవచ
 నేషుతస్యైవముఖ్యకాలతోక్తైః ॥ అప్తమివరాత్రిశ్చహ్యర్థ రాత్రాదధో
 యది । దృశ్యేతేషుటికాయాసా పూర్వవిధాప్రకీర్తితేతిమాధవీయే పురా
 ణాంతరాత్ ॥ అర్ధరాత్రేతురోహిణ్యాంయదాకృష్టాప్తమీభవేత్ । తస్యా
 మభ్యుచ్చసంకారేర్హంతిపాపంత్రిజన్మజమితిభవిష్యోక్తైః ॥ అప్తమి రోహిణీ
 యుక్తానిశ్య రేదృశ్యతేయది । ముఖ్యకాలఇతిఖ్యాత స్తత్రజాతో హరిస్స
 యమితివసిష్ఠసంహితోక్తేశ్చ - తత్ప్రాప్తమీద్యేధారోహిణీరహితా తద్య
 తాచ - ఆద్యాపిచతుర్థా - పూర్వేష్యరేవనిశితయోగినిపరేద్యరేహాభయే
 ద్యరనుభయేష్యేతే - తత్ప్రాద్యయోరసంకేహావచ కర్మకాలవ్యాప్తేః ॥
 జన్మాప్తమిరోహిణీవశివరాత్రిస్తథైవచ । పూర్వవిధైవకరవ్యాతిధిభాం

తేచపారణమిభ్యగూడతేశ్వ - అస్మాత్కేవలరోహిణ్యపదా సోపనిధిః -
 అంత్యయోఃపరైవ - పాత్రస్సంకల్పకాలవ్యాప్తిరాధిక్యాత్ ॥ వర్జనీయా
 ప్రయత్నైససప్తమీసంయుతాప్తమీతిబ్రహ్మకైవర్రాచ్చ - ఏవనుంశతః - సమ
 వ్యాప్తావపివిషమవ్యాప్తాత్వాధిక్యేననిర్ణయః - రోహిణీయుతాశిచతుర్థా -
 పూర్వేద్యురేవనిశ్చరోహిణీయుతాపరేద్యురేవోభయేద్యురనుభయేద్యు
 శ్చ - అత్రోప్యాప్యయోరసంబంధః ॥ కార్యవిధాపినస్తమ్యారోహిణీస
 హితాప్తమీతిపాద్యోక్తేః ॥ జయంత్యాం పూర్వవిధాయాముపవాసంస
 మాచరేదితిగారుడాచ్చ ॥ సప్తమీసంయుతాప్తమ్యునిశ్చరోహిణీయది
 భువితాసాప్తమీపుణ్యాయావచ్చందదివాకరావితవహ్నిపురాణాచ్చ - ద్వితి
 యేత్యసంబంధావ - తృతీయపక్షేనరైవ ॥ వర్జనీయాప్రయత్నైససప్తమీ
 సంయుతాప్తమీ - సముత్పాదినకర్తవ్యాసప్తమీసంయుతాప్తమీతిబ్రహ్మకై
 వర్రాత్ - చతుర్థ్యపిత్రేధా - పూర్వేద్యున్నిశ్చేదప్తమీపరేహ్నిరోహిణీపరే
 హ్యప్తమీపూర్వేహ్నిరోహిణీ - ఉభయేద్యురుభయన్యనిశ్చేధాసంబంధోవేతి -
 ఆద్యేపరేద్యుర్జయంతీయోగన్యసత్వాత్పరైవేతిమాధవః - తదుక్తంతేనై
 వ ॥ యస్మిన్వైజయంత్యాఖ్యయోగోజన్మాప్తమీతదా - అంతర్భూతాజ
 యంత్యాంస్యార్థక్షయోగప్రశస్తితథితి ॥ పూర్వవిధాప్తమీయతుఉదయే
 నవమిదినే - ముహూర్తమపినంయుక్తాసంపూర్ణాసాప్తమీభవేత్ ॥ కలా
 కాప్తాముహూర్తాపియదాకృష్టాప్తమీతిధిః - సవమ్యాంనైవగ్రాహ్యస్యా
 త్సప్తమీసంయుతాసహీతిపాద్యోక్తేశ్వ ॥ హేమాద్రిస్తావహ-అప్తమ్యాః
 పాత్రాన్యాత్తస్యాశ్చపూర్వేద్యుఃకర్తకాలవ్యాపిత్యాత్పూర్వైవ - పార్శ్వం
 తుపూర్వేహ్నిశ్చేదప్తవ్యభావేజ్జేయం - అంతర్భావోక్తిస్తుమూర్ఖదంభి
 రుమాత్రమితి - అన్యేతుపూర్వవిధాప్తమీవాక్యేనజన్మాప్తమ్యాంసూర్యోద
 యేసప్తమీవేధసిషేధాత్ - కలాఘటిమాత్రప్యాదయకీగ్రాహ్య - కార్య
 విధాపినస్తవ్యేతిజయంతీపరం ॥ జయంత్యాంపూర్వవిధాయాముపవాసం
 సమాచరేదిత్యేకవాక్యత్వాత్ - తత్ప్రాశస్త్యయోచ్చిత్యత్వాత్కాలభేదా
 చ్చేపవాసద్వయంభవత్యేవ - యదాతుకేవలాప్తమీశుద్ధాధికాతదాత్వా
 గహేతోసప్తమీవేధస్యాభావాత్పూర్వైవ - యదివావిధన్యనాతదాప
 రదినేగ్రాహ్యతిథేరభావాత్పూర్వైవ - ఏవంసర్వాణ్యోదయకావాక్యాని
 సప్తమీవేధపరాణి - యేతు ॥ జన్మాప్తమీంపూర్వవిధాంసముత్పాదంసకలామ
 పి - విహాయనవమింశుద్ధాముపొష్యవ్రతమాచరేదితివ్యాసోక్తేర్విధాయా

తేయేశుధనవన్యూమునవాసః - దశమివేధేద్వాదశ్యసనానవదిత్యహః॥
 తేనిర్మూలత్యాదుపేత్క్యోముహూర్తమపి సంయుతేతిరోహిణీ - యోగే
 త్యాజ్యతోన్వితైః - తిథ్యంతపారణవాక్యానాంబిషయత్యావప్తైః - సవ
 జయంతిపరాణి శుద్ధాధికాపరాణివాతాని, భృగ్వదైః పూర్వవిధాప్త
 న్యూమపితిథ్యంతపారణోక్తైః - తేనకలాకాష్ఠేతివాక్యంతరదశాజయం
 తీవరమేతత్ - తత్త్వంతలప్తన్యూకర్తృకాలవ్యాప్తే ॥ దివావాయదివా
 రాత్రీనాన్తీచేద్రోహిణీకలా । రాత్రియుక్తాం ప్రకుర్వీత విశేషే జేయ
 సంయుతామతిపూర్వోక్తవాక్యైః - రోహిణీయోగా భావేగ్రాహ్యతోన్వ
 క్తైర్వచనాతలకర్తృకాలవ్యాప్తీం త్యక్తావపూర్వాపరావాల్యాపి రోహిణీ
 యుతాగ్రాహ్య - మాధవమదనరత్నసిర్ణయామృతానంతభట్ట గౌడమైథిల
 గ్రంథాదివ్యప్యేవమితి - యుక్తంశుఉపవాసద్వయంకార్యం - ద్వయో
 ర్నిత్యత్యాదితితువయం - అంత్యయోఃపరైః ॥ సప్తమిసంయుతాప్తన్యూం
 భూత్యాబుక్షంత్యిజోత్తమ । ప్రాజాపత్యంద్వితియేహ్మనుహూర్తార్థం
 భవేద్యది ॥ తదాప్తయామికంపుణ్యం ప్రోక్తంవ్యాసాచిభిః పురేతిస్కందా
 త్ ॥ ముహూర్తేనాపిసంయుక్తాసంపూర్ణాసాప్తమిభవేత్ । కంపునన్వవ
 మీయుక్తాకులతోట్యాస్తుముక్తీదేతి పాచ్ఛాచ్ఛేతిదిక్ ॥ నింబాదిత్యోపాస
 కాస్తుజన్మాప్తమిరామనవమి శివరాత్ర్యాదా పూర్వేహ్నికర్తృకాలినాంతి
 థింత్యక్తాద్విత్రిముహూర్తాపరైవతిథిర్గ్రాహ్య ॥ ఉదయవ్యాపిగ్రాహ్య
 కులేతిథిరుపోషణే । నింబారోగభగవాన్యేహం వాల్మీకార్థఫలప్రదభి
 హేమాద్రామాత్యోక్తముక్తిసప్తమి ప్రతీభవిష్యోక్తేరిత్యాహుః - త
 న్ను - యదిద్వితీయేదివసేతుముక్షతిథ్యోర్మృతస్సాన్త సతదోపవాసః ॥ పూ
 ర్వేప్రసూర్యాదివసేద్వితీయేదివసేభక్తోధతదా ప్రతాద్యమితిమాత్యవ్యాక్య
 నతత్రైవిశుపసంహారాత్సర్వాధత్వేన మానాభావాత్ - ఋక్షతిథ్యోర్మ
 స్తసప్తమ్యోః- అన్యథాఋషిపంచమ్యాదాతదాపత్తిః- శిష్టాచారాన్నేతి
 చేత్ - సతస్సన్యాయవచోవిరోధేనహేయత్యాత్ - ఇదానీంక్యాపినింబా
 రోగపాసనాభావాచ్ఛేతి సంక్షేపః - పారణంతు ॥ తిథిరష్టగుణంహం
 తినక్షత్రంచవతుగ్గుణమ్ । తస్మాత్ప్రయత్నతఃకుర్యాత్తిథిభాంతేవ పారణ
 మితిబ్రహ్మకైవర్తాత్ ॥ తిథ్యర్థయోగదాచ్ఛేరో సత్ప్రాంతమథాపివా ।
 అర్థరాత్రేభవాకుర్యాత్పారణంత్యవరేహసీతి హేమాద్రావచనాచ్చార్థరా
 త్రైపుష్కలయాంత్యేతరాంతే వేతిముఖ్యోపదేశః ॥ సూర్యేవ్యేనోపవాసేషు

దివాపారజమిష్యతభితి బ్రహ్మకైవ ర్తంత్యస్యవిషయం దినేముఖ్యకాలాభే
 న్యతరాంతేవాజ్ఞేయం - గౌడాస్తు ॥ సరాత్రోపారణంకుర్యాద్యతేవైరో
 హిణీప్రతాత్ । తత్రనిశ్యసితత్కుర్యాద్వర్జయిత్వామహనిశామితిబ్రహ్మం
 డపురాణాద్రాత్రౌసార్థప్రహరమధ్యే కార్యమిత్యాహుః ॥ మహానిశాతువి
 జ్ఞేయామధ్యమంమధ్యయామయోః ॥ తథా ॥ మధ్యమప్రహరేమాత్రేవిజ్ఞే
 యాతుమహనిశేఽస్మత్సంతరాత్ - కల్పతరోమదనరత్నే వైవం - కామధే
 నోగర్హస్తు ॥ మహానిశాతువిజ్ఞేయమధ్యమంప్రహరద్వయమితి ॥ అహవృద్ధ
 శాతాతపస్తు ॥ మహానిశాద్వీపుటకేరాత్రౌ మధ్యమయామయోరిత్యాహుః -
 వేదపాఠపరమేతదిత్యన్యే - మహానిశాయామన్యతరాంతే తృతీయదినేపార
 ణం - అపరేహానీతిపారణోత్తరదినపరత్వాత్ - ఉభయాంతాసేషణాది
 త్యాహుః - తత్త్వంతు ॥ మహానిశాతోర్వాగన్యతరాంతలాభేమహానిశాసే
 ధిః - మహానిశాయామేవలాభేతత్రైవపారణమితి - దివోదానస్తు ॥ రజనీప్రహ
 రంయావత్ప్రవృత్తిః కర్మణోమతా ॥ పారణంతావదేవేష్టం ప్రసాదాన్నభవే
 ద్యదీతిస్కా - చందూర్ధ్వనిషేధమాహ - తస్మిర్ములం - అశక్తౌతువహ్ని
 పురాణే ॥ భాంతేకుర్యాత్తిథేర్వాపి శస్త్రంభారతపారణమితి - గారుడేవి
 స్టుభర్యేచ ॥ జయంత్యాంపూర్వవిధాయా ముపవాసం సమాచరేత్ । తి
 థ్యంతేవోత్సవాంతేవాప్రతికర్షితపారణమ్ ॥ అశక్తౌతు ॥ తిథ్యంతేతిథిభాం
 తేనాపారణంయత్రచోదితమ్ । యామద్వయోర్ధ్వగామిన్యాం ప్రాతరేవ
 హిపారణా ॥ సవీవోత్సవాంతగతికాలాదర్భౌక్తేప్రేతి సంక్షేపః - అష్ట
 మ్యాంవిశేషో హేమాద్రాభవిష్యే ॥ తతోష్టమ్యాంతిత్త్రైస్సాతోనద్యాదౌ
 విమలేజలే । సుదేశేశోభసంకుర్యాద్దేవక్యానుసృతికాగృహమ్ ॥ తస్యధ్యేప్ర
 తిమాస్థాప్యాసాచాప్యప్రవిధాన్స్తౌతా । కాంచనీరాజతీతామ్రపై త్రళివృ
 న్మయీతథా ॥ వాగ్మీ మణిమయీచైవ వర్ణకైర్నిఖితాథవా । సర్వలక్షణసం
 పూర్ణాపర్యంకేచపటావృతే ॥ దేవకీంతత్రచైకస్మిన్ప్రదేశేసూతికాగృహే ।
 ప్రస్తుతాంచప్రసూతాంచస్థాపయేన్నంచకోపరి ॥ మాంతత్రచాలకంసుప్తం
 పర్యంకేస్తసపాయినమ్ । యశోదాంతత్రచైకస్మిన్ప్రదేశేసూతికాగృహే ॥
 తద్వచ్చకల్పయేత్పార్థ ప్రసూతవరకన్యకామ్ । కశ్యపోవసుదేవోయమదితి
 వైప్రచదేవకీ ॥ శేషోవైబలభద్రోయ్యంయశోదాతీతిరన్యథూత్ । సందఃప్రజా
 పతిర్దత్తోగర్హస్పాపివతుర్ముఖి ॥ గౌడేనుకుంజరవైప్రదానవాశ్చత్త్రపా
 ణయః । తేశానియాశ్చతత్రైవకాలీయాయమునాహ్రదే ॥ ఇత్యేవమూదియ

త్రించిచ్ఛక్యతేచరితంమమ । లేఖయిత్వాప్రయత్నేన పూజయేద్భక్తితప్త
 రః ॥ మంత్రాణానేనకౌంతేయదేవకీం పూజయేన్నరః ॥ గాయద్భిఃకిన్నరా
 వ్యైస్సతతపరివృతా వేణవీణానినాదైశ్శృం గారాదర్శకుం భద్రవరకృతక
 రైఃకంకరైస్సేవ్యమానా । పర్యంకేనాస్త్వస్త్రేయాముదిత తరముఖీపుత్రిణీన
 మ్యుగాస్తేసాదేవీదేవమాతా జయతిసుతనయాదేవకీకాంతయాపా ॥ పాదౌ
 సంవాహాయంతీశ్రీరేవక్యాశ్చరణాంతికే । నివణ్ణాపంకజేపూజ్యానమోదే
 వ్యైశీమేభిః ॥ అర్ధరాత్రేవసోర్ధారాంపాశయేద్గుడసన్నిపా । నాడీవర్ధా
 పనంపక్షినామాదేవకరణంసుమ ॥ తతోమంత్రేణవైదద్యాచ్ఛందాయర్ఘ్యం
 సమాహితః । శంఖతోయంసమాదాయసప్తకుశచందనమ్ ॥ జానుభ్యాం
 ధరణీంగత్వాచంద్రాయర్ఘ్యంనివేదయేత్ । క్షీరోచార్ణవసంఘాతఅత్రి
 గోత్రసముద్భవ ॥ గృహాశార్ఘ్యం శశాంకేదంగోహిణ్యా సహితోమమ ।
 జ్యోత్స్నాపతేనమస్తుభ్యం సమస్తేజ్యోతిషాంపతే ॥ సమస్తేరోహిణీకాంతఅ
 ర్ఘ్యంసంప్రతిగృహ్యతామ్ । యథాపుత్రంహరింలభ్యాప్రాప్తాతేనిర్వృతిః
 పరా ॥ తామేవసిర్వృతిందేహీసుపుత్రంజర్మయస్వమే ॥ ఇతిదేవక్యర్ఘ్యః -
 తతఃపుష్పాంబలిందత్వా యామేయాషేప్రపూజయేత్ ॥ ప్రభాతేబ్రాహ్మ
 ణాశ్చక్రార్థోజయేద్భక్తిమాన్నరః ॥ ఓంసమోవాసుదేవాంగోబ్రాహ్మ
 ణహితాయచ । శాంతిరస్తు శివంచాస్తుఇత్యక్వామాంవిసర్జయేత్ ॥ ఇదం
 ప్రతిమాసకృష్ణాష్టమ్యామపుగ్నక్తం - మదనరత్నైః వహ్నిపురాణే ॥ ప్రతి
 మాసంచతేపూజామష్టమ్యాంయఃకరిష్యతి । మమచైవాఖిలానాగ్రమాస్తస్మి
 సంప్రాప్యత్యసంశయమ్ ॥ తథా ॥ ఆనేనవిధినాయస్తు ప్రతిమాసంసరేశ్వ
 ర । కరోతివత్సరంపూర్ణంయావదాగమనంహరే ॥ దద్యాచ్ఛయ్యాంసుసం
 పూర్ణాంగోభీరత్నైరలంకృతామ్ ॥ ఇతిజన్మాష్టమీ వ్రతమ్—భాద్రామా
 వాస్యాయాంకుశగ్రహణముక్తం హేమాద్రాహారీతేన ॥ మాసేనభస్యమా
 వాస్యాతస్యాందరోచ్ఛయోమతః । అయాతయామాస్తే దర్శ్యా వినియో
 జ్యాఃపునఃపునః ॥ సభాశ్చావణితేనదర్శాంతమాసేజన్మాష్టమ్యానంతరం
 దరోల్లభ్యతే - మదనరత్నైః ॥ మాసేనభస్యే మావాస్యా తస్యాంద
 రోచ్ఛయో మతఇతి మరీచివాక్యముక్తం-సభాస్యాభాద్రపదః - తేనమహా
 లయాంతగ్రతదరోల్లభ్యతే - అత్రగౌణముఖ్యః - చాంద్రాభ్యామేక
 ఏవదర్శ ఇత్యన్యే— భాద్రపదశుక్లతృతీయాయాం హరితాళికావ్రతం -
 తత్రపరాగ్రాహ్య ॥ ముహూర్తమాత్రసన్వేదితేనోగోదీవ్రతంపరే । శుద్ధా

ధికాయామప్యేవంగణయోగ ప్రశంసనాదితిమాధవోక్తే - చతుర్థియుక్తా
యాంఘలాధిక్యం మాధవీయేతపస్తంబః || చతుర్థిసహితా యాతా సాతృతీ
యాఘలప్రదా | అవైధవ్యకరాస్త్రైతాంపుత్ర పౌత్రప్రవర్ధిన్ || ద్వితీయా
యోగేప్రత్యవాయమాహసపవ || ద్వితీయా శేషసంయుక్తాం యాశరోతివి
మోహితా | సావైధవ్యమవాప్నోతిప్రపదంతిమనీషిణాశతి || అద్యామధుశా
వణికాకజ్జశీహరితాళికా | చతుర్థిమిత్రతాస్త్రైధిధివానక్తేవిధీయతే || తృ
తీయానభసక్కుక్లామధుశ్రావణికాస్తృతా | భాద్రస్యకజ్జశీకృష్ణాశుక్లాచ
హరితాళికేతిదివోదాసోదాహృతవచనాచ్చ-భాద్రస్య క్లవచతుర్థిపరచతుర్థి -
సామధ్యాహ్నవ్యాపిసిగ్రాహ్య || ప్రాతశ్శుక్లతైస్సాస్త్రావ మధ్యాహ్న
పూజయేన్నృపేతి హేమాద్రాభవిష్యేతత్రైవపూజోక్తే - మదనరత్న
ప్యేవం - పరదాసేవీవాంశేనసాకల్యేనవామధ్యాహ్నవ్యాప్తభావేనరవపక్షే
శుభూర్వాగ్రాహ్య - తథాచబృహస్పతిః || చతుర్థిగణనాథస్యమాతృవిధ్దా
ప్రశస్యతే | మధ్యాహ్నవ్యాపిచేత్స్యాత్పరతశ్చేత్సరేహసీతి || మాతృవి
ధ్దాప్రశస్తాస్త్యాచ్చతుర్థి గణనాయకే | మధ్యాహ్నవరతశ్చేత్సాస్త్రావ
ధ్దాప్రశస్యతథితిమాధవీయేస్తృత్యంతరాచ్చ - తత్రగణేశయావంసాగ్రంబే ||
ఏకదంతంశూర్పకర్ణంనాగయజ్ఞోపవీతినమ్ | పాశాంకుశధరంబేదంధ్యాయే
త్సిద్ధివినాయకమితి || ఇయంరవిభావయోరతిప్రశస్తా || భాద్రశుక్లవచతుర్థియా
భామేనార్యేణ వాయుతామహతీసాత్రవిఘ్నేశమర్చిత్యేష్టంలభేన్నరగతిని
ర్ణయావృతేవారాహూక్తే - అత్రచంద్రదర్శనంనిషిద్ధం - తథాచాపరాశ్రే
మార్గంబేయః || సింహాదిత్యైశుక్లపక్షేచతుర్థ్యాంచంద్రదర్శనమ్ | మిథ్యాభి
మాషణంకుర్యాత్తస్మాత్ప్రశ్యేన్నతంసదేతి || చతుర్థ్యాంచప్రశ్యేత్కల్యణస్యః - ప్ర
ధానక్రియాస్వయంలాభాత్ - తేనచతుర్థ్యామదిత్యస్యపంచమ్యాంచనిషేధః -
గౌడాఅప్యేవమాహుః - పరాశరోపి || కన్యాదిత్యేచతుర్థ్యాంతుశుక్లేచంద్రస్య
దర్శనమ్ | మిథ్యాభిమాషణంకుర్యాత్తస్మాత్ప్రశ్యేన్నతంసదా || తద్దోషశాంత
యేసింహః ప్రసేమితివైసరేదితి || శ్లోకస్తువిష్ణుపురాణే || సింహప్రసేనమవధి
త్సంపూజాంబవతాహతః | సుకుమారకమారోదీస్తవప్రేక్ష్యమస్మయంతకభి
తి - భాద్రపదశుక్లపంచమీముషిసంచమీ - సామధ్యాహ్నవ్యాపిసిగ్రాహ్య ||
పూజావ్రతేషుసర్వేషుమధ్యాహ్నవ్యాపిసీతి ధితితిమాధవీయేపరితోక్తే -
దినద్వయేతత్త్రైవహేమాద్రావ్రతేపరా - సితాపరయతా స్యాత్పంచమీతిది
షికోక్తే - మాధవమతేపూర్వా - సర్వత్రపంచమీపూర్వేత్యుక్తే - యగ్న

వాక్యన్నిర్ణయస్తుయక్తః - ఋషిపంచమీపష్టియతై వేతిదివోదాసః - అ
 త్రఋషిస్త్రితిమాసుపూజయిత్వా కృష్ణభూమిజ శాకేనవర్తనం ఏవంస
 ప్రవర్తాణిక్యత్వాస ప్రకుంభేషుప్రతిమాసుసంపూజ్యాపరేహ్యైత తస్మంత్రే
 శాష్టా త్రరశతంతిలాహుతావసప్రబ్రాహ్మణా న్భజయేదితినిర్ణయమ్మ
 తే - భాద్రశుక్ల పక్షిసూర్యపక్షిసాసప్రమీయతైవేతిదివోదాసః ॥ శుక్లేభా
 ద్రపదేషస్త్యాంసన్నంభాసురపూజనమ్ । ప్రాశనంపంచగవ్యగ్యఅశ్వమే
 ధఫలాధికమితివచనాత్ - కల్పతరౌభవిష్యే ॥ యేయంభాద్రపదేమాసిష
 ప్తీస్యాధ్యరతర్థభ । యోస్యాంపశ్యతిగాంగేయందక్షిణాపథవాసిసమ్ ॥ బ్ర
 హ్మహుత్యాదిపాపైస్తు ముచ్యతే నాత్రసంశయః ॥ గాంగేయస్వామికా
 ర్త్రికేయః—భాద్రపదశుక్లసప్రమ్యా మముక్తాభరణవ్రతమ్ - తత్రసప్రమీ
 ఘార్వాయతాగ్రాహ్య - షణ్మనోగ్రితియగ్గవాక్యత్ —భాద్రపదశు
 క్లాష్టమిదూర్వాష్టమిసాపూర్వాగ్రాహ్య ॥ శ్రావణీదుర్గసపమిదూర్వాచైవ
 హుతాశనీ । పూర్వవిధాతుకర్తవ్యా శివరాత్రిర్భులేర్నిమితిహేమాద్రాబ్య
 హద్యమోక్తేః ॥ శుక్లాష్టమితిధిర్యాయమాసిభాద్రపదేభావేత్ । దూర్వాష్ట
 మితుసాష్టేయానోత్తరాసావిధీయత ఇతిపురాణసముచ్చయాచ్చ - ఇత్తు ॥
 ముహూర్తేరౌహిణీష్టమ్యాం పూర్వావాంయదివాసరా । దూర్వాష్టమితు
 సాకార్యాశ్శేష్టామూలంచవర్జయేదితితత్త్రైవిపరాకార్యైత్యక్తం - తత్సూ
 ర్యదినేశ్యేష్టాదియోగేద్రప్రవ్యం ॥ దూర్వాష్టమిసదాత్యా జ్యాశ్శేష్టామూ
 లరసంయుతా ॥ తథా ॥ ఐంద్రేపూజితాదూర్వాహంత్యపత్యానినాన్య
 థా । భర్తరాయర్హరామూలే తస్మాత్తాంపదివర్జయేదితి తత్త్రైవిపత్నిషే
 థాత్ - ఇదమగస్త్యోదయేకన్యారోచనకార్యం ॥ మశుక్లేభాద్రపదేమాసి
 దూర్వాసంజ్ఞాతథాష్టమి । సింహారూపవకర్తవ్యా నకన్యారోకదాచన ॥
 సింహాస్థేసోత్తమాసూర్యేసుచితేముసినత్రమ ఇతి వదనరత్నే సాగందో
 క్తేః ॥ అగస్త్యేఉచితేతాతపూజయేదన్యతోద్భవమ్ । వైధవ్యంపుత్రశోకం
 చదశవర్షాణిపంచచేతి తత్త్రైవిషడ్వేదేక్ష ॥ భాద్రపద శుక్లాష్టమ్యామగ
 స్త్యోదయేభావిసతిపూర్వ కృష్ణాష్టమ్యామేవకుర్యాదితి హేమాద్రావి - దీపి
 కాప్యేవం - ఇదంచద్రతం స్త్రీతాంసిత్యం ॥ యాసపూజయతే దూర్వాం
 మోహాదిహయథావిధి । త్రిణజన్మానివైధవ్యం లభతేనాత్ర సంశయః ॥ త
 స్మాత్సంపూజనీయాసాప్రతివర్షంపథూజవైదితిపురాణసముచ్చయాత్ - య
 దాశ్యస్తాదికవివాహమిసంభ్యతే తదాతత్త్రైవోక్తం ॥ కర్తవ్యాచైకభక్తేన

శ్రేష్ఠామూలంయవాభవేత్ | దూర్వామభ్యర్చయేగ్భక్త్యానవంధ్యుండివసం
 నయేదితి - అత్రవిధిర్నరసరత్నేభవిష్యే || శుచౌదశే ప్రజాతాయాదూ
 ర్వాయాంబ్రాహ్మణోత్తమ | స్థాస్యలింగంతతో గంధైపుష్పైర్హృదయైస్సమ
 భ్యయేత్ || దధ్యత్తుతైర్దివిజశ్రేష్ఠఅగ్న్యిందద్యాత్రిలోచనే | దూర్వాశమీ
 భ్యాంవిధివత్పూజయేచ్ఛద్ధయాస్వితః || మంత్రస్తు || త్వందూర్వేవృతఃస్తా
 నీవందితాసిసురాసురైః | సౌభాగ్యంసంతతింకహిసర్వకార్యకీభవ | య
 థాశాభావ్రుశాభాభిర్విప్రృతానివహీతలే | తథామమావినంతానంకహి
 త్వమజరామరమితి || అత్రాస్మి పశ్యంభతుయేత్ || అస్మిపక్షవక్షీయా
 దన్నందధిశంతుథా | అహారలవణంబ్రహ్మన్నక్షీయా స్మధునాస్వితమితర
 త్రైవభవిష్యోక్తే - భాద్రపదేధిమాసేసతిగర్భయవీషేసాంకే || అథిమాసే
 తుసంప్రాప్తేసభస్యఉదయేమునేః | అర్వాగూర్వావ్రతం కార్యంవరతోనై
 వకుత్రచిత్ || అత్రైవశ్రేష్ఠాపూజోక్తామాభవేత్సాంకే || మాసిభాద్ర
 పదంశుక్లవక్షే శ్రేష్ఠర్థ సంయుతా | రాత్రిర్యస్మిన్దినేకుర్యాజ్జ్యేష్ఠాయాంపరి
 పూజనమితి - ఇయంశ్రేష్ఠాయాంపశే నపూర్వాపరావాగ్రాహ్య - దిగ్వి
 యయోగేవరా - పూర్వేస్మిరాత్రియోగేపూర్వైవ || సవమ్యాసహకా
 ర్యాశ్శాశ్రమమిత్రానంశయః | మాసిభాద్రపదశుక్లవక్షే శ్రేష్ఠర్థ సంయు
 తా || రాత్రిర్యస్మిన్దినేకుర్యాజ్జ్యేష్ఠాయాంపరిపూజనమితితత్రైవోక్తే - అ
 స్మ్యాపదాదః || యస్మిన్దినేభవేజ్యేష్ఠామధ్యాహ్నదూర్ధ్వమవ్యణం | తస్మిన్
 హనివ్యంపూజాచన్యానాచేతుర్వహాసరజ్జిత-ఇదంకేవలతిథాసంప్రతేహో
 క్తం - తత్రాద్యంకేవలతిథౌకార్యం - అంత్యంకేవలత్రేతదుక్తంమాస్యేగ్ని
 ప్రత్యాభికంతిథానుక్తంయజ్జ్యేష్ఠాదైవతంవ్రతమ్ | ప్రతిశ్రేష్ఠావ్రతంయచ్చ
 నిహితంకేవలోఽనుతిథాసేవాచరేవాద్యంద్వితీయంకేవలర్థతత్త్వ - అతేవ
 చమదనరత్నేభవిష్యే సత్కృతమాత్రేఉక్తం || మాసిభాద్రపదవక్షేశుక్లశ్రే
 ష్ఠాయదాభవేత్ | రాత్రౌజాగరణంకృత్యావభిర్నంత్రైశ్చపూజయేదితి - దా
 త్తేణాత్యాస్తస్మిన్విశవకుర్వంతి హేమాద్రౌస్మాంకేపి || మాసిభాద్రపదశు
 క్లవక్షే శ్రేష్ఠర్థ సంయుతేయస్మిన్గృహస్మిన్దినేకుర్యాజ్జ్యేష్ఠాయాంపరిపూజన
 మితి - తథా || మైత్రేణావాహయేద్దేవీంశ్రేష్ఠాయాంతుప్రపూజయేత్ | మూ
 లేవిసర్జయేద్దేవీంద్రియంవ్రతమ్ | తనమితి || వంత్రస్తు || ఏహ్యేహిత్యంమహా
 భాగేసురాసురనమస్కృతే | శ్రేష్ఠేత్వంసర్వదేవానాంవత్సమివగతాభవే
 త్యావాహ్య - తామగ్నిభాగ్నిమిత్రంపూజ్య || శ్రేష్ఠాయై శేషమస్తుభ్యంక్రేష్ఠా

యైతేనమోనమః ॥ శర్వాయైతేనమస్తుభ్యంశాంకత్యైతేనమోనమః | శ్వే
 ప్రేతేప్రేతపాశేప్రేతబ్రహ్మప్రేతసత్యవాదిని । ఏహ్యేహిత్యంమహాభాగే అ
 ర్ఘ్యంగృహసరస్వతి ॥ ఇత్యర్ఘ్యః - భాద్రపదశుక్లద్వాదశ్యాం శ్రవణ
 యోగరహితాయాం పారణంకుర్యాత్ . ఆభాకానిత పక్షేష్యితిదివో
 దాసోదాహృతవచనాత్ ॥ ఉపోష్యైకాదశీం మోహతాపరణం శ్రవణే
 నుచి । కరోతిహంతి తత్పుణ్యంద్వా దశద్వాదశీభవమితి ॥ తత్రైవసాం
 చాచ్చ - అన్యశత్రైవప్రతిప్రసవః - మాతృండేయః ॥ విశేషేణమహీ
 పాంశ్రవణంవర్తతేయది । తిథిష్యయేనభోక్తవ్యం ద్వాదశీంలంఘయేన్నహీ
 తి ॥ కేచిత్తు - యదాత్వపరిహార్యో యోగస్తదాశ్రవణసత్తత్రేతేధావిభ
 క్తేమధ్యమవిశేషితుకాయోగంత్యక్తాపారణంకార్యం - తదుక్తంవిష్ణుభ
 క్తే ॥ శ్రుతేశ్వమధ్యపరివర్తమేతిసుప్తిప్రసాదపరివర్తనమంబవర్జ్యమితి -
 కేచిచ్చతుగ్ధావిభజ్యమధ్యపాదద్యయంవర్జ్యమాహుః - అత్రమూలంబం
 త్యం - అత్రైవవిష్ణుపరివర్తనోత్పవంకుర్యాత్ - సంధ్యాయాంవిష్ణుంసం
 పూజ్యప్రార్థయేత్ - నంతస్తుతితత్త్వేఉక్తః ॥ ఓంవాసుదేవజగన్నాథ
 ప్రాప్తేయంద్వాదశీతవ । పార్శ్వేనపరివర్తస్వసుఖంస్వపిహి మాధవేతి॥
 అత్రైవశక్రధ్వజోత్థాసగముక్తమపరాచ్యేగర్జేణ ॥ ద్వాదశ్యాంతునితేవ
 క్షేమానిప్రాప్తవదేతథా । శక్రముత్థాపయేద్రాజావిశ్వశ్రవణవాసవే॥ఇ
 యమేవశ్రవణద్వాదశీ - తత్రైకాదశ్యాంద్వాదశీ శ్రవణయోగేనైవోదో
 ష్యా ॥ ఏకాదశీద్వాదశీవవైష్ణవమపిత్రదేవే । తద్విష్ణుశృంఖలంనామవిష్ణు
 సాయుజ్యకృద్ధ్వవేదితివిష్ణుధర్మోక్తైః - నారదీయేషి॥ సంప్రవృత్తైకాదశీంరా
 జస్థావదశీంయదీసంస్పృశేత్ । శ్రవణంజ్యోతిషాం శ్రేష్ఠంబ్రహ్మహత్యాం
 వ్యసోహతి ॥ ద్వాదశీశ్రవణంస్పృష్టాస్పృశేదేకాదశీంయది । సఏవవైష్ణవో
 యోగోవిష్ణుశృంఖలసంజ్ఞిత ఇతిహేమాద్రామాతోన్యకైశ్చ - దినద్యయే
 ద్వాదశీశ్రవణయోగేపిపూర్వా - నిర్ణయామృతేత్వస్యపూర్వార్థగన్యథాస
 తితం ॥ ద్వాదశీశ్రవణర్థంచస్పృశేదేకాదశీంయదీతి - తేనహేమాద్రిమతే
 ఏకాదశ్యాశ్చవ్రణయోగాభావేపితద్యుక్తద్వాదశీయోగమాత్రేణవిష్ణుశృం
 ఖలంభవతి - నిర్ణయామృతమతేతు - శ్రవణస్యైకాదశీద్వాదశీభ్యాంయోగ
 ఏవవిష్ణుశృంఖలం - నాన్యథేతి - యదాదశీధాసంతరం సూర్యోదయావధి
 ద్వికాలమాత్రమపిశ్రవణంభవతి - తదాపిపూర్వైవ - తదుక్తంతత్రైవ
 గారదీయే - ఇమాంసకృత్య ॥ తిథిసత్తత్రయోగ్యోగోయోగశ్చైవసరాధి

ప | ద్వికలోయదిలభ్యేతసజ్జేయోహ్యప్తయామికశతి || ద్వాదశశ్రవణస్మృ
స్తాకృత్యాపృణ్యతమాతిథిః | నతుసాతేనసంయుక్తా తావత్ప్రేవప్రశస్యత
ఇతిమదనరత్నేమాత్యాచ్య || దివోదాసీయేతు || రాత్రః ప్రథమపాదచే
చ్ఛ్రీవణంహరివాసరే | తదాపూర్వాము సవసేత్రాప్తర్యాంలేచపార
ణమిత్యుక్తం || ఇదంతసిర్ముత్యాత్పూర్వవిరోధాచ్చోపేత్యం - ఇయం
బుధవారేతిప్రశస్తా || బుధశ్రవణసంయుక్తానైవచేద్వాదజీభవత్ | అశ్యం
తమహతీసాస్యాద్భవంభవతిచ్ఛాత్యయమితి హేమాద్రాస్కాందాత్ - యా
నితువతంతి || ఉత్తరాషాఢసంయుక్తాశ్రోణామధ్యాహ్నాగాపివా|ఆసన్
వతారాస్యాధంతిపుణ్యంపురాకృతమ్||ఉదయవాపిసీగ్రాహ్యశ్రోణాద్వాదశ
కాయతా| ఐశ్వర్య సంయుతాసాచనైవోషోష్యాశుభేషుభిరత్యాప్తీనివిష్టుధ
ర్మసాగ్రందభవిష్యాదీనివచనానితానినిర్ములాని - యదపిసృశ్యర్థసారేకేద
యవ్యాపిసీగ్రాహ్యేత్యుక్తం - యచ్ఛబ్దపూన్నారదీయఉదయవ్యాకిసీగ్రా
హ్యశ్రవణద్వాదశేవత్రైతి-తద్యదాశుద్ధాధికాద్వాదశేవరదిసఏవోదయే శ్ర
వణయోగః - పూర్వేహ్నివతద్భిన్నేకాలయోగస్తత్పరం - దినద్యయే ఉ
దయయోగేపూర్వైవ-బహుకర్తకాలవ్యాప్తీర్యుక్తం మదనరత్నే - య
దాత్వేకాదశ్యేవశ్రవణయంతానద్వాదశేతదాపిపూర్వైవ||యదానప్రాప్య
తేఋతుంద్వాదశ్యాం వైష్ణవంకృచిత్ | ఏకాదశీతదోషోష్యాపాపఘ్నిశ్రవ
ణాస్య తేతిమదనరత్నేనారదీయోక్తేః - యదాపరైవర్తయంతాతదాపరా
తత్రశక్తేనోపవాసద్వయంకార్యం|| ఏకాదశీముపొమ్మైవద్వాదశీసముపొష
యేత్ | సచాత్రవిధిలోపస్సాన్యదుభయోదైవతంహరితిభవిష్యోక్తే||య
తువిష్టుధర్మే || పారణాంతంప్రతంజ్ఞేయం వ్రతాంతేవిప్రభోజనమ్ | అస
మాప్రేవ్రతేపూర్వేనైవ కుర్యాద్వ్రతాంతరమితీతదేతద్భిన్నపరం - ఆత్ర
గౌడాః || శృణురాజస్వరంకామ్యంశ్రవణద్వాదశేవ్రతమేస్థూలార్థవచనా
త్కామ్యమేవేదం - తేనాశక్త్యనిత్యైకాదశీవ్రతమేవేతిమన్యంతే || ద్వాద
శ్యాముపవాసేనశుద్ధాత్సానృపసర్వశః | వక్రవర్తివ్య మతులంసంప్రాప్తో
త్యుత్తమాంత్రియమితిగాఢనిబంధే మార్గంఉయోక్తేశ్చ || దాక్షిణ్యాయ
స్తు || ఏకాదశ్యాంనరోభుక్త్వాద్వాదశ్యాంసముపొషణాత్ | ప్రతర్వయకృ
తంపుణ్యంసర్వంప్రాప్తోత్త్యసంశయమితివరాహవామసపురాణోక్తేః - శ్ర
వణద్వాదశీవ్రతమేవేత్యాహుః - భుక్త్యేతిఫలాద్యానారంభరం - గత్వన్నప
ం - అన్నానితానిసాసానిత్యేషేధాత్ || ఉపవాసాన్యంసంసంసంసంసం

అనుయది । ప్రథమీహిషలాహణినిరాహణోపరేహసితదివోదాసీయేభవి
 స్యోక్తే ॥ అశక్తౌగృహేతైకాదశీవతో యస్తంప్రత్యక్తంమాత్యేన్యై
 ద్వాదశ్యంకుక్లపక్షేతు నక్షత్రంత్రవణంయది । ఉపొమ్యైకాదశీంత్రద్య
 దశ్యంపూజయేదరిమితి ॥ పూజయేన్నతూపవసేచిత్యర్థః - అగృహేతైకా
 దశ్యేవత్యేనేకాదశ్యం భుక్త్యాద్వాదశ్యముపవసేత్ ॥ ఏవమేకాదశీంభు
 క్త్యాద్వాదశ్యంసముపాషయేత్ । పూర్వవాసరజంపుణ్యంసర్వంప్రాప్తోత్య
 సంశయమిహనారదీయోక్తేః ॥ పారణంతూభగూంతేనృతరాంతే వాకుర్య
 త్ ॥ తిథిసక్షప్రనియమే తిథిభాంతేవపారణమితిస్మాందాత్ ॥ తిథిసక్షత్ర
 సంయోగేఉపవాసోయదాభవేత్ । పారణంతునకర్తవ్యంయవనైకస్య
 సంక్షయఇతినారదీయాదితిహేమాద్రిః - యద్యప్యత్రసక్షత్రమాత్రాంతేపి
 పారణంప్రతిభాతి - తథాపితిహేమాద్రితాంతే జ్ఞేయం - నస్వృతాంతేతిథిమ
 ధ్యేపి ॥ యాఃకాచ్చిత్తీకయఃప్రోక్తాః పుణ్యాసక్షత్రయోగతః । ఋతాంతే
 పారణంకుర్యాద్వివాశ్రవణ గోహిణీమితివిధు ధర్మేశ్రవణాంతమాత్రేపా
 రణిషేధాత్ - గోహిణ్యాంతు ॥ భాంతేకుర్యాత్తిథేర్వాపి ఇతివహ్నిపు
 రాణాత్ - తదంత్యేస్తునత్వత్త్రైవమస్తీతిన ఋతాంతోనుకల్పఇతిమదనర
 త్నే - అసంభవేతుః ॥ తిథ్యంతేతిథిభాంతేవాపారణంయత్రచోదితమ్ । యామ
 త్రయోధ్యగామిన్యాంప్రాతరేవహిపారణేతిజ్ఞేయమ్ ॥ యత్తమదనరత్నే ॥
 ద్వాదశీవృద్ధాశ్రవణవృద్ధావాశ్రవణాంత ఏవపారణంకుర్యాత్ ॥ పారణం
 తిథివృద్ధాతుద్వాదశ్యముడుసంక్షయాత్ । వృద్ధాకుర్యాత్ప్రయోదశ్యంత
 త్రదోషోవిద్యత ఇతివహ్నిపురాణాదిత్యక్తం - తద్రూకరణాదేతస్యామేవ
 శ్రవణయుక్తైకాదశ్యం విహితవిజయైకాదశీవతపరం సతుశ్రవణద్వాదశీ
 పరమితిమదనరత్నే - గౌడాస్తుశ్రవణద్వాదశీపరమాహుః - అత్రవిధిర్నద
 నరత్నేవిష్టుభర్మే ॥ తస్మిన్సేతథాస్నానంయత్రకవచనసంగమే ॥ తథా ॥ ద
 ధ్యోదనయుతంతస్యాం జలపూర్ణం ఘటంద్విజే । వస్త్రసంవేష్టితందత్వాన
 త్రోపాసహమేవచ ॥ నదుగ్గతిమగారోతిగతిమగ్ర్యాంపవందతి ॥ పంత్రస్తు
 భవిష్యే ॥ ఘటేజనార్దన పూజామభిధాయ ॥ నమోనమస్తేగోవిందబుధశ్ర
 వణసంజ్ఞక । అఘాఘసంక్షయం కృత్యాసర్వసౌఖ్యప్రదోభవ । క్షీయ
 తాందేవదేవేశోమమసంశయనాశనః ॥ ఛామనావతారనిమిత్తోపాసస్తువ్ర
 తహేమాద్రాభవిష్యే ॥ ద్వాదశ్యస్తేవిధిప్రోక్తత్నైవణేన యధిష్ఠిరస
 గ్నామనవతమనస్సగృహ్యప్రదాయకః ॥ ఏకాదశీయదాసాస్యాన్యైవ

తేనసమన్వితా । విజయాసాతిథిఃప్రోక్తాభక్తానాంవిజయప్రదేత్యుపక్రమ్య-
అథకాలేబహుతి ధృగ్తేసాగుర్విణీభవేత్ ॥ సుషువేనవమేమాసీ పుత్రంసా-
వాసునంహారిమిత్యుక్తా ॥ ఏతత్సర్వంసమభవదేకాదశ్యాంయధిష్ఠిత । తేన
ప్రాదేవదేవస్యసర్వధావిజయాతిథిః॥ఏసాఘృష్టిస్సమాఖ్యాతాఏకాదశ్యాం
మయాతవ । పూర్వమేవసమాఖ్యాతాద్వాదశీత్రేవణాన్వితేత్యుపసంహారా-
దేకాదశ్యామేవ - పృష్టిఃఫలం ॥ భాగవతేష్టమస్మంధేతుద్వాదశ్యాంవామ-
నోబ్ధత్తిరుక్తా ॥ శ్రోణాయాశ్రవణద్వాదశ్యాంమహాలాదేభిజితప్రభుః ।
గ్రహసమేత్రతారాద్యాశ్చక్రస్తజ్జన్మవత్సరమ్ ॥ ద్వాదశ్యాంసవితాత్మివస్త్వ-
ద్భ్యుందిగతోశ్చప । విజయానామసాప్రోక్తాయస్యాంజన్మవివర్తరేః॥ శ్రో-
ణాయాంచందే- అభిజిచ్ఛ్రవణప్రభమోంశః - గౌడాఅక్యేపం - అత్రక-
ల్పభేదాఽన్వ్యవస్థా - తద్విధిశ్చపేమాద్రా వహ్నిపురాతే ॥ సవినాంసంగ-
మేస్తాయాదర్శయేదత్రవామసమ్ । సౌవర్ణంప్రప్రసంయక్తం ద్వాదశ్యాం
గుళముచ్ఛ్రీతమ్ ॥ తతోవిధివత్సం పూజ్య ॥ హిరణ్మయేనపాత్రేణ దద్వాద-
శ్యాంప్రయత్నతః । సమస్తేనన్యనాభాయసమస్తేజలశాయినే॥తత్సమర్ప్యం
ప్రయచ్ఛామిబాలవామనరూపితే । సమకమలకింజల్క-పీతసర్వలవాసనే॥ మ-
హాహవరిపుస్కంధధృతస్కంధాయచక్రితే సమశ్శంజ ౩ సీరచాణపాణయే
వామనాయచ ॥ యజ్ఞభుక్కులదాత్రేవవామనాయసమోసమః । దేవేశ్వ-
రాయదేవాయదేవసంఘాతికారిణే ॥ ప్రభవేనర్వదేవానాంవామనాయస-
మోసమః । ఏవంసంపూజయిత్వాతంత్రవాదశ్యాముచయేరవే ॥ శృంగారస-
హితంతంతుద్రాహ్మణాయనివేదయేత్ । వామనఃప్రతిగృహ్లాతివామనోహం
దదామితే॥ వామనంసర్వతోభద్రంద్విజాయప్రతిపాదయేదతి - అనంతభ-
ట్రోప్యాహ - శ్రవణద్వాదశ్యాంజనార్దననామావిష్ణుఃపూజ్యతే - శ్రవణేకా-
దశ్యాంవామనావతారభక్తి - శ్రవణయంతకుక్తైకాదశ్యలాభేతుదశమీవిధా-
పిశ్రవణయుతాకార్యా॥ దశమ్యైకాదశీయత్రసానోబోష్యాభవేత్తిథిః । శ్ర-
వణేనతుసంయుక్తాసాచేతస్యిత్సర్వకామకేతివహ్నిపురాణాదిత్యక్తంమద-
నరత్నేపూజాచమధ్యాస్తోకార్యా ॥ అహ్నిమధ్యే వామనోరావరా-
హావితీపూర్వోక్తవచనాత్ ॥ అత్రైవదేగ్ధప్రళం సంకల్పయేత్ - చమక్తం॥
యగ్ధమాశ్వయుగేమాసీతి - అత్రేదంచిత్యతే - దగ్ధప్రలేపాయసాది-
వర్ణ్యంసవేతి - నేతికేచిత్ - సహస్రకృతీవగ్ధనే వికారవర్జనంయక్తం - చ-
ధిశ్చైతాదీనామపివర్జనానుష్ఠేః - సవయత్రప్రత్యేక రసోపలంభస్తద్విజ్ఞామి

అపాచ్యమ్ - మాంసవికారస్యాష్ట్రదధ్యాదేశచ్చివర్జనాపత్యైః - తస్మాద్ద
 ధ్యాదివత్పాపసాదిభిర్యమితి - అత్రప్రబూమః - యత్రవికారేప్రకృతిర
 నోపలంభ స్తత్ప్రకృతిభిజ్ఞా వాతత్రవికారస్యాపి నిషేధః - అస్తిచమాంస
 వికారేమాంస ప్రత్యేకజ్ఞామాంసత్వానపాయాత్ - యత్తు - బౌద్ధగ్రీద
 ధ్యాదేశనిషేధావత్తత - తన్న - బౌద్ధగ్రీమితివికారతద్ధితేననిషే
 ధాత్ - తథాచవిజ్ఞానేశ్వరః ॥ బౌద్ధగ్రీమేకశఫంస్తై నిమారణ్యకమధా
 వికమిత్యత్రబౌద్ధగ్రీమితివికారతద్ధితాచ్చకృత్తాత్రాదినామపి నిషేధభిక్షా
 హ - నన్వేపంసంధిస్యనిర్దేశావత్సగోపయః పరివర్జయేదితిసంధిన్యాదిక్షీరని
 షేధేపిదధ్యాదిగ్రహణంస్యాత్ - సత్యంప్రాప్తంచవసేనపరంనిషేధః - త
 దాహాపరాక్రేశంఖి ॥ క్షీరాణియాన్య భిక్ష్యాణితద్వికారాశనేబుధః ॥ స
 ప్రతాత్రప్రతంతుర్యాప్రయత్నేనసమాహితభిక్షావతంగోమూత్రయావ
 కమ్ - తస్మాత్పాపసేదుగ్ధరసోపలంభాద్వర్జనం - అతఏవామిత్రాయాండ
 ధిసత్వేపిమాధుర్యోపలంభాత్ - పయోయావత్సముక్తమీమాంసకైః - త
 దుక్తం ॥ పయఏవఘనీభూత మామిత్యేత్యభిధీయతభిక్షాదధ్యాదివత్తదభా
 వాదపర్జనమితి - ఏవంధధ్యాదివ్రతేనతక్రాదీనానిషేధః - ఉక్తోభయహే
 త్వభావాదితీకేచిత్ - పూర్వోక్తశంఖవచనాత్సర్వవికారనిషేధభిక్షా యు
 క్తంప్రతీమః - ఇతియగ్ధవ్రతం—భాద్రపదశుక్లచతుర్దశ్యామసంతవ్రతమ్ -
 తత్రత్రిముహూర్తాప్యాదయిక్రీడాప్యేతిమాధవః - తదుక్తం ॥ ఉదయేత్రి
 ముహూర్తాపిగ్రాహ్యసంతవ్రతేతిధిరితి - మధ్యాహ్నాభోజ్యవేళాయామి
 తికథాయాంశ్రవణాదుపరిహీ నేవేధ్యోధారయతీతి వద్విధికల్పనాత్ ॥
 పూజావ్రతేషుసర్వేషు మధ్యాహ్నవ్యాపిసీతిధిరితి మాధవీయే వచనాత్ -
 మధ్యాహ్నవ్యాపిసీగ్రాహ్యేతితుదివోదానః - ప్రతాపమాన్తండేశ్యేవంభి
 దమేవచయుక్తం - నిర్ణయామ్యతేతుః ఘటికానూత్రాప్యాదయిక్రీత్యుక్తం ॥
 తథాభాద్రపదస్యాంతేచతుర్దశ్యాంద్విజోత్తమః పార్వమాస్యాసమామోగే
 వ్రతంచానంతకంచరేదితిభవిష్యోక్తే ॥ ముహూర్తమపిచేద్యాద్రేపూర్ణిమా
 యాంచతుర్దశి । సంపూర్ణాంతాంవిదుస్తస్యాం పూజయేద్విష్ణుమవ్యయమితి
 స్కాందాచ్చేతి - అత్రమూలంచింత్యం-ద్విగ్రహేబౌదయిక త్వేపూర్ణ తా
 త్పూర్వేతియుక్తం - తత్త్వంతవిధ్యర్థ భాదయోర్భిన్నార్థత్వేపకవాక్యతా
 యోగాత్ - సందిగ్ధేషుపకవాక్యత్వేతి న్యాయేనపూర్వాపరావామధ్యా
 హ్నవ్యాపిన్యేవముఖ్యా- మాధవస్తుసామాన్యవాక్యాన్నిర్ణయంతుర్వన్యా

తపవ - అనంతవ్రతస్యపురాణాంతరేష్వభావాన్నిబంధాంతోష్వభావాచ్చ
 వచనంనిర్మూలమేవేతి - అథాగస్త్యాగ్యుః - తతా-లో వ్రతహేమాద్రా
 భవిష్యే || కన్యాయామాగతేసూర్యేఅర్వాగైవసప్రమేదినే | కన్యాయాం
 సమసుప్రాప్తేహ్యర్ఘకాలేనివర్తతే || తేనఉదయోత్తరమపినప్రదినమధ్యేతి
 త్యర్థః - యతాప్రేక్ష్యే || అసప్తరాత్రాదుదయాద్యమస్యదాతవ్యమేతత్సకలం
 సరేణ | యావత్సమాస్సప్రదశాభవాన్య్యురథోర్ధ్వమప్యత్రవదంతికీచితే ||
 యమస్త్యాగస్త్యస్య - ఉదయకాలశ్చదివాదాసీయేఉక్తః || ఉదేతీయామ్యాం
 హరిసంక్రమాద్రవేరేకాధికేవినతిమేహ్యగస్త్యః | ససప్తమస్తంపుషసం
 క్రమాచ్చప్రయాతిగర్గాదిభిరభ్యభాణి || అత్రవిధిర్విష్ణురహస్యే || కాశపు
 ష్పమయీంరమ్యాంకృత్యామూర్తింతువారుణైః | స్రవోషేషస్యసేత్రాంతు
 పూర్ణకుంభేన్వలంకృతామ్ || కుంభస్థాంపూజయేత్తాంతుపుష్పధూపవిలేప
 నైః | దధ్యక్షతబలిందద్యాద్రాత్రోకుర్యాత్ప్రజాగరమ్ || పూజాంచవత్స
 మాణార్ఘ్యమంత్రేణకార్యం || స్రభాతేతాంసమాదాయయాయాత్సుభ్యం
 జలాశయమ్ | సశావసానేతాంపశ్యజ్జలాంతేప్రతిమాంముసేః || అర్ఘ్యంద
 ద్యాదగస్త్యానుభక్త్యాసమ్యగసౌషితః || మాత్యేగృత్ || అంగుష్ఠమాత్రంపు
 రుషంతధైవసావర్ణమత్యాయతబాహుదండమ్ || పూర్వంకాశమయీత్వమ
 శక్తో || చతుర్భుజంకుంభముఖేసిధాయధాన్యానిసప్రాంకురసంయుతాని |
 సకాశపుష్పాక్షతశక్తియుక్తమంత్రేణదద్యాద్విజ్రుంగవాయ || ధేనుంబ
 హుక్షీరవతీంచదద్యాత్సవస్త్రాసుంటాభరణాంద్విజాయ || భవిష్యే || పిరూ
 ధైస్సప్తధావైశ్చవంశపాత్రనిధాపితైః | సౌవర్ణరూప్యపాత్రైణతామ్ర
 వంశమయేనవా || మూర్ధ్నిస్థితేనసప్తేణజానుభ్యాంధరణీంగతః || విష్ణుర
 హస్యే || అగస్త్యః ఖనమానేతివతస్తంత్రమిమంముసేః | అర్ఘ్యందద్యాదగ
 స్త్యాయశూద్రే మంత్రవిధిస్త్యయమ్ || కాశపుష్పప్రతికాశపహ్నిమారుత
 సంభవ | మిత్రావరుణయోఃపుత్రకుంభయోనేనమోస్తుతే || వింధ్యవృద్ధిక్ష
 యకరమేఘతోయవిషాపహ | రత్నవల్లభాశువేశ లంకావాససమోస్తుతే ||
 వాతాపీభక్షితోయేన సముద్రశిషివతఃపురా | లోపాముద్రాపత్స్త్రిహా
 న్యోసౌతస్త్యసమోసమః || యేనోదిలేనపాపానిబిలయంయాంతివ్యాధయః |
 తస్త్యేనమోస్త్యగస్త్యా యసశిష్యాయచపుత్రిణే || అగస్త్యః ఖనమానేతివి
 ప్రోర్ఘ్యంవినివేదయేత్ | రాజపుత్రిమహాభాగేఽఋషిపత్నివరాననే || లో
 పాముద్రేనమస్తుభ్యమర్ఘ్యంమేనతిగృహ్యతామ్ | దత్తైవవర్క్షంకౌరవ్య

తవాచ్యమ్ - మాంసవికారస్యాష్ట్రదధ్యాదేశ్చవర్జనాపత్తేః - తస్మాద్ద
 ధ్యాదివత్పాపసాదిభిశ్చమితి - అత్రప్రబూమః - యత్రవికారేషకృతిర
 సోపలంభ సప్రతిత్వభిజ్ఞా వాత్రవికారస్యాపి నిషేధః - అస్తిచమాంస
 వికారేమాంస ప్రత్యభిజ్ఞామాంసత్వానపాయాత్ - యత్తు - బౌద్ధ్రిద
 ధ్యాదేరనిషేధాపత్తంత - తన్న - బౌద్ధ్రిమితివికారతద్ధితేననిషే
 ధాత్ - తథాచవిజ్ఞానేశ్వరః ॥ బౌద్ధ్రిమేకశబ్దస్త్రై నిమారణ్యకమధా
 వికమిత్యత్రబౌద్ధ్రిమితివికారతద్ధితాచ్యకృత్తాదనామపి నిషేధత్యా
 హ - సన్యేపంసంధిస్యనిర్దేశావత్సగోపయః పరివర్జయేదితిసంధిన్యాదిక్షీరని
 షేధేషదధ్యాదిగ్రహణంస్యాత్ - సత్యంప్రాప్తవచనేనపరంసిషేధః - త
 దాహాపరాశ్రేణంభిః ॥ క్షీరాణియాగ్య భిక్ష్యాణితద్వికారాశనేషుధః ॥ స
 ప్రకారత్రంప్రతంకుర్యాత్ప్రియత్నేనసమాహితభితి ప్రతంగోమూత్రయావ
 కమ్ - తస్మాత్పాపయనేదుగ్ధరసోపలంభాద్వర్జనం - అతఏవామిత్రాయాండ
 దినత్వేపిమాధుర్యోపలంభాత్ - పయోయావత్సముక్తంమిమాంసక్తైః - త
 దుక్తం ॥ పయఏవఘనీభూత మామిక్షేత్యభిధీయతభితి దధ్యాదిషుతుతదభా
 వాదవర్జనమితి - ఏవందధ్యాదిప్రతేనతక్రాదినానిషేధః - ఉక్రోభయహే
 త్వభావాదితికేచిత్ - పూర్వోక్తశంఖవచనాత్సర్వవికారనిషేధభితి యు
 క్తంప్రతీమః - ఇతిదుగ్ధవ్రతం—భాద్రపదశుక్లచతుర్దశ్యామంతప్రతమ్ -
 తత్రప్రిముహూర్తాప్యాదయిక్షీగ్రాహ్యేతిమాధవః - తదుక్తం ॥ ఉదయేత్రి
 ముహూర్తాపిగ్రాహ్యంతప్రతేతిధిరితి - మధ్యాహ్నోభ్యవేళాయామి
 తికథాయాంత్రవశాదుపరిహా నేవేభ్యో ధారయతీతి వద్విధికల్పనాత్ ॥
 పూజావ్రతేషుసర్వేషు మధ్యాహ్నవ్యాపిసీతిధిరితి మాధవీయే వచనాత్ -
 మధ్యాహ్నవ్యాపిసీగ్రాహ్యేతితుదిహాసః - ప్రతాపమార్తండేన్యేవంభి
 దమేవచయుక్తం - నిర్ణయామృతేతు ఘటికానూత్రా ప్యాదయిక్షీత్యుక్తం ॥
 తథాభాద్రపదస్యాంతేవతుర్దశ్యాంద్విజోత్తమః పార్వమాస్యాస్సమాయోగే
 వ్రతంచానంతకంచ రేదితిభవిష్యోక్తే ॥ ముహూర్తమపిచేద్భాద్రపదపూర్ణిమా
 యాంచతుర్దశీ । సంపూర్ణాంతాంవిదుస్తస్యాం పూజయేద్విష్ణుమవ్యయమితి
 స్కాందాచ్యేతి - అత్రమూలంబింత్యం-ద్వ్యహేబౌదయిక త్వేపూర్ణ తా
 త్పుర్వేతియుక్తం - తత్త్వంతువిద్యర్థ భాదయోర్భిన్నార్థత్వేషకవాక్యతా
 యోగాత్ - సందిగ్ధేషుషకవాక్యత్వాదితి న్యాయేనపూర్వాపరావామధ్యా
 హ్నవ్యాపిన్యేవముఖ్య- మాధవస్తుసామాన్యవాక్యాన్నిర్ణయంకుర్యాత్ ॥

తపవ - అనంతవ్రతస్యపురాణాంతరేష్వభావాన్నిబంధాంతోష్వభావాచ్చ
 వచసనిర్మూలమేవేత - అథాగస్త్యాగ్యైః - తత్కా-లో వ్రతహేమాద్రా
 భవిష్యే ॥ కన్యాయామాగతేసూర్యైర్వాగైస్సప్రమేదినీ । కన్యాయాం
 సమసుప్రాప్తేహ్యర్ఘ్యకాలేనివర్తతే ॥ తేనఉచయోత్తర మపిసప్తదినమధ్యే
 త్యర్థః - యత్పాప్తే ॥ ఆసప్తరాత్రాదుదయాద్యమస్యదాతవ్యమేతత్సకలం
 సరేణ । యావత్సమాస్యప్రదశాథవాస్య రథోర్ధ్వమప్యత్రవదంతికేచిత్ ॥
 యమస్యాగస్త్యస్య - ఉదయకాలశ్చదిహదాసీయేఉక్తః ॥ ఉదేతియామ్యాం
 హరిసంక్రమాద్రవేరేకాధికేవిశతిమేహ్యగస్త్యః । ససప్తమేస్తవృషసం
 క్రమాచ్చప్రయాతిగర్గాదిభిరభ్యభాణే ॥ అత్రవిధిర్విష్ణురహస్యే ॥ కాశపు
 ష్పమయీంరమ్యాంకృత్యామూర్తింతువారుణైః । స్రవోషేషిన్యసేత్తాంతు
 పూర్ణకుంభేన్వలంకృతామ్ ॥ కుంభస్థాంపూజయేత్తాంతు పుష్పధూపవిలేప
 నైః । దధ్యత్తుతబలిందద్యాద్రాత్రాకుర్యాత్ప్రజాగరమ్ ॥ పూజాంచవత్స
 మాణార్ఘ్యమంత్రేణకార్య ॥ ప్రభాతేతాంసమాదాయయాత్పూజ్యం
 జలాశయమ్ । నిశావసానేతాంపశ్యన్జలాంతేప్రతిమాంముసేః ॥ అర్ఘ్యం
 ద్యాదగస్త్యాంభక్త్యాసమ్యగుడోషితః ॥ మాత్యేగ్రుత్ ॥ అంగష్టమాత్రంపు
 రుషంతధైవసౌవర్ణమత్యాయతబాహుదండమ్ ॥ పూర్వంకాశమయీత్వమ
 శక్తో ॥ చతుర్భుజంకుంభముభేసిధాయ ధాన్యానిసప్తాంకురసంయుతాని ।
 సకాశపుష్పాక్షతశక్తియుక్తమంత్రేణదద్యాద్విజపురగవాయ ॥ ధేనుంబ
 హుక్షీరవతీంచదద్యాత్సవస్త్రాఘంటాభరణాంద్విజాయ ॥ భవిష్యే ॥ పిరూ
 ధైస్సప్తధావైశ్చ వంశపాత్రనిధాపితైః । సౌవర్ణరూప్యపాత్రేణతామ్ర
 వంశమయేనవా ॥ మూర్ధ్నిస్థితేన సప్రేణజానుభ్యాంధరణీంగతః ॥ విష్ణుర
 హస్యే ॥ అగస్త్యః భినమానేలిపతస్త్రంత్రమిమంముసేః । అర్ఘ్యందద్యాదగ
 స్త్యాంశూద్రే మంత్రవిధిస్త్యయమ్ ॥ కాశపుష్పప్రతీకాశహస్తామారుత
 సంభవ । మిత్రావరుణయోఃపుత్రకుంభయోసేనమాస్తుతే ॥ వింధ్యవృద్ధిక్ష
 యకరమేఘతోయవిషాపహ । రత్నవల్లభావేత లంకావాససమాస్తుతే ॥
 వాతాపీభక్షితోయేన సముద్రశ్శోషితఃపురా । లోపాముద్రాపతిశ్రీమా
 న్యోసౌతస్త్యేనమోనమః ॥ యేనోదితేనపాపానివిలయంయంతివ్యాధయః ।
 తస్త్యేనమోస్త్యగస్త్యాంసశిష్యాయచపుత్రిణే ॥ అగస్త్యః భినమానేలివి
 ప్రోర్ఘ్యంవినివేదయేత్ । రాజపుత్రిమహాభాగేఽఋషివత్త్వివరాననే ॥ లో
 పాముద్రేనమస్తుభ్యమర్ఘ్యంమేనసమగృహ్యతామ్ । చతైవవర్ణ్యంకౌశల్య

ప్రణవత్యునిసర్వయేత్ ॥ అర్చిత స్తవంయథాశక్త్యానమోగస్త్యుచహర్షయే ।
 విహికాముష్మికీందత్యాకార్యసిద్ధింప్రజన్వయే ॥ విసర్జయిత్వాగస్త్యుంతంవి
 ప్రాణుసంతిపాదయేత్ ॥ అగస్త్యోమమనస్తోస్తు అగస్త్యోన్మిష్టు ఔస్థితః ॥ అ
 గస్త్యోన్మిష్టుజరూపేణప్రతిగృహ్యతుసత్కృతః ॥ దానమంత్రః ॥ అగస్త్యస్సప్ర
 దాన్యాగంనాశయత్వాపయోరయమ్ ॥ అమలంవిమలంసౌఖ్యంప్రయచ్ఛత్వం
 మహామునే ॥ సంతగ్రహమంత్రః - విష్ణురహస్యే ॥ త్యజేదగస్త్యముద్దీప్యథా
 న్యమేకంభలంరసమ్ ॥ హేమామంకృత్యాతతఃపశ్యాన్మర్తయేన్యావశిభలమ్ ॥
 హేమామశ్చార్చ్యమంత్రేతాశ్చేనభవిష్యే ॥ దత్వాన్మర్త్యంసప్రవర్తాణీక్రమే
 తానేనపాండవ ॥ బ్రాహ్మణస్సాన్యచ్చతుర్వేదఃప్రత్యయఃసృజీషవతిః ॥ వైశ్యే
 చధాన్యనిష్పత్తిశ్చుద్రచ్చృథనవాన్మనేత్ ॥ యావదాయశ్చయఃకుర్యాత్స
 చుద్రబ్రహ్మగచ్ఛతి ॥ ఇత్యగస్త్యార్చ్యః - భాద్రపౌర్ణమాస్యాంప్రసితామ
 హవిర్రాంస్త్రీనుద్దిశ్య శ్రాద్ధంకార్యం - తదుక్తంహేమాద్రబ్రహ్మమా
 ఙ్గింజేనుయాః ॥ నాందీముఖానాంప్రత్యబ్ధంకన్యారాగితేరహా ॥ పౌర్ణ
 మాస్యాంతుకర్తవ్యంపరాహావచనంయథేతి ॥ నాందీముఖత్వంచోక్తంబ్రా
 హ్మే ॥ పితాపితామహుశ్చైవతథైవప్రపితామహః ॥ ప్రయోహ్యగ్రముఖా
 హ్యేతేపితరః పరికీర్తితాః ॥ తేభ్యఃపూర్వతరాయేచ ప్రజావంతస్సుతైధి
 తాః ॥ తేషునాందీముఖానాందీస్సమృద్ధిరితికథ్యతే ॥ ఏతచ్చప్రత్యబ్ధమిత్యుక్తే -
 పక్షశ్రాద్ధపక్షేనకృన్మహాలయపక్షే చావశ్యకమితప్రయోగపారిజాతే - అ
 త్రమాతామహానిపికార్యః ॥ పితరోయత్రపూజ్యంతేతత్రమాతామహాని
 పీతిథామ్యాకే - పితృశబ్దస్యచజనకపరత్వేబహువచనవిరోధేనపీతృభావా
 పన్నపరత్వాత్ - వార్షికేతుపచనాన్నివృత్తిః - నచజీవత్పితృకన్యావృష్టకా
 యాంమాతృశ్రాద్ధేతదాపత్తిః - ఇష్టానత్రైః - అతఏవసఉక్తశ్రాద్ధేషుస్వ
 మాతృమాతామహాయోర్చ ద్యాదితిమదనరత్నకాటాదర్శా - ఏతజ్జీవత్పితృక
 శ్రాద్ధేవత్యైమః - కేచిత్తు - అజహల్ల త్తణయాపిత్రాదయాయత్రతత్రమా
 తామహానేనాత్రనేత్యాహుః ॥ సచాత్రనామ్నానాందీశ్రాద్ధధర్మశిడేశః -
 వైష్ణవాదిశబ్దప్రదేవతాపరస్యకర్తృనామత్వాభావాత్ - నాపినాందీముఖత్వం
 పితృనిశేషణం - పారిభాషికత్వాదితిదిక్ - తథానిర్ణయదీపేగార్గ్యః ॥ పౌ
 ర్ణమాసీషుసర్వాసుషిద్ధంపిండపాతనమ్ ॥ వర్జయిత్వాప్రాప్తపదంయథా
 చర్మస్తథైవసేతి ॥ ఇతికాలనిర్ణయసింధౌ, భాద్రపదమాసనిర్ణయః - కన్య
 గంత్రమేవరాష్ట్రోదకఘటికాః పుణ్యాశేషంప్రాగ్వత్ - అథహహాలయః -

తత్రప్రథమిచంద్రోదయేవృద్ధమనుః || అపాధీమవధింకృత్వాపంచమంపక్షమా
 శ్రీతాః | కాతుంలిపితరఃక్లిష్టాఅగ్నమవ్యవహంజలమ్ || కన్యాయోగేప్రభృ
 తమత్వమాహ - శాత్రూయసిః || కన్యస్తార్కాన్వితఃపక్షసోన్విత్యంతంప్రభృ
 ముచ్యతఇతి - అత్రవిశేషమాశావృద్ధమనుః || మధ్యేవాయదీవాస్యంతయ
 త్రకన్యాంవ్రజేద్రవిః | సపక్షస్సకలశ్చేక్రిష్ణశ్చార్ధమోడశకంద్రతి || తథా
 బ్రహ్మాండమార్కండేయయోః || కన్యాగతేనవితరదినానిదశపంచచ | పా
 ర్వణేనేహవిధినా శ్రాద్ధంతత్రవిధీయతే || తథాతత్రైవమోడశదినాన్వక్తా
 సి || కన్యాగతేనవితరియాన్యహానితుమోడశ | ఋతుభిస్తానితుల్యానిశేవసా
 రాయణోబ్రవీత్ || అత్రహేమాద్రః - మోడశత్వంత్రైధావ్యాచఖ్యా - తి
 థివృద్ధ్యాపక్షస్యమోడశదినాత్తకత్వే శ్రాద్ధవృద్ధ్యర్థమేకఃపక్షః - భాద్రపద
 పూర్ణిమయాసహేతిద్వితీయః - అగ్నిసశుక్ల స్రుతిపదాసహేతితృతీయః -
 అంత్యఏవతుయక్తః || అహమోడశకంయత్తుశుక్లస్రుతిపదాసహ | చంద్రతు
 యావిశేషేగసానిదర్శాత్తికాన్యైతేతదేవలోక్తేః - తత్రపంచపక్షాః - త
 యక్తంహేమాద్రాద్రాహేమ్ || అశ్వయుక్కృష్ణపక్షేతశ్రాద్ధంకార్యందినే
 దినే | త్రిభాగహీనంపక్షంవాత్రిభాగంశ్వర్థమేవహ || దినేదినేభిరపక్షసత్యం
 తత్త్వముక్తం - త్రిభాగహీనమితిపంచమ్యాదిపక్షః - త్రిభాగమితిదశమ్యా
 దిపక్షః - త్రిభాగహీనమితిచతుర్థాసహిత స్రుతిపదాదిచతుష్టయ వర్తనాభి
 ప్రాయేణేతికల్పతరుః - అత్రదిసపదంతిథిపరం వీశ్వయాతప్రక్షేయచిత్రిత్వం
 శ్రాద్ధవ్యాప్యతావచ్ఛేదకం - తేనపరిచదశతిథి వ్యాపిశ్రాద్ధంసిద్ధ్యతి - తేన
 చతుర్థాసహేతిధోఽగ్నికృష్ణపక్షపరఇతి గౌడాః - తన్న || శ్రాద్ధంశ్రుతాత
 స్యైవచతుర్దశ్యాంమహాలయే || ఇత్యాదివిరోధాత్ - యచ్చ - కల్పతారు
 నిప్రత్యయలోపేనశృతీయభాగహీనంపక్ష్యాదిపక్షశృతీయభాగజేకాదవ్యా
 దితదర్థంత్రయోదశ్యాదిఉత్తరోత్తరంలఘుకాలోక్తేరితి - తన్న - గౌతమ
 నివచనేనమూలకల్పనాలాఘవాత్ - పక్షమిత్యన్వయాపత్రేచ్ఛ || పంచమ్యా
 ర్థవంతత్రాపిదశమ్యార్థవంతతోఽప్యతీతివిష్ణుధర్మోక్తేః - పక్ష్యాద్యేకాద
 శ్యాదిపక్షాపవిజ్ఞేయామితితత్త్వం - కాల్పాదర్శేపి || పక్షాద్యాదిచదర్శాంతం
 పంచమ్యాదినిగౌచిత | అష్టమ్యాదియథాశక్తి కుర్యాదాపరపక్షికమ్ || ప
 త్నాదిఃస్రుతిపత్ - దిక్దశమి - దృశ్యాంతమితిసర్వత్ర - గౌతమోపి - అథా
 పరపక్షశ్రాద్ధంపితృభ్యోదద్యాపుంచ మ్యాదిదర్శాంతం పష్టమ్యాదిదశమ్యా
 దినసప్తసింశ్చేతి - తత్తేకస్మిన్నపిదినే శ్రాద్ధముక్తం హేమాద్రానాగరఖం

దే ॥ అపొధ్యాయం చ మే పక్షే కన్యా సంస్థే దివాకరే । యోవైత్రాధం నరః కు
 ర్యాదేకస్మిన్మహివాసరే ॥ తస్య సంవత్సరం యావత్సంతృప్తాః పితరో ధ్రువమి
 తి - అత్ర శక్తాశక్త పరావ్యవస్థే ప్రసాదః - తన్న - తద్వ్యాచక పదాభావా
 త్ - త్రయోదశ్యాదిపక్షవివక్ష్యః - తత్రైవసిందాశ్రుతేః - బ్రాహ్మే ॥ ఏ
 వకా రేణ తస్యైవ సంవత్సరే యాగవ్యవచ్ఛేదో క్తేతి గాఢాః - తన్న - ఏ
 కస్మిన్మహివాసరే ధాత్ - తేన భలభూమార్థినా న్యానికార్యాణీతి తత్త్వం - త
 త్రచతుర్దశత్రాధాభావే సంవత్సరే దివ్యమౌ తత్సత్త్వప్రాయోక్త్యా
 దశ్యాదికా - ఏవం చతుర్దశ్యాభావే ద్వాదశ్యాదిః - తత్సత్త్వత్రయోదశ్యాది
 తివ్యవస్థా - విధవాయాస్తునిశేషః స్మృతినంగ్రహే ॥ చత్వారిపార్యణాః
 ప్రోక్తావిధవాయాస్తుదైవహి । స్వభర్తృశ్వశురాదీనాం మాతాపిత్రోస్త
 ధైరవ ॥ తతోమాతామహానాం చ త్రాధదానముపక్రమేత్ ॥ తథా ॥ శ్వ
 ప్రాణాంచవిశేషేణ మాతామహ్యస్తధేవచేతి ॥ అశక్తాత్సంపత్తరత్నావ
 శ్యాం ॥ స్వభర్తృప్రభృతిత్రిభ్యస్సప్తపితృభ్యస్తధేవచ । విధవా కారయే
 చ్చాచారయే తా కాలమతందితా ॥ విధవాస్వయం సంకల్పంకృత్యాస్యద్భ్రా
 హ్మణాద్వారాకారయే దిత్వ క్తం - ప్రయోగపారిజాతే - సకృస్త్యహలయే
 చవర్జ్యతీత్యావ్యక్తం - పృథ్వీచంద్రోదయ ప్రయోగపారిజాతాదిషు ॥ వ
 సిష్టః ॥ సందాయాం భాగవదేవే చతుర్దశ్యాం త్రిజస్తసు । ఏషు త్రాధం నకున్వీ
 తగృహీపుత్రధనక్షయాత్ ॥ దస్తభంతతుర్వోవృత్తరేచ త్రిజన్మాని - వృద్ధగా
 ర్యః ॥ ప్రాజాపత్యేవ పాష్టే చ పిత్రే భాగవేతథా । యస్తు శ్రాద్ధం ప్రకు
 గ్నీత తస్య పుత్రో విసశ్యతి ॥ ప్రాజాపత్యం రోహిణీ - పాష్టం రేవతి - పిత్ర్యం
 మఘా - అన్యాన్యపిత్ర్యరాదీనితత్రైవజ్ఞేయాని - కేచిత్త ॥ సందాశ్యకా
 మరవ్యావభృగ్విగ్నిపితృకాలభే । గండేవైస్సతిపాతేవ పిండస్త్యాజ్యాస్సు తే
 పునభితిసంగ్రహాత్ - సందా ప్రతిపక్ష స్త్రేకాదశ్యః - అశ్వస్సప్తమి - కా
 మస్త్రయోదశీ - ఆరోభామః - భృగుశ్శుక్రః - అగ్నిభంకృత్తికా - కాల
 భంభరణీ - భర్తృపిండస్త్యాజ్యాగ్నిత్యాహుః - తత్రమూలంమృగ్యం - ఏ
 తచ్చ సకృస్త్యహలయే విషయం ॥ సకృస్త్యహలయే కావ్యే పునస్సాగ్ధేభిలేషు
 చ । అతీతివిషయే చైవ సర్వమే తద్విచింతయేదితి పృథ్వీచంద్రోదయే నారదా
 క్తేః - అన్యాపవాదోహమాద్రాపృథ్వీచంద్రోదయేచ ॥ అమాపాతేభర
 త్యాంచ ద్వాదశ్యాం సుతమధ్యకే । తథాపిధిచనక్షత్రవారంచనవిచారయేత్ ॥
 పరాశరమాధవీయే మదనపారిజాతాదిషు చైవ సంస్కర్య ధీపికాయాంతు - పితృ

మృతాహేనిషిద్ధదనేపిసకృన్మహాలయః కాగ్యత్యక్తం || అషాఢ్యాఃపంచ
మేపక్షేకన్యాసంస్థేదివాకరే | మృతాహనిపతుర్యవైత్రాధ్ధదాన్యలిమాస
వః || తస్యసంవత్సరంయావత్సంతృప్తాఃపితరోద్భువమితి నాగరఖండోక్తేః ||
యాతిధిర్యమసస్య మృతాహేతుప్రవర్తతే | సాతిధిఃపితృపక్షేతుపూజ
నీయాప్రయత్నతః || తథిచ్ఛేదోనకర్తవ్యవినాశాచంయదృచ్ఛయా | పిండశ్రా
ధ్ధంచకర్తవ్యంవిచ్ఛిత్తింనైవకారయేత్ || అశక్తః పక్షుమధ్యేతుకరోక్త్యేకదినే
యదా | నిషిద్ధేపిదినేకార్యాత్పిండదానంయథావిధీతికాల్యాయనోక్తశ్చ-అ
త్రమూలంచిత్యం - తథాపక్షుశ్రాద్ధకరణేపిసంసంధాదిఘపిండనిషేధగత్యా
హ - పరాశరమాధవీయేకాష్టాజినః || సభస్యస్యాపరేపక్షేశ్రాద్ధంకా
ర్యందినేదినే | నైవసంసంధాదివర్జ్యంస్యానైవసంసంధ్యావతుర్దశి || అత్రశ్రాద్ధ
మిత్యేకవచనాద్దినేదినేఇతివిచ్ఛావశాచ్ఛ || సోమయాగవశేకస్యాభ్యాసేనై
కప్రయోగపరమిదం - అతః || ప్రతిపత్పృథ్విమేష్వకాంవర్జయిత్యావతుర్ద
శీమితియాజ్ఞావల్మీయంప్రయోగభేదపరం-సతుపంచమ్యాదిపక్షవిషయం-ప్ర
తిపత్పృథ్విమేష్వితివిశిష్టోక్తేః- నిర్ణయదీపేపుధివీచంద్రోదయే మదనపారి
జాతేదైవం - అన్యకృష్ణపక్షపరం యాజ్ఞావల్మీయం - ఏతత్పరత్వేనైవసం
ధ్యావతుర్దశీతివిరోధాదితిగాడాః - తన్న || శ్రాద్ధంశస్త్రహతస్యైవచతుర్ద
శ్యాంమహాలయ ఇతివిరోధాత్ - తత్త్వంతు || తిథిపక్షత్రవారాదినీషేధో
యడదాహృతః | సశ్రాద్ధేతన్నిమిత్రేస్యాన్నానుషంగ కృతేహ్యసావితిదివో
దాసీయేవృద్ధగార్గ్యోక్తేస్సన్నిమిత్రేపక్షాంతరేచజ్ఞేయః - సకృన్మహాలయేతు
వచనాన్నిషేధః - అన్యత్రనకోపినీషేధః - కాష్టాజినస్తృతేరితి - అతో
సంసంధాసంపిండకశ్రాద్ధపుత్రవతోవృధికారః- అత్రిరపి || మహాలయేతుయా
హేవదధేపుత్రస్యజన్మని | తీర్థేపినిర్వపేత్పిండప్రనివారాదికేవస్వి || పూ
ర్వోక్తసంసంధాదినీషేధసుమృతాహేతిక్రమేసకృన్మహాలయే పౌర్ణమాస్యాది
మృతశ్రాద్ధేతన్నిమిత్రేచజ్ఞేయః-యత్పుష్పత్యగ్ధనారే || వివాహప్రతచూడా
సువర్ణమర్ధంతదగ్ధకమపిండదానంమృదాస్నానంసంకుర్యాత్రితర్పణమితి || త
స్యాత్రాపవాదోదివోదాసీయేబృహస్పతిః || తీర్థేసంవత్సరేపేతేపితృయా
గేమహాలయే | పిండదానంప్రకుర్వీతయుగాదిభరణీమఘే || మహాలయేగ
యాశ్రాద్ధేమాతాపిత్రోక్షయేహని | కృతోద్వాహావికుర్వీతపిండనిర్వప
ణంసదేతి || నిర్ణయదీపేతుసంసంధాదినీషేధః - ప్రత్యహభిన్నశ్రాద్ధవిషయః-
పోషణాహన్యాపిశ్రాద్ధప్రయోగైకత్వేతప్రత్యహంపిండదానంకార్యమేవే

త్యక్తం - తదయమర్థస్సంపన్నః - యోగశాసనావ్యాపిత్రాద్ధే క్షేనపిండసిషే
ధః-మృతాహేనకృన్తహాలయేపితథాఇతి కేచిత్ -తత్రాపిసిషేధస్తుయుక్తః-
ప్రత్యహంశ్రాద్ధభేదేపివ్యతీహతాదాతథా- అస్యత్రమృతాహతిక్రమేమహః
లయాత్రక్రమేచపిండసిషేధఇతి- సన్యాసినాంతుద్వాదశ్యాంశ్రాద్ధంకార్యం॥
యతీనాంచవసన్తానాంవైష్ణవానాంవిశేషతః । ద్వాదశ్యాంవిహితంశ్రాద్ధం
కృష్ణపక్షేవిశేషతఇతిసృగ్ధీవచంద్రోదయేసంగ్రహాక్షే- అత్రపక్షేశ్రాద్ధా
కరణేగాణికాలమాహ- హేమాద్రాయమః॥ హంసేకస్యాసువర్షాస్థేశాకే
నావిగృహేవసన్॥పంచమ్యాయంతరేదద్యాదుభయోరపివత్తుయోః॥అశ్వినకృ
ష్ణశుక్లపంచమ్యాయార్థభృత్యర్థః-తత్రాశ్వినంభవేభవిష్యేయేయందీహాన్వి
తారాజన్మాతాపంచదశేభువితస్యాండద్యాన్నచేద్యత్తంపితౄణాంవైమహః
లయే॥తత్రాప్యసంభవేభారతే ॥ యావచ్చకస్యాతులయోఃశ్రమాదాస్తేది
వాకరణిశూన్యంపేతపురంతావద్యభ్యుక్తంయావదాగతః॥బ్రాహ్మే॥వృత్తి
కేసమితీక్రాంతేపితరోదైవతైస్సహ । సత్సన్యత్రప్రగచ్ఛంతిశాపంచత్వాసు
దారుణమ్॥యత్తుజాతూకర్ణగః ॥ ఆకాంక్షతిస్మృతీతరంసం చమంసత్తమాశ్రి
తాః । తస్మాత్తత్త్రేవదాతవ్యందత్తమన్యత్రసిష్టలమితి॥ తత్ఫలాతిశయహం
పరమ్ - కన్యాంగచ్ఛతువాసవేతుత్యపాదేనాపాతః తేనకన్యాయోగేప్రాశ
స్త్యమాత్రం-అతశ్శ్రాద్ధవివేకోక్తంశాశ్రిధద్యయంహేయం - ఇదంచశ్రాద్ధ
మస్తేనైవకార్యంనామాన్వాదినా॥ మృతాహంచపిండంచగయాశ్రాద్ధం
మహాలయమ్॥ ఆపన్నోపినకుర్వీతశ్రాద్ధమామేనకర్త్విచిదిత్స్యతిదర్పణేగాల
హోక్షేః-అథాత్రదేవతాస్సంగ్రహే॥ తాతాంబాత్రితయంసపక్షజనసీమా
తామహచిత్రయంసప్రీప్రీతశయాది తాతజనసీన్వభాతరస్తతేప్రీయః ।
తాతాంబాత్తభగిన్యవత్యధవయుగ్దాయాపితాసద్గురుగ్నిప్యాప్తాఃపితరోమ
హాలయవిధాతీర్థేతథాతర్పణే॥ అస్యార్థః-తాతత్రయాపితృత్రయాంబాత్ర
యాంచప్యత్యర్థసారేః॥ మహాలయేమాతృశ్రాద్ధంపుషకృత్తస్థమితి-అత్రచి
శేహస్త్వతిదర్పణేగాలపః॥అసేకామాతరోయన్యశ్రాద్ధేనాపరపక్షికే॥అ
ర్ఘ్యదానంపుషకు- ర్యాపిండమేకంతునిర్వపేత్॥జీవన్మాతృకస్తు ॥ సాపత్న
మాతురేకోద్దిష్టం కుర్యాన్నపార్యణమ్ ॥ శ్రాద్ధందీపకళికాయాంతు పా
ర్యణముక్తం - అన్వప్త్యంవయన్మాతుర్గయాశ్రాద్ధంమహాలయమ్ । పితృప
త్నిహుశ్రాద్ధంకార్యంపార్యణవద్భవేదితిబృహస్పత్యనూక్షే- సప్రీతిమాతా

మహానాంసపత్నీకత్వేపివిభవేనతి మాతామహీనాంపుథకార్యం॥వహల
యేగయాత్రాధ్వేషధౌచాన్వప్తకాసుచ । జ్ఞేయంద్వాదశదైవత్యంతీర్థప్రా
జ్ఞేమఘాసుచేతిసిగమోక్తేః- హేమాద్రుమతేత్వత్రనవదైవత్యమేవ॥వహల
యేగయాత్రాధ్వేషధౌచాన్వప్తకాసుచ॥నవదైవత్యమత్రేష్టంశేషంపాబ్ధిరు
షంవిమరితివిష్ణుధర్మోక్తేః-తాతభ్రాతాపితృవ్యః- జననీభ్రాతామాతులఃత
త్ప్రియః-పితృవ్యస్త్రీమాతులానీభ్రాతృర్జ్ఞాయాః - పితృష్వస్వమాతృస్వ
స్వస్వభగినోఽపత్యభర్తృయక్తాః-తేనసాపత్యాయైసథ వాయైకతిప్రయో
గోజ్ఞేయః-ఏతాసుసతీషునతద్భర్త్రాదేర్దానం- ద్వారలోపాత్- జాయాపి
తాశ్వశురః - శ్వశూరప్యత్రోపలత్యో - అత్రమూలంస్త్వృతిచంద్రికా
యాంజ్ఞేయం-అత్రపార్శ్వజైకోద్దిప్తవ్యవస్థోక్తా హేమాద్రాపురాణాంతరే॥
ఉపాధ్యాయగురుశ్వశూపితృవ్యాచార్యమాతులాః । శ్వశూరభ్రాతృతత్తు
త్రపుత్రర్త్విక్లిప్తవ్యపోషకాః॥భిగినీస్వామిదుహితృజామాతృభగినీసుతాఃపిత
రాపితృపత్నీనాంపితృర్క్తుశ్చయాస్వసా ॥ సఖిద్రవ్యదశిష్యాద్యాస్తీర్థేజై
వసుహలయే । ఏకోద్దిప్తవిధానేనపూజనీయాఃప్రయత్నతథితి ॥ ఇతరేషాం
పిత్రాదీనాంపార్శ్వణమర్థసిద్ధం - అత్రక్రమాన్యత్వేప్యాచారాద్వ్యవస్థా-అ
శక్తౌతుపృథివీచంద్రోదయేచతుర్వింశతిమతే ॥ ఏకస్మిన్నాహ్నాజేనర్వానా
చార్యాదీన్పుష్పూజయేత్ । దశద్వాదశవాపిండాన్దద్వాదశరణంసతు ॥ ఏకో
ద్దిప్తస్వరూపంచాహయాజ్ఞవల్క్యః ॥ ఏకోద్దిప్తం దేవహీనమేకాఘ్నేక
పవిత్రకమ్ । ఆహానాగ్నోకరణరహితంత్వపసవ్యవదితి ॥ అత్రైకపాకో
వైశ్వదేవతంత్రం పిండంబర్హి చైకమితిస్త్వత్యర్థసారేడక్తం - అత్రపాణి
హోమః - పిండాశ్చద్విజాంతిక ఇత్యాహప్రయోగపారిజాతేఅచార్యః॥కా
మ్యమభ్యుదయేష్ట మ్యామేకోద్దిప్త మధాప్తమమ్॥చతుర్వేషుకరేహోమఃపిం
డాశ్చాత్రద్విజాంతికఇతి - పార్శ్వజైకోద్దిప్తయోస్సుమానతంత్రత్వేతుఅగ్నిస
మీపవన - అత్రధురిలోచనావైశ్వదేవౌ ॥ అపికన్యాగతేసూర్యేకావ్యేచ
ధురిలోచనాఇతిహేమాద్రావాదిత్యపురాణాత్ - అత్రప్రతిదినంభిన్నప్ర
యోగత్వాద్దక్షిణాభద్రోవాప్రయోగైక్యాదంతేషవవా దక్షిణేతి హేమా
ద్రాడక్తం - ఏతచ్చసన్యస్తపితృకాదినాజీవత్పితృకేణాపికార్యం॥ వృద్ధాతీ
ర్థేచసన్యస్తేతాతేచపతితేనతి । యేభ్యఏవపితాదద్యాత్రేభ్యోదద్యాన్వి
యంసుతఇతికాత్యాయనోక్తేః ॥ యత్తుకౌండిన్యః ॥ దర్శిత్రాధ్యంగయాత్రా
ధ్యంత్రాధ్యంచాపరపక్షికమ్॥ నదీవత్పితృకఃకుర్యాత్తిలైస్త్రుభణమేవచేతి॥ తత్స

స్వప్రపిత్రాద్యతిరిక్తవిషయం - కామ్యశ్రాద్ధపరంవా - అత్రబహువక్త
 వ్యం - శ్రీపితృకృతజీవత్పితృకనిర్ణయేజ్ఞేయం - ఏతచ్చజీవత్పితృకేణపిండరహి
 తంకార్యం ॥ ముండనంపిండదానంచప్రేతకర్మచసర్వశః - నజీవత్పితృకఃకు
 ర్యాద్ధుర్విణీపతిరేవచేతిదక్షేణతస్యపిండనిషేధాత్ - అన్వష్టకృమాత్పవా
 ర్షికాదాతువచనాద్భవతీతవక్ష్యామః - తథాఛాగలేయః ॥ పిండోయత్రని
 వర్తేతమఘాదిషుకథంచన సాంకల్పంతు తదాకార్యనియమాద్భ్రహ్మవా
 దిభిః ॥ సాంకల్పస్వరూపంచవక్ష్యతే - అత్రశ్రాద్ధాంగ తర్పణంపక్షశ్రాద్ధే
 ప్రతిదినంశ్రాద్ధోత్తరం - సకృన్నహాలయేతుపరేష్నికార్యం - తదుక్తంనార
 దీయే ॥ పక్షశ్రాద్ధంయదాకుర్యాత్తర్పణంతుదినేదినే । సకృన్నహాలయేచై
 వపరేహనితిలోదకమ్ ॥ గర్గోపి ॥ పక్షశ్రాద్ధేహిరణ్యచఅనువ్రజ్యతిలోదక
 మితి ॥ తథాప్రయోగపారిజాతేగర్గః ॥ కృష్ణేభాద్రపదేమాసిశ్రాద్ధంప్రతి
 దినంభవేత్ । పితౄణాంప్రత్యహంకార్యంనిషిద్ధాహేపితర్పణమ్ ॥ సకృన్న
 హాలయేశ్వస్యాదప్తకాన్వంతవివహి ॥ ఇదంనిషిద్ధదినేపికార్యం ॥ తిథితిర్థవి
 శేషేషుకార్యంప్రేతేచసర్వదేతిస్మృత్యర్థసారోక్తేః ॥ తీర్థేతిథివిశేషేచగ
 యాయాంప్రేతపక్షకే । నిషిద్ధేపిదినేకుర్యాత్తర్పణంతిలమిశ్రితమిస్మృతిర
 త్నావశ్యాంపచనాచ్చ - ఏతచ్చశ్రాద్ధంమలమాసేసకార్యం - తదాహభృ
 గుః ॥ వృద్ధిశ్రాద్ధంతథాసోమమగ్న్యధేయంమహాలయమ్ । రాజాభిషేకం
 కామ్యంచసకుర్యాద్భానులంబితఇతి ॥ హేమాద్రావాగరఖండే ॥ సభోవా
 ధనభస్మోవామలమాసోయదాభవేత్ । సప్తమః పితృపక్షస్యాదస్యత్రైవ
 తుపంచమః ॥ ఏతచ్చపిత్రోర్మరణే ప్రథమాద్వైకృతాకృతమిత్రిస్థలీశేతాభ
 ట్టాః - ఇదంచనిత్యంకామ్యం ॥ పుత్రానాయుస్తథారోగ్యమైశ్వర్యమతులం
 తథా । ప్రాప్తోతిపంచమేదత్వాశ్రాద్ధంకామాస్తుపుషులానితిజాబాల్య
 క్తేః ॥ వృద్ధి కేసమతిక్రాంతేపితరాదైవతైస్సహ । నిశ్శ్వస్యప్రతిగచ్ఛంతిశా
 పందత్వాసుదారుణమితికాష్టాః జనివచనాచ్చ - తదతిక్రమేప్రాయశ్చిత్త
 ముక్తమృగ్విధానే ॥ దురోఅశ్వస్యమంత్రంచదశమాసంద్విమాసయోః । మ
 హాలయంయదాన్యూనంతదాసంపూర్ణమేతితదితి ॥ ద్విమాసయోఃకన్యాతుల
 యోర్మహాలయశ్రాద్ధంయదాహీసమిత్యర్థః - అత్రభరణ్యాంశ్రాద్ధమతిప్రశ
 స్తం - తదుక్తంపుథివీచంద్రోదయేమాత్యే ॥ భరణీపితృపక్షేతువహతిః
 రికిర్జితా । అన్యాంశ్రాద్ధంకృతయేనసగయాశ్రాద్ధకృద్భవేత్ ॥ పృథివీచ
 ద్రోదయేగ్రీధరీయే బృహస్పతిః ॥ సభస్యాపరపక్షస్యద్వితియా యదియా

మృధే । తృతీయాచాగ్నితారాభిస్సహితాప్రీతిదాపితః ॥ ఏతత్పక్షేషష్టి
యోగవిశేషేణకపిలాసంజ్ఞా - తదుక్తంవారాహే ॥ నభస్యకృష్ణపక్షే
తురోహిణీపాతఘానుతైః । యుక్తావష్టిపురాణశైకపిలాపక్షీర్జితా ॥

ప్రతీపవాసనియమైర్భాస్కరంతత్రపుజయేత్ । కపిలాంచద్విజాగ్ర్య
యదత్వాక్రతుఫలంలభేత్ ॥ పురాణసముచ్చయే ॥ భాద్రేమాస్యసితేప
క్షేభానాచైవకర్ణితే । పాతేకుశేచరోహిణ్యాం సావష్టికపిలాభవేత్ ॥
అత్రదర్శంతత్వేన మహాలయోభాద్రపద కృష్ణపక్షోజ్ఞేయ ఇత్యుక్తనిర్ణ
యామృతే హేమాద్రాచ - హస్తార్కస్తుఫలాతిశయాత్థః ॥ సంయోగేతుచ
తుర్థాంతైర్నిష్టాపరషేష్టిసేతితత్త్రైవిహోక్తేః - అత్రవిశేషోహేమాద్రాస్కాం
దే ॥ దేవదారుంతథోశీరం కుంకుమైలామనశ్శిలామ్ । పత్రకంపద్మకంయష్టి
మధుగవ్యేనపేషయేత్ ॥ క్షీరేణాలోద్య కల్పేనస్నానం కుర్యాత్సమంతక
మ్ । ఆపస్త్యమసిదేవేకజ్యోతిషాం సతిరేవచ ॥ పాపంనాశయమేదేవవా
జ్ఞినఃకాయకర్మజమ్ । పంచగవ్యకృతస్నానః పంచభంగైస్తుమార్జయేత్ ॥
పంచభంగైఃపంచపల్లవైఃతథా ॥ రత్నైర్నానావిధైర్యుక్తంసౌవర్ణంకార
యేద్రవిమ్ । శక్తితస్తుపలాదూర్ధ్వం తదర్థంకర్షతోపివా ॥ సౌవర్ణమరుణం
కుర్యాన్నాకాంచైవతథారథమ్ ॥ తథా ॥ అల్పవిత్తోపియఃకశ్చిత్సోపికుర్యా
దిమంవిధిమ్ ॥ ప్రభాసఖండే ॥ స్థాపయేద్రాణంకుంభం చందనోదకపూరిత
మ్ । రక్తవస్త్రయుగచ్ఛన్నంతామ్రపాత్రేణసంయుతమ్ ॥ రథోరొక్కఫల
స్యైవవకచక్రస్సుచిత్రితః । సౌవర్ణపలసంయుక్తాంమూర్తింసూర్యస్యకార
యేత్ ॥ తతస్సూర్యంకపిలాంచషోడశోపచారైస్సంపూజ్యదద్యాత్ ॥ దివ్య
మూర్తిర్ణగచ్ఛత్సుర్ద్వాదశాత్కాదివాకరః । కపిలాసమితోదేవోమమముక్తిం
ప్రయచ్ఛతు ॥ యస్మాత్త్వంకపిలే పుణ్యాసర్వలోకస్యపావనీ । ప్రదత్తాస
హసూర్యేణమమముక్తిప్రదాభవేతి ॥ విశేషాంతరంతత్త్రైవజ్ఞేయమితిచిక్ -
ఇయమేవచంద్రవష్టి - సాచంద్రోదయవ్యాపినిగ్రాహ్య - ఉభయత్రతథా
త్వేపూర్వా - తదుక్తంభవిష్యే ॥ తద్వద్భాద్రపదేమాసేషష్ట్యాంపక్షేనీతే
తిరే । చంద్రవష్టిప్రతంకుర్యాత్పూర్వవేధఃప్రశస్యతే ॥ చంద్రోదయేయదా
వష్టిపూర్వాష్టాచాపరేహని । చంద్రవష్ట్యసితేపక్షేనైవోపోష్యాప్రయత్న
తథితి - అద్భుత్యామాశ్వలాయనేనమఘావర్షసంజ్ఞంత్రాధముక్తం - ఏతేశ
మాఘావర్షం ప్రాప్తపద్యా అపరపక్షేఇతి - ఇదంసప్తమాదిఫులితవ్యహ

స్సుకార్యమితి నా రాయణవృత్తిః - హరదత్తస్తునుభూయ క్త వర్షానుభవం
 త్రయోదశీశ్రాద్ధ మితివ్యాచఖ్యా - పృథ్వీచంద్రోదయే బ్రాహ్మే ॥ ఆషా
 ధ్యాఃపంచమీపక్షే గయామధ్యాష్టమిష్టతా । త్రయోదశీ గజచ్ఛాయాగ
 యాతుల్యాతుపైతృకే ॥ అగ్నిసకృష్టాష్టమ్యాం మహాలక్ష్మీవ్రతమ్ - తత్రనిర్ణ
 యామృతేపురాణసముచ్చయే ॥ శ్రీయోర్చనంభాద్రపదేసీతాష్టమింపార
 భ్యకన్యామగతేచసూర్యే । సమాపయేత్తత్రతిథౌచయావత్సూర్యస్తుపూ
 రావర్ధగతోయవత్యాఇతి - తత్రైవ ॥ కన్యాగతేర్కప్రారభ్యక్తవ్యంస
 శ్రీయోర్చనమ్ । హస్తప్రాంతదశస్థర్కేతద్వితంససమాపయేత్ ॥ సూజ
 నీయాగృహస్థానామష్టమిప్రావృషిశ్రియః । దోషైశ్చతుర్భిస్సంయుక్తాసర్వ
 సంపత్కరీతిథిః ॥ తథా ॥ పుత్రసాభాగ్యరాజ్యాయుర్వాసీసాప్రకీర్తితా ।
 తస్మాత్సర్వస్రయతేనత్యాజ్యాకన్యాగతేరవా ॥ విశేషేణపరిత్యాజ్యానవ
 మీదూషితాయదీతి ॥ దోషచతుష్టయంతత్రైవోక్తం ॥ త్రిదినేచావషేచైవ
 అష్టమింసోపవాసయేత్ । పుత్రహానపమివిధాన్స్పీహస్తార్థగేరవావీతి ॥
 త్రిదినావమదినలక్షణంచరత్తమాలాయాం ॥ యత్రైకస్సృశేతితిథిద్వయా
 వసానంవారశ్చేదవమదినం తదుక్తమార్తైః । యస్సృష్టార్థపతితిథిత్రయ
 స్యచాహ్నింతిద్యుస్పృక్కథితమిదంద్వయంచనేష్టమ్ ॥ ఏతేచ సర్వేనిషే
 ధాఃప్రథమారంభవిషయాః - మధ్యేతుసతినంభవేజ్ఞేయాః - వ్రతస్యషోడ
 శాబ్దసాధ్యతేనమధ్యేత్యాగాయోగాత్ - ఇయంచంద్రోదయవ్యాపిన్గ్రా
 హ్య - తత్రైవపూజాద్యుక్తేః - పరదినేచంద్రోదయాదూర్ధ్వంతిముహూ
 ర్తవ్యాపితేవపరైవకార్యా - అన్యథాపూర్తైవ ॥ పూర్వావాపరవిధావా
 గ్రాహ్యచంద్రోదయేనదాత్రిముహూర్తాపి సాపూజ్యాపరతశ్చీర్ధ్వగామి
 నీతిమదనరత్నేనిర్ణయామృతేచసంగ్రహాత్కైః ॥ అర్ధరాత్రమతిక్రమ్యవర్తతే
 యోత్తరాతిథిః । తదాతస్మాంతిథౌకార్యంమహాలక్ష్మీవ్రతంసదేతివచనాచ్ఛే
 తినంతేపః ॥ ఇతిమహాలక్ష్మీవ్రతనిర్ణయః—అథసవమ్యామన్వష్టకాశ్రాద్ధం-
 తత్రకాత్యాయనః ॥ అన్వష్టకాసుసవభిః పిండైశ్శ్రాద్ధముదాహృతమ్ । పి
 త్రాదిమాతృమంధ్యంచ తతోమాతామహంతకమ్ ॥ పృథ్వీచంద్రోదయేబ్ర
 హ్మండే ॥ పితౄణాంప్రథమందద్యాన్తాత్మాణాంతదనంతరమ్ । తతోమా
 తామహానాంచఅన్వష్టకేక్రమఃస్మృతః ॥ శ్రాద్ధహేమాద్రాఢాగలేయః ॥
 కేవలాస్తుత్యయే కార్యవృద్ధ్యా వాదోప్రకీర్తితాః । అన్వష్టకాసుమధ్యస్థా
 నాంత్యాః కార్యస్తుమాతరః ॥ దీపికాయాంతు - మాతృశ్రాద్ధమాదోకా

ర్యమిత్యుక్తం || మాతృయజనంతస్వస్వప్తకాస్వపితథితి - హేమాద్రాచామ్నే
 పి || అస్వప్తకాసుక్రమశోమాతృ పూర్వంతదివ్యతథితి - అత్రశాఖాభేదేనవ్య
 వాస్తేతిపృథ్విచంద్రోదయః - జీవత్పితృకవిషయమితినిర్ణయదీపః - ఇదంచజీవ
 త్పితృకణాపికార్యం - తదుక్తనిర్ణయామృతేమైత్రాయణీయపరిశీష్టే || ఆ
 స్వప్తక్యంగయాప్రాప్తాసత్యాయచ్చమృతేహని | మాతుశ్శ్రాద్ధంసుతఃకు
 ర్యాత్పితృవచజీవతి || యద్యపిజీవత్పితృకస్యపంచాస్వప్తకా - అవశ్యంకర్త
 వ్యాః - తథాప్యశక్తస్యేయమీవశ్యకే || ప్రాప్తసద్యప్తకాభూయఃపితృలో
 కేభవివ్యతీతిహేమాద్రాచాద్వోక్తే || సర్వాసామేవమాతృగృహంశ్రాద్ధం
 కన్యాగతేరవ | సవమ్యాంహిప్రదాతవ్యంబ్రహ్మలబ్ధవరాయతథితిసూతే
 నావశ్యకత్వోక్తే - అత్రసర్వాసామిత్యుక్తేః స్వమాతరిజీవంత్యామపిస
 పత్నమాతృభ్యోదద్యాత్ - తన్నరణేసతితస్యైతాభ్యశ్చదద్యాదిత్యుక్తం -
 జీవత్పితృకనిర్ణయేగురుభిః - అత్రసర్వాసాం నామనిర్దేశేనైకోద్రాహ్మణో
 ఝ్యోపిండశ్చ - నామైకేతుద్భవవనాదిప్రయోగ ఇత్యుక్తం సారాయణవృ
 త్తై - అస్వప్తకాశ్రాద్ధంతద్యాగశ్చగోభిలీయానాంవధ్యమాయామేవససర్వా
 సు - ఆస్వప్తక్యంవధ్యమాయామితిగోభిలగౌతమావితిధందోగపరిశీష్టాత్ -
 అత్రభర్తృ మరణోత్తరం పూర్వమృత మాతృశ్రాద్ధం సకార్యమితీకేచిదా
 హుః - పఠంతిచ || శ్రాద్ధంసవమ్యాంకుర్యాత్తన్నులేభ ర్రిలుప్యతథితి - త
 దేతన్నిర్మా లత్యాన్మన్తస్థుప్రతారణ మాత్రం - శ్రాద్ధదీపకళికాయాంబ్రా
 హ్మే || పితృమాతృకులోత్పన్నాయాం కాశ్చీతృమృతాఃప్రియః | శ్రాద్ధా
 ర్హామాతగోజ్ఞేయాశ్శ్రాద్ధంతప్రప్రదీయతథితి - అత్రఽశాచారాద్యవ
 స్థా - ఇదంచానుమితేనాపికార్యం - తదుక్తశ్రాద్ధశూలపాణోమాత్యే ||
 అమావాస్యాప్తకాకృష్ణపక్షపంచదశిసుచేత్యభిధాయ || ఏతచ్ఛానుషాతోపి
 కుర్యాత్సర్వేషుపర్వసు | శ్రాద్ధంసాధారణంనామసర్వకామఫలప్రదమ్ || భా
 ర్యావిరహితోప్యేత్ప్రవాసస్థోపనిత్యశః | శూద్రోప్యమంత్రవతుర్యార
 నేనవిధిసాబుధితి - తేనసాగ్నేరేవేదమితిపరాస్తం - అస్వప్తకాతఃపు
 థగేవేదంమాతుశ్శ్రాద్ధమిత్యపిపరాస్తం - లాఘవేనమూలైక్యాదష్టకాప
 దావీశేషాచ్చ - తేనాస్యతాస్వప్తకాశ్రాద్ధస్యాంగస్యాస్యత్రప్రధానత్వం
 వచనాత్ - అవేష్టేరివరాజసూయాంతర్గతాయావీతయాన్నాద్యకామం
 యాజయేదితిఫలార్థత్వం - అత్రాష్టకాస్వప్తకాపూర్వానురోధాత్ - త
 థాగ్నిపురాణే || అస్వప్తకాసువృద్ధౌచగయాయాంచక్షయేహని | అత్రమా

తుఃపుకకాచ్రీధమన్యత్రపతినాసహ ॥ అపస్తంబానాం త్వష్టకాసుచవృద్ధౌ
 శేతిభావ్యకారైః - పాతాదప్తకాయాం మాతృకాశ్రీధం - ఛందోనైస్తవి
 త్రీమాతృమాతామహాశ్రీధేనకాశ్యే - కింతుత్రిపురుషమవ ॥ నయోషిద్భ్యః
 పృథగ్ ద్యౌదవసానదినాద్యతే । కర్తూసమన్వితంముక్తావ తథాద్యంశ్రీధమో
 డశమ్ ॥ ప్రత్యాభిక్తంచ శేషేషుపిండాస్సుప్తక్షితిస్థితిఛందోగపరిశిష్టాత్ -
 అన్వష్టకాసుతేహంకర్తూవిధానాదితిశూలపాణిః - యత్తు ॥ తమిస్త్రీపక్షే
 నమమిపుణ్యాభాద్రీపదేహియా । చత్వారఃపార్యణాఃకార్యాపితృపక్షేమ
 నీషిధిరితితద్దేశాచారతోవ్యవస్థితంజ్ఞేయం - ఇదంజీవత్రిత్యకేణాపిసపిండంకా
 ర్యం - హేమాద్రావిష్టుధరోక్షతే ॥ అన్వష్టకాసుచస్త్రీణాం శ్రీధంకా
 ర్యంతథైవచేత్యపక్రమ్య ॥ పిండనిర్వపణంకార్యం తస్మామపిస్యస త్రమేతివచ
 నం - శ్రీధవిధినాపిండదానేప్రాప్తే - పునస్తత్కర్తవ్యంయస్యజీవత్రిత్యకగ
 ర్హిణీపతిత్వాదినాపిండదానంనిషిద్ధం - తస్యతత్ప్రాప్త్యర్థ మితిశ్రీతాతచర
 ణాః - అత్రీసువాసినీభోజనముక్తం - మార్కండేయపురాణే ॥ మాతుశ్శ్రీ
 ధేతుసంప్రాప్తేబ్రాహ్మణైస్సహభోజనమ్ । సువాసినైస్సప్రదాతవ్యమితిశా
 తాతపోబ్రవీత్ ॥ భర్తూగ్రీష్మతానారీ సహదాహేనవామృతా । తస్యాః
 స్థానేనియంజీతవిప్రైస్సహసువాసినీ ॥ తత్రైవమదాలసావాక్యం ॥ స్త్రీ
 శ్రీధేపుత్రదేయాస్యగలంకారాశ్చయోషితే । మంజరీమేఖలాదామకర్తికా
 కంకణాదయశ్చితి - అత్రశక్తావసుకల్పమాహాశ్వలాయనః ॥ అనద్దేహాయవ
 సమాహారేదగ్నినావాకతుముపోదేహోమేష్టకేతిన త్వేవానవ్దకస్యాదితిహే
 మాద్రాపితామహాః ॥ అమావాస్యవ్యతీపాతపౌర్ణమాస్యష్టకాసుచ । వి
 ద్వాశ్శ్రీధమకుర్వాణోనరకంప్రతిపద్యతే ॥ అకరణేవప్రాయశ్చిత్తము
 క్తవృద్ధానే ॥ ఏభిర్ద్యుభిర్జపేన్మంత్రంశతవారంతుతద్దినే ॥ అన్వష్టక్యంయదా
 శూన్యంసపూర్ణంయూ తిసర్వభేతి ॥ ఏతత్పక్షే ద్వాదశ్యాంవిశేషః - పృథివీ
 చంద్రోదయేవాయవీయే ॥ సన్న్యాసినోప్యాభి కాదిపుత్రఃకుర్యాద్యథావి
 ధి । మహాలయేతుయచ్చాగ్రీధంద్వీదశ్యాం పార్వణంతుతదితి - అథత్రీయో
 దశీశ్రీధం ॥ తత్రచంద్రికా ॥ త్రయోదశీభాద్రపదీకృష్ణాముఖ్యాపితృప్రియాత్ర
 ప్యంతిపితరస్తస్యాంస్వయంపంచశతంసమాః ॥ మఘాయుతాయంతస్యాం
 తుజలాద్యైరపితోషితాః । తృప్యంతిపితరస్తద్వద్వర్తాణామయతాయుతమ్ ॥
 ప్రియోగపారిజాతేశంఖః ॥ ప్రాప్తపద్యామృతీతాయాంమఘాయుక్తాంత్ర
 యోదశీమ్ ॥ ప్రాప్తశ్రీధంతుకర్తవ్యంమధునాపాయసేనచ ॥ ప్రజామిష్టాం

యశస్వినమారోగ్యంవధనంతథాన్యతాన్త్రాధేనదాప్రితాఃప్రయచ్ఛంతి
 పితామహః॥ ఏతస్మిన్మృత్యుమపి-పృథ్వీచంద్రోదయేఽష్టుధర్మే ॥ ప్రాప్తపద్యావతీ
 తాయాంతథాకృష్ణత్రయోదశీత్యుక్తాః॥ ఏతాంస్తుత్రాధికాలానైవనిత్యానా
 హాప్రజాపతిః॥ శ్రాద్ధమేతేష్వకుర్వాణోనరకంప్రతిపద్యతఇత్యుక్తేః- ఏతచ్ఛా
 విభక్తైరపిపృథక్కూర్యం- తథాచహేమాద్రా॥ విభక్తావావిభక్తావాకుర్య
 శ్శాద్ధంపృథక్సుతాః॥ మఘాసుచతతోన్యత్రనాధికారఃపృథగ్విసేతి॥ అపరాశ్చై
 వాయపియే ॥ హంసేహస్తస్థితేయాతుమఘాయుక్తత్రయోదశీ । తిథిరైవ
 వస్వతీనామసాధాయాకుంజరస్యతు ॥ అత్రచ ॥ అపినస్సకులేఘాయాద్యో
 నోదద్యాత్త్రయోదశీమ్ । పాయసంమధునస్మిర్భాగ్యం ప్రాక్పాయేకుంజర
 స్యచేతివిష్టుమనువచనేకేవలత్రయోదశీశ్రుతేర్తఘాగుణాభిక్లృతరుః - శూ
 లపాణిస్తుకేవలవాక్యానామర్థవాదత్వాద్విధౌచమఘాయోగశ్రుతేర్ద్విధిలా
 ఘవాద్విధిష్టమేవనిమిత్తమిత్యాహ - వస్తుతస్తు ॥ మధుమాంసైశ్చశాకైశ్చ
 పయసాపాయసేనచ । ఏషనోదాన్యత్రాద్ధంవర్తూసుచమఘాసుచేతివసిష్ట
 వచనేకేవలమఘాశ్రుతేర్వినిగమకాభావాదుభయంభిన్ననిమిత్తం - పూర్వో
 క్తవచనాచ్చయోగాధిక్యేఫలాధిక్యం - అతఏవయాజ్ఞవల్క్యః ॥ తథావర్తూ
 త్రయోదశ్యాంమఘాసుచవిశేషతఇతిత్రయోదశీశ్రాద్ధనిత్యం - అన్యతాగ్రా
 మ్యం - అత్రత్రయోదశ్యాంబహువుత్రాయవమారిణస్తుభవంతీత్యాపస్తం
 భోక్తైర్యవమారిత్వమపత్యదోషసహజ్ఞోరపత్యమాత్రాధినిః - స్మృత్యం
 తరోక్తధనాగ్నినోవాధికారభిక్లృతరుః - అపత్యనిందయాతదగ్ధినోనాధి
 కారాత్ - ఫలాంతరకానుసైవవాధికారభిక్లృతాలాయధః - ఏతత్పిండరహి
 హితంకార్యం ॥ మఘాయుక్తత్రయోదశ్యాంపిండనిర్వపణంద్విజః । ససంతా
 నోనైవకుర్వాన్పిత్యం తేకవయోవిదురితి బృహత్పరాశరోక్తేః - ఇదంవల
 మాసేపికార్యం ॥ మఘాత్రయోదశీశ్రాద్ధంప్రత్యపస్థితహేతుకమ్ । అన్య
 గతికత్వేనకర్తవ్యంస్యాన్నలిష్టుచే ఇతికాతకగృహ్యోక్తేః - యానితు, అంగి
 రాః ॥ త్రయోదశ్యాంకృష్ణపక్షేయశ్శాద్ధంకురుతేసరః - ంచత్వతస్య
 జానీయాజ్ఞేష్టపుత్రస్య నిచ్చితమ్ ॥ వామనపురాణే ॥ త్రయోదశ్యాంతువై
 శ్రాద్ధంనకుర్యాత్పుత్రవాన్సహోత్యాదీనివచనానితానిపుత్రవద్విషయాణివా
 మహాలయస్థభిన్నత్రయోదశీవిషయాణివాకావ్యశ్రాద్ధవిషయాణివాసపిండ
 కశ్రాద్ధవిషయాణివేతికేచిత్ - శోమాద్రాపముఖాస్త్యైకవర్గశ్రాద్ధవిషయా
 ణి॥ శ్రాద్ధంనైవైకవర్గస్యత్రయోదశ్యాముపక్రమేత్ । సత్సపాస్త్రసోయస్య

ప్రజాహింసంతతస్యతథతి కాష్టాఽజనిస్త్యుతేః-యద్యపి || పితరోయత్రీశూ
 జ్యంతేతత్రమాతా మహాఅపీతిథౌమ్యోక్తే ర్మ కేవలపితృవర్గస్య పాప్రిస్త
 థాపిన్యామోహదిప్రాప్త నిషేధోయమిత్యాహుః - వయంతుపశ్యామః-
 పుత్రీవద్విషయాణ్యేవత || అసంతానస్తుయస్తస్య శ్రాద్ధప్రోక్తాత్రీయోద
 శీ | సంతానయక్తోయఃకుర్యాత్తస్య వంశక్షయోభవేదితి హేమాద్రానాగ
 రఖండోక్తేః - పూర్వవాక్యమప్యసంతానస్యైవైకవర్గనిషేధకమితి - అత్ర
 మఘాత్రీయోదశీమహాలయ యుగాదిశ్రాద్ధానంతం ప్రేణప్రీయోగః - సయ
 ప్రసంగసిద్ధిచిత్తస్యత్రవిస్తరః- అథచతుర్దశీ - పుర్వీచంద్రోదయప్రజేతాః ||
 వృక్షారోహణలోహద్యైర్విద్యుజ్జలవిషాగ్నిభిః | నభదంష్ట్రీవిపన్నాయతే
 హంశస్తాచతుర్దశీ || బ్రాహ్మే || యువానఃపితరోయస్యమృతాశ్చస్త్రీణవా
 హతాః | తేనకార్యంచతుర్దశ్యాం తేహంతృప్తివభీష్ణతా || నాగరఖండే ||
 అపమృత్యుర్భవేద్యేహంశస్త్ర మృత్యురథాపివా | శ్రాద్ధంతేహంప్రకర్త
 వ్యంచతుర్దశ్యాంసరాధిప || ఏతచ్చప్రాయోగాశకశస్త్రాగ్నివిషోదకోర్భం
 ధనప్రపతనైశ్చేచ్ఛతామితిగౌతమోక్తదుర్మరణోపలక్షణం - ఏకయోగనిర్దే
 శాత్ || సర్వేహంతుల్యధర్మాణామేకస్యాపియదుచ్యతే | సర్వేహంతత్స
 మంజ్ఞేయమేకరూపాహితేస్త్యుతా || ఇత్యుతససోక్తేశ్చ - తచ్చకృతక్రియా
 ణామేవేదిత్యాహుః - మరీచిః || విషశస్త్రశ్వాసదాహితర్యగ్భిష్కాణఘా
 తినామ్ | చతుర్దశ్యాంక్రియాఃకార్యాఅన్యేహంతువిగర్హితాః || అత్రబ్రా
 హ్మణఘాతీతేనహతోసతుబ్రహ్మహం || తస్యసతితత్త్వాదితిశూలపాణిః || అ
 త్రోద్దేశ్యవిశేషణస్యావివక్షితత్వాత్ స్త్రీణామపిత్రాదీహతానామేకో
 ద్దిష్టంకార్యం - సపార్వణమితిశ్రీదత్తోపాధ్యాయః - ఇదంవిషాదిహతానా
 మేవనప్రసవాదిమృతానామితివాచస్పతిః - యత్తుశాకటాయనః || జలాగ్ని
 భ్యాంవిపన్నానాంసన్న్యాసేవాగృహేపథి | శ్రాద్ధంకుర్వీత తేహంవైవర్ణ
 యిత్యావతుర్దశీమితి || తత్ప్రాయశ్చిత్తార్థ జలాదిమృతవిషయమిత్యాకరేడ
 క్తం - అతఏవవైధత్వాత్సహగమనేషినకార్యమితి హేమాద్రిః - ఏతచ్చదైవ
 యుక్తమేకోద్దిష్టం కార్యమిత్యుక్తం - ప్రయోగపారిజాతే || పీతపక్షేచ
 తుర్దశ్యామేకోద్దిష్టంవిధానతః | దైవయుక్తంతుతచ్ఛ్రాద్ధంపితౄణాంమతు
 యంభవేత్ || తచ్ఛ్రాద్ధందైవహీనంచేత్పుత్రీ దారధనక్షయః | ఏకోద్దిష్టం
 దైవయుక్తమిత్యేవమనురబివేత్ || భవిష్యపి || సమత్వమాగతస్యాపిపితౄ
 శ్చస్త్రహతస్యచ | చతుర్దశ్యాంతుకర్తవ్యమేకోద్దిష్టంషహాలయే || చతుర్దశ్యాం

తయచ్చాగ్రధంసపిండికరణేవృతే । ఏకోద్దిష్టవిధానసతత్తార్యంతస్త్రాక్షాలస
 ఇతి॥ సంవత్సరప్రవీపేహరిత॥ విశ్వేదేహంశ్చత్రాప్రిసూజయిత్వాదితోను
 లాఽయేవైశత్రుహతాస్తేషాంశ్రాగ్రధంకుర్యాదతంత్రితః ॥ అత్రైకోద్దిష్ట
 చనానాంసిర్ములత్వం - సమూలత్వేపిపార్వణాశక్తపరాణి - షిష్టావ్య
 దివచనైఃప్రకరణాత్కృష్టపక్షీయపార్వణావగలేరితశూలపాణిః - తన్ను -
 వాక్యేనప్రకరణస్యబాధాత్ - పిత్రాదీనాంపార్వణంభ్రాత్ప్రీదీనాషేకోద్ది
 ష్టమితిగోడాంఝంఛంఛ - తన్ను - పితరీత్యనేనవిరోధాత్ - పితృషవాక్యవై
 య్యర్థాపత్తేశ్చ - అత్రశస్త్రహతస్యైవచతుర్దశ్యామితియమోనతచతుర్ద
 శ్యామివశస్త్రహతస్యేతి ॥ శ్రాగ్రధంశస్త్రహతస్యైవచతుర్దశ్యాం మహాలయే
 ఇతికాలాదర్హత్ - వార్షికాదీనామకరణాపత్తేశ్చ - తేనమహాలయేష - ది
 నాంతరేపార్వణం-నూతామహాదిత్యస్యర్థంకార్యమేవ - పితౄషమోషిత
 స్త్రుహతశ్చేదేకోద్దిష్టద్వయంకార్యం - తదుక్రంహేమాద్రాస్త్రస్యంతరే-ఏ
 కస్త్రిన్ద్వయోద్వైకోద్దిష్టమితి - త్రిషుశస్త్రహతేషుపార్వణమేవకార్యం-య
 త్తదేవస్వామిసోక్తం - త్రిష్టపిత్రస్త్రుహతేషుపృథగేకోద్దిష్టత్రయంకార్యం-
 సతుపార్వణమానాత్యవచనాభావాదితతదయక్తం ॥ పిత్రాదీనాంస్త్రయో
 యస్యశస్త్రైర్యతాస్తవసుక్రమాత్ । సభూతేపార్వణంకుర్యాదబ్దికాని
 పృథక్పృథగితిబృహత్పరాశరోక్తః ॥ ఏకస్త్రిన్ద్వయోర్వాషివిద్యుచ్ఛ
 స్త్రేణివాహతే । ఏకోద్దిష్టంసుతః కుర్యాత్ప్రియాణాం ద్వివిద్యుచ్ఛవేదిత
 స్పృత్యంతరాశ్చేతిసృణిచిందోదయేడిక్తం - అపరాశ్రేహేమాద్రా
 వైషం - యస్తు - అత్రైవశస్త్రాదినాహతస్తస్య వార్షికమేవ పార్వ
 ణమేకోద్దిష్టంవా కార్యం సతుశ్రాగ్రధద్వయం - ప్రసంగసిద్ధేరితి సృణిచిం
 ద్రోదయే - అత్రశ్రాగ్రధాకరణేగ్రీమాపరపక్షే దినాంతరే పార్వణేనైవ
 కార్యమితి తప్తైవోక్తం- యద్యపి ॥ శస్త్రవిప్రహతానాంచ శృంగిదం
 స్త్రినగీసృషైః । ఆశ్టసస్త్రాగ్రినాంచైవ శ్రాగ్రమేషాం సకారయేదితి ఛా
 గలేయాద్యైః - శస్త్రాదిహతానాం ప్రాగ్ధీనిషిద్ధం - తథాపి ప్రమా
 దవృతానాంప్రాగ్ధాత్వాత్వాత్కార్యం - పృథాచిగ్నిబుద్ధిభూవ్యవృతా
 నాంతంసకార్యం - యస్తు ॥ చతుర్దశ్యాంతస్పణీయాలుప్తపింఛోదకక్రియా ॥
 ఇతిబ్రాహ్మేతద్దాణమితిశూలపాణిః - లక్షణాయాంమానాభావాత్ ॥ స
 తితేనాపికర్తవ్యంకర్తవ్యంపతితస్యచేతి ॥ గంధాదిపత్యేకేష విధిబలాత్పతి
 తానానుపికార్యమితిసవ్యగోడాః - తత్త్వంత - సమోన్మాదానాంశ్యేన్యాదిన

శాస్త్ర్యతక్రియాణాం కార్యంనాన్యేషామితివయంప్రతీమః - యత్తుమనుః ||
 సప్తేత్యుజ్జయోహూమోలోకే కాగ్నోవిధీయతే | నదర్శేననిశాశ్రాద్ధమా
 హితాగ్నోర్విధీయత్యతి || అత్రపూర్వార్థం హేతుత్వేనోక్తం - తత్రధాతు
 తమేవమన్వితేపుర్వీచంద్రోదయాదయః - ఆహితాగ్నేపిండపితృయజ్ఞకల్పే
 సశ్రాద్ధసమేధార్థమిదంనతుసాకల్యాణేరవీత్యస్తద్ధురవః - కృష్ణపక్షశ్రాద్ధమ
 సృణ్వేషుపాస్త్రమాహితాగ్నేర్దర్శేనియవ్యతభితితువయం - దర్శేనపాప్స
 ణేనవినిశాశ్రాద్ధంలేనక్వాపివార్షికాదావేకోద్దిప్తంసేతిహరిహరః - ఇతిచతు
 ర్థశీ-అమాయాంవిశేష మాహాపరాచ్యేయమః || హంసేకసర్థితేయాతు
 అమవాస్యాకరాస్వతా | సాజ్ఞేయాకుంజరచ్ఛాయాఇతిదౌధాయనోబ్రవి
 తే || వనస్పతిగతేసోమేధాయాయాపాజ్ఞుభీభవేత్ | గజచ్ఛాయాతసా
 పోక్తాతస్యాంశ్రాద్ధంప్రకల్పయేత్ || భారతే || అశ్వసంస్వలాహేనవర్షా
 సునియతప్రతః | హస్తీచ్ఛాయాసువిధి వత్సర్గవ్యజనపీఠితమ్ || శ్రాద్ధంద
 ద్యాదితిశేషః - అజ్వినశుక్లప్రతిపదిదౌహిత్రస్యమాతామహాశ్రాద్ధముక్తం-
 హేమాదౌగ్రంహేదః||జాతమాత్రోపిదౌహిత్రో విద్యమానేషమాతులే|
 కుర్యాన్మాతామహాశ్రాద్ధంప్రతిపద్యాజ్వినేనీత్యతి-ఇయంసంగవన్యాషీగ్రా
 హ్యేతినిర్ణయదీపేతక్తం - ప్రతిపద్యాజ్వినేనాగ్నేదౌహిత్రస్తేకపాప్సః||
 శ్రాద్ధంమాతామహాయర్యాత్సపితాసంగవేనదా || జాతమాత్రోపిదౌహి
 త్రోజీవత్యపిదమాతులే | పాత్రస్సంగవయోర్మధ్యేత్యన్యప్రతిపద్ధానేదితి
 వచనాత్ - అత్రసమూలత్వంవిమృశ్యం - ఇదంచమలమాసేనకార్యం || స్ప
 ష్టమాసవిశేషాఖ్యావిహితంవర్షయేస్త్ర లేఇతిసమేధాత్ - ఇదంచజీవత్పత్స
 కేణైవకార్యమితిప్రాః - ఇదంచశిష్టాచారాత్సపిండకంకార్యమితికేచిత్ - పిం
 దరహితంతుయుక్తం - జీవత్పితృకస్య || ముండసంపిండదానంచప్రేతకర్తవ్య
 సర్వశః | సజీవత్పితృకకుర్యాద్ధుర్విణేనతిరేవచేతిదక్షిణపిండసమేధాత్ || అ
 న్నష్టకృవదిశేషవచనాభావాచ్ఛేతినంతేషః - ఇతికాలసిద్ధయసింధౌ, మహ
 లయసిద్ధయః- - - - - అథాజ్వినశుక్ల ప్రతిపదిసవరాత్రారంభః - తస్మిన్
 యః - తత్రధాగ్రవార్చనదీపికాయాండేషురాణేసుమేధాఉవాచ || శృణు
 రాజస్త్రివత్సామిచండికాపూజనక్రమమ్ | అజ్వినస్యసితేపక్షేప్రతిపత్సృశ
 భేదినే || ఇత్యుపక్రమ్యోక్తం || శుద్ధేతిథౌప్రకర్తవ్యంప్రతిపచ్ఛర్ష్యాగా
 నీ | ఆద్యాస్తునాడికాస్త్యక్త్యావ్యదోడశచ్యవశాపివా || అపరాహ్ణావక
 న్యంశుక్లసంతతికాంతిభిః || ఇదంచాపరాహ్ణాయోగిన్యాః పాత్రస్సంగవ

యది నేప్రతిపదోభావేజ్ఞేయం - తథాతత్త్వేదేవీపురాణే చానురతంలేచ
 దేవీవచః || అమాయక్తానక ర్తవ్యాప్రతిపత్తుజనేమమ | మహారామా
 త్రాక ర్తవ్యాద్విత్తీయాదిగుణాన్వితా || అద్యాష్టోడశనాడీస్తులభ్యావయః కురు
 తేనరః | కలశస్థాపనంత్రవ్యాధిష్టంజాయతేధ్రువమ్ || మూర్తి-ండయదే
 వీపురాణయోః || పూర్వసిద్ధాతు యశుక్లాభవేత్ప్రతిపదాబ్ధిసి | నవరా
 త్రవ్రతంతస్యాంసకార్యంశుభమిచ్ఛతా || దేశభంగోభవేత్తత్రదుర్భిక్షంచా
 పజాయతే | సందాయాందర్శయక్తాయాం యత్రస్యాస్తవపూజనమితి ||
 స్కాండేపి || ప్రతిపద్యాజ్ఞే నేమాసిసాశుద్ధాశుభదాభవేత్ | భాద్రపంచ
 దశీకృష్ణాతథాయక్తానకస్యతే || విరుద్ధఫలదాసాహివుత్ర చారభయావ
 హేతి || తథా || వర్జనీయాప్రయత్నైసఅమాయక్తాతుపార్థివ | ద్విత్తీయా
 దిగుణైర్ముక్తాప్రతిపత్సర్వకామదా || తథాదేవీపురాణే || యోమాంపుజ
 యతేనిత్యంద్విత్తీయాదిగుణాన్వితామ్ | ప్రతిపచ్చకడింజ్ఞాత్వాసోశ్చతేను
 భిమవ్యయమ్ || యదికుర్యాదమాంయుక్తాంప్రతిపత్ స్థాపనేమమ | తస్యచా
 పాయతందత్వాభిస్త్వ శేషంకరోవ్యసామ్ || ఆగ్రహాత్మరుతేయస్తుకలశ
 స్థాపనముమ | తస్యసంపత్వినాశస్యాజ్జ్యేష్ఠప్రత్యోవిసత్కృతి || అమాయ
 క్తానక ర్తవ్యాప్రతిపచ్చండికార్చనే | ధనార్థిభిర్విశేషేణ వంశవనీశ్చజాయ
 తే || నదర్శకలయాయక్తాప్రతిపచ్చండికార్చనే | ఉదయేద్వినుమానారాపి
 గ్రాహ్యసోదయదాయనీతి || దేవీపురాణే || యాచాశ్వయుజిమాసేస్యాత్ప్ర
 తిపచ్చద్రయాన్వితా | శుద్ధామమార్చనంతస్యాంశతయజ్ఞఫలప్రదమ్ || రు
 ద్రయామశే || అమాయక్తానదాచైవ ప్రతిపన్నందితామతా | త
 త్రచేత్ స్థాపయేత్సుంభం దుర్భిక్షంజాయతేధ్రువమ్ | ప్రతిపత్స
 ద్విత్తీయాతుకుంభారోపణకర్తవ్యేతి || యద్యపిరుద్రయామకం చామరంచ
 నిర్మూలం - తథాఘవిరోధాత్ - ప్రచారాచ్చతస్యవనానిభ్యంతే - తి
 థితత్వేదేవీపురాణే || పాత్రరావాహయేదేవింపాత్రరేవప్రవేశయేత్ |
 పాత్రంపాత్రశ్చసంపూజ్యపాత్రరేవవిసర్జయేత్ || తత్త్వేవ || శరతా-లే
 మహాపూజాక్రియతేయాచవాషికీ | సాకార్యోచయగామిన్యాంసతత్రతిథి
 యుగ్మతా || తథా || కుమారాకాష్ఠోపసంయుక్తాం వర్జయేత్ప్రతిపత్తిథిమ్ |
 రాజ్యనాశాయసాస్త్రిక్తానిందితాచాశ్వపూజనగతి || ఏషుచవనేషుకలశస్థా
 పనగ్రహణాత్ - తదేవప్రథమదినేషిద్ధ్యతే - సతూపవాసాది - తస్యదు
 తిపద్యస్యమావాస్యేతియుగ్మతా వాక్యాత్ - శుక్లాస్యాప్రతిపత్తిథిః - ద్రు

మతభివీచికో క్తం - శుక్లపత్నీదర్శనవిధిమార్గవో క్తే - పూర్వదినే ప్రా
 వస్యజాగ్రేమానాభావాదితి కేచిత్ - వస్తుతస్తుపూర్వోక్తవాక్యేషుచండి
 క్వాప్సపూజాగ్రహణాదుష వాసాదేశ్చంగత్యాప్తప్రధానగోపిపూజాదా
 ఎవం రేతియ్యుక్తం - కలశస్థాపనగ్రహణంత్యావలంబం - అతఏవదేవలంబప్ర
 తోపవాసనియమేఘటికైకాపియాభవేత్ । సాతిధిస్తద్ధినే పూజ్యావిసరితా
 తువైత్యకభితి - అత్రఘటికా ముహూర్తభితిగోడాః - యదాతుపూర్వదినే
 సంపూర్ణాశుభాచఘాత్యా పరదినే వర్ధితేతదానంపూర్ణత్వాదమాయో
 గాభావాచ్చపూర్వైవ - యానిచద్వితియాయోగసిద్ధేధకానివచనాని కే
 చిచ్ఛతంతి - తాన్యపిశుద్ధాధికనిష్ఠేధపరాణి - పరదినే ప్రతిపదోత్సంతాన
 త్యేతుచర్మయతాపిపూర్వైవగ్రాహ్య - తదాహలల్లః ॥ తిథిస్థరంతిధి
 రేవకారణంతిధిప్రమాణంతిధిరేవసాధనమితి - యానిత్యమాయక్తప్రక
 ర్తవ్యేత్వాదీనిస్ససింహ ప్రసాదేవచనానితాని సమూలత్వేన త్యేతద్విషయా
 ని - అత్రేవంతత్వం - పూర్వోక్తవాక్యానాంసర్వేషాం హేమాద్రా
 ద్యభితి త్యేగనిమూలత్యాత్మైశ్చన్యైర్నయస్యానుక్తేః - సామాన్యైర్నయా
 త్పూర్వవత్ప్రాప్తావపిగోడనిబంధేషువిశేషనిర్ణయాదాదయిగ్రాహ్య - త
 త్రాపిఘటికైకేత్యన్యద్విషుహూర్తస్తుతితోక్తైర్విషుహూర్తాగ్రాహ్యః ॥ ఉ
 దితివైవతంతభానావిత్యత్రద్విషుహూర్తాత్రిరహ్నాశ్చేతిబౌదయి క్యాద్విషు
 హూర్తత్వనియమాత్ - తేనఉదయేద్విషుహూర్తాపిత్యాద్యనుసారోపిము
 హూర్తమాత్రాక ర్తవ్యేతిద్విషుహూర్తస్తుతిః - అన్యథాద్విషుహూర్తవి
 ధివైయ్యర్థ్యాత్ - కేచిత్తుముహూర్తమాత్రేతివచనా త్రతోన్యూనత్వేనరా
 సేత్యాహుః - గోడాఅప్యేవం - అత్రదేవీపూజైవప్రధానమ్ - ఉపవాసా
 దివ్యంగం - అష్టమ్యాంచనవమ్యాంచజగన్మాతరమంబికామ్ । పూజయిత్వా
 స్వినేమాసివిశోకోజాయతేనరభితి హేమాద్రోభవిష్యే - తస్యాఏవఫలసం
 బంధాత్ - సవమితిధిసర్వంతంవృద్ధ్యాపూజాజపాదికమితితత్త్రైవదేవీపురా
 ణాత్ - శరత్కాలేమహాపూజాక్రియతేయాచవార్షికీతిమార్గంరేయపు
 రాణాచ్చ - పూర్వవచనాదప్రమీసవమీపూజైవప్రధానమన్యస్సర్వమంగమి
 తిగోడాః - ఏకాహపత్యోపికాళికాపురాణే ॥ యస్తేకస్యాపథాప్రమ్యాం
 సవమ్యానుభవాధకః । పూజయేద్వరదాం దేవీంమహావిభవవిస్తరైరితి ॥ త
 త్రస్యంతురాజసూయేన్యయైస్సమప్రధానాయాస్సహితాయాఅన్యవేష్టే
 రేతయాన్నాద్యకామంయాజయేదిత్యేకత్వాస్త్యైర్వైధానాచ్చయథాఫలా

సిచాశ్వయుజేశుక్తేనవరాత్రేవిశేషః ॥ సంపూజ్యనవదుర్గాంచనక్రమర్యా
 త్సమాహితః । నవరాత్రాభిధంకర్తృనక్తప్రతమిదంస్మృతమ్ ॥ ఆరంభేనవ
 రాత్రస్యేత్యాదిసాహచర్యాధవోక్తేనక్తమేవప్రధానమితిచేత్ - నన
 వరాత్రోపవాసతథాత్యాదేరనుపపత్తేః - తేనపాతీకనక్తానువాదోయం-ని
 త్యానిత్యసంయోగవిరోధాత్ - సహ్యగ్నిహేత్రేదశమపక్షేప్రాప్త్యద
 ధ్వాజుహూత్యస్యేందియకామహేనువాదోఘటతే - నిత్యవదేనువా
 దాయోగాదిత్యక్తంవార్తికే - తథాత్రాపి-తేనాత్రతద్వదేవగుణాత్ఫలమి
 తిజ్ఞేయం - ననురాత్రేకర్తృకాలత్యేతద్వ్యాపిసిపూర్వైవప్రతిపత్వాప్ర
 యాత్ - మైవం, న్యాయతఃప్రాపావపిపూర్వోక్తవచనైర్బాధాత్ - త
 థాపూర్వేన్యూకర్తృకాలవ్యాపి-నీమపిత్యక్తాన్వీలూపిసరైవ-రామనవమీ
 తిపాగ్నిక్తం - యథావానిశభేనతీమపిపూర్వాంజన్మాప్తమింత్యక్తాన్వీరో
 హణీయుక్తాపరైనేతిమాధవేనోక్తం - తథాత్రాపి-వస్తుతస్తు-రాత్రేః
 కర్తృకాలత్యవచసాంసేమాద్యావ్యవహితాత్సమూలత్వంవిమృశ్యమేవ-అ
 కాలంపూజయేదిత్యాదిపూర్వవిరోధాచ్చ - మాధవోక్తిస్తుపాతీకనక్తాను
 వాదశత్యక్తం - తస్మాత్సవ్యపక్షేఘపరైవప్రతిపదితిసిద్ధం - అత్రకేచిన్నవ
 రాత్రశబ్దోనవాహేనారాత్రపరః ॥ వృద్ధానమాప్తిరప్తమ్యాంహసేమాప్ర
 తిపన్నీ ॥ ప్రారంభోనవచం ద్యాస్తునవరాత్ర మతోర్ధవదితీదేవిపురాణాది
 త్యాహుః - తన్న - అతిహాసవృద్ధోర్నూనాధికత్వాపత్తేః - అత్రమూ
 లాభావాచ్చ - తేనతిథివాచ్యేవాయం - తదుక్తం ॥ తిథివృద్ధాతిహాసేన
 వరాత్రమపార్థకమ్ । అప్తరాత్రేనదోషోయంసవరాత్రతిథిక్షయేణతినవచనవ
 రాత్రశబ్దః- క్వచిల్లక్షణయాకర్తృవాచీ - తథాప్రారంభోనవరాత్రస్యేత్య
 త్రేతిదిక్ - ప్రతిపదిచవైధృత్యాదియోగనిషేధోభాగ్నవార్చనదీపికాయాంచ
 విపురాణే ॥ స్వాప్రవైధృతియుక్తాచేత్ప్రతిపచ్చండికార్చనే । తయారంభే
 విధాతవ్యంకలశారోపణంగుహేతి ॥ చిత్రావైధృతియుక్తాపిద్వితీయాయు
 తాచేత్యైవగ్రాహ్యత్యక్తం - దుర్గోత్సవే ॥ భద్రాస్వితాచేత్ప్రతిపచ్చండిక
 భ్యతేవిరుద్ధమూర్తైరపిసంగతాసతీ । సైవాపరాష్ణావిబుధైర్విధేయాత్ప్ర
 తరాజ్యదివివృద్ధి హేతురితి ॥ యదాతువైధృత్యాదిపరిహారేణప్రతిపచ్చండి
 కభ్యతే - తదోక్తంతత్రైవకాత్యాయనేన ॥ ప్రతిపద్యాప్తినేమాసిభవోదై
 ధృతిచిత్రయోః - ఆద్యపాదాపరిత్యజ్యప్రాగ్భగ్నేనవరాత్రకమితి ॥ భవిష్య
 పి ॥ చిత్రావైధృతినంపూర్ణాప్రతిపచ్ఛేద్భవేన్నపి త్యాజ్యహ్యంశాస్త్ర

యస్తాస్వాద్యాస్తురీయాం శేతపూజనమితి || రుద్రయామశేపి || వైధృతౌపుత్ర
 నాశస్సాన్యచ్చత్రా యాంధన నాశనమ్ | తస్యాస్పృష్టా పయేత్తుంభంచిత్రా
 యాంవైధృతౌతథా || సంపూర్ణాప్రతిపద్వేపచిత్రాయక్రాయదాభవేత్ |
 వైధృత్యాపియక్తా స్యాత్తద్ధామధ్యందిసరవౌ || అభిజిత్తుముహూర్తయ
 త్రప్రస్థానమివ్యత్యతి - చిత్రాదినిషేధేమూలంచిత్యం - ఇదంకలశస్త్రా
 మసంరాత్రోనకార్యం || సరాత్రాస్తాపసంకార్యం నచకుంభా భిషేచనమితి
 మాతోన్యక్తిః || భాస్కరోదయమారభ్యయావత్తుదశనాడికాః | ప్రాతః
 కాలఇతిప్రోక్తిస్తాపనారోపణాదిష్టితి విష్ణుధర్మక్తేశ్వ || రుద్రయామశే ||
 సానసంమాంగళింకృత్వా తతోదేవీంప్రపూజయేత్ | శుభాభిర్మృతికాభి
 శ్చపూర్వంకృత్వాతువేదికామ్ || యవాన్వైవాపయేత్తత్ర గౌర్ధూమైశ్చపి
 సంయుతాః | తత్రసంస్థాపయేత్కుంభంవిధినామంత్రపూర్వకమ్ || సౌవ
 ర్ణంరాజతంవాపితామ్రంమృన్మయజంతువేతి || అథపూజావిధిః - సచజయం
 తిమంత్రేణనవాక్షరేణకార్యః - తదుక్తందుర్గాభక్తితరంగిణ్యాం దేవీపురా
 ణే || కుర్యాద్దేవ్యాస్తుమంత్రేణపూజాంతీరఘృతాదిభిరీత్యక్తా || జయంతీ
 మంగళాకళిభద్రకాళికపాలినీ | దుర్గాక్షమాశివాధాత్రీస్వధాస్వాహాన
 మోస్తుతే || అనేనైవతుమంత్రేణజపహూమాతుకారయేదితి || ఓందుర్గేదు
 ర్గేరక్షిణిస్వాహేతిసవాక్షరః - తత్రప్రతిపదిప్రాతరభ్యంగంకృత్వాదేవకా
 తౌసంకీర్త్యమమేహజన్మనిదుర్గాప్రీతిద్వారా సర్వాపచ్ఛాంతిపూర్వకదీర్ఘా
 యుక్తిపులధసపుత్రపాత్రాద్యసవచ్చిక్షసంతతి వృద్ధిస్థిరలక్ష్మీకీర్తిలాభశత్రు
 పరాజయసదభీష్టసిద్ధ్యర్థంశౌరదనవరాత్రప్రతిపదిహేతకలశస్తానదుర్గా
 పూజాకుమారీ పూజాదికరిష్యేతి సంకల్ప్య, మహేద్యౌరితి భూమింస్పృ
 హ్యైవ, బౌషధయస్సమితియవాన్నిక్షిప్య, ఆకలశేష్వేతికుంభంస్థాప్య, ఇమంమే
 గంకేతిజలేనాపూర్వ, గంధద్వారామితిగంధం, యః ఓషధీరితి సర్వోషధీః,
 కాండాతాండాదితిదూర్వాః, అశ్వశ్లేవఇతిపంచశల్లవాః, సోనాసృధి
 వీతిసప్రమృదః, యాఃఫలినీరితిఫలం, సహిగత్వానీలీపంచరత్నాని, హరణ్యం
 క్షిప్త్వా, యవాసువాసాఇతివస్త్రేణావేష్ట్య, పూర్ణాదగ్నేతిపూర్ణపాత్రం ని
 ధాయత్రవరుణంసంపూజ్య, జిర్ణాయాంనూతనాయాంవాప్రతిమాయాం
 దుర్గామావాహ్యపూజయేత్ - తద్యథా, పూర్వోక్తమంత్రముక్త్యా || అగచ్ఛ
 వరదేదేవిదైత్యదర్శనమూదని || పూజారిగృహంనుమఖినుమస్తేశంకరప్రియే ||
 స్యుతిర్థమయంవారిస్సృదేవసమన్వితమ్ | ఇమంఘటం సమాగచ్ఛత్ప్రదేవగ

జైస్సహ ॥ దుర్గేదేవిసమాగచ్ఛసాన్నిధ్యమిహకల్పయ ॥ బలింపూజాంగృహః
 ణత్యమప్తాభిశ్చ క్రిభిస్సహేత్యా పాహ్యపూర్వోక్తమంత్రేణ సోడశోపచా
 రైఃపూజయిత్వా మాషభ క్తబలింకూశ్చాం డాదిబలింవానివేదయేత్ — త
 తఃకుమారీపూజా - తదుక్తంహేమాద్రాసాంధే ॥ ఏకైకాంపూజయేత్క
 న్యామేకవృద్ధ్యాతథైవచ । ద్విగుణంత్రిగుణంవాపి ప్రత్యేకంసవకంతువా ॥ త
 థా ॥ సవభిర్గభాతేఘామిమైశ్వర్యంద్విగుణేనతు । ఏకవృద్ధ్యాభిజ్ఞేమమైకై
 కేనగ్రియంభేత్ ॥ ఏకవర్షాతుయాకన్యాపూజార్థేతాంవివర్జయేత్ । గంధ
 పుష్పఫలాదీనాంప్రీతిస్తస్యానిద్యతే ॥ తేనద్వివర్షామారభ్యుదశవర్షాపత్యం
 తాపవపూజ్యాఃసత్వస్యాః - తాసాంచక్రమేణకుమారికాక్రిమూర్తిః, కల్యా
 ãరోహిణీకాశీచండికాశాంభవీదుర్గా సుభద్రేతినావభిఃపూజాకార్య ఆ
 సాంచప్రత్యేకంపూజామంత్రాఃఫలవిశేషాశ్చ తత్రైవజ్ఞేయాః - సామాన్యత
 మ్ ॥ మంత్రాక్షరమయీలక్ష్యమాత్రాణాం రూపధారిణీమ్ | సవదుర్గా
 త్త్రికాంసాక్షాత్కన్యామావాహయామ్యహమ్ ॥ ఏవమభ్యర్చనంకుర్యాత్కు
 మారీణాంప్రయత్నతః । కంఠకైశ్చైవవస్త్రైశ్చగంధపుష్పావృత తాదీభిః ॥ నా
 నావిధైర్భక్త్య భోజ్యైర్భోజ్యైర్జయేత్పయసాదీభిః ॥ తథా ॥ గంధిస్సుటితశీ
 ఘ్నాంఘ్రింరక్తపూయప్రణాంకితామ్ । జాత్యంధాంకేక రాంకాణీంకురూ
 పాంతసురోమశామ్ ॥ సంప్రజేద్రోగిణీంకన్యాంచాసీగర్భసముద్భవామ్ ॥ త
 థా ॥ బ్రాహ్మణీంసర్వకార్యేషు జయాధేన్ద్రసవంశజామ్ । లాభార్థేవైశ్య
 వంశోత్థాంసుతార్థేశూద్రవంశజామ్ ॥ దారుణేచాంత్యజాతానాంపూజయే
 ద్విధినాసరగతి - అత్రవేదపారాయణమభ్యక్తం, రుద్రయామశే ॥ ఏవంచతు
 ర్వేదవిదోవిప్రాస్తస్వరాస్తస్త్రిసాదయేత్ । తేషాంచవరణంకార్యంవేదపా
 రాయణాయవైగతి ॥ తథా ॥ ఏకోత్తరాభివృద్ధ్యాతుసవమియావదేవహి
 చండీపాఠంజపేచ్ఛైవజాపయేద్వావిధానతః ॥ తథితత్వేవారహీతంత్రే ॥
 ప్రణవంచాదితోజప్తాస్త్రిస్తోత్రంవాసంహితాంపఠేత్ । అంతేచప్రణవందద్యా
 దిత్సువాచాదిపూరుషః ॥ ఆధారేస్తాపయిత్వాతుపుస్తకంప్రజపేత్సుధీః । హ
 స్తసంస్థాపనాదేవయస్మాదైవవిఫలంభవేత్ ॥ స్వయంచలిఖితంయచ్చశూ
 ద్రేణలిఖితంభవేత్ । ఆబ్రహ్మణేనలిఖితంతచ్చాపివిఫలంభవేత్ ॥ ఋషిచ్చం
 దాదికంస్యస్యపఠేత్స్తోత్రంవిచక్షుణః । స్తోత్రేనదృశ్యతేయత్రప్రణవంతత్ర
 విస్మయేత్ ॥ సర్వత్రపాఠ్యేవిజ్ఞేయస్వస్యథావిఫలంభవేత్ । ఏవంసవమి
 యంతం ప్రత్యహంకుర్యాత్ - అత్రవిశేషోహేమాద్రాసాంధేవిపురాణే ॥ య

దాశ్యేదివసేకర్యాచ్చంఠికాపూజనాదికమ్ । ద్విగూంఠద్వివ్రతీయేహ్నిత్ర
 గుణంతస్మదేహని ॥ సవమితిధిపర్యంతం వృద్ధ్యాపూజాజపాదికమితి ॥ ఏ
 తేసనవరాత్రే పూజైవ ప్రధానం ఉపవాసాదిత్వంగమితగమ్యతే ॥ తిథిహా
 సేతుతిధిద్వయము త్తం పూజాదిమహాలయ ప్రార్థనచేకదినే ఆపృత్యైకా
 ర్యమ్ - పృథ్వాతద్వదేవావృత్తిః - తతోనవరాత్రోపవాసాది సంకల్పం
 కుర్యాత్ - స్వస్త్వానశక్తావస్యేనవా పూజాదికారయేత్ ॥ స్వయంవా
 ప్యస్యతోవాపి పూజయేత్ పూజయితవేతి ॥ తరంగిణ్యాం దేవీపురా
 ణాత్ - ఇదంచదేవీపూజనం శుక్రాస్తాదావపికార్యం - తదుక్తంధర్మ
 ప్రదీపే ॥ సస్త్వశుక్రేతథాబీవేసింహస్థేచబృహస్పతౌ । కార్యచైవస్వదే
 వ్యర్చా ప్రత్యబంకులధర్మతః ॥ మలమాసేతు వచనాభావాన్న భవతి-
 అత్రసాశ్వస్యాశ్వపూజనముక్తం - మదనరత్న దేవీపురాణే ॥ ఆశ్వయుక్చ
 క్షప్రతిపత్స్వతియోగేశుభేదినే । పూర్వముచైశ్శ్రీవానామప్రథమంక్రియ
 మావహాత్ ॥ తస్మాత్సాత్వేర్నైస్తత్రపూజ్యోసాశ్రద్ధయాసహ । పూ
 జసియాశ్చతురగానవమియావదేవహే॥శాంతిస్సప్తయనంకార్యంతదాతే
 హందినేదినే । ధాన్యంభల్లాతకంకుష్ఠంవచాసిద్ధార్థకాస్తథా॥ పంచవర్ణేన
 సూత్రేణగ్రంథితేషాం తుబంధయేత్ । వాయవ్యైర్వారుణైస్సైశ్చైశ్చైశ్చై
 ర్మంత్రైస్సవైష్ణవైః ॥ వైశ్వదేవైస్తథాగ్నేయైర్హోమః కార్యోదినేదినే ॥ క
 ల్పతరౌత్వేతదగ్రేన్యదపి ॥ జ్యేష్ఠాయోగేపురాతత్ర గజాశ్చపైమావహాబ
 లాః । పృథివీమవహస్పర్యంసశైలశనకాసనామ్ ॥ కుముదైరావణౌపద్మః
 పుష్పదంతోథవామసః । సుప్రతీకోంజనోనీలస్తంత్రాంత్రత్రపూజయేత్ ॥
 శాక్రాదృతౌత్సమారభ్య సవమ్యంతంచపూర్వవత్ ॥ అశ్వబద్ధోమాదీత్య
 ర్థః - అథప్రతిపదాదిషువిశేషోదుర్గాభక్తితరంగిణ్యాంభవిష్యే ॥ కేశసం
 స్కారద్రవ్యాణిప్రదద్యాత్ప్రతిపదినే । పక్ష్యతైలంద్వివ్రతీయాయాం కేశసం
 యమహేతవే ॥ పల్లవోరమితి గౌడపాఠః ॥ దర్పణంచతృతీయాయాంసిం
 దూరాలక్తకంతథా । మధుపర్కంచతుర్థ్యాంతుతిలికంనేత్రమండనమ్ ॥ పం
 చమ్యామంగరాగంచ శక్త్యాలంకరణానిచ । షష్ఠ్యాంబిల్వత రౌబోధంసా
 యంసంధ్యాసుకారయేత్ ॥ సప్తమ్యాంప్రాతరానియగృహమధ్యేప్రపూజ
 యేత్ । ఉపోషణమధాప్తమ్యామాత్యశక్త్యాచ పూజనమ్ ॥ నవమ్యామగ్ర
 చండాయాః పూజాంకుర్యాత్ప్రలింతథా । సంపూజ్యప్రేషణంకుర్యాద్దశ
 మ్యాంసారవోత్సవైః ॥ అనేనవిధినాయస్తు దేవీంప్రేణయతేసరః । స్కంధవ

తృణయేద్యేవితంపుత్రధనకీర్తిభిః ॥ కృత్యతత్త్వార్థవేతెంగే ॥ కన్యాయాంకృ
ష్టసత్తేతుపూజయిత్వాద్వర్తభేషివా । నవమ్యాంబోధయేద్యేవించుచువిభవవి
స్తరైః ॥ శుక్లపక్షేచతుర్థ్యాంతుదేవీకేశవిమోక్షణమ్ । ప్రాతరేవతుపంచ
మ్యాంస్నాపయేత్సుశుభైర్ద్వైతైః ॥ షష్ఠ్యాంసాధుంప్రకుర్వీతబిల్వవృక్షేధివా
సనమ్ ॥ సప్తమ్యాంపత్రికాపూజాలప్తమ్యాంచాప్యసోషణమ్ । పూజాచ
జాగరత్వైవనవమ్యాంవిధివద్భులిః ॥ విసర్జనందశమ్యాంతు క్రీడాకౌతుకమం
గళైః ॥ అత్రనవమ్యాంబోధనాసామర్థ్యేషష్ఠ్యాబోధనమితిస్తార్తాః ఫలభూ
మార్చినిః - సముచ్చయిత్యన్యే - నవమ్యాంమంత్రః కాళికాపురాణే ॥ ఇ
షేమాస్యసితపక్షేనవమ్యామార్తభేదివా । శ్రీష్ఠక్షేబోధయామిత్వాం
యావత్పూజాంకరోష్యహమ్ ॥ అత్రస్త్రీవ్రతేవిశేషః, పరిభాషాయాంజ్ఞే
యః - అథాశౌచేవిశేషోనిర్వయామృతేవిశ్వరూపసంబంధే ॥ ఆర్చనశుక్లప
క్షేతుప్రాతర్భేదవరాత్రకే । శౌవాశౌచేనముత్పన్నే క్రియాకార్యాకథంబు
ద్ధైః ॥ సూతకేవర్తమానేచతత్రోష్ణస్నేహవాబుద్ధైః । దేవీపూజాప్రకర్త
వ్యాపశుయజ్ఞవిధానతః ॥ సూతకేపూజనంప్రోక్తండానంచైవవిశేషతః । దే
వీముద్దిశ్యకర్తవ్యంతత్రదోషోనవిద్యతఇతి ॥ కాలాదర్శేవిష్ణురహస్యేషి ॥ పూ
ర్వసంకల్పితంయచ్చవ్రతంసునియతవ్రతైః । తత్కర్తవ్యంసర్వైశ్శుద్ధందానా
న్యసవివర్జితమితి ॥ గౌడనిబంధేతిథితత్వేచ్ఛక్తం - ఆజ్ఞేనకృష్ణనవమ్యాదిశు
క్లప్రతిసదాదిషష్ఠ్యాదినప్రమ్యాదిచైకంకర్త - అతచ్ఛమధ్యేఆశౌచపాతేషి
నోషః - సంకల్పవ్రతసప్రయోగివిష్ణూక్తైరితి - అరబ్ధంస్వయమేవకా
ర్యం - అనారబ్ధత్వస్యేనకారయేదితివివాదః - రజస్వలాత్వస్యేనకారయే
త్ - సూతకాదివద్విశేషవచనాభావాత్ - స్త్రీణాంచనవరాత్రేతాంబూ
లాదిచర్వణంభవతి - తదుక్తం వ్రతహేమాద్రాగారుడే ॥ గంధాలంకార
తాంబూలపుష్పమాలానులేపనమ్ । ఉపవాసేనదుష్కృంతితధావనమంజన
మితి ॥ ఏతత్సభార్త్యకోపవాసవిషయం - అస్యశ్చవ్రతవిశేషః పరిభాషాయా
ముక్తః - ఆజ్ఞేనశుక్లపంచమ్యాముపాంగలలితావ్రతమ్ - మహారాష్ట్రేషు
ప్రసిద్ధం - తత్రయద్యపికథాయాంకాలవిశేషోనోక్తస్తథాపి ॥ రాత్రౌజాగ
రణంకుర్యాద్భీతవాదిత్రనిస్స్వనైరితిరాత్రౌజాగరోక్తేశ క్రిపూజాయారా
త్రౌప్రాతరాస్త్యాచ్చరాత్రివ్యాపిసిగ్రాహ్యైతికేచిత్, వస్తుతస్తువచనంవినారా
త్రిపూజాయాంమానాభావాత్ - జాగరస్యశ్చాంగత్యాద్యగ్నవాక్యైత్ ॥
భుక్వాజాగరణేనక్తేచంద్రాద్యర్చనవ్రతతథా । తారావ్రతేషుసర్వేషురా

త్రియోగోవిశిష్టతభికాలహేమాద్రావచనాచ్చ - పూర్వవిధాగ్రాహ్య-
రాత్రిశబ్దఃపూర్వవిధావచనభిహేమాదిః - అన్యచభుక్త్యాజాగరణయాప
త్వాదితిసాధుప్రతిమః - భుక్త్యాజాగరణంయత్రేత్యేకంపదం - తస్మిన్స్వతే
భిత్వః - అన్యథాభుక్త్యేత్యసంగతేః - దివోదాసీయేశ్వరం—అశ్వినశు
క్లపక్షేమూలనక్షత్రేసరస్వతీస్థాపనం - యథోక్తంనిర్ణయావృతేదేవీపురా
ణే || మూలేషుస్థాపనందేవ్యాఃపూర్వాపాథాసుపూజనమ్ | ఉత్తరాసుబ
లిందద్యాచ్చగ్రహణేనవిసర్జయేదితి || రుద్రయామశేషి || మూలముక్షేసుకా
ధీశపూజనీయాసరస్వతీ | పూజయేత్ప్రత్యహందేవయావద్యైష్ట్యవమృతక
మ్ || నాధ్యాపయేన్నచలిఖేన్నాధీయితకదాచన | పుస్తకేస్తాపితేదేవవిద్యా
కామోద్విజోత్తమః || సంగ్రహే || అశ్వినస్యసితపక్షేమేధాకామస్సరస్వ
తీమ్ | మూలేనావాహయేద్దేవీంశ్రవణేనవిసర్జయేత్ || మూలస్యాద్యపాదే
ఆనాహనమితినిష్ఠాః - శ్రవణాద్యపాదేచవిసర్జయేత్ || ఆదిభాగోనిశాయం
తుశ్రవణస్యయదాభవేత్ | సంప్రేషణంతదాదేవ్యాదశమ్యాంచమహోత్స
వభిచింతామణౌబ్రహ్మాండపురాణౌ—అథషష్ఠీ - గౌడనిబంధేదేవీపు
రాణే || శ్యేష్ఠానక్షత్రయక్తాయాంపస్త్యాంబిల్వాభిమంత్రణమ్ | సప్తమ్యాం
మూలయుక్తాయాం పత్రికాయాఃప్రవేశనమ్ || పూర్వాపాథాయతాష్ట
మ్యాంపూజాహూమాద్యుపోషణమ్ || ఉత్తరేణసప్తమ్యాంతుబలిభిఃపూజ
యేచ్ఛివామ్ | శ్రవణేనదశమ్యాంతుప్రణిసత్యవిసర్జయేత్ || కాళికాపురా
ణే || బోధయేద్బిల్వశాఖాయాంపస్త్యాందేవీంఫలేషుచ | సప్తమ్యాంబిల్వ
శాఖాంతామాహృత్యప్రసాదిపూజయేత్ || పునఃపూజాంతథాష్టమ్యాంవిశే
షేణసమాచరేత్ | జాగరంచస్వయంకుర్యాద్యలిదానంమహానిశి || ప్రభూ
తబలిదానంతుసప్తమ్యాంవిధివచ్చరేత్ | విసర్జనందశమ్యాంతుకుర్యాద్యైస్సా
రహోత్సవైః | ధూళికర్దంమనిక్షేపైఃక్రీడాకౌతుకమంగళైః || అత్రసర్వత్రతిథి
నక్షత్రయోగాదరోముఖ్యఃకల్పః - తదభావేతుతిథిరేవగ్రాహ్య || తిథిశ్శరీరం
దేవస్యతిథౌనక్షత్రమాశ్రితమ్ | తస్మాత్తిథింప్రశంసంతినక్షత్రంనతిథింవినేతి
విద్యాపతిలిఖితవచనాత్ - తిథినక్షత్రయోర్యోగేద్వయోదేవానుపాలనమ్ |
యోగాభావేతిధిగ్రాహ్యదేవ్యాఃపూజనకర్తృణీతితవ్రేవదేవలోక్తేషు - అ
త్రచపత్రిప్రవేశశాత్పూర్వేద్యుః - సాయంకాలేషష్ట్యభావేతత్పూర్వదినేధి
వాసనంకార్యం - సాయంకాలేత్యంతాసత్వేత్వధివాసనలోపః || షష్ఠ్యాం
సాయంప్రకుర్వీతబిల్వశ్చక్షేధివాసనమితిపూర్వవచనాదితికల్పతరుః సాయం

శ్రుతిఃఫలాతిశయమాత్రార్థానతుకర్తలోపఇత్యాచార్యచూడామణిః - అత్ర
 క్రనుః - బిల్వసమీపంగత్వా దేవీంబిల్వంచసంపూజ్యపార్థయేత్ - తత్రమం
 త్రః ॥ రావణస్యవధార్థాయరామస్యానుగ్రహాయచ | అకాలేబ్రహ్మణా
 బోధోదేవ్యాస్తవ్యుక్యతఃపురా ॥ అసామప్యశ్రితష్టస్యాంసాయాహ్న
 బోధయామ్యతః | శ్రీశైలశిఖరేజాతశ్రీఫలశ్రీనికతసః ॥ తతవ్యోసిగమాగ
 చ్చపూజ్యోమగ్నాస్తవరూపతథలి ॥ ఏవందేవీమధివాస్యపరిసేసిమంత్రితబిల్వ
 శాఖాపత్రిప్రవేశపూజాంకుర్యాత్ - తదుక్తమేమాం ద్రాక్షం ॥ మూ
 లాభావేతుసప్తమ్యాంకేవలాయాంప్రవేశయేత్ | యుగ్మధ్యాంసచబిల్వస్య
 ఫలాభ్యాంశాఖికాంతథా ॥ తద్దైవప్రతిమాందేవ్యాన్నైత్యాభ్యుక్త్యప్రసే
 శయేత్ | అత్రచోపవాసపూజాదావౌదయికిసప్తమిగ్రాహ్య - సతుయుగ్మ
 వాక్యాత్పూర్వా ॥ యుగాద్యావర్షపృథిచ్చసప్తమిపార్వతీక్షీయా | రవేరు
 దయమీతుంతేనతత్రతిథియుక్తతేతికృత్యతత్వార్థోదాహృతవచనాత్ ॥ భ
 గవత్యాప్రవేశాదివిసర్గాంతాశ్చయఃక్రియాః ॥ తిథావుదయగమిన్యాంస
 ర్వాస్తాఃకారయేద్బుధఇతితిథితత్వేనందికేశ్వరపురాణాచ్చ - దుర్గాభక్త
 రంగిణ్యామప్యేవం - తత్తాపిఘటికాతోన్యూనత్వేపరాసకార్యా ॥ వ్రతో
 పవాసనియమేఘట్కైకాపియాభవేదితిదేవలోక్తేతిగోచారి - దాక్షణాత్యా
 స్తుపూర్వవచనమదృష్ట్యా యుగ్మవాక్యాత్పూర్వం కుర్వంతి - పత్రికాపూ
 జాచపూర్వాప్లేషవకార్యా - సతుమూలానురోధాన్తధ్యాహ్నిదావితకృ
 త్యతత్వార్థవేదక్రం - పత్రికాస్తు ॥ రథాకపీహరిద్రాచ జయంతీబిల్వదాడి
 హా | అశోకోమానవృక్షశ్చధాన్యాదినవపత్రికాఇతితత్త్రైవోక్తాః - అస్యా
 మేవసప్తమ్యాంకేపీత్రిరాత్రముక్తంహేమాద్రా - ప్రతిపదాదినవతిథిఘట
 పవాసకరణా సామర్థ్యేనప్రమ్యాది దినత్రయేవాకుర్యాత్ - తదాహధా
 వ్యః ॥ ఆశ్వినేమాసిశుక్లేతు కర్తవ్యంనవరాత్రకమ్ | ప్రతిపదాదిక్రమేతైవ
 యావచ్చసవమీభవేత్ ॥ త్రిరాత్రంవాపికర్తవ్యంసప్తమ్యాదియథాక్రమమ్ ॥
 అతపవహేమాద్రాదేవిపురాణేషంగళావ్రతే ॥ ఆశ్వినేపాథవామాఘేచై
 త్రేవాశ్రావణేషివా | కృష్ణాష్టమ్యాదికర్తవ్యంవ్రతంశుక్లావధింహరే ॥ యా
 వచ్చుక్లాష్టమీశక్ర ఉపోష్యాతువిధానతః | దానంహూమోజపఃపూజాక
 న్యాభోజ్యాస్తథాన్వహమ్ ॥ మహాభైరవరూపేణఅస్థిమాలాధరాశ్చయే |
 పూజనియావిశేషేణ వస్త్రైర్గ్రామపురాదిభు ॥ ఇతిమానవతుష్టయేభిధా
 య - అస్యతాపి ॥ అథవానవరాత్రం చమత్సవంచక్రికరివా | ఏకభక్తేన

సక్తేనాయాచితోపోషితైః క్రమాదితీ ॥ పూజయేదాశ్వినేశక్రయావచ్ఛక్తా
 ప్రమీభవేత్ ॥ సర్వకార్యాణిసిద్ధ్యంతితక్రనాస్త్యత్రసంశయభక్త్యక్తం - ది
 వేత్యేకరాత్రము క్తం - దేవిపురాణే ॥ సవరాత్రవతేతక్రస్త్రిరాత్రంచైక
 రాత్రకమ్ ॥ వ్రతంచరతయోభక్తస్తస్మైదాస్యామివాల్మీకమీతి ॥ తత్రాపి
 సప్తమ్యాఃపూజసేపూర్వోక్తోసర్గయః - అత్రతిథియాగపక్ష్యేతంత్రణోప
 వాసః - తిథిప్రయోగమిత్రంపూజాదికంతుభేదేన - అత్రవిశేషోసర్గయవృత్తే
 భవిష్యే ॥ సప్తమ్యాంనవగేహానిదారుజానిసవానిచ ॥ ఏవంవానిత్రభావేన
 కారయేత్సుసమాహితః ॥ దుర్గాగృహాంతరవ్యవహరకాండసంశోభనమ్ ॥
 తస్యధ్యేవేదికాంకుర్యాచ్ఛతుర్నస్తాం సమాంశుభామ్ ॥ తస్యాంసింహాసనం
 మౌనంకంబళాజినసంయుతమ్ ॥ తత్రదుర్గాంతరిష్టావ్యసంవృత్తానాయ
 తామ్ ॥ ఘృతైశ్చతుర్భిరుచిరైర్వశభింస్వేధయాపితామ్ ॥ తప్తహుతకవర్తాభాం
 త్రినేత్రాంశశిశేఖరామ్ ॥ అనేకకుసుమాకీర్త్యాం కవలైస్ససుశోభితామ్ ॥ ని
 తంబబింబసన్నద్ధకింకణీకావ్వసాదినీమ్ ॥ శూలచక్రదండశక్తివజ్రచూపాసి
 ధారిణీమ్ ॥ ఘంటామాలాకంకపాసపాత్రలనత్రురామ్ ॥ తత్రగ్రేభిన్న
 శిరసంమాహిషంరుధిరాపుతమ్ ॥ నిస్సృతార్థతనుకంఠనాశేచర్మాసిధారి
 ణమ్ ॥ దేవిధృతకర్తరిపంశూలేనోరసితాడితమ్ ॥ నాగపాశేనవిక్షిప్తంహ
 ర్యక్షేణాపివిద్రుతమ్ ॥ వషడ్రుధిరవక్షేణధున్వతోర్ధ్వంసంభ్రామమా ॥ స
 ర్వతోమాతృచక్రేణసేవ్యమానాంసురైస్తథేతి ॥ తత్రదేవివక్త్రవ్యాప్తామీ
 వారాజతీతథా ॥ మృద్ధాగ్నీలక్షణోపేతాఖడ్గశూలేచపూజయేత్ ॥ వాగ్ని
 దారుమయా - దేవీమూర్తిస్థాపనేవిశేషోదుర్గాభక్తిరంగిణ్యాందేవీపురా
 ణే ॥ యామ్యాస్యాశుభదాదుర్గాపూర్వాస్యాజయవర్ధిని ॥ పద్మమాధిమభి
 నిత్యంనస్తాప్యాసౌమ్యదిబ్బుభి ॥ సతిమాభావేవిశేషస్తత్రేపి ॥ హేమరా
 జతమృద్ధాతుతైలచిత్రాన్వితాపివా ॥ ఖడ్గశూలేర్భూతాదేవిసర్వకామకలప్ర
 దా ॥ యద్యద్యస్యాయుధంప్రోక్తం తస్మింస్తాంత్రపూజయేత్ ॥ దేవీభక్త్యా
 గ్నితాపుంసాంరాజ్యా యస్సుతసౌఖ్యాదా ॥ కృత్యతత్త్వార్థవేకాశికాపురా
 ణే ॥ లింగస్థాంపూజయేద్దేవీంషండలస్థాంశ్చైవచ ॥ పుస్తకస్థాంనహాదేవీం
 పావకేప్రతిమాసుచ ॥ చిత్రేచత్రిశిఖేభగ్దే జలస్థాంవాపిపూజయేత్ ॥ బిల్వ
 పత్రైర్యజేద్దేవీం తథాజాతీప్రసూనకైః ॥ నానాక్షకవైవేద్యైర్ధూపకేచైర్వ
 నోహరైః ॥ భగలింగాభిధానైశ్చభగలింగాగ్రతకైః ॥ భగలింగాగ్రయాశ్చ
 ప్రణయేద్వరచండికామ్ ॥ పరైర్నాక్షిగ్యతేయస్తుయోపరాన్మాక్షిపత్యపి ॥

తస్యక్రుద్ధాభగవతీశాపం దద్యాత్సుదారుణమ్ ॥ చిత్రమృస్మయాదాస్నానా
 ద్యసంభవేతతైత్రివోక్తం ॥ అంతఃకేస్తాపితేఖద్గెస్తాసయేద్దర్శణేభవేతి—అ
 తసప్తమపూజావిధిః - ప్రతిపద్య క్తవిధినాఫలసంకీర్తనాంతేనవపత్రికామృ
 న్మయదుర్గాపూజాబలిదానానికరిష్యతిశంకల్ప్యపూర్వనిమంత్రితబిల్వసమీ
 పంగత్వానంపూజ్య - ఆగచ్ఛసర్వకల్యాణీతిపూర్వోక్తమంత్రంపఠిత్వా ॥ బి
 ల్వవృక్షమహాభాగసదాత్వంశంకరప్రియ । గృహీత్వాతవశాఖాంచదేవీపూ
 జాంకరోమ్యహమ్ ॥ శాఖాఛేదోద్భవందుఃఖంసచకార్యంత్యయాప్రభో ।
 గృహీత్వాతవశాఖాంచపూజ్యాదుర్గేతిచస్త్రుతిః ॥ ఉత్తిష్టపత్రికేదేవిసర్వ
 కల్యాణహేతవే । పూజాంగృహీణసకలామస్తాకంవరదాభవ ॥ మేరుమం
 దాంతైలాసహిమవచ్ఛిఖలేగిరౌ । జాతశ్రీఫలవృక్షత్వమందికాయాస్సదాప్రి
 యః ॥ ఇతినంపార్థ్య - ఓంభంధిఫట్ఫట్, ఓంహుంఫట్ఫట్ స్వాహేతిచిత్రా
 సంపూజ్య, ఓంచాముండేచలచల ఇతివాద్యఘాషేణదేవీతాంచగృహంప్ర
 వేశ్య ॥ ఆరోపితానిదుర్గేత్వంవృన్మయ్యాంఽర్చితేషివ । స్థిరానితాంతంభూ
 త్వచగృహేత్వంకామదాభవేతి స్థిరీకృత్యరంభాదిపత్రికాః - సంచగవ్యేన
 సంచామృతేనచస్తాసయిత్యావస్తేత్రిణావేష్ట్యస్థాపయేత్ - తతఃపూర్వవ
 త్సంకల్పంకృత్వాఽతుతానాదాయదేవీమావాహయేత్ - తత్రమంత్రః ॥ ఆ
 వాహాయామ్యహందేవిమృన్మయ్యాం శ్రీఫలేతథా । కైలాసశిఖరాద్దేవివిం
 ధ్యాన్ద్రేర్నిమపర్వతాత్ - ఆగత్యబిల్వశాఖాయాం చండికేకురుసన్నిధిమ్ ।
 స్థాపితానిమయాదుర్గేపూజయేత్త్వాంఽనీదమే ॥ ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం
 దేహిదేవిసమోస్తుతే । దుర్గేదుర్గస్వరూపానిసురతేజోమయేర్చితే ॥ సదా
 సందకలేదేవిప్రసీదమమసిద్ధయే । ఏహ్యేహిభగవత్యంబ శత్రుక్షయజయప్ర
 దే ॥ భక్తితఃపూజయామిత్యాందుర్గేదేవిసురార్చితే । పల్లవైశ్చఫలోపేతైః
 ఘృష్టైశ్చసుమనోహరైః ॥ పల్లవేనంస్థితేదేవిపూజయేత్త్వాంఽనీదమే । దు
 ర్గేదేవిభాగవచ్చసాన్నిధ్యమిహకల్పయ ॥ యజ్ఞభాగాస్సృహణత్వంయోగిని
 కోటిభిస్సహేతి - తతోమూలమంత్రేణపాద్యాదిగంధాంతోపసారైః ॥ ఆ
 మృతోద్భవంచశ్రీవృక్షంశంకరస్యసదాప్రియమ్ । బిల్వపత్రంప్రయచ్ఛామిప
 విత్రంతేసురేశ్వరీతిబిల్వపత్రమ్ ॥ బ్రహ్మవిష్ణుశివాదీనాంద్రీణపుష్పంసదా
 ప్రియమ్ ॥ తత్తేదుర్గేప్రయచ్ఛామిసర్వకామార్థసద్ధయఇతిద్రోణపుష్పంనివేద్య
 భూపాదిదక్షిణాంతాంపూజాం మూలేశ్వర్యాపార్థయేత్ ॥ ఓం, మహి
 ప్తఘ్నిమహామాయేచాముండే ముండనూలిని । ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం

హి డేవినమోస్తుతే ॥ కుంకుమేనసమాలభ్యే చందసేనవిలేపితే । బిల్వపత్రకృ
తాపీడేదుగ్రేహాంశరణంగతః ॥ రూపందేహాయశోదేహిభగంభగవతిదేహి
మే । పుత్రాస్త్రేహిభనందేహి సర్వానామమాంశ్చదేహమే ॥ సర్వమంగళ
మాంగల్యేతిచసంప్రార్థ్యపత్రికాఃపూజయేత్ - కదళ్యాంబ్రహ్మణీం, దా
డిమేర కదంతికాం, ధాన్యేలతీం, హరిద్రాయాందుర్గాం, మానేచాముం
డాం, కపాకాళికాం, బిల్వేవాం, ఆశోకేశోకరహితామ్, జయంత్యాంకా
రికించావాహ్యసంపూజ్యదుర్గాయై బలిందద్యాత్ - ఆత్రశస్త్రాదిపూజావ
త్కృతే - తతఃస్తుతింపఠేత్ - తదుక్తంశివరహస్యే ॥ దుర్గాచివాంశాంతికీం
బ్రహ్మణీంబ్రహ్మణీంఘ్రియామ్ । సర్వలోకప్రణేత్రీచప్రణమామిసదాచివా
మ్ ॥ మంగళాంశోభనాంశుద్ధాంశిమగ్ధాంశరమాంకళామ్ । విశ్వేశ్వరీం
విశ్వమాతాంచండికాంప్రణమామ్యహమ్ ॥ సర్వదేవమయాండేవినర్వరో
గభయాసహమ్ । బ్రహ్మేశ్వరిష్టసమితాం ప్రణమామిసదాచివామ్ ॥ విం
ధ్యస్తాంవింధ్యనిలయాం దివ్యస్తాననివాసినిమ్ । యోగినియోగమాతాంచచం
డికాంప్రణమామ్యహమ్ ॥ ఈశానమాతరందేవీమిశ్వరీమిశ్వరప్రియామ్ । ప్ర
ణతోస్త్రిసదాదుర్గాం సంసారార్థవతారిణీమ్ ॥ యథామంపఠతేస్తోత్రంశృణు
యాద్వాపియోసరః । సముక్తస్సర్వపాపైస్తుమోదతేదుర్గయాసహ ॥ —
అథమహాష్టమీ - సాచపరయుతా ॥ శుక్లపక్షేష్టమీచైవశుక్లపక్షేచతుర్దశీ ।
పూర్వవిధానకర్తవ్యాకర్తవ్యా పరసంయుతేతిబ్రహ్మకైవర్తాత్ - నుజసర
త్తేస్త్రితిసంగ్రహే ॥ శరన్తహాష్టమీపూజ్యానవమీసంయుతాసదా । సప్త
మీసంయుతానిత్యంశోకసంతాపకారిణీ ॥ జంభేనసప్తమీయక్తాపూజితాప
మహాష్టమీ । ఇంద్రేణిహతోజంభస్తస్మాద్దానవపుంగవః ॥ తస్మాత్సర్వప్ర
యత్నేనసప్తమీమిత్రితాష్టమీ । వర్జనీయాప్రయత్నేన మనుజైశ్శుభకాంతీ
భిః ॥ సప్తమీశల్యసంయుక్తాంమోహదజ్ఞానతోపివా । మహాష్టమీంప్రకు
ర్వాణోసరకంప్రతిపద్యతే ॥ సప్తమీకలయాన్త్రపరతస్మాష్టమీభవేత్ । తే
నశల్యమిదంబోక్తం పుత్రపౌత్రతయప్రదమ్ ॥ తథా ॥ పుత్రాహంఠిప
శూహంఠిహంఠిరాష్ట్రంసరాజకమ్ । హంఠిజాతానజాతాంశ్చసప్తమీ
సహితాష్టమీ ॥ తేననాత్రత్రిముహూర్తవేధః - తదాఘటికామాత్రాప్ర్యా
దయికిగ్రాహ్య - వ్రతోపవాసనియమేఘటికైకాపియాభవేదితిదేవలోక్తైః -
గౌడాంశ్యేవమాహుః - అభవోక్తంభోజరాజేన ॥ నచసప్తమీశల్యసమో
నిహతేతి - ఇయంభామేతిప్రశస్తా ॥ అష్టమ్యాముదితేసూర్యే దినాంతేనవ

మిథవేత్ | కుజవారోభవే తత్రపూజనీయాప్రయత్నతగతి మదనరత్నేవచ
 నాత్ || సప్తమీశల్యసంవిధావర్జనీయాసదాష్టమి | స్రోకాపిసామహాపుణ్యా
 యశ్చాంసూర్యోదయేభవేదితిమదనరత్నేస్సప్తమీసముచ్చయంచనాత్ || అష్ట
 మీసవమియుక్తానవమిచాష్టమియుతేతి పాద్మవచనాచ్చ - ఇయమివమూ
 యుక్తాచేస్త్వహానవమిసంజ్ఞా || ఆశ్వయుక్చక్లసత్తే యష్టమిమూలేనస
 యతా | సామహానవమిప్రాక్తాత్రైలోక్యేపిసమర్థభౌతహేమాచాస్మా
 దాత్ - మూలయుక్తాపిసప్తమియుతాచేత్త్యాజ్యైవేత్సుక్తంసర్థయాప్య
 దుర్గోత్సవే || మూలేనామిహాసంయుక్తాసదాత్మాజ్యప్రమిబుధైః | లేశమ
 త్రేణసప్తమ్యాఅవిస్యద్యదిమాపితేతి - షహాష్టమిపూర్వేద్యుః - పూరా
 ష్టావ్యాపితేపూర్వాస్యథావరైవేతిసర్థయదీపమతమ్ - ఏతచ్చతుచ్చత్వా
 పేక్ష్యం - రూపసారాయణభృతేదేవిపురాణే || సప్తమీవేధసంయుక్తాయై
 కృతాతుమహాష్టమి | పుత్రదానధర్మైర్హినాభమంతహావిశాచవత్ || యత్త
 సప్తమ్యాముచితేసూర్యే పరతోయాష్టమిభవేత్ | తత్రదుర్గోత్సవంకురా
 న్నకుర్యాదపరేహానితి విశ్వరూపనిబంధవచనం - తదాశ్విసకృష్ణాష్టమివి
 యం || కన్యాయాంకృష్ణపక్షేతుపూజయిత్వాష్టమిదినే | నవమ్యాంబోధర
 ద్వేసింగితవాదిత్రసిస్సన్వనైతిదేవిపురాణే తత్ప్రాపిపూజోక్తేతిహేమాచ
 నిర్ణయామృతేహోక్తం - యాంతః || భద్రాయాంభద్రకాళ్యాశ్చమధ్యేస్యాద
 నక్రియా | తస్మాద్యైసప్తమినిధాకార్యాదుర్గాష్టమిబుధైరితి || యచ్చ,వె
 హమాలోత్తరేబ్రాహ్మీచ || అశ్వినస్యసితాష్టమ్యామర్ధరాత్రేతుపార్వ
 భద్రకాళీసముత్పన్నాపూర్వా పాథాసమాయతేతి || తథా || తత్ప్రా
 మ్యాంభద్రకాళీదక్షయజ్ఞవినాశినీ | ప్రియర్భుతా మహాఘోరాఽయో
 కోటిభిస్సహేతి || యచ్చమదనరత్నే || షహాష్టమ్యాశ్వినేమాసిశుక్లాకల
 ణకారిణీ | సప్తమ్యాపియుతాకార్యమూలేనతువిశేషతగతి || తానిమ
 నేష్టమ్యాభావవిషయాణీతిమదనరత్నేఉక్తం - యత్తు,తత్రైవపరదినేష్ట
 సత్వేపిపూర్వవిధావిధాయకంచనం - యదాష్టమితుసంప్రాయస్యా
 యాతిదివాకరః | తత్రదుర్గోత్సవంకుర్యాన్నకుర్యాదపరేహాని || దుర్భి
 తత్రజానీయాన్నవమ్యాంయత్రపూజ్యతగతి - తత్పరదినేదశమ్యాంనవ
 భావవిషయమ్ || యదాసూర్యోదయేస్యాన్నవమిచాపరేహాని | తద
 మీంప్రకుప్వీతసప్తమ్యాసహితాంసృపేతి || తత్రైవస్తుతిసంగ్రహా
 ఉత్తరాస్తీభయోయత్రక్షయంయాంతినరాధిపః పూర్వాష్టమింతదాకు

దస్యధాత్వ శుభంభవేదితి దుగ్ధోత్సనోక్తే శ్చేతి మదనరత్నే - వస్తుతస్తుఇ
దంవచనద్వయం అష్టమీనవమ్యో సూర్యోదయద్వయసంబంధపరమ్ - అత
ఏవనవమీచేతి చకారాదష్టమీచ - తిథయభిబహువచనా దష్టమీనవమీదశ
మ్యుక్తా - అస్యథాపూర్వోక్తవిరోధాదితిదిక్-యత్తు || అహంభద్రాచభ
ద్రాహంనావయోరంతరంక్వచిత్ | సర్వసిద్ధిప్రదానాశ్రమిభద్రాయామర్చి
తాహ్యహమితి - దేవీపురాణేతద్విష్టికరణమధ్యపూజావిధానార్థం || విష్టిం
త్యక్త్వామహాష్టమ్యాం మమపూజాంకరోతియః | తస్యపూజాఫలంసాగ్రాతే
నామమహానితేతితత్త్రైవోక్తేతినిర్ణయశ్చతే - తథాకాళికాపురాణే ||
సప్తమ్యాంపత్రికాపూజాఅష్టమ్యాంచాప్యపోషణమ్ | పూజాచజాగరత్సై
వనవమ్యాంవిధివద్భవీరితి - అష్టమ్యపవానశ్చపుత్రవతానకార్యం || ఉపవాసం
మహాష్టమ్యాంపుత్రవాన్మసమాచరేత్ | యథాతథావాపూతాత్పావతీదే
వీంప్రపూజయేదితితత్త్రైవోక్తేః - రూపనారాయణీయేచాగ్రహ్నా || అథో
ర్థంపూజనీయాసాతస్మిన్నసానిమానవైః | ఉపోషితైర్వస్త్రధూపమాల్యర
త్నానులేపవైః || పశుభిఃపానకైర్నృద్యైరాతౌజాగరణేనచ | దుర్గాగృహే
చశస్త్రాణిపూజితవ్యానిపండితైః || వాద్యభాండానిచిహ్నాని కవచాన్యాయ
ధానిచ || అత్రవిశేషోపేమాద్రానిర్ణయామ్యతేభవిష్యే || అశ్వయుక్చక్లప
త్యస్యఅష్టమీమూలసంయుతా | సామహానవమీనామత్త్రైలోక్యేపినుదుర్గభా ||
కన్యాగతేనవితరిశుక్లపక్షేష్టమీయుతా | మూలనక్షత్రసంయుక్తాసామహాన
వమీస్త్పతా || నవమ్యాంపూజితాదేవీద్ధాత్యభిమతంఫలమ్ | సాపుణ్యాసా
పవిత్రాచసాధన్యాసుఖదాయినీ || తస్యాంసదాపూజనీయా చాముండాముం
డమాతినీ || సచేత్యుక్తేర్నిత్యతాపి || తస్యాంయేహ్యుపయజ్యంతేప్రాణినో
మహిషాదయః | సర్వేతేస్వర్గలింయాంతిఘ్నతాంపాపంసవిద్యతే || యావ
న్నచాలయేద్ధాత్రంపశుస్తావన్నహన్యతే | నతథాబలిదానేన పుష్పధూపవి
లేపనైః || యథాసంతుప్యతేమేషైర్మహేషైర్వింశ్యవాసినీ | ఏవంచవింశ్యవా
సిన్యాంసపరాత్రోపవాసతః || ఏకభుక్తేనసత్తేనస్వశక్త్యాయాచితేనచ | పూ
జనీయాజనైర్దేవీస్థానేస్థానేపురేపురే || గృహేగృహేభక్తిపరైర్ద్రామేగ్రా
మేవనేవనేస్నానైఃప్రముచితైర్హృష్టైర్బ్రహ్మజైఃక్షత్రియైర్పూజితైః || వై
ద్యైశ్చాదైర్భక్తియుతైఃక్షైఃచైర్వైశ్చమానవైః | ప్రీతిభిశ్చకురుశా
ర్థాలతద్విధానమిదంశృణు || జయభిలాషీనృపతిః ప్రతిపత్సృభృతిఃక్రమా
త్ | తాపభిసారికంకర్తృకారయేద్యానదష్టమీతి || తాపభిసారికకర్తృవిధానం

తత్త్రిహం క్రం || పాగ్గుదక్ష్పివణేదేశేపతాకాభిరబలబృతమ్ | మండపంకా
 రయేద్దివ్యంనవసప్తకరంపరమ్ || పోడశహస్తమిత్యర్థః || ఆగ్నేయ్యాంకార
 యేమృగంధంహస్తమాత్రంసుశోభనమ్ | మేఘలాత్రయసంయుక్తంయోన్యా
 శ్వత్థదశాభయా || రాజచిహ్నానిసర్వాణిశస్త్రాణ్యస్త్రాణియానిచ | ఆసియ
 మండపేతానిసర్వాణ్యతాధివాసయేత్ || తతస్తుబాహ్మణస్సైతత్కుక్కుం
 బరధరశ్శుచిః | ఓంకారపూర్వకైర్మంత్రైస్తల్లింగైర్జుహుయాద్భుతమ్ || శ
 స్త్రాస్త్రమంత్రైర్హోతవ్యంపాయసంఘృతశంయుతమ్ | హుతిశేషంతరం
 గాణాంరాజానముపహరియేత్ || లోహభిసారికంకర్మతేనైవ ఋషిభిః
 స్పృతమ్ | ధృతపల్యయనానశ్వానృజాంశ్చ సమలబ్ధతామ్ || భాషయే
 స్సుగరేనిత్యం వందిఘోష పురస్కరమ్ | ప్రత్యహం సృపతిస్సైతత్సం
 పూజ్యపితృదేవతాః || పూజయేద్దాజచిహ్నాని ఫలమాల్యవిశేషనేః | య
 స్తాభిసరణాద్భాగ్నివిజయస్సముదాహృతః || పూజామంత్రాస్ప్రవత్యై
 మిపురాణోక్తానహంతవ | యైఃపూజితాఃప్రయచ్ఛంతిశ్చిహ్నాయుర్యశోబ
 లమ్ || అథమంత్రావిష్ణుధర్మోత్తరోక్తాః, శత్రస్య || యథామండపాద్ధ్యుదయతి
 వాయేమాంవసుంధరామ్ | తథాఛాదయరాజానంవిజయాలోగ్యవృద్ధయే ||
 చామరస్య || శశాంకకరసంకాశక్షీరడిండిరపాండుర | పోతస్సరయాశుదురి
 తంచామరామరదుర్లభః || అశ్వనాంవృద్ధ్యర్థంరేవంతపూజనమహంకరిష్యే ||
 సూర్యపుత్రమహాబాహూ ఛాయాహృదయనందన | శాంతింకురుతురంగా
 తాంరేవంతాయనమోనమః || అనేనమంత్రేణపూజా- అథాశ్వస్య || గంధ
 గ్వకులజాత స్త్వంమాఘాయాకులదూషకః | బ్రహ్మణస్సత్యవాక్యేనసోమ
 స్యవరుణస్యచ || ప్రభావాచ్చహుతాశస్యవర్ధయత్వంతురంగమా || తేజ
 సాచైవసూర్యస్యమునీనాంతపసాతథా || రుద్రస్యబ్రహ్మచర్యేణ పవనస్యబ
 లేనచ | స్మరత్వంరాజపుత్రంత్వంకౌస్తుభంచమణింస్తర || యంగతింబ్రహ్మ
 హంగచ్ఛేన్నాత్మహాపితృహంతథా | భూమిహాస్యతవాదీచక్షుత్రియశ్చపరాజ్ఞు
 భిః || సూర్యాచంద్రమసౌవాయుర్యావత్పశ్యంతిదుష్కృతమ్ | ప్రజాశ్వతాం
 గతింక్షిప్రంతచ్చపాపంభవేత్తవన్మిమ్కృతోయదిగచ్ఛేథాయథాధ్వోతురం
 గమ | రిపూన్విజిత్యసమరేసహభ్రాత్రాసుభీభవేతి || అథధ్వజస్య || శక్రకేతో
 మహావీర్యశ్యామవర్ణార్చయాన్యహమ్ | పత్తిరాజనమస్తేస్తుతథానారాయ
 ణస్వజ || కాశ్యపేయారుణభ్రాతర్నాగోవిష్ణువాహన | అప్రమేయదురాధ
 ర్షరణేదేవారిసూదన || గరుత్మాన్మారుతగతి స్త్వయేగన్నిహితోయతః | సార

వంత్యాయధాన్యత్రతుత్పంచరిపూర్ణహ॥ అథపతాకాయాః॥ హుతభుగ్వ
సహారుద్రావాయుసాస్మిమామహర్షయః॥ నాగకిన్నరగంధర్వయక్షభూతగ
ణగ్రహః॥ ప్రమథాస్తుసహాదిత్యైర్భూతేశోమాత్పభిస్సహ॥ శక్రస్సేనాపతి
స్సూరిందోవరుణశ్చశ్రితాస్తవయ॥ ప్రదహంతురిపూర్ణైర్నర్వానాజావిజ
యమృచ్ఛతు॥ యానిప్రయక్తాన్యరిభిరాయుధానిసమంతతః॥ పతంతూపరిశ
తూణాంహతానితవతేజసా॥ హిరణ్యకశిపోర్భుధ్ధేయధ్ధేవసురేతథా॥
కాలనేమివధేయద్వద్వద్వత్ప్రేతభూతనే॥ శోభితానితథైవాద్యశోభయా
స్మాంశ్చసంస్తర॥ నీలాభ్యైవతానిమాన్ద్వప్తావశ్యంత్యాశుసృపారయః॥
వ్యాధిధిర్వివిధ్యోరైశ్చస్త్రైశ్చయధినిర్జితాః॥ పూతనారేవతీనామ్నాకాల
రాత్రిశ్చయాస్మృతా॥ దహత్యాశురిపూర్ణైర్నర్వానైతాకేత్వంమయాన్చి
తా॥ అథగజస్య॥ కుముదైరావతౌపద్మపుష్పదంతోథవామనః॥ సుప్రతీకోం
జనోసిలవతేష్టాదేవయోనయః॥ తేహంపుత్రాశ్చపాత్రాశ్చవనాన్యజ్ఞాన
మాశ్రితాః॥ మందోభద్రోమృగశ్చైవగజస్సంకీర్ణవచః॥ వనేవనేప్రసూతా
స్తేయాథానిసుమహంతిచ॥ పాంతుత్వాంవసవోరుద్రాః॥ ఆదిత్యాస్సమరుద్ధ
ణాః॥ భర్తారంరతునాగేంద్రసాన్వమివప్రతిపాల్యతామ్॥ అవాళుహిజ
యంయుధ్ధేగమనేస్వస్తి నోవ్రజ॥ శ్రీస్తేసోమాద్భులంబిష్టోస్తేజస్సూర్యాజ్ఞవో
నిలాత్॥ స్థైర్యమేరోర్జయంరుద్రాద్యశోదేవాత్పురందరాత్॥ యుధ్ధేరతుం

తునాగాస్తావ్దిశశ్చసహదైవతైః॥ అశ్వినౌసహగంధరైః॥ పాంతుత్వాంస
ర్వతస్సదేతి॥ అథఖడ్గమంత్రః॥ అసిర్విశసనఃఖడ్గస్తీక్షణధారోరురాసదః॥ శ్రీగ
రోఽభిజయశ్చైవధర్మధారస్తథైవచ॥ ఏతానితవనామానిస్వయముక్తానివే
ధసా॥ సక్షత్రంకృత్తికాతేతుగురుద్దేవోమహేశ్వరః॥ రోహిణ్యశ్చశరీరంతే
దైవతంచజనార్జునః॥ పితృపితౄమహాదేవస్తవ్వింమాంపాలయసర్వదా॥
నీలజీమూతసంకాశస్తీక్షణదంష్ట్రఃకృశోదరః॥ భావశుద్ధోమర్షణశ్చఅతితేజా
స్తథైవచ॥ ఇయంయేసద్భుతాక్షోణీహతశ్చమహిషాసురః॥ తీక్షణధారాయ
శుద్ధాయతస్త్రైఖడ్గాయతేనమః॥ అథఘరికాయాః॥ సర్వాయుధానాంప్ర
ళమంనిర్మితాసిహిసాశీనా॥ శూలాయుధాద్వినిష్కృప్యకృత్వామష్టైగ్రహం
శుభమ్॥ చంఢికాయాఃప్రదత్తానిసర్వదుష్టనిబర్హిణీ॥ తయాపిస్తానితాచాసి
దేవానాంప్రతిపాదితా॥ సర్వగుత్వాంగభూతాని సర్వాశుభనిబర్హిణీ॥
ఘరికేరతుమాంనిత్యంతోంతియచ్చనమోస్తుతే॥ అథకట్టారకపూజా॥ రత్నం

గానిగజాన్రక్షరక్షవాజిధనానిచ | మమదేహంసదారక్షకట్రాకసమోస్తుతే ||
 కట్రాకకోమధ్యదేశకటారితిప్రసిద్ధా || ధనుఃపూజా || సర్వాయుధమహామా
 త్రసర్వదేవారిసూదన | చాపమాంసమరేరక్షసాశంశరవదైరిహ || ధృతంకృ
 ష్టేనరక్షార్థంసంహారాయహారేణచ | త్రయీమూర్తిగతందేవంధనురస్త్రం
 సమామ్యహమ్ || కుంతపూజా || పాశపాతయశత్రుగింస్త్వ మనయానాక
 మాయయా | గృహణజీవితంతేసాంమమనైస్యంవరక్షతామ్ || చర్మపూజా ||
 శర్మప్రదస్త్రంసమరేచర్మనైస్యేయశోద్యమే | రక్షమాంరక్షణీయోహంతా
 పనేయసమోస్తుతే || అథకనకదండమంత్రః || ప్రోతస్సరణాయదుష్టానాంసా
 ధుసంరక్షణాయచ | బ్రహ్మణానిర్మితశ్చాసివ్యవహరప్రసిద్ధయే || యశోదే
 హిసుఖందేహిజయదోభవభూపతేః | తాడయస్వరిపూజాసర్వాహేమ
 దండసమోస్తుతే || అథదుందుభిమంత్రః || దుందుభేత్వంసపత్నానాంఘోరో
 హృదయకంపసః | భవభూమిపసైన్యానాం తథావిజయవర్ధనః || యథాజీ
 మూతఘోషేణప్రహృష్యంతిచబర్హిణః | తథాస్తుతవశజ్ఞేనహర్షోన్మాదకం
 ముదావహాః || యథాజీమూతశజ్ఞేనస్త్రీణాంత్రాసోభిజాయతే | తథాత్ర
 తవశజ్ఞేనత్రస్యంత్యస్వద్విషోరణే || అథశంఖమంత్రః || పుణ్యస్త్రవంశంఖపు
 ణ్యానామంగళానాంచమంగళమ్ | విష్ణుశావిధృతోనిత్యమతశ్శాంతిప్రదోభ
 వ || అథసింహాసనమంత్రః || విజయోజయదోశేతారిపుఘాతీశుభంకరః | దుః
 ఖహాధర్మదశ్శాంతస్సర్వావిష్ణవినాశనః || ఏతేనైసన్నిధౌయస్మాత్తవసింహా
 మహాబలాః | తేనసింహాసనేతిత్వంజీవైర్కంత్రైశ్చగీయసే || త్వయిస్థితశ్శివ
 శ్శాంతస్త్రయీశక్రస్సురేశ్వరః | నమస్తేనర్వతోభద్రభద్రదోభవభూపతేః ||
 త్రైలోక్యజయసర్వస్వసింహాసనసమోస్తుతే | తథైవకర్మచిహ్ననిస్వానిపూ
 జ్యానిశిల్పిభిః || తోహాభిసారికంకర్మకృత్వైవమంత్రపూర్వకమ్ | నియమంకృ
 త్వాతథాప్రమ్యాపూర్వాహ్లాస్మానమాచరేత్ || కుంకుమచందనచంపకచ
 తుస్సమైత్వైలపిష్టైశ్చ | చర్చితగాత్రిందేవీంకుసుమైరభ్యర్చయేద్భహుభిః || కు
 ముదైస్సపద్మపుష్పైస్సదీపఘాతైస్సనైవేద్యైః | మాంసైర్బల్యపహారైర్కం
 గళశజ్జైస్సముచ్చలితైః || విహితచ్ఛత్రైర్యానైస్స్యందన సితశస్త్రధారిజన
 లోక్తైః | తుష్టైఃపశ్యస్త్రాదితునివేద్యతేనర్వమేవభగవత్త్రై || దుగ్ధాసాపూజని
 యాచతద్దినేద్రోణపుష్పకైః | తతఃఖడ్గంసమస్కృత్యశత్రుణాంవధనిద్ధయే ||
 ఇచ్ఛేతవిజయంరాజ్యంసుభిక్షంచాత్మసేవ్యపః | పునఃపునఃప్రణమ్యాంసం

స్వరక్షహృదయేశివామ్॥ సర్వంకృత్యేతికారవ్యలప్తమ్యాంజాగరంశిశి॥ నటన
 ర్తకగీతైశ్చకారయేచ్ఛమహూత్సవమ్॥ ఏవంహృష్టైర్నిశాంశితావప్రభాతే
 అరుణోదయే॥ ఘాతయేన్మహిషాన్దేషానగ్రతోనతకంధరా౯॥ శతమర్ధశ
 తంవాపితదర్ధంవాయధేచ్ఛయా॥ సురాశవఘ్నత్రైకుంభైస్తప్తయేత్పురమేశ్వ
 రీమ్॥ కాపాలికేభ్యస్తద్దేయందాసీదానజనతథా॥ తతోపరాహ్లాసమయేన
 వమ్యాంవైరధేస్థితామ్॥ భవాసంభ్రామయేద్రాప్తే స్వయంరాజా సశబ్ద
 వా౯॥ కచ్చిచ్చోదోషితోవీరఃపిశ్యతోఽన్యేనశ్చద్రవా౯॥ ఘాతేభ్యస్తుబలింద
 ద్యాన్మంత్రేణాననసామిషమ్॥ సరక్తంసజలంచాన్మంగంధపుష్పావతీతైర్యు
 తమ్॥ త్రింస్త్రీనావరాస్తనమూలేనదిగ్విజిత్తుకరేభ్యుత్తమ్॥ మంత్రశ్చ॥ బలింగృ
 హ్ణంశ్చిమంచేవాఆదిత్యోవసనస్తథా॥ మరుతశ్చన్యైనారుద్రాస్సృష్టాఃప
 న్మగ్నాగ్రహాః॥ అసురాయాతుధానాశ్చపిశాచోరగరాక్షసాః॥ డాక్షిణ్యేయ
 త్సువేతాళాయోగిన్యోపూతనాశివాః॥ జృంభకాస్సిద్ధగంధర్వామాలావిద్యా
 ధరానగాః॥ దిక్పాలాలోకపాలాశ్చయేచసిఘ్నవినాయకాః॥ జగతాంశాం
 తికర్తారోబ్రహ్మద్యాశ్చనుహర్షయః॥ మావిఘ్నంహంచమేపాపంహాసంతు
 పరిపంథినః॥ సౌమ్యాభవంతుతృప్తాశ్చఘాతప్రేతాస్సుఖావహాఃకృతి
 హాప్తమీ—మహానవమితుపూర్వయుతాగ్రాహ్యపూర్వోక్తవచనాత్ - నవ
 మీదుర్గావ్రతేశ్రావణీతదిపికోక్తే- శ్రావణీదుర్గనవమీదుర్వాచైవహుతా
 శసి॥ పూర్వవిధాప్రకర్తవ్యాశివరాత్రిర్బలేర్దినమితి॥ హేమాద్రాపాద్యో
 క్తేశ్చ- భవిష్యేపి॥ ఆశ్వయుక్కుక్లపక్షేతులప్తమీమూలసంయుతా॥ సామ
 హానవమీనామత్రైలోక్యేపిసుదుర్గభేతి॥ మూలముపలక్షణం॥ దుర్గాపూజా
 సునవమీమూలాద్యృత్ప్రయాన్వితా॥ మహాతీకీర్తితాతస్యాందుర్గామహిష
 మర్దినీకృతి మదనరత్నైలైంగాత్ - అత్రపూజయేదిత్యగ్రేశేషః - యా
 నితు॥ సాకార్యోదయగామిన్యాంతిధావుదయగామిన్యామిత్యాదిప్రాగుక్తా
 నితానినవమీభిన్నతిథిపరాణి - నవమ్యాంతిశేషోక్తే - వేదశ్చమహూర్త
 త్రయేతైవజ్ఞేయః - యద్యపిహేమాద్రిమతేముహూర్తద్వయాత్పివేధో
 స్త్రితథాపిసూర్యోదయఏవసః- సాయంత్రత్రిముహూర్తఏవ- తదుక్తందీపి
 కాయాం॥ త్రిముహూర్తగాతుసకలాసాయంకృతి- మాధవోపి॥ సాయంతూ
 త్తరయాతద్వన్నూనయానశువిధ్యతకృతి - తేనత్రిముహూర్తయోగేపూ
 ర్వానవమీ - పూర్వోక్తవచనాత్॥ సకుర్యాన్నవమీతాతదశమ్యాంతుకదా

వనేతిస్కాండేప రాసేషేధాచ్చ - త్రిముహూర్త యోగాభావేతుషిష్టా
 పిపరైవకార్యేతినిష్కర్షః ॥ యత్తు ॥ నవమ్యాంచజపం హేమంసమాప్య
 శ్రవణేపిపేతి సంగ్రహేక్షే ॥ వ్రతంచజాగరత్యైవ నవమ్యాంవిధివద్భరి
 తిదేవీపురాణాచ్చ ॥ నవమ్యాంహేమబల్యాదివిహితంతత్ర ॥ ఆశ్వయుక్కు
 క్లనవమీముహూర్తంవాకలాయది । సాతిథిస్సకలాజ్ఞేయా లక్ష్మీవిద్యాజ
 యార్థిభిరిసారపురాణాత్ ॥ సూర్యోదయేపరం రిక్తాపూర్ణాస్యాదపరా
 యది । బలిదానం ప్రకర్తవ్యంతత్రదేశే శుభావహమ్ ॥ బలిదానేకృతేష్ట
 మ్యాంపుత్రభంగోభవేన్నృపేతి నుదనరత్నేదేవీపురాణాచ్చ - బల్యాదాప
 రాకార్యా - ఉపవాసాదాతుపూర్వేతినుదనరత్నేఉక్తం - ప్రతాపమార్తం
 డేప్యేవం - యత్తు ॥ అష్టమ్యాంబలిదానేనపుత్రనాశోభనేద్భువమితి ॥ కా
 శికాపురాణం, తత్సంధిపూజాపరం ॥ అష్టమీనవమీసంధౌత్వతీయాఖలుకళ్య
 తశ్చితతైవ్రవతదుక్తే - కామరూపనిబంధే ॥ అష్టమ్యాశ్చేవ దండశ్చనవ
 మ్యాంపూర్వపవచ । తత్రయాక్రియతేపూజావిజ్ఞేయాసామహాఫలా ॥ అష్ట
 మీమాత్రేభవత్యేవ ॥ ఆశ్వినేపూజయిత్వాతులర్థరాత్రేష్టమీషుచ । ఘాత
 యంతిపశూన్యక్త్యా తేభవంతిమహాబలాః ॥ తథా ॥ కన్యాసంస్థేరవావీశేశు
 క్లాప్తమ్యాంప్రపూజయేత్ । సోపవాసోనిశార్థేతుమహావిభవవిస్తరైః ॥ త
 థా ॥ పశుఘాతశ్చకర్తవ్యోగవయాజవధస్తభేతిరూపనారాయణేయేదేవీ
 పురాణాత్ - తత్రైవభవిష్యే ॥ తస్మానియంమహాపుణ్యానవమీపాపనా
 శిని । ఉపోష్యాసుప్రయత్నేనసతతంసర్వపార్థివైః ॥ నిర్ణయదీపేతుమహాన
 వమీపరదినేపరాహ్ణవాపిత్యేపరా - అస్యథాపూర్వా ॥ ఆపర్తనాతుర్వ
 కాలేనవమీస్యాత్పరేహని । దుర్గార్చిత్రపూర్వేద్యుః పూర్వాష్టోత్పష్ట
 మీయదీతిధౌమ్యవచనాదిత్యుక్తం - అస్యతుశారదానవమీవిషయత్వంసమా
 లత్వంచవిమృశ్యం - యానితు ॥ నందాయాంజ్వలతేవహ్నిఃపూర్ణాయాంప
 శుఘాతనమ్ । భద్రాయాంగోకులక్రీడాతత్రరాజ్యంవిసశ్యతీతి ॥ నవమ్యామ
 పరాష్ఠేతుబలిదానంప్రశస్యతే । దశమింవర్జయేత్తత్రనాత్రకార్యావిచార
 జేతి ॥ నందాయాందర్శనేరతౌ బలిదానందశాసుచ । భద్రాయాంగోకుల
 క్రీడాదేశనాశాయజాయతశ్చితి బ్రహ్మకైవర్తనారదాదివచనానితానిశుద్ధా
 ధికనిషేధపరాణీతినుదనరత్నే - తథాకాశికాపురాణే ॥ నవమ్యాంబలిదా
 నంతుకర్తవ్యంవైయథావిధి । జపంహేమంఘవిధివతుర్వ్యాత్తత్రవిభూత
 యే ॥ కేచిత్తు ॥ పూర్వాషాఢాయుతాష్టమ్యాంపూజాహేమామాద్యుపోష

గమితిపూర్వోక్త దేవీపురాణాదష్టమ్యం హేమమహామః - అశ్వేతుర్దేవి
 ధవాక్యవశాదష్టమ్యమారభ్యనవమ్యంసమాపయతి - సమచ్చయస్తుయ
 క్తః - రుద్రయామశేతుకిల్పఉక్తః - తత్ప్రసిద్ధులం - దుర్గాభక్తితరంగిణ్యా
 దిగౌడగ్రంథేష్వపినవమ్యం హేమఉక్తః - హేమేచవిశేషఉక్తోదామర
 తంత్రే ॥ పాయసంసర్పిషాయ క్తంతిలైశ్శుక్తైర్విమిశ్రితమ్ | హేమయేద్వి
 ధివద్భక్త్యాదశాంశేనసృపోత్రమ్ ॥ రుద్రాధ్యాయేయథా హేమంమంత్రే
 తైకేనసాధయేత్ | తథాస్తోత్రజపేహేమమంజ్లోకేనైకేనసాధయేత్ ॥ య
 ద్వాసప్తశతంజ్యోహేమమంత్రోనవాక్షరః ॥ ఐహేంక్లింఛాముండామై
 విచ్ఛేదతినవాక్షరభికిచిత్ - పూజోక్తాగ్రాహ్యభితియక్తం - రుద్ర
 యామశేషి ॥ ప్రధానాద్ధ్యమద్విష్టంపాయసాన్నంతిలాస్తథా | కింశుక్త
 స్సర్వప్రేపూగైర్లాజదూర్వాంకురైరపి ॥ యవైర్వాప్రీతైర్వివైర్వానా
 విధఫలైస్తథా | రక్తచంపనఖండైశ్చగుగ్గులైశ్చమనోహరైః | ప్రతిష్ఠోకంచ
 జహుయాత్సర్వదవ్యాణిచక్రమాత్ | నవాక్షరేణబాహుత్వానమాదేవ్యా
 భితిచేతి - రహస్యేతు ॥ ప్రతిష్ఠోకంచజహుయాత్పాయసం తిలసన్నిపే
 త్యక్తం - దుర్గాభక్తితరంగిణ్యాంతుతిలైర్దయంతీమంత్రేణచహేమఉక్తః ॥
 పురశ్చరణకాశ్యేతుదిల్వపతయంతైస్తిలైరితి కాళికా పురాణాద్భిల్వపత్రై
 శ్చేతిస్తార్తాః - తన్నులస్యత్రమానాథావాత్ - అథబలిదానం - తత్ప్రాశ్వ
 మేషచ్చాగమమీషస్వమాంసానా ముత్తరోత్తర ప్రాశస్త్యం - ఫలవిశేష
 శ్చాస్యతోవసేయభిదిక్ - బలిప్రకారస్తుదేవీపురాణే ॥ కన్యాసంస్థేరవౌ
 శుక్రశుక్లాష్టమ్యంప్రపూజయేత్ | దోణపుష్పైశ్చబిల్వామ్రజాతీపుష్పా
 గచంపక్తైః | పంచాబ్జంతుణోపేతంగంధపుష్పనవగ్ధితమ్ | విధివత్కాళి
 కాళీతిజప్త్యాఖ్యేనఘాతయేత్ ॥ ఓం, కాళికాళి యజ్ఞేశ్వరిలోహదండా
 యైనమభిమంత్రః ॥ తదత్తరుధిరంమాంసంగృహీత్వాప్రపూజనాదిషు ॥ ఆది
 శబ్దాచ్చరకీవిదారీ పాపరాక్షసః ॥ నైర్వతేభ్యః ప్రచాతవ్యంవహకౌశిక
 మంత్రితమ్ ॥ మంత్రస్తువత్సృతే - తథా ॥ తస్మాగ్రతోస్సృజస్సన్నియాతృ
 త్వాశత్రుంతుపైష్టికమ్ | ఖడ్గేనఘాతయ్యత్వాతుదవ్యాత్సంగంధవిశాఖయోః ॥
 అశక్తాబ్రాహ్మణేనచ కూశ్మాండాదిభిర్భులివానంకార్యం - తదుక్తంకా
 లికాపురాణే ॥ కూశ్మాండుమిత్తుదండంచ మాంససారసమేవచ | ఏతే
 బలిసమాప్రోక్తాస్తప్రోఛాగ్నసమాస్పదా ॥ రుద్రయామశేషి ॥ ఛాగా
 థావేతుకూశ్మాండుంక్రిఫలంవామనోహర | వస్త్రసంపేష్టితంకృత్యాశ్చేదయే

చ్చురికాదినా || తథా || బ్రాహ్మణేనసదాదేయంకూశ్మాండంబలికర్మణి ।
 శ్రీఘలంవాసురాధీశభేదంవైవతుకారయేత్ || భేదేవికల్పః || మాషాన్నేన
 బలిర్దేయోబ్రాహ్మణేనవిజానతా || కాళికాపురాణే || ఉత్తరాభిముఖోఘా
 త్వాబలింశూర్వముఖంతథా । సీతీత్యసాధకఃపశ్చిమంనుంత్రముదీరయేత్ ||
 పశుస్తవ్యంబలిరూపేణమమభాగ్యాదుపస్థితః । ప్రణమామితతస్సర్వరూపిణం
 బలిరూపిణమ్ || చండికాప్రీతిదానేన దాతురాపద్వినాశనమ్ । నాముండా
 బలిరూపాయబలేతుభ్యంసమోస్తుతే || యజ్ఞార్థబలయస్సృష్టాస్వయమే
 వస్వయంభువా । అతస్తస్య ఘాతయావ్య ద్యుతస్మాద్భజ్జేవధోవధః || పం
 హీశ్రీమతిమంత్రేణతంబలింమత్స్వరూపిణమ్ । చింతయిత్వాస్య సేతుపపం
 మూర్ధ్నితస్యతుభైరవ || రసనాంతస్త్వంచండికాయా స్ఫురలోకప్రసాధకః ।
 హీంహీంఖడ్గేతిమంత్రేణ ధ్యాత్వాభిధ్వంశపూజయేత్ || పూజయిత్వాత
 తఃభిధ్వంశపూంఘడితిమంత్రైః । గృహీత్వావిమలంఖడ్గం భేదయేద్బలిముత్త
 మమ్ || ఓంహీంబంహీంకౌశికీంరుధిదేణాప్యాయతామితి । బలిదానేతు
 దుర్గాయాస్సర్వత్రాయంవిధిఃస్మృతః || మత్స్యసూక్తే || నవమ్యాంపూర్వ
 వత్పూజాకర్తవ్యాభూతిమిచ్ఛతా । దక్షిణాంవస్త్రయగ్ధంచఆచార్యాయ
 నివేదయేత్ — అథాత్రప్రసంగాచ్చతచండివిధానముచ్యతే - రుద్రయామ
 శే || శతచండివిధానంచవీర్యమానంశృణుష్యతత్ || సర్వోపద్రవనాశార్థే
 శతచండింసమారభేత్ || నోడశస్తంభసంయుక్తంమండలంపల్లవోజ్జ్వలిమ్ ।
 వసుకోణయుతాంవేదీమధ్యేకుర్యాత్ప్రీభాగతః || పక్షేష్టకచితాంరమ్యా
 ముచ్చాగ్రయేహస్తసమ్మితామ్ । పంచవర్ణరసోభిష్చకుర్యాన్మండలకంశుభ
 మ్ || పంచవర్ణవితానంచకింకిణీజాలమండితమ్ । ఆచార్యేనసమంవిపాస్వ
 రయేద్దశసువ్రతాః || ఈశాన్యాంస్థాపయేత్కుంభంపూర్వోక్తవిధినాచరే
 త్ । వారుణ్యాంచప్రకర్తవ్యంకుండలంతులసితమ్ || మూర్తిందేవ్యాఃప్రకు
 ర్వీతసువర్ణస్యవలేనవై । తదర్థేనతదర్థేన తదర్థేన మహామతే || అష్టాదశభు
 జాండేవీంకుర్యాద్వష్టకరామపి । పట్టకూలయగచ్ఛన్నాండేవీంమధ్యేధా
 పయేత్ || దేవీంసంపూజ్యవిధివజ్జనంకుర్యగ్రశబ్దిజాః । శతమాదాశతంచాం
 తేజపేన్మంత్రంసవార్ణవమ్ || చండింసప్రశేలింమధ్యేసంపుటోయముదాహృ
 తః । ఏకందేవత్రీణిచత్వారిజపేద్విజచతుష్టయమ్ || రూపాణిక్రమశస్తద్వత్పూ
 జనాదికమాచరేత్ || పంచమేదివసేపారితర్హ్నంకుర్యాద్విధానతః || గు
 డూచీంపాయసందూర్వాంతిలాఞ్చుక్తాన్యవాసపి । ఉండిపాతస్యహేళామం

తుప్రతిష్ఠాకం దశాంశతః ॥ హేమామంకుర్యాద్గ్రహదిభ్య స్సమిదాజ్యచరూ
 స్సృమాత్ । హుత్యాపూర్ణాహుతింద్యాద్విప్రేభ్యోదక్షిణాంక్రమాత్ ॥
 కపిలాంగాంసీలమణి శ్వేతాశ్వంఘత్రచామరే । అభిషేకంతతఃకుర్యుర్యజ
 మాసస్యఋత్విజః ॥ ఏవంకృతేమరేశానసర్వసిద్ధిః ప్రజాయతే—అథసహ
 స్రచండి, సా చతత్రైవింశతా ॥ సహస్రచండివిధివచ్చ్యుణవిష్టోమహామతే ॥ రా
 జ్యభగ్నిశేమహూత్పాతేజసమారేనుహాభయే ॥ గజమారేశ్వమారేచపర
 చక్రభయేతథా ॥ ఇత్యాదివివిధేదుఃఖేతుయరోగాదిశేభయే ॥ సహస్రచండి
 కాపాతంకుర్యాద్వికారయేత్తథా ! జాపకాస్తుశతప్రోక్తా వింశద్ధస్తశ్చ
 మండపః ॥ భోజ్యాస్సహస్రంవిప్రేంద్రాగోశతందక్షిణాంచితే । గురవేద్వి
 గుణంధేయంశయ్యాదానంతభైవచ ॥ సప్తధాన్యంచభూదానం శ్వేతాశ్వం
 చనువోహరమ్ । పంచనిష్కుమితాచూర్తికర్తవ్యావార్థమానతః ॥ అష్టాద
 శభుజాదేవసర్వాయుధవిభూషితా । అనారితాస్నందాతవ్యంసహస్రంస
 త్యహంప్రభో ॥ శతంవానియతాహరఃపయఃపానేనవర్తయేత్ । ఏవంయశ్చం
 డికాపాతంసహస్రంతుసమాచరేత్ ॥ తస్యస్యాత్యార్యసిద్ధిస్తునాత్రకార్యా
 విచారణేతి ॥ ఏతద్ద్యయంయశ్యపిమహానిబంధేషునాస్తి-తథాప్రచరద్రాప
 త్వాదుక్తమితి - వారాహీతంతే ॥ సంకటేనమనుష్యాప్రేషదచ్చికిత్సాన్య
 మయేతథా ॥ జాతిభగ్నిశేకులోచ్ఛేదేపాప్యాయదేనాశఆతే ॥ వైరివృద్ధా
 వ్యాధివృద్ధాధననాశేతథాక్షయే । తృణైశ్చిహ్నోత్వాతేతథాచైవోపపాత
 కే ॥ కుర్యాద్యతాచ్చతావృత్తంతతస్సంపద్యతేశుభమ్ । శ్రేయోవృద్ధిశ్చతా
 వృత్తాద్రాజ్యవృద్ధిస్తథాపరా ॥ మనసాచింతితందేవిసిద్ధ్యేదష్టాత్రాచ్చతా
 తే । సహస్రావర్తనాల్లక్ష్మీరావృణోతిస్వయంస్థిరా ॥ భుక్తావమనోరథా
 నాగమాస్మరోమోక్షమవాప్నయేత్ । చంద్యాశ్చతావృత్తిపాతాత్సర్వా
 సిద్ధ్యంతిసిద్ధయః ॥ ఇతిశతచండిసహస్రచండివిధిః—అథసవరాత్రపారణా
 నిర్ణయః- సాచదశమ్యాంకార్యా ॥ ఆశ్వినేమాసిన్వక్లేతుకర్తవ్యంసవరాత్రక
 మ్ । ప్రతిపదాదిక్రమేతైవయావచ్చనవమిభిషేత్ ॥ త్రిరాత్రంవాషికర్తవ్యం
 సప్తమ్యాదియథాక్రమమితి హేమాద్రాధాన్యవచనాత్ ॥ నవమితిభివ
 ర్యంతంపుద్ధ్యా పూజాజపాదికమితి, పాగ్నీకవచనైర్నవమివర్యంతం ప్ర
 ధానభూతపూజాద్యక్తరుపవాసాదేచ్చాగ్నేత్యంతపుర్యంతత్యావత్ - ఆది
 శబ్దేనోపవాసోక్తేః - పూర్వోక్తత్రిరాత్రవ్రతే నవమ్యా అభ్యుదయోపవసా
 చ్చ- సవపారణాంతశ్చేనత్రిరాత్రత్వం- విష్ణుత్రిరాత్రాదాతథాప్రసక్తేః-

సచాత్రోపవాసే మానాభావఇతివాచ్యం ॥ ఏవంచవింశ్యవాసిన్యాంసవరా
 త్రోపవాసతః ఏకభక్తేనసక్తేనతనైవాచితేనచ ॥ పూజనీయాజనైర్దే
 నీస్థానేస్థానేపురేపురఇతి హేమాద్రాభవిర్యోక్తేః - సవసత్రసమాఖ్యాతో
 సవమ్యాఅప్యప్రోప్యత్వాచ్చ- సతుతిథిహోసేష్టావయ్యసవాసాభవంతిక
 థంసమాఖ్యా- తేనకర్తృవిశేషేనవరాత్రశబ్దోరూఢః - అతఏవోక్తంచేవిపు
 రాణే॥ తిథివృద్ధాతిథిహోసేనవరాత్రమపార్థకమితిచేన్నతిథి హోసేషివతిథి
 నాముహూప్యత్వాన్నవరాత్రత్వాత్తతేః - ఏకైకాత్రీణంపాదాన్యాత్ -
 హోసేఅమామాదాయనసవత్వమితిమూర్ఖోక్తిః, పరాస్తా - యత్తుచేవిపు
 రాణే॥ కన్యాసంస్థేరవౌశుక్ర శుక్లామారభ్యనందికామ్ । అయాచీన్యకృతై
 కాశీనక్తాశీవాథవావదఇతి వ్రతచతుష్టయముక్తం - తత్తతాహాభి సారికవిష
 యం- తస్య॥ జయాభిలాషీన్యపతిః వ్రతిష్వప్రభృతిక్రమాత్ । తాహాభిసారి
 కంకర్తృకారయేద్యావదష్టమితిభవిష్యేష్టమిష్యంతమేవోక్తేః- రూపసారా
 యణేనతుసందాది వ్రతప్రయోగం పృథగేవోక్తా తస్యనవమ్యాంపారణము
 క్తం - యదపినిర్ణయదీపే ॥ అన్వినేశుక్ల పక్షేతునవరాత్రముపోషితః । నవ
 మ్యాంపారణంకుర్యాద్దశమిమిశ్రితానచేత్ ॥ దశమిమిశ్రితాయత్ర పారణే
 సవమీభవేత్ । దుఃఖిదారిద్రదాజ్ఞేయాతథావ్రతవినాశినిత్యాప్తనామ్నాలి
 ఖితంచవచం -యచ్చరుద్రయామశఇతివదంతి॥ అష్టమ్యాసహకార్యాస్యాన్న
 వమీపారణాదిన । యోమోహాద్దశమీవేధో సవమ్యాంచం డికాయజేత్ ॥
 పారణంచప్రకుర్యాదైవతస్యపుణ్యంనిరర్థకమ్ । నవమ్యాంపారిలాదేకీకుల
 వృద్ధింప్రయచ్చత్ ॥ దశమ్యాంపారిలాదేకీకులనాశంకరోతివై । తస్మాత్తుపా
 రణంకుర్యాన్నవమ్యాంవిమధాధిపేత్యాదీని తానియదిసమాలానితదాతా
 హాభిసారికసందాదివ్రతచతుష్టయవిషయాణి- తస్యాష్టమిష్యంతమేవోక్తేరి
 త్యుక్తంపాక్ - అస్యథామహాష్టమ్యాసరవిధాయంపారణావిధానేపూర్వ
 నిబంధైర్విరోధోదుర్వాసస్సన్యత్ - యానితుకైశ్చిల్లిఖితానిసవమ్యాంపార
 ణావిధాయకానివచనానితానహేమాద్రాద్విదివిరుద్ధత్వాన్నిర్మూలాని- స
 మాలత్వేపి యదాదినద్వయే నభవితదాద్వితీయదిన ఉపోవ్యతిథ్యంతేపార
 ణానకింతునవమిమధ్యేకాశ్యేత్యేవంనేయాని శివరాత్రిపారణావత్ - అత్ర
 కేచిత్పారణాహే సూతకాదిపాస్త్రా తదతిక్రమ్యపారణాం కుర్యాదిత్యా
 హుః- తస్మాదంతం॥ కామ్యోపవాసేప్రకాగ్నితేతస్యంతరావృతసూతకే । తత్ర
 కామ్యవ్రతంకుర్యాద్దానార్చనవివర్జితమితిమాధవీయేకాగ్తోక్తేః ॥ వ్రతయ

జ్ఞవివాహేషుశ్రాద్ధేహూమేర్చనేజపే। పాగ్రిభేదసూతకంసన్యాసనారభేతు
 సూతకమితివిష్ణువచనాచ్చశౌచమధ్యేపితత్క-రవ్యతావగతేః పారణాంత
 త్వాద్వ్యత్రస్య - పాగ్రింభస్తుతేనైవోక్తః ॥ పాగ్రింభోవరణంయజ్ఞేనంక
 ల్పీవ్రతసత్రయోః। నాందీముఖంవివాహదేశాశ్రాద్ధేపాకపరిక్రియేతి॥ రుద్ర
 యామశేషి॥ సూతకేపారణంకుర్యాన్నవమ్యంహూషపూర్వకమ్ । తదం
 తేభోజయేద్విపాగ్రిన్దానందద్యాచ్చశక్తితదృతి ॥ తదంతేసూతకాంతే- ఏవం
 ప్రీభిరపిరజోదర్శనమధ్యేక ర్తవ్యమేవపారణం ॥ సంప్రప్యతేపిరజసి నత్యా
 జ్యంద్వాదగీవ్రతమితిమాధవీయేఋష్యశృంగవచనాత్ - ద్వాదశీవ్రతమత్య
 పలక్షణం॥ పాగ్రిభదీర్ఘ తపసాంనారీణాంయద్రజోభవేత్ । నతత్రాపివ్రత
 స్యస్యాదుపరోధఃకదాచనేతి తత్రైవసత్యవ్రతవచనాత్ - కించ, ఏకాద
 శ్యాదౌపంచష్యాశౌచపాతేమాసాంతేపారణాపత్తిః - మాసోపవాసాం
 తేపంచష్యాశౌచపాతేజీవనాసంభవశ్చ- యత్తు ॥ నియమస్థాయదానారీప్ర
 పశ్యేదంతరారజః। ఉపోమైవతత్రాత్రీసన్నిత్యాశేషంచరేద్వ్యత్రమ
 త్యంగిరోపచనం- యచ్చహరితవచనం॥ నియమస్థావ్రతస్థాస్త్రీరజఃసశ్యేత్క-
 థంచన। త్రిరాత్రంతతుషీపేదూర్ధ్వంవ్రతశేషంసమాపయేత్ ॥ తద్విధవోప
 వాసవిషయం- తాసాంత్రభోజననిషేధాచితికేచిత్ - వయంతుపాగ్రిగుక్త
 సత్యవ్రతవచనేదీర్ఘ తపసామితివిశేషణోపాదానాద్ద్వాదశీవ్యతిరిక్తసఫలై
 కాహూపవాసవిషయోయనిషేధః- త్రిరాత్రనవరాత్రాదిదీర్ఘవ్రతేషు
 రజోమధ్యేపారణేతిబ్రామి- ఆశౌచమధ్యేతనస్వాపిపారణాభవతి పా
 గుక్తకౌర్తేవచనాదితసిద్ధం - అయంచోపవాసపారణానిర్ణయః- సర్వవ్రతే
 షుబోద్ధవ్యభివ్యలంభూయసా- దశమ్యాండేవీనిర్ణయేత్ - తదుక్తందుగ్గా
 భక్తితరంగిణ్యాండేవిపురాణే ॥ తతఃపాగ్రితఃపూజయిత్వా దశమ్యాంవిధి
 పూర్వకమ్ । సంప్రేషణంతుక ర్తవ్యంగీతవాదీత్రనిస్సన్వయైః ॥ రూపండేహి
 యశోదేహీభగంభగవతిదేహిమే । పుత్రాస్త్రీహిధనందేహీసర్వకామాంశ్చ
 దేహిమే॥ మహిషఘ్నిమహామాయేచాముండేముండమాలిని । ఆయురారో
 గ్యమైశ్వర్యందేహిదేవినమోస్తుతే ॥ ఇతిసంపాగ్రివ్యదేవీతుతతడత్థాపయే
 ద్బుధః। ఉత్తిష్ఠదేవీచందేశుభాంపూజాంప్రగృహ్యచ॥ కురుష్వమమకల్యా
 ణమప్రాభిశ్చక్తిభిస్సహ। గచ్ఛగచ్ఛపరంస్థానం స్వస్థానందేవీచండీకే ॥ వ్రజ
 సోగ్రోజలంవృద్ధైస్థైస్థీయతాంచజలేత్విహేతి, ఉత్థాప్యజలంసీత్వా ॥ దుగ్ధే

చవిజగన్నాతస్స స్థానంగచ్ఛపూజితే । సంవత్సరేవ్యతీతేతు పునరాగమనా
 యవై ॥ ఇమాంపూజాంమయా దేవియథాశక్త్యోపపాదితామ్ । రక్షార్థం
 త్వంసమాదాయవ్రజస్వస్థానము తమమితజలేప్రవాహయేత్ — ఇయమేవ
 విజయాదశమి - సాచద్వితీయదినే శ్రవణయోగాభావేపూర్వాగ్రాహ్య - త
 దుక్తం హేమాద్రాస్కాందే ॥ దశమ్యాంతునరై స్సవ్యకూపజనీయాపరాజి
 తాః । ఐశానీంవిశమాత్రిత్యలపరాష్టేప్రయత్నతః ॥ యాపూర్ణానవమీయు
 క్తాతస్యాంపూజ్యాపరాజితాః । షోమార్థంవిడియార్థంచ పూర్వోక్తవిధినాన
 రైః ॥ నవమిశేషయుక్తాయాందశమ్యాపపరాజితాః । దదాతివిజయందేవీపూ
 జితాజయవర్ధినీ ॥ తథా ॥ ఆఙ్వినేశుక్లపక్షేతుదశమ్యాంపూజయేన్నరః । ఏ
 కాదశ్యాంనకుర్వీత పూజనంచాపరాజితమితి ॥ యదాతుపూర్వదినే శ్రవణ
 యోగాభావః - పరదినేచాలృపితద్యోగినీతదాపరైవ - తథాచ హేమాద్రా
 వ్రతకాండేకశ్యవః ॥ ఉదయేదశమికంచత్సంపూజైకాదశీయది । శ్రవణర్థం
 యదాకాలేసాతిధిర్విజయాభిధా ॥ శ్రవణశేతుపూర్ణాయాంకాకుత్ స్థఃస్రస్థి
 తోయతః । ఉల్లంఘయేయుస్సీమాసంతద్దినక్షత్రతోనరాభి - కాలేపరాష్టే
 పరదినే అపరాష్టేశ్రవణాభావేతు సర్వపక్షేషుపూర్వైవ - మదనరత్న
 ప్యేవం - జ్యోతిర్నిబంధేరత్నకోశేచనారదః ॥ ఈషత్సంధ్యామతిక్రాంతఃసిం
 చిదుద్భిన్నతారకః । విజయోనామకాలోయంసర్వకార్యార్థసిద్ధిదః ॥ ఇషస్య
 దశమింశుక్లాంపూర్వవిధ్ధాంసకారయేత్ । శ్రవణేనాపిసంయుక్తాంరాజ్ఞాం
 పట్టాభిషేచనే ॥ సూర్యోదయేయదారాజస్యశ్యతేదశమితిధిః । ఆఙ్వినేమా
 సికుక్షేతువిజయాంతాంవిదుర్బుధాః ॥ అత్రాయంనిర్గళితోర్ధః - అపరాష్టా
 ముఖ్యకర్తృకాలః - తత్రైవపూజాద్యుక్తేః - ప్రదోషోగాణః - తత్రదినద్వయే
 పరాష్టావ్యాపితేవపూర్వా - ప్రదోషవ్యాప్తేరాధిక్యాత్ - దినద్వయేప్రదో
 షవ్యాపితేవపరా - అపరాష్టావ్యాప్తేరాధిక్యాత్ - ఇదంశుద్ధతిథావస్యకా
 లే - శ్రవణస్తురోహిణీవదప్రయోజకః - దినద్వయేపరాష్టాస్పృశ్యేతుపూర్వా -
 తత్రాపిపరదినేపరాష్టేశ్రవణసత్వేపరైవేతిధిక్ - అత్రవిశేషోభార్గవార్చన
 దీపికాయాంభవిష్యే ॥ శమీయుక్తంజగన్నాథంభక్తానామభయంకరమ్ । అర్చ
 యిత్యాశమిప్యతుమర్చయేచ్ఛతఃపునః ॥ శమిమంత్రస్తు హేమాద్రాగోపథ
 బ్రాహ్మణే ॥ అమంగళానాంశమనీంశమనీందుష్కలృతస్యచ । దుస్సవ్ననాశి
 నీంధన్యాంప్రపశ్యేహంశమింశుభామ్ ॥ తథ్నాభవిష్యే ॥ శమిశమయతేపాపం
 శమిలోహితకంటకాః । ధారిణ్యరుసబాణానాంరామస్యక్రియవాదినీ ॥ కరిష్య

మాణయాత్రాయాయధా కాలంసుఖంమయా । తత్రనిర్విషృక్తరీత్యంభ
 వశ్రీరామపూజితేతి ॥ తథా ॥ గృహీత్వాసాక్షతామారాంశమీమూలగ
 తాంమృదమ్ । గీతవాదిత్రనిర్ఘోషైరానయేత్స్వగృహంప్రతి ॥ తతోభూషణ
 వస్త్రాదిధారయేత్స్వజనైస్సఘాతి - అత్రైవబలసిరాజ సముక్తకృత్యర
 త్నై ॥ తత్రమంత్రః ॥ చతురుంగంబలంవహ్యంనిరతిత్వంప్రజల్పిహ ॥ నర్వత్రవి
 జయోమేస్తుత్వత్ప్రసాదుత్సరేశ్వరీతి ॥ గాఢనిబంధజ్యోతిషే ॥ కృత్యాసిరాజ
 సంరాజాబలపృథ్వీయధాక్రిమమ్ । శోభనంబంజనంపశ్యజ్జలగోగోష్ఠనన్ని
 ధా ॥ అస్యభూనిశుభాశుభదేశాశ్చతత్రైవజ్ఞేయాః-అశ్వినపార్శ్వమంసీపరా
 గ్రాహ్యః ॥ సావిత్రీవతమంతరేణభవతోమూపార్శ్వమాస్యాపరభతిషికోక్తే-
 అత్రవిశేషస్థితత్వైతైంగే ॥ అశ్వినేపార్శ్వమాస్యాంతచరేజ్జాగరణంశి
 కౌముదీసానమాభ్యాతాకార్యాలోక్తైర్విభూతయే ॥ కౌముద్యాంపూజయే
 ల్లక్ష్మీమింద్రమైరావతస్థితమ్ । సుగంధిర్నిశినర్దేష్వఅత్రైర్జాగరణం చరేత్ ॥
 తథా ॥ నశీభంవరదాలక్ష్మీకోజాగ్రీతిభాషిణీ । తస్మైవిత్తంప్రయచ్ఛామి
 అత్యైఃక్రీడాంకరోతియభి - అత్రైవాశ్వయుజీరోక్తమాశ్వలాయనమ్ ॥
 ఆశ్వయుజ్యామాశ్వయుజీకర్తేతితచ్ఛేషపర్వణికార్యం - వికృతత్వాత్ - త
 త్రపూర్వాష్టావ్యాపనీగ్రాహ్య- దైవకర్తృత్వాత్ - ఆగ్రయణంతుపర్వణికా
 ర్యమ్ ॥ శరద్యాగ్రయణంనామపర్వణి స్యాత్తమచ్యుతభతిశానకోక్తే- తత్రా
 పిశేషపర్వణికార్యమితిపాగ్నీ- తచ్చప్రీహిభిష్టాప్రీహిభిరేవయశేత,
 యవేభ్యోయవైర్హిష్టాయవైరేవయశేత, ప్రీహిభ్యభి శ్రుత్యాదగృహార్థ
 మాసయోరేకకర్తృత్వేనైకద్రవ్యనియమాద్దేహ్యైః- పరంపార్శ్వమాసేహ్య
 శ్చపాగ్నీవతీహేమాద్యాదయః ॥ దధేష్ట్యాంపరముక్తమాగ్రయణం
 పాగ్నీకృష్ణమాసాచ్చతదితిషికోక్తశ్చ- తచ్చాగ్రయణంతేధా - ప్రీహ్యగ్ర
 యణంయవాగ్రయణంశ్యామాకాగ్రయణంచేతి - ఏషాంకాలశ్శుక్రతౌ, శు
 హమేధీప్రీహియవాభ్యాం శరద్వసంతయోర్యశేత, శ్యామాక్తేర్హిష్టాయై
 ర్హిష్టాస్వాపతా-తేనాగ్యేనపురాతైర్వేతి- ఆపస్తంబోపి- వర్హాసుశ్యామాక్తే
 ర్యశేతశరదిప్రీహిభిర్యసంతేయవైర్యధర్తురేణయవైరితి - తత్రాపిశ్యామా
 కాగ్రయణమనిత్యమితరేతు- అనాహితాగ్నేర్హిష్టేయవాగ్రయణంచ కార్య
 మితిస్తా-ర్థవృత్తాపుక్తత్వాత్, - సూత్రేప్రీహియవదేవతాసంబధానామేవ
 మంత్రాణామామ్నానాచ్చ - ఆహితాగ్నేస్తుయవాగ్రయణస్యాప్యనిత్య

త్వం- అపివాక్రియాదువేష్యితీసూత్రాత్ - యద్వాప్రవృత్త్యగ్రయణేనసమా-
 నతంత్రతా- శ్యామాకైస్తుప్రస్తరంకుర్యాన్నాగ్రయణం - యదివాతదపిస-
 మానతంత్రమిత్యాదినారాయణవృత్తా పరిశ్రమవతాంసులభమిత్యలం - ఇ-
 దంపర్యాభావేశుక్లపక్షేదేవనక్షత్రేకృత్తికాదివిశాఖాంతేకార్యమితిస్త-
 త్యసూత్రేఉక్తం- బాధాయసీయేకేశవస్వామినాప్యేవముక్తం - పరిశిష్టే॥
 శ్యామాకైష్టహిభిదైవయవైశ్చన్యోన్యకాలతః॥ పాగ్రిగ్యప్తంయుజ్యతేవ
 శ్యంసమ్యాత్రాగ్రయణాత్వయః॥ త్రికాండమండనోప్యేవం- యదాత్వేతదా-
 న్విసపార్శమాస్యాంక్రియతేతదైకకాలత్వాదాశ్వయుజీకర్తృణోన్యచసమాన-
 తంత్రతాభవతి - తదేతద్వృత్తికృతావకబర్హిరిధాన్త్యేతి సూత్రేస్తుప్తము-
 క్తం- అస్యాకరణేపాగ్రియచ్ఛిత్తముక్తం స్మృతిచంద్రికాయంకాత్యాయనే-
 న॥ నిత్యయజ్ఞాత్యయేచైవవైశ్వదేవద్వయస్యచ । అనిష్టానవయజ్ఞేననాన్న-
 ప్రాశనేతథా॥ భోజనేపతితాన్నస్యచరుర్వైశ్వానరోభవేత్ ॥ కారికాపి॥
 అకృతాగ్రయణోఽస్త్రీయాన్నవాన్నం యదివైసరః । వైశ్వానరాయకర్త-
 వ్యశ్చరుఃపూర్ణాహుతిస్తువేతి॥ ఋగ్వీధానేతు ॥ సమింద్రరాయామంత్రం
 చవర్షేవర్షేషపేచ్ఛతమ్॥ఆగ్రయణంయదాన్యూనంతదాసంపూర్ణమేతితదిత్య-
 క్తం- ఏతచ్ఛాపదిమలమాసేకార్యమన్యథాసేతిపాగ్రిగ్యం - అన్యోప్యాహ-
 తాగ్న్యాదివిశేషఃశాసకాదేజ్ఞేయఇత్యలంబహునా - ఇతికాలనిర్ణయసిం-
 ధౌ, ఆజ్ఞానమాసనిర్ణయః—అథకార్తికమాసః - తులాసంక్రమేపాగ్రిగ-
 రాదశఘటికాఃపుణ్యాః- రాత్రోతుపాగ్రిగ్యం—అథకార్తికస్నానంతత్ర-
 పృథ్వీచంద్రోదయేవిష్ణుస్మృతిపాచ్ఛయోః॥తులామకరమేషేషుప్రాతస్నాన్ని-
 నంవిధీయతే । హవిష్యంబ్రహ్మచర్యంచమహాపాతకనాశసమితి సౌరమాస-
 ఉక్తః- పాగ్రిగ్యవైచిత్రదేవాద్రియంతే- దాక్షిణాత్యాస్తు॥ఆజ్ఞానస్యతుమా-
 సస్య యాశుక్తైకాదశీభవేత్ - కార్తికస్యవ్రతాసీపాతస్యాంవైపాగ్రిగ-భేత్స-
 ధీతిపాదోక్తేః- భార్గవార్చనేచ॥ పాగ్రిగ్యైకాదశింశుక్లా మాజ్ఞానస్యతు-
 మాసవః॥ పాగ్రిగ్యస్నానంప్రకుర్వీతయావతా-ర్తికభాస్కరఇతి విష్ణురహ-
 స్యోక్తేః- హేమాద్రావాదిత్యపురాణే॥ పూర్ణాశ్వయుజేమాసీపర్ణమా-
 స్యాంసమాహితఇత్యుక్తా ॥ మాసంసమగ్రంపరయాదభక్త్యాసమాప్యతే
 కార్తికపూర్ణమాస్యామిన్యంతేభిధానాచ్ఛాన్విస శుక్తైకాదశ్యాం పూర్ణ-
 మాస్యాంవారభ్యకార్తికశుక్లద్వాదశ్యాం పూర్ణమాస్యాంవాసమాపయేది-
 త్యాశుః- మదనపారిజాతేవిష్ణుః॥ కార్తికంసకలంహేమాసనిత్యస్నాయాజి

తేంద్రియః | జపః హవిష్యభుక్చాంతస్సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే || అత్ర దేశవి
శేషః పాద్యైకార్తికం ప్రక్షమ్య || కురుక్షేత్రకోటిగుణోగంగాయామపితత్స
మః | తతోధికం పుష్కరే స్యాద్ధ్వా రవత్యాంచ భాగవత్ || పుణ్యాంపుర్యశ్చ సప్తైవ
మునయోనుభురాధికా | దుర్లభః కార్తికో విపాక్రమభురాయాం సృణా విహ ||
యత్రాత్పితస్సంకరూపంభక్తభ్యస్సంప్రయచ్ఛతీతి || ఇదంచ స్యానంకాశ్చ
పంచనదేవ్యతిప్రసంగం || శతంసమస్తపస్తప్తావకృతేయతాప్రత్యేకఫలమ్ ||
తత్యాత్రికేపంచనదేనకృత్యాననీలభ్యతే || కార్తికేబిందుతీర్థేయోఽప్రహ
చర్యపరాయణః | స్నాన్యత్యనుదినేభానాభానుజాతస్యభీః కులభత్యాదికా
శీఖండోక్తేః - భానుజోయమః - ఇదంచ పాత్రస్నానసంధ్యాంచకృత్యా
కార్యం - తేనవి నేతరకర్తా నధికారాదితి వర్ధమానః - యద్యపి పాత్రస్సం
ధ్యానానుసూర్యో దయేనమాప్తిస్తథా పివచనబలాదనుదితే హేమామవద్భ
విష్యతి - స్నానమంత్రశ్చతత్రైవి || కార్తికేహంకరిష్యామి పాత్రస్నానం
జనార్దన | ప్రీత్యర్థంతవదేవేతదామోదరమయాసహ || ఇమంమంత్రంసము
చ్ఛార్యమాసిస్నాయాద్వితీసరగతి - అర్ఘ్యమంత్రోపితత్రైవి || వ్రతినఃకా
ర్తికేమాసిస్నాతస్యవిధివస్తమ | గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తందమజేంద్రని
షాదన || నిత్యవైమిత్రికేకృష్ణకార్తికేపాపనాశనే | గృహాణార్ఘ్యం మయా
దత్తంరాధయా సహితోహరే || ఇమామంత్రో సముచ్ఛార్యయోర్ఘ్యంమ
హ్యంప్రయచ్ఛతి | సువర్ణరత్నపుష్పంబుపూర్ణశంఖేనపుణ్యవాక్ || సువర్ణ
పూర్ణాపృథివీ తేనదత్తానసంశయగతి. ఏవంసంపూర్ణ స్నానాశక్తౌత్ర్యహం
స్నాయాత్ || వారాణస్యాంపంచనదేత్ర్యహంస్నాతాస్తుకార్తికే | అమీ
తేపుణ్యవపుషంపుణ్యభాజోతినిర్మలా ఇతికాశీఖండోక్తేః - అథమాలాధార
ణం - తత్రస్నానందేద్యారకామాహుత్యే || నివేద్యకేశవేనూలాంతులసీకా
ష్టసంభవామ్ | వహతేయోనరోభక్త్యాతస్యవైనాస్తిపాతకమ్ || నజపశ్చిత్తు
లసీమాలాంధాత్రీమాలాంవిశేషతః | మహాపాతకసంహారీర్ధర్మకామా
ర్థదాయినీమ్ || విష్ణుధర్మే || స్మృతేష్టుయానిలోమాధాత్రీమాలాకలౌస్ప
ణామ్ | తావద్వర్షసహస్రాణి వైకుంఠేవసతిర్భవేత్ || మాలాయగ్గంతు
యోనిత్యంధాత్రీతులసినంభవమ్ | వహతేకంతదేశేతుకల్పకోటిదివంశసేత్ ||
తులసీకాష్టసంభూతే మాలేకృష్ణజనప్రియే | బిభర్షిత్వామహంకంఠేకురు
మాంకృష్ణవల్లభమ్ || ఏవంసంప్రార్థ్యవిధివస్తానాంకృష్ణశేర్షితామ్ | ధా
రయేత్కార్తికేయోవైసగచ్ఛేద్విష్ణువంశదమితి || అత్రమూలంచింత్యం - త

థాకాశీఖండే || కార్తికేమాసిమేయాత్రాయైకృతాభక్తితత్పరైః | బిందు
 తీర్థకృతస్నానైసేషాం ముక్తిర్నదూరతః || భార్గవార్చనదీపికాయాంస్యసిం
 హపురాణే || అగస్త్యసుమైర్దేవంయోర్చయేచ్ఛజనార్దనమ్ | దర్శనాత్తస్య
 దేవదేర్భర్తకంనాశ్చుతేనరః || విహాయసర్వపుష్పాణిమనిపుష్పేణకేశవమ్ |
 కార్తికేయోర్చయేచ్ఛక్ర్యావాజపేయఫలంభేత్ || స్కాండేకార్తికమాహ
 త్యే || మాలతీమాలయావిష్టుః కేతక్యాచైవపూజితః | సమాస్సహస్రంసు
 ప్రీతోభవేత్తేమధుసూదనః || పృథ్వీచంద్రోతయేపాద్యే || కార్తికేనార్చితో
 యైస్తుకమలైఃకమలేక్షణః | జన్మకోటిదుష్ప్రేంద్రనతేషాంకమల్యాహే ||
 తథా || కార్తికేకేశవేపూజాయేషాంనామ్నాసుత్రైకృతా | తేనిర్భర్తస్య
 రవేపుత్రంవసంతిత్రివివేనదా || తులసీదళలక్షణకార్తికేయోర్చయేద్ధరిమ్ |
 పత్రేపత్రేమునిశ్రేష్ఠమాక్రీకంభతేఫలమ్ || తథాస్కాండేకార్తికమాహ
 త్యే || ధాత్రీఛాయేతుయోకుర్యాత్పుండరానంమహామునే | ముక్తింప్రయాం
 తితితరఃప్రసాదాన్తాధవస్యతు || ధాత్రీఫలవిలిప్తాం గోధాత్రీఫలవిభూషి
 తః | ధాత్రీఫలకృతాహరోసరోనారాయణోభవేత్ || ధాత్రీఛాయాంస
 మాశ్రిత్యయోర్చయేచ్ఛక్రధారిణమ్ | పుష్పేపుష్పేష్యమేధస్యఫలంప్రాప్నో
 తిమానవః || తథాస్కాండే || కార్తికేమాసివిప్రేంద్రధాత్రీవృక్షోపశోభితే
 వనేదామోదరం విష్ణుంచిత్రాన్నైస్తోషయేద్విభుమ్ || మూలేనపాయసే
 నాథహేమమంకుర్యాద్విచక్షణః | బ్రాహ్మణాన్బోజయేచ్ఛక్ర్యాస్వయంభుం
 జీతబంధుభిరితి || తథా - కార్తికేద్విదళప్రతంప్రాగుక్తం - కార్తికేద్విద
 శంత్యజేదితి - పాద్యేపికార్తికమాహత్యే || రాజికామాధకంచైవనైవా
 ద్యాత్కార్తికవ్రతే | ద్విదశంతిలతైలంచతథాస్యస్తతిమాషితమ్ || స్కాండే
 పి || కార్తికేవర్ణయేత్తద్విద్విదశంబహుబీజకమ్ | మావముద్గమసూరాశ్చ
 చణకాశ్చకుశుత్తకాః || నిషాద్వివారాజమాషాశ్చఆశకోద్విదశంస్త్రితమ్ |
 నూతనాన్యపిజీర్ణానిసర్వాణ్యేతానివర్ణయేత్ || అత్రకేచిదుత్పత్తిసమయేద
 శద్వయంయస్యభవతితద్భూతఘోరగత్యాద్విదళమిత్యుచ్యతేతథాహుః -
 ఉదాహరంతిచ || బీజమేవసముద్భూతంద్విదశంచాంకురంవినా | దృశ్యతేయ
 త్రసస్మేషుద్విదశంతన్నిగద్యతేతి || అన్యేతులక్షణాయాం మానాభావాద్వి
 చసస్యనిర్మూలత్వాద్విదళాత్కంఠస్య స్వరూపం తదేవవర్ణయేదిత్యా
 హుః - తథానారదీయే || కార్తికేవర్ణయేత్తైలంకార్తికేవర్ణయేన్మధు | కా
 ర్తికేవర్ణయేత్కాంస్యంకార్తికేశుక్లసంధితమ్ || కాంస్యంతత్పిత్రభోజనం-

శుక్లంపర్యుపితం - సంధితలవణశాకః - తత్రైవ ॥ కార్తికేవిష్ణుమూర్త్యుగ్రేదీపదానాద్దివంప్రజేత్ ॥ తథా ॥ కార్తికేతుకృతాదీత్యున్నాంజన్యనిమోచసి ॥ తథా ॥ కార్తికేకృచ్ఛసేవీయఃప్రాజాపత్యపరోధవా । ఏకాంతరోపవాసీవాత్రి రాత్రోపొషితోపివా ॥ షడ్వాద్వాదశ పక్షంవామాసంవావరవర్తిని । ఏకభక్తేన క్తేన తథైవా యాచితేనచ ॥ ఉపవాసేనభైక్షేణప్రజతేపరమం పదమ్ ॥ అస్యేపినియమాః ప్రాగుక్తాః - గ్రాహ్యముక్తంస్కాండే ॥ వీహయోయవగోధూనాః ప్రియంగుతిలశాలయః । ఏతేహీసాత్వికాఃప్రాక్తాస్సర్వమోక్షఫలప్రదాః ॥ కాశీఖండే ॥ ఊర్జేయవాన్నమశ్నీయాద్దేవాన్నమథవాపునః । వృంతాకంసూరణంచైవశూకశింశీచ్ఛవర్జయేత్ ॥ పృథ్వీచంద్రోదయేపాడ్యే ॥ నోర్జ్ఞోవంధ్యోవిధాతవ్యోవ్రతినాకేనచిత్రస్వచిత్ ॥ తథానారదీయే ॥ అప్రతేనక్షపేద్యస్తుమాసందామోదరప్రియమ్ । తిర్యగ్యోనిమవాప్నోతిసాత్రకార్యావిచారణా ॥ అన్యాన్యపి - తాంబూలతైలకేశకర్తనాదివర్జనసంకల్పరూపాణిప్రాగుక్తాని - తథాకార్తికేఆకాశదీపఉక్తానిర్ణయామృతే పుష్కరపురాణే ॥ తులాయాంతిలతైలేనసాయంకాలోసమాగతే । ఆకాశదీపంయోదద్యాన్నాస మేకంహరింప్రతి ॥ మహాతీంధ్రియమాప్నోతిరూపసౌభాగ్యసంపదమితి ॥ తద్విధిశ్చ హేమాద్రావాదిత్యపురాణే ॥ దివాకరేస్తాచలమాళిఘాతేగృహేదమారేపురుషప్రమాణమ్ । యూపాకృతింయజ్ఞేయవృక్షదారుమారోస్యభూమా వధతస్యమూర్ధ్ని ॥ యవాంగుళిచ్చిద్రయుతాస్తుమధ్యేద్వి హస్తద్విద్వాఅథపట్టికాసు । కృత్వాచతస్రోష్టదశాకృతీస్తుయాభిర్భవేదప్టదిశానుసారీ ॥ తత్కర్త్తికాయాంతుమహాప్రకాశోదీపఃప్రదేయో దశగాస్తథాష్టా । నివేద్యధర్మాయహారాయభూమ్యైదామోదరాయాస్యభక్త్యైర్హజ్జే ॥ ప్రజాపతిభ్యస్త్యథసప్తితృభ్యఃప్రేతేభ్యఏవాథతమస్థితేభ్యైశ్చ ॥ అపరాతేత్వ న్యోమంతఉక్తః - యథా ॥ దామోదరాయసభసితులాయాంలోలయాసహ । ప్రదీపంతేప్రయచ్ఛామి నమోనంతాయవేధసఇతి—కార్తికకృష్ణచతుర్థీకరకచతుర్థీ - సాచంద్రోదయవ్యాపినిగ్రాహ్య - దినద్వయేతత్త్రైపూర్వా తత్రైవ పూజాద్యామ్నానాత్—కార్తికకృష్ణద్వాదశీగోవత్ససంజ్ఞా - సాప్రదోషవ్యాపినిగ్రాహ్య - దినద్వయే తత్త్రైపూర్వా యుగ్మవాక్యాత్ ॥ వత్సపూజా వటత్రైవకర్తవ్యా । పథమేహనీతి నిర్ణయమృతేభిధానాచ్చ - అత్రవిశేషోపదనరక్షేణవిష్యే ॥ సవత్సంతల్యవర్ణాంచ శీలినీంగాంపయస్సినీమ్ । చంద

నాదిభిరాలిప్య పుష్పమాలాభిరర్చయేత్ || అర్ఘ్యంతామ్ర మయేపాత్రే
 కృత్వాపుష్పాత్తైస్త్రైః | పాదమూలేతుదద్యాదైవమంత్రేణానేనపాండ
 వ || క్షీరోదార్ద్రవసంఘాతేసురాసురనమస్కృతే | సర్వదేవమయేమాత
 ర్గృహాణార్ఘ్యం నమోనమః || తతోమాపాదినంసిద్ధా న్ద్రువకాన్వినివేదయే
 త్ | సురభిత్వంజగన్మాతరేనివిష్టుపదేస్థితా || సర్వదేవమయేగ్రాసంమయా
 దత్తమిమంగ్రస | తతస్సర్వమయేదేవినర్వదేవైరలఙ్కృతే || మాతర్కమాభిల
 షితంసఖలంకురునందిని || ఇతిప్రార్థయేత్ - తథా || తద్దినేతైలపక్ష్యంచస్తా
 లీపకవ్యంయుధిష్ఠిర | గోక్షీరంగోఘృతంచైవదధితక్రంచవర్జయేత్ || జ్యోతిర్ని
 బంధేనారదః || అశ్వినేకృష్ణపక్షేతుద్యాదశ్యాదిమపంచసు | తిథిషూక్తిఃపూ
 ర్వరాత్రేన్యణాంసీరాజనావిధిః || నీరాజయేయు ర్దేవాంస్తువిప్రాగ్నాశ్చతురం
 గమాః | జ్యేష్ఠాష్టమీష్టాష్టమ్యాంశ్చ మాతృముఖ్యాశ్చయోషితఇతి - ని
 ర్ణయామృతేనాంధే || కార్తికస్యసితేపక్షేత్రయోదశ్యాంనిశాముఖే | య
 మదీపంబహిర్దయాదపమృత్యుర్విసశ్యతి || మంత్రస్తు || మృత్యునాపాశచండా
 భ్యాంకాలేనయమయాసహ | త్రయోదశ్యాంచీపదానాత్సూర్యజఃప్రీయతాం
 మమేతి—కార్తికకృష్ణచతుర్దశ్యాం ప్రభాతేచంద్రోదయేభ్యంగం కుర్యా
 త్ - తదుక్తంహేమాద్రానిర్ణయామృతే చభవిష్యోత్తరే || కార్తికకృష్ణప
 క్షేతుచతుర్దశ్యామినోదయే | అవశ్యమేవక ర్తవ్యంస్నానంసరకభీరుణిః || ఇన
 శ్చంద్రః - మదనరత్నైవిధూదయఇతిపాఠః - దినోదయఇతిపాతాత్సూర్యో
 దయోత్తరంతిముహూర్తేస్నానంపడతాం గౌడానాం తదనుసారిణాంచా
 జ్ఞతైవ || పూర్వవిద్ధచతుర్దశ్యాంకార్తికస్యసితేతరే | పక్షేప్రత్యూషసమయే
 స్నానంకుర్యాత్ప్రియత్వత ఇతి - స్మృతిదర్శణేపి | చతుర్దశీచాశ్వయుజశ్చ
 కృష్ణాస్వాత్యర్థ్యయక్తాచభవేత్ప్రభాతే | స్నానంసమభ్యజ్యనరైస్తుకార్యం
 సుగంధతైలేనవిభూతికామైరితిపృథ్వీచంద్రోదయేపాద్యే || ఆశ్వయుక్లృష్ణ
 పక్షస్యచతుర్దశ్యాంవిధూదయే | తిలతైలేనక ర్తవ్యం స్నానంసరకభీరుణేతి||క
 ర్తవ్యంమంగళస్నానంసరైర్విరయీ భీరుభిరితికాలాదధ్యేపాఠః - ఉభయత్రా
 శ్వయుగిత్యమావాస్యాంతంమాసమభిప్రేతోక్తం - తథా || త్రైలేలక్షీర్జలే
 గంగాదీపావశ్యాశ్చతుర్దశీమ్ || ప్రాప్యేతివిశేషః || ప్రాతేస్నానంతుయః
 కుర్యాద్యమలోకంసపశ్యతీతి - దినద్వయేపిచంద్రోదయేచతుర్దశీసత్వేతదభా
 వేష్యుణోదయే సంపూర్ణేభిందేవాదినద్వయే చతుర్దశీనమత్వేచపూర్వదినే
 భ్యంగంకుర్యాత్ - పూర్వవిద్ధచతుర్దశ్యామిలివచనాత్ - పూర్వదినేవరదిన

ఏవమాసత్వేనైవగ్రాహ్య - దినద్వయేష్యసత్వేఅరుణోదయవ్యాప్తిసిగ్రాహ్య-
 పక్షప్రత్యూషసమయభిత్వక్తే - వత్సమాణవచనాచ్చతదభావేతుచతుర్థశీ
 హోసంపూర్వేద్యః ప్రవేశ్యపూర్వేహిత్రయోదశీ మధ్యవివాభ్యంగంకు
 ర్యాదిదివిదానః - కేచిదత్రఫచసమపిసాధకత్వేనవదంతి || తిథ్యాదాతుభ
 వేద్యావాహోసోపుద్ధిఃపలేహని । తావాన్గ్రాహ్యస్య పూర్వేద్యరద్యుష్టో
 పిస్వకర్తణీతి || తన్మండం - సహీదంవచనంపూర్వదినస్యా పూర్వంగ్రాహ్య
 త్వంవిధత్తే - నక్షత్రభక్తజన్మాప్తమ్యాదాదినద్వయేకర్తకాలవ్యాప్త్యభావే
 సర్వత్రపూర్వదినస్యగ్రాహ్యత్వప్రసంగాత్ - కింతు - యత్రైకభక్తాదాది
 సద్వయేకర్తకాలవ్యాప్త్యభావే వాక్యాంతలేఖ న్యాయేనవాపూర్వదినస్య
 గ్రాహ్యత్వముక్తం - తత్రముఖ్యకాలేతత్త్రిధేరభావేపితత్త్రిమానస్తానబా
 ధకమిదం - సచాత్రతదస్తీతియత్కించదేతత్ - తేనచతుర్థయామగామినిగ్రా
 హ్య - అతఏవసర్వజ్ఞనారాయణః || తథాకృష్ణచతుర్థశ్యామాజ్వినేర్గోద
 యాత్పురా । యమిన్యాఃపశ్చిమేయామేతైలాభ్యంగోవిశిష్టతభి || పృగాం
 కోదయవేళాయాంత్రయో దశ్యాయదాభవత్ । దర్శేవామంగస్నానం
 దుఃఖికోకభయప్రదమితికాలాదర్శేత్రయోదశీనిషేధాచ్చ - తేనాయవర్థః-
 యథాగ్నిహోత్రేయావజ్జీవంసాయంప్రాతః కాలేషువ్యాప్తకాలస్యగురు
 త్వం - తథాత్రచతుర్థశీచతుర్థ యామారుణోదయ చంద్రోదయానాముత్త
 రోత్తరస్యవ్యాప్త్యాద్గురుత్వమితి - యదపివిదానీయే || త్రయోదశీయ
 దాప్రాతఃక్షయంయాలిచతుర్థశీ । రాత్రిశేషేత్వమావాస్యాతదాభ్యంగేత్ర
 యోదశీతివచనంతథేమాద్వినిర్ణయామృతాద్యలిఖితత్వేననిర్మూలం - సమా
 లత్వేపిచతుర్థశ్యాస్సూర్యోదయ ద్వయాసంబంధిత్వరూపః తయోత్రవివక్షి
 తః - సూర్యోదయాత్పాక్సమాప్తాచంద్రోదయ కాలసత్వేచతథైవాంగీ
 కారాత్ - కింతు - అభ్యంగకాలాత్పాక్సమాప్తిరూపోత్రహోసఃక్షయశ
 జ్ఞేనవివక్షితః - సచారుణోదయాచ్చతుర్థయామాద్వాప్రగ్యదాహోసప్ర
 త్పురమిదం - అతఏవసర్వజ్ఞనారాయణేన చతుర్థయామమాత్రే స్నానము
 క్తం - తథాచోదాహృతమ్ || తథాకృష్ణచతుర్థశ్యామితి, జ్యోతిర్నిబంధేనార
 దేపి || ఇహానితచతుర్థ్యామిందుక్షయతిథావపి । ఊర్ధ్వాదాస్యాతిసంయుక్తే
 తదాదీపావళిభవేత్ || కుర్యాత్సంలగ్నమేతచ్చదీపితృవదిత్రయమ్ || యే
 తుత్రయోదశీమధ్యేస్నానమాహు స్తేసామాశయం సవిద్యభిత్వ లంఘాయ
 సా - యదపి || అరుణోదయతోన్యత్రరిక్తాయాంస్నాతియోనరః । తస్యాప్తి

కభవోధర్మోనశ్యత్యేవసంశయఇతి దివోదాసీయేభవిష్యవచనం తన్ముఖ్య
కాలేరుణోదయేచతుర్దశ్యభావేపితత్రైవిస్తాతవ్యమిత్యేవంపరమితిసర్వంసి
ద్ధం - చతుర్థుటికాత్మకోరుణోదయఇతితత్రైవోక్తం - మదనరత్నేపాద్యై॥
అపామార్గమథోతుంబీప్రపున్నాటమథాపమమ్ । భాగ్రమయేత్సానమధ్యే
తునరకస్యతుయాయతై ॥ ప్రపున్నాటశ్చక్రమర్దః - మంత్రస్తు ॥ సీతాలోక్త
సమాయుక్తసకంటకదళాన్వితః । హరపాపమపామార్గభాగ్యమాణిపునః
పునరితి - అన్యమేవప్రదోషేదీపాన్తద్యాదిత్యుక్తం - హేమాద్రోస్కాం
దే ॥ తతఃప్రదోషసమయేదీపాన్తద్యాన్మనోరమః ॥ బ్రహ్మవిష్ణుశివా
దీనాంభవనేషుమరేషుదేతి ॥ దివోదాసీయేచాప్రేష్టా ॥ అమావాస్యచతు
ర్దశ్యాఃప్రదోషేదీపదానతః । యమమార్గాధికారేభ్యాముచ్యతేకార్తికేన
రః ॥ ఖండతిథౌతుపూర్వేహ్నిప్రదోషేదీపాన్తత్వాపరేద్యుస్సాన్నియాదితి
దివోదాసీయేఉక్తం- అత్రనరకోద్దేశేనచతుర్వర్తియుక్తదీపదానంకార్యం-
తత్రమంత్రః ॥ దత్తోదీపశ్చతుర్దశ్యాంనరకప్రీతయోగయా । చతుర్వర్తిసమా
యుక్తస్సర్వపాపాపనుత్తయే ॥ తత్రైవత్రైవి ॥ మాషపతస్యశాకేన
భుక్త్యాతత్రదినేనరః । ప్రేతాఖ్యాంయంచతుర్దశ్యాం సర్వపాపైఃప్రముచ్య
తే ॥ అత్రయమతర్పణముక్తమదనపారిజాతేవృద్ధమనునా ॥ ఓపోత్సవచతు
ర్దశ్యాంకార్యంతుయమతర్పణమ్ ॥ మదనరత్నేచాప్రేష్టా ॥ అపామార్గస్యప
త్రాణిభాగ్రమయేచ్ఛిరసోపరి । తతశ్చతర్పణంకార్యంధర్మరాజస్యనామభిః ॥
యమాయధర్మరాజాయ మృత్యవేశాంతకాయచ । వైవస్వతాయకాలా
యసర్వభూతతుయాయచ ॥ ఔదుంబరాయదధ్నాయసీలాయపరమేష్ఠినే
వ్యకోదరాయచిత్రాయ చిత్రగుప్తాయ వైసమితి ॥ తర్పణప్రకారస్తుహే
మాద్రా ॥ ఏకైకేనతిలైర్విశ్రాన్తద్యాత్త్రింస్త్రీన్జలాంజలీః । సంవత్సరకృ
తంపాపంతత తాదేవనశ్యతి ॥ తథామదనరత్నేస్కాందే ॥ దక్షిణాభిముఖో
భూత్వాతిలైస్సవ్యంసమాహితః । దేవతీర్థేనదేవత్వాత్తిలైఃప్రేతాధిపోయ
తః ॥ తథా ॥ యజ్ఞోపవీతినాకార్యంప్రాచీ నావీతినాథవేతి ॥ ఇదంజీవత్పి
త్యకేణాపికార్యం ॥ జీవత్పితాపికుర్వీ తతర్పణంయమభీష్టుయోరితి పాద్యో
క్తేః - అత్రభీష్టతర్పణమపుత్యుక్తం, దివోదాసీయే - తత్ప్రకారస్తుమాఖేవ
త్యుతే- ఇతిసరకచతుర్దశీ - కార్తికామావాస్యాయాం పాతరభ్యంగంకు
ర్యాత్ - తదుక్తంకాలాదర్చ్యే ॥ ప్రత్యూషఃశ్వయగ్ధర్మకృతాభ్యంగాదిమం
Xలిః । భక్త్యాప్రపూజయేద్దేవీమలస్త్రీస్సవ్యత్తయే ॥ అస్యవ్యాఖ్యానేఅదిశ

జ్ఞాత్పుంచత్వగుదకస్నానాదేరుపసంగహః - తదుక్తంపుష్కరపురాణే ||
 స్వాతీస్థితేరవావిందుర్యదిస్వాతిగతోభవేత్ | పంచత్వగుదకస్నాయాకృతా
 భ్యంగవిధిర్నరః || నీరాజితోమహాలక్ష్మీమర్చయభ్యేయమశ్నుతే || అశ్వయు
 గ్దర్శభిదర్శశబ్దః ప్రత్యావస్వాతియుక్తతిథిపరః - తదుక్తంబ్రాహ్మణ్యే || ఊ
 ర్జైశుక్లద్వివీధియాం తిథిశుస్వాతియుక్తే | మాసవోమంగళస్నాయానైవ
 లక్ష్మ్యవియుజ్యతే || తత్త్రైవ || ఇషేభూతేచదర్శేచకారికప్రథమేదినే |
 యదాస్వాతీతదాభ్యంగస్నానీకుర్యాదనోదయే || కశ్యపసంహితాయాం
 తుదీపావళిదర్శంప్రక్రమ్య || ఇందుక్షయేపిసంక్రాంతౌరవాపాతేదినక్షయే |
 తత్రాభ్యంగోనదోషాయప్రాతఃపాపాపనుత్తయఇతి || స్వాతియోగంవినా
 స్యభ్యంగఊక్తః-మాత్యే || దీప్తిర్రాజనాదత్రనైషాదీపాదశీస్సృతా ||
 అత్రవిశేషోహేమాద్రాభవిష్యే || దివాతత్రసభోక్తవ్యవృత్తబాలాతురా
 జ్జనాత్ | ప్రదోషసమయేలక్ష్మీంపూజయిత్వాతతఃక్రమాత్ || దీపవృత్తా
 శ్చదాతవ్యాశ్చక్ర్యాదేవగృహేషుచ | తత్త్రైవాభ్యంగమగ్రధాయ - ఏవం
 ప్రభాతసమయేత్వమావాస్యాంనరాధిప | కృత్యావపార్వణశ్రాద్ధంబధిష్ఠీ
 రఘ్నతాదిభిః || దీపాన్దత్వాప్రదోషే తులక్ష్మీంపూజయిథావిధి | న్వలం
 కృతేనభోక్తవ్యంసితవస్తోపశోభినా || అయంప్రదోషవ్యాపిగ్రాహ్యః || తు
 లాసంస్థానహస్మాంశ్చప్రదోషేభూతదర్శయోః | ఉల్కాహస్తానరాంకు
 ర్యుఃపితౄణాంమార్గదర్శనమిజ్యోతిషాక్షే-దినద్యయేనత్వేపరః || చంద్రైకర
 జనీయోగేదర్శనాన్యత్తుపరేహని | తదాచిహాయపూర్వేద్యుఃపరేహనుఖరా
 త్రికేతిథితత్త్వేజ్యోతిర్వచనాత్ - దివోదాసీయేతుప్రదోషస్యకర్తృకాలత్వా
 త్ || అర్ధరాత్రేభవత్యేవలక్ష్మీరాశ్రయితుంగృహాః | అతస్స్వలంకృతాలిప్తా
 దీప్తిర్రాగ్రజ్జనోత్పవాః || సుధాధవళితాఃకార్యాపుష్పమాలాఃశోభితాఇతి
 బ్రాహ్మణ్యైశ్చ-ప్రదోషార్ధరాత్రవ్యాపిముఖ్యా-సితైకవ్యాప్తౌషరైవ-ప్ర
 దోషస్యముఖ్యత్వాదర్ధరాత్రేనుష్ఠేయాభావాచ్చ-యత్తు || అపరాష్ణాప్రక
 ర్తవ్యంశ్రాద్ధంపితృపరాయణైః | ప్రదోషసమయేరాజన్గర్తవ్యాదీపమా
 లికేతి || క్రమః || ససంపూర్ణతిథావేవప్రాప్తేరనువాదోనవిధిః - తత్తత్కర్త
 కాలవ్యాప్తేర్బలవత్వాత్సంపూర్ణతిథౌప్రాప్త్యాఖండతిథావప్రాప్త్యవి
 ధ్యనువాదవిరోధాచ్చేత్యక్తం - అత్రైవదర్శేపరరాత్రేలక్ష్మీనిస్సారణము
 క్తంమదనరత్నభవిష్యే || ఏవంగతేనీశేథజనేనదార్ధలోచనే | తావన్న
 గరనారీభిశ్చార్పణిండిమవాదనైః || నిమగ్నశ్యతేప్రహృష్టాభిరలక్ష్మీస్సవ్య

హంగణాత్ || — కార్తికశుక్లప్రతిపదిగోక్రీడనముక్తం - నిర్ణయమృతే - ఆ
 స్యామేవరాతౌబలేః పూజోక్తాహేమాద్రాభవిష్యే || కృత్యైతత్సర్వమే
 వేహరాతౌదైత్యపతేచ్ఛలేః | పూజాంకుర్యాన్నుపసాంతాద్భూమామం
 డలకేశుభే | బలిమాలిఖ్యదైత్యేంద్రంవర్జకైఃపంచరంగకైః | గృహస్యమధ్యే
 శాలాయాంవిశాలాయాంతతోర్చయేత్ || లోకశాస్త్రపిగృహసామంతశ్శయ్యా
 యాంశుక్లతండులైః | సంస్థాప్యబలిరాజానంభలైఃపుష్పైశ్చపూజయేత్ ||
 మంత్రస్తుపాద్యైః | బలిరాజనమస్తుభ్యం దైత్యదానవవందిత | ఇంద్రశత్రోమ
 రారాతేవిష్ణుసాన్నిధ్యదోభవేతి || తథా || బలిముద్దిశ్యదీయంతేదానానికురు
 నందన | యానితాన్యక్షయః శ్యామలర్కయైవంసంప్రదర్శితమితి || తదేతత్పు
 ర్వవిధప్రతిపదికర్తవ్యం || పూర్వవిధాప్రకర్తవ్యాశివరాత్రిర్బలేర్దినమితి హే
 మాద్రాపాద్యోక్తైః - మాధవోపి || బల్యత్సవంచపూర్వే ద్యురుపవాసవ
 దాచరేదితి || నిర్ణయమృతేపి || యాకుహూఃప్రతిపద్విశ్రాంత్రగాఃపూజ
 యెన్నుప | పూజనాస్త్రీణివర్ధంతేప్రజాగావోమహీపతిరితి || తథా || భద్రా
 యాంగోకులక్రీడానదేశోవైవిశ్యతీతి || భద్రాయాంద్వితీయాయాం - త
 థాప్రతిపాద్యగ్నికరణంద్వితీయాయాంతగోర్చనమ్ | శత్రుచ్ఛేదంకరిష్యేతేవి
 త్రనాశంకులక్షయమితి || తథా || ప్రతిపద్దర్శనంయోగేక్రీడనంతుగవాంమతమ్ |
 పరవిధేషయఃకుర్యాత్పుత్రదారధనక్షయభి దేవలవచనాచ్చ - ఏతేచవిధిప్ర
 తిషేధాః - పూర్వదినేప్రతిపదః - సాయాహ్నవ్యాపిత్యేద్వితీయదినేచంద్రదర్శ
 నసంభవేచక్షేయాః || గవాంక్రీడాదినేయత్రరాత్రాద్యశ్శ్లోతచంద్రమాః | సో
 మోరాజాపశూహంతిసురభిః పూజకాంస్తథేతి || పురాణసముచ్చయా
 త్, దినద్వయేసాయాహ్నవ్యాపిత్యేతుపరైవగ్రాహ్య || వర్ధమానతిథౌసం
 దాయదాసార్థత్రియామికా | ద్వితీయావృద్ధిగామిత్వాదుత్తరాత్రవోవ్యత
 ఇతి || తథా || త్రియామగాదర్శతిర్భవేచ్ఛేతాగ్ధత్రియామాప్రతిపద్విపృద్ధా |
 చీపోత్సవేతేమునిభిఃప్రదిష్టేఅతోన్యథా పూర్వాయ తేవిధేయభితి || పురాణ
 సముచ్చయాదినిర్ణయమృతకారః - సార్థత్రియామికేత్యనేనచంద్రదర్శనా
 భావఉక్తః - ద్వితీయాయాఃపంచభావిభక్తదినచతుర్థాంశరూపాపరాహ్నా
 వ్యాప్తావేవచంద్రదర్శనసంభవాత్ - వయంత్యేతద్వచనద్వయంపూర్వవిధా
 సంభవేవేదితప్రమితిబ్రూమః - దినద్వయేప్రతిపదః సాయాహ్నవ్యాప్త
 భావేతుచ్ఛ్లేష - రాత్రాబలిపూజావిధానేనకర్తకాలవ్యాపిత్యాత్ - పర
 దినేచంద్రోదయేత్సమేధాదిదిక్ - మదనరత్నైశ్చపూర్వవిధాయాంగోక్రీ

డా - నీరాజనమంగళమాలికే తూత్తరత్రకార్యే || కార్తికేశుక్లపక్షేతువి
ధానద్వితయంభవేత్ | నారీనీరాజనంప్రాతస్సాయంమంగళమాలికా || య
దాచప్రతిపత్స్వల్పనారీనీరాజనంభవేత్ | ద్వితీయాయాంతదాకుర్యాత్సా
యంమంగళమాలికామితి చాగ్రహ్నాక్షే || లభ్యతేయదివాప్రాతః ప్రతిప
ద్ధటికాద్వయమ్ | తస్యాంనీరాజనంకార్యంసాయంమంగళమాలికేతిభవిష్యో
క్షే || ప్రాతర్వాయదిలభ్యేత ప్రతిపద్ధటికాశుభా | ద్వితీయాయాంతదా
కుర్యాత్సాయంమంగళమాలికామ్ || కార్తికేశుక్లపక్షాదాత్వమావాస్యాశు
టీద్వయమ్ | దేశభంగభయవైషమకుర్యాత్సంగళమాలికామితి || దేవీపురా
ణాచ్ఛేత్యుక్తం - అత్రవిశేషోహేమాద్రాచాగ్రహ్నా - బలిప్రతిపదంప్రక్ర
మ్య || తస్మాద్ధ్యూతంప్రకర్తవ్యంప్రభాతేతత్రమానవైః | తస్మిన్ద్యూతేదయో
యస్యతస్యసంవత్సరంజయః || పరాజయోవిరుద్ధశ్చలాభనాశకరోభవేత్ |
దయితాభిశ్చసహితైర్దేయాసాచభవేన్నశేతి || అత్రగోవర్ధనపూజాదిమా
ర్గపాలీపూజాదిచోక్తం - హేమాద్రానిర్ణయావృతేచస్కాండే || ప్రాత
ర్గోవర్ధనంపూజ్యద్యూతం చాపిసమాచరేత్ | భూషణీయాస్తథాగావః
పూజ్యాశ్చైవాహదోహనాః || గోవర్ధనశ్చగోమయేనకార్యశ్చిత్రేణవా-మం
త్రస్తు||గోవర్ధనధరాధారగోకులత్రాణకారణ | బహుబాహుకృతచ్ఛాయ
గవాంకోటిప్రదోభవ || గోమంత్రస్తు || లక్ష్మీర్యాలోకపాలానాంధనరూ
పేణసంస్థితా | ఘృతంవహతియజ్ఞార్థమమపాపంవ్యపోహతు || తత్రైవ
స్కాండే || తతోపరాష్ఠాసమయేపూర్వస్యాందిశిభారత | మార్గపాలీంప్ర
బద్ధీయాత్తుంగేస్తంభేథపాదపే || కుశకాశమయిందివ్యాంలంబకైర్బహుభి
ర్నున | దర్శయిత్వాగజానశ్వాన్స్థాయమస్యాస్తలేనయేత్ || కృతహూమే
ద్విశేంద్రైస్తుబద్ధీయాన్మార్గపాలికామ్||నమస్కారంతతఃకుర్యాత్సంత్రేణా
నేనసువ్రత | మార్గపాలినమస్తేస్తుసర్వలోకసుఖప్రదే || విధేయైఃపుత్రదా
రాద్యైఃపునరేహివ్రతస్యమే | నీరాజనంచతత్రైవ కార్యంరాష్ట్రజయప్ర
దమ్ || రాజానోరాజపుత్రాశ్చ చాగ్రహ్నాణాశ్శూద్రజాతయః | మార్గపా
లీంసముల్లంఘ్యసిరు జస్సుస్సుఖాన్వితాః || తత్రైవదిత్యపురాణే || కుశ
కాశమయింకుర్యాం ద్వప్తికాంసుదృఢాంసవామ్ | తామేకతోరాజపుత్రా
హీనవర్ణాస్తథాస్యతః || గృహీత్వాకర్షయేయస్తాం యథాసారం మహు
ర్నుహుః | జయేత్రహీనజాతీనాం జయోరాజ్యస్తువత్సరమితి — యమద్వితీ
యాతుప్రతిపద్యుతాగ్రహ్నాత్మ్యుక్తం నిర్ణయావృతాదా || యమద్వితీయా

మధ్యాహ్నవ్యాపిని పూర్వవిధాచేతి హేమాద్రిః-అత్రవిశేషోహేమాద్భ్యా
 స్కాండే ॥ ఊర్జేశుక్లద్వివీర్యాయామపరాశ్చార్పయేద్యమమ్ । స్నానంకృ
 త్యాభానుజాయాయమలోకంనపశ్యతీతి ॥ ఊర్జేశుక్లద్వివీర్యాయాంపూజ
 తస్తస్మితోయమః । వేష్టితఃకిన్నరైర్హృష్టైస్తస్మైయచ్ఛతివాంభితమ్ ॥ తథా
 భవిష్యే ॥ ప్రథమాశ్రావణేమాసితథాభాద్రపదేతరా । తృతీయాశ్వయు
 జేమాసిచతుర్థీ కార్తికేభవేత్ ॥ శ్రావణేకలుషానామ తథాభాద్రచగిర్మ
 లా । ఆస్విన్ప్రేతసంచారాకార్తికేయావ్యకామతేత్యుక్తాప్రథమాయాం
 వ్రతం, ద్వివీర్యాయాంసరస్వతీపూజా - తృతీయాయాం శ్రాద్ధముక్తావచతు
 ర్థ్యాముక్తం ॥ కార్తికేశుక్లపక్షస్సార్ధద్వివీర్యాయాయుధిష్ఠిర । యమోయ
 మునయాపూర్వంభోజితస్సవ్యుహేచ్ఛితః ॥ అతోయమద్వివీర్యేయంత్రిషు
 లోకేషువిక్రమతా । అస్యాంనిజగృహేవిప్రసభోక్తవ్యంతతోనరైః ॥ స్నేహే
 నభగినిహస్తాద్భోక్తవ్యంపుష్టివర్ధనమ్ । దానానిచప్రదేయానిభగినిభ్యోవిధా
 నతః ॥ స్వర్ధాలంకారవస్త్రాస్త్రపూజా సత్కారభోజనైః । సర్వాభగిన్య
 స్సంపూజ్యోఅభావేప్రతిపన్నకాః ॥ వ్రతపన్నామాతాభగిన్యభిహేమా
 ద్రిః ॥ పితృవ్యభగినిహస్తాష్ట్రీధమాయాయుధిష్ఠిర । మాతులస్యసుతాహ
 స్తాద్వివీర్యాయాం తథాస్యప ॥ పితృర్మాతుస్సవ్యసూకన్యేతృతీయాయాంత
 యోకరాత్ । భోక్తవ్యంసహజాయాశ్చభగిన్యాహస్తతఃపరమ్ ॥ సర్వా
 సుభగినిహస్తాద్భోక్తవ్యంబలవర్ధనమ్ । యస్యాంతిథౌయమునయాయమరా
 జదేవస్సంభోజితఃప్రతిజగత్సవ్యుదాహృదేన । తస్యాస్సవ్యసూకరతలాదిహ
 యోభునక్తిప్రాప్తోతిరత్నసుఖధాన్యమనుత్తమంసః ॥ గౌడాన్తు ॥ యమం
 చచిత్రగుప్తం చయమదూతాంశ్చపూజయేత్ । అర్ఘ్యశ్చత్రప్రదాతవ్యో
 యమాంశుసహజద్యయైః ॥ మంత్రః ॥ ఏహ్యోహిమార్తండజపాశహస్తయ
 మాంతకాలోకధరామరేశ । భాతృద్వివీర్యాయాకృతదేవపూజాంగ్యహోణచా
 ర్ఘ్యంభగవన్నమస్తే ॥ భాతృప్రనానుజాతాహం భుజ్జివభక్తమిదంశుభ
 మ్ । ప్రితయేయమరాజస్యయమృనాయాంవిశేషతః ॥ శ్వేష్టాగ్రజాతేతివ
 దేదితిస్తూర్తాః - ఇత్యస్తూదానమిత్యప్యాహుః - బ్రహ్మాండపురాణేషి ॥ యా
 తుభోజయతేనారీభ్రాతరంయగ్నకేతిథౌ । అర్చయేచ్ఛాపితాంబూలైర్మ
 సావైధవ్యమాప్నుయాత్ ॥ భాతృరామయఃకీయోరాజన్నభవేత్తత్రకర్త్తించి
 దితి ॥ కార్తికేశుక్లపక్షమియగూడిఃసాపారావ్యహికిగ్రాహ్యశుక్లపక్షస్యతా

౯ - అత్రపిండరహితంశ్రాద్ధం, కర్తవ్యం - అన్యత్ప్రకృతం - అత్రైవవి
 ఘ్నత్రైరాత్రము క్తం హేమాదౌప్రపాద్యే ॥ కార్తికేశుక్ల నవమిమవాప్యవిజి
 తేంద్రియః । హరింవిధాయ సౌవర్ణంతులస్యాసహితంవిఘ్నమ్ ॥ పూజయద్వి
 ధివద్భక్త్యావ్రతీతత్రదినత్రయమ్ । ఏవంయథోక్తవిధిశాకుర్యాద్వైవాహికం
 విధిమితీ - కార్తికశుక్లవైకాదశ్యాం భిక్షుపంచకవ్రతము క్తంనారదీయే॥ అ
 తోనరైఃప్రయత్నేనకర్తవ్యంభిక్షుపంచకమ్ । కార్తికస్యామలేపక్షేస్నాత్వా
 సమ్యగ్యతవ్రతః ॥ ఏకాదశ్యాంతుగృహీయాద్వ్రతంపంచదినాత్మకమితి॥ త
 ద్విధిస్తు - గోమయేనస్నాత్వాహోపంచాపృతైఃపంచగవైర్విష్ణుంసంస్నా
 ప్యసంపూజ్యపాయసం నివేద్య ద్వాదశ్యాంతుపృష్ఠోత్తరశతంబత్వా, ఓంన
 మోవిష్ణవ, ఇతిపడతు రేణఘృతాక్తా యవాన్స్త్రిహీం శ్చప్రోత్తరశతం
 హుత్యాగూమాన్స్వపేత్ - ఏవంపంచదినేషుకుర్యాత్ - విశేషస్తావ్యధ్యే
 హ్నిహారేః పాదాకమలైఃసంపూజ్య క్రిగ్గోమయంప్రాశ్యం - ద్వితీయేహ్ని
 బిల్వపత్రైర్జ్ఞానునీసంపూజ్యగోమూత్రం, త్రయోదశ్యాం భృంగరాశేననా
 భింసంపూజ్యక్షీరం, చతుర్దశ్యాంకరవీరైః సుంధంసంపూజ్య దధిపార్థమా
 స్యాంపాలామాంలేతోహిం పాషణ్డమాంభుజచక్రహస్తాం కృష్ణవస్త్రేణవే
 ప్పితాంప్రస్థతిలోపరిస్థాంకృత్వా ధర్మరాజనామభిః కరవీరైఃసంపూజ్య॥య
 దన్యజ్జన్మనికృతమిహజన్మనివాఘ్ - తర్హస్వంప్రశమయతుమత్పవంతవ
 పూజనాదితి॥ పుష్పాంజలింక్షీణైఃకృష్ణద్రుమాంచసంపూజ్య, విప్రాయద
 త్వా, విప్రాక్ సంభోజ్యదక్షిణంపంచత్వా పంచగవ్యంప్రాశ్య - పార్థమా
 స్యాం క్తంభుంజీతేతిలఘునారదీయే - పంచగవ్యప్రాశనంపడతు రేణేతిహే
 మాద్రిః- హేమాదౌప్రపాద్యేత్యుక్తం॥ శాక్తైర్సుస్యస్నైర్వాసంచాహంవర్తనము
 క్తం - అంతేభ్యుక్తం ॥ యద్భిక్షుపంచకమితీతితంసృధివ్యా మేకాదశీప్ర
 భృతిపంచదశీనిరుద్ధమ్ । మున్యన్నభోజనపరస్య నరస్యతస్త్రిన్విష్టంఫలందిశతి
 పాండవశాక్లగ్ధనేవీతి ॥ తథాపాద్యే ॥ సంచాహం పంచగవ్యాభీభిష్క్తా
 యార్ఘ్యంచపంచసు । అహస్స్వపితధాదద్యాన్తం త్రేణానేనసువ్రత ॥ స
 త్యవ్రతాయశుచయేగాంగే యాయమహత్కనే । భిష్క్తాయైతద్దదావ్యర్ఘ్య
 మాజన్మబ్రహ్మచారిణే ॥ వైయాఘ్రపద్యగోత్రాయేతిచ ॥ సవ్యేనానేనమం
 త్రేణతర్పణంసార్యవర్తికమితి॥ కార్తికశుక్లద్వాదశ్యాం రేవతీనతు త్రయోగర
 హితాయాంపారణంకార్యంతదుక్తం॥ ఆభాకాసితపక్షేషుమైత్రశ్రవణరే
 వతీ । సంగమేనహిథోక్తవ్యంద్వాదశద్వాదశీర్హరేదితి॥ యదాతు రేవతీయో

గరహితాద్వాదశీసర్వథానలభ్యతే తదా రేవ త్యాశ్చ తర్థపాదం వర్జయేత్ -
వచసంతుపాగ్న క్తం - లఘునారదీయే || కార్తికేశుక్లపక్షే న్యకృత్యాచైకా
దశీంసరః | పార్వత్యర్థత్వాశుభాన్యుంభాస్త్రియాతిహారిమంబరమ్ || మదన
రత్నైవారాహే || ఏకాదశీసోమయుక్తా కార్తికేమాసిభామిని | ఉత్తరా
భాద్రసంయోగే అసంతాసాశ్రీతితా || తస్యా యత్త్రియతేభద్రే న్యసూ
సంత్యుమశ్నుతే || అస్యా మేవ రాత్రౌ డేహోత్థాపనముక్తం హేమాద్రాచా
హ్మే || ఏకాదశ్యాం చ ముక్తాయంకార్తికేమాసికేశవమ్ | ప్రస్తుతంబంధ
యే ద్వాత్రైత్రధాభక్తిసమన్వితభతి || మదనరత్నైభామీమ్ || కార్తికేశుక్ల
పక్షే తు ఏకాదశ్యాం శృభాసుత | మంత్రేణాననరాజేంద్రదేవముత్తాపయే
ద్విజః || రామాశ్చర్యచంద్రికాదోతుద్వాదశ్యాముక్తం || పారణాహేళూ
ర్వరాత్రే ఘంటావీన్వాదయేన్ముహూరితి, అత్ర దేశాచారతోవ్యవస్థా || తత్త్రివ
దేవదేవస్య స్నానం పూర్వం మహాశ్చరేత్ | మహాపూజాం తతః కృత్యాదేవ
ముత్తాపయేత్సుధీః || మంత్రాస్త్రు - వారాహ పురాణే దక్తా || ఓం, బ్రహ్మో
ద్రుచాగ్నికుండలసూర్య సోమాంభిశ్చంద్రితవంచనీయ | బుద్ధ్యవ్వచవేశ
జగన్నివాసమంత్రప్రభావేన సుఖేన దేవ || ఇయం శుద్ధావశీదేవప్రభాధారం
విస్మృతా | త్వయైవ నవ్యలోకానాం హితార్థం శేషశాయినా || ఉత్తరేత్తి
ష్ఠగోవిందశ్చ జనిద్రాంజగత్పతే | న్యయిసుప్తే జగన్నాథ జగత్సమృభకే దివ
మ్ || ఉత్థితే చక్షుతే నవ్యముత్తిగోత్తిష్ఠమాధవ | గతావధూయై ద్విచైవ సర్వ
లంగర్తలాపితః || శౌరదానవపుష్పాణిగృహణమమకేశవ | ఇదం షష్ఠ్యోద్రో
క్తోమంత్రఉత్థాపనేహారేతి || ఏవం దేవముత్తాప్య తపగ్రహాతుర్భాగ్యవ్రత
సమాప్తింకర్యాత్ - తదుక్తంభారతే || చతుర్థాగృహ్యచైర్వంచాతుర్భాగ్య
వ్రతంసరః | కార్తికేశుక్లపక్షే తుద్వాదశ్యాం తత్సమావయేత్ || లఘునారదీ
యే || చాతుర్భాగ్యవ్రతానాం చ సమాప్తింకార్తికే స్మృతా || మంత్రశ్చ సర్వ
యామృతే ససత్కుమారేణోక్తః || ఇథం వ్రతం మయా దేవకృతం ప్రీత్యైత
వప్రణో | న్యూసంసంపూర్ణతాదయా తత్త్వప్రసాదా జ్ఞనార్గనేతి || అథవా
రాసాచాక్రోబోధినీవిధిః - ఏకాదశ్యాం రాత్రౌకుంభే శ్చుతపాత్రోపరిహై
మంమాషమితం మత్స్యంపంచామృతేన సంస్నాన్యకుంకుమపీతవస్త్రయగవ
ద్వాద్యైస్సంపూజ్య మత్స్యేడిద శావతారాన్ సంపూజ్య జాగరంకృత్యా
పాత్రద్వేవమాచార్యంచవస్త్రాద్యైస్సంపూజ్య || జగదాచిర్జగదూహోజగదాది
రనాదిమాన్ || జగదాద్యోజగద్యోః ప్రీయతాంషే జనార్దనభూతస్వాదక్షి

కాండత్వా బ్రాహ్మణాన్భజయేదితి - తథాబ్రాహ్మే ॥ మహాతూర్వక
వైరాతౌభ్రామ యేత్యుండనేస్థితమ్ । ఉత్థితండవదేవేశం సగరేపార్థివ
స్వయమ్ ॥ చతురోవార్షికాన్తాసాన్నియమంద్యయత్కృతమ్ । కథయ
త్వాద్విశేభ్యస్తద్దద్యాభ్యక్త్యానీదక్షిణమ్ ॥ యన్యభత్యన్యనియమకృతస్తద్ర
వ్యందద్యాదిత్యర్థః - ఇదింశుక్రాస్తాదావపికార్యం - అశౌచేతుపూజామన్యై
నకారయేత్ — కా రికపద్ధద్వాదశిపార్థమసీచమన్వాదిః - సాపార్యాస్తా
కీగ్రాహ్య-అన్యతస్త్వగుక్తమ్ — కా రికపద్ధచతుర్దశీవైకుంఠసంజ్ఞా - సావి
ష్టుపూజాయాం, రాత్రీవ్యాపిగ్రాహ్య - ఉపద్యయేతద్వావిప్రాసేభద్రదో
షోభయవ్యాపిగ్రాహ్య - తదుక్తంహేమాద్రాభవిష్యే ॥ కార్తికన్యసితే
పక్షేచతుర్దశ్యాంనరాధిప । సోపవానస్తుసంపూజ్య హరింరాత్రోజితేంద్రి
యభి ॥ అన్యావిపవిశ్వేశ్వరప్రతిష్ఠాదినత్వా తస్మిన్త్యర్థంయదోపవాసాది
క్రియతే తదారుణోపయవ్యాపిగ్రాహ్య - తదుక్తంప్రతిస్తవీసేతానశత్రు-మా
రసంహితాయాం ॥ పక్షేచహేమలందాభ్యేమాసేష్రీమతికార్తికే । శుక్లపక్షే
చతుర్దశ్యామరుణాభ్యుదయంప్రతి ॥ మహాదేవతిశౌబ్రాహ్మేమహూరైమ
ణికర్తికే । స్నాత్వావిశ్వేశ్వరోదేవ్యావిశ్వేశ్వరమపూజయితి ॥ తత్సావర్ష
దినేహోపవాసకార్యం ॥ తతఃప్రథాతేవిమలేశ్వత్వా పూజాంమహాద్భుతా
మ్ । చండహాజేర్మహాధామ్నవనస్త్రిన్సృతపారగణితత్రైవిక్తైః - శివర
హస్యేపిపూజాంజాగరాయితోక్తమ్ ॥ తతోరుణోపయేజాతేస్నాత్వాస్నా
త్వాఞ్జనస్నానా । సంధ్యాంసమాప్యవిశ్వేకంమాషభ్యర్చ్యయథావిధి ॥ మ
గ్ధక్త్యాశ్చోజయామాన్సృమయూజధుబాస్తతః - ఆత్రకార్తికప్రత్యోద్యా
పసంపాద్యేఉక్తం, కార్తికమాహత్యే ॥ అథోర్దప్రతిన స్సవ్యగ్రద్యావనవి
ధింశ్యమ । ఉత్తశుక్లచతుర్దశ్యాంరూర్యావద్యావంప్రతి ॥ తలస్యాఉపస్థా
తురుర్యాన్తండవకాంతుభామ్ । తులసీమూలనేశేచ స్వతోభద్రమేవచ ॥
తస్యోపస్థాతులశం నంచరత్నసమన్వితమ్ । పూజయేత్తత్రదేవేశంసౌవ
ర్ణంగుప్తసజ్జయా ॥ రాత్రీజాగరణంకుర్యాత్తీతవాద్యాదిమంగళైః । తత
స్తుపార్థమసాన్యంవైసహస్రీకాన్విజోత్తమా ॥ త్రింశన్త్రితానభైకంవాగ్వ
శక్త్యావానిమంత్రయేత్ ॥ అతోదేవాభిద్యాభ్యాంజహయాయ త్రిలపాయస
మ్ । తతోగాంకపిలాందద్యాత్పుజయేద్విధివద్ధురుమితి ॥ కార్తికపార్థమా
సీపరాగ్రాహ్య - అమాపార్థమాస్యాపరేభితిహిక్తైః - అత్రవిశేషోహే
మాద్రాభవిష్యే ॥ పుణ్యామహాకార్తికీస్యాజ్జీవేందోవోక్పత్తికాసుచ ॥ త

ధా || ఆగ్నేయంతుయదాబుతుంకా ర్రిక్యాంభవతిక్వచిత్ | మహతీసాతిథి
 జ్ఞేయాస్నానదానేషుచో తమా || యదాతుయావ్యంభవతిబుతుంతస్యాం
 తథోక్వచిత్ | తిథిస్నాపిమహాపుణ్యామునిభిఃపరికీర్తితా || ప్రాజాపత్యం
 దాబుతుంతిథాతస్యాంసరాధిప | సామహాకా ర్రికీపోక్తా దేవానామపదుర్గ
 భేతి || పాద్యే || విశాఖాసుయదాభానుఃకృత్రికాసుచచంద్రమాః | సంయో
 గఃపద్మకోనామ పుష్కరేష్వపిదుర్గభః || పద్మకంపుష్కరే ప్రాప్త్యకషిలాం
 యఃప్రయచ్ఛతి | సహత్వాసర్వపాపాని వైష్వంలభతేఫలమ్ || యమః ||
 కార్రిక్యాంపుష్కరేస్నాతస్సర్వపాపైఃప్రముచ్యతే | మాఘ్యాంస్నాతఃప్ర
 యాగేతుముచ్యతేసర్వకీర్తితైః || అస్యామేవసాయం కాలేమత్స్యావతార
 జాతఇత్యుక్తం - పాద్యేకార్రికమాహాత్మ్యే || వరాస్తత్వాంతోవిష్ణుర్మ
 త్యురూపిభవేత్తతః | తస్యాందత్తంహుతం జప్తంతదక్షిణ్యఫలంస్త్రుతమి
 తి—అత్రత్రిపురోత్సవఃకోభార్గవార్చనదీపికాయాం || పార్థమాస్యాంతుసం
 ధ్యాయాంకర్తవ్యస్త్రపురోత్సవః | దద్యాదనేనమంత్రేణ ప్రదీపాంశ్చసు
 రాలయే || కీటాఃపతంగామశకాశ్చపృథ్వా జలేస్థలేయేవిచరంతిబీవాః | దృ
 ష్ట్వాప్రదీపంసచజన్తభాగినోభవంతిసత్యం శ్వపచాహివిప్రాః || అత్రవృషో
 త్యగ్లోతిప్రశస్తాఃతదముక్తేన్యే || కార్రిక్యాం యోవృషోత్సరంకృత్వాన
 క్తంసమాచరేత్ | శైవంపదమవాహ్నితీవప్రవమిదంస్త్రుతమితి || అత్రకార్రి
 కేయదర్శనముక్తంకాశీఖండే || కార్రిక్యాంకృత్రికాయోగేయఃకుర్యాత్స్వా
 మిదర్శనమ్ | సప్తజన్మభవేద్విపుర్ధనాధ్యోవేదపారగః || ఇతి కాలనిర్ణయ
 సింధుః, కార్రికమాసనిర్ణయః—పుచ్చికేపూర్వా షోడశఘటికాఃపుణ్యాః
 శేషంప్రాగ్వాత్—మార్గశీర్షకృష్ణాప్రమి కాలాప్రమి - సాచరాత్రి వ్యాపిని
 గ్రాహ్య || మార్గశీర్షాసితాప్రమ్యాం కాలభైరవసన్నిధౌ | ఉపోష్యజాగరం
 కుర్వన్ సర్వపాపైఃప్రముచ్యతే || ఇతి - కాశీఖండాత్ - రాత్రివ్రతత్వావ
 గతేః || రుద్రవ్రతేషుసర్వేషుకర్తవ్యాసమ్ముఖీతిరితిబ్రహ్మవైవర్తాచ్చ- దిన
 ద్వయేశతోరాత్రివ్యాప్తాపుత్తరేవ- భైరవోత్పత్తేఃప్రదోషకాలీనత్వాదితి
 కేచిత్ - తన్ను శివరహస్యేమధ్యాహ్నభైరవోత్పత్తేశ్వగ్రీవణాత్ - తథా
 చతత్రైవి || నిత్యయాత్రాదికంకృత్వామధ్యాహ్నసంస్థితే రవావిత్యుపక్ర
 మ్య - బ్రహ్మణారుద్రేవజ్ఞాతేఉక్తం || తదోగ్రరూపాదన వద్యాస్త్రత్తశ్చ
 కాలభైరవః | ఆవిరాసీత్తదాలోకాన్భీషయన్నఖిలానపీతి || అత్రోపవాస
 ఏవప్రధానమిత్త్యుక్తంతత్రైవి || ఉపోష్యస్యాంగభూత మర్ఘ్యదానమిహః

స్మృతమ్ । తథాజాగరణంరాత్రౌపూజాయామచతుష్టయే ॥ సంధ్యాయా-
మపిపూజైవోక్తాతేన - మధ్యాహ్నవ్యాపిసీయుక్తాదినద్వయేంతతః సంపూ-
ర్ణాయాంవాతద్వ్యప్తాపూర్వైవపూర్వోక్తవచనాత్ - పారణాతుప్రా-
తరేవ॥యామత్రయోర్ధ్వగామిన్యంప్రాతరేవహిపారణేతివచనాత్ - అత్ర
చకాలభైరవపూజోక్తాత్రిస్థలీసేతా॥కృత్వాచవివిధాంపూజాంషహసంభా-
రవిస్తరైః॥నరోమార్గాసీతాప్రమ్యాంవాద్వికంవిష్ణుముత్సృజేత్ ॥ తథా॥ తీ-
ర్థేకాలోదకేన్నాత్వాకృత్యాతర్పణమత్సరః॥ విలోక్యకాలరాజాసంనియా-
దుద్ధరేత్ప్రిత్యానితి-ఇయంచకాత్రిక్యనంతరాగౌణచాంద్రాభిప్రాయేణ—
మార్గశీర్షశుక్లపంచమ్యాంనాగపూజోక్తా - హేమాద్రాస్కాండే॥ శక్తా
మార్గశీరేవుణ్యశ్రావణేయాచపంచమి । స్నానదానైర్బహుభలానాగలోక-
ప్రదాయినీతి ॥ ఇయంనాగపూజాయాంషష్ఠీయతైవగ్రాహ్య- పంచమీనా-
గపూజాయాంకార్యాషష్ఠీసమన్వితా । తస్యాంతతుషితానాగభక్తరాగచ-
తుర్థికేతి ॥ మదనరత్నేవచనాత్—మార్గశీర్షశుక్లషష్ఠీచంపాషష్ఠీచ- హ-
రాష్ట్రైఃసుప్రసిద్ధా-సోత్తరయుతాగ్రాహ్య ॥ పణ్డునోరితియగ్నవాక్యా-
త్ ॥ పూర్వాష్టాదైవికంకుర్యాదితివచనాదన్యచైవకర్తృత్వాత్ ఇయమేవ
యోగవిశేషేణచంపేత్యచ్యతే- తదుక్తంబ్రహ్మాండపురాణేషల్లారిమాహ-
త్యే ॥ మార్గభాద్రపదేశుక్లాషష్ఠీవైధృతిసంయుతా । రవిపారేణసంయు-
క్తాసాచాంపేతీహ కీర్తితేతి ॥ విశాఖాభాషయోగేన సాచాంపేతీ హ-
కీర్తితేతి మదనరత్నేపాఠః ॥ మార్గశీర్షేమలేపక్షే పప్త్యాంవారేంశుమా-
లినః । శతతారాగతేచంద్రే లింగంస్యాద్భృష్టి గోచరమితి ॥ ఇయంచ
యోగవశేనపూర్వా పరావాకార్యా - చంపాషష్ఠీసప్తమీయతేతి దివో-
దానః—ఇయమేవస్కండషష్ఠీ - సాపూర్వయుతా ॥ కృష్ణాష్టమీస్కం-
దషష్ఠీశివరాత్రిశ్చతుర్థీ । ఏతాఃపూర్వయుతాఃకార్యాసిద్ధ్యంతే పారణ్య-
భవేదితి భృగుక్తేః - పరేష్నిరాత్రావాద్యయానుమత్యే పారణాసం-
భవేఇదం - అన్యథోత్తరైవేతిదివోదానః - అబ్జపర్యంతంషష్ఠీషు॥ సేనావి-
దారకస్కండమహాసేనమహాబల । రుద్రోమాగ్నిజవద్వక్త్రగంగాగర్భన-
మోస్తుతే॥ ఇతి-రాజతంస్కండంసంపూజ్యవిప్రాయదద్యాదితిదివోదానః॥
మార్గశీర్షశుక్లచతుర్థ్యాంపిశాచవిమోచనీతీర్థేశ్రాగ్ధం - త్రిస్థలీసేతాభట్టచ-
రణైరుక్తం - తన్యప్రాప్తపైశాచ్యస్వపిత్రాద్యద్దేశ్యకల్పే పార్వణత్వాద-
ప్రరాజ్ఞావ్యాపినిగ్రాహ్య - అజ్ఞాతనామపిశాచాద్యద్దేశ్యకల్పే లేవోద్దిష్ట

త్యాత్ - మధ్యాహ్నవ్యాపినితకులధర్మవ్రతాదాతూ తరైవ-చైత్రసభోగతే
 తరసితాస్యాదూర్వమితివిహితోక్తేః—మార్గశీర్ష పౌర్ణమాస్యాం దత్తాత్రే
 యోష్మత్తి - తదుక్తంసామంజే - సహ్యాప్రిఖండే॥మార్గశీర్షేతథామాసిదశ
 మేహ్నినునిర్మలే । మృగశీర్షయుతేపౌర్ణమాస్యాంయజ్ఞస్యవాసరే॥జనయా
 మాసదేదీప్యమానంపుత్రంసతీశుభమ్ । తంవిష్ణుమాగతంజ్ఞాత్వా ఆత్రిర్నా
 మాకరోత్సప్తయమ్ ॥ దత్తమాకాన్వసస్యపుత్రత్వాద్దత్తాత్రేయ ఇతిశ్వరఇతి॥
 ఇయంప్రదోషవ్యాపినిగ్రాహ్యేతివృద్ధాః- మార్గశీర్ష పౌర్ణమాసంతరాష్టమి
 అష్టకా - ఏవంపాషాదిమాసత్రయేపహేమంతశిశిరయో శ్చతుర్థామపరప
 టాణామష్టమిషష్టకా - ఏకస్యాం వేత్యాశ్వలా యనోక్తేః ॥ ఏకస్యాషష్ట
 మ్యాంవైకాద్యేతిహరచత్తః-కృచిత్పంచమ్యశ్యక్వా ॥ పౌర్ణమాసప్రద్యష్టకాభూ
 యఃపితౄలొకేభవిష్యతీతిపాద్మవచనాత్ - తత్పూర్వసప్రమీషుపూర్వేద్యః
 తత్పరసపమీషష్టకాసుచశ్రాద్ధముక్తం- కాలాదర్శే॥మార్గశీర్షేదపాషే
 చమాఘపౌర్ణమేచఫాల్గునే । కృష్ణసదేచపూర్వేద్యరవష్టకావ్యంతథాష్ట
 కాఇతి॥యత్తువిష్ణుః ॥ అమావాస్యాప్రి సోష్టకాస్రిసోష్టకాఇతి-య
 చ్చకౌర్మే॥అమావాస్యాష్టకాస్రిసంపాషమాసాదిషష్టకావితి- తచ్ఛతుర్థ్యా
 మనావశ్యకత్వార్థం ॥ యాచాస్యవ్యాచతర్థీస్యాత్రాంచకుర్యాత్ప్రయత్నత
 ఇతివాయుబ్రహ్మాండపురాణాత్ ॥ శ్రాద్ధమేతేష్యకుర్వాణోనరకంప్రవిప
 ద్యతఇతిశిష్టాక్రైతి శూలపాణిః - శాఖాభేదాద్వ్యవస్థేతతత్త్వం - వా
 యుబ్రహ్మాండయోః॥ ఆద్యాపూర్వేస్సదాకార్యా మాంధ్రైస్సానదాభవే
 త । శాక్తైకార్యాత్పతీయాస్యాదేషప్రవ్యగతోవిధిః ॥ పాషాదక్రమః - అ
 న్నష్టకాతుప్రాగేవనిర్మితా - తత్ప్రాప్తమ్యపరాష్ణావ్యాపినిగ్రాహ్య ॥ అథా
 చ్చాదనపర్యంతంశ్రాద్ధంపార్వణవద్భవేది త్యాశ్వలాయనకారికోక్తేరపరా
 ణ్ణకాలత్వాచ్చపార్వణస్య - పూర్వేద్యరవష్టకాశ్రాద్ధయోస్తుఅష్టవ్యసరో
 ధేననిర్ణయః - అతఏవసూత్రం॥పూర్వేద్యపితౄభ్యోదద్యాత్, అవరేద్యర
 వష్టవ్యమితిచ - అత్రకామకాతావిశ్వేదేవాన్విశ్రాద్ధే క్రతుదత్తాపష్టమ్యా
 కామకాలావితిసాయణీమేశంభోక్తేః - అత్రశ్రాద్ధాకరణప్రాప్త్యైతము
 క్తమ్యుగ్విధానే ॥ ఏభిర్ముఖిర్జ్జతేస్త్రంశతవారంతతద్దినే । ఆన్వష్టక్యంయ
 దాన్యూనంసంపూర్ణంయాతినర్వధేతి॥అశక్తౌత్వాశ్వలానుసం॥అభిశోషహ
 తేష్టకాఃపశునాస్థాలీపాకేనచాశ్యనదుపహీయన్సమాహారేదగ్నినావాక
 తుముపోషేదేవామేష్టకేతినత్యేవానష్టకస్యాదితి - మార్గశీర్షాదిషుమలమా

సేసతితత్ప్రాప్తకానకార్యా - చతుర్థామతిగ్రహణాదిత్యక్తంనారాయణవృ
త్తై- తథాకాతకగృహ్యేపి॥ మహాలయాష్టకాశ్రద్ధోపా కర్త్యాద్యపికర్త
యత్॥ స్పష్టమానవిశేషాఖ్యాపిహితంవర్జయేన్యతేభి॥ మార్గాదివివారే
ఘనామ్యంప్రతముక్తంహేమాదౌ - తత్రభిక్ష్యాణ్యక్తాసినంగ్రహేసారధ
న్యే॥పత్రత్రిత్వంతుల స్యాస్త్రీపలవధభృతంమార్గం ద్వాదిభిత్వముష్టిసాంత్ర
స్తిలానాంత్రీభలవధితథాదుగ్ధకంగోమయంచ॥ త్రైత్వంతోయాంబలిసాంత్ర
మరిచకమథోత్రింపలాస్సక్త వస్సుర్గోమూత్రంశర్కరాగధవిరితి విధినా
భానువాచక్రమేతేతి॥ ఇతికాలనిర్ణయసింధౌ మార్గర్థ మాస నిర్ణయః—
ధనుస్సంక్రమేపరాక్షోజశఘటికాపుణ్యాః అన్యతాప్రగ్వత్ - ఆత్రోత్పర్జన
నిర్ణయోపక్రమ్యోత్పాకర్తృద్రవంగాలాప్రగవోక్త - కల్పతరూభవేష్య॥
పాపేమాసియదాదేవి శుక్లాష్టమ్యాంబుధోభవేత్॥ తస్యాంస్తానంబు
హూనుస్తవ్యంబుధోజనమ్॥ మత్ప్రితయేకృతందేవిశతసాహ స్రికంభ
వేత్॥ అత్రైవరోహిణ్యార్ధాయోగేపుణ్యతమత్వంతత్రైవజ్ఞేయం—పా
షణ్కుతై కాదరీమన్వాహి - సాహోక్తాపాక్ - పాషపార్థిమానంతరాస్సస్త
వ్యష్టమివమోష్టకాద్యాఃపాగ్నికాః - పాపామావాసాయాం అర్థోప
యోయోగవిశేషః - తమక్తంవదనరత్నేనుహభారతే॥ అమార్గపాతత్ర
వత్రైర్ముక్తాచేత్పువ్యమాఘయోః॥ అర్థోపయస్సవిజ్ఞేయకోటిసూర్యగ్రహై
స్సమభి - పువ్యమాఘయోర్మధ్యవర్తిపాషీపార్థమా స్వత్రరామావా
స్యేత్యర్థభిభట్టాః - మదనరత్నేపువ్యవ్యవమాఘవ్యచేత్యర్థక్తః - తన్న
హేమాద్రివిరోధాత్ - తత్రహిమాఘవివోక్త - తథా॥ ద్వివైవయోగశ్చస్తో
యంసతురాత్రోకదాచనేతి ఇదమర్థమన్యబంధేష్వ భావాన్నిర్ణయమృత
మాతోక్తేర్నిర్ణయమేవ॥ తేనహేమాద్ర్యామితేరాత్రోపర్థోపయోభ
వత్యేవ - కేచిత్తుకించియానోపహూవయత్రాహు సన్నిర్మూలం - హే
మాద్ర్యామదనరత్నేచసాంబంధే॥ మాఘమాయాంత్రీపాతేఅదిత్యేష్టుదై
వతే॥ అర్థోపయంతదిత్యాహుస్సహస్రాగ్రహైస్సమమ్॥ తత్రైవ॥ మా
ఘమాసేకృష్ణపక్షేపంచవశ్యాంరవేర్నినే॥ వైషవేనతుముజ్జేనన్యతేపాతేసు
దుర్లభే॥ వ్రతంకుర్యాదిత్యగ్రేన్వయఃతత్రైవ॥ బ్రహ్మవిమమహేశానాం
సౌవరీపలసంఖ్యాయా॥ ప్రతిమాస్తుప్రకర్తవ్యాస్తదధేన్వీజో తమ॥సార్థం
శతత్రయంశంభోద్దోత్రానాంతిలఃపర్వతః॥ కర్తవ్యపర్వతావిష్టురుద్రయోః
పూర్వసంఖ్యయా॥ శంభురత్రబ్రహ్మ॥ శయ్యాత్రయంతతంకుర్యాదుసగ్

రసమన్వితమ్॥ తిలైర్హౌమంకృతాప్రతిమాందద్యాదిత్యుక్తం- సాగ్రందే ॥ అ.
 ర్థోదయేతుసంప్రాప్తేనర్వంగంగాసమంజలమ్ । శుద్ధాత్మానోద్విజాస్సర్వే
 భవేయర్చిహ్నాసమ్మితాః ॥ యత్కించిద్దీయతేదానంతద్దానం మేరుసన్ని
 భమితి ॥ అత్రదానవిశేషోనిర్వయామృతేనాగ్రందే ॥ చతుష్షష్టిపలంముఖ్యమ
 మత్రంతత్రకారయేత్ । చత్వారింశత్పలంవాధపంచవింశతీరేవఘా॥ అమత్రం
 పాత్రం- తచ్చకాంస్యమయమిత్త్యుక్తంతత్రైవి॥ ఏవంసుఖటితంకార్యంకాం
 స్యభాజనము త్రమమితి ॥ తథా ॥ నిధాయపాయసంతత్రపర్వమష్టదశంలిఖే
 త్ । పద్మస్సకర్షికాయాంతుకర్షమాత్రంసువర్ణకమ్ ॥ తదభావేతదర్థంవాతద
 ర్థంవాపికారయేత్ । భూమాతుతండులైశుద్ధైః కృత్వాష్టదశము త్రమమ్॥

అమత్రంస్తాపయే త్రత్రబ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకమ్ । తేహంపూజాతతఃకార్యా
 శ్వేతమాత్రైస్తుశోభనైః । వస్త్రాదిభిరలంకృత్యచాగ్రహ్మణాయనివేదయేత్ ॥
 మంత్రస్తు ॥ సువర్ణపాయసామత్రంయస్నాదతత్రైయీమయమ్ । ఆపత్రే
 స్తారకయస్నాత్తద్గృహణద్విజోత్తమ ॥ సముద్రమేఖలంశరీర్షీంసవ్యగ్దాతుచ్ఛ
 యత్ఫలమ్ । తత్ఫలంలభతేమర్త్యంకృత్యేదందానము త్రమమితి ॥ ఇతికాలని
 ర్ణయసింధౌ, పాపమాసనిర్ణయః—అథమాఘస్నానం- తత్రవిష్ణుః ॥ తులా
 మకరమేషేఘప్రాతస్నాన్యూనదాభవేత్ । హవిష్యంబ్రహ్మచర్యంచమా
 ఘస్నానేమహాఖలమితిసారమాసఉక్తః - బ్రాహ్మేతుసావనఉక్తః ॥ ఏకా
 దశ్యాంశుక్లపక్షేపాపమాసేనమాసభేత్ । ద్వాదశ్యాంపౌర్ణమాస్యాంవా
 శుక్లపక్షేసమాపనమితి ॥ పాడ్యేపి ॥ పుష్యవైశాఖాదశంశుక్లమారభ్యస్తండి
 లేశయః ॥ మాసమాత్రంనిరాహారస్త్రికాలంస్నానమాచరేత్ । త్రికాలమ
 ర్చయేద్విధుం త్యక్తభోగోజితేంద్రియః ॥ మాఘవైశాఖాదశంశుక్లాంయావ
 ద్విద్యాధరోత్తమేతి ॥ త్రికాలస్నానం మాసోపమాసవిషయం - నిరాహార
 ఇత్యుక్తే-పుణ్యచంద్రోదయేత్వస్యభోక్తం - విష్ణుః ॥ దర్శేవాపౌర్ణమాసీం
 వాప్రాభ్యస్నానమాచరేత్ । పుణ్యాస్యపణిత్రింశత్తుమకరస్థీధివాకరఇతి॥
 అత్రదర్శమితిశుక్లాదిముఖ్యంచంద్రాభిప్రాయేణ- అయంతుపక్షోనేదానీం
 ప్రచరతి - అత్యాధికారిణోభవిష్యే ॥ బ్రహ్మచారీగృహస్థోవాహనప్రస్థో
 భభిక్షుకః । బాలవృద్ధయువానశ్చనరనారీనపుంసకాః ॥ స్నాత్వామాఘేశు
 భేతిర్థేప్రాప్నువంతిస్పృతంఫలమ్ ॥ పాడ్యే ॥ సర్వేధికారిణోహ్యత్రవిష్ణుభక్తా
 యథాస్మప ॥ బ్రాహ్మే ॥ ఉష్ణోదకేనవాస్నానమాశక్యసతికుర్వతే । దృఢేషు

సర్వగాత్రేషు ఉష్ణోదంసవిశిష్యతే ॥ వైష్ణవమ్మతే గౌడనిబంధేవసాగ్రందే ॥
 పౌష్యాంతుసమతీతాయాంయావద్భవతిపూర్ణిమా । మాఘమాసస్యతావ
 ద్ధిపూజావిష్ణోర్విధీయతే ॥ పితౄణాంధేవతానాంచమూలకంనైవదాపయే
 తే । చాస్తూణోమూలకంభుక్త్వాచరేచ్ఛాంద్రాయణంవ్రతమ్ ॥ అన్యథా
 యాతినరకంక్షత్రవిట్పూర్తవీజచ । వర్జనియంప్రయత్నేన మూలకంమచిరో
 పమమ్ ॥ యదాతుమాఘమలమాసోభవతి తదాకామ్యానాంతత్రసమా
 ప్రేనిషేధాన్మాసవ్వయేస్మానర తస్మియమాశ్చ కార్యాః - మాసోపవాస
 చుండ్రాయణాదితుమలమాసవీజసమాపయేత్ - తదుక్తందీపికాయాంనియ
 తత్రింశద్దినత్యాచ్ఛభేమాస్యారభ్యసమాపయేత్ - మలిసమాసోపవాసవ్ర
 తమతి - మాసోపవాసచుండ్రాయణాదేరుపలక్షణం - స్నానారంభే
 చమంత్రోవిష్ణునోక్తః ॥ తత్రచోత్థాయనియమంగృస్త్రీయాద్విధిపూర్వకమ్ ।
 మాఘమాసమిమంపూర్ణంస్నాన్యేహందేవమాధవ ॥ ధర్మస్యస్యజలేనత్యమ
 సిహరల్ప్యచేతసితి ॥ ద్రవ్యహంసంప్రశ్నపాత్కే ॥ దుఃఖచారిద్రవ్యానాశాయ
 ప్రోచిస్తోషణాయచ । పారస్పిన్నంకరోవ్యవహాఘపాపవినాశనమ్ ॥
 మహిమైరహమాఘగోవిందాచ్యతమాధవ । స్నానేనాసేనమేదేవయథోక్త
 గలదోభవ ॥ ఇమంమంత్రంగముచ్చార్యస్నాయాన్మౌనసమన్వితభి ॥ ద్రవ్య
 హంసూర్యర్ఘ్యం - మంత్రస్తుపృథ్వీచంద్రోదయేపాత్కే ॥ నక్షత్రేప్రసవి
 త్రేవపరంధామజలేమమ । త్వత్తేజసాపరిభ్రష్టంపాపంయాతుగహస్రదేతి ॥
 స్నానకాలశ్చసూర్యోదయఃప్రీస్తలీనేతా ॥ మకరస్థిరహ యోహినస్తావ్య
 భ్యుదితేరవావీతి ॥ మాఘమాసేరటంత్యాపకించితభ్యుదితేరవావీతిచ ॥ పా
 ద్మవచనాత్ ॥ సంప్రాప్తేమాఘమాసేతుతపస్విజనవల్లభే । కోశంతినర్వ
 వారీణిసముదచ్చభిభాసురే ॥ పునీమస్సర్వపాపానిత్రివిధానినసంశయభి
 నారదీయోక్తేః ॥ యోమాఘమాస్యపసిసూర్యకరాభితప్తేస్నానంసమాచర
 తిచారునదీప్రవాహే । ఉద్ధ్వోనప్తపురుషాన్నిత్యమాత్యంశ్యాన్గంగప్ర
 యాత్యమరదేహధగోసరోసాభిభవీమ్యోత్తరవచనాచ్చ ॥ చాప్తావ్యరు
 ణోదయఉక్తః ॥ అరుణోదయేతుసంప్రాప్తేస్నానకాలేవీచక్షణః । మాధ
 వాంఘ్రియగంధ్యాయై యస్సాస్మితిసురపూజితభి ॥ తథా ॥ అరుణోద
 యమారభ్యప్రాతఃకాలావధిప్రభో । మాఘస్నానవతాంపుణ్యంక్రమాత్త
 త్రావధారణా ॥ ఉత్తమంతుసనత్యత్రంమధ్యమంలప్తతారకమ్ । సవితర్యు
 నితేఘాపతతోహీనంప్రక్షేర్తితమితి ॥ తేనాత్రశక్త్యపేక్షయావ్యవస్థా - ఇ

దంచస్మానంప్రయాగేతిప్రశస్తం || కాశ్యాశ్చతగుణంప్రీక్షం గంగాయము
 నసంగమే | సహస్రగుణితాసాపిభవేత్సగ్ధిమవాహినీ || పశ్చిమాభిముఖంగం
 గాకాశింద్యాసహసంగతా | హంతికల్పకృతంపాపంసామాఘేనృషదర్శభే
 త్యాదిపాద్మాదివచోభ్యః - విస్తరస్తుమహితామహా కృతప్రయాగసేతాజ్ఞే
 యః - బ్రాహ్మే || యత్రకుత్రాపియోమాఘప్రయాగస్సరణ నివృతః || క
 రోతిమజ్జనంతీర్థేనల భేద్ధాంగవజ్జనమ్ || తథా, సముద్రేష్యతిప్రశస్తం - త
 దుక్తంపుద్గీచంద్రాదయేప్రభాసఖండే || మోఘమాసివయస్సాన్నియా నై
 రంతర్యేణభావతః | పాండరీకఫలంసర్వదావసే దివసేభవేత్ || మోఘస్మా
 నంకామ్యమేతేభిభట్టాః - విస్తావదివాక్యేనవాచశ్చశబ్దాన్విశ్యత్వైవగతేర్హి
 త్యకామ్యమితితుయుక్తం - మానసశ్చంతం స్నానాసంభవేతు త్ర్యహమేకా
 హంనాస్నాయాత్ || మహామాఘీంపురస్సృజ్యససౌత్తత్రదినత్రయమితీం
 గాత్ || అస్మిన్యోగేత్వశక్తోపిస్నాయాదపిదినత్రయమ్ | ప్రయాగేమాఘమా
 సేతుత్ర్యహంస్నాతస్యయస్ఫలమ్ || నాశ్వమేధసహస్రేణితత్ఫలంలభతేభు
 వీతిపాద్మాదివచనాత్ - అత్రచుకరసంక్రమోరథసప్రమి - మాఘీత్ర్యహ
 మిత్యేకే - మాఘశుక్లదశమ్యాదీత్యనే - మకరాద్యత్ర్యహాభివృషరే - మాఘ
 మాసాద్యత్ర్యహాభివృషరే - ప్రయోదశ్యాదీతివహః || వహామాఘీంపు
 రస్సృజ్యససౌత్తత్రదినత్రయమితిపాద్యోక్తే - ఏతస్యార్థవాదత్వాద్యత్రిం
 చిద్దినత్రయమితిభట్టాః - తత్త్వంతంసందిగ్ధేషువాక్యేతేషాదిత్యానాం త్రి
 యోదశ్యాద్యేవేతి - ప్రయాగం వినాపిపాద్యే || అస్మిన్యోగేత్వశక్తోపిస్నా
 యాదపిదినత్రయమితి - మాఘస్నానేనియమాస్తునారదీపః || నవహ్నింసే
 వయేత్సాతోహ్యస్నాతోపివరాననే | హూమార్థంసేవయే ద్వహ్నింశీతా
 ర్థంసకదాచన || అహస్యహనిదాతవ్యాసిలాశ్చరగ్రయాన్వితాః | విభాగ
 స్తుతిలానాంహివతుర్థశ్చరగ్రయాన్వితః || అనభ్యంగీవరారోహేనస్వమానంస
 యేద్వృత్తి || తథా || అపారీవృతశరీరస్తుయఃకప్తంస్నానమాచరేత్ | పదే
 పదేశ్వమేధస్యఫలంపారీప్సౌతిమానవః || తథా || శంఖచక్రధరండేవంమా
 ధవంనామపూజయేత్ | వహ్నింహుత్వావిధానేనతతస్త్వేకాశనోభవేత్ ||
 భూశయ్యాబ్రహ్మచర్యేణ శ క్తస్నానం సమాచరేత్ | అశక్తాబ్రహ్మచ
 ర్యాదోస్వేచ్ఛాసర్వత్రకథ్యతే || తథా || తిలస్నాయాతిలోద్వర్జితలహామి
 తిలోదకే | తిలభుక్తిలదాతాచవత్తిలాఃపాపనాశనాభితి || ప్రయాగాసంభ
 వే - కాశ్యాదశాశ్వమేధోత్తరస్థప్రయాగతీర్థేస్నానముక్తం - కాశీఖండే || కా

శ్చ్యుచ్ఛవేప్రయాగేయేతపసి స్నాంతిమానవాః । దశాశ్వమేధజనితంఘలంతే
 హంభవేద్భువమితి ॥ స్నానోత్తరంమదనపారిజాతేవిష్ణుః ॥ కాప్తమానాన్న
 మస్మృత్యపూజయేత్పురుషోత్తమమ్ । అవశ్యమేవకర్తవ్యంమాఘస్నానమితి
 శ్రుతః ॥ భవిష్యే ॥ తైలమామలకాక్షైవతీర్థదేయాస్సుత్యశః । తతఃప్రజ్ఞా
 లయేద్వహ్నింసేవనార్థేవజన్తనామ్ ॥ ఏవంస్నానావసానేతు భోజ్యందే
 యమవారితమ్ । భోజ్యమ్ద్విజహంపత్యంభూషయేద్వస్త్రభూషణైః ॥ కం
 బళాజినరత్నాన్నివాసాంసివిధానిచ । చూళకానిచదేయానిప్రచ్ఛాదనపటా
 నైథా ॥ ఉపాసపశాతథాగుప్రమోచకౌపాపమోచకౌ । అనేనవిధినాద
 ద్యాన్మాధవప్రియతామితి ॥ పాడ్యే ॥ భూమాశయాతహూతవ్యమాజ్యం
 తిలసమిన్ద్రతమ్ ॥ తథా ॥ అన్నంచైవయథాశక్త్యాదేయంమాఘనరాధిప ।
 సువర్ణరక్తకామాత్రందద్యాప్యపదేతథా ॥ మాఘాంతేతువిశేషోనారదీ
 యే ॥ మాఘావసానేసుభాగేషద్రసంభోజనంస్మృతమ్ । సూర్యోషేప్రియ
 తాందేవోవిష్ణుమూర్తిర్నిరంజనః ॥ దంపత్యోర్వాససీసూక్ష్మేనప్రధాన్యస
 మన్వితే । త్రింశత్తుమోదకాదేయాశ్శర్కరాతిలసంయుతా ఇతి ॥ అత్ర ॥ ఏ
 కాదశీవిధానేనవ్రతస్యోద్యాపనంతథేతిపార్శ్వవచనాత్ - పూర్వేష్విఉప
 వాసపూజనాదికృత్వాపరేష్వితిలవర్షజ్యైరష్టౌత్తరశతం హేమంకృ
 త్వాసమిత్రేప్రసవిత్రేచేతిపుర్వోక్తంమంత్రముక్త్యా ॥ దివాకరజగన్నాథ
 ప్రభాకరనమోస్తుతే ॥ పరిపూర్ణంతుమేవహమాఘస్నానముషఃపతే ॥ ఇతి
 సమాపయేదితిసంక్షేపః - మకరసంక్రాంతోహేమాద్రిమతేపరతశ్చత్వారిం
 శద్భుటికాఃపుణ్యాః ॥ త్రింశత్కర్కాటకేనాడ్యోమకరేతుదశాధికాఇతిబ్ర
 హ్మక్షేవత్రాత్ - మాధవమతేతువింశతిః ॥ త్రింశత్కర్కాటకేపూర్వామక
 రేవింశతిఃపరేతివృద్ధవసిష్టాక్షైః - యదాతుసూర్యాస్తాహ్నావ్యేసంక్రాంతిర్భ
 వతి - తదోభయమతేపూర్వమేవపుణ్యకాలః - రాత్రాతుప్రదోషేనీశీఢేవా
 మకరసంక్రమేమాధవమతేద్వితీయదినఏవ పుణ్యం ॥ యద్యస్తమయవేళా
 యంమకరంయాతిభాస్కరః । ప్రదోషేవార్ధరాత్రేవాస్నానందానంపరే
 హానీతివృద్ధగార్హ్యవచనాత్ ॥ అస్తమయంప్రదోషః - ప్రదోషేపూర్వరా
 త్రే ॥ కార్తుకంతుపరిత్యజ్యయుషం సంక్రమతేరవిః । ప్రదోషేవార్ధరాత్రే
 వాస్నానందానంపరేహానీతిభవిష్యోక్తేశ్చ ॥ తదాభోగఃపరేహానీతిహేమా
 ద్రాపాతః - కాలాదర్శనిర్ణయామృతమదనపారిజాతాదయోప్యేవమూ
 చుః - దాక్షిణ్యాల్యాక్షైర్థదేవాద్రియంతే - యత్తుహేమాద్రిణాద్యోవా

శబ్దాయథార్థే - ద్వితీయస్తథార్థే - యథాప్రదోషేపూర్వేద్యస్తథార్థ
 రాత్రేపరేహీతిక్రమం - తస్మైనమోస్తు - తేనపరేహీతిపుణ్యంవక్తుంప్రదో
 షేఇతి - దినద్యయేపుణ్యనిరాసార్థంఅర్థరాత్రగ్రహణం - హేమాద్రిస్త్వ
 త్యర్థసారాసంతభట్టాదిమతేతు నిశాధాతువర్షే పశ్యాచ్చసంక్రాంతోపూర్వ
 దినేపరదినేవాపుణ్యం ॥ ధనుర్దీనావతిక్రమ్య కన్యాంచమిథునంతథా । పూ
 ర్వాపరవిభాగేనరాత్రౌసంక్రమణంయదా ॥ దినాంతేపంచనాడ్యస్తుతదాపు
 ణ్యతమాఃస్త్వతాః ॥ ఉదయేపితథాపంచదైవేపిత్యేచకర్మణీతస్కాందవ
 చనాత్ - పూర్వాపరవిభాగేనేతిమకరకర్కభిన్నవిషయం - పూర్వోక్తవ
 చోవిరోధాదితిమదనరత్నేఉక్తం ॥ షడశీతిముఖేతితేఅతితేచోత్రరాయణే॥
 ఇత్యాదివిరోధాచ్చ - తేనపూర్వైకవాక్యతయాయమగ్ధః - రాత్రౌపూర్వభా
 గేమకరసంక్రమేపరేహీఉదయేపంచనాడ్యంపుణ్యాః - రాత్రౌపరభాగే
 కర్కసంక్రమే పూర్వదినాంతేపంచనాడ్యితి - ఏవంసర్వేషామవిరోధః - మ
 కరేసామాన్యేనపరదినేపుణ్యత్వేపి పుణ్యాతీతయార్థమిదం - యత్తుచేవలయ
 జ్ఞపార్శ్వే ॥ ఆసన్నేసంక్రమంపుణ్యందినార్థంసన్నదానయోః । రాత్రౌ
 సంక్రమణేభానోద్విషువత్యభనోదినేతి ॥ అత్రమాధవః - అయినేవివాజాతే
 తదర్థంపుణ్యం-కర్కే-పూర్వంమకరేంత్యం - ఏతన్నధ్యందినాయనపరమితిహే
 మాద్రిస్తు - రాత్రౌవిషువత్యాసన్నదినార్థంపుణ్యంఅయినేత్వాసన్నదినంపు
 ణ్యం-దినేఇతిపారే ఉభయత్రదినార్థంపుణ్య మిత్యాహ-ఏతదేవోక్తంవికా
 యాం - అథాయనమధఃపశ్యాన్నిశాధౌవేద్యద్యాసన్నహస్తదర్శనకాలా
 వుణ్యమితి - తత్త్వంతుఆసన్నసంక్రమమిత్యన్యవిషువత్యేవాన్వయః - అయ
 నేరాత్రౌసతిదినేపుణ్యం కస్మిన్నిత్యపేతాయాం కర్కేపూర్వేహీమకరేప
 రేహీతి - నాక్యాంతరవశాదధేఉచ్యమానేనకోవిరోధః-యత్త్వంసంత
 భట్టః ॥ అథసంక్రమణంభానోద్విశాతప్రిగ్యదాభినేత్ । అయనంవి
 షువంతత్రపాగ్దినాంతిమనాడికాః ॥ పంచపుణ్యతమాఃపశ్యాన్నిశాధౌచేద్య
 వేత్తథా । ఆద్యాపరదినస్యాపితద్యదిత్యేవనిర్ణయఇతి - అపరాగ్కేవ్యం॥
 అస్తంగతేయదాసూర్యే యుషంయాతిదివాకరః । ప్రదోషేవార్ధరాత్రేవా
 తదాపుణ్యందినద్యయమితిచాధాయనవచనాద్దినద్యయంవాపుణ్యకాలః - త
 దాపుణ్యందినాంతరమితిమదనరత్నేపాఠః - గుర్జరప్రాచ్యోదీచ్యాస్త్విదమే
 వాద్రియంతే - అత్రాపిపూర్వవద్యాభ్యేయమ్ - త్థితతత్వాదయోగోడగ్రం
 థాస్తుప్రదోషార్ధరాత్రి భిన్నేరాత్రేఃపూర్వభాగేపూర్వదినేపరభాగేవప

రదిసేపుణ్యమన్యసంక్రాంతివత్ - విశిష్టతయోర్నిరేశాత్ - ప్రదోషశ్చ || ప్ర
దోషో సమయాదూర్ధ్వంఘటికాద్వయమిష్యతే || ఇతివత్సో కథిత్యాహుః -
తస్మిన్ సంగతఇతి త్రతయవైయధ్యాపతేః - అతః ప్రదోషపదేనతద్భిదైవ
రాత్రీరుచ్యతే - అతఏవయావన్నదయతేరవిరితి వృద్ధగార్హస్థ్యార్థేణా
యనేపూర్వరాత్రౌ సంక్రమేపూర్వదినముక్తం - వత్సో కిర్యధ్యయనాదిప
రా - ఇహతుత్రిముహూర్త ఏవ ప్రదోషః - మకరేదానవిశేషాహేమ దౌ
స్కాందే || ధేనుంతిలమయారాజన్తద్యా ద్యశ్చోత్తరాయణే | సర్వానాగ
మానవాపస్తీతివిందతేపరమంసుఖం || విష్ణుధర్మే || ఉత్తరేష్వయనేషావ
స్త్రుదానంమహాత్ఫలమ్ | తిలపూర్ణమనద్వహందత్వారో వై ప్రముచ్యతే
తిశివరహస్యేపి || తస్యాంకృష్టతిలైస్సాన్నిసం కార్యంచద్వర్తనంశుభైః | తి
లాదేయాశ్చవిప్రేభ్య స్సర్వదైవోత్తరాయణే || తిలతైలనదీపాశ్చ య
శ్శివగృహేశుభాః || కల్పతరూకాళికాపురాణే || హేమంతిలైః ప్రకర్తృతస
ర్వదైవోత్తరాయణే | తాన్యోదేవాయవిప్రేభ్యోహటకేనసమదదతే || ఉ
త్తరాయణమాసాద్యనరకస్సాత్మశోచతి | తథా, మకరేరాత్రౌ వషిష్ఠాద్ధాది
భవతీత్యుక్తంప్రాక్ - మాఘమాయాం యోగవిశేషోద్ధౌదయః ప్రా
గేవోక్తః - మాఘకృష్ణచతుర్థశ్చాయమతర్పణముక్తం - హేమాద్రాయ
మేన || అనర్కాభ్యుదితేకాలేమాఘకృష్ణచతుర్థశ్చ | స్నాతస్సంతర్ప్యతు
యమంసర్వపాపైః ప్రముచ్యతఇతి - మాఘశుక్లచతుర్థితిలచతుర్థి - సాప్రదో
షవ్యాపినిగ్రాహ్య || మాఘశుక్లచతుర్థ్యాంతు క్తవతపరాయణః | యేత్వాం
దుండేర్చయిప్యంతితేర్చ్యస్స్యురసురద్రుహామితికాశీఖండాత్ || మాఘ
మాసేచతుర్థ్యాంతుతస్మిన్కాలేపిషితః | అర్చయిత్వాతుయోదేవిజాగరంత
త్రకారయేదితి || త్రిస్థలీనేతాలైంగాచ్చ - ఇయమేవకుండచతుర్థి - సాప్ర
దోషవ్యాపినిగ్రాహ్య || మాఘశుక్లచతుర్థ్యాంతు కుండపుష్పైస్సదాశివమ్ |
సంపూజ్యయోహితఃకాశీం సమాప్నోతిశ్రియంసరఇతి కాలాదర్శేకార్హ
క్షేః - మాఘశుక్లపంచమి శ్రీపంచమి - తదుక్తంహేమాద్రౌ, వారా
హే || మాఘశుక్లచతుర్థ్యాంతువరమారాధ్యచక్రియః | పంచమ్యాంకుండ
కుసుమైఃపూజాం కుర్యాత్సమ్మద్యయే || ఇయంచాధవమతేపూర్వా, హే
మాద్రిమతేపరా - చైత్రశుక్లేశ్రీపంచమిదివోదాసః - మాఘశుక్లసప్తమివధస
ప్రమి - సాలరుణోదయవ్యాపినిగ్రాహ్య || సూర్యగ్రహణతుల్యాతుశుక్లామా
ఘస్యసప్తమి || అరుణోదయవేశాయాంతస్యాంస్సాన్నిసంమహాఫలమితి | చం

ద్రుకాయాంవిష్టువచనాత్ || అరుణోదయవేళాయాంశుక్లామాఘస్యసప్తమి |
 ప్రయాగేయదిలభ్యేత కోటిసూర్యగ్రహై స్సమేతివచనాచ్చ - యత్తు
 దివోదాసీయే || అచలాసప్తమిదుర్గాశివరాత్రిర్మహాభరః | ద్వాదశీవత్సపూ
 జాయాంసుఖదాప్రాగ్యతాసదేతి పక్షీయతత్వముక్తమ్ - తద్యదాపూ
 ర్వేహ్నిసుతికా ద్వయంపక్షీసప్తమిచ పరేద్యుః - త్తయవశారుణోదయా
 త్పూర్వంసమాప్యతే - తత్పరంజ్ఞేయం - తత్రవప్త్యాంసప్తమి త్తయంప్రవే
 శ్యాయుణోదయేస్నానంకార్యం - మదనరత్నభవిష్యోత్తరే || మాఘమాసిసితే
 పక్షేసప్తమికోటిభాస్కరా | కుర్యాత్సన్నిహర్ష్యదానాభ్యామాయురా
 రోగ్యసంపదః || అత్రవిధిర్భవిష్యే || స్నాత్వాపస్త్యామేకభక్తంసప్తమ్యాం
 నిశ్చలంజలమ్ | రాత్ర్యంతేచాలయేథాస్త్వదత్వాశిరసిదీపకమ్ || తథాజ
 లంప్రక్రమ్య || నకేనచాల్యతేయావత్తావత్సన్నినంసమాచరేత్ | సావరైరా
 జతేపాత్రైభక్త్యాబుమయేథవా || త్రైలేనవర్తిర్దాతవ్యామహారజనరంజితా ||
 మహారజనంకుసుంభం || సమాహితమనాఘాత్వాదత్వాశిరసిదీపకమ్ | భా
 స్కరంహృదయేధ్యాత్వాఇమంమంత్రముదీరయేత్ || నమస్తేరుద్రరూపాయ
 రసానాంపతయేనమః | వరుణాయనమస్తే హరివాసనమోస్తుతే | జలేపరి
 హరేద్దీపంధ్యాత్వాసంతప్యజేవతాఇతి | చందనేనలిఖేత్పద్మపత్రంసక
 ర్మికమ్ | మధ్యేశివంసపత్మికం ప్రణవేనచసంయుతమ్ | పూర్వాదిదశేఘరవి
 భానువివస్వద్భాస్కరసవిత్రర్కసహస్రకిరణసర్వాత్మకాః సంపూజ్యగృ
 హాంగచ్ఛేదితి - స్నానమంత్రశ్చకాశీఖండే || యద్యజ్జన్మకృతంపాపంమయా
 సప్తసుజన్మసు | తస్మైరోగంచశోకంచమాకగీహంతుసప్తమి || ఏతజ్జన్మకృతం
 పాపంయచ్చజన్మాంతరార్మితమ్ | మనోవాక్కాయజంయచ్చజ్ఞాతాజ్ఞాతే
 చయేపునః || ఇతిసప్తవిధంపాపంస్నానాన్మేసప్తసప్తికే | సప్తవ్యాధిసమా
 యుక్తంహరమాకరిసప్తమి | ఏతన్నంత్రత్రయం జప్త్వాస్నాత్వాపాదోదకే
 సరః | కేశవాదిత్యమూలౌక్యక్షణాన్నిష్కల్మషోభనేత్ || దివోదాసీయేమదన
 రత్నేచ - ఇత్సుదండేనజలంచాలయిత్వా సప్తార్కపత్రాణి బదరీపత్రాణి
 చ శిరసినిధాయపూర్వైర్కైర్కంత్రేస్సన్నిత్యాతిలపిష్టమయాపూపై హై
 మంసూర్యంసంపూజ్యవిప్రాయదద్యాత్ - అర్ఘ్యమంత్రోమదనరత్నే || సప్త
 సప్తివహస్తితసప్తలొకప్రదీపస | సప్తమిసహితోదేవగృహాఠార్ఘ్యందివాక
 రః || తతః || జననీసర్వలోకానాం సప్తమిసప్తసప్తికే | సప్తవ్యాధ్యుతికదేవి
 నమస్తేసూర్యమండలఇతిప్రార్థయేత్ - సారాగమే || అర్కపత్రేస్సబదరై

రూర్వాక్షతనచంద్రైః । అష్టాంగవిధినాచార్ఘ్యందద్యాదాదిత్యకుప్తయే ॥
 అత్రదానవిశేషా మదనరత్నైభవిష్యే ॥ తామ్రపాత్రేయభాశక్త్యామృత్య
 యేవాభభక్తిమాణ్ । స్థాపయేత్తిలపిష్టంచనఘృతంసగుడంతథా ॥ కాంచ
 నంతాళకంకృత్యా అశక్త స్తిలపిష్టజమ్ । సంఘాద్యరత్నవస్త్రేభ్యమైర్ఘా
 మైరథార్చయేత్ ॥ దానమంత్రస్తు ॥ ఆదిత్యస్యప్రసాదేనపాత్రస్సాన్నిభలే
 నచ । దుష్టదౌర్భాగ్యదుఃఖఘ్నంమయాదత్తం తుతాళకమ్ ॥ తాళకంకర్ణా
 భరణమితిత్రైవోక్తం దీపపాత్రమితి హేమాద్భా - తత్రైవభవిష్యత్
 రే ॥ ఏవంవిధంరథవరంరథవాజియుక్తమైమంచ హేమశతదీధినిసానమేత
 మ్ । దద్యాచ్చమాఘసితసప్తమివాసరేయస్సీసంగచక్రగతిరేవవహీంభున
 క్తి ॥ ఇయంచున్నాదిరసి - ఇయంచశుక్లపక్షస్థత్యావైర్వాహికీగ్రాహ్యాయ
 దామాఘామలమాసోభవతి తదామాసద్వయే మన్నాదిశ్రాద్ధమర్చ్యతే ॥
 మన్నాదికంతైర్ధికంచ కుర్యాన్నాసద్వయే పితృతప్రసాదైః - మా
 ఘశుక్లాష్టమీభిష్టాష్టమి - తదుక్తం హేమాద్భా పాద్యే ॥ మాఘమాసిసి
 తాష్టమ్యాంసతిలంభిష్టతర్పణమ్ । శ్రాద్ధంచయేనరాఃకుర్యంతేస్యస్సంతతి
 భాగినఇతి ॥ భారతేపి ॥ శుక్లాష్టమ్యాంతుమాఘస్యదద్యాద్భిష్టాయయోజ
 లమ్ । సంవత్సరకృతంపాపంతత్తుణాదేవనశ్యతీతి ॥ ధవళనిబంధస్త్వోఽపి ॥ అష్ట
 మ్యాంతుసితేపక్షేభిష్టాయతుతిలోదకమ్ । అన్నంచపిఠవద్దద్య స్సర్వేవ
 ర్ణాద్విజాతయః ॥ సర్వవర్ణోక్తేర్ద్విజాతయఇతి సంబోధనం - తర్పణమంత్ర
 స్తత్రైవ ॥ భిక్షుశిష్టంతనవాపిరస్సత్యవాదీ జితేంద్రియః । ఆభిరచ్ఛిరవా
 ప్నోతిపుత్రపౌత్రోచితాంక్రియామ్ ॥ వైయాఘ్రపర్వగోత్రాయసాంకృత్య
 ప్రవరాయచ । అపుత్రాయదదావ్యేతజ్జలంభీష్టాయవర్షితే । ససూనామ
 వతారాయశంతనో రాత్నజాయచ ॥ అర్ఘ్యందదామిభీష్టాయ ఆచాలబ్ర
 హ్మచారిణేఇతి ॥ ఏతజ్జీవత్పితృకన్యాపిభవతి ॥ జీవత్పితాపితృతతర్పణంయ
 మభిష్టయోరితిపాద్యోక్తేరితిజీవత్పితృకన్యాయేపితృచరణైరుక్తం - ఏతచ్ఛాప
 సన్యేనకార్యమితిదోదాసీయే - అత్రశ్రాద్ధకావ్యం - తర్పణంచ శ్లోచిత్రా
 హ్మణాద్యాశ్చయేవర్ణాదద్యాద్భిష్టాయనోజలమ్ । సంవత్సరకృతంలేపాంపు
 ణ్యంనశ్యతిసత్తమేతిమదనరత్నైవచనాత్ - మాఘశుక్లద్వదశీభిష్టద్వాద
 శీ ॥ త్వయాకృతమిదంవీర తవనామ్నాభవిష్యతి । సాభిష్టద్వాదశీలేషాన
 ర్వపాపహరాశుభేతి హేమాద్భాపాద్యవచనాత్ - ఇయంపూర్వయుతా
 యుగ్ధవాక్యాత్ - మాఘపూర్ణిమాపరేత్యుక్తంపాక్ - తథాహేమాద్భా

బ్రాహ్మే ॥ మాఘసయోశ్చజీవేందోర్వర్షహమాఘీతికథ్యతే ॥ తత్రైవజ్యోతిషే ॥ మేషస్యమేతథాసారిస్సింహేచగురుచంద్రమాః । భాస్కరశ్చవణరేచమహామాఘీతిసాన్స్యతా ॥ తథాభవిష్యే ॥ వైశాఖీకార్తికీమాఘీతిథయోవివృజితాః । స్నానదానవిహీనాస్తానసేయాఃపాండునందన ॥ తథా ॥ తిలపాత్రాణిదేయానికంచుకాఃకంబళాస్తథేతి ॥ మాఘపూర్ణిమానంతరాష్టమిమాఘి ఆష్టకాతన్నిర్ణయః - పూర్వైష్యగ్రస్వప్తకానిర్ణయశ్చపూర్వముక్తః - మలమాసేచైతానభవంతీత్యేతత్సర్వం మార్గశీర్షప్రకరణేభిహితం - తథా చతస్యష్వప్తకాన్స్వగక్తావేషాఆవశ్యకీ - హేమంతశిశిరయోశ్చతుర్థామపరపక్షాణా మష్టమిష్వప్తకావకస్యాంవెత్త్యాశ్వలాయనోక్తః - తథామాఘాష్టకాంప్రక్రమ్య - తామేకాష్టకేత్యాచక్షత ఇత్యాపస్తంబవచనాచ్చేత్యాప్రయోగపారిజాతేజ్ఞేయమ్-ఇతికాలనిర్ణయసింధౌ, మాఘమాసనిర్ణయః— గుంభేషోడశఘటికాంపుణ్యాః - శేషంపాగ్గృత్— ఫాల్గునకృష్ణాష్టమ్యాంవిశేషఃకల్పతరా ॥ ఫాల్గునశ్యచమాసశ్యకృష్ణాష్టమ్యాంమహేరతి, ఇత్యుపక్రమ్య, జాతాదాశరథేఃప్రసన్నహాసజానకీ ఉపోషితోరఘుపతిస్సముద్రస్యతటేతదా ॥ రామపత్నీచసంపూజ్యా సీతాజనకసందినీతి— ఫాల్గునకృష్ణచతుర్దశివరాత్రిః - సాచ కేఘచిద్వచసేషప్రదోషవ్యాపినిగ్రాహ్యేత్యుక్తం - కేఘచిన్నిశీఘ్రవ్యాపినితత్రాద్యామాధవీయే ॥ త్రయోదశ్యస్తగేసూర్యేచతస్యమేవనాడిషు, భూతవిద్ధాతుయాతత్రశివరాత్రివ్రతంచరేత్ ॥ స్మృత్యంతరేపి ॥ ప్రదోషవ్యాపినిగ్రాహ్యశివరాత్రిచతుర్దశి, రాత్రాశాగరణంయస్మాత్తస్మాత్తాంసముపోషయేత్ ॥ అత్రప్రదోషోరాత్రిః- ఉత్తరాధ్యేతస్యాహేతుత్వోక్తః- కామికేపి ॥ అపిత్యాస్తమయేకాలేన్ద్రివేధాచతుర్దశి, తద్గ్రాత్రిశివరాత్రిస్సాన్యత్యాభవేదుత్తమోత్తమేతి ॥ ద్వితీయాపితత్త్రైవనారదసంహితాయాం ॥ అర్ధరాత్రియతాయత్రమాఘకృష్ణచతుర్దశి, శివరాత్రివ్రతంతత్రసోశ్వమేధఫలంలభేత్ ॥ స్మృత్యంతరేపి ॥ భవేద్యత్రత్రయోవశ్యాంభూతవ్యాప్తామహానిశా । శివరాత్రివ్రతంతత్రకుర్యాజ్జాగరణంతథేతి ॥ ఈశానసంహితాయాం ॥ మాఘకృష్ణచతుర్దశ్యాహుదిదేవోవహానిశి, శివలింగంతయోన్ముతఃకోటిసూర్యసమప్రభః ॥ తత్కాలవ్యాపినిగ్రాహ్యశివరాత్రివ్రతేతిధితి ॥ అర్ధరాత్రాదధశ్చోర్ధ్వంయక్తాయత్రచతుర్దశి, తత్తిథావేవకుర్వీతశివరాత్రివ్రతంవ్రతీ ॥ నాథరాత్రాదధశ్చోర్ధ్వంయక్తాయత్రచతుర్దశి । నైవతత్రవ్రతంకుర్యాదాయురైశ్వర్యహానితః ॥ అర్ధరాత్రశ్చ

ద్వితీయయామాంత్యత్యతీయయామాద్యఘటిద్వయరూపజ్జతిమాధవః - వచ
నంతూక్తంపాక్ - ఏవంసతిపూర్వేద్యురేవోభయవ్యాప్తాపూర్వైవ || త్ర
యోదశీయదాదేవిదినభుక్తిప్రమాణతః | జాగరేశవరాత్రిసాన్యోన్మీపూర్ణా
చతుర్దశీసాన్మీక్షే - దినభుక్తిరస్తమయః || జయంతీవరాత్రిశ్చకార్యే
భద్రాజయాన్వితభిసాన్మీక్షా - దినద్యయేనీధివ్యాప్తాహేమాద్రిమతే
పూర్వా || అర్ధరాత్రాత్పరస్తాచ్ఛేజ్జయాయోగోయదాభవేత్ | పూర్వవి
ద్భవకర్తవ్యాశివరాత్రిభివప్రియైరితిపాద్భవచనాత్ - మదనరత్నేశ్యేవం,
గౌడాఅప్యేవమాహుః - నిర్ణయామృతేతుసర్వాపిశివరాత్రిప్రదోషవ్యాపి
స్యేవ అర్ధరాత్రవాక్యానికైముతికన్యాయేన ప్రదోషస్తావకానీత్యుక్తం - త
న్నుఅర్ధరాత్రస్యపూర్వకర్తకాలత్వోక్తే - పరదినప్రదోషనిరోధయవ్యా
ప్తినత్యాత్మరేపతితుమాధవః - భద్రమేవచయ్యుక్తంప్రతిమః - పరేద్యుఃప్రా
గ్గక్తార్ధరాత్రస్యైకదేశవ్యాప్తాపూర్వేద్యుః స్సంపూర్ణతద్వ్యాప్తావచనత్యపి
పరేద్యుస్సంపూర్ణవ్యాప్తేపూర్వైవ || వ్యాప్తార్ధరాత్రంయస్యాంతలభ్యతే
యాచతుర్దశి | తస్మామేవప్రతంకార్యంషష్ఠసాదాగ్నిభిర్నరైః | తదూర్ధ్వ
ధోనితాఘాతాసా కార్యావ్రతిభిస్సదేతి మాధవభృతే శానసంహితోక్తేః -
పూర్వేద్యుర్నిశీధస్యపరేద్యుః ప్రదోషశ్యేత్యేకైకవ్యాప్తాతుపూర్వైవ - జ
యాయోగస్యప్రాప్త్యాత్ - తచ్చక్తంనాగరభండే || మాఘషాల్మనయో
ర్మశ్యేఅనితాయాచతుర్దశి | అనంగేనసమాయుక్తాకర్తవ్యాసానదాతిధిరితి ||
పాద్మే || అర్ధరాత్రాత్పరస్తాచ్ఛేజ్జయాయోగోయదాభవేత్ | పూర్వవిద్భ
వకర్తవ్యాశివరాత్రిభివప్రియైరితి || సాన్మీక్షే || భవేద్యుఃప్రతయోదశ్యాం
భూతవ్యాప్తామహనిశా | శివరాత్రిప్రతంత్రకుర్యాజ్జాగరణంతథేతి || మ
హతామపిపాపానాంద్యస్తావైనిష్కృతిఃపరా | నద్యప్రాకుర్వతాంపుంసాం
కుహూయక్తాంతిధినివామితి సాన్మీక్షేదన్యయోగస్సనిందితత్వాచ్చ - య
దాచతుర్దశీపూర్వేద్యుర్నిశీధా దూర్ధ్వంప్రసృతాపరేద్యుశ్చనిశీధాదర్వాగే
వసమాప్తాతదాపరేద్యురేకవ్యాప్తినత్యాత్మరైవ || మాఘానీతేభూతదినం
హిరాజన్నుప్రతియోగం యదిపంచదశ్యోః | జయప్రయక్తానతుజాతుకు
ర్యాచ్చివస్యరాత్రింప్రియకృచ్చివశ్యేతి వచనాత్ - ఏవందినద్యయేప్రదోష
వ్యాప్త్యభావేనిశీధవ్యాప్తినత్యాత్మరైవ - తేనదినద్యయేనిశీధవ్యాప్తాప్ర
దోషవ్యాప్త్యానిర్ణయః - దినద్యయేప్రదోషవ్యాప్తానిశీధేననిర్ణయః - ఏకైకవ్యా

ప్రాతునిశీఢేననిర్ణయభితి- ఇయంచరవిభామసోమవారేమశివయోగేచాతిప్రశ-
స్తాహేమాదౌత్తిర్థఖండేత్రంగే॥ ఫాల్గునస్యచతుర్దశ్యాంకృష్ణపక్షేసమాహి-
తాః । కృత్తివాసేశ్వరలింగమర్చయంతిశివంశుభే॥ తేయాంతిపరమంస్థానం
సదాశివమనామయమ్ ॥ శివరాత్రిపారణేతువిదుద్ధవాక్యానిదృశ్యంతేస్కాం-
దే ॥ కృష్ణాష్టమీస్కాందపక్షీ శివరాత్రిచతుర్దశీ । ఏతాఃపూర్వయుతాఃకా-
ర్యాస్తిభ్యంతేపారణంభవేత్ ॥ జన్మాష్టమీరోహణేచశివరాత్రిస్తథైవచ ।
పూర్వవిద్వేకర్తవ్యాతిథిభాంతేచపారణమితి॥ తిథిమధ్యేపిపారణంస్కాందే
ఉక్తం ॥ ఉపోషణంచతుర్దశ్యాంచతుర్దశ్యాంతుపారణమ్ । కృతైస్సుకృతలక్ష్యై-
శ్చలభ్యతేవాథవానవా॥ బ్రహ్మాండోదరమధ్యేతుయానితీర్థానిసంతివై । సం-
స్నాతానిభవంతీహఘ్నాతాయాంపారణేకృతే॥ తిథీనామేవసర్వసాముప-
వాసవ్రతాదిషు । తిథ్యంతేపారణంకుర్యాద్విశాశివచతుర్దశీమితి ॥ అత్రయా-
మత్రయాదర్వా కృతుర్దశీసమాప్తౌ తదంతేతదూర్ధ్వగామిన్యాంతు పాత్ర-
స్తిథిమధ్యపవేతిహేమాద్రిమాధవాదయోవ్యవస్థామాహుః॥ తస్మై॥ తిథ్యంతే
తిథిభాంతేవాపారణంయత్రచోదితమ్ । యామత్రయోర్ధ్వగామిన్యాంపా-
తరేవహిపారణేత్యాదిసామాన్య వచనైరేవ వ్యవస్థాసిద్ధేర్భయవిధివాక్య-
వైయర్థ్యాసత్రే- వయంతు- తిథ్యంతేపారణంభవేదికృష్ణాష్టమ్యాది విష-
యమేవ- సతుశివరాత్రివిషయం- తదుపాదానంతుపూర్వయంతేత్రయోత్ర-
కథనార్థం- కథమస్యథాస్కాందేపవశ్యాహృదయవాక్యవత్తిథిమధ్యే పా-
రణవిధానంఘటతే - తస్మాద్విశాశివచతుర్దశీమితి సర్వదస్తత్వాచ్ఛిదరా-
త్ర్యాస్సర్వప్రకారేషుతిథిమధ్యపవపారణేతిబ్రూమః॥ శిష్టాచారోక్త్యేవమే-
వ- దీపికాయాంతురాత్రావపితిథ్యంతపీహోక్తం- ప్రతతిథేరంతేనీశేధేషివా-
శ్చీయాదితి- మదనరత్నకాలాదర్శయోస్తు ॥ సాహ్యస్తమయపర్యంతంవ్యాపి-
సిజేత్పరేహని॥ దివైవపారణంకుర్యాత్పారణేనైవదోషభాగిత్వక్తం- తస్మై
తిథిమధ్యేపారణవిధానాన్నిషేధే ఫలాయోగాచ్చతిథ్యంతా సపేక్షణాద్దో-
షాప్రసక్త్యాచతుర్థపాదా సంకతేః - తేనేదంశివరాత్రి భిన్నరాత్రురంజ్ఞే-
యం- ఇదంచవ్రతంసంయోగపృథక్తన్యాయేననిర్ణయకావ్యంచ- ఇథాచమా-
ధవియేస్కాందే॥ పరాత్పరతరంగాస్త్రీశివరాత్రిసారాంభరమ్ । పూర్వయ-
తిభక్త్యేశంరుద్రంత్రీభువనేశ్వరమ్ ॥ జంతుర్దస్తగహస్త్రినుభవంతేనాత్ర-
సంశయభివ్యక్తరణేప్రత్యవాయత్రవణాత్ ॥ వక్ష్యేవక్ష్యేమహాదేవినోనారీపతి

వ్రతా । శివరాత్రౌ మహాదేవనిత్యంభక్త్యా ప్రపూజయేదితి వీష్ణుశ్రుతేః॥
 అర్హవోయదివాశుష్యేత్త్రియతేహిమవాసపి । చలంత్యేతేకదాచిద్వైసిత్సలం
 హిశివవ్రతమితివచనాచ్చనిత్యతా ॥ మమభక్తస్తుయోదేవిశివరాత్రిముపాష
 కః । గణత్వహతుయంధవ్యమతీయంశివశాసనమ్ ॥ సర్వాస్థుక్త్యామహాభా
 గాం సృతీమాతమవాప్నుయాదితిస్కా-ందాత్ ॥ ద్వాదశాబ్దాదికమేతత్సృ
 చ్చశుక్లంశాబ్దికంతువేతితత్త్రైవేశాసనంహిలావచనాత్కా-వ్యతా-తత్త్రై
 వ॥ శివరాత్రిప్రతీకంనామసర్వపాపప్రణాశనమ్ । ఆచండాలమనుష్యాణాం
 భుక్తిమైక్రిప్రదాయకమ్॥ అత్రజాగరోపవాసపూజాస్సముదితాః-వ్రతం
 సతుప్రత్యేకం-సముదితానాంఫలసంబంధాత్-యతు॥ అధవాశివరాత్రిం
 చపూజాజాగరణైర్నయేత్ ॥ తథా॥ అఖండితవ్రతోయోహిశివరాత్రిముపా
 షయేత్ । సర్వానామాసవాప్నోతిశివేనసహమోదతే॥ కశ్చిత్ప్రవిశేషే
 నావ్రతహీనోపియిచ్ఛమాన్ ॥ జాగరంకురుతేతత్ర సరుద్రసమతాం వ్రతేది
 త్యాదిస్కా-ందంతదనుకూల్యత్వాదశక్తపరం-మాఘేతరస్రతిమాసశివరా
 త్రిస్తు-శివరాత్రిశబ్దస్యమాఘకృష్ణచతుర్దశ్యామేవరూఢత్వాత్ ॥ మాఘమా
 సస్యశేషేయాప్రథమాపాల్గునస్యచ । కృష్ణాచతుర్దశీసాతుశివరాత్రిఃప్రకీ
 ర్తితేతిహేమాద్రావచనాచ్చ-నాయంనిర్ణయంతత్రేతిరాత్రౌ యామచతు
 ష్ఠయేపూజావిధానాద్యస్త్విదేనాధికారాత్రివ్యాప్తిసాగ్రాహ్య-సామ్యేతు
 పూర్వైవేతిహేమాద్విరూచితవాన్-వస్తుతస్తుప్రతిమాసకృష్ణచతుర్దశ్యా
 మ॥ సర్వకామప్రదంకృష్ణచతుర్దశ్యంశివవ్రతమిత్యపక్రవ్య॥ చతుర్దశాబ్దంక
 ర్తవ్యం శివరాత్రివ్రతంశుభమితిహేమాద్రా కాలోత్తరేశివరాత్రిశబ్ద ప్ర
 యోగాత్-కౌండపాయినామయనాగ్నిహోత్రే నైత్యకాగ్నిహోత్రధ
 ర్మాభివతధర్మప్రాప్తిస్సాన్యదేవ-అతఃప్రదోషనిశీఢోభయవ్యాప్త్యైవనిర్ణ
 యఃకలివయంప్రతిమః-అన్యారంభోహేమాద్రాస్కా-ందే ॥ ఆదోమార్గశిరే
 మాసిదీపోత్సవదిసేవీవా । గృహ్ణీయాన్మాఘమాసేవాద్వాదశైవ ముపాష
 యేత్ ॥ తథా ॥ దీపోత్సవేతథామాఘకృష్ణాయాతుచతుర్దశీ । ద్వాదశస్వపి
 మాసేషుప్రకుర్వాదిహజాగరమ్ ॥ ఏవంద్వాదశవర్షేషు ద్వాదశైవతపోధ
 నాన్ ॥ పరయేదితిశేషః-చతుర్దశవావిప్రానాచార్యంచవృత్వా ॥ కుం
 భోపరిస్యనేద్దేవముమయాసహితంశివమ్ । సౌవర్ణ్యేఽగ్రవారౌప్యే వృషభే
 సంస్థితంశుభేఽత్యక్తం ॥ హైమింమూర్తింసంపూజ్య శ్శీరంచరంవా లింగం
 పంచామృతసహస్రశతే పంచాశత్తదధాన్యతరకుంభై స్సంస్కార్య సంపూ

జ్యజాగరంకృత్యావరేద్యుస్తిలాఁ సహస్రంశతంవాహుత్యావిప్రేభ్యోక
స్రాణిద్వాదశగాత్పదత్యా ఆచార్యా యథేనుంశయాంచదత్వావిప్రాన్
జయేదితి మదనరత్నైః కృతం—మాఘమావాస్యాయుగాదిః—తదుక్తంమా
ఘమాసేత్వమావాస్యేతిఅన్యత్ప్రాగ్వత్—తథాన్యోపివిశేషోవిష్ణుపురాణే
మాఘాసితేపంచదశికదాచిదుపైతియోగంయదివారుణేన। ఋషేణకాలస్స
పరఃపితౄణాంసహ్యల్పపుత్రైర్నృపలభ్యతేసావితీ॥వారుణంశతభిషక్—ఇ
దంచకుంభాదిత్యేజ్ఞేయమితి హేమాద్రిః—భారతే॥కాలేధనిష్ఠాయది నామతస్మి
న్భవేత్తుభూపాలతదాపితృభ్యః । దత్తంతిలాస్మంప్రదదాతిత్వప్రివర్ణాయ
తంతతులజైర్ననుష్యేగితి—ఫాల్గునపార్వమాసీహేమాళికా—సాచసాయా
హ్నవ్యాపినిగ్రాహ్య॥ సాయాహ్నహేమాళికాయార్యాతూర్వార్వాహ్నేత్రీదనం
గవామితివచనాదితనిర్ణయావృతేఽక్ర-జ్యోతిర్నిబంధత॥ ప్రతీషద్భూతభ
ద్రాసుయాద్భితాహేమాళికాదివా। సంవత్సరంచతద్రాష్ట్రంపురందహతిసా
ద్భృతమ్॥ప్రదోషవ్యాపినిగ్రాహ్యపార్థిమాపాల్గునీసదా। తస్యాంభద్రాము
ఖంత్యక్వాపూజ్యా హేమాళానిశాముఖభితి నారదవచనాత్ప్రదోషవ్యాపిని
త్యుక్తం—హేమాద్రామదనరత్నైఃచభవిష్యే॥ అస్యాంశాగామేపార్థసం
త్యాశ్శిశవోగృహే । గోమయేనోపలిప్తేచనచతుషే-గృహంగణేఞ్ఞత్యాది
నాతత్రైవతద్విధానాచ్చ—తేనేయంపూర్వవిధ్ధా॥ శ్రావణీబుద్ధసమిదూ
ర్వాచైవహుతాశని । పూర్వవిధైవకర్తవ్యాశివరాత్రిర్నలద్దినమితిబృహద్ర
మబ్రహ్మకైవర్లోక్తే-దినద్వయేప్రదోషవ్యాప్తాపరైవ-పూర్వదినేభద్రా
సత్వాత్తత్రచహేమాళికానిషేధాత్—తదుక్తంనిర్ణయావృతేమదనరత్నైః
పురాణసముచ్చయే॥ భద్రాయాంబీపితాహేమాళిరాష్ట్రభంగంకరోతివై ।
నగరస్యచవైవేష్టాతస్మాత్తాంపరివర్జయేత్॥ తథా॥ భద్రాయాంజ్యేషకర్త
వ్యేశ్రావణీపాల్గునీతథా । శ్రావణీసృపతింహంతిగ్రామందహతిపాల్గునీ॥ త
థా॥ దినార్థాత్పరతోపిన్యాత్పాల్గునీ పార్థిమాయది । రాత్రౌభద్రావసా
నేతుహేమాళికాదీప్యతేతదేతి॥ యదాతుపూర్వదినేచతుర్దశీప్రదోషవ్యాపిని
పరదినేచతుయవశాత్సాయాహ్న త్ప్రాగేవ పూర్ణిమాసమాప్యతేతదా
పూర్వదినసంపూర్ణరాత్రౌ భద్రాసత్వాత్తత్రచ తస్మిషేధాత్ప్రేహనిప్ర
తిపద్యేవకుర్యాత్॥ సార్థయామత్రయంవాస్యాదివీతీయదివసేయదా। ప్రతి
ప్రద్యుధమానాతుతదాసాహేమాళికాస్మృతేతిభవిష్యవచనాదినిర్ణయావృత

కారః - మదనరత్నోపేయం - యత్తు, వహ్నానహ్నింపరిత్యజేదితిభవిష్యం-
 వహ్నాహ్నికాయాంవహ్నింప్రతిపదంవర్జయేదిత్యర్థః - తదుక్తంభిన్నవి-
 షయమితత్తైవోక్తం. అన్యేతుతస్యాంభద్రాముఖంత్యక్తేవ్యర్థః॥ ప్రదో-
 షవ్యాపిచేత్సాధ్యదాపూర్వతానతథా । భద్రాముఖంవర్జయిత్వాహ్ని-
 కాయాఃప్రదిపసమితి నారదవచనాత్ ॥ సిశాగమేప్రపూర్వేతహ్నికానర్వ-
 దాబుధైః । నదివాపూజయేద్ధుండాంపూజేతాదుఃఖదాభవేదితిదినోదాసీయ-
 వచనాత్ ॥ యామత్రయోర్ధ్వయక్తాచేష్టృతివత్తుభవేత్తిథిః । భద్రాముఖం
 పరిత్యజ్యకార్యాహ్నిశామనీషిభిరితివిద్యావినోదేభిధానాచ్చ - భద్రాము-
 ఖంవిహాయ పూర్వదిసవకార్యేత్యాహుః - భద్రాముఖంతునాడ్యస్తుపంచ-
 వదనంగళకస్త్రైకేతిరత్నమాలోక్తంజ్ఞేయం - శిషాచారోపేయమేవ-అగ్ర-
 చేచ్ఛంద్రగ్రహణంతదా తతోర్వాబ్జిభద్రావర్జ్యపార్శ్వమాస్యాంహ్నికా-
 దీపసం - అథవలేహ్నిగ్రస్తోదయస్తదాపూర్వదిసేభద్రావర్జ్యంరాత్రౌ-
 చతుర్థయామేవిష్టిపుచ్చేవాహ్నికాకార్యా- గ్రహాత్తరంప్రతిపత్సత్వా-
 త్తత్పూర్వంచదివాహ్నిశానిషేధాదితిదినోదాసచంద్రప్రకాశౌ - వస్తుత-
 స్తుపరదినేప్రదోషేపార్శ్వమాసీనల్వేకర్మకాలస్పర్శేచతుర్థయామాదిగౌణ-
 కాలగ్రహణేమానాభావాద్భద్రాభావాచ్చగ్రహణకాలఏవహ్నిశాకా-
 ర్యా - నచ ॥ సర్వేషామేవవర్ణానాంసూతకంరాహుదర్శనే । స్నాత్వా
 కర్తాణికుర్వీతశృతమస్తుంవివర్జయేదితినిషేధాత్ - కథంసూతకహ్నిశే-
 తివాచ్యం- తస్యోత్తరార్థశేషత్వాత్ : పూజామంత్రస్తు । అస్యక్యాభయసం-
 త్రస్తైఃకృతాత్వంహ్నిశేబాలిశైః । అతస్తాంపూజయిష్యామిభూతేభూతి-
 ప్రదాభవేతి ॥ యత్తువారికకారైర్హోళికాఆచారప్రాప్తేత్యుక్తం- తత్రహే-
 మాద్రాద్యుదాహృతభవిష్యవచనాన్యసిద్ధానికృత్యాచింతాజ్ఞేయా - ఆ-
 ర్యధికరణవత్ - హుతాశీషిషులమాసేనభవతి - ఇయంమన్వాదిరపి- సాతు-
 పార్యాప్తికీగ్రాహ్య - మలమాసేనతిమన్వాదిశ్రాద్ధంమాసద్వయేకార్యమి-
 త్యుక్తంప్రాక్ - కృత్యాచింతానుజౌచ్చా ॥ నరోహ్లాగతంజ్వష్ట్యాగో-
 విందంపురుషోత్తమమ్ । పాల్కున్యాంసంయతోభూత్వాగోవిందస్యపురంవ-
 శేత్ - చైత్రకృష్ణప్రతిపదివసంతోత్సవః- సాచౌదయకీగ్రాహ్య ॥ ప్రశస్తే-
 మధుమాసేతుప్రతిపద్యదితేరవావితిభవిష్యోక్తేః - దినద్వయేతథాత్వేనా-
 ర్యా ॥ వత్సరాదావసంతాదాబలిరాశ్యేవధైవచ । పూర్వవిజ్ఞేవకర్తవ్యాప్ర-

తిపత్సర్వదాబుధైరితి వృద్ధవస్థివచనాత్ - అత్రవిశేషో హేమాద్రాగ్ని
 ష్యే॥ చైత్రేమాసిమహాబాహూపుణ్యేతుప్రతిపద్ధినే॥ యస్తత్రశ్వచంస్పృ
 హ్వాస్సానకుర్యాన్నరోత్తమః॥ సతస్యదురితంకించినాధయోవ్యాధయో
 నృపేతి॥ తథా॥ ప్రవృత్తైమధుమాసేతుప్రతిపద్ధదితేరవా॥ కృత్వాచావ
 శ్యకార్యాణిసంతప్యపిత్వదేవతాః॥ వందయేద్ధోళికాభూమింసర్వదః॥ ఖో
 పశాంతయే॥ మంత్రశ్చ॥ వందితాసిసురేంద్రేణబ్రహ్మణాశంకరేణచ॥ అ
 తస్తస్వింపాహినోదేవిభూతేభూతిప్రదాభోవేతి॥ అత్రమాతకుసుమప్రాశన
 ముక్తంతత్రైవపురాణసముచ్చయే॥ వృత్తేతుపారసమయేసితపంచదశ్యాం
 పాితర్యసంతసమయేసముపస్థితేచ॥ సంప్రాశ్యమాతకుసుమంసహచంద
 నేనసత్యంహిపార్థపురుషోధసమాస్సుఖీస్యాత్॥ మంత్రస్తు॥ చూతమగ్న్యం
 వసంతస్యమాకందకుసుమంతవ॥ సచందనంపిచావ్యద్యసర్వకామార్థసిద్ధయ
 ఇతి—చైత్రామావాస్యామన్వాదిః - సాచాపరాష్ణావ్యాపిసిగ్రాహ్యకృష్ణ
 పక్షస్థత్వాత్—ఇతికాలనిర్ణయసింధౌపాల్లనమాసనిర్ణయః. ... *

శ్లో॥ ఏవంనిరూపితమిదంగహనంతుకాలతత్త్వంవిచార్యవచనైశ్చస
 యైశ్చసవ్యక్॥ తద్దోషద్వప్తిమపహాయవివేచనీయం విద్యద్భిరిత్యవిరతంప్రణ
 తోస్థితేషు॥ మయాసద్వాసద్వాద్యదిహగదితం మందమతినాకీషేతచ్ఛ
 క్యంవాఘ్యవసీతుమవిస్వల్పమతినా॥ తదేవంయత్ప్రసంగి ద్గదితమిహవిఖ్యా
 తమహిమాప్రతాపాయంసర్వోవికసతితుపితోశ్చరణయోః॥ యోభాట్టతం
 త్రగహనార్థవకర్తృధారశ్చస్త్రాంతరేషునిఖలేష్వపి మర్కభేత్తా॥ యోత్రశ్ర
 మఃకిలకృతఃకమలాకరేణప్రీతోమునాస్తుసుకృతీబుధరామకృష్ణః॥ ... *

ఇతి శ్రీమత్పుదవాక్యప్రమాణ పారావారపారిణ శ్రీమద్రామేశ్వర
 భట్టసూరిసూనుమీమాంసకనారాయణభట్టసుతవిద్యస్సుకుట
 హీరాంకుర శ్రీరామకృష్ణభట్టాత్మజదినకరభట్టానుజ
 భట్టకమలాకరకృతే నిర్ణయసింధౌ సంవత్సర
 కృత్యనిరూపణంనామ
 ద్వితీయపరిచ్ఛేదః.

శ్రీ రస్తు.

నిర్ణయసింధా, తృతీయ పరిచ్ఛేదః.

అథ ప్రకీర్ణక నిర్ణయః.

శ్రీ రామకృష్ణతనయః కమలాకరసంజ్ఞితః ।

నిరూప్యతిథికృత్యంతుప్రకీర్ణవక్తుముద్యతః ॥

తత్రాదానంసా-రేషుగర్భాదానం - తత్రప్రథమరజోదర్శనేదుష్ట
మాసగ్రహణసంక్రమాదిఫలం- తత్రశాంత్యాచివపితృకృతంభట్టకృతప్రయో
గరత్నేజ్ఞేయం,కించిత్తాద్యతే - మదనరత్నేనారదః ॥ అమారక్తాష్టమిపక్షి
ద్వాదశీప్రతిపత్సప్తి । పరిఘస్యతుపూర్వాధ్యేతీపాతేచవైధృతౌ ॥ సం
ధ్యాసూపష్టనేషిష్టామశుభంప్రథమార్తవమ్ । రోగీపతివ్రతాదుఃఖిపుత్రి
ణీఘోగభాగిని ॥ పత్నివ్రతాక్షేతభాగీన్యూవారాదిషుక్రమాత్ । వైధవ్యం
సుతలాభశ్చమైత్రంశత్రువివర్ధనమ్ ॥ మిత్రలాభశ్చత్రువృద్ధిఃకులర్థిర్భంధునాశ
నమ్ । మరణంవంశవృద్ధిశ్చనిరాహరిఃకులక్షయః॥ తేజశ్చసుతనాశశ్చకులహా
నిస్తీక్రికమాత్ ॥ గర్భః ॥ సుభగాచైవధుశ్శీలావంధ్యాపుత్రసమన్వితా । ధ
ర్మయుక్తావ్రతఘ్నిచవరసంతానమోదనీ ॥ సుపుత్రాచైవదుష్పుత్రాపితృవే
త్సరతాసదా । దీనాప్రజావతీచైవపుత్రాధ్యచిత్రకారిణీ॥ సాధ్వీపతిక్షియా
నిత్యంసుపుత్రాకష్టచారిణీ । స్వకర్మనిరతాహింసా పుణ్యపుత్రాదినయు
తా ॥ నిత్యంభనచయాసక్తాపుత్రధాన్యసమన్వితా । మూర్ఖాచాక్షాపుణ్యవ
తీదస్త్రరాజేక్రమాత్ఫలమ్ ॥ నారదః ॥ కుశీరవృషచాంపాత్యసృయీకూన్యా
తులాఘటాః । రాశయశ్శుభదాజ్ఞేయాసారీశాంప్రథమార్తవే ॥ గర్భః ॥ సు
భగాశ్వేతవస్త్రాస్యాద్భువస్త్రాప్రతాపాః । ఔషవస్త్రాక్షితీశాస్యాన్వేవ
స్త్రాసుఖాన్వితా ॥ దుర్భగాజీర్ణవస్త్రాస్యాదోగిణీరక్తవాససా । నీలాంబర
ధరానాగీపుష్పితావిధవాతతః ॥ వస్త్రేస్యర్విషమారక్తబిందవః పుత్రమా
పున్నయాత్ । సమాశ్చేతుస్యకాశ్చేతిఫలంసామృతపుష్పధమార్తవే—అథస్త్రీ
సంసర్గవర్జనమాహవసిష్ఠః॥ ప్రభూతదోషోయదిదృశ్యతేతత్పుష్పంతదాశాం

తికకర్మకార్యమ్ । వివర్ణయేదేవతదైకశయ్యాం యావద్రజోదర్శనము త్రపే
హ్నః॥జ్యోతిర్నిబంధేనస్థితిః॥ఆద్యర్థాపావశుకోర్జమధుశుచినభస్యాఃకుయు
కృపవారారిక్తామారాప్తవస్థ్యఃపితృపరసదనేరాత్రిసంధ్యాపరాహ్ణః ।
మిశ్రోగ్రామూలతీక్ష్ణం వివరమనరుణా లబ్ధిదికాస్రంగరాష్ట్రోత్పతఃపాప
స్యలగ్నంసదరుణజరన్నీలరక్తాంబరంచ॥ ఆద్యతౌఽదుర్భగానారీవిష్కంభే
చేద్రజస్వలా । వంధ్యాచైవాతిగండేచశూలేశూలవతీభవేత్ ॥ గండేతుపం
శ్చలీనారీన్యాపూతేనాత్మఘాతినీ వద్రేచనైస్పరిణీప్రోక్తాపాతేచపతిఘాతినీ॥
పరిఘమృతవంధ్యాచవైభృతౌపతిమారిణీ శేషాశ్శుభావహాయోగాయథా
నామఫలప్రదాః ॥ శాంతిమహాస్రయోగపారిజాతేశానకః॥ సారవానాం
తునారీణాంశాంతివక్ష్యామిశానకః । పంచమేహ్నివతుర్ధేవాగ్రహయజ్ఞపు
రస్సరమ్॥ దోషప్రమాణధాన్యేనప్రహారాశిత్రయంభవేత్ । కుంభాత్రయం
స్యసేదాశాతంతవస్త్రాద్వివేష్టితమ్॥ సూక్తేనాథసవర్చేనప్రసవఆపశ్యత్యథ॥
ఋచాయః ప్రవత సద్యద్ధాయత్ర్యచతతః క్రమాత్ ॥ మధ్యకుంభేక్షుపే
ద్ధాన్యహాషధానివహేమచ । ఉమంబరఃకుశోదూర్వారాజీవవటబిల్వకాః ।
విష్ణుకాంతాథతులసీబర్హిషంశంఖపుష్పికా ॥ శతావర్యశ్వగంధాచనిర్గుండీ
సర్వపద్మయమ్ । అపామార్గపలాశశ్చపససోజీవకస్తథా ॥ ప్రియంగవశ్చగో
ధూమాన్రీహయోశ్వత్థపవచ । తీరందధిచసర్పిశ్చపన్నపత్రంతథోత్పలమ్॥
కురంటకత్రయంగుంజావచాభద్రకముస్తకాః । ద్వాత్రింశదౌషధానీహయ
థాసంభవనూహరేత్ ॥ మృత్తికాశ్చపధాద్ధినితస్తంత్రేణక్షిపేత్క్రీమా
త్ । కుంభోపరిస్యసేత్పాత్రంకాంస్యంమృద్వేఽంతామ్రజమ్ ॥ భువనేశ్వరీం
స్యసేత్తత్రాశుద్రాణీంచపురందరమ్ । జపేద్ధాన్యేత్రిమాపేనామాచ్ఛీసూ
క్తంచజపేత్తతః ॥ స్పృశన్వైదక్షిణంకుంభంఋత్విగోకోజపేదథ । చత్వా
రిరుద్రసూక్తానిచతుర్వంత్రోత్తరాణిచ ॥ సంస్పృశన్నుత్తరంకుంభంశ్రీసూ
క్తంరుద్రసంఖ్యయా । శన్నుశుద్రాగ్నిసూక్తంచతత్రైవింసంస్పృశన్వేషేత్॥
కుంభస్యపశ్చిమేదేశేశాంతిపేనామంసనూచరేత్ । దూర్వాభిస్తీలగోధూ
మైఃపాయసేసఘృతేనచ॥ తిస్పృభిత్తైచదూర్వాభిరేక్షకాచాహుతిర్భవేత్ ।
అద్ధోత్తరసహస్రంనాశతమష్టోత్తరంతునా ॥ గాయత్రైవతుపేనాతస్యం
హవిశత్రచతుష్టయమ్ । తతస్సిష్టకృతంహుత్వాసముద్రాదూర్మిసూక్తతః॥
సంతతామాజ్యధారాంతాంపూర్ణాహుతిమథాచరేత్ । అథాభిషేకంకు
ర్వీతప్రతికుంభస్థితోదక్షైః ॥ ఆపోహిష్మేతినవభిస్సుక్తేనచ తతఃపరమ్ ।

ఇంద్రోలంగత్యచేనైవపావమానైఃక్రమేణతుః॥ఉభయంశృణవచ్చసస్వసిదా
విశపికయా॥ త్రైయ్యంబకేనమంత్రేణజాతవేదసపికయా॥ సముద్రజ్యేష్ఠా
ఇత్యాదిత్రాయంతాంచత్రిభిఃక్రమాత్॥ ఇమాంసప్రచేనైవదేవస్యత్వేతి
మంత్రతః॥ మంత్రేణాథతమిశానంత్యమగ్నైరుద్రభత్యథ॥ తముష్టుహీతిమం
త్రేణభువనస్యపితరంతథా॥ యాతేరుద్రేతిమంత్రేణశివసంకల్పమంత్రతః॥
ఇంద్రత్యావృషభంపంచమంత్రేజ్యేవాభిషేచయేత్॥ ధేనుంపయస్విసిం
దద్యాదాచార్యాయచభూషణైః॥ సదక్షిణమపద్యాహంప్రదద్యాద్రుద్రజా
పినే॥ మహాశాంతింప్రజప్యార్థభాగ్నాథాభోజయేత్తతః॥ నారదః॥
తత్రశాంతింప్రకుర్వీతఘృతదూర్వాతిలాక్షతైః॥ ప్రత్యేకాష్టశతంచైవగాయ
త్యాజహుయాత్తతః॥ స్వర్ణగోభూతిలాన్తద్యాత్యర్చ్యదోషాపనుత్తయే॥
ప్రకారాంతరమదనరత్నేజ్ఞేయం, విస్తరభయాన్నోచ్యతే॥ గ్రహణేరజోద
ర్భసేతుజాతకర్మప్రస్తావేశాంతింవత్సామః॥ ప్రథమర్తవిశేషఃస్మృతిచంద్రి
కాయాం॥ ప్రథమతౌతుపుష్పిణ్యాఃపతిపుత్రపతీస్త్రీయః॥ అత్తతైరాస
నకృత్యాతస్త్రిస్తాముపవేశయేత్॥ హరిద్రాగంధపుష్పాదిదద్యుస్తాంబూ
లకంస్రజమ్॥ దీపైర్నీరాజనంకుర్యాత్సదీపేవాసయేద్ధృహే॥ లవణాపూ
షముద్గాదిదద్యాత్తాభ్యస్త్వితక్తితః॥ ద్వితీయాద్యర్తుఘృతతస్త్రియమమా
హపారిజాతేదక్షః॥ అంజనాభ్యంజనేన్నసంప్రవాసందంతథావసమ్॥ న
కుర్యాత్సార్థవానారీగ్రహణామీతుణంతథా॥ అత్రిరపి॥ వర్జయేన్మధుమాం
సంచపాత్రేభిర్వేచభోజనమ్॥ గంధమాత్యేదివాస్వాపంతాంబూలంచా
స్యశోధనమ్॥ దగ్ధశరావేఘంజితపేయంచాంజలినాపితేత్॥ వదనరత్నేహ
రీతః॥ రజఃప్రాస్తావధశ్శాయీభూమాకాస్తాంయసేపాణౌష్మన్తయే
వాన్నీయాదితి॥ విఘ్నధర్మే॥ ఆహారంగోరసానాంచపుష్పాలంకారధారణ
మ్॥ అంజనంకంతంగంధాన్పితశయాధిరోహణమ్॥ అగ్నిసంస్పర్శసంచైవ
వర్జయేత్సాదిసత్రయమితి॥ తథాచప్రథమతౌపూర్వంస్త్రీసంగమనం నకా
ర్యం॥ పాగ్రిజోదర్భనాత్పత్నీంసేయాద్దత్వాపతత్యథః॥ వృత్తికారేణకుక్రస్య
బ్రహ్మహత్యామవాప్నుయాదితత్రైవాశ్వలాంనోక్తైః॥ ఏతత్ప్రదక్షవర్షా
త్పాక్తిజ్ఞేయం॥ ప్రథమతౌగమనేగాతమేనవిశేషాదర్శితః॥ గౌరీమపిచర
త్యర్థంగచ్ఛేషురుషఆకలః॥ అన్యథావీర్యపాతోహీనహద్రకులపాపకః॥ అ
న్యథాపితదిచ్చయాభవతీతివిజ్ఞానేశ్వరః॥ తత్రముత్తంగమసమాహయాజ్ఞవ
ల్క్యః॥ సోహతర్హిశాస్త్రీణాంసన్మిన్యగ్నాసుగంపానీనితి॥ అస్మత్తవప్యా

హగౌతనుః || ఋతావుపేయాత్సర్వత్రవాప్రతిషిద్ధవర్జమితిమనుః || ఋతు
 సన్విభావికఃస్త్రీశాంతాత్రయష్టోడశస్సృతాః || తాసామాద్యశ్చతస్ర
 స్తునిందితైకాదశితథా | త్రయోదశీచశేషాస్సుస్యప్రశస్తాదశరాత్రయః || మ
 దనరత్నేదేవలః || తస్మాత్త్రిరాత్రంచాండానీంపుష్పితాంపరివర్జయేదితి || త
 త్రిత్యధ్యాదీనాహాద్రీధరః || పవ్యప్తమింపంచదశీంచతుర్థీంచతుర్దశీమవ్యభయత్ర
 హిత్యా | శేషాశ్చభాస్సుస్తిఫయోనిషేకేవారాశ్శశాంకార్యసితేందుజా
 నామ్ || ఉభయత్రపక్షద్వయే, ఆర్యోగరుః, సితశుక్రః, ఇందుజోబుధః || వి
 ఘ్నప్రశేశరవిమిత్రసమీరపౌష్ట్యమూలోత్తరావరుణభాసనిషేకకార్యే | పూ
 జ్యానిపువ్యవసుశీతకరాశ్విచిత్రాదిత్యాశ్చమధ్యమఖలావిఖలాస్సుగిర్యే || వి
 ఘ్నోద్విదిదైవత్యనక్షత్రాణ్యుక్తాని రత్నమాలాయాం || భంశాదస్రయమాగ్ని
 ధాతృశశినశ్శరౌద్విదితీర్వాకృతిః కదూబిజాఃపితరోభగోఽర్యమరవీత్వప్తాహ్వ
 యోమారుతః | శక్రాగ్నిత్యశ్శత్రుత్రఇంద్రనిరృతీతోయంచవిశ్వేవిధిర్గోవిందో
 వసవోంబుపాజవరణాహిర్భుధ్నృపూషాభిధాః || ఉత్తరాశ్శబ్దోనోత్తరా
 త్రయం, అత్రమూలస్యపూజ్యత్వము క్తం యజ్ఞస్యవలీభ్యనతు || ఏవం౧౪౪౬
 స్త్రియంతౌమాంమఘాంచూలంచవర్జయేదిత్యుక్తం - తేనపూర్వత్రమూలం
 చింత్యం-అత్ర||సమానుపుత్రావిషమానుకస్యకేతిజ్ఞేయం || యుగ్తాసుపుత్రా
 జాయంతేస్త్రీయోయుగ్తాసురాత్రిష్వితి హేమాదౌశీశంఖోక్తేః తత్రాశ్శ
 త్రరోత్తరాఃప్రశస్తాః - తదాహాపస్తంబః || తత్రాశ్శత్రరోత్తరాప్రశస్తే
 తి, తత్రైవవ్యాసః || రాత్రౌచతుర్థ్యాంపుత్రసాన్విదల్పాయుర్ధనవర్జితః | పంచ
 మ్యాంపుత్రిణీనారీషప్త్యాంపుత్రస్తుమధ్యమః || సప్తమ్యామప్రజాయోషిదప్త
 మ్యామీశ్వరఃపుమా౬ | నవమ్యాంసుభగానారీదశమ్యాంప్రవరస్సుతః || ఏకా
 దశ్యాంసుధర్మాస్త్రీద్వాదశ్యాంపురుషోత్తమః | త్రయోదశ్యాంసుతాపాపా
 వర్జసంకరకారిణీ || ధర్మజ్ఞశ్చకృతజ్ఞశ్చఅత్తువేదీదృఢవ్రతః | ప్రజాయతేచ
 తుర్దశ్యాంపంచదశ్యాంపతివ్రతా || ఆశ్రయస్సర్వపూతానాంపేదశ్యాంజా
 యతేపుమానితి || అత్రచతుర్థానిషేధేషిస్తాతాంచతుర్థదివసేరాత్రౌగ
 ఛేద్విచతుఃఇతి మహాభారతోక్తేః-చతుర్థేహనిస్తాతాయాయుగ్తాసువా
 గభంసందధాతీతిహరితోక్తేర్వికలాపీజ్ఞేయః - తత్రాపి || స్నానంరజస్వలా
 యాస్తుచతుర్థేహనిశస్యతే | గమ్యానివృత్తేరజసినానివృత్తైకథంచనేత్యాప
 సంహోక్తేర్వ్యవస్థాజ్ఞేయా - అత్రసర్వాసుయుగ్తాసుగమనమావశ్యకం -
 యుగ్తాస్యితిబహువచననిర్దేశాదివిజ్ఞానేశ్వరః - తస్మైచస్యాంరాశౌస్సృ

శేవకార్యం || సుస్థగ్ధౌసకృతృత్రం లక్షణ్యంజనయేత్పుమానితి యజ్ఞప
 లోక్యక్తేః- ఇదంచతైర్గమనమన్యకాలేప్రవి బంధాదినాగమనాసంభవేశ్రా
 డ్ధికాదశ్యాదావపికార్యం - బ్రహ్మచార్యేవపర్వాశ్యా ద్యాశ్చతస్రశ్చవర్జ
 యేదితియాజ్ఞవల్క్యేక్తేః - వ్యాఖ్యాతంచేదంమితాక్షరాయాం - యత్ర
 శ్రాద్ధాదౌబ్రహ్మచర్యంవిహితం తత్రాప్యతౌగచ్ఛతో నబ్రహ్మచర్యస్థలన
 దోషఇతి పర్వాణితిబహుత్వేనాప్తమి చతుర్దశ్యోర్గ్రహణమితచమదసరత్వే
 ష్యేవం - యత్తుహేమాద్రావిరహాశ్యే || దివాజన్మది నేచైవసకుర్యాన్యైః
 సంవతీ | శ్రాద్ధందత్వాచభుక్త్వాచశ్రేయోర్ధీనచపర్వస్తీవతి || తదస్మతువిష
 యం || బ్రహ్మచార్యేవభవతియత్రతత్రాగ్రేమేవసన్నితిమనూక్తేః - చర్వా
 దాతునభవత్వేవ || పర్వణాంపర్యదస్తత్వాత్ - మాధవీయేతు || ఋతుకా
 లంనియుక్తోవానైవగచ్ఛత్ ప్రీయంక్వచిత్ | తత్రగచ్ఛన్తమాప్నోతిహ్యని
 ప్రఫలమేవత్వేతి || వృద్ధమనూక్తేః- శ్రాద్ధేబ్రహ్మచర్యంనియతమిత్యక్తంపృథి
 వీచందోదయేష్యేవం - ఏతత్సతీసంభవేజ్జేయం - అనేకభార్యస్యతుయాగ
 పద్యేహేమాద్రాకశ్యపః || యాగపద్యేతుతీర్థానాంవివాహక్రమశోచ్రజేత్ |
 రక్షణార్థమపుత్రాంవాగ్రహణక్రమశోచివేత్ || గ్రహణవృత్తిగ్రహణం - ఋ
 గ్వీధానే || విష్ణుశ్రోనిజపేత్సుక్తంయోనింస్పృష్టావ్రిభిర్వ్రతీగభాధా
 నంతతఃకుర్యాత్పుత్రోజాయతేధ్రువమ్ || అగమనేదోషమాహ పరాశ
 రః || ఋతున్నతాంతుయోభార్యాంసన్నిధానోషగచ్ఛతి | ఘోరాయాంఘ్రా
 ణహత్యాయాంపవ్యతే నాత్రసంశయః || అస్యాపవాదమాహవదసరత్వే
 వ్యాసః || వ్యాధితోబంధస్థోవాప్రవాసేవ్వఖపర్వసు || ఋతుకాలేపినారీణాం
 ఘ్రాణహత్యాప్రముచ్యతే || వృద్ధాంపంధ్యానుసవ్యత్రాంవృతాపత్యామ
 పుష్పిణీమ్ | కన్యాంచబహుపుత్రాంచవర్జయేన్మన్యతేభయాత్ || వృద్ధాం
 గతరజస్తాం-గర్భధానాంగపహమాకరణేప్రాయశ్చివత్రమాహపారిజా
 తేఆశ్వలాయనః || గభాధానస్యాకరణాత్తస్యాంజాతమదుప్యతి | అకృత్యా
 గాంద్విశేదత్యాకుర్యాత్పుంసవనంపతి || గభాధానంమలమాసగురుకుక్రా
 స్తాదావపికార్యం || ఉత్సవేషుచసర్వేషుసీమంతేఋతుజన్మము | సురాసురే
 జ్యయోచ్చైవ మాఢ్యదోషోనవిద్యతఇతి జ్యోతిర్నిబంధేభృగూక్తేః - ఋతు
 గమనేపరాశరః || ఋతుతుగర్భశంకిత్యాత్పన్నంమైధునిసంస్తృతమ్ || అ
 స్మృతౌతుయదాగచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేచంమూత్రపురీషవత్ || ప్రీణాంతుసన్నానం || ఉభా

వప్యశుచీస్యాతాం దంపతీశయనంగతౌ । శయనాదుత్థితానారీశుచిస్సృజ
శుచిఃపుమానితివృద్ధశాతాతపోక్షే - అత్రకశ్చిద్విశేషఉచ్యతే॥ తత్రరాత్రౌ
రజసిజననాదౌచరాత్రింతిభాగాంకృత్వా ఆద్యభాగద్వయే చేత్పుర్వదినం
గ్రాహ్యం - పరతస్మాత్తరదినమితిమితాక్షతాయాం- యత్తు - పాగర్ధరా
త్రాత్పగ్నిగ్వాసూర్యోదయాత్పుర్వ దినంగ్రాహ్యమిత్యుక్తం - తత్రదేశా
చారాద్వ్యవస్థా- తథాసప్తదశదినపర్యంతం పునరజోదర్శనే స్నానమాత్రం
అష్టాదశేషికరాత్రం ఏకోనమిశేద్వ్యహః వీంశతిప్రభృతిత్రిరాత్రమితి - త
తఏవజ్ఞేయం- యత్తు ॥ చతుర్దశదినాదర్వాగశుచిత్వంసవిద్యుతృతి॥ తత్రస్నా
నప్రభృతిత్వమభిప్రేతం - ఏతచ్ఛ్రవ్యస్యావింశతిదినోత్తరం పాగ్నిశోరజస్త
తైవ - యస్యాస్తవ్సర్వాకృగ్నిశోరజస్త్రోక్తంస్మృత్యర్థసారే ॥ త్ర
యోదశదినాదూర్ధ్వంపాగ్నియోరజో వతీనామేకాదశదినాత్పగ్నిశుచిత్వం
నాస్తి - ఏకాదశదినేషికరాత్రంద్వాదశేద్విరాత్రంఊర్ధ్వంతిరాత్రమితిప్ర
యోగపారిజాతేస్యేవం- రోగజేతుతతైవవిశేషస్సంగ్రహే ॥ రోగేణయ
ద్రజఃస్త్రీణామన్వహంహిప్రవర్తతే । నాశుచిస్తుభవేత్తేనయస్నాద్వైకారి
కంమతమితి॥ కర్మాధికారస్తురజోనివృత్తావేవ॥సాధ్వాచారానతావత్సాన్య
త్సాత్పాపిస్త్రీరజస్వలాః॥యావత్ప్రవర్తమానం హిరజోనైవనివర్తతృతి-
శ్రాద్ధహేమాద్రాశంఖోక్షే-తత్రాపిస్వకాలేఅశుచిరేవేత్యాహ - ఋష్య
శృంగః॥ రోగజేవర్తమానేషికాలేనిర్యాతికాలజమ్ । తస్మాత్కాలేప్రమత్తా
సాన్యదన్యధాసంకరోభవేత్ ॥ తథారజస్వలాయఃరజస్వలాంతరస్పర్శేలకా
మతస్సాన్నినంకామతఃఉపవాసః - పంచగవ్యాశనంచ- అనవర్తానాంతుభాగ్ని
హ్మణ్యోఃక్షత్రియాదిస్పర్శేక్రమేణకృచ్ఛాగ్నిధృపాదోనకృచ్ఛాగ్నికృచ్ఛాగ్నిః-క్ష
త్రియాదినాంతుకృచ్ఛగ్నిపాదఏవ- క్షత్రియాదినాంహేనవర్తాస్పర్శేత్రిరాత్ర
ముపవాసః-వైశ్యాశ్శూద్రోగ్నిఃపూర్వయాస్పర్శేపూర్వాత్రంద్విరాత్రంచఏ
తచ్ఛ్రవ్యకామతః- అకామతస్తుపాగ్నికృచ్ఛేర్ధరనశనంతికామతఃచాండాలాదిస్పర్శే
ప్యనశనమేవపాగ్నికృచ్ఛే - కామతస్తుప్రథమేహ్నోత్యహఃద్వితీయేద్వ్యహః
తృతీయఏకాహశ్శ్వస్పర్శే తుద్వ్యహఏకాహేవాభుంజానాయాశ్చిండా
లాదిస్పర్శేషడాత్రం - ఉచ్చిష్టయోస్సపర్శేతుకృచ్ఛగ్నిత్యాగిమితాక్షరా
యాంజ్ఞేయం- స్మృత్యర్థసారేతుసర్వత్రబాలాపత్యాయాః॥ స్పర్శేస్నానేకృ
తేభుక్తఃపశ్చాదశనప్రత్యన్నాయృతి- స్నానవిధించాహపరాశరః॥ స్నాతే
వైమిత్తికేపాగ్ని నారీయదిరజస్వలా । పాత్రాంతరితతోయేనస్నానంకృ

తావ్రతంచరేత్ || సిక్తగాత్రాభవేదద్భిసాస్మింగోపాంగాకథంచన | నవస్త్ర
 పీడనంకుర్యాన్నాన్యద్వా సశ్చధారయేత్ || అథరజస్వలాస్నానం దైవజ్ఞవ
 ల్లభః || బ్రహ్మనురాధాశ్విససోమభేషహస్తానిలాఖండలవాసవేష || విశ్వ
 ర్యమర్చోత్తరభాద్రభేషవరాంగనాస్నానవిధిఃప్రదిప్తః || జ్వరేతూశనాః || జ్వ
 రాభిభూతాయానారీరజసాచపరిప్లుతా | కథంతస్యాభవేచ్ఛేచంశుధిసాస్య
 తేనకర్మణా || చతుర్థేహానిసంప్రాప్తేస్సు శేదన్యాతుతాంస్త్రీయమ్ | సా
 సచైలావగాహ్యపసాస్నాత్వాస్నాత్వాపునస్సప్త శేత్ || దశద్వాదశకృత్వో
 వాఅచామేచ్ఛపునఃపునః | అంతేచవాససాంత్యాగస్తతశ్చుద్ధాభవేత్తుసేతి ||
 ఇదంచాతురమాత్రేజ్ఞేయం || ఆతురేస్నానఉత్పన్నదశకృత్వాహ్యనాతురఇ
 తిపరాశరోక్తేః - రజసోఽజ్ఞానేతుపరాశరమాధవీయేప్రజాపతిః || అజ్ఞా
 తేమలేసాచమలవద్వసనాయది | కృతంగృహేషుదృష్టంస్యాచ్ఛుద్ధిస్తస్యాస్త్ర
 రాత్రతః || దేవజానీయేకారికాయాం || ఉచ్ఛిష్టాతుద్విజాతీనారజస్త్రీయ
 దిపశ్యతి | ఉపవాసమాధోచ్ఛిష్టేఽర్ధోచ్ఛిష్టేత్య్రహంతీపేదితి || — అథ
 పుంసవనం - ప్రయోగపారిజాతేజాతుకర్ణ్యః || ద్వితీయేవాతృతీయేవామా
 సిపుంసవనంభవేత్ | వ్యక్తేగభేభవేత్కార్యంసీమంతేనసహాభవా || బృ
 హస్పతిః || తృతీయేమాసికర్తవ్యంగృష్టైరన్యత్రశోభనమ్ || గృష్టేచ్ఛతుర్థేమా
 సేతుషష్టేమాన్యథవాప్తమే || సకృత్ప్రసూతాగృష్టిః - ఏతేనప్రతిగర్భవపీభ
 వతీతివిజ్ఞాయతే - బహ్వృచకారికాపి || కర్తాస్యాద్దేవరస్తస్యాయస్యాఃపత్య
 రసంభవః | ఆవర్తతదంకర్మప్రతిగర్భమితిస్థితిః || బ్రాహ్మే || గభాధానా
 దిసంస్కారాపితాశ్చేష్ఠతమఃస్మృతః | అభావేన్వకులీనస్సన్యాత్వాంధవోవా
 న్యగోత్రజః || మదనరత్నేనత్యవ్రతః || వృతోదేశాంతరగతోభ్రాస్త్రీయ
 ద్యసంస్కృతా | దేవరోవాగురుర్వాపి వంశ్యోవాపిసమాచరేత్ || హే
 మాద్రోయమః || ప్రథమేమాసిద్వితీయేవాయదాపునక్షత్రేణచంద్రమాయు
 క్తస్సాన్యదితివరాహః || హస్తోమూలంశ్రవణః పునర్వసుర్మృగశిరస్తథాపు
 ష్యఃపుంసంజ్ఞకేషుకార్యేష్యే తానిశుభాసిధిప్త్యాని || అనూరాధాపిపుంస
 త్కృతం - అనూరాధాహ్నిమావర్ధయంతేఇతిశ్రుతేః - గర్గోపి || పున్నామాశ్ర
 వణస్త్రీయోహస్తశ్చైవపునర్వసుః | అభిజిత్వోష్టపాచైవఅనూరాధాత
 థాశ్వయుక్ || నృసింహః || రిక్తాంపర్వచనవమీంత్యక్వాపుంసవనేశుభాజ్యో
 తిర్నిబంధేవసిద్ధః || మృత్యుశ్చపౌరేస్తనహానిరిందోర్మృతప్రజాపుంసవనేషు
 ధన్యకాశీవవంధ్యాభవతీహకుశ్రేస్త్రీపుత్రలాభోరవిభాషజీవైః || అనవలూ

భనస్యాప్యయమేవకాలాదివికాయాంతః॥ చతుర్థేనవలోభనమిత్యుక్తం—
 అథసీమంతః-హేమాద్రావైజవాపః॥ అథసీమంతోన్నయనం - చతుర్థేపవ
 మేషక్షేచేతి-వసీష్టః॥ చతుర్థేనప్తమేమాసిషష్టేవాప్యథవాప్తమే॥ హేమా
 ద్రాశంఖఃగర్భస్పందనేసీమంతోన్నయనంయోవద్వాప్రసవః కాష్ఠాఃజినిః॥
 గభఃలంబనమారభ్యయావన్నప్రసవస్తదాసీమంతోన్నయనంకుర్యాచ్ఛంఖ
 స్యవచనంయథా॥ మాసశ్చాత్రసౌరః॥ సావనోవాకాలవిధానే-చతుర్థషష్ఠా
 ప్తమమాసభాజిసౌరేణగభేప్రథమంవిధేయం॥ సీమంతకర్తృద్విజభామినీనాం
 మాసేష్టమేవిషుబలించకుర్యాత్॥ వసీష్ఠః॥ చతుర్థేసావనేమాసిషష్టేవాప్య
 థవాప్తమే॥ జ్యోతిర్నిబంధేనారదః॥ అరిక్తాపర్వదివసేకుజజీవారూ-వాసరే।
 కాలవిధానే॥ సీమంతేతిప్యవస్తాదితి॥ హరిశశభృత్పెష్టవిధ్యుత్తరాఖ్యాఃప
 తుచ్చిద్రంచరిక్తాపిత్వవిధిమపహయాపరాస్సృగిప్రశస్తాః॥ అదితిఃపునర్వ
 సుఃపతుచ్చిద్రంచాహవసీష్ఠః॥ చతుర్దశీచతుర్థిచఅష్టమినవమీతథా। వస్తీ
 చద్వాదశీచైవపతుచ్చిద్రాఃప్రకీర్తితాః॥ క్రమాదేతానుతిథిమవర్జసియా
 శ్చనాడికాః। ధూతాఃష్టమనుగతత్వాంశ్చ౧౫౧౬౧౭౧౮౧౯౧౦౧౧౧౨౧౩౧౪౧౫౧౬౧౭౧౮
 నాః॥ కాలనిర్ణయే॥ శుభసంస్థేతిశానాథచతుర్థించచతుర్దశీంపౌర్ణమాసీంప్ర
 శంసంతి కేచిత్సీమంతకర్తృణి॥ బృహస్పతిః॥ పూర్వపక్షశుభఃపోక్తిఃకృష్ణ
 శ్చాంత్యతికంచిना। చతుర్దశీచతుర్థిచశుక్లపక్షేశుభఃప్రదే॥ నారదః॥ విషతు
 త్రియయోకుర్యాద్వివాసీమంతకర్తృత్॥ వైశ్యశూద్రకయోరేతద్దివానిశ్య
 పికేచన॥ వారాఃపూర్వోక్తావవలీచునకృతా-ర్యమితిజ్ఞానేశ్వరః॥ స
 కృచ్ఛసంస్కృతానారీసర్వగభేషు సంస్కృతేతిదేవలోక్తే॥ సకృత్ప్రతిగ
 భంవాకార్యమితిహేమాద్రిః॥ సకృచ్ఛకృతసంస్కారాసీమంతేనద్విజప్రొ
 యః॥ యంయంగభంప్రసూయంతేససర్వస్సంస్కృతోభవేదితి॥ హారీతోక్తే॥
 సీమంతోన్నయనంకర్తృనస్త్రీసంస్కారణ్యతే। కేచిద్రభఃస్యసంస్కారాత్ప్ర
 తిగభంప్రయుంజతఇతిహేమాద్రావిష్ణవచనాచ్చ-సపవ॥ స్త్రీయద్యకృత
 సీమంతాప్రసవేతుకథంచన। గృహీతఘత్రావిధివత్సునస్సంస్కారవర్హతి॥ సీ
 మంతేథోజనేపాత్రీయశ్చిత్తముకంపరాశరమాధవియేధామ్యేన॥ బ్రహ్మ
 దనేచసోమేచసీమంతోన్నయనేతథా। జాతకర్తృనవశ్రాద్ధేభుక్వాచాంద్రా
 యణంచరేత్॥ ఋగ్వీధానేతు॥ అరాగినేజపేన్మంత్రంశతవారంసంశయః।
 సీమంతేచయదాభుక్తేముచ్యతేకృషాత్తదేతి॥ అథగర్భిణీతత్పరిధర్మాః,
 వరాహః॥ సామిషమశసంయత్నాత్ప్రమదాపరివర్జయేదతఃప్రభృతి॥ గృ

హ్యకారికా ॥ అంగారభస్మాస్థికపాలచుల్లిశూర్పాచికేషూపవిశేష్సనారీ ॥
 సోలూఖలాద్యేదృషదాదికేవాయంత్రేతుమాద్యేనతథోపనిష్టా ॥ నోమార్జ
 నీగోమయపిండకాదాకుర్యాన్నవారిణ్యవగాహనంసా । అంగారభూత్యాన
 సఖైర్లిఖేత్ప్రేతకలింపపుభాంగమథోనకుర్యాత్ ॥ నోముక్తకేసీవశాభవా
 స్యాద్భుజ్ క్తేనసంధ్యావసరేనశేతే । నామంగళంవాక్యముదీరయేత్సాశూ
 న్యాంలయందృతుతలంసయాయాత్ ॥ విష్ణుధర్మోత్తరే ॥ కటుతీర్ణకషాయా
 ణీఅత్యుష్ణలవణానిచ । ఆయాసంచవ్యవాయంచగభిణీవర్జయేత్సదేలి ॥ హే
 నూద్రోకాండిన్యః ॥ ముండనంపిండదానంచప్రేతకర్తృచనర్వశః । నజీవప్తిత్య
 కుకుర్యాద్భుజ్విణీపత్రరేవచ ॥ మితాతురాయాంఉదన్వతోభసిన్నానంసఖకే
 శాదికర్తనమ్ । అంతర్వల్యాఃపతిఃకుర్యాన్నప్రజాజాయతేద్రువం ॥ శృణ్వీ
 చంద్రోదయేగారుడే ॥ గయాయాంపిండదానస్యనకదాచిన్నిరాక్రియా ॥ అ
 త్రకాలేదాప్రత్యయస్యతేర్నిషిద్ధకాలస్యైవాపవాదోనతుజీవప్తిత్యకగభి
 ణీపత్యాశాచాదినిమిత్తస్య నిమిత్తసంయోగస్యకాలసంయోగాద్యేదేనాప
 వాదాభావాత్ - అగ్నిహోత్రవత్తయావజ్జీవపరత్వాభావాత్ - అన్యధా
 శౌచేపిగయాయాత్రాశ్రాద్ధంచస్యాత్ - యత్రనిమిత్తసంయోగస్యాపవా
 దోయథాశాచేగ్నిహోత్రాదేర్వధావాజీవప్తిత్యకస్యాపవాదోమాతగ్గ
 యాన్వప్తకాదాతదేవభవతి - నాన్యదితినంత్యేపః - ప్రయోగపారిజాతేక
 శ్యపః ॥ గర్భిణీకుంజరాశ్వాదిశైలహర్ష్యాదిరోహణమ్ । వ్యాయామంశీఘ్ర
 గమనంశకటారోహణంత్యజేత్ ॥ శోకంరక్తవిమోక్షంచసాధ్యసంకుట్రా
 సనమ్ । వ్యవసాయందివాస్వాపం రాత్రోజాగరణంత్యజేత్ ॥ మదనరత్నై
 స్కాండే ॥ హరిద్రాంకుకుమంచైవసింధూరంకజ్జళంతథా । కూర్పాసకంచ
 తాంబూలంమాంగల్యాభరణంశుభమ్ ॥ కేశసంస్కారకబరీకరకర్ణవిఘ్నా
 పణమ్ । భర్తృరాయుష్యమిచ్ఛంతివర్జయేద్గర్భిణీసహి ॥ బృహస్పతిః ॥ చతుర్దే
 మాశీషష్టేవాప్యప్తమేగర్భిణీయదా । యాత్రానిశ్యంపివర్జ్యాస్యాదాపాఢే
 తువిశేషతః ॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ దౌహృదస్యాప్రదానోనగభిణీదోషషవాఘ్న
 యాత్ । వైరూప్యంమరణంవాపితస్త్వత్కార్యంప్రియః ॥ దౌహృ
 దంగభిణీప్రియంతత్రైవాశ్వలాయసః ॥ వపనంమైథునంతీర్థంవర్జయేద్గభి
 ణీపతిః ॥ శ్రాద్ధంచసప్రమాన్తాసాదూర్ధ్వంచాన్యత్రవేదవిత్ ॥ శ్రాద్ధంతద్భి
 జనమితిప్రయోగపారిజాతః ॥ కాలవిధానేషుహూరదీపికాయాంచ ॥ డ్యే
 రంశవాసుగమనంసఖ్యంతీనంచయుద్ధాదివాస్తుకరణంవ్యతియారయానమ్ ॥ ఉ

మృతాశౌచస్యమధ్యేతువుత్రజన్మయదాభవేత్ | అశౌచాపగమేకార్యంజాత
కర్మయథావిధితి స్మృతిసంగ్రహాత్తే రాశౌచాంతేకార్యమిత్యాహుః -
స్మృత్యర్థసారేపివికల్పఉక్తిః || మృదుధృవచరతీపభేషేషాముదయేషుచ |
గురౌశుక్రేథవాకేంద్రజాతకర్మచనామచ || మృద్వాదిలక్షణమాహాశ్రీధరః ||
రోహిణ్యుత్తరభం స్థిరంగిరిశమూల్మేంద్రో రగాదారుణంతీప్రచాన్విదినేశ
పుష్యమనలేంద్రాగ్నితుసాధారణమ్ | ఉగ్రంపూర్వమఘాంతకంమృదుగతిత్వా
ప్రాగ్రాత్యమైత్రంచరంవిష్ణుస్వాతీశతోడువస్వదితయఃకుర్యస్సృసంజ్ఞాఫలమ్ |
అత్రసర్వత్రజాతకర్మనామకర్మాదావక్రుకాలాతిక్రమనక్షత్రాదికంజ్ఞేయం ||
దేశకాలోపపూతాద్యైఃకాలాతిక్రమణంయది | అనస్తగేజ్యేందుసితతత్తా
ర్యంచోత్తరాయణేతి మదనరత్నేనారదోక్తే || బృహస్పతిరపి || ముఖ్యా
లాభేవిధిజ్ఞేనవిధిశ్చింత్యోప్రమాదతః | నక్షత్రతిథిలగ్నానాం విచార్యైతంపు
నంపునః || సూతకేసంధ్యాదావిశేషంవత్సాహుః - అథజన్మనిదుష్టకాలాః -
తత్రగండాంతఃజ్యోతిర్నిబంధేనారదః || పూర్వానందాఖ్యయోస్తిథ్యోస్సంధి
ర్వాడిద్వయంతథా | గండాంతంమృత్యుదంజన్మయాతోద్వాహప్రతాదిషు ||
కుశీరసింహయోఃకీటచాపయోర్ద్విమేషయోః | గండాంతమంతరాళంస్యాద్ధ
టికార్థంమృతిప్రదమ్ || సార్యేంద్రపాష్టభేష్యం త్యమాడశాంశాభసంధయః |
తదగ్రభేష్యాద్యపాదాభానాంగండాంతసంజ్ఞకాః || రత్నమాలాయాం || పా
ష్టాశ్విన్యోస్సాగ్నిరపిత్రక్షయోశ్చయచ్చజ్యేష్ఠామూలయోరంతరాళమ్ | స్యా
ద్గండాంతంస్యాచ్చతుర్వాడికంహియాత్రాజన్తోద్వాహకాలేష్యనిష్ఠమ్ || ర
త్నసంగ్రహేనవసితారిష్టే || సర్వేషాంగండజాతానాంపరిత్యాగోవిధీయ
తే | వర్ణయేద్దర్శనంశ్రావంతచ్చపాఞ్చానికంభవేత్ | తిథ్యర్థగండేపితృమా
తృనాశోలగ్నేతుసంధౌతనయస్యనాశః | సర్వేషునోజీవతిహంతిబంధూస్తే
వస్తుసస్యోచ్చహువారణాశ్వః || అధైషాందానముత్తరగాగ్నేతిధిగండేత్వ
నద్వాహంనక్షత్రేధేనురుచ్యతే || కాంచనంలగ్నగండేతుగండదోషేవిసశ్యతి ||
ఉత్తరేతిలపాత్రంస్యాత్పుష్యేగోదానముచ్యతే || అజాప్రదానంత్యాష్ట్రే
స్యాత్పూర్వామాథేవకాంచనమ్ | ఉత్తరాపుష్యచిత్రానిస పూర్వామాథో
ద్భవస్యచ || కుర్యాచ్చంతింప్రయత్నేననక్షత్రాకరజాంబుధః || అథాగ్నేషా
ఫలం || మూర్ధాస్యనేత్రగళకాంసయుగంచబాహుహృజ్జానుగుహ్యపదమిత్య
హిదేహభాగః | బాణాద్రినేత్రహుతభుక్కుత్రిగాగధుద్రవణ్మందపంచశిరసః
క్రమశస్తునాడ్యః || రోజ్యంపిత్రుక్షయోమాతృనాశఃకామక్రియారతిః | పితృ

భక్తోబలీస్వస్మస్తాన్యగీభోగీధనీక్రమాత్ || అథజ్యేష్ఠాఫలంబ్రహ్మయామ
 శే || జ్యేష్ఠాదాజననీమాతాద్వితియేజననీపితా తృతీయేజననీభ్రాతృస్వయం
 మాతాచతుర్థకే || ఆత్మానంపంచమేహంతిషష్ఠేగోత్రతయోభవేత్ | సప్త
 మేచోభయకులంజ్యేష్ఠభ్రాతరమష్టమే || నవమేశ్వశురంహంతిసర్వంహంతి
 దశాంశకఇతి- అథమూలఫలం-భల్లాటః|| అథుక్తమూలసంభవంపరిత్యజేత్తు
 బాలకంసమాప్త్యకంపితాథవాసతస్తుఖంవిలోకయేత్ | తదాద్యపాదకపితా
 ద్వితీయకేజన్యభగవత్యయస్తృతీయకేచతుర్థకేశ్శుభావహః || ప్రతీపమంత్య
 పాదతఃఫలం తేదేవసార్పభే || అథుక్తమూలంత్యాహవృద్ధవసీప్తః || జ్యేష్ఠాం
 తేఘటికాచైకామూలాదౌఘటికాద్వయమ్ | అథుక్తమూలమిత్యాహస్త
 త్రజాతంశిశుంత్యజేత్ || కేచిజ్యేష్ఠాంత్యమూలాద్యంచపాదమథుక్తమూ
 లమాహుః-కశ్యేపసంహితాయాంత్యస్యథోక్తం|| మూలాద్యపాదజోహంతి
 పితరంతద్వితీయజః | సూతరంస్వంత్యతయోర్ధా౯సుహృదంత్యతీయజః|| ఫ
 లంతదేవసార్పరేప్రతీపంత్యపాదతః|| అథమూలవృక్షః-జయార్ణవే|| మూ
 లంస్తంభస్తవచాశాఖాపత్రంపుష్పంఫలంశిఖా | వేదాశ్చమునయశ్చైచ్చవదిశ
 శ్చవనవస్తథా || సంచాబాణారసారుద్రా మూలభేదఃప్రకీర్తితః | మూలే
 మూలవిశాళాయస్తంభేహార్ధనత్యయః || త్వచిభ్రాతృవినాశాయశాఖామా
 తృవినాశకృత్ | పత్రేనపరివారస్యాత్పుష్పేషుసృపల్లభః || ఫలేషులభతే
 రాజ్యంశిఖాయామల్పబీజితమ్ || అన్యత్రప్వస్యథోక్తం || మూలేనప్రఘటిషు
 మూలహాసనంస్తంభేష్టసుగృత్యయంత్యగ్నిగ్ధువినాశనంచఘటేరుద్రై
 ర్హతోమాతులః | పత్రేరైస్సుకృతీతుబాణకుసుమేషులతీఫలేసాగరైరాజా
 వహ్నిశిఖాల్పమాయురితిసన్తూలాంఘ్రిపేస్యాత్ఫలమ్ || భూపాలవల్లభః||
 వృషాశిసింహేషుఘటేచమూలండినిస్థితంయగ్ధుతులాంగనాంత్యే | పాతా
 శగంమేషధనుఃకుశీరనక్రేఘనుర్ద్రేష్వితిసంస్కరంతి || స్వర్గేమూలేభవేద్రా
 జ్యంపాతాశేచేద్ధనాగమః | మర్త్యలోకేయదామూలం తదాశూన్యంస
 మాదిశేత్ || వసీప్తః || వైశ్యత్యభోద్భూతసుతస్సుతావాషిప్రాదవశ్యం
 శ్వశురంనిహంతి | తదంత్యపాదేజనితోసహంతితస్యోత్క్రమేణాహిభవేకశ
 త్రమ్ || సురేశతారాజనితాధవాగ్రజంఽష్విదైవతారాజనితాతుశేవరమ్ | పు
 రందరరేజనితస్సుతస్తథాస్వస్యాగ్రజంహంతినపుత్రికాయది || ప్రయోగపాతి
 జాతే|| మూలజాశ్వశుశంహంతివ్యాశజాచతదంగనామ్ | మాహేంద్రజాగ్ర
 జంహంతిదేవరంతుద్విదైవజా || నృసింహప్రసాదే || ధవాగ్రజంహంతిసురం

ద్రజాతాతథైవపత్న్యభగినింపుమాంశ్చ | ద్విదైవజాదేవరమాశుహన్యా
 ద్భార్యానుజామాశునిహంతిసూనుః || పత్న్యగ్రజామగ్రజంపాహంతిశ్యేష్ఠ
 ర్జుజిపుమాన్ | తథాభార్యాస్వసారంవాశాలకంవాద్విదైవజః || కన్యకాదే
 వరంహంతివిశాఖాంత్యసముద్భవా | ఆద్యపాదత్రయేనైవఆద్యభేతుపుమాన్స
 వేత్ || సహన్యాదేవరంకన్యాతులామిశ్రద్విదైవజా | తద్యత్సంతోద్భవా
 వర్జ్యాదుష్టావృద్ధి కపుచ్ఛవత్ || చిత్రాద్యధేవుష్యమధ్యేష్ఠిపాదేపూర్వపా
 థాధిష్ఠ్యపాదతృతీయే | జాతేపుత్రశ్చోత్తరాద్యవిధత్తేమాతాపిత్రోర్భా
 తరంబాలనాశనమ్ || ద్విమాసంచోత్తరాదోషంపుష్కేచైవత్రిమాసకః | పూ
 ర్వాపాథాష్టమేమాసిచిత్రాపాణ్డానికంఘలమ్ || సవమాసంతథాక్షేపా
 మూలేచాష్టకవర్షకమ్ | శ్యేష్ఠాపంచదశోమాసీపుత్రదర్శనవర్జితా || వసిష్ఠః ||
 వ్యతీపాతేంగహనిస్సాన్యత్పరిఘమ్మత్యమాదిశేత్ | వైద్యతాపితృహనిస్సాన్యన్న
 ష్టేదాబంధతాంప్రజేత్ || మూలేసమూలనాశస్సాన్యత్కులనాశోద్భృతాభ
 వేత్ | వికృతాంగశ్చహీనశ్చసంధ్యయోరుభయోరపి || పర్వణ్యపిండసూతౌ
 చసర్వారిష్టభయప్రదః || తద్వత్సదంతజాతశ్చపాదజాతస్తథేవచ | వి
 పగితప్రసూతౌతునాభినాశేనవేష్టితః || రాష్ట్రస్యస్వపతేశ్చైవస్వస్యాపిచ
 వినాశకః | తస్మాచ్ఛాంతింప్రకుర్వీత్గ్రహణాంకూరచేతసామ్ || గర్గః || కృ
 ష్ణాంచతుర్దశింబోధాంకుర్యాదాదౌఘభంస్సృతమ్ | ద్వితీయేపితరంహంతి
 తృతీయేహంతిమాతరమ్ || చతుర్థేమాతులంహంతిపంచమేవంశనాశనమ్ || ష
 ష్టేతుధననాశస్సాన్యదాత్మనోవంశనాశనమ్ | తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనశాంతిం
 కుర్యాద్విధానతః || అథపిత్రోర్మక్షత్రేజస్తదోషః | తత్రదేవకీర్తిః || యద్యేక
 స్త్రిన్ద్విజాయంతేదుహితరోధవాపుత్రాః | పితరంతకరాహ్యేతేయద్యప
 రేప్రీతిరతులాస్యాత్ || గర్గః || ఏకస్త్రిన్మైవనక్షత్రభ్రాత్రోర్వాపితృపుత్ర
 యోః | ప్రసూతిశ్చతయోర్మృత్యుచ్ఛవేదేకస్యనిర్భీతమ్ | శానకః || గ్రహణే
 చంప్రసూర్యస్యప్రసూతిర్యదిజాయతే | వ్యాధిషీడాతదాస్త్రీణామాదాతు
 ఋతుదర్శనాత్ || ఇత్థంసంజాయతేయస్యతస్యమృత్యుర్నసంశయః || శాంతిస్తు ||
 తద్యత్పాథిపతేరూపం సువర్ణేనప్రకల్పయేత్ | సూర్యగ్రహేసూర్యరూపం
 హైమంచంద్రుతురాజతమ్ || రాహురూపంప్రకుర్వీతనాగేనైవవిచక్షణః ||
 నాగస్సీసం || త్రయాణాంచైవరూపాణాంస్థాపసంతత్రకారయేత్ || ఆకృ
 ష్టేనాప్యాయస్వస్వర్భానోరితిపూజామంత్రాః - సక్షత్రదేవతాయాస్త
 న్మంత్రేణ || సంపూజ్యతుయశేత్సూర్యంసమిత్భిశ్చర్కంసంభవైః | చంద్రగ్ర

హేచపాలాశైర్దూర్వాభిరాహుమేవచ ॥ సమద్భిర్బ్రహ్మవృక్షస్యభేశా
 యజుహుయాద్భుధః । ఆశ్వేనచరుణాచైవతిలైశ్చజహుయాత్తతః ॥ పం
 చగవ్యైఃపంచరత్నైఃపంచత్వక్పంచపల్లవైః । జలరోషధికలైశ్చలభిమే
 కంసమాచరేత్ ॥ మంత్రైర్వారుణగంధూతైరాహోహిష్టాదిభిస్త్రీభిః । ఇమం
 మేగంగేవరతస్తత్త్వామీతిమంత్రకైః ॥ యజమానస్తతోదద్యాత్ భక్త్యాప్ర
 తిక్యతిత్రయమితి ॥ మాత్యే ॥ అకాలప్రసవానార్యఃకాలాతితప్రజాస్తథా ।
 వికృతప్రసవాశ్చైవయుక్తప్రసవకాస్తథా ॥ అమానుషాలముండశ్చలజా
 తవ్యంజనాస్తథా । హీనాంగాలధికాంగాశ్చజాయంతేయదివాస్త్రీయః ॥
 పశవఃపక్షిణశ్చైవతవైవచసరీస్పవాః । వినాశంతస్యదేవస్యశలస్యచవిని
 ర్దిశేత్ ॥ నిర్వాసయేత్తాంసగరాత్తతశ్శాంతింసమాచరేత్ ॥ పాద్మే ॥ ఉప
 రిప్రథమంయస్యజాయంతేచశిశోర్ద్విజాః । దత్తైర్వాసహయస్యస్యాజ్జన్మభార్గ
 వసత్తమ । ద్వితీయేచతృతీయేచచతుర్థేపంచమేతథా ॥ యదాదంతాశ్చజా
 యంతేమాసేచైవమహాత్ భయమ్ । మాతరంపితరంవాధఖాదేదాత్సానమేవ
 చ । జగపృష్ఠగతంచాలంనౌస్థంవాస్థాపయేద్ద్విజు । తదబావేతుధర్మజ్ఞకాంచ
 నేవావరాసనే ॥ సర్వాషక్తైస్సర్వగంధైర్ద్వీజైఃపుష్పైఃఫలైస్తథా । పం
 చగవ్యేనరత్నైశ్చపతాకాభిశ్చభార్గవ ॥ స్థాలీపాకేనధాతారంఘాజయేత్త
 దసంతరమ్ । సప్రాహంచాత్రకర్తవ్యంతథాబ్రాహ్మణభోజనమ్ ॥ భద్రా
 సనేనివేద్యైసంమృతభిర్ముతైఃఫలైస్తథా । సర్వాషక్తైస్సర్వగంధైస్సర్వభి
 జైస్తథైవచ ॥ స్నానయేత్పుజయేచ్ఛాత్రవహ్నింసోమంసమీరణమ్ । పర్వ
 తాంశ్చతథాఖ్యాతాస్తేవదేవంచకేశవమ్ ॥ ఏతేషామేవజుహుయాద్భుత
 మగ్నాయథాదిధి । బ్రాహ్మణానాంతుదాతవ్యా తతస్సంఘాజ్యదక్షిణా ॥
 బ్రహ్మయామశే ॥ ప్రథమందంతనిర్ముక్తిరార్థస్యంచాలస్యచేత్ భవేత్ క్లేశాయ
 మాతులస్యేహతదాప్రోక్తామనీషిభిః ॥ సౌవర్ణంరాజతం వాపితామ్రంకాం
 స్యమయంతువా । దధోర్దవనేనసంఘర్షంపాత్రందద్యాచ్చిశోకరే ॥ సమం
 త్రంభాజనందత్వాసపశ్యేన్మాతులశ్శిశుమ్ ॥ సాలంకారంసవస్త్రంచశిశుమా
 లింగ్యసాదరమ్ ॥ తత్రమంత్రః ॥ రతుమాంభాగినేయత్వంరతుమేనకలంకు
 లమ్ । గృహీత్వాభాజనంసాన్నంప్రసనోష్ఠభవసర్వదా ॥ నిర్విఘ్నంకురుకల్కా
 ణనిర్విఘ్నంచస్వమాతరమ్ । మయ్యాత్మానమధిష్ఠాస్య చిరంజీవమయాస
 హ ॥ ఏవంకృతేవిధానేతువిఘ్నోకోపిగజాయతఇతి—అథత్రికశాంతిః- శాం
 తిసర్వస్య ॥ సుతత్రయేసుతాచేత్సాస్యేత్తత్రయేషాసుతోయది । మాతా

త్రోమలస్యాపితదానిష్టం మహద్భవేత్ ॥ శ్రేష్ఠనాశోధనేహనిర్దుఖంవాసు
 మహద్భవేత్ । తత్రశాంతిప్రకుర్వీత విత్రశాత్మవివర్జితః ॥ జాతస్యైకాద
 శాహేవాద్వాదశాహేశుభేదినే । ఆచార్యమృత్విజోవృత్త్యాగ్రహయజ్ఞపు
 రస్సరమ్ ॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహేశేంద్రప్రతిమాస్వర్గతఃకృతాః । పూజయేద్ధా
 న్యరాశిస్థకలశోపరిశక్తితః ॥ పంచమేకలశేరుద్రం పూజయేద్ద్రుద్రసంఖ్య
 యా । రుద్రసూక్తానిచత్వారిశాంతిసూక్తానిసర్వశః ॥ ద్విజఙ్కోజక్షేద్ధోమ
 కాలేశుచిసమాహితః । ఆచార్యోఽముహుయాత్తత్ర సమిదాజ్యుతీలాంశ్చరు
 మ్ ॥ అష్టోత్తరసహస్రంవాశతంవాత్రిశతంతువా । దేవతాభ్యశ్చతుర్వక్త్రా
 దిభ్యోగ్రహపురస్సరమ్ ॥ బ్రహ్మాదిమంత్రైరింద్రస్వయంత్రంబ్రహ్మయ మహే ।
 తతస్సిద్ధిప్రకృతంహుత్వా బలింపూర్ణాహుతింతతః ॥ అభిషేకంకుటుంబస్వ
 కృత్యాచార్యంప్రపూజయేత్ । హిరణ్యంధేనురేకాచ ఋషీజాండక్షిణాత
 తః ॥ ఆజ్యస్యవీక్షణంకృత్యాశాంతి పారంతుకారయేత్ । ప్రతిమాగృరవేద
 త్వాఉపసాగరసమన్వితాః ॥ బ్రాహ్మణానోజయేచ్ఛక్త్యాదీనానాధాంశ్చ
 తర్పయేత్ । ఏవంశాంతివిధానేనసర్వారిష్టంప్రళీయత ఇతి ॥ అన్యేషమహే
 లాద్యుక్షేషశాంత్యాదిప్రయోగపారిజాతేమత్కృతేశాంతిరల్పేచక్షేయం-
 మితాక్షరాయాంమార్గండేయః ॥ రక్షణీయాతథా షష్ఠీనిశాతత్రైవిశేష
 తః । రాత్రౌజాగరణంకార్యంజన్మదానాంతథాబలిః ॥ పురుషాశ్చస్త్రహ
 స్తాశ్చసృత్యగీతైశ్చయోషితః । రాత్రౌజాగరణంకుర్యుర్దశమ్యాంచైవసూత
 కే ॥ వ్యాసః ॥ సూతికావాసనిలయాజన్మదానామదేవతాః । తాసాంయా
 గనిమిత్తంతుశుద్ధిర్జన్మనికీర్తితా ॥ ప్రథమేదివసేషమేదశమేచైవసర్వదా । త్రి
 మ్వేతేషునకుర్వీతసూతకంపుత్రజన్మని ॥ అపరాత్రిచ్రాహ్మే ॥ కన్యాశ్చ
 తస్మోరాకాద్యావాతఘ్నీచైవపంచమి । క్రిడనార్థాచబాలానాంషష్ఠీచశు
 రక్షిణీ ॥ ఖడ్గేతుపూజనీయాచైవైశ్వేర్వాస్త్రైర్విజాతిభిః । రాకానుమతి
 స్థినీవాలీకుహూరితిచత్రసః ॥ కన్యాశ్చత్యర్థః—అథదత్తపుత్రపరిగ్రహవిధిః-
 పారిజాతేశానకః ॥ అపుత్రోమృతపుత్రోహపుత్రార్థంసమపోష్యచ । వా
 సనీకుండలేదత్వా ఉష్ణీషంచాంగులీయకమ్ ॥ బంధూనన్నేన సంపూజ్యబ్రా
 హ్మణాంశ్చవిశేషతః । అన్వాధానాదియత్తంత్రంకృత్యాజ్యోత్పవనాంతకమ్ ॥
 దాతుస్సమక్షంగత్వామపుత్రందేహీతియాచయేత్ । దానేనవర్ణోదాతా
 స్తైయేయజ్ఞేనీతిపంచభిః ॥ దేవస్య త్వేతిమంత్రేహస్తాభ్యాంపరిగృహ్యచ ।
 అంగాదంగేత్యుచంజప్తేఅఘ్రాయశిశుమూర్ధని ॥ గృహమధ్యేతమాధా

యవరుంహుత్వావిధానతః । యస్తావహృదాత్యృచాచైవతభ్యమగ్రము
 చైకయా ॥ సోమోదదదిత్యేతాభిఃప్రత్యృచంపంచభిస్తథా । స్విష్టకృదాది
 హోమంచకృత్వాశేషం సమాపయేత్ ॥ సచ॥బ్రాహ్మణానాంసపిండేషుక
 రవ్యః పుత్రసంగ్రహః । తదభావేసపిండోవాఅన్యత్రతునకారయేత్ ॥ మి
 తాక్షరాదాతు - వ్యాహృతిభిరాశ్లేసహూమఉక్తః - సచహూమోత్తరం
 జలపూర్వకందేయః- సవాజ్ మాత్రేణ-వ్యాహృతిభిర్హుత్వాప్రతిగృహ్ణీయాది
 తివస్థితోక్తే॥మాతాపితావాదద్యాత్రాయమద్భిఃపుత్రమాపదిసదృశంప్రీతి
 సంయుక్తంసజ్జేయోదంతిమస్సుతభిమనూక్తేః తత్రైవసన్నివృత్తః ॥ సత్వేవైకం
 పుత్రందద్యాత్ప్రతిగృహ్ణీయాద్వాసప్రీపుత్రందద్యాత్ప్రతిగృహ్ణీయాద్వాఅ
 న్యత్రానుజ్ఞానాద్భర్తురితి॥ఇదంచభర్తృసత్వే-అన్యథా॥దద్యాన్మాతాపితా
 వాయంసపుత్రోదత్తిమస్సుతభిమత్యవ్యాసవచోవిరోధస్సాన్యత్ -దాసంప్ర
 తిగ్రహూపలక్షణం-యత్తుసమంత్రకహూమన్యపుత్రప్రతిగ్రహంగత్వాత్ -
 వ్యాహృత్యాదిమంత్రపారేచప్రీశూద్రయోరసధికారాత్ - తయోర్దత్తకః
 పుత్రోనభవత్యేవేతిశుద్ధవివేకరుద్రధరేణోక్తం- వాచస్పతిశ్చైవమేవాహ॥
 తన్నభర్తురనుజ్ఞయాప్రియాఅపిప్రతిగ్రహూక్తేః-యద్యపిమేధాతిథినాభా
 ర్యాత్సవదద్యప్రసూపం దత్తకత్వంహూమసాధ్యముక్తం ప్రియాశ్చహూ
 మాసంభవస్తథాపివతాదివద్విప్రద్వారాహూమాదికారయేదితి హరినా
 థాదయః-సంబంధతత్యేవ్యేవం-ఏవంశూద్రస్యాపి॥ ప్రీశూద్రాశ్చసధర్కా
 ణభిత్స్పృతేః - అతఏవశూద్రకర్తృకహూమోవిప్రద్వారైవపరాశరేణో
 క్తః॥దక్షిణార్థంతుయోవిప్రశూద్రస్యజహుయాధవిః । బ్రాహ్మణస్తుభవే
 చ్చూద్రఃశూద్రస్తుబ్రాహ్మణోభవేత్ ॥ అత్రనూధవాచార్యః॥యోవిప్రశూ
 ద్రదక్షిణామాదాయ తదీయంహవిశ్మాంతిపుష్కాద్దిసిద్ధయేవైదికైర్భంత్రైర్దు
 హూతితస్యవిప్రస్యైవదోషః-శూద్రస్తు హూమఫలంలభేతైవేతివ్యాచక్షతే-
 దత్తకేవిశేషఃకాళికాపురాణే॥పితుర్గోత్రేణయఃపుత్రస్సంస్కృతఃపృథివీపతే!
 ఆచూడాంతంసపుత్రస్సపుత్రతేంయతిచాన్యతః ॥ చూడోపాయససంస్థా
 రానిజగోత్రేణవైకృతాః॥దత్తాద్యస్తనయాస్తేస్యరస్యథాదాసఉవ్యతే॥ఉ
 ర్ధ్వంతుపంచమాద్యర్హస్తదత్తాద్యాస్సతాస్యస । గృహీత్వాపంచవర్షీయ
 పుత్రేష్టింప్రథమంచరేత్ ॥ పంచమార్ధ్వంతుస్యదానేచ్ఛ రేవదానంనాన్య
 థా॥విక్రయంచైవదానంచననేయాస్సృగనిచ్ఛవః॥దారాఃపుత్రాశ్చసర్వస్య
 మాత్తనైవతుయోజయేదితి॥హేమాద్రిమాధవధృతవ్యాసదత్తాదివచనాత్

యచ్చయాజ్ఞవల్క్యః ॥ స్వకుటుంబావిరోధేన దేయందారసుతాదృతభతి -
 తదూర్ధ్వస్వదానానిచ్చుపుత్రపరం - తేనసర్వస్వదానేస్వదానేచ్ఛదారపు
 త్రదానంసిద్ధం - యత్తువిశ్వజిదధికరణంషష్ఠే - తత్రపుత్రాదీనాం జ్ఞాతిత్వేన
 స్వశబ్దవాచ్యత్వాత్పుత్రత్వేన దానమాశంకానిరాకృతం - జన్యపుంస్తవస్య
 దానేనానిష్పత్రేః దానత్వేనదానంభవత్యేవ - తస్మాద్యభేష్టవినియోగార్హ
 త్వంస్తవత్వంభవత్యేవ - పుత్రేస్యత్వాభావం - వదన్ముత్రక్రయవిక్రయాదిశు
 నశ్యేపవిక్రయాదిశ్చాత్రలింగార్హాసక్రయవిక్రయాదివ్యవహారయోగాత్ -
 మూర్ఖవీచ, సహిగ్రభాయారణః సుశేపోన్యోదర్యోమనసామంతవాఉత్తిక్ర
 తౌదత్తకనిషేధః - సోప్యారసాతిశయార్థః - అన్యథాశునశ్యేపాదిప్రతిగ్ర
 హశ్చాత్రలింగవిరోధాపత్రేః - ఉపేయాంతవపుత్రతామిత్యుక్తేః - ఇదంచ
 శ్చాత్రలింగంస్వయం దత్తకేతవరంనదత్తకపరం - ద్వాదశావిధపుత్రమ
 ధ్యేదత్తాత్మాతు స్వయందత్తః క్రితశ్చతాభ్యాంబిక్రితభతి యాజ్ఞవల్క్యసత
 యోర్దత్తకాద్భేదోక్తేః - తయోశ్చదత్తారసేతరేషాంతుపుత్రత్వేనపరిగ్రహణ
 తికలౌనిషేధాత్తేనసంసార్-రోత్తరంస్వయంక్రితానభవతః - తదుత్తరందత్త
 కోనభవత్యేవేతిసిద్ధం - అథయమశయోఃసంసార్-రక్రమార్థంజ్యేష్ఠకన్యభావ
 ఉచ్యతే - మనుః ॥ పుత్రఃకనిష్ఠోజ్యేష్ఠాయాంకనిష్ఠాయాంచపూర్వజః | కథం
 తయోర్విభాగస్యా దితిచేత్సంశయోభవేత్ ॥ సదృశఃప్రీప్రజాతానాంపు
 త్రాణామవిశేషతః | నమాతృతోజ్యేష్ఠమస్తిజన్మతోజ్యేష్ఠముచ్యతే ॥ తే
 నకనిష్ఠాయాంపూర్వజాతవీచజ్యేష్ఠోనజ్యేష్ఠాయాంపశ్చజ్ఞాతభత్యర్థః - సవీ
 చశ్చార్థాధికారీ ॥ జన్మజ్యేష్ఠేనచాహ్వనం సుబ్రహ్మణ్యస్వపిస్తృతమ్ |
 యమయోచ్చైవగభేషజన్మతోజ్యేష్ఠతామతా ॥ దేవలిః ॥ యస్యజాతస్య
 యమయోఃపశ్యంతిప్రథమంముఖమ్ | సంతానవితరచ్చైవతస్మిన్జ్యేష్ఠంప్ర
 తిష్ఠితమ్ ॥ భాగవతేతు ॥ ద్వౌతదాభవతోగభాఃసూతిర్వేశవిపర్యయాదిత్య
 క్తేః - పశ్చిదుత్పన్నస్యజ్యేష్ఠముక్త - అత్రదేశాచారతోవ్యవస్థా-పూర్వ
 మేవతుయుక్తంగభాఃప్రమణ్యాదౌ విశేషసైదేవీవగభాఃగ్రహణంనాన్య
 త్ర - అన్యథాతద్వేయర్థ్యత్ - అథసూతీకాస్నానంజ్యోతిషే ॥ కరేంద్రభా
 గ్యానిలివాసవాంత్యమైతేందవాశ్విద్భువభేష్టాపుంసామ్ | తిథావరిశేశుభ
 మామనంతిప్రసూతికాస్నానవిధింమునీంద్రాః - అథనామకర్తృ-మ
 బృహస్పతిః ॥ ద్వాదశేదశమేవాపిజన్మతోపిత్రయోదశే | యోడశే?
 వద్వాత్రింశేవర్ణతఃక్రమాత్ ॥ యాజ్ఞవల్క్యః - అహస్యేకాదశే

మాద్రాభవిష్యే॥ నామ ధేయందశమ్యాంతుద్వాదశ్యాంమాసికేచన । అష్టా
దశేహనితథావదంత్యస్యేమనీషిణః ॥ దశమ్యామతీతాయామితిజ్ఞేయం - ఆ
శోచాపగమేనామ ధేయమితివిష్ణూక్తేః - గృహ్యపరిశిష్టే పిజననాద్దశరాత్రే
వ్యష్టే శతరాత్రేనంత్యరేవా నామకరణంవ్యష్టేతీతే-జ్యోతిర్నిబంధగర్గః ॥
అమాసంకాంతివిష్యాదాప్రాప్తకాలేపినాచరేత్ ॥ శ్రీధరః ॥ మిత్రాదిత్య
మఘాత్రరాశతభిషక్స్వతీధనిష్టాచ్యుతప్రాజేశాశ్విశశాంకపౌష్ణదినకృత్తు
ష్యేషు రాశాన్ధిరేభిద్రాంపంచదశింవిహాయనవమింశు ధ్వామేభాగ్రవజ్జాచా
ర్యాచ్యుతపాదభాగదివసేనామానికుర్యాచ్చిశోః॥మనుః॥శర్కాంతంబ్రాహ్మ
ణస్యస్యావ్వర్కాంతంక్షుత్రియస్యతు । వైశ్యస్యధనసంయుక్తంశూద్రస్యప్రేష్య
సంయుతమ్ ॥ మదనరత్నేనారదీయే ॥ సూతకాంతేనామకర్తవీధేయంస్వకు
లోచితమ్ । నామపూర్వంతుమాసస్యమంగళంసుసమాక్షరైః ॥ తత్రైవగా
ర్గ్యః ॥ మాసనామగురోర్వాసుదవ్యాద్బలస్యవైపితా ॥ స్మృతిసంగ్రహే॥
కృష్ణాంతోచ్యుతచ్ఛక్రీవైకుంఠోథజనార్దనః । ఉపేంద్రోయజ్ఞపురుషోవాసు
దేవస్తథాహరిః॥ యోగీశఃపుండరీకాక్షోమాసనామాస్యనుక్రమాత్ ॥ అత్ర
మార్గశీర్వాదిత్యైత్రాదిర్వాక్రమితిమదనరత్నే ॥ తస్మాసనామప్రథమంద
వ్యాత్సంబుధ్యచైవహే । దేవాలయగజాశ్వానాంవృత్తాణాంవాపికుపయోః॥
సర్వావతానాంపుణ్యానాంవిచ్ఛర్గయోషితాంస్పృశామ్ । కావ్యానాంచక
వీనాంచపశ్వాదీనాంచసర్వశః । రాజప్రాసాదవాస్తూనాంనామకర్తవీశిష్యతే
నాక్షత్రమపినామకార్యం-అభివాదనీయంచసమీక్షేత॥ తస్మాతాపితరావిద్యా
తామోపనయనాదిత్యాశ్వలాయనోక్తేః - కులదేవతానక్షత్రసంబద్ధపిత
నామకుర్యాదితి- మదనరత్నేశంఖోక్తేః- తచ్చనక్షత్రపాదాక్షరాద్యాక్షర
కుర్యాదిత్యుక్తం పరిశిష్టే ॥ తదక్షరాదికంనామయస్త్రిధిప్రేయదాక్షరమితి
సుదర్శనభాష్యేతు ॥ రోరేమమృత్యేచిషువృద్ధిరాదాతాత్యేచవాంత్యేశ్రవశా
శ్వయుక్షు । శేషేషునార్యోవీకవీరస్సవీరోంత్యస్సాన్విపావరదీర్షస్సవిస
ర్జయః ॥ ఇత్యుక్తంతాంప్రేమోపేత్యపదేత్యత్రాదా తాత్పరేచవృద్ధిఃప్రాప్తిః
పాదఇతి - అంత్యమపభరణీశబ్దఃశ్రుతావుక్తః - తత్రశ్రవణాదాచవాది
ధిః- అపభరణఅపభరణఇత్యాదిమదనరత్నేవసిద్ధః॥ జన్మాహేద్వాదశాపే
వాదశాహేవావిశేషతః । ఉత్తరారేవతీహస్తమూలపుష్యాస్సవారుణాః
శ్రవణాదిత్యైత్రంచసావతీమృగశిరస్తథా । ప్రాజాపత్యంధనిష్టాచప్రశస్తే
నామకర్తృణి-అథడోలారోహః- పారిజాతేబృహస్పతిః॥ డోలారోహః

కర్తవ్యోదశమేద్వాదశేపివా । యోడశేదివసేవాపిద్వావింశేదివసేపివా॥ జ్యోతిర్నిబంధే॥ కరత్రయైష్వవరేవతీషుదితిద్వయేవాశ్వినకధ్రువేషు । కుర్యాచ్చిశూనాంసృపతేశ్చతద్వదాందోశనంవైసుఖినోభవంతి ॥ తత్రైవ ॥ ఆందోశాశయనేవుంసోద్వాదశోదివశశ్శుభః । త్రయోదశస్తుకన్యాయాసశ్శత్రవిచారణా॥ అన్యస్త్రిన్దివసేచేత్స్త్రిత్త్యగాన్యేప్రశస్యతే—అథదగ్ధపాసం-సృసింహః ॥ ఏకత్రింశద్దినేచైవపయశ్శంఖేనపాయయేత్ । అన్నప్రాశననక్షత్రేదివసోదయరాత్రిషు—అథకర్ణవేధః-మదనరత్నేవసిష్టశ్రీధరా॥ మాసేషమైనప్రమేవాప్తమేనావేధ్యోకర్ణోద్వాదశేయోడశేహ్ని । మధ్యేనాహ్నిః పూర్వభాగేనరాత్రానక్షత్రేద్వేద్వితీవర్ణయిత్యా॥ అత్రజన్మమాసోవర్ణయః జ్యోతిర్నిబంధేగర్గః ॥ మాసేషమైనప్రమేవాస్యప్తమేమాసివత్సరే । కర్ణవేధంప్రశంసంతిపుష్ట్యాయుశ్శ్రీవివృద్ధయే॥ మదనరత్నే ॥ ప్రథమేనప్రమేమాసిత్వమేదశమేభవా । ద్వాదశేచతథాకుర్యాత్కర్ణవేధంశుభావహమ్ । హేమాద్రావ్యాసః ॥ కార్తికపౌషమాసేవాచైత్రేవాఫాల్గునేపివా । కర్ణవేధంప్రశంసంతిశుక్లపక్షేశుభేదినే॥ శ్రీధరః॥ హరిహరాయకరచిత్రాసాన్యపాష్టోత్తరార్యాదితివసషుటాశీసింహవర్జ్యేసులగ్నేశశిగురుబుధకావ్యానాందినేపర్వరిక్తారహితతిథిషుశుద్ధేనైధనేకర్ణవేధః॥ మదనరత్నేబృహస్పతిః॥ ద్వితీయాదశమీషష్ఠీనప్రమిచత్రయోదశి । ద్వాదశీచంపమిశస్తాతృతీయాకర్ణవేధనే॥ సావర్ణీరాజపుత్రస్యరాజతీవిప్రవైశ్యయోః । శూద్రస్యచాయసీసూచీమధ్యమాష్టాంగుళాత్తికా ॥ హేమాద్రాచేవలః ॥ కర్ణరంధ్రేరవేశ్చయానవిశేదగ్రజన్మనః । తంపుష్ట్యావిలయం యాంతిపుణ్యోఃపూర్వపురాతనాః ॥ శంఖః॥ అంగుష్ఠమాత్రసుషిరాకర్ణానభవతోయది । తస్మైశ్రాద్ధంనచాతవ్యం దత్తంచేదాసురంభవేత్—అథతాంబూలభక్షణం-చండేశ్వరః॥ సార్థమానద్వయేదద్యాతాంబూలంప్రథమంశిశోః । కర్పూరాదికసంమిశ్రంఽలసాయహితాయచ ॥ మూలార్కచిత్రకరతిష్యహరీంద్ర భేషపాణ్డేతథావృగశిరోదితివాసవేషు । అర్కేందుజీవభృగుబోధనవాసరేషుతాంబూలభక్షణవిధిర్మునిభిఃప్రదిప్తః—అథనిష్క్రమణం-జ్యోతిర్నిబంధేయమః॥ తృతీయేవాచతుర్థేవామాసినిష్క్రమణంభవేత్ ॥ యమః॥ తతస్తృతీయేకర్తవ్యంమాసిసూర్యస్యదర్శనమ్ । చతుర్థేమాసికర్తవ్యంశిశోశ్చండస్యదర్శనమ్॥ అత్ర ॥ సూర్యేంద్యోః కర్తవ్యేచతయోశ్శ్రాద్ధంనవిద్యతఇతిభండోగపరిశిష్టాత్ - ఛందోగానానిష్క్రమణేవృద్ధిశ్రాద్ధం నాస్తీతికల్పసరుః - వ్యాసః ॥ ప్రైత్రేపువ్య

పునర్వసుప్రథమధేపాష్టే నుకూలేవిధాహస్తేచైవసురేశ్వరేచ మృగభేతా
 రాసుశస్త్రాసుచ । కుర్యాన్నిష్క్రమణంశిశోర్బుధ గురౌశుక్రవిరిక్తేతిథాక
 న్యాకుంభతులామృగారిభవనేసౌవ్యగ్రహలోకితే॥ మదనరత్నే ॥ అన్నప్రా
 శనకాలేవాకుర్యాన్నిష్క్రమణక్రయామ్॥ విష్ణుధర్మే॥దిగీశానాందిసతత్రత
 థాచంద్రార్కయోర్ద్విజః॥ పూజనంవాసుదేవస్యగగనస్యచకారయేత్ । బ
 హిర్నిష్యాశయేద్దేహేచ్ఛంభుపుణ్యాహాసిస్సన్వితైః ॥ చంద్రార్కయోర్దిగీశా
 నాందిశౌంచగగనస్యచ । నిత్యేపార్థమిమందద్వితేమేరతుంతుసర్వదా ॥ అప్ర
 మత్తప్రమత్తంవాది వారాత్రమథాపివా । రతుంతుసతతంనర్వేదేవాశ్శుక్ర
 పురోగమాః ॥ మాధవీయేమార్కండేయః ॥ అగ్రతోభద్రవిస్యస్యశీల్పభాం
 దానిసర్వశః । శస్త్రాగ్రాణైవవస్త్రాణితతఃపశ్యేత్తులతుణమ్॥ప్రథమంయత్సం
 శ్చేద్బాలస్తతోభాండంస్వయంతదాజీవికాతస్యబాలస్యతేనైవతుభవిష్యతీతి॥
 అథోపవేశనం - ప్రయోగపారిజాతేపాద్మేవిష్ణుధర్మేచ ॥ పంచమేచతథా
 మాసిభూమాతముపవేశయేత్ । తత్రసర్వేగ్రహశ్శస్త్రాభామోఽవ్యత్రవిశేష
 తః॥ ఉత్తరాత్రితయంసౌవ్యపుష్కరంశక్రదైవతమ్ । పౌజాపత్యంచహస్త
 శ్చశస్త్రమాస్త్విసమిత్రభమ్॥వారాహంపూజయేద్దేవంపుథిపించతథాద్విజమ్ ।
 రత్నైనంవసుధేదేవి సదాసర్వగతంశుభే ॥ ఆయుఃప్రమాణంసకలంక్షిప్తపస్వ
 హరిప్రియే । అచిరాదాయుషస్తస్యస్యయేకేచిత్పురిపంథినః ॥ జీవితారోగ్య
 విస్త్రేఘనిర్దహస్వాచిరేణతాక । వరేణ్యశేషభూతానాంమాతాత్సమసికా
 మధుక్ ॥ అజరాచాప్రమేయాచసర్వభూతనమస్కృతా । చరాచరాణాం
 భూతానాంప్రతిష్ఠానావ్యయాహ్వసి । కుమారంపాహిమాతస్తస్త్వంబ్రహ్మ
 తదనుమస్యతామ్—అథాన్నప్రాశనం - పారిజాతేనారదః॥ జన్మతోమాసి
 షష్ఠేస్యాత్సేరేణాన్నాశనంపరమ్ । తదభావేష్టమేమాసి నవమేదశమేపి
 వా ॥ ద్వాదశేవాషిషద్వితప్రథమాన్నాశనంపరమ్ । సంవత్సరేవాసంపూ
 ర్ణేకేచిదిచ్ఛంతిపండితాః ॥ మదనరత్నేలౌగాక్షిః ॥ షష్ఠేన్నప్రాశనంజాతే
 షుదంతేషువేతి॥శంఖం॥ సంవత్సరేన్నప్రాశనమర్థసంవత్సరేవేతిజ్యోతిర్దిబం
 ధేనారదః॥ షష్ఠేవాఽప్యష్టమేమాసిపుంసాంస్త్రీణాంతుపంచమే । సప్తమేమా
 సివాకార్యంనవాన్నప్రాశనంశుభమ్ ॥ రిక్తాందినతుయంసందాంద్వాదశేమష్ట
 మిమమామ్ । త్యక్త్యాస్యతిథయఃపౌక్త్యాస్థితజీవజ్జవాసరాః ॥ చంద్రవారం
 ప్రశంసంతిత్వస్థైచాంభ్యతికంవినా॥ శ్రీధరః॥ ఆదిత్యుభివ్యవసుసౌవ్యకరాని
 లాభ్యచిత్రాజవిష్ణుపరుణోత్తరపాష్టమిత్రాః । బాలాన్నభోజనవిధాదశమే

విశుద్ధేభిద్రావిహాయనవమింతిభయశ్శుభాస్మ్యః ॥ వసిష్ఠః ॥ చాలాన్నభు
క్తావ్రతబంధనేచరాజాభిషేకేఖలుజన్మధిష్ఠ్యమ్ । శుభంతస్విష్టంసతతంవి
వాహేసీమంతయాత్రాదిషుమంగళేషు ॥ మార్కండేయ విష్ణుధర్మయోః ॥
బ్రహ్మణశంకరంవిష్ణుంచంద్రార్కచదిగీశ్వరాః । భువందిశశ్చసంపూ
జ్యహుత్వావహ్నాతథాచరుమ్ ॥ దేవతాపురతస్తస్యధాత్మ్యత్సంగగత
స్యచ । అలంకృతస్యదాతవ్యమన్నంపాత్రేసకాంచనమ్ ॥ మధ్యాజ్యదధిసం
యుక్తంపాశయే తాపియసంతువేతి—అథాబ్రూహ్రిః - వ్యవసారనిర్ణ
యే ॥ నవాంబరధరోభూత్వాపూజయేచ్ఛచిరాయుషమ్ । మార్కండేయం
సరోభక్త్యాపూజయేత్ప్రియతస్తథా ॥ తతోద్గిర్హాయపంచ్యాసం రామం
ద్రాణింకృపంబలిమ్ । ప్రహ్లాదంచహనూమంతంవిభీషణమథార్చయేత్ ॥ స్వ
నక్షత్రంజన్మతిథింప్రాప్యసంపూజయేన్నరః । పశ్చించదధిభక్తేనవద్దేవద్దేవు
నఃపునః ॥ తిథితత్తేవేతన్నానుభిప్తిలహూమోఘ్యక్తః - ఆదిత్యపురాణే॥
సరైవ్యజ్ఞస్మదివసేన్నాతైర్నంగళవారిభిః । గురుదేవాగ్నివిప్రాశ్చపూజనీ
యాఃప్రయత్నతః॥ స్వనక్షత్రంచపితరౌతథాదేవఃప్రజాపతిః । ప్రతినంవత్స
రంయత్నాత్కర్తవ్యశ్చనుహూత్సవః ॥ కృత్యచింతామణౌ ॥ గుడడుగ్గుటిలా
ష్టద్యాధస్తేగ్రంథౌచభంధయేత్ । గుగ్గులుంబసిద్ధార్థదూర్వాగోరోచ
నాదికమ్ ॥ సంపూజ్యభానువిఘ్నేశౌమహర్షింప్రార్థయేదిదమ్ । చిరంజీవీ
యథాత్వంభోభవిష్యామితథామునే॥ రూపవాన్విత్రవాంక్షైశ్చశ్రియాంయు
క్తశ్చసర్వదా । మార్కండేయసమసేక్షునప్రకల్పాంతజీవన॥ ఆయురారో
గ్యసిద్ధ్యర్థంప్రసీదభగవన్మునే । చిరంజీవీయథాత్వంతుమనీనాంప్రవరద్విజ॥
కురుప్యమునిశార్దూలతథామాంచిరజీవినమ్ । మార్కండేయమహాభాగ స
ప్రకల్పాంతజీవన ॥ ఆయురారోగ్యసిద్ధ్యర్థమస్మాకంవరదోభవ । సతీలంగు
డసంమిత్రమంజల్యర్థమితంపయః ॥ మార్కండేయాద్వరంబ్రాహ్మపిబామ్యా
యర్వివృద్ధయథతి ॥ పయఃపిబేత్ - తిథితత్వేనాంజే॥ ఖండనంఖకేశానాం
మైథునాధ్వగమాతథా । ఆమిషంకలహంహింసాంవర్షవృద్ధౌవివర్జయేత్ ॥
తత్రైవదీపికాయాం ॥ కృతాంతకుజయోరోశ్చేయస్యజన్మతిథిభేత్ ॥ అ
స్మత్కయోగసంప్రాప్తివిష్ణుస్తస్యపదేపదే ॥ కృతాంతఃశనిః ॥ తస్యసర్వా
షధిస్నానంగురుదేవాగ్నిపూజనమ్ ॥ వృద్ధమనుః ॥ మృతేజన్మనిసంక్రాంతౌ
శ్రాద్ధేజన్మదినేతథా । అస్మత్కృత్యుర్మనేజైవనస్నాయాదుష్టవారిణా ॥ అత్ర
జన్మతిథిరౌదయకీగాహ్య ॥ యుగాద్యావర్షవృద్ధిశ్చసప్తమి పాశ్వతీప్రి

యా । రవేరుదయమీక్షం తేనతత్రతిథియగ్న తేతి ॥ కృత్యతత్వాన్యవేదచనా
త్ విశేషోమత్కృతశూద్రధర్మజ్ఞేయః-అథకటిసూత్రం-ప్రయోగపారిజాతే
బ్రాహ్మే ॥ ప్రతిసంవత్సరాంతర్వేదక్షేన్యాణాంవిధింపరమ్ । దత్వాగో
భూహిరణ్యాదితథాస్వర్ణాదినిర్మితమ్ ॥ బద్ధీయాత్కటిసూత్రంచవాసస్సం
గృహ్యనూతనమ్ । దూర్వాంకురైరథాజ్యేనచరుణావాపినాకినమ్ ॥ ఆయు
ష్యహిమంకృత్యాచతర్పయేత్పితృదేవతాః—అథచౌలం-ప్రయోగపారి
జాతేషధురుశిష్యః ॥ జాతాధికారాజ్ఞన్తాదీతృతీయేద్వేతుచౌలకమ్ । ఆద్యే
ద్వేకుర్వతేకేచిత్పంచమేద్వేద్యతీయకే ॥ ఉపనీత్యాసహ్నేవేతివికల్పాంకులధ
ర్మతః ॥ బృహస్పతిః ॥ తృతీయేద్వేశిశోగ్రభాజ్జన్మతోవావిశేషతః । పంచ
మేనప్రమేవాపిస్త్రీయాంపుంసోపివాసమమ్ ॥ తత్రైవనారదః ॥ జన్మదస్తు
తృతీయేద్వేకేషమిచ్ఛంతిపండితాః । పంచమేనప్రమేవాపిజన్మతో మధ్యమం
భవేత్ ॥ అథమంగభాతస్సాన్యస్తునవమైకాదశేషివేతి ॥ పారిజాతేబృహ
స్పతిః ॥ ఉత్తరాయణగేసూర్యేవిశేషాత్సాన్యగోళకే । శుక్లపక్షశుభం
ప్రాక్తంకృష్ణపక్షేశుభేతరత్ ॥ అశుభోంత్యత్రభాగస్సాన్య త్కృష్ణపక్షేతి
ధాక్యతే ॥ తత్రైవనాసిఘ్నః ॥ ద్విత్రిపంచమనప్రమ్యామేకాదశ్యాంతశ్చైవచద
శమ్యాంచత్రయోదశ్యాంకార్యంక్షౌరంవిజానతా ॥ పృసింహీయే ॥ షష్ఠ్య
ష్టమీచతుర్థీచనవమీచచతుర్దశీ । ద్వాదశీదర్శపూర్ణేద్వేప్రతిపక్షైవనిందితాః ॥
వసిష్ఠః ॥ రవేరంగారకపైన్యసూర్యపుత్రస్యచైవహి । నిందితాదివసాంక్షౌ
రేశేషాంకార్యకరాంస్తృతాః ॥ జ్యోతిర్నిబంధేబృహస్పతిః ॥ పాషగ్రహః
ణాంవారాదావిప్రాణాంశుభదంరవౌ । క్షత్రియాణాంక్షమాసూనావి
ట్కాద్రాణాంశనాశుభమ్ ॥ హస్తాక్షివిష్ణుపాష్టాశ్చ శ్రవిష్టాదిత్యపుష్యమ
మ్ । సౌమ్యచిత్రేనపక్షౌరేఉత్తమానవతారకాః ॥ క్రిష్ణత్తరాణివాయ
వ్యంగోహిణీవారుణంతథా । క్షౌరేషణ్యధ్యమాఃప్రాక్తా శేషాద్వాదశగ
ర్హితాః ॥ నిధనేజన్మనక్షత్రేవైనాశేచంద్రమేష్టమ్ । విపత్కరేషథక్షౌరం
ప్రత్యరేచవివర్జయేత్ ॥ అత్రలగ్నశుద్ధిరస్యేచయోగాజ్యోతిర్విధ్యోజ్ఞేయాః-
అస్యేచవిశేషాఃశ్శుక్లకర్మనిర్ణయేవత్కృంతే-ఏతచ్చశిశోర్కౌతరిగభిణ్యాం
నకార్యం - తదాహజ్యోతిర్నిబంధేమదసరత్వేచవృద్ధగార్గ్యః ॥ పుత్రచూ
డాకృతానూతాయదిసాగభిణీభవేత్ । శస్త్రేణమృత్యుమాప్నోతితస్మా
త్కౌరంవివర్జయేత్ ॥ అస్యాసవాదమాహత్యత్రైవనారదః ॥ సూనోర్కౌత
రిగభిణ్యాంచూడాకర్మనకారయేత్ । పంచాబ్దాత్పరిగభోర్ధ్వంతుగభి

శ్యామపికారయేత్ || యదిగభావపత్రిస్సన్యో చ్చిశోర్వామరణంయది | స
 హూపసీత్యాకుర్యాచ్చేత్తదాదోషోనవిద్యతే || బృహస్పతిః || గభీఃశ్యాం
 మాతరిశిశోఃక్షౌరకర్తనకారయేత్ | వ్రతాభిషేకేష్యేవంస్యాత్కా-లోపద
 వ్రతేష్వపి || అభిషేకస్సమావరణం - గభీఃశ్యామపిపంచమాసపర్యంతంన
 దోషఇత్యుక్తంముహూర్తదీపికాయాంగరేణ || పంచమాసాదుర్ధ్వంమా
 తుర్గభాస్యజాయతే || మృత్యురితిమదనరత్నైబృహస్పతిః || పుత్రమాదాకృతౌ
 మాతాగభీః జీయదివాభవేత్ | విపద్యతేగురుస్తత్రదంపతీశురబ్బరీ || గ
 భేఃమాతుఃకుమారస్య సకుర్యాచ్చౌలకర్తృతు | పంచమాసాదభిషిక్త్యాదత
 ఊర్ధ్వంనకారయేత్ || గర్భః || జ్వరస్యోత్పాదనంయస్యలగ్నంతస్యనకారయే
 త్ | దోషనిర్గమనాత్పశ్చస్త్వస్థోధర్మంసమాచరేత్ | లగ్నమితిమంగళోప
 లక్షణంజ్యోతిర్గర్భః || వివాహూత్సవయజ్ఞేషుమాతాయదిరజస్వలా | తదాస
 మృత్యుమాద్యోతిపంచమంపివసంవిదా || పసిష్టః || యస్యమాంగళికంకార్యం
 తస్యమాతారజస్వలా || అర్ధంతరేవ-తత్రైవబృహస్పతిః || ప్రాప్తవభ్యద
 యశ్రాద్ధంపుత్రసంస్కారకర్తృణిపత్నీరజస్వలాచేత్సన్మకుర్యాత్తపితా
 తదా || పితేతికర్తృమాతోపలక్షణం-సంకపేతువాక్యసారేక్షకం || అలాభే
 సుముహూర్తస్యరజోదోషోహ్యుపస్థితే || శ్రియంసంపూజ్యవిధివత్తోషం
 గళమాచరేత్ || ఏతచ్ఛమండనోత్తరంనకార్యం || సమండనాచ్చౌహమండ
 నంచగోత్రైకతాయాయదినాబృథేదఇతిమదనరత్నైవసిద్ధోక్తేః - తత్రైవ
 కాత్యాయనః || కులేఋతుత్రయాదత్వాజ్జండనాన్మతుముండనమ్ | ప్రవేశా
 నిర్గమోనేహోసకుర్యాన్నంగళత్రయమ్ || తథావృద్ధమనుః || ఏకమాతృజయో
 రేకవత్సరేపురుషస్త్రీయోః | ససమాసక్రియాంకుర్యాన్మాతృభేదేవిధియే ||
 ఆశౌచేతుసంగ్రహే || సంకపేసమనుప్రాప్తిసూతకేసముపాగతే | కూ
 ప్తాండీభిర్భృతంహుత్వాగాం చదద్యాత్ప్రయన్వీనమ్ || చూడోషసయసో
 ద్వాహప్రతిష్ఠాదికమాచరేదితి || జ్యోతిర్నిబంధే || షష్ఠేభేషోడశేషష్ఠేవివా
 హాభేతధైవచ | అంతర్వత్సాంచజాయాయాంనేష్యతేముండనంకర్వచిత్ ||
 అన్యోవివిశేషోవివాహప్రకరణేవత్యతే - దీపికాయాం || సమాదాజన్మభా
 గ్నయదాత్మణేషుశనాకుశే | ప్రతిపద్ధద్రిక్తాసువిద్యారంభస్తుపంచమే || ప్ర
 యోగరత్నై || మధ్యేగిరమాదాస్యాద్వాసిష్ఠానాంతుదక్షిణే | ఉభయోః
 పార్శ్వయోరత్రిశశ్చపానాంశిఖామతా || మాధవీయేష్యేవంఆపస్తంబస్వా
 హ || తూష్ఠీంకేశాన్వినీయయథ్విశిఖానిదధాతియథ్విప్రవరసంఖ్యయాతా

సాంమధ్యశిఖావర్ణముప నయనేవసనంకార్యం ప్రతిదిశంప్రవపతీత్యుపనయనే
 తేనైవోక్తే ॥ రిక్తోవా ఏషోనపిహితోయన్ముండస్తస్మైతదపిధానంయచ్చిభేతి
 శ్రుతేః ॥ విశిఖోప్యప్రవతశ్చయత్కరోతినసత్కృతమినిషేధాచ్చ - సత్రే
 తువచనాత్సశిఖంవపనమితిసుదర్శనభాష్యేఉక్తం - యత్తుకుమారావిశిఖాఇ
 వేతిలింగంతచ్చందోగపరం - అపరాచ్యే-మదనరత్నేతాగాఢీః ॥ దక్షిణతః
 కముంజావసిష్ఠానా ముభయతోత్రి కశ్యపానాంముండాభృగవః పంచచూ
 డాలంగిరసోవాజిమేకేమంగళార్థంశిఖినోన్యే యథాకులధర్మంవేతికముంజా
 శిఖావాజిఃకేశపక్షేక్తిః - స్మృతిదర్పణే ॥ ఏకాశిఖాదక్షిణతోవసిష్ఠగోత్రస్య
 పంచాంగిరసోభృగోస్తు - నైకాశిఖాకశ్యపగోత్రజానాంశిఖోభయత్రాపియ
 థాకులంవ ॥ ఏతచ్ఛుద్ధాత్రితిక్రవిషయం ॥ శూద్రస్యానియతాఃకేశవేషా
 ఇతివసిష్ఠోక్తిః - యత్తుపాశ్చ్యే ॥ నశిఖినోపవీతీస్యానోచ్చరేత్సంస్కృతాంగిర
 మితి శూద్రముపక్రమ్యాక్తం - తదసచ్ఛుద్ధాన్యోతికేచిత్ - వికల్పఇతితయ
 క్తం - అతఏవహారితః ॥ స్త్రీశూద్రాత్సశిఖాంభిత్యాకోగ్రధాదైవరాగ్యతో
 పివా ॥ ప్రాజాపత్యంప్రకుర్యాతానిష్కృతిర్నాన్యథాభవేత్ ॥ ఏతత్పరిగ్ర
 హపక్షేఅత్రదేశభేదాద్యవస్థేతిదిక్ - జ్యోతిర్నిబంధే ॥ సర్వదోత్రదేశే
 తుసింహస్థదేవమంత్రణి ॥ శుభకర్మసకుర్వీతనిషేధోనాస్తిదక్షిణే ॥ అత్రభో
 జనేప్రాయశ్చిత్తముక్తంపరాశరమాధవీయే ॥ నిష్పత్తేచూడహోమేతుప్రా
 డ్యమకరణాత్తథా ॥ చరేత్సాంతపసంఘక్వాజాతకర్మణిచైవపి ॥ అతో
 న్యేషుతుసంస్కారేషాపవాసేనశుద్ధ్యలి ॥ ఏతేసంస్కారాఃస్త్రీణామమంత్ర
 కాఃకార్యాః - హోమస్తుసమంత్రకఇతిప్రయోగపారిజాతే-ఆశ్వలాయనో
 పి ॥ హోమకృత్యంతువుంవత్స్యత్ స్త్రీణాంచూడాకృతావపీతి ॥ మనురపి ॥ అ
 మంత్రకాతుకార్యేయంస్త్రీణామావృదశేషతఇతి హోమోఽప్యమంత్రఇత్యే
 కే - సంస్కారాఃస్త్రీణామహోమకాస్తూష్టింస్మరితీస్తృత్యర్థసారేహో
 మోనేతివృత్తకృత్ - అభవిద్వారంభః - మదనరత్నేస్మసింహాః ॥ అక్షరస్వీ
 కృతింకుర్యాత్ప్రాప్తే పంచమహాయనే ॥ ఉత్తరాయణగేనూర్యేకుంభమా
 సంవివర్జయేత్ ॥ దీపికాయాం ॥ వర్షేవర్జస్యకేకాలేషష్ఠింరిక్తాంశనింకుజమ్ ॥
 అనధ్యానాన్నినానత్వాదేవంగంభకృతంగురుమ్ ॥ శ్రీధరః ॥ హస్తాదిత్యసమీ
 రమిత్రపురుజిత్పిష్టాన్విచిత్రాచ్యుతేష్వా రార్క్యంశదినోదయాదిరహితే
 రాశాస్థిరేచోభయే ॥ రక్షేపూర్ణనిశాకరేప్రతిపదంతిక్తంవిహాయాప్తమింష
 ప్తీచుప్తమశుద్ధభాజిభవనేద్రిక్తాక్షరస్వీకృతిః ॥ విష్ణుధర్మోత్తరే ॥ పూజయి

తావహారిలక్ష్మీంతథా దేవీంసరస్వతీమ్ । స్వవిద్యాసూత్రకారాంశ్చసౌందర్యవిద్యాంశవిశేషతః ॥ ఏతేషామేవదేవానాంనామ్నాతుజహయార్ఘ్యతమ్ ॥
 దక్షిణాభిర్విశేంద్రాణాంకర్తవ్యంచాత్రపూజనమితి—అథధనుర్విద్యాదీపికాయాం ॥ అదితిగురుయమాత్య-స్వాతిచిత్రాగ్నిపితృధృగ్విహారివసుమూలేష్యిందుభాగాంత్యభేషు । శనిశశిబుధవారేవిష్ణుబోధే పిపాషేసుసమయతి ధియోగేచాపవిద్యాప్రదానమ్ ॥ అథానువనీతస్యవిశేషః- గౌతమః ॥ పాగ్నివసయనాత్కామచారవాచభీత్యాభితి - భక్షణంలశునాదేరపీతిహరదత్తః - అపరార్యేవృద్ధశాతాతపః ॥ శిశోరభ్యుత్పణంప్రోక్షంచాలస్యాచమనంస్త్రుతమ్ ॥ రజస్వలాదిసంస్పర్శేన్నానమేవకుమారకే ॥ పాగ్నికూడాకరణాద్బాలః పాగ్నిన్నప్రాశనాచ్ఛిశుః । కుమారకస్తువిజ్ఞేయోయావత్సంజీవంధనమ్ ॥ ఆపస్తంబోపిఅన్నప్రాశనాప్తయతోభవత్యానంవత్సరాదిత్యేకేభితి- గౌతమోపి ॥ నతదుపస్పర్శనాదాశౌచంతస్యానువనీతస్యచండాలాదిస్పృష్టస్యాపిస్పర్శాన్నస్నానం - ఇదంచషష్ఠవర్తూత్పాగ్నిగూర్ధ్వంశున్నానంభవత్యేవ ॥ బాలస్యపంచమాద్యర్థాద్రక్షార్థం శౌచమాచరేదితిస్త్రుతేః - కామచారాదికేప్యేవం ॥ ఊనైకాదశవర్తస్యపంచవర్తూత్పరస్యచ । చరేద్ధరుస్సుహృచ్చైవపాగ్నియచ్ఛిత్తంవిశుద్ధయే ॥ అతోబాలతరస్యాస్యనాపరాధోనపాతకమితిస్త్రుతేరితిహరదత్తః - స్త్రుత్యర్థసారేప్యేవం—అథోపనయనం- ఆశ్వలాయనః ॥ గర్భాష్టమేష్టమేవాబైపంచమేసప్తమేపివా । ద్విజత్వంప్రాప్త్యయాద్విప్రావర్తేత్యేకాదశోన్యపః ॥ ననుః ॥ బ్రహ్మవర్చసకామస్యకార్యంవిప్రస్యపంచమే । రాజ్ఞోబలార్థిసప్తమేవైశ్యస్యార్థార్థిసప్తమే ॥ విష్ణుః ॥ షష్ఠేతుధనకామస్యవిద్యాకామస్యసప్తమః । అష్టమేసర్వకామస్యనవమేకాంతమిచ్ఛతః ॥ ఆపస్తంబః ॥ గర్భాష్టమేషుబ్రాహ్మణముపనయీతబహువచనంగర్భషష్ఠగర్భసప్తమయోఃప్రాప్త్యర్థమితి - సుదర్శనభాష్యేకేచిత్తువిప్రస్యవత్సంనమస్యంతే- ఆపస్తంబః ॥ అథకామ్యానిసప్తమేబ్రహ్మవర్చసకామమష్టమాయుష్యామంసవమే తేజస్కామందశమేన్నాద్య కామమేకాదశభింద్రియకామంద్వాదశేపశుకామముపనయేత్ ॥ గౌణకాలమాహవనుః ॥ ఆహోదశాద్బ్రాహ్మణస్యసావిత్రీనాతివర్తతే । ఆద్యావింశాత్తత్రబంధోరాచతుర్వింశతేర్విశః- జ్యోతిర్నిబంధే ॥ అగ్రజాబాహుజావైశ్యాస్సావిత్రేరూర్ధ్వమబతః - అకృతోపనయాస్సర్వేవృషలాఏవతేస్త్రుతాః ॥ గర్గః ॥ విప్రంవసంతేషీతిపనిదాఘవైశ్యంఘనాంతేవ్రతినంబిదధ్యాత్ । మాఘాదిశుక్లాంతిక

పంచీమాసాస్సాధారణావాసకలద్విజానామ్ || హేమాద్వాజ్యోతిషే || మా
 ఘాదిషుచమాసేషుమాంజీపంచసుశస్యతే || కాలాదర్భేవృద్ధగార్గ్యః || మా
 ఘాదిమాసషట్పృ-తుమే ఘలాబంధసంమతమ్ | చూడాకరణమన్నంచశ్రావ
 ణాదావివర్జయేత్ || మైత్రేయసూత్రేపివసృతోగ్రిష్ట్యంశరదిత్యృతవోవర్తా
 నుపూర్వేణమాఘాదిషణ్మాసావాసర్యవర్తానామేతదుదగయనమనయోర్వి
 కల్పితతి-అత్రేదంత త్వంనాత్రవసంతేనో త్రరాయణస్యసంకోచశ్శాద్ధదర్శ
 స్యాపరాన్థావిధినైవాధానేవసంతాడే కృత్తికాదిసేవ సాయంపాత్రివిధి
 నాయావజ్జీవవిధివయముక్తః- ఆప్యయోఃపరస్పరవ్యభిచారాన్నియమః- అం
 త్యేమిమైత్రేసాంగకర్మైక్తే- కాలాపేతౌఽభిమాతౌ త్రరాయణంవినివాదసంత
 స్యాభావాన్ననియమః - నవాసిమిత్రత్వంనచైకంవృణోత్యభివదవయంత్యాను
 వాదః- తద్వద్వాక్యభేదాపరిహారాత్ - ఉత్తరాయణవిధివైయర్థ్యాత్వస్యక
 ల్పీయమితి మాఘాదిర్భేదాంపంచానాంఏవంషట్పూరిజాతేబృహస్పతిః ||
 యుషచాపసఖరస్థాజీవోఽప్యశుభగోచరః | అతిశోభనతాండద్యాద్వివాహూ
 పనయాదిషు || వృత్తశతే || నజన్మధిష్ఠ్యేనచజన్మమాసేనజన్మకాలియదినే
 విదగ్ధాత్ | జ్యేష్ఠమాసిప్రథమస్యసూనోస్తథానుతాయాఅపిమంగళాని ||
 రాజమాగ్నంజః || జాతంవిసంసూషయతేవసిష్ఠోహ్యష్టాచగర్గోనియతంద
 శాత్రిః | జాతస్యపక్షంకలభాగురిశ్చశేషాఃప్రశస్తాఃఖలుజన్మమాసి || జన్మ
 మాసేతిథాభేదవివశితేదశేనతి | కార్యంమంగళమిత్యాహుర్గర్గభార్గవశాన
 కాః || జన్మమాసనిషేధేపిదినానిదశవర్ణయేత్ | ఆరభ్యజన్మదిన సాచ్చభా
 స్స్యస్తికయోపరే || గ్రంథాంతరే || వ్రతేజన్మాత్రిభాసిస్థాజీవోపిష్టార్చనాత్స
 కృత్ | శుభేతికాలేతుర్యాష్టవ్యయస్థోఽష్విగుణార్చనాత్ || శుద్ధిరైవగురోఽన్య
 స్యవర్తేప్రాప్తేష్టమేయది | చైత్రేమిసగతేభానాతస్యోపనయనం శుభమ్ ||
 జన్మభాద్రపక్షమేసింహేనచేవాశత్ప్రభేగురౌ | మాంజీబంధశ్శుభఃపోక్తశ్చై
 త్రేమిసగతేరవా || నారదః || చాలస్యబలహీనోఽపిశాంత్యాజీవోబలప్రదః |
 యథోక్తవత్సరేకార్యమనుక్తేచోపసాయనమ్ || శాంతిశ్చగ్రీవత్యతే-జ్యో
 తిర్నిబంధేన్మసింహః || తృతీయాపంచమిషష్ఠీద్వితీయాచాపినప్రమిపక్షయౌ
 రుభయౌశ్చైవవిశేషేణ సుపూజితాః || ధర్మకామాసితేపక్షేకృష్ణేచప్ర
 థమాతథా | శుక్లత్రయోదశీంకేచిదిచ్ఛంతి మునయస్తథా || టోడరానం
 దేవసిన్ధుః || నైమిత్తికమనధ్యాయంకృష్ణేచప్రతిపద్దినమ్ | మేఖలాబంధనే
 శస్తంజాలేదేవవ్రతేష్వపి || ప్రశస్తాప్రతిపత్సృష్టిసమూర్వాపరసంయుతా ||

ఏతదతీతకాలస్యా ర్తస్యవటో రుపనయనవిషయం || ప్రశస్తాప్రతిపత్తుష్టే
 కదాచిచ్ఛుభగేవిధా | చంద్రబలయుతేలగ్నవర్షాణామపిలంఘనభితివ్యాసో
 క్తేరిత్యాచూ- ఏవంస ప్రమ్యపితస్యాగళగ్రహతోష్ణైః- బృహస్పతిః|| శుక్లప
 ణశుభఃప్రోక్తఃకృష్ణశ్చాంత్యత్రికంవినా|| తథా|| మిధునేసంస్థితేభానాజ్యే
 షమసోనదోషకృత్|| మదనరత్నేనారదః|| వినర్తునావసంతేనాకృష్ణపక్షే
 గళగ్రహః|| అపరాష్ణేచోపనీతపునస్సంసారమర్హతి || అపరాష్ణాస్తై
 థావిభక్తదిన తృతీయాంశభక్త్యక్తం - తత్రైవవసంతే గళగ్రహానదో
 షాయేత్యర్థః- నారదః|| కృష్ణపక్షేచతుర్థీచన ప్రమ్యాదిదినత్రయమ్ | త్రయో
 చశీచతుష్కం-చలప్తావేతేగళగ్రహః|| వసిష్ఠః || పాపాంశకగతేచంద్రేఅరి
 నీచస్థితేవ | అనధ్యాయేచోపనీతపునస్సంసారమర్హతి || అనధ్యాయస్య
 పూర్వేద్యస్తస్యచైవాపరేహని | వ్రతబంధంవిసర్గంచవిద్యారంభంనకారమే
 త్ || రాజమార్గదః|| ఆరంభానంతరంయత్రప్రత్యారంభోనసిద్ధ్యతి | గర్భా
 దిమునయస్సర్వేతమేవాచుగళగ్రహమ్ || జ్యోతిర్నిబంధే || అప్రకాశుచన
 ర్వాసుయుగమస్వంతరాదిభు | అనధ్యాయంప్రకర్షితతథాసోపపదాన్వపి||
 సోపపదానున్మృత్యర్థసారే || సితాజ్యేష్ఠేద్వితీయాచఆప్యనేదశమిసితా | చ
 తుర్థీద్వాదశీమాఘపతాసోపపదాన్మృతాః|| ఏవంప్రదోషదినంవర్ణ్యం-ప్ర
 దోషస్వయాపమాహగోభిలః|| షష్ఠీచద్వాదశీచైవలగ్ధరాతోననాడికా | ప్ర
 దోషమిహకుర్వీతతృతీయాతూనయామికా || జ్యోతిర్నిబంధేవ్యాసః|| యాచై
 త్రవైశాఖిసితాతృతీయామాఘస్యసప్తమ్యథాఫాల్గునస్య || కృష్ణేతృతీయాప
 నయేప్రశస్తాప్రోక్తాభరద్వాజమునీంద్రముఖైః || అత్రాశీకృష్ణప్రతిపత్ జ్యే
 యం- యతుబృహద్దార్గ్యః|| అనధ్యాయేప్రకర్షితయస్తునైమిత్తికోభవేత్ |
 సప్తమీమాఘశుక్లేతుతృతీయాచాక్షయతథా || బుధత్రయేందువారాశ్చశ
 స్తానివ్రతబంధనభితితత్ప్రియశ్చిత్రార్థోపనయనవిషయం || స్వాధ్యాయవి
 యుజోఘసాగ్రికృష్ణప్రతిపదదయః | ప్రియశ్చిత్రనిమిత్తేతుమేఖలాబంధనే
 మతాభితి || తేనైవోక్తేరినిర్ణయామృతకాలాదర్శా- యద్యప్యథోపేతపూ
 ర్వస్యైత్యుక్త్వా- అనిరుక్తంపరిదానంకాలశ్చైత్యాశ్వలాయనేపునరుపనయనే
 కాలానియమక్షక్తస్తథాపి నిమిత్తాంతరమేవసః- తదానిమకరణేతుపూర్వో
 క్తకాలోజ్యేయః - ప్రతివేదముపనయనేకాలానియమభితితుయక్తం- గర్గః||
 గ్రహేరషీందోర్వరవనిప్రకంపేకేతూర్గమోల్కా-పతనాదిదోషే | వ్రతేదశా
 హానివదంతితేజ్ఞాస్త్రయోదశాహానివదంతికచిత్ || సంకటేతుచందేశ్వరః||

దాహేదిశాంఘైవధరాప్రకంపేవజప్రపాతేథవిదారణేచ | కేతతథోల్లాం
 శుకణప్రపాతేత్ప్రహంసకుర్యాద్వృతమంగళానితత్రైవ || వేదవ్రతోపన
 యనేన్వాధ్యాయాధ్యయనేతథా | సదోషోయజుషాంసోపపదాస్వధ్యయ
 నేపిచ || హేమాద్రాజ్యోతిషే || హస్తత్రయేపుష్యధనిష్టయోశ్చపాష్టాశ్విసా
 మ్యాదితివిష్ణుభేష | శస్తేతిథౌచంద్రబలేనయుక్తేకార్యోద్విజానాంవ్రతబం
 ధమోక్షే || జ్యోతిర్నిబంధేనారదః || శ్రేష్ఠాంశ్యరగ్రతయాంత్యేజ్యచంద్రా
 దిత్వత్తరాణిచ | విష్ణుత్రయాశ్విమిత్రాబ్జయోనిభాన్యసనాయనే || బృహ
 స్పతిః || త్రిషూత్తరేఘరోహిణ్యాంహస్తేమైత్రచవాసవే | త్వాష్ట్రేసామ్య
 పునర్వసోవృత్తమంహ్యసనాయనమ్ || జ్యోతిర్నిబంధే || పూర్వాహస్తత్రయే
 సార్వశ్రుతిమూలేషుబహ్వచామ్ | యజుషాంపౌష్ణమైత్రారాదిత్యపు
 ష్యమృదుధ్రువైః || సామగానాంహరీశార్కవసుపుష్యోత్తరాశ్విభైః | ధనిష్ఠా
 దితిమైత్రోర్హిష్యిందుపౌష్ణేష్వధర్వణామ్ || రాజమార్తండుస్తుచాహ్వాణ
 స్యపునర్వసునిషేధతి || తారాచంద్రానుకూలేషుగ్రహబైషకుభేష్వపి | పు
 నర్వసౌకృతోవిప్రపునస్సంసారమృత్తతి || జ్యోతిర్నిబంధేనారదః || సర్వే
 షాంజీవశుక్రజ్ఞవారాఃప్రోక్తావ్రతేశుభాః | చంద్రారామధ్యమాక్షే
 యాసామదాహుజయోకుజః || శౌఖాధిపతివారశ్చశౌఖాధిపబలంతథా | శౌ
 ఖాధిపతిలగ్నంచదుర్లభంత్రితయంత్రతే || శౌఖాధిపాశ్చరత్నసంగ్రహే || ఋ
 గధర్వసామయజుషామధిపాగురుసామ్యభామసితాః | బీవసితావిప్రీణాం
 త్మత్రస్యారోష్ణగువిశాంచంద్రేణతి || పారిజాతేబృహస్పతిః || బహ్వచానాం
 గురోర్వా రేయజుర్వేదజుషాంబుధే || సామగానాంధరానూనోరధర్వవిదు
 షాంరవేః || అత్రలగ్నశుద్ధ్యాదిదైవజ్ఞేభ్యోజ్ఞేయంవిస్తరభయాన్నోచ్యతే -
 లల్లః || వ్రతేష్విపూర్వసంధ్యాయాంవారిదోయదిగర్జతి | తద్దినేస్యాదన
 ధ్యాయోవ్రతంత్రవివర్జయేత్ || జ్యోతిర్నిబంధే || నాందీశ్రాద్ధంకృతంచే
 తస్యోదనధ్యాయస్తవకాలికః | తదోపనయసంకార్యంవేదారంభంసకార
 యేత్ || ఏతద్బహ్వచాతిరిక్తానాంతేషాంతద్దినేవేదారంభాభావాత్ - అతస్మై
 షాముపనయనంసభవత్యేవ-ఏతేయోపనిషది || మృగాదిశ్యేష్ఠాంతంవర్షర్తుః
 తంవినావర్షాదౌత్రిరాత్రమనధ్యాయగతివేదభాష్యేక్షం - ఏతద్బహ్వచాత్ర
 స్తనితేసాయంస్తనితేతుదివైవచరుంశ్రవయిత్వాసాయంసంధ్యోత్తరంహే
 మంకుర్యాత్ || ససంధ్యాగర్జితేకాలేనవృష్ణ్యత్పతదూషితే | బ్రహ్మాదనం
 పచేదగ్నాపకంఠేన్ననివర్తతే || బ్రహ్మాదనంపచేదగ్నాపకంఠేన్ననివర్తతే ||

తీతసంగ్రహా క్షేరితిప్రయోగరత్నేభట్టవరణాః- అత్రశాంతిరప్యక్తాన్యసిం
హప్రసాదే || బ్రహ్మాదనవిధేఃపూర్వప్రదోషేగర్జితంయది । తదావిఘ్న
కరంజ్ఞేయంవహారధ్యయనస్యతత్ || తస్యశాంతిప్రకారంతువక్ష్యేశాస్త్రాను
సారతః । ప్రధానంపాయసంపాజ్యంరవ్యంశాంతియజౌభవేత్ || సూక్తం
బృహస్పతేర్విద్యాస్పతేర్ప్రజ్ఞావివృద్ధయే । గాయత్రీచైవమంత్రస్సృతాప్రి
యశ్చిత్రంతుసన్నిహ || ధేనుంసవత్సకాండద్యాదాచార్యాయపయస్వీహిమ్ ।
బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్పశ్చత్తతోబ్రహ్మాదనంచరేత్ || ఉపనయనేచాధికా
రిణఃమాధవీయేవృద్ధమనునోక్తాః || పితాపితామహాభ్రాతాజ్ఞాతయోగో
త్రజాగ్రజాః । ఉపాయనేధిరీస్యాత్పూర్వాభావేపరఃపరః || ప్రయోగర
త్నే || పితైవోపనయేత్పుత్రంతదభావేపితుఃపితా । తదభావేపితృర్భ్రాతా
తదభావేతుసోదరః || పితేతివిప్రపరంక్షత్రియాదేతేషాంపురోహితఏవ -
ఉపనయనస్యదృష్టార్థత్వాత్ - తేషాంచాధ్యాపనేనధికారాత్ - అత్రపితృ
వ్యస్యజ్యేష్ఠభ్రాతృభావేధికారః || అసంస్కృతాస్తుసంస్కారాభ్రాతృభిః
పూర్వసంస్కృతైరితియజ్ఞవల్క్యైః- తేనేదమవిభక్తపరంపూర్వంతువి
భక్తపరంమాతూరజోదోషేతుపాగుక్తం-అథవండమూకాదీనాంవిశేషః-
ప్రయోగపారిజాతేబ్రాహ్మే || బ్రాహ్మణ్యాంబ్రాహ్మణాజ్ఞాతోబ్రాహ్మ
ణస్సగతిశ్రుతిః । తస్మాచ్ఛవండబధిరకుబ్జవామనపంగుళు || జడగద్గదరోగా
ర్తశుష్కాంగవికలాంగిషు । మత్తోన్మత్తేషుమూకేషుశయస్థేరిండియే ||
ధ్వస్త్రపుంస్వేషుచైతేషు సంస్కారాఘ్న్యర్యధోచితమ్ । మత్తోన్మత్తోనసం
స్కార్యావితికేచిత్ప్రచక్షతే || కర్మస్వనధికారాచ్చపాతిత్యంనాస్తిచైత
యోః । తదపశ్యంచసంస్కార్యమపరేత్వాహురస్యథా || సంస్కారమంత్ర
హేమామాదీన్గురోత్వాచార్యఏవతు । ఉపనేయాశ్చవిధివదాచార్యస్యసమీ
పతః || అనీయాగ్నిసమీపంవాసావిత్రీంస్పృశ్యవాజపేత్ । కన్యాస్వీకరణా
దస్యత్సర్వంవిప్రేణకారయేత్ || ఏవమేవద్విజైర్జ్ఞాతౌసంస్కార్యాకుండగోశ
కౌగతిస్పృత్యర్థసారేష్యపం - కుండగోశకయోస్సంస్కార్యత్వంత్రాధ్దేనిషే
ధశ్చక్షేత్రజపుత్రవిషయః - అస్యస్యవిన్నాసేష్యవిధిఃస్మృతగతివచనాత్ - అ
బ్రాహ్మణ్యేవోపనయనాద్యప్రాప్తిరిత్యపరార్గః- ఉపనయనంచకుమారం
భోజయత్వాకార్యంప్రాగేవైసంతదహర్భోజయంతీతిమదనపారిజాతేగో
భిలోక్తః- గాయత్రీపదేశశ్చోత్తరతోగ్నేికార్యః - ఉత్తరేణాగ్నిముపవి
శతఃప్రాజ్ఞుఖఅచార్యఃప్రత్యజ్ఞుఖఇతరోధీహిభోగిసాంఖ్యయనసూతో

క్షే:- యద్యపికాత్యాయనేనాథాస్మైసావిత్రిమన్వాహూత్తరతోగ్నోప్రత్య
 జ్ఞుఖాయేత్యుక్తావదక్షిణ త స్త్రిమతఃసీనాయ వైకేళితి వికల్పఉ క్తస్తథాప
 కాతీయానామేవసః-బహ్వృచానాంతూ త్తరవవవేదైక్యాత్ భిత్తాయాంవిశే
 షమాహకాత్యాయనః॥మాతరమేవాగ్రేభిక్షేత-పరాశరమాధవీయే॥ మా
 తరంవాస్వసారంవామాతుర్వా భగినీనిజామ్ । భిక్షేతభిత్తాంప్రథమంయా
 చైనంసవిమానయేత్ ॥ అథసంస్కారలోపేశానకః॥ ఆరభ్యాధానమాచౌ
 లాత్కాలేతీతేతుకర్మణామ్ । వ్యాహృత్యాగ్నింసుసంస్కృత్యహుత్యాకర్మ
 యథాక్రమమ్ ॥ ఏతేష్వైకైకలోపేతుపాదకృచ్ఛగ్రింసమాచరేత్ । చూడా
 యామర్ధకృచ్ఛగ్రింస్యాదాపది త్వేవమీరితమ్॥అసాపదితుసర్వత్రద్విగుణంద్విగు
 ణంచరేత్॥ పారిజాతేకాత్యాయనః॥ లుప్తైకర్మణిసర్వత్రప్రాయశ్చిత్తంవి
 ధీయతే । ప్రాయశ్చిత్తైకతేపశ్చాల్లు పంకర్మసమాచరేత్ ॥ స్మృత్యర్థసారే
 చైవంకారికాయాంతు ॥ ప్రాయశ్చిత్తైకతేతీతంకర్మకృతాకృతమిత్త్యుక్తం -
 ప్రాయశ్చిత్తకృతేపశ్చాదతీతమపికర్మవైకార్యమిత్త్యేక ఆచార్యానేత్యనేతు
 విపశ్చితఇతి - త్రికాండమండనేతు ॥ కాలాతీతేషుకార్యేషుప్రవత్సవ
 రేషుచ । కాలాతీతానికృత్యైవవిదధ్యాదుత్తరాణితు॥ తత్రసర్వేషాంతంత్రే
 ణనాందీశాగ్ధంకుర్యాత్ - దేశకాలకర్తృక్యాత్॥ గణశఃక్రియమాణానాం
 మాత్రాణాంపూజనంసకృత్ । సకృదేవభవేచ్ఛాగ్ధమాదానస్ఫగూది
 ప్సితిఘండోగపరిశిష్టాత్ ॥ ఏతద్భహూనామపత్యానాంయుగపత్నంస్కారక
 రణవిషయమితిబోధదేవః- అతీతసంస్కారాణాంయుగపత్న-రణఇత్యన్యే -
 తత్రాపిచౌలస్యోపసీత్యాసహేతిపక్షే ఉపసీతిదినవీవాసుప్తానంసంపూర్వదినే
 సహత్వస్యదివనైక్యేసన్నికృష్టతరత్యాత్ - వృద్ధాచారోక్ష్యేవం - ఉపసీది
 నేమధ్యాహ్నసంధ్యామాహపారిజాతేజైమినిః॥ యావద్భ్రష్మాపదేశస్తు
 తావత్సంధ్యాదికంచనతతోమధ్యాహ్నసంధ్యాదిసర్వంకర్మసమాచరేదితి॥
 బ్రహ్మగాయత్రీయత్నవచనం॥ ఉపాయనేతుకర్తవ్యంసాయంసంధ్యేఉపాస
 నమ్॥ఆరంభేబ్రహ్మయజ్ఞంతమధ్యాహ్నేతుపరేహసీతితచ్ఛాఖాంతరవిషయ
 మితిపారిజాతః - వికల్పఇతియుక్తంపశ్యామః - ఉపనయనాగ్నిప్రైరాత్రం
 ధార్యఃత్రిహామేతమగ్నింధారయంతీత్యాపస్తంబోక్షే- చౌధాయనసూ
 త్రేతుసదాధారణమప్యుక్తం ఉపనయనాదిరగ్నిస్తమాపాసన మిత్యాచతు
 త్రేపాణిగ్రహణాదిత్యేకేనిత్యోధార్యోనుగతోనిర్వంఢ్యఇతి- ఇదంజాతారణి
 పక్షేఅన్యథామంథనాసంభవాత్ - బ్రహ్మయజ్ఞవిశేషమాహ - తత్రైవజై

మనిః ॥ అనుపాకృతవేదస్య కర్తవ్యోబ్రహ్మయజ్ఞకః । వేదస్థానేతుసావిత్రిగృ
హ్యతేతత్సమాయతఇతి॥యేషాంతద్దినఏవవేదారంభస్తేషాంసేదమితిదిక్ —
అథబ్రహ్మచారిధర్మః- యజ్ఞవల్క్యః॥ మధుమాంసాంజనోచ్ఛిష్టంశల-
స్త్రీప్రాణిహింసనమ్ । భాస్క-బాలాకనాస్థీలపరివాదాదివర్జయేత్ ॥ మనుః॥
అభ్యంగమంజనంచాత్మీరుపానచ్ఛత్రధారణమ్ ॥ వర్జయేదిత్యేకృతంపారి-
జాతేకార్యే ॥ నాదర్శంచైవవీక్షేతనాచరేద్దంతధావనమ్ । గురూచ్ఛిష్టంభే-
షజార్థంప్రయుంజీతసకామతః॥ ఏతన్నిషిద్ధమధ్యాదివిషయం - అన్యన్యగు-
రూచ్ఛిష్టస్యసర్వదాప్రాప్తే- సచేద్యాధీయితకామం గురూర్ఛిష్టంభేష-
జార్థంసర్వంప్రాప్నోయ్యాదితివసిద్ధోక్తే- జ్యేష్ఠభ్రాతృశిష్యపిజ్ఞేయం॥ పీత్యర్జ్య-
ష్టస్యభ్రాతృరుచ్ఛిష్టంభోజ్యమిత్యాసస్తంబోక్తే- గురుభుక్తేతస్త్వస్యంత-
రేడక్తం॥ గురువద్గురుపుత్రస్సాద్యత్యోచ్ఛిష్టభోజనాత్ ॥ ప్రచేతాః॥ తాం
బూలాభ్యంజనంచైవకాంస్యపాత్రేచభోజనమ్ । యతిశ్చబ్రహ్మచారీచపిధ-
వాచవివర్జయేత్ ॥ యమః॥ మేఖలామజినందండముపవీతంచనిత్యశ్చకౌషీనంకటి-
సూత్రంచబ్రహ్మచారీతుధారయేత్ ॥ అగ్నింధనంబైత్యచర్యామధశ్శయ్యాం
గురోర్హి తమ్ । కుర్యాదితిశేషః- మేఖలామాహశ్వలాయనః ॥ తేషాంమేఖలా-
మాంజీబ్రాహ్మణస్యధనుర్ద్యాక్షుత్రియస్యావీవైశ్యస్యేతిఅచార్యః ॥ త్రివృత్తా-
మేఖలాకార్యాత్రివారంస్యాత్సమావృతాతద్గ్రంథయస్త్రయఃకార్యాః॥
చవాసప్రవాపునః॥ మనుః॥ మాంజీత్రివృత్సమాశ్లాఢ్తాకార్యావిప్రస్యమేఖలా ।
త్రివృత్తాగ్రంథినై కేసత్రిభిః పంచభిరేషవా ॥ మాంజ్యభావేతుకర్తవ్యాకుశా-
శ్చాంతకబిల్వశైః॥ అత్రప్రవరసంఖ్యానియమఇతివృద్ధాః-అథదండాః-మనుః॥
బ్రాహ్మణోబైల్వపాలాశౌత్యత్రియోపటఖాదిరౌ । పైష్పలౌదుంబరౌవైశ్య-
దండాన్ర్హంతిధర్మతః॥ ఏషామభావేగాతమః॥ యజ్ఞీయోపాసర్వేషాంమూ-
ర్ధలలాటనాసాప్రమాణఇతి- అజినమాహశ్వలాయనః- అహతేనవాససాసం-
వీతమైజేయేనవాజినేన బ్రాహ్మణంరౌరవేణ త్రియమాజేనవైశ్యమితి -
యద్యప్త్యైజేయశబ్దసమగీచర్తైవోచ్యతే-ఏణ్యాధఇతిపాణినిస్తృతేః॥ ఐ-
జేయమేణ్యాశ్చర్త్యాద్యమేణ్యైగముభేజిప్వీతి అమరకోశాచ్చ - తథాపి
కృష్ణరుబస్తాస్యజినానీతిశంఖోక్తే - సర్వేషాంవారావమితియమోక్తే
శ్చమృగచర్మణాసహవికలాపజ్ఞేయః - వస్త్రాజినయోస్తువికల్పః - కార్ప-
సంవావికృతమితిగాతమోక్తే-అథయజ్ఞోపవీతం - మనుః॥ కార్పసము-
పవీతంస్యాద్విప్రస్యోర్ధ్వపృథంత్రివృత్ ॥ పారిజాతేదేవలః ॥ కార్పసయో

మగోవాలశణబల్యత్వణాదికమ్ । యథాసంభవతోధార్యముపవీతంద్విజా
తిభిః ॥ శుచాదేశేశుచిస్సుత్రంసంహతాంగుళిమూలకే । ఆవర్త్యవణ్ణవ
త్యాతత్త్రిగుణంకృత్యయత్నతః ॥ అల్లింగకైస్త్రీభిస్సవ్యక్ష్పక్రితాశోర్ధ్వ
వృతంతివృత్ । అప్రదక్షిణమావృత్యసావిభాగ్విత్రిగుణకృతమ్ ॥ తతఃప్ర
దక్షిణావర్తంసమంస్యాస్తువసూత్రకమ్ । త్రిరావేష్ట్యదృఢంబద్ధావబ్రహ్మ
విష్టివృత్తరాన్నమేత్ ॥ తన్నవతంతుకార్యం ॥ సావిత్రిగ్విత్రిగుణంకుర్యా
న్నవసూత్రంతుతద్భవేదితితేనైవోక్తః - ఛంబోగపరిశిష్టే ॥ త్రివృద్ధార్థ
వృతంకార్యంతంతుత్రయమధోవృతమ్ । త్రివృతంచోపవీతంస్యాత్తస్యైర్వి
గ్రంథిరివ్యతే ॥ ఊర్ధ్వవృతందక్షిణంకరమూర్ధ్వంకృత్వావలితం - భృగుః॥
వామావర్తవళితంత్రిగుణంకృత్వాదక్షిణావర్తవళితంత్రిగుణంకార్యం - సః
ఏకస్తంతురేవంతింతంతుకమిత్యర్థః - కాత్యాయనః॥ పృష్ఠదేశేవనాభ్యాంచ
ధృతంయద్విందతేకటిమతద్ధార్యముపవీతంస్యాన్నాతిలంబంనచోచ్ఛ్రితమ్॥వ
సిష్ఠః ॥ నాభేరూర్ధ్వమనాయువ్యమధోనాభేస్తవఃక్షయః । తస్మాన్నాభిన
మంకుర్యాదుపవీతంవిదక్షణః ॥ పారిజాతేదేవలః ॥ ఉపవీతంవటోరేకం
దేవతథేతరయోఃస్మృతేః ॥ ఏకమేవయతీనాంస్యాదితిశాస్త్రస్య నిశ్చయః॥
సపవ॥బహునివాయుపామ-మస్య-తత్రమంత్రమాహసపవ॥ యజ్ఞోపవీతమి
తివావ్యాహృత్యావాపిధారయేత్ ॥ హేమాద్రా॥యజ్ఞోపవీతే ద్వైధార్మ్య
శ్చాతేస్సార్థేచకర్మణి । తృతీయముత్తరీయాథేవస్తాభావేతదివ్యతే ॥ దే
వలః ॥ సావిత్రిగ్విదశకృతోవద్భిర్నంత్రితాభిస్తమక్షయే । విచ్ఛిన్నంచాప్య
ధోయాతంభుక్తావనిర్నితముత్సృజేత్ ॥ మనుః ॥ మేఖలావఃజినందండముపవి
తంకమండలుమ్ । అప్పుపాశ్యవిసప్తానిగృహ్ణీతాన్యానిమంత్రతః ॥ అథైత
ల్లోపేపాయశ్చిత్తం ॥ మనుః॥ అకృత్వాభైక్షచరణమసమిద్ధ్యచపావకమ్ ।
అనాతురస్సప్తరాత్రమవకీర్తివ్రతంచరేత్ ॥ అమత్యాఆపదిత్యాగేతుయాజ్ఞ
వల్క్యః ॥ భిక్షాగ్నికార్యేత్యక్తావృతుసప్తరాత్రమనాతురః । కామావకీర్త్య
త్యాభ్యాంబుహుయాదాహుతిద్వయమ్ ॥ ఉపస్థానంతతఃకుర్యాత్సమాసిం
చంత్యసేనతు ॥ మంత్రాస్తుమితాక్షరాయాంక్షేయాః - సకృల్లోపేతుఋగ్వి
ధానే ॥ మానస్తోకేజపేన్దంత్రంశతసంఖ్యంశివాలయే । అగ్నికార్యంవిసా
భుక్తైస్తానపాపంబ్రహ్మచారిణః ॥ స్మృత్యర్థసారేతు ॥ సంధ్యాగ్నికార్యలో
పేస్సాత్వాష్టసహస్రంజపః భిక్షాలోపేష్టశతంఅభ్యాసేద్విగుణం ఘనఃసం
సౌరచ్ఛేత్కుక్తం - అపరారోసంవర్తః ॥ యస్సంధ్యాంచైవనోపాస్తే

అగ్నికార్యంయథావిధి । గాయత్రీప్రసహస్రంతుజపేత్సాత్వా సమా
హితః ॥ అగ్నికార్యంసంధ్యాద్వయేకార్యం ॥ అగ్నికార్యంతతఃకుర్యాత్సం
ధ్యయోరుభయోరపీతియాజ్ఞవల్క్యే - సాయమేవసాయమేవవాగ్ని
మింధీతేత్యేకేభితితాగాక్షిణోక్తే - పారిజాతేవృద్ధశాతాతపః ॥ బ్రహ్మ
చారీతుయోశ్చీయాన్మధుమాంసంతదైవచ । పౌజాపత్యంచరేత్కృచ్ఛగ్రిం
వ్రతశేషంసమాపయేత్ ॥ ఋగ్వేదానే ॥ తంవోధియాజసేన్మంత్రంలతుం
దైవశివాలయే । బ్రహ్మచారీన్సేధర్మేషున్యూనంచేతుర్వమేవితత్ ॥ స్త్రీసం
గేతుమనుః ॥ అవక్రీతుకామేనగర్భభేనచతుష్పథే । స్థాళీవాకవిధానెనయ
జేదైవనిర్వృతినసి ॥ విప్రరస్తుమితాక్షరాదౌజ్ఞేయః - ఉపవీతనాశేహారితః॥
మనోవ్రతపతీభిశ్చతస్రజిజ్ఞాసహతీర్తుత్వాపునఃప్రతీయాత్ - తత్రైవమరీ
చిః ॥ బ్రహ్మసూత్రంవినాభుంక్తేషిన్మూత్రంకురుతేధవా । గాయత్రీప్ర
సహస్రేణప్రాణాయామేనశుద్ధ్యతి ॥ మనుః ॥ భోశబ్దంకీర్తయేదంతేన్వస్య
నామోబివాదనే । ఆయుష్మాన్సవసౌమ్యేతివాచ్యోవిప్రాభివాదనే ॥ ఆకా
రశ్చస్యనామోంతేవాచ్యఃపూర్వాక్షరఃప్లుతః । శర్కన్మితిసకారాత్పూర్వ
ఇత్యర్థః - అభివాదనేప్రత్యభివాదనాదావిశేషఃస్మృత్యర్థసాగేపారిజాతా
దౌజ్ఞేయః ॥ యమః ॥ జ్యాయానపికనీయాంసంసంధ్యాయామభివాదయేత్ ।
వినాశిష్యం చపుత్రంచ దాహిత్రందుహీతుఃపతిమ్ - అథపునరుపనయనం
పారిజాతేశాతాతపః ॥ లకుసంగృంజనంజగ్ద్వాపలాండుంచతథాశునమ్ । ఉ
త్తమానుషకేభాశ్వరాసభీక్షీరభోజనాత్ ॥ ఉపాయవంపునఃకుర్యాత్త
ప్రకృచ్ఛగ్రించరేన్ముహురితి ॥ హేమాద్రౌపదమనుః ॥ జీవన్మదిసమాగచ్ఛే
ద్భృతకుంభేనిమజ్జుచ । ఉద్భృత్యస్నాపయిత్వాస్యజాతకర్తాదికారయేత్ ॥ త
త్రైవపాద్యే ॥ ప్రేతశయాప్రతిగ్రాహీపునస్సంస్కారమర్హతి ॥ చంద్రికా
యాంబౌధాయనః ॥ సింధుసౌవీరసౌరాష్ట్రాంస్తథాప్రత్యంతవాసినః । అం
గవంగకళింగాంశ్చగత్యాసంస్కారమర్హతి ॥ హేమాద్రౌపాయశ్చిత్రకాం
డేవృద్ధగౌతమః ॥ ఖరముష్టగ్రించమహిషమగచ్ఛాహమజంతధా । బస్తమా
రుహ్యముఖభిఃకోశేచాండ్రంవినిర్దిశేత్ ॥ మూర్ఖండేయః ॥ ఖరమారుహ్య
విప్రస్తుయోజనంయదిగచ్ఛతి । తప్రకృచ్ఛగ్రిత్రయంపోక్తంశరీరస్యవిశోధన
మ్ ॥ పునర్జన్మప్రకుర్వీతస్తుతగర్భవిధానతః ॥ మదనరత్నేమితాక్షరాయాం
చస్నానమాత్రముక్తంమనుః ॥ అజ్ఞానాత్పాశ్యవిన్ముత్రం సురాసంస్పృష్ట
మేవచ । పునస్సంస్కారమర్హంతి త్రయోవర్ణాద్విజాతయః ॥ మితాక్షరా

యాంపరాశరః ॥ యః ప్రత్యవసితో విప్రః ప్రవజ్యాతో వినిర్గతః । అనాశకని
 వృత్తశ్చ గార్హస్థ్యం చేచ్ఛీర్షతి ॥ సచరేత్త్రీణి కృచ్ఛాగ్రిణి త్రిణిచాం ద్రాయ
 ణానిచ । జాతకర్తాచిహ్నైస్సంస్కృతశ్శుద్ధిమాప్నుయాత్ ॥ బౌధాయ
 నసూత్రే ॥ అథోపనితస్య వ్రత్యానిభవంతి నాస్య సోఽచ్ఛిష్టం భుంజీతాన్యత్ర -
 పితృజ్యేష్ఠాభ్యాం సప్త్రయీసహభుంజీతమధుమాం సశ్రాద్ధం సూతకాన్నా
 ని దశాహ సంధిః క్షీరం తత్రాకనిర్యా సౌవిలాపనం గణాన్మంగణికాన్మమి
 త్యేతేషు పునస్సంస్కారః ప్రతిషిద్ధః శగమనమీత్యేకే - అథాప్యదాహరంతి ॥
 సురాష్ట్రసింధుసౌమిరమవంతిందక్షిణాపథత్ । ఏతాని బ్రాహ్మణో గత్వా
 పునస్సంస్కారం మర్హతి ॥ అథ పునస్సంస్కారం వ్యాఖ్యాన్య మో దేవయ
 జసప్రభృత్యగ్ని ముఖాత్కృత్వా పాలాశీం సమిధమా జ్యేనాఙ్గావభ్యా
 ధాయ వాచయతి పునస్తావ్యత్యరుద్రావసవః కామాస్సన్విహేత్యథావ్రత్య
 ప్రియశ్చిత్రైః హేతియన్త ఆత్మనోమిందాభూత్పున రగ్నిశ్చక్షురాదాదితి
 ద్వాభ్యామథవక్త్యాజ్ఞుహేతి సప్తతే అగ్నే సృతేన స్వాహేత్యథాజ్ఞాహుతి
 రుక్షుహేతియేన దేవాః పవిత్రేణేతి సృభిరనుచ్ఛందసంస్విప్తకృత్ప్రభృతి -
 సిద్ధమా ధేనువరదానాదథాపరమాపరిధానాత్కృత్వా పాలాశీం సమిధమా
 ధాయాథావ్రత్యప్రియశ్చిత్రైః హేతియన్తవ్యాహృతీర్జుహేతి - అథాపరో
 బ్రాహ్మణవచనా దేవసామిత్రాగ్నితకృత్వో ఘృతమభిమంత్ర్య ప్రాశస్త్యకృత
 ప్రియశ్చిత్రోభవతి - గురోర్వాప్యచ్ఛిష్టం భుంజీతాథాప్యదాహరంతి -
 వసనందక్షిణాదానం మేఖలాదండ మజినభ్యేత్యచర్యావ్రతాని చనివర్తంతే పు
 నస్సంస్కారకర్తృణీతి - ఆశ్వలాయనగృహ్యే ॥ అథోపేతపూర్వ స్యేత్యాది
 నాపునస్సంస్కారః క్తః - తథాపిత్రాదివ్యతిరేకేణ బ్రహ్మచారిణః ప్రేతక
 ర్తకరణే పునరుపనయనమిత్యపరార్థాదయః - త్రిష్టవీసేతా ॥ కర్తనాశా
 జలస్పర్శాత్కరతోయావిలంఘనాత్ । గండకీచాహుతరణాత్పునస్సంస్కా
 రమర్హతి ॥ గౌడాస్తు ॥ కరతోయాజలస్పర్శాత్కరనాశావిలంఘనాదిప
 తత - తన్నుచానధర్మేషు కరతోయాస్నానే ప్రాశస్త్యే క్తః ॥ కరతోయేన దా
 నీరేసరిచ్ఛేద్ధేతి విశ్రుతే । ఆష్టావయసిపారాణాం పాపహరకరోద్భవే
 ఇతి ॥ స్మృతీదర్పణచంద్రికాతిఖితస్నానమంత్రాచ్ఛపరాశరః ॥ అజినం మేఖ
 లాదండో బైత్యచర్యావ్రతానిచ । నివర్తంతే ద్విజాతీనాం పునస్సంస్కారకర్త
 ణి ॥ హరదత్తస్తు ॥ యఏకం వేదమధీత్యాన్యం వేదమధ్యేతుమిచ్ఛతి, తస్య పున
 రుపనయనం తేన ప్రతివేదముపనయనం కర్తవ్యమిత్యేహ - అగ్నేనైతన్యన్యంతే

సర్వభౌతైవేదేభ్యస్తానిత్ర్యిసూచ్యత ఇత్యాప సుబోక్షేః - తద్విధిఃకా
రికాయాం || వేదాంతరమధీత్యైవఋగ్వేదంయేత్సద్విధయేతే | ఉపనితిరియం
తేషామలంకరణవర్జితా || యదైవతదుపసితస్యపాత్ర్యుత్తయదాభవేత్ |
కృతాకృతంచవపసంమేధాజననమేవచ || మేధాజననసద్భావేవతచర్యాభ
వేదిహ | అనుప్రవచనీయశ్చతదభావేద్వయంసహి || పరిదానంసకార్యంస్యా
న్నిమిత్తానంతరంత్యిదమ్ | పూర్వస్యావాచయేత్ స్థానేతత్సవితుర్వృణీమహ
ఇతి || యత్తుహారితః || ద్వివిధాఃస్త్రియఃబ్రహ్మవాదస్యస్సద్యోవధ్వశ్చతత్ర
బ్రహ్మవాదినీనాముపసయన మగ్నింధనంవేదాధ్యయనంస్వగృహేచభైత్య
చర్యేతి - సద్యోవధూనాముపసయనంకృతాన్వివాహఃకార్యఇతి తద్యుగాం
తరవిషయం || పురాకల్పేషుసారీణామాంబీబంధనమిష్యతే | అధ్యాపనంచవే
దానాంసావిత్రివాచనంతథేతియమోక్షేః- అధాసధ్యాయాః-పారిజాతేబృ
హస్పతిః || ప్రతిపత్సచతుర్దశ్యమష్టమ్యాంపర్వణోర్ద్వయోః | శోషసధ్యాయే
ద్యశర్వర్యాంనాధీయాతకదాచన || నారదః || అయనేవిషువేదైవశయనే
బోధనేహరేః | అసధ్యాయస్తుకర్తవ్యోమనాన్విషుయుగాదిషు || నిర్ణయా
మృతే || చాతుర్త్యస్యద్వితీయాసుమనాన్విషుయుగాదిషు | అసధ్యాయస్తుకర్త
వ్యోయాచసోపపదాతిధిః || గర్గః || శుచాపూర్ణైతపస్యేచయాద్వితీయావి
ధుక్షయే | చాతుర్త్యస్యద్వితీయాస్తాః ప్రవచంతిమనీషిణః || స్మృత్యర్థసారేషి ||
ఆషాఢీకార్తికానినీసమిపథద్వితీయాసుచేతి - మనుః || ఉపాకర్తణీచోత్స
ర్గేత్రిరాత్రంక్షుపణంస్మృతమ్ | అష్టకానుత్వహూరాత్రమృత్వంతాసుచరా
త్రిషితి || ఉత్సర్గేతుమనూక్తపక్షిణ్యహూరాత్రాభ్యాంత్ర్యహస్యవికల్పఇ
తివిజ్ఞానేశ్వరః - అష్టకాశబ్దేనసప్తమ్యాదిత్రయంజ్ఞేయం - తిసోష్టకాస్త్రి
రాత్రమంత్యామేకే ఇతిగౌతమోక్షేః - ఋత్వంతాస్వితిసారఋత్వంతాసు
చాందంతస్యపర్యత్యేనైవనిషేధసిద్ధేరితిసర్వజ్ఞనారాయణః - ఏతేనిత్యాః -
నైమిత్తికానప్యాహయాజ్ఞావల్క్యః || త్ర్యహంప్రేతేష్వసధ్యాయశ్శిష్యర్తివి
గ్గురుబంధుషు | ఉపాకర్తణీచోత్సర్గేస్వశాఖాశ్రోత్రియేతథా || సంధ్యాగర్జి
తనిర్హుతభూకంఠోల్కానిపాతనే | సమాఖ్యవేదంద్యునిశమారణ్యకవధీత్య
చ || పంచదశ్యాంచతుర్దశ్యమష్టమ్యాంరాహుసూతకే | ఋతుసంధిషుభు
క్తావవాశ్రాద్ధికంపతిగృహ్యచ || పశుమందూకనకృశ్వాహిమార్జారమూష
క్షైః | కృతేంతరేత్వహూరాత్రంశక్రపాతేతథోచ్చయే || గ్రహణేద్యునిశో
క్తావసిగ్రస్తానైత్ర్యహమితిక్తంపాక్ - స్మృత్యర్థసారేషు || రాత్రాతుగ్రహే

తస్మాద్విరాట్రివిహితత్ర్యహమిత్యుక్తం, ఋతుస్సారం, ఘృతేత్యుత్సవవిషయం-
 ఊర్ధ్వంభోజనాదుత్సవే ఇతిగౌతమోక్తే ॥ శ్రాద్ధికంమహాకోద్దిప్తభిన్నం
 తత్రతుత్ర్యహమితమనుః- స్మృత్యర్థసారేచైవం - యత్తు - పశ్వాద్యంతరా
 యేత్ర్యహముపవాసోవిప్రవాసశ్చేతిగౌతమోక్తం - తత్ప్రధమాధ్యాయ
 నేయాజ్ఞవల్క్యః॥శ్వకోష్ఠ్యగర్హభోలూకసామబాణార్తనిస్సనే । అమే
 ధ్యశవశూద్రాంత్యశ్శాసవతితాంతికే ॥ డేశేశుచావాత్సనిచవిద్యతే స్రని
 తసంప్లవే భుక్తావ్త్రిపాణిరంభోంతరర్థరాత్రేతిమారుతే॥ పాంసుప్రవర్తే
 దిగ్దాహేసంధ్యానిహారభీతిషు । ధావతఃపూలిగంధేచశిష్టేచగృహమాగతే॥
 ఖరోష్ట్రయానహస్యశ్వనౌవృక్షగిరిరోహణే । సప్రతీంచదనధ్యాయానే
 తాంస్తాత్కాలికాన్విదుః ॥ బాణోపశశ్వతతంతువీణేతిహరదత్రః - అమే
 ధ్యాస్మానికాదయః- స్రనితంగర్జః - వర్షాతోస్యత్రగర్జవృష్టివిద్యతాంయా
 గపద్యైకకాలికఃవర్షాసుతాత్కాలికఇతినారాయణః - సంధ్యాగర్జితహరీ
 తః - సాయంసంధ్యాస్రనితేరాత్రిప్రాతఃసంధ్యాస్రనితేహూరాత్రంతరా
 త్రావిద్యత్యపరరాత్ర్యవధిః-విద్యతినక్తంచాపరరాత్రాదితిగౌతమోక్తేః-
 తృతీయదివాంశోత్తరంతవిద్యతి సర్వరాత్రమిత్యాహసవప - త్రిభాగాదిప్ర
 వృత్తాసర్వమితి- అర్ధరాత్రేమధ్యయామద్యయమితివిజ్ఞానేశ్వరః- మధ్యదండ
 చతుష్టయఇతిసిర్గయామృతే- మనుః॥ సవివాదేనకలహససేనాయాంసంసంగ
 రే । సభుక్తమాత్రేనాజీర్ణేనవమిత్వానసూతకే ॥ రుధిరేచస్రతేగాత్రాచ్ఛ
 స్త్రేణచపరిక్షతే॥ కౌర్మే ॥ శ్లేష్మోతకస్యచ్ఛాయాయాంశాల్పలేర్మధుకస్య
 చ । కదాచిదపినాధ్యేయంకోవిచారకపిత్యయోః॥ మనుః॥ శయనఃప్రాథపా
 దశ్చకృత్వాచైవావసక్తికామ్ । నాధీయాతామిషంజగ్ధ్వాసూతకాన్నాద్యపే
 వచ ॥ ప్రాథపాదః పాదోపరిపాదదాతా ఆసనారూఢపాదోవేతిహరద
 త్రః - సోపపదాస్వపిప్రాగుక్తం - స్మృత్యర్థసారేశ్రవణద్వాదశేషహాభర
 ణ్యోఃప్రేతద్వితీయాయాం రథసప్తమ్యామాకా శశవదగ్నేనేచాహూరా
 త్రం- అసపిండగురౌమృతేత్రిరాత్రం-ఆచార్యేడపాధ్యాయేచపక్షిణీ-ఆచా
 ర్యభార్యపుత్రశిష్యేష్వహూరాత్రం- అగ్న్యైవాతేగోవిప్రవృత్తాత్రిరా
 త్రం - అయనేవిషువేచపక్షిణీ అకాలవృష్టాచ- ఆరణ్యమార్హారసర్వనకల
 పంచసఖాదేరంతరాగమనేత్రిరాత్రం- ఆరణ్యశ్వస్మగాదివాసరథజకాదౌ
 ద్వాదశరాత్రం శ్వఖరపరాహృష్ప్రచాండాలసూతికోదక్యాశవాదామా
 సంకోగవయాజానాన్ప్రకాదౌత్రిరాత్రం-శశమేషశ్వపాకాదౌపక్ష్యాసం-

గజగండసారససింహవ్యాఘ్రమహాపాపిక్వతఘ్నాదావబ్ధపనధ్యాయః- శోభ
 నదినేచానధ్యాయః- వినాహాప్రతిష్ఠోద్యాపనాదివ్యాసమాప్తేస్సగోత్రాణా
 మనధ్యాయః॥ ఉదయే స్తమయే చాపిముహూర్తత్రయగామయత్ । తద్దినంతద
 హూర్తత్రయచానధ్యాయవిదోవిదుః ॥ కేచిదాహుః క్వచిద్దేశేయావత్తద్దిన
 నాడికాః । తావదేవత్వనధ్యాయో తత్తన్నిశేదినాంతరే ॥ ప్రదోషంత్యా
 హాప్రజాపతిః ॥ పశ్చిచద్యవశేచైవ అర్ధరాత్రోననాడికా । ప్రదోషేనత్వధీ
 యితత్తృతీయానపనాడికా ॥ సర్వయామృతేగర్భః ॥ రాత్రాయామత్రయాద
 రావృత్తమివాత్రయోదశీ । ప్రదోషస్సతువిజ్ఞేయస్సర్వవిద్యావిగర్హితః ॥ రా
 త్రౌనవసునాడిషుచతుర్థీయదివ్యశ్యతే । ప్రదోషస్సతువిజ్ఞేయస్సర్వవిద్యావిగ
 ర్హితః ॥ కౌర్మే ॥ అనధ్యాయస్తునాంగేషు సేతిహాసపురాణయోః । నధర్మశా
 స్త్రేప్రవృత్తేషు పర్వణ్యేతానివర్జయేత్ ॥ శౌనకః ॥ నిత్యేజపేచకామ్యేచక్రతా
 పారాయణేపిచ । నానధ్యాయో నైవేదానాంగ్రహణేగ్రాహణేస్సృతః ॥
 ఇత్యనధ్యాయః— అథనుహానామ్నాద్వివ్రతం - శ్రీధరః ॥ తిథిసత్తత్రవా
 రాంశవర్గోదయనిరీక్షణమ్ । చౌలవత్సర్వమాఖ్యాతంసగోదానవ్రతేషుచ ॥
 ఏషాంలోపేశౌనకః ॥ వ్రతానివిధినాకృత్యాన్వశౌభాగ్యయనంచరేత్ । అ
 కృత్యాభ్యన్యతేయేనసపాపీవిధిఘాతకః ॥ ప్రత్యేకంకృచ్ఛక్రిమేకైకంచరిత్వా
 జ్యాహుతిశ్శతమ్ । హుత్వాచైవతుగాయత్ర్యాస్నాయాదిత్యాహశౌనకః ॥
 స్మృత్యర్థసారేణ ॥ త్రిష్టద్దేవదశవాక్చక్రస్మృత్యాపనర్వశ్రవంచరేది
 త్యుక్తం- అథసమావర్తనంసురేశ్వరః ॥ భౌమభానుజయోర్వాచేనతత్రేచవ్ర
 తోదితే । తారాచంద్రవిశుద్ధాచన్యాత్సమావర్తనక్రియా ॥ బౌధాయనసూ
 త్రేతురోహిణ్యాంతిమ్యేఉత్తరయోః ఫాల్గునోర్వస్తేచిత్రాయామైంద్రవి
 శౌఖయోర్వాస్నాయాదిత్యుక్తం - వసిష్ఠః ॥ స్నానంసూర్యాహ్నకాలేతు
 హూరాయాంకారయేచ్ఛభమ్ । పూర్వాహ్నేతదభావేతుకుర్యాత్స్నానం
 యథావిధి ॥ సర్వఋతవోవివాహాస్యతిసూత్రాత్ - యదాదక్షిణాయసేవి
 వాహాస్తదాసమావర్తనమపితప్తైవ-అన్యథోదగయసేసమావర్తనే- అనా
 శ్రమీనతిష్ఠేతేతివిరోధస్సాన్యదిత్యుక్తం సుతర్జనభాష్యే- ఏతచ్చబ్రహ్మచారి
 వ్రతలోపపాపీయస్థితంకృత్యాకార్యం - తదాహబౌధాయనః ॥ శౌచసం
 ధ్యాదర్శభిక్షాగ్నికార్యరాహిత్యకౌషీనోపవీతమేఖలాదండాజినాధారణే
 దివాస్వాపచ్ఛత్రపాదుకాస్రగ్విధారణాంగోద్వర్తనానులేపనాంజనద్యు
 తస్యగోతవాద్యాభిరతాబ్రహ్మచారికృచ్ఛక్రిత్రయంచరేత్ మహావ్యాహృ

తిహూమంపాహిత్రయోదశహూమంచకుర్యాత్ - సమావర్తనోత్తరంస్తూ
ర్వమృతానాంతిరాత్రమాశౌచంకార్యం॥ అడిష్టినోదకంకుర్యాద్॥ వ్రతస్యస
మాపనాత్ । సమాప్తీతూదకందత్వాత్రిరాత్రమశుచిర్భవేదితిమనూక్షే- ఆ
డిష్టిబ్రహ్మచారివిజ్ఞానేశ్వరః - బ్రహ్మచర్యేయదిశ్చిన్నవృతస్తదాత్రిరా
త్రమగ్నవివాహః కార్యోన్యథానేతిసిద్ధ్యతి - జనసేతునత్యపగ్నత్రిరాత్రం త
త్రాతిక్రాంతాశౌచా భావాదుదకందత్వేతివచనాచ్ఛేతిఁక్ - తత్రాపివిక
ల్పః ॥ పితర్యపిమృతేనైహందోదోభవతికర్న్చిత్ । ఆశౌచంకర్తృణాంతేస్యా
త్త్ర్యహంవాబ్రహ్మచారిణామితిచ్ఛందోగపరిష్టాత్ - స్నాతకవ్రతాన్యా
హవ్యాసః॥ యజ్ఞోపవీతద్యతయంసోదకంచకవండలుమ్॥ శుత్రంచాస్త్రిషమమ
లంపాదుకేచాప్యపాసహా॥ రౌక్మేచకుండలేవేదికృతకేశసఖమ్మచి॥ వే
దోదర్శవటుః- మనుః॥ ఉపాసహాచవాసశ్చభృతమవైర్మృగౌరయేత్ । ఉ
పవీతమలంకారంస్రజంకరకమేవచ ॥ అన్యాన్యపిబహ్వృచగృహ్యస్తృత్యాది
భ్యోజ్ఞేయాని-అథచ్ఛరికాబంధః - జ్యోతిర్నిబంధనరదః॥ ఛరికాబంధ
నంవత్సేన్యపాణాంపాక్రగ్రహణీత్ । వివాహోక్తమమాసేమశుక్లప
క్షేప్యనస్తగే॥ జీవేశుక్లేచభూపుత్రేచంద్రతారాబలాన్వితేమాంజీబంధర్మ
తిథిషుకుజవర్జితవాసరే॥ సంగ్రహే॥ శూద్రాణాంరాజపుత్రాణాంమాం
జ్యభావేస్త్రుబంధనమ్॥ మాంజీబంధోక్తతీర్థ్యాదౌకార్యంభావదినంవినా-
అథవివాహః- యజ్ఞవల్క్యః॥ ఆవిష్ణుతబ్రహ్మచర్యోలక్షణాన్యంప్రియము
ద్వహేత్ । అనన్యపూర్వికాంకాంతామసపిండాంయఃపియసీమ్ ॥ ఆరోగిణీం
భ్రాతృమతీమసమానార్థగోత్రజామ్ ॥ లక్షణ్యాంబాహ్యభ్యంతరలక్షణైర్భ్య
క్తాం - బాహ్యనికాశీఖండాదౌప్రసిద్ధాని- అంతరాణ్యశ్వలాయనోక్తాన్య
ష్టాపిండాన్సృత్యేత్యాదీని- మనుః॥ అసపిండాచ యమాతురసగోత్రాచ
యాపితుః । సాప్రశస్తాద్విజాతీనాం దారకర్మణిమైగునే॥ దత్రిమమాతుర్భృ
హేతాలపిసపిండాపిసగోత్రాతత్కులనివృత్తయేచకారాన్మాతు రసగో
త్రాదత్తస్య పితుర్జనకకులేపితురసగోత్రాపి సపిండత్వాన్నిషిద్ధేత్యన్యచ్చకా
రః- అసపిండాంసాపిండ్యగహితాం- తచ్చైకశరీరావయవాన్వయేనభవతి-
ఏకస్యహి పితుర్మాతుర్వాశరీరస్యావయవాః - పుత్రపౌత్రాదిషుసాత్మాత్మ
రంపరయావాశుక్రణోణితాది రూపేణానుస్యూతాః- యద్యపిపత్న్యాంప
త్యానహాభ్రాతృపత్నీనాంచపరస్పరంనత్రైత్సంభవతి - తథాఽపిధారణేవై
కశరీరావయవాన్వయోస్యేవ-అస్థిభిఃఅస్థీనీతిమంత్రలింగాత్ - ఏకస్యహిపితృ

శరీరస్యావయవాః పుత్రద్వారా తాస్వాహితా ఇతి మదనరత్న పారిజాత
విజ్ఞానేశ్వరాదయః - వాచస్పతిశుద్ధివివేకశూలపాణ్యాదిగౌడమైథిలాదయో
ప్యేవం శ్రుతావపి - ఏతత్తైట్ కౌళికశరీరం త్రిణిపితృత స్త్రీణి మాతృతృస్థిసా
యువజ్ఞానః పితృత స్త్రవజ్ఞానః సురుధిరాణి మాతృతృత - ప్రజావసానజాయ
స ఇతి చ - చంద్రికాపరార్క - మేధాతిథిమాధవాదయస్తు ఏకపిండదా - క్రియా
స్వయిత్వంసాపిండ్యం || లేవభాజశ్చతుర్థాద్యం పితృత్వాద్యం పిండభాగినః పిండ
దస్సప్తమసేషాంసాపిండ్యంసాప్తపారుపమితి మాతృత్వే కే - నచ పితృత్వా
దిష్వేతన్నా నీతివాచ్యం - తతః - ర్మకశ్రాద్ధేదైవతైక్యనతత్సత్వాత్ - తవ
దత్తక ర్మకశ్రాద్ధేహియేదేవతాభూతా నేషాం మధ్యేయః కృత్తద్యక ర్మక
శ్రాద్ధేనుప్రవేశతి తేషాంసాపిండ్యం - తద్భార్యాణావపిభ ర్మక ర్మకశ్రాద్ధే
సహాధికారిత్వేన తదస్వయాత్ || ఏకత్వంసాగతాభయః పిండే గాత్రవసూత
కే ఇతి స్మృతేషు - గ్రహీతాంచవైరాగ్య ర్మకత్వాత్తస్యసాపిండ్యం - విత్తత్వేమా
నాభావాత్ - నవమాతృలాదిష్వేతన్నా నీతివాచ్యం - మాతృ మహర్షూప
దైవతైక్యాత్, నను గురుశిష్యాదేరపి శ్రాద్ధదేవతాత్వాన్సాపిండ్యత్వాత్ - కిం
బహునా || సర్వాభావేతుస్య పరిఃకారయే తస్య రిక్తత ఇతి మార్కండేయపురా
ణాదాక్షిప్తాపి శ్రాద్ధక ర్మకత్వాత్సాపిండ్య ప్రసంగః - సత్యం || పంచమాత్మస్త
మాదూర్ధ్వం మాతృతః పితృత స్తథేతి యజ్ఞవల్క్య వచనేన మాతా పితృసం
బంధవవత్సత్వాత్ - ఊర్ధ్వంసాపిండ్యం నివ ర్తత ఇతి శేషః - నను పంచమత్వా
ద్యత్రనియవ్యతేన మాతృత ఇత్యాదివాక్యభేదాత్ - మైవం - మాతృకులేపం
చమత్వస్య పితృకులేన స్తమత్వస్య చ బోధనేతుల్యత్వాత్ - పారుషేయత్వాద
దోష ఇతిచేత్ - తుల్యమస్య తాప్తి - అస్యక ర్మకేరాజ్ఞ స్పృహితృణాం వాదేవ
తాత్వాభావాచ్చ - కిం చలవయవాన్స్వయపక్షేయథాయోగరూఢ్యాపరిహ
రస్తథేనాపితేన మాతృకులేపితృకులేచైక పిండదానక్రియా స్వయిత్వంసాపిం
ద్యమిత్యాహుః - తేనైకస్య పితృదయక్షట్టుతృదయశ్చపట్నపిండాభవం
తి - అత్రకేచిదుభయతస్సాపిండ్యనివృత్తావేవోద్వాహూనాన్యథేత్యాహుః -
శుద్ధచింతామణివాచస్పతిహరిదత్తాదయస్తు సగోత్రత్వవత్సాపిండ్యస్య సప్ర
తియోగికత్యైనసంయోగవదభయనిరూఢ్యత్వాత్ - ఏకతోనీవృత్తావస్యతో
నివృత్తేరావశ్యకత్వాన్మూల పురుషమారభ్యాష్టమో వరో మూలపురుష
మారభ్యాష్టతీయా తృతీయాదికాంకన్యామద్వపేదిత్యాహుః - శిష్టాస్తు - నవ
ధూవరయోస్సవితసాపిండ్యం కింతు కూటస్థసంతతిత్వాత్తత్సాపిండ్యేనైవ - అ

తోష్టమవరం ప్రతికన్యాయాలసాపిండ్యేపికన్యాయాః కూటస్థేనసాపిండ్యాత్త
 త్సంతతిస్తత్వాద్వరస్తాం ప్రతి సపిండపవేత్యవివాహః - సాపిండ్యాసాపిండ్య
 యోః ప్రతియోగిభేదేనావిరోధాదిత్యాహుః - ఇదమేవచయక్రం. ఆశాచే
 ప్యేవంసాపిండ్యంజ్ఞేయం- యత్రతుమధ్యేవిచ్ఛిన్నమపి సాపిండ్యంమందూః పు
 తివత్పునరనువర్తతే యథాకూటస్థాత్పంచమ్యోఃకన్యయోః పుత్రోతత్రనివృ
 త్తిః తదపత్యయో స్తవనువృత్తిస్తత్రాపిససాపిండ్యాసాపిండ్యయోర్దోషః సం
 బంధిభేదాత్ తేనతత్రసవివాహః- అత్రకూటస్థమారభ్యగణనాకార్యా-తదు
 క్రం ॥ వధ్వావరస్యవాతాతఃకూటస్థాద్యదినప్రమః ॥ పంచమీచేతయోర్వారా
 తాతత్సాపిండ్యంసేవర్తత్యతి-కూటస్థోమూలపురుషః-విశ్వరూపసిబంధే॥ ఏ
 వముక్తప్రకారేణపితృబంధుషుసప్రమాత్ ॥ ఊర్ధ్వమేవవివాహ్యత్వంపంచ
 మాన్యాత్పబంధుతః ॥ సంతానోభిద్యతేయస్తాత్పుర్వజాదుభయత్రచ ॥ త
 మావాయగజేఢీనూన్యరంయూవచ్చకన్యకామ్ ॥ స్మృతితత్తేవనారదః॥ ఆస
 ప్రమాత్పంచమాచ్చబంధుభ్యః పితృమాతృతః ॥ అవివాహ్యసగోత్రాచస
 మానప్రవరాతథా ॥ అత్రబంధుభ్యతిసంచమినిర్దేశాత్ - పితుఃపితృష్వసృ
 పుత్రాత్సప్తమింమాతుఃపితృష్వసృపుత్రాచ్ఛపంచమిమపితృజేత్ - ఏవమన్య
 బంధుషుజ్ఞేయం-తత్రాపిత్రిగోత్రాత్సయే-ర్వాగవివాహంకుర్యాత్వత్య
 మాణవచనాత్ - త్రిగోత్రగణనాచమాతామహగోత్రాపేక్షయా, సతుస్వా
 పేక్షయాలస్యథాపితుఃపితామహాదుహితుర్దౌహిత్రప్రతిపరిజేయాన్యాత్ -
 వధ్వాఃమాతామహగోత్రాపేక్షయాతు త్రిగోత్రాంతర్గతేనవివాహప్ర
 సంగఇతిసంబంధతత్వాదయో గౌడగ్రంథాః-సంబంధవివేకశూలపాణిర
 ప్యాహ-పంచమాత్సప్రమాచ్చార్వాగపిత్రిగోత్రాంతరితావివాహ్య॥ అసంబ
 ధ్దాభవేన్నాతుఃపిండ్యేనైవోదకేనవా ॥ సావివాహ్యస్విజాతీనాంత్రిగోత్రాంత
 రితావయేతిబృహన్నూక్తేః ॥ సన్నికర్షేపికర్తవ్యం త్రిగోత్రాత్పురతోయదీ
 తిదేవలోక్తశ్చేతి- ఏతచ్చదాక్షిణాత్యాసమన్యంతే- యత్తువస్తిత్వం॥ పంచమిం
 సప్తమించైవమాతృతఃపితృతస్తథేతి- యచ్చవిష్ణుపురాణం ॥ పంచమింమా
 తృపత్యాచ్చపితృపత్యాచ్చసప్తమిమ్ ॥ గృహస్థఉద్యమేత్ర-న్యాంన్యాయ్యేనవి
 ధినాన్యపేతి ॥ తత్పంచమిసప్తమిమతీత్యేతివ్యాఖ్యేయం ॥ పంచమేసప్తమేచై
 వయేషాంవైవాహికీక్రియా॥ క్రియాపరాఅపిహితేపతితాశ్శూద్రతాంగతా॥
 ఇత్యపరాశ్మే-మరీచివచనాత్ - హరిలతాయాంశంభితిభిః ॥ సపిండతా
 తుసర్వేషాంగోత్రతస్మాత్ప్రపౌరుషే ॥ పిండశ్చోదకదాసంచఆశాచంచతదాను

గమ॥ గోత్రంసంతానం- ఆశాచంతానభివ్యాస్యగచ్ఛతీత్యర్థః- శుద్ధివివేకశు
ద్ధిచింతామణౌచద్రాప్నోతి॥ సర్వేషామేవవర్తనాంవిజ్ఞేయాసాప్తపారుషీ
సపిండతాతతఃపశ్చాత్సమానోదకధర్మతా ॥ తతఃకాలవశాత్తత్రతఃస్మృతౌ
నామగోత్రతః॥ సమానోదకసంజ్ఞాతుతావన్నాత్రాపిసశ్యతి ॥ సప్రోర్ధ్వంత్ర
యసోద్ధికాస్తతోగోత్రజాః - తత్రైవద్రాప్నోతి॥ అవిభక్తధనాస్తేవతేన
పిండాఃపరికీర్తితాః॥ తేనావిభక్తధనాభావేవిభక్తః - సపిండోధనహరీనా
స్యభేత్యర్థః - తేనవివాహేఆశాచేధనగ్రహణేచత్రిధాసాపిండ్యంసిద్ధం- య
త్తుపంచమింమాతృతఃపరిహరేత్సప్తమింపితృతస్త్రీన్నాతృతఃపంచపితృతోవే
తిహైరీనసిస్మృతౌత్రినిత్యసుకల్పఇతిమాధవాక్షే॥పంచమింసప్తమించైవమా
తృతఃపితృతస్తథా । దశభిఃపురుషైఃఖ్యాతాచ్యోత్రియాణాంషహకులా
త్ ॥ ఉద్వహేత్సప్తమాదూర్ధ్వంతదభావేతుసప్తమిమ్ । పంచమింతదభావేతు
పితృపక్షేప్యయంవిధిః ॥ సప్తమింతథాషష్ఠింపంచమింతతథేవచ । ఏవము
ద్వాహయేత్కన్యాంసదోషశ్చాకటాయనః ॥ తృతీయాంచతర్థింవాపతు
యోరుభయోరపి । వివాహయేత్తనుఃప్రాహపారాశర్యోంగిరాయః । య
స్తుదేశానురూపేణకులమాగ్నేహచోద్వహేత్ । నిత్యంసవ్యవహార్యస్సాన్యదేవ
దాచైతత్ప్రదృశ్యతఇతిచతుర్వింశతిమతాత్ ॥ చతుర్థిముద్వహేత్కన్యాం
చతుర్థఃపంచమోపివా । పరాశరమతేషష్ఠింపంచమోనతుపంచమితిపరా
శరోక్షేచ్ఛానుకల్పత్వేనాపదిపంచమ్యాదిపరిణయసంకార్యమితిప్రతీయతే-
అత్రహితదభావేఇతి స్పష్టమేవానుకల్పత్వముక్తం - తత్రయథాశ్రుతంజ్ఞే
యం-పూర్వోక్తమరీచివచోవిరోధాత్ - వస్తునివికల్పసంభవాత్ ॥ పంచ
మాత్సప్తమాధీనాయః కన్యాముద్వహేద్ద్విజం । గురుతల్పీసవిజ్ఞేయస్సగో
త్రాంచైవముద్వహాన్నితిషిత్తాక్షేపరాశరస్యమూలాభావాచ్చ - తస్మాన్మ
దస పారిజాతాద్యుక్తదిశాదత్రకసాపత్న సంబంధాద్యనుప్రవేశేచాప్నోతి
ణాదీనాంతుత్రియాదిసపిండ విషయేవాపూర్వోక్తానిసేయాని - సత్వసుకల్ప
ఇతిభృమితవ్యం- యత్తుస్మృతిచంద్రికామాధవాదయలహః ॥ తృతీయేసం
గచ్ఛావహైవతుర్థేసంగచ్ఛావహిఇతిశతపథశ్రుతే - తృప్తాంజహుర్నాతు
లస్యేవయోషాభాగస్తేపైతృప్యసేయావపామివేతి గచ్ఛేనసాజనితాదంప
తీకరితచమంత్రవర్ణాత్ ॥ మాతృప్యస్సనుతాంకేచిత్పితృప్యస్సనుతాంతథా ।
వివహంతిక్వచిద్దేశే సంకోచ్యాపిసపిండతా మితిశాతాతపోక్షేచ్ఛ మాతులక
న్యోద్వాహఃకార్యః- యద్యపిపితృప్యస్సకన్యోద్వాహాపేప్రాప్తక్షధాపి॥అ

స్వర్ణం లోకవిద్విష్టం ధర్మమప్యాచరేన్నత్వితినిషేధా ద్వచనాంతరేణతదు
 ద్వాహస్యావిధానాచ్చ సకార్యః - అయంతుదాక్షిణాత్యశిష్టాచారాత్కా
 ర్యతీ - సచపూర్వోక్తశ్రుతీనామర్థవాదమాత్రతామానాంతరేణాసిద్ధాఉ
 పరిహీదేవేభ్యోధారయతివదనువాదానుపసత్త్యావిధికల్పనాత్ - యత్తుశా
 తాతపః॥ మాతులస్యసుతామూఢ్యామాతృగోత్రాంతధైవచ | సమానప్రవ
 రాంచైవత్యక్త్యాచాంద్రాయణంచరేత్॥ యచ్చమనుః॥ మైతృష్వసేయింభగి
 సింస్వస్త్రీయాంమాతురేవచ | మాతుశ్చభ్రాతృరాప్తస్యగత్వాచాంద్రాయ
 ణంచరేత్॥ ఏతాస్తీరస్తుభార్యార్థేనోపయచ్ఛేతబుద్ధిమా॥ యచ్చవ్యాసః॥
 మాతుస్సపిండాద్య త్వేనవర్జసియాద్విజాతిభిరిత తద్ధాంధర్వాదివివాహాఢ
 మాతృవిషయంతతపితృగోత్రానివృత్తేః - అతఏవమార్గం డేయపురాణమ్॥
 గాంధర్వాదివివాహేషుపితృగోత్రేణధర్మవినితి - బ్రాహ్మణ్యదివివాహేతుపరిణే
 యైవేతిభట్టసోమేశ్వరేపితృత్రయేధ్యాయేవాక్యపాదే మాతులకన్యోద్వాహ
 ముదాహృత్యస్మృతివిరోధేనాచారప్రాప్తస్యాస్యవారికేబాధోక్తావపిపూ
 ర్వోక్తశ్రావ్యలింగబలీయస్తావస్యకర్తవ్యతామాహ - తదేతద్దత్తకన్యపాలక
 దత్రిమమాతృసోదరకన్యావిషయత్వేనాసవర్గ మాతులకాన్యావిషయత్వేన
 యుగాంతరపరత్వేనచోపపన్నమపిఅవిచారితరమణీయం - యథాతథాస్తు - త
 థాపికలౌతావస్తిస్థితమేవ॥ గోత్రాన్నిమాతుస్సపిండాచ్చవివాహాగోవధస్త
 థేత్యాదిపురాణాత్ - మాధవీయేబాధాయనోశ్యస్యనిచామాహ॥ పంచ
 ధావిప్రతిపత్తిక్షిణతస్తథోత్తరత ఊర్ధ్వావిక్రయోనుపేతే నస్త్రియాచ స
 హాధోజనం పర్యుషితభోజనంమాతులపితృష్వస్య దుహితృపరిణయనమితి -
 అథోత్తరతస్సిధుపానాచికముక్త్యాభరణతరస్త్రినుర్వస్తుష్యతి - ఇతరఇత
 రస్త్రిస్త్రితిభట్టసోమేశ్వరేణాపిస్త్రివిరుద్ధానాం మాతులకన్యోద్వాహాదీనా
 మస్తాద్యవనాదప్రామాణ్యమిత్యుక్తం - బృహస్పతిరపి॥ ఉదూహ్యతేదా
 షీణాత్ర్యర్థాతులస్యసుతాద్విజైః | మత్స్యాదాశ్చసరాఃపూర్వేవ్యభిచా
 రరతాఃస్త్రినుః॥ ఉత్తరేమద్యపాశ్చైవస్పృశ్యాన్మాణాం రజస్వలాఇత్య
 నాచారత్వమాహ - అతఏవహేమాద్రామాత్యే - కర్ణాటకాదీనాంత
 త్కారిశాంశ్రాద్ధేనిషేధః - బోసదేవేనాపినిఖతం చాగ్నిమ్॥ యత్రమా
 తులజోద్వాహీయత్రవైవృషలీపతిః | శ్రాద్ధంసగచ్ఛేత్తద్విప్రాఃకృతంయచ్చ
 నిరామిషమితితస్మాత్కృతఃపంచపితృతఃసప్తవ్యక్తోన్యవహేదితిసిద్ధం - సం
 బంధవినేకేనుమంతః॥ చాగ్నిమ్ తానామేవవిదజన్వధానామూదశమాధర్మః

విచ్ఛిత్తిర్భవతి ఆసప్తమాదికవిచ్ఛిత్తిభవతి ఆతృతీయాద్విండవిచ్ఛిత్తిరన్య
థాపిండశాచక్రియావిచ్ఛేదాద్భిష్కహతుల్యభవతి- అన్యార్థమాహూ
లపాణిః ॥ జీవత్పితృదిత్రికస్యవృద్ధప్రపితామహః దయస్త్రయశ్చార్థదే
వతాత్వాద్విండభాజోభవంతితదూర్ధ్వత్రయో నవపురుషపర్యంతాలేఖభా
జఃశార్థకర్తాచదశమగతి - దశమాదూర్ధ్వంసాపిండ్యనివృత్తిః - దశమాది
త్యుపలక్షణం తేనపితృపితామహజీవనేనవపురుషపర్యంతంపితృజీవనేచాష్టపు
రుషపర్యంతంసాపిండ్యమితిజ్ఞేయం - అపుత్రధనగ్రహణే సన్నిహితాభావే
సప్తపురుషపర్యంతమధికారః ధనగ్రాహణమారభ్యతృతీయః పాత్రఃతదూ
ర్ధ్వంశార్థవిచ్ఛేదఃఅన్యథాధనహరిత్యేపుత్రశార్థాద్యకరణేబ్రహ్మహేత్య
ర్థః- ఆతృతీయాదిత్యనూనకన్యావిషయం- అప్రతానాంతుస్త్రీణాంతిపురుషీ
విజ్ఞాయతఇతివసిష్టోక్తేః- ఏతచ్ఛాశాచవిషయంసాపిండ్యంనతువివాహదాత
త్రపురోక్తవచనైః పంచమత్వసప్తమత్వనియమాదితి మేధాతిథిప్రముఖా
దాక్షిణాత్యఃవాగ్దానో తర మేతదితిశుద్ధివివేకః మాతృకులవిషయంకానీన
కన్యకావిషయంచైతత్ - అన్యథా॥ అప్రతానాంతథాస్త్రీణాంసాపిండ్యంసా
ప్తపూరుషమ్ | ప్రతానాంభర్తృసాపిండ్యంపాత్రహదేవఃప్రజాపతిరితికార్యే
ణవిరోధసాన్యసిద్ధిః- రత్నాక్షరస్మృతితత్వాదిగౌడగ్రంథాః-యుక్తంచైతత్ -
అన్యథాకన్యోత్పత్తాపురుష త్రయపర్యంతమేవసూతకంస్యాన్వీర్థ్యంసాప
త్నమాతామహకులేత్వాహమితాక్షరాయాంశంఖః ॥ యద్యేకజాతాబహ
వఃపుత్రకేత్రాఃపుత్రజ్ఞానాః | ఏకపిండాఃపుత్రకృచ్ఛాః పిండస్తావనరతేత్ర
షు ॥ పుత్రకేత్రాఃభిన్నజాతీయస్త్రీషుజాతాఃపుత్రజ్ఞానాః - సజాతీయభిన్న
మాతృషుజాతాఃఅత్రతిపురుషంసాపిండ్యమివిజ్ఞానేశ్వరోవ్యాచఖ్యా - పు
ధీచంద్రోదయేసాపిండ్యదీపికాయాంచైవం- మదనపారిజాతేతుపుత్రకేత్ర
జాఃభిన్నమాతృజాః పుత్రజ్ఞానాఃభిన్నజాతీయాః ఏతద్దీపజాతీయసాపత్నమా
తృకులవిషయం - సవర్ణసాపత్నమాతృకులేచతుఃపురుషంసాపిండ్యం ॥ పం
చమీంసప్తమీంచైవమాతృతఃపితృతస్తథేతివసిష్టోక్తేః - సప్తమీమితిచాహ్మ
ణాదీనాంతుత్రియాదిదారోత్పన్నపితృకులవిషయంచేత్యుక్తం - తత్సన్యకపోల
కత్పితత్వాత్ గ్రంథాంతరవిరోధాచ్చనిర్ములం - పితృపత్నస్సర్వామా
తరఇత్యుక్తాన్సుమంతునాతదపత్యాని భాగినీయనీతిపుత్ర జ్ఞేషేధాచ్చ
అన్యథాసపిండ్యేత్వనిషేధాత్ - సపత్నమాకులత్యాదినిర్దేశోవ్యర్థః- అత
ఏవతేనస్మృతికొముద్యాం సవర్ణసాపత్నమాతామహకులపరత్వేన తదైవ

శంఖవచనసంవాఖ్యాతం - తేనవానిష్ఠంపంచమీం సప్తమీమతీత్యేతివ్యాఖ్య
యం - తస్మాత్పరిచ్ఛేదవ్యాఖ్యానముకా ప్రయోగరత్నైభాట్టైః - స్పృశిత
త్వాదిగౌడగ్రంథేషుచ సపత్నీనూతామహకులేయావదు క్తం వాచనికమేవ
సాపిండ్యము క్తం - యథాహనుమంతుః మాతృపితృసంబంధాదసప్తమాదవి
వాహశ్శబ్దవంతి - ఆపంచమాదన్యేషాంపితృపత్నీస్సర్వామాతరస్తద్భాగి
తరోమాతులాస్తద్భగినో మాతృప్వసారస్తద్భూహితరశ్చ భగిన్యస్తదపత్యా
నిభాగినేయాని - అన్యథానంకరకారిణస్సన్యస్తథాధ్యాపయితు రేతదేవేతి-
ఆపంచమాదితిమాతృకులేత్రిగోత్రాంతరిత విషయంపేతిప్రాచ్యైః - మా
త్యైఃసమానప్రరాచేవశిష్యసంతతిరేవచ॥బ్రహ్మదాతుర్గురోశ్చైవసంత
తిఃప్రతిపిద్ధ్యతే॥ తద్భగినోమాతృప్వసారభృతీతుఆకరేనపరితంక్షచిద్భవనా
దవివాహః- యథాగృహ్యపరిశిష్టే అవిరుద్ధసంబంధాముపయచ్ఛేత్యేత్యక్వా
విరుద్ధసంబంధః స్వయమేవోక్తః - యథాభార్యస్సరుహితాపితృప్వ
పత్నీస్ససాచేతిబాధాయనః ॥ మాతుస్సపత్న్యా భగినీంతత్సతాంచవివర్జ
యేత్ ॥ పితృప్వపత్న్యాభగినీంతత్సతాంచవివర్జయేత్ ॥ అతోమాతృప్వసుః
సాపత్నీపుత్రకన్యాస్యవివాహ్యసాపత్నీ మాతృకులజామితిషదనపారిజాతో
క్తేతికేచిత్ - కేచిత్తు ॥ జ్యేష్ఠభ్రాతృపితృస్సమభృతీమనూక్షేస్తప్తపత్నీః
మాతృత్వాత్తత్పితృత్తామహత్వాత్ - జ్యేష్ఠభ్రాతృపత్నీభగినీనవివాహ్య
తథా॥ఉత్పాదకబ్రహ్మదాతోగ్రియాస్సృష్టాదఃపితేతి మనూక్షేర్గురుణా
త్రిపురుషంసాపిండ్యంసఖాపినిర్వాహ్యః - అతస్తేషాంకన్యానోద్వాహ్యః ॥
గాయత్ర్యాఽపదేష్టుశ్చ కన్యాంనైవోద్వహేద్విజః । గురోశ్చకన్యాంశిష్యో
వాతత్సంతత్యాపినేష్యతే॥ పురుషత్రయపర్యంతంభ్రాతృభ్రాతృతదివ్యతే॥
వాక్యంబంధకృతానాం తుస్నేహసంబంధభాగినామ్ ॥ వివాహూత్రనకర్త
వ్యోలోకగర్హాప్రసజ్యతభృతీవచనాచ్ఛేత్యాహుః - తత్రమూలంచిత్త్యం -
దత్తకవిషయేతూచ్యతే - తత్రగౌతమః॥ఉర్ధ్వంసప్తమాత్పితృబంధుభ్యోవిజిన
శ్చమాతృబంధుభ్యః పంచమాదితిబంధుగ్రహణాన్నదత్తకమూత్రపరమిదం -
కింతుసంతానేపితృత్తైత్రజాదినర్వద్యామముష్యాయణపరమితిహరదత్తః- అ
త్రస్తృతిచంద్రికానియోగాత్ - యఉత్పదయతితస్మాద్భీజసోమ్యార్ధస్సప్త
మాదిత్యర్థభృతీదత్తకస్యజనకవిషయమేతదితిసాపిండ్యమిమాంసాయాం- తేనద
త్తకస్యజనకకులేసాప్తపౌరుషంజననీకులేఫంచపౌరుషంసాపిండ్యం ॥ దత్తక్రీ

తాదిపుత్రాణామిహ ప్రసస్యపిండతా । సప్తమీపంచమీచైవగోత్రత్వంపాలక
 స్యచేతిబృహన్నూక్తేః-బీజినశ్చేతిగోతమోక్తేచ్ఛపాలకపితృకులేతుపంచపు
 రుషం-పాలకమాతృకులేత్రిపురుషం-తథాచాపరాల్పైతీనసిః-త్రీన్మాతృ
 తఃపంచపితృతఃపురుషానతీత్యోద్వహేదితివత్సవవ్యాచఖా-దత్తకాదీన్పు
 త్రాస్తిత్వపక్షతోసివృత్తపిండగోత్రాద్దేయాన్పుత్ర్యేతదుచ్యతే - పంచపితృ
 తఇతినాన్యాన్పుత్రీతి-యత్తువృద్ధగోతమః ॥ స్వగోత్రేషుకృతాయేస్యర్థత్తక్రీ
 తాదయస్సుతాః । విధినాగోత్రమాయాంతినసాపిండ్యంవిధీయతే ॥ యచ్ఛ
 వసిష్ఠః ॥ అన్యశాఖోద్భవోదత్తపుత్రశ్చైవోపసాయితః । స్వగోత్రేణన్వ
 శాఖోక్తావిధినాస్యాత్సవశాఖభాగితి ॥ యచ్ఛనారదః ॥ ధర్మార్థంవర్ధితాః
 పుత్రాస్తత్తద్రోతేణపుత్రవత్ । అంశపిండవిభాగిత్యంతేషుకేవలమీరితమి
 తి ॥ తత్పాలకకులేనాప్తపౌరుషంసాపిండ్యంనేత్యేవంపరం- నతుసర్వధాసా
 పిండ్యనిషేధపరమితిసాపిండ్యమీమాంసాయాం-మదనపారిజాతాదపిదత్తకా
 నుప్రవేశేఅల్పంసాపిండ్యంప్రతిభాతి - తథాహితేనత్రీనతీత్యేత్యుదాహృత్య
 యస్యమాతాదత్తపుత్రీప్రతిగృహీతాపుత్రీకృతాతస్యాఃప్రతిగృహీతుంకుతే
 త్రీనతీత్యేతి- పంచపితృతఇతియస్యదత్తపుత్రఃపితాతస్యదత్తస్యయజ్ఞనకకులం
 తద్విషయమిత్యుక్తం - వస్తుతస్తుపూర్వవచసాం మహానిబంధేషుకావ్యనుప
 లంభాదపరార్థాదివిఖనాభావాత్ - పూర్వోక్తవ్యవస్థాయాశ్చప్రాతిభిజ్ఞాన
 తుల్యత్వాద్యైరేతల్లిఖితంతేషామేవశోభతే- మమతుపాలకకులేషికపిండదా
 నక్రియాన్వయిత్యరూపం సాప్తపౌరుషమేవసాపిండ్యం బీజినశ్చేతిగోతమో
 క్తైర్జనకకులేపి తావదేవత్రీన్మాతృత ఇత్యాదితుసవర్ణసాపత్నమాతృకులవ
 రం - యద్యేకజాతాబహవఇతిశాంఖైక్యత్వాదితియుక్తంప్రతిభాతి - అతఏ
 వాస్యద్వ్యముష్యాచుణత్వం హేమాద్రిప్రవరమంజరీవృత్తికృన్నారాయ
 ణాదిభిరుక్తం - భట్టసోమేశ్వరేణాపిషృధాయాఃకుంతిభోజస్యపాలకకన్యా
 త్వేపి ఊర్ధ్వంసప్రమాప్తిత్వబంధుభ్యోబీజినశ్చేతిగోతమోక్తేర్దత్రిమాయాః
 పృథాయాఃజనకస్యశూరసేనస్యకులేపి సాప్తపౌరుషంపాలకకులేపితావశే
 వసాపిండ్యముక్తమపివాకారణాగ్రహణే ఇత్యత్రసాపిండ్యదీపికాయాంతు ద
 త్తక్రీతాదీనాంజనకగోత్రేణోపనయనేకృతేజనకకులేనాప్తపౌరుషంసాపిం
 డ్యంపాలకమాతాపితృకులేత్రిపురుషం పిండనిర్వాపాన్నిర్వాప్యలక్షణంసా
 పిండ్యంపాలకగోత్రేణోపనయనేతత్కులేనాప్తపౌరుషమిత్యుక్తం - తన్న
 చూడోపాయనసంస్కారానిజగోత్రేణవైకృతాః । దత్తాద్యస్తనయాస్త్రేన్యథ

స్వధాదానఉచ్యత ఇతికాలికా పురాణాదుపనయనాత్తదత్తకసిషేధా
త్ - త్రిపురుషమిత్యత్రాపిమూలంమృగ్యమిత్యలంబహునా - మాతాపితృ
ద్వారకసాపిండ్యవతిసాంకన్యానామియంసంఖ్యారామవాజపేయినోక్తా॥ ఉ
ద్వోఘాపితరాపితృశ్చపితరౌతజ్జన్మకృద్దంపతిద్వంద్వంతస్యచతుష్టమప్తచతతో
ప్యస్యక్రమాత్తోడశః। వంశారంభకదంపతీప్రమితిరిత్యాసప్తకతుంరదావీకైకా
న్వయకస్యకాఃపితృకులేత్వా సప్తకతుంబ్రువే॥ యద్యచ్ఛ్రేకస్యబహవస్సతా
స్యస్తదపిహతుః। సంబంధసామ్యాదేకైకగణితేత్యేవధార్యతామ్॥ ఏకస్మాన్ని
ధునాత్నుతోధమహితాద్వంద్వద్వయంతద్వయాత్తస్మాద్వంద్వచతుష్టమప్తచ
తతో౭తష్టోడశ౭తోరదాః। యావత్సప్తమకతుమగ్నిఋతవఃకన్యాశ్రమే
కాన్వయేతాదంతేర్గుణితారనైకసదృశోవంశేసపిండాపితుః॥ మాతర్జన్మద
దంపతీచమిధునద్వంద్వం తతోస్సాగరాస్తస్యాః పంచమకతుమప్తమితిరిత్యై
కాన్వయఃపుంసుతే॥ ద్వంద్వాద్వంద్వయంగంభతోబ్ధయితో౭ప్రౌపంచ
కతుంశరత్తోన్యస్సప్తగుణాశ్చరాభ్రవిధవోమాతుస్సపిండాంకులే॥ కులద్వ
యస్యకస్యకాయతామిధస్సపిండ కాహిమాంశుద్వగ్ధరాదృశోవివాహకర్తృ
వర్జితాఇతి - ఏతచ్చసర్వవర్ణసాధారణం సర్వత్రసాపిండ్యసద్భావాదివి
జ్ఞానేశ్వరోక్తే॥ పంచమాత్సప్తమాదూర్ధ్వంమాతృతఃపితృతఃక్రమాత్।
సపిండతానివరేతసర్వవర్ణేష్వయం విధిరితిహరనాథ ధృతదేవలవచనాచ్చ -
సంబంధతత్వేనుమంతుః॥ పితృష్వస్యసతామాతృష్వస్యసతామాతులను
తాం మాతృసగోత్రాం సమానాద్వైయాం వివాహ్యాచాంద్రాయణంచరేత్ప
రిత్యైత్యేనాంమాతృవద్భిభృయాదితిదిక్ - ఋషేరిదమార్షంప్రవరఃగోత్రంప్ర
సిద్ధ్యంసమానేఅర్హగోత్రే యస్యతస్మాజ్జాతాయాసభవతితాం - అథసం
క్షేపేణగోత్రప్రవరనిర్ణయః - తాచభిన్నానిషేధేనిమిత్రం - సగోత్రాయ
దుహితరంసప్రయచ్ఛేదిత్యాసస్సంబోక్తేః అసమాసప్రవరైర్వివాహఇతి
గౌతమోక్తేశ్చత్రగోత్రలక్షణమాహ - ప్రవరమంజర్యాంబౌధాయనః। వి
శ్వామిత్రోజమదగ్నిర్భరద్వాజో౭థగౌతమః। అత్రిర్వసిష్ఠఃకశ్యపశ్చత్రేతేన
ప్రఋషయః॥ సప్తానామృషీణామగస్త్యాప్తమానాం యదపత్యంతద్గోత్రమి
తియద్యపి కేవలభార్గవేషాష్టమేషాదిషుకేవలాంగిరసే శుచహరితాదిషు
నైతత్ - భృగ్వంగిరసౌరుక్షప్వనంతర్గతేః తథాప్యత్రేష్టాపత్రిరేవీతికేచి
త్ - అతఏవస్మత్కర్తృసారే॥ ప్రవరైక్యాదేవాత్రా౭వివాహఉక్తఃయద్య
పివసిష్ఠాదీనాంసగోత్రత్వంయుక్తం - తేషాంసప్తర్షీత్యేనతదపత్యత్వాభా

వాత్ - తథాపితత్వపర్యభావావసిష్టాద్యత్యక్తేనగోత్రత్వంయ కం- అ
తఏవపూర్వేషాంపరేషాంచైతద్గోత్రం - అత్రవిశేషోఽస్మత్కృతప్రవరద
భుజేజ్ఞేయః-ప్రవరాస్తుప్రవరణానిప్రవరాఃకల్పకారాహివాసిష్టేతిజ్ఞా
తావసిష్టవదిత్యధ్వర్యురిత్యాదివాయేషాంప్రవరణమామనంతి తేప్రవరాః -
తచ్చవరణం యద్యపిగోత్రభూతస్యాపిక్వచిద్భుశ్యతే- తథాపిపూర్వవద్యపి
భేదోద్రష్టవ్యః - అన్యథాతేషాంత్ర్యైర్దేయే ఏకాభేద్యత్యాదినీర్దేశాను
పపత్తేః - అన్యేశుతద్గోత్రాణాం త్ర్యైర్దేయభేద మాహురితి- త
త్త్వంతుగోత్రభూతస్య పితృపితామహప్రపితామహావీషప్రవరాః॥ పిత్రేవా
గ్రీధపుత్రోగ్రహాత్రగతిశతపథశ్రుతేః- పరంపరంప్రథమమిత్యాశ్వలామనో
క్తేశ్చ - అత్రవిశేషమాహబాధాయనః ॥ ఏకవీషముపిర్యావత్ప్రవరేష్య
నువర్తతే । తావత్సమానగోత్రత్వమన్యత్రభృగ్వంగిరసాంగణాదిః॥స్మత్కృ
ర్థసారే॥ వియమాణతయావాపిన త్రయావానువర్తనమ్ । ఏకన్యద్యశ్యతేయ
త్రతద్గోత్రంతస్యకథ్యతే॥ భృగ్వంగిరోగణేషుతమాధవీయే స్మత్కృతేతి॥పం
చానాంత్రీషసామాన్యాదవివాహస్త్రిషుద్వయోః । భృగ్వంగిరోగణేష్యేవం
శేషేష్యకోపివారయేత్ ॥ శేషగోత్రేషుఏకోపిసమానప్రవరోపివాహం
వారయేదిత్యర్థః- బాధాయనోపి-భృగ్వంగిరసావధిక్వశ్యద్వ్యైర్దేయసన్నిపా
తే వివాహస్త్రియైర్దేయాణాం త్ర్యైర్దేయసన్నిపాతేవివాహః- పంచార్దే
యాణామితిభృగ్వంగిరోగణేష్యపిజమదగ్ని గౌతమభరద్వాజేష్యేకప్రవర
సామ్యేనర్వేషామప్యసామ్యేవా సగోత్రత్వాదేవాదివాహ ఇతి- అథ
గోత్రాణిప్రవరాశ్చిచ్ఛంతే- తత్రబాధాయనః॥ గోత్రాణాంతుసహస్రా
ణిప్రయుతాన్యర్బుదానిచ । ఊనపంచాశచేవైషాంప్రవరాముపిదర్శనాత్ ॥
తత్రసప్తభృగవః ॥ వత్సావిదాఆప్టిషేణానామి-మిత్రయవావైన్యాశ్శు
నకాగతి- వత్సానాంభాగ్రవచ్యావనాప్రవానౌర్వజామదగ్నేతి భాగ్రవౌర్వ
జామదగ్నేతివా భాగ్రవచ్యావనాష్టవానేతివా విదానాంపంచ భాగ్రవ
చ్యావనాష్టవానౌర్వవైదేతి భాగ్రవౌర్వజామదగ్నేతివాపితోద్వా జామద
గ్నేయసంజ్ఞాఆప్టిషేణానాం - భాగ్రవచ్యావనాష్టవానాప్టిషేణానూపే
తి - భాగ్రవాప్టిషేణానూపేతివాఏషాంత్రయాణాంపరస్పరమవివాహః-
వాత్సానాం-భాగ్రవచ్యావనాష్టవానేతి- వత్సపురోధనయోఃపంచభాగ్రవ
చ్యావనాష్టవానవాత్సపురోధనేతి- బైజవనిమితథయోఃపంచ - భాగ్రవా
చ్యావనాష్టవానబైజవనైషధితేతి- ఏతేత్రయఃక్వచిత్ - ఏషామపిపూర్వైరవి

పాహః అత్ర తత్తదగణాః యుషయోస్యశ్చ విశేషో మత్తృతే ప్రవరదర్శణే జ్ఞేయః
 యుస్తానాం భార్గవవైతహవ్య సావేతసేతి మిత్రయువానాం భార్గవవాధ్యై
 శ్వదివోదాసేతి భార్గవచ్యావనదివోదాసేతి వావాధ్యై శ్వేత్యేకోవా-వైన్యా
 నాం భార్గవేవైన్యపార్థేవతపవత్యై తాః శునకానాం శునకేతి వా - గార్తవ్యము
 దేతి వా భార్గవగార్తవ్యము దేతి ద్వావా - భార్గవశానహూత్రగార్తవ్యము దేతి త్ర
 యోవా - వేదవిశ్వజ్యోతిషాం భార్గవవేదవైశ్వజ్యోతిషేతి శాతరమాతరాణాం
 భార్గవశాతరమాతరేతి ఏతాద్వాక్వచిత్ - యుస్తాదీనాం స్వగణంత్యక్తావసరై
 ర్వివాహః - తమ క్తం స్పృత్యర్థసారే || యస్మా-మిత్రయువావైన్యాశ్శునకాః
 ప్రవరైశ్చతః | స్వంస్వంహేత్యాగణం సర్వేవివహేయః పరావరైరితి || అ
 థాంగిరసః - తే గౌతమాభరద్వాజాః కేవలాంగిరసశ్చేతి త్రిథా - అత్ర గౌ
 తమాదశ - ఆయాస్యాశ్శరద్వంతాః కౌమండాద్గర్భతమసః - బౌశనసః కా
 రేణుపాలేయః రాహుగణాసోమరాజకాః వామదేవాః బృహదుక్తాశ్చే
 తి-తత్త్రాయాస్యానాం ఆంగిరసాయాస్యగౌతమేతి - శరద్వంతానాం ఆంగిరస
 గౌతమశారద్వంతేతి - కౌమండానాం, ఆంగిరసౌతథ్య కాక్షీవతగౌతమకౌ
 మాండేతి వా - ఆంగిరసాయాస్యాశిజగౌతమకాక్షీవతేతి వా - ఆంగిరసౌతథ్య
 గౌతమాశిజకాక్షీవతేతి వా - ఆంగిరసాశిజ కాక్షీవతేతి త్రయోవా - దీర్ఘతమ
 సాం - ఆంగిరసౌతథ్యకాక్షీవతగౌతమదైర్ఘ్యతమసేతి - ఆంగిరసౌతథ్యదైర్ఘ్యత
 మసేతి త్రయోవా - బౌశనసాం - ఆంగిరసగౌతమాశనసేతి త్రయః - కారేణుపా
 లానాం - ఆంగిరసగౌతమకారేణుపాలేతి త్రయః - రాహుగణానాం ఆంగిర
 సరాహుగణగౌతమేతి - సోమరాజకానాం - ఆంగిరససోమరాజకగౌతమేతి.
 వామదేవానాం - ఆంగిరసవామదేవ్యగౌతమేతి - బృహదుక్తానాం - ఆంగిరసబృ
 హదుక్తగౌతమేతి - ఆంగిరసవామదేవబార్హదుక్త్యేతి వా - ఉచత్త్యేనామాంగి
 రసౌతథ్యగౌతమేతి - బౌశినానామాంగిరసాశిజకాక్షీవతేత్యాపస్తంబః - ఆం
 గిరసాయాస్యాశిజగౌతమకాక్షీవతేతి కాత్యాయనః - ఏతాద్వాక్వచిత్ - రఘు
 హనాం ఆంగిరసరఘవగౌతమేతి కేచిత్ - తత్ర మూలం చింత్యం - ఏషాం స
 ర్వేషాం గౌతమానామవివాహః - అథ భరద్వాజాః - తేచత్వారః భరద్వాజాగ
 ర్హఋత్యైకపయథితి - భరద్వాజానామాంగిరసబార్హస్పత్యభారద్వాజే
 తి త్రయః - గర్గాణామాంగిరసబార్హస్పత్యభారద్వాజసైన్యగార్గేతి పంచ-
 ఆంగిరససైన్యగార్గేతి వా - అంత్యయోర్వ్యత్యయోవా - భారద్వాజగార్గేతి
 శ్చైతి వా - గర్గభేదానాం - ఆంగిరసతైత్తిరకాపి ధువేతి - ఋత్యైణాం కపిలానాం

చాంగిరసబార్హస్పత్యభరద్వాజ వాందనమాతవచసేతి పంచ-అంగిరసవాం
దనమాతవచసేతిత్రయోవా-కపిలానా మాంగిరసామహీయవో ఋత్యయ
సేతి-ఆత్మభువాంగిరసభారద్వాజ బార్హస్పత్యమంత్ర వరాత్మభువేతిపంచ-
ఆయంకవ్యచిత్-భరద్వాజానాంసర్వేషామవివాహాః-అథకేవలాంగిరసః-షా
రితానాంఅంగిరసాంబరీషయావనాశ్వేతి ఆద్యోమాంధాతావాకుత్స్సవాం
అంగిరసమాంధాతృకౌత్యేతి-కణ్వనామాంగిరసాజమీధకాణ్వేతి-అంగిరస
ఘోరకాణ్వేతివా-రథీతరాణామాంగిరసవైరూపరాథీతరేతి - అంగిరసవై
రూపపార్శ్వదశ్వేతివా-అప్తాదంష్ట్రపార్శ్వదశ్వవైరూపేతివా- అంత్యయో
ర్వత్యయోవాముద్గమాలానామాంగిరసభార్హస్పత్యమాద్గలేతి - ఆద్యాస్తా
ర్మ్యేతివా-అంగిరసతావిమాద్గలేతివా - విష్ణువృద్ధానామాంగిరసపారుకుత్స్
త్రాసదస్యవేతి-ఏసాంస్యగంవిహాయసర్వైవైవాహూభవతి-హరితకత్స్
యోసునభవతి- అథాత్రేయః-తేచత్వారిః- ఆత్రేయఃవాద్భుతకాఃగపిష్ఠి
రాఃముద్గలాభితి- ఆద్యానామాత్రేయార్చనాసశ్యావాశ్వేతి-వాద్భుతకా
నాం-ఆత్రేయార్చనాసశవాద్భుతకేతి - ధనంజయానాంఆత్రేయార్చనాసశ
ధానంజయేతికవ్యచిత్-గపిష్ఠిరాణామాత్రేయార్చనాసశగపిష్ఠి రేతి-ఆత్రేయ
గాపిష్ఠిరపార్యాతిథేతివా - ముద్గలానామాత్రేయార్చనాసశపార్యాతిథేతి-
వామరథ్యసుమంగళజైవాపానామాత్రేయార్చనాసశాతిథేతి- ఆత్రేయార్చ
నాసశగాపిష్ఠిరేతివా - సుమంగళానాంఅత్రిసుమంగళశ్యావాశ్వేతికేచిత్-అ
త్రేపుత్రికాపుత్రాణాంఆత్రేయవామరథ్యపాత్రికేతి- అత్రీణాంసర్వేషామ
వివాహాః-అథవిశ్వమిత్రాః-తేదశకుశికాఃతాహితాఃరాక్షసాఃకామకాయ
నాఃకతాఃధనంజయాఃఅఘమర్షణాఃపూరణాఃఇంద్రకౌశికాభి-కుశికానాం
మిశ్యామిత్రదేవరాతౌదలేతి-తాహితానాంవిశ్వమిత్రాష్టకతాహితేతిఅం
త్యయోర్వత్యయోవా-వైశ్వమిత్రమాధుచ్ఛందసాష్టకేతివా- విశ్వమిత్రా
ష్టకేతిద్వావా-రాక్షసాణాంవైశ్వమిత్రగాధినరైవణేతి-వైశ్వమిత్రరాక్షస
రైవణేతివా-కామకాయనానాంవైశ్వమిత్రదేవశ్రవసదైవతరసేతివా- అజా
నాంవైశ్వమిత్రమాధుచ్ఛందసాజేతి-వైశ్వమిత్రాశ్చరథవాధూలేతివా- అ
ఘమర్షణానాంవైశ్వమిత్రాఘమర్షణకౌశికేతి- పూరణానాం వైశ్వమిత్ర
పూరణేతిద్వావావైశ్వమిత్రదేవరాతపూరణేతి వాఇంద్రకౌశికానాంవిశ్వ
మిత్రేంద్రకౌశికేతిద్వా- ధనంజయానాం విశ్వమిత్రమాధుచ్ఛందసధానంజ
యేతి, వైశ్వమిత్రమాధుచ్ఛందసాఘమర్షణేతివా- కతానాంవైశ్వమిత్రకా

త్యాత్మీ లేతి-ఏతేజాధానోక్తాః రాహితానాం వైశ్వామిత్రమాధుచ్ఛందస
 రాహితే రేణానాం వైశ్వామిత్రగాధినరైః వేతి-వేణానాం వైశ్వామిత్రగా
 ధినరైః వేతి - జహ్నునాం వైశ్వామిత్రశాలంకాయనకౌశికేతి- అత్సరథ్యా
 నాం వైశ్వామిత్రాత్సరథ్యవాధులేతి-ఉదవేణానాం వైశ్వామిత్రగాధినరైః వే
 తి-ఏతేతస్వలాయనామూతోన్యక్తాః-అవ్యైస్తవస్యేషిషడ్గణాః-తేస్యత్ర
 మత్సృతాజ్ఞాయాః-ఏసాంవిశ్వామిత్రాణామవివాహాః-అథకశ్యపాః-తేపంచ
 నిధువాః-కశ్యపాన్మండిలాః-రేభాః-తాగాత్యయశ్చ-నిధువాణాంకాశ్యపావ
 తస్సరవైస్సులేతి-కశ్యపానాంకాశ్యపావతస్సరాసితేతి-రేభాణాంకాశ్యపా
 వతస్సరవైస్సులేతి-శండిలానాంకాశ్యపశాండిలేతి-అంత్యస్థానేదేవలోవాసితో
 వా-శాండిలాసితదేవలేతివా-కశ్యపాసితదేవలేతివా-అంత్యయోర్వ్యత్యయో
 వా-దేవలాసితేతిద్వైవా-తాగాత్యేవ్యాయాః-ఏసాంకశ్యపానామవివాహాః
 అథవసిష్ఠాః-తేపంచవసిష్ఠాః-కుండినాః-ఉపమన్యువః-పరాశరాః-జాతూకర్ణ్యా
 శ్చేతి-వసిష్ఠానాంవాసిష్ఠేంద్రప్రమదాభరద్వస్యేతి-వాసిష్ఠేత్యేకోవా-కుండి
 నానాంవాసిష్ఠమైత్రావరుణకౌండిన్యేతి-ఉపమన్యునాంవాసిష్ఠేంద్రప్రమ
 దాభరద్వసన్యేతి-వాసిష్ఠాభరద్వస్యేంద్రప్రమదేతివా-అద్యయోర్వ్యత్యయో
 వా-పరాశరాణాంవాసిష్ఠశక్యపారాశర్యేతి-జాతూకర్ణ్యానాంవాసిష్ఠా
 త్రిజాతూకర్యేతి-వాసిష్ఠానాంసర్వేషామవివాహాః-అంత్యస్యాత్రిభిశ్చఆధా
 గస్త్యాః-తేవత్వారః-ఇథవాహః-సాంబవాహః-సోమవాహః-యజ్ఞవాహః-శ్చే
 తి-ఆద్యానాంఆగస్త్యదార్ధ్యమ్యతైర్నవాహేతి-ఆగస్త్యేత్యేకోవా-సోమవా
 హానాంఆగస్త్యదార్ధ్యమ్యతసోమవాహేతి-సాంభవాహానాంసాంభవా
 హాంత్యాయజ్ఞవాహానాంయజ్ఞవాహాంత్యాయజ్ఞవాహాంత్యాయః-ఆద్యపూర్వోక్తావేవ-సా
 రవాహానాంతదంతాస్త్రయః-దర్భవాహానాంతదంతాస్త్రయః-అగస్తీనా
 మాగస్త్యమాహేంద్రమాయోధువేతి-పూర్ణమాసానాంఆగస్త్యపూర్ణమా
 సపూర్ణణేతి-హిమోదకానాంఆగస్త్యహిమదచ్చిహైమోదకేతి-పాణికా
 నామాగస్త్యపైనాయకపాణికేతి - ఏతేషట్కవ్చిత్ - అగస్తీనాంసర్వే
 షామవివాహాః - అథవ్యిగోత్రాః - శౌంగశాశిరీణాం - ఆంగిరసబార్హస్ప
 త్యభారద్వాజకాత్యాక్షీలేతిపంచ - కాత్యాక్షీలయోః స్థానేశౌంగశా
 శిరీవా - ఆంగిరసకాత్యాక్షీలేతిత్రయోవా - ఏసాంభరద్వజైర్విశ్వామిత్రై
 శ్చావివాహాః - ఏపంచపిలానాంకతానాంచసంస్కృతిపూతిమాషాదీనాం-
 ఆంగిరసగారివీతసాంకృత్యేతి - శాక్త్యగారివీతసాంకృత్యేతివా - ఏసాం

స్వగణాధ్యక్షానిష్ఠైః శాంఖ్యైశ్చైతేషాం గాత్రీ భిశ్చావివాహః - కశ్యపైరపీతి
 ప్రయోగపారిజాతే - తాగాత్రీహంకాశ్యపావత్సరవాసిష్ఠేతి - కాశ్య
 పావత్సరాసితేతివా-ఏతేహర్షసిష్ఠాన క్రంకశ్యపాః - ఏహంవసిష్ఠైఃకశ్య
 మైస్సంస్కృతాద్యైశ్చావివాహః- దేవరాతస్యజామదగ్న్యైర్విశ్వామిత్రై
 శ్చావివాహాభిప్రయోగపారిజాతే-యదు క్తంభహవ్యవశ్రుతో॥ యథైవాం
 గిరసస్సన్నుపేయాంతవపుత్రతాంతంగిరసోజన్మనాస్యాజీగర్తిశ్రుతః- కవిరి
 త్యంగిరోగణ్యతేనభాగ్గవజామదగ్న్యైశ్చస్త్వతేబాధాత్ - తేనప్రత్యక్షశ్రు
 త్యాహరివంశాది స్త్వతేశ్చబాధాత్ - తేనద్వాదేవరాతా-ఏకలంగిరసశ్రు
 త్యుక్తః - అన్యోభాగ్గవః - తయోఃకల్పభేదప్యాంగిరసేనదేవరాతేనజమద
 గ్న్యైర్భవత్యేవ వివాహః- భాగ్గవేణతు నేతితత్వంధనంజయానాంవిశ్వామిత్రై
 రభిభిశ్చావివాహః - జాతూకర్ణ్యానాంవసిష్ఠైరభిభిశ్చావివాహః - ఏవం
 దత్తకీతకృత్రిమస్వయందత్తపుత్రికాపుత్రాదీనాం ఉత్పాదకపాలకయోఃపి
 త్రోగ్గోత్రప్రవరావర్జ్యాభి - ప్రవరమంజరీనారాయణవృత్తిప్రయోగపా
 రిజాతాదయః- అత్రసర్వతోపపత్తయః - మూలంబమత్యుతేప్రవరదర్శ
 ణేజ్ఞేయమితిదిక్ - త్సత్రియవైశ్యయోస్తుపురోహితగోత్రప్రవరావేవేతి స
 ర్వసిద్ధాంతః-యద్యపిబహవ్యచాంపరిశిష్టేకపిభరద్వాజయోర్వివివాహఉక్త
 స్తథాపిభరద్వాజాశ్చకపయోగర్గారాతామణాభిచత్వారోపిభరద్వా
 జగోత్రైక్యాన్నాన్వయేయర్తిభః॥కపిగర్భభరద్వాజామిథోరాతామణాద్వి
 జాః । నోద్వహేయస్సగోత్రత్వాత్ప్రవరైక్యాచ్చకుత్రచిదితిస్త్వత్యర్థసా
 రాద్యుక్తేరవివాహఏవతయోరితి ప్రవరమంజర్యాంయద్యపీదముక్తం- తథా
 పిభగ్వంగిరోగణేషతుభవత్యేవ-తథాబహవ్యచపరిశిష్టేబాధాయనః॥ ఏక
 ఏవఋషిర్యావత్ప్రవరేష్యమవర్తతే। తావత్సమానగోత్రత్వమృతేభ్యగ్వంగి
 రోగణాత్ ॥ మాధవీయేస్త్వత్యంతరే॥ పంచానాంత్రిమసామాన్యదవివా
 హప్రేమద్వయోః । భగ్వంగిరోగణేష్యేవంకేషేష్యేకోఽవారయేదితిదే
 శోచారాచ్చసోప్యాభీరదేశేప్రసిద్ధః- చతుర్వింశతిమతే॥ యస్తుదేశానురూ
 పేణకులమార్గేణాచోద్వహేత్ । నిత్యంసవ్యవహర్యస్సాన్యైర్దేవాదైచతప్రదృ
 శ్యతభిదిక్ - తథాచభృగుః॥ యస్మిన్దేశేపురేగామిత్రైవిద్యేనగరేషివా
 యోయత్రవిహితోధర్మస్తంధర్మంనవిచాలయేదితి ॥ పునశ్చతుర్వింశతిమతే॥
 యస్మిన్దేశేయతచారః పారంపర్యక్రమాగతః । వర్ణానాంకలసర్వేషాంసస

దాచారణ్యతే || స్వగోత్రాద్యజ్ఞానేతుసత్యాపాథః - అధానాజ్ఞాతబం
ధాః పురోహితప్రవరేణాచార్యప్రవరేణవేతి || అచార్యగోత్రప్రవరానభిజ్ఞ
స్తుద్విజస్వయమ్ | దత్వాత్కానంతకుస్తేచి త్రేదోత్రప్రవరోభవేత్ || యద్వా
స్వగోత్రప్రవరవిధురోజామదగ్నిజః | వివాహంచనతేనైవగోత్రేణతుసమా
చరేదితికల్పితే || దివోదాసీయేపి || స్వగోత్రప్రవరాజ్ఞానేజమదగ్నిముపాశ్ర
యేత్ || అథమాతృగోత్రనిర్ణయః - శాతాతపః || మాతులస్యసుతామూఢ్వా
మాతృగోత్రాంతధైవచ | సమానప్రవరాంచైవ గత్వాచాంద్రాయణంచ
రేత్ || యద్యపి || సగోత్రాంతమాతురప్యేకేనేచ్ఛంత్యుద్వాహకర్తుణి | జన్మనా
మోరవిజ్ఞాతేప్యద్యహేదవిశంకితఇతి వ్యాసోక్తేరజ్ఞాతనామత్యేనసగోత్ర
త్వదోషస్తథాపి నేదంకతాప్రవర్తతే || గోత్రాన్యాతు సుపిండాచ్ఛవివా
హేనాగోవధస్తథేతి కలివర్జిత్యోక్తేః - ఇదంమాతృగోత్రవర్జనంమాధ్యుందినీ
యానామేవ - మాతృగోత్రంమాధ్యుందినీయానా మపుత్రాయా శ్చేతిసత్యా
పాథోక్తేరితికల్పిన్మహారాష్ట్రీకల్పితం-తన్నిర్మూలం - అస్యథాఘూర్జరాదేః
కావృతీస్యకుతోననిషేధః - అతఏవప్రవరమంజరీకారః దోషస్యాతిగురుత్వా
త్సర్వేషాంమాతృగోత్రంవర్జ్యమితి - యత్తుఘూర్జరాదీనాంమాధ్యుందినీయా
నామప్యాచరణాచ్ఛివకస్త్రిస్త్వగివరేతుల్యేమాతృగోత్రేవరస్యచ | తముద్వా
హంసకుర్వీతసాకన్యాభగినీస్త్యుతేతిమాతృకులేప్రవరచింతనముక్తం - తదా
సురాదివివాహేనాథాపరమితిడిక్ - విస్తరస్తుగ్రంథాంతరేభోగ్యజ్ఞేయః - సగో
త్రాదివివాహే ప్రాయశ్చిత్తంస్త్రుత్యర్థసారే || ఇత్థంసగోత్రసంబంధవివా
హవిషయేస్థితే | యదికల్పితే జ్ఞానతస్తాంకన్యామూఢ్యోపగచ్ఛతి | గురుతల్పవ్ర
తాచ్ఛుద్ధేర్ధర్మస్తజ్ఞోంత్యతాంవ్రజేత్ | భోగతస్తాంపరిత్యజ్యపాలయేజ్జననీ
మివ || అజ్ఞానాదేదవైశ్చుద్ధేర్బ్రీభిర్గర్భస్తుకశ్యపః || ఏవంసాపిండ్యేపి || సపిం
డావత్యదారేషుప్రాంత్యాగోవిధీయతఇతి బృహద్యమోక్తేః - తిథితత్వే
బాధాయనః - సపిండాంసగోత్రాంచేదమత్యోపయచ్ఛేన్నాత్మవదేనాంబి
భృయాత్ - కన్యావివాహకాలఉక్తోజ్యోతిర్నిబంధే || షడబ్దమధ్యేనోద్వాహస్య
కన్యావర్జ్యద్వయంయతః | సోమోభుజ్జేతతస్తద్వద్గంధర్వశ్చతథానలః ||
రాజమార్తండుః || అయుగ్మేదుభాగనారీయుగ్మేతువిధవాభవేత్ | తస్మా
ద్గభాన్వితేయుగ్మేవివాహేసాపతివ్రతా || మాసత్రయాదూర్ధ్వమయుగ్మ
వర్షేయుగ్మేపిమాసత్రయమేవయావత్ | వివాహశుద్ధింప్రపదంతిసంహితో
వాత్యాదయః ప్రీజనిజన్మమాసాత్ || పరాశరమాధవీయేతు || జన్మతోగ

భావాదానాద్వాపంచ మాబ్ధాత్పురంశుభమ్ । కుమారీవరణందానంమేఖలా
 బంధనంతథేత్యుక్తం- సంబంధతత్త్వేయమః ॥ కన్యాద్వాదశవర్షాణియాప్ర
 దత్తావసేద్బహు ॥ బ్రహ్మహత్యాపితుస్తస్యస్నానకన్యావరయేత్స్వయమ్ ॥
 భారతే ॥ త్రింశద్వర్షక్షౌడశశాబ్దాంభార్యాంపించేతనగ్నికామ్ । దశవర్షోష్ట
 వర్షాంవాధర్మేనీదతిసత్వరః॥ అతోప్రవృత్తైరజసికన్యాందద్యాత్పితాసకృత్ ॥
 తత్త్రైవ ॥ సప్తసంవత్సరాద్ధూర్ధ్వంవివాహస్సార్థవర్తికః । కన్యాయాశ్శస్య
 తేరాజన్మస్యథాధర్మగర్భితః॥ రాజమార్గంరాజః॥ రాహుగ్రస్తేతథాయుధే
 పితౄణాంప్రాణసంశయే । అతిప్రాణాచయాకన్యాచందలగ్నబలేనతు॥చ
 కారాదతివాలాప్రాణసంశయఇత్యుక్తే - మనుః ॥ త్రింశద్వర్షోవహేత్క
 న్యాంకృత్యాద్వాదశవర్షాకీమ్ । ద్వ్యష్టవర్షోష్టవర్షాంవాధర్మేనీదతిసత్వరః॥
 యద్యపి ॥ వివాహస్తవ్యష్టవర్షాయఃకన్యాయాశ్శస్యతేబుధైరితిసంవర్తోక్తే
 రతఃకర్ణవీరజస్వలేత్యాదేశ్యదశవర్షాద్ధూర్ధ్వంవివాహానిషిద్ధః - తథాపి
 దాతురభావేద్వాదశషోడశాబ్దజ్ఞేయే ॥ త్రిణవర్షాణ్యుతమాతీకాంతేతపి
 తృశాసనమితిపరాశరమాధవీయేబాధాయనోక్తేశ్చ- మనుః॥ స్త్రీసంబంధే
 దక్షైతానికులానిపరివర్జయేత్ । హీనక్రియంనిఃపురుషంనిచ్చందోరోమశార్క
 సమ్ ॥ త్మయామయావ్యసస్సారీర్ష్యత్రికుచ్చికులానిచ । సర్వపృత్యనదీనామ్నీం
 నాంత్యపర్యతనామికామ్ ॥ నపత్యహిప్రేష్యనామ్నీంనబిభీషణామికామ్ ॥
 యమః॥ తస్మాదుద్వాహయేత్కన్యాంయావన్నర్తుమతీభవేత్ । తథామూ
 లజలాదీనాంఫలంప్రాగ్-తథావర్ణవశ్యగ్రహమైత్యాదిఘటితవిచారో
 జ్యోతిర్విధ్యోజ్ఞేయః - విస్తరాత్పునోచ్యతే - అథగుర్వర్కబలంజ్యోతిర్నిబం
 ధేగర్గః ॥ స్త్రీణాంగురుబలంశ్రేష్ఠంపురుషాణాంరవేర్బలమ్ । తయోశ్చంద్ర
 బలంశ్రేష్ఠమితిగర్గేణభాషితమ్॥ జన్మత్రిదశమార్గస్థపూజయాశుభదోగురుః ।
 వివాహేథచతుర్థాష్టద్వాదశస్థోమృతిప్రదః॥ దేవలః ॥ నష్టాత్కజాధనవతీవి
 ధవాకుశీలాపుత్రాన్వితాహతధవాసుభగావిపుత్రా । స్వామిప్రియావిగతపు
 త్రధవాధనాధ్యవంధ్యాభవేత్సురగురౌక్రమశోభిజన్తు ॥ బృహస్పతిః ॥ ఋష
 చాపకుశీరస్థోజీవోశ్యశుభగోచరః । అతిశోభనతాందద్యాద్వివాహాపన
 యాదిషు ॥ లల్లః ॥ ద్వాదశదశమచతుర్థజన్మనిషష్టాష్టమేత్యేతియేచ । ప్రా
 ప్తేపాణిగ్రహణేజీవైధవ్యమాప్నోతి ॥ గర్గః॥ సర్వత్రాపిశుభందద్యాద్వా
 దశాబ్దాత్పురంగురుః । పంచషష్టాబ్దయోరేవ శుభగోచరతామతా ॥ సప్త
 మాత్పంచషష్టసోష్టవ్యస్త్వగతోయది । అశుభోపిశుభందద్యాచ్ఛుభముక్షే

మకింపునః॥ రజస్వలాయాః కన్యాయాగురుశుద్ధింసచింతయేత్ | అష్టమేపిద్ర
కర్తవ్యోవివాహస్త్రాగుణార్చనాత్ ॥ అర్చ-గురోర్వృత్తం గౌర్యారోహిణ్య
రూ-బలాస్పృతా | కన్యచంద్రబలాప్రీక్తావృషలీగృతోబలా॥ అష్టవర్షా
భవేద్దాఽనవవర్షాచరోహిణీ | దశవర్షాభవేత్సూ-న్య అతఃసర్వంరజస్వ
లా ॥ అథబృహస్పతిశాంతిః-శానకః ॥ కన్యకోద్వాహకాలేతుఅనుకూల్యం
నవిద్యతే | బ్రాహ్మణాన్యోపనయనేగురోర్విధిరుదాహృతః ॥ సువర్ణేనగురుం
కృత్వాపితవస్త్రేణవేష్టయేత్ | ఈశాన్యాంధవశంకుంభంధాన్యోపరినిధా
యచ ॥ దమనంమధుపుష్పంచపలాశంచైవసర్వపాఞ్ | మాంసీగుడూచ్యపా
మార్గీవిడంగీశంఖినీచచ ॥ సహదేవీహరిక్రాంతాసర్వాషధికతావరీ | బలా
చసహదేవీచనిశాద్వితయమేవచ ॥ కృత్వాజ్యభాగపర్యం తంస్వశాఖోక్తవి
ధానతః॥ గ్రహాక్రమండలేభ్యర్చ్యపీతపుష్పావృతతాదిభిః | దేవపుజోత్తరే
కాలేతతఃకుంభానుమంత్రణమ్ ॥ అశ్వత్థసమిధశ్చజ్యంపాయసంసర్పిషాము
తమ్ | యవప్రీహితలా స్సజ్జ్యమంత్రేణైవబృహస్పతేః | అష్టోత్తరశతంసర్వం
హేమామశేషంసమాపయేత్ ॥ పుత్రదారసమేతస్యఅభిషేకంసమాచరేత్ |
కుంభాభిమంత్రణోక్తేశ్చసముద్రజ్యేష్ఠమంత్రతః | సప్తిమాకుంభవస్త్రంచఆ
చార్యాయనివేదయేత్ | బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్పశ్చచ్ఛభదస్సాన్యన్నసం
శయః ॥ ఇతిబృహస్పతిశాంతిః-శానకః ॥ గుర్వాదిత్యేవ్యతీపాతేవకృత్రిచా
రగేగురా | నష్టేశశినిశుక్రేవాచాలేవృద్ధేభవాగురా | పాషేచైత్రేభవర్షా
సుశరద్యధికమాసకే | కేతుద్ధమేనిరశేరే-సంహస్థేమరమంత్రణి ॥ వివా
హావ్రతయాత్రాదిపురహర్త్యగృహాదికమ్ | ఔరంవిద్యోపవిద్యాంచయత్స
తఃపరివర్ధయేత్ ॥ మదనపారిజాతేజ్యోతిస్సాగరే॥ బాలేశుక్రేవృద్ధేశుక్రేవృ
ద్ధజీవేనష్టేజీవే | బాలేజీవేజీవేసింహాసింహాదిత్యేజీవాదిత్యే ॥ తథామఃప్రస్తు
తేమాసిసురాచార్యైశ్చారగే | వాపీకూపవివాహాది క్రియాఃప్రాగుదితా
స్త్వజేత్ ॥ సింహస్థంమకరస్థంచగురుంయత్సేనవర్ణయేత్ ॥ లల్లః | అతిచారంగ
తోజీవస్తంరాశింనైవచేత్పునః | లుప్తస్సంవత్సరోజ్జేయస్సర్వకర్తృబహిష్కృ
తః ॥ సింహస్థగురోరపవాదమాహ - పరాశరః ॥ గోదాభగీరథీమధ్యేనో
ద్వాహస్సింహగేగురా | మఘాస్థేసర్వదేశేశుతథామిసగతేరవా॥ వసిష్ఠోపి॥
వివాహేవాదక్షిణేకూలే గౌతమ్యానేతరత్రయ | భాగీరథ్యుత్తరేకూలేగౌత
మ్యాదక్షిణేతథా॥ వివాహావ్రతబంధశ్చసింహాస్థేజ్యేనదువ్యతి॥ కన్యాదా
తృక్రమమాహ- యాజ్ఞవల్క్యః ॥ పితాపితామహౌబ్రాతాసకుల్యోజనసి

తథా । కన్యాప్రదః పూర్వనా శేప్రకృతిస్థః పరః పః ॥ అప్రయచ్ఛక్ సమాప్నోతి
 తిభూతిహత్యామృతావృతా । గమ్యత్వా భావేదాత్మాణాం కన్యాకుర్యా
 త్వయ్యం వరమ్ ॥ భాగ్యత్యాణాం సంస్కృతానా మేవాధికారమాహ సపివ
 యాజ్ఞవల్క్యః ॥ అసంస్కృతా స్తు సంస్కార్యాభాగ్యభిః పూర్వసంస్కృ
 తైః । భగిన్యశ్చ నిజాదంశాద్దత్వాంశం తు తురీయకమ్ ॥ అత్ర చ కూరేణ పూర్వ
 సంస్కృతైరిత్యస్యానువృత్తేర్నివాహపర్యాప్తద్రవ్యదానేనాన్వంశగమాంశచ
 తుర్థభాగదానేనాసంస్కృతగ్రహణం వ్యర్థం స్యాత్ - అతః కర్తృనియమో
 యం తేనానుసరితభాగ్యమాత్రాదిన త్వేమాత్రానే రేవాధికారో న భాగ్యతురి
 త్యక్తం - సంబంధతత్త్వాదా కన్యాస్వయం వరేనాతుర్దాతృత్వేవ తాభ్యా
 మేవనాందీశ్రాద్ధంకార్యం - తత్ర చ స్వయం ప్రధానసంకల్పహితం కృత్వా
 న్యద్భాగ్యదాన్యరాకారయేదితి ప్రయోగపారిజాతే - వరస్తు సంస్కృత
 భాగ్యతాద్యభావే స్వయమేవనాందీశ్రాద్ధంకర్యాత్ - సమాతా ॥ పుత్రేషు వి
 ద్యమానేషు నాన్యం వైకారయేత్స్వధామితి సేధాత్ - ఉపనయనేనకర్తా
 ధికారస్య జాతత్వాచ్చైతి పృథీచంద్రోదయః - మాధవీయోపరాచనా
 రదః ॥ పితృదద్యాత్వయంకన్యాంభాగ్యావానుమతేపితృః । మాతామహూ
 మాతులశ్చ సకుల్యోబాంధవస్తథా ॥ మాతాత్వభావేన స్వేషాం ప్రకృతాయ
 దివర్తతే । తస్యామప్రకృతిస్థాయాంకన్యాందద్యస్వజాతయః । సతుల్యః పితృ
 పక్షీయోబాంధవోమాతృవంశ్యః ॥ మదనపారిజాతేకాత్యాయనః ॥ స్వయమే
 వారసీందద్యాత్ప్రభావే స్వబాంధవాః । మాతామహస్తతోన్యాంహిమా
 తావాధర్తజాంసుతామ్ ॥ తతోన్యామారసీంభిన్నాంధర్తజాంసియోగాత్ప్రేత్ర
 జాంమాతామహూమాతామాతులోవాదద్యాత్ - తేనారసీదానేపితృబం
 ధుషుసత్సుమాతామహాదీనాంనాధికారః - అనుమతిం వినా అస్యావవాదస్త
 త్రైవ ॥ దీర్ఘప్రవాసయక్తేషుపాగండేషుచబంధుషు । మాతాతుసమయే
 దద్యాదౌరసీమపికన్యకామ్ ॥ మనుః ॥ యదాతువైవకశ్చిత్సాన్యరాజా
 నమావ్రజేత్ ॥ పరకీయకన్యాదానేవిశేషోమదనరత్నేసాగండే ॥ అత్తికృత్య
 సువర్ణేనపరక్రీయాంతుకన్యకామ్ । ధర్మేణవిధినాదానమసంగోత్రేషీయభ్యతే ॥
 అత్రప్రకృతిగ్రహణాదప్రకృతిస్థేనకృతమకృతమేవ ॥ స్వతంత్రీయదితత్కా
 ర్యంకుర్యాదప్రకృతింగతః । తదప్రకృతమేవస్యాదస్వాతంత్రీయస్య హేతుతత్త
 త్యపరాచనారదోక్తేః ॥ యదితుస్ప్రపదీవివాహహూమాదిప్రధానం
 జాతం తదంగవైకల్పేపినాన్వత్తిరివాహస్యగాదాన్యేవమాహుః - తత్రై

వమరీచిః || గౌరీందదన్నాకృష్ణవృత్తైకుంఠరంహీణీందదత్ ॥ కన్యాందద
 స్మృత్వాలోకంరారవంతురజస్వలామ్ || అథమాసనిర్ణయః- తత్రజన్మమాసే
 విశేషః ప్రాగుక్తః- జ్యోతిఃప్రకాశేవ్యాసః || మాఘపాల్గునవైశాఖేయద్యూ
 డామార్గశ్చ కే || జ్యేష్ఠేవాషాఢమాసేచసుభగావిత్రసంయుతా || శ్రావణే
 వాపిపౌషేవాకన్యాభాద్రపదేతథా || చైత్రాశ్వయుకార్- ర్తికేషుయాతివై
 ధవ్యతాంలఘు || నారదః || మాఘపాల్గునవైశాఖజ్యేష్ఠమాసాశ్శుభప్రదాః |
 కార్తికీమార్గశ్చీర్షశ్చమధ్యమానిదితాఃపరే || వసీష్ఠః || పౌషేషికుర్యాన్న
 కరస్థితేర్గే-చైత్రేభవేన్నేషగతోయదాస్యాత్ | ప్రశస్తమాషాఢకృతంవి
 వాహంవదంతిగర్గామిథునస్థితేర్గే || ఆచార్యమాదామణోజ్యోతిర్గర్గరా
 జమార్తండా || మాంగళ్యేషువివాహేషుకన్యాసంవరణేషుచ | దశమాసాః
 ప్రశస్యంతేచైత్రేపౌషేవివర్జితాః || ఆపస్తంబః || సర్వఋతవోవివాహస్య
 శైశిరామాసౌపరిహయ్యోత్రమంచనైదాఘం- అత్రమాఘపాల్గునాషాఢవ
 ర్జ్యం-నవమాసాముఖ్యకాలఇతిసుదర్శనభాష్యేండవిలయాంబ్రహ్మవిద్యా
 తిథైశ్చక్తం-బౌధాయనసూత్రేపి || సర్వేమాసావివాహస్యశుచితపస్తప
 స్యవర్జమిత్యేకే - తేనపూర్వోత్తరాశిరసంబంధి నామాసౌపషచైత్రాది
 వాహఇతినిర్ణయామృతవ్యాఖ్యానం - మార్గ్యకృతమిత్యపేక్ష్యంనిజేత్సర్వే
 షుద్వాదజ స్వపిమాసేషాద్వహేదితికాలాదర్శః - యత్తుజ్యోతిషే || మా
 ఘాదివిధయస్తేగృహ్యసూత్రాణాంద్విజపరత్వేన ప్రాబల్యాచ్ఛాదాద్వి ప
 రాఃజ్యోతిషే || వాత్సేయవర్ణమనూనమిచ్ఛతితథా రైభ్యోయనంచోత్తరంశ్రీ
 వాసంతమృతుంవిహాయము నయోమాండవ్యతిష్యాజగుః | చైత్రంప్రౌఢ్యైవ
 రాశరఃపరిణయేపాపం చదౌర్భాగ్యదంష్ట్రసాధాదిచతుష్టయంనహితదం
 వైశ్చిత్ప్రదిష్టంబుధై || చండేశ్వరః || మార్గమాసితథా జ్యేష్ఠేషౌరంపరిణ
 యంత్రతమ్ | జ్యేష్ఠపుత్రదుహితోస్త్రయత్నేనపరివర్జయేత్ || కృత్తికాస్థం
 రవింత్యక్తౌజ్యేష్ఠపుత్రస్య కారయేత్ | ఉత్సవాదిషుకార్యేషు తినానిదశవర్జ
 యేత్ || రత్నకోశే || జన్మరేజన్మదివసేజన్మమాసేశుభంత్యజేత్ | జ్యేష్ఠేమా
 స్యాద్యగర్భస్యశుభంవర్జంత్రయూఅపి | పరాశరః || అజ్యేష్ఠాకన్యకాయత్ర
 జ్యేష్ఠపుత్రోవరోయది | వ్యత్యయోవాతయోస్తత్రజ్యేష్ఠమాసశ్శుభప్రదః ||
 మిహిరః || జ్యేష్ఠస్యజ్యేష్ఠకన్యాయావివాహానప్రశస్యతే | తయారన్యతరే
 జ్యేష్ఠేజ్యేష్ఠోమాసఃప్రశస్యతే || ద్వౌజ్యేష్ఠామధ్యమాప్రీక్తౌవేకంజ్యేష్ఠంశు
 భావహమ్ | జ్యేష్ఠత్రయంనకున్వృతవివాహేసర్వసమ్మతమ్ | యత్తు- సార్వకా

అమేకేవివాహమితీతదానురాదివివాహవిషయం-ధర్మైశ్వరీవాహమేషుకా
 లపరిత్యజంనాధర్మైశ్వరీతిగృహ్యపరిశిష్టాత్ - రత్నమాలాయామప్యేకం ||
 తేనానురాదయోమాఘవైతాద్రాదిసిద్ధికాలేష్వపిభవంతి - మాసాస్సారా
 స్సారోమాసోవివాహాదావిత్కృతే|| యుషోననింద్యోయది. ఫాల్గునేస్యాదజ
 స్తువైశాఖగతోననింద్యభిత్వపవాదః- అథదశదోషాః - వ్యవహారోచ్ఛయే||
 వేదశ్చలత్రావతథైవపాతః ఖర్జురవేధోదశయోగచక్రమ్|యతిశ్చజామిత్ర
 ముపగ్రహశ్చబాణాఖ్య వజ్రేచదశైవదోషాః || ఏషాంలక్షణంజ్యోతిషేష్టే
 యం || అతిచారగేగురౌతువస్తిషః || అతిచారగతేజీవేవర్ణయే త్రదనంతరమ్ |
 వివాహాదిషుకార్యేషుఅష్టవింశతివాసరాః || రత్నమాలాయాం || ఏకపంచ
 నవయుగ్యషడద్వితీణి సప్తచతురష్టలాభగః | ద్వాదశజ్జవృషభాదిరాశి
 తోఘాతచంద్రభిక్తి ర్రితోబుధైః || నారదః || ఘాతాణానందహస్తాశ్చరసదిగ్వి
 హ్నితైలజాః | నేదావసుశివాదిత్యాయాత చంద్రోయథాక్రమమ్ || యా
 త్రాయాంయుద్ధకార్యేషుఘాతచంద్రంవివర్ణయేత్ | వివాహేసర్వమాంగ
 శ్యేచాలాదావ్రతబంధనే || ఘాతచంద్రోనైవచింత్యభిపారాశరోబ్రవీత్ ||
 జ్యోతిర్నిబంధే|| వివాహచాలవ్రతబంధయజ్ఞేషటాభిషేకేచతథైవరాజ్ఞామ్|
 సీమంతయాత్రాసుతథైవజాతేనోచింతసియఃఖలుఘాతచంద్రః|| నారదః|| అ
 కాలజాభవేయుశ్చేద్విద్యుస్తీహారవృష్టయః| ప్రత్యర్క-పరివేషేంద్రచాపా
 భ్రీధ్వనయోయది || దోషాయమంగళేనూనంనదోషాయైవకాలజాః|| అకా
 లవృష్టిస్వరూపమాహ- లల్లః|| పాషాదిచతురోమాసాఃపోక్తావృష్టిరకాల
 శేతి||శాఙ్గధరః|| నిర్ఘాతేతీతిచలనేగ్రహాయుధేరాహుదర్శనేవైవ|అపంచ
 దినాత్కన్యాపరిణేతానాశముపయాతి || ఉల్కా-పాతేంద్రచాపప్రబలఘన
 రజోఘామనిర్ఘాతవిద్యుద్వృష్టిప్రత్యర్క- దోషాదిషుసకల బుధైస్త్రాజ్యమైవై
 కరాత్రమ్ | దుస్స్వప్నేదుర్నిమిత్రైహ్యశుభఫలదృశోదుర్మనోభ్రాంతబుద్ధా
 చాలేమాంజీనిబంధేపరిణయనవిధాసర్వదాత్రాజ్యమేవ || జ్యోతిఃప్రకాశే||
 అర్వాక్షోడశనాడ్య స్సంక్రాంతేఃపుణ్యదాఃపరతః | ఉపనయనవ్రతయా
 త్రాపరిణయనాదావివర్ణాస్తాః || గర్గః || దిగ్దాహేదినమేకంచగృహేసప్తది
 నానితు | ఘాతంపేచనముత్పన్నైత్యహమేవతువర్ణయేత్ || ఉల్కా-పాతే
 త్రిదివసంఘామేపంచదినానిచ| వజ్రపాతేనైకదినంవర్ణయేత్సర్వకర్తను|| దర్శ
 నాదర్శనాద్రాహుకేతోవృష్ణప్రదినంత్యశేత్|యావత్తేతూర్ధవస్తావదశుభ
 స్సమయోభవేత్|| అస్యాపవాదోద్భుతసాగరే|| అథదివసత్రయమధ్యేషుదు

పానీయం యదాభవతి ఉత్పాదోషశమనంతదైవసంపాహురాచార్యః
 సంబంధతత్త్వే ॥ ఘాతంపాదేర్మదోషోస్తివృద్ధిశాస్త్రేకృతేనతి ॥ అథాప
 రిహార్యేకన్యాయావైధవ్యయోగేవిశేషఉచ్యతే - మార్గంఠేయపురాణే ॥
 జాలవైధవ్యయోగేతుకుంభేద్రుప్రతిమాదిభిః ॥ కృత్వానగ్నంతతఃపశ్చాత్క
 న్యోద్వాప్యేతిచాపరే ॥ అత్రపునర్లోపాభావఉక్తోవిధానఖండే ॥ స్వర్ణాం
 జపిషులానాంచప్రతిమావిష్ణురూపిణీ తయాసహవివాహేతుపునర్భూత్వం
 నజాయతే ॥ సూర్యారుణసంవాదే ॥ వివాహేతుపునర్వకాలేవచంద్రతారాబ
 లాన్వితే ॥ వివాహేనైవతాంకన్యాంకుంభేనసహాద్యహేత్ ॥ సూత్రేణ
 వేష్టయేత్పశ్చాద్దశతంతవిధానతః ॥ కుంకుమాలంకృతంచహంతయోరేకాం
 తమందిరే ॥ తతఃకుంభంచనిస్సార్వప్రభజ్యసలిలాశయే ॥ తతోభిషేచనంకు
 ర్యాత్పంచపల్లవవారిభిః ॥ కుంభపార్శ్వనాతత్రైవివ ॥ వరుణాంగస్వరూపా
 యజీవనానాంసమాశ్రయః పతింబీవయకన్యాయాశ్చిరంపుత్రసుఖంకురు ॥ దే
 హివిష్ణోవరందేవకన్యాం పాలయదుఃఖతః ॥ తతోలంకారవస్త్రాద్యాంవరా
 యప్రతిపాదయేత్ ॥ ఇతికుంభవివాహః ॥ మూర్తిదానమపిత్రైవోక్తం ॥
 బ్రాహ్మణంసాధుమామంత్ర్యసంపూజ్యవివిధార్హణైః ॥ తస్మైదద్యాద్విధా
 నేనవిష్ణోర్భూర్నించతుర్భుజామ్ ॥ శుద్ధవర్ణసువర్ణేనవిత్తశక్త్యాభవాపునః ॥ నిర్మి
 తాంరుచిరాంశంఖగదాచక్రాంగసంయుతామ్ ॥ దధానాంవాససీపీతేకు
 ముదోత్పలమారిసమ్ ॥ సదక్షిణాంచతాండద్యాన్మంత్రమేనముదీరయేత్ ॥
 యన్తయాప్రాంచజనుషిష్ణుంత్యాపతీసమాగమమ్ ॥ విహోపవివశస్త్రాద్యై
 ర్హతోవాతివిరక్తయా ॥ ప్రాప్యమానంమహాఘోరంయశస్సాఖ్యధనాపహ
 మ్ ॥ వైధవ్యాద్యతిదుఃఖాఃసనాశాయశుభలబ్ధయే ॥ బహుసాభాగ్యలభ్యేచ
 మహావిష్ణోరిమాంతసుమ్ ॥ సౌవర్ణీనిర్మితాంశక్త్యాశుభ్యంసంప్రదదేద్విజ ॥
 అనఘాద్యాహమస్తీతిత్రివారంప్రజఘేదితి ॥ ఏవమస్తీతితస్యోక్తింగృహీత్వా
 స్వగృహంవిశేత్ ॥ తతోవైవాహికంకుర్యాద్విధిందాతామృగిదృశః ॥ అన్యేష్య
 శ్వత్తవివాహవృక్షసేచనాదయస్తత్రైవిజ్ఞేయాః - విస్తరభయాహోద్యతే
 అథప్రతికూలాదిజ్యోతిర్నిబంధేగర్గః ॥ కృతేతునిశ్చయేపశ్చాన్తృత్యుర్భవతి
 కస్యచిత్ ॥ తదానమంగళంకుర్యాత్కృతేవైధవ్యమాప్నుయాత్ ॥ జ్యోతిర్మ
 ధాతిభిః ॥ వధూవరార్థంఘటితేసునిశ్చితేవరస్యగేహోష్యథకస్యకాయాః ॥ మృ
 త్యుర్మదిస్సాన్తనుజస్యకస్యచిత్తదానకార్యంఖలుమంగళంబుధైః ॥ మంగళం

వివాహః- స్మృతిచంద్రికాయాం॥ కృతేవాఽపిశ్చయేపశ్చన్మృత్యుర్నర్తకస్య
గోత్రిణః । తదానమంగళంకార్యంనారీ వైధవ్యదంధువమ్॥ భృగుః॥ వాగ్దా
నానంతరంయత్రకులయోఃకస్యచిన్మృతిః॥ తదోద్వాహూనైవకార్యస్సవం
శత్యుదోయతః॥ శాసకః॥ వరపథోఽపితామాతాపితృవ్యశ్చసహూదరః॥
ఏతేషాంప్రతికూలంచమహావిఘ్నప్రదంభవేత్ ॥ పితాపితామహశ్చైవమా
తాచైవపితామహీ । పితృవ్యస్త్రీసుతోభ్రాతాభగినీచావివాహితా ॥ ఏభిర
త్రవిపన్నైశ్చప్రతికూలంబుధైస్తృతమ్ । అన్యైరపివిపన్నైస్తుకేచిదూచు
ర్నతద్యవేత్ ॥ మాండవ్యః ॥ వాగ్దానానంతరంమాతాపితాభ్రాతావిపద్య
తే । వివాహూనైవకర్తవ్యస్సవంశస్థితిమిచ్చతా ॥ సంకటేతుమేధాతి
థిః ॥ వాగ్దానానంతరంయత్రకులయోఃకస్యచిన్మృతిః॥ తదానంతరాదూ
ర్ధ్వంవివాహశ్శుభదోభవేత్ ॥ స్మృతిరత్నావళ్యాం ॥ పితరబ్రహ్మశౌచంస్యా
త్తదర్థంమాతురేవచ । మాసత్రయంతభార్యాయాస్తదర్థం భ్రాతృపుత్ర
యోః ॥ అన్యేషాంతుసపిండానామాశౌచంమాసమీరితమ్ । తదంతేశాంతి
కంకృత్యావతతోలగ్నంవిధీయతే ॥ జ్యోతిఃప్రకాశే ॥ ప్రతికూలేపికర్తవ్యోవి
వాహూమాసతఃపరః । శాంతింవిధాయగాండత్వావాగ్దానాదిచరేత్పనః॥
శాంతింవినాయకశాంతిం- తథాచమేధాతిథిః ॥ సంకటేననుపాప్తేయ
జ్జవలేన్యనయోగినా । శాంతిరుక్తాగణేశస్యకృత్యాతాం శుభమాచరేదితి॥
ప్రతికూలేనకర్తవ్యోగచ్ఛేద్యావదృతుత్రయమ్ । ప్రతికూలేపికర్తవ్యమిత్యా
వలృప్తహంవిప్లవే ॥ ప్రతికూలేసపిండస్యమాసమేకంవిపర్ణయేత్ ॥ జ్యోతి
స్సారే ॥ దుర్భిక్షేరాష్ట్రభంగేచపిత్రోర్వాప్రాణసంశయే । ప్రాణాయా
మపిక్న్యాయాంనానుకూల్యంప్రతిష్యతే ॥ మేధాతిథిః ॥ పురుషత్రయపర్యం
తంప్రతికూలంస్వగోత్రిణామ్ । ప్రవేశాన్నిర్గమస్తద్వత్తథామండనముండ
నే ॥ ప్రేతకర్త్యాన్యనిర్వర్త్యచరేన్నాభ్యుదయక్రియామ్ । అచతుర్థేతతఃపుం
సిపంచమేశుభదంభవేత్ — అథరజోదోషేనిర్ణయః - మాధవీయే॥పాగ్రం
భాత్పాగ్రివాహాస్యమాతాయదిరజస్వలా । నివృత్తిస్తస్యకర్తవ్యాసహ
త్వక్రుతిచోదనాత్ ॥ ఆరంభాత్ నాందీశ్రాద్ధాత్ నాందీముఖంవివాహదావి
త్యాదినాతస్యైవపాగ్రంభోక్తేః - మేధాతిథిః ॥ చాలేచవ్రతబంధేచవివా
హేయజ్జకర్తృణి । భార్యారజస్వలాయస్య ప్రియస్తస్య సశోభనమ్ ॥ ప
థూవరాస్యతమయ్యోజననీచ్ఛేద్రజస్వలా । తస్యాశ్శుద్ధేః పరంకార్యం మాంగ
ళ్యంమనురబ్రవీత్ ॥ పృథ్వునుః ॥ నివాహవ్రతమూడాసుమాతాయదిరజస్వ

లా । తదానమంగళంకార్యం శుద్ధాకార్యం శుభేష్పుభిః ॥ ౫౪౩ ॥ యస్యా
 ద్వాహాదిమాంగల్యేమాతాయదిరజస్వలా । తదానతత్ప్రకర్తవ్యమాయః
 త్మయకరంయతః ॥ నాందీశాద్ధోత్తరంరజోదోషేతు కషర్దికారికాసు ॥
 సూతికోదక్యయోశ్శుద్ధైగాం దద్యాద్ధోమశూర్వకమ్ । పాప్రీక్షకర్మణిశుద్ధి
 సాస్యదితరస్మిన్నశుద్ధ్యతి ॥ అలాభేసుముహూర్తస్యరజోదోషేచసంగతే ।
 శ్రియంసంపూజ్యతత్తుర్యా త్పాణిగ్రహణమంగళమ్ ॥ హైమింమాషమి
 తాంపద్మాంశ్రీసూక్తవిధి నార్చయేత్ । ప్రత్యుచంపాయసంహత్యాఅభి
 షేకంసమాచరేదితి ॥ సూతకాదినంకటేతు కూష్మాండిభిర్భుతంహుత్వాప
 యస్యిసింగంచదత్వా వివాహాదికుర్యాదితిచపాగ్గుక్తం- అష్టైకక్రియానిర్ణ
 యః - జ్యోతిర్నిబంధేవృద్ధమనుః ॥ ఏకమాతృజయోరేక వత్సరేపురుషస్త్రీ
 యోః । నసమానక్రియాంకుర్యాన్యాత్మభేదేవిధీయతే ॥ ఏతేనఏకస్యపుంసోవి
 వాహాద్వయమేకదినేషిద్ధంమాతృభేదాభావాత్-నారదః॥పుత్రోద్వాహాత్పు
 రంపుత్రీవివాహేనానఋతుత్రయే । నతయోర్వృత్తముద్వాహాన్మండనాదపిము
 డనమ్ ॥ పరాహః॥ వివాహస్త్రైకజాతానాంషణ్డాసాభ్యంతరేయది । అసం
 శయంతిభిర్వషైఃస్తతైక్రికావిధవాభవేత్ ॥ మదనరత్నేవసీష్టః ॥ నపుంవివా
 హేర్ధర్వమృతుత్రయేషివివాహాకార్యం దుహితుఃప్రకుర్యాత్ । నమండనా
 చ్చాపిహిముండనంచగాత్రైక్రికతాయాయదినాబ్ధభేదః ॥ ఏకోదరభాగ్వివి
 వాహాకృత్యంస్వసుర్నపాణిగ్రహణంవిధేయమ్ । షణ్డాసమగ్ధ్యమునయస్స
 మూచుర్నముండనంమండనతోపికార్యమ్ ॥ ఏతదపవాదస్తతైక్రివ ॥ ఋతుత్ర
 యస్యమగ్ధ్యేదేదన్యాబ్రస్యప్రవేశనమ్ । తదాహ్యేకోదరస్యాపివివాహస్తుప్ర
 శస్యతే ॥ సారావళ్యాం ॥ ఘాల్లసేచైత్రమాసేతుపుత్రోద్వాహేనాపనా
 యనే । భేదాదబ్రస్యకుర్వీతనర్తుత్రయవిలంఘనమ్ ॥ సంహితాప్రచీపే ॥ ఊ
 ర్ధ్వంవివాహోత్తనయస్యనైవకార్యోవివాహేనాదుహితుస్సమార్థమ్ । అపా
 ప్యకన్యాంశ్వశురాలయంచపథాఃప్రవేశ్యాస్వగృహంచనాదా ॥ మదనరత్నే
 వసీష్టః ॥ ద్విశోభనంత్యేకగృహేపినేష్టం శుభంతుపశ్చన్నవభిర్నివైస్తు । ఆప
 శ్యకంశోభనముత్సవోవాద్వారే ధవాచార్యవిభేదతోవా ॥ ఏకోదరప్రసూ
 తానాంనాగ్నికార్యత్రయంభవేత్ । భిన్నోదరప్రసూతానాంనేతిశాతాత
 పోబ్రవీత్ ॥ జ్యోతిర్నిబంధేకాత్యాచనః ॥ కుటేఋతుత్రయాదర్వాఞ్చండ
 నాన్మృతుముండనమ్ । ప్రవేశాన్నిర్గమోనేష్టోనకుర్యాన్మంగళత్రయమ్ ॥ కుర్వం

తిమునయః కేచిదన్యస్మిన్వత్సరేలఘుః । లఘువాగురువాకార్యం ప్రాప్తంనైమి
త్తికంతుయత్ ॥ పుత్రోద్వాహఃప్రవేశాఖ్యఃకన్యోద్వాహస్తునిర్గమః । ముర
డనంచాలమిత్తుక్తంప్రతోద్వాహా తుమంగళమ్ ॥ చౌలంముండనమేవోక్తం
వర్జయేన్ముండనాత్పరమ్ । మాంజీబోభయతఃకార్యాయతోమాంజీనముండన
మ్ । అభిన్నవత్సరేపిస్యాత్తదహస్తత్రభేదయేత్ ॥ అభేదేతువినాశస్సన్యన్న
కుర్యాదేకమండపే ॥ సంకటేతుకపర్దికారికాసువరాహమిహిరశ్చ ॥ ఉద్వా
హ్యపుత్రీంనపితావిదధ్యా త్పుత్ర్యంతరస్యోద్వహానంకదాచిత్ । యావచ్చ
తుర్ధందినమత్రపూర్వంసమాప్యచాన్యోద్వహానంవిదధ్యాత్ ॥ కశ్యపః॥ మాం
జీబంధస్త్రోద్వాహాష్టత్వాసాభ్యంతరేపివా । పుత్ర్యుద్వాహంసకుర్వీతపిభ
క్తానాంనదోషకృత్ ॥ జ్యోతిర్విబంధే ॥ వివాహమారభ్యచతుర్థిమధ్యశ్రాద్ధం
దినందర్శదినంయదిస్యాత్ । వైధవ్యమాప్నోతితదాశుకన్యాజీవేత్పుత్రీచ్ఛేదనప
త్యతాస్యాత్ ॥ తథా ॥ వివాహమధ్యేయదికేత్తయహస్తత్రస్వముఖ్యాఃపి
తరోనయాంతి । వృత్రేవివాహేపరతస్తుకుర్యాచ్చాద్ధంస్వధాభిర్నతుదూ
షయేత్తమ్ ॥ యేవాభద్రందూషయంతిస్వధాభిరితశ్చతేశ్చ ॥ మాసికవిషయే
కాలహేమాదౌ శాత్యాయనిః ॥ ప్రేతశ్రాద్ధానిసర్వాణి సపిండికరణంత
థా । అపకృష్యాపికుర్వీతకరుంనాందీముఖంద్విజః ॥ వృద్ధింవినాపకర్షేదో
షనూహతత్రైవీశనాః ॥ వృద్ధిశ్రాద్ధవిహీనస్తుప్రేతశ్రాద్ధానియశ్చరేత్ ।
సశ్రాద్ధీనరకేఘారేపితృభిస్సహషజ్జితీ ॥ మేధాతిథిః ॥ ప్రేతకర్మణ్యనిర్వ
ర్త్యచరేన్నాభ్యుదయక్రియామ్ । ఆచతుర్థంతతఃపుంసింహచమేశుభదంభవే
త్ ॥ స్మృత్యంతరే ॥ సపిండికరణాదర్వాగపకృష్యకృతాన్యపి । పునరప్యపకృ
ష్యంతేవృద్ధ్యత్తరనిషేధనాత్ ॥ స్మృతిసారావళ్యాం ॥ భ్రాతృయగేష్వస్వ
యగేభ్రాతృస్వస్వయగేతథా । ఏకస్మిన్ముండనేచైవనకుర్యాన్నండనద్వయ
మ్ ॥ సోదరవిషయమేతత్ - యమః ॥ ఏకోదరప్రసూతానామేకస్మిన్వాసరే
పునః । వివాహంనైవకుర్వీతమండనోపరిముండనమ్ ॥ గార్గ్యః ॥ భ్రాతృయగే
ష్వస్వయగేభ్రాతృస్వస్వయగేతథా । నకుర్యాన్నంగళంకించేకస్మిన్ముండ
నేహని ॥ ఏకస్మిన్వాసరేప్రేకుర్యాద్యమలజాతయోః । ఔరంచైవవివా
హంచమాంజీబంధనమేవచ ॥ జ్యోతిర్వివరణే ॥ ఏకోదరయోరేకదినోన్యహ
నేభవేన్నాశః । నద్యంతరఏకదినేకేప్యాహుస్సంకటేచశుభకర్మణ్యుద్ధా
వాహాచ్ఛుభదోనరస్యనారీ వివాహానముత్రయంస్యాత్ ॥ నారీవివాహ
త్తదహేపితస్తంనరస్థపాణిగ్రహమాహురార్యాః ॥ వివాహాత్తదహేపి

ఏకవాసరేవివాహమాహమేధాతిథిః ॥ పృథక్పృథక్ప్రజయోః కార్యోవివాహ
స్వేకవాసరే । ఏకస్మిన్మండపేకార్యఃపృథగేవేదికయోస్తథా ॥ పుష్పపట్టి
కయోఃకార్యందర్శనంనశిరస్థయోః । భగినీభ్యముభాభ్యాం చయవత్సప్తప
దీభవేత్ ॥ యమయోస్తువిశేషః ॥ భట్టకార్థికాయాం ॥ ఏకస్మిన్వత్సరేచైక
వాసరేమండపేతథా ॥ కర్తవ్యంమంగళం స్వసోర్భాగ్రిత్యోర్వ మశజా
తయోః ॥ జ్యోతిర్నిబంధే నారదః ॥ ప్రత్యుద్వహానైవకార్యోనైకస్మై
దుహితృద్వయమ్ । నైవైకజన్మయోఃపుంసోరేకజన్మేతుకన్యకే ॥ నైవంకదా
చిదుద్వహానైకదాముండనద్వయమ్ । నైకజన్మేతుకన్యేష్యపుత్రయోరేక
జన్మయోః ॥ నపుత్రీద్వయమేకస్మైప్రదద్యాత్తుకదాచనేతి ॥ కన్యాయారజో
దర్శనేతుఅపరాగ్మేనంవర్తః ॥ మాతాచైవపితాచైవజ్యేష్ఠభ్రాతృతత్యధేన
చ । త్రయస్తేనరకంయూంతిదృష్ట్యాకన్యాయారజస్వలామ్ ॥ హరితః ॥ పితృగ్రేహే
తుయాకన్యారజఃపశ్యత్య సంస్కృతా । సాకన్యవృషలీజ్ఞేయాతత్పృథివ్యప
లీపతిః ॥ దేవేలాత్రికశ్యాపాః- పూర్వార్ధంతదేవ ॥ భూమిహత్యాపితుస్త
సాన్యాసాన్యావృషలీస్సృతా । యస్తాంసముద్వహేత్కన్యాం బ్రాహ్మణో
జ్ఞానదుర్బలః ॥ అస్మాద్ధేయమపాక్షక్తేయంతంవిద్యాద్వృషలీపతిమ్ ॥ మాధ
వీయేచౌధాయనః ॥ త్రిణివర్దాభ్యుతుమతీకాంతేతపితృశాసనమ్ ॥ విష్ణుః ॥ ఋ
తుత్రయముపాన్యైవకన్యాకుర్యాత్సవ్యయంవరమ్ ॥ అత్రవరస్యదోషాభావ
మాహయమః ॥ కన్యాద్వాదశవర్షాణియాప్రదత్తావసేద్ధృహే । భూమిహ
త్యాపితుస్తసాన్యాసాన్యా వరయేత్సవ్యయమ్ ॥ ఏవంచోషసతాంపత్నీంనావ
మన్యేత్కదాచన । నతుతాంబంధకీంవిద్యా న్మనుసాన్వయంభువోబ్రవీత్ ॥
మనుః ॥ అలంకారంనాదదీతపితృదత్తంసవ్యయంవరే । పితృదత్తంమాతృదత్తం
స్త్రేయీస్సాధ్యదితంహరేత్ ॥ వరంప్రత్యాహాపిత్రేనదద్యాచ్ఛులంతుకన్యా
మృతుమతీంహరత్ ॥ సహిస్వామ్యాదతిక్రామేదృతూనాంప్రతిబోధనాత్ ॥ అ
త్రప్రాయశ్చిత్తముక్తమాశ్వలాయనేన ॥ కన్యామృతుమతీంశుద్ధాంకృత్యాని
షుక్రుతిమాత్మనఃశుద్ధింశకారయిత్యాతుముద్వహేదానృశంస్యధీః ॥ పితృఋ
తుః ॥ స్వపుత్ర్యాస్తుగణయేదాదితస్సుధీః । దానావధిగృహేయత్నాత్పాల
యేచ్ఛరజోవతీమ్ ॥ దద్యాత్తదృతుసంఖ్యాగాశ్చక్రకన్యాపితాయది । దాత
త్యైకాపినిస్సేనదానేతస్యాయథావిధి ॥ దద్యాద్వాబ్రాహ్మణేష్యన్నమితి
నిస్సవ్యసృదతీణమ్ । తస్మాత్తీతరుసంఖ్యేషువరాయప్రతిపాదయేత్ ॥ ఉషో
ష్యత్రిదినంకన్యాంరాత్రౌపిత్యాగవాంశయః । అదృష్టరజసేదద్యాత్కన్యా

యైరత్నభూషణమ్ ॥ తాముద్వహస్వరశ్చాపికూష్మాండైర్దుహుయాద్విజ
 ఇతి॥ మదనపారిజాతేయజ్ఞపార్శ్వః ॥ వివాహేవితలేయజ్ఞేహూవకాలఁ
 పస్తితే॥ కన్యామృతమతీంద్రప్రాకంకుర్వంతియాజ్ఞికాః॥ స్నాపయిత్వాత
 తాంకన్యామర్చయిత్వావిధి॥ యంజానామా హుతంహుత్వాతత
 స్తంత్రంప్రవర్తయేత్ ॥ బాధాయనసూత్రే॥ అథయదికన్యోపసాద్యమానా
 చోహ్యమానావా రజస్వలాస్యాత్తౌషమమంత్రయేత్ ॥ పుమాంసౌమిత్రా
 వరుణౌపుమాంసావశ్వినాపుభౌ ॥ పుమానింద్రశ్చసూర్యశ్చ పుమాంసంచద
 ధాత్వయమితి ॥ అథద్వాదశరాత్రవలంకృత్య ప్రాశయేత్పంచగవ్యవధశు
 ధ్ధాంకృత్వావివహేత్ - అత్రగాంధర్వాద్యప్రేషివాహస్తద్యవస్థాచాకరే
 జ్ఞేయా- మనుః॥ షడాసుపూర్వావిప్రస్యత్రస్యచతురోవరా౯ ॥ విట్చు
 ద్రయోస్తుతానేవదిద్యాధర్మ్యాన్నరాక్షసా౯॥ చతురోఽసురగాంధర్వరా
 త్సుసప్తేశాచా౯తానాగ్రీక్షసవర్ణ్యావైశ్యశూద్రయోఽపివ - ఆసురంవైశ్య
 శూద్రయోః హేమాద్రాప్రేరీససిః॥ రాక్షసోవైశ్యస్యపైశాచశ్శూద్రస్యప్రచే
 తాఃపైశాచోసంస్కృతప్రసూతానాం ప్రతిలోమజానాంచ - మనుః॥ రా
 జస్తథాసురోవైశ్యశూద్రాచాంత్యస్తుగర్హితః ॥ త్రిత్రయాదేస్సంకటేపై
 శాచమాహమాధవియే॥ వత్సః॥ సర్వోపాయైరసాధ్యాస్యాత్సుకన్యాపురుష
 స్త్రయా॥ చౌద్యేణాఽపివాహేన సావివాహ్యరహస్థితా॥ గాంధర్వాఽపివా
 హేవ్యప్యదకపూర్వకం దానమాహ తత్రైవ- యమః॥ నోదకేననవావా
 చాకన్యాయాఃపతిరుచ్యతే॥ పాణిగ్రహణసంస్కారాత్పతిత్వంసప్తమేవదే॥
 పరాశరమాధవీయేదేవలోపి ॥ గాంధర్వాఽపివాహేషుపునరేవవాహేకో
 విధిః॥ కర్తవ్యశ్చత్రిభిర్వజైఃస్సమర్థేనాగ్నిసాక్షికః॥ త్రైవిర్యోక్తేగాంధర్వా
 దావిప్రవర్జమధికారఁ క్తఃతత్రైవపరిశిష్టే ॥ గాంధర్వాసురపైశాచాఽపివా
 హారాక్షసశ్చయః ॥ పూర్వేపరిశ్రయస్తేషుపశ్చాద్ధోమోవిధీయతే ॥ అలో
 హూమాదావకృతే భార్యాత్వాభావా ద్వరాంతరాదుదేయా-తథావత
 త్రైవ వసిష్ఠబోధాయనా ॥ బలాదపహృతాకన్యామంత్రైర్గృహిణసంస్కృ
 తా॥ అన్యస్తైవిధివద్దేయాయథాకన్యాతథైవసేతి॥ అత్రవంత్రసంస్కారా
 భావేన్యస్తేదానస్యసర్వవివాహేషు సామ్యాద్బలాదపహా రేరాక్షసపైశా
 చయోర్విశేషవచనంవ్యర్థం- తేనతయోగ్యునిసంస్కృతాసంస్కృతావత్యా
 వృత్తకన్యానుమత్యాభావాదన్యస్తేదేయేతివ్యాఖ్యేయం- మదనపారిజాతేనా
 రదః॥ పాణిగ్రహణికామంత్రోనియతంచారలక్షణమ్ ॥ తేషాంచనిష్ఠావిశ్లే

యావిద్యద్విస్సప్తమేపదే॥ స్మృతిచంద్రికాయామపరాశ్చైవం. ఆశాశేతు
యాజ్ఞవల్క్యః॥ దానేవివాహేయజ్ఞేచసంగ్రామేదేశవిప్లవే॥ ఆపద్యపిచక్ష్మా
యాంసద్యశ్శాచంవిధీయతే॥ కేమామిత్యపేక్షితేబ్రహ్మపురాణేఉక్తం ॥ దా
తుఃప్రతిగృహీతుశ్చకన్యా దానేచనోభవతే॥ వివాహయజ్ఞోఃకన్యాయాలాజ
హూమాదికర్తవ్యతీతి॥ వ్రతయజ్ఞవివాహేషుశ్రాద్ధేహూమేర్చనజపే॥ ఆర
భేసూతకంసన్యాదనారభేతుసూతక మితివిష్ణువచనాచ్చప్రారంభ స్సేవైవో
క్తః ॥ ప్రారంభోపరణంయజ్ఞేసంకల్పోవ్రతసత్రయోః॥ నాందీముఖంవివా
హాదశ్రాద్ధేపాకపరిక్రియేతి॥ పరణమితిమధుపర్కపరం॥ గృహీతమధుపర్కస్య
యజమానాచ్చఋత్విజః॥ పశ్చాదశాచేపతితేనభవేదినిశ్చయఇతి॥ బ్రహ్మ
క్తేః- మధుపరాశ్రుప్తవ్యంతుభవత్యేనాశాచమితిశుద్ధివివేకః- రామాండా
రభాష్యేప్రేమం - నాందీముఖావధిశ్చస్త్రుత్యంతరే ॥ ఏకవింశత్యహర్మ్యజ్ఞో
వివాహేదశవాసరాః॥ త్రిషబ్దౌలోపనయనేనాందీశ్రాద్ధంవిధీయతే॥ ఆరం
భాభావేపిలగ్నాంతరాభావేగద్యవిష్ణుఃసదేవప్రతిష్ఠావివాహయోః పూర్వ
సంభృతయోరపితిఅత్రప్రాయశ్చిత్తమాహమదనపారిజాతేవిష్ణుః॥ అనారభ
విశుద్ధ్యర్థంకూష్మాంధైర్బుహుయాద్భృతమ్ ॥ గాండదద్యాత్పంచగవ్యాశీతత
శ్శుద్ధ్యతీసూతకీ॥ సంగ్రహేపి ॥ సంకటేసమసుప్రాప్తిసూతకేసముపాగతే॥
కూష్మాంధీభిర్భృతంహుత్వాగాంచదద్యాత్పయస్వినీమ్ ॥ చూడోపనయనో
ద్యాహప్రతిష్ఠాదిక మాచరేత్ ॥ యదైవసూతకప్రాప్తిస్తదైనాభ్యుదయక్రి
యా ॥ అన్నాదిషువిశేషః - షట్త్రింశన్మతే ॥ వివాహూత్సవయజ్ఞేషుఅంత
రామృతసూతకే ॥ పరైరన్నప్రదాతవ్యంభోక్తవ్యంచద్విజోత్తమైః॥ పరైర
సగోత్త్రైః॥ భుంజానేషుతువిప్రేషుత్వంతరామృతసూతకే ॥ అస్యగేహూద
కాచాంతాస్సర్వేతు శుచయఃస్మృతాః॥ ఏతదాశాచాశ్రుప్తమపుఢకగృ
తాన్నావిషయమ్ - తత్రశేషమన్నంత్యాజ్యమిత్యర్థః - పుఢకగృతేషుతుబృ
హస్పతిరాహ॥ వివాహూత్సవయజ్ఞేషుత్వంతరామృతసూతకే ॥ పూర్వసం
కల్పితాన్నేషుసదోషః పరికీర్తితఇతి॥ ధర్మార్థంవివాహాకరణేఘముక్తంమ
హాభారతే॥ జ్ఞాత్వాస్వవిత్తసామర్థ్యాదేకంహోద్యాహయేద్విజమ్॥ తేనా
ప్యాప్నోతితత్స్థానంభివభక్తోనరోధువమ్ ॥ అపరాశ్చైవతః॥ మాతాపి
త్యవిహీనంతుసంసార్లోద్యాహనాదిభిః॥ యఃస్థాపయతితస్యేహపుణ్యసం
ఖ్యానవిద్యతే॥ మదనరత్నేభవిష్యే॥ వివాహాదిక్రియాకాలేతత్క్రియాసిద్ధికా
రణమ్ ॥ యఃప్రయచ్ఛతిధర్మజ్ఞానోన్మేధఘలంభితే ॥ కన్యాగృహేభో

జననిషేధోపి - తత్రైవ ॥ అప్రజాయాంతుకన్యాయాంసభుంజీతకదాచన ।
 దాహిత్రస్యముఖంధృష్ట్యాకిమర్థమనుశోచతి॥ అపరాధే-ఆదిత్యపురాణే॥ వి
 ఘ్నంజామాతరంమన్యేతస్యకోపంనకారయేత్ । అప్రజాయాంతుకన్యాయాం
 నాశ్చీయాత్తస్యవైగృహే॥ బ్రహ్మదేయాంసవైకన్యాండత్వాశ్చీయాత్తదాచ
 న ॥ అభిభుంజీతమోహాచ్ఛేభూయాశేనరకేవసేత్ ॥ తత్రైవకశ్యపః॥ ఆహ
 తంయంత్రనిర్ముక్తంవాసఃప్రోక్తంస్వయంభువా । శస్త్రంతన్మాంగలిక్యేషుతా
 వత్కాలంససర్వదా ॥ యంత్రనిర్ముక్తంనూతనం- వివాహమధ్యేస్త్రియాస
 హభోజనేపిసదోష ఇత్యాహ ॥ హేమాద్వాపాయశ్చిత్తకాండెగాలవః ॥
 వివాహకాలేయాత్రాయాంపథిచోరసమాకులే । అసహాయోభవేద్విప్రస్త
 దాకార్యంద్విజన్తభిః ॥ ఏకయానసమారోహఏకపాత్రేచభోజనమ్ । వివా
 హేపథియాత్రాయాంకృత్యావిప్రోసదోషభాక్ ॥ అన్యధాదోషమాప్నోతి
 పశ్యచ్ఛాపాచ్రా యణంచరేత్ ॥ మితాక్షరాయామప్యేవం, రత్నమాలా
 యాం ॥ మూలమైత్రమగ్రోహిణీకరైఃపాష్టమారుతవఃఖాత్రరాన్వితైః ।
 భామసౌరిరవివారవర్జితేపాణిపీడ నవిధిర్విధీయతే ॥ అత్రానిష్ఠనక్షత్రాదా
 దానముక్తంజ్యోతిషే ॥ విపత్తారేగుడందద్యాన్నిధనేతిలకాంచనమ్ । ప్ర
 త్యరేలవణంచద్యాచ్ఛాగందద్యాత్రిజన్తసు ॥ చంద్రవచంఖంబవణంచతారే
 తిథౌవిరుద్ధేత్వథతండులాంశ్చ । ధాన్యంచదద్యాత్సరణేవ వారేయోగేవిరు
 ద్ధేకనకంప్రదేయమ్ ॥ వివాహమండపమాహవస్థిషః ॥ షోడశారత్నీకంకుర్యా
 చ్చతుర్వారోపశోభితమ్ ॥ మండపంతోరజైర్యుక్తంత్రవేదింప్రకల్పయేత్ ॥ అ
 ష్టహస్తంతురచయేత్తండపంవాద్విషట్కరమ్ ॥ దైవజ్ఞమనోహరః ॥ చిత్రా
 విశాఖాశతతారకాగ్నినీశ్యేష్ఠా భరణ్యోవిభాచ్ఛత్రస్థయమ్ । హిత్వాప్రశ
 స్తంఘలతైలవేదికాప్రదానకంకండనమండపాదికమ్ ॥ హేమాద్వాగ్న్యాసః ॥
 కండనదళనయవారకమండ పమృద్యదివర్ణకాద్యఖిలమ్ । తత్సంబంధితాగ
 తమృక్షేవైవాహికేకుర్యాత్ ॥ యవారకం చికసాగ్నిప్రసిద్ధం ॥ వైవాహికే
 తుదివసేశుభేవాథతిథౌశుభే । చతుర్థికంప్రకుర్వీతవిధిద్వష్టేనకర్తృణా ॥ వేది
 మాహనారదః ॥ హస్తోచ్చితాంచతుర్హస్తైశ్చతురస్రాంసమస్తతః । స్తం
 భైశ్చతుర్విస్సుశ్చక్షౌంవామభాగేతుసద్మని ॥ సమాంతథాచతుర్దిక్షుసోపానై
 రతిశోభితామ్ । పాగ్గుడక్పివణారంభాంస్తంభహంసశుకాదిభిః ॥ ఏవంవి
 ధామారురుక్షేచ్ఛిగుంసాగ్నివేదికామితి॥ సప్తర్షిమతే ॥ మంగళేషుచసర్వే
 షుమండపోగృహమానతః । కార్యస్తోడశహస్తోవాద్వ్యాసహస్తోదశావధి॥

స్తంభైశ్చతుర్విరేవాత్ర వేదీమధ్యేప్రతిష్ఠితా॥హస్తోవధావస్తోపానంపశ్చిమ
తఃఉపరిభాగేఉక్తపరిమాణాద్భిన్నం-అథమృదాహరణంజ్యోతిర్నిబంధేనార
దః॥కర్తవ్యంమంగళేహ్వదామంగళాయాంకురార్పణమ్॥నవమేసప్తమేవాపి
పంచమేదివసేపివా॥ తృతీయేబిజనక్షత్రేశుభదారేశుభోదయే॥ సమ్యగ్యహ
ణ్యలంకృత్యవితానధ్వజతోరణైః॥ సహవాదితస్య త్యాజ్యైర్గత్యాప్రాగుత్త
రాంచేశమ్॥ తత్రమృత్తికతాంశ్లక్ష్యాంగ్యహిత్యాపునరాగతః॥మృన్మయేవ్యథ
వావైణవేషుపాత్రేషుయోజయేత్॥ అనేకబిజసంఘక్తాం తోయపుష్పిప
శోభితామ్॥ శౌనకః॥ ఆధానంగర్భసంస్కారంజాతకర్మచనామచ॥ హిత్యా
న్యత్త్రవిధాతవ్యంమంగళేంకురవాపనమ్॥ బృహస్పతిః॥ ఆత్యంతికేశుకా
ర్యేషుకార్యంసంధ్యోంకురార్పణమ్॥ తత్రైవవాగ్దానంహరిద్రావందనంచకా
ర్యంజ్యోతిఃప్రకాశే॥ చతుర్థోమండపశ్చేష్టస్సప్తమఃపంచమస్తథా॥ నవ
మైకాదశాశ్రేష్ఠానేష్ఠాపత్యతృతీయకౌ॥ వివాహభేస్తోదయేవాకన్యావర
ణమాచరేత్॥ వరస్యాపివరణామాహచండేశ్వరః॥ ఉపవీతంఘలంపుష్పంవా
సాంసివివిధానిచ॥ దేయంవరాయవరణేకన్యాభ్రాత్రాద్విజేనవేతివాగ్దానో
త్తరంవరమరణేపరార్క-స్మృతి చంద్రికాయాంవసేషః॥ అద్భిర్వాచాచద
త్తాయాంమ్రమేతోర్ధ్వంవరోయది॥ నచమంత్రోపనితాస్యాతు-మారీషితు
రేవసా॥ యత్తునారదః॥ ఉద్వాహితాపిసాకన్యానచేత్సంప్రాప్తమైథునా॥
పునస్సంస్కారమర్హేతయథాకన్యాతథైవసేతి॥ యచ్ఛకాత్యాయనః॥ వ
రోయద్యన్యజాతీయఃపతితఃక్లిబ్బవచ॥ వికర్తస్థస్సగోత్రోవాదాసోదీర్ఘామ
యోపివా॥ ఊఢాపిదేయాసాన్యస్తైసహవరణభూషణేతిగదంకలౌనిషిద్ధం॥
దేవరేణసుతోత్పత్తిర్గత్తాకన్యానదీయతేఇత్యాదిత్యపురాణకలౌనిషేధాత్-
దత్తాశబ్దఃఊఢాపరః॥ ఊఢాయాఃపునరుద్వాహమితిహేమాద్రావుక్తేః॥అ
తఏవసగోత్రాసపిండాదివివాహేపి॥ భోగతస్తాంపరిత్యజ్య పాలయేజ్జగనీమి
వేత్యుక్తం॥ దేశాంతరగమనేతుకాత్యాయనః॥ వరయిత్యాతుయఃకశ్చిత్ప్ర
ణశ్యేత్పురుషోయదా॥ ఋత్వాగమాంస్త్రీసతీత్యకన్యాన్యంవరయేద్వరమ్॥
అపరాశ్రే-నారదోప॥ ప్రతిగృహ్యతుయఃకన్యాంవరోదేశాంతరంవశేత్॥
త్రీస్పతూకసమతిక్రమ్యకన్యాన్యంవరయేద్వరమ్॥ శుల్కదానేతుమనువసిష్ఠా॥
కన్యాయాందత్తశుల్కాయాంమ్రయతేయఃశుల్కదః॥ దేవరాయప్రదాతవ్యా
యవికన్యానుమన్యతే॥ చంద్రికాయాంకాత్యాయనః॥ ప్రదాయశుల్కంగచ్ఛే

ద్యుకన్యాయాః స్త్రీధనంతథా । ధార్యాసావర్ష మేకంతు దేయాన్యస్తైవిధా
 నతః॥ అనేకభ్యోహిదత్తాయామనూథాయాంతుతత్రైవ॥ పూర్వాగతశ్చన
 ర్వేషాంలభేతాద్యవరస్తుతామ్ పశ్యద్వరేణయద్ధత్తంతస్యాఃప్రతిలభేతసః॥
 అథాగచ్ఛేన్నవోథాయాందత్తంపూర్వవరోహరేత్ ॥ యజ్ఞవల్క్యుః॥ సకృ
 త్ప్రదీయతేకన్యాహరంతాం శ్చౌరదండభాక్ । దత్తామపిహరేత్పూర్వాచ్ఛే
 యాం శ్చేద్వరఆవ్రజేత్ ॥ పూర్వస్యదోషసత్వేదమతివిజ్ఞానేశ్వరః- సంబంధ
 తత్త్వేవసిద్ధః ॥ కులశీలవిహీనస్యపశ్చద్ధిపతితస్యచ । అపస్తాపివిధర్మస్య
 రోహిణాంవేషధారిణామ్॥ దత్తామపిహరేత్కన్యాంసగోత్రోథాంత్రైఃచ
 వసుః॥ షండాంధబధిరాదీనాంవివాహా సియథోచితమ్ । వివాహసంభవే
 తేషాంకనిష్ఠోవివహేత్తదా ॥ పితృస్యపుత్రేసాపత్నేపరదారసుతేషుచ । వి
 వాహధానయజ్ఞాదౌపరివేదోననూషణమ్ ॥ అగ్ర్యవక్త్రస్యవిస్తరభీతేరో
 చ్యతేఇతిదిక్ - అత్రనాందీశ్రాద్ధేవిశేషంతదధికాతివిశేషంచాగ్రేవత్యైమః-
 ఇదంచాద్యవివాహేపితాకుర్యాద్విత్తియాదౌపరదమ్ ॥ నాందీశ్రాద్ధంపితాకు
 ర్యాదాచ్ఛేపాణిగ్రహేపునః । అతిఃకర్ష్యంకర్యతస్వయమేవతునాం దిక
 మితిస్తృతైః ॥ త్రికాండమండనోపి॥ పిత్రోస్తుజీవతోఃకుర్యాత్పునఃపాణిగ్రహం
 యదాపితుర్నాందీముఖంశ్రాద్ధంకోక్తంతస్యమనీషిభిరితి॥ రేణుకాకారికా॥
 ఉక్తకాలేవివాహంగంకుర్యాన్నాందీముఖంపితా । దేశాంతరేవివాహశ్చే
 త్రత్రగత్యాభవేదిదమ్॥ లగ్నఘటిస్తాపనమాహనారదః॥ వడంగులమితోస్సే
 ధంద్వాదశాంగులమాయతమ్ ॥ కుర్యాత్పాతాలవత్తామ్రపాత్రంతద్రశభిఃప
 త్రైః॥ తామ్రపాత్రేజలైఃపూర్ణేష్యతావ్రతేవాధవాశుభే । మండలార్థోదయం
 వీక్ష్యరవేస్తత్రవినిక్షిపేత్ ॥ తత్రమంత్రం॥ ముఖ్యంత్యవసీయంత్రాణాంబ్రహ్మ
 ణానిర్మితంపురా । భవభావాయదంత్యోకాలసాధనకారణమితి॥ వరస్యమ
 ధుపర్కమాహయాజ్ఞవల్క్యుః॥ ప్రతిసంవత్సరంత్వర్యసాన్నితకాచార్యపా
 ర్థివాః॥ ప్రియోవివాహ్యాశ్చతథాయజ్ఞంప్రత్యుత్విజఃపునః ॥ అత్రవిశేషోగృ
 హ్యపరిశిష్టే॥ వరస్యయాభవేచ్ఛాఖాతచ్ఛాఖాగృహ్యచోదితః । మధుపర్కఃప్ర
 దాతవ్యోఽగ్ర్యస్యశాఖేపిదాతరి ॥ అత్రవరదాతృశబ్దోఽయుత్విగాద్యపలక్షణం-
 తదాహుః- అర్చ్యశాఖయామధుపర్కఇతి- అర్చ్యస్యయచ్ఛాఖీయంకర్తృతచ్ఛా
 ఖయామధుపర్క-ఇతియాజ్ఞాకాః- జయంతస్తువరణాత్సప్తవ్రతయజమానశాఖ
 యైవమధుపర్క-ఇత్యాహయత్తునాద్రియంతేవద్ధాః - అత్ర ॥ పంచాశతా
 భవేద్భ్రష్టతదర్థేనతువిష్టర ఇత్యాదిగృహ్యపరిశిష్టాదేర్విషరాదిలక్షణమ్

ధుపరాచివిధిశ్చస్వగృహ్యదేజ్ఞేయః - కన్యాదానప్రపితామహపూర్వ
 కమిష్యక్తంస్త్వత్కర్మసారే॥ నాందీముఖేవివాహేచప్రపితామహపూర్వకమ్॥
 నామసంకీర్తయేద్విద్యానస్యత్రపితృపూర్వకమ్ ॥ నాందీముఖేభిక్షుబహ్వృచా
 ద్యతిరిక్తవిషయం-గృహ్యపరిశిష్టేపితృద్యామిలోమ్యామ్నాత్-వ్యసః॥
 భుక్త్వాసమువ్వహేతగ్నాంసావిత్రిగ్రహణంతథా । ఉపాపితస్సుతాంద
 ద్యాదర్చితాయద్విజాయతు॥భుక్తేవేషధుపరేనైవభోజనపరం - గృహ్య
 పరిశిష్టే॥కన్యాంఽరయమాణానామేషధర్మోవిధీయతే॥ప్రత్యజ్ఞభావరయం
 తిప్రతిగృహంతప్రాజ్ఞభాః॥ మదనరత్నైయువ్యశృంగః॥వరగోత్రంసముచ్చా
 ర్యప్రపితామహపూర్వకమ్॥నామసంకీర్తయేద్విద్యాన్ కన్యాయాశ్చైవమేవ
 హి ॥ తిష్ఠేతువర్షముఖోదాతావరఃప్రత్యజ్ఞుఖోభవేత్ । మధుపరాచి
 తాయై నాంతస్త్యదద్యాత్సదక్షిణామ్॥ఉదవాత్రంతతోగృహ్యమంత్రేణానేన
 దాపయత్ । గౌరీంకన్యామిమాంసప్రయథాశక్తివిభూషితాం॥గోత్రాయ
 శిర్షజేతుభ్యండత్రాంపిప్రసమాశ్రయ॥ భూమింగాంచైవదాసీంచవాసాంసి
 చస్వశక్తితః॥మహిషింవాజినశ్చైవదద్యాత్సర్వవణీనః । తతస్సగృహ్యవి
 ధినాహూమాద్యంకర్మకారయత్ ॥ యథాచారవిధేయానిమాంగ్యంక
 తుకానిచ॥ఏతత్కన్యాదానంత్రీకార్యమితిశాసకః - గృహప్రవేశనీయహూ
 మేషశేషమాహశ్వలాయనః ॥ అర్ధరాత్రేవ్యతీతేతుపరేద్యౌఃప్రాతరేవహి ।
 గృహప్రవేశనీయస్సాన్యదితియజ్ఞవిదోవిదురితి॥ ధౌపాసనహూమేవిశేషమా
 హశాసకః॥యదిరాత్రోవివాహఃగ్నిర్ముష్నస్సాన్యత్రధాసతి॥ ఉపక్రమ్యోత్త
 రస్యాష్టాస్నాయం పరిచరేదముమ్ ॥ యదిరాత్రోనవనాడీమధ్యేఽగ్నివై
 త్తిస్తదాతదైవహూమారంభః - తదుత్తరంచేత్పరదనేసాయమారంభ ఇతి
 సుదర్శనభాష్యేఉక్తం అథదేవకోత్థాపనం ॥ సమేచదివసేకుర్యాద్దేవకోత్థా
 పనంబుధః । పక్షంచదివమంసేష్టంముక్త్యాపంచమసప్తమ ॥నిర్ణయదీపేగా
 ర్యః॥నాందీశ్రాద్ధేకృతేపశ్చాద్యావన్త్యాపౌనర్జనమ్ । దర్శశ్రాద్ధంతయశ్రా
 ద్ధంస్నానంతోదకేనచ॥ అపసవ్యంస్వధాకారంసిత్యశ్రాద్ధంతథైవచ॥ప్రహ్లా
 యజ్ఞంచాధ్యాయనందీసీమాతిలంఘనమ్ ॥ ఉపవాసవ్రతంచైవశ్రాద్ధభోజన
 ఘోషచ॥నైవకుర్యుస్సపిండాశ్చమండపోద్వానసావధి ॥ బృహస్పతిః॥తీర్థేవివా
 హేయాత్రాయాంసంగ్రామేదేశవిష్ణవే । సగరగ్రామదాహేచస్పృష్టావ
 స్పృశ్చిర్నదువ్యతి॥యోగయాజ్ఞవల్క్యః ॥ సస్నాయాదుత్సవేతితేమంగళంవి
 వివర్త్యచ । అనువ్రజ్యసుహృద్ధుంధూన్పూర్వయిత్వేష్టదేవతామ్॥జ్యోతిషే॥

స్నానంసంచైలంబిలభిశ్చకర్మప్రేతానుయానంకలశప్రదానమ్ | అపూర్వశ్రీర్థా
మరదర్శనంచ వివర్జయేన్యంగశతోబ్రమేకమ్ || మాసపట్నంవివాహాదావ్రత
ప్రాసాదభాణేనచ | జీర్ణభాండాదినత్యజ్యంగృహసంమార్జనంతథా || ఊర్ధ్వం
వివాహాత్పుత్రస్యతథాచనతబంధనాత్ | అత్సహోముండనంనైవవర్జంవద్దార్థ
మేవచ || అభ్యంగేనూతకేచైవవివాహేపుత్రజన్మని | మాంగళ్యేషుచసర్వేషుస
ధార్యంగోపచందనమ్ || జ్యోతిన్నిబంధే || ఉద్వాహాత్పుత్రమేకుచాయదివసేద్భ
ర్తృగృహేకస్యకాహన్యాత్తజ్జననిండుయేనిజతసుంజ్యేష్ఠేపతిజ్యేష్ఠకమ్ | పా
షేచశ్వశురంపతిం చమలిసేచైతేస్వపిత్రాలయేతిప్రథం తిపితరంనిహంతినభ
యంతేమామభావేభవేత్ || నిబంధే || వివాహాత్పుత్రమేపాషేఅపాధేచాధిమా
సకేనసాభర్తృగృహేతిప్రేతేతితృగృహేతథా || హేమాద్వైత్య
త్యంతరే || వివాహావ్రతమాడాసువర్జసర్ధంతదర్థకమ్ | పిండదానంవృదాస్నా
నంసకుర్యాత్తిలతర్పణమ్ || తథా-అర్ధంపూర్వవత్ || సపిండానైవకుర్వీరన్నద్భి
స్సాన్నిహిత్యత్రయే తీర్థేనంవత్సరేప్రేతేతితృగృహేజ్ఞేషహలయే || కృతోద్వా
హామికుర్వీతపిండనిర్వహణంసదా-అథవధూప్రవేశః- జయతుంగే || మార్గశ
రైతథామాఘేమాధవేశ్యేప్రసంజ్ఞకే | సుప్రత సేభవేద్వత్ప్రసేనేనవయోషి
తామ్ || నారదః || ఆరభ్యోద్వాహాదీవసాత్తప్తేపాప్యప్రమేదినే | వధూప్రవేశః
స్సంపత్త్యేదశమేదశమేదినే || సంగ్రహే || వివాహమారభ్యవధూప్రవేశోయు
క్తేతిథాషోడశవాసరాంతాత్ || ఊర్ధ్వంతతో ౨ జ్ఞేయజిహంభమాంతాదతఃప
రస్సాన్నియమోనచాస్తి || నారదః || సమేవర్జేనమేమాసేయదినారీగృహంప్రవేశే
త్ | ఆయుష్యంహరతేభర్తుస్సనారీమరణంప్రవేశేత్ || ప్రయోగరత్నైశు || వధూ
ప్రవేశః | ప్రథమేతృతీయేశుభప్రదః | పంచమకేథవామ్నాద్వితీయకేవాభవతుర్థ
కేవాపష్టేవియోగామయదుఃఖదస్సాన్యదిత్యక్తం || తత్రమూలంచింత్యంవృద్ధ
వస్తిష్టోషి || షష్ఠాష్టమేవాదశమేదినేవావివాహమారభ్యవధూప్రవేశః | పంచాం
గసంకుద్ధదినంవివాపివిధావసద్ధోచరగేపికార్యః || లల్లః || స్వభువనపురవేళేదే
శానాంవిష్ణవేతథోద్వాహే | నవవధ్వాగృహగమనేప్రతిశుక్రపిచారణానా
ప్తి || మాండవ్యః || నిత్యయానేగృహేజ్యేష్ఠేప్రాశనాంతేషుసప్రసూవధూప్రవేశే
మాంగళ్యేనమాంభ్యంగురుశుక్రయోః || జ్యోతిఃప్రకాశే || వామేశుక్రేనవోధా
యాస్సుఖంహనిశ్చదక్షిణే | ధనంధాన్యంచవత్సరేనర్వనాశంపురస్థితే || నవో
దాయాస్తువైధవ్యంయదుక్తంసమ్ముఖేభృగౌ | తదేవవిముఢజ్ఞేయంకేవలం
తుద్వీరాగమే || పూర్వతోభ్యుత్తేశుక్రేప్రయాయాద్దక్షిణాపరే || పశ్చాదభ్యుది

తేచైవయాయాత్పురోత్తరేదిశౌ॥వ్యవహారతత్త్వే॥పాష్టాత్క-రాచ్చత్రవ
 ణాచ్చయుక్తేహ సుత్రయేమూలమఘా తరాసు॥పుష్కేచమైత్రేచవధూప్ర
 వేశోఽక్షతరేవ్యర్కకుజేచశస్త్రః॥గర్గః॥వ్యతీపాతేచసంకాంతౌగ్రహణేచై
 ధృతావపిశ్రాద్ధంవినాశుభంవైవపాప్రకాలేపినానవః॥తథా॥ అమాసం
 క్రాంతివిప్ర్యాజాప్రాప్తకాలేపినాచరేదితి-అథద్విరాగమనంబుతోచ్చయే॥
 మాఘపూర్ణనవైశాఖేశుక్లపక్షేశుభేదినే॥గుర్వాదిత్యవిశుద్ధాస్యాన్నిత్యంప
 త్నిద్విరాగమః॥చాదరాయణః॥నీహారాంశుదినోత్తరాదితిగురుబ్రహ్మను
 రాధాశ్వినీశక్రేభాస్కరవాయువిష్ణువరుణతావప్రేతప్రశస్తేతిథా॥కుంభా
 జాలిగతేరవాశుభకరేపాప్రోదయేభాగ్గవేజీవజ్ఞాస్యజితాందినేనవవధూవే
 త్కప్రవేశశుభః—అథపునర్వివాహః-త్రీధరీయే॥పునర్వివాహంవత్సౌమిదం
 పత్యోశుభవృద్ధిదమ్॥లగ్నేందులగ్నయోర్లోషేగ్రహతారాదినంభవే॥అన్యే
 వ్యశుభకాలేషదుష్టరోగాదినంభవే॥వివాహేచాపిదంపత్యోరాశౌచాదిన
 ముద్భవే॥తస్యదోషస్యశాంత్యర్థంపునర్వైవాహ్యమిప్యతే॥యాజ్ఞవల్క్యః॥సు
 రాపీవ్యాధితాధూర్తావంధ్యార్థస్త్వప్రియంవదా॥స్త్రీప్రసూశ్చాధివేత్త
 వ్యాపురుషశ్చేషితేతిథా॥మనుః॥వంధ్యాప్తమేధివేత్తవ్యాదశమేతుమృతప్ర
 జాఏకాదశేస్త్రీజననీనద్యస్తప్రియవాదినీ॥సంగ్రహేతు॥అనజాందశమే
 వర్షేస్త్రీప్రజాందవాదశేత్యజేత్॥మృతప్రజాపంచదశేనద్యస్తప్రియవాది
 నీమ్॥యాజ్ఞవల్క్యః॥ఏకామూత్కృత్యకామార్థమన్యాలభుంయత్తచ్చతి॥నమ
 ర్థస్తోషణత్వాథేః॥పూర్వోదామపరాంవశేత్॥అజ్ఞాసంపాదినీందక్షాం
 వీరసూంప్రియవాదినీమ్॥త్యజన్దాప్యస్తృతీయాంశమద్రవ్యోభరణంస్త్రీ
 యాః॥మనుః॥అవిధినాతుయానాదీనిగచ్ఛేదోషితాగృహాత్॥సానద్యస్సన్ని
 రోధవ్యాత్యాజ్యావాకులసన్నిధావితీ॥హేమాద్భ్రాకాత్యాయనః॥అగ్నిశి
 ప్రాదిశుశూప్రాంబహుభార్యస్సవర్ణయా॥కారయేత్తద్భహుత్వంచేజ్జ్యేష్ఠ
 యాగర్హితానచేదితి॥యాజ్ఞవల్క్యః॥సత్యామన్యాంసవర్ణాయాంధర్మకా
 ర్యంనకారయేత్॥సవర్ణాసువిధాధర్మ్యేజ్యేష్ఠయానవినేతరా॥ద్వితీయవివా
 హహేమామగ్నిమాహకాత్యాయనః॥సదారోన్యానపునర్దారాసుదోష్
 దుంకారణాంతరాత్॥యదీచ్ఛేదగ్నిమాసురుంక్వహేమాస్యవిధీయతే॥
 గ్నేఽగ్నావేవభవేద్దోమాలౌకికేనకదాచన॥త్రికాండమండనోపి॥అద్యా
 యాంవిద్యమానాయాంద్వితీయాముద్వహేద్యది॥తదావైవాహికంకర్తృకు
 ర్యాదావసథేఽగ్నిమా॥సుదర్శనభాష్యేతు॥ద్వితీయవివాహహేమామాలౌ

కైవలసమూర్వోపాసనైశ్చత్వకం- ఇదంచాసంభవే-తత్రచాగ్నిద్వయసంస
 ర్గఃకార్యః-తదాహశౌనకః॥ అథాగ్నేర్వర్తమానోగంసంపత్తిభేదజా
 తయోః॥ సహధీకారసిద్ధ్యర్థమహంవత్సామిశౌనకః॥ అర్చాగమద్వహేతర
 న్యాంధర్మలోపభయాత్సన్వయమ్ । కృతత్రవివాహేచవ్రతాంతేతుపరైః
 హని॥ పృథక్ స్తుడిలయోరగ్నింసమాధాయయథావిధి । తంత్రంకృత్వాజ్య
 భాగాంతమన్వాధానాదికంతతః ॥ జహుయాతుపర్వ పత్న్యగ్నోతయా
 న్వారబ్ధిఃపహుతిః॥ అగ్నిమితేపురోహితంసూక్తేనవచ్చేనతు । సమిత్యేనంస
 మారోఽయం తేయోనిరత్యుచా । స్రవ్యవరోహేత్యనయాకనిష్ఠాగ్నేని
 ధాయతమ్॥ అజ్యభాగాంతతంత్రాదికృత్వారభ్యతదాదితః । సమన్వారబ్ధి
 తాభ్యాంపత్నిభ్యాంజహుయాద్భుతమ్ । చతుర్వహేతమేతాభిర్వగ్నిష్టధ్వజైర్వ
 థాక్రమమ్॥ అగ్నవగ్నిచ్చరతీత్యగ్నినాగ్నిసమిధ్యతే । అస్తీదమితీస్సభిఃపా
 హిణోఅగ్నవీకయా ॥ తతస్సీన్ద్రకృదారభ్యహౌమశేషంసమాపయేత్ । గో
 యగందక్షిణాదేయాశ్శ్రీతియాయాహితాగ్నేయే ॥ శత్రోర్కేకాయదిమృ
 తాదధ్వాతేనైవతాంపునః । ఆదధీతాన్యయాసార్థమాధానవిధినాగృహీతి॥
 తాధాయససూత్రేతు॥ అథయదిగృహస్థోద్వేభార్యేవిందేతకథంతత్రకుర్యా
 దితియస్మిన్నాతే విందేతోభావగ్నిపరివరేదపరాగ్నిముషసమాధాయపరి
 స్తీర్యాజ్యంవిలాప్యస్రుచిచతుర్గృహేతంగృహేత్వాన్వారభాయాంజహౌ
 తిసమస్త్రబుషేరాదావ్యధాయైత్వాస్వధాయైత్వామానశంధ్రాభివతస్త్ర
 దృష్టావరిష్టాంసవవబ్రహ్మన్నపేదసుస్వాహేత్యథాయంతేయోనిర్యోవియతి
 సమిధిసమారోపయేత్, పూర్వాగ్నిముషసామాధాయాజహ్వనఉద్బుధ్య
 స్వాగ్నతి సమిధమాధాయపరి స్తీర్యస్రుచిచతుర్గృహేత్వాద్వయోర్వార్య
 యోరన్వారబ్ధయో ర్యజమానోభిమృశతి యోబ్రహ్మ బ్రహ్మణ్యత్యేనసూ
 క్తేనైకంచతుర్గృహేతంజహౌత్యాగ్నిముఖాత్ కృత్వాపక్వాంజహౌతి -
 సమ్మితం సంకల్పేథామితి పురోసువాక్యామనుచాగ్నే పురీక్ష్యేతియాజ్య
 యాజహౌత్యథాజ్యాహుతీరుపజహౌతిపురీష్యమస్త్రమిత్యంతా దనువాక
 స్యస్సీన్ద్రకృత్ప్రతిసిద్ధమాధేనువరదానాదధాగ్నేణాగ్నిందర్భస్తంబేహుత
 శేషంనిదధాతిబ్రహ్మజజ్ఞానంపితావిరాజామితిద్వాభ్యాంసంసగ్గవిధిఃకార్యః
 ద్వితీయాదివివాహేకాలఉక్తః - సంగ్రహే॥ ప్రమదామృతివాసరాదితఃపు
 నరుద్వాహవిధింవరస్యచ । విషమేయుగవత్సరేశుభో యుగశేచాపిమృతిప్ర
 దోభవేత్ ॥ తృతీయవివాహేనిషేధోమాత్యే ॥ ఉద్వహేతిసిద్ధ్యర్థంపు

తీయంనక దాచన । మోహదజ్ఞానతోవాపినుదిగచ్ఛేత్తుమానుషీమ్ ॥ నశ్య
త్యేవననందేచూగర్గస్యవచనంయథేతి ॥ సంగ్రహే ॥ తృతీయాంయదిహ
ద్వపేషాత్తర్హిసావిధవాభవేత్ । చతుర్థావివాహార్థంతృతీయే ర్గంసము
ద్వపేషాత్ ॥ తద్విధిస్తు, రవిశన్యోర్హస్తేవావరణంకల్పస్వస్తివాచనం సాందీ
శ్రాద్ధంకృత్యాచార్యంపుత్రా ఆకృష్టేనేతిచ్చాయాయతం సూర్యమర్కె
సంపూజ్యగుడౌదనందత్వా వస్త్రేణతంతుభిరావేష్ట్య ॥ త్రిలోకవాసికౌస
ప్తావ్యచ్చాయయాసహితోరవే । తృతీయోద్వాహజందోషం నివారయసు
ఖంకుర్వతీసంపార్శ్వజలేనత్రిస్సించేత్ ॥ మమప్రీతికరాయేయంమయాస్మష్టా
పురాతనీఅర్కజాబ్రహ్మణాస్మష్టాఅస్మాకంప్రతిరక్షతు ॥ నమస్తేమంగళేదేవి
నమస్సమీతు రాత్వ జే । త్రాహిమాంకృపయాదేవి పత్నీత్వంమే ఇహగతా ॥
అర్క-త్వంబ్రహ్మణాస్మష్టస్సర్వపాణిహితాయచ । వృక్షాణామాదిభూ
తస్త్యందేవానాంప్రీతివర్ధనః ॥ తృతీయోద్వాహజంపాపంమృత్యుంచా శుపే
నాశయేతి ॥ తతఃచార్యఃకాశ్యపగోత్రామాదిత్యప్రపాత్రీం సవితూఃపాత్రీం
మమపుత్రీ మర్క-కన్యామముకగోత్రాయ వరాయదాస్యే ఇతివాగ్దానంకృ
త్యావరస్యమధుపర్కంకృత్యాం తఃపటంధృత్వాస్వస్తిసంకీర్తనాక్రంజప్త్యా
శ్చూర్వవత్కన్యాందత్వా అర్క-కన్యామిమామిత్త్యాహేన కన్యాదానమంత్ర
ముక్త్యావక్షిణాందద్యాత్-తతోగాయత్ర్యావేష్టితసూత్రేణబృహత్సామేతి
మంత్రేణకంకణంబద్ధ్వా ర్గ-స్యచతుర్దిక్షుకుంభేషు విష్ణుంసంపూజ్యాగ్నింప్ర
తిషాప్యాశూరాంతే సంగోభిరితిబృహస్పతయే యస్మైత్వాకామకామా
యేత్యుచా గ్మయేవ్యస్తనమస్తవ్యాసృతిభిరాజ్యం హుత్యాచార్యాయ
గోయుగందత్వా ॥ మయాకృతమిదంకర్తవ్యవరేషుజరాయణా । అర్క-
పత్యానిహోదేహితత్సర్వంతుంతుమర్హసీతినమేమేతిచిక్ — ఇతి నిర్ణయసింధౌ
వివాహః—అథాధానం- రత్నమాలాయాం ॥ ప్రజాపత్యేపూషభేనద్విదై
వేపుష్కేజ్యేష్టానైవందవేకృత్తికాసు । అగ్న్యధానంహ్యుత్తరాణాం
త్రయేవీచిత్రాదిత్యేకీర్తితంగర్గముఖైః ॥ అశ్వలాయనః ॥ అగ్న్యశేయం
కృత్తికానురోహణ్యాం మృగశిరసిస్థాల్లనీషు విశాఖయోరుత్తరయాఃప్రా
ప్తపదయోరేతేషాం కన్తింబ్బిద్వసంతే సర్వణిచాగ్మణిఅదధీత - గ్రీష్మవ
ద్వాశరత్సుక్షత్రియవైశ్యోపకృష్టాయస్త్రిక కన్తింబ్బిద్వతావాదధీత - సోమే
నశత్యమాణోనర్తుంపుచ్ఛేన్ననక్షత్రం సోమాధానేముత్వా ద్యనాలోచన
మార్తవరం - అథోఖయవైవేనగంశ్రద్ధోపసమేదధాదధీత నైవాగ్యధీరిత

సోమేనయశ్యమాణోనర్తుంపుచ్ఛేన్ననక్షత్రం తదేతదాత్రస్యాతిశేషంవాత్ర
 ధ్ధాయక్రస్యభవతీతిబాధాయనోక్తేరితి - మదనరత్నైవృద్ధగార్గ్యః॥పుష్క
 గ్మేయశ్చృత్రరాదిత్యపాశ్చజ్యేషాచిత్రాగ్నీర్షదైవేందుభేషు । కుర్వ్యత్స
 హ్మ్యధానమాద్యంవసంతగ్రిష్మేష్మాంతేష్యేవవిప్రాదివర్ణాః ॥ కాలాద
 ఛే ॥ అగ్నిహోత్రందర్శపూర్ణమాసావప్యత్రరాయణే । ఉపక్రమ్యయథా
 కాలముపాసీరక్షద్యజాతయః॥సోమంచపశుబంధంచసర్వాశ్చవికృతీరపిసా
 మ్యాయనేయథాకాలంవిదధ్యుర్గృహమేధినః॥అత్రవిశేషఃపూర్వముక్తః॥అ
 గ్నిహోత్రకాలఉక్తశ్చందోగపరిశిష్టే ॥ ఉదితేనుదితేచైవసమయాధ్యుషితే
 తథాసర్వథావర్తతేయజ్ఞభతీయంవైదికీశ్రుతిః॥ఏషాంస్వరూపంతత్రైవ॥
 రాత్రేనుషోడశేభాగేగ్రహనత్రత్రభూషితే । కాలంత్యనుదితంజ్ఞాత్వా
 హోమంకుర్యాద్వివక్షుః ॥ తథాసభాతసమయేనష్టేనక్షత్రమండలేరవి
 ర్యావన్నదృశ్యేతసమయాధ్యుషితంచతత ॥ రేఖామాత్రంప్రదృశ్యేతరశ్మిభి
 శ్చసమన్వితః॥ఉదితంతద్విజానియాత్తత్రహోమప్రకల్పయేత్॥అశ్వలాయ
 నః॥ఉదయంత్యుషితఉదితేవాసాయంత్యుసవ-అస్తమితేహోమభి-గా
 ణకాలమాహసవప్రదోషాంతోహోమకాలఃసంగవాంతఃప్రాతరీతి-ఘం
 దోగపరిశిష్టే ॥ యావత్సవ్యశ్చభావ్యంతేనభస్యతాణిసర్వతః॥నచలోహి
 తమాప్రైతితావత్సాయంత్యుసవాయతే॥బౌపాసనేశ్యేవంతస్యాగ్నిహో
 త్రేణప్రాదుష్కరణహోమకాలౌవ్యాఖ్యాతావిత్వాశ్వలాయనోక్తేః - అ
 థావసర్వాధానంపారగురః ॥ ఆవసర్వాధానందారకాలేదాయాద్య
 కాలవకేపామితి-దాయాద్యకాలోవిభాగకాలః - మదనరత్నైవ్యాసః॥అగ్ని
 రైవవాహికోయేనసగృహీతఃప్రమాదిना । పితర్యుపరతేనగృహీతవ్యఃప్ర
 యత్నతః॥యోగృహీత్యావివాహాగ్నింగృహస్థభివన్యతే॥అన్నంతస్యసభో
 క్తవ్యంపుథాపాకోహిసఃస్మృతః ॥ శ్యవభాతీరపితరీవసాగ్నీక్షిప్తస్య
 పుత్రస్యవాగ్నిభావేపినదోషః-తదాహతత్రైవగార్గ్యః॥పితృపాకోఽజీ
 వీవాభాతృపాకోఽజీవికః । జ్ఞానాధ్యయననిష్ఠోవానదుష్యేతాగ్నినావినా॥
 గృహస్థస్యాశ్వసయనమాహసత్యవ్రతః॥అనధీత్యద్వజోఽదంసోఽవ్యదాన్వి
 హ్యయథాతథా॥అధీతేబ్రహ్మచర్యేణసాంగంవేదంగురోగ్రహే॥ఇదంచా
 ధానంజ్యేష్ఠేకృతాధానేనకార్యం ॥ దారాగ్నిహోత్రసంయోగంకుదుతే
 యోగ్రజేస్థితే । పరివేత్తాసవిజ్ఞేయఃపరివిత్రినుపూర్వబభృతమనుశాతాతపో
 క్తే॥స్తార్తైశ్యేవం॥సోదర్యతిష్ఠతిశ్యేష్ఠేనకుర్యాద్దారసంగ్రహమ్॥అవసర్యం

తథాధానంపతితస్తుతథాభవేదితత్రైవివార్థ్యోక్తేః॥ అజ్ఞాయాంత్యదోష
మాహనుమంతుః॥ జ్యేష్ఠాభ్రాతాయదాతిష్ఠేదాధానంనైవచాశ్రయేత్ ।
అనుజ్ఞాతస్తుకుర్వీతశంఖస్యవచనంయథా॥వృద్ధవసిష్ఠః॥అగ్రజస్తుయదా నగ్ని
రాదధ్యాదనుజఃకథమ్ । అగ్రజో నుమతంకుర్యాదగ్నిహేమాత్రంయథావిధి॥
హరితః॥సోదరాణాంతుసర్వేషాంపరివేత్తాకథంభవేత్ । దారైస్తుపరివిద్యం
తేనాగ్నిహేమాత్రేణనేజ్యయా॥ అధికారిణోపిభ్రాతృరనుజ్ఞయాకుర్యాదితిమ
దనపారిజాతః- వివాహస్తవనుజ్ఞయాపినేత్యర్థః-సోదరౌక్తేరసోదరాణాం
సాపత్నదత్తకాదీనాంనదోషః - దత్తకస్యాపిసోదరవివాహాభావేదోషఏవ-
తదాహహేమాద్రావసిష్ఠః॥ పితృవ్యపుత్రా౯సాపత్నాస్తరనారీసుతాంస్త
థా । దారాగ్నిహేమాత్రసంయోగేనదోషఃపరివేదనే॥ పరనారీసుతాఃదత్త
కాదయః-దేశాంతరేవిశేషమాహనువ- అష్టాదశద్వాదశవర్షాణివాజ్యేష్ఠ
భ్రాతరమనివిష్టమప్రతిక్షమాణఃప్రాయశ్చిత్తిభవతితిష్ఠేదాదావప్యదోషమా
హకాత్యాయనః॥దేశాంతరస్థక్లేబైకవృషణానసహౌదరా౯ । వేశ్యానిష్ఠాం
శ్చపతితసూదతుల్యాతిరోగిణః॥ జడమూకాంధబధిరకబ్బవామనఖంజకా౯ ।
అతివృద్ధానభార్యాంశ్చకృషిసకాన్తుసస్యచ॥ ధనవృద్ధిప్రసక్తాంశ్చకామతో
కారిణస్తథా । కుటిలోన్నత్రహారాంశ్చపరివిదన్మదుప్యతి॥ ఆశాశ్చైషి॥ ఉన్న
త్తఃకిచ్చిషీకుష్ఠీపతితఃక్లేబవచవా । రాజయత్కైమయావీచనన్యాన్యస్యాన్యస్త్వ
తీక్షీతుమ్॥ ఏవంజ్యేష్ఠేచ్ఛిన్నహస్తాదావసినపరివేత్తృత్వంతదాహత్రికాండ
మండనః॥ దర్శేష్ఠింపార్శ్వమాసేష్ఠింసోమేజ్యావగ్నిసంగహమ్ । అగ్నిహేమా
త్రంవివాహంచప్రయోగేప్రథమేస్థితమ్॥నకుర్యాజ్జనకేజ్యేష్ఠేసోదరేచాప్యకు
ర్వతి॥క్షేత్రజాదావనిజానేవిద్యమానేపిసోదరే॥ నాధికారవిఘాతోన్భిన్నో
దర్యోపిచారసే॥పంగ్వంధమూకబధిరపతితోన్మాదదూషణే । సస్యస్తచ్ఛిన్న
హస్తాదాయద్వాపండాదిదూషణే । జనకేసోదరకేజ్యేష్ఠేకుర్యాదేవేతరఃక్రి
యామితి॥అరోహతందశతంశక్వరీర్కమేత్యాధానేమంత్రవర్ణాచ్చ-శక్వరీరం
గుళీః-తంత్రతేప్యైక్తం-అంగవైకల్యాత్పూర్వమాహితాగ్నిత్యేధిక్రియే
తైవనిత్యేఘ-ఆధానంతునకుర్యాత్తస్యనైమిత్తికత్వాదితి-ఏవంచతురంగుళేపి
షడంగులకాణవివర్ణాదేస్వస్త్యేవాధికారఃఏకాదశశుదశాంతర్గతైఃశరీరకా
ర్మ్యంవావిప్రతిష్ఠిద్ధమితిహారణ్యకేశిసూత్రేకర్తాశక్తిహతోరేవాంగవైకల్య
స్యనిషేధాత్ - అతఏవద్రావ్యయణసూత్రేయాజ్యశ్చప్రథమైస్త్రీభిర్గుణై
రితిన్యూనాంగస్యాస్యధికారఉక్తః- అపరార్కే-ఉశసాః॥పితాపితామహౌ

యస్య అగ్రజోవాధకస్య చిత్ । తపోగ్నిహూత్రమంత్రేషునదోషః పరివేదనే ॥
 పితౄరాజ్ఞాయామప్యదోషమూహమదనరత్నైసుమంతః ॥ పిత్రాయస్యతునా
 ధానంకథంపుత్రస్తుకారయేత్ । అగ్నిహూత్రేధికారోస్త్రీశంఖస్యవచనంయ
 ధేతి ॥ నాధానంకృతమిత్యర్థః - ఏతదాజ్ఞాయామేవేతి హేమాద్రిః-యత్తు ॥ పితృ
 సృత్యప్యనుజ్ఞానేనాదధీతకదాచనేతి అన్యత్యధికారేజ్ఞేయం—అథశూద్రసం
 స్కారాః-యమః ॥ శూద్రోఽప్యేవంవిధఃకారోవినిమంత్రేణసంస్కృతః ॥ న
 కేనచిత్తమస్యజచ్చందసాతంప్రజాపతీః ॥ ఛందసామంత్రేణవ్యాసోఽగ్రార్చ
 ధానంపుంసవసం సీమంతోజాతకర్తృచ ॥ నామక్రియానిష్కృతామోక్షపాశ్రావం
 వసనక్రియా ॥ కర్మవేధోవ్రతాదేశోవేదారంభక్రియావిధిః ॥ కేశాంతస్నానము
 ద్వాహూవివాహాగ్నిపరిగ్రహాః ॥ త్రైతాగ్నిసంగ్రహజ్యేవసంస్థారాః పోడ
 శస్తృతా ఇత్యుక్తాపహ ॥ నవైతాఃకర్మవేధాంతామంత్రవర్జంస్త్రీయాః క్రి
 యాః ॥ వివాహేనామంత్రతస్తస్యాశ్శూద్రస్యామంత్రతోదశేతి ॥ మదనరత్నైహి
 రణ్యగర్భదానేతు ॥ గర్భాధానంపుంసవసంసీమంతోన్నయనంతథా ॥ కుర్య
 ద్విరణ్యగర్భస్యతతస్తేద్విజపుంగవాశ్చత్యుక్తాపహ ॥ జాతకర్తాదికాఃకుర్యాత్ క్రి
 యాః పోడశచాపరా ఇత్యత్రస్త్రీయాజాతకర్తృనామకరణనిష్కృతామోక్షపా
 శ్రావస చూడావివాహః షట్సుచ్చద్రాణాంతు షడేతే సంవషషయజ్ఞాశ్చ
 త్యేకాదశేత్యుక్తం - రూపనారాయణహరిహరభావ్యయోరశ్యేవంశాన్త
 ధరస్తు ॥ ద్విజానాంపోడశైవస్యశ్శూద్రాణాంచాద్వైవశేవ ॥ సంచైవమిత్ర
 జాతీనాంసంస్కారాఃకులధర్మతః ॥ ఘేదవ్రతోపనయనమహానామీషమహావ్ర
 తమ్ ॥ వినాద్వైదశశూద్రాణాంసంస్కారానామమంత్రతథ్యత్యాహ-అపరా
 ర్థస్తు-గర్భాధానమృతేపుంసఇత్యత్రాహ-ఏతచ్ఛాతుర్వర్ణ్యవరం-నద్విజాతి
 మాత్రపరం-తథాసత్యపనయనంవిధాయవాచ్యంస్యాదితి - తేనతన్నతే మ్నే
 భవంతి-బ్రాహ్మేతు ॥ వివాహమాత్రసంస్కారంశూద్రోపిలభతాంసదేత్య
 క్తం-అత్రసదసచ్ఛూద్రగోవరత్వేనదేశభేదాద్వ్యసన్ధా ॥ యత్తుషసుః ॥ సశూ
 ద్రదేవాతకంకించన్నచసంస్కారమర్హతీతి ॥ తదర్థమాహమేధాతీధిః ॥ యత్సా
 మాన్యతోనిషిద్ధంస్త్రైయాస్యతాదినతదతిక్రమే న్యపాపంయథాద్విజానాంఉ
 పనయనరూపంసంస్థారంచనార్హతీతి-తేవతూష్టీంకార్యాః ॥ శూద్రోవర్ణశ్చ
 తుగ్ధోపివర్ణత్యాదర్థమర్హతి ॥ వేదమంత్రస్వధాన్యాహవషట్యూ-రాదిభిర్విదే
 తివ్యాసోక్తేః ॥ అమంత్రస్యతుశూద్రస్యవిప్రీమంత్రేణగృహ్యతేఇతిమరీచ్యుక్తే
 శ్చ-ఇయంపరిభాషాసర్వాన్ధా-తేనశూద్రధర్మైషుసర్వత్రవిషేణమంత్రఃపర

నీయః - సోపిపారాణవవేతిశూలపాణిః-ఏవంస్త్రీణామపీతిదిక్ - ఇతినిర్ణయసింధౌసంస్కారనిర్ణయః-అథక్షుద్రకాలాః - తత్రజలాశయస్యవారాహః॥ హస్తేచాంబుపపాష్టకేశవమఘామిత్రోత్తరారోహణీదేవశ్యభువశుక్రసౌమ్యశశభృద్వాగీశవారాంశకే॥ రిక్తాంభిద్రతిథింవిహాయవృషభేనక్రేకుళీరేఘటేమినేకూపతటాకకర్తమునయశ్శంసంతిశుడేషమే॥ హస్తోఃఘానురాధాపువ్యధనయోత్తరాజిరోహిణ్యః॥ శతభిషగిత్యరంభకూపానాంశస్యతేభగణః॥ హేమాద్రావిష్యే॥ తస్మిన్సలిలసంపూర్ణేకార్తికేషువిశేషతః॥ మునయఃకేచిచ్చంతివృత్తీతేచోత్తంయతే॥ నకాలనియమస్త్రసలిలంతత్రకారణమ్॥ దీపికాపి॥ మాత్రంఠేందూడుశుద్ధామరజిదశయనేమాఘవట్కన్యశుక్లేమూలాపాథోత్తరాశ్విశ్రవణగురుకర్తపాష్టశుక్రాజవంద్రే॥ మైత్రేబ్రాహ్మేచపూర్ణామదనంరవిగంతభౌసద్యితీయాశ్శ్రీయేకార్యాతోయత్రప్రాజ్ఞగురుసితదినేకాలశుద్ధేసులగ్నే॥ వరాహః॥ అగ్నేయేయఃకోణేగ్రామస్యపురస్యవాభవతీకూపః॥ నిత్యంసకరోభిభయందహంచనమానసంప్రాయః॥ నైరృత్యేబాలభయంపనితాతయంచవాయస్య॥ ఓక్రయమేతత్త్యక్త్యాశేషాస్తుశుభావహఃకూపాః॥ వాస్తుశాస్త్రే॥ భూఃపుష్టింపుత్రహసింపురంధ్రీనాశంవృత్త్యంసంపదంశత్రుబాధామ్॥ కింఠేస్సఖ్యంశంభుకోణాదికుర్యాత్కూపిమిధ్యేగేహవర్తతయంచ॥ ఉత్తరసద్యశ్చక్రోబహ్వృచపరిశిష్టే॥ అథాతోవాపీకూపతటాకయజ్ఞంవ్యాఖ్యాన్యవామిఃపుణ్యేహువ్యవకసమిపేగ్నింసమాధాయవారుణంచరుంశ్రవయిత్వాజ్యభాగాంతేఆజ్యాహుతీర్చుహుయాత్ - సముద్రస్యేష్టేప్రత్యేచంతతోహవిషాష్టాతత్త్వాయామితిసంచత్వంనోఅగ్నేఇతిర్వ - ఇమంమమరుణేచస్వీష్టకృతంనవమం-మార్జనాంతేధేనుంతారయేత్ - అపత్యమాణావనుమంత్రయేత ఇదంసలిలంపవిత్రం కురుప్వశుద్ధాః పూతాలవృతాః సంతస్యంమాంతారయంతీ కురుతీర్థాభిషేకంలోకాల్లోకంతరతేతీస్యతేచేళుచ్ఛాగ్రేనావరబ్ధ ఉత్తీర్యాదో అస్తాన్తాతరః శుంభయంవ్యేరథా పరాజితాయాందిశ్యుత్థాపయేత్ సూయవసాద్భగవతీతిహింకృతం శేధింకృణ్వతీశ్వరం కృతాం విప్రాయదద్యాదితరాంవాశక్త్యాదక్షిణాంతత ఉత్సృజేద్దేవపితృవసుష్యాః ప్రీయంతామితిబ్రాహ్మణాన్సోజయిత్వాస్వస్త్రియసం వాచయిత్ - విస్తరస్తుమాతస్యేకో స్త్రుత్రుతజలాశయోత్పర్గవిధౌజ్ఞేయః - కూపాదేరుశ్యగ్గాకరజేదోప ఉక్తోభవిష్యే॥ సదాజలంపవిత్రంస్యాదపిశ్రవసం

స్మృతమ్ । ఈశాగ్రేణాపిరాజేంద్రసస్పృష్టస్యమనంస్మృతమ్ ॥ తథా ॥వా
 పీకూపతటాకాదాయజ్జలం స్యాదనంస్మృతమ్ । అపేయంతద్భవేత్సర్వంపీ
 త్వానాంద్రాయణంచ తేత్ ॥ అథవృత్తారోపణం-చండేశ్వరః ॥ అదిత్యచాం
 ద్రపితృప్రవృత్తిశాఖాపాష్ట మూలౌ త్రరాత్రయశురంగమవారుణాశ్చ । ఏతే
 షు తారకగణేషుహితంనరాణాం వృత్తాదిరోపణమిహేవాపదిశంతిధీరాః—
 అథమూర్తిప్రతిష్ఠా-వసిష్ఠః ॥ హస్తత్రయేనిత్రహరిత్రయేచపాష్టద్వయా
 దిత్యసురేజ్యభేషు । తినిశ్చిత్రరాధాతృశశాంకభేషునర్వామరస్థాపనముత్త
 మంస్యత్ ॥ మాత్యేన్యైఃచైత్రేవాఫాల్గునేవాపిజ్యేష్ఠేవామాధవేతథా । మా
 ఘేవాసర్వదేవానాంప్రతిష్ఠాశుభదాభవేత్ ॥ నారదస్తుచైత్రంనిషేధతి ॥ వి
 చైత్రేష్యేవమాసేషుమాఘాదిషుచపంచన్వతి ॥ తేనాత్రవికల్పః - అత్రమా
 ఘసూనోపిస్థుప్రతిష్ఠావ్యతిరక్తవిషయః ॥ మాఘేనర్వినాశాయఫాల్గునే
 శుభదాభవేదితిషునర్కౌతైరితిహేమాద్యః ॥ మాత్యేన్యైః దృఢాధనకరీన్ధి
 తాతథాప్రతిపదిస్తృతా । ద్వితీయాయాంధనోపేతా తృతీయాయాంధన
 ప్రదా । చతుర్థ్యాంనాశమాప్నోతియమస్యస్యాత్సుఖావహః । వినాయకస్య
 సేవస్యతథాత్రహితప్రదా ॥ పంచమ్యాంక్షీయతాకర్తుర్వరదాచలతథాభ
 వేత్ ॥ షష్ఠ్యాంలక్ష్మీయతానిత్యంసప్తమ్యాంరోగనాశిని ॥ అష్టమ్యాంధా
 న్యబహుళోనవమ్యాంచపనశ్యతి । భద్రకాల్యాః కృతాతత్రకర్తుర్భవతితా
 వ్యయే ॥ ధర్మవృద్ధికిశ్లేషాదుదశమ్యాంతథాత్రిధా । ఏకాదశ్యాంతథాయు
 క్తాహ్వయశ్యాంసర్వకామదా ॥ త్రయోదశ్యాంతథాజ్ఞేయా చతుర్దశ్యాంవిన
 శ్యతిప్రవృత్తవేషంచదశ్యాంకర్తుత్యయకరీభవేత్ ॥ పంచదశ్యాంతథాశుక్లే
 సర్వకామకరీభవేత్ । ఆషాఢద్వితీతథామూలముత్తరాత్రయషేవచ । శ్వే
 ష్ఠాశ్రవణరోహిణ్యః పూర్వాభాద్రపదాతథా ॥ హస్తోద్వినీరేవతీచపు
 ష్యాయుగళిరాస్తథా । అనూరాధాతథాస్వాతీప్రతిష్ఠాసుప్రశస్యతే ॥ శ్రీ
 పతి ॥ రోహిణ్యుత్తరపాషవైష్ణవకరాదిత్యాద్వినీవానవానూరాధేందవజీ
 వభేషుగణించిహోః ప్రతిష్ఠాపనమ్ । పువ్యక్రతుర్భేజస్సచేత్సర్వకయోద్వితా
 ధిస్సం-ందయోద్వైత్రేత్కరుచేః కరేనిర్వృత్తిభేషుర్దాదికానాంశుభమ్ ॥ గణ
 పశ్యుధరత్యాయతే భూతాసురాణాం ప్రమథఫణి సరస్వత్యాదికానాం
 చరాంషైఃశ్రవసిసుగళనామ్నోవానవేలోకపానాం నిగదితమఖిలానాం స్థా
 పంచన్తరేషు ॥ తేజస్వినీత్యేమకృదగ్నిదాహవిధాయినీస్యాధన దాదృఢాచ ।
 అంచకృతల్పవినాశిభసూర్యాదివారేషుభవేత్ప్రతిష్ఠా ॥ మాధవీయేవై

ఖానసః॥ మాతృభైరభవారాహనరసింహత్రివిక్రమాః । హహిమాసురహం
త్ర్యిశ్చస్తాప్యావైదక్షిణాయనే ॥ వైశభ్యోన్యధేలింగప్రతిష్ఠాయాంవిశేషః-
హేమాద్రా లక్షణసముచ్చయే ॥ ఉత్తరాశాగతేభానాలింగస్థాపనముత్త
మమ్ । దక్షిణేత్వయనేపూజ్యత్రివర్దాధేభయావహమ్ ॥ స్వగృహేస్తాపనం
నేక్షంతస్సాద్వైదక్షిణాయనే । స్థాపనంతుప్రకర్తవ్యంశిశిరాదావృతుత్రయే ।
ప్రాప్యస్థిస్తాపితంలింగంభవేద్వరదయోగదమ్ ॥ హేమంతేజ్ఞానదంఘైవలిం
గస్యాదోషణంమతమ్ ॥ రత్నావళ్యాం ॥ మాఘఫాల్గునవైశాఖజ్యేష్ఠామాఘే
షుపంచసు । మాసేషుశుక్లపక్షేషులింగస్థాపనముత్తమమ్ ॥ షష్ఠీరప్యాహ

వ వైభానసః ॥ మార్గశీర్షాదిమాసౌద్వయసింహితౌ బ్రహ్మణోపురా ।
మాసేషుఫాల్గునశ్శ్రేష్ఠశ్చైత్రోవైశాఖఏవచ ॥ పృషేవాప్యాశ్వయుజ్ఞా
సేశావణేమాసివాభవేత్ ॥ బౌధాయనసూత్రే విష్ణుప్రతిష్ఠాముపకర్తవ్య
ద్వాదశ్యాం శోణాయాంవాయా సిహస్యానిపుణ్యనతుత్రాణేకృత్తికాది
విశాఖాంతేష్యిత్యర్థః - సర్వదేవేషుమాస విశేషోహేమాద్రావిష్ణుధర్మే॥
మాఘేకర్తవ్యినాశాయఫాల్గునేశుభదాభవేత్ । లోకానందకరీచైతేవై
శాఖేవరసంయుతా । ఆజ్ఞాయతాసదాజ్యేష్ఠేషాఢేధర్మవృద్ధిదా ॥ శ్రా
వణేధనహీనాస్యాత్ప్రాప్తపాదేవిశశ్యతి ! ఆశ్వినేనాశిమాప్నోతిపమ్మినా
కార్తికేతథా ॥ సౌమ్యేసౌభాగ్యవతులంపౌషేఫుష్టిరనుత్తమా । దోషాన్వి
తాధిమాసేస్యాత్కర్తవ్యంరాత్ననవచేతి ॥ అత్రశ్రావణాన్విసయోష్టిషేధో
మార్గశీర్షవిధిశ్చవిష్ణువృత్తిరిక్తవిషయః - పూర్వోక్తవచనాదితహేమాద్రాః-
మాఘశ్రావణభాద్రపదనిషేధః శివవృత్తిరిక్తవిషయః తత్రతస్యోక్తేః దేవీ
స్థాపనేతత్రైవవిశేషోదేవీపురాణే ॥ దేవ్యామాఘశ్వినేమాసే ఉత్తమాస
ర్వకామదా ॥ తథా ॥ నతిధిర్నచనతుత్రంనోపవాసో త్రకారణమ్ । స్వకా
లంప్రకర్తవ్యంకృష్ణపక్షే విశేషతః ॥ అన్యశ్చాత్ర విచారోహేమాద్రాజ్ఞే
యః-నారదః॥ హంశ్యర్థహీనాకర్తారంమంత్రహీనాతుఋత్విజమ్ । త్రియం
లక్షణహీనాతునప్రతిష్ఠాసమారిపుః ॥ అత్రాధికారిణఉక్తాఃకృత్యకల్పితౌ
దేవీపురాణే॥ వర్తాత్రమవిభేదేనదేవాస్తాప్యాతునాన్యధా । బ్రహ్మతద్రా
హ్మణైః స్థాప్యోగాయత్రీసహితప్రభుః ॥ చతుర్వజైః స్తథావిష్ణుప్రతిష్ఠా
ప్యస్సుఖార్థిభిః । భైరవోపచతుర్వజైఃరంశ్యజానాంతథావతః ॥ మాతరస్స
ర్వలోక్తేస్తుస్తాప్యాః పూజ్యాస్సురోత్తమాః । లింగంగృహీయతిర్వాపిస
స్థాప్యాయజేత్సదా॥ శివసర్వస్వేభవిష్యే ॥ యస్తుపూజయతేలింగందేవా

చింతాంజగత్పతిమ్ । బ్రాహ్మణః తత్రయోవైశ్యశూద్రోవామశ్చరాయ
 ణః ॥ తస్యప్రేతః ప్రదాస్యామిశుభాల్లోకాననుత్తమామ్ ॥ తిథితత్వేస్కాం-
 దే ॥ శూద్రంకర్మాణయోజ్యంస్వీయానికరుతేప్రియ ॥ తస్యాహమర్చంగృ-
 హ్ణామిచంద్రఖండవిభూషితే ॥ బ్రహ్మచారీగృహస్థోవావాసః స్థశ్చక్షువ్రతే ।
 ఏవందినేదినేదేవధి పూజయేదంబకాపతిమ్ ॥ సన్నాస్యసేదేవదేవేశంప్రణవే
 నైవపూజయేత్ ॥ సమంతేనశివేనైవస్త్రీణాంపూజావిధీయతే ॥ ఏతచ్ఛుశు-
 రాణప్రసిద్ధజీర్ణలింగపూజావిషయం - యానితు-త్తస్థిశేతానారదీయే ॥ య-
 శ్శూద్రాద్రాణాద్భితంలింగం విష్ణుంవాప్రణమేన్నరః । సతస్యగోపకృత్కృష్టాప్రా-
 యశ్చిత్రాయుతైరపి ॥ సమేద్యశూద్రసంస్పృష్టంలింగంవాహరిషేషవా । స-
 సర్వయాతనోభోగీయావదా చంద్రతారకమ్ । పాపంశపూజితంలింగంస-
 త్వాపాపంశతాంప్రశతే ॥ అభీరపూజితంలింగంసత్వానరకమశ్నుతేయో-
 పిద్భిః పూజితంలింగం విష్ణుంవాపినమేత్తుయః । సకోటికలసంయుక్తమాక-
 ల్పంరారవం వసేదిత్యాదీనితానినూతనస్తాపితలింగాదీవిషయాణి ॥ యదా-
 ప్రతిష్ఠితంలింగంమంత్రవిద్భిర్యథావిధి । తదాప్రభృత్యశూద్రశ్చయోపిద్వాపి-
 నసంస్పృశేదితతత్త్రైవోక్తేః ॥ ప్రతిష్ఠాయాంతుశూద్రాదీనాంనాధికారిః ॥
 స్త్రీణామనుషసీతానాం శూద్రాణాంచజనేశ్వర । గర్భనేనాధికారోస్తివి-
 జ్ఞోర్వాశంకరస్యవా ॥ యశ్శూద్రసంస్కృతంలింగం విష్ణుంవాపినమేన్నరః ।
 ఇహైవాప్యంతరుః ఖానిషశ్యత్యామప్తికేము ॥ శూద్రోవానుషసీతోవా-
 స్త్రియోవాపతితోపివా । కేశవంవాశివంవాపిస్పృష్టానరకమశ్నుతే ఇతి-
 బృహన్నారదీయస్కాం దోక్తేరితిత్రిస్థలీసేతా పితామహచరణాః చతుర్వ-
 ణైః రితిపూర్వోక్తవచనాద్విష్టాదిప్రతిష్ఠాయాం శూద్రస్యవికల్పఇతియు-
 క్తంపశ్యామః- తత్రైవగౌతమః॥శివార్చనంసదాశ్యేనంశుచిఃకుర్యాదుదజ్ఞ-
 ఖి॥వాచస్పతిమతం॥పాక్ష్పిమోదగాస్యసుప్రాతస్నాయంశాసుశేతి॥ప్ర-
 యోగపారిజాతేగృహ్యపరిశిష్టే॥ప్రతిమాప్రప్రాజ్ఞుభీరుదజ్ఞుభోయశేతాన్య-
 త్రప్రప్రాజ్ఞుఖి॥ఏతచ్ఛస్థిరప్రతిమా విషయంఅన్యత్రచలార్చాను-అథప్రతిమాః
 భార్గవార్చనదీపికాయాంభవిష్యే॥సావర్ధీరాజతీతామ్రమృన్దయాచతథాభ-
 వేత్ ॥పాణసాధాతుయక్తావారీతికాంస్యమయేతథా॥రీతిఃపిత్రలింగకర్థదారు-
 మయీవాపిదేవతార్చ్యప్రశస్యతే॥అజ్ఞుషపర్వాదారభ్యవితస్సింయావదేవ-
 తుగృహేషుప్రతిమాకార్యానాధికాశస్యతేజుః॥ పంచరాత్రేతు॥వృద్ధా-
 రులాక్షోగోమేదవధూభిష్టమయీంసత్పిత్రివేదకృతః భాగవతే॥ తైదా

రుమయీలౌహీలేప్యాలేఖ్యాచనైకతీ । మనోమయీమణి మయాప్రతిమాక్ష
విధాస్యతా॥ కాష్ఠంనుధుక్స్యైవ-తత్రకాష్టై ఘమధుకమానీయచవసుంధ
రేకృత్యాతత్పుత్రిమాంచైవశ్రుతిప్రావిధినార్చయేదితివరాహాక్షే॥ డేవీపు
రాణే॥ సప్తాంగుళంసమారభ్యయావచ్ఛచ్ఛద్దశాంగులమ్ । గృహేష్వరాచ
సమాఖ్యాతాప్రాసాదేవాధికాశుభా॥తిథితత్వైకాలికాపురాణే॥ ప్రతిమా
యాఃకదాలౌద్యాస్పృష్టాపదక్షిణపాణినా । పాణిప్రతిష్ఠాంకుర్యేతత్స్యదే
వస్యవాహరేః ॥ అన్యేషామపిదేవానాంప్రతిమాసుచపార్థివ । పాణిప్రతి
ష్ఠాకర్తవ్యాకస్యాంచవత్ప్రసిద్ధయే ॥ వాసుదేవస్యవిజేతద్విష్ణోరిత్యనేనచ ।
తిథైసహృదయేంగుత్తందత్వాశశ్వచ్చమంత్రవితే ॥ ఏభిర్మంత్రైఃప్రతిష్ఠాం
తుహ్యదయేపిసమాచరేత్ ॥ అన్యేపాణిణాఃప్రతిష్ఠంతుఅన్యేపాణిణాఃతురం
తుచ ॥ అన్యేదేవత్వమర్చయేమామహేతిచకచ్చన ॥ హయశీర్ష పంచరా
త్రే॥ అచ్చకస్యోపాయోగాదర్చనస్యాశితాయనాత్ ॥ ఆభిరూప్యాచ్చ బింబా
నాంశేవస్యాస్త్రిధ్యమృచ్ఛతి॥ ప్రయోగపారిజాతేవ్యాసః॥ ప్రతిమాపటయం
తాణిణాంనిత్యంస్నానంసకారయేత్ । కారయేత్పర్వదివసేయదావామలధా
రణమ్ ॥ లింగేవిశేష సిఫితత్వైభవిష్యే॥ మృద్ధస్త్రగోశ కృష్టిష్టతామ్రకాం
స్యమయంతథా । కృత్యాలింగంసకృతూజ్యవసేతు-ల్పాయుతందివి వార్తం
విత్తప్రదంలింగంస్సాటికంసర్వకామదమ్॥కృత్యాపూజయవిశేంద్రలస్యసే
వాంభిశంభలమ్॥ తత్రైవకాలకౌముద్వ్యాంస్సాగదే॥ అక్షాదల్పపరిమాణం
సలింగంకుత్రచిన్నరః । కుష్టీతాంకుష్ఠతోహస్వంసకదాచిత్సమాచరేత్ ॥ అ
క్షోశేతిర్ముజాగుంజాఃపంచాల్పమాషకః । తేషోడశాక్షుఃకర్షోస్త్రీశ్వరశో
శాత్ - ప్రయోగపారిజాతేక్రియాసారే ॥ సవాక్షసప్తాంగుళికంలింగంశ్రేష్ఠ
మిహూచ్యతే॥పట్నంచకచతుర్వీచనమధ్యమంతివిధంస్త్పతమ్॥ త్రిద్య్వైకాం
గులిమానంయ త్రివిధంతత్స-నీయసమ్॥ ఏవంసవవిధంబోక్తంచరలింగంయ
థాక్రమమ్॥ అథపంచసూత్రీనిరయః ॥ గౌతమీతంత్రే॥ లింగమస్తకఃస్తారో
లింగోచ్ఛాయసమోమతః । పరిధిస్తత్రగుణిత సద్వప్తిరంప్యవస్థితం॥ ప్రవా
లికాతథేసాస్యాత్పంచసూత్రవినిర్ణయః ॥ అత్రేదంతత్త్వం - లింగమస్తకవి
స్తారంలింగోచ్ఛతా సమంకృత్యాతత్త్రిగుణసూత్రవేక్షనార్థంలింగస్థాల్లం
కృత్యాతత్సమంవృత్తంచతురశ్రంవాపీతంబిస్తారమధశ్చోర్ధ్వంచకుర్యాత్ - పీ
రోచ్ఛతాకులింగోచ్ఛతాతోద్విగుణా పీతమధ్యేలింగాద్విగుణఘ్నాలంపీరోచ్ఛ
తాద్భూతీయాంశేన కంతంకృత్యాతస్యోర్ధ్వంఅథశ్చసఖుఃప్రద్యయంత్రయం

వాక్యత్వా లింగవిస్తారవస్తాం శేన పీఠోపరిభావ్యామేఖలాంకృత్వా తదంత
స్ఫులగ్నంతత్సమఖా తంకృత్వా పీఠాద్భహిర్లింగసమదీర్ఘాం పీఠార్థదీర్ఘాం
వామూలైదైర్ఘ్య సప్తవిస్తారాం తృతీయాం శేనమధ్యేఖాతాం పీఠవత్సమేఖ
లాంప్రసాశికాంకుర్యాదితి . అత్రమూలంసిద్ధాంత శేఖరేతైవాగమేచజ్ఞే
యం - ఆధితత్వేచ్ఛామ్నే|| సర్వత్రైవప్రశస్తోబ్ధశ్శివసూర్యార్చనంవినా|| త
త్రైవవారాహపార్వయోః|| గృహేలింగద్వయంనార్చ్యంసాలగ్రామద్వయం
తథా| ద్వేవక్రేద్వారకాయస్థనార్చ్యంసూర్యద్వయంతథా| శక్తిత్రయంత
థానార్చ్యంగణేశ త్రయమేవచ|| ద్వాశంఖా నార్చయేత్తైవభగ్నంచప్రతి
మాంతథా | నార్చయేచ్ఛతథామత్స్యకూర్మాదిదశకంతథా || గృహేగ్ని
దధ్ధాభగ్నార్చనార్చ్యః పూజ్యవసుంధరే | ఏతాసాంపూజనాన్నిత్యము
ద్వేగంపాగ్నిపుయాద్భహే|| సాలగ్రామాస్సమాఃపూజ్యాస్సమేషుద్వితయం
నహి | విషమానైవపూజ్యాస్తువిషమేష్వేకవిషహే|| సాలగ్రామశిలాభగ్నా
పూజనీయానచక్రకా| ఖంఠతాఃస్ఫుటితావాపిసాలగ్రామశిలాశుభా || వా
రాహే || దద్యాద్భక్తాయయోదేహిసాలగ్రామశిలాంసరః| సువర్ణసహితాం
దివ్యాంపృథ్వీదానఫలంలభేత్ || తత్రైవ || యఃపునః పూజయేద్భక్త్యాసాల
గ్రామశిలాశతమ్ | తత్ఫలంనైవశక్తోహంవక్తుంవర్ష శతైరపి || దేవపురాణే||
బ్రాహ్మణః త్రిత్రియోవైశ్యశూద్రశ్చపృథివీపతే | స్వధర్మతత్పరోవిష్ణుమా
రాధయతీనాన్యథా|| అవిభక్తానామపృథగ్దేవపూజామాహప్రయోగపారి
జాతే- అశ్వలామనః || పృథగ్వేకపాకానాంబ్రహ్మయజ్ఞోద్విజాతినామ్|
అగ్నిహోత్రంసూరార్చనసంధ్యానిత్యంభవేత్పృథక్ || తత్రైవవిష్ణుధర్మే||
సాలగ్రామశిలాంవాపిచక్రాంకితశిలాతథా|| బ్రాహ్మణఃపూజయేన్నిత్యంత్రి
యాదిర్నపూజయేత్ || ఇదంస్వర్ణసహితపూజావిషయం || శూద్రోవాసుప
నీతోవాస్త్రీయోవాపతీోపివా | కేశవంవాశీశంవాపిస్ఫుష్టాన్వనరకవశ్శు
తే || బ్రాహ్మణ్యపిహరంవిష్ణుంనస్పృశేచ్ఛేయితిచ్యుతీ | సనాథావృతనా
థావాతస్యానాస్తీహనివృత్తిః || స్త్రీణామనుసేతానాం శూద్రాణాంచ
జనేశ్వర | స్వర్ణనేనాధికారో స్తిషిష్టోర్వాశంకరస్యచేతిసాహచరేత్ || స్వర్ణ
రహితాతుతయార్ఘ్యవత్సేవ || సాలగ్రామంనస్పృశేత్సహనవగ్గోవసుంధరే|
స్త్రీశూద్రకరసంస్పర్శోవజ్రస్పర్శాధికోవతః || మోహద్యస్సంస్పృశేచ్ఛా
ద్రోయోషిద్వాపికదాచన | స్వపతేనరకేఘోరేయావదాభూతసంప్లవమ్||
యదిభక్తిర్భవేత్తస్యస్త్రీణాంవాపివసుంధరే | దూరాదేవాస్పృశన్పూజాం

కారయేత్సునమాహితభివారాపానాక్షేః ॥ సాలగ్రామశిలామాత్రేనిర్బం
 ధోనప్రతిమాదా ॥ సర్వవజ్రైః స్తునంపూజ్యః ప్రతిమాస్సర్వదేవతాః ॥ లిం
 గాన్యపితృపూజ్యానిమణిభిః కల్పితానిచేతి తత్రైవోక్షేః ॥ చత్వరోబ్రాహ్మ
 జైః పూజ్యాస్త్రయో రాజన్యజాతిభిః ॥ వైశ్వేర్ధ్వవేవ సంపూజ్యోతథైక
 శ్శూద్రజాతిభిరతిస్కాందాత్ - అస్యేతుదీక్షితవిషయత్వేనవ్యవస్థామాహుః -
 విష్ణుధర్మే ॥ తయారసంభవేర్చవైసాదేహనవధాన్యతా ॥ రత్నజాహే
 మజాచైవరాజతీతామ్రజాతథా ॥ రైతిక్యర్చితథాతాహీశైలజాద్రుమజా
 తథా ॥ అధమాధమాదచవిజ్ఞేయామృన్మయాప్రతిమాచయా ॥ ఏషాంఫలాని
 తత్రైవజ్ఞేయాని ॥ నార్చ్యగృహే శ్చజామూర్తిశ్చతురంగుళతోధికా ॥
 నవితస్త్రిధికాధాతుసంభవాశ్చేయ్యధ్యతా ॥ ఏవంలక్షణసంపన్నాపా
 రంపర్యక్రమాగతా ॥ ఉత్తమాసాతువిజ్ఞేయాగురుదత్తాపితత్సమా ॥ తత్రై
 వపాద్యే సాలగ్రామంప్రక్రమ్య ॥ తత్రాప్యమలకీతుల్యపూజ్యాసూక్ష్మే
 వయాభవేత్ ॥ యథాయథాశిలాసూక్ష్మతథాస్యాత్తుమహత్ఫలమ్ ॥ తథా ॥
 యవమాత్రంతుగర్తస్సాధ్యవారం లింగముచ్యతే ॥ శివనాభిరతిభ్యాతస్త్రి
 మ్మలంకేషుమర్గభః ॥ తత్రైవ ॥ సాలగ్రామమయీముద్రాసంస్థితాయత్రకు
 త్రచిత్ ॥ వారాహస్యావధిక్యంసమంతాద్యోజనత్రయమ్ ॥ యోవృత
 స్తత్సమీపేతుమృతోవానీయతేంతికమ్ ॥ సవమోక్షమవాప్నోతిసత్యం స
 త్యంనచాస్యథా ॥ తత్రైవ ॥ చక్రాంకమిధుసంపూజ్యంనైకంచక్రాంకమ
 ర్చయేత్ ॥ చక్రాంకమిధునాత్సార్థంసాలగ్రామంప్రపూజయేత్ ॥ తత్రైవ
 వారాహే ॥ మేచ్చచేశేశుచావాపిచక్రాంకోయత్రతిష్ఠతి ॥ యోజనానాంత
 థాత్రీణిమమక్షేత్రంవసుంధరే ॥ తత్రైవసాలగ్రామంప్రక్రమ్య ॥ క్రయక్రీ
 తాపరిజ్ఞేయామధ్యమాయాచితాధమా ॥ ప్రయోగపారిజాతేవారాహే ॥
 ఏవంలక్షణసంపన్నాపారంపర్యక్రమాగతా ॥ ఉత్తమాసాతువిజ్ఞేయాగురు
 దత్తాపితత్సమా ॥ అభివార్ధివపూజా-నందీపురాణే ॥ ఆయుష్షాక్షబలవాక్
 శ్రీమాన్సుత్రవాక్ ధనవాక్సుభీ ॥ వరమిష్టంలభేల్లింగంపార్థివంయస్సను
 ర్చయేత్ ॥ తస్మాత్తుపార్థివంలింగంజ్ఞేయంసర్వార్థసాధకమ్ ॥ తత్రైవ ॥ గోభూ
 హిరణ్యవస్త్రిదిబలిపుష్పనివేదనే ॥ జ్ఞేయోనమశ్శివాయేతిమంత్రస్సర్వార్థసాధ
 కః ॥ సర్వమంత్రాధికశ్చయమోకారాద్యష్టడతురః ॥ భవిష్యేముర్త
 యోష్టాశివస్త్రితాః పూర్వాదిక్రమయోగతః ॥ ఆగ్నేయ్యాంతాః ప్రపూ
 జ్యాస్తవేద్యాంలింగేశివంయజేత్ ॥ అత్ర సప్రాచీమగ్రతశ్శంభోరితిరుద్ర

యామలేనిషేధాత్ - నాంతరాశంప్రావీకింతుప్రసిద్ధైవ-తిథితత్త్వేదేవీ
రాణే || మృదాహరణసంఘట్టప్రతిష్ఠాపఘ్ననమేవచ | స్పృశసంపూజనంతై
వవిసర్జనమతఃపరమ్ || హరోమహేశ్వరశ్చైవశూలపాణిఃపినాకధృక్ | శి
వఃపశుపతిశ్చైవమహాదేవభిక్తుమః||సాం-దే || శుష్టాఙ్మపిచపత్రాణిశ్రీవృ
క్షస్యనివేదయేత్ || తత్రైవభవిష్యే || దుత్తూరకైశ్చయోలింగంసకృత్పూజ
యతేనరః | సగోలక్షఫలంప్రాప్యశివలోకేమహీయతే || యోగినీతంత్రే||శి
వాగారేమల్లకంచసూర్యాగారేచశంఖకమ్ | దుర్గాగారేవంశవాద్యంమ
ధూరించవదయేత్ || శ్రౌర్ధహేమాద్రాసాం-దే || స్పృష్టావరుద్రస్యని
ర్కాల్యంవాససాఅభ్రతశ్శుచిః|| ప్రయోగపారిజాతేక్రియాసారే || మధ్యమా
నామికామధ్యేపుష్పంసంగృహ్యపూజయేత్ | అంగుళతర్జనగ్రాభ్యాంనిర్మా
ల్యమపనోదయేత్ || అపనీతంచనిర్కాల్యంచండేశాయనివేదయేత్ | ఆశూన్య
మస్తకలింగంసదాకుర్వీతప్రపూజకః || శూలపాణౌలైంగే || వరంప్రాణపరి
త్యాగశ్చిరసోవాపికర్తనమ్ | నచైవాపూజ్యభుంజీతశివలింగేమహేశ్వరమ్||
సూతకేమృతకేదైవసత్యాజ్యంశివపూజనమ్ || తిథితత్త్వేలైంగే || వినాభస్మ
త్రిపుండ్రేణవినారుద్రాక్షమాలయా | పూజితోపిమహాదేవోనస్యాత్తస్యఫల
ప్రదః|| తస్మాన్మృదాపికర్తవ్యంలలాటేవైత్రిపుండ్రకమ్ || రుద్రాక్షధారణే
విశేషః-శివరహస్యే || ఏకవక్త్రశ్శివస్సాక్షాద్భుక్తహత్యాంవృపోహతి |
అవంధ్యత్వంప్రతిసోమోవహ్నిస్తంభంకరోతిచ || ద్వివక్త్రోహరగారిస్యా
ద్గోవధాద్యఘనాశకృత్ | త్రివక్త్రోద్భగ్నిజన్మాథపాపరాశింప్రణాశయే
త్ | చతుర్వక్త్రస్త్వయంబహ్మనరహత్యాంవృపోహతి | పంచవక్త్రస్త్రికాలా
గ్నిరగమ్యాభత్యపాపనుత్ || షడ్వక్త్రస్త్రుగుహాజ్ఞేయోభూతిహత్యాదినా
శయేత్ | సప్తవక్త్రస్త్వసంతస్సాత్సర్వార్థసేయాదిపాపహృత్ || వినాయకో
ష్టవక్త్రస్సాత్సర్వస్వానృతవినాశకృత్ | భైరవోనవవక్త్రస్త్రివసాయుజ్యకార
కః||దశవక్త్రస్త్వైవోవిష్ణుర్భూతప్రేతమయాపహః | ఏకాదశముఖారుద్రో
నానాయజ్ఞఫలప్రదః || ద్వాదశాస్యస్తధాదిత్యస్సర్వరోగనిబర్హణః | త్ర
యోదశముఖః కామస్సర్వకామఫలప్రదః || చతుర్దశాస్యశ్శ్రీకంఠోపం
శోద్ధారకరఃపరబ్రహ్మ || తథా || వినామంత్రేణయోధతైరుద్రాక్షంభువిమాన
వః | సయాతినరకాః-ఘోరాః-యావదింద్రాశ్చతుర్దశ || పంచావృతంపంచ
గవ్యంస్నానకాలేప్రయోజయేత్ | రుద్రాక్షస్యప్రతిష్ఠాయాంమంత్రంపంచా
క్షరంతథా || త్రియంబకాదిమంత్రంచతథాతత్రప్రయోజయేత్ || యద్వా-

ఓం అఘోర ఓం హైం అఘోరతర ఓం హం గ్రంహం గ్రంహమస్తేరుద్రరూప
హైం గ్రంహస్వహః అనేనాభిమంత్ర్యధారయేత్ ॥ తథా ॥ అష్టోత్తరశతంకా
ర్యావతుః పంచాశదేవమా । సప్తవింశతిమానావాతతోహీనాధమాఃస్త్వ
తా ॥ ప్రజాపతిః ॥ మోక్షార్థిపంచవింశత్యాధనార్థిత్రింశతాజపేత్ ॥ పుష్ప్య
ర్థిపంచవింశత్యాపంచదశ్యాభిచారకే ॥ సప్తవింశతిరుద్రాక్షమాలయాదే
హాసంస్థయా । యత్క-రోతిసరఃపుణ్యంసరస్వంకోటిగుణంభవేత్ ॥ యోదదా
తిద్విజేభ్యశ్చరుద్రాక్షంభువిసస్త్వశమ్ । తస్యప్రీతోభవేద్రుద్రస్సప్తపదంప్ర
యచ్ఛతీతి ॥ పదార్థాదర్శేబోపదేవః ॥ రుద్రాక్షసూ-ంతదేశేదశసపరిమితా
స్తస్త్రకేవింశతిదేవపట్టట్యు-ర్లప్రదేశేకరయుగశ్చ తేద్వాదశద్వాదశైవ । బా
హ్వాగ్రిందోః కలాభిర్మయసయుగకృతేషకమేకంశిఖాయాంపక్షస్యష్టాధికం
యఃకలయతిశతకంసస్త్వయంసీలకంఠః ॥ హేమాద్రాశివధర్మే ॥ స్నానంపల
శతంక్షేయమభ్యంగఃపంచవింశతిః । పలానాం దేవసహస్రేతుమహాస్నానంప్ర
కీర్తితమ్ ॥ పంచవింశత్పలంలింగేఅభ్యంగంకారయేదథ । శివస్యసన్నిపాస్నా
నంప్రోక్తంపలశతేనచ ॥ తావతానుధునాచైవదధ్నాచైవతఃపునః । తా
వతైవచక్షీరేణగవ్యేనైవభవేత్తతః ॥ భూయస్సార్ధసహస్రేణపలానామైత
వేణవ । రసేనకారయేత్స్నానంభక్త్యాచోష్ఠాంబునాతతః ॥ విష్ణోదాతు
స్కాందే ॥ క్షీరాద్దశగుణంధ్వాస్మతేనైవదశోత్తరమ్ । పుత్రాద్దశగుణం
క్షోద్రంక్షోద్రాచ్యైతవజం ॥ తథా ॥ చాప్తే ॥ దేవానాంప్రతిమాయత్ర
ఘృతాభ్యంగక్షమాభవేత్ । పలానిత్రత్రదేయానిత్రద్ధయాపంచవింశతిః ॥ ఇ
దంక్రోడీకృతాభిప్రాయేణ- తత్రైవసంగ్రహే ॥ విష్వక్సేనాయదాతవ్యం
నైవేద్యస్యశతాంశకమ్ । పాదోదకంప్రసాదంచలింగేచండేశ్వరాయతు ॥
పంచాయతనసన్నివేశమాహబోపదేవః - పదార్థాదర్శశ్చ ॥ శంభూమధ్య
గతేహరీసహరభూదేవ్యోహరాశంకరే భాస్యేనాగసుతారవహరగణేశా
జాంబికాఃస్థాపితాః । దేవ్యాంవిష్ణుహరేభవక్రీరవయోలంబోదశేశ్వరే
నాంబాశ్శంకరభాగతోఽతిసుఖదావ్యస్తాస్తుహానిప్రదాః ॥ శంకరభాగతఃఈ
శానకోణాదారభ్యప్రదక్షిణమిత్యర్థః - అత్రదిక్స్వరూపముక్తం ప్రయోగ
పారిజాతేమంత్రశాస్త్రే ॥ దేవస్యముఖ మారభ్యదిశంప్రాచీం ప్రకల్పయే
త్ । తదాదిపరివారాణామంగాద్యావరణస్థితః ॥ తత్రక్రమఃపాక్షే ॥ రవిర్విన్దా
యకశ్చండీఈశోవిష్ణుస్తుపంచమః । అనుక్రమేణపూజ్యంతేవ్యత్రామేతుమ
హద్గయమ్ ॥ తథా ॥ పూజ్యపూజకయోర్మగ్నేప్రాచీపరోక్తావివక్షణైః ॥

అథ కేశవాదిమూర్తయః- బోపదేవః- కేవిగోవాదాపుహ్యుపేంద్రజాచ్చక్ర
మనూత్రినా, బాధోన్మహాసాస్త్రిపాశాచ్చగేవిగపేచపే - అత్రకోవిగవిత్త్యా
ద్యైః కేశవవిష్ణోద్విచతుర్వింశతిమూర్తయోఽభిధీయంతే - శాత్ శంఖాత్ -
చగచక్రగదేజ్జయేత్యర్థః- శిష్టేభుజేంద్ర్యంత్యర్థతస్సిద్ధం - అత్రదక్షిణాధాకర
క్రమేణజ్ఞేయం - దక్షిణో ధాకరక్రమాదితిహేమాద్రావచనాత్ - తేనహే
మాద్రిణాసంవాదః - విశద్యేనవిపరీతంగదేజ్జయేత్యర్థః - అత్రాపిశబ్దాదనువృ
త్తిశంఖాద్దదాచక్రేత్యర్థః- గపేత్యత్రాపిశాదిత్యనువర్తతే - శంఖాద్ద
దాపద్యేత్యర్థః - విపరీతేంద్ర్యగదేజ్జయేత్యర్థః- శిష్టేభుజేంద్ర్యంత్యర్థః - చపేచక్రప
ద్యేశంఖాచ్చక్రపద్యేత్యర్థః- విజయత్రాపిశాచక్రేత్యర్థః - తేనచగదేజ్
త్యష్టామూర్తయః గపేత్యష్టామూర్తయః చపేత్యత్రచ అత్రమూలం
హేమాద్రావజ్ఞేయం- అథబాధాయనసూత్రం || త్రైవిక్రమించానుష్ఠృత్య
లింగార్చనప్రతిష్ఠావ్యతేయజమానః పూర్వోక్తకాలేపూర్వేద్యుదశద్వాద
శబ్దాదశాస్యతరహస్తంమండపం కృత్వాగ్నేయేహస్తమాత్రంచతురశ్రంకుం
డంస్తంధిలంవాపూర్వతోహస్తమాత్రంవేదీంనైర్వతేవాస్త్రమండలమగ్నేవే
దీంతదుపరిసర్వతోభద్రంకృత్వాప్రాణానాయమ్యాస్యాంమూర్తౌదేవస్య
సాన్నిధ్యసిద్ధ్యర్థంద్విద్ధాయుర్లక్ష్మీసర్వకామసమృద్ధ్యక్షయ్యనుఖికామో ము
కమూర్తిప్రతిష్ఠాంకరిష్యే ఇతిసంకల్ప్యగణేశ పూజాపుణ్యాహవాచనమా
తృకాపూజననాంధీశాద్ధాశ్చకృత్వాచార్యంచతుర్ముఖిజశ్చక్రత్యావస్త్రా
ద్యైఃపూజయేత్ - అథాచార్యః-యదత్రసంస్థితమితిసర్వపాక వికీర్త్యాహో
హిష్టేతికుశోదకేన పూమింపోత్య దేవాఅయాంతుయాతుధానా అప
యాంతు విష్ణోదేవయజనంరక్షస్వేతి పూమాప్రాదేశంకృత్వా స్తుత్యుత
తులాపద్ధతిమార్గేణమండప్రతిష్ఠాం కృత్వా కృత్వావా పూర్వరాత్రోహి
రణ్యోపధానందేవంపంచగవ్య పారణ్యయవదూర్వాశ్వత్థశలాశపజైరారా
పోహిష్టేతిస్ఫుటిర్నిరణ్యవర్ణా ఇతిచతస్సుభిః పవమానస్సువర్చసఇత్యనువా
కేనాభిషిచ్యవ్యాహృతిభిరదంవిష్ణురితి ఫలయవదూర్వాస్సవర్చ్యరక్షోహణ
మితిహస్తేకంకణంబధ్వా వాససాచ్చద్య అవతేహేడ ఉదుత్తమమితిజలేధి
వాసయేత్ - ఇదంబాధాయనోక్తం- తతశ్చలలింగార్చయంవా-అత్రా
గ్నింప్రతిష్ఠాపయ్యగోక్షీరనీవారచరుం కృత్వావిష్ణుశ్చేత్యుసరమపిశ్రవయి
త్వాజ్యభాగాం తేపలాశోదుంబరాశ్వత్థశవ్యపామార్గసమిద్భిః ఆజ్యేనచరు
ణాతితైర్వాప్రత్యేకమష్టావింశతి మష్టావాహు చీర్ణోకపాలమూర్తి మూ

ర్థిపరిభాష్యహుత్వాప్తాశ్చ దేవమంత్రేణపూర్వోక్త సమి త్రిలనైవారహర్వా
 జ్యైరప్తసహస్రమష్టశతమష్టావింశతింవాసహుత్వాఅగ్నిర్యజుర్భిరిత్యనవాకేన
 దశాహుతిర్జుహుయాత్ - ప్రతిద్రవ్యహూమాంతేదేవంపాదనాభిశిరస్సు
 శేత్ - ఆజ్యహూమేవో తరతస్సజలకుంభేసంసౌతాన్నయేత్ - తేషాంమం
 తాః - ఇంద్రాయేందోఇతీంద్రస్యసోమేతిపృథివీమూర్తేః అఘోరేభ్యఇతి
 తత్పుతేః సర్వస్యఅగ్నాయాహీత్యగ్నేః అగ్నిందూతమిత్యగ్నిమూర్తేఃనమః
 శర్వాయచపశుపతయేచేతిపశుపతేః యమాయసోమంయమస్యఅసిహివీరి
 తియజమానమూర్తేఃస్తుహిత్రుతంతత్పుతేః ఉగ్రస్యఅసుస్వంతంసిర్యతేఃఆకృ
 ష్టేనసూర్యమూర్తేఃయోరుదోఅగ్నాఇతితత్పుతేరుద్రస్యఇమంమేవరుణస్య
 శన్నోదేవీజలమూర్తేఃనమోభవాయేతిభవస్యఅనోనియుద్భిరితివాయోఃవా
 తఆవాతువాయుమూర్తేః తమిశానంతత్పుతేరిశానస్య ఆప్యాయస్వేతికుబేర
 స్యవయంసోమేతిసోమమూర్తేః తత్పురుషాయ మహాదేవస్యఅభిత్వాఈశా
 నస్య ఆదిత్వేత్తస్యేత్యాకాశస్య నమఉగ్రాయేచేతి తత్పుతేర్భివస్య తతోదే
 వస్యపాదాస్సుశేత్ - ఏవంద్వితీయేహుత్వానాభిం తృతీయేషుధ్యంచతుర్థే
 ఉరఃపంచమేశిరఃస్పృష్టాప్రతిపర్యాయంసంపాతజలేనదేవంఅభిషించేత్ -
 తతస్సిష్టిప్తకృదాదిహూమశేషంసనూప్యార్చంశోధయేత్ - స్థిరలింగార్చా
 దాతునేదానీమగ్నిస్తాపనహూమాదికార్యం - తతోదేవంసత్వా ॥ స్వాగతం
 దేవదేవేశవిశ్వరూపనమోస్తుతే । శుద్ధేపితృపదధిష్ఠానేశుద్ధింకుర్త్వసహస్ర
 తామితిసంపార్థ్యఉత్తిష్ఠబ్రహ్మణస్సు తేఇతిసముత్పిగుత్థాఽపూర్వమకృతే
 గ్న్యూత్తారణేలఘనావాకార్యం - అగ్నిః సప్తిమితిసూక్తమగ్నిపదహీనంప
 రిత్యాతత్సహితంపునఃపరేత్ - ఏవమష్టసహస్రమష్టశతమష్టావింశతింవాస
 తజలంపాతయేత్ - తతోర్చంద్రాద్వదశవారంవృదాజలేనచప్రత్యోక్షం
 ప్రవత్తుంచగవ్యం కృత్యాపయః పృథివ్యానూవోరాజానమితిచ, సంస్నాఽప్య
 ఆప్యాయస్వదధికార్హస్థేజోసిమధువాతా అయంగారితి పంచామృతైః సం
 స్నాఽప్యలింగంచేన్నమస్తేరుద్రమస్యవఇత్యష్టాభిః సంస్నాఽప్యఘృతేనాభ్యజ్యో
 ద్వర్తనేనోద్వర్త్యోద్ధోదకేన ప్రత్యోక్ష్యగంధందత్వాసంపాతోదకేనాభిషిచ్య
 సప్లవైః చతుర్భిఃకుంభైరాపోహిష్ఠేతిత్థిరాకల శేషితిచ ప్రత్యేకంసము
 ద్రజ్యేష్టా ఇతి చతుర్భిరాకల శేషితిచ మీలితైః సంస్నాప్యాయదుంబరాదిపీ
 తే ర్చముపవేశ్యపరితో మ్మదిక్షుసజలకుంభాః సంస్నాఽప్యతేషుగంధపుష్ప
 దూర్వాః షీప్రాద్యేనప్రమృదః ద్వితీయేపుష్కరశర్ణశమివికంకతాశ్చంతక

త్వచఃపల్లవాంశ్చత్యతీయాదిషు సప్తధాన్యంపంచరత్నఫలప్రసాదాజ్జీవంతా
 ర్వాగోరోచనసంపాతోడకగంధఫలసర్వావధిః క్షీప్తాక్రమేణాపాహాక్షేతి
 తిస్సుభిర్నిరణ్యవర్ణాఇతిచతుర్భిః పవమానాతువాకేనచాభిషిచ్యైకకుంభశమి
 పలాశవటఖదిరబిల్వాశ్చత్యత్యవికంకతపనసామ్రశీరీషోదుంబరాణాంపల్లవాక
 కషాయాంశ్చక్షీప్తా అశ్వత్థవ ఇత్యభిషిచ్యపంచరత్నోదకేనహిరణ్యవర్ణా
 ఇతిసంస్పృశ్యవాససీదత్వా ఉపవీతాదిదీపాంతం కృత్వాహిరణ్యగర్భాయ
 అత్తదాయఃప్రాణతఃయస్యేషేయేనద్యౌః యంక్రందసీఅపాహాయై యస్మి
 దాపొఇత్యష్టాపిద్వదీపాదత్వావసువర్ణశలాకయావైజనపాత్రస్థంమధుఘృ
 తంచగృహీత్వాచిత్రందేవానాంతేజోసీతిమంత్రాభ్యాం॥ ఓంసమోభగవతే
 తుభ్యంశివాయహరయేనమః । హిరణ్యరేతసేష్టోవిశ్వరూపాయతేనమ ఇ
 తిచదక్షిణసవ్యేదేవసేత్రేమంత్రావృత్యాలిఖేత్ - అంజుతిత్వేత్యంజనేనమ
 ధునావాంక్త్యాదేవస్యత్యేతిమధ్వాజ్యశర్కరాభిరంక్త్యాతేనైవాంజనేనపున
 రంజయేత్ - అత్రాసజ్జీతిశేషఃస్థిరలింగేతుస్వర్ణసూచ్యాగంధేనఓంసమోభ
 గవతేరుద్రాయహిరణ్యరేతసేపరాయపరమాత్మనే విశ్వరూపాయోమా
 ప్రియాయనమఇత్యంక్తోన్వంజనాదిసాంజయేత్ - తతఃఆదర్శభక్ష్యాదిదర్శ
 యేత్ - తతఃకర్తాఆచార్యాయగావృత్విగ్భ్యశ్చదక్షిణాందద్యౌలీఅథాచా
 ర్యఃప్రత్యృచమాదౌప్రణవంపదౌపురుషసూక్తేనస్తుత్వావంశపాత్రేపంచ
 వర్ణాదనేనదేవస్యహిరాజనంకారయిత్వా రుద్రాయ చతుష్పథాదౌదద్యా
 త్ - మంత్రస్తు - ఓంసమోరుద్రాయసర్వభూతాధిపతయేదీప్రశూలధరా
 యోమాదయితాయవిశ్వాధిపతయేరుద్రాయవై నమోనమః శివమగ్నిం
 కర్తాస్తుస్వాహేతి అశ్వత్థపర్ణేభూతేభ్యోనమఇతి కేచిదేతద్రాత్రాస్థిరస్థి
 త్థాయామిచ్ఛంతి-అథాచార్యః-సర్వతోభద్రేదేవానావాహయేత్ మధ్యబ్ర
 హ్మణంపూర్వాదిదిక్షుకంద్రాదిలోకపాలా ఈశానంద్రాద్యంతరాశేష
 వసూస్రుద్రాః ఆదిత్యాః అశ్వినౌవిశ్వాన్దేవాస్త్రిత్యానాగాః సుందవృ
 షాబ్రహ్మేశానాద్యంతరాశేషదక్షిణదుర్గాస్పధాకారమృత్యురోగాః స
 ముద్రాస్సరితఃమరుతఃగణాధిపంచేతిమశ్యేషపృథివీ మేరుంసంస్థాశ్వదేవం
 చావాహ్యప్రాగాది వజ్రంశక్తిందండంఖడ్గంపాశం అంకుశం గదాంశూ
 లంతద్బాహ్యేగౌతమం భరద్వాజంవిశ్వామిత్రంశశ్యంజమదగ్నింవసీష్ఠంఅ
 త్రింఅరుంధతీంచతద్బాహ్యేనవగ్రహాః తద్బాహ్యే ఐంద్రీంకౌమారీంచా
 స్తీంహారాహీంచాముండంచెక్షువీం మాహేశ్వరీంచై నాయకీమితివితాః

నామభిరావాహ్యసంపూజ్య అర్చాయాం దేవంతన్మంత్రేణావాహ్యమండల
మధ్యే ర్చాసుప్రతిష్ఠాభవేతినివేశ్య సంపూజ్యవహ్నామండల దేవతానాం
నామభిస్తిలాశ్చేన దశదశాహుతీర్హుత్వా శయ్యాయాం దేవమారోప్యపురు
షసూక్తోత్తరనారాయణాభ్యాంస్తుత్వాదేవేన్యాసంకుర్యాత్ - తద్యథా-
పురుషాత్మనేనమఃప్రాణాత్మనేనమఃప్రకృతితత్త్వాయనమః బుద్ధితత్త్వాయన
మః అహంకారతత్త్వాయనమః మనస్తత్త్వాయనమః ఇతిసర్వాంకే ప్రకృతిత
త్త్వాయనమఃబుద్ధితత్త్వాయనమఃహృదితత్త్వాయనమఃశబ్దతత్త్వాయనమఃశిరసి
స్పర్శతత్త్వాయనమః త్వచిరూపతత్త్వాయనమఃహృదివంరసగంధఃకోత్రత్వ
క్షుర్జిహ్వఃఘ్రాణవాక్పాణిపాదపాయూపస్థపృథివ్యప్రేజోవాయుకాశస
త్త్వరజస్తమోదేహతత్వానివిన్యసేత్తతఃపురుషసూక్తస్యాద్యమృగ్యయక
రయోఃతదుత్తరంజానోష్వేతదుత్తరంకట్యోఃతంయజ్ఞమితితీస్రఃనాభిహృత్తం
లేమతస్త్వదశ్వేతిద్వయంబాహువ్యోఃబ్రాహ్మణస్యేతిద్వయంనాసయోఃనాశ్వే
తిద్వయమక్షౌరంత్యాంశిరసికేచిత్తత్త్వన్యాసమన్యథామాహుఃపురుషప్రకృ
తిమహదహంకారతత్త్వాని శబ్దస్పర్శరూపరసగంధ తన్నాత్రాణిఆకాశవా
యుతేజోఽపృథివీశోత్రత్వక్షురసనాఘ్రాణవాక్పాణిపాదపాయూపస్థ
మనస్తత్త్వానీతికేచిదేతానిస్థిరలింగాదావేవేచ్ఛంతి - తతస్సుఖశాయాభవేతి
శయ్యాయాందేవం స్వాపయిత్యామండలశయ్యయోరంతరాశేనగంతవ్యమి
తిప్రేషం దత్వామండలదేవతాభ్యోనామభిః ఛాయసేనచరుణావాబలిక్
దద్యాత్ నీవారచరుశేషేణదిగ్బలినేదంస్థిర ప్రతిష్ఠాయాం స్థిరలింగార్చా
దౌత్వయంవిశేషః అగ్నిస్థాపనమూమవర్జ్యసర్వంపూర్వవత్కృత్వాఇదానీ
మగ్నిస్థాపనంకృత్వాపూర్వోక్తమూమంకుర్యాత్ - నాత్రనైవారశ్చరుఃవి
ష్ణుశ్చేతుర్వోక్తమూమంకృత్వాపురుషసూక్తేనప్రత్యేచమాజ్యంహుత్వ
ఇదంవిష్ణురితిపాదౌస్పృష్ట్యాపునస్తావీవహుత్వా విష్ణోర్ముకమితి నాభింస్పృ
ష్ట్యాపునస్తా వీవహుత్వాఅతోదేవేతిశిరః స్పృష్ట్యాపునస్తావీవహుత్వాపురు
షసూక్తేనసర్వాంగంస్పృశేత్ - స్థిరలింగంచేదగ్నిస్థాపనాదిపూర్వోక్తసమి
దాబ్యతిలాహుతీర్హుత్వా యాతేఇథురిత్యనువాకాంతం ద్రాసేనహస్రాణీ
త్యనువాకాభ్యాంచ ప్రత్యేచమాజ్యంహుత్వా సర్వోవైరుద్రఇతిమూలం
స్పృశేత్పునస్తా వీవహుత్వా కద్రుద్రాయేతిమధ్యంపునస్తా వీవహుత్వాన
మోహిరణ్యబాహవ ఇత్యగ్రంపునస్తావీవహుత్వా సర్వరుద్రేణసర్వాంగం
స్పృశేత్ తతోధామంత ఇతిపూర్ణాహుతింజుహుయాన్నవా వీవమధివాస

నం కృత్వాపరేద్యుః సద్యోవాపీరికాంస్సాపయత్వామహీమూషిత్వావా
 హ్య అదితిర్యోరితిస్తుత్వాహ్రింసమఇతి సంపూజ్యతేనైవపూర్ణాహుతింహు
 త్వాఉత్తిష్టబ్రహ్మణస్సత ఇతిదేవముత్థాప్యపుష్పాంజలింధత్వాపురుషసూ
 క్తేనస్తుత్వా ఉదుత్యమిత్త్యుత్థాప్యకనిక్రదదితిసూక్తేనవిష్ణుం సద్యోజాతమితి
 పంచానువాకైర్లింగంగృహంప్రవేశ్యపీరికాయాం ఇంద్రాదినామభిరక్షర
 త్సానిక్షిప్తాస్సప్తధాస్యరూప్యవృషమనశ్శిలాః క్షిప్తాపాయసేనసంలిప్య
 ప్రణవేనాంగన్యాసం కృత్వాసువర్ణశలాకామంతరితాం కృత్వాఓంసులగ్నే
 ప్రతిష్ఠాపరమేశ్వరేత్తుక్త్వా అతోదేవేతివిష్ణుం రుద్రేణచలింగంస్థాపయేత్
 తతఃపాగ్నిప్రతిష్ఠా- చలార్చదాత్వధివాసనాంతేపరేద్యురుత్తిష్టబ్రహ్మణ
 స్సతఇతిదేవముత్థాప్యపురుషసూక్తోత్తరనారాయణాభ్యాంస్తుత్వాస్మృతేప్రీ
 హీచరుంకృత్వాతద్దేవతామంత్రేణదశాహుతీర్హుత్వానామభిర్హుహుయాత్
 అగ్నయేస్వాహసోమాయస్వాహాధన్వంతరయేస్వాహాకుహ్వోస్వాహా అను
 మత్యైస్వాహాప్రజాపతయేస్వాహాపరమెష్మినేస్వాహాబ్రహ్మణేస్వాహాలగ్న
 యేస్వాహాసోమాయస్వాహా అగ్నయేన్నాదాయస్వాహా అగ్నయేన్నపత
 యేస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా విశ్వేభ్యోదేవేభ్యస్సాస్విహాసర్వేభ్యోదేవే
 భ్యస్సాస్విహా భూర్భువస్సవిః అగ్నయేస్విత్వకృతే ఇతితతఃసప్తతేపునస్త్వై
 త్యాభ్యాంపూర్ణాహుతిఃతతఃఆచార్యోయాఓషధీరితిసర్వాషధీస్సవర్ష్యసం
 పాతోదకందేవమంత్రేణశతవారమభిమంత్ర్యితేనైవాభిషిచేత్ - తతఃఉ
 త్తిష్ఠేతిదేవముత్థాప్యవిశ్వతశ్చతురిత్త్యపస్తాయదేవంధ్యాత్వాజపేత్ - బ్ర
 హ్మణేనమఃఏవంవిష్ణువేరుద్రాయనమః ఇంద్రాదీనమ్రావణభ్యోరుద్రేభ్యఆది
 త్యేభ్యోఽపిభ్యాంషరుచ్ఛ్యోకుబేరాయగంగాదిమహానదీభ్యోగ్నిషోమాభ్యా
 మింద్రాగ్నిభ్యాంధ్యవాపుధివీభ్యాంధన్వంతరయేసర్వేశాయ విశ్వేభ్యోదే
 వేభ్యోబ్రహ్మణేనమ ఇతితతఃసంపాతోదకేనయజమానపభిషిచ్యదేవంధ్యా
 త్వాప్రతిష్ఠాపరమేశ్వరేతిపుష్పాంజలింసినేద్యసచ్చిదానందంబ్రహ్మైవభక్తా
 నుగ్రహాయ గృహీతవిగ్రహంకరచరణాద్యవయవినం శంఖచక్రాద్యాయు
 ధవంతం నిజవాహనాద్యుపేతం నిజహృత్కమలే వస్థితంసర్వలోకసాక్షిణమ
 ణీయాంసం పరమేష్ఠ్యసిపరమాం శ్రియంగమయేతిమం త్రేణపుష్పాంజలా
 వాగతంవిభావ్యార్చయాంవిన్యగ్యపాగ్నిప్రతిష్ఠాంకుర్యాత్ యథాపాగ్ని
 ప్రతిష్ఠామంత్రస్యబ్రహ్మవిష్ణురుద్రాఋషయః ఋగ్యజుస్సామానిచ్ఛందాం
 సిక్రియామయవపుఃపాగ్నిశాఖ్యాదేవతా - అంబీజం-కోరిశక్తిః-పాగ్నిప్ర

తిష్ఠాయాంవినియోగః - తతోఽముష్మాదీక్రమణశిరోముఖహృదయగుహ్య
 పాదేషవిన్యస్య - ఓంకంఖంగంఘంజంబంపుథివ్యప్రేజోవాయ్వకాశాత్కనై
 ఆంహృదయాయనమఃఓంచంఘంజంబంఘంజం శబ్దస్పర్శరూపరసగంధాత్క
 నేత్రాశిరసేస్వాహా ఓంటంతండంభంజంజం శోత్రతత్త్వక్షుర్జిహ్వఘ్రాణా
 త్కనై ఊంశిఖాయైవషట్ ఓంతంధందంధంసంవిం వాక్పాణిపాదపాయూప
 స్నాత్కనైమం కవచాయహలం ఓంపంఘంబంభంమంఓం వచనాదానవిహర
 ణోత్సర్గానుదాత్కనైదౌనేత్రత్రయాయవాషట్ ఓంయంరంలంవంశంషం
 సంహంశంక్షంలంమనోబుద్ధ్యహంకార చిత్తాత్కనైలంబస్త్రాయఫట్ ఏవం
 ఆత్మనిదేవేవకృత్వా దేవంస్పృష్ట్యాజపేత్ - ఓంఓంహ్రీంకోరింయంరంలం
 వంశంషంసంహంసః దేవస్యప్రాణాణామప్రాణాః ఓంఓంహ్రీంకోరింయం
 రంలంవంశంషంసంహంసః దేవస్య జీవత్సాస్తితః ఓంఓంహ్రీంకోరింయంరం
 లంవంశంషంసంహంసః దేవస్య సర్వేంద్రియాణి ఓంఓంహ్రీంకోరింయంరం
 లం వం శంషంసంహంసః దేవస్యవాఙ్మనశ్చక్షుశ్శోత్ర ఘ్రాణప్రాణాణా
 హాగత్యస్వస్థయేసుఖేన సుచిరంతిష్ఠంతుస్వాహేతి తతోర్వాహృద్యంగుష్ఠం
 దత్వాజపేత్ || అన్యైప్రాణాఃప్రతిష్ఠంతుఅన్యైప్రాణాఃప్రతిష్ఠంతుచఅన్యై
 దేవత్వమర్చయైమామహేతిచకచ్చనేతితతః ప్రణవేనసరిరుద్ధ్యసజీవంధ్యా
 త్వాధువాప్యైతితృతీయం జప్త్వాకర్ణేగాయత్రీందేవమంత్రంచజప్త్వాపురుష
 సూక్తేనోపస్థాయపాదనాభిరః స్పృష్ట్యాఞ్జ్ఞాతైర్దీప్తిర్జ్ఞాపేత్ తతఃకర్తా||
 స్వాగతం దేవదేవేశమధ్యాగ్యాత్వమిహాగతః | ప్రాకృతంత్యమదృష్ట్యా
 మాంబాలవత్పరిపాలయ || ధర్మార్థకామసిద్ధ్యర్థంస్థిరోభవశుభాయనః | సా
 న్నిధ్యంతుసదాదేవస్వార్చయాంఽరికల్పయ || యావచ్చంద్రావసీసూర్యా
 స్తీప్తంత్యప్రతిఘాతినః | తావత్త్వయాత్రదేవేశస్థేయంభక్తాసుకంపయా||
 భగవన్దేవదేవేశత్వంపితాసర్వదేహీనామ్ | యేనరూపేణభగవం స్త్వయా
 వ్యాప్తంచరాచరమ్ | తేనరూపేణదేవేశస్వార్చయాంసన్నిధౌభవేతి న
 మేత్ - ఏతదంతంసర్వదేవానాం సమానందేవమంత్రశ్చమూలమంత్రోవై
 దికోవాగ్రాహ్యః - అధాచార్యః కర్తావాలింగమర్చంవాఓంఘాఃపురుష
 మావాహాయామి - ఓంఘవఃపురుషమావాహాయామి - ఓంసువఃపురుషమా
 వాహాయామి - ఓంభూర్భువఃసువః పురుషమావాహాయామి త్యావాహ్య
 ప్రణవేనాసనందత్వా తేనైవదూర్వాశ్యామాక విష్ణుకాంతాపద్మవిశ్రం
 పాద్యంశమాఅపద్మవతమాఃపూతాః పూతతమాష్టేధ్యామేధ్యతమాఅమృ

తామృతరసాఃపాద్యాస్తాబుషతాంప్రతిగృహ్యతాం ప్రతిగృహ్యతాంభగవా
 న్నహవిష్ణుర్విష్ణవేనమథతిపాద్యం - భగవాన్నహదేవోరుద్రాయనమథతిలిం
 గేఇమాఅపఆచమనీయాస్తాబుషతామిత్యాచమనీయం అర్ఘ్యైఃఇత్యర్ఘ్యం-త
 తోవేదమంత్రైః సంస్కాప్యఇథంవిష్ణురితివిష్ణో నమోఅస్తునీలగ్రీవాయేతిలిం
 గేప్రతిసరంవిస్రస్య ॥ ఇమేగంధాశ్శుభాదివ్యాస్సర్వగంధైరలంకృతాఃపూ
 తాబ్రహ్మపవిత్రేతాపూతాస్సర్వస్యర్శ్మభిః ॥ పూతాఇత్యాదిపూర్వవత్ - ఇ
 తిగంధం॥ఇమేమాల్యాశ్శుభాదివ్యాస్సర్వమాల్యైరలంకృతాఃపూతాఇత్యా
 దిమాల్యంఇమేపుష్పాశ్శుభా ఇత్యాదిపుష్పం ॥ వనస్పతిరసోద్భూతోగంధా
 ధ్యోధూషణ త్రయః । ఆశ్రేయస్సర్వదేవానాంధూపోఽయంప్రతిగృహ్యతా
 మ్ ॥ ప్రతిగృహ్యత్విత్యాదిధూపం॥జ్యోతిశ్శుక్రంచతేజశ్చదేవానాంసతతంప్రి
 యః । ప్రభాకరస్సర్వభూతానాందీపోఽయంప్రతిగృహ్యతామితిపంచతా
 విష్ణాసంకర్షణవాసుదేవ, ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధపురుషో త్రయోదశస్సంహ
 చ్యుతజనార్దనోపేంద్రహరి శ్రీకృష్ణేతిద్వాదశనామభిఃకేశవాదిద్వాదశనామ
 భిర్వాపుష్పాణిసమర్చ్యతైరేవతర్పణం కృత్వాపాయసగుడౌదనచిత్రౌదనా
 నిపవిత్రం తేవితతమితినివేద్యకృసరంపూర్వోక్తనామభిర్భూతావతేనైవశాక్లే
 ణేశ్రీయేసరస్వత్యైవిష్ణవే ఇతిహుత్యావిష్ణోర్ముకంవీర్యాణిఃతదస్యప్రియమ
 భిపాథోఃప్రతద్విష్ణుస్తవతేవీర్యేణఃపరోమాత్రయాతన్వావృధానఃపవిత్ర
 మేపుథివీమేషవతాంఃత్రిరైవఃపుథివీమేషవతాం ఇతిద్వాదశనామభిశ్చము
 ష్టైస్తావహేతిజుహుయాత్ - లింగేతునీపాంతంకృత్వాభవాయజుఃదేవాయశ
 ర్వాయఃఃతశానాయః పశుపతయేరుద్రాయణగ్రాయభీమాయమహాతేదే
 వాయనమథతి పుష్పాణిదత్వాతైరేవతర్పణంకృత్వాపవిత్రం తేఇతిపాయసం
 గుడౌదనంచనివేద్య పూర్వోక్తనామభిః కృసరంహుత్యా భవస్యదేవస్యప
 త్నైస్తావహేత్యాద్యప్రభిర్గుడౌదనంహుత్యాభవస్యదేవస్యసతాయస్తా
 వహేత్యాద్యైర్వారిదౌదనంహుత్యాత్యంబకంయజామహేఃఃమానోమహాం
 తముతమానోమానస్తాకేతనయే ఆరాత్యేగోఘ్నముతపూరుషఘ్నంవికిరిదవి
 తోహితఃసహస్రాణిసహస్రశోఇతిద్వాదశవీత్యైర్భూత్యాశివాయశంకరాయ
 సహమానాయ శీతకంఠాయ కపర్దినేతామ్రాయ అరుణాయఅపగురమా
 నాయ హిరణ్యబాహవే సస్తింజరాయ బహుశాయ హిరణ్యాయేతిచజు
 హుయాత్ - తతస్త్రివిష్టకృదాదిహుమశేషసమాప్యపూర్వోక్తసర్వహవి
 ధ్వివిష్టవేలింగాయవాబలిందద్యాత్ - మంత్రస్తుత్వామేకమాద్యంపురుషం

పురాతనసంనారాయణరవిశ్వసృజంయజుమహే । త్వమేవయన్తోవిహితోవి
 ఛేను స్వమాత్మనాత్మస్పృతిగృహ్ణీష్వహవ్యమితి ॥ లింగేతునారాయణపడే
 రుద్రంశివమితివదత్ - తతోశ్వత్తపరైఃపూర్ణవస్సర్వోమితిమతశేషంని
 ధాయ ప్రదక్షిణీకృత్యవిశ్వభుజే ఆత్మనే పరమాత్మనే నమశ్చతినత్వా ఆచా
 ర్యాయశతంపదర్థంతదర్థంద్వాదశతీస్ర ఏకాంవాగాందత్వాఋష్యిగ్భ్యోపిద
 ష్టిణాందత్వాశతంద్వాదశవాచాహ్వాణాన్భోజయేదితిసంతేషః - పాస్రా
 దమాత్రేనూతనేతుమాత్యోక్తజలాశయ ప్రతిష్ఠావిధిమేమకుర్యాత్ గోరు
 త్తారణపాత్రీ ప్రక్షేపాదితునభవతిద్వారలోపాత్ వారుణపామస్థానే
 వాస్తుపామః, అస్య తద్వచెవ॥—ఇతి నిర్ణయసింధోలింగార్చా ప్రతిష్ఠా
 విధిః—అథపునఃప్రతిష్ఠా- తామధికృత్యహయ శీర్షపంచరాత్రే॥ చాండాల
 మద్యసంస్పర్శ దూషితావహ్నినాథవా । అపుణ్యజనసంస్పృష్టావిప్రతుత
 జదూషితా ॥ సంస్కార్యేతిశేషః- సదార్థాదర్శేహ్రాహ్మే ॥ ఖండితేస్ఫుటి
 తేదగ్ధభ్రాష్టమానవివర్జితే । యాగహీనేపశుస్పృష్టేపతితేదుష్టభూమిషు॥
 అన్యమంత్రార్చితేచైవపతితస్పర్శదూషితే । దశశ్వేతేషునోచక్రస్సన్నిధా
 సందివౌకసః॥ యాగఃపూజా-పశుగర్హభాదిః-పంచరాత్రే॥ఖండితాస్ఫుటితా
 దగ్ధాయస్తాదర్చాభయావహః । తస్మాత్సముద్ధరేత్తాంతుపూర్వోక్త విధినా
 నరః॥అర్చాభంగాదాపుపవాసఃకార్యః॥ నరాజ్ఞోవిష్ణవే స్త్రీయాత్సురార్చా
 విష్ణవేతథేవిష్ణుధర్మోక్తేః - సిద్ధాంతశేఖరే॥ చారచండాపతిశోషకకార్య
 స్పర్శనేపతిః । శివాద్యుపహతేచైవప్రతిష్ఠాంపునరాచరేత్ -పంచరాత్రే॥అం
 గాదంగాదిసంధానేప్రతిష్ఠాంపునరాచరేత్ । జలాధివాసవిహితనైతోన్మీల
 సవర్జితామ్ ॥ శుద్ధివివేకేవిష్ణుః ॥ ద్రవ్యవత్కృతశోచానాం శేవతార్చనాం
 భూయఃప్రతిష్ఠాపనెనశుద్ధిరితి - అర్చాప్రతిమాః - తద్రీత్యతామ్రాదే
 రుక్తశౌచంకృత్యాపునఃప్రతిష్ఠాంకుర్యాదిత్యర్థః - స్పృత్యర్థసారేష్యవంత
 ద్విధిర్నాధాయనసూత్రే ॥ పూర్వప్రతిష్ఠితస్యాబుద్ధిపూర్వమేకరాత్రం ద్వి
 రాత్రమేకమాసం ద్విమాసంవార్చనాది విచ్ఛేదతూద్రదజన్వలాద్యోపస్పర్శ
 నే పూర్వోక్తకాలే పుణ్యాహంపాచయిత్వాయుగ్మాన్పూర్వాహ్వాణాన్భోజ
 యిత్వావిశాయాంజలాధివాసం కృత్యాశ్శోభాతేకలశపూర్ణేనపంచగవ్యే
 నతత్తన్మంత్రే సన్నిపయిత్వాన్యంతలశం శుద్ధోదకేనాపూర్యతస్త్రిన్మవర
 త్పానిప్రక్షిప్యంతలశం తత్తద్దాయత్యాగ్రహసహస్రమష్టశతమష్టావింశతి
 నాదంవాచిమంత్రీనైవోదకేన దేవంస్సంపయేత్తతస్కుద్ధోదకేనస్సంపయేద

జ్ఞసహస్రమక్షతమష్టావింశతింవా పురుషసూక్తేన మూలమంత్రేణచతతః
 పుష్పాణిదత్వా యథాసంభవమర్చయిత్వాగృతాదననివేదయేదితి - బుద్ధి
 పూర్వంతువిచ్ఛేదేపూర్వోక్తాప్రతిష్ఠాంపునః కుర్యాత్ పూర్వోక్తవిష్ణువ
 చనాత్ - ఇదంమలమానశుక్లాస్తాదావపికార్యమితిమదనరత్నేహేమాదా
 చదేవార్చాప్రాసాదభేదనేతు శూలపాణౌకాశ్యపః - వాషీకూపారామ
 సేతు సభాతటాక వస్రదేవతాయతనభేదనేపార్యచ్ఛితంచతస్ర అజ్యా
 హుతీర్జుహుయాత్ - ఇదంవిష్ణుర్నాస్తోకేవిష్ణోఃకర్తాణిపాదోన్యేతియాం
 దేవతాముత్సాదయతి తస్యైదేవతాయై చాప్రహ్లాణాన్సోజయేదితి శంఖలి
 ఖితా || ప్రతిమారామకూప సంక్రమధ్వజసేతు నిపాతభంగేషుతత్సముత్థా
 నంప్రతి సంస్కారోద్భవతంచ నిపాతితానామితనముత్థానం ప్రతిక్రియాప్ర
 తినంస్కారః పునఃప్రతిష్ఠాఅష్టశతంపణాదండశ్చేత్యర్థః—అథజీర్ణోద్ధారః—
 సచలింగాదాదగ్ధభగ్నైచలితేవాకార్యః - అయంచానాదిసిద్ధ ప్రతిష్ఠితలిం
 గాదాభంగాదిదుష్టేపినకార్యః - తత్రతుమహాభిషేకంకుర్యాదితిప్రతిక్రమః—
 కర్తాముకదేవస్యజీర్ణోద్ధారంకరిష్యే ఇత్యుక్తాపుణ్యాహంవాచయిత్వా ఆ
 చార్యమృత్విజశ్చవృత్వాలింగేఽంవ్యాపకేశ్వరహృదయానమః—ఓంవ్యాప
 కేశ్వరశిరసేనావహేత్యేవంపడంగం కృత్వాఘోరమంత్రంశతంజప్త్వాగ్నిం
 ప్రతిష్ఠాప్యాఘోరేణఘృతసర్వప్రైసహస్రంహుత్వాఇంద్రాదిభ్యోనామ్న
 బలిందత్వాజిర్ణదేవం ప్రణవేనసంపూజ్య బ్రహ్మడిమండలదేవతానాంహూ
 మంపూర్వోక్తంకృత్వాదేవంపార్థియేత్ || జీర్ణభగ్నమిదంచైవసగ్నదోషా
 వహంసృణామ్ | అస్యోద్ధారేకృతేశాంతిశ్శస్త్రే స్త్రీసూతితాత్పర్యా || జీ
 ర్ణోద్ధారవిధానంచసృపరాష్ట్రహీతావహమ్ | తదధస్త్రితాండవప్రహ
 రామితవాజ్ఞయేతి || తతఃక్షీరాజ్యమధుదూర్వాభిసమిద్భిశ్చాహోతరసహ
 స్రంశతంవా దేవమంత్రేణహుత్వాంగానాం దశాంశేనలింగచాలనార్థంస
 హస్రంశతంవాపాయసేనహుత్వాలింగంపార్థియేత్ || లింగరూపంసహ
 గత్యయేనేదంసమధిష్ఠితమ్ | యాయాస్తవ్యంసమృతంస్థానంసంత్యజ్యైవశీవా
 జ్ఞయా||అప్రస్థానేచయావిద్యాసర్వవిద్యేశ్వరైర్యుతా || శివేనసహసంతిష్ఠే
 తిమంత్రితజలేనాభిషిచ్యవిసర్జయేత్ - తతోస్త్రువంత్రితేనఖిలత్రేణఖాత్వాలిం
 గమాదాయనద్యోదావామదేవేనలింగం ప్రణవేనమూర్తింక్షీపేత్ - దారు
 జంతుమధునా భ్యజ్యాఘోరేణదహేత్ - హేమరత్నాదిమయంతుదగ్ధంచలి
 తం వాపునస్తత్రైవస్థాపయేత్ - తతశ్శాంత్యై అఘోరేణతిలైస్సహస్రం

హుత్వాప్రార్థయేత్ ॥ భగవన్సుతభవ్యేశలాకనాభజగత్పతేః కర్ణలింగవ
ముద్ధారః కృతస్తవాజ్ఞయామయా ॥ అగ్నినాదారుజందగ్ధంక్షీప్తంశైలాది
కంజలేఃప్రాయశ్చిత్రాయదేవేశలఘూరాస్త్రేణతర్పితమ్ ॥ జ్ఞానతోజ్ఞానతో
వాపియథోక్తంసకృతంయది । తత్సర్వంపూర్ణమేవాసుత్యప్తప్రసాదాన్తమే
శ్వరేతితతోయజమానఃప్రార్థయేత్ ॥ గోవిందశిల్పభూతానామాచార్యస్య
చయజ్వనః । శాంతిర్భవతుదేవేశఅచ్చిద్రంజాయతామిదమ్ ॥ మూతౌకతువిశే
షః ॥ త్వత్ప్రసాదేననిర్విఘ్నందేహంనిర్భయాయత్యసా । వాసంకురుసురశ్రేష్ఠ
తావత్త్వంచాబ్జకేగృహే ॥ వసన్తేశంసహితేహమా ర్చింవైతవపూర్వవ
త్ । యవతా-రయతేభక్తఃకురుతస్యచవాంభితమితి ॥ తతోనవాంమూర్చిం
లింగంవాక్యతోక్తవిధినాస్థాపయేత్ - మూలంత్వగ్నిపురాణేస్పష్టం-ఇతిజీ
ర్ణోద్ధారః—అథతులసీగ్రహణం-దేవయాజ్ఞికకృతేస్త్పృతీసారే ॥ వైధ్యతాచ
వ్యతీపాతేభామభార్గవభానుషు । పర్వద్వయేచసంక్రాంతోద్వాదశ్యాంసూత
కద్వయే ॥ తులసీంయేచిచిన్వంతితేచ్ఛిందంతిహరేశ్వరః ॥ విష్ణుధర్మోత్తరే ॥ రవివా
రంవినాదూర్వాంతులసీంద్వాదశీంవినా । శీవితస్యవినాశాయప్రవిచిన్వితభ
ర్తవిత్ ॥ తథా ॥ సంక్రాంతావర్కపక్షాంతేద్వాదశ్యాంసిశిసంధ్యయోః । యై
శ్చిన్వంతులసీపత్రంతైశ్చిన్వంహరిమస్తకమ్ ॥ పాద్మే ॥ ద్వాదశ్యాంతులసీపత్రం
ధాత్రీపత్రంచకార్తికే । లునాతిననరోగచ్ఛేన్నిరయానతిగర్హితా ॥ రుద్ర
యామశే ॥ ద్వాదశ్యాంచదివాస్వాపస్తులస్యవచయస్తథా । విష్ణోశ్చైవదివా
స్నానంవర్జనీయంసదాబుధైః ॥ విష్ణుధర్మే ॥ నచ్చిరద్యాతులసీంవిపరీద్వాద
శ్యాంవైష్ణవఃక్యచిత్ । దేవార్థేతులసీచ్ఛేదోపామా ర్థేనమిధాంతథా ॥ ఇం
దుక్షయేనదుష్కేతగవార్థేద్రుత్యుజస్యచ ॥ గ్రహణమంత్రస్తుపాద్మే ॥ తులస్య
మృతజన్మాసినదాత్వంకేశవప్రియే । కేశవార్థంవిచిన్వామివరదాభవశోభ
నేఇతి ॥ పారిజాతేదక్షిః ॥ సమిత్పుష్పకుశాదీనాంద్వితీయఃప్రహరోమతః ॥ అథ
పుష్పాదేఃపర్యుషితత్వం-భార్గవార్చనేభవిష్యే ॥ ప్రహరంతిష్ఠతేజాతీకరవీర
మహర్నిశమ్ ॥ తులస్యాబిల్వపత్రేషుసర్వేషుజలజేషుచ ॥ సపర్యుషితదోషోన్మి
మాలాకారగృహేపిచ ॥ బృహన్నాదీయే ॥ వర్జ్యంపర్యుషితంపుష్పంవర్జ్యంప
ర్యుషితంజలమ్ ॥ నవర్జ్యంతులసీపత్రంనవర్జ్యంజాహ్నువీజలమ్ ॥ తత్రైవపాద్మే ॥
తులసీపర్యుషితానైవబిల్వంతుత్రిదినావధి । పద్మంపంచదినాత్త్యాజ్యంశేవంప
ర్యుషితంవిదుః ॥ స్నానందే ॥ పాలాశందినమేకంతుపంకజంచదినత్రయమ్ ॥ పం
చాహంబిల్వపత్రంచదశాహంతులసీదళమ్ ॥ పదార్థాదగ్నేహోపకేవస్తస్వి

స్థానానాం బిల్వపామర్యజాతీకులసీతమితతాతకీభృంగదూర్వామందాం
 భోజాహీదర్బామునితితగరబ్రహ్మకల్పారవల్లభః । చంపాశ్వరాజీకుంభి
 దమనమరుబకాబిల్వతోహనిశస్తాస్త్రింశ 30 త్రైకాగర్యక్షోగదధిర
 నిర్ధివసురభూగభూగయమ్మభూయవపమ్ ॥ అస్మాకః - శతాశతావరి-
 మందఃపందారః-అహిర్నాగకేసరః - మునిరగస్త్యః - అశ్వాసతికరవీరః-
 కుంభిపాటలేతికై దెవనిఘంటుః - అరయఃషట్-ఈశాంపికాదశ-ఉదధయశ్చ
 త్వారిః-నిధయోనవ-వసవో మై-ఘాంపికః-యమాద్వా-బిల్వమారభ్యాహీ
 పర్యంతంగణయిత్యాదర్భమారభ్యపునస్త్రీంశదాదిగణయేదిత్యర్థః - ఏతద్ధి
 నోత్తరంపర్యుషితాసీత్యర్థః-టోడరానందసాగ్రంద-దమనముపక్రమ్యతస్య
 మాలాభగవతఃపరమప్రీతికారిణీ శుష్కపర్యుషితావాపిసద్మభవతిక్వ
 చితీతిధితీ త్వేమాతేన్య ॥ బిల్వప్రతంచమాఘ్యంచతమాలాషక్తిదశే కల్పా
 రంతులసీచైవపర్వంచమునిపుష్పకమ్ ॥ ఏతత్పర్యుషితంసన్యాత్కాశ్చకళికా
 స్తథా ॥ స్మృతీసారావశ్యాంబలజానాంచసర్వేషాంపత్రాణాంపహతస్య
 చకుశపుష్పస్యరజతసువర్ణకృతయోరపి ॥ నపర్యుషితదోషోన్వీర్యతీయస్య
 చైవహీ । ముకులైర్నార్పయేద్దేవం పంకజైర్జలజైర్వినా—అధోవనిర్మల్య
 నిర్ణయః - సిద్ధాంతశేఖరే ॥ ధరాహిరణ్యగోరత్నతామ్రరౌప్యాంశుకాచి
 కా ॥ విహాయ శేషంనిర్మల్యంచందేశాయనివేదయేత్ ॥ అన్యదన్నాదిపానీ
 యంతాంబూలంగంధపుష్పకమ్ । దద్యాచ్చండాయనిర్మల్యంశివభుక్తంతుస
 ర్వశః॥అచార్యశివచండానామాజ్ఞాభంగేతులక్షకమ్ । ధనస్యభక్షణేతేషాం
 పాదోనలక్షమీరితమ్॥నిర్మల్యేభక్షితేలక్షపాదతశ్శుద్ధిమీరితా । దానంచభ
 త్తుణసమంతదర్ధంతదుపేక్షణే॥ అకామాద్భుతజేయద్వానిర్మల్యస్యజపేత్సు
 ధీః॥బ్రహ్మపంచకసాహస్రంధర్మేణసహితంతతః॥ కామతోభక్షణేదీక్షాప్రా
 యశ్చిత్తంనచాస్యతః । నిర్మల్యంలంఘనేఘోరంప్రజపేదయంతంతతః॥స్వర్ణ
 శ్చలంఘనసమోవిక్రయోభక్షణేనచ ॥ స్మృత్యర్థసారేషామైవసారానిర్మల్య
 నైవేద్యభక్షణేచాండ్రం అభ్యాసేద్విగుణమత్యాభ్యాసేపతపసం అన్యనిర్మ
 ల్యేస్యనాపద్యేవమితి ఇదంచజ్యోతిర్లింగాద్యతిక్రమిషయం - తథాచపురు
 షార్థప్రబోధేభవిష్యే॥ జ్యోతిర్లింగంవినాలింగంయఃపూజయతిసత్తమః । త
 స్యనైవేద్యనిర్మల్యభక్షణ్యాత్తప్రకృచ్ఛికమ్॥సాలగ్రామోద్భవేలింగేచాణ
 లింగేస్వయంభువిరసలింగేతథాద్వేనసుప్రసిద్ధప్రతిష్ఠితే॥హృదయేచంద్రకాం
 తేచస్వర్ణరౌప్యాదినిర్మితే । శివదీక్షావతాభక్తనేదంభత్యమితీర్యతే॥తథా॥

బాణలింగేన్ద్రయంభూతేచంద్రకాంతేహృదిన్ధితే । శాంతాంత్రాయణశమంతే
యంశంభోరైవేద్యభక్షణమ్॥లింగేన్ద్రయంభువేదాణేరత్నజేరసన్ధితే॥
ద్ధప్రతిష్ఠితేచైవనచండాధిక్యతిర్భవేత్॥యత్రచండాధికారోస్తితద్భక్తవ్యం
నమానవైః । చండాధికారోనోయత్రభోక్తవ్యంతత్రభక్తీతిః ॥ త్రైవిక్ర
మ్యం ॥ బాణలింగేచలౌహేదసిద్ధలింగేన్ద్రయంభువి । ప్రతిమాసుచసర్వా
సునచంఢోధిక్యతోభవేత్ ॥ అత్ర॥బ్రహ్మహాపిశుచిర్బూతాన్విర్మల్యంయన్తు
ధారయేత్ । తస్యపాపమహచ్ఛిఘ్నానాశయిష్యేమహావ్రతే క్షిప్రాం
దాదశుచినానగ్రాహ్యంశివనిర్మల్యం-కింతుస్మాత్ప్రేతిస్సార్థాః-అనుపసితేన
నగ్రాహ్యమితీశ్రీదత్తః - శివదీక్షాహీనైర్నగ్రాహ్యమితీశ్రేవాః - తిథితత్వే
హేమాద్రాపరిశిష్టే॥ అగ్రాహ్యంశివనైవేద్యంపత్రంపుష్పంఫలంజలమ్॥సా
లగ్రామశిలాసంగాత్సర్వయాతిపవిత్రతామ్ ॥ పంచాయతసపూజాయాం
తంత్రేణచనివేదితమిత్యర్థః-శివపురాణే ॥ యేవీరభద్రశమితాన్భివభక్తిపరా
ఙ్ముఖాః॥శంభోరన్యత్రదేవేషుయేభక్తాయేనదీక్షితాః॥ తేషామనర్హమిశస్య
తత్ప్రసాదచతుష్టయమ్॥ కాశీఖండే ॥ జలస్యధారణంమూర్ధ్నివిశ్వేశస్నాన
జన్తనః॥ఏవజాలంభరోబంధస్సమస్తసుఖవల్లభః॥ తథా ॥ స్నాపయిత్వావి
ధానేనయోలింగస్మృదనోదకమ్ । త్రిపిఠే త్రివిధంపాపంతస్యేహాశువినశ్య
తి॥లింగస్మృతనవాచ్ఛిర్యకుర్యాన్మూర్ధ్నిభిషేచనమ్॥ గంగాస్నానఫలంతస్య
జాయతే త్రవిపాప్తనః ॥ ఇదంపూర్వవాక్యశోభాద్విశ్వేశ్వరవిషయమితిక
చిత్-కాశీస్థపురాణప్రసిద్ధసర్వలింగవిషయం-కాశీఖండేరత్నైశ్వరాఖ్యానైత
ద్దైవదర్శనాదిత్యన్యే - అథకృషిః, రాజమార్గం॥ ఋత్యేమాత్రరపాక్ష్యచై
ష్టవమఘామూలానురాధాజ్వలీపాజాపత్యఃపర్వదైవతగురుప్రాణేయపా
దేషుచ । నిర్దోషైర్వృషభైర్నైశ్చసమనోమాలాభిరభ్యుచైర్తైర్వాత్మైత్ర
పతేర్బలింహలధరః క్షేత్రంతపఃకర్షయేత్ ॥ ప్రాజేశశ్రవణోత్రరాదితిమ
ఘానూర్తంఢతిథ్యాశ్వినిపాషానుషమరీచయశ్చతభిషక్స్వతీవిశాఖాతథా ।
జీవార్కేందునితేందునందనదినేలగ్నేచిసౌమ్యాదయే సస్యానాంపవనేతితై
వలవనేశస్తాస్తధారోపణే॥ చండేశ్వరః ॥ హస్తచిత్రాదితిస్వాతీరేవత్యం
శ్రవణత్రయే॥ స్త్రిలగ్నేగురోర్వాపేటజంధాగ్యంజ్ఞానుక్రయోః ॥ ఓంధనచా
యసర్వలోకహితాయదేహిమేధాగ్యంస్వాహా తేభయిత్వాఇమంమంత్రం
ధాన్యాగారేనిధాపయేత్ ॥ సస్యవృద్ధింపరాంకుర్యాత్పూజితంప్రతిపూజ
యేత్ ॥ దక్షిణదిబ్బుఖగమనంగమనమభినవాసునాదీషు । వ్యయమపిసస్యధనా

నాంనబుధాబుధోవాసరేకుర్యుః ॥ శనివారేచనోకార్యోధనధాన్యవ్యయోబా
 ధైః ॥ అథవస్త్రం-శ్రీపతిః ॥ రోహిణీషుకరపంచకేన్యభేత్యత్రరాసుచపునర్వ
 సుద్వయే ॥ రేవతిషువసుద్వైవతేవభేనవ్యవస్త్రపరిధానమిష్టతే ॥ జీర్ణంరవౌన
 తతమంబుభిరార్తమిందాభాషేషుచేబుధదినేతుభవేద్ధనాయ ॥ జ్ఞానాయమం
 త్రిణిస్సౌప్రియసం గమానుమం దేమలాయచనవాం బరధారణంస్యాత్ ॥
 రోహిణీగురుపునర్వసూత్రరేయాభిభర్తినవవస్త్రభూషణే ॥ సానయోషి
 దవలంబతేపతింస్సానమాచరతివారుణేపియా ॥ అథాలంకారవలయాది,
 దైవజ్ఞవల్లభః ॥ నాసత్యపూషవసుభిః కరపంచకేనమాత్తండభౌమగురుదాన
 వమంత్రివారే ॥ ముక్తిస్సువర్ణమణివిద్రుమశంఖదంతరక్తాంబరాణివిద్యతానిభ
 వంతిస్సిద్ధ్యై ॥ జ్యోతిర్నిబంధోహస్తానురాధవృగపూషధనిష్ఠయ్యుక్తచిత్రోత్త
 రాసుచపునర్వసరోహిణీషు ॥ లగ్నేస్థిరేరవిసులేందుజజీవవారేహేమాది
 ధారణవిధిఃకథితోనరాణామ్ ॥ తత్రైవశ్రీపతిః ॥ పౌష్ఠాశ్వినీవసుకరాదిషు
 పంచకేషుకౌసుంభహేమమణివిద్రుమకాచశంఖాః ॥ నార్యాద్యతాస్సుతను
 భార్గవరాభవంతిచాహ్లాత్తరాదితిగురువ్యసుఖాయభర్తుః ॥ తత్రైవశ్రీపతిః
 ఖాదివరరాత్నానిపుష్పాదిత్యత్రరాసుచ ॥ రోహిణ్యాంనైవగృహ్ణీతభర్తు
 ర్జీవిశకాంతీణీ ॥ అథసూచీకర్త ॥ వాసవాదిభిరావ్యమైత్రచంద్రాశ్వినీషు
 చీసూచీకర్తతనుత్రాణమేభిర్యక్షైఃప్రశస్యతే ॥ అథశయ్యా-హస్తాదివిష్క
 గురూత్తరాణిపౌష్ఠాశ్వినీమూలేందుభుచిత్రభానివారేషుజీవేందుస్థితేందుజా
 నాంశయ్యాసనారంభణముత్తమంస్యాత్ ॥ అథశస్త్రధారణమ్ ॥ పుష్కేచాదితి
 చిత్రపద్మతనయేశకోత్తరారేవతిస్వాతీవాజివిశాఖమిత్రసహితే భానాగు
 రాభార్గవేకుంభకేటగృహేవృషేవృగవతాచేందాశుభైర్వక్షితేనన్నాహశ్య
 రఖిగ్గకుంతభుక్తికాధార్యానృపాణాంహితాః ॥ అథస్వామిసేవా-చండేశ్వ
 రః ॥ రోహిణ్యుత్తరపౌష్కేషువసువారుణయోరపి ॥ సేవతస్వామినంభృత్య
 శ్శుభవారోదయేతథా ॥ జ్యోతిర్నిబంధే ॥ దాసీదాసాదిభ్యత్యానాంకు
 ర్యాత్సం గ్రహణంబుధైః ॥ స్థిరలగ్నేశుభైర్వృషేమందవారే విశేషతః ॥
 అథగజాశ్వడోలాః - సపవ ॥ పౌష్ణప్రజేశాదిభిర్యయాని హస్తాదివల్కు
 శ్రవణోత్తరాణి ॥ డోలాదిమాతంగతురంగమాణామారోహణేభిష్టఫలప్ర
 దాని ॥ అథనృత్యం ॥ హస్తః పుష్కేవాసవరోహిణీవజ్యేష్ఠాపౌష్ణంవారు
 ణంబోత్తరాశ్చ ॥ పూర్వాచార్యైఃకీర్తితశ్చక్రవర్తినృత్యగిరంభేకోభవో
 యంభవగ్గః ॥ అథరాజద్యుతం-శ్రీపతిః ॥ వృశాశ్వపుష్కలవజ్రశ్రేష్ఠాహస్త

భువిత్యాష్ట్రస్థిభూమభాని । మైత్రేయకూనినరేశ్వరాణాంవిలాసభా
 నిశుభప్రదాని॥అథక్రయవిక్రయా॥భాద్రద్వయత్రదశమంత్రిదివాకరేషుమూ
 లానిలోత్తరతురంగమరేవతీషు । సారంగపాణీరజసికరమైత్రభేషులాభాన్
 దైవభవతిక్రయవిక్రయాభ్యామ్॥ వప్తే గ్రీకు ॥ చిత్రాశతభిషాస్వాతీరేవతీచా
 శ్వినీశుభా । శ్రవణశ్చతథాహోక్తావస్తాగ్రాంక్రయదేశుభః ॥ అథసేతుః॥
 స్వాతీయుక్తమండవారేవృషలగ్నేశుభేదినే । సేతునాంబంధనంకార్యంధ్ర
 వభేచారుజీవయోః॥అథవశుకృత్యంశ్రీపతిః॥ చిత్రోత్తరావైష్ణవగోహిణీ
 షుచతుర్దశీదర్శనాష్టమీషు । స్థానప్రవేశోగమనంవిదధ్యాత్పుమాన్పుశూనాం
 నకదాచిదేవ॥ చండేశ్వరః ॥ హస్తమూలవిశాఖాసురేవత్యాంశ్రవణేతథా ।
 మైత్రేవవారుణేశ్రేష్ఠంపశుక్రయణముచ్యతే॥ పూర్వాత్రయామృతమయూ
 ఖశుతాశనేమ ఇంద్రాగ్నివాజివసువారుణశంకరేషు । ఏతేషుగోమహిష
 దంతితురంగమాదినానాప్రకారపశుజాతిగతిఃప్రశస్తా ॥ అథగజదంతచ్ఛేదః
 జ్యోతిర్నిబంధే॥ త్వష్టేవైష్ణవఅజ్ఞిన్యామాదిత్యేవసుదైవతే । దంతినాంశు
 భదంకర్కపుష్యేహస్తేచక్రనమ్॥ అథనిక్షేపః॥ భరణీత్రీణిపూర్వాణిఆర్ద్రా
 శ్లేహామఘాతథా । చిత్రాజ్యేష్ఠావిశాఖాచమూలంమృగపునర్వసు॥ ఏభిర్
 త్రంప్రయుక్తంచయద్యన్నిక్షిప్యతేధనమ్ । పృష్ఠతోధావమానస్యనిర్ధనో
 పపద్యతే॥ అథఋణమోక్షః॥ శ్రీధరః ॥ వాగీశమందదివసాంశకలగ్నయుక్త
 రిక్తాసుమందదివసేకులికోదయేచ । మైత్రద్విజ్యోతిషదమైత్రముహూర్తయు
 క్తేరాశ్యుర్దమేచఋణమోక్షముశంతిసంతః॥ అథరాజముద్రా ॥ మృదుధ్రు
 వక్షిప్రచరేషుభేషుయోగేప్రశస్తేశనిచంద్రవర్ణమ్ । వారేతిథౌపూర్ణజయా
 హ్యయేదముద్రాప్రతిష్ఠాశుభదాహిరాజ్ఞామ్ ॥ అథనాః - చండేశ్వరః॥ పా
 స్థాశ్వినీతురగవారుణమిత్రచిత్రా శీతోష్ణరశ్మివసవోనలవంత్యమూని । వారే
 చజీవభృగునందనకే ప్రశస్తేనాకాదీసంఘటనవాహనమేషుకుర్యాత్ ॥ అథ
 భాగః ॥ గురుభరవిభాసురాధావిధాతృపాస్థాజ్ఞిరోహిణీషుస్యాత్ । స్వా
 త్యుత్తరాసుకుర్యాచ్చయనాసనభోగభోగాది । అథశ్శత్రుకర్మ - శ్రీపతిః॥ పు
 ష్యేపాష్టేచాశ్వినీమైత్రిందవేచక్రాకేహస్తాద్యేత్రికేభేష్యదిత్యాః । ఔరం
 కార్యంవైష్ణవాదిత్రయేచముక్త్యాభౌమాదిత్యపాతంగివారాః॥ నస్తాతథు
 క్తోత్పటభూషితానామభ్యక్తయాత్రాసమరోత్సుకానామ్ । ఔరంవిద
 థ్యాన్నిశిసంస్యయోర్వాజిజీవిషాణాంనవమేనచాహ్ని ॥ త్రిస్థురీసేతావృద్ధ
 గార్గ్యః॥ రవ్యా రసారవా రేషురాత్రోపాతేప్రతాపిని । శ్రాద్ధాహుప్రతి

ద్రక్తాభద్రాః తోరేషువర్ణయేత్ ॥ గార్గ్యః ॥ వప్త్యమాపూర్ణిమాపాతచతుర్థ
శ్యష్టమితథా । ఆశునస్తిహితంపాపంబ్రహ్మతైలేభగేతురే ॥ రాజమార్తం
డః ॥ దేవకార్యేపితుశ్చార్థేధ్వవెరంశపరితుయే । తోరకర్తనకుర్వీతజన్తమా
సేచజన్తభే ॥ బృహస్పతిః ॥ రాజకార్యేనియుక్తానాంనరాణాంభూపజీవి
నామ్ । శ్మశ్రులోమనఖచ్ఛేదోనాస్తికాలవిశోధనమ్ ॥ తథా ॥ తోరంనైమిత్తి
కంకార్యనిషేధేనత్యపిచ్ఛవమ్ । పితృదిమృతిదీక్షాసుప్రాయశ్చిత్రైవతీర్థకే
కేచిత్తూత్రరాధమన్యథాచరంతి ॥ ముండనస్త్వనిషేధేషికర్తనంతుషధీయతఇ
తి ॥ నారదః ॥ నృపవిప్రాజ్ఞయాయజ్ఞేషికణేబంధమోక్షణే । ఉద్వాహేభ
లవారత్తేధిషు తోరమిష్టదమ్ ॥ భారతే ॥ ప్రాజ్ఞుఖశ్చశ్రుకర్తాణికారయీ
తసమాహితః । ఉదబ్బుఖోవాఛభూత్వాతథాయర్విందతేమహత్ ॥ అపరా
రే ॥ ఉదబ్బుఖఃప్రాజ్ఞుఖోవావచనంకారయేత్సుధీః । కేశత్తశ్రులోమనఖా
న్యదక్ సంస్థానివాపయేత్ ॥ వక్షీణంకర్గమారభ్యశ్చర్తార్థంపాపసంతుయే । శి
ఖాద్యంవసంస్కారేశిఖాద్యంశంశిరోవశేత్ ॥ యతినాంతువిశేషోనిగమ్ ॥
కత్తోపస్థశిఖావర్జమృతుసంధిషువాచయేదతి ॥ అన్యేషవిధిప్రతిషేధాఃప్రాగ్
క్తాః—అథేంధనసంగ్రహః ॥ బ్రహ్మనీలార్కపథములత్రి పూర్వరౌద్ర
పాష్టానురాధగురువిష్ణువిశాఖయుక్తే । వారేకుజార్కభృగునందనసోమజా
నాంశ్రేష్ఠేంధనస్యకరణంభవతిప్రశస్తమ్ ॥ అథనవాన్నం-శ్రేష్ఠః ॥ రేవతీశ్రు
తిపునర్వసుహస్రబ్రాహ్మతఃపుథగపిఙ్గితయేచ । శ్రుతరేమగదితంపుథు
కానాంప్రాశనంనవనవాన్నవిధానమ్ ॥ అథనవభాజనపాత్ర-జ్యోతిర్విబం
ధే ॥ భోజ్యపాత్రంసుధాసింధాఘటయేద్వాసమాహరేత్ । తతాన్నప్రాశన
ప్రోక్తకాలేభోజనమాచరేత్ ॥ అథనవశర్కఫలాదిభక్షణం - చండేశ్వరః ॥
మూలాశ్వమైత్రకరతిష్యహరీంద్రభేషపాష్టోత్తరేందవపునర్వసువాసవేషు ।
వారేషుభూమితనయార్కజవారవర్జం తాంబూలనూతన ఫలాద్యశనంహి
తాయ ॥ అథహిమేఅహుతిపాతః-జ్యోతిషే ॥ తరణివిద్యుగ్మభాసూరిచం
ద్రమాఃకుజసురేజ్యవిధుంతుదకేతవః । రవిభతోదినభంగణయేత్క్రమాత్ప్రతి
ఖగం త్రితయం త్రితయం న్యసేత్ ॥ దినకరారి-తపః కుజకేతవోహు
తభుజేనశుభాస్త్వితరేకుభాః । హవనచక్రమిదం ప్రవిలొక్యతాంహవనక
ర్తాణిసర్వసమృద్ధయే ॥ అత్రశాంతిరుక్తావిష్ణుధర్మే ॥ క్రూరగ్రహముఖేచైవసం
జాతేహవనేశుభే । శాంతింవిధాయగాందద్యాద్భూప్రకాయకుటుంబినే ॥
ఆయసీంప్రతిమాం కృత్వానిక్షిపేత్తామభోముఖేమ్ । గోమూత్రమధుగంధా

నిర్ణయసింధుః స్వతంత్రమరణము.

ద్వైరర్చితాం ప్రతిమాంతతః ॥ స్వస్థానిధాయ సంపూజ్య తత్ర చూషా విధి
 యతే ॥ అత్రాపవాదః - క్రియాసారే నిత్యేనైమిత్తికదుర్గాచూషామాదానవి
 చారయేత్ ॥ అథ జ్వరాదాఘలం - శ్రీపతిః ॥ స్వాత్మాశ్చేషాదాద్రుహిత్వానుశా
 క్రేరోగోత్పత్తిర్థాయతేయస్యపుంసః ॥ తద్వైషజ్యం వ్యాపృతోఽపి యత్ను
 స్యాద్దుగ్ధాభిర్బజన్తాపివైద్యః ॥ వ్యాధ్యుత్పత్తిర్యస్యపాష్టే సమైత్రేపా
 ణత్రాణంజాయతేతస్యకృచ్ఛాత్ ॥ వైశ్వేసామ్యేరోగముక్తిసుమాసాద్విం
 శత్యాస్యాద్వసరాణాం ఘనానుపత్యాద్ధనేవానవేనద్విదైకేమూలాశ్విన్యో
 రగ్నిధిస్థేనవాహాత్ ॥ యామ్యేత్వాప్తేవైష్ణవేవారుణేచనైరుజ్యంస్యా
 న్నూనమేకాదశాహాత్ ॥ అపిర్బుధ్యైతివ్యసంక్షేయమాశ్చేపాజ్ఞాపత్యా
 దిత్యయోస్సప్తరాత్రాత్ ॥ రోగాన్ముక్తిర్థాయతేమానవానానిస్సందిగ్ధం
 జల్పితం గర్గముత్యైః ॥ జ్యోతిషే ॥ ఏకాచూషానందశాహవనోద్బాణావి
 యత్పర్వతాస్సప్రాంతాంపిలయశ్చమానయుగళం మాసోపృతిః పక్షకః ॥ ద్వా
 మాసావధవింశతిర్దశనిశాః పతాంతపతానభామాసౌ పక్షదశాంతపక్షక
 కుభాః పీడాదినాన్యశ్విభాత్ ॥ దైవజ్ఞః ॥ ఉరగవరుణరౌద్రావానసేంద్రప్రహ
 ర్వాయమదహనవిశాఖాపాపవారేణయక్తాః ॥ తిథిషునవమిషషీద్వాదశీ
 వాచతుర్థీభవతిమరణయోగోరోగిణాంకాలహేతుః ॥ అత్రకుంభేహైమింస
 త్కత్రదేవతా ప్రతిమాం సంపూజ్య ద్వాదశదశేషునంకర్షణాద్ద్వాదశమూ
 క్తిర్ద్వాదశాదిత్యావా సంపూజ్య దూర్వాగ్నిమిత్రక్షీరాజ్యేగాయ
 త్ర్యాశ్రితజ్డేవతాయై అష్టోత్తరశతంక్షుత్వాదధ్యోదనంబలిందత్వాచార్యా
 యగాం ప్రతిమాంచదత్వావిప్రాన్బోజయేదితిసంతేపః - విశేషస్తువ్రతహే
 మాద్రాపచార్థాదర్శేచజ్ఞేయః - అథభేషజం - చండేశ్వరః ॥ మూలానురా
 ధమృగతివ్యపునర్యసౌచపౌష్ట్యాశ్విన్శ్రవణశక్రకరత్రయేచ ॥ వారేషువాప్తు
 తిదినేషునీతేందుశస్తేభేషజ్యభక్షణమమీషుహితంనరాణామ్ ॥ అథారోగ్య
 స్నానం - శ్రీపతిః ॥ ఇందోర్వా రేభాగ్రవేచధ్రువేషుసారాదిత్యస్వామ్యుక్తేషు
 భేషు ॥ పిత్యేచాంతే వాపికుర్యాత్ - దాచిన్నైవస్నానంరోగనిర్ముక్తజం
 తుః ॥ చరేవిలగ్నోరవిభామవారేక్తేతిథాస్యాద్భుహుశేచపక్షాధిష్ట్యైచరే
 రోగనిపిడితానాంస్నానంనరాణాంనిరుజత్వకారి ॥ అథదంతభావనం - పృథ్వీ
 చంద్రోదయేవిషుః ॥ ప్రతిపదర్శవక్షీమచతుర్దశ్యక్షమీమచ ॥ నవమ్యాంభానువా
 రేచదంతకాష్ఠంవివర్జయేత్ ॥ నారదః ॥ చతుర్దశ్యక్షమీపార్శ్వమాసీనంక్రమ
 ణేషుచ ॥ నందానుచనవమ్యాంచదంతకాష్ఠంవివర్జయేత్ ॥ శ్రాద్ధయజ్ఞేభగయ

విద్యయపిందా శ్లోకమునందే

మేతథాప్రొక్షితభర్తృకా । వ్యతిపాతేచనం క్రాంత్యానందాభూతాత్మ
 పర్యసు ॥ తైలం త్వం సంసరిమాంసందంతకాష్టంచవర్జయేత్ ॥ వసిష్ఠః ॥ శిష్య
 ర్మశుక్రవారేషుకుః । హివ్రతవాసరే । జన్మాహేశ్వరీద్ధివసేదంతకాష్టం
 వివర్జయేత్ ॥ పేషుః ॥ సాంధ్యే ॥ అభ్యంగజలధిన్నానెదంతధావనమైషు
 నేజాతేచనిధనేచైవ ॥ గాలవ్యాపిసితిధిః ॥ సంవర్తః ॥ రహవివాహాతశ్చ
 వర్జయేద్దంతధావనమ్ ॥ వ్యాసః ॥ అలాభేదంతకాష్టానాంసిద్ధానాంతథాతి
 థా ॥ అపాం ద్వాదశగండూమైర్విదధ్యాద్దంతధావనమ్ ॥ అథామలకస్నానం-
 వ్యాసః ॥ శ్రీకామస్సగ్వదాస్నానంకుర్వీతామలకైర్నరః । సప్తమీంసవమీం
 చైవపర్వకాలంవివర్జయేత్ ॥ చంద్రసూర్యోపరాగేచస్నానమామలకైఃత్య
 జేత్ ॥ క్రతుః ॥ షష్ఠీచ సప్తమీచైవనవమీచత్రయోదశీ ॥ సంకాంతారవివారేచ
 స్నానమామలకైఃత్యజేత్ ॥ ఋత్యునవమీదశమీచైవతృతీయాచత్రయోదశీ ॥ ప్ర
 తిపద్వాదశీకృష్ణాస్నానంతాసువివర్జయేత్ ॥ యచ్ఛ ॥ దర్శేస్నానంసకుర్వీత
 మాతాపితౄస్సృజీవతోః । పుత్రభర్తృహస్తాచ మైపితౄనృజీవితే ఇతిక
 ణ్డయమాద్యేస్నానమాత్రంసిద్ధం - తదోగార్థస్నానపరం - నసిత్యవై
 మిత్రికపరమితేహమాదిః ॥ అథతైలస్నానంషేధః - కాత్యాయనః ॥ పతాదా
 చరహాషష్ఠ్యాంరిక్తాయాంచతథాతిథా । తైలేనాభ్యజ్యమాన్స్తవతుర్భింశరి
 హీయతేగర్భః ॥ పంచదశ్యాంచతురశ్యాష్టమ్యాంరివిసంక్రమే ॥ ద్వాదశ్యాంస
 ప్తమీషష్ఠ్యోస్తైలస్పర్శంవివర్జయేత్ ॥ నచకుర్యాత్తృతీయాయాంత్రయోద
 శ్యాంతిథాతథా ॥ శాశ్వతింగతం నిచ్చన్తశమ్యామపిపండితః ॥ తత్రైవాయు
 ర్వేదే ॥ షష్ఠ్యాందినశ్చయే ప్రమథ్యమేకాశ్యాంచసర్వసు ॥ ద్వాదశ్యాంచచతు
 ర్దశ్యాంంచమ్యాంప్రతిపత్తిథా ॥ వ్రతేశ్వార్ధదినేజన్మత్రయేశ్రవణార్ద్ర
 యోః ॥ శ్యేష్ఠాత్రరాఖల్లనిషువ్యతిపాతేచవైధృతా ॥ విష్టియోగేచసంకాం
 తామన్వాదిషుయుగాదిషు । నాభ్యంగంతత్రబాలానాంపుష్పానాంతునదోష
 కృదితి ॥ వ్యవహారతత్త్వే ॥ సంకాంతభాగ్రవ్యతిపాతవైధృతీషవ్యప్తమీపర్వ
 సునారూఢాసుతే । స్నానేద్వితీయాదశమీచగర్హితాష్టమ్యాదిమాద్యారద
 థావనెధమాః ॥ అసాభ్యవదమాహతత్రైవిప్రజేతాః ॥ సార్వపంగంధతై
 లంచయతైలంపుష్పవాసితమ్ । అన్యద్ద్రవ్యయంతం తైలంసదువ్యతికదాచన ॥
 ఆయుర్వేదే ॥ నిషిద్ధతిథివారర్తుగ్రహణేష్వపిరాత్రిషు । కించిద్గోఘృతయక్తం
 వావిప్రపాదరజోన్వితమ్ ॥ భానాదూర్వాన్వితంభామేభూయక్తంపుష్పయు
 గ్గురా ॥ సర్వేషాంసర్వతాతైలమభ్యంగేషుసదువ్యతి ॥ హంగశేష్వదోషః ॥

మాంగళ్యవిద్యతేస్నానంవృద్ధిపూర్వోత్సవేషుచ । స్నేహమాత్రసమాయా
 క్తమధ్యాహ్నతాప్రీతివిద్యతే, ఇతిమదనపారిజాతే కాత్యాయనోక్తే॥
 హేమాదౌబృహన్ననుః ॥ తైలాభ్యంగోనాకవారేనభాషేనాసంక్రాంతా
 వైద్యతావిష్టివప్యోః । పర్వస్వప్తమ్యంబనేష్వస్థుఃప్రసక్తాన్తుక్వావాస
 రేసూర్యసూనోః॥తిలస్నాననిషేధస్తునత్ప్రింశన్యతే॥తథాసప్తమ్యమావా
 సాశ్చసంక్రాంతిగ్రహజన్మనుః॥ ధనపుత్రకళితార్థ్రితిలపిష్టంనసంస్పృశత్ ॥—
 అభ్యుహారంభః-జ్యోతిర్నిబంధబాదరాయణః॥వైశాఖేఫాల్గునేపాషేశా
 వణేమార్గశీర్షకే । సూత్రాంరంభశ్శిలాన్యాసః సంభారంభఃప్రశస్యతే॥నార
 దః॥ సౌమ్యఫాల్గునవైశాఖమాఘశ్రావణకార్తికాః । మాసాస్సుర్వహని
 ర్వాణేపుత్రారోగ్యధనప్రదాః॥ అత్రవృషసింహవృశ్చికాః-వైశాఖశ్రావణ
 కార్తికాస్సౌరాజ్ఞేయాఇతికాలాదర్ప-తత్ప్రవికారణంత్రే ॥ స్థిరమాసే
 స్థిరేరాశౌస్థిరేం శేనవవేత్తనామ్ । కుర్వీతస్తాపశంశంకోశ్శంభుస్తాపనమేవ
 వా॥కార్తికనిషేధస్తులావరః ॥ కుంభేమాఘేసిన్ద్యేమాంబుజరాణాముప
 క్రమమ్ । మహర్షయఃప్రశంసంతిధాన్యాగారంవిహాయచ ॥ నిషేధోధాన్య
 గృహపరః॥పాకభోజనశాలాదామార్గశీర్షశ్చఫాల్గునః । రధ్యాగేహమతే
 దాచనహస్యశ్శుచిరేవతు ॥ పాషాషాధనిషేధస్తుప్రధానగృహపరః॥ నప్ర
 ధానగృహారంభంకుర్యాత్ప్రేషేశుచావపీతితత్ప్రేవోక్తే - జ్యోతిస్తత్ప్రే॥
 పూర్వాపరాస్యంతునభోంత్య పాషేయామ్యౌత్తరాస్యం సహసిద్వితియే ।
 కార్యంగృహంజీవబుధర్తగార్కంసీచాస్తగోజీవసితౌచహితావ్ ॥ రత్నమా
 లాయాం ॥ కర్క-నక్రహరికుంభగతే రే-పూర్వసశ్చిమముఖానిగృహాణి॥తౌ
 లిమేవవృషవృశ్చికయాతేదపీణోత్తరముఖానివదంతి॥ దైవజ్ఞవల్లభః॥శోకం
 ధాన్యంపరచతానిఃపశుత్వంసావ్యప్తినైఃస్వంసంగరంభ్యత్యనాశమ్ । స్వం
 శ్రీప్రాప్తింవహ్నిభీతించలక్ష్మీంకుర్యతైచ్చత్రాద్యగృహారంభకాలే ॥ గర్గః॥
 త్యుగ్రీత్రరామ్యగరాహేణ్యాంపుష్కేమైతేకరత్రయే । ధనిష్ఠాద్వితయేపా
 ష్టేగృహారంభః ప్రశస్యతే ॥ రోహిణ్యాంత్రవణత్రయేదితియగేహస్తత్ర
 యేమూలకేరేవత్యుత్తర ఫాల్గునీష్వరగభేమైతోత్తరాషాధయోః॥ శస్త్రం
 వాస్తుకుజార్క-వర్జితదినోగో కుంభసింహేముఖేకన్యాయాంబుధునేనభశ్శు
 చిసహారాధార్షకేఫాల్గునే॥ కాలాద్యైససత్కుమారః ॥ ఆదిత్యభామవ
 ర్జంతుసర్వేవారాశ్శుభప్రదాః॥ వాస్తుశాస్త్రే ॥ మార్గశీర్షేతథాపాషేవై
 శాఖేశావణేతథా॥ఫాల్గునేచక్రశంవేత్తసర్వనంశచ్చదంభవేత్ ॥ కార్తి

శ్రీమాఘమాసేచైత్రశ్యేష్ఠతథాశ్వినే। మాసాన్యామాధేభాద్రపదేనకుర్యాత్
 త్వర్వథాగృహమ్ ॥ ద్వితియాచతృతీయాచపంచమీసప్తమితథా । త్రయోద
 శీచదశమీపూర్ణాచైకాదశీతథా ॥ షష్ఠ్యంభేశుభాయస్యర్విశేషాచ్ఛక్త
 పక్షగాః ॥ వ్యవహారసారే॥ శిలాన్యాసాదిప్రకర్తవ్యోగృహాణాంశ్రవణేష్యగే।
 పామైహస్తేచరోహిణ్యాంపుష్యాంప్రసృతరాత్రయే ॥ వాస్తుప్రదీపే। అధో
 ముఖైర్భైర్విదధీతఖాతంశిలాస్తథావార్ధ్వముఖైశ్చపట్టమ్। తిర్యజ్జుఖైర్వాసరక
 పాటయానంగృహప్రవేశోష్ఠదుర్భువైశ్చ॥ లల్లః॥ స్నానంచపాకంతయనం
 చభోజ్యంగజాలయం వాజిగృహంధనస్య । దేవస్య పూర్వాదిదిశీక్రమేణ
 మధ్యేనభాభూపనివేశనాయ॥ శిల్పశాస్త్రే ॥ కన్యాసింహేతలాయాంభుజగ
 పతిముఖంశంభుకోణేగ్నిఖాతంవాయుస్యాస్త్రదాన్యం త్వష్టిధనవకరే ఈ
 శఖాతంపదంతి । కుంభమినేచమేషేనిర్వతిచిముఖంఖాతంవాయువ్యకోణేచా
 గ్నేఃకోణేముఖంవైష్ణవమిధునగలేకర్కపేరక్షఖాతమ్ ॥ తత్త్వచింతామ
 ణా ॥ యత్రైర్హ్యంగృహదీనాంద్వాత్రింశద్ధస్తతో ధికమ్ । నతత్రచింతయే
 ద్ధీమాన్లుణానాయవ్యయాదికా ॥ రాజమార్గం॥ ఆయవ్యయామాసశు
 ద్ధింతృణాగారేనచింతయేత్ । శిలాన్యాసాదినోకుర్యాత్తథాగారపురాతనే॥
 వ్యవహారతత్త్వే ॥ నిషిద్ధేష్యపికాలేషుస్వానుకూలేశుభదినే । తృణకాష్టగృ
 హారంభేమాసదోషోనవిర్జయే॥ చండేశ్వరః ॥ పూర్ణాదిత్వప్రమీంయావత్పూ
 ర్వాస్యంవర్జయేద్భూహమ్ । ఉత్తరాన్యంనకుర్వీతనవమ్యాదిచతుర్దశీమ్ ॥ అ
 మావాసాన్యప్రమీంయావత్పశ్చిమాన్యంవివర్జయేత్ । నవమ్యాదౌతథాయా
 వ్యంయావత్పూర్వచతుర్దశీ॥ ధృవంబృహ్మోదవాస్తృత్వాకర్తవ్యంవాస్తురో
 పణమ్। సాయాహ్నవర్జంవివసే రాత్రోత్త్యక్తామహనిశామ్ ॥ వరాహః। ద
 త్తీణపూర్వేకోణేకృత్వా పూజాంశిలాన్యసేత్ప్రథమమ్ । శేషాః॥ ప్రదక్షి
 ణేనస్తంభాశ్చైవంసముత్థాప్యాః ॥ కాలాదర్శే - వాస్తుశాస్త్రే॥ ఖాతేచై
 వశిలాన్యాసేష్టపచక్రంప్రశస్యతే॥ తచ్చక్రంశాంతిరత్నే ॥ చతుర్హస్తప్ర
 మాణంతుఖాత్వాగర్తంసమంతతః। కుంభోదక్షిణేచయేయశ్శాంతిపాఠపు
 రస్సరమ్॥ తతఃఈశానదిగ్భాగేసాక్షతంరత్నపంచకమ్ । సాజ్యంకుంభంస్థిరం
 ముక్త్యావాస్తుపూజనపూర్వకమ్ ॥ కుంభోపరిశిలాన్యాసః కర్తవ్యస్తదనంత
 రమ్ ॥ అగృహప్రవేశః- బృహస్పతిః ॥ నందాయాందక్షిణంద్వాసరభద్రా
 యాంపశ్చిమేనతు । జయాయాముత్తరద్వారం పూర్ణాయాంపూర్వతోవిశే
 త ॥ వసిష్ఠః ॥ కృత్వాశుక్రంపుష్పతోవాషతో ర్కంవిపాగ్రాన్ముజ్యానగ్రతః

పూర్ణకుంభమ్ । హర్ష్యంరమ్యంతోరణస్వితానైః స్త్రీభిస్సగ్నిగీతవా
 దైర్ఘ్యశేచ్ఛవ్యవహరతత్వే ॥ సామ్యాయనేశ్రీవణమార్గపాపేజన్మర్ష
 లగ్నోపవయోదయోనే । వామంతే రేగృహవాస్తుపూజాంకృత్యావిశే
 ద్యేత్తభకూటశుద్ధమ్ ॥ వాస్తుశాస్త్రే ॥ లగ్నాత్పాగదితోదితుద్వద్వా
 రాశీనియోజయేత్ । ఏకమేకంగ్యసేతోక్తే సూర్యంవామంవిచింతయేత్ ॥ వ
 సిష్టః ॥ చంద్రచార్యసితవాసరేషుచశ్రీకరంసుతమహర్థలాభదమ్ । సూర్యసూ
 నుదివసేష్టిగప్రదంకింతుచారభయమత్రనిర్దిశేత్ ॥ రత్నకోశే ॥ పుష్కేధనిపాగ
 మృదారుణేషుస్వామ్యంభువరేత్రమచోత్తరాసు । అక్షిణచంద్రశుభదోస్య
 పస్యతిథావరేకేచగృహప్రవేశః ॥ నారదః ॥ ప్రవేశోమధ్యమోజ్ఞేయస్సామ్య
 కార్తికమాసయోః । మాఘపాల్మనవైశాఖజ్యేష్ఠమాసేషుశోభనః ॥ అక
 పాటమనాచ్చన్నమదత్తబలిభోజనమ్ ॥ గృహంనప్రవిశేద్ధీమానాపదామాక
 రోహితత్ ॥ జ్యేష్ఠఃక్షుద్రగృహపరః । వృద్ధగార్గ్యః ॥ భానోశ్చభామస్యవిహ
 యవారాశూలాదియోగానశుభాన్నవాప । రిక్తాతిథిశ్చపిమృదుధుర్విష్ణేసా
 మ్యాయనేచప్రవిశేద్ధృహణి ॥ రత్నమాలాయాం ॥ తాష్ట్రమిత్రశశిపువ్య
 దైవతాన్యామనంతిమునయోప్పదూన్యధ । మైత్రగేహరతిఘావణాంబరో
 ద్గీతమంగళవిధానమేమచ ॥ రోహిణ్యత్రరాత్రయంచధుర్వాణి, ప్రవేశశ్చవా
 స్తుపూజాంకృత్యాకార్యః ॥ బిర్లోద్ధాతేతథోద్యానేతథాగృహనివేశనే । నవ
 ప్రసాదభవనేప్రాసాదపరివర్తనే ॥ ద్వారాభివర్తనేతద్వత్ప్రాసాదమగృ
 హేషుచ । వాస్తూపశమనంకుర్యాత్పూర్వమేవవిశక్షణఇతిమాత్స్యేక్షేః ॥
 తత్త్రైవ ॥ కృత్యాన్రతోద్విజవరానధపూర్ణకుంభంబద్ధ్యతామ్రదశిపువ్య
 ఫలోపశోభమ్ । దత్వాహరణ్యవసనా తథాద్విజేభ్యోమాంగళ్యశాంతిని
 లయంస్వగృహంవిశేచ్ఛ ॥ గృహ్యాక్తహోమవిధినాబలికర్మకుర్యాత్ప్రా
 సాదవాస్తుశమనేచవిధిర్యక్షః ॥ సంకర్పయేద్దివ్యజవరానధభక్యభోజ్యైశ్శు
 క్లాంబరస్సవ్వభవంప్రవిశేత్సూరూపమ్ ॥ — అధికలివర్త్యాని - బృహన్నారదీ
 యో ॥ సముద్రయాతుస్త్వీకారఃకమండలువిధారణమ్ । ద్విజానామసవర్తాసు
 కన్యాసూపయమస్తథా ॥ దేవరాచ్చసుతోత్పత్తింమధుపర్యేపశోర్వధః ॥ మాం
 సదానంతథాశ్రాద్ధేవానప్రస్థాశ్రమస్తథా ॥ చత్తాతతాయాఃకన్యాయాశి
 పునర్దానంపరస్యచ, దీర్ఘకాలంబ్రహ్మచర్యంసరమేధాశ్వక్షేధకా ॥ మహాప్ర
 స్థాసగమనంగోమేధశ్చశ్రథామఖిః । ఇమాన్థర్మాన్మలీయుగేవర్త్యానాహుర్వ
 నీషిణిః ॥ కమండలుస్సోదకంచకమండలుమిత్యక్షః-వృత్తయోవా, దత్తాదౌథా ॥

ఊహయాఃపునరుద్వాహంజ్యేషాంశంగోవధస్తథాకలౌపంచనకుటీతభ్రా
తృజాయాంకమండలుమితిహేమాద్రావచనాత్ || ఊహయాః || పురాపురుష
సంయోగాన్మృతేదేయేతికేచనత్యాదిభిర్వివాహ్యతోక్తాంహేమాద్రాబ్రా
హ్మే || గోత్రాన్తాతుస్సపిండాచ్ఛవివాహాగోవధస్తథా | నరాశ్వమేధా
మద్యంచకలౌవర్జ్యంద్విజాతిభిః || గోత్రాద్గోత్రజాయాఃపితృష్వసుః మాతృస
పిండాత్ మాతృలాత్తత్రన్యాయావివాహః కలౌనకార్యః - తేనయానితద్వి
ధాయకానితానియగంతరవిషయాని - తథావ్యాసః || తృతీయాంమాతృతః
కన్యాంతృతీయాంపితృతస్తథా | శులేనచోద్వహేష్యంతిపిపాపవిమో
హితాఇతి కలౌతస్నిందామాహ మాతృతస్తృతీయాంమాతృలకన్యామిత్య
ర్థః - ఉక్తంచైతత్ పాక్ - మద్యంస్త్రీభ్యశ్చసురామాచామమిత్యాదినాన్విహిత
తమపివర్జ్యం హేమాద్రాబ్రాహ్మపురాణే || విధవాయాంప్రజోత్పత్తాదేవర
స్యనియోజనమ్ | చాలాయాఃక్షతయోన్యాస్తువరేణాన్యేనసంస్కృతిః || క
న్యానామసవర్ణానాంవివాహశ్చద్విజన్తభిః | ఆతతాయద్విజాగ్రాణాంధ
ర్లయధేనహింసనమ్ | ద్విజస్యాన్యైభృతనౌయాతుశ్శృధితస్యాపిసంగ్రహః |
సత్రతీక్షాచనర్వేషాంకమండలువిధారణమ్ || మహాప్రస్థానగమనంగోసం
జ్ఞప్తిశ్చగోసవే | సౌతామిన్యామపిసురాగ్రహాన్యచనంగ్రహః || అగ్ని
హేమాత్రహవన్యాశ్చలేహేమాలీఢాపరిగ్రహః || వృత్రస్వాధ్యాయసావేత్వ
మద్యసంకోచనంధా | ప్రియశ్చిత్రవిధానంచవిప్రైశాంమరణాంతికమ్ ||
సంసర్గదోషసేయాన్యజహాపాతకనిఘ్నతిః || సంసర్గదోషస్తత్సంగర్గీచపం
చమథిత్యక్తః - స్త్రీయంచ, తదన్యానిమహాపాతకానిబ్రహ్మహత్యాసురాఽగు
రుతల్పనిత్రీణి తేషాంకామకృతానాం మరణాంతికంప్రియశ్చిత్రంవిప్ర
ణాంకలౌనేత్యర్థః - మరణాంతికేహేజాతివధనిమిత్తంద్వదశౌబ్దద్విగుణం
బ్రహ్మవధనిమిత్రచద్విగుణంభవతి - తచ్చతుర్థేనాస్తివిఘ్నతిరితిపిద్ధం
నచాత్మహత్యావిధిసాతద్బుధః తేనహ్యత్మహత్యానిమిత్రవైవ్రవబాధోన
జాతివిధనిమిత్రస్యాభిన్నవిషయత్వాత్ - సంసర్గిణస్తుకావతోపివతస్యై
వోక్తౌమరణాంతికం నాపిస్తేయేతత్రరాజ్ఞోవధకర్తృత్వాత్ తేనతయో
ర్మరణాంతికాభావాత్ - తయోరేవనిఘ్నతిర్వాన్యేషాంత్రయాణాంయు
గాంతరేతుకలౌనిషేధబలాదేవప్రవృత్తిః - ఏతద్విప్రపరం-నక్షత్రయాదేః
తదుక్తంవిప్రైశాంమరణాంతికమితివిశేషోస్తత్రుతేప్రియశ్చిత్రత్యే
జ్ఞేయః || వరాధిపితృభ్యశ్చపశూపాకరణక్రియా | యైరసేతరేషాంతుపుత్ర

తేవనపరిగ్రహః॥ సవర్ణాన్యంగనాదుష్టైస్సంసర్గః శోధితైరపి అయోనాసం
 గ్రహేవృత్తేపరిత్యాగోగురుస్త్రియః॥ పరోద్దేశాన్యసంత్యాగఉద్దిష్టస్యాపి
 వర్జనమ్ । ప్రతిమాభ్యర్చనార్థాయసంకల్పశ్చసధర్మకః॥ అస్థిసంచయనా
 దూర్ధ్వమంగస్పర్శనమేవచ । శామిత్రంచైవవిప్రాణాంసోతు విక్రయణంత
 థా॥ షడ్భక్తానశనేచాన్నహరణంహీనకర్మణః॥ మాధవీయేపృథ్వీచందో
 దయేచ॥ శూద్రేషుచాసగోపాలకులమిత్రార్థసీరిణామ్ । భోజ్యాన్నతాగృ
 హస్థస్యశ్చిథ్తసేవాతిమారతః॥ శిష్యస్యగురుచారేషుగురువద్వృత్తిశీలతా॥ ఆప
 ద్వృత్తిర్విజాగ్ర్యాణామశ్వస్తకతాతథా॥ ప్రజార్థంతుద్విజాగ్ర్యాణాం
 ప్రజారణిపరిగ్రహః । బ్రాహ్మణానాంప్రవాసిత్వంముఖాగ్నిధమనక్రియా॥
 బలాత్కారాదిదుష్టస్త్రిసం గ్రహేలావిధిచోదతః॥ యతేశ్చసర్వవర్ణేషుభిక్షా
 చర్యావిధానతః॥ నవోదకేదశాహంచదక్షిణాగురుచోదతా । బ్రాహ్మణా
 దిషుశూద్రస్యసచనాదిక్రియాపిచ॥ భృగ్వగ్నిపతనైశ్చైవవృద్ధాదిమరణంత
 థా॥ గోత్పత్తిశిష్టేపయసింహతైరాచమనక్రియా॥ ఏతాపుత్రవిరోధేషుసాక్షి
 ణాందండకల్పనమ్॥ యతేస్సాయంగృహత్వంచసూరిభిస్తత్త్వదర్శిభిః॥ ఏతా
 నిలోకగుప్త్యర్థంకలేరాచామహాత్మభిః । నివర్తితానివిద్యద్భిర్వ్యవస్థాపూర్వ
 కంబుడైః॥ సురాగ్రహాన్యతత్కర్తుస్సంగ్రహాన్యవహరకః - నచమద్యంచే
 తిసామాన్యేననిష్కన్యాసేనోపసంహరణివాచ్యం - నిష్కన్యనిష్కత్తిమాత్ర
 ఫలతేన విశేషానపేక్షత్యాత్ - నహింసాన్యశిష్యస్యనబ్రాహ్మణంహన్యాది
 త్యనేనోపసంహరే హింసాంతరస్యాదోషత్వాపత్తేస్సనిరూపితంచైవధేమా
 ద్రిణాన్యత్రేత్యుపరమ్యతే- సురాగ్రహస్యోద్దేశ్యస్యసాత్రామణివిశేషణావి
 వక్ష్యమావాజపేయేపిషేధః- సాత్రామణ్యాంతుపయోగ్రహవాస్సురిత్యా
 పస్తంబోక్తైర్వైకవికపయోగ్రహైరప్యధికారః - వాజపేయతుతత్ప్రా
 మానాభావాత్ - సోమసురయోసహత్యాగేనాంశేసురాద్రవ్యత్వాత్తత్ప్ర
 త్యక్షతయాయాగనామతేనతాంవిना సంజ్ఞాయోగాత్ కలౌనాధికారణి
 యుక్తంప్రతీమః - త్రికాండమండనాదిలిఖనంతునిర్ములమనాకరంచ - పృత్యే
 తి॥ ఏకాహాబ్రాహ్మణశ్చుద్దేశ్యోగ్నివేదసమన్వితభిక్షకః - అద్యస్యాశాచ
 స్యసంకోచోనతస్యపిఘ్నార్థప్రాభృగ్నిపతనాద్యతే ఇత్యుక్తస్యప్రా
 యస్మిత్తస్యవిధానం ఉపదేశికలౌకతైవలిప్యతే ఇతివ్యాసోక్తే- పతితసం
 సర్గేదోషసత్వేపిపాతిత్యంనేత్యర్థః - అన్యథాసంసర్గశోధితైరపితివిరోధా
 పత్తే- స్తేయభిన్నేమహాపాపేరహస్యకృతప్రాప్యస్మిత్తంనేత్యర్థః-సవర్ణా

న్యాససర్వాత్మత్రియాదిస్తయాదుష్టే అయోనాశిష్యాదాచత్రసస్తుపరిత్యా
జ్యాశిష్యగాగురుగాచయేత్యుక్తస్యాగః - పరోద్దేశేనచాప్తానాద్యర్థం
త్వత్వాగః యద్వాపరోద్దేశాత్త్వత్వాగోగోదానంమనసాపాత్రమద్విశ్వేత్యు
క్తం - ఉద్దిష్టస్యోక్తస్యవర్జనం ప్రతిగ్రహానమర్థోపేత్యుక్తం - వేతనగ్రహ
ణేనప్రతిమాపూజా || సాస్యశౌచకాలాద్విజ్ఞేయంస్పర్శనంతుత్రిభాగత్యుక్త
స్పర్శః, వడితి|| ఉపోషితస్త్రిహంస్త్రిత్వాధాన్యమచాప్తానాద్ధరేదిత్యుక్తమ
న్నచార్యం-ఆపదితౌత్రాద్విప్రతిః-ముఖేనైవధమేదగ్నిమిత్యుక్తంధవనం|| ద
శాహేనైవశుద్ధేతథూమిష్టంచనవోదకమిత్యుక్తోదశాహః-గురవేతవరంద
త్వేత్యుక్తాదక్షిణాశూద్రేషుదానగోపాలేతికందూపకంప్రసేహపకంప్రయ
చ్చదుగ్ధేనపాచితమ్| ఏతాన్యశూద్రాస్యధుజోభోజ్యానిమనరబ్రవిషిత్వపరా
ధేనుమంతూక్తాశూద్రస్యపాకక్రియా || ఏతాపుత్రపివాదేతుసాక్షిణాంత్రిప
ణోదమిత్యుక్తః సాయంగృహత్వంవిధూమేనన్నముసలేత్యుక్తం-పుర్వీచం
ద్రేణేతు|| అటంతిననుధాంవిపాగ్రిపుథివీదర్శనాయచ | అనికతాహ్యనాహ
రాయత్రసాయంగృహస్థులేదతివిష్టుపురాణోక్తోనపిద్ధః - తేనజ్ఞాతశీలపాం
థాదేశాన్రిధాదావనియోగోనకార్యః కలావిత్యర్థఉక్తః - ఏతానివర్త్యానీ
త్యర్థనిగమః|| అగ్నిహోత్రంగవాలంబంసన్నాస్యసంపలమైత్యుక్తమ్ | దేవరా
చ్చనుతోత్పత్తికతౌపంచవివర్జయేత్|| అగ్నిహోత్రంతదర్థసమాధానం-ఏత
చ్చసర్వాధానపరం|| అర్థాధానంస్తృతాశౌతస్సాత్తాగ్నిస్థుస్సృగక్యతిః|
సర్వాధానంతయోరైక్యశృతిఃపూర్వయుగాత్రయేతి తౌగాక్షీవచనాదిస్తృ
తిచంద్రికాయాం-ఏతేన|| చత్వార్యబ్రహ్మసాణిచత్వార్యబ్రహ్మతానిచ| కలేర్య
దాగమిష్యంతితదాత్రేతాపరిగ్రహః || సన్నాస్యసచ్చనకర్తవ్యచాప్తానాద్యేన
విజానతేతివ్యాసవచనంవ్యాఖ్యాతం - సర్వాధానేపివిశేషమాహదేవలః||
యావద్వర్ణవిభాగోస్తియావద్వర్ణఃప్రవర్తతే| సన్నాస్యసంచాగ్నిహోత్రం
చతావతు-ర్యాతు-రౌయగేఇతి || అత్రపూర్వయుగాశ్రితేతితౌగాక్షీవా
క్యేపూర్వయుగానికృతాదీనీత్యేకోగ్ధః - అన్యేతుయుగస్యపూర్వంకలేః పూ
ర్వోభాగః- సచత్వార్యబ్రహ్మసాగ్రీణీతిపూర్వోక్తవాక్యాచ్చతుశ్చత్వారింశ
చ్చతవర్ణావచ్చిన్నఃతస్మిన్ భాగేసర్వాధానంకార్యం - తదుత్తరంతుయావ
ద్వర్ణవిభాగోస్తీతివాక్యాత్ వర్ణవిభాగపర్యంతమర్థాధానమిత్యాహుస్స
న్నాస్యసప్రీదండః|| ... .. *

ఇతిశ్రీమత్ర-మలాకతకృతనిర్ణయసింధా, కలివర్త్యానిసమాప్తాని

శ్రీ రస్తు.

నిర్ణయసింధుః, తృతీయపరిచ్ఛేదే
శ్రాద్ధనిర్ణయప్రారంభః .

నానానిబంధవైమత్యభాగంత చిత్రోద్దిధిర్వయా ।

కమలాకరసంక్షేపక్రియతే శ్రాద్ధనిర్ణయః ॥

తత్సర్వరూపమాహాస్పదీ చంద్రోదయమరీచిః ॥ ప్రేతంపితౄంశ్చ
నిర్దిశ్యభోజ్యంయత్ప్రియమాత్మనః । శ్రద్ధయాదీయతేయత్రతచ్ఛ్రాద్ధంపరికి
రితమ్ । బ్రాహ్మణస్త్వికారాంతశ్చతుర్థ్యంతపదోషసితప్రాద్యుద్దేశ్యకస్యా
గః శ్రాద్ధమిత్యర్థః - తత్రయద్యపి హుమపిండభోజనాని ప్రధానమితి హేమా
దిః ॥ శూమశ్యపిండదానంచ తథా బ్రాహ్మణభోజనమ్ । శ్రాద్ధశబ్దాభిధే
యంస్యాదేకస్మిన్నాపచారికమితి ॥ శ్రీధరశ్చ తథాపి క్వచిద్విశేషంవత్సావః -
నిమిత్తభేదభోజనస్యపిండానాంవానిషేధోనప్రాధాన్యంవిరుద్ధి - ఆసోమ
యాజినోదధిపయోయాగవత్ - యచ్చశూలపాణిః ॥ నిత్యశ్రాద్ధమచైవంస్యా
దర్శ్యపిండవివర్జితమితి - హరితీయేనిత్యశ్రాద్ధమఘాదా పిండనిషేధోస్తి సచ
ప్రాప్తివినాసః - సచాతిదేశంవినాప్రాప్తిః - సచీంకత్యేనవినాతిదేశః ప్రధా
నస్యాసతిదేశాత్ సప్రమేదపకారకభ్యేనాతిదేశోక్తః - తేనభోజనంప్రధా
నంపిండోంగం - పిండదానమాత్రవిధిస్త్వంగఘాతాత్ - త్కాంతరమేవప్రక
రణాంతరన్యాయాదితీతన్న ॥ జాతశ్రాద్ధేనదవ్యాత్తుపకావన్నంబ్రాహ్మణే
ష్యపి సపక్వంభోజయేద్విప్రాన్ సచ్చద్రోషికగాచనేత్యాద్యైర్జాతశ్రాద్ధ
శూద్రశ్రాద్ధాదాభోజనస్యేషేధేనాంగత్వాపత్తేః - సతాపశాకరోతీతివ
దుపజీవ్యవిరోధేన వికల్పపత్తేశ్చ - తేనశ్రాద్ధశబ్దాభిధేయత్యేనోభయ
ప్రాప్తానిషేధః - పర్యుదాసోవాదీషీతోనదదాతి సబహుతి నాసోమయా
జీనన్నయేదితదితతత్త్వం - ధర్మప్రదసేషి ॥ యజుషాంపిండదానంతుబహ్వృ
చానాందివిజార్చనమ్ । శ్రాద్ధశబ్దాభిధేయంస్యాదుభయంసామవేదినామ్ ॥ త
చ్చపితౄణాం యజేత పితౄభ్యోదద్యాదిత్యభయప్రయోగదర్శనాద్యాగదానో
భయాత్త్యకంపితరోదేవతాభిషిక్రదేశ్యకత్వాద్యాగత్వం, విప్రాపేతుయా
చదానత్వమిత్యవిరుద్ధం - ఏతేనసాయంయాగః - తేనతోద్దేశేనత్యాగోయా

గః-యాగోద్దేశ్యావశేవతేత్యాత్మాశ్రయాదితిగాడమతమపాస్తం-వైధశబ్ద
విశేషోద్దేశ్యత్వస్యతస్యేదమిన్వత్వారోపప్రతియోగిత్యస్యవాదేవతాత్వా
త్-తత్త్రైవసుమంతః॥శ్రాద్ధాత్పరతరంగాన్యచ్ఛ్రేయస్కరముదాహృతమ్॥
అదిత్యపురాణోన్యసంతపితర శ్చ తిక్యత్వామనసియానరః । శ్రాద్ధంనకురుతేత
త్రతస్యగ క్తంపిబంతితే ॥ తద్భేదానాహవిశ్వామిత్రః ॥ నిత్యంనైమి త్రికంకా
వ్యంవృద్ధిశ్రాద్ధంసపిండనమ్ । పార్వణంచేతివిజ్ఞేయంగోష్ఠ్యాంశుభ్యర్థమష్ట
కమ్॥కర్మాంగంసపమంప్రోక్తంవైవికంఢశమంస్తృతమ్ । యాత్రాస్వీకాద
శంప్రోక్తంపుష్కర్థంద్వాదశంస్మృతమితి ॥ ఏపాంలక్షణానిభవిష్యే॥అహ
స్యహనియచ్ఛ్రాద్ధంతన్నిత్యమితికీర్తితమ్ । వైశ్వదేవవిహీనంతదశక్రాపుద
శేనతః॥ఏకోద్దిష్టంతుయచ్ఛ్రాద్ధంతన్నిమి త్రికముచ్యతే । తదప్యదైవంకర్త
వ్యమయుగ్ధాన్సోజయేద్ద్విజాన్॥ కామాయవిహితంకావ్యమభిప్రేతార్థసి
ద్ధయే॥పుష్కాయత్రియతేశ్రాద్ధంవృద్ధిశ్రాద్ధంతదుచ్యతే॥గంధోదకతిలైర్య
క్తంకుర్యాత్పత్రపతప్తయమ్ । అర్హ్యాగ్ధంపితృపాత్రేషుప్రేతపాత్రంస
సేచయేత్॥యేనమానాభిదావ్యాభ్యామితీ జ్ఞేయంగపిండనమ్ । నిత్యేనతల్వ
వేషంస్యాదేవోద్దిష్టంస్త్రియాఅపి ॥ ఏతదుభయమేవస్త్రియాః - తేనస్త్రిక
ర్తృకంస్త్రింప్రదానకంజేత్యుభయనియమభిత్కల్పతరుః ॥ అమావాస్యా
యాంయత్క్రియతేతత్పార్వణమిత్స్మృతం క్రియతేనాపర్వణీయ త్తత్పార్వ
ణమితిస్థితిః-అత్రపర్వణచతుర్దశ్యమమిచైవఅమావాస్యాచపౌర్ణిమాపర్వాణ్యే
తానిరాజేంద్రరవినంక్రమణంతేతివిష్ణుపురాణోక్తంసంక్రాంత్యాది ॥ గో
ష్ఠ్యాంయత్క్రియతేశ్రాద్ధంగోష్ఠీశ్రాద్ధంతదుచ్యతే । ఒహూనాంవిదుషాం
సంపత్సుఖార్థంపితృస్మృతయే ॥ క్రియతేశుద్ధయేయత్తుచ్రాపృణానాంతుభో
జనమ్॥శుద్ధ్యగ్ధమితతత్ప్రోక్తంవైనతేయషిషిభిః ॥ నిషేకకాలేసోమేచసీ
మంతోన్నయనేతథా । జ్ఞేయంపుంసవనేచైవశ్రాద్ధంకర్మాంగమేవచ ॥దేవా
నుద్దిశ్యయచ్ఛ్రాద్ధంతత్తుదైవికముచ్యతే । గచ్ఛన్దేశాంతరంయస్తుశ్రాద్ధం
కుర్యాత్తుసర్పిషా॥ యాత్రార్థమితితత్ప్రోక్తంప్రవేశేచసంసంధయః॥శరీరంప
చయేశ్రాద్ధమగ్ధోపచయఏవచ॥పుష్కర్థమేతద్విజ్ఞేయమాపచాయకముచ్యతే
గోష్ఠ్యాంశ్రాద్ధకర్తృసముదాయే సంఘాయసామగ్రిసంపాదనేనశ్రాద్ధమి
త్యేగ్ధం-యుగపత్తిర్థాదిప్రాప్తావిదుషాంశ్రాద్ధంసంపదాసుఖార్థంభిన్నపాకా
శక్తౌ బహుపితృశ్రాద్ధమేకః కుర్యాదిత్కల్పతరుః శంభధరశ్చశుద్ధిశ్రాద్ధం
ప్రాయశ్చిత్తాంగమితిమైథిలాః - అత్రపార్వణైకోద్దిష్టపుష్కర్థంపిండీకరణాత్

కంచతుర్విధమేవముఖ్యం-తస్యైవావాయంప్రపంచః - అథశ్రాద్ధదేశాః-మనుః
 శుచిదేశంవివిక్తంతుగోమయేనోపలేపయేత్ । దక్షిణాప్రవణంచైవప్రయ
 త్నేనోపపాదయేత్ ॥ పుర్వీచందోద్రయః-ష్ణుధర్మే ॥ దక్షిణాప్రవణేచేశేతి
 ర్ద్వాదోచగృహేపివాభూసంస్తారాదిసంయుక్తైశ్రాద్ధంకుర్యాత్ప్రియత్వతః
 తత్రైవప్రభాసఖండేతిర్థాదష్టగుణంపుణ్యంస్వగృహేదపతశ్చభౌభారతే॥
 తస్యదేశాఃకురుక్షేత్రంగయాగంగాసరస్వతి । ప్రభాసంపుష్కరంచేతేషు
 శ్రాద్ధంమహాఫలమ్॥సాగండే ॥ తులసీకాసనచ్ఛాయాయత్రయత్రభవేద్ద్విజా
 తత్రశ్రాద్ధంప్రదాతవ్యంపితౄణాంత్వప్రిహేలేవ ॥ మ-ధిపీయేశాద్ధౌషక్ర
 మేవ్యాసః ॥ మహాబాధాప్రయాగేచకాశ్యాంచకురుజాంలే ॥ శంఖాగం
 గాయమునయోస్తీరేపయోష్యమరకంటకే । నర్మదాబాహుదాతీరేభృగు
 లింగేహిమాలయే॥గంగాద్వారేప్రయాగేచనైషిషేపుష్కరేతథా । సన్ని
 హత్యాంగయాయాంచదత్తమత్యయతాంప్రజేత్ ॥ అపిజాయేతసోస్త్యాకం
 కులేకశ్చిన్నరేత్రమః । గయాశీర్షేపేశ్రాద్ధంయోనోదద్యాత్సమాహితః॥ఏ
 వ్తవ్యాబహవఃపుత్రాయద్యేకోపిగయాంప్రజేత్ । యదేతవాశ్వమేధేనసీలం
 వాప్యషముత్సృజేత్ ॥ అదిత్యపురాణే ॥ పంచక్రోశంగయాక్షేత్రంక్రోశమే
 కంగయాశిరః । మహానద్యాఃపశ్చిమేనయావద్భుధ్రోగిరిః॥ ఉత్తరేబహ్మ
 యూపస్యయావద్క్షిణమానసమ్ । ఏతద్ధయాశిరేనామత్రిషులోకషవిశు
 తమితి॥శూలపాణౌబృహస్పతిః ॥ గంగాయాంధర్మపృష్ఠేచసరసిబహ్మణస్త
 థా॥గయాశీర్షేక్షయవపేపితౄణాంధత్తమత్యయమ్ ॥ ధర్మార్జ్యంధర్మపృ
 థ్తంధేనుకారణ్యమేవచ । దృష్పైవైతాసిపితౄణాంశ్చచ్చిన్వంతాన్వితముద్ధరే
 తే ॥ త్రిస్త్రలీసేతాదాయవీయే ॥ శమిషత్రప్రమాణేనపిండంద్యాదయాశిరే
 ఉద్ధరేత్సప్తగోత్రాణికులమేకోత్తరంశతమ్ ॥ సప్తగోత్రాణితు ॥ పితామా
 తాచభార్యాచభౌనిదుహితాతథా । పితౄనూతృప్వసాచైవసప్తగోత్రాణి
 వైవిదురితి॥ఏషాంగోత్రాణామేకోత్తరశతంకులంపురుషాభ్యర్థ్యః - తేహ
 క్తాస్తత్రైవ॥తత్త్వానించతస్యపాద్యాదవైకాదశాదశః । అష్టాపతచగోత్రా
 ణాంకులమేకోత్తరంశతమ్ ॥ తత్త్వానిచతుర్వింశతిః - తేచద్యాదశపూర్వా
 ద్యాదశపరాః-ఏవమక్రమే-ప్రయోగపాఠిజాతేపాద్యే ॥ సాలగ్రామమయే
 ముద్రాసంస్థితాయత్రకత్రచిత్ । వారాణస్యాంయవాధిక్యంసమంతాద్యోజ
 నత్రయమ్॥తథా॥యత్కొంచితైవైతృకంకుర్యాత్సపిండంవాతదంతికే । విష్ణులో
 కంసఃశ్చేతులభలేశాత్వతంపదమ్॥తత్రైవవారాహే॥చక్రాంకస్యతుసాన్ని

ధ్యంయత-ర్మక్రియతేనరైః । స్నానందానంతపశ్చాద్ధ్యంసర్వమక్షయతాం
 ప్రణేత్ ॥ అథసిద్ధిదేశః- పృథ్వీచంద్రోదయేస్థాండే ॥ త్రిశకోర్వర్జయేద్దే
 శంసర్వందావదశయోజనమ్ । ఉత్తరేణమహానద్యాదక్షిణేనతీటకా ॥ దేశ
 స్త్రైశంకవోనామశాస్త్రధకర్మణివర్జితః॥ వాయుపీయ ॥ ప్రసప్తాశ్రమధర్మాశ్చ
 దేశావర్త్యాఃప్రయత్నతః॥ యమః ॥ యాతుంకృషిహతంక్షిన్నంసంకీర్త్యాప్తగం
 ధికమ్ । దేశంశ్వేష్యజ్వలంచవర్జయేచ్ఛాస్త్రధకర్మణి ॥ తత్రైవశంఖః॥ గోగజా
 శ్వాదిజుష్టేషుకృత్రమాయాంతధాభుషి । సకుర్యాచ్ఛాస్త్రధమేతేషుపారకా
 సుచభూమిషు ॥ యమః ॥ పరకీయేప్రదేశసుపితౄణాంసర్వపేక్షయః । త
 ద్భూమిస్వామిపృథ్వీశ్చాస్త్రధకర్మవిహస్యతే ॥ బ్రాహ్మభారతయోరపి ॥ పరకీ
 యగృహేయస్తుస్వాపితౄణామతర్పయేద్భూమి । తద్భూమిస్వామినస్తస్యహరంతి
 పితరోబలాత్ ॥ అగ్రభాగంతతసేభ్యోదద్యాన్మూల్యంచజీవతమ్ ॥ శాస్త్రధర్మా
 తామగ్రభాగంశాస్త్రధంతదసర్వతాంశూచ ॥ తాంత్రమూల్యమితకచిత-మో
 డశీసింహేబాంధవానామపిసింహాక్షైః - యేబాంధవాబాంధవావేత్యాః ॥ २ ॥
 బాధాపత్రేచ్ఛ - నామగోత్రపూర్వంశాస్త్రధనిషేధో నాస్యత్రేతిగోఽః - వి
 ప్రాసుతస్యకూద్రాపుత్రశాస్త్రధనిషేధో నాస్యత్ర అన్నదానంచాన్యత్యగా
 తువర్వంకార్యమితిమైధిలాపిన్న, అగ్రభాగస్యశాస్త్రధరవ్యమానాభావాత్
 అన్నదానేచనిషేధాభావాత్ - త్యాగాతువర్వంకరణేనంగేనవ్యవధానాప
 త్తేః ॥ అంగత్వేచమానాభావాత్ ఇదంచస్వావ్యనజ్ఞాభావేతదుక్తంతత్రైవ
 బ్రాహ్మీస్వమలిప్తేషుశేషేషుసేవ్యనజ్ఞాపితేషుచ । శాస్త్రధమేతేషుదాత
 వ్యంబర్జ్యమేతేషునోచ్యతే ॥ కిరాతేషుకలింగేషుకౌంజేషుషసేవ్యపిసింధోరు
 త్రరకూలేషుసర్వదాయశ్చదక్షిణే॥ పూర్వేణకరతోయాయానదేయంశాస్త్ర
 ముచ్యతే ॥ ఇదంకావ్యవిషయమన్యధాతత్రత్యానాంసర్వత్రాధాకరణాపత్రైః
 సర్వదాదక్షిణేషువాదః స్థాండే ॥ సహ్యాన్యచోద్భవోయత్రయత్రగోదావదీనది
 పృథివ్యామపికృత్యాన్యంసప్రదేశోఽతిపావనః ॥ పరకీయత్వాదవాదది
 త్యపురాణే ॥ అటవీపర్వతాఃపుణ్యానదీతీరాణియానిచ । సర్వాన్యస్వామికా
 న్యాహుర్మహితేషుపరిగ్రహః ॥ వనానిగిరియోనద్యస్తీర్థాన్యాయతనానిచ ।
 దేవభూతాశ్చగర్భాశ్చసావ్యవ్యంతేషువిద్యతే ॥ స్మృతీసాంశానైకవాసానచక్షి
 పేనాంతరిక్షేకదాచన । శ్రుతిస్మృత్యదితంకర్మసకుర్యాదశుచిఃకవచిత ॥ ది
 వోదాసీయే ॥ క్షేచ్ఛదేశేపధారాత్రాసంధ్యాంపిప్రవర్జితః । సశాస్త్ర
 మాచరేద్విద్వాన్నచాకాశేకథంచన ॥ - అధశాస్త్రకాలాః - తేచసంక్రాంతి

యగదిమహాలయాదయః పామ్రేణపూర్వపరిచ్ఛేదద్వయేఉక్తావప కేచి
 త్రాచ్యంతే. పృథ్వీచంద్రోదయేవృద్ధపరాశరః || శ్రాద్ధంవృద్ధావచంద్రభాచ్చ
 యాగ్రహణసంక్రమే | నవోదకేనవాన్నేచనవచ్చన్నతథాగృహే || నవైత్యవే
 షుచేహంతేపితరోహిషఘాస్వపి | పితరః స్పృహయంత్యన్నమప్తకాసుమ
 ఘాసుచేతిశాతాతపపారః - నవోదకేనవకూపవాప్యాదావితకేచిత్ - వర్షో
 పక్రమేఆర్ద్రాస్రవేశఇతిగాడాః - నవాన్నశ్రాద్ధేవిశేషోజ్యోతిషే || జ్యేష్ఠాశే
 షార్ధగేసూర్యేమృగనేత్రానిశాత్మకే | నవావైర్భజనశ్రాద్ధంజన్మచంద్ర
 తిథౌనవ || ఆశ్లేషాకృత్తికాజ్యేష్ఠామూలాజపదగేషుః | గురుభామదిసేరిక్తే
 తిథౌనాద్యాన్నవోదసమ్ || తత్రైవ || వృశ్చికేశుక్లపక్షేతునవాన్నంశస్యతే
 బుధైః || అతఃకృష్ణపక్షేసేతిగాడాః - మైథిలాస్తు || అకృతాగ్రయణంచైవధాన్య
 జాతంనరోత్తమఇతివారాహుకైః ప్రతిధాన్యంశ్రాద్ధమాహుః - తన్న-జాత
 పదస్యశ్రాద్ధయోగ్యసమూహపరత్వాత్ - హేమాద్రాజాతాకర్ణ్యః ||
 గ్రహూపరాగేచసంతేచజాతేపిత్ర్యగయాయామయనద్వయేచ | నిత్యంచ
 శంఖేవతతైరపద్యేదత్తుభవెన్నిష్ఠసహస్రతుల్యమ్ || శంఖంప్రాహురమావా
 స్యాంతీణవంద్రాంద్విజోత్తమాః | అప్తకాసుభవేత్పద్మంతత్రేదత్తంతథాతు
 యమ్ || తత్రైవశంఖః || యదావిష్టిర్వ్యతిపాతోభాసువారస్తథైవచ | పద్మకం
 నామతతోప్రీతమయనాచ్చచతుర్గుణమ్ || యజ్ఞవల్క్యః || అమావాస్యాష్టి
 కావృద్ధిః కృష్ణపక్షోయనద్వయమ్ | ద్రవ్యంద్రావృణాసంపత్తిర్విషవత్సా
 ర్యసంక్రమః || వ్యతిపాతోగజచ్ఛాయాగ్రహణంచంద్రసూర్యయోః || శ్రాద్ధం
 ప్రతిరుచితైచ్చవశ్రాద్ధకాలాః ప్రక్రితాః || కృష్ణపక్షస్సోష్ఠిశాకేనాపరప
 తుంనాతిక్రమేత్ మాసిమాసివాశసమితిశ్రుతేః - ఉద్ధ్వంవాచతుర్థాయద
 హస్సంపద్యతేముతేచతుర్థీమితికాత్యాయనోక్తేః - మాసిమాసికార్యమపర
 పక్షస్యాపరాహ్ణః శ్రేయానిత్యంస్తంభోక్షేచ్ఛ - వీస్సయాసర్వకృష్ణపక్షేషు
 నిత్యంతనోపసంహారాన్తహాలయపరత్వంపరాస్తం - అత్రప్రత్యహంపంచ
 మ్యాదియదహస్సంపత్తిర్వేతిత్రయః పక్షోయదైకదినేశ్రాద్ధం తదాదార్శం
 పృథగేవయాజ్ఞవల్క్యనామావాస్యాయాః పృథగ్విశేషాత్ - ఏతేనకృష్ణపక్షే
 యదహస్సంపద్యతే - అమావాస్యాయాంతువిశేషేణేతినిగమోక్తేర్గుణోప
 రపక్షశ్రాద్ధస్యామావాస్యేతిశూలపాణిమతమప్యపాస్తం - అశక్తోదర్శేనా
 పిమాసిశ్రాద్ధసిద్ధిః తినారాయణవృత్తిః - నిరగ్నికానాంస్కింఛిదిసేఅపితా
 గ్నోస్తుదర్శేషః || నదర్శేనవిగాశ్రాద్ధమాహితాగ్నిర్విజన్మనభిమనూక్తేః

సర్వకృష్ణపక్షాశక్తామాత్యే || అనేనవిధినాశ్రాద్ధంత్రిరబ్జన్యేహనిర్వపేత్ ||
 కన్యాకుంభపృష్ఠస్థేరేకృష్ణపక్షేచసర్వదా || కరోగ్మి || అహితాగ్నేస్సంవ
 త్సరేత్రిశ్శ్రాద్ధనియమఇతిచేవలః || అనేనవిధినాశ్రాద్ధంకుర్యాత్సంవత్సరం
 సకృత్ | ద్విశ్చతుర్వయథాశ్రాద్ధంమాసేమాసేదిసేదిసే || కృష్ణపక్షేషి
 మహాలయస్యశ్రేష్ఠత్వంతచోక్తంపాక్ - వ్యతీపాతేవిశేషమాహహేమా
 ద్రాశంఖః || ఫలంలక్ష్యముత్పత్తాభ్రమణేకోటిరుచ్యతే | పతనేతతోట్య
 స్తుపాతేవైదత్రమత్యయమ్ || జ్యోతిశ్శాస్త్రే || ద్వావింశతిస్త్రోతృతాభ్రమ
 తేదైవవింశతిః | పతనేదశనాద్యస్తుపతితేనప్రనాడికాః || అంత్యోదవ్యవ్యతీ
 పాతాపాగ్నికృతాహేమాద్రామాగ్నింధేయః || యదాచశ్రోత్రయోభ్యేగ్ని
 హంవేదవిదగ్నిచిత్ | తేనైకేనాపికర్తవ్యంశ్రాద్ధంచవిసువచ్ఛభమ్ || ఇదం
 చాపిండంకార్యమితిహేమాద్రిః-ఏతజ్జీవప్రిత్యకోపికుర్యాత్ || ఉద్వాహేపుత్ర
 జననేపిత్యేస్త్రాన్యంసామికేమఖే | తీర్థేచప్రహరణియాతేషదేతేజీవతఃపితు
 రితిమైత్రాన్యణీయపరిచ్ఛేదే-తిథివిశేషేఫలవిశేషోయాజ్ఞవల్క్యనోక్తః ||
 కన్యాకన్యావేదిసశ్చఫలూవైవసత్సుతానపి | రూప్యతంకృషించవాణిజ్యంద్విశ
 క్షకశఫాంస్తథా || బ్రహ్మవర్చస్వినంపుత్రాన్ స్వర్గరౌప్యేనకుస్యకేజ్ఞాని
 త్రైవ్యంసర్వకామానాప్నోతి శ్రాద్ధదస్సదా || స్రవణప్రభృతీష్యేకాం
 వర్ణయత్వాచతుర్థమ్ || ఏతాః కృష్ణపక్షస్త్రావ- మహాలయేతథలభూషేతి
 పృథ్వీచంద్రోదయః - పార్శ్వమాస్యాంహేమాద్రాపితాషహః || అమావా
 స్యావ్యతీపాతేపార్శ్వమాస్యప్రకాసుచ | విద్యాశ్శ్రాద్ధమకుర్వాణోనరకప్ర
 తిపద్యతే || ఏతన్మాఘ్యాదిపరం || వ్రీహిపాకేచకర్తవ్యంయవపాకేచపార్థివ |
 పార్శ్వమాసీతధామాఘీశ్రావణీచనృపాత్రమ || పోష్ఠపద్యావతీతాయాంత
 థాకృష్ణత్రయోదశీఏతాంస్తుశ్రాద్ధకాలావైవసిత్యానాహప్రజాపతిరితివిష్ణు
 ధర్మోక్తేవిష్ణుః-మాఘీపౌష్ఠపద్యార్ధవంకృష్ణాత్రయోదశీతిత్రమాఘీపా
 ర్శ్వమాసీతికల్పతరుః శ్రావణ్యార్ధవపిమఘాయోగసంభవాత్రయోదశీవిశే
 షణమితిగౌడాః- సక్షత్రేష్వపియాజ్ఞవల్క్యః || స్వర్గంహ్యపత్యభోజశ్చశ్రావ్యం
 త్రేత్రంబలంతథా | పుత్రాన్త్రైవ్యంచసౌభాగ్యంసన్నిధింముఖ్యతాంశుభ
 మప్రవృత్తచక్రతాంవావివాణిజ్యప్రభృతీనపిఅరోగిత్వంయశోవీతశోకతాం
 పరమాంగతిమ్ || ధనంవేదాన్నిషక్సిద్ధింకుశ్యంగవశ్యజావికమ్ | అశ్వనా
 యశ్చవిధిపద్యశ్రాద్ధంసంప్రయచ్ఛతి || కృత్తికాదిభరణ్యంతంసకామానాన్
 పుష్పయాదిమాన్ || ఫలాంతరార్యాపిమహాభారతేకాగ్నాగ్నేక్షేయాని-మా

ధనియేనరీవివిక్తైకాదివసుషేమశ్రీధ్యాయులమితంక. విద్యుంధా
మయోగేషత దేవభలమవ్యతే॥ బృహస్పతిః॥ అర్హ్యంవైవసూభాగ్యంశక్తి
కాంబంపరాజయమ్ ॥ సర్వానామాస్మియాంవిద్యాధనమాయుర్యథాక్ర
మమ్ ॥ సూర్యాదిదివసేషేవతచ్చాగ్నిధృక్పల్లభతేఫలమ్ । బవాదికరణేష్వేత
చ్చాగ్నిధృక్పల్లభతేఫలమ్॥ అన్యానిచవల్లవతిశ్రీధ్యాదీనిపాగ్నికానిమారగం
దేయపురాణే॥ శ్రీధర్మద్రవ్యసంపత్తైతథాదుస్వప్నదర్శనే । జన్మరేగ్ర
హపీడాసుశ్రాద్ధంకుర్వితచేచ్ఛయా॥—అథశ్రీధర్మాధికారిణః - చంద్రికా
యాంసుమంతుః ॥ మాతుఃపితుఃప్రకున్వితసంస్థితస్యారసస్సుతః॥ మైత్ర్యమేధిక
సంస్కారంమంత్రపూర్వకమాహృతః ॥ తత్రైవహేమాద్రాశంఖః॥ పితుః
పుత్రేణకర్తవ్యాపిండదానోదకక్రియా । పుత్రాభివేతుపక్షిస్యాత్తదభావే
తుసోదరః ॥ అత్రయద్యపిపుత్రపదం షేత్రజాదిద్వాదశవిధపుత్రపరం- తే
చద్వాదశపుత్రాయజ్ఞవల్క్యేనోక్తాః ॥ ఔరసోధర్మపత్నిజస్తత్సనుఃపు
త్రికాసుతః । షేత్రజః షేత్రజాతస్తుసగోత్రేణేతరేణవా॥ గృహేప్రచ్ఛన్న
ఉత్పన్నోగూఢజస్తుసుతఃస్తృతః । కాసీనకస్యకావాతోమాతామహసుతః
స్తృతః ॥ అక్షతాయాంక్షతాయాంవాజాతఃపాసస్థవస్తథా । దద్యా
న్మాతాపితావాయంసపుతోదత్రకోభవేత్ ॥ క్రీతశ్చతాభ్యాంవిక్రీతః కృ
త్రిమస్యాత్సన్వయం౪తః । దత్తాన్మాతుస్సన్వయంచత్తోగచ్ఛేవిన్నస్సహౌ
ఢజః॥ ఉత్సృష్టోగృహ్యతేయస్తుసోపవిద్ధాభవేత్సన్వః । పిండదోంశహరశ్చై
షాంపూర్వాభావేపరఃపరశ్చి॥ తథాస ॥ యత్రారేతరేషాంతుపుత్రత్వేన
పరిగ్రహశ్చిహేమాద్రావాదిశ్యపురాణే కలావితరేషాంపుత్రత్వేనపైధా
దారసదత్తకపరమేవ- యద్యపిపిండదోంశహరశ్చైషాంపూర్వాభావేపరః
పరశ్చియాజ్ఞవల్క్యైక్తేరారసాభావేదత్తకప్రాప్తిః-తథాప్యారసాభావే
పాత్రస్తదభావేప్రపాత్రస్తదభావేదత్తకాదయశ్చిత్తేషాం- పుత్రేణలోకా
న్వయతిపాత్రేణానంత్యమశ్నుతే । అథపుత్రస్యపాత్రేబ్రహ్మస్యాప్నోతివిష్ట
పమతిజీమూతవాహనధృతవసిష్టహరితశంఖలిఖితోక్తేః- లోకానంత్యందివః
ప్రాప్తింపుత్రపాత్రప్రపాత్రకైరితియాజ్ఞవల్క్యైక్తశ్చ॥ పుత్రఃపాత్రశ్చ
తత్పుత్రఃపుత్రికాపుత్రపివచ । పత్నిభాగితాచతత్తజ్జన్మపితామాతాస్నుషా
తథా॥భగినీభాగినేయశ్చసపిండసోదకస్తథా । అసన్నిధానేపూర్వేషాము
త్తరేపిండదాః స్తృతాః॥ స్తృతిసంగ్రహే ॥ ప్రపాత్రానంతరంపుత్రికాపు
త్రోక్తస్తత్సమత్వాచ్చదత్తకస్య- యద్యపిబృహస్పతిగా ॥ పుత్రశ్చపుత్రికా

పుత్రస్వర్గపాత్రికరావుభారికృతపిండదానేచసమానాపరికృతావతిపా
త్రసావ్యము క్తం- యాజ్ఞవల్క్యేనచ॥ ఔరసోధర్మపత్నిజస్తత్యమఃపుత్రికా
సుతఇతిఔరససామ్యంతథాపిలోకేరాజసమీమంత్రిత్యాదాకించిన్నాసే
సమశబ్దప్రయోగాత్ గౌణముఖ్యయోసామ్యయోగాచ్చస్తుత్యర్థంతత్ సతుస
మవికల్పఇతిభ్రమితవ్యం॥ పుత్రఃపౌత్రఃప్రపౌత్రోవాభ్రాతావాభ్రాతృసం
తతిః।సపిండసంస్కృతిర్వాపిక్రియార్హాన్యజాయతే॥ తేషామభావేనర్వేషాం
సమానోదకసంతతిః।మాతృపతృసపిండసంబంధోయోజయేనవా॥ కులద్వ
యేపిహోచ్చిన్నేస్త్రీభిఃకార్యాక్రియాన్యప।తత్సంఘాతగతైర్వాపితద్వికా
తాగ్రయేన్నృపేతివిష్ణుపురాణాచ్చేతిప్రపౌత్రానంతరందత్తకాదయఇతి
పుధీవచంద్రమదనసత్కాలాదర్శాదయః-వదనపారిజాతేష్యేవం,బోపదే
వరుద్రధరాదయస్తు॥ పుత్రేషువిద్యమానేషునాన్యంవైకారయేత్స్వధామి
తిసుమంతూక్తా॥ పితామహాపితృపశ్చాస్మంచాస్వయదిగచ్ఛతి।పౌత్రేతై
కాదశాహాదికర్తవ్యంశ్రాద్ధమోడిశమ్॥ నైతత్పౌత్రేకకర్తవ్యంపుత్రవా
ప్తితామహఇతిసందోగపరిశిష్టేచపుత్రశబ్దస్యద్వాదశవిధసత్పరత్వాత్ప
ర్వాభావేపరఃపరఇత్యన్యాయస్యపరత్వాచ్చదత్తకాద్యభావేపుత్రాదీనామ
ప్యధికారఇత్యాహుః-తద్గౌణముఖ్యయోసామ్యయోగాదత్తకేనతిపా
త్రస్యాంతశరత్వస్యాభావాపతేః-పుత్రఃదస్త్యౌరసమాత్రసరత్వాచ్చిం
త్యం-అతఏవనిషేధాదుపసితపౌత్రసత్వేన్యసంసితపుత్రేవైవాధికారిః
ఔరసశ్చానుపసితోపికుర్యాదిత్యాహృధీవచందోదయేసుమంతః॥శ్రాద్ధం
కుర్యాదవశ్యంతుప్రమితపితృకోద్విజః।వ్రతస్థోవావ్రతస్థోవాఏకఏవభావేద్య
ది॥వృద్ధమనుకుర్యాదనుపసితోపిశ్రాద్ధమేకోహయన్సుతః।పితృయజ్ఞాహు
తింపాఠౌజహుయాద్భ్రాహ్మణస్యసః॥ఏకోముఖ్యఔరసఇత్యర్థః-ఎనుః॥
నహ్యస్త్రియజ్యతేకర్తృకించిదాచూంజిబంధనాత్।నాభివ్యాహారయేద్భ్ర
హ్మస్వధానినయనాద్యతే॥బ్రహ్మవేదః,సుమంతురపి॥నాభివ్యాహారయేద్భ్ర
హ్మయావన్నాంజీనిబధ్యతే।మంత్రాననుపసితోపిపరేదేవైకఔరసః॥అ
యంమంత్రపాఠఃత్రివర్ణకృతచూడస్యైవ॥అనుపసితోపికుర్వీతమంత్రవత్ప్రి
తృమేధికమ్।యద్యసాకృతచూడస్యాద్యదిస్యాచ్చత్రివత్సరఃకేసుమంతూక్తేః
యత్తువ్యాప్తుః॥కృతచూడస్తుకుర్వీతఉదకంపిండమేవచ।స్వధాకారంప్ర
యుంజీతవేదోచ్ఛారంసకారయేదితి॥యచ్చన్యృతిసంగ్రహే॥కృతచూడోను
పేతచ్ఛపిత్రోశ్శార్దూలనిర్ణయసంధావరేత్।ఉదాహరత్స్వధాకారంసతువేదాత్

రాత్ర్యసావితి-తప్త్రీధమవర్ష చూడా విషయమితిమాధవమదనరత్నపృథ్వీచంద్రాః, త్రివర్షార్థమంత్రవత్తవస్యవికల్పభివంద్రికాబోపదేవశ్చదత్తకాదిపరోసిషేధభివాయం - మదనరత్నసాగ్రంఽయజ్ఞేషుమంత్రవత్కర్మపత్నీకుర్యాద్యథాన్యప. తథౌర్ధ్వదేహికంకర్మకుర్యాత్సాధర్మసంస్కృతా॥ అశక్తాతుకాత్యాయః॥ అసంస్కృతేతుపత్న్యాచహ్యగ్నిదానంసమంత్రకమ్॥ కర్తవ్యమితరత్నర్థంకారయేదన్యమేవహి॥ పుత్రశ్చైతజ్జన్మతోధికాఽఽంతువర్షోత్తరమిత్యాహకాలాదర్భః॥ చౌలాదాద్యాబ్దికాదర్వాబ్దికుర్యాత్పృథ్వీమేధికమ్॥ పుత్రశ్చౌత్పత్తిమాత్రేణసంస్కృత్యాదృణమోచనాత్॥ పితరంసాబ్దికాచ్చౌలాతైత్పమేధేనకర్తౄణా॥ ఏతచ్చౌరసమైవదత్తకాదీనాంతుపసితానామేవాధికారభివాయకాలాదర్భః - పృథ్వీచంద్రోపయేషిసాగ్రంఽపిత్రోరనుపసితోపవిదధ్యాదౌరసస్సుతః॥ ఔర్ధ్వదేహికమన్యేతుసంస్కృతాశ్చార్థకారిణభి॥ అన్యత్రాపిదర్మమహాలయాదావనుపసితస్యాధికారోస్తాభిఃపూర్వముక్తః - ప్రపౌత్రాభావేదత్తకాదయఏకాఽపిపుత్రాః - తదభావేభర్తుఃపత్నీతస్యాశ్చనః॥ అపుత్రాశయనంభర్తుపాలయంతీప్రతేనీతా॥ పత్నీవదద్యాత్తప్తిండంకృత్సమంశంలభేతచేతివృద్ధమనూక్తః॥ భార్యాపిండంతిర్ద్యాద్భక్త్రేభార్యాతధైవచ॥ శశ్వోఽశ్వస్నుషాచైవతదభావేనపిండకాభి॥ పుత్రాభావేతుపత్నీస్యాత్పత్నీభావేతుసోదరభివహేమాద్రాశంభోక్తః - పృథ్వీచంద్రోదయస్తు॥ కానీనగూఢసహజపునర్భూతసయాశ్చయే॥ పత్నీభావేధికుర్యస్తేప్రప్రసాస్తాస్తాహితేభిన్యతినంగ్రహత్ - పత్నీభావేకానీనాదయభివాయకా - పత్యురపిసపత్నీపుత్రేనతినాధికారః - పితృపత్నీస్సర్వామాతరస్సుమంతూక్తః॥ విదధ్యాదౌరసఃపుత్రోజనన్యాఃకర్ధ్వదేహికమ్॥ తదభావేనపత్నీజఃక్షేత్రజాద్యాస్తథాప్యతాః॥ తేనామభావేతుపతిస్తదభావేనపిండకాభివదనరత్నేకాత్యాయనోక్తశ్చ॥ బహ్వీనామేకపత్నీనామేవపవధిఃప్యతః॥ ఏకాచేత్పుత్రితాసాంసర్వాసాంపిండదస్తుసభిబృహస్పతివచనాచ్చఅపరాగైశ్చేవం - తేనయచ్ఛధివివేకేడక్తంసత్యపిసపత్నీపుత్రేపత్యురేవాధికారభివాయకత్వం - యచ్ఛతత్రైవికాత్యాయనః॥ సభార్యాయఃపతిర్దద్యాదపుత్రాయఅపిక్వచిత్ - యచ్ఛవిష్ణుపురాణంకులబ్ధయేపిచోత్సన్నేస్త్రీభిఃకార్యాక్రియాస్పేతి॥ యచ్ఛమారగ్రంఽయపురాణం॥ సర్వాభావేస్త్రీయఃకుర్యస్సవిభర్తౄణామమంత్రకమితీతవాసురాదివివాహాధావిషయం॥ ధమైర్వివాహైరూహయాస్థాపత్నీ

పరికిర్తితాక్రయక్రీతాతుయానారీనసాపత్స్యభిధీయతే || నసాదైవేనవాపి
 త్యేదాసీంతాంమునయోవిదురితిమాధవీయశాతావహోక్తేః - యత్తుశుద్ధి
 రత్నాకరఃశూలపాణిశ్చ || అపుత్రస్యవయాపుత్రీసాపిండిప్రదాభవేత్ |
 తస్యపిండిస్త్యైకంవా ఏకాహేవై వసత్సపేదితిజాబాలోక్తేః || భర్తృర్ధన
 హారాపత్నీతాంవినాదుహితోస్తుతా | అంగాదంగాత్సంభవతిపుత్రవద్దు
 హితాన్యజామితిబృహస్పతిదుహితార్ధనహరితోవైకేశ్చ - పుత్రతాభావేకన్యా
 తదభావేనపత్నీపుత్రఇత్యాహతుః తత్పుర్వవిరోధాత్ || మాతుర్దుహితర
 శ్చేషఘృణాంతాశ్యముతేన్వయ ఇతిదుహితుర్వాత్సర్యసగ్రాహిత్యేనపుత్రస్య
 తచ్చాగ్రీధానధికారాపత్రేశ్చోపేత్యం - వచనంతుభాగ్యపుత్రాద్యభావవిష
 యం-పత్న్యభావవిభక్తస్య సోదరఃపూర్వోక్తశంఖవచనాత్ - విభక్త
 స్యతుదుహితాధనహరిత్వాత్ పూర్వోక్తజాబాలవచనాచ్చ - తత్రాపూర్వ
 డానూశసమవాయేచాధైవ || దుహితాపుత్రవత్కుర్యాన్నాతాపిత్రోస్తుసం
 స్కృతా | ఆశౌచముదకంపిండి మేకోద్దిష్టంసదాతయోరితిభరద్వాజోక్తేః-
 తదభావేదాహిత్రః ధనహరిత్వాత్ మాతాపిత్రోరుపాధ్యాయాచార్యయో
 రార్ధ్వదేహికం || కుర్యన్నాతామహస్యాపివ్రతీనభిశ్యతేవ్రతాదితి చంద్రికా
 యాంవృద్ధమనూక్తే || యథావ్రతసోపేతుతఃపితృకుంభ్యత్క్రియాంస్యపాండివ
 కాద్యాంమహాబాహూదాహిత్రోపి తథార్హ తీత్యపరాధేభవిష్యోక్తేశ్చ-
 ఏతద్ధనహరిణాఅవశ్యకంనాన్యస్యేత్యాహతిత్రైవిస్కందం || శ్రాద్ధమాతా
 మహానాంతుఅపశ్యంధవహరిణా | దాహిత్రేణార్ధాన్మృత్యైక ర్తవ్యంపూ
 ర్వముత్తరమితితేనదాహిత్రోపిపుత్రీకృత ఇతిదేవయాజ్ఞికొక్తిఃపరాస్తా-
 అత్రపత్నీదాహిత్రసమవాయేశపరత్వాత్పత్నీవకుర్యాత్ దాహిత్రభా
 తృపుత్రసత్వేవిభక్తస్యదాహిత్రః అవిభాగేభాతృపుత్రః భాతృతత్పుత్రస
 త్వేకనిష్ఠశ్చేద్యాత్రైవశ్యేష్ఠశ్చేతత్తత్పుత్రకుర్యాదితిదాక్షిణాత్యగ్రంథాః
 హరితాదాతుభాతుర్భాతాన్వయంచకేతద్భార్యాచేన్నవిద్యతే తస్య
 భాగ్యపుత్రసత్వక్రేయస్యనాస్తీనహూదరఇతిబ్రాహ్మణ్యోక్తేః || పత్నీకుర్యాత్సు
 తాభావేపత్న్యభావేనహూదరఇతికొర్వాచ్చ, శ్యేష్ఠభాత్రైవకుర్యాత్సత
 త్పుత్రః-యత్తునానుజన్యతథాగ్రజఇతితత్సానిష్ఠభాగ్యపుత్రసత్వవిషయం-యచ్చ
 మనుః || సర్వేషామేకజాతానామేకశ్చేత్పుత్రవాన్భవేత్ | సర్వాంస్తాంస్తేనపు
 త్రేణపుత్రీణామనురబ్రవీదితి || తత్సహూదరభావవిషయమిత్యక్తంఏతేనపుత్ర
 త్వాదిదేశోయమతస్తస్మిన్సతిఏకాదశపుత్రాఃప్రతినధయోనకార్యాః సప్తపతి

ద్వదోంశహరశ్చేతి అత్రాపిపివాచస్పతిమనుజీకాకల్పతరురత్నాకరాదయః
 పరాస్తాః - ద్వదశపుత్రాభావేపత్నియహితరతియాజ్ఞవల్క్యకేశ్వర
 స్సాద్ధతపుత్రప్రశంసేయమితివిజ్ఞానేశ్వరః- అవిభక్తవిషయంవామదనరత్నే
 స్పృతసంగ్రహే॥పుత్రకుర్యాత్పుత్రశ్చార్థంపత్నిచతదసన్నిధౌ । ధనహర్య
 భద్రాహిత్రస్తతోభ్రాతాచతత్సుతః ॥ భ్రాత్రోస్సమేవాదరోభ్రాతాకుర్యా
 ద్దాహాదితత్సుతః । తతస్త్వసోదరోభ్రాతాతదభావేచతత్సుతభత - భ్రాతృ
 పుత్రాభావే క్రమేణపితృసూతృస్సుమాన్వసృతత్పుత్రాదయః ధనహరిత్వా
 తే భగినీతత్సుతయోర్విశేషమాహమదనరత్నేకాత్యాయనః ॥ అనుజాలగ్ర
 జావాపిభ్రాతుఃకుర్వీతసత్క్రియామ్ । తతస్త్వసోదరభద్రతగ్రమేణతన
 యస్తయోః॥అపరాచ్యేకాష్టాః=జనః॥ పుత్రశ్చిహ్యోభవాపత్నిపిత్రాభ్రాతా
 స్సుమాగురుః॥ స్త్రీహరిధనహరిచకుర్యాత్పిండకక్రియామ్ ॥ మార్గంధే
 యపురాణే॥పుత్రోభ్రాతాచతత్పుత్రఃపత్నిమాతాతథాపితా । విత్తాభావే
 తుశిష్యశ్చకుర్వీరన్నార్థవేషాకమ్॥ తేనధనహరి ఏతద్భిన్నఇతికాలాదర్శః-అ
 త్రపాతక్రమోనవివక్షితః - పూర్వవాక్యేష్వభతతః శబ్దాదిభిఃశ్రోతక్రమో
 క్తే- అభజిహ్వయాఅభవత్సుభివత్ - పృథ్వీచంద్రోదయేవృద్ధమనుః॥స్ను
 మాన్వస్త్రీయతత్పుత్రజ్ఞాతసంబంధిబాంధవాః । పుత్రాభావేతుకుర్వీరస్సపిం
 డాంతంయథావిధి॥మార్గంధేయపురాణే॥పుత్రాద్యత్సన్నబంధోశ్చసఖా
 పిశ్వశురస్యచ॥జామాతాస్తేహవతుర్వ్యాదభింపైతృమేధికమ్॥ చంద్రికా
 యాంవృద్ధశాతాతపః ॥ మాతులోభాగినీయస్యగృప్తీయోమాతులస్యచ।
 శ్వశురస్యగురోశ్చైవనఖ్యుర్వాతామహస్యచ ॥ ఏతేషాంచైవభార్యాణాం
 స్వసుర్వాతుఃపితృస్తథా॥శ్రౌద్ధమేషాంతుకర్తవ్యమితివేదవిదోవిదుః ॥ శుద్ధివి
 వేకేపృథ్వీచంద్రోదయేచబ్రాహ్మే ॥ దత్తానాంవాస్యదత్తానాంకన్యానాం
 కురుతేపితా । చతుర్థేహనితాస్తేషాంకుర్వీరసుసమాహితాః ॥దత్తావాగ్ద
 త్తాః॥ మాతామహానాందాహిత్రాఃకుర్వంత్యహనిచాపరే । తేపితేషాంప్ర
 కుర్వంతిద్వితీయేహనిసర్వదా ॥ జామాతుశ్చశురాశ్చక్రుస్తేషాంతేపితసం
 యతాః । మిత్రాణాంతదపత్యానాంత్రోత్రియాణాంగురోస్తథా॥భాగినీ
 యసుతానాంచసర్వేషాంత్యపరేహని । రాజ్ఞోసతిసపిణ్డేతునిరపత్యైశురోహి
 తః॥మంత్రివాతదశాచంతుపురాచీర్వాకరోతనః । అత్రద్వితీయాహదాశ్రా
 ద్ధవిధానమస్థినంచయపరం కాలాదర్శే ॥ దాహాదిమంత్రవద్విత్రోర్విదధ్యా
 దౌరసస్సుతః॥తదభావేతుపాత్రశ్చప్రపాత్రఃపుత్రికాసుతః ॥ దాహిత్రోధన

హరిచంద్రాతాతత్పుత్రపవచ || పితామాతాస్సుమాచైవస్వసాతత్పుత్రపవచ |
 సపిండస్సోదకోమాతుస్సపిండశ్చసహూదకః | ప్రీతచీవ్యర్విగాచార్య
 జామాతాచసఖాపిత || ఉత్సన్నబంధోరిక్షేనకారయేదవనీపతి || గౌతమః ||
 పుత్రతాభావేసపిండామాతృసపిండాశ్శిష్యాశ్చ దద్యుః సదభావే ఋక్విగాచా
 ర్యాయత్తుచంద్రికాయాంవృద్ధశాతాతపః || పీత్యాక్రాద్ధంక్రకర్తవ్యంసర్వే
 మాంవర్ణలింగినామితత్సవర్ణవిషయం || బ్రాహ్మణ్యస్రవ్యవర్ణానాంసకు
 ర్యాత్సర్వకించన | కామాల్లోభాద్భయన్తోహత్యైత్యైతజ్జాతతాంవ్రజే
 దితిబ్రాహ్మణ్యైః || సబ్రాహ్మణేనకర్తవ్యం శూద్రస్యాప్యార్థ్య దహికమ్ |
 శూద్రదేవాబ్రాహ్మణస్య వినాపారసవాత్సవిదితి పారసవోక్తశ్చ- పా
 రసవఃషాఢశూద్రాపుత్రః-అత్రేదంతత్వం-సర్వత్రపుత్రాదెసర్వస్యాభావప
 త్న్యాదెరధికారఉక్తః - తత్రాభావోనస్సిధిర్నాశశ్చీవ్యతేఅతపిపూర్వ
 త్రఅసన్నిధానేపూర్వేమామిత్యుక్తం - తత్రాసన్నిధాపత్యాదెసర్వవిధి
 కారేప్రాప్తే || ప్రోషితావసితేపుత్రఃకాలాదపిచిరాదపి | ఏకాదశాద్యైఃక్ర
 మశోజ్యేష్ఠస్యవిధివత్ప్రియః || జ్యేష్ఠేనైవతయత్కృతమిత్యాద్యైర్దైశాం
 తరైవదాత్పుత్రనాశఏవపత్యాదెసపిండనాదధికారః - అసన్నిధాతు
 తత్పూర్వమేవనోర్ధ్వం - అతోఽనధికారిణాభ్రాతాదినాకృతమన్యకృతమేవే
 తిపునరావర్తనీయం - మాసికాసకర్షోప్యావర్తనీయః - ఏకాదశాహమాసి
 కానినావర్తంతే || తజ్జ్యాయసాపికర్తవ్యంసపిండీకరణంపునరితపదాప్తేవి
 ధానాభావాదితికచిత తన్ను అస్యోర్మూలత్వాత్ - అతస్తదపికనిష్కృత
 మావర్తతేకృద్ధికృతపిండపితృయజ్ఞార్థంతుకృతంనావర్తతే || నాసపిండా
 గ్నిమాన్పుత్రఃపితృయజ్ఞంసమాచరేత్ | సపార్వణంనాభ్యుదయంకుర్వన్న
 లభతేఫలమితివృద్ధ్యుత్తరనిషేధనాదితి || భాతావాభాతృపుత్రోవత్యాది
 హరితాదివహాభ్యఃకనిష్ఠాదేరవ్యధికారాత్ - యథాత్రజ్యేష్ఠకర్తృకత్వబా
 ధస్తథాపుత్రకర్తృకత్వస్యాపిబాధః- సపిండనేతుబహువక్తవ్యంతస్సిర్ణయే
 వత్యైమః-అధికారవిశేషేణక్రియావ్యవస్థోక్తా విష్ణుపురాణే || పూర్వాః
 క్రియామధ్యమాశ్చతథాచైవోత్తరాఃక్రియాః | త్రిసకారాఃక్రియా హ్యేతా
 స్తాసాంభేదాకృణ్యంప్రసేమ్ | ఆదాహాద్ద్వాదశాహుచ్ఛమధ్యయాస్యఃక్రియా
 నృప | తాఃపూర్వామధ్యమామాసమాన్యేకోద్దిష్టసంజ్ఞితాః || ప్రేతేపితృ
 త్వమాపన్నేసపిండీకరణాదను || క్రియంతేయాఃక్రియాఃపుత్రప్రోచ్యంతేతా
 నృపోత్తరాః | పితృమాతృసపిండైశ్చసమాససలితైస్తథా || తత్సంఘాతగతై

తైచ్చవరాజ్ఞావాధనహరిణా । పూర్వామధ్యాశ్చక్రరవ్యాఃపుత్రాద్యైరేవ
 చోత్తరాః ॥ దాహితైర్వానరశ్రేష్ఠకార్యాస్తత్తనయైస్తథా । మృతా
 హనితుకర్తవ్యాః స్త్రీణామప్యత్తరాఃక్రియాః ॥ దాహిత్రతత్పుత్రయోర్ధన
 హరిణోదం ఏవమన్యన్యధనహర్షయశ్చార్థహరస్సపిండదాయిత్యాపస్తం
 బోక్తేః ॥ ప్రేతస్యప్రేతకార్యాణిఅపృత్యాధనహరకః । వర్ధానాన్యద్వధే
 ప్రోక్తంతద్వ్యత్రంప్రయతశ్చైదితిపృథ్వీచంద్రోదయేవ్యాఘ్నిపాదోక్తేః-మ
 దనరత్నేఽపాం-దేహిమలమేతన్ననుష్యాణాండ్రవిణంయత్ప్రీతిర్తిమిత్త్యక్తా
 ఋషిభిస్తస్యైర్దిష్టానిష్కృతిఃపావనీపరా । ఆదేహపతనాత్తస్యకుర్యాత్పిం
 డోదకక్రియామిత్త్యక్తం-క్రియానిబంధేకాత్యాయనః ॥ నచమాతానచపితా
 కుర్యాత్పుత్రస్యప్రైత్వకమ్ । నాగ్రజశ్చతథాభ్రాతాభ్రాతృణాంతకనీయ
 సామ్ ॥ పృథ్వీచంద్రోదయేచాధాయనః ॥ పిత్రాశ్రాద్ధంనకర్తవ్యంపుత్రా
 ణాంతుకథంచన । భ్రాత్రాచైవనకర్తవ్యంభ్రాతృణాంచకనీయసామ్ ॥
 యదిన్నేహేనకుర్యాత్తాంసపిండికరణంపినా । గయాయాంతువిశేషేణజ్య
 యానపిసమాచరేత్ ॥ అన్యాభావేపిత్రాదిరపికుర్యాత్ ॥ ఉత్సన్నబాంధవం
 ప్రేతంపిత్రాభ్రాతాభవాగ్రజః । జననీచాపిసంసూర్యాన్తహదేవోన్యథాభ
 వేదితిసుమంతాక్తేః-బ్రహ్మచారిణాంతుశుద్ధివేకేపృథ్వీచంద్రోదయచబ్రా
 హ్మే॥అసమాప్తవతస్యాపికర్తవ్యంబ్రహ్మచారిణః । శ్రాద్ధంతుమాతాపితృ
 భిర్నతుతేహంకరోతిసః ॥ శ్రాద్ధంమాసికాచికాదిసర్వంకార్యమిన్యథః - న
 త్వితినిషేధోన్యసత్వే, యత్తుభందోగభరిషే ॥ నత్యజేత్సులకేకర్తృబ్రహ్మ
 చారీన్యయన్వచిత్ । నదీక్షణాత్పరంయజ్ఞేనకృచ్ఛాద్వితపశ్చరత్ ॥ పితర్య
 పిప్రుతేనైహందోషోభవతిర్హిచిత్ । ఆశౌచంకర్తృణాంతేస్యాత్త్రి
 హంవా బ్రహ్మచారిణామ్ ॥ యచ్చయాజ్ఞవల్క్యః ॥ నబ్రహ్మచారి
 ణఃకుర్య రుదకం పతితాస్తథతి - తదప్యన్యసత్వే అన్యాభావేతు బ్ర
 హ్మచారిణాపికార్యం పూర్వోక్తవృద్ధమనువచనాత్ ॥ ఆచార్యపితృ
 పాధ్యాన్నిర్మూత్యాపివతీవతీ । సంకటాన్నంచనాశ్చియాన్నచత్రైస్సహ
 సంవసేదితితేనైవోక్తేఃబ్రహ్మచారిణఃశవకర్మిణోవతాన్నివృత్తిరన్యత్రమా
 తాపిత్రోరితివసిష్ఠోక్తేః—అత్రాశౌచమేకాహంవత్కృమః-పాగ్రుపనయ
 నాన్యత్రస్యతుపంచవర్షోత్తరంసపిండికరణవర్జ్యంషోడశశ్రాద్ధాదిసర్వంకా
 ర్యమిత్త్యక్తంచవజానియే॥అసంసృతానాంఘామాపిండందద్యాత్సంసృ
 తానాంకుశేషితిప్రచేతోవచనాచ్చ-ఏతచ్ఛాస్త్రేవత్కృమః-అదిభక్తానాంపి

శేషమాహాపుణ్యదండోదయేవరీచిః॥ బహవస్సుర్యదాపుత్రాఃపితృరేక
త్రవాసినః । సర్వేషాంతుమతంకృత్వాజ్యేషేనైవతయత్కృతమ్॥ ద్రవ్యేణ
కావిభక్తేనసర్వైరేవకృతంభవేత్॥ శ్రేష్ఠస్యకర్తృత్వేపిసర్వేఫలభాగినఃకర్తృ
ర్థః - తేనయేబ్రహ్మచర్యసరాన్నచర్జనాదయః ఫలంసంసాగరాసేనర్వే
షాంభవంతీతిసిద్ధం - సంస్కృష్టేనామకేవలంతుల్యత్వాత్ - విభక్తానాంవిశేష
మాహూశనాః॥ నవత్రాధంసపిండత్వంత్రాధాన్యసిదమోదత । ఏకేనైవత
కార్యాణిసవిభక్తధనేష్యపి॥లఘుహారీతః॥ సపిండికరణాన్తానియాగిత్రాధా
నిమోదత । పృథక్తేషుసమతాంకుర్యుఃపృథక్ప్రవ్యాఅపిక్వచిత్॥ఉర్ధ్వంసపిండి
కరణాత్సర్వేకుర్యుఃపృథక్ పృథక్॥మదనరత్నై ॥విభక్తాసుపృథక్కుర్యుఃప్రతి
సంవత్సరాదికమ్ । ఏకేనైవావిభక్తేషుకృతేనర్వేస్తుతత్కృతమ్ ॥ ఏతేనాద్వి
కాదిష్యవిభక్తానామనియమభివదన్శూలపాణిఃపరాస్త్రః - దత్తకస్తుజనక
స్యపుత్రతాద్యభావేదద్యాన్నతత్సత్వే ॥ గోత్రరిక్లేదనయితు ర్నభజేద్దత్రిమ
స్సుతః । గోత్రరిక్లేదనుఃపిండోవ్యవైతిదదతస్సస్థితమనూక్తేః - ఇదంజనక
స్యపుత్రసత్వవిషయం - ఏతచ్చ ప్రవరమంజర్యాం కాత్యాయనలౌగాక్షీ
భ్యాంస్పష్టముక్తం - అథయేదత్తకీత కృత్రిమపుత్రికా పుత్రాఃపరపరిగ్ర
హేణానార్హేయాజాతాస్తేద్యాముష్యాయణాంభవంతి - యథాశౌంకై
శిరీణాంయూనిచాన్యాన్యవే సముత్పత్తీనికులానిభవంతీత్యాదినాద్యయోః పి
త్రోఃప్రవరానుక్లేపక్తం - అథయజ్యేషాంసావసభార్యాస్వపత్యం సస్యాత్రి
క్థంహరేయఃపిండంచైశ్శ్యస్త్రీపురుషందద్యుర్యద్యభయోర్నస్య దుభాభ్యా
మేవదద్యురేకస్త్రిత్రాధేసృథగుర్జితైర్జపిండేద్యావనకీర్తయేత్పరిగ్రహీతా
రంచోత్పదయితారంచా తృతీయాత్పురుషాచితిహేమాద్రాకాష్టాజినిః॥
యావంతః పితృవర్ణ్యాస్సుస్తావద్ధిర్దత్తకాదయః । ప్రేతానాంయోజనంకు
ర్యుస్సవకీయైః పితృభిస్సహద్యాభ్యాంసహభతత్పుత్రాః పౌత్రాస్తేవకేనత
త్సమమ్ । చతుర్థపురుషేచ్ఛేదస్తస్మాదేమాత్రిపూరుషే ॥ సాధారణేషుకాలే
షువిశేషోనాస్తీవర్జితామ్ । మృతాహేత్వేకముద్దిశ్యకుర్యుశ్చాధ్యయథా
విధీతి॥అస్మాగ్ధమాహహేమాద్రాః - దత్తకాదయఃజనకపాలకయోఃకులేప్రే
తానాంస్వవర్జియైస్సపిండనంకుర్యుః - దత్తకానాంపుత్రాస్తుపితృర్దత్తకస్యపి
తృభ్యాంజనకపాలకాభ్యాం స్వపితామహాభ్యాంసపిండనంకుర్యుః - తేషాం
పౌత్రాః స్వపితరందత్తకేనపితామహేనతజ్జనకేనచ సపిండయేయః చతు
ర్థోపితృకులభవీవ తేషాంప్రపౌత్రస్తుదత్తకస్యప్రపితామహాస్యపాలకశ్చ

309 నిర్ణయసింధా, తృతీయపరిచ్ఛేదే, శ్రాద్ధనిర్ణయః.

లస్థం చతుర్థంయోజయెన్నవా ఛందశ్చాచార్యమహాలయాదౌతు ద్వయోఃపి
 త్రోఃపితామహయోః ప్రపితామహయోర్వాత్రాధ్యంజేయం - తత్రద్వయోః
 పిత్రాద్యోః పృథక్ పిండదానంద్వయోరుద్దేశేనైకోవేతి - అత్రకచిత్ అవ
 యోరయమితిపరిభాష్యయోదత్తస్తస్యేదంద్వయోః పిత్రోఃత్రాధ్యంస్తస్వి
 పరిభాష్యదత్తఃసగ్రహీతురేవ - సపాలకాయైవదద్యాదిత్యాహుఃఅత్రమూ
 లంతపవప్రప్తవ్యాః - వస్తుతస్తుజనకస్యపుత్రపత్నీద్య భావేదత్తకోద్వ
 యోర్దద్యాదస్యభాపాలకాయైవప్రాగ్నిక్తకాత్యాయనవచనాత్ - మానవీ
 యమప్యేతద్విషయమేవ గోత్రంతుశ్రాద్ధేపాలకస్యైవ వివాహదాతూభ
 యోరిత్యాదిమత్కృతప్రవరదర్పణేజ్ఞేయం - యస్తుమూల్యక్రీతాయాంపర
 భార్యాయాందాస్యాంచోత్పన్నఃసవిజనపదద్యాత్ - మూల్యంవినాస్వయ
 ముపసతాయాంతుక్షేత్రవివతదుక్తంపుట్టివంద్రోదయేకార్తే || అనియో
 గాత్సుతోయస్తుశుక్లతోజాయతేత్విహ | ప్రదద్యాద్భిజనేపిండంక్షేత్రేణేతు
 తతోస్యథేతి|| క్షేత్రజాచేర్విశేషస్తుకలతదభావాన్సోఽచ్యుతృతిదిక్ - జారజా
 నాంవిశేషమాహుపరాత్కేనారదః || జాయంతేత్వనియుక్తాయామేకేనబ
 హుభిస్తథా|అరిక్థభాజస్తేసర్వేబిజనామేవతేసుతాః || దద్యుస్తేబిజనేపిండం
 మాతాచేచ్ఛుక్లతోహృతా | అశుక్లోపహృతాయాంతుపిండదావోదు
 రేవతే||ధర్మార్థంశ్రాద్ధకరణేఫలమాహచంద్రికాయాంశౌతాతపః ||ప్రీత్యా
 త్రాధ్యంతుకర్తవ్యంసర్వేషాంఽర్థలింగినామ్ | ఏవంకుర్వన్నరస్యమృచ్ఛహ
 తీంశ్రియమాప్నుయత్ || గయాయామపితతైర్విశ్వాబహ్నవైవర్తే||అత్తజో
 వాధవాన్యోపిగయాశీగ్నేయదాతదాః | యన్నామ్నూపాతయేత్పిండంతంస
 యేద్భృహ్మశాశ్వతమ్ || ఏతచ్ఛయదాఫలభూమార్థినాద్విస్త్రైర్వాక్రియతే
 తదాప్రేతశిలాశ్రాద్ధవర్జ్యంమర్యాత్రస్యప్రేతత్వవిమోక్షార్థత్వాత్తస్యవ
 జాతత్వాదితికేచిత్ - వస్తుతస్తుసన్న్యాసిశ్రాద్ధవదత్రాపిసర్వంకార్యంసాం
 గధికారాదితియుక్తంప్రతిమః - సన్న్యసప్రేతాదిస్తుపితుఃపిత్రాదిభ్యః సర్వ
 త్రాద్ధేషుదద్యాదిత్యుక్తంప్రాక్ వత్స్యతేచజీవత్పుత్రకత్రాద్ధే - అత్రస్త్రీశూ
 ద్రాణాంశ్రాద్ధంమంత్రవర్జ్యంతుక్షీంభవతిస్త్రీణామమంత్రకంశ్రాద్ధంతథా
 శూద్రాసుతస్యచ | పాగ్నివిజాత్పద్రతాదేశాత్తేచకుర్యుస్తథైవతదితిహే
 మాద్రామరీచివచనాత్ || అయమేవవిధిఃప్రాక్తశ్చూద్రాణాంమంత్రవర్జితః|
 అమంత్రస్యశూద్రస్యవిప్రీమంత్రేణగృహ్యతేఇతిద్రాహ్మకృత్శ్చ - గృహ్య
 నేసంబధ్యతే అస్మత్శ్రాద్ధప్రకరణేపాలేపరిభాషాత్వాన్నప్రకరణేసంకో

చోయు క్తః - తేనశూద్రస్యస్నానదానాదావవిప్రేణమంత్రపాఠఃకార్యః -
అమంత్రశ్చేతివిశేషణాత్ స్త్రియాఅపితిశూలపాణిః - యత్తుతేనోక్తంమం
త్రజన్యనియమాదృష్టసిద్ధిస్తుసమస్కారేణ అనుమతోన్యనమస్కారోమంత్రఇ
తిగౌతమోక్తేతి - తన్ను దృష్టద్వారైవహితత్వాప్రిర్నస్యాతంత్యేగిణి
న్యథాసఖిపూతేవ్యవఘాతజన్యా దృష్టార్థంసోపిక్రియేతేతికించిదతత్తేన
పితౄణాంనామగోత్రత ఇత్యాదౌయత్రద్విజానామపినామమంత్ర ఉక్తస్త
త్రప్రతిప్రసవమాత్రార్థంయుక్తం సతిలావపనాదావపి - అత్రకేచిత్వైది
కమంత్రోవిప్రస్య-పౌరాణస్తుశూద్రైఃపఠనీయః - సహివేదేవ్యధికారఃక్వ
చిచ్ఛుద్రస్యవిద్యతే పురాణేవ్యధికారోమేదన్వితోబ్రాహ్మణైరిహేతితత్తై
వపాద్యోక్తైరిత్యాహుః గౌడాఅప్యేవంతన్నుగాధ్యేతవ్యమిదంశాస్త్రంవృ
షలస్యతుసన్నిధావితకార్కై పురాణనిషేధేనవేదస్యదూరాపాస్తత్వాత్ ||
అధ్యేతవ్యంబ్రాహ్మణేనవైశ్యేనక్షత్రియేణచ | శ్రోతవ్యమేవశూద్రేణనాధ్యే
తవ్యంకదాచన || శ్రౌతంస్తార్థంచవైధర్మంప్రోక్తమస్మిన్నుపోత్రమతస్మా
చ్ఛుద్రైర్వివాదిప్రసంగశ్రోతవ్యంకదాచనేతి తత్తైవపురాణాధికారేభవి
ష్యోక్తేశ్చ - ఏతేననాధ్యేతవ్యమినిషేధోమంత్రేతరపురాణపరణిశ్చీదతా
దిమతమపాస్తం తేనపౌరాణమంత్రాణామేవవిప్రేణపాఠోనవైదికానామ
తిసిద్ధం - ద్విజస్త్రియస్తుసంకల్పమాత్రంస్వయంకృత్యావైదికమంత్రయుక్తం
సర్వంబ్రాహ్మణద్వారాకారయేయరితిప్రయోగపారిజాతః - అతఏవస్త్రీ
ణామిత్యకృతవివాహస్త్రీపరమితిహేమాద్రిరాహ - అనుసేతస్తువైదికమం
త్రయుక్తంసర్వంస్వయమేవకుర్యాదిత్యక్తంప్రాక్ - యత్ప్రాగ్విజాత్సప్ర
తాదేశాదితితదశక్తవిషయమచాడవిషయంవేతిదిక్ శూద్రస్యతుసదావశ్రా
ద్ధమేవ || సదాచైవతుశూద్రాణామామశ్రాద్ధంవిధీయతఇతిసుమంతూక్తే ||
పృథ్వీచంద్రోదయేమాత్యేసి || ఏవంశూద్రోపినామాన్యంవృద్ధిశ్రాద్ధంచస
ర్వదా | సమస్కారేణమంత్రేణకుర్యాదామాన్తవత్సదా || తత్తైవవృద్ధసరా
శరః || ఆమాన్తేనతుశూద్రస్యతూష్టింతుద్విజపూజనం | కృత్వాశ్రాద్ధంతుని
ర్వాప్యసజాతీనాశయేదథ సఏవ || ఆమంశూద్రస్యసక్వాస్తంపక్వముచ్ఛిష్ణము
ద్యతే | హేమాద్రిభవిష్యేధర్మేష్వవస్తుధర్మజ్ఞాయదిశూద్రాఃప్రకుర్వతే || అ
గ్నోకరణమంత్రశ్చసమస్కారోవిధీయతే | ఆవాహనాదికర్తవ్యంయథాశూద్రే
ణతచ్ఛృణో | దేవానాందేవనామ్నాతుపితౄణాంనామగోత్రతః | పితౄణాంనామ
పేద్విరనామతోగోత్రతస్తథాశూద్రాణాంగోత్రాభావేపికాశ్యపంగోత్రం

జ్ఞేయః తస్మాదాహుః॥ సర్వాః ప్రజాః కాశ్యపఇతి శ్రుతేః - గోత్రనా శేతుకా
శ్యపఇతి వ్యాసుపాదో క్తే శ్చేతి హేమాద్రిః - ఏవమన్యత్ర గోత్రజ్ఞానే ఏవంత
ర్పణాదిషు జ్ఞేయం - తత్రైవభవిష్యే ॥ శూద్రస్సుగ్రహపాకే ససంహం నిర్వ
పేత్తథా॥ సత్త్వమూలంఘలంతస్య పాయసంవాభవేత్ స్మృతమ్ ॥ గోత్రపి॥
అనుమతోన్యసమస్మాదోమంత్రఇతి దేవతాభ్యః పిశ్యభ్యశ్చేత్యయం సమస్మా-
రమంత్రఇతి కేచిత్ విజ్ఞానేశ్వరోన్యేవమాహ - హేమాద్రిస్తు॥ శూద్రోన్య
మంత్రవత్కుర్యాదనేన విధినాబుధఇతి - మాత్యేమంత్ర సమ్మేధాన్నామ
మంత్రేణేత్యాహ - పృథ్వీచంద్రోదయేస్మాందే ॥ రాజకార్యేన్యత్క్రస్య
బంధనిగ్రహవర్తినః । వ్యసనేషుచసర్వేషు శ్రాద్ధం విపేణకారయేత్ ॥ యత్తు
భారతే రాజధర్మేషు ॥ యవనాః కిరాతా గాంధారాశ్చీనాశ్చ బరబర్హరాః । శ
కాస్తుషారాః కంకాశ్చ షల్లవాశ్చాంధ్రమద్రకా ఇత్యక్తాః ॥ ఒహ్యతేత్రప్ర
సూతాశ్చైత్యశ్చాహ్వాదాశ్చ మానవాః । కథంధర్మాశ్చక్రీష్యంతి సర్వే విషయ
వాసినా ఇతి చోక్తాః ॥ వేదధర్మక్రియాశ్చైవ తేషాంధర్మో విధీయతే పితృయ
జ్ఞాస్తథాకూపాః ప్రపాశ్చ శయనానిచ ॥ దానానిచయథా కాలం ద్విజేభ్యో
విస్తృజేత్సదా ॥ తథా ॥ దక్షిణాసర్వయజ్ఞానాం దాతవ్యాభూతిమిచ్ఛతా ।
పాకయజ్ఞా మహార్హాశ్చ కర్తవ్యాస్సర్వదస్యభితి మేచ్ఛాచీనాం శ్రాద్ధవిధా
నం - తదపి సజాతీయభోజనద్రవ్యదానాదిపరం - నతు శ్రాద్ధపరమితి - ఇతి కమ
లాకరభట్టకృతే నిర్ణయసింధౌ అధికారనిర్ణయః॥ - అథ పితరః - హేమాద్రి
మాత్యుదేవతౌ ॥ నామగోత్రం పితౄణాంతు పాప్రకంహవ్యకవ్యయోః ।
అగ్నిష్వాత్తాదయస్తే హేమాధిపత్యేవ్యవస్థితాః ॥ నామమన్తాస్త్రదాదేశాభ
వాంతరగతానపి ॥ ప్రాణినః ప్రీణయంత్యేవ తదాహారతప్తమాగతాః । దేవో
యదిపితాజాతశ్శుభకర్తానుయోగతః । తస్యాస్మమప్యతంభూత్వా దేవత్వే
ప్యనుగచ్ఛతి ॥ గాంధర్వేభ్యోగరూపేణ పశుత్వేచ తృణంభవేత్ । శ్రాద్ధాన్నంవా
యరూపేణ నాగత్వేప్యపతిష్యతి ॥ పానంభవతియత్త్వే రాక్షసత్వే తథామ
షమ్ । దనుజత్వే తథామద్యం పితృత్వే రుధిరోదకమ్ ॥ వసువ్యత్వే స్మపా
నాదినానాభోగకరంభవేత్ ॥ అత్రషిత్రాదిశబ్దైర్జనకాదీనామేవ దేవతాత్వ
ముచ్యతే - నవస్వాదీనాం అసావేతత ఇతియజమానస్యపిత్రే ఇతి శతతపః శ్రుతేః -
యస్యపితాపితృస్సాన్యత్వపిత్రేపిండం నిధాయేతి విష్ణ్వదిస్తు శేశ్య-యత్తుమ
సుదేవతా॥ వసవః పితరోక్షేయోరుద్రాక్షేయాః పితామహాః । ప్రపితామహో
స్తథాచిత్యాశ్చక్రీతేషాననాతసి ॥ యచ్ఛృణోజ్జవంకః ॥ వసురుద్రాదితి

కామకాలౌకామ్యేచధురిలోచనా॥ పురూరవార్ద్రావౌచైవపార్వణేసముదా
హృతా॥ తత్రైవ॥ ఉత్పత్తిం నామచైతేహంసవిదుర్ద్యేష్టజాతయః । అయము
చ్చరణీయస్తైశ్చోకశ్చృద్ధాసమన్వితైః॥ అగచ్ఛంతుమహాభాగావిశ్వేదేవామ
హంబలాః॥ యయత్రవిహితాశ్చృద్ధేసావధానాభవంతుతేఽతిభిక్షిత్రాధంప
తిరుచిరిత్యుక్తమితకల్పతరుః- ఆధానాదిరర్థంగమిత్యన్యే, నైమిత్తికమేకో
ద్దిప్తం ॥ ఏకోద్దిప్తంతుయచ్చృద్ధంతనైమిత్తికమచ్యతేఽతి భవిష్యోక్తైః-
ఏతద్యద్యపిఏకోద్దిప్తందైవహీనమితి తత్రవిశ్వేదేవ నిషేధస్తథాపినవత్రాద్ధే
ద్వాదశమాసికేచకామకాలౌజ్ఞేయా ॥ నవత్రాధందశాహంసపమిశ్రంతుష
ఢృతాః॥ అతఃపరంపురాణంవైత్రివిధంత్రాధముచ్యతేయస్మిన్నేవపురాణే
వావిశ్వేదేవానలేభిరే । ఆసురంతద్భవేచ్చృద్ధం వృషలంమంత్రపక్షితమితిబ
హ్వృచపరిశిష్టాత్-ఏతచ్చబహ్వృచానామేవ-తేహామేవోక్తైః- అన్యేషాస్తు
నాత్రవిశ్వేదేవాఽతికాత్యాయనోక్తేస్తుషేధఏతేపృథ్వీచంద్రోదయః -
అన్యేతునైమిత్తికంసపిండికరణమాహుః- భవిష్యే॥ యద్యప్యేకోద్దిప్తంతచ్చ
జ్ఞేనోక్తం - తథాపి ॥ తదప్యదైవంకర్తవ్యమయ్యుక్తాన్భజయేద్దివిజానితీత
త్రైవివిశ్వేదేవనిషేధాత్ - యద్యపిసపిండికరణేంతపికోద్దిప్తత్వం తథా
పి॥ సపిండికరణంత్రాధందేవపూర్వంనియోజయేదితివచనాత్తత్పరత్వం - హే
మాద్రావాదిత్యపురాణే ॥ విశ్వేదేవాక్రతుర్దక్షస్సర్వాస్విష్టిమకీర్తితానిత్యం
నాందిముఖేత్రాధేవసూసత్యచప్రైత్యకే ॥ నవాన్నలంభనేదేవాకామకాలౌ
సదైవహి॥ అపికన్యాగతేసూర్యేకామ్యేచధురిలోచనా ॥ పురూరవార్ద్రావౌ
చైవవిశ్వేదేవాతుపార్వణే ॥ క్వచిద్విశ్వేదేవాపవాదమాహహేమాద్రాశా
తాతపః ॥ నిత్యంత్రాధమదైవంస్యాదేకోద్దిప్తంతత్రైవచ । మాతుశ్చృద్ధంచ
య్యస్తైస్సాగ్రదదైవంపాఙ్మితైఃపుథక్ ॥ యోజయేదేవపూర్వాణిత్రాధా
న్యన్యానియత్తుతః॥ నాందీత్రాద్ధేభిన్నప్రయోగపక్షేమాతుశ్చృద్ధమదైవమితి
హేమాద్రాః-అథవిపాఙ్మి- తేచోత్తమమధ్యమాధమభేదేనత్రివిధాః - త
త్రాద్యాః-అత్రమదీయాఃశ్లోకాః ॥ త్రినాచికేతప్రేమధుశ్చబహ్వృచోపాన్య
ధర్వణోయాజుషసామగౌచ । షడంగవిచ్చత్రిసుపర్గవేత్తాప్యధర్వణీప్రోధ్య
యనేతరశ్చ ॥ శతాయుర్దేవార్థవిదాప్రపక్తాస్యాద్యిహ్నాచారీవతథాగ్నివి
చ్చసీదద్యుత్తిసత్యవాక్పరుషైఃస్వైర్దాతాపిత్రోఃపంచభిఃఖ్యాతవంశః॥
పత్నీయకోశ్యేషసామాపురాణవేత్తాపుత్రీచేతిహాసేవ్యభిజ్ఞః ॥ యోగీభితు
స్సామగోబ్రహ్మవేత్తాపంచాగ్నిశ్చశోత్రియస్తత్సతోవా । శంభుధ్యాయా

శ్రీశపాదాబ్జసేవీపాంథశ్చైతేతూత్రమాస్సంప్రదిష్టాః ॥ భిక్షుర్యోగీపాం
 థపితేత్వలభ్యాభాగ్యలభ్యాశ్చేతదాభోజనీయాః । శ్రాద్ధేషిక్రేమాపవి
 ష్టేషుపశ్యంతింప్రాప్తాశ్చేద్విప్రసంక్షాతభోజ్యాః - అత్రమూలంసా
 మాద్రాజ్ఞేయం - తత్రైవనారదః ॥ యోవైయతీసనాదృత్యభోజయేదితరా
 నివృజాః ॥ విజానస్వసతోగ్రామేకవ్యంతద్యాతిరాక్షసాః ॥ దీపకళికాయాం
 దక్షిణావిసామాంసేనమధునావిసాదక్షిణయాశిమా । పరిపూర్ణంభవేచ్ఛా
 ద్ధంయతిషుశ్రాద్ధభోజిషు ॥ ఏతచ్ఛిష్ణాతివిషయం - త్రినాచికేతస్త్రిసుపర్యేయజా
 ర్వైదేకదేశాతద్వ్యతేనతదధ్యాయినాయస్యసప్రసూర్యేసోమపాః సత్రిసు
 పర్ణఇతిబోపదేవః - త్రిమధుఋగ్వైదేకదేశతదధ్యాయీకేచిన్నాచికేతంచ
 యనంతిఃకృతవానిశ్యర్థమాహుస్తద్ధేమాదివిరుద్ధం - హేమాద్రాగౌతమః ॥
 యవభ్యోదానంప్రథమంపితృవయసఇత్యేకే-మాత్యేగ్మనుః ॥ యచ్ఛిష్ణాతు
 తేవాచంయశ్చమిమాంసతేదధ్వరమ్ ॥ సామస్వరవిధిజ్ఞశ్చపక్షిపావసపావ
 నాః ॥ కౌర్మే ॥ అసమానప్రవరకోహ్యసగోత్రస్తథైవచ ॥ అసంబంధీచవిజ్ఞేయా
 బ్రాహ్మణాశ్శ్రాద్ధసిద్ధయే ॥ గారుడే ॥ శ్రాద్ధేషువినియోజ్యాస్తేబ్రాహ్మణాబ్ర
 హ్మవిత్తమాః ॥ యేయోనిగోత్రమంత్రాంతేవాసింబంధవర్జితాః ॥ వసుః ॥
 నమిత్రంభోజయేచ్ఛాద్ధనైఃకార్యోస్యసంగ్రహః । నారినమిత్రంయో
 విద్యాత్రంతుశ్రాద్ధేషుమంత్రయేత్ ॥ ద్వయోర్హృత్రోఃశ్రాద్ధేభోజనంనిషి
 ధ్ధంపితృపుత్రౌభ్రాతృరాదృనిర్గ్నింగుర్విణీపతిమ్ ॥ సగోత్రప్రవరంచైవశ్రా
 ద్ధేషుపరివర్జయేదితి ॥ శ్రాద్ధదీపకళికాయాంజాతూకర్ణ్యోక్తేః - అథవధ్య
 మాః - హేమాద్రాకౌర్మేగార్గ్యే ॥ నైకగోత్రేహవిద్వాద్యధ్యథాకన్యాతథా
 హవిః । అభావేహ్యస్యగోత్రాణామేకగోత్రాంస్తుభోజయేత్ ॥ అత్రకేచి
 త్వస్వశాఖీయాః ముఖ్యానాహుః - పతంతిచ ॥ నిమంత్రయాతపుర్యేయస్సవి
 శాఖీయాః ద్విజోత్తమాః ॥ స్వశాఖీయద్విజాభావేద్విజానన్యాగ్నిమంత్ర
 యేదితి ॥ ఇదంతనిర్మూలత్వాద్ధేమాదిణాదూషితత్వాచ్ఛేత్యం - వసుర
 పి ॥ యత్యేనభోజయేచ్ఛాద్ధేబ్రాహ్మణంపేదపారగమ్ । శాఖాంతగమథా
 ద్వర్యంధందోగంవాసమాప్తిగమ్ ॥ ఏమామన్యతమాయస్యభుంజీతశ్రాద్ధ
 మర్చితః । పితృణాంతస్యత్పత్తిస్సాన్యచ్ఛిష్ణాప్రపారుషీ ॥ అత్రమామ
 కాఃశ్లోకాః ॥ మాతామహిమాతలభాగినేయదాహిత్రజామాతృగురుస్వశి
 ష్యాః । ఋత్విక్చయాజ్యశ్వశురౌస్వబంధుస్యాలాగుణాధ్యస్తస్యకల్పభూ
 తాః ॥ బంధవోమాతృప్రవీణ్యపితృప్రవీణ్యమాతులపుత్రాఇతిబోపదేవః - అత్ర

మూలం హేమాద్రాక్షేయం-సగుణస్వసీయాద్యతిక్రమేదోవవవ || సప్త
 రాష్ట్రాన ప్రపరాస్పరుమానాత్మనాసహ | అతిక్రమ్యద్విజానేతాన్నరకేపాత
 యేత్థగ || సంబంధినస్తథాసర్వాః దాహిత్రంవిట్పతింతథా | భాగినేయంవిశే
 షేణతథాబంధుంభగాధిపేతిమదనరత్నేభవిమ్యోక్తేః- అతఏవయాజ్ఞవల్క్యే
 బ్రాహ్మణపాత్రితేశ్యానామేతదేవానిమంత్రణ ఇతిగుణ్యతిక్రమేదశపణందం
 డమాహ-అసన్నమాత్రపరమిదం మూర్ఖేతునదోషః || బ్రాహ్మణాతిక్రమో
 నాస్తిమూర్ఖేచైవవివర్జితే | జ్వలంతమగ్నిముత్యజ్వనహీభస్మనిహళాయతే
 ఇతికాత్యాయనోక్తేః-విప్రస్యాపిదోషః || అవిద్యాపూరితిగృహ్యోభస్తీభవ
 తిదారువదితిమనూక్తేః-అపరార్యే-అతిః || వద్భ్యస్తుపురుషేభ్యోర్వాగ
 శ్రాద్ధేయాస్తుగోత్రణః || వద్భ్యస్తుపరతోభోజ్యాశ్చ శ్రాద్ధేస్యగ్గోత్రజాలపి ||
 ఏతచ్చబ్రాహ్మణాలాభే అపిశబ్దాత్ అసంభవేసామాద్రాగౌతమః || శిష్యాం
 తైచకంసగోత్రాంశ్చభోజయేదూర్ధ్వంత్రభ్యోగుణవతః- ఆపస్తంబః || బ్రా
 హ్మణాః భోజయేద్యోసిగోత్రమంత్రాంత్రాన్యసంబంధాన్తగుణహీన్యాం
 తుపరేషాంసముదితస్సోదర్యోపి భోజయితవ్య ఏతేనాంతేవాసిన్ వ్యాఖ్యా
 తాఇతిఅత్రవిశేషమాహతిః || పితాపితామహాబ్రాతాపుత్రోవాధనపిం
 డకః | నపరస్పరమర్హ్యస్యర్హశ్రాద్ధేఋత్విజస్తథా || ఋత్విక్కుత్రాదయో
 ష్యేతేసకుల్యాబ్రాహ్మణాస్తృతాః || వైశ్వదేవేనియోక్తవ్యాయద్యేతేగు
 ణవత్తరాః || సగోత్రానినియోక్తవ్యాఃప్రియాత్యైవవిశేషతఇతి-అథవ
 ర్హ్యః-అత్రనామకాంక్షోకాః || వర్హ్యస్మిన్వక్ష్యేత్సభరోగివైరిహీనాధికాం
 గాక్షకేతవాన్యూతేఘ్నాత్ || సహత్రశస్త్రేణచజీవమానాన్వైషవజ్యవృత్త్యా
 పిచరాజభృత్యాత్ || సంగీతకాయస్తకుసీదవృత్త్యావేదత్రయేణాపికవిత్సవృ
 త్త్యా | దేవార్చనేనాపిచ జీవమానాన్వాధ్యాయదారామినుతోజ్ఞకా
 ణాత్ || దూర్వాలఖిలావృటకునఖ్యధర్మిసహంశ్చపాసర్భవకృష్ణదంతాత్ |
 అగారదాహీగరదస్సముద్రయాయాచకుండాశ్యధకూటకారీ || బాలాంశ్చ
 యోధ్యాపయతేస్వపుత్రాదవాప్రవిద్యాస్వధకుండగోశౌ || అగ్నాదిధిష్ఠావీ
 పతిరస్త్రకర్తాసోమక్రయితైలికకేకరాతో | యుద్ధాచార్యఃపక్షిణాంపోష
 కశ్చసోమోభేత్తావృక్షసంరోపకశ్చ || మేషాణాంవామాహేషాణాంబపు
 ష్ట్యాస్తీయస్త్రీషుప్రాహితైర్యశ్చజానైః | జీవత్యభ్యేతుశ్చదత్తానుయోగా
 ద్ద్యవ్యపాప్త్యైవేదముద్ధాటయంతః || గ్రామయాజిపశుకేశవిక్రయానేనశిల్పి
 పిశ్యవాదకారణాత్ | అర్థకామరతశూద్రయాజకశ్చ | సుహీనబటిముండినిర్ము

తాత్పర్యం యస్యైవగృహీణిరజస్వరాసస్వర్థపాకరతశాపదాయకాణాశ్చి బహు
 వ్యతిరేకాహితేషాణాకృజ్జవామనమృషాభిశాపినః ॥ పుత్రహీనమథకూట
 సాక్షిణం ప్రాతిహారికమయాజ్యయాజకం సావత్తదాతృపరివేత్తజాగ్రకస్తే
 సహింసకముఖాన్వివర్ణయేత్ ॥ అత్రమూలం హేమాద్రాపృథ్వీచంద్రోదయ
 చక్షేయం - భారతేవాసధర్మేషీశాస్త్రవిద్యవిలాపాధికారం ॥ కితవోభూణ
 హాయత్త్వీపశుపాలానిరాకృతిః । గ్రామ్యప్రేమ్యోవార్ధుషికోగాయకస్సర్వ
 విక్రయాసాముద్రీకోరాజభృత్యస్తైలికఃకూటకారకః । పిత్రావివదమానశ్చ
 యస్యహోపపత్తిర్మహే॥అభిశస్తస్తధాస్తేనశ్శిబ్దంయశ్చోపజీవతిపర్వకారశ్చ
 సూచీవమిత్రధుక్పూరదారికః ॥ అవ్రతానాముపాధ్యాయఃకాండపుష్టస్త
 తైవచ। శ్వభిశ్చయఃపరిక్రామేద్యశ్శనాదప్తఏవచ ॥ పరివిత్తిస్తధాస్తేనోదు
 శ్చర్మాగురుతల్పగఃకుశీలకోదేవలకోనక్షత్రైర్గ్రహ్యజీవతి॥ ఈదృశాబ్రాహ్మ
 ణాజ్ఞేయాలపాక్షేయాధిషిర ॥ తథా ॥ ఋణకరావయోరాజన్యశ్చ
 వార్ధుషికోనరః । కాండపుష్టస్సవృశాభాంత్యక్వాపరశాఖయోపసీతఃతదధ్య
 యీవతుఃక్రియవైశ్యవృత్తానారదస్తు॥ తస్యామేవతుయోవృత్తాబ్రాహ్మణ్యోవ
 సతేరసా ॥ కాండపుష్టశ్చ్యుతోమార్గాతోసాక్షైయః । క్షీరితత్తత్తాప
 హరిః॥ హూద్రాపుత్రాస్సవ్యయందత్రాయేవైతేక్షితకాన్సుతాః ॥ తేనర్హేమ
 సునాప్రోక్తాఃకాండపుషానసంశయః ॥ అన్యేపిహేమాద్రామాత్యే ॥ త్రి
 శంకూస్పర్భరానంధాచీశద్రవిడకాంకణా ॥ కర్ణాటకాంస్తధాభిరాక
 కాలింగాచ్ఛవిమర్జయేత్తత్రైవసౌభపురాణే॥ అంగవంగకలింగాంశ్చసౌ
 రాష్ట్రాగ్గుర్జరాంస్తధా। అభిరాన్కాంకణాంశ్చైవద్రావిడాదాక్షిణ
 యనా ॥ అవంత్యమాగధాంశ్చైవబ్రాహ్మణాంస్తువివర్ణయేత్ । చంద్రి
 కాయాయమః॥కాణాకుజ్జాశ్చపండాశ్చకృతఘ్నగురుతల్పగః। మానకూ
 టాస్తులాకూటాన్ధిల్వినోగ్రామయాజకాః ॥ రాజభృత్యాంధబధిరమూకఖ
 ల్యాంబపంగవః। వణిణీమధుహర్తారోరోగదావనదాహకాః॥ సమయానాంచ
 భేత్తారఃప్రదానేయేనివారకాః । ప్రవజ్యోపనివృత్తాశ్చవధాప్రవజితాశ్చ
 యే॥యశ్చప్రవజితాజ్ఞాతఃప్రవజ్యావసితశ్చయః। అవక్షీర్ణీచవీరఘ్నాగురు
 ఘ్నఃపితృదూషకః॥ శాస్త్రకాశికాయంకాత్యాయనఃస్విర్విగ్వావీరీలదశ్చర్మా
 సుక్లోతికపిలస్తధా। చిన్నపత్తిన్నలింగశ్చనైవకతనమర్హతి॥ద్విర్గుంఘ్రిపిత్రో
 ర్వంశేత్తిరుపం విచ్చిన్నవేదాగ్నిః హేమాద్రామరిచిః ॥ అవిధకర్ణఃకృష్ణ
 శ్చలంబకర్ణస్తథైవచ। వర్జశియాః ప్రయత్నేనాగ్రాహ్యణాశ్శాస్త్రాధికర్తృణి॥ బ్రా

మే ॥ మాకశ్చపూతినాభశ్చచిన్నాంగశ్చధికాంగుళిః । గళరోగ్గోగడు
మాకస్ఫుటితాంగశ్చనజ్వరః । పండతువరమందాశ్చత్రాద్ధేష్వతాన్వివర్జ
యేత్ । లంబకర్ణంచాహతత్రైవగోభిలః॥ హనుమూలాదధఃకణ్ఠాలంబౌ
తుపరికిరితౌద్వ్యంగుళౌత్యగ్గుళౌ శస్త్రావితీశాతాతపోబ్రవీత్ ॥ చంద్రి
కాయాయమః॥ద్వ్యంగుళాతీతకర్ణస్యభుంజతేపితరోనతు॥పండశ్చత్రచం
ద్రీకోక్తః - సప్రవిధోగ్రాహ్యః॥ యథా ॥ పండకోవాతజష్టండః పండః
క్లీబోనపుంసకః॥ కీలకశ్చేతిసప్తైవక్లీబభేదాఃప్రకిరితాః॥ పరాశరమాధవీ
యేతు చతుర్దశవిధఃక్తఃతేహంస్వరూపాణి తత్రైవజ్ఞేయాని - చంద్రికా
యాంశాతాతపఃఅగ్నిష్టోమాదిభిర్జ్ఞైర్జ్యేయజంత్యల్పదక్షిణైః॥తేహమన్నం

సభోక్తవ్యమపాశ్చాస్తేప్రకిరితాః॥ ఏతచ్చశక్తౌసత్యాంలపరాత్మేభార
తే ॥ అవతీకితవస్తేనః ప్రాణివిక్రయకోపివా । పశ్చచ్ఛేపీతవాసోమం
సోపికేతసమర్హతి । శ్రాద్ధధీపకళికాయాయమః । అపత్నీకశ్చవర్జ్యస్సాన్వి
త్యపత్నీకోవ్యసగ్నికః । తత్రైవాశ్వలాయనః॥ ప్రతిమావిక్రయందూతైక
రోతిపతితస్తునః॥ జీవనార్థంపరాస్థీనిధృత్వాతీర్థంప్రయాతియః । మాతాపి
త్రోన్వినాసోపిపతితఃపరికిరితః ॥ తత్రైవజాతుకర్ణ్యః॥ యత్రమాతుల
జోద్వాహాయత్రవాప్యపశీపతిః॥శ్రాద్ధంనగచ్ఛేత్తద్విపాక్రికృతంయచ్చనిరా
మిషమ్ ॥ పితృ పుత్రౌ భ్రాతృరాష్వా నిరగ్నింగుర్విణిపతిమ్ । సగోత్రప్రవ
రం చైవశ్రాద్ధేషు పరివర్జయేత్ ॥ బృహన్నారదీయే ॥ శంఖంచక్రంమృదా
యస్తుకుర్యాత్తప్తాయసేనవా । సశూద్రవద్భూషాఃకార్య స్సర్వస్సాద్విజక
ర్మణః । శంఖచక్రాద్యంకనంచగీతస్సత్యాదికంతథా॥ఏకజాతేరయంధర్మోన
జాతుస్సాన్విజన్తనః ॥ తేనయేతప్రముద్రాదివిధయస్తేశూద్రవిషయాశ్చతి-
పుథీచంద్రోదయే ॥ శివకేశవయోరంకాశూలచక్రాదికాద్విజః॥నధా
రయేతమతిమానై వ్విధకేవత్కనిస్థితశ్చత్యాశ్వలాయనోక్తశ్చనృత్యంచోదరా
ద్యగ్ధంనిషిద్ధమతిశ్రీధరస్వామి.అన్యేపినిషేధానిబంధేషుజ్ఞేయాశ్చిదిక్.అత్రవి
ప్రాణాంగ్రాహ్యత్వోక్త్యవతద్వర్జ్యానాం నిషేధేసిద్ధే పునర్వర్జ్యపరిగణ
నం - నిషిద్ధవర్జ్యనిర్గుణప్రార్థమితివిజ్ఞానేశ్వరః - కృష్ణికాణాదేరపవా
దోహేమాద్రావసిష్ఠః ॥ అపిచేన్మంత్రవిధ్యుక్తశ్శారీరైఃపజ్జిదూషణైః ।
అమాశ్యంతంయమఃపాహపజ్జిపావనఏవనః । క్వచిద్విప్రాణాంజాతి
మాత్రేణగ్రాహ్యత్వముక్తంచంద్రికాయామాగ్నీయే॥ యదిబ్రత్రోగయాం

గచ్ఛేత్కదాచిత్కాలపర్యయాత్ । తానేవభోజయెద్విప్రాన్సాన్ ॥ స్వప్నా
 యేప్రకల్పితాః । బ్రహ్మణాకృతసంస్థానావిప్రాబ్రహ్మసమాన్వృతాః । ఆ
 మానుషాగయావిప్రాబ్రహ్మణాయేప్రకల్పితాః ॥ తేషుతుష్టేషుసత్తుప్తాః
 పితృభిస్సహజేవతాః ॥ తత్రైవేనవిచార్యంకులంశీలవిద్యాచతఃపవచఃపూజి
 తైస్తైస్తుసంతుష్టాః దేవాః పవిత్రగుహ్యకాః ॥ గయాయాం నిర్గుణాఅపితప
 భ్యోజ్యౌతి హేమాద్రా-అత్యుత్తమబ్రాహ్మణ్యపతస్త్రియమోనాన్యత్రేతి
 త్రిస్థలిసేతాపితామహచరణాః - పృథ్వీచంద్రోదయేపిపాద్యైః ॥ తీర్థపుట్రా
 హ్మణంనైవపరీక్షేతకదాచన ॥ అన్యార్థిసమనుప్రాప్తం భోజ్యంతంమనురబ్ర
 వీత్ ॥ సాంధేయే ॥ బ్రాహ్మణాన్సూరీక్షేత్తీర్థక్షేత్రనివాసినః ॥ మనుః ॥ న
 బ్రాహ్మణంపరీక్షేతదైవేకర్మణిధర్మవీత్ ॥ పితృక్రమణితుప్రాప్తేపరీక్షేతప్ర
 యత్నతః ॥ అగంభవ పరమేతదితి మేధాతీధిః - హేమాద్రావ్యాసః ॥
 గాయత్రీసారమాత్రోపి వరంవిప్రస్సుయంతితః । నాయంత్రతత్త్వమర్చ్యేన
 ర్వాణీసర్వవిక్రయా ॥ కాణాఃకూటాశ్చకులజాదరిద్రావ్యాధితాస్తథా ।
 సర్వేశ్రాద్ధేనియోక్తవ్యామిశ్రితావేదపారకైః ॥ అధవిప్రనిషంత్రిణం-చం
 ద్రికాయాం వాగహే ॥ వస్త్రశౌచాదికవ్యం వ్యక్తరాస్తీతిజానతా ।
 స్థానోపలేపనంకృత్వతతోవిప్రాన్నిషంత్రియేత్ ॥ దంతకాష్ఠంచవిస్మజేత్
 బ్రహ్మచారిశుచిర్భవేత్ ॥ తత్రైవప్రచేతాః ॥ దక్షిణంచరణంవిప్రస్సవ్యం
 వైక్షత్రియస్తథా ॥ పాదాతాదాయవైశ్యోద్వ్యసూద్రఃప్రణతిపూర్వకమ్ ॥ త
 త్రైవవృషలస్యాన్నంబ్రహ్మణేననిమంత్రతమ్ ॥ బృహస్పతిః ॥ ఉపవీతీతతోభూ
 త్వదేవార్థేతుష్టిజోత్తమా ॥ అపసవ్యేనపితేర్ధన్వయః ॥ యోగ్యధమానుతః ॥
 ప్రచేతాః ॥ సవర్గంప్రేషయేదాస్తంద్విజానాంతునిమంత్రణే ॥ పృథ్వీచంద్రో
 యేసాంధేయే ॥ రాజకార్యేనియుక్తస్యబంధనిగ్రహవర్తినః ॥ వ్యసనేషుచసర్వే
 మశ్రాద్ధంవిప్రేణకారయేత్ ॥ చంద్రికాయాంయమః ॥ అభోజ్యంబ్రాహ్మణ
 స్యాన్నవృషలేననిమంత్రతమ్ ॥ తత్రైవపైతీనసిః ॥ సప్తపంచద్వావాశోక్రీయా
 నిమంత్రయేత్ ॥ అశ్వలాయససూత్రే ॥ ఏకైకమేకైకస్యద్వద్వత్ప్రీన్త్రీనాన్
 వృద్ధాఫలభూయస్త్వంచావితి-వృద్ధిశ్రాద్ధేగౌతమః ॥ సమాంతాభోజయే
 దయుజోవాయథోత్సాహంయజ్ఞవల్క్యః ॥ ద్వైవైషికాక్రయః ॥ పితృ
 దగైకైకమేవవామాతామహానామప్యేవంతంత్రంవావైశ్వదేవీకం-దీపకళికా
 యాంపారాశరసింసంత్రావర్థపాత్రాణామేకైకస్యత్రయస్త్రయః ॥ పిత్రా
 దేర్బ్రాహ్మణాఃప్రోక్తాశ్చత్వారోవైశ్వదేవీకే ॥ వృద్ధయజ్ఞవల్క్యః ॥ దక్షైకం

పంచవావిప్రాపార్వణేవినియోజయేత్ | అత్రవై శ్వశేవేద్వాచతురోవో
 పవేశ్యపితృదీనామైకకస్యస్థానై ఏకంత్రీకపంచసప్తనవవోపవేశయే చిత్తి
 త్సుణ్ణోర్థః-మనుః||ద్వాదశేపితృకృత్యేత్రీనేకైకముభయత్రవాభాజయే త్సున
 మృద్ధోపినప్రసజ్యేతవిస్తరే||సత్త్రియాం దేశకాలౌచశౌచంబ్రాహ్మణసంపద
 మ|పంచైతాన్విస్తరోహంతిత్సాన్నైహేతవిస్తరమ్|| పృథ్వీచంద్రోదయ శా
 తాతపః||ద్వాదశేవేధర్వణౌవిప్రాపాజ్జుఖాపుచవేశయేత్ | పిత్యైతూదజ్జు
 ఖాంస్త్రీంశ్చబహ్వృచాభ్యర్చ్యసామగా అత్యశక్తా హేమాద్రాదేవలః||ఏకే
 నాపిహివిప్రేణవద్విండంశ్రాద్ధమాచరేత్||వడ్ధ్యైకాదాపయేత్తత్రవడ్ధ్యై
 దద్యాత్తథాహవిః||గోవిలః||యద్యేకంభోజయేచ్ఛాద్ధేనందోగంతత్రభోజ
 యేత్ | ఋచోయజ్ఞాంషిసామానిత్రితయంతత్రవిద్యతే||అత్రవైశ్వశేవేషశేష
 మాహతత్రైవవసన్తి||యద్యేకంభోజయేచ్ఛాద్ధేనవంతత్రకథంభవేత్ | 1
 స్తుంపాత్రేనముగ్ధత్యసర్వస్యప్రకృతస్యచ||దేవతాయతనేకృత్యాతతత్సా
 ధ్ధంసమాచరేత్ | పాశ్వేదగ్నోతదన్తుదద్యాద్వాబ్రహ్మచారిణే|| ఏతచ్ఛ
 సపిండికరణవర్జ్యంజ్ఞేయం - నత్యేవైకంసర్వేషాంకామమన్నాద్యేషత్యాన్య
 లాయనోక్తః-అస్యార్థఙ్కొనారాయణవృత్తా- ఆద్యంసపిండికరణంవద్వ
 షుశ్రాద్ధేషుకామంతయాణామేకంభోజయేత్ - సపిండికరణేతుస్యేష
 ర్భవితవ్యమితి - అనాద్యేపార్వణవర్జితేవా అభోజనేఅమహేషత్రైధా
 వాఅన్నాభావేవేతివ్యాఖ్యాంతరం తత్రైవజ్ఞేయం - కారికాపి||దైవీ
 థవైకంసపిండికరణంవినేతి- అత్రైకవిప్రేసాగ్నేర్విశేషమాహృత్వీ
 ద్రోదయేప్రచేతాః || ఏకస్త్రికబ్రాహ్మణేదైవేసాగ్నేర్గ్నిర్భవేత్సదా | 2
 గ్నేఃకుశముష్టిశాన్యచ్ఛాద్ధకర్తృణీసర్వతః || సర్వధావిపాళాభేతత్రైవ
 హేమాద్రాచసత్యవ్రతః || నిధాయదర్శనవియమాసనేషుసమాహితః |
 ప్రేమాసుప్రేషసంయుక్తంసర్వంశ్రాద్ధంప్రకల్పయేత్ అత్రనాస్యభావాత్స
 త్రైవిణముత్విక్యా-ర్యేయజమానవిధానదక్షిణేతికేచిత్-తన్న - అద్వప్తార్థా
 యాఃదక్షిణాయాఃపాప్తే || సర్వతత్త్రివిధతేతుభ్యంయచ్ఛ్రాద్ధమదక్షి
 ణమితిపాద్యాత్ || పిదధ్యాద్ధాత్రమస్యశ్చేదక్షిణార్థహరోభవేత్ | 3
 దుభయంకుర్యాదన్యస్తైప్రతిపాదయేదిత్యందోగపరిశీప్తాచ్చ - ఏవంయతి
 శ్రాద్ధేపికాత్యాయనః || యజ్ఞవల్క్యనిముష్టాచస్తంభేదర్శనబౌతథా | దర్శ
 సంఖ్యానవిహితావిష్టరాస్తరణేషుచ || మాతృశ్రాద్ధేతువిపాళాభేషువాసి
 న్యోపిభోజనీయా ఇత్యాహపరాశక్యవృద్ధవసన్తిః || మాతృశ్రాద్ధేతువిపా

జామలాభేపూజయేదపి | పతిపుత్రాగ్నితాభవ్యాయోషితోషాకులోద్భవా
 ఇతి-అష్టాపతివృద్ధిశ్రాద్ధవిషయం- పాద్యేడత్రరఖండే || సకృదభ్యర్చితంలిం-
 గంసాలగ్రామశిలించయఃపిఠసంస్థాసయిత్వాతుశ్రాద్ధంచకురుతేనరః | పిత
 రస్తస్యతిప్తంతికల్పకోటిశతండివి || చంద్రికాయాంమాతేన్య || పఠంనిమంత్య ||
 నియమాన్త్రావయే తైత్తికాన్సుధః || అక్రోధనైశ్శాచపరైస్సతతంబ్రహ్మ
 చారిభిః | భవితవ్యంభవద్భిశ్చమయాచశ్రాద్ధకారిణా || యత్తుమనుః || సర్వా
 యాననిర్మృతైః కామక్రోధపవద్భిః | భవితవ్యంభవద్భిర్నశ్శేషహూతే శ్రా
 ద్ధకర్మణీతితత్ పూర్వేద్యుర్నిమంత్రణపరం-నతదహః | తత్త్రైవదేవలః || అగం
 భవేపరేమ్యగ్వాబ్రాహ్మణాంసాన్నిమంత్రయేత్ | అజ్ఞాతీనసమానార్హాసయ
 గ్వానాత్మశక్తిః || కాత్యాయనః || అసింజ్యేనామంత్రితోనాపక్రామేత్-త
 నంగృహ్యశక్తః—అథశ్రాద్ధకర్మభోక్త్రునియమాః - తత్రనిమంత్రితవిప్ర
 త్యాగేనసరాక్రేయమః || కేతనంకారయిత్వాతుయోతిపాతయతిద్విజమ్ |
 బ్రహ్మహత్యావవాదోష్టిశూద్రయోనాచిజాయతే | ఆమంత్య | బ్రాహ్మణం
 యస్తుయథాన్యాయంసపూజయేత్ || అతికృచ్ఛాగ్రసుఖారాసుచిర్యగ్యోషు
 జాయతే || ప్రమాదాత్త్యాగేతుహరీతః || ప్రమాదాద్విస్తృతంజ్ఞాత్వాప్రసా
 ద్యైనంప్రయత్నతః | తర్వయిత్వాయథాన్యాయంసర్వంతథృలవశ్చుతే ||
 ప్రమాదాభావేతునారాయణః || ఏకస్మిన్నైససిపాప్రేబ్రాహ్మణోనియత
 శ్శుచిః | యతిచాంద్రాయణ్యకృత్వాతస్మాత్పాపాప్రముచ్యతే || యమః || ఆ
 మంత్రితస్తుయోవిప్రోభోక్త్రుమన్యత్రగచ్ఛతి || నరకాణాంతంగత్వాచండా
 లేష్యభిజాయతే | తత్త్రైవదేవలః || పూర్వంనిమంత్రితోన్యేనకుర్యాదన్యప్రతి
 గ్రహమ్ | ఘక్తాహారోధవాభుక్ష్యే-సుకృతంతస్యనశ్యతి || యదివిప్రోవిలంబే
 తతదోక్తమాదిత్యపురాణే || ఆమంత్రితశ్చిరంవైవకుర్యాద్విప్రఃకదాచననదే
 వానాంపితృణాంచదాతురన్మృత్యుచైవహే || చిరకారీభవేద్ద్రోహీషవ్యతే
 నరకాగ్నినా || పృథ్వీచంద్రోదయేయమః || నిమంత్రితస్తుయోవిప్రోహ్యధాన్వా
 నంయాతియర్షతిః | భవంతిపితరస్తస్యతంమాంసంపాంసుభోజనాః || ఆమం
 త్రితస్తుయశ్శాగ్ధేహింసాంపైకురుతేద్విజః | పితరస్తస్యతంమాంసంభవం
 తిరుధిరాశనాః || ఆమంత్రితస్తుయోవిప్రోభారముద్యహతేద్విజః | పితరస్తస్యతం
 మాంసంభవంతిస్వేదభోజనాః || నిమంత్రితస్తుయోవిప్రఃప్రకుర్యాత్క్రలహం
 యది | పితరస్తస్యతంమాంసంభవంతిమలభోజనాః || శంఖః || నిమంత్రితస్తుయ
 శ్శాగ్ధేమైథునంసేవతేద్విజః | శ్రాద్ధందత్వాచభుక్త్యాచయక్తసాన్యస్తా

త్రైసనా మైథునంబుతావపినిషిద్ధం || ఋతుకాలేనియుక్తోవానైవగచ్ఛేత్ ప్రీ
యంకృచ్చిత్ | తత్రగచ్ఛన్నవాప్నోతిహ్యనిష్ఠానిఘలానిత్వతి || తత్రైవమాధవి
యేచవృద్ధమనూక్తేః - శ్రాద్ధంకరిష్యన్బ్రుత్యావాభుక్త్యావాపినిమంత్రితః | ఉ
పోష్యచతథాభుక్త్యానోపేయాచ్ఛబ్దుతావపి || ఏవర్ణయేదితి త్రైవాశ్వలా
యనోక్తేశ్వ-విజ్ఞానేశ్వరేణతుశ్రాద్ధేబుతౌగచ్ఛేత్ పీనదోషభక్త్యక్తం-తత్త్వ
గతికత్వేజ్జేయం-బృహస్పతిః || ద్వినిశంబ్రహ్మచారీస్యాచ్ఛాస్త్రీధృక్పద్యైర్హ
జైస్సహ | అన్యథావర్తమానాతుస్యాతానిరయగామినౌ || పునర్భజనమ
ధ్వానంభారమాయానమైథునమ్ | శ్రాద్ధకృచ్ఛాస్త్రీధృక్ చైవనద్యమేతద్వివ
ర్జయేత్ || స్వాధ్యాయంకలహంచైవదివాస్వాపంత్రైవేవ || యత్తుశ్రాద్ధకాశి
కాయాంపురాణసముచ్చయే || కృత్వాతురుధిరస్రావంనవిద్వాత్ శ్రాద్ధమా
చరేత్ | ఏకంజ్యేత్రీణివావిద్వాత్ దినానిపరివర్జయేదితి తస్మిన్ములం - పృథ్వీ
చంద్రోదయేయమః || పునర్భజనమధ్వానంనభారమాయానమైథునమ్ | సం
ధ్యాంప్రతిగ్రహంహూమంత్రాద్ధభోక్తాప్తవర్జయేత్ || సంధ్యానిషేధం పా
యశ్చిత్రాత్పూర్వంజ్యేయం-యథాహూతనాః || దశకృత్వఃపితౄదాపోగాయ
త్యాశ్రాద్ధగ్ద్విజః | తతస్సంధ్యాముపాసీతజపేచ్ఛబృహయాదిపి || గాదా
స్తు || సాయంసంధ్యాంపరాన్నంచభేదనంచవనస్పతేః | అమావాస్యాన్నకర్వీ
తరాత్రిభోజనమేవచ || ద్యూతంచకలహంచైవసాయంసంధ్యాంవాసిశేమ్ ||
శ్రాద్ధకర్తాచభోక్తాచపునర్భుక్తిం చవర్జయేదితి కాషధే నౌవరాహద్యు
క్తేః-శ్రాద్ధకర్తురపిసాయంసంధ్యానిషేధమాహుః శిషాస్తుర్ములత్వమా
హుః-హూమనిషేధస్తుస్వవిషయః || సూతకేచవ్రవాసేచఅశక్తౌశ్రాద్ధభో
జనే | ఏవమాదినిమిత్రేఘహవయేన్నతుహవయేదితిభందోగపరిశిష్టాత్ - త
త్రైవాదిత్యపురాణేనిమంత్రితస్తునశ్రాద్ధేకుర్యాద్భార్యాదితాడనమ్ || చంద్రి
కాయాంప్రచేతాః || శ్రాద్ధభుక్పౌతరుద్ధాయప్రకర్యాద్దంతథావనమ్ | శ్రా
ద్ధకర్తానకుర్వీతదంతానాంధావనంబుధః || హేమాద్రాజాబాలిః || దంతథా
వనతాంబూలేత్రైలాభ్యంగమభోజనమ్ | రత్యైవధపరాన్నంచశాస్త్రీధృక్పూ
ర్వవర్జయేదితి || విష్ణురహస్యేశ్రాద్ధోపవాసదివాసేఖాదిత్యాదంతథావనమ్ |
గాయత్యాశ్రీతసంపూతమంబుపాశ్యవిశుద్ధ్యతి || పునర్భజనమధ్వానం
యానమాయానమైథునమ్ | దానప్రతిగ్రహంహూమం శాస్త్రీధృక్ క్షిప్తవర్జ
యేత్ || సోమోత్పత్రా || వనస్పతిగతేసోమేయస్తుహింస్యాద్వనస్పతిమ్ | ఘో
రాయాంఘ్రాగ్రహత్యాయాంయుజ్యతేనాత్రసంశయః || ఏతద్విహితేధ్వా

తివ్యతిరేకేణ || వనస్పతిగతేనోమేనదుపేనాయస్తువాహయేత్ | నాశ్చంఠిపితర
 ప్రస్మదశవర్షాణిపంచచ || వనస్పతిగతేనోమేపంథానయస్తుకారయేత్ | గా
 వస్త్యప్రణశ్యంతిచిరకాలముపస్థితాః || వనస్పతిగతస్వరూపమాహపుణ్య
 చంద్రోదయేవ్యాసః || త్రిముహూర్తంవసేదర్చేత్రిముహూర్తంవసేజ్జలైత్రి
 ముహూర్తంవసేద్దోషుత్రిముహూర్తంవసస్పతే || కలికాయాంవృద్ధపనుః ||
 నిమంత్యౌవిప్రాంస్తదహర్వర్జయేన్యైధునంతసరమ్ | ప్రమతతంచస్వా
 ధ్యాయంత్రోధశాచేతథాస్మతం || కేచిన్నిమంత్రణాత్పూర్వంశుభ్యర్థంపూ
 ర్వేహియోరంకుర్వంతి - తత్రమూలంపుగ్ధం - వరీచిః || పస్త్రాంపర్వ
 సుపత్నాదారిక్తాభద్రాతిథిష్వపిపాతే శ్రాద్ధేవ్రతాహేచయోరంపర్జ్యంశా
 సుచ || యదాకర్తురశక్త్యాతప్రశిష్యాదిః శ్రాద్ధంకరోతి - తదకిర్రా
 ప్రతినిధినాచప్రాగ్నుక్తనియమాంకార్యాః | నశక్నోన్వయంకర్తుంయదా
 హ్యనవకాశతః | శ్రాద్ధంశిష్యేణపుత్రేణతదాగ్యేనాపికారయేత్ || నియమా
 నాచరేతోస్సినియతాంశ్చవసుంధరే || యజమానోపితా సర్వానాచరేత్సు
 సమాహితఇతిహేమాద్రావారాహేమాకైః - స్త్రియస్తుపాద్యై || ముక్తక
 చ్చతుయానారీముక్తకేశితథేవచ | హసతేవదతేవైవనిరాశాంపితరోగతాః ||
 అశ్వలాయనః || శ్రాద్ధేహిభోజయేద్వాస్తానబాలానసియత్తుతః | ప్రాప్సిం
 దదానాద్గంధాద్యైర్పూజకుర్యాత్సవిగ్రహమ్ || వాస్తాగృహే - అథశ్రా
 ద్ధవస్తునితతాగ్రదాకుశాః పుణ్యచంద్రోదయేదత్తుః || సమితప్తపకుశాదీనాం
 ద్వితీయఃపరికీర్తితః - అష్టధాభక్తదివేద్వికీయోభాగభ్యర్థః - తత్రైవయమః ||
 సమూలస్తుభవేదర్భంపితృణాం శ్రాద్ధకర్తృణి | మూలేనలోకాన్తయతిశక్ర
 స్యసుమహాత్మనః || వ్యాసః || తర్పణాదీనికార్యాణిపితృణాంయూనికానిచిత్ |
 తానిస్మర్త్వీగుణైర్దైర్ఘ్యేనప్రవత్రైర్విశేషతః || శాలంకాయనః || సపిండీకరణం
 యావదృజుదర్చింపితృక్రియా | సపిండీకరణాద్భర్తృవంశ్యగుణైర్విధిపర్యవేత్ ||
 శంఖః || అనంతర్గర్భిణంసాగ్రంకౌశంద్విదళమేవచ | ప్రాదేశికమాత్రంవిజ్ఞేయం
 పవిత్రంయత్రకుత్రచిత్ || హరీతః || పవిత్రంబ్రాహ్మణస్యేవచతుర్విధృచ్ఛర్భపింజు
 లైః | ఏకైకంన్యూనముద్దిష్టంవర్తేవర్తేయథాక్రమమ్ || శ్రుత్యర్థసారే || సర్వే
 హంవాభవద్వాభ్యాంపవిత్రంగ్రంథితంనవమ్ || రత్నావళ్యాం || ద్వయోస్తు
 పవణోర్మధ్యేపవిత్రంధారయేద్భుధః | హేమాద్రాసాశీందే || అనామికా
 దృతాదర్శనామికానామికయాపివా | ద్వాభ్యామనామికాభ్యాంతుధార్మ్య
 వర్ణపవిత్రకే || పవిత్రాభీషేతుతత్రైవసుమంతుః || సమూలాగ్నోవిగర్భాతు

కుశాద్వాదక్షణికరే సప్యేచైవతథాత్రీణిభిభృయాత్సర్వకర్మసు॥హాధాయ
 నః॥హస్తయోరుభయోర్వద్వావాసనేపితథేవచ॥ దర్శగ్రహణేమంత్రమా
 హ ॥ శంఖః ॥ విరించినాసహౌత్పన్నపరమేష్ఠినిసర్గజసుదపాపానిసర్వాణి
 దర్శస్వస్తికరోభవ॥స్త్వత్కర్మసారే॥ హుంఘటౌ-రేణమంత్రేణసకృచ్చిత్వా
 సముద్ధరేత్॥భరద్వాజః॥ ప్రేతక్రియార్థంపితృమభిచారార్థమేవచ॥దక్షిణా
 భిముఖశ్చింద్యత్ప్రచీనాపీతకోద్విజః ॥ కుశాభావే పరార్కే-సుమంతః ॥
 కుశాఃకాశాఃశరోగుండ్రోయవాదూర్వాభబల్బజాః॥ గోశేతముంజకుండా
 శ్చపూర్వాభావేపరఃపరః ॥ కాశాదావిశేషమాహశంఖః ॥ కాశహస్తస్తు
 నాచామేతగ్-హంచద్విధిశంకయా । పాప్రియశ్చిత్రేనయుజ్యేతదూర్వాహస్త
 స్తథైవచ॥ పృథ్వీచంద్రోదయేయమః ॥ మాసిమాస్యృగృతాదర్భమాసిమా
 స్యైవశోధితాః॥షట్క్రింశన్తుతే॥ మాసేనస్యాదమావాస్యాదరోగ్రాహేన్యా
 నవస్యతః॥గృహ్యపరిశిష్టే ॥ యేచపిండాశ్రితాదర్భాయైఃకృతంపితృతర్ప
 ణమ్ । అషేధ్యాశుచితిప్తాయేతేషాంత్యాగోవిధీయతే ॥ లఘుహారీతః॥పథిద
 ర్బాశ్చితాదర్భాయేదర్భాః జ్ఞానామిషు । తరణాసనపిండేషుషట్కు-శాన్తు
 రిపర్జమేత్॥బ్రహ్మయజ్ఞేవయేదర్భాయేదర్భాఃపితృతర్పణే॥ హతామూత్ర
 పురిషాభ్యాంతేషాంత్యాగోవిధీయతే॥హేమాద్రా ॥ అన్యానిచపవిత్రాణి
 కుశాదూర్వాత్మకానిచ । హేమాత్మకపవిత్రస్యహ్యేకాంనార్హంతిచైక
 లామ్ ॥ అథహవిర్హేమాద్రాప్రచేతాః ॥ కృష్ణమాషాస్తిలాతైచ్చ వశే
 షాస్సుర్యర్థవశాలయః । మహాయవాప్రీహియదాష్టథైవచమధూతీకాః॥కృ
 ష్ణాశ్శ్వేతాశ్చలోహశ్చగ్రాహ్యస్సుర్యార్ధకర్మణి । మహాయవారేణచ
 జం-మధూళికాయావనాలాఇతిహేమాద్రిఃకల్పతరుశ్చ॥ భారతే ॥ వర్ధమాన
 తిలంత్రాధమక్షయ్యంమసురబ్రవీత్ । సర్వకామైస్సయజ్ఞేతేయస్తిలైర్యజతేపి
 తృణా ॥చంద్రికాయాందేవలః ॥ ఇష్టాపూర్తేమృతాహేచదర్శవృద్ధ్యప్తకా
 నువ॥పాతేభ్యస్తేషుకాలిషోదేయంనైవకుభోజనమ్ ॥ సాయణీయే॥ అగో
 ధూమంచయచ్ఛాస్త్రీధంమాపముద్గవివర్జితమ్ । తైలపక్ష్యనరహితంకృతమప్య
 కృతంభవేత్॥హేమాద్రావత్రిః ॥ అగోధూమంచయచ్ఛాస్త్రీధంకృతమప్యకృ
 తంభవేత్ ॥ తత్రైవబ్రాహ్మేయవైర్విహితైర్నామైర్గోధూమైశ్చణై
 స్తథాసంతర్పయేత్త్రైశ్చాన్తుద్వైశ్చాన్తుకైస్సర్వసస్తిలైః ॥ నీవాలైర్నరి
 శ్యానూకైఃప్రియంగుభిరధార్పయేత్॥హేమాద్రాకాష్టాఃజనః॥యదిష్టంజీ
 వతశ్చాసీత్తద్దద్యాత్తస్వయత్నతః॥ సత్పితృదుస్తరంహ్యార్గంతతోయాతినసం

శయః॥ కలికాయామాశ్వలాయనః॥ కదల్యాదిఫలైశ్చస్తైర్మూలైరాద్వైతైర
 పిగోరస్తైర్మధు నాదధాశ్రాద్ధేనంతర్వయే త్పితృత్వా॥ కదల్యాప్రఫలాదీని
 శ్రాద్ధేనంపాదయేత్సుధీః॥ హేమాద్రాప్యధ్వీచంద్రోదయేచ - మార్కండే
 యః॥ గోధూమైరిత్యుర్ముద్ధేనసృతేనైశ్చలకైరపి॥ శ్రాద్ధేషుదత్తైఃప్రియంతే
 మాసమేకంపితామహా॥ విదార్యాపివభేరుండైస్తలైశ్చృంగుటకైస్తథా॥
 కంచుకైశ్చతథాకండైఃకర్కంధుబదలైరపి॥ పాలేపతైరారుక్తైశ్చప్యత్యో
 టైఃపనస్తైస్తథా॥ కాకోల్యాక్షిరకాకోల్యాతథాపిండాలకైశ్చుభైః॥ లాజాభి
 శ్చసథానాభిప్రీపుస్తైశ్చరుచిర్చుటైః॥ సర్వపారాజకాశాభ్యామింగుదై
 రాజజంబుభిః॥ ప్రయాలామలకైర్ముఖ్యైఃఫల్గుభిశ్చపిలంబుకైః॥ వేత్తోంకురై
 స్తాలకంధైశ్చక్రయాభీరికావతైః॥ లోచైస్సమోదైర్లికువైస్తథావైబీజపూర
 కైః॥ కుంజాతకైఃపద్మశలైర్భక్యభోజ్యోశ్చసంస్కృతైః॥ రాగఖాండవచో
 ష్టైఃప్రతిజాతైఃస్వతైః॥ దత్తైస్తుమాసంప్రియంతేశ్రాద్ధేషుపితగోసృతాం
 ఏషాంకోశాహేమాద్రాప్యధి వ్యాఖ్యానైద్యకాద్యనుసారేణవద్యదేశభాషా
 యానామాన్యవ్యంతే-సతీవైఃకలాపైఃకలాపస్తుసతీనకఇత్యమరః - బదరీతి
 ప్రసిద్ధంః॥ బిదార్యాతత్కండేనభేరుండంబలజంబుఖాణాఇత్యశ్రాద్ధమంజర్యా
 త్-భూకూష్మాండమిత్యన్యే, శృంగుటకంసింఘాడా-కేచుకఃకంచనారఃకం
 దఃసూరణః-అర్జోఘ్నఃసూరణఃకందఇత్యమరః- కర్కంధూఃవన్యంసూత్త్యం
 బదరం పాలేపతంకోశాతకీలరుకంఅరుద్రలత్యోటం అఖరోద్ర-క్యాలోక్షీ
 రకాకోల్యా గౌడేషు ప్రసిద్ధా-పిండాలకంసుధనీ మహారాష్ట్రాణాం మో
 చాలకుందఇతిప్రసిద్ధం- త్రేపుసాదయప్రయః కర్కటీభేదాః-చిర్బటంఖర్బు
 జం సర్వపేతిదీర్ఘశ్చందసః- ప్రియాలంచిరాంజీ- ఫల్గుడేదుంబరంతిలంబకం
 పటోలకంతాలకందః కందవిశేషః - చక్రికాంతింక్రీణీ బింబాక్షిరికారిణీ
 మోచంకదలీఫలం - లకుచంపడహారంసుంజాతకంగౌడదేశేప్రసిద్ధం- పద్మఫ
 లంగట్టారాగఖాండవః - విప్పలీశుంఠియు క్తస్తుముద్గయాపస్తఖాండవః॥ రా
 గఖాండవతాంయతిశర్చు-రాసంయుతంతుతతే॥ ఇత్యుక్తః పానవిశేషః-
 త్రిజాతంలవంగైలాపత్రికాణి॥ మదనరత్నైకార్తే॥ లాశాకంచవాస్తుకం
 మూలకంకృష్ణనాళికా॥ ప్రశస్తానితిశేషః॥ హేమాద్రాప్యధ్వీచంద్రోదయే
 చవాయుపురాణే॥ కాలశాకంమహాశాకం ద్రోణశాకంతథార్క్రీమబిల్వామ
 లకపృష్ఠీకాపనసామ్రాతదాడిమమ్॥ చవ్యంపాలివటాత్యోటఖర్జూరంచక
 సేరుకమ్॥ కోవిదారశ్చకందశ్చసటోలంబృహత్ఫలమ్॥ విప్పలీమరిచంచైవవి

శ్రీ లక్ష్మీ సుందరము, తృతీయపరిచ్ఛేదః, శాస్త్రీధర్మముః.

లాగుంఠీవస్త్రేంద్రవమ్ శరణా గుడకర్పరబదరీద్రోణపత్రకమ్ తథా మధు
కంఠామతం చైవకర్పరంగుడమేవచ । త్రాధకర్పణీశస్త్రానిస్త్రేంద్రవంత్రపుసం
తథా ॥ రామతంహింగుః ॥ కశేరుఃకోవిదారశ్చతాలకందస్తథాచినమ్ తమా
లంశతకందశ్చమథాస్థిలశ్చితకందకమ్ ॥ కాలేయంకాలశాకంచసునిషణ్ణంసు
వర్చలమ్ మాంసంశాకందధీక్షీరంచాంబువేతాశ్రంకురస్తథా ॥ కట్ఫలంకౌంక
ణీద్రాక్షాలమకంమోచమేవచ । అలాబుంగ్రీవకంచారంకర్పరంధుర్మధుసా
హ్వయమ్ ॥ వైకంకతంనారికేశంశృంగాటికపరూషకమ్ । పిప్పలీమరిచంచై
వపటోలంబృహతిఫలమ్ ॥ ఏవమాదీనిచాన్యానిస్వాదూనిమధురాణిచ । నాగ
రంచార్ద్రాకండేయందీర్ఘమూలకమేవచేతి - తథా ॥ శరణాక్షీరసంయు
క్తః పృథుకానిత్యమక్షయః ॥ ద్రోణశాకంగూమశ్చితప్రసిద్ధం - మృద్వీద్రా
క్షా-ఆమ్రాశ్రంతంచాడా ఇతిప్రసిద్ధోఽప్యక్షః తత్ఫలంచ-పాలివంతంజంబీరం
పాలిఆలమితగౌడప్రసిద్ధం వా-ఖరూపజంఖంజూరశ్చితప్రసిద్ధం-కసెరుఃజలజః-
కందఃకోవిదారః కంచనారసదృశః-తాలకందః తాలమూలీ - విసంభసిడం
శతకందఃశతావరీ-శీతకందఃశాలూకం శేరుకీతిప్రసిద్ధం- కాలేయంకరాశసం
జ్ఞశ్శాకః-దారుహరిద్రాలేతిప్రథ్వీచంద్రోదయః-సునిషణ్ణంకర్పరీసదృశంసు
లటీయా-ఇతిగౌడప్రసిద్ధం- సువర్చలంశాకవిశేషః-కట్ఫలంశ్రీపర్వీర్వృక్షఫలం
కౌంకణీ-అష్టురసాద్రాక్షాతింమకంకిండిసమితైశ్చదేవః-తిందుఫలంవా-గ్రీవకం
ఫలవిశేషః- చారంక్షుద్రతాలం- మధుసాహ్వయంమధుకపుష్పంఫలంవా-చై
కంకతం చైవచీతిగౌడఖ్యాతం-పరూషకంపరూసమిశ్రితప్రసిద్ధం-నాగరంశుంఠీ
పృథ్వీచంద్రోదయేబ్రాహ్మే ॥ ఆమ్రమామ్రాశ్రంతంబిల్వం దాడిమంబీజపూర
కమ్ । పాప్రీనామలకంక్షీరంనారికేశంపరూషకమ్ ॥ నార గంచఖర్జురం
ద్రాక్షాసీలకపిత్థకమ్ ఏతానిఫలజాతానిశ్రాద్ధేదేయానియ ౨తః ॥ మాత్యే ॥
అన్నంతుసదధీక్షీరంగోఘృతంశరణాన్నితమ్ । మాంసం తాతినర్వావైవి
పితౄనిత్యాహకేశపః ॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ హవిష్యాస్తేనవై మాంసంపాయశేన
తువత్స్యరమ్ । మాత్యహరీణకారశ్చశాకునచ్చాగపార్వతైః ॥ విణరౌరవవారా
హశాచైర్భూసైర్యథా ॥ కమం మాసవృద్ధ్యాభిత్వప్యంఘ్రిదత్తైరిహపితాకుహః ॥
ఖశామిషంచుహశేలంమధుమున్యన్నమేవచ । లోహమిషంకాలశాకంమాంస
వాగ్రీహసస్యచ ॥ నిగమః ॥ త్రిపిబంత్యింద్రియక్షీణం శ్వేతంవృద్ధమజాపతిమ్ । వా
ఘ్నిగ్రాసంతుతంపాహుర్యాజ్ఞికాశ్శ్రాద్ధకర్పణీవాగ్రీహణసోజరచ్చాగ తిసు
ధాతిభిః ॥ క్రాత్యామనః- భాగాన్రమేషానాలభ్య శేషాణీక్రీత్వాల్పభ్యావాస్య

యమ్ముతానాంవాద్యత్యపదేత్ || కార్తే || క్రిత్యాల్భ్యాన్వయంవాద్యతా
 నాహ్యత్యవాద్విజః | దద్యాచ్చాద్ధిప్రయత్నేనతదస్యాత్మయ్యముచ్యతే || శాద్ధే
 దత్తస్యమాంసస్యాభక్షణే దోషమాహమనుః || నియుక్తస్తుయథాన్యాయం
 యోమాంసంనాత్తిమాంసవఃసమేత్యపశుతాంయాతిసంభవానేకవింశతిమ్ ||
 అత్రబహుపువచనేషుశ్రాద్ధేమాంసమధునోః పాశస్త్రీకైః || వినామాంసే
 నయచ్చాద్ధింకృతమప్యకృతంభవేదితిహేమాద్రాదేవలోకైః || యశ్చాద్ధిం
 మధునాహేనంతద్రస్యేనకలైరపి | మృష్టావైరపిసంయుక్తంపితౄణాంనైవ
 తృప్తయే || అణుమాత్రమపిశ్రాద్ధేయదినస్యాచ్చమాషికమ్ | నామాషికీరసీ
 యంస్యాత్పితౄణాంప్రీతయేతతభిహేమాద్రాచాహ్వానేశ్చ - మాంస
 మధునోశ్చాద్ధేనియతత్సంగవ్యతే - గౌడనిబంధేమాత్స్యసుమంతూకైః ||
 మధ్వభావేగుడోదేయఃక్షీరస్యచతథాదధి | సలభ్యతేఘృతంయత్రకుర్యాత్
 ఘృతవతీజపమ్ || శ్రాద్ధకలికాయాంనాగరఖండే || కథంచిద్బదిషిచ్ఛోభ్యోనద
 త్తంభోజనేమధుపిండాస్తునైవదాతవ్యాంకదాచిన్నధునావినా || బృహత్ప
 రాశరస్తు మాంసంనిషేధతి || యస్తుప్రాణివధంకృత్వామాంసైస్తర్పయతే
 పితౄణాంసవిద్యాకచందనంధగ్ధాకుర్యాదంగరవిక్రయమ్ || క్షిప్వాకూషే
 యథాకించిద్బృలతదాతుమిచ్ఛతి | పతత్యజ్ఞానతస్సోషిమాంసేనశ్రాద్ధకృత
 తా || సపవ || సర్వథాస్తుంయదాసన్యాత్రదేవామిషమాశ్రయేత్ | బ్రాహ్మణ
 శ్చస్వయంనాద్యత్తచ్చశ్వాదిహతంయది || భాగవతేషి || నదద్యాదమిషంశ్రా
 ద్ధేనచాద్యాద్ధర్మతత్సవితే | మున్యనైస్సాన్యేషురాప్రీతిర్యథానషశుహింస
 యా || తథేతిశేషః - అత్రకేచిత్ || మున్యన్నంచాహ్వానస్యోక్తమాంసంక్షత్రి
 యవైశ్యయోః | మధుప్రదానంశూద్రస్యసర్వేషాంవావిరోధియదితి హే
 మాద్రావులస్యోక్త్యావ్యవస్థామాహుః - పుణ్యచంద్రోదయస్తు || అక్షతాగో
 పశుశ్చైవశ్రాద్ధేమాంసంతథామధు | దేవరాచ్చసుతోత్పత్తిః కలౌఽంచవి
 వర్జయేదితినిగమాక్తే || వరాతిథిపితృభ్యశ్చపశూపాకారణక్రియేతి - కలివ
 ర్జ్యేషుహేమాద్రావాదిత్యపురాణాత్ - బృహన్నారదీయే || మాంసదానంయ
 తాశ్రాద్ధేవానప్రస్థాశ్రమస్తథేత్యక్వా - ఇమాకథర్మాను-కలియుగేవర్జ్యా
 నాహుర్నసిషిణ్యతి బృహన్నారదీయేభిధానాచ్చమాంసవిధిః కలిస్యోరిక్త
 విషయః - కలౌమాంసనిషేధానాంచదేశాచారాద్వ్యవస్థాత్ | చబృహన్నా
 రదీయేశ్రాద్ధంప్రకృత్య || యథాచారంప్రదేయంతుమధుమాంసాదికంతథా |
 దేశాచారాఃపరిగ్రహ్యస్తత్తద్దేశీయైర్నురైః || అన్యథాపతితోజ్ఞేయస్సర్వ

ధర్మబహిష్కృతఇతి॥యస్మిన్దేశేపురేగ్రామేత్రైవిద్యేనగరేపివా॥యోయత్ర
విహితోధర్మస్తంధర్మంనవిచాలయేదితిభృగుశ్చెత్త్యాహుః॥తన్న, హూ
లాకాధికరణన్యాయేనదేశవిశేషవ్యవస్థాపకపదకల్పనాయోగాత్ - నిరూపి
తంచతత్త్వితామహాచరణైర్నాంసమిమాంసాయామితిదీ - మనుః ॥ సంవ
త్సరంతుగవ్యేనపయసాపాయసేనచ॥వాఘ్నేఃసస్యమాంసేనత్వష్టిర్ద్వాదశ
వార్షికీ॥త్రివింత్వింద్రియక్షీణంశ్వేతంవృద్ధమజాపతిమ్ । వాఘ్నేఃసంశుతం
పాహుర్యాజ్ఞికాశ్చాద్ధకర్తృణి॥క్షీరాదావిశేషమాహాహేమాద్రాసుమం
తుః ॥ పయోదధిఘృతంచైవగవాంశ్రాద్ధేషుపావనమ్ । మహిషీణాంఘృతం
పాహుఃశ్వేష్టమ్సంతుపయఃకృచ్ఛితమ్॥యాజ్ఞవల్క్యుః ॥ సంధిస్యనిర్దేశావత్సా
గోపయఃపరివర్జయేత్ । బౌద్ధప్రతిమైశ్చశఫంస్త్రైణమారణ్యకమథావికమ్॥హే
మాదాహ్రీహరీతః ॥ నవసూతాయాస్సప్తరాత్రాద్దిత్యేకేదశరాత్రాద్దిత్య
పరే మాసేనోపేయమంభవతీతిధర్మవిదః ఏతద్దాక్షిణ్యభావపరం-దేవలిః॥అ
జావిమహిషీణాంతుపయశ్చాద్ధేషువర్జయేత్ । వికారాస్తుయస్తత్యైవ
హేమంతుఘృతంహేతమ్॥తత్రైవబ్రాహ్మే॥మాహిషంచామరంమార్గమావి
త్రైశ్చఫోద్భవమ్॥స్త్రైణమాపటింపాచితంచదధిక్షీరంత్యజేద్భవమ్॥సగుడం
మరిచాక్రంతుయథాపర్యుషితందధి । దీర్ఘంతక్రమపెతంచసప్తాస్వాదంచ
ఘనవత్ ॥ మాహిషాపవాదోఽపరాక్రేబ్రాహ్మే ॥ దేయంతక్రంతుసద్య
స్కంసవనీతాదనుద్భవమ్॥ఆరణ్యమహిషీక్షీరంశర్కరాకృతినంయుతమ్॥మ
ధ్వక్రంతుహేనంచైవదద్యాత్తదమృతంయతః । స్తుతిఃక్షీరశరఃశ్రాద్ధకౌము
ద్యాంచైవయద్యపియాజ్ఞవల్క్యేన ॥ అన్నంపర్యుషితంభోజ్యంస్తేహాక్రంచి
రసంస్థితమ్ । అన్నహాలపిగోధూమయవగోరసవిక్రియాః ॥ ఇతిపర్యుషితంద
ధ్యాదిభోజ్యముక్తం - తథాపిగుడమరీచాక్రస్యపర్యుషితదోషోత్త్రోచ్యతఇ
తి హేమాద్రావితత్రైవబ్రాహ్మే ॥ కాలశాకంతండులీయంవాస్తుకంమూల
కంతథా । శాకమారణ్యకంచైవదద్యాబ్ధ్యాద్ధేషునిత్యశః ॥ తండులీయంసూ
క్షుప్రతమితిహేమాద్రావి - మహారాష్ట్రాణాంమాత ఇతిప్రసిద్ధం - ఆరణ్యకం
ఘాంజీమాచాది తత్రైవ ॥ దాడిమంమాగధీచైవనాగరార్ద్రకతింత్రణి ।
అమృతకంజీరకంచకుబరంచైవయోజయేత్ ॥ మాగధీపిప్పలీనాగరంశుంఠీ
కుబరంకుస్తుంబరం ధణియాఇతిప్రసిద్ధం॥వాయవీయే ॥ అగస్త్యస్యశిఖాస్తా
మూఃకామాయాస్సర్వవచ॥శిఖానవపల్లవాః । ప్రభాసఖండే॥ఆరామస్య
తుసీమంతాఃకలాయాస్సర్వవచ॥ సీమంతాఃనవపల్లవాః॥కౌర్మే ॥ తమాలం

శతకందంబమధ్యలుంశీతకందలీ । మధ్యాలుః మోహాలకందః । శీతకందత రా
తాత్ ఇతిప్రసిద్ధం—అభవర్జ్యం-మార్గం-డేయపురాణే ॥ యచ్చక్రోచాది
నాప్రాప్తంపతితాద్యదుపార్జితమ్ । అన్యాయవన్యశుల్కార్థంప్రవ్యంచా
త్రవిగర్హితమ్ ॥ పితృర్థంమేప్రయచ్చసేత్యక్వాప్యయచ్చపుష్పపాహృతమ్ ॥ చం
ద్రోదయేశంఖః ॥ భూస్త్వణంసురసాశిగుపాలంకీమృదుకంతథా । కూశాం
దాలాబువారాకకోవిదారాంశ్చవర్జయేత్ ॥ పిప్పలీమరిచంచైవతథావైపిం
డమూలకమ్ । కృతంచలవణంసర్వంవంశాగ్రంచవివర్జయేత్ ॥ రాజమాషాన్
మసూరాంశ్చకోద్రవాణోరదూషకాన్ ॥ లోహితాన్స్పృశ్మనిర్యాసాన్త్రా
ద్ధకర్మణివర్జయేత్ ॥ భూస్త్వణంకాశ్మీరదేశేప్రసిద్ధం-సురసానిర్దుండీలిమాధ
వః - తులసీతిప్పద్మీచంద్రోదయః- సాచిభత్యత్వేనసిద్ధానపుష్పత్వేనేతిగా
దాః-పాలంకీపాలకఇతిప్రసిద్ధా- మృతధంజలజశ్వాకస్ససుకమితిపాలెఖదిర
శాకఇతి హేమాద్రిః- మరీచాన్యార్ద్రాగ్రీతిహేమాద్రిః-కృతలవణంసాంభర
భిన్నం ॥ సైంధవంలవణంచైవతథామానససంభవమ్ ॥ యచ్చసాముద్రికంభ
వేదితిశూలపాణోపాతః ॥ పవిత్రేపరమేహ్యేతేప్రత్యక్షేఅపినిత్యశిథివాయ
వీయోక్తేః-మానసంసాంభరం-యత్తుభవిష్యే ॥ తర్జన్యాదంతశాఠ్యంచప్రత్య
క్షుంలవణంతథేతి ॥ తత్రక్షౌరలవణంఖారీతిప్రసిద్ధం నిషిద్ధం ॥ భుక్తావతుక్షౌరల
వణంత్రిరాత్రంతువనేవనేదితిబ్రాహ్మకైరితిశూలపాణిః - క్షీరలవణమితి
యావత్ ॥ క్షీరమిశ్రంలవణంధిషిద్ధమితివాచస్పతిః- రాజమాషాః రతరాఇతి
ప్రసిద్ధాః-కోరదూషకఘనకోద్రవః ॥ చంద్రికాయాంశంఖః ॥ పిండాలకంచతుం
డీరంకరమర్దంచనాశికమ్ । కూశాండంబహుబీజాన్త్రాద్ధతాప్రజత్యధః ॥
పిండాలకంమహారాష్ట్రేషుపిండరమితిప్రసిద్ధం- తుండీరంబింబీఫలమితీకైదే
వః-కరమర్దంకరవందమితిప్రసిద్ధం-తత్రైవ ॥ బిడాలోచ్ఛిప్తమాఘ్రాతంత్రాధే
యత్సేనవర్జయేత్ ॥ కూశాండంమహీషీక్షీరమాధకోరరాజసర్వపాః ॥ చణకా
రాజమాషాశ్చఘ్నంత్రాద్ధంసంశయః ॥ వృద్ధసరాశరః ॥ కరీరఫలపుష్పాణి
విడంగమరిచానిచ ॥ జంభారికాసజంబీరాసుపక్వంబీజపూరకమ్ ॥ జంబ్వలాబూ
నిషిప్పల్యాఃసహీలంపిండమూలకమ్ ॥ మసూరాంజనపుష్పంచత్రాద్ధతాప్రత
త్యధః-జంబూసూక్ష్మంమాధవీయేచతుర్వింశతిమతే ॥ యావనాశాంకుశుత్థాం
శ్చవర్జయంతివిపశ్చితః ॥ యావనాలాజోంధహః - అత్రయానిచణకాదీనివిహీ
తనిషిద్ధానితేషాంవికల్పః-అన్యథా ॥ శ్యామాకైశ్చణకైశ్చాకైర్నివారైశ్చ
ప్రియంగుభిః । గోధూమైశ్చతిలైముద్గైర్నాసంప్రీణయతేపితౄనితిగోధూ

మైత్రుభిర్నుదైస్సతీనైశ్చైరపీతిహేమాద్రాకార్మవిష్టుధర్మాదివిరోధః
 స్యాత్ - విష్ణులిమరిచాదేస్తుప్రత్యక్షస్యనిషేధోనత్యేన్యద్రవ్య మిశ్రస్య||సౌమీ
 రతిక్షైర్గవణాదిభిస్తుపాకస్య సిద్ధిర్నహతిహయైస్తు | తద్భిజ్జూరారామరిచా
 దియోగాత్సిద్ధం ప్రదేయంనతుదువ్యతీహేతి పృథ్వీచంద్రోదయేవృద్ధపరాశ
 రోక్తేఃతత్రైవ||దాతుశ్చయస్త్రిన్యనసోభిలాషేశ్చృద్ధాభవేద్యత్రచదీయమా
 నే||శ్రాద్ధేషుదేయంవిధిమత్తదేవతద్దత్తమక్షయ్యమితిబ్రువంతి || ఏతస్మిన్ దైత
 రవిషయం | చంద్రికాయాం కృష్ణధాన్యానిసర్వాణివర్జయేచ్ఛాద్ధకర్మణి |
 నవర్జయేత్తిలాంచైవముద్గనూపాంస్తద్దేవచ||మాత్యే|| మసూరశణిషాప
 వరాజమాషకుసుంభికాః | పద్మబిల్వార్క-దుత్తురపారిభద్రాటరూషకాః ||
 నదేయాఃపితృకార్యేషుపయశ్చాజ్ఞావికంతథా | కోద్రవోద్వారవరకకపిత్రమ
 ధుకాతసీ||ఏతాన్యపినదేయానిపితృభ్యశ్చాద్ధమిచ్ఛతా || నిషావాఃవల్లాః-
 యతుమార్కండేయః || ప్రియంగవఃకోవిదారానిషావాశ్చాత్రశోభనాభి
 తి | తత్రనిషావఃశ్వేత్తశిఖితిదానసాగరే శ్రాద్ధప్రకాశేచోక్తంబిల్వంచర
 క్తంనిషిద్ధం || జబిరంరక్తబిల్వంచశాలక్యాపిఘలంత్యజేదితిబ్రాహ్మకే||పా
 రిభద్రేనింబతరురిత్యమరః-రక్తమందాదభతిహేమాద్రిః||అటరూపావాసాత
 వుష్పం-ఉద్ధారఃకాంచనారః-మధుకంశ్వేష్ఠీమధ్వీతిచంద్రికాచరకావనముద్గా
 హేమాద్రాట్రపక్షండే|| అసనారూఢమన్నాద్ధ్యంపాదోపహతమేవచ||అమే
 ధ్యైర్జంగమైఃస్పృష్టంశుష్కంపర్యుపితంచయత్ || ద్వీస్త్రిన్మంపరిదగ్ధంచత
 థైవాగ్రావలేహీత్మ్ | శర్కరాకీటపాషాణైశ్చైత్యైర్చాప్యపద్రుతమ్||
 పిణ్యాకంమధితంచైవతథాతిలవణందయత్ | సిద్ధాఃకృతాశ్చయేభక్ష్యాఃప్ర
 త్యక్షులవణీకృతాః|| వాససాచావధూతానివర్జ్యానిశ్రాద్ధకర్మణి||ద్వీస్త్రిన్మం
 యత్స కృతాపేనభక్ష్యమపిహింగుజీరకాదిసంస్కారార్థం పునః | పచ్చతేత
 ద్వర్జ్యం - యతుతిక్తశాకాన్నవికారాదిద్విఃపాకేనైవభక్షణార్థం నిషిద్ధం-
 అగ్రావలేహీతమాస్వాదితపూర్వం పర్యుపితస్యసదానిషేధేవిపునర్వచనం
 అపూపార్చకరంభాశ్చధానావటకసక్తవః | శాకంమాంసమపూషంచసూ
 పంకృసరమేవచ||యవాగూఃపాయసంచైవయచ్ఛాన్యేషేహసంయుతమ్||
 సర్వంపర్యుపితంభోజ్యంభుక్షేచేత్పరివర్జయేదితిమాధవీయేయథోక్తవట
 కాదేరపిపర్యుపితస్య నిషేధార్థమితిచంద్రికాదయః- వర్జ్యేషువిశ్వామిత్రః||
 కపిత్థంకుస్తుభంచైవనాళికేరంచవైనికమ్ | జంబూఫలాదిపక్వంచపిణ్యాకంతం
 దురీయకమ్|| హేమాద్రావద్వింశన్త తే || వర్జ్యామర్క-టకాశ్చాద్ధరాజ

మామా స్తదైవచమర్గుటకాఃలాకాఇతిప్రసిద్ధాః - ఘైతీనసిః॥ వృంతాకంశ
 శికాపోతకుసుంభాశ్చంతకానిచ । శాకానామధ్యక్ష్యాఇతిపోతంపోతఃకుటిప్రసి
 ధం-కుసుంభంకరడఇతిమహారాష్ట్రేప్రసిద్ధం - మార్గుండేయః॥వర్ణ్యాశ్చ
 భిషవానిత్యంశతపుష్పాగవేధుకాః । జంబీరకంఘలంవర్జ్యంకోవిదారశ్చేనిత్య
 శః ॥ అభిషవఃసూక్తమితిచంద్రికా-సంధానకమితిపృథ్వీచంద్రః- శతపుష్పా
 ఓంవాఇతిప్రసిద్ధం-శాత్రాయనః ॥ మారిషంనాశికాచైవరక్తాయాచకలంబి
 కా।అసురాస్తమిదంసర్వంపితౄణాంనోపతిష్ఠతి ॥ మారిషంషధ్యదేశేషరు
 సాఇతి-మహారాష్ట్రేమరాజగిరాఇతిప్రసిద్ధం- కలంబికావేణ్యాకృతిపత్రా-
 తత్రైవ ॥ గాంధారికాపటోలానిశ్రాద్ధకర్మణివర్జయేత్ ॥ గాంధారికాతం
 డులీయమితిచంద్రికా।జవాసారవ్యాదురాలభేతిక్తదేవః - భారతే॥ హింగు
 ద్రవ్యేషుశాకేషు అలాబుంలశుసంతథా। కుకుండకాన్యలాబూనికృష్ణంలవణ
 మేవచ । పునరలాబుగ్రహణముభయాలాబునిషేధార్థమితిపృథ్వీ కుకుండకం
 వర్జులం ఛత్రాకం-తత్రైవ॥కుస్తుంబురుంకలింగోత్థంవర్జయేదాప్లువేతనమ్॥
 హేమాద్రాచాష్టే॥వార్తాకపంచబింబంచలోమశానికలానిచక । కలింగం
 రక్తచారంపవీణాకంధృతచారకమ్॥ కపాలంకాపమారీచకరంజంఙిండమూ
 లకమ్।గృంజనంచుళికాంచైవగాజరంజీవకంతథా ॥ వృంతాకంశ్వేతం ॥ కం
 డూరాంశ్వేతవృంతాకంకూష్మాండంచవివర్జయేదితిదేవలోక్తేః - తేనకృష్ణ
 స్యానిషేధఇతిచంద్రికామాభివా । వస్తుతస్తుసదాశ్వేతనిషేధాత్పునఃశ్రాద్ధే
 నిషేధోవ్యర్థః - తేనభక్త్యన్యకృష్ణవృంతాకస్యాపినిషేధార్థమిదమితివయం-
 కందూరాకపికచుచ్చః-కుంభాండంవృత్తాలాబుః-పంచశివంవల్లవసూరరాజ
 మాషమతకులిత్తాః-లోమశానికుళిత్రాని-రక్తచారంలోహితచారఫలం-వీరా
 కంకృష్ణదీర్ఘకర్గుటీ - ఘృతచారకంచరస్థితచారఫలం చారోలిఙిప్రసిద్ధం
 కపాలంనారికేళం-కాచంకచువృక్షఫలం-చారీచంఆర్ద్రమరీచాని-గృంజనంప
 లాండుభేదఃపశ్చిమదిఙిప్రసిద్ధః-నతుగాజరంతస్యపృథగుక్తేః-హేమాద్రాణామ
 గృంజనంగాజరమేవోక్తం- గొడశ్రాద్ధకాముద్యామశ్వేవం - తచ్చింత్యం-చం
 ద్రికాచిరకాలసిక్తం పానకం-చంద్రికాయాంహారీతః॥ నవటప్లతోదలంబర
 శోలుదధితస్థిపమాతులుంగాని భక్షయేత్ । శేలుః శ్లేష్మాతకఃభోకరసంజ్ఞః-
 దధిత్యంపిత్తం - స్మృతిసారే॥ క్షీరేతులవణందత్వాఉచ్చిష్టేపిచయధ్వుతమ్॥
 స్నానంరజకతీర్థేషుతామ్రేగవ్యంసురాసమమ్ ॥ గొడనిబంధేసాగైస్మృతిః।
 నారికేళోదకంకాంస్యేతామ్రపాత్రేసితంమధు । గవ్యంచతామ్రపాత్రస్థం

మద్యతుల్యంఘృతంవినా || తామ్రపాత్రేఘృతంమాంసంయచ్చగవ్యంఘృతేత
 రత్ | అమిషంతుగవాంమాంసందధిమద్యంపయోరజః || ద్రవ్యాంతరయతం
 మాంసంపయసాసంయుతందధి | పయోనుద్భృతసారంచతామ్రపాత్రేనదు
 వ్యతి—అథజలం-యాజ్ఞవల్క్యః|| శుచిగోతృష్టికృత్తోయంప్రకృతిస్థంమహీ
 గతమ్||వర్జ్యం-జలము క్తం హేమాద్రావిహ్నోడే|| దుర్గంధి ఫేనిలంతోరంపం
 కీలంపల్వలోదకమ్ | నభవేద్యత్రగోతృష్టిర్న క్తంయచ్చాపుపాహృతమ్||య
 న్నసర్వార్థముత్సృషటింయచ్చాభోజ్యనిపానజమ్ | తద్వర్జ్యంసలిలంతాతస
 దైవశ్రాద్ధకర్తృణినిపానోజలాశయః-శుద్ధితత్వే శంఖః || స్నానమాచమనం
 దానందేవతాపితృతర్పణమ్ | శూద్రోదక్షైర్నకురీవతతథామేధ్యాద్వినిఃస్పృ
 తైః|| హేమాద్రావాదిత్యపురాణే|| చిరంపర్యుషితంవాపిశూద్రస్పృష్టమథా
 పివా| జాహ్నువ్యాఃస్నానదానాదౌపునా త్యేవసదాపయః || కాత్యాయనః||
 అపొనిశిశ్యస్త్రీయాన్నపిజేచ్చకదాచన| ఉద్భృత్యాగ్నిముపర్యగ్నేర్ధామ్నా
 ధామ్నాఞ్జరయేత్ || రజోదోషేతుప్రాగ్నక్తం-నారదీయే || త్యజేత్పర్యుషితం
 పుష్పంత్యజేత్పర్యుషితంజలమ్ | నత్యజేజ్జాహ్నువీతోయంతులసీబిల్వపద్మకమ్||
 అన్యన్యసిపృథ్వీచంద్రోదయేమాత్యే || మధ్యాహ్నాఖిగ్ధపాత్రంచతథానె
 పాలకంబలః| రాప్యందర్చాస్త్రీలాగావోదాహిత్రశ్చష్టమఃస్పృతః|| పాపం
 కుశ్చింతమత్యాహుస్సస్యసంతాపకారిణః|| అష్టావేతేయతస్తస్మాతు-తపా
 ఇతివిశ్రుతాః|| బ్రాహ్మ్య || యతిస్త్రిదండఃకరుణారాజతంపాత్రమేవచ| దౌ
 హిత్రంకుతపఃకాలచ్చాగకృష్టాజినంతథా || శస్తానిశిశేషః- దౌహిత్రంఖగ్ధ
 పాత్రమితికల్పితరుః-అపరాచే-స్పృత్యంతరే || అపత్యందుహితృవైచివఖగ్ధ
 పాత్రంతథైవచ| ఘృతంచకపిలాయాగోర్దౌహిత్రమితికీర్తితమ్|| బ్రహ్మాండే||
 అమావాస్యాగతేసోమేయాతుఖాదపిగౌస్పృణమ్ | తస్యాగోర్యద్భవేత్ కీరం
 తదౌహిత్రముదాహృతమ్|| స్పృతిసంగ్రహే|| ఉచ్ఛిష్టంశివనిర్మల్యంవాంతం
 చమృతకర్పటమ్|| శ్రాద్ధేనస్తవిత్రాణిదౌహిత్రఃకుతపస్త్రీలాః || ఉచ్ఛిష్టంవ
 త్సస్యదుగ్ధమిత్యర్థః- శివనిర్మల్యంగంగోదకం-వాంతంమధు-మృతకర్పటంతస
 రీపట్టం-తిలేషాప్వస్తంబః|| అలవ్యాంయేసముత్పన్నాఅకృషటిభిశ్చితాస్తథా|
 తేవైశ్రాద్ధేపవిత్రాస్సుస్త్రీవాసేనతిలాస్త్రీలాః|| అథావేగ్రామ్యాః|| గౌరాః
 కృష్ణాస్తథా-రణ్యాస్తథేవత్రివిధాస్త్రీలాఇతిబ్రాహ్మ్యకైః- అథవర్ణాని-
 చంద్రికాయాయమః || కుక్కుటోవిడ్వరాహశ్చకాకశ్చౌధవిడాలకః| వృష
 లిపతిశ్చవృషలఃషండోవీరారజస్వలా || ఏతేతుశ్రాద్ధకాలేవైవర్జనియాః| ప్ర

యత్పతః॥ఖంజఃకాః కుణిస్త్రిదాతుఃప్రేష్యకరస్తథా। న్యూనాంగోఽప్య
తిరిక్తాంగస్తమప్యపనయేత్తతః॥ వాయవీయే ॥ అన్నంపచెయ్యధేతేతుయది
వైహవ్యకవ్యయోః । ఉత్సృష్టవ్యంప్రధానార్థంసంసారస్వాపదిస్తృతః॥
సుమంతః ॥ చాండాలాదివీతీతమన్నమభోజ్యమస్యత్రమృద్భస్తహరణ్యోదక
స్ఫుర్భూత తత్రైవజమదగ్నిః॥ శుద్ధవత్సోధకూశాండ్యః పావమాస్యస్తర
త్సమాః॥పూతేనవారిణాదర్భైరన్నదోషమపానుదత్ ॥ చంద్రోదయే॥పా
గుకోపానహోఽత్రంచిత్రక్రాంతరంతథా । రక్తపుష్పంచమార్జారంశ్రాద్ధ
భూషావివర్జయేత్ ॥నిర్ణయదీపే॥ ఘంటానినాదోహయసన్నిధానంశంఖా
కశంఖంకదళీదళంచ । ఉన్నతజాత్యర్కహయారిజానిశ్రాద్ధస్యవై గుణ్యకరా
ణ్యమూని ॥ హయారిజంమహిషీక్షీరాది॥—అథశ్రాద్ధదినకృత్యం-చంద్రోద
యేఉశనాః॥గోమయోదక్షైఃర్భుమిభాజనశాచంకుర్యాత్ ॥ పరాశరః॥కాం
జికందధితక్రంచశ్చతంవాశ్చతమేవచ । పూర్వమేవనదాతప్యషేకోద్దిష్టేథపా
ర్వణే ॥ హేమాద్రాపరాశరః ॥ గృహగ్నిశుశేవానాంబహ్మచారితపస్వి
నామ్తావన్నదీయతేకించిద్యావప్పిండాన్ననిర్వపేత్ ॥కౌర్మే ॥ తిలానవకిరే
త్త్రత్రసర్వతోబంధయేదజాత్ ॥తత్రైవదేవలః॥ తథేవయంత్రితోదాతాప్రా
తస్నాన్నత్వాసహంబరః । ఆరభేతనవైఃపాత్రైర్నూరంభంచబాంధవైః॥అ
త్రాత్మనేపదాత్స్వయమేవపాకఃకార్యః - అశక్తౌపత్న్యాతదభావేభాంధ
వైః॥తతస్నానిపపాచాశుసీతాజనకనందినీతిపాద్మలింగాదితిహేమాద్రిః-శ్రా
ద్ధదీపకలికాయామాశ్వతాయనః॥సమానప్రవతైర్మిత్రైఃసపిండైశ్చగుణాన్వి
తైఃకృతోపకారిభిత్తైవపాకకార్యంప్రశస్యతే ॥ వ్యాసః ॥ గృహిణీచైవస
న్నాతాపాకంకుర్యాత్ప్రయత్నతః । నిప్పన్నేషుచపాకేషుపునస్నానంస
మాచరేత్ ॥పుణ్యచంద్రోదయేబ్రాహ్మే ॥ రజస్వలాంచసాపండాంపుంశ్చ
లింపతితాంతథా । త్యజేచ్ఛద్రాంతథా వంధ్యాంవిధిహించాస్యగోత్ర
జామ్ ॥ వ్యంగకర్తృంచతుర్థాహస్నాన్నతామపిరజస్వలామ్ । వర్జయేచ్ఛగ్నిధ
పాకార్థమమాతృపితృవంశజామ్ ॥ మాతృపితృవంశజభిన్నాంత్యజేద్యేర్థః-
స్తృతిసారే॥ నపాకంకారయేత్పత్నీమన్యాంవాప్యన్యగోత్రజామ్ । వృతవం
ధ్యాంచగర్భఘ్నింగర్భిణీంచైవదుర్ముఖమ్ ॥ పాకభాండానితు హేమాద్రా
నాగరఖండేసావర్ణాన్యథరాప్యాణికాంస్యతామ్రాద్భవానిచ । మూర్తికా
న్యపిభవ్యానిమాతనానిద్భవానిచ ॥ తత్రైవాదిత్యపురాణే ॥ పచేదన్నానిసు
న్నాతఃపాత్రేషుశుచిషుశ్వయమ్ । స్వర్ణాదిధాతుజాతేషువృద్ధయేష్వపివా

ద్విజః॥ అచ్చిదేవ్యనులిప్తేషు తథానుపహతేషుచ । నాయసేషునభిన్నేషుదూ
 పితేవ్యశ్చిక్తిచిత్ ॥ పూర్వంకృతోపయోగేషుమృణయేషునతుక్వచిత్ ॥ వా
 యుపురాణే॥ కదాచిత్తచేదన్నమయస్థానిమపైతృకమ్ । అయసోదర్శనాదేవ
 పితరోవిద్రవంతిహి । కాలాయసంవిశేషేణనిఘ్నంతిపితృకర్మణి॥ ఫలానాంజై
 వశాకానాంఛేదనార్థానియానితు । మహానసేపితృకాణితేషామేవాస్యస
 న్నధిః॥ ఇవ్యతేనేతరస్యాత్రశస్త్రీమాత్రస్యదర్శనమ్ । శ్రాద్ధదేశేతువిదుషాపి
 త్యాణాంతృప్తిమిచ్చతామహానసేపియక్తానామపికార్యంనదర్శనమ్॥ తత్రై
 వ॥ పచమానస్తుభాండేమభక్త్యాతామ్రమయేమచ । సముద్ధరతివైఘాతాత్
 పితౄణామిభిషుహార్ణవాత్ ॥ తైజసానామభావేతుపితరేషున్యాయేచినవే
 శుచాప్రకున్వితపాకంపిత్రర్థమాదరాత్ ॥ తత్రైవాదిత్యపురాణే॥ పక్వాన్న
 స్థాపనార్థేతునశ్యంతేవారిజాన్యపి । దధ్యావీన్యపికార్యాణియజ్జయైరపిదా
 రుభిః॥ యమః॥ వివాహేప్రేతకార్యేచమాతాపితౄఃక్షయేహని । నవభాండా
 నికున్వితయజ్ఞకాలేవిశేషతః॥ అథపాకాగ్నిః - హేమాద్రావణాపతిః ॥
 ఔపాసనేనాన్నసిద్ధిరగ్నోకరణమేవచ ॥ పృథ్వీచంద్రోదయంగిరాః॥ శాలా
 గ్నోతుపచేదన్నంలొకికేవాపినిత్యశః । యస్త్విన్నగ్నోపచేదన్నంతస్త్విహూ
 మోవిధీయతే॥ మనుః ॥ వైవాహికేగ్నోకున్విత్యగృహ్యగ్నోర్మయథావిధిఃపం
 చయజ్ఞవిధానంచపజ్జంచాన్వాహికీంద్విజః ॥ శ్రాద్ధస్యగృహ్యత్వంచోక్త
 మపరాశ్మేణ-అత్రవిశేషకర్మప్రదీపే ॥ ప్రాశస్త్యోమంతునిర్వర్త్యసముద్ధృ
 త్యహుతాశనాత్ । శేషంమహానసేకృత్వాత్రపాకంసమాచరేత్ ॥ పా
 కాంతేగ్నింతమాహృత్యగృహ్యగ్నోతుపునఃక్షీపేత్ । తతోస్త్వివైశ్వదేవాది
 కర్మకుర్యాదతంద్రితః॥ తదభావేలొకికే॥ తతఃపచేయరన్నానినిర్వాపానంత
 రంతవైః । వైవాహికేగ్నోవస్యత్రలొకికేవాపిసంయతఇతికలికాయాం సం
 గ్రహాక్షేపిర్ధంనిర్వాపంకృత్యేత్యర్థః - అతపవహేమాద్రావాయుపు
 రాణే॥ పిత్రధంనిర్వాపేద్భూమాకూర్చేవాదర్శనంస్మృతే । తత్రైవపాద్మ
 మాత్యయోః॥ అగ్నిమాన్నిర్వపేత్తైవత్రంచయంవాసముమప్తిభిః । పితృభ్యోని
 ర్వపామితిసర్వందక్షిణతోస్యసేత్ । చరుగ్రహణాన్నశాకాదావితిహేమా
 ద్రిః-పిండపితృయజ్ఞార్థంపాకవిషయోయనిర్వాపః-ఇతితుయక్తం- అయం
 శేతరేషామగ్నిః - ఆశ్వలాయనానాంతుగురుణాభివృతా అనతోవాస
 క్షీయమాణా అమావాస్యయాం శాంతికర్మకున్విత్యగ్నోర్మయత్రైవపవ
 నాగ్నోస్త్యగముక్త్యాఇహైవామితరోజాతవేద్యా ఇత్యర్థ ర్చనశమిషయా

భాగ్య మరణభాగ్యమగ్నిమంథేతస్సపచనాగ్నిర్భవతీతిసుత్రేవృత్తాచోక్తః - ప
చనాగ్నావేవపాకః - బోధాయనైనాభ్యుక్తం - అహృతపచనాగ్నిమాపా
సనంవాభిప్రవజంతీతిస్తార్తాగ్నా పాక స్వస్యకాఖావిషయ ఇతికేచిత్ - ప
స్తుతస్తుపూర్వోక్తస్యసర్వాధానవిషయత్వంయుక్తం - శిష్టాచారేపినపచ
నోదృశ్యతే అండవిలాయామశినర్వాధానపక్షే వైశ్యదేవంశ్రాద్ధంపచన
కుర్యాదన్యథోపానే ఇత్యుక్తం - అగ్నౌకరణంతుప్రయోగపారిజాతాదిభి
రాచికాదినర్వశ్రాద్ధేషుపిండపితృయజ్ఞవ్యతిషంగోక్తర్థాకికపచనంవాపాక
కృతేషి-గృహభ్యగ్నౌపక్షచరుడైవ కార్యమితిప్రతిభాతి - మదనరత్నేప్రేషం
విధుగోతసన్మాగ్నిర్దేస్తుప్యప్తోదివివిధానేనాగ్నిసంపాదనమిత్యుక్తం హ
రిహరభాష్యేఇతిపాకాగ్నిఃచంద్రికాయాంమూర్ఖండేయః || అహ్మఃపట్
సుముహూర్తేషుగతేషుప్రయతాద్విజాత్ | ప్రత్యేకంప్రేషయే త్రేషాంప్ర
దాయామలకోదకమ్ || దేవలః || తతోనివృత్తేమధ్యాహ్నౌక్తృమనఖాత్
ద్విజాత్ | అభిగవ్యయథాన్యాయంప్రయచ్ఛేద్దంతథావనమ్ | తైలమభ్యంజ
నస్నానంస్నానీయంచపృథగ్విధమ్ || పాత్రైరాదంబరైర్దద్యాద్యైశ్శవ్వదైవిక
పూర్వకమ్ | బోదుంబరైస్తామ్రమయైః - అత్రక్షౌరామలకస్నానాదినిషిద్ధతి
ధ్యాదివ్యతిరిక్తవిషయమితి హేమాద్విర్వాధవశ్చ - యత్తుచంద్రికాయాంప్ర
దేతాః || తైలముద్వర్తనంస్నానందద్యాత్పూర్వాప్రస్థాపవచ | శ్రాద్ధభుగోభ్యీన
శిత్తశ్రుచ్ఛేదనంతునకారయేదితిత్స్నిషిద్ధతిధ్యాదివిషయం - నిషిద్ధతిధ్యాదితు
పాగ్నిక్తంఅభ్యంగేతుకలికాయాంకృత్యాయనః || తైలముద్వర్తనండేయం
బ్రాహ్మణేభ్యఃప్రయత్నతః | తైరభ్యంగశ్చక్రవ్యోవర్యకాలంనచింతయేత్ ||
అపరాశ్రేప్రదేతాః || స్నాతోఽధికారీభవతిదైవేపితృచిరక్రమే | శ్రాద్ధకృ
చ్ఛుక్లవాసాస్సాన్సానీచవిజితేంద్రియః || హేమాద్రాజాబాలః || తాంబూలం
దంతకాష్ఠంచస్నేహస్నానమభోజనమ్ | రత్యోషధంపరాన్నానిశ్రాద్ధకర్తావి
వర్జయేత్ || వస్త్రేవిశేషమాహతత్రైవిధభృగుః || నగ్నస్సాన్యైశ్చలవదాసాన
గ్నఃకాపినకేవలః || ద్వికచచ్చీనుత్తరీయశ్చలకచచ్చీవస్త్రప్రవచ || నగ్నఃకాపా
యవాసాస్సాన్యైశ్చగ్నశ్చక్రేషటఃస్పృతః | నగ్నోద్విగ్నంవస్త్రస్సాన్యైశ్చగ్నో
రక్తపటఃస్పృతః || నగ్నస్తుస్నిగ్ధవస్త్రస్సాన్యైశ్చగ్నస్తుస్నిగ్ధవస్త్రస్సాన్యైశ్చగ్న
కర్తాడుర్ధ్వపుండ్రంకుర్యాత్ || జపేహూమేతథాదానేన్వాధ్యాయేపీతృకర్మ
ణి | తత్సర్వంనశ్యతిషీప్రమూర్ధ్వపుండ్రంవినాకృతమితి హేమాద్రావుక్తేః
యజ్ఞోదానంజపోహూమేస్సాన్వాధ్యాయేపీతృకర్మచ | పృథాభవతివిప్రే

ద్రాక్షార్థ్యపుండ్రంవినాకృతమిబృహన్నారదీయాత్ ॥ ఊర్ధ్వంవతిలకంకు
ర్యాత్తైవేపిత్యేచకర్షణీతివృద్ధపరాశరోక్తశ్చ-అన్యేతు ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రం
ద్విజాతీనామగ్నిచూత్రసమోవిధిః- శ్రాద్ధకాలేతుసంప్రాప్తీకర్తాభోక్తావ
తత్త్వజేత్ ॥ వామహస్తేతుదభాఽంస్తుగృహేరంగవలింతథా ॥ లలాటేతిలకం
దృష్ట్వానిరాశాఃపితరోగతాభితిసంగపూక్తేః ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రంత్రిపుండ్రం
చాచంద్రాకారమథాపివా ॥ శ్రాద్ధకర్తానకుర్వీతయావత్పిండాన్ననిర్వపేషితి
విశ్వప్రకాశేవచనాచ్చసకార్యమిత్యాహుః ॥ అత్రాచారాద్యవస్థా - అత
ఏవ బృహన్నారదీయే ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రంచతులసీంశ్రాద్ధేనేచ్ఛంతి కేచనైతి ॥
ఊర్ధ్వపుండ్రంవిధిర్విప్రవిషయః నిషేధః కర్తృపరభితిపృథ్వీచంద్రః - య
త్తు హేమాద్రాదేవలిః ॥ లలాటేపుండ్రకందృష్ట్వాసు-ంధేమాల్యంతఃశ్చైవచ ॥
నిరాశాఃపితరోయాంతిదృష్ట్వావచ్చవలీపతిమితి ॥ తద్దంశేనత్రిపుండ్రవిషయం ॥
ప్రాప్తీంషదానాధగంధాద్యైర్నాలంకుర్యాత్సవిగ్రహమిత్యాశ్వలాయనో
క్తేః-పుండ్రంవర్తలమిత్యపరాశరో- మదనరత్నేచ-పృథ్వీచంద్రస్తు ॥ పుండ్రం
త్రిపుండ్రం-ఊర్ధ్వంవతిలకంకుర్యాన్నకుర్యాద్యైత్రిపుండ్రకమ్ ॥ నిరాశాఃపిత
రోయాంతిదృష్ట్వాచైవత్రిపుండ్రకమితి బృహత్పరాశరోక్తేః-భోక్తుస్త్రిగ్ల
పోభవత్యేవ-వర్జయేత్తిలకంఫాలేశ్రాద్ధకాలేచసర్వదా ॥ తిర్యగ్భూర్ధ్వపుం
ద్రంవాధారయేత్తుప్రయత్నతఃకర్తవ్యాసోక్తృత్యాహ - పృథ్వీచంద్రోదయే
బ్రాహ్మే ॥ సదర్భేణతుహస్తేనయంకుర్యాత్తిలకంబుధః ॥ ఆచమ్యసవిశుద్ధ్యేత
దర్శత్యాగేనచైవహ ॥ శ్రాద్ధారంభకాలమాహాపరాశరో-గౌతమః ॥ ఆరభ్య
కుతపేశ్రాద్ధంకుర్యాదారోహణంబుధః ॥ విధిజ్ఞోవిధిమాస్థాయరౌహిణంతు
నలంఘయేత్ ॥ ఏతదకోద్దిష్టే, పార్వణేతూక్తంమాత్యే ॥ ఊర్ధ్వంముహూ
ర్తాతు-తపాద్యస్తుహూర్తచతుష్టయమ్ ॥ మహూర్తసంచకంహ్యేతత్స
ధాభవనమిష్యతే ॥ తథా ॥ మధ్యాహ్నసర్వదాయస్తాన్నంధీభవతిభాసు-
రః ॥ తస్మాదనంతఫలదస్తత్రాచారంభోవిశిష్యతే ॥ అథశ్రాద్ధపరిభాషా - చం
ద్రికాయాంకాత్యాయనః ॥ దక్షిణంపాతయేజ్ఞానుండేవాస్పరిచరన్నదా ॥
పాతయేదితరంజానుంపితృవాస్పరిచరన్నదా ॥ బోధాయనః ॥ ప్రదక్షిణంతుదే
వానాంపితృవాణామప్రదక్షిణమ్ ॥ దేవానామృజవోదర్భాఃపితృవాణాంద్విగు
ణాస్తథా ॥ పృథ్వీచంద్రోదయేశంఖః ॥ ఆవాహనార్ఘ్యసంకల్పేపిండదానా
న్నదానయోః ॥ పిండాభ్యంజనకాలేతుతక్తేవాంజనకర్తృణి ॥ అక్షయ్యాసన
యోఃపాద్యేగోత్రంనామప్రకాశయేత్ ॥ తత్రైవవిశిష్టే ॥ దక్షిణాపిండదా

నేవగంధధూపాతుయేతథా । సంకల్పేచాసనేదీపేఅంజనాంభ్యంజనేతథా ॥
 అన్నార్ఘ్యదానాద్యంతేషుగోత్రంనామచక్రీర్తయేత్ ॥ కలికాయాంసంగ్ర
 హే॥ ఆసనావాహనేపాద్యేఅన్నదానేతదైవచ । అక్షయ్యేపిండదానేచష
 ట్సునామానిక్రీర్తయేత్ ॥ మాత్యే ॥ సంబంధంప్రథమంబ్రూయాద్గోత్రంనా
 మతదైవచ । పశ్చాద్బ్రూపంవిజానీయాత్కృషవషసనాతనః ॥ తత్రైవసకా
 రేణతువక్తవ్యంగోత్రంసర్వత్రధీమతా । సకారఃకుతపోజ్ఞేయస్తస్మాద్యత్సేన
 తంవదేత్ ॥ యథాకాశ్యపసగోత్రేతి ॥ పరాశరసగోత్రస్యవృద్ధస్యతుమహా
 త్మనఃభిక్షోఃపంచశిఖస్యాహంశిష్యఃపరమధార్మిక ఇతిమోక్షధర్మేషుప్రయో
 గాచ్చ - తేనగోత్రసగోత్రయోపర్యాయత్వాచ్చాఖ్యాభేదాద్వ్యవస్థేతిశూ
 లపాణిః - ఏతద్యేషామామ్నాతంతేషామేవ - హేమాద్వాబృహత్ప్రచే
 తాః॥ గోత్రంస్వరాంతంసర్వత్రగోత్రస్యాత్మయ్యకర్మణిగోత్రస్తుతర్పణేప్రో
 క్తవందాతానముహ్యతి ॥ సర్వత్రైవపితృప్రోక్తఃపితౄతర్పణకర్మణిపితర
 త్మయ్యకాలేతుపిత్రేస్సంకల్పనేతథా ॥ శర్మన్మర్హ్యదికేకార్యంశర్కాతర్పణ
 కర్మణిశర్మణోత్మయ్యకాలేతుపితౄణాండత్తమతుయమ్ ॥ స్వరాంతంసంబు
 ద్ధ్యంతమితిహేమాద్రిః - తత్రైవచంద్రికాయాంచక్షుత్యంతరేగోత్రస్య
 త్వపరిజ్ఞానేకాశ్యసంగోత్రముచ్యతే । యస్మాదాహశ్రుతిస్సర్వాప్రజాఃక
 శ్యవసంభవాః॥ యత్తుసత్యాషాధః॥ అథానాజ్ఞాతబంధోఃపురోహితగోత్రే
 శాచార్యగోత్రేణవేతితద్వివాహపరం - నామోచ్చారణేవిశేషమాహహే
 మాద్రాబోధాయనః ॥ శర్కాంవంబ్రాహ్మణస్యోక్తంవీర్కాంతంక్షత్రియస్య
 తుగ్రుప్తాంతంచైవవైశ్యస్యదాసాంతంశూద్రజన్తనః ॥ పితౄదీనామాజ్ఞానే
 తత్రైవ॥ పృథివీవత్ప్రతావాచ్యస్తప్రతాచాంతరిక్షసత్ । అభిధానాపరిజ్ఞానే
 దివివత్ప్రపితామహః ॥ పితౄదీనాంనామయదాభుతైర్నాజ్ఞాయతేతదా॥
 ఆపస్తంబసూత్రేష్యేవం-ఏతదన్యశాఖాపరం - ఆశ్వలాయనానాంతాక్రం
 తత్సూత్రే ॥ యదీనామాస్యవిద్వాంస్తప్రప్రతామహప్రపితామహేతిబ్రూ
 యాత్ । తత్కారికాపి॥ నామానిచేన్నజానీయాత్తతేత్యాదివదేత్కృమాత్ ॥
 తతేతిసంబంధమాత్రపరం-తేనపితౄవ్యాదావపితథేతిగాదాః-స్త్రీణాందాం
 తంనామజ్ఞేయం దాంతంనామస్త్రీణామితిపృథ్వీచంద్రోదయేగోవిలోక్తేః-కర్మ
 చిద్దేవీశబ్దాంతమాహుః - అన్యేతుదేవీదాఇతివ్యయోస్సముచ్చయమాహుః-
 హేమాద్రానారాయణః॥ విభక్తిఃస్తుయతి-ంచీదీయతేపితౄదైవతే॥ తత్సర్వం
 సశలంజ్ఞేయంవిపరీతంనిరర్థకమ్॥ చంద్రికాక్షుత్యర్థసారయాశ్చనారదీయః॥

త్యయోసనయోష్వప్తివీతీయావాహనేతథా । అన్నదానేచతుర్థీస్యాచ్ఛేషా
 స్సంబుద్ధయఃస్మృతాః॥యత్తువ్యాసః॥ చతుర్థీచాసనేనిత్యంసంకల్పేచవిధీయ
 తే॥ప్రథమాతర్పణేప్రోక్తాసంబుద్ధిమపరేజగుంతి॥ అత్రశాఖాభేదాద్వ్యవస్థే
 తిహేమాద్రావిః హేమాద్రాభ్యగుః॥ అర్హ్యావనేజనంపిండమన్నంప్రత్యవనేజ
 మసంబుద్ధితత్రకుర్వీత శేషేషప్రీతివిధీయతే॥తత్రైవమాతుర్విశేషోనాగర
 ఖండే॥ మాతర్పత్రేతథామాతురాసనేకల్పనేఽత్యయేగోత్రేగోత్రాయై
 గోత్రాయాఃప్రథమాద్యావిభక్తయః - హేమాద్రాప్రభాసఖండే॥యజ్ఞో
 పవీతినాకార్యందైవంకర్మప్రదక్షిణమ్ । పాచీనావీతినాకార్యంపితృకర్మా
 ప్రదక్షిణమ్॥ అనువీతస్త్రీశూద్రాదేహూత్రయేజ్ఞేవసవ్యాససవ్యేజ్ఞేయే-
 తస్యోపవీతస్థానీయత్వాత ॥ అపసవ్యంక్రమాద్వస్త్రంకృత్వాకశ్చిత్సగోత్ర
 జఇతిబ్రాహ్మణాచ్ఛేతివాచస్పతిః॥ యత్తుకేచిత్ - సదోపవీతినాభావ్యమిత్య
 స్యపురుషార్థత్వాత్, పాచీనావీతకాలేపుష్పవీతాంతరేణతత్రాగ్రమేవ
 తి, తన్న- విశేషణవాధాత్-జమదగ్నిః॥ సూక్తస్తోత్రజపంత్యక్త్యాపిండా
 ఘ్రాణంచదక్షిణామ్ । ఆహణ్యనంసాగతంచార్ఘ్యంవివాచపరివేషణమ్॥విస
 ర్జనంసౌమనస్యమాశిషాంపార్థివనేతథా । విప్రప్రదక్షిణాంచైవన్నస్తివాచ
 నకంవివా॥ పితౄణుద్దిశ్యక్తర్వ్యంపాచీనావీతినాసదా॥ హేమాద్రాసం
 గ్రహే॥ ఆదావిపాంఘ్రికౌశాచాంతేభ్యర్చనేపికిరేకృతే । పిండానప్యర్చయి
 త్వాచవిషర్జ్యబ్రాహ్మణాంస్తథా॥ ఆచమేచ్ఛార్ధకర్తాచస్తానేష్వేతేషు
 సప్తసు । ఆద్యంతయోర్ద్విరాచామేచ్ఛేషేషుతుశ్శతృత్యత్ ।తత్రైవ॥శ్రా
 ధ్ధారంభేవసానేచపాదశాచార్చనాంతయోః । వికరేపిరడదానేచషట్సాన్విత
 మనమిష్యతే॥ అశ్వలాయనః॥ దానాధ్యయనదేవార్చాజపహూమప్రతాది
 కాన్॥నకుర్యాచ్చార్ధివసేపాగ్నిపాగ్నిశాంవిసర్జనాత్ ॥ ఏతన్నిత్యవర్జ్య
 మితిబాష్పదేవః॥ఇదంవిష్ణుభిన్నదేవపరం॥ విష్ణోర్నివేదిదాన్వేనయత్ప్రవృందేవ
 తాంతరమ్॥పితృభ్యశ్చపితృద్దేయంతదానంత్యాయకల్పతే॥పితృశేషంతుయో
 దద్యాద్ధరయేపరమాత్మనే । రేతోధాః పితరస్తస్యభవంతిక్షేతభాగిన ఇతి
 న్నాందాత్॥పితరస్సర్వమనుష్యావిష్ణునాశితమన్నంతీతిత్రుతేః॥ యశ్చార్ధ
 కాలేహరిధుక్తశేషందదాతిభక్త్యాపితృదేవతానామ్ । తేనైవపిండాంస్తులసీ
 విమిత్రానాకల్పకోటింపితరస్తుతృప్తాఇతి ।బ్రాహ్మణైశ్చేతిత్రీధరస్వామిస్య
 సింహపరిచర్యాదయః - ఏతత్సర్వంనిబంధవిరోధాన్నిర్మూలం॥అత్రవిశేషో
 హేమాద్రావిష్ణుధర్మే॥ శ్రాద్ధాహ్నితుసమభ్యర్చ్యేనృపరాహంజనార్దనమ్॥

శివపురాణే||పూజయిత్వాశివంభక్త్యాపితృత్రాధంప్రకల్పయేత్||పూర్వభిషే
 ధస్తువిహితభిన్నపరః-తథాహేమాద్రా||దేవ్యర్చనక్షితాంగాదిపాద
 జాన్వరసమూర్ధని|శిరోంసజానుపాదేషువామాంగాదిచక్షైత్వకమ్|కలికా
 యాంస్తృత్యంతరే||త్రాధారంభేతుయేదర్చాపాదశాశేవిసర్జయేత్|అర్చ
 నాదాతుయేదర్చాఉచ్ఛిష్టాంతేవిసర్జయేత్||మూర్జనాదాతుయేదర్చాపిం
 డోత్తానేవిసర్జయేత్|ఉత్తానాదాతుయేదర్చాదక్షిణాంతేవిసర్జయేత్||పా
 ర్థనాదాతుయేదర్చానమస్కారేవిసర్జయేత్||ఉహమాహవిష్టుః||మాతామ
 హానామప్యేవంశ్రాధంకుర్యాద్విచక్షణః|మంత్రోహేనయథాన్యాయశే
 షాణాంమంత్రవర్జితమ్||యథాన్యాయమితియత్రబహువచనాంతఃపితృశబ్ద
 స్తత్రసర్వపితృనాచిత్వానోహః-తత్రాపిశుంధంతాంపితరగత్యత్రోహవి
 వ-సర్వపితృవాచితేషఉత్తరమంత్రద్వయవైయర్థ్యత్-ఒహువచనమత్యనో
 హ్యతే|ప్రకృతావసమర్థత్వాత్పాశానితివత్|ఋగంతేచనోహః-తస్మాద్భ
 చనోహేదినిషేధాత్-ఏకోద్దిష్టేష్యేవం-ప్రేతైకోద్దిష్టేష్యేకఃస్తంత్రా
 నూహేచైకోద్దిష్టేఇతివిష్టాక్తరూహః-అత్రబహువచనస్యాప్యూహేవ
 చనాత్-వృద్ధ్యాదాతువిశేషంవక్ష్యామః-శేషాణామితిపితృవ్యాకృత్యోద్దిష్టేఆ
 వాహానాదిమంత్రవర్జ్యంకార్యమితికర్పతరుః-ఉహయోగ్యపితృపదవాన్తం
 త్రపవతత్రసప్రయోజ్యః, సతూహః, నావిపితృసదరహితః|ప్రయోజ్యఇతి
 శూలపాణిః-అర్థాంతరంతోక్తంప్రాక్-బహ్వృచకారికాపి|అర్ఘ్యప్రదా
 నమంత్రేతుమాత్మాదిపదమావశేత్|శుంధంతామితిపితృదానూత్మాది
 పదమావశేత్||మీతృత్రాధేపిండదానేయేచత్వామత్రాన్విత్యత్రనోహఇ
 తివృత్తికృత్-తథా||మాతుశ్చాగ్రధేస్యనూహేనకుర్యాద్విండానుమంత్రణమ్|
 దశాదానముసస్థానంతద్వతాగ్ర్యమితిస్థితిః||ప్రవాహణమనూహేనతద్వ
 త్ప్రాశనమిష్యతే|తథా||అయంతనస్తిలోసీతిఉశంతస్త్యేతియానితు|అనూ
 హ్యఃపితృశబ్దోత్రపితృసామాన్యవాచకః||ఆపస్తంబానాంతువత్యతే, హే
 మాద్రామార్కండేయః||స్నాతస్నాతాస్సమాహూతాకాన్వాగతేనార్చ
 యేత్పుంక||కలికాయాంనారదీయే||ప్రాయశ్చిత్తవిశుద్ధత్వాతేభ్యోను
 జ్ఞాంప్రగృహ్యచ|దద్యాద్వైవిబ్రహ్మదండాధంహిరణ్యంకుశమేవచ||తత్రైవ
 సంగ్రహే||తిథివారాదికంజ్ఞాత్వాసంకల్ప్యచయథావిధి|ప్రాచీనావీతినాకా
 ర్యంసత్వసంకల్పనాదికమ్||సంబంధంప్రథమంబ్రూయాన్నావగోత్రేతత్రై
 వచ|వన్వదిరూపతాంఘాపిస్వపితృగౌమనుక్రమాత్||చంద్రోదయేనార

దీయే॥ శ్రాద్ధార్థం సమనుప్రాప్తాన్నిప్రాన్ముయో నిమంత్రయేత్ ॥ ఆపస్తంబ
 ముఖా ర్శ్యేద్యుర్నిమంత్రణం పరేద్యుర్వితియంత్యతీయమావంత్రణమిత్యాహ,
 యాయం మయా నిమంత్రణీయా ఇతినివేదనరూపం ఆద్యం. తద్విధిమాహ శాన
 కః॥ గృహీత్వా ముకసంజ్ఞ సామ్యముకగోత్రస్య చాముకే । శ్రాద్ధేతువై శ్వదేవా
 ర్థం కరణీయః క్షణ స్వయా॥ ఇత్యేవం శ్రాద్ధకృద్భూయీయాదోంతథేతి వదేత్తు
 సః॥ శ్రాద్ధస్య కర్తా సంబూయా త్తం ప్రాప్నోతుభవానితి ॥ సవదేతాప్రిష్టు
 వానీతి ఇతర స్తం ప్రతిద్విజః॥ దేవోపార్వణే పురూరవార్ద క్రోవాచ్యైః పిత్రా
 దేరశ్యనేనైవ వృణోతే విధినా ద్విజాః ॥ తతః కర్తా బహ్వహోనాహితాగ్నిః
 పిండపితృయజ్ఞం పరి స్తరణాదీధ్యాధానాంతంకుర్యాత్ - అర్ధాధానినోఽప్యే
 వమితి ప్రయోగపారిజాతే పరిశీయైచ - భాష్యకారమతే అద్వికేష్యేవం వృత్తి
 కారమతేనేదం. హేమాద్రాశంభుః ॥ సమ్మార్జితోపలిప్తేతుద్వారికుర్వీతమం
 డలే॥ ఉదక్ ప్లవముదీచ్యంస్యాద్దక్షిణం దక్షిణాస్థవమ్ ॥ వ్యాసుః ॥ ఉత్తరేక్ష
 తసంయుక్తానుపర్వాగ్రాన్విస్య సేతు-శాః । దక్షిణే దక్షిణాగ్రాంస్తు సతి
 లాః విస్య సేతు-శాః ॥ తత్రైవ బోధాయనః ॥ చతురశ్రంత్రికోణంచ వ
 ర్తులంచార్థచంద్రకమ్ । కర్తవ్యమానుషూర్వ్యేణ బ్రాహ్మణాదిసుమండలమ్॥
 తత్రైవ లోగాక్షిః ॥ హస్తద్వయమితంకార్యం వైశ్వదేవికమండలమ్॥ దక్షిణే
 చచతుర్మాస్తంపితౄణామంఘ్రికోధనే॥ కలికాయాం సంగ్రహేతు॥ ప్రాచే
 వమాత్రం దేవానాంచతురశ్రంతుమండలమ్ । త్యక్త్వా షడంగుళంతస్సాగ్గక్షిణే
 వర్తులంతథేత్సుక్తం స్పృశ్యంతరే॥ గర్తంపంచాంగుళోవిప్రేజానుమాత్రో
 మహీభుజి । ప్రాచేశమాత్రోవైశ్యేచ సాధికస్సతుశూద్రకే । తిర్యగూర్ధ్వప్ర
 మాణేన వ్యాఖ్యాతోదైవపితృయోః । చతురస్రం సర్తులంచ కథితంగర్తులక్ష
 ణమ్ । పాదప్రత్యేశనంప్రొక్తముపవేశ్యాననేద్విజాః । తిష్ఠంశ్చేత్తాశనంకు
 ర్యాన్నిరాశాః పితరోగతా ఇతి తత్సమూల త్వేమండలాగ్రేపృథక్ జ్ఞేయం. త
 త్రగోమయే హేమాద్రాభృగుః ॥ అత్యంతజీర్ణ దేహాయావంధ్యాయాశ్చ విశే
 షతః॥ ఆర్తాయానవసూతాయానగోర్గోమయమాహారేత్ ॥ మాశ్నేయ॥ అక్ష
 తాభిస్సప్రసాపిస్తదభ్యర్చ్య పసవ్యవత్ । విప్రాణాంతాశయేత్పదాన
 భింద్యధృతనఃపునః ॥ ప్రత్యజ్ఞుభిస్థితఃకుర్యాద్విప్రపాదాభిషేచనమ్॥ తత్రై
 వ భవిష్యే॥ ప్రత్యేశయేద్విప్రపాదాశనోదేవీరితి త్వచా ॥ పృథ్వీవంద్రో
 దయేవృద్ధవసిష్ఠః॥ నకుశగ్రంథిహస్తస్తుపాద్యందద్యాద్వివతుః॥ కలికాఽఽం
 సంగ్రహే॥ తతః ప్రత్యేశయేత్పదాభార్యాప్రావితపారిణా ॥ తథా॥ శ్రాద

కాలేయదాపత్నీవామేనీరప్రదాభవేత్ । ఆసురంతద్భవేచ్ఛాద్ధిధంపిత్యౌ
 కాంనోపతిష్ఠతే॥తత్రైవ ॥ నాధఃప్రత్యేత్యేతద్దాకర్తాపితృదికర్తృసు॥
 పాద్యానంతరమర్ఘ్యమపిదద్యాదితిహేమాద్రిః - తత్రైవతాగాతీః॥మండ
 లాదుత్తరేదేశేదద్యాదావవసీయకమ్॥తత్రైవ ॥ విధాయత్యేతంసంలేహం
 ద్విరాచమనమిష్యతే । నవయించాపీద్విరాచామేద్విధిజ్ఞశ్చద్ధయాన్వితః॥
 హేమాద్రానారదీయే ॥ యత్రాచమనవారీణిపాదప్రత్యేత్యనందక్షైః॥సంగ
 చ్చంతేబుధాశ్చద్ధమాసురంతత్ప్రచక్షతే ॥ హేమాద్రావ్యాసః॥సశ్యేనై
 వాసనంధ్యత్వాదక్షిణేదక్షిణంకరమ్ । వ్యాహృతీభిస్సమస్తాభిరాసనేమాప
 వేశయేత్॥సమాధ్వమితవైవోక్త్యాదక్షిణంజానుసంస్పృశత్ ॥ ఆగ్న్యతామితి
 తాన్సుగ్రియాదాసనంసంస్పృశన్నపి ॥ హేమాద్రాశాతాతపః॥ద్వాదశే
 ధర్వణోవిప్రాపాప్రజ్ఞాభావప్రవేశయేత్ । పిత్రేయతాదజ్ఞాభాంస్త్రీంశ్చబ
 హ్వృచాధ్వర్యుసామగాత్॥యాజ్ఞవల్క్యః॥ద్వాదశేపాక్రయఃపిత్రే
 ఉదగేకైకమేవవా॥యత్తుహేమాద్రాహారితః॥ దక్షిణాగ్రదర్శ్యపాప్రజ్ఞా
 భాన్బాప్రజ్ఞానోబయేదుదజ్ఞాభానిత్యేకేతతత్రైత్రాయణీయవిషయం॥
 పాప్రజ్ఞాభానోబయేదుదజ్ఞాభానిత్యేకేతతత్రైత్రాయణీయవిషయం॥
 ద్రిః-మాధవీయయమః॥భిక్షుకోబ్రహ్మచారివాఘోజనార్థముపస్థితః । ఉపవి
 ష్టైష్యసుపాప్రఃకామంతపభిఘోజయేత్॥కొర్నే॥ అతిధిర్యగ్నసాక్షాతీనత
 చ్చాద్ధిధంప్రచక్షతే ॥ విప్రనియమోమాధవీయే ॥ పవిత్రపాణయస్సర్వేతే
 చమాసప్రత్యావృతాః ॥ ఉచ్చిష్టోచ్చిష్టసంస్పర్శంవర్జయంతఃపరస్పరమ్॥త
 త్రాసనానిష్ఠకీర్తిచంద్రోదయేయమః॥ ఆసనకుతపంచద్యాదితరద్యాపవిత్ర
 కమ్॥ హేమాద్రాచమతాగ్రఖండే ॥ పితౄణాంఘటితంహైమంరాజతం
 వాపిచాసనమ్॥ యేనతామ్రమయందత్తమాసనంపితృకర్తృణే ॥ సవైదివ్యాస
 నారూఢోసహస్రచ్యవతేవివః॥ హేమాద్రానాగరఖండే॥ అయశ్శంకుమయం
 పీతంప్రదేయంనోపవేశనే॥కలికాయాంసంగ్రహే॥ క్షౌమండుకూలంనైపా
 లమావికందారుజంతథా । తార్కంపార్కంబృసీంచైవవిష్టరాదిచవిన్యసేత్॥
 అగ్నిదగ్ధాన్యాయసానిభగ్నానిచవివర్జయేత్ ॥ హేమాద్రాభాగలేయః ॥ ప
 శ్చాద్ధాగదుపక్రవ్యపాప్రచ్యాంపజ్జిర్యథాభవేత్ । దక్షిణాసంస్థితా
 హ్యేషాపితౄణాంశ్రాద్ధకర్తృణి॥పులస్త్యః॥ శ్రీపర్ణివారుణీక్షీరీజంబుకామ్ర
 కదంబకమ్॥సప్తమంవాకులంపీతంపితౄణాందత్తమత్యయమ్ ॥ సంగ్రహే॥శ
 మిచకాశ్శరీశేలుఃకదంబోవారుణస్తథా । పంచాసనానిశస్తానిశ్రాద్ధేదేవా

ర్చనేతథా ॥ కామికా॥ ద్వాదశేపాక్షిఖాపిత్ర్యేత్రిన్విపానుదగానసాక్షా॥
 వైతీనసిః॥ కుతపశ్చాద్ధవేశాయాం శ్రోత్రియోయదిద్యశ్యతే॥ ఆశ్వలాయనః॥
 నీవిసాసోదశాంతేనస్వరత్సార్థంప్రబంధయేత్॥ వృద్ధయాజ్ఞవల్క్యస్తు ॥ దక్షి
 ణేకటిదేశేతుతిలైస్సహకుశత్రయమ్॥ యత్తుకాతీయం ॥ నీవీకార్యాదశాగు
 ప్తిర్వామకుక్షుకుచైస్సహేతితద్యద్ధిత్రాధ్యై॥ పితౄణాం దక్షిణేపార్శ్వే
 విపరీతాతుదైవికఇతిస్మృత్యంతరాత్ - వామేదక్షిణేవేత్యాచారాద్వ్యవస్థే
 తిమదనపారిజాతే॥ ఆచార్యః ॥ పాణియామత్రయంకృత్యాగాయత్రిపుర
 ణతథా॥ శ్రాద్ధంకర్తాస్తీతివదేద్విప్రైర్వాచ్యంకురుష్వచ ॥ బ్రాహ్మే॥ తత
 స్త్రీలాస్యహేతస్త్రిన్వికీరేచ్ఛాప్రదక్షిణమ్॥ శ్రద్ధయాపరయాయుక్తోజపేదప
 హతాఇతి॥ స్మృత్యర్థసారే ॥ అపహతాఇతిలాన్వికీర్యఉదీరతామిత్యుచా
 ప్రోక్షేత్ - పరాశరః ॥ తద్విష్ణోతిమంత్రేణగాయత్ర్యచప్రయత్నతః॥ ప్రో
 క్షమేదన్నజాతంతుశూద్రదృష్ట్యాదిశుద్ధయే॥ హేమాద్రావిహ్మండే॥ శ్రాద్ధ
 భూమాగయాంధ్యాత్వాధ్యాత్వాదేవంధాధరమ్॥ వస్వాదీంశ్చపితౄ
 ధ్యాత్వాతతశ్చాద్ధంప్రవర్తతే॥ దేవతాభ్యఃపితృభ్యశ్చమహాయోగిభ్యఏ
 వచ॥ నమస్సాన్విహాయైస్వధాయైనిత్యమేవసమోనమః॥ ఆదిమధ్యావసానేషు
 త్రిరావృత్తంజపేచ్ఛుధః॥ పితరఃక్షప్రమాయాంతిరాక్షసాఃప్రవదంతిచ॥ త
 త్రైవస్కాండే॥ తిలారక్షంత్యసురాస్తర్భారక్షంతురాక్షసాః॥ పక్షింశ్చై
 శ్రోత్రియోరక్షేదతిథిస్సర్వరక్షకః॥ వసిష్ఠః ॥ శుద్ధవతీభిఃకూశ్మండిభిఃపావ
 మానీభిశ్చపాకారిప్రోక్షయేత్॥ - అథదేవార్చా - తత్రప్రత్యుపచారమా
 ద్యంతయోరపోదద్యాదిత్యుక్తంపుత్రైస్సృగ్యర్థసారేచ - హేమాద్రాబ్రా
 హ్మే॥ ఆసనేష్యాసనందద్యాద్వామేవాదక్షిణేపివా॥ పితృకర్తృణివామేచదై
 వేరద్యాత్తుదక్షిణే॥ ప్రతేతాః॥ ఆసనేష్యాసనందద్యాన్నతుపాణౌకదాచన॥
 ధర్మోసీత్యథమంత్రేణగృహ్ణీయస్తేతుతాన్సుశాన్॥ ధర్మోసివిరాజాప్రతి
 స్థితఇతిమంత్రః॥ గాలవః ॥ దర్శనాదాయహస్తాభ్యాంగృహీత్వాదక్షిణేక
 రే॥ దైవేక్షణఃక్రీయతాంతునిరంగుప్తంకరంతతః॥ ఓంతథేతిద్విజాబ్రూయు
 స్తేపాప్రోక్షతుభవానితి॥ కర్తాబ్రూయాత్తతోవిప్రఃపాప్రవాసీతివదేత్॥
 పృథీవీదండ్రోదయేభృహన్నారదీయే॥ యచైర్దైర్భృశ్చవిశ్వేహండేవానామి
 దమాననమ్॥ దత్వేతిభూయోదద్యాద్యైదేవేక్షణఇతిక్షణమ్॥ తచ్చపప్ర్యాచ
 తుర్థ్యావాకార్యమితిసవ - తతోర్ఘ్యంకల్పయేదితిమన్వాదయః - శౌనకజ
 యంతాభ్యామర్ఘ్యరహితస్యదేవార్చనసోక్తేః - ఆశ్వలాయనానాందైవే

ర్ఘుదానంబూపదేవః - తన్న-పరిశిష్టప్రయోగపారిజాతవిరోధాత్ - వృద్ధి
 త్రోధేతుదైవేర్ఘ్నందద్యాత్ - దేవేభ్యోపిష్టగ్ద్యాదిత్యాహర్ఘ్నం
 శ్రుతిబోధనాదిత శానశోక్తేః - అథార్ఘ్యపాత్రం - స్పర్శీచలదయే
 మాత్యపాద్యయోః॥ పాత్రంవసస్పృశిమయంతథాపర్వమయంపునః॥ జలజం
 వాపికుగ్నీతతథాసాగరసంభవమ్ ॥ బ్రాహ్మే॥ సౌవర్ణంరాజతంతామ్రంఖ
 డ్యంమణిమయంతథా॥ యజ్ఞయంచసమంవాపిలఘ్నార్థంపూరయేద్బుధః॥ అత్ర
 విప్రైకత్యేద్యిత్యచతుష్టావదావర్ఘ్యపాత్రేచ్ఛేష - మానవసూత్రేతుద్యే
 వైశ్వదేవికే-త్రణిపిత్యే - ఏకైవముభయత్రైత్యక్తమ్ - తదేకవిప్రవరం-
 పాత్రాలాభవరంచేతిహేమాద్రిః - మదనరత్నైత్యదైవవికపాత్రముక్తం-
 పుధ్వీచంద్రోదయేపిత్రీణిపైశ్యకపాత్రాణి॥ ఏవైశ్వదేవిక ఇతిబృహత్ప
 రాశరోక్తేర్దేవీవేత్యాహ- బహ్వృణానాంతదైవేచ్ఛేషేవేవేక్యేకవర్ఘ్య
 పాత్రంలర్థశోదద్యాదిత్యక్తంపరిశిష్టేప్రయోగపారిజాతచ - కటికాయం
 హారీతః॥ దత్తమత్యయతాయాతఖిగ్దేనార్ఘ్యంతయత్యుతమ్ ॥ వృద్ధమనుః॥
 మృన్మయందారుజంపాత్రమయః పాత్రంచయద్భవేత్ । రాజతందైవికేకా
 ర్యేశిలాపాత్రంచవర్జయేత్॥ పురాణసమచ్చయే॥ వృతస్సభవంతథాకాం
 స్యమూరక్తంజతుసంభవమ్ । త్రపుసీనలోహభవంసదాపాత్రంఽవర్జయేత్॥
 తత్రైవ॥ అష్టాంగుళింభవేతాపత్రంపితృణాంరజతంశభమ్ । దశాంగుళం
 తుదేవానాంసౌవర్ణంశక్తితత్పుతమ్ ॥ స్థాపయేదర్ఘ్యపాత్రేచ్ఛేన్యజేత్ర
 కుశోపరి॥ ద్వేద్యేపవిత్రేవిధితాపత్రయోశ్చేచ్ఛేరియశేత ॥ యజ్ఞపార్శ్వః॥
 పవిత్రేస్తేతమంత్రేణవేత్త్రచేదయేత్తుతే । ఓషధీమంతరేకృత్పాలంగస్తాం
 గుళిపర్వణోః॥ స్పృశనకాపై నలోహేనసమృన్మయనభాదభిః ॥ వసిష్ఠః॥ తూ
 స్థీంప్రోక్ష్యాంభసాపత్రేకుర్యదూర్ధ్వబితేతతః । పూరయేత్పత్రయగ్ధం
 తుకృత్వోపరిపవిత్రకే॥ వృద్ధవరాశరః ॥ పాత్రద్వయమథార్ఘ్యార్థంత్రైజనంచై
 కవస్తునః॥ పాఞ్చభోమరతీర్థేనశ్నోదేవ్యోదకంతీపేత్॥ యవోసీయవాం
 స్త్రత్రతూషీంపుష్పాణిచందనమ్॥ మానవసూత్రే- సుమనసఃప్రతీప్యాయ
 వాస్పృశీప్యేతి-యవోసీతిమంత్రః- పార్శ్వే॥ యవోసిధాన్యరాజోవావారు
 ణోమధుమిశితః । నిర్ఘోదస్సర్వపాపానాంపవిత్రమృషిభిఃస్మృతమ్॥ రాజోవా
 వారుణోమధుసంయుతఇతిపరిశిష్టపారః - గోభిలేనతుయవోసీసోమదేవత్య
 ఇతితిలమంత్రోత్రశ్వహాయుక్తడక్తః- హేమాద్రాయమః ॥ యవహస్త
 తోదేవాన్విజ్ఞాప్యవాహనంప్రతిఅవాహయేదనుజ్ఞాతోవిశ్వేదేనానభిత్వ

చా || వృద్ధపరాశరః || తతస్సవ్యకరంస్యస్యవిప్రదక్షిణజానునిదేవానావాహ-
యిమ్యేహమితివాచమదీరయేత్ || ఆవాహయేత్సమస్తాలోవిశ్వేదేవాసఽగ-
తవిశ్వేదేవాశ్శృణోతేమమితిమంత్రద్వయంపఠేత్ || శ్రాద్ధవిశేషేవిశ్వేదేవా-
నానుజ్ఞానేహేమాద్రాబ్యహస్పతిః || ఉత్పత్తీంనామచైతహంసవిదుర్వైష్ణ-
జాతయః | అయముచ్చారణీయస్తైర్మంత్రశ్శ్రాద్ధాసమన్వితైః || ఆగ్రహంతమ-
హాభాగావిశ్వేదేవామహబలాః | యేఅత్రవిహితాశ్శ్రాద్ధేనావధానాభ-
వంతే || ఇదంచావాద్యైఃపాక్కార్యంతథైవతత్సూత్రాత్, అన్యైస్తదు-
త్తరీం-పుణ్యీచంద్రోదయేశంఖః || సయవంపుష్పమాదాయచరణాదిరోంతి-
కమ్ | అర్చితేత్యర్చనంకుర్యాదంతరేహోదకంతథా || పితృన్యతుమూర్ధాదిపా-
దాంతం || పాదప్రభృతిమోర్ధాంతందైవిశేషాజనంభవేత్ | శిరఃప్రభృతిపా-
దాంతంనమోకఇతిపైతృకే ఇతిమదనరత్నప్రచేతసోక్తేః - కలికాయాంసం-
గ్రహే || తిష్ఠస్సృతాంజలిర్భూత్వాపతేన్నంత్రాసమాహితః | విశ్వేదేవా-
శ్శృణోతేఇత్యాగచ్ఛత్వపరంతతః-హేమాద్రాజాతూకర్ణగః || తతోర్ఘ్య-
పాత్రసంపత్తింవాచయిత్వాద్విజోతమా || తదగ్రేచార్ఘ్యపాత్రంతుస్వా-
హార్ఘ్యాఇతివిన్యసేత్ || గార్ఘ్యః || దత్వాహస్తేసవిత్రంచకృత్వాపూజించపా-
దతః | యాదివ్యాఇతిమంత్రేణహస్తేష్వర్ఘ్యంవినిశ్చిపేత్ || సంగ్రహే || విశ్వేదే-
వాఇదంవోర్ఘ్యమితిదానంసమాదిశేత్ || తదంతేస్వాహానమఇతివాచ్యంయాది-
వ్యాఇతిమంత్రేణస్వాహాకారంనమోంతకమితోహేమాద్రానాగరఖండాత్ -
అథర్వణసూత్రేతం - పాద్యమర్ఘ్యమాచమనీయమితిద్విజకరేనయేదిత్యన్యైః
వత్రయముక్తం-గభస్తీః || అర్ఘ్యంచపిండదానంచస్వప్త్యక్షయ్యేతథైవచ-
గంధపుష్పాదికంసర్వంహస్తేనైవతుదాపయే || ప్రతివిప్రంయాదివోత్యగ్భ-
క్తీః - బహ్వృచానాంత్యనేనదత్తార్ఘ్యానుమంత్రణం, తతఃపాత్రందేవభ్య-
స్థానమసీతీన్యజ్ఞముత్తానంవాకార్యమితిగారుడేఉక్తం - ఏతదాపస్తంబానా-
నియతమన్యేహంస - హేమాద్రావిష్ణుధర్మైః || గంధైఃపుష్పైశ్చధూపైశ్చ-
స్త్రైశ్చాప్యథభూషణైః | అర్చయేద్భూతాంజ్ఞాత్వాత్రద్దధానస్సమ-
హితః || పుణ్యీచంద్రోదయేమార్గండేయః || చందనాగరుకర్పూరకుంకమ-
నిప్రదాపయేత్ || విష్ణుః || చందనకుంకుమకర్పూరాగరుపద్మకాన్యనులేప-
యతి || వ్యాసః || అపవిత్రకరోగంధేగంధద్వారేతిపూజయేత్ || కలికాయా-
స్తృతిః || గంధద్వారేతివైగంధమాయనేతేచపుష్పకమ్ | ధూరసీత్యమునాథ-
పముద్గీష్వగ్వేతిదీపకమ్ || యువంవస్తాగ్రిణిమంత్రేణవస్త్రందద్వాత్పురీయః

తః|ఆసనేసాస్వసనంబ్రూయాదర్హేస్తస్వర్హ్యంద్విజోత్తమః|| సుగంధిశ్చసుప్తు
 ప్పాణిసుమాల్యానిసుధూపకః| సుజ్యోతిశ్చైవదీపేతుసాస్వచ్ఛాదనమిత్రమః||
 విప్రాణాంఽగంధనవర్తులంత్రపుండ్రవానకార్యం - హేమాద్రాక్షదేవలః||లలా
 టేపుండ్రకంద్యప్త్యాసుగంధమాలాంతేధైవచ | నిరాశాఃపితరోయాంతిదృ
 ప్త్యాచవృషలీపతిమ్||పుండ్రంబోర్తులమిత్యపరాశ్రేమదనరత్నైచ- పుండ్రంత్ర
 పుండ్రంబర్తులమర్థచండ్రంచ || ఊర్ధ్వంచతిలకంకుర్యాన్నకుర్యాదైవ్త్రపుం
 ద్రకమ్ | ఊర్ధ్వంచతిలకంకుర్యాత్ దైవేపిత్రేచకర్తృణి || నిరాశాఃపితరో
 యాంతిదృప్త్యాచైవత్రిపుండ్రకమితివృద్ధపరాశ్రరోక్షే - తిర్యగ్గోపాభవత్యేవ||
 వర్జయేత్తిలకంఘాలేశ్రాద్ధకాలేచసర్వదా | తిర్యగ్భూర్ధ్వపుండ్రంబాధార
 యేత్తుప్రయత్నతథితివ్యాసోక్షేరితిపృథ్వీచంద్రః - యత్తునారదీయే || ఊర్ధ్వ
 పుండ్రంచతులసీం శ్రాద్ధేనేచ్ఛంతికేచనేతతత్కర్తృకపరంహేమాద్రాక్షబ్రా
 హ్మే||పూతకంఘృగనాభించరోచనంరక్తచందనమ్ | కాలేయకంతూగ్రగం
 ధంతురుష్కంచాపివర్జయేత్ ||కస్తూర్యోవికల్పఇతిహేమాద్రాక్షః - వృద్ధశాతా
 తపః || పవిత్రంతుక రేకృత్యాయస్సమాలభతేద్విజాఽ | రాక్షసానాంభవే
 చ్ఛాద్ధానిరాక్షైఃపితృభిర్గతైః||పుష్పంతుబ్రాహ్మే || జాతీచంపకలోధాశ్చ
 మల్లికాబాణబర్బరీ | చూతాశోకాధరూషంచతులసీశతపత్రకమ్||కుబ్జకంత
 గరంచైవభృంగమారణ్యకేతకీ | యూథికామతిముక్తంచశ్రాద్ధేయోగ్యనిభో
 ద్విజాః|| కమలంకుముదంపద్మంపుండరీకంచయత్నతః | ఇందీవరంకోకనదంక
 ల్లారంచనివేదయేత్ || హేమాద్రాక్షాయభవిష్యయోః || సుకుమారైఃకింక
 యైర్యవదూర్వాంకురైరపి | సంపూజనియాఃపితరశ్చేయస్సామేనసర్వ
 తా||సాగంధే||జాతిశ్చసర్వాదాతవ్యామల్లికాశ్వేతయాథికా | జలోద్భవా
 నిసర్వాణికుసుమానిచచంపకమ్||తత్రైవవృద్ధమసుః|| ననియుక్తశ్శిఖావర్ణ్యం
 మాల్యంశిరసిధారయేత్||వర్జానిపృథ్వీచంద్రోదయేభవిష్యే || కేతకీంతులసీ
 పత్రంబిల్వపత్రంచవర్జయేత్ | ద్రోణంచకరవీరంచదత్తూరంకింశుకంతథా||
 మాధవీయేస్తృత్యర్థసారేచతులసీనిషిద్ధా - తులసీషేధోనిర్మూలఇతిహే
 మాద్రాక్షః సమాలత్సపిండపరః || తులసీగంధమాఘ్రాయపితరస్తుప్తమాన
 సాః | ప్రయాంతిగరుడాచూడాస్తత్పదంచక్రపాణినఇతిప్రయోగపారిజాతే
 పాదోక్షేరితిబోధదేవః-వృద్ధపరాశ్రరః|| నజాతీకుసుమైర్విదాస్పిల్వపత్రై
 శ్చనార్జయేత్ | జపాదికుసుమంఝంఝీరూపికాసకురంటికా || పుష్పాణివర్జ
 నీయానిశ్రాద్ధకర్తృణిత్వణః|| హేమాద్రాక్షంభః | ఉద్రగంధీన్యగంధీనిచైత్వ

వృక్షోద్భవానిచ | పుష్పాణి వర్జనీయానిర కవర్ణానియానిచ || జలోద్భవానిచే
యానిర క్తాన్యపి శేషతః || అంగిరాః || నజాతీకుసుమానిదద్యాన్మకదళపత్రమి
తి-జాత్యాంవికల్పఇతి హేమాద్రిః, నిషేధః పిండవిషయః || కుండంశంభౌచ
నోదధ్యాన్మోక్ష త్రంగరుదధ్వనే | పిండజాతీచనోదద్యాద్దేవీమర్కణనార్ప
యేతి తత్పద్ధయాజ్ఞవల్క్యై కైరితిబోధేవః-స్తృతిసారే || అగస్త్యంభృంగ
రాజంచతుసీశతపత్రికా | చంపకంతిలపుష్పంచషడతేపితృవల్లభాః || కేతకీ
కరమీకరచమకుళంకుండకంతథా | పాటలాంచైవజాతీంచత్రాధేయత్నేనవర్జ
యేత్ || కేచిత్పిండేతులసీమాహుః || పితృపిండార్చనం త్రాధేయైః కృతంతులసీ
దత్తై | పిణి తాః పితరస్తైస్తుయావచ్చంద్రాగ్రమేదిసితిమార్గం డేయో కే-
ధూపస్తతై వవిష్టుధత్తై || ధూపస్తుగుగ్గులుద్దేయస్తథాచందనసారజః | అగ
రుశ్చసకర్పూరస్తురుష్కస్త్రవీక్ తద్దైవచ || విష్టుః || ఘృతమధుయుక్తంగుగ్గులుం
శ్రీఖండదేవదారుసరళాచిదద్యాదితతై వదేవలః || యేహిపాణ్యంగజా
ధూపాహస్తవాతాహతాశ్చయే | నతేత్రాధేయోక్తవ్యాయేచకచోగ్ర
గంధయః || ఘృతంసకేవలందద్యాద్వప్తంవాత్యణగుగ్గులుమ్ || దీపమాహవిష్టుః ||
ఘృతేనదీప్తదాతవ్యస్తీలతైతేనవాపునః | వసామదోద్భవందీపంప్రయత్నే
నవివర్జయేత్ || వస్త్రోబ్రాహ్మ్యై || కౌశేయంక్షౌమకార్పసందుకూలమహ
తంతథా | త్రాధేవ్యేతానినోదద్యాత్కామానాప్నోతిచోత్రమా || హే
మాద్రాబ్రహ్మకైవధేయజ్ఞోపవీతందాతవ్యంజస్తాభాలేవిజానతా | పితృ
భ్యోవస్త్రోదానన్యఫలంతన్నాశ్చుత్తేభిమ్ || తత్రైవపాద్యై || నిష్క్రియా
వాయథాశక్తివస్తాభావేప్రదీయతే || అన్యన్యపిచదేయినీతత్రైవకాళి
కాపురాణే || ధాత్యాదినిర్మితారమ్యాదీపికాశ్చార్ధకర్తృణాం పితౄణుద్దిశ్య
యోదద్యాత్సభవేద్భజనంశ్రియః | యోగూపదానపాత్రంతాపాత్రమా
రాత్రికస్యచ | దద్యాత్సభ్యఃప్రయతస్తస్యస్వర్గైశ్చతుర్ముఖైః || విష్టుధత్తై
యఃకంఠకుంతధోషీషంపితృభ్యః ప్రతిదాపయేత్ | జ్వరోద్భవానిదుఃఖా
నకదాచిన్నపశ్యతి || స్త్రీణాం త్రాధేతుపిందూరందద్యశ్చందాతకానిచ || నిమ
త్రితాభ్యః స్త్రీభ్యోయేతేస్యస్సాభాగ్యసంయుతాః || హేమాద్రావాదిత్య
పురాణే || నకృష్ణవర్ణందాతవ్యంనాపికార్పసంభవమ్ | పితృభ్యోనాపివ
లినంనోపయుక్తంకదాచన || నచ్చిద్రితంనాపదశంసంభౌతంకారుణాపిచ || క
ర్పాసనిషేధోన్యసంభవే || తత్రైవ || పితౄణాంసత్కృత్యవాసోభీర్దద్యాద్
జ్ఞోపవీతమ్ | యజ్ఞోపవీతదానేనవిరాత్రాధంతునిష్కలమ్ || ఏతద్ద్యుతిశీల

స్త్రీశ్రాద్ధేపిదేయమితిహేమాద్రవిః॥తత్రైవసంహపురాణే॥కమండలుంతా
మ్రుమయంశ్రాద్ధేషుప్రదదాతియః॥కాష్ఠేననిర్మితంవాపినారికేళమథాపివా॥
దద్యాత్కమండలుంశ్రాద్ధేనస్త్రిమానభిజాయతే॥యోష్యతికావిరచితాక
శ్రాద్ధేషుచఘటాకశుభాక॥ప్రదద్యాత్కరకాన్వాపిసోఽత్యుంధింధతేను
ఖమ్॥తత్రైవ॥ఉపానచ్ఛత్రవస్త్రాణిభుక్తిపాత్రంకమండలుమ్॥శయనా
సనయానానిదర్పణవ్యజనానిచ॥అన్నంసుసంస్కృతంగంధాంస్త్రాబూలం
దీపచామరమ్॥పితృభ్యాయఃప్రయచ్ఛేత్తువిష్ణులోకంసగచ్ఛతి॥సౌభవురాణే॥
చామరందాశవృతంచశ్వేతశత్రంచదర్పణమ్॥దత్వాపితృణామేతాఃకథా
మిపాలోభవేదిహ॥తత్రైవనందిపురాణే॥అలంకారాఃప్రదాతవ్యాయథా
శక్తిహరణ్మయాః॥కేయూరహరికటకముద్రికాకుండలదయః॥తథా॥
స్త్రీశ్రాద్ధేషుప్రదేయాస్సుగ్రలంకారాస్తుయోపితామ్॥మంజీరమేఖలాదా
మకర్ణికాకంకణాదయః॥అదర్శవ్యజనచ్ఛత్రశయనాశనపాదుకాః॥షణ్మోక్షాః
పటవాసాశ్చసుగంధాశుచ్ఛిర్దృప్తయః॥అంగారధానకాష్ఠీతేయోగపట్టా
శ్చదృప్తయః॥కటిసూత్రాణిరొప్యాణిమేఖలాశ్చైవకంబళాః॥కర్పూరా
దేశ్యభాండానితాంబూలాయతనంతథా॥భోజనాధారయంత్రాణిపత్రధా
హంస్తధైవచ॥తథాంజనశలాకాశ్చకేశానాంచప్రసాధనమ్॥ఏతాన్దద్యా
త్తుయస్సమ్యక్సోశ్వమేధఫలంభేత్॥సౌగంధే॥సౌవర్ణంరాజతంవాపికాం
స్యేనాప్యథనిర్మితమ్॥దత్వాభోజనపాత్రంతుసమగ్రాడ్భవతిభూతలే॥వామ
నపురాణే॥బండికృతాస్తుయేకేచిత్సవ్యంవాయుదివాపరైః॥యేనకేనాప్య
పాయేనయస్తాన్తాన్తేచయతేనరః॥పితరస్తస్యగచ్ఛంతిశాశ్వతంపదమవ్యయమ్॥
పరాశరః॥వాచయేత్పరిపూర్ణత్వంవాసోదత్వావిధానతః॥నారదీయే॥
దేవైశ్చసమనుజ్ఞాతోయశేత్పితృగణంతృప్త॥తత్రపిత్రేభ్యసనాద్యశేషమర్చన
కాండేవైశ్చదేవకంజ్ఞేయం - విశేషస్తూత్యతే - తత్రాసనేద్విగుణభుగ్నః
కుశాః - అత్రావాహనసూసనాత్పూర్వంవార్ధ్యంపూరణోత్తరంవాగ్నోక
రణోత్తరంవేతిస్తుతిమపఠాడక్లాః - ఏషాంశాఖాభేదేనవ్యవస్థా - ద్వితీయ
పక్షఏవబహుసమ్మతః - తత్రార్థ్యమాశ్వలాయనః - వైశాసాశ్చమయన్య
ర్మయేషుపాత్రేష్వేకద్రవ్యేషువాదర్భాంతర్హితేష్వపఃప్రసేచ్యశస్నోదేవీరి
త్యనుమంత్ర్యతిలానావపతి॥తిలోసిసోమదేవత్యోగోసవేదేవనిర్మితః॥ప్రశ్న
వద్భిఃప్రత్యస్వధయాపితృనిమాల్లోకాన్ప్రీణయాహినస్సవధానమభితి - అ
త్తేమయంస్ఫుటికాదిన్యస్తయంహస్తకృతమేవ॥కులాలచక్రనిష్పన్నమాను

రందైవికంసతత్ । తదేవహస్తఘటితందైవికంకేవలంతథేపితిధందోగపరిశి
ష్టాత్ - అన్యన్యపితాత్రాణిపూర్వముక్తాని ॥ మనుః ॥ అన్నాభావేద్విజా
భావేయద్యోకాబ్రాహ్మణోభవేత్ । పాత్రాణ్యాసాదయత్ప్రీణిసతుబ్రా
హ్మణసంఖ్యయా ॥ దత్తకాదేకర్తుర్విపితృత్వాదావపివచనాత్ప్రీణ్యవపా
త్రాణితిహరిహరః - మాధవీయేభైజవాపః ॥ అర్ఘ్యపితృణాంతప్రీణ్యవకు
ర్యాత్పిత్రాణిధర్తువీత్ । ఏకస్త్రిన్వాబహుభువాబ్రాహ్మణేషుయథావిధి ॥
హేమాద్వాపశ్యేవం, అత్రానుమంత్రణంసకృత్, తిలోసీత్యన్యప్రతిపాత్ర
మావృత్తిః - పితృశబ్దస్యానూహశ్చేతివృత్తికృత్ - దర్భశ్చత్రగుణంపవిత్రం॥
తిస్రస్త్రిస్రశ్శలకాస్తుపితృపాత్రేషుపార్వణే । ఏకోద్దిష్టేశలాకైకానిధా
యోదకమాహరేదితిహేమాద్వాచతుర్వింశతిమతాత్ । తత్రైవవిష్టుః ॥ ద
క్షిణాగ్రపుదక్షిణాపవగచమసేషుపవిత్రాంతర్వితేష్యప ఆసించేచ్ఛన్నోదే
వీతిమంత్రేణజలసేచనంబహ్వచభిన్నవిషయమ్ - అత్రాస్త్రిస్రక్షేప్రతిపా
త్రంమంత్రావృత్తిః - కారికాయాం ॥ గంధపుష్పాణిచైతేషుపాత్రేషుపక్షి
పేదథ ॥ బ్రాహ్మణంజలంక్షీరందధిఘృతంతిలతండులసర్వపాత్ర ॥ కుశాగ్రమ
ధుపుష్పాణిదత్వాచామేత్రతస్సప్తయమ్ ॥ జాతుకర్కర్యః ॥ తతోర్ధ్వపాత్ర
సంపత్తింవాచయిత్వాద్విజోత్తమా ॥ తదగ్రేచార్ధ్యపాత్రాణిస్వధా
ర్థ్యాభివిస్మయేత్ - తతస్త్రిలహస్తోవిప్రసవ్యజానౌదక్షిణకరన్యస్యావా
హనంపుచ్ఛేత్ - అత్రగోత్రసంబంధనామానిద్వితీయాంతత్వంచపాగ్నిగుక్తం-
భైజవాపగృహ్యే - తిష్ఠన్పితౄణావాహయిష్యామీత్యమంత్ర - కౌర్కే ॥
అపసవ్యతతః కృత్వాపితృణాందక్షిణాముఖః । ఆవాహనంతతః కుర్యా
దుశంతస్తేవ్యత్యచాబుధః । ఆవాహ్యతతినుజ్ఞాతోజపేదాయంతునస్తతః ।
అత్రసవ్యస్యాపిపాగ్నిగుక్తేర్వికల్పః - అత్రాద్యమంత్రావృత్త్యానప్రతిపాత్రమము
కశర్కాణమముకగోత్రం వసురూపమావాహయిష్యామీత్యుక్తాన్వమూర్ధాదిపా
దాంతంతిలాన్వికీర్యాంతునభిసర్వాంతేనకృజ్జపేదితినిబంధాః - అతో
పవేశనసంవేశనపాద్యార్థ్యాచమనీయాత్యపిహేమాద్రిణోక్తానితాన్యథర్క
వేదినాంతియతాని నాన్యేషాంతేషాంచప్రపితామహాదిపిత్రతంపాత్రితో
మ్యేనసర్వప్రయోగః - వారాహే ॥ గంధపుష్పార్చనంకృత్వాదద్యాద్ధసేతిలో
దకమ్ ॥ గార్గ్యః ॥ శిరస్త్రఃపాదతోవాపిసవ్యగభ్యర్చయేత్తతః ॥ తతస్సవిధార్థ్యా
భిపితృపితామహాదిపాగ్నిగ్రేప్రత్యేకంనివేదయేద్దిశికారికాయాంవృత్తైః - ఆ
శ్వలాయనః ॥ ప్రసవ్యేనేతరపాణ్యంగుష్మాంతరేణోపవీతిత్వాద్దక్షిణేనవాస

వ్యోమగృహీతేనపితరీదంతేఅర్ఘ్యంపితామహేదంత అర్ఘ్యంప్రపితామహే
దంతేఅర్ఘ్యమిత్త్యన్ పూర్వంతాఃప్రతిగ్రాహయిష్యన్ సకృత్సకృత్సవధాఅ
ర్ఘ్యఇతిప్రసృష్టాఅనుమంత్రయీత, యాదివ్యాకాశపుణివిసంబభూవుర్యా
అంతరిత్యైకతపార్థివీర్యాః,హీరణ్యవర్ణాయజ్ఞియాస్తానకపః శంసోనాభ
వంతు-అర్ఘ్యదిప్రాగ్గంధాదేత్యజ్ఞోపవీతమేవ- అర్ఘ్యదానాత్ప్రాగ్నాకాపా
దత్యాత్ - యద్యత్త్రసంవ్యేనదక్షిణేనవార్ఘ్యందద్యాదిత్యక్తం - తథాపిద
క్షిణేనేత్యభిమతోర్ధః - కారికాయాంవృత్తాజైవం, పిత్రాదేస్త్రైభిఃపాత్రై
ర్దద్యాత్ - పితూస్తానేవిప్రత్రయంచేదేకార్ఘ్యంవిభజ్యదద్యాత్ - త్రయా
ణాంస్వధాఅర్ఘ్యఇతిసకృత్ప్రశ్నః - ఏవంపైతామహాదావపి, అన్యజలదా
నమర్ఘ్యమంత్రాశ్చ ప్రతివిప్రమావర్తంతే, తేషుగంధాదాచప్రతివిప్రంప
దార్థాసుసమయః కాండాసుసమయోవా - పిత్రాదిత్రయాణామేకవిప్రప
క్షేత్రిభిః పాత్రైరేకేస్యేవార్ఘ్యందద్యాదితివృత్తిః - కారికాపి॥ స్వధార్ఘ్య
ఇత్యపోర్ఘ్యస్తాఉపవీతీవేదయేత్ ॥ దివేదనాత్ప్రాక్ప్రాచీనావీతమేవత్య
ర్థః॥ అర్ఘ్యంసశేషమాదాయదక్షిణేనతుపాణినా । సవ్యహస్తగృహీతేనని
సయేత్పితృర్థతః ॥ దత్వాదత్వానితీతాస్తాయాదివ్యార్చనుమంత్రయేత్॥
యత్తు ॥ యాదివ్యాఇతిమంత్రేణహస్తేవ్యర్ఘ్యంవినిక్షిపేదితి - యచ్చవారా
హే॥తిలాంబునాచాపసవ్యందద్యాదర్ఘ్యాదికంద్విజఇతి - యచ్చవ్యాసః॥గో
త్రసంబంధనామానిపితౄణామనుకీర్తయన్ । ఏకైకస్యతువిప్రస్యఅర్ఘ్యపా
త్రంవినిక్షిపేదితితద్భవన్మృచాతిరిక్తవిషయమ్- తతఃచామేత్-ఏవంమాతా
మహేష్వపి, ఆశ్వలాయనః ॥ సంస్రవాన్ సమవనీయతాభిరద్భిః పుత్రకా
మోముఖమనక్తేసంస్రవశేషః- సంస్రవోహిపరిశిష్టోభవతీతితపథశ్రుతేః-
కేచిత్సహస్రగళితాంబువదంతి - సమవనీయాంత్యేద్యేపాత్రేపితృపాత్రేఆ
సిద్యేతివృత్తిః ప్రథమేపాత్రేసంస్రవాన్ సమవనీయేతికాతీయసూత్రాచ్ఛ-
బ్రాహ్మేతుప్రతిబింబావలోకనము - సాగ్రందేత్వాయఃకామస్యనేత్రాసే
చనముక్తం - పిత్ర్యివిప్రైఃప్రాజ్ఞుభిస్యకరురభిషేకఃతార్యఇతికేచిత్ -
ఆశ్వలాయనః॥ నోద్ధరేత్ప్రథమంపాత్రంపితౄణాంపర్ఘ్యపాతతత్త్వమ్ । అవృ
తాస్త్రప్రతిష్ఠంతిపితరశ్శాసకోబ్రవీత్ ॥ యావద్విప్రవిసర్జనమితితుర్యపాదే
యమీయఃపాతః-అత్రవృత్తిః - పితృపాత్రంసమవనయనదేన్నచాలయేదా
శ్రాద్ధసమాప్తే-యస్తాత్త్రప్రత్యతీయపాత్రేణావృత్తాఇతి - యద్వా-ప్రథ
మపాత్రమేవస్యస్థిలంక్యర్యాదితికామాభావేపిదమేవశేషప్రతిపాదనం- హే

మాద్రాకార్తే || సంస్రవాంశ్చతస్సర్వాన్వాత్తేకుర్యాత్సమాహితః | శిత్వ
భ్యఃస్థానమసీతిన్యబ్జంపాత్రంనిధాపయేత్ || శూలపాణాయమస్తు || పైతృకం
ప్రథమంపాత్రంతస్మై పైతామహంస్యసేత్ | ప్రపితామహంతతోస్యస్యహం
ద్ధరేన్నచచాలయేదిత్యాహ - అథసంస్రవానాసీయత్పతీయేనాచ్ఛాద్యన్యజ్ఞీ
కుర్యాదితిసర్వైకవాక్యతయార్థఇతికేచిత్ - ఆతిః || గంధాదిభిస్తదభ్యర్చ్య
తృతీయేనాసీధాపయేత్ | పితృభ్యఃస్థానమసీతిశుచాదేశేర్చితేర్చయేత్ - అర్చ
సంన్యజ్ఞీకృతేపితుల్యం - న్యబ్జము త్రరతోస్యసేదితిప్రచేతసోక్తేః - సర్వవిప్రో
త్తరతోస్యసేదితిహేమాద్రికల్పతరూవిప్రవామేఇతిహాలాయుధః - కర్తుర్వా
మేఇతిశూలపాణిః || ఉత్తానంవివృతంవాపిపితృపాత్రంసీతద్భవేదితుశనసో
క్తేర్న్యబ్జతైవసాధుః - మాతామహాదిసంస్రవానపిపితృపాత్రంవగృహీ
తాప్రయాజవత్ప్రతేణన్యజ్ఞీకుర్యాదితిశూలపాణిః - ఏకోద్దిష్టేతూహే
సన్యబ్జతేతిపితృభక్తాశీదతః - యమోపి || స్పృష్టముత్తానమన్యత్రసీతము
ద్భాటితంతథా | పాత్రంధృష్టాప్రజంత్యాశుపితరస్తంశపంతిచ || వైశ్వదే
వేఉత్తానమితిమదనపారిజాతః || దైజవాపః || తస్యోపరికుశాన్స్తత్వాప్రదద్యా
ద్దేవపూర్వకమ్ | గంధపుష్పాణిధూపంచదీపంవస్తోపవీతకే || అత్రగంధా
దేదే=వేపిత్ర్యచపదార్థాను సమయన్యయాజ్ఞవల్క్యైక్తకాండానుసమ
యేనవికల్పాజ్ఞేయః - బహ్వృచానాంతుసూత్రేదైవానుక్తేః - కాండానుసమ
యఏవ - అత్రప్రాచినాపీతినామగోత్రసంబుద్ధాద్యుక్తం పాగన్యత్దైవ
వత్తదంతఆచమనంచ - హేమాద్రాకాలికాపురాణే || నిర్వర్త్యద్రాహ్మణా
దేశాత్క్రియామేవంయథావిధి | భాజనానితతోదద్యాద్ధస్తశాచంపునఃక్ర
మాత్ - ఆదేశాత్పితృణిదద్యాదిత్యన్వయః - తేనతత్రాప్రిప్రశ్నానుజ్ఞేజ్ఞే
యే-తత్రైవప్రబ్రాహ్మే || మండలానిచకార్యాణినైవారైశ్చుర్జైశ్చబై || గౌ
రమృత్తికయావాపిభస్తనాగోమయేనవాభ్యగమః || భస్తనావారిణావాపికా
రయేన్నండలంతతః | చతుఃకోభంద్విజాగ్ర్యన్యతికోణంక్షత్రియన్యతుమ్మం
డలాకృతివైశ్యస్యశూద్రస్యాభ్యుత్పాదంస్తృతమ్ || బహ్వృచపరిశోష్టేతు-దై
వేచతురశ్రంపిత్ర్యపృత్రంమండలంకృత్వాక్రమేణసయవాక్ సతిలాంశ్చద
ర్భాన్దద్యాదిత్యుక్తం-మార్కండేయః || యాతుధానాఃపిశాచాశ్చక్రా
యేదైవరాక్షసాః | హరంతిరసమన్నస్యమండలేనవివర్జితమ్ || హేమాద్రాహ
రితః || భూమాలేవనిదద్యానోపరిపాత్రాణీతి - తానిచహేమాద్రావత్రి
రాహ || భోజనేహైమరూప్యాణిదైవేపిత్ర్యయథాక్రమమ్ || హరితః || రాజ

తపార్ణ తామ్రకాంస్యపాత్రాణిభోజనేఇతి-తత్రైవవారాహే||సౌవర్ణానీ
హరౌప్యాణీకాంస్యానితదసంభవే | అన్యాన్యపిహికార్యాణిదారుజాన్యాపి
జానతా || నాయసాన్యపికార్యాణిపైత్రలానిసతుక్వచిత్ | నచసీసమయానీ
హశస్యంతేత్రపుజాన్యపి || అతిః || పంచాశత్పలికంకాంస్యంద్వ్యధికంభోజ
నాయవై | గృహస్థైస్తుసదాకాత్యమభావేహేమరౌఘ్యయాః||పాలాశేభ్యోవి
నానన్యఃపర్ణపాత్రాణిభోజనే||పుధ్వీచంద్రస్తు||కాంస్యపాత్రేహవిర్బష్టాన్వి
నిరాశాఃపితరోగతాఇతిచార్హియాక్షేః-కాంస్యపాత్రనిషేధమాహబోపదే
వస్తుప్యతిసంగ్రహముదాజహర||శ్రాద్ధపలాశపాత్రాణిమధుకోదుంబరా
ణీవ | పారికాకుటిజప్లక్షుక్రకచానిక్రమాజ్జగః || కదళీచూతపసనజంబువు
న్నాగచంపకాః | అలాభేముఖ్యపాత్రాణాంగ్రహ్యస్యస్యఃపితృకర్మణీ||
హేమాద్రాతుకదళీపాత్రనిషేధమాహంగిరాః||నజాతీకుసుమానిదద్యాన్నక
దళీపత్రమితి || క్రతుః || అసురాణాంకులేజాతారంభాపూర్వపరిగ్రహే |
తస్యదర్శనమాత్రేణనిరాశాఃపితరోగతాః || ఏవంపాత్రాణ్యాసాద్యభస్త
మర్యాదాంకృత్వావిప్రహస్తశోధనంకుర్యాత్ - తత్రపితంగరత్నాణోఇతి-
మంత్రద్వయంకేచిత్పఠంతి - మాత్రేయ || అకృత్వాభస్తమర్యాదాయంకు
ర్యాత్పాణిశోధనమ్ | అసురంతద్భవేచ్ఛార్ధిధంపితృణాంనోపతిష్ఠతే || త
త్రైవబ్రహ్మాండే || ప్రత్యక్షహస్తపాత్రాదిపశ్చద్భిర్విధానవత్ | ప్ర
త్యక్షనజలందర్శైస్తిలైర్నిశ్చితీపేచ్ఛుచా||మండలోపరితహేమాద్రాః అథా
గ్నోకరణం - హేమాద్రామార్కండేయః || ఆహితాగ్నిస్తుజహుయాద్ద
క్షిణాగ్నోసమాహితః|| అనాహితాగ్నిశ్చైవాసనే-గ్నృభావేద్విజేష్య
వా || వాయవీయే || ఆహృత్యదక్షిణాగ్నింతుపూమార్గంవైప్రయత్నతః-
అగ్న్యర్థంలౌకికంవాపిజహుయాత్కర్తృసిద్ధయే|| ఆహితాగ్నిస్సర్వాధానీ-
అర్థాధానీతుగృహ్యఏవేతిచంద్రికాపరార్కమితాత్సరామాధవాదయః -త
స్యాపిదక్షిణాగ్నోలౌకికోగృహ్యఇతిహేమాద్రాఃకల్పతరుశ్చ - ఆద్యపక్ష
ఏవతుయుక్తఃబహుసమ్మతశ్చ - యద్యపిస్తార్తాగ్నోకరణంశ్రాతేదక్షిణా
గ్నోనయుక్తం - తథాపివచనాద్భవతీతిహేమాద్రాఃచంద్రికాదయః - ఇదంద
ర్భశ్రాద్ధేవ - అబ్ధికాదిషతుసర్వాధానీపాణౌఅర్థాధానీగృహ్యేకుర్యాది
తిహేమాద్రార్తాధవాదయశ్చ|| పతాంతంకర్తృనిర్వర్త్యవైశ్వదేవంచసాగ్ని
కః | పిండయజ్ఞంతతఃకుర్యాత్తతోన్వాహుర్వకంబుధఇతిలౌగాత్యాదిభిఃక్
మోక్షేర్విహృతదక్షిణాగ్నిసత్వాత్ - అతఏవాత్రవచనేసాగ్నికఃఆహితా

గ్నిరుక్తో హేమాద్రిణా - ఏతదాపస్తంబాదీనామేవ - అశ్వలాయనస్యాహి
 తాగ్న్యోపాణావేవేతివృత్తిః - అర్ధాధానిసగృహ్యేషవవ్యతిషంగేణేతిప్ర
 యోగపారిజాతేపరిశిష్టేచ - బోపదేవస్తావహ - చూమశబ్దఃపిండపితృయ
 జ్ఞపరః ॥ పితృయజ్ఞేతుజుహుయాద్దక్షిణాగ్నసమాహితః | శ్రాద్ధేత్వాపా
 సనాగ్నోతునిరగ్నిర్లోకేనలే||అనగ్నిర్ధూరభాగ్యశ్చపార్వణేసముపస్థితే|సం
 ధాయాగ్నింతతఃకుర్యాద్ధోమమగ్నింసముత్సృజేతితిత్రికాండమండనోక్తేః-
 శ్రాద్ధేగృహ్యగావేవేతిలోకేకాగ్నివివిధానంచతైత్తిగీయాదివిషయం -
 బహ్వీచస్యత్వసగ్నోరపిపాణిహేమవిష-అగ్నివినాసూత్రేవిధానాంతరా
 నుక్తేః ॥ అగ్నిభావేతువిప్రస్యపాణావేవోపపాదయేదితిహేమూక్తేశ్చపృ
 త్తావప్యేవం - క్వచిత్సాగ్నోరపిపాణిహేమఉక్తోగృహ్యపరిశిష్టే ॥ అన్యప్ర
 క్యంచపూర్వేద్యుర్తాసిమాన్యథపార్వణమ్ | కావ్యమాభ్యుదయేష్టమ్యామే
 కోద్దిష్టేతథాప్రమమ్ ॥ చతుర్ద్వాద్యేషుసాగ్నినాంపహ్నాహేమోమోవీధీయ
 తే|పితృగ్నిబ్రాహ్మణహస్తేస్యాదుత్తరేషుచతుర్ద్వపీతి-ఏకోద్దిష్టంసపిండీకరణం
 శుద్ధేతన్నిషేధాత్-బహ్వీచభావ్యకారానుసర్వేకోద్దిష్టేషుపాణిహేమ
 మమాహుః - ఇదంబహ్వీనానామేవ - అత్రేదంతత్వం - స్థాపాకేసస
 హపిండాథముద్భృత్యేతిసూత్రేనాత్రాపూర్వస్తాలీపాకశ్చ్యతే - సర్వ
 శ్రాద్ధేషుప్రసంగాత్తేనానువాదోయమితివృత్తికారోక్తేః - పార్వణేతిర్ధిక
 స్యానంగస్యవ్యతిషంగస్యవార్ది కాదిష్వసతిదేశాధర్ధాధానినోపిపాణిహేమ
 ఏవేతివృత్తిస్వరసః - ఏవంమాసికాదావపి ||ఏదేషశేమూనికేశ్రాద్ధేసపిండీక
 రణేతథా | పాణావేవతుహేమతవ్యవస్యత్రాగ్నోత్తమానాంతే ఇతిబోప
 దేవోదాహృతవచనాచ్చ - భావ్యకారమతేతు - సూత్రేస్తాలీపాకేనేతికర
 ణత్వాన్నిత్యవచ్చివణాచ్చపార్వణేసాంగం - తతఃకామ్యావిధుతదభావే
 కార్యస్యపిండదానసామ్యభావః - ఏతదేవానుసృత్యవికృతావఃవార్దికాదౌ
 వ్యతిషంగఉక్తః - ప్రయోగపారిజాతేపరిశిష్టేచ - తేనతన్వతేర్ధాధాని
 నోగ్నోవేవ - వస్తుతస్తుస్తాలీపాకేసహశాఖయాప్రస్తరంప్రహరతితివత్స
 హభావమాత్రశుతేః - పత్నీవతేత్సప్తురుపలతుణమివనాంగత్వం - తత్వే
 వానాంగానురోధేనప్రధానభూతపిండదానత్యాగోయక్తః- తేనవ్యతిషం
 గాభావేష్యగ్నోహేమోభావతీతిబోపదేవః - అనాహితాగ్నోగ్నహ్యగ్ని
 మతస్తుసర్వమతేగ్నోవేవ - వార్దికాదౌప్రతిమతేవ్యతిషంగేన - అన్యమతే
 త్వస్తి - అత్రయథాచారమనుష్ఠేయం - అశ్వలాయనః ॥ ఉద్భృత్యేషుతా

క్రమనుజ్ఞాపయత్వగ్నా కరిష్యేకరవైకరవాణీతివాప్రత్యనుజ్ఞాక్రియతాంతు
 రుష్యకుర్విత్వథాగ్నోజుహూతియథోక్తంపురస్తాదితి-వ్యతిషంగపక్షేఇదమి
 తివృత్తిః - కరవైకరవాణీత్యత్రాగ్నావిత్వనుషంగఃపురస్తాత్పిండపితృయజ్ఞే-
 తచ్చైవం॥ మేక్షణేనావదాయావదానసంపదాజుహూయాత్సమాయపితృ
 మతేస్వధానమోగ్నయేక యోవాహనాయస్వధానమథతిస్వాహాకారేణవా
 గ్నింపూర్వంయజ్ఞోపవీతిమేక్షణమనుప్రహృత్యైతి - అవదానసంపదాప
 స్తరణాద్యపేక్షయేత్యర్థః - వ్యతిషంగపక్షే- ఆత్మిప్రణీతేయంహూమోగ్య
 థాముఖ్యేఅత్మిప్రణీతేగ్నావిత్వముపసమాధాయేతిబహ్వవసరిఃప్రాత్ - క
 చిత్తస్యరతుసీనిబర్హణార్థత్వాన్ముఖ్యేవదంతి- తదేతద్విరోధాచ్చింత్యం- ప్ర
 యోగపారిజాతేష్యేవం - శాసకః॥ స్వాహాకారేణహూమేతుభవేద్యజ్ఞో
 పవీతవాక్ । తత్రప్రాగ్గ్నయేహుత్యావశ్యాత్సోయాయహూయతే॥
 అగ్నాయజ్ఞోపవీత్యేవప్రక్షిపేన్యేక్షణంతతః॥ ఛందోగపరిచ్ఛేదే॥ అగ్నాక
 రణహూమశ్చకర్తవ్యఉపవీతినా । అససవ్యేనవాకార్యోదక్షిణాభిముఖేన
 చ॥కాతీయానాంత్యపసవ్యమేవపిండపితృయజ్ఞేవత్ - హుత్వేతిసర్వాతిదే
 శాత్ - సవ్యంతుఛందోగపరం - .గోభలేనైతదుత్తరమేవాపసవ్యోక్తః -
 ఛందోగాజుహూయస్సవ్యేనాపసవ్యేనయాజుషాఇతివృద్ధయాజ్ఞవల్క్యక్తే
 శ్చ—అథపాణిహూమః.అశ్వలాయనః.అభ్యనుజ్ఞాయంపాణిష్యేవవేతి-
 పిండపితృయజ్ఞకల్పాభావేనాగ్నభావేకామ్యాదిష్యిత్యర్థః- తేనబహ్వచా
 నామేకోద్దిష్టేపాణిహూమోభవత్యేవనిషేధోగ్యపరః- పాణిష్యితిబహువ
 చనాత్సర్వవిప్రపాణిషుహూమథతివృత్తిః-ఏవంమూతామహేషిశానకోపి॥
 స్వరేషాముపవిష్టానాంవిప్రాణామథపాణిషువిభజ్యజుహూయత్సర్వంసో
 మాయేత్యాదిమంత్రతః-యత్తుహేమాద్రౌకాత్యాయనః॥పితౄయఃపజీ-
 మూర్ధన్యస్తస్యపాణావనగ్నికః॥ హుత్యామంత్రవదన్యేపాంతూష్టింపాత్రే
 మనిక్షిపేదితిబహ్వచాతిక్తానాం - యత్తుతత్రైవమాత్యేన్య॥ అగ్నభా
 వేతువిప్రస్యపాణౌవాథవలేపివా । అజకర్తేశ్వకర్తేవాగోష్టేవాథలింఠికఇతి
 తత్త్రిగ్ధశ్రాద్ధవిషయమ్-తద్యదాపాంసమీపేన్యాచ్చాద్ధంజ్ఞేయోవిధిస్తదేతిత
 త్రైవకాత్యాయనోక్తః - నిర్జలేజకర్తాదా - యత్తువందోదయేయమః॥
 జేవవిప్రకర్తేనగ్నికృత్వాగ్నాకరణంద్విజఇతితదభార్యపరం॥ అపక్షికో
 యదావిప్రఃశ్రాద్ధంకుర్వీతపార్వణమ్ । పితృవిప్రైరనుజ్ఞాతోవిశ్వేదేవేషు
 హూయతేఇతితత్రైవకాత్యాయనోక్తః - హూయతేఇతిఛాందసోవ్యత్య

౩౫౬ నిర్ణయసింహా, తృతీయపరిచ్ఛేదే, శాస్త్రనిర్ణయః.

యః - హేమాద్రావాయవీయే ॥ విధుగోదైవికకుర్యాచ్ఛేషంవిత్ప్రేణిచే
దయేత్ ॥ దైవవిప్రానేకత్వేతత్రైవ ॥ వైశ్వదేవేయదైకస్త్రిన్ధవేయద్వాన్ధ్య
దయోన్విజాఃతదైకపాణౌ హూతవ్యంస్యాన్విధిర్విహితస్తదా ॥ సోప్యాద్యః
ప్రథమంవానియమ్యే తేతిన్యాయాత్ - తేనమృతభార్యస్యదైవేహూమః - ఆ
నుపసితబ్రహ్మచర్యాదేస్తుపిత్ర్యైఅగ్న్యభావఃస్మృతస్తావద్యావద్భార్యం
నవిందతీతిహేమాద్రాజాతుకరోన్యైకైః - సభార్యసప్తాగ్నేరపిపిత్ర్యవిప్రక
రేణితిపృథ్వీచంద్రః - ఉపవీతిత్వేదైవేహూమః - ప్రాచినావీతేనపిత్ర్య-
యద్వాసర్వత్రదైవపిత్ర్యకరయోన్వికల్పణతిహేమాద్రామదనరత్నేపారిజా
తేచ - యదాతుపితృమాతామహయోదైవపిత్ర్యవిప్రభేదస్తదాభేదేనపా
ణిహూమభిత్వపరార్కచంద్రికాదయః - యదాతుదైవంతంతంతదాతం
త్రేణసకృదేవపాణిహూమభితికేచిత్ - హేమాద్రిస్తు ॥ మాతామహస్య
భేదేపికుర్యాత్తంత్రేణసాగ్నికభితికాతీయస్పృతేర్భేదమాహ - ఏవంపిత్ర్య
పి- మాధవీయేప్యేషం - ఏవంసాగ్నేరపిదేశాదాపాణిహూమోజ్ఞేయః -
యత్తుకర్మణాగ్నింవినాశాస్త్రమేవనాస్తీత్యుక్తం - తత్సంపిండికరణవార్షికా
ద్యకరణాపత్రేత్యుక్తించిదేవ - యత్తుబృహన్నారదీయే ॥ అనగ్నిర్దురభార్య
శ్చపార్వణేసముపస్థితే భౌతృభిఃకారయేచ్ఛాద్ధంసాగ్నికైర్విధివద్విజాః ॥
క్షుయాహదివసేప్రాప్తేస్వస్యాగ్నిర్దురగోయచి త్తద్ధేవభౌతరస్యశ్చేల్లా
కికాగ్నావితిస్థితిః ॥ ఔపాసనాగ్నిదూరస్థేహమిషేభౌతరిస్థితే । యద్య
గ్నోజుహుయాద్వాపిపాణౌవాసహిపాతకీ ॥ ఔపాసనాగ్నిదూరస్తేకేచి
దిచ్ఛంతిసత్తమాః । పాణౌవేవతుహూతవ్యమితివైతత్సమంజసమ్ ॥ తద్వృద్ధా
నాదరాదుపేత్యం - హేమాద్రాయమః ॥ అగ్నోకరణవత్తత్రహూమో
విప్రకరేభవేత్ । పర్యుత్పదర్చనాస్తీర్యయతోహ్యగ్నిసమోద్విజః ॥ మే
క్షుణేనకరేణవాహూమః - మేక్షుణప్రహరణంనేతివృత్తిః - స్మృతిరత్నావ
శ్యాం ॥ నానుజ్ఞాపాణిహూమేస్యాన్నస్త్రంపర్యాహనోక్షణే । నాగ్నేత
మద్యాదితిచనస్థాతామిత్థమేక్షుణే ॥ కర్మాచార్యోప్యేవమాహ - మాధ
వీయేచంద్రికాయాంచానుజ్ఞాదిసర్వంభవతీత్యుక్తం - పాణిహూమేప్రశ్నా
ద్యాహపరార్కే-శానకః ॥ అనగ్నిశ్చేదాజ్యంగృహీత్వాభవత్ప్యేవాగ్నో
కరణమితిపూర్వవత్తథాస్త్వీతి - ఆశ్వలాయనః ॥ యదిపాణిహూచాంతే
ష్వస్యదన్నమనుదిశత్యన్నమన్నేస్పృష్టందత్తమధువమితిపాణౌహూతంపాత్రే
సింధాయవిప్రైరావవ్యభోజనార్థన్నే పరివిచ్ఛేద్యతశేషం పాత్రేషుద్యా

దిత్యర్థః - సృష్టంప్రభూతం - నైమిత్తికంచేదమాచమనంసహశుతిభక్షణ
నిమిత్తం॥ అన్నంపాణితలేద త్రంపూర్వమశ్చంత్యబుద్ధయః । పితరస్తేనత్యుష్ణం
తిశేమాన్నంనలభంతితే ॥ యచ్చపాణితలేద త్రంయచ్చాస్యదుపకల్పితమ్। ఏకీ
భావేనభోక్తవ్యంపుకగ్భావోనవిద్యతే ॥ ఇతిబహ్వృచపరిశిష్టాత్ - హేమా
ద్రావప్యాచమనేహేత్సర్వవాదఉక్తిః-పాణ్యాస్యోహిద్విజఃస్త్వత్రఇతి, భా
ష్యేత్వాచాంతేషుభక్ష్యేతేషుచముభక్ష్యేభక్ష్యణోత్తరంచనాచమనం - అ
గ్నిసామ్యాత్-పూర్వనిషేధస్తుసపిండికరణేజ్ఞేయః - దదాతిచోదితత్వాత్ -
సత్ప్రత్యజహూతచోదితత్వాదిత్యుక్తం- నత్యేతద్భూతసమ్మతం - యత్తుబౌ
ధాయనేన ॥ తస్మిన్స్తుప్రాశితేదద్యాద్యదన్నం ప్రకృతంభవేదిభక్ష్యణము
క్తం-తత్రచ్చాబీయానామేవేతిహేమాద్రీః - తత్రైవయమః ॥ పిత్ర్యపాణి
హూతాచ్ఛేషంపితృపాత్రేషునితీపేత్ । అగ్నీకరణశేషంతునదద్యాద్యై
శ్వదేవికే ॥ ఏతదగ్నిహూమేపినమం-తథాకర్మస్తు - సూత్రేహూతశేషంద
త్యేత్యవిశేషాత్సర్వవిప్రేషుదద్యాదిత్యాహ - తత్రైవవృద్ధవస్థిప్తః । పిత్ర్య
విప్రకరేహూత్యాశేషంపాత్రేషునితీపేత్ । పిండేభ్యశ్శేషయేత్కించినద
ద్యాద్యైశ్వదేవికే ॥ అధాపస్తంబానాంసూత్రే ॥ ఉద్భియతామగ్నోచక్రియ
తామిత్యామంత్రయతే ॥ కామమద్భియతాంకామమగ్నోచక్రియతామిత్యతి
సృష్ట ఉద్ధరేజ్ఞహుయాచ్చ - నష్టాగ్నివిధురాదేర్విశేషోబృహన్నాదీయేన
ష్టాగ్ని-ర్ధూరభార్యశ్చపార్యణేనముపస్థితే । సంధాయాగ్నింతతోహూనం
కృత్వాతంవిసృజేత్సునః ॥ అయాశ్చేతితతా-లేగ్నింసంధాయహూత్యాత్యజే
దిత్యర్థః-ఏతదాపస్తంబానామేవ- పాణిహూమస్తుశందోగాదీనాం-విశ్వప్ర
కాశేషి॥ సాగ్నిరౌపాసనే-నాగ్నిరగ్నీకుర్వీతలౌకికే । పాణౌహూమంప్ర
శంసంతినత్వాపస్తంబిశాఖిణామ్ ॥ స్నాతకావిధురావాస్యర్పదివాబ్రహ్మచా
రిణః ॥ అగ్నీకరణహూమంతుకుర్యస్తేలౌకికేనలే ॥ అయాశ్చగ్నేమనోజ్యోతి
రుద్భుద్భ్యవ్యాహృతీర్తునేత్ ॥ తతోనుజ్ఞాతోగ్నింధనాద్యాజ్యభాగాంతే
యన్తేమాతేత్యాద్యైర్భూహుయాత్ - తత్రసప్తాన్నాహుతయష్టదాజ్యగ్నే
తిత్రయోదశ - వ్యత్యయోవా-యథాయన్తేమాతాప్రలులోభతన్తేరేతఃపి
తా వృక్షాంయాస్త్రీషంతీతిద్వాభ్యామముష్టేసావేహేతి పితర్నామ్న
ద్వౌహూమా-యన్తేపితామహీప్రలులోభతన్తేరేతఃపితామహూవృక్షా
మంతర్గధేఇతితన్నామ్నాపితామహాయద్వా- యన్తేప్రపితామహీప్రలులో
భతన్తేరేతః ప్రపితామహూవృక్షా-మంతర్గధేముతుభిరితితన్నామ్నాప్రపి

తామహాయద్వై-మాతామహేషుతూహః - యన్యైమాతామహేషతన్యైమా
తామహేషుత్పక్తిం-అన్యమాతామహద్యధ్విత్వాదా- యన్యైమాతుఃపి
తామహేప్రలులోభతన్యై రతోమాతుఃపితామహేషుత్పక్తిం-అన్యమాతుః
పితామహద్యధ్విత్వాదా-యన్యైమాతుః పితామహేప్రలులోభ- రతోమాతుఃప్రపి
తామహేషుత్పక్తిం- అన్యమాతుఃప్రపితామహద్యధ్విత్వాదా-సర్వత్రాస్యము
ప్యాగత్యత్ర కేంతంతన్నామయోజ్యంతద్భవ్యాసంగ్రహే॥యోజ్యఃపితౌది
శబ్దానాంస్తానేమాతామహాదికః। అన్నహేషుతథాగ్నిర్భజలపిండాదిదాన
కే॥యన్యైమాతామహేత్యాదితతోదాహరణంభవేత్ - తతోయేకచేత్యేకా
న్నామృతిః- తతస్సాన్వహేపత్రేగత్యాద్యైరాజ్యంహుత్యాన్వీక్ష్యకృతంహు
త్యాసర్వభక్త్యంకించదాదామోదగుష్టంభస్మాదోహ్యతత్రతూష్టింస్వాహాకా
రేణజుహోతి-పరిషేచనాంతంస్తాలిపాకవత్ - అయమగ్నోకరణమోహామో
మాసికశ్రాద్ధవవ-తచ్చస్తార్తాగ్నభావేనకార్యమితికేచిత్ - కార్యమేవేతిబ
హువః-అ ఏవసర్వాధానినోహేషుమవర్జంమాసికశ్రాద్ధముక్తం-సుదర్శనభా
ష్యే-మహాలయేతద్విదిత్యేకే, ప్రకరణాంతరత్వాత్-కర్తాంతర త్వేనస్తార్త
పార్వణవత్కార్యమితిత్వ స్తద్ధురవః- అద్వికాదిఫుతస్తార్తపార్వణవిధి రెవ-
ఏవంమాతృవార్షికాదిఫు-మాసికశ్రాద్ధవికృతావప్తకాయాంమాతృశ్రాద్ధేవై
కృత హేషుమేనపాకృత హేషుమబాధః - అన్వీక్షకానుమాతృశ్రాద్ధంనతి
భాష్యే- తత్రాపిశ్రాద్ధాంతరవత్క్రియమాచేతుయన్యైమాతేత్యాదాగుణ
త్వేపిమాతృసాధాన్యంవివక్షితమ్- షాసికశ్రాద్ధేనతల్పివ్యాఖ్యాతృత్రతీసూ
త్రాత్ ఆగ్నేయ్యేషమనోతాకార్యమివచనాదగ్నిశబ్దస్థేవవైకృత దేవతాభి
ధాయిత్వం- తేనానుప్యాగత్యత్రాముకశర్మభ్యాంపితృభ్యామిత్యాద్యాహః
కార్యః-తచ్చమాసిశ్రాద్ధంజీవత్పితౄదినావ్యతక్రమమృతపితౄదినాచకార్య
మిత్యుక్తంసుదర్శనభాష్యే-తత్ప్రకారస్తువత్వతే-మాతాపిత్రోర్విత్వాదాతు
నోహః-తస్మాద్భవనోహేడితినిషేధాత్-ప్రకృతాపూహాభావాచ్ఛ్రీం
సన్న స్యోమివత్-ఉపదేశిమతేతూహః-యథాయన్యై మాతరోప్రలులోభతు
త్సరత్యావసనుప్రతేఇత్యాశ్చస్తృప్తకృతమాసిశ్రాద్ధంయేజ్ఞేయమితిచిత్ -
అన్యతప్రొగ్వత్-ఆథపరివేషణం - తచ్చోపవీత్యేవాశ్లేషదేవపూర్వమా
మానుసకస్యమితిపాత్రాణ్యుపస్త్రీయకుర్యాదితిహేమాదుః-భారతేనానధర్మే
పి ॥ ఆజ్యాహుతింవినావైవయత్కించిత్పరివిష్యతే । దురాచారైశ్చయన్యై
క్రంతంభాగంరక్షసాంవిదుః॥ తత్రైవశౌనకః ॥ విధినాదేవపూర్వంతుపరిపే

కణమాచ రేతే || తత్త్రైవధర్మః || ఫలస్యానంతతాపోక్తాన్వయంచపరివేషణే ||
 తత్త్రైవవాయుభవిష్యయోః || భార్యయాశ్రాద్ధకారితప్రసక్తి స్తంపదీవేషణమ్ ||
 బ్రహ్మాండో నాసవిత్ప్రజనై కేనహస్రేనసవి నాకుశమ్ | నాయసేనాయసేనై
 వశ్రాద్ధేతుపరివేషయేత్ || పేసీషః || ఆయసేనతుపా త్రేణయదన్మంసవప్రి
 దీయతే | భోక్తాహ్లాసమంఘక్తైదాతాచనరకంప్రసేత్ || మైత్రీనసిః || సీస
 కాయసరితపా త్రాన్యయజ్ఞయానితత్త్రైవహారితః || సౌవర్కరాజతాభ్యాం
 చక్షుశ్చేనాదుంబరేణవా | దత్తవత్సయ్యతాంయాతిఫల్గుపా త్రేణవాపునః ||
 కాష్ఠాజినిః || దర్వాప్యదేయంఘృతంచాన్మంసమస్తవ్యంజనానిచ | ఉదకం
 దైవపకావ్నంనోదం వ్యతుకదాచన || యమః || పక్ష్యాన్యంవిషమదాతుశ్చ
 నిహ్నూ త్రైవవిద్యతే | పృథ్వీచంద్రోదయేసరాశరః || సర్వదాచటిలాగ్రా
 హ్యపిత్తుకృత్యేవిశేషతః | భోజ్యపాత్రేలీలాన్యస్త్యాపిరాశఃపీఠరాగతాః ||
 చంద్రికాయాంపుదశా రాతపః || హస్తదత్తాన్మయేన్నేహాలవణవ్యంబనాద
 యః | పత్యూణాంనోపతిషంతిభోక్తాభుంజీతకిచ్చిషమ్ | ఘృతపాత్రేపిహోగ్రం
 థాంతరే | దదనేసరమాన్నేదపాత్రమాసాధ్యముగడిః ఫృతేనపూరయే త్వా
 త్రంశ్శ్చుతంరుధిరంభవేత్ || ఘృతాదిపాత్రాణిహూహాస్థాపయేన్నభోజ
 నపాత్రాణిమదనరత్నైసంక్రమే || హస్తదత్తంతునాన్నీయాల్లవణవ్యంజనా
 దికిమ్ | అపక్వంబైలపక్వంచహస్తేనైవప్రదీయతే || పాత్రాలంభనముక్తం
 చాన్యంశతిమ్తే || ఉత్తానుదక్షిణంసవ్యంసీచంపాత్రాణ్యుపస్మయేత్ ||
 యజ్ఞాన్యః || దత్వాన్మంపుధివీపాత్రమితిపాత్రాభివంప్రణం || కృత్యే
 దంవిష్ణుర్విన్నేద్యహింగుప్తనివేశయేత్ || బౌధాయనః || విపాగ్నిగుప్తేనాన
 భేనానుదిశతస్పధివీతేపాత్రంద్యౌరపిధానంద్రాప్తాన్యముఖేవృతేవంత్వ
 జుంహూమి-బా/హ్మణానాంతావిద్యావతాంపాత్రాపానయార్జుహూ
 మ్యతీతమసిమామేపిత్యూణాంక్షేపాలముత్రామషిల్లోకేఇతిఅద్యజుహూ
 మ్యగ్రేస్వాహాశబ్దఃకాతీయసూత్రేఉక్తః - మైత్రేస్సోపధాశబ్దః - అంగుస్తే
 విశేషమాహహేమాద్రాధాన్యః || పరిపృత్యనవాంగుప్తంజ్విజస్థానేనివేశ
 యేత్ || తథా || ఉత్తానేనతుహసేనద్విజాంగుప్తనివేశనమ్ | యఃకరోతిద్వి
 జోమోహాత్తద్వైరత్యాంసిఘంజతే || తత్త్రైవయవః || విష్ణోర్హవ్యంచకవ్యం
 చబ్రూయాద్రక్షస్వచక్రమాత్ || దైవేపిత్రేచ్ఛేత్యర్థః - తత్త్రైవాత్రిన్సం
 బంధనామగోత్రాణి ఇదమన్మంతతస్సృధా | పితృక్రమాదుదీర్ఘతేగ్యస
 త్తాంవినివర్తయేత్ || హస్తేనాభుక్తమన్నాగ్యమిదమన్నముదీరయేత్ || అ

తాన్మదానేచతుర్థీస్యాదిత్యాదివిశేషాః పూర్వముక్తాః - అత్ర పూర్వోక్త
 మంత్రాంతేపురూరవార్త్రవసంజ్ఞికావిశ్వేదేవాదేవతా ఇదమన్నంసపరిక
 రంహవ్యం అయంబ్రాహ్మణస్తాహవసీయార్థేదత్తం చాస్యమానంచాత్మ
 ప్రేః గయేయంభూః గదాధరోభోక్తాఇదమన్నంబ్రహ్మసౌవర్ణపాత్రస్థమ
 న్నమక్షయ్యపటచ్చాయాస్థం అముకేభ్యోవిశ్వేభ్యోదేవేభ్య ఇదమన్నమమృ
 తరూపంపరివిష్టంపరివేత్త్యమాణంచాత్మప్రేః స్వాహానమోనమమేతిబహ్వృ
 చపరిశిష్టహేమాద్యాద్యసుమతఃప్రయోగః - ఏవంపితృలముకగోత్రవ
 సురూపాదితత్తన్నమజ్ఞేయం - తతోయేదేవాసఇతిదైవేయేదేహపితరఇతి
 పితృకేచిజ్జపంతి-తతోఽచిద్రంవాచయేత్-తత్త్రైవప్రదేతాః॥ ఆపోశానక
 రేవిప్రేసంకల్ప్యచ్చిద్రభాషణాత్ । నిరాశాఃపితరోయాంతిదేవైస్సహ
 నసంశయః॥ పారస్కరః ॥ సంకల్ప్యపితృదేవేభ్యస్సావిత్రిమధుమజ్జపః॥ శ్రా
 ధ్ధనివేద్యాపోశానంజుషప్రేయోధభోజనమ్ ॥ నివేద్యతిబ్రహ్మర్పణంకృత్యే
 త్యర్థః-అతఏవబృహన్నాదీయే న్నత్యాగముక్తోక్తం॥ దత్తంహవిశ్చతత్క-
 ర్మవిష్టలేనై సమర్పయేదితి-యత్తుకృత్యరత్నేకాస్థాజనిః ॥ అపసవ్యేనకర్త
 వ్యంపితృకృత్యమశేషతః । అన్నదానాద్యతేనర్వమేవంమాతామహేష్వపి॥
 తచ్చబ్రహ్మర్పణంబ్రహ్మహవిః, హరిర్దాతాచతుర్భిశ్చేతికేచిత్తంతి - ధ
 ర్మప్రదీపే॥ తతోన్నంపితృదేవేభ్యస్సంకల్ప్యచయథావిధి । దత్తంయద్దాస్య
 మానంచఆత్మప్రేర్మమమేతిచ॥ తథా॥ శ్రాద్ధీయఃస్సస్యసంకల్పాధుమావే
 నప్రదీయతే । హస్తేషుదీయమానంతుషిత్యాణాంనోఽపతిష్ఠతే ॥ వైశ్వదేవస్య
 హమేతుపితృపాత్రస్యదక్షిణే । సంకల్పాదకదానేస్యాన్నీత్యశ్రాద్ధేయథా
 రుచి॥ ప్రదేతాః॥ ఆపోశానంప్రదాయాధసావిత్రింతిర్జ్జపేదధ । మధువాతా
 ఇతిత్వచంమధ్విత్యేతత్త్రికంతథా ॥ మితాక్షరాయాంపారస్కరః॥ సంక
 ల్ప్యపితృదేవేభ్యస్సావిత్రిమధుమజ్జపః । శ్రాద్ధనివేద్యాపోశానంజుషప్రే
 యోధభోజనమ్ ॥ గాయత్రీంత్రిస్సకృద్వాపిజపేద్వ్యహృతిపూర్వకామ్ । మ
 ధువాతాఇతిత్వచంమధ్విత్యేతత్త్రికంతథా॥ యజ్ఞవల్క్యః ॥ సవ్యాహృతి
 కాంగాయత్రీంమధువాతాఇతిత్వచమ్ । జప్త్వా యథాసుఖంవాచ్యంభుంజీ
 రంస్తేపివాగ్యతాః ॥ యథాసుఖంజుషధ్వమివాచ్యం-అతిః ॥ అసంకల్పిత
 మన్నాద్యంపాణిభ్యాంయద్యుపస్సుశేత్ । అభోజ్యంతద్ధవేదన్నంపితృ
 కాంనోఽపతిష్ఠతే ॥ అన్నందత్తంనగృన్హీయాద్భావతోయంసంపదేత్॥ ఆపో
 శానేవిశేషమాహస్తృతిసముచ్చయే ॥ ఆపోశానంవామభాగేసురాపాన

సమంభవేత్ ॥ దక్షిణాగేతయఃకుర్యాత్సమపానసమంభవేత్ ॥ తథాపున
రాపూర్యాపానంసురాపానసమంభవేత్ ॥ హేమాద్రావణిః ॥ దత్తేవా
ప్యథవా ౨ దత్తేభూమాయోనిశీపేద్భలిమ్ । తదన్తస్థింశ్చలంయతినిరాజైః
పితృభిర్గతైః ॥ కేచిదాశ్చ్యేనకుర్వంతి-తన్న ॥ పాయసేనతథాశ్చ్యేనమామాన్నేన
తథైవచ ॥ నకుర్యాద్భలిదానంత్సదసేనప్రకల్పయేదితిస్త్యుతిసారేనిషేధాత్-
శంఖః ॥ శ్రాద్ధేనియక్తాన్సుంజానాన్సప్తచ్ఛేల్లవణాదిషు । ఉచ్చిష్టాఃపితరో
యాంతిసృచ్చతోనాత్రసంశయః ॥ కాత్యాయనః ॥ అన్నవత్సుజపేత్సన్యాహృ
తికాంగాయత్రీంసకృత్త్రిరావరాత్ ॥ ఘ్నీః పారుషంసూక్తమ్ప్రతిరథమితి-
హేమాద్రావణిసారపురాణే ॥ ఐంద్రంచపారుషంసూక్తంశ్రావయేద్భూర్హవ్వా
ణాంస్తతః ॥ మాత్యపాద్భయోః ॥ బ్రహ్మసిష్ట్యర్కదుద్రాణాంస్తోత్రాణి
వివిధానిచ ॥ ఇంద్రేశసోమసూక్తానిపావమానీశ్చ శక్తితః ॥ మండలంబ్రాహ్మ
ణంతప్యప్రీతికారివయత్సునః । అథావేనర్వవిద్యానాంగాయత్రీజపమాచ
రేత్ ॥ పృథ్వీచంద్రోదయేబ్రాహ్మే ॥ వీణాంవంశధ్వనిచాథవిప్రేభ్యస్సని
వేదయేత్ ॥ జపేచ్ఛపారుషంసూక్తంనాచికేతత్రయంతథా ॥ త్రిమధుతి
సుపర్ణంచపావమానీర్యజాంషిచ ॥ హేమాద్రావణిః ॥ హుంకారేణాపియో
బ్రూయాద్ధస్తాద్వాపివదేద్ధుణా ॥ భూతలాచ్యుర్ధరేత్పిత్రంమంచేద్ధస్తే
నవాపిబేత్ ॥ ప్రాథపాదోబహిఃకచ్ఛబహిర్జానుకరోపివా । అంగుష్ఠేనవి
నాశ్చాతిముఖశ్చేద్యేనవాపునః ॥ పీతావశిష్టతోయనిపునరుద్ధృత్యవాపిబేత్ ।
ఖాదితార్థాత్పునఃఖాదేన్న్యోదకానిఫలానిచ ॥ ముఖేనవాథమేదగ్మంసిప్తీవేద్భా
జనేపివా ॥ ఇత్తమశ్చక్షుర్ద్యుజ్జగ్మంధాన్తావచ్ఛత్యథోగతిమ్ ॥ జాబాలిః ॥ ఇ
త్తముష్ణంహవివ్యంచదద్యాదన్నంశనైశ్శనైః ॥ వృద్ధశాతాతపః ॥ అపేక్షితం
యాచితవ్యంశ్రాద్ధార్థముపకల్పితమ్ । నయాచతేష్వజోమూఢస్సభవేత్పిశ్య
ఘాతకః ॥ యత్తుయమః ॥ శ్రాద్ధేద్విజోనైవనదద్యాన్నయాచేన్నైవదాపయే
దితితదసంపాదితవస్తువిషయమితిహేమాద్రిః - హారీతః ॥ ఉగ్ర్యపాణిశ్చవి
హసణసక్రోధోవిస్తయ్యాన్వితః । భుగ్నపృషశ్చయద్భుజ్జేనతప్తీణాతిచై
పితౄణామ్ ॥ ప్రచేతాః ॥ సప్తశేద్వామహస్సేనఘంజానో ౨న్నంకదాపనన
పాదానశిరోవస్త్రినపదాభాజనంస్పృశేత్ ॥ శంఖః ॥ శ్రాద్ధపక్షౌ-తుఘంజా
నోబ్రాహ్మణోబ్రాహ్మణంస్పృశేత్ । తదన్తమశ్చ్యజన్ముక్త్యాగాయత్ర్యప్త
శతంజపేత్ ॥ ఉశనాః ॥ భోజనంతుననిశ్చేషంకుర్యాత్ప్రజ్ఞః కథంచన ॥ అన్య
త్రదధ్మఃక్షీరాద్వాక్షోద్భూతస్సక్తుభ్యవచ ॥ బ్రాహ్మే ॥ సచాశ్రుపాతయేజ్ఞా

నునశుషాంగిరమీరయేత్ । నచోద్వీక్షేతభుంజానాన్మచకుర్వీతమత్సరమ్ ॥
 యమః॥ స్వాధ్యాయంత్రావయేత్సమ్యగ్ధర్మశాస్త్రాణిచైవహి ॥ ప్రచేతాః॥
 భుంజానేషుతువిప్రేషుఋగ్యజుస్సాపలక్షణమ్ । జపేదభిముఖోభూత్వాపి
 త్క్రించైవవిశేషతః॥ యజ్ఞాంపిచైవరుద్రంచరాక్షోఘ్నిర్మచఏవచ । రాక్షో
 ఘ్నిఃకృత్యుష్వరక్షోహణమిత్యాద్యాః-తత్రైదినిగమః॥ భుంజత్సుజపేత్పవ
 మానీరుదీరతామధ్యన్నవతీశ్చ ॥ అన్నవత్యఃపితున్నస్తోషమిత్యుద్వీచంత్రోద
 యేభరద్వాజః॥ భుంజానేషుతువిప్రేషుప్రమాదాత్సృవతేగృదమ్ । పాదకృ
 చ్ఛ్చింతతఃకృత్వాఅన్యంవిప్రంనియోజయేత్ ॥క్షణపాద్యాదిదత్తేత్యర్థః-విప్ర
 వమనేతత్రైవదత్తుః॥ నిమంతితస్తుయశ్శాస్త్రేభోజనేముఖనిస్సృతే । తదైవ
 హేమంకుర్వీతస్వాగ్మోవిప్రస్సమాహితః॥ పాణిణాదిపంచభిర్నంత్రైర్యవ
 ద్వాత్రింశసంఖ్యయా । బ్రాహ్మణస్తుతతఃకృత్వాఘృతప్రాశనమాచరేత్ ॥
 ఋగ్వేదానేతు ॥ ఇంద్రాయసోమసూక్తేనశ్రాద్ధపిఘ్నాయదాభవేత్ । ఆ
 గ్నైర్విభిర్భోజనేనశ్రాద్ధసంపూర్ణమేవహీత్యుక్తం- అగ్నైర్విభిరీతౌకేకా
 గ్నిష్టాపనచరునిర్వాపాజ్యభాగాంతేనామగోత్రపూర్వమగ్నపితౄణానావా
 హ్య సంపూజ్యాన్నత్యాగంకృత్వా పాణిణాదిభిర్వాత్రింశదాహుఃకర్తునేది
 త్యర్థః- భోజనేనపునశ్శాస్త్రేధన ॥ తేనహేమఃపునశ్శాస్త్రేధంచేత్క్షుద్వయ
 ముక్తం-సూక్తజపస్తూభయానుగతః-స్మృతినంగ్రహే ॥ ప్రాధాన్యంపిండ
 దానస్యభోజనస్యతదంగతా । అతోభుక్తిక్రియాహానౌశ్రాద్ధపృత్తింసమన్వ
 తే॥పిండదానోత్తరంవాంతౌహేమఫలనాప్యత్తిః- పిండదానాత్ప్రాగ్వాం
 తౌతద్ధినేఉపవాసంకృత్వాపరేద్యఃపునశ్శాస్త్రేధంకార్యమిత్యర్థః- తత్రైవ॥
 శ్రాద్ధపక్షాతుభుంజానోబ్రాహ్మణోవమతేయది । తౌకేకాగ్నపతిష్ఠాశ్య
 అర్చయేచ్ఛహుతాశనమ్॥ తథా ॥ ఏకఏవయదావిప్రోభోజనేఘర్దితోయది
 తదైవాగ్నింసమాధాయహేమంకుర్యాద్యథావిధి॥ద్వితీయపక్షేఋగ్వేదా
 నే॥భోజనోపక్రమాదూర్ధ్వంప్రక్రమాత్పూర్వతోయది । శ్రాద్ధవిఘ్నేపునః
 కార్యంజపహేమసత్పక్షిదా ॥ స్మృతినంగ్రహే ॥ అకృతేపిండదానేతు
 భుంజానోబ్రాహ్మణోవమేత్ । పునఃపాకాత్తుకర్తవ్యంపిండదానంయథా
 విధి ॥ పిండదానంశ్రాద్ధం ॥ అకృతేపిండదానేతుపితాయదివమేత్తదా ।
 పునఃపాకంప్రకుర్వీతశ్రాద్ధంకుర్యాద్యథావిధితత్రైవోక్తే-తథా ॥ పిత్ర
 ర్దానాంత్రయాణాంచపితాచవమతేయది । తద్దినేచోపవాసస్స్యాత్పు
 నశ్శాస్త్రేధంపరేహని॥ వమనేవావిరేకేవాతద్దినంపరివర్జయేత్ ॥ఏషువచనేషు

మూలంచిత్యం - ఇదంమాసికాబ్దికవిషయం - చర్మాదాతువాంతా
వామేనతదైవకార్యం || శ్రాద్ధవిఘ్నోద్విజాతీనామామశ్రాద్ధంప్రకీర్తితమ్ |
అమావాస్యాదినియతంమాససంవత్సరాదృతఇతిమరీచిస్తుతేః - శ్రాద్ధేపిం
డదానమేవప్రధానమితకర్మాచార్యాః - తస్మత్తేదక్షోక్తోహేమామపవనా
వృత్తిః - విప్రభోజనమితిమేధాతిథిః - భోజనపిండదానాగ్నోకరణాసేతికప
ర్దిభూర్తస్వామిహేమాద్ర్యాదయః - శ్రాద్ధస్యహేమాదానోభయరూప
త్వాత్సంపూర్ణదానాభావాద్భోజనస్యాంగత్వేనసోమవమతే ఇతియుక్తం -
తస్మత్తేపూర్వోక్తోనిర్ణయః - అన్నత్యాగమాత్రంప్రధానం - భోజనంతుప్ర
తిపత్తిరూపమంగం - అతోవాంతాతద్ధానేపినావృత్తిరిగాఢమైర్లిదయః -
నైమిత్తికవిధానమితియుక్తంప్రతిమః - అతేదంతత్వం - వైశ్వదేవికస్యవ
మనేహేమామపవనావృత్తిః - అంగత్వాత్ - తచ్చరక్షార్థత్వాద్విష్టిశ్రాద్ధేకతూ
దక్షావిత్యాదిస్తుతేశ్చ - తత్రజయాస్తుహుయాదితివత్ - పితామహాదేరపిత
థా - పితృత్యక్తేరితికేచిత్ - తస్మాదప్రధానత్వాద్విత్పవదితితయ్యుక్తం - సపిం
డికరణాదావార్నికవత్ || సపిండికరణాదీనియానిశ్రాద్ధానిషోడశ | తత్రపిండ
ప్రధానత్వంప్రేతత్వవినివర్తకమితిస్తుతేః - మహైకోద్దిష్టాదాతూభయ
ప్రాధాన్యాదావృత్తిరేవ || ఏకపవద్విజోభోజ్యః పిండోఽప్యేకోవిధీయతఇతి
స్తుతేః - వృద్ధిసంకల్పనిత్యశ్రాద్ధాదాతుభోజనప్రాధాన్యాద్వాంతావావృ
త్తిరేవ || వృద్ధిశ్రాద్ధేవికల్పేనపిండదానంబుడైస్తుతమ్ | నిత్యశ్రాద్ధమదైవం
స్యాత్పిండదానవివర్జితమితిస్తుతేః || భుక్తిక్రియాయాఃప్రాధాన్యంశ్రాద్ధే
సంకల్పసంజ్ఞకే | తత్రైవపితృవిప్రస్యతూపఘాతేపునఃక్రియేతిసంగ్రహా
క్తేశ్చ - మఘాదావప్యేవం - తీర్థమహాలయాదాదర్శవదిత్యాశారాద్యా
లోచనేనప్రతిమః - ఆశ్వలాయనః || తృప్తాఽజ్ఞాత్యామధుమతిః శ్రావయేద
త్సన్నమీమదంతేచివసంపన్నంస్పృష్ట్యాద్యద్యదన్నముపభుక్తంతత్స్థాలీపా
కేనసహపిండార్థముద్భృత్యశేషంనివేదయేత్ - అభిమతేనమతేచేతిఅత్రగా
యత్రిమధ్యితికజహోపిజ్ఞేయః || తృప్తాస్పృధ్యాస్సమాదాయనతిలంపూర్వవ
జ్జపేదిప్రచేతసోక్తేః - వ్యాసః || తృప్తాఃస్థేతితుపృష్టాస్తేబ్రూయస్తుప్తాః
స్తుఇత్యథ | అభిమతేవిప్రేస్సీకర్తుమిష్టమైః - శానకోపి || అన్నశేషైశ్చక్రింకార్య
మితిపృచ్ఛేతతాంస్తతః || తేఇష్టైస్సహభోక్తవ్యమిప్రత్యక్షేపూర్వకమ్ |
ప్రదద్యుస్సకలంతస్త్వేనీకుర్యుర్వాయథారుచి || శ్రాద్ధవిశేషేప్రశ్నభేదమా
హహేమాద్రానిష్ఠః || పితృస్వదితమితిగోప్యాంసుత్రతంసంపన్నమితిభుక్తి

దయేదైవేరోచతఇతి - ఆయుష్యమితిస్వైరిసుస్వైరమిచ్చాశ్రాద్ధం. యాజ్ఞవ
 ల్క్యః ॥ అన్నమాదాయతృప్తాః స్థశేషంచైవానుమాన్యచ । తదన్నంప్ర
 కిరేద్భూమాదద్యాదాపస్సకృత్సకృత్ ॥ ఇదంచాత్రవికిరదానమన్యశాఖ
 నాం - ఆశ్వలాయనానాంతుపిండాంతపవనూత్రకృతోక్తం - కాత్యాయన
 స్తువికిరోత్తరంగాయత్రాదిజపంతృప్తిప్రక్షాలచాహ - హేమాద్వాదేవ
 లః ॥ తతస్సర్వాశనంపాత్రే గృహీత్వావివిధంబుధః । తేషాముచ్ఛేషణ
 స్థానేవికిరంభువినిషీపేత్ ॥ మాధవీయేప్రచేతాః ॥ సార్వవర్ణికనూదాయ
 యేలగ్నితిభువినిషీపేత్ ॥ సచకుశేకార్యః - దర్శేషువికిరశ్చయఇత్యుక్తేః-
 మంత్రః కాతీయః ॥ అగ్నిదగ్ధాశ్చయేజీవామేష్యదగ్ధాః కులేమమ । భూమా
 దత్తేనతృప్యంతుతృప్తాయాంతుపరాంగతిమితి ॥ అన్యేతుః॥ అసోమపాశ్చయే
 దేవాయజ్ఞభాగవివర్జితాః । తేషామన్నంప్రదాస్యామివికిరంవై శ్వదేవికమి
 తిహేమాద్వాగోభిలోక్తేనదైవే॥ అసంస్కృతప్రమితాయేత్యాగిన్యాయాః
 కులస్త్రీయః । దాస్యామితేభ్యోవికిరమన్నంతాభ్యశ్చపైతృకమిత్యగ్నిపురా
 ణోక్తేనపిత్రేన్నంవికిర్యయేలగ్నిదగ్ధా ఇత్యుచ్చిప్తపిండంకుశోపరిపుగ్ధద్యా
 దిత్యుపహః - పృథ్వీచందోద్రదయేష్యేవం - చాప్రేష్టా ॥ తతఃప్రత్యుశ్యహస్తా
 చద్విరాచమ్యహరింస్సరేత్ ॥ మాధవీయేగౌతమః ॥ వికిరముచ్చిష్టైఃప్రతి
 పాదయేత్ - హేమాద్వాగ్వాసః ॥ ఉచ్చిష్టపైరేవవికిరంసదైవంప్రతిపా
 దయేత్ - భృగుః ॥ పిండవత్ప్రతిపత్తిస్సాగ్నిన్వికృత్యేతితాల్పలిః ॥ శ్రాద్ధకా
 శికాయాం ॥ యజమానస్యదాసాదీనద్యిశ్యద్విజనతమ । తస్మాదన్నంతృప్తే
 ద్భూమావామభాగేషుపైతృకే ॥ వ. నుః ॥ ఉచ్ఛేషణంభూమిగతమజిహ్వాస్యా
 శరస్యచ । దానవర్గస్యతత్ప్రత్యేభాగధేయంప్రచక్షతే ॥ విష్ణుః ఉదజ్ఞుభేష్యా
 చమనమాదాదద్యాతతఃపాఞ్చుభేషుపిత్రేదైవేచేశ్వరః - శాతాతపః ॥ వి
 శ్వేదేవవిష్టానాంచరమంహస్తధావనమ్ ॥ హేమాద్వాగ్వాహాహే॥ హస్తం
 ప్రత్యుశ్యయశ్చైపఃపిపేద్భుక్త్యాద్విజస్సదా । తదన్నమనురైర్భుక్తంనిరాశాః
 పితరోగతాః ॥ మరీచిః॥ హస్తంప్రత్యుశ్యగండూపంయఃపితేదవిచక్షణః । ఆసు
 రంతద్భవేచ్ఛాగ్రిద్ధంపితృణాంనోపతిష్ఠతే ॥ తత్రైవసంగ్రహే ॥ పవిత్రగ్రంథి
 ముత్సృజ్యమండలేభువినిషీపేత్ । హస్తాద్విత్వాశయేద్విద్వాశరవాదౌ
 తుకుత్రచిత్ ॥ వ్యాసః ॥ తాంబూలోద్ధిరణంచైవగండూమోద్ధిరణంతథా । కాం
 స్యపాత్రేతథాతామ్రేనకుర్వీతకదాచన ॥ ఉష్ణోదక్తేర్ధాన్యమాదైకాకరా
 త్కశూచిశోధయేత్ ॥ - అభపిండదానమ్ - తచ్చార్చనోత్తరమగ్నాకరణో

త్రరంభోజనోత్తరంవికిరోత్తరంస్వధావాచనోత్తరంవిప్రవిసర్జనోత్తరంచే
తిహేమాద్రోస్సృతిషుపక్షాడక్తాః - తేషాంశాఖాభేదేనవ్యవస్థా - ప్రేత
శ్రాద్ధేషుపూర్వమన్యేషుభోజనోత్తరమితచంద్రికామాధవా - సర్వత్రభో
జనోత్తరమితబహవః - ఆశ్వలాయనః ॥ భుక్తవత్స్వనాచాంతేషుపిండాన్ని
దధ్యాదాచాంతేష్వేకే - భుక్తవత్స్వి తిపూర్వనిషేధార్థం - సాగ్నిరితి
ప్రణీతసమిపేనగ్నిర్ద్విజనమిపే - హేమాద్రోజాతూకర్మ్యః ॥ వ్యామమా
త్రంసముత్సృజ్యపిండాంస్తతప్రదాపయేత్ ॥ ప్రసారితభుజాంతరంవ్యామః -
సంకటేతువ్యాసః - అరత్నిమాత్రముత్సృజ్యేతి - యత్తుతత్రైవ ॥ సీకతాభి
ర్బృదావాపివేదీదక్షిణనిమ్నగేతితదన్యశాఖపరం - డెవలః ॥ తతస్త్వైరభ్యను
జ్ఞాతోదక్షిణాందిశమేత్యచ ॥ చంద్రికాయాంపిండనిర్వపణంకార్యంకుశాభా
వేవిదత్తుడైః । కాశేషరాజదూర్వాసుపవిత్రేపరమేహితే ॥ ఆశ్వలాయనః -
స్థ్యేనరేఖాముల్లిభేత్ ॥ అపహతాఅసురారతూగ్ంసివేదిషదగ్ధితావభ్యు
త్థ్యసక్యదాచ్ఛినైరవస్తీర్యప్రాచీనావీతీరేఖాంత్రుదకేనోసనయేచ్ఛుంధం
తాంపితరః, శుంధంతాంపితామహః, శుంధంతాంప్రపితామహాగ్ధితసన్యాం
పిండాన్నిష్ఠణీయాత్పరాచీనపాణిః - పిత్ర్యపితామహాయప్రపితామహాయై
తత్రేసాయేచత్వామత్రాస్త్వితి - హేమాద్రోపారసగరః ॥ కరాభ్యాముల్లి
ఖేత్స్థ్యేనకుశైర్వాపిమహీంద్విజః ॥ బహ్వృచానాంకరేణేవలేఖాచాగ్నేయ్య
భిముఖేతివృత్తిః - దక్షిణాప్రాచీంవేదిముద్ధృత్యేత్యాపస్తంబోక్తేశ్చ - డెవలః ॥
అవాహయిత్వాదర్భాగ్రేస్తేషాంస్థానానికల్పయేత్ ॥ తేషాన్వీనేషుపాత్రే
ణప్రయచ్ఛేత్సృతిలోదకమ్ ॥ పరాచీనేననిమ్నపితృతీర్థేన - వాయవీయే ॥ మధు
సర్పిస్తీరయుతాంస్త్రీన్పిండాన్నిర్వపేద్బుధః ॥ త్రిష్టలీనేతా ॥ తిలవన్నంబ
పానీయంధూపందీపంప్రయస్తథా । మధుసర్పిఃఖండయుక్తంపిండవప్టాంగ
మువ్యతే ॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ సర్వమన్నముపాదాయసతిలందక్షిణాముఖః ।
ఉచ్ఛిష్టసన్నిధౌపిండాదద్యాద్యైవపితృయజ్ఞవత్ ॥ కేచిత్పిండేషుమాషాన్వ
ర్ణయంతి ॥ మాషాశ్చాద్ధేషువై గ్రాహ్యవర్జ్యాశ్చైవాగ్నిపిండయోః । బ్రా
హ్మణేషుయథామద్యంతథామాషాగ్నిపిండయోరిత్యుత్తరాత్ ॥ మా
షాసర్వత్రవైదద్యాప్నిండేగ్నాచవివర్జయేదితిస్తృతేశ్చ - అత్రమూలంచం
త్యం - హేమాద్రోవపిసర్వశబ్దస్యప్రకృతార్థతాత్పర్యాన్నగ్రహణముక్తం -
అత్రశేషమన్నమనుజ్ఞాప్యసర్వమేకతోద్ధృత్యేచ్ఛిష్టసమిపేదధ్యేషుతీంస్త్రీ
న్పిండాదద్యాదిగోభిరసూత్రేనర్వస్తాత్ప్రకృతాదన్నపిండాన్మధుతిలాన్వ

తానితవ శేషనియమా తదభావేపిండనివృత్తిః ప్రాప్తితీతిమైథిలవాచస్పతీ -
 తన్ను - తుషోపవాపవత్ పరప్రయుక్తద్రవ్యత్వేష్యర్థకర్తృత్వాద్గుణానురోధే
 సప్రధానత్యాగాచ్చ శేషలోపేపిండవ్యాంతరేణకార్యం - అతోనేయంప్రతి
 పత్తిః - కింతుప్రధానమిత్త్యుక్తంప్రాక్ - అగ్న్యథాసపిండికరణాదాసం
 యోజనాదేప్రధానస్యలోపాపత్రేరితిదిక్ - అథపిండప్రమాణం - హేమా
 ద్రావంగిరాః || కపిత్థబిల్వమాత్రాన్వాపిండాన్దద్యాద్విధానతః | కుక్కుటాం
 డప్రమాణాన్వామలక్ష్మదరైఃపుమానితి - తత్రైవధూమః || కపిత్థస్యప్ర
 మాణేనపిండాన్దద్యాత్సమాహితః | తత్సనుంవికిరందద్యాత్పిండాం తతుషడ
 జ్జులైః || అంత్యేష్టిపద్ధతాభట్టాస్తు || ఏకోద్దిష్టేనపిండేతుకపిత్రంతువిధీయతే |
 నారికేళప్రమాణంతుప్రత్యజ్ఞేమాసికేతధా || తీర్థేదర్శేచసంప్రాప్తేకుక్కు
 టాండ్ప్రమాణతః | మహాలయేగయాశాస్త్రేకుర్యాదామలకోపమమిత్యా
 హుః - కలికాయామాచార్యః || యత్రస్యఃబహవఃపిండాస్తత్రబిల్వఫలోప
 మాః | యత్రచైకోభవేత్పిండస్తత్రఖర్జూరసన్నిభః || పేతపిండస్తుద్వైర్ఘ్న
 ద్వాదశాంగుళేచ్య తఇతి - వాయవీయే || పత్తిపిండాంస్తుమృద్ధీయాత్త్రివ
 ర్గస్యసహాయినీ || హేమాద్రావోగాతీః || మహాలయేగయాయాంచపే
 తశాస్త్రేదశాహికే | పిండశబ్దప్రయోగస్యాదన్నునస్యత్రకీర్తయేత్ || శాత్య
 యనిః || అసావేతత్త ఇత్యుక్త్వాతదంతేచస్వధానమః || అసావిత్యత్రసంబంధ
 రూపగోత్రాదివిశిష్టంపిత్రాదినామసంబుద్ధ్యంతముక్త్వాపునశ్చతుర్థ్యంతంత
 దంతేయంపిండ ఇదమన్నంవాస్వధానమోనమమేతివదేదితిహేమాద్రావిః -
 పిత్రాదీనామజ్ఞానేత్వాపస్తంబః - యదినామానినవింద్యాత్స్వధాపితృభ్యః
 పృథివీషడ్భ్యఇతిప్రథమంపిండందద్యాత్ - స్వధాపితృభ్యోంతరిక్షసడ్భ్యఇతి
 ద్వితీయంస్వధాపితృభ్యోదివిషడ్భ్యఇతితృతీయం - ఏవంమాతామహేషుమా
 తృషుచ - బహ్వృచానాంతూక్తంప్రాక్ - కలికాయాంప్రృతిః || యావ
 దేవోచ్చరేన్నంతంతావత్పాణినిరోధయేత్ || యేషాంతుగృహ్యాక్షేద
 ర్గేమాతుశ్శాస్త్రేధంపుథగుక్తం - తేషాంపితృభ్యఃపశ్చిమేమాతృభ్యస్తత్పశ్చి
 మేమాతామహేభ్యఃపిండాదిదేయమితిసాంఖ్యానిః - అస్తిస్థితేతత్పశ్చిమే
 మాతామహేభ్యాపిండద్యాదితిహేమాద్రావిః - పూర్వాసుపితృభ్యోదద్యాదప
 రాసుస్త్రీభ్యఇతిసూత్రాచ్చ - ఏవంయత్రతీర్థమహాలయాదా || కేచిదిచ్చం
 తనారిణాంపుథకచ్చాస్త్రధంమహర్షయఇతిచతుర్వింశతిమతాత్ || పిత్రాదినవదై
 వత్యం తథాద్వాదశదైవత్యమిత్యగ్నిపురాణాచ్చమాతృకాంపుథగుక్తం -

యత్రవాఆచార్యగురుశిష్యభ్యససఖిజ్ఞాతిభ్యఏవచతత్పత్తిభ్యశ్చసర్వాభ్యస్త
 ధైవచజలాష్టలిఖ ॥ పిండాంస్తేభ్యస్సదాదద్యాపుథగ్భద్రపదేనః । తీర్థేషు
 చైవసర్వేషుమాఘమాసేషుమాసుచేతిచతుర్వింశతిమతే ॥ దాహిత్రపుత్ర
 దారాచ్చయేకస్తాస్సహోదరాః । నిస్సంతానామృతాయేచతేభ్యామ్య
 త్రప్రదీయతఇతిభవిష్యే ॥ ఏకోద్దిష్టాన్యకానితత్రాపితత్పత్తిమేపిండదానం
 జ్ఞేయం- యేహంసపుథక్ త్రైస్ససత్తికాః పిత్రాదయోవాచ్యాః ॥ అన్యష్టకాగ
 యామాతృశ్రాద్ధంచైవమృతేహస్మి । ఏకోద్దిష్టంతథాముక్తాస్త్రైస్సనాన్య
 త్పుథగ్భవేదితేశంఖోక్తేశ్చ - మనుః ॥ తేషుదర్శేనుతంహస్తంసమృజేల్లేప
 భాగినామ్ ॥ హస్తలేపాభావేపిహస్తంసమృజ్యాదేవేతిమేధాతిథిః - విష్ణుః ॥
 అత్రపితరోమాదయధ్వమితిదర్శనమూలేకరావఘ్నర్జం - కలికాయాంసు
 మంతుః ॥ ఏకోద్దిష్టేమవర్తానుదర్శలేపోనవిద్యతే । సపిండికరణాదాతులేప
 స్సర్వత్రశస్యతే ॥ మనుః ॥ ఆచమ్యాదక్షరావృత్యత్రిరాచమ్యశనైరసూత్ ॥
 షట్కృతూంశ్చనమసు-ర్యాఽపితౄనావచమంత్రవత్ ॥ ఉదకంనిసయేచ్ఛే
 వంశనైఃపిండాంతికేపునః ॥ త్రిపాణానామంకృత్యేతిమేధాతిథిః- అమం
 త్రంపాణాన్నిరుద్ధ్యేతికర్తా-ద్యాః- మంత్రవద్వసంతాయనమః- నమోవః
 పితరభ్యాద్యైశ్చేషంపూర్వావసయనశేషం - ఆశ్వలాయనంనిస్సృతానను
 మంత్రయేతాత్ర పితరోమాదయధ్వంయథాభాగమావృషా యధ్వమితిస
 వ్యావృదుదగవృత్యయథాశక్తిపాణాన్నాసిత్వాభిషర్యావృత్యామీమ
 దంతపితరోయథాభాగమావృషాయాషతేతిచరోపాణభతుంభతుయేన్ని
 త్యంనిసయనమితినిత్యగ్రహణంశేషాభావేపికుర్యాదిత్యర్థః-శానకః ॥ అథైషా
 మత్రపితరభ్యాద్యేనానుమంత్రణమ్ । అమీషదంతేత్యాద్యేనమంత్రేణాశ్వ
 నుమంత్ర్యతామ్ ॥ పిండశిష్టచరోరన్నంకించిదాఘ్రియత్రత్యజేత్ । ప్రతా
 శ్యాచమ్యశుంధంతా మిత్యాద్యైశ్చేషపూర్వవత్ ॥ మంత్రైఃపిండేషుపానీ
 యంనిసించేత్పితృర్థతః ॥ వ్యాఘ్రః ॥ అద్భిఃప్రతాశ్యతతాపిత్రంతత్పిండంప్ర
 తిపూర్వవత్ । కృత్వావనేజనంకుర్యాప్సిండపాత్రమధోముఖమ్ ॥ ఏతతాగ్ర
 తీయాదీనాం, ఆచార్యః ॥ తతస్సమ్యగ్విరాచమ్యనీపింపిన్రస్యవాగ్యతః ॥
 ఆశ్వలాయనః ॥ అసావభ్యంత్రాసావంత్యేతిపిండేష్వభ్యంజనాంజనేవాసోద
 ద్యాద్దశామూర్త్యాస్తుకాంవాపంచాశద్వర్షతాయాఽర్ధస్వంస్వంలామైతద్వ్యపి
 తరోవాసోమానోతోన్యతిపితరోయజ్ఞేధ్వమితి - శ్రాద్ధచింతావణాచా
 హేత్ ॥ ఏతద్వ్యపితరోవాసభిజల్పన్పుథగ్భవేత్ । అముకాముకగోత్రైతత్తు

భ్యంవాసఃపరేద్భుధః॥ ఇదంకాతీయానాం - ఏతద్వ్యతిసూత్రాణప్రతిపిండ
మితితత్సూత్రాత్ - హేమాద్రాబ్రాహ్మే ॥ శ్రేష్ఠమాహుస్త్రికకుదమంజ
ననిత్యమేవహి॥ తైలంకృష్ణతిలేభ్యశ్చదద్యాదభ్యంజనంహితత్ ॥ త్రైకికుదం
సురపోతిప్రసిద్ధం - అంజనపాత్రభవ్యమాపస్తంబాదివిషయం-తత్రైవవ్యా
ఘ్రిః॥ గంధపుష్పాణిధూపంచదీపంచవినివేదయేత్ ॥ దేవలిః ॥ దక్షిణాంసర్వ
భోగాంశ్చప్రతిపిండంప్రదాపయేత్ ॥ భక్ష్యాణ్యలూపానితనూశ్చవ్యంజనా
న్యశనానిచ॥ తత్రైవశంఖః ॥ యతి-ంచితృచ్యతేగే హేభక్ష్యంభోజ్యమగ్ని
తమ్ ॥ అనివేద్యనభోక్తవ్యంపిండమూలేకథంచన ॥ ఏతత్సవ్యేనేతిశేచిత్ - యు
క్తంత్యపనవ్యేన॥ మనుః ॥ అవజిఘ్నీచ్చతాస్విండాన్యథాన్యప్రాసనూహి
తః॥ తతోనమావఃపితరణ్యషణ్ణానం- మాత్యే ॥ అథాచాంతేషు
చాచమ్యవారిదద్యాత్సకృతసకృత్ ॥ తిలపుష్పాక్షతాస్తృశ్చదక్షిణ్యోదకమే
వచ॥ అత్రదైవేనవ్యంపిత్రేత్యపనవ్యమితీకర్మః - పరిభాషోక్తవచనాత్సవ్య
మితీయుక్తం-అత్రశివాఆపస్సంతుసామనస్యమస్త్రిత్యాదిప్రయోగోక్షేయః-
మాత్యే॥ నత్వాశీఃప్రతిగృహ్ణీయాద్విజేభ్యఃప్రాజ్ఞుభోబుధః ॥ అఘారాః
పితరస్సంతుసంత్యిత్వక్రేపునర్హివైజైః ॥ గోత్రంతథావర్గతాంస్తథేత్యుక్తస్స
త్రైః పునః ॥ చాతారోనోభివర్గంతామన్నంచైవేత్యుదీరయేత్ ॥ స్వస్తివాచ
నకం కుర్యాత్పిండానుద్భవ్యభక్తితః ॥ స్వస్తివాచనాత్ప్రకృతచాల
నం కార్యం - హేమాద్రాబ్రాహ్మసృతిః ॥ భోజనేషుచతిష్ఠత్సుస్వస్తికు
ర్వంతియేద్విజాః ॥ తదన్నమసురైర్భుక్తంనిరాజైః, పితృభిర్గతైః ॥ జాతూక
ర్ణ్యః ॥ పాత్రాణిచాలయేచ్ఛాద్ధేస్వయంశిష్యోభవాశుతః ॥ నస్త్రీభిర్నచ
చాలేననాసజాత్యాకథంచన ॥ యజ్ఞవల్క్యః ॥ స్వస్తివాచ్యంతతః కు
ర్యాదక్షిణ్యోదకమేవచ ॥ తత్రైవవృద్ధశాతాతపః ॥ పితౄణాంనామ
గోత్రేణకరేదేయంతిలోదకమ్ ॥ ప్రత్యేకంపితృత్థేనఅక్షయ్యమిదమస్త్రితి-
అత్రవక్షీప్రాగ్నికూత-తత్రైవనాగరఖండే ॥ ఉత్తానమర్హ్యపాత్రంతుకృత్వా
దత్వాచదక్షిణామ్ ॥ హిరణ్యందేవతానాంచపితౄణాంరజతంతథా ॥ బృ
హస్పతిః ॥ తస్మాత్పణంకాకిణీంశాఫలంపుష్పమథాపివా॥ పదద్యాదక్షిణాం
యజ్ఞేతయాససఫలోభవేత్ ॥ అత్రపితృద్దేశేనదక్షిణాదానేకపనవ్యం-విప్రో
ద్దేశేనసవ్యమితీమాధవః - కలికాయామాచార్యః ॥ దద్యాద్వజ్జోపవీత్యేవ
తాంబూలందక్షిణాంతథా॥ అత్రిః ॥ వదేచ్చతాంస్తతోవిప్రాన్ప్రతాదిభ్య
స్సవ్యభోచ్యతామ్॥ గోభిః ॥ అఘారాఃపితరస్సంత్యిత్వక్రేస్వధాంవాచయి

వ్యక్తిపుచ్చతిపుభ్యః స్వధోచ్యతామిద్యక్తేస్తుస్వధేత్యుచ్యమానేధారా
 దద్యాద్దూర్జంవహంతితి ఆపస్తంబేనతుపుత్రాన్పౌత్రాన్సఖ తర్పయంతిరిత్యపి
 పరిషేచనేమంత్రఉక్తః-అశ్వలాయనః - అక్షతాస్త్రివాహయేత్-పరేతనపి
 తరస్సోమ్యాసోగంధీరేభిఃపథేభిఃపూర్విణేభిః, దత్వాయాస్తభ్యంద్రవిణేహ
 భద్రంరయించనస్సర్వవీరంనియచ్చ తేతి-మా త్యేన్య॥వాణేవాజఇతిజపన్సు-శా
 గ్రేణవిసర్జయేత్ ॥ ప్రచేతాః ॥ స్వస్తివాచ్యంతతఃకృత్వాపితృపూర్వంవిసర్జ
 యేత్ ॥ ఆశ్వలాయనః॥అన్నంప్రకీర్త్యపవిత్ర్యంస్వధేతివిస్మజేదస్తుస్వధేతివా॥
 బ్రహ్మకైవరే ॥ ఆమావాశేతిమంత్రంతుపరిత్యాచప్రదక్షిణామ్ । ద్వారో
 పాంతేతతఃకృత్వాసంయతఃప్రవిశేద్దృహమ్॥ పాన్రింజలిశ్చతతఃపాన్రిహతా
 నిప్రాన్రిస్త్యవాదినః । దాతారోనోభివర్ధంతామన్నంచనఇతిబూన్రిహేతి॥
 ఏవమస్త్వితితేతంచకథయంతిసమాహితాః॥ ఏతన్నండలదేశేకార్యమితిహే
 మాప్రిః॥మనుః॥ దాతారోనోభివర్ధంతాంవేదాస్సంతతిరేవచ । శ్రద్ధాచనో
 మావ్యగమద్భహుధేయంచనోస్త్వితి॥బౌధాయనః॥ అన్నంచనోబహుభవే
 దతిథీంశ్చలభేమహి । యాచితారశ్చనస్సంతుమావయాచిష్కకంచనేతి॥అత్ర
 దాతారోనోభివర్ధంతాం లభధ్వం యాచిధ్వమిత్యాద్యూహేనపరిత్యావి
 మైగ్రిఃప్రతివచనంకార్యమితిసుదర్శనభాష్యే - సావదుషంసదఇతిబ్రాహ్మణా
 సఃపితరఇతిమంత్రద్వయంచపఠంతి-శౌనకః॥ బ్రాహ్మణానధనిర్యాతాన్పరీత్య
 త్రిఃప్రదక్షిణామ్సస్త్రికస్సవ్యజనైస్సార్ధంప్రణమేద్రచితాంజలిః ॥ కనిష్ఠప్రథ
 మాణ్యేష్వచరమాస్సుయఃప్రదక్షిణే॥ హేమాద్రౌబ్యహస్పతిః ॥ అద్యమేసఖలం
 జన్మభవత్పాదాబ్జుందనాత్ । అద్యమేవంశజాస్సర్వేయా-తావోనుగ్రహాద్ది
 వమ్॥పత్రశాకాదిదానేనక్లేశితాయాయమీద్యశాః । తత్ క్షేశజాలంచిత్రాత్తు
 విస్తృత్యక్షంతుమర్హథ॥ప్రచేతాః॥ విస్మజేద్భక్తిసంయుక్తస్సీమాంతంచాప్య
 నువ్రజేత్ ॥—అథపిండప్రతిసత్తిః - హేమాద్రౌబ్రహ్మకండే ॥ పిండమగ్నంస
 దాదద్యాద్ధౌగార్థీప్రథమంసరః । పత్రైశ్చప్రజార్థిదద్యాద్యైష్వధ్యమంమం
 త్రపూర్వకమ్ ॥ ఉత్తమాంగతిమన్విచ్చన్తోఘనిత్యంప్రయచ్చతి॥ఆజ్ఞాంప్రజ్ఞాం
 యశఃకీర్తిమపుపిండంప్రవేశయేత్ ॥ పార్థివన్దిర్హుమాయుష్యంవాయుసే
 భ్యఃప్రయచ్చతి । ఆకాశంగమయేదపుస్థితోవాదక్షిణాముఖః ॥ ఆశ్వలాయ
 నః॥ వీరంమేదత్రపితర ఇతిపిండానాంనుధ్యమంపత్నిప్రాశయేదాథత్రపితరో
 గర్భంకుమారం పుష్కరస్రజంయథాయమరపాలనదితి, భర్తౌదత్తస్యఆ
 జ్ఞేనాదాయద్వితీయేనప్రాశనం- ఆపస్తంబస్తుదానేమంత్రనూహ్లాఅపాం

తస్యేవధీనాం సంపాదకాయామిథాతకృతం ధర్మంధత్వేన తిమధ్యమంబత్వైశ్చ
ప్రయచ్ఛతీతి-పాశనేపి || యదేహపురుషోఅసదితితద్విత్తీయః పాతకలస్య
మాంతత్తచ్ఛాఖ్యాంజ్ఞేయః - తత్రైవశంఖః||పత్నివామధ్యమంపిండమశ్నీ
యాదార్తవాన్వితా||కలికాయాంఛాగలేయః|| పాశీనాపీతినామంత్యప
త్నిపిండోవిభజ్యతే | ప్రతిపత్న్యస్యమంత్రస్యకర్తవ్యావృత్తిరత్రతు || మా
ధపీయేవిష్టుధర్మే || తీర్థశ్రాద్ధేనదాపిండాన్నిపేత్తిర్ధనమాహితః || యజ్ఞవ
ల్క్యః||పిండాస్తుగోజపిప్రేభ్యోదద్యాదగ్నోజలేపివా||బృహస్పతిః|| అస్యదశ
గతాపత్నిరోగిణీగర్భిణీతథా | తదాతంజీర్ణవృషభశృగోవాభోకుమర్హ
తి||అథపిండోపఘాతే - హేమాద్రాప్రాయశ్చిత్తకాండేదేవలః|| శ్వస్య
గాలఖరైఃపిండస్సప్రహేభిన్నఃప్రమాదతః | కర్తురాయుష్యనాశస్సాన్యేప్రే
తస్తంనోపసర్పతి || జాతుకర్ణ్యః పూర్వస్లోకాంతే|| తద్దోషపరిహారార్థం
ప్రాజాపత్యంప్రకల్పయేత్ | పునస్సాన్వితావతదాకర్తాపిండంకుర్యాద్యథావి
ధి|| కాకస్సచ్ఛేతునదోషః - పిండోపఘాతంప్రకృవ్య || ధనస్యవచినాశస్సాన్య
త్కాకస్సర్వాదికంవినేతి-తత్రైవస్లోకేగౌతమోక్తే- స్మృతిదర్పణేతి ||
మార్జారమూషకస్సచ్ఛేపిండేచవిదశీకృతే|| పునఃపిండాప్రదాతవ్యాసేనపా
శేనతత్రాత్ || బాధాయనః|| శ్వచాండాలాదిభిస్సప్రహేపిండోయద్యపహ
స్యతే | ప్రాజాపత్యంచరిత్యాకపునఃపిండంసమాచరేత్ | బోపదేహాశ్శేవ
మాహ || అథదినాంతరేతుప్రాజాపత్యమాత్రంశేషప్రతిపత్తిత్యేనపిండావృ
త్తేమానాభావాదిమైథిలాః- తన్న - సపిండికరణాదాశేషనాశేసంయోజ
నాదిలోపాపత్తే- తేనవచనాద్యమనేతివాత్రాపితన్యాత్రపిండదానావృత్తిః-
అతఏవసచనకం శ్రాద్ధం కుర్వీతారభ్యేవాభోజనసమాపనాదిత్యాపస్తంబ
సూత్రం-రాత్రోభోజనమాత్రంపూర్వేద్యుఃకార్యం - శ్రాద్ధసమాప్తిస్తుప
రదినేఏవసమాప్తిపర్యంతంకర్తురుపవాసశ్చైతిహరిదతేనవ్యాఖ్యాతం- తస్మా
త్పాకాంతరేపిండదానమాత్రంకార్యం—అథపిండోషిద్ధకాలః- సచప్రా
యేణమహాలయాదినిర్ణయేపూర్వముక్తః - హేమాద్రాప్రహేపరాశరః ||
యుగోదిషుమఘాయాంచవిషవత్యయనేతథా | భరణీషుచకుర్వీతపిండనిర్వప
ణంసహి||స్మృతిరత్వాపశ్యాం|| పుత్రేజాతేవ్యతీపాతేగ్రహణేచంద్రసూర్య
యోః||శ్రాద్ధంకుర్యాత్ప్రాయత్యేనపిండనిర్వపణాదృతే|| తత్రైవకాత్యాయ
నః||వృద్ధేరనంతర్గంచైవయావన్యాసస్సనూయతే | తావత్పిండాన్వైవదద్యా
స్మకుర్యాత్తిలతర్పణమ్||బాధాయనః||సంస్కారేషుతథాశ్శేషమాసంమా

సార్థమేవచ||తథా|| భానాభామేత్రయోదశ్యాంసంధాభృగుమఘామవ||పిండ
దానంమృదాసానంసకుర్యాత్తిలతర్పణమ్ || శ్రీస్థూపీతౌకాస్తాఽజిని||వివా
హవ్రతచూడాసువర్షవర్ణతదర్థకమ్ || ఉత్తరాధ్యంపాగ్నిత్||వృద్ధిమాత్రేత
థాన్యత్రపిండదాననిరాక్రియో | కృతాగ్రాదిభిర్మృత్యైర్వాసమేకంతుకర్మ
ణామ్|| హేమద్రాజ్యోతిఃపరాశరః || వివాహేవిహితేమాసాంస్వర్ణజేయు
ర్వాదజైవహి | సపిండాంపిండనిర్వాపమాంజీబంధేషడేవహి||తత్రైవి||మ
హాలయేగయాశ్రాద్ధేమాతాఽిత్రోఽక్షయేహని | యన్యకస్యాపిమర్త్యస్యస
పిండికరణేతథా || కృతోద్వాహూపికుర్వీతపిండనిర్వపణంసదేతి- మాతాపి
త్రోరితిక్షయాహవిశేషణం- హవిరుభయత్వవదవిత్తీతమ్ - తేనభాతృపితృ
వ్యాధివార్షికేపిండదానంకార్యమితికేచిత్ - సపిండికరణంనవశ్రాద్ధమోడశ
శ్రాద్ధోఽపక్షణార్థమినిర్ణయావృతేఉక్తం- త్తయాహేవిశేషఃసంగ్రహే||
మాతాఽిత్రోరాబ్ధికేతువివాహేదిషుసర్వదా| తిలైఃపిండాంప్రదాతవ్యాఅన్య
శ్రాద్ధేవివర్జయేత్||అత్రమూలంచింత్యం- రామకౌతుకే||సంధాశ్వకామరవ్యా
రభృగ్విగ్నిపితృకాలభే | గండవైధృతిపాలేచపిండాస్త్యాజ్యాన్సుతేస్సభిః||వి
శ్వరూపనిబంధే||తిథివారప్రయక్తోయోదోషోవైసముదాహృతః | సశ్రాద్ధే
తన్నిమిత్రేస్యాన్నాన్యశ్రాద్ధేకదాచన || అన్యత్తాక్తంపాక్ - ఉచ్ఛిష్టోద్వాస
నమాహహేమాద్రావసిష్ఠః || శ్రాద్ధేనోద్వాససీయాని ఉచ్ఛిష్టాన్యాదినక్ష
యాత్|శోచ్యేతంతేవైసుధాధారాస్తాఃపిబంత్యకృతోదకాః || వ్యాసః||ఉచ్ఛి
ష్టంసప్రమృజ్యాత్తుయాశ్చన్నాసమితోరవిః || ఇదంగృహంతరసత్వే - ఏకగృ
హేతుమనుః||ఉచ్ఛేషణంతుతత్త్రిషేద్యావద్విప్రావిసర్జితాః | తతోగృహబ
లింకుర్యాదితిధర్తృవ్యవస్థితః || బలింవైశ్వదేవాదినీత్యకర్తృతిమథాతిథిః- బ్ర
హ్మాండే||శూద్రాయచానుపేతాయశ్రాద్ధోచ్ఛిష్టంసదాపయేత్ || తథా||కా
మండద్యాచసర్వంతుశిష్యాయచసుతాయచ || భోక్తురితిశేషః - జాతుక
ర్మభిః|| ద్విజభుక్తావశిష్టంతుశుచిభూమానిభానయేత్ ||—అథవైశ్వదేవాది
అత్రమామకఃశ్లోకః || శ్రాద్ధేనగ్నికర్మైకేగ్నికరణాత్పశ్చజ్ఞహూతిర్భ
లిస్త్యంతేస్యాదధవాభవేద్వికిరతఃపశ్చాచ్ఛృథక్షేపణః| శ్రాద్ధాంతేత్వథ
వామహాలయవిధాచూర్ధ్వంభుజేస్సాగ్నిత్రయేత్వంతేమాసుచమధ్యతాశు
భవిధావాదాతథాసాగ్నికే || అస్యాగ్ధఃసాగ్నేపుథకావకేనసర్వప్రాదావై
శ్వదేవః||పతాంతంకర్తనీర్వర్త్యవైశ్వదేవంచసాగ్నికః| పిండయజ్ఞంతతఃకు
ర్యాత్తతోన్వాహుగర్భకంబుధః || పితృగ్ధంనిర్వపేత్పాకంవైశ్వదేవార్థమేవచ|

322 నిర్ణయసింధుః, తృతీయపరిచ్ఛేదే, శ్రాద్ధనిర్ణయః.

వైశ్వదేవం న పితృర్థం న దార్పణం వై శ్వదేవి కమితశాగాక్షిస్తుతేః - అత్ర సాగ్నిక ఆహుతాగ్నిరితి హేమాదిః ॥ శ్రాద్ధాత్ప్రగేవ కుర్వీత వై శ్వదేవం తు సాగ్నికః ఏకాదశాహికం ధుక్త్వా తత్ర హ్యంతే విధీయతే ॥ ఇతి హేమాద్రాశాలంకాయనోక్తే శ్చ తత్రైవ పరిశిష్టే ॥ సంప్రాప్తే పార్శ్వణి శ్రాద్ధే ఏకోద్దిష్టే తథైవ చ ॥ అగ్రతో వై శ్వదేవస్సాత్పశ్చ దేకాదశే హని ॥ స్వార్తాగ్నిమతాంతద్రహితానాం వాగ్నౌ కరణోత్తరం వితిరోత్తరం వాహేమ మమాత్రం పృథక్వాకేన - భూతయజ్ఞాది తు శ్రాద్ధాంత ఏవ - అత్ర మూలం హేమాది చంద్రికాదాస్పష్టం - సర్వేషాం శ్రాద్ధాంతే వా తత్ప్రకేన వై శ్వదేవ నిత్య శ్రాద్ధాదీ తత్పరీయః ॥ శ్రాద్ధం నిర్వర్త్య విధివదైవ శ్వదేవాదికంతతః కుర్యాద్భిక్షాంతతో దద్యాద్ధంతకారాదికంతథతిష్ఠే తీనస్త్వతేః తతశ్శ్రాద్ధశేషాత్ ॥ శ్రాద్ధాహ్ని శ్రాద్ధశేషేణ వై శ్వదేవం సమాచరేదితి చతుర్వింశతీ మతాచ్చ - ఏవం వై శ్వదేవ కాలత్రయస్య ఆశార్యే శాంఖాయన పరిశిష్టముదాహృత్యైవ వ్యవస్థాక్తా ॥ ఆదావృద్ధాత్యయేచాంతే దధ్యే మధ్యే మహాలయే । ఏకోద్దిష్టే నివృత్తే తు వై శ్వదేవో విధీయత ఇతి బహుస్త్వత్క్రత్యాత్సర్వేషాం శ్రాద్ధాంతే ఏవేతి షేధాతిథిస్సృతిరతావశ్యాదయో బహవః బోధదేవస్తుప్రతికారేణ నిసర్జనాంతం శ్రాద్ధముక్త్వా ఛేషణం త్వితి పూర్వోక్త మనువాక్యోదాహరణాద్భహ్వచానాం శ్రాద్ధాంత ఏవ మధ్యపక్ష స్త్యన్యశాఖాపర ఇత్యాహ - హేమాదిస్తుప్తద్ధావశ్యం తే ఏవ వై శ్వదేవ మాహ - కాతీయానాం తు శ్రౌతస్వార్తాగ్నిమతామాదావేకేనైవ పాకేనేతి కర్మః - అన్యేషాం మతే తైత్తిరీయాణాం తు సాగ్నికానాం సర్వతాద్రా వై శ్వదేవః - పంచయజ్ఞాశ్చ లంతే చేతి సుదర్శనశాపేక్ష కం - అస్య పక్షద్వయస్య పూర్వవద్యవస్థా - హేమాద్రా మార్కండేయః ॥ తతో నిత్యక్రియాం కుర్యాద్భిక్షయేచ్చ తతోఽతిథీక్ ॥ తతస్తదన్తం ధుంజీత సహభృత్యాదిభిర్నరః ॥ తతశ్శ్రాద్ధశేషాత్ - నిత్యక్రియాం నిత్య శ్రాద్ధంతత్ర పృథక్వాకేన వై త్యకమితి తేనైవోక్తేః - పాక్షే క్యేవికల్పః - అథ నిత్య శ్రాద్ధం - హేమాద్రావ్యాసః ॥ ఏకమప్యాశయేద్విప్రం షణ్ణా మశ్యస్వహంగృహే ॥ అపీత్యనుకల్పః - ప్రచేతాః ॥ నామంత్రణం న హేమ మంచ నా హవిసం న నిసర్జనమ్ । నపిండదానం వితిరం న దద్యాదత్ర దక్షిణామ్ ॥ అత్ర ॥ నిర్దిశ్య భోజయిత్వా తు కిం చిద్దత్వా నిసర్జయేదితి తేనైవోక్తే దక్షిణా వికల్పః - యత్తు ॥ నిత్య శ్రాద్ధం చైవ హీనం నియమాదివిర్జితమ్ । దక్షిణారహితం చైవ దాతృభోక్తృప్రత్యోజ్ఞితమితి కాశీఖండే - తద్విప్రాభావపరమితి పృథీవ్యచంద్రః । భవిష్యే ॥ ఆవాహనం న్యధాకారం పిండా

గ్నాక్షరణాదికమ్ | బ్రహ్మచర్యాదినియమావిశ్వేదేవానచైవహి || దాతృణా
మథభోక్తృణాం నియమోనచవిద్యతే || ఏతద్విమానంభవేరాతావపికా
ర్యం || దివోదితానికర్మాణిప్రమాదాదకృతానివై | యామిన్యాఃప్రహరంయా
వత్తావత్సర్వాణికారయేదితిబృహన్నాదీయాక్తేః || రాతౌప్రహరఃసర్వం
తందివాకృత్యానికారయేత్ | బ్రహ్మయజ్ఞంచసౌరంచవర్జయిత్వావిశేషత
ః ఇతిపృథ్వీచంద్రధృతసంగ్రహాక్తేశ్చ - సచదార్శికాబ్ధికాద్యపిరాతౌస్యాది
తివాచ్యం-ఐష్టాపత్రైః-తస్యతిథిసంబంధితత్వాత్ || సంధ్యారాతౌసకర్తవ్యం
శ్రాద్ధం ఖలుచిత్తజ్ఞైరితిష్టాద్వైరాతౌనిషేధాత్ - అతఏవాల్పద్వాద
శ్యాముషః కాలేద్వయంకుర్యాత్ ప్రాతర్వాధ్యాహ్నాంతరదేత్యాద్యైర్వా
క్తైస్త్రయోదశీశ్రాద్ధం నాపకృష్యతే - భిన్నవిషయత్వాదిత్యక్తంషదనర
త్సేనిత్యంతవ్యవస్యతే - అన్వహమిత్యక్తేసిథిసంబంధికాభావాత్ - యథా
చసుదర్శనభాష్యే || పరపక్షేపిత్రాణితినియమేషినిత్యశ్రాద్ధేనంవత్సరమి
త్యత్యంతసంయోగేద్వితియాబలాచ్చుక్తపక్షేషిత్యక్తతథారాతౌవపి - త
థాచమాధవేనప్రతిపత్పృకరణేనప్రముక్తం-వయంచాగ్రేవత్యైషః - అన్య
దినేకరణలోపపవ - రాతౌశ్రాద్ధంనకుర్వీతేతినిషేధాదిత్యుద్ధృతవద్రోద
యః-పాతాభావేకార్యే || ఉద్ధృత్యవాయథాశక్తికించిదన్తంప్రకల్పయేత్ ||
తత్ప్రతిపత్తిమాహవిష్ణుః, భిక్షుకాభావే అన్నంగోభోగ్యాద్యాదగ్నాప్ర
క్షిపేదితి-హేమాద్వానాగభంజే||నిత్యశ్రాద్ధంనకుర్వీతప్రసంగాద్యత్రసిద్ధ్య
తి||శ్రాద్ధాంతరేకృతేనృత్యనిత్యత్వాత్తన్నహంపయేత్ || షట్ దైవతేసృభృశ్చ
త్యర్థః-మాత్యే||తతస్తువైశ్వదేవాంతేసభృత్యసుతచాంధవః | ఛంజీతాతిథి
సంయుక్తస్సర్వంపితృనిషేవితమ్ || సర్వంపర్వనిషిద్ధంమాంసమాషాద్యపీత్య
ర్థః-ఏవంకృష్ణజైకాదశ్యాదాగృహీణోషిభోజనం-అన్యవైధతేననిషేధాప్ర
వృత్తేః-ఏవంగ్రహణవేధేపి - యత్తనాహితాగ్నేరహుషమమాంసంప్రత
యేదిత్యుక్తం-తద్దేయమేవ-శ్రాతత్వేనతస్యబలవత్వాత్ - దేవలః||శ్రాద్ధంకృ
త్యాతుయామర్త్యోనభుక్షే-భకదాచన | దేవాహవ్యంనగృహ్లాంతికవ్యానిపి
తరస్తథా||శివరాత్ర్యేకాదశ్యాదాత్వవభూతిమేతేత్యుక్తంపాక్ - యత్ర
తూపవాసోనావశ్యకస్తత్రైకభక్తమయాచితంవాకార్యమితిహేమాద్రిః -
జాతూకర్ణ్యః|| అహన్యేవతుభోక్తవ్యంకృతేశ్రాద్ధేద్వివన్తభిః | అన్యథాహ్య
సురంశ్రాద్ధంపరపాకేచసేవితే || శ్రాద్ధనేషభోజనస్యకృచ్చిన్నిషేధమాహ
హేమాద్వాప్రాయశ్చిత్తకాండే మార్కండేయః || పితౄదినామథాన్యే

హింశ్రాద్ధశేషాద్భూజనమ్ । వ్రతినాంవిధవానాంవయతీనాంవనిగర్హితమ్ ॥ అన్యేభిన్నగోత్రాః-వ్రతివోబ్రహ్మచారిణః ॥ శ్రాద్ధావశిష్టభోక్తాంస్తేనైనిరయగామినః । సగోత్రాణాంసకుల్యానాంజ్ఞాతీనాంచనదోషకృదితత్రైవోక్తేః-తత్రైవజాచారిః ॥ విప్రస్త్వస్యగృహేశ్రాద్ధశిష్టాన్నంభోజసంపరేత్ ॥ పాజాపత్యంవిశుద్ధిస్సాగ్ధిజ్ఞాతిగోత్రేనదోషకృత్ ॥ యతీనాంవశనంలక్షంప్రణవజపశ్చేతితత్రైవోక్తం-అస్యాపవాదమాహసఏవ ॥ శ్వశురస్యశురోర్వాపినాతులస్యమహాత్మనః ॥ జ్యేష్ఠభ్రాతుశ్చపుత్రస్యబ్రహ్మనిష్ఠస్యయోగినః ॥ ఏతేహింశ్రాద్ధశిష్టాన్నంభుక్త్వాదోషోనవిద్యతే ॥ ఇతికచిప్రశంసంతిమునయస్తదసాంప్రతమ్ ॥ ఏశేహంతరంతత్రైవజ్ఞేయం-హేమాద్రాజాచారిః ॥ తాంబూలందంతకాష్ఠంచస్తేనాస్నానమభోజనమ్ । రత్యేషధిపరాన్నాశిశ్రాద్ధకర్తావివర్జయేత్ ॥ పృథ్వీచంద్రోదయేఆచార్యః ॥ నశూద్రంభోజయేత్తస్మిన్సహేయత్సేనతద్దినే ॥ శ్రాద్ధశేషంనశూద్రేభ్యఃప్రదద్యాదఖిలేష్వపి-ఇతినిర్ణయసింధాశ్రాద్ధప్రకరణేపార్వణశ్రాద్ధం-అథానుకల్పః-తత్రవిప్రాగ్రాభే ॥ భోజయేదథవాప్యేకంబ్రాహ్మణంపజ్జి-పావనమ్ ॥ దైవేకృత్వాతునైవేద్యంపశ్చాత్రస్యతుర్వపేదితిశంఖోక్తేరోశివిప్రఃపూర్వముక్తః-విప్రాభావేదర్శవటుః ॥ నిధాయవాదర్శవటునాసనేషుసమాహుతః ॥ ప్రేమానుప్రేషసంయుక్తంవిధానంప్రతిపాదయేదితిదేవలోక్తః-అశక్తావామశ్రాద్ధం ॥ ఆపద్యనగ్నాతీర్థేచప్రవాసేపుత్రజన్తని ॥ ఆమశ్రాద్ధంప్రకుర్వీతభార్యారజసిసంక్రమేఇతికాత్యాయనోక్తః-పృథ్వీచంద్రోదయేజమదగ్నిః ॥ యావత్సన్యన్నాగ్నిసంయుక్తఉత్సన్నాగ్నిరథాపివా ॥ ఆమశ్రాద్ధంతదాకుర్యాద్ధస్తేగ్నకరణంభవేత్ ॥ కౌర్మే ॥ అనగ్నిరథనోవాపితధైవవ్యసనాన్వితః ॥ ఆమశ్రాద్ధంద్విజఃకుర్యాద్వ్యవలస్తుసదైవహే ॥ ఆహితాగ్నోప్రవాసస్తేతత్పత్నీగృహేదర్శంఋత్విగాదినాకారయేత్ ॥ అమావాస్యాదినియతంప్రోషితేధర్మచారిణి ॥ పత్యేతుకారయేన్నిత్యమన్యేనా ॥ య్యత్విగాదినేతిలఘుహరితోక్తరితిపృథ్వీచంద్రావయః-ఆదిపదమాద్విగాదిసర్వపార్వణపరమితిశూలపాణిః-సుమంతః ॥ పాకాభావేధికారస్సాగ్ధిష్టాగ్నిదీనాంసరాధిప ॥ అపత్నీనాంమహాబాహూనిదేశగమనాదిభిః ॥ సదాచైవతుశూద్రాణామామశ్రాద్ధంవిదుర్భుధాః ॥ ప్రచేతాః ॥ స్త్రీశూద్రస్త్వపచక్షైవజాతకర్తణిచాశ్వధా ॥ ఆమశ్రాద్ధంసదాకుర్యాద్విధినాపార్వణేనతు ॥ స్వయంపదతీతిస్వపదః-విష్ణుశనసౌ ॥ ఆత్మనోదేశకాలాభ్యాంవిప్లవేనముపస్థితే ॥ ఆపద్యనగ్నాతీర్థేచప్రవా

సేపత్పర్యనుభవే || చంద్రసూర్యగ్రహేత్యైవ దద్యాదామంచేత్తతః || అథ
 క్వంధోజయేద్విద్యానమశ్చంద్రోపికదాచన || భోజయన్పుత్ర్యవాయాన్య
 న్నచతప్యఫలంభత్ || అత్రప్రవాసతీర్థగ్రహణా దావామహేమశాస్త్రధామ
 వ- పాకశాస్త్రధామనభవత్యేవేతిహేమాదిరత్నావశ్యాదయః- అవరాత్న
 విజ్ఞానేశ్వరాదయస్తు || పాతాభావేద్విజాతీనామామశాస్త్రధామధీయతఇతిను
 మంతూక్షే- సాగ్నికైర్నిరగ్నికైశ్చప్రవాసాదాసర్వత్రపాతాభావేఅమాతి
 కార్యం- పాకసంభవేత్వన్నేనైవేత్యాహుః- అతఏవపాకశాస్త్రధామక్వా||
 ఏతచ్ఛానుపసీతోపికుర్యాత్సర్వేషుకర్తృసు | భార్యావీరహీతోస్యేతత్పుత్రా
 సస్థాపినిత్యత ఇతిమాత్యే- నిరగ్నేరపిపాకేనోక్త మితిశూలపాణి కల్పత
 రూ- ఏతచ్ఛుబ్ధశాస్త్రధామాత్రపరఇత్యన్యే || ఏకోద్దిష్టంతుకర్తవ్యంపాకేనై
 వసదాస్వయమితి లఘుహోతీయమపి సాగ్నేరేవ- నిరగ్నేర్నైకోద్దిష్టమ
 ప్యామేన- శూద్రస్యతుదశాహపిండాద్యామేనేతిహలాయుధః- ఉత్పన్న
 గ్నినాంత్యామశాస్త్రధామ- పూర్వోక్తజమదగ్నివాక్యాత్- మరీచిః || శ్రాద్ధ
 విఘ్నేద్విజాతీనామామశ్రాద్ధంప్రకీర్తితమ్ | అమావాస్యాదినియతంమాసం
 వత్సరాధ్యతే || స్మృతిదర్పణే || మృతాహంచనసింహంచగయశ్రాద్ధంవహే
 యమ్ | ఆపహ్నోపినకుర్వీతశాస్త్రధామేనకర్త్రిచిత్- హేమాద్రావ్యాసః || ఆ
 మందదతుకాంతేయదద్యాదామంచతుర్గుణమ్ | ద్విగుణంత్రిగుణంచాపిసత్వేక
 గుణమర్పయేత్ || సిద్ధాన్నేతువిధిర్యస్యాదామశ్రాద్ధేషసావిధిః | ఆవాహ
 నాదిసర్వంస్యాప్సిండదానంచభారత || దద్యాద్యచ్ఛద్విజాతిభ్యశ్శతంవాశ్చత
 మేవవా | తేనాగ్నోకరణంకుర్యాప్సిండాంసేనైవసర్వపేత్ || పతాంతరమా
 హసఏవ || ఆమందదద్ధికాంతేయతదామంచ్విగుణంచరేత్ | త్రిగుణంచతుర్గుణం
 షాపిసత్వేకగుణమర్పయేత్ || స్మృత్యర్థసారేనమమవ్యక్తం-వత్త్రింశస్త్యతే ||
 ఆమశ్రాద్ధంయదాకుర్యాప్సిండదానంకథంభవేత్ | గృహపాకాత్సమర్థుత్య
 సత్తుధిఃపాయసేనవా || పిండాన్దద్యాద్యథాలాభంతిలైస్సహవిమత్సరః || పృథ్వీ
 చంద్రోదయేవ్యాసః || ఆమశ్రాద్ధంయదాకుర్యాద్విధిజ్ఞాత్వాస్త్రధామసదా || హ
 స్తేగ్నోకరణంకుర్యాద్భాగ్నాన్యవిధానతః || ఏతత్సాగ్నేర్నిరగ్నేసదా
 తత్సత్వాత్-యస్తు || ఆమేనసింహందద్యాచ్ఛేద్విపాన్వాకేనభోజయేత్ | ప
 త్వేనకురుతేపిండమామాన్నంయఃప్రయచ్ఛతి || తావుభావనజాప్రోక్తానర
 కార్హేనసంశయఇతితద్ధర్మాదురం-దేశాచారాద్యైవస్థేతియుక్తం-మరీచిః ||
 ఆవాహనేస్వధాకారేషంత్రాణాహ్యవిసర్జనే | అన్యకర్తృణామన్యస్మిరా

మశ్రాద్ధవిధిఃస్మృతః ॥ ఆవాహనేహవిషే అత్రవశత్యత్రస్వీక ర్తవేఇత్యు-
హః - స్వధాకారేనమోహపితరభిషే ఇత్యత్రభిషే పదస్థానేఅమద్రవ్యాయే
త్యుహః- విసర్జనేవాజేవాజేఇత్యత్రప్రాభిస్థానే తర్పస్యతత్పృతేతిహా-
హః-యద్యపితస్సాదృచంనోహేదితియుచ్యాయేనిషిద్ధః- తథాపివచనాద్భ-
వతి॥తృప్తిప్రశ్నోపగాహశ్చబుషప్రశ్నోయథానుఖమ్అమశ్రాద్ధభవేనైత-
దపోశానంచపంచమమ్॥అయంచానువాదః- స్వలేచాల్యాం ఛేదనాదీనామివా-
ర్థాభావాల్లోపసిద్ధిః-ధర్మప్రదీపేతు॥ ఆమంచతుర్గుణందాద్యదభవాద్విగుణం
తథా॥ హేమంచాష్టగుణంతద్వదామేహైమేష్యసౌవిధిః ॥ ఆమేహైమేతథా
నిత్యేనాందీశ్రాద్ధేతథైవచ॥ వ్యతీపాతాదికేశ్రాద్ధేనియమాన్తరివర్జయేత్ ॥గృ-
హపాకాత్యముద్భృత్యస క్షుభిఃపాయసేనవాపిండదానంప్రకుర్వీతఆమేహై-
మేకృతేనతి॥ఆమశ్రాద్ధవపుద్ధాచప్రేతశ్రాద్ధేతథైవచ॥ వికిరంనై వకుర్వీతము-
నిఃకాత్యానునోబ్రవీత్ ॥ ఆమశ్రాద్ధమసంగుప్తమగ్నోకరణవర్జితమ్॥తృప్తిప్ర-
శ్నవిహీనంతుక ర్తవ్యంమానవైర్ధృవమ్॥ ఆవాహనాగ్నోకరణంవికిరంపాత్ర-
పూరణమ్॥ తృప్తిప్రశ్నంసకుర్వీతఆమేహైమేకదాచనేత్యుక్తం ఏతచ్ఛ్రావా-
హనం భవేత్కార్యమర్ఘ్యదానంతథైవచేతిహేమాద్రాభివివ్యాదివిరోధా-
చ్చింత్యం-శౌఖాంతరవిషయంవాస్తు-వికిరోప్యామేనేతిహేమాద్రాభిః- శూద్ర-
స్యతుతత్రైవోక్తం॥అగ్నోకరణమంత్రశ్చనమస్కారోవిధీయతే॥ అగ్నయేక-
వ్యవాహనాయనమః - సోమాయశిష్యమతేనమశ్చత్యయంమంత్రః-మాత్యే॥
మంత్రవర్జంహిశూద్రస్యసర్వమేవవిధీయతే । ఏవంశూద్రోపిసామాన్యంవృ-
ద్ధిశ్రాద్ధంచసర్వదా॥నమస్కారేణమంత్రేణకుర్యాదామాన్మనద్బుధః॥ తచ్ఛ్రా-
వూర్వాష్టాకార్యం॥ఆమశ్రాద్ధంతుపూర్వాహేవకోద్దిప్తంచమధ్యతః॥పార్వ-
ణంచాపరాహ్నేతుపాగ్రితర్పవృద్ధినిమిత్తకమితిహారీతోక్తేః- ఏతద్ద్విజవిషయం-
శూద్రకర్తృకంతప్వపరాహ్ణావవ ॥ మధ్యాహ్నోత్పరతోయస్తుకుతుపస్సముదా-
హ్యతః॥ఆమశ్రాద్ధంతుతత్రైవవిత్పాణాండ త్రమతుయమితిసుమంతూక్తేరిత్య-
పరారేహేమాద్రాభివోక్తం- తదభావేహేమశ్రాద్ధమాహహేమాద్రా-
మరీచిః॥ఆమాన్మస్యాప్యభావేతుశ్రాద్ధంకుర్వీతబుద్ధిమాన్ । ధాన్యాచ్చతుర్గు-
ణేనైవసోమజ్యేనసురోచిషా॥ధర్మః॥ ఆమంతుద్విగుణంప్రోక్తం హేమంతద్వ-
చ్చతుర్గుణమ్॥స్తృత్యర్థసారే॥హిర్యణ్యమష్టగుణంచతుర్గుణంసమంవాదద్యాత్
హేమాద్రాభివిష్యే ॥ అన్నాభావేద్విజాభావేప్రవాసేపుత్రజన్మనిహేమ-
శ్రాద్ధంసంగ్రహేచతథాస్త్రీశూద్రయోరపి ॥ షట్త్రింశన్తతేతుర్యపాదేవ

ర్ణయిత్వాత్మయేహనీతిపాతః ॥ యస్యభార్యారజస్వలేతిన్యాసపాతః- పు
త్రోత్పత్తౌతుహేమనియమమాహసంవర్తః ॥ పుత్రజన్మసిక్కుతశ్రాద్ధంహే
మైషబుద్ధిమా ॥ నపక్షేననచామేనకల్యాణాస్యభికామయ ॥ భవిష్యే
గృహపాకాత్సముద్భవ్యసక్తుభిః పాయసేనవా ॥ పిండదానంప్రకుర్వీతహే
మశ్రాద్ధేకృతేనతి ॥ శూద్రస్యగృహపాకేనతప్తించాస్త్విర్వపేత్రథా ॥ సక్తు
మూలంఘలంతస్యపాయసం వాభవేత్ స్తుతమ్ ॥ హేమశ్రాద్ధేపిండదానం
నేతిదివోదానః- స్తుత్యర్థసారేతువికల్పఉక్తః- తదాశయంనవిద్యఃషట్త్రిం
శస్త్యతే ॥ నామంత్రణాగ్నోక్తరణంపిరోవైవదీయతే ॥ తృప్తిప్రశోపినైవా
త్రకర్తవ్యఃకేనచిద్భవేత్ ॥ అత్రమరీచినా- ఆమాభావేహేమవిధానేనస్తా
నాపత్యాధర్మపాప్రే- పూర్వవస్తంత్రోహఃపూర్వాష్టకాతాచజ్ఞయే
తిదిక్- పూర్వోక్తధర్మప్రదీపోక్తే- వ్యాసః॥ హరణ్యమామంత్రాద్ధీయంల
బ్ధంయత్రత్రియాదితః ॥ యథేష్టంవిసియోజ్యంస్యాద్భుంజీయాద్రాప్త్యాణా
స్యయమ్ ॥ విప్రలబ్ధంభుంజీయాత్- త్రిత్రియాదిలభ్యేతుయథేష్టవిసియోగః-
తేనాపిత్రాధ్వవైశ్వదేవాదినకార్యం- దేవోద్దేశేనత్యక్తస్యదేవతాంతరాయ
త్యాగాయోగాదితిదేవయాజ్ఞకః- శూద్రలభ్యేతూక్తం తత్రైషష్ట్రింశ
స్త్యతే ॥ ఆమంశూద్రస్యయత్నించచ్చాద్ధికంప్రతిగృహ్యతే ॥ తత్సర్వంభోజ
నాయాలనిత్యమైతికేనచేతి- శుద్ధితత్త్వేనగిరాః ॥ శూద్రజేత్సనివిలేణ
క్షీరంవాయదివాదధి ॥ నివృత్తేననభోక్తవ్యంశూద్రాన్మంతదమస్త్యతమ్ ॥ శూ
ద్రాద్విప్రగృహేష్యన్నంప్రవిష్టంతుసదాశుచి ॥ పరాశరః॥ తావద్భవతిశూ
ద్రాన్మంతయావన్నంపుశతిష్టజః ॥ ద్విజాతికరసంస్పృష్టంసర్వంతన్నపిరుద్ధ్య
తే ॥ విష్ణుపురాణే॥ సంప్రోక్షయిత్వాగృహ్స్థీయాచుచ్చద్రాన్మంగృహమాగ
తమ్ ॥ అంగిరాః ॥ పాత్రాంతరగతంగ్రాహ్యందుగ్ధంస్వగృహమాగతమ్ ॥ స
పిండశ్రాద్ధశక్తావాహహేమాద్రాసంవర్తః ॥ సమగ్రంయస్తుశక్తోతికర్తుం
నేవైహపార్వణమ్ ॥ అపిసంకల్పవిధినాకాలేతస్యవిధీయతే ॥ పాత్రేభోజ్య
స్యచాన్నస్యత్యాగస్సంకల్పఉచ్యతే ॥ వ్యాసః॥ సాంకల్పంతుయదాకుర్యాన్న
కుర్యాత్పత్రపూరణమ్ ॥ నావాహనాగ్నోక్తరణేపిండంజైచ్చవనదాపయే
త్ ॥ పాత్రమర్ఘ్యస్య ॥ సమంత్రకావాహనస్యనిషేధః- తూష్ణీంతుభవత్యేవే
తిహేమాదిః- స్తుత్యర్థసారే॥ వికిరంతునదాతవ్యమితత్తృతీయపాదేపాతః-
స్తుత్యంతరే ॥ త్యజేదావాహనంచార్ఘ్యమగ్నోక్తరణమేవచ ॥ పిండంశ్చవి
కిరాతుయ్యేశ్రాద్ధసాంకల్పసంజ్ఞకే ॥ హేమాద్రావృద్ధశాతాతపస్తు ॥ పిండ

నిర్వాపరహితంయత్తుశ్రాద్ధవిధీయతే. స్వధావాచనలోపాత్రవిశిష్టమునలు
 పృతథిత్యాహ - పృథ్వీచంద్రోదయేవసిష్ఠః || ఆవాహనంస్వధాశబ్దంపిండా
 గ్నాకరణంతథా | వికిరంపిండదానంచసాంకత్వేషడ్వివర్ణయేత్ || వికిరేదికల్పః
 స్పృత్యంతరే || అంగానిపితృయజ్ఞస్యయాదాకర్తుంశక్తుయాత్ | సతదావా
 చయేద్విపాకానంకల్పాత్పిన్ధిరస్త్వితి || ఛాగలేయః || పిండోయత్రనివరేతమ
 ఘాదిషుకథంచన | సాంకల్పంతుతదాకార్యంనియమాద్భ్రష్టవాదిభిః || కా
 స్తాజనిః || మాంజీబంధాద్వత్సరాథంవత్సరంపాణిపిడనాత్ | పిండాన
 పిండానోదయ్యఃప్రేతపిండంవినాత్రతు || అస్యాపవాదఃపిత్రోరాభికాదౌపూ
 ర్వముక్తః త్యక్తాగ్నేరపిసాంకల్పముక్తంపట్రింశన్తే || అనగ్నికోయదా
 విప్రఉత్సనాగ్నిస్తథైవచ | తథావృద్ధిషుసర్వాసుసంకల్పశ్రాద్ధమాచరేత్ ||
 అశక్తౌపృథ్వీచంద్రోదయేబృహన్నారదీయే || ద్రవ్యాభావేద్విజాభావేఅన్న
 మాత్రంతుపాచయేత్ | ప్రైత్యకేనతుసూక్తేనహేమామంకుర్యాద్విచక్షణః || దే
 వలః || పిండమాత్రంప్రదాతవ్యమభావేద్రవ్యవిప్రయోః | శ్రాద్ధీయాహనిసం
 ప్రాప్తేభవేన్నిరశనోపివా || వృద్ధవసిష్ఠః || ంచిద్దద్యాదశక్తస్తుఉదకంభాది
 కంద్విజే | తృణానివాగవేదద్యాఃపిండాన్వాప్యధిసర్వపేత్ || తిలద్రైఘ్నిఃపిత్వా
 న్యాపితర్పయేత్సానపూర్వకమ్ || హేమాద్రాభవిష్టే || అగ్నినావాదహే
 తుక్షంశ్రాద్ధకాలేనమాగతే | తస్మిన్వోసవసేదహ్నిజపేద్వాశ్రాద్ధసంహి
 తామ్ || శ్రాద్ధసంహితాసమంత్రశ్రాద్ధసంకల్పఃవిష్ణవరాహపురాణయోః ||
 అసమర్థోన్నదానస్యధాగ్యంమాంసంస్వశక్తితః | ప్రదాగ్యంజిలాన్వాపిన్వ
 ల్పంవాపిచదక్షిణామ్ || సర్వాభావేవసంగత్వాకక్షామాలప్రదర్శకః | సూ
 ర్యాదిలోకపాలానామిదముచైచఃపరివృత్తి || నమేస్త్రీవిత్తంనధనంనచాగ్నం
 శ్రాద్ధోపయోగిన్వపితృన్నతోస్తి | తృప్యంతుభక్త్యాపితరోమయైతౌభుజౌ
 కృతౌవత్తానిమారుతస్య || ఇత్యేతత్పితృభిర్గీతం భావాభావప్రయోజనమ్ |
 యఃకరోతికృతంతేనశ్రాద్ధంభవతిభారత || ప్రభాసఖండే || గత్వారణ్యమమా
 ముష్యమూర్ధ్వబాహుర్విరౌత్యదః | నిరన్వోనిర్ధనోదేవాః పితరోమాన్యణం
 కృథాః || నమేస్త్రీవిత్తంనధనంనభార్యాశ్రాద్ధంకథంవఃపితరఃకరోమి | వనంప్ర
 విశ్యేహతుతన్నయైచ్చర్చ్యశౌకృతౌవత్తానిమారుతస్య || శ్రాద్ధర్థమేతద్భవ
 తాంప్రదత్తంమహ్యాందయధ్వంపితృదేవతాద్యాః | ఆఖ్యాయచోజ్ఞిశృభుశౌ
 తతోవైదినాచరాత్రింసముపావ్యతిష్ఠేత్ || భవేత్తవైతేనకృతేనతేమామృతేన
 ముక్తఃపితృదేవతానామ్ || ఇత్యనుకల్పః—అథశ్రాద్ధభోజనేప్రాయశ్చిత్తం-

దర్శ్యపట్నాబ్జానామాః - వృద్ధాత్రయః - సంస్కారేషుకాతకర్తా
 దిమాదాంతేషు సాంతపనం - ఆద్యేచాంద్రంవా, అన్యసంస్కారేషుపవా
 సః - సీమంతేచాంద్రమితివిజ్ఞానేశ్వరః - ఆపదినవశ్రాద్ధపకాదశాహేషుభా
 జనేకాయః - ద్వాదశాహేషానమాసేచపాదోనః - ద్విమాసేత్రిపక్షేషాన
 వషోనాబ్దయోశ్చార్ధకృచ్ఛ్చక్రిః - త్రిమాసాద్యబ్దికాంతేషుసపిండసేచపాద
 కృచ్ఛ్చక్రిః - ఉపవాసోవా - గురుద్రవ్యార్ధభోజనేర్ధం - జపశీలేతదర్ధం - అనాప
 దితునమాసాంతేషుచాంద్రంకాయంవా - ద్విమాసాదౌపాదోనం - త్రిమా
 సాదావర్ధకాయః - అబ్దికేపాదోనకాయః - పునరాబ్దికేపికాహః - త్రిత్రయా
 దిశ్రాద్ధేషుద్విత్రిచతుర్గుణానిజ్ఞేయాని - చాండాలసర్పశ్వాదిహతపతితక్లిబా
 దినవశ్రాద్ధేచాంద్రంఆద్యమాసికాంతేచాంద్రంపరాకశ్చ - ద్వాదశాహేషా
 పరాకః - ద్విమాసాదావతికృచ్ఛ్చక్రిః - త్రిమాసాదౌకాయః - అబ్దికేపాదః -
 అభ్యాసేసర్వంద్విగుణం - ఆమహేమసంకల్పశ్రాద్ధేషుతత్తదర్ధాని - యతిర్బ్ర
 హ్మచారిహోక్తంప్రాయశ్చిత్తంకృత్వా త్రినుపవాసాన్బ్రాహ్మణ్యామన్య
 తాశనంచాధికంకృత్వావ్రతశేషంసమాపయేత్ - అనాపదిద్విగుణం - దర్మా
 దౌదశగాయత్రీమంత్రితాపహంపిత - పట్నాబ్జానామావా - సంస్కారే
 షుచాలేకృచ్ఛ్చక్రిః - సీమంతేచాంద్రం - అన్యేషుపవాసభిదిక్ - అత్రమాధ
 వమితాక్షరాదాక్ష్యచిద్విరోధోవిషయభేదాత్పరిహార్యః - ఏకాదశాహేచాం
 ద్రం - పునస్సంస్కారశ్చేతిప్రాయశ్చిత్తకాండేహేమాద్రీః - యత్తాశనాః
 దశకృత్వః పితేదాపోగోయత్ర్యాశ్రాద్ధఘ్నీజితతదనుక్తప్రాయశ్చిత్త
 శ్రాద్ధపరమితివిజ్ఞానేశ్వరః - అభక్షయాహశ్రాద్ధం - తత్స్వరూపమాహ
 హేషాద్రావ్యాసః ॥ మాసపక్షతిథిస్పష్టేయోయస్త్రియతేహని ॥ ప్ర
 త్యబ్దంతతథాభూతంక్షయాహంతస్యతంవిదుః ॥ నారదీయే ॥ పారణేమ
 రణేనూణాంతిథిస్తాత్కాలీకస్త్పతా ॥ అత్రచాంద్రమాసంజ్ఞేయం ॥ అబ్దికే
 పితృకార్యేచచాంద్రమాసః ప్రశస్యతఇతిగర్గోక్తేః - మలమాసమృతస్యతు
 సౌరం ॥ మలమాసమృతానాంతుసౌరంమాసంసమాశ్రయేదితిహేమాద్రా
 వుక్తేః - ఏతన్నృతమాసస్యైవాధిక్యేజ్ఞేయం - బ్రాహ్మే ॥ ప్రతినంవత్సరంకా
 ర్యంమాతాపితౌర్భృతేహని ॥ పితృవ్యస్యాప్యపుత్రస్యభ్రాతృర్జ్యేష్ఠస్యచై
 వహి ॥ అపుత్రస్యేతిభ్రాతృప్యన్వయః - జ్యేష్ఠస్యేతికనిష్ఠస్యానావశ్యకత్వా
 ర్థం - మేదసరత్సేభవిష్యే ॥ సర్వేషామేవశ్రాద్ధానాంశ్రేష్ఠంసాంవత్సరంమ
 తమ్ ॥ తథా ॥ భోజకోయస్తువైశ్రాద్ధంనకరోతిభిగాధిప ॥ మాతాపితృభ్యాం

సతతం వర్షేషు తేహని || సయాతినరకం ఘోరంతామిస్రం నామనామతః ||
 తచ్చ - నానాస్మృతిష్యేకోద్దిష్టంపార్వణంచోక్తం - ఆద్యమాహాయమః || స
 పిండికరణాదూర్ధ్వప్రతిసంవత్సరం సుతైః | మాతాపితృః పృథక్కార్యమే
 కోద్దిష్టం మృతేహని || వ్యాసః || ఏకోద్దిష్టంతు కర్తవ్యం పితృశ్చైవ మృతేహ
 ని | ఏకోద్దిష్టం పరిత్యజ్య పార్వణం కురుతేనరః | అకృతంతద్విజానీయాద్భవే
 చ్చపితృఘాతకః || అంత్యమాహ శాతాతపః || సంపిండికరణం కృత్వా కుర్యా
 త్పార్వణవత్సదా | ప్రతిసంవత్సరం శ్రాద్ధం ఛాగలేనోదితోవిధిః || యస్స పిండి
 కృతం ప్రేతం పృథగ్విండేనియోజయేత్ | విధిః సైవ భవతి పితృహచోపజా
 యతే || అత్రోరసక్షేత్రజయోపార్వణం దత్తకాదీనామేకోద్దిష్టమిత్యేకవి
 తః - సాగ్నేపార్వణం నిరగ్నేకోద్దిష్టమిత్యపరః - తద్దూషణం మితాక్షరా
 దాజ్ఞేయం - కల్పతరుస్తుసాగ్నేయోరసక్షేత్రజయోపార్వణం - నిరగ్నిక
 యోస్తేకోద్దిష్టమిత్యాహ - అపరాగ్నేయేవం - దత్తకాదయోదశపుత్రా
 స్తుసాగ్నేయోనిరగ్నేయశ్చైకోద్దిష్టమేవ కుర్యుః || ప్రత్యబ్దం పార్వణేనైవ విధి
 నాక్షేత్రజారసా | కుర్యాత్సామితరేకుర్యురేకోద్దిష్టం సుతాదశేతిజాతూక
 ర్గ్యోక్తేః : యదాతుదత్తకస్య పితాదర్శేమహాలయేవామృత సత్రపార్వణై
 కోద్దిష్టయోర్వికల్పః - వస్తుతస్తుసర్వేషాం పార్వణైకోద్దిష్టయోర్విహీయ
 వవద్వికల్పః - సచ షోచా రాద్యవస్థితజ్ఞానిసర్వనిబంధనిర్ధాంతః - అతఏవ
 పృథ్వీచంద్రోదయేవృద్ధపరాశరః || మాతాపితృః పృథక్కార్యమేకోద్దిష్టం మృ
 తేహని త్యక్త్యాహ || దేశధర్మసమాశ్రిత్యవంశధర్మచింతాపరే | సూరయ
 శ్శ్రాద్ధమిచ్చంతి పార్వణంచ తుయాన్యహితి - తచ్చ కేవలపితృణాం ససప
 త్తికానామితహేమాద్రిః - అత్రమాతామహానకార్యః || కర్షూసమన్వితం
 భుక్త్యా తథాద్యం శ్రాద్ధమోడశమ్ | స్రత్యాభిక్తంచ శేషేషు పిండాస్సృష్టడి
 తిస్థితీరితికాత్యాయనోక్తేః - కర్షూసమన్వితం సంపిండనందైరేకోద్దిష్టంక్రియ
 తే తేహామపి క్వచిత్పార్వణమేవ-శంఖోక్తేః - ఏవం సన్నాన్యసి నోపి | ఏకోద్ది
 ష్టయంతేర్నాస్తిపిండం గ్రహణాదిహ | సంపిండికరణాభావాత్పార్వణం
 తస్య సర్వదేవప్రచేతసోక్తేః - వాయవీయే || సన్నాన్యసి నోప్యాభిక్తాదిపు
 త్రః కుర్యాద్యథావిధి | మహాలయేతుయచ్ఛ్రాద్ధం ద్వాదశ్యాం పార్వణం హి
 తత్ || పృథ్వీచంద్రోదయేవృద్ధపరాశరః || సంగ్రామే సంస్థితానాంచ ప్రేత
 పక్షే శశితుయే | తేషాం పార్వణమేవోక్తం తుయాహేపిచ సత్తమైః || చంద్ర
 తుయానాశక సంయుగేషుయః ప్రేతపక్షే మృతవాన్సంపిండః | సంపిండితానా

మపిచాబ్ధికానిభవంతి తేషామిహ పార్వణాని ॥ తథా ॥ భాగ్యేతుర్జ్యేష్ఠస్యకు
 ధీతశ్చ్యేష్ఠోభ్రాతానజస్యచ । దైవహీనంతుతత్కుర్యాదితిధర్మవిదబ్రవీత్ ॥
 దైవహీనమేకోద్దిష్టం- శ్చ్యేష్ఠోభ్రాతానాద్యగర్భజః - తథాచత్రైవశాతా
 తపః ॥ అనాద్యగర్భశ్చ్యేష్ఠోభ్రాతానద్భిర్నిగచ్ఛతే ఋతేనపిండనా తస్య
 నైవపార్వణమాచరేత్ ॥ ఆద్యగర్భేతుపార్వణమేకోద్దిష్టంవేత్సర్గః- మాతు
 స్తుహేమాదౌకాత్యాయనః ॥ ప్రత్యబ్ధయోధాకుర్యాత్పుత్రః పిత్రేన
 దాద్విజః । తద్దేవమాతుః కర్తవ్యంపార్వణంచాస్యదేవవా ॥ యత్తులేనైవో
 క్తం ॥ సపిండికరణాదుర్ధ్వంపిత్రోదేహిపార్వణమ్ । పితృవ్యభాగ్యమా
 త్యాణామేకోద్దిష్టంసదైవత్వతితత్సావత్సమాత్మపరమ్ ॥ యత్తువృద్ధపరాశ
 రః ॥ అపుత్రస్యపితృవ్యస్యతత్పుత్రోభ్రాతృజోభవేత్ । సపిహస్యతుకుర్వీతపిండ
 దానాదికక్రియామ్ । పార్వణం తేనకార్యంస్యాత్పుత్రవద్భాగ్యేజేనతు । పి
 తృస్థానేతుతం కృత్వా శేషంపూర్వవదుచ్చరేదితితత్పుత్రవద్దేశాచారవద్వ్యవ
 స్థితమితిపృథీచంద్రః - శ్రాద్ధదీపకళికాయాంచతుర్వింశతిమతేతు ॥ పితృవ్య
 భాగ్యమాత్యాణాంజ్యేషానాంపార్వణంభవేత్ । ఏకోద్దిష్టంకన్యేషానాందం
 పత్యోపార్వణంమిథః ॥ అపుత్రస్యపితృవ్యస్యభ్రాతృత్రైవాగ్రజన్తనః ॥ మా
 తామహస్యతత్పుత్రాన్యః శ్రాద్ధంపార్వణవద్ధవేదిత్యుక్తం - తత్పుత్రాన్యఃక
 ర్తృత్వేషిపార్వణమేవ ॥ సర్వాభావేస్వయంపత్నాన్యః స్వభ్రాతృణామ
 మంత్రకమ్ ॥ సపిండికరణంతుర్వీస్తతఃపార్వణమేవచేతితాగాతీస్సృతేః ॥ తతః
 పత్నృషికుర్వీతసాపిండ్యంపార్వణంతథేతిసుమంతా క్తేచేతినిర్ణయావృతేడి
 క్తం ॥ అన్యేత్వేతత్పీఠికపార్వణిపరమాహుః ॥ అతఏవ ॥ భర్తృశ్రాద్ధం తుయా
 నారీమోహతద్పార్వణమాచరేత్ ॥ నతేనతృప్యతేభర్తాకృత్వతునరకంప్రసేది
 తివచనంతుయాహేపాతీకైకోద్దిష్టంప్రశంసార్థంసపార్వణనిషేధార్థమిత్య
 క్తం ॥ త్రిస్థితేసేతాభట్టచరణైః-స్వభర్తృప్రభృతితిభ్యిత్త్యనేనవిరోధాచ్చ-అ
 పుత్రాణాంచాహహేమాద్రావాపస్తంబః ॥ అపుత్రాయేమృతాఃకేచిత్ స్త్రీ
 యోనాపురుషాశ్చయే ॥ తేషామపిచదేయంస్యాదేకోద్దిష్టంసపార్వణమ్ ॥ మిత్ర
 బంధుసపిండేభ్యఃస్త్రీకుమారిభ్యఏవచ ॥ దద్యాదైవమాసికంశ్రాద్ధంసాంవత్సర
 మతోన్యథా ॥ పారిజాతేతు ॥ అన్యథాపార్వణమిత్యుక్తానర్వత్రపార్వణమిత్య
 క్తం - ఏకోద్దిష్టవాక్యానితుతీర్థమహాలయపరాణీత్యుక్తం - పృథీచంద్రోద
 యేవృద్ధగార్గ్యః ॥ మాతుస్సహిహారాయాచపితుస్సహభవాచయా । తయో
 శ్చనైవకుర్వీతపార్వణంపిండనాదృతే ॥ ప్రచేతాః ॥ సపిండికరణాదుర్ధ్వమేకో

ద్విష్టంబిధీయతే। అపుత్రాణాంవనశ్వేషామపత్నీనాంతధైవచ॥ అపత్నీనాం
 బ్రహ్మచర్యాదీనాం-మార్గం డేయపురాణే॥ ప్రతిసంవత్సరంకార్యమేకోద్దిష్టం
 నరైఃస్త్రియః। మృతాహనియధాన్యాయంస్యణాంయద్విదిహూదితమ్॥స్య
 ణామిచ్ఛప్రాంతాత్ - గోవిప్రహతపాషండ్యాదీనాంసపిండనాభావేపినాం
 వత్సరమేకోద్దిష్టంకార్యమేవేతిశూలపాణిః- ఆత్రివృద్ధవసిష్ఠా॥సపిండీకరణా
 చూర్ధ్వంయత్రయత్రప్రదీయతే। భాతేభగినైశ్చపుత్రాయస్వామినేమాతృ
 లాయచ॥పితృవ్యగురవేశ్రాద్ధమేకోద్దిష్టంనపార్వణమ్॥యత్తుజాతుకర్ణ్యః॥
 పితృవ్యభ్రాతృమాతృణామపుత్రాణాంతధైవచ।మాతామహస్యాసుతస్య
 శ్రాద్ధాది పితృవద్భవేదితదావశ్యకత్వాద్ధం నతుపార్వణార్థమితి హేమా
 ద్రిః-యుక్తంత్యేవం॥ మాతాపితరమారభ్యత్రయోమాతామహఃస్మృతాః।
 తేషామపితృవచ్చాగ్రిధం కుర్యుర్నుహితృసూనవ ఇతిపులస్త్యోక్తేర్కృతామ
 హస్యపార్వణమేవ-తత్సాహచర్యాప్తిత్యవ్యాదౌతథా॥ పితృవ్యభ్రాతృమా
 తృణామేకోద్దిష్టం చపార్వణమితక్షయాహూపక్రమేపులస్త్యోక్తేశ్వచిక
 ల్పః-కేచిత్త్వాపస్త్రుదాదివాక్యాని॥ పుత్రహ్రీమాచ్చప్రమితానాంనైవకా
 ర్యాసపిండతేష్యస్య పితృవ్యాదిపరత్వాద్వికృతసపిండన పితృవ్యాదిపరాణీ
 త్యాహుః-మాతాసపత్నీమాతా - ఏకోద్దిష్టంతుకనిష్పరమితిపృథ్వీచంద్రో
 దయశ్వేవం- విశేషస్త్యధికారినిర్ణయేపాగ్నిక్తః - కేచిత్పుత్రాంతరాభా
 వేపిపితామహవార్షికమపాన్యవశ్యకం॥ పుత్రాభావేపతత్పుత్రఃపత్నీమాతా
 తథాపతా। విత్తాభావేపసచ్చిష్యః కుర్యాత్తస్యాత్థ్వదేహికమితిమార్కం
 డేయపురాణాదిత్యాహుః, తన్ని॥ పాత్రైశ్చైకాదశాహుదికర్తవ్యంశ్రాద్ధమో
 డశమితికాతీయేవిశేషోక్తేః—అథక్షయాహద్యైశ్చేనిర్ణయః - తత్రైకోద్ది
 ష్టంమధ్యాహ్నకార్యం - మధ్యాహ్నశ్చపంచధావిభక్తదినతృతీయభాగఇ
 తిమాధవః॥ఆమశ్రాద్ధంతుపూర్వాహేఏకోద్దిష్టంతుమధ్యమే। పార్వణంనా
 పరాణ్నేతుపాత్రవృద్ధిభిత్తకమిహఃరీతోక్తాపాతశ్చబ్దసాహచర్యాత్-
 తత్రాపికుతపాదిషుముహూర్తద్వితయేజ్ఞేయం॥ పాగ్నిభ్యకురుతేశ్రాద్ధంకు
 ర్యాహారోహిణంబుధః। విధిజ్ఞోవిధిమాస్థాయరౌహిణంతునలంఘయేదితిగౌ
 తమోక్తేరేతత్పరత్వాత్ - రౌహిణోనవమోముహూర్తః మైథిలాఃశ్రాద్ధ
 కౌముదీచైవం - అన్యథా॥ ఊర్ధ్వంఘ్రుహూర్తాతు-తుపాద్యన్తుహూర్తచ
 తుష్టయమ్। ముహూర్తపంచకంహ్యేతత్స్వధాభవనమివ్యతఇత్యాదివిరో
 ధాత్-దీపికాపి॥ ఏకోద్దిష్టముపక్రమేతకుతపఇతిమాధవీయేవ్యాసోపి॥కుతప

ప్రథమేభాగేఏకోద్దిష్టముపక్రమేత్ । అవ రససమీపేవాతత్రైవినియతాత్మ
వాక్ ॥ పృథ్వీచంద్రోదయేష్యేవమ్ - తేనకుతుపాదిరాహితాంతోముఖ్యఃకా
లః-దినద్యయేతద్వ్యాప్తాసమవ్యాప్తాచపూర్వా - విషమవ్యాప్తావాధిక్యేన
నిర్ణయః-అవ్యాప్తాపూర్వైవ-పరవిద్ధాయనిషేధాత్ - సాచపూర్వదిసేరా
హితంఘనాపత్రేఃపరైవేతిగ్ధాఢాః ॥ శుక్లకృష్ణవశాత్తర్వదర్పద్యైర్వాప్య
వస్తేత్యస్తే-తన్న-పరవిద్ధానిషేధప్రాబల్యాత్ - అత్రమూలంకాలమాధవి
యేజ్ఞేయం-పార్వణంత్యపరాహేకార్యంపూర్వోక్తవచనాత్ ॥ మథ్యాన్న
వ్యాపినియాస్యాత్సేకోద్దిష్టేతిధిర్భవేత్ । అపరాహ్లావ్యాపినియాపార్వణే
సాతిధిర్భవేదతిపృథ్వీచంద్రోదయేస్పర్థగతమోక్షేచ్ఛ - పూర్వేద్యరేవపరే
ద్యరేవవా-పరాహ్లావ్యాప్తానైవగ్రాహ్య-దినద్యయేతద్వ్యాప్తాతదస్పర్థేం
శతఃసమవ్యాప్తావాపూర్వైవ - విషమవ్యాప్తాత్పరికాగ్రాహ్యఃద్వ్యపరా
హ్లావ్యాపినియాదాభిక్తయదాతిధిః । మహతీయత్రతద్విద్ధాంప్రశంసంతిమ
హర్షయతిమరీచిస్తుతేః ॥ దర్శంచపూర్ణమానంచపితృస్సావత్సరందిశమ్
పూర్వవిద్ధామకుర్వాణోనరకంప్రతిపద్యతేఇత్యపరాశ్రే-నారదోక్తేః ॥ ద్య
హేష్యవ్యాపిచేత్సన్యస్తృతాహస్యయదాతిధిః । పూర్వవిద్ధాప్రకర్తవ్యా
త్రిముహూర్తాభవేద్యదీతిసుమంతూక్తేః ॥ పూర్వస్యానిర్వపేత్పిండానిత్యాం
గిరసభాషితమితిహేమాద్రోపారః - తత్రైవవృద్ధమనుః ॥ నద్వ్యహవ్యాపిని
చేత్సన్యస్తృతాహస్యచయూతిధిః ॥ పూర్వవిద్ధేవకర్తవ్యాత్రిమహూర్తా
చయాభవేత్ ॥ మదనరక్షేష్యేవంయతుకాస్తాః-జినివాసా ॥ అహ్నాస్త
మయవేళాయంతలామాత్రాయదాతిధిః ॥ సైవప్రత్యాబ్ధికేజ్ఞేయానాపరా
పుత్రహనిదేతిత్రిముహూర్తస్తుతిః - పూర్వేద్యస్సాయంత్రీమహూర్తాభా
వేతుపదైవ ॥ త్రిముహూర్తానచేద్ధ్రాస్యపరైవకుతపేహిసేతికాలాదర్శేగో
భిలోక్తేః ॥ కాలాదర్శేపి ॥ ప్రత్యాబ్ధికేష్యేవమేవతిధిర్గ్రాహ్యపరాస్థిగీడభ
యత్రతథాత్వేతుమహాత్వేనవినిర్ణయః ॥ సమత్వేపూర్వవిద్ధేభావ్యతథాత్వే
పిసాయది ॥ త్రిముహూర్తాభవేత్సాయంసర్వేష్టాయంవినిర్ణయః ॥ అన్యత్రాపి ॥
సాయంత్ర్యపరత్రచేన్నతతిధిస్సైవాభిక్తమాసికేగ్రాహ్యసాద్యపరాహ్లా
యోర్యదితదాయత్రాధికాసామతా । తుల్యాచేదభయాపరాహ్లాపమయే
పూర్వానచేత్తుద్వయే పూర్వైవత్రిముహూర్తగాస్తసమయేనోచేత్పరైవో
చితా ॥ మాధవపృథ్వీచంద్రోదయే - దినద్యయేపరాహ్లావ్యాప్తాంతతస్యమవ్యా
ప్తాచతుయేపూర్వా-వృద్ధాపరా - భర్వదర్పపరాపూజ్యానిత్యైః ॥ అప

రాష్ట్రావ్యయవ్యాపిన్యతీతస్యవయాతిధిః! త్మయేపూర్వాచక ర్తవ్యావృద్ధాకా
 ర్యాతథోత్తరేతిబాధాయనోక్తేః || త్మయాహస్యతిథిర్యాతు అపరాష్ట్రావ్య
 యేయది | పూర్వాత్మయేతుక ర్తవ్యావృద్ధాకార్యాతథోత్తరేతిబృహన్నా
 దీయాచ్ఛేత్యాహుః - వృద్ధిత్మయాచాత్రపరతిథేర్నతుగ్రాహ్యతిథేః-తస్యాః
 త్మయేపరాష్ట్రావ్యయవ్యాప్తేరసంభవాత్ - తదాహమాధవః || సగ్రాహ్యతిథి
 గౌఢ్యైర్నత్మయాపూర్వవృద్ధిస్తుతావతి - యత్తుపృథ్వీచంద్రః-పూర్వోక్తవచ
 నేషుయత్రసాయాహ్ని స్తమయయోగినితిరుక్తాతతా పరాష్ట్రావ్యాప్తిజ్ఞే
 యం||సాయాహ్నిప్రముహూర్తస్యాత్తత్రాధ్యంసకారయేదితిమాతాన్య
 దౌసాయాహ్నినిషేధాత్ - యచ్చత్రముహూర్తాదిగ్రహణంతచ్ఛాస్త్రా
 ర్థాపరాష్ట్రాపూర్వత్రముహూర్తపరమిత్యాహ-తథేమాదిమదనరత్నకాలా
 దర్నాదిగ్రంథవిరోధాల్లక్షణాపత్యేచ్ఛచింత్యం - తస్మాత్పూర్వోక్తమేవసా
 ధు - యదావిఘ్నవశాద్దినేసంవత్సరంశ్రాద్ధం నకృతంతదారాత్రావపికా
 ర్యం|| మృతాహంపమతిక్రమ్యచండాలేష్వభిజాయతఇతిమరీచినామృతాహంతి
 క్రమేదోషోక్తేః - నచనక్రంశ్రాద్ధంకుర్వీతారభేవాభోజనసమాపనమిత్యా
 పస్తంబేనగాణికాలోక్తేచ్ఛేతిమాధవః - ఆరభేశ్రాద్ధేవిఘ్నవశాద్గ్రాహ్య
 గేపాతేభోజనసమాప్త్యంతరాత్రాకార్యం-శేషసమాప్తిః పరదినేఏవేతి
 హరదత్తః - గ్రహణదినేవార్దికప్రాప్తాదినఏవాన్నేనామేనహేమ్నావా
 కుర్యాత్-నోత్తరదినేఇత్యుక్తంప్రాక్ గ్రహణనిర్ణయే - తచ్చప్రథమాబ్దికం
 త్రయోదశేమలమాసేకార్యమన్యథాన|| ప్రవృత్తంద్వాదశేమాసికార్యసిం
 డక్రీయానుతైఃకృచిత్రయోదశేపిన్యాదాద్యంముక్తాత్మవత్సరమితిలఘుహ
 రీతోక్తేః - ఇదమంత్యాధికమాసపరంద్వాదశేత్రయోదశేవాతీతఇత్యర్థః-తే
 నయత్రద్వాదశమాసికంశుద్ధమాసేభవతితత్రత్రయోదశేధికేఏవాబ్దికంకా
 ర్యం - యతాధికమధ్యేద్వాదశంమాసికంతత్రతస్యద్విరాప్యతింకృత్యావ
 తుర్తశేషుద్ధవప్రథమాబ్దికమితిమాధవీయే - హేమాద్భావైవం-ష్టితీయా
 బ్దికంతుశుద్ధమాస ఏవనాధికేనాప్యభయోః - మలమాసమృతానాంతుయ
 దాసఏవాధికస్యాత్తదా తత్రైవకార్యమన్యథాశుద్ధ ఏవేతిపాగుక్తం -
 దర్శేవార్దికచేత్తదాపూర్వంవార్దికంకృత్యావతతః పిండపితృయజ్ఞోదర్యశ్రా
 ద్ధంచేతినిర్ణయదీపేక్రమణ్-స్మృతిసారేపి || దర్శేత్మయాహేసంప్రాప్తేక
 థంకుర్యతియాజ్ఞికాః! ఆదౌత్మయాహంనిర్వర్త్యపశ్చాద్దర్శోవిధీయతఇతి-
 యుక్తంత్వేవం-తద్వచనేమూలాభావాత్ || పిండయజ్ఞంతతఃకుర్యాత్తతో

నావహర్యకంబుధ ఇతిదర్శనాద్రాధేపిండపితృయజ్ఞానంతర్యాత్రసామిక్యేనాతిశే
 శాత్వాప్రప్తిః-పితృయజ్ఞానంతరంవార్షికం - తతోదర్శనాద్రాధమివ్యతిషంగస్తు
 సభవత్ప్రేవతసామిక్యకత్వాత్ - కాలాదగ్నేపి ॥ నిమిత్తానియతశ్చాత్రపూర్వా
 నుష్ఠానకారణమితి-సర్వాస్మిత్త్యైకరూప్యాభావాత్ - తుయాహనిమిత్తసా
 నియతత్వం-దేవజానీయేక్యేషం-ఏవంమానీకాదివ్యపిజ్ఞేయం॥ ప్రత్యబ్ధయో
 యథాకుర్యాత్సతాన్యపీతినర్వాతిదేశాత్ - వృతాహేవృషోత్సర్గక్షోహే
 మాద్రావిష్ణుధర్మే॥అయనద్వితయే చైవవృతాహేబాంధవస్యవ । ఉత్సృజే
 స్మిలవృషభంకౌముద్యాస్యముపాగమే॥కౌముదీకార్తికే-అథశుద్ధిశ్రాద్ధం -
 దివోదాసీయే॥ సపిండికరణాదూర్ధ్వంయావదబ్రత్రయంభవేత్ । తావదేవన
 భోక్తవ్యంతుయేహనికదాచన ॥ వర్షాంతసపిండనేత్యేతత్తుల్యం॥వృతాహ
 నితుసం ప్రాప్తీయావదబ్రత్రయమయమ్ । బహిశ్శ్రాద్ధంప్రక్షుద్వితనకుర్యా
 చ్చాద్ధిధాజనమ్॥ స్రవపేన్ధీనిమజ్జాచద్వితీయేమాంసభక్షణమ్ । తృతీయేరు
 ధిరంప్రోక్తం శ్రాద్ధంశుద్ధంచతుర్థకమితీశ్రాద్ధకాశీకోక్తేః - శుద్ధంబిచిదిజ్ఞే
 యం- స్మృత్యంతరే ॥ సప్రతింశచ్చయోమాసాశ్రాద్ధేభుజ్ఞే-తమోహ
 తః॥సపత్నీ-దూషితఃపాపఃప్రేతాశీచభవేతునః॥ తత్రప్రథమేదేవర్షాంత
 సపిండసంత్యేవృతాహేతువృషోహసపిండసవబ్రహ్మరిశ్రాద్ధంచకృత్వాప
 రేద్యుర్వార్షికంకుర్యాచిత్తస్మృత్యర్థసారేఉక్తం-హేమాద్రిస్తు-వృతాహేస
 పిండికరణేనైవవార్షికసేధిః॥ పూర్ణేసంవత్సరేపిండయోడశఃపరికీర్తితః॥ తేనై
 వదసపిండత్వంతేనైవాచికమివ్యతఇతివచనాదిత్యాహ - ఇదమేవయంక్రం-
 అథతుయాహజ్ఞాశీమరీచిః ॥ శ్రాద్ధవిఘ్నేసమత్పన్నేఅవిజ్ఞాతవృతహనిపి
 కాదశ్యాంతుక్తవ్యంకృష్టపక్షేవిశేషతఇత్యుక్తేః - శుక్లే కాదశ్యాపి-బృ
 హస్పతిః॥ నజ్ఞాయతేవృతాహేచ్ఛేషమితప్రోషితేనతి । మాసచ్ఛేత్పత్రవి
 జ్ఞాతస్తద్దగ్నేస్యాదధాబ్ధికమ్ ॥ దినమాసానవిజ్ఞాతేమరణస్యయాదాపునః॥ప్ర
 స్థానమాసదివసాగ్రాహ్యపూర్వోక్తయాదిశా॥ మదనరత్నభవిష్యే॥ వృ
 తాహంయోనజానాతిమానవోవినతాత్మజ । తేనకార్యమమావాస్యాంశ్రా
 ద్ధంసాంవత్సరంసదా॥ దినమేవతుజానాతిమాసంనైవతుయోనరః॥మార్గశీర్షేత
 థాభాద్రేమాఘేవాతద్దినంభవేత్ ॥ నిర్ణయావృతేతు॥యదామాసోనవిజ్ఞా
 తోవిజ్ఞాతందినమేవతుతదాచాషాఢకేమాసిమాఘేవాతద్దినంభవేత్ ॥ ఇతి
 బృహస్పతిస్తృతేరాషాఢోత్సృక్తః-కాలాదగ్నేపి॥ మాసాజ్ఞానేదినజ్ఞానేకా
 ర్యమాషాఢమాఘయోధిత్వక్రం-హేమాద్రాప్రభాసఖండే ॥ వృతాహం

యోనజానాతమానందాపికథంబవచనకార్యమనూచాన్యంశాద్ధంబును
భూమార్గకే॥భవిష్యే॥ మృతవారాత్రుతేర్తాహ్యుతౌపూర్వోక్తకేమూఁడు॥
పూర్వోక్తప్రస్థానదినాజ్ఞానేమాసజ్ఞానేచతద్యద్యమాసాజ్ఞానేదినజ్ఞానేచ
మార్గాదావితవచ్చివణదినేపిజ్ఞేయమిత్యర్థః॥ శ్రవణదినేమాసాజ్ఞానేమాఘ
మార్గదర్శకార్యంపూర్వోక్తప్రభాసఖండాత్॥ అతోత్రలోపతిశులపాణ్య
క్రంహేయం॥ తిథితత్వేయమః॥ గతస్యనభవేద్వారాయవద్వద్దకవద్దికే॥
ప్రేతావధారణంతస్యకర్తవ్యంసుతచాంధవైః॥ యన్మాసియదహర్యాతస్త
న్మాసితదహంక్రియా॥ దినాజ్ఞానంకుమూస్తస్యఆమాధస్యాథవాకుమూః—
అథశ్రాద్ధవిఘ్ననిర్ణయః॥ తత్రవిప్రస్యనిమంత్రణోత్తరంసూతకేమృతకేచాశా
చాభావః॥ నిమంత్రితేషువిప్రేషుపాగ్రభేశ్రాద్ధకర్తృణి॥ నిమంత్రణాద్ధివిప్రస్య
సావధాన్యాద్యిరతస్యచ॥ దేహేపితృషుతిష్ఠత్సునాశాచంవిద్యతేక్వచిచ్ఛిబ్రా
హ్మణే॥ కరుసువిష్ణురామా॥ వ్రతయజ్ఞవివాహేషుశ్రాద్ధేషుమేగ్ధనేజ
పే॥ ఆరభ్యేసూతకంసన్యాసనారభేతుసూతకమ్॥ శ్రాద్ధేప్రారంభస్తేనైవోక్తః॥
ప్రారంభోవరణంయజ్ఞేనంకంప్రవ్రతసత్రయోః॥ నాస్తిముఖంవివాహదాశ్రా
ద్ధేపాకపరిక్రిమేతి॥ మాధవీయేచాగ్రేష్టాపి॥ శ్రాద్ధాదాపితృయజ్ఞేచకన్యాదా
నేచనోభవేత్॥ మితాక్షరాయాంస్తృత్యంతరే-సద్యశ్చాచంప్రకృత్య॥ యజ్ఞే
సంభృతసంభారేవివాహేశ్రాద్ధకర్తృణితితిథితత్వాదిగాఙ్గంధాస్తునిమంత
్రణోత్తరంకర్తుర్భక్తుశ్చనాశాచం॥ నిమంత్రణోత్తరంశ్రాద్ధేపాగ్రంభసన్న్యది
తిస్తృతితివిష్ణుక్తేః - యత్తుశ్రాద్ధేపాకపరిక్రిమేతితద్దర్శశ్రాద్ధవిషయమి
త్యాహుః॥ దాతృగ్రహేమరణాదాబ్రాహ్మణైశ్చక్రం॥ భోజనార్థేతుసంభుక్తే
విషైర్ధాతుర్విపద్యతే॥ గృహేభిశేషః॥ యథాకల్పితదోచ్చిష్టంశేషంత్య
క్వాసమాహతః॥ ఆచమ్యపరకీయేనజలేనశుచయోద్విజాగతి - అస్యశ్రాద్ధవి
షయత్వంహేమాదిణోక్రం-పృథ్వీచంద్రోదయేకేవం-మమతుప్రతిభాతి-ఇ
దంవివాహేదివిషయం - నతుశ్రాద్ధవిషయంతప్రదాభావాత్ - వివాహేమాతృవ
యజ్ఞేష్యిత్యుపక్రమ్య॥ భుంజానేషుతువిప్రేషుత్వంతరామృతసూతకే॥ అన్యగే
షేషాదకాచాంతాస్సర్వేతేశుచయఃస్తృతాగతిషట్ప్రింశస్తతైకవాక్యాత్॥
నిమంత్రితేషువిప్రేషుపాగ్రభేశ్రాద్ధకర్తృణితిపూర్వోక్తవిరోధాచ్చ - శ్రా
ద్ధేతుయద్యపివిష్ణుగాపాకోత్తరమాశాచాభావడకర్తృధాపికర్తురేవసంభో
క్తుర్దోషోన్యేయ॥ అపిదాతృగృహేత్రోశ్చసూతకేమృతకేతథా॥ అవిజ్ఞానేన
దోషసన్న్యాచాగ్రాధాచిషుకథంచన॥ విజ్ఞానేభోక్తురేవసన్యాతన్ప్రియభీత్వాది

కంక్షమాత్ || ఇతిమాధవీయబ్రాహ్మకైః - అదితబ్దేనాశాచముచ్యతే త
 చ్చాహవిష్ణుః || బ్రాహ్మణాదీనామాశాచేయస్సకృదేవాన్మనుశ్చాపితస్యతా
 వచాశాచంయావత్తేషామాశాచవ్యపగమేప్రాయశ్చిత్తంకుర్యాదితి - యత్తు
 దేహేపితృమతిష్ఠత్సునాశాచేవిద్యతేక్వచిదితి బ్రాహ్మం - తచ్చాధికాలిన
 న్యనిషేధకంనతదుత్తరకాలీనస్య శుద్ధిదీపస్తు - నిమంతితేష్యిత్యామత్రాధప
 రంభోజనాద్దేష్యిత్యాదిత్వన్నత్రాధపరమిత్యాహ - ప్రాయశ్చిత్తంత్యాహ
 మార్గం దేయః || భుక్త్యాతుబ్రాహ్మణాశాచేచరేత్సంతపనంద్యజః || ఏత
 త్కామతః అభ్యాసేశంభః || బ్రాహ్మణస్యతథాభుక్త్యామాసమేకంవ్రతీభ
 వేదితి అజ్ఞానాత్తుభాగలేయః || ఏకాహంచత్యోహంపంచసప్తరాత్రవభో
 జనమ్ | తతశ్శుచిభవేద్విప్రపంచగవ్యంపిభేన్నరభివర్తక్రమేదేవం - అభ్యా
 సేతుద్వైగుణ్యమిత్యాదిమితాత్మరామాధవీయాదాజ్ఞేయం - మితాత్మరా
 మాధవాదాతుశాస్త్రేకర్తుర్భుక్తుశ్చసర్వథాదోషాభావఉక్తః ఆశాచమగ్యే
 శాస్త్రధిసప్రాప్తామధవీయే కాలాదగ్నేచఋష్యశృంగః || దేయేషిన్యా
 ణాంశాస్త్రేతుఆశాచంజాయతేయదా | ఆశాచేతువ్యతిక్రాంతేతేభ్యశ్శాస్త్ర
 ధంప్రదీయతే || శాస్త్రధిచింతావశోజ్యోతిషే || ప్రతిసాంవత్సరంశాస్త్రధమాశా
 చాత్పతితంచయత్ | మలమాసేపితత్కార్యమితిభాగురిభాషితమ్ || ఆశాచం
 త్యదినత్వేననిమిత్తత్వాదిత్యర్థః ఏతన్నాసికాదిపరంనదాద్వికాదా - అతఏవసు
 దర్శనభాష్యే - అపరవత్సేపిత్యాగ్రణీతీనియమాత్ - కృష్ణపక్షశాస్త్రలోపే
 ప్రాయశ్చిత్తమేవ - నతుగౌణకాలేక్షరణం-సహసవాసః || వేదోదితానాని
 త్యానాంకర్మణాంనమతిక్రమే | స్నాతకవ్రతలోపేచప్రాయశ్చిత్తమభోజన
 మితిమనూక్తేరిత్యుక్తం - ఆశాచేతుప్రాయశ్చిత్తమపి - ముఖ్యకాలేఅనధికా
 రాత్ - ఆశాచాంతేసంభవేతువ్యాసః || శ్రాద్ధవిఘ్నసముత్పన్నేత్వంతరామృ
 తసూతకే | అమావాస్యాంప్రకుర్యాద్వైశుద్ధావేకేమనీసింః || హేమాద్రా
 వత్త్రింశన్తతేషి || మాసీకేచాబ్ధికేత్వహ్నిసంప్రాప్తేమృతసూతకే | వదంతి
 శుద్ధాతత్కార్యందర్శేచాపిచక్షణాః || గోభిః || దేయప్రత్యాబ్ధికే శ్రాద్ధే
 అంతరామృతసూతకే | ఆశాచానంతరంకుర్యాత్సన్మసేందుత్తయేతథా ||
 మరీచిః || శాస్త్రధివిఘ్నసముత్పన్నేష్యవిజ్ఞాతేమృతేహని | ఏకాదశ్యాంతక
 ర్తవ్యంకృష్ణపక్షేవిశేషతః || విశేషతీత్యుక్తేః శుక్లైకాదశ్యామపి - ఆశాచే
 తరవిఘ్నపతదితిమాధవపృథ్వీచంద్రా - యత్ప్రతి || తదహాశ్చేష్టదుష్యే
 తకేనచిత్సుతకాదినా | సూతకానంతరంకుర్యాత్సున ప్రదహాలేవచేతితత్పు

ర్యకాలాభానేజ్ఞేయం- ఏతదాబ్ధికేతరశ్రాద్ధపరం- యచ్చదేవలః॥ ఏకోద్ధిష్టే
 తుసంప్రాప్తేయదివిఘ్నప్రజాయతే । మాసేస్యస్మిన్ సితాతస్మిన్ శ్రాద్ధంకు
 ర్యాప్యైతత్తతగతితదపిమాసిక పరమితిమదనరత్నేహేమాదౌచ - ఇద
 మపిపూర్వకాలాసంభవేవ్యాధ్యాదౌ విస్తరణేచైవజ్ఞేయం— అథభార్య
 రజోదర్శనే- తత్రదార్శికమామేనకార్యం॥ శ్రాద్ధవిఘ్నద్విజాతీనామామశ్రా
 ద్ధంప్రకీర్తితమ్ । అమావాస్యాదినియతంమాససంవత్సరా ద్యతేగతిహేమా
 దౌప్రకీర్తితః - వ్యాసుప్రదోషి ॥ ఆర్తవేదేశకాలానాంవిప్లవేనముపస్థితే
 ఆమశ్రాద్ధంద్విజ్ఞేకార్యంశూద్రాక్షుర్యాత్సదైవహీతి- దీపికామ్॥ దర్శేతు
 భార్యార్తవేత్యామశ్రాద్ధంవిధింప్రవాసివిధురాద్యాశ్చచరేయ్యుద్విజాః- వ
 స్తుతస్తు ॥ పాకాభావేద్విజాతీనామామశ్రాద్ధంవిధియతగతిసుమంతూతైః -
 పాకకర్తృంతరసత్వేన్నాస్యథామేనేత్యుక్తం ॥ మాసికానిసపిండానిఅ
 మావాస్యాతథాబ్ధికమ్ । అన్నేనైవతుకర్తవ్యంయస్యభార్యారజస్వలేతికలి
 కాయాంవచనాచ్చ - కాలాదర్శేతుస్త్రియారజోదర్శనేదర్శనశ్రాద్ధంపంచమే
 హనీతిపతాంతరముక్తం- పారిజాతేప్యేవం- ఏవంమహాలయయుగాదావపి-
 ఆబ్ధికంతురజోదర్శనేపితద్దినేవకార్యం ॥ పుష్యవత్సస్విదారేషువిదేశశ్లోఘ్య
 నగ్నికః॥ అన్నేనైవాబ్ధికంకుర్యాద్ధేమావామేనకర్వచిదితిమాధవీయేతాగా
 మీస్త్యుతే॥ మరీచిరమ్॥ అనగ్నికఃప్రవాసీచయస్యభార్యారజస్వలా॥ అమశ్రా
 ద్ధంప్రకుర్వీతసతత్కుర్యాన్యైతేహని॥ కాష్ఠాశ్శనిమ్॥ అపహ్నోప్యాబ్ధికంనై
 వకుర్యాదామేనకుత్రచిత్ । అన్నేనతదమాయాంశౌక్యష్టేవాహరివాసరే॥
 ప్రయోగపారిజాతే ॥ రజస్వలాయాంభార్యాయాంక్షుర్యాహంయఃపరిత్య
 జేత్ । సనై సరకమాప్నోతియావదాభూతసంస్థవమ్ ॥ మాసికానిసపిండంచ
 అమావాస్యాతథాబ్ధికమ్ । అన్నేనైవతుకర్తవ్యంయస్యభార్యారజస్వలా॥ దే
 వయాజ్ఞికనిబంధేమ్॥ భర్తృశ్రాద్ధంపంచమేహ్నికుర్యాద్భార్యారజస్వలా॥
 పుత్రోపిత్రోఃప్రకుర్వీతమృతాహనిశుచిర్యతమ్॥ కాలాదర్శేతి॥ రజస్వలాంగనో
 నగ్నిర్విదేశస్థోధవాబ్ధికే । దర్శాదావినామేనతప్వన్నేనశ్రాద్ధమాచరేత్॥ అ
 స్యతామ్॥ విదేశకోవావిగతాగ్నికోవారజస్వలాయామపిధర్మపత్న్యామ్॥
 శ్రాద్ధంమృతాహేవిదధితపాతైర్నామేనహేమ్నానతుపంచమేహ్ని॥ ఏవం
 మాసికేపి యత్తుమరీచిః॥ ఆబ్ధికేనమనుప్రాప్తేయస్యభార్యారజస్వలా॥ పంచ
 మేహనితచ్ఛ్రాద్ధంసతత్కుర్యాన్యైతేహని॥ మాధవీయే॥ శ్రాద్ధంతదానకర్త
 వ్యంకర్తవ్యంపంచమేహనీత్యుక్తం- తదపుత్రస్త్వీకర్తృకశ్రాద్ధవిషయం॥

అపుతామితుయదాభార్యసంపాప్రేభ రురాబ్ధికే । రజస్వలాభవేత్సాతకు
 ర్యాత్తత్పంచమేహానీతిశ్లోకగాతమోక్షే ॥ దైవేకర్మణిపిత్యేవాసంచమే
 హానిశుద్ధ్యతీతిప్రభానఖండాచ్చ-నన్వశుచిత్వాదేవతత్రపంచమేహాన్యధాత్-
 త్రాధంపాప్రమితివచనంవ్యర్థం-మైవం ॥ గర్భిణీసూతికాదిచ్చకమారీవాన్య
 రోగిణీ । యదాశుద్ధాతదాశ్యేనకారయేత్ప్రయతాన్వయమితిహేమాద్రా
 భవిష్యోక్షే - అనుపనీతస్త్రీశూదాశ్చత్రాధమృప్తిజాకారయేయః - స్వ
 యంవామంత్రకంకురురితిప్రప్త్యర్థసారాచ్చన్యద్వారాకరణనివృత్త్యర్థ
 త్వాత్తస్యత్వదుక్తదిశా - ఆకౌచానంతరం త్రాధకరవ్యతావేదకమాన్య
 వైయ్యర్థ్యాచ్చ - అతః పాగ్నక్తమరీచ్యక్షే - పక్షిపంచమేహానీతియ
 క్తం - యత్తు ॥ సప్రాహాప్తిత్వదేవానాంభవద్యోగ్యావతార్చకే ఇతిత
 ద్రజోనివృత్తిపరమితి హేమాద్రిభిన్నసర్వసిబంధసిద్ధాంతః - హేమాద్రి
 స్తు శాస్త్రాదాస్త్రీయాసహైవాధికారాతస్యాం రజోదస్త్రాయాంత
 స్సివృత్తేరేకభార్యేణ సంచమేహానికార్యం పాగ్నక్తమరీచ్యక్షే - భా
 ర్యాంతరసత్వేతుపుష్పవత్స్వపీతివచనాత్తద్దినేవవేత్సాహ - దీపికాపి ॥ భా
 ర్యైసతిపంచమేచదివసేస్యాద్వాదికంమాసికం పక్షాన్వైర్చమాభార్యక
 స్తవధిక్యతే పత్న్యంతరేతివతి । కుర్యాత్తద్వితయంస్వముఖ్యదివసేఇతిత
 చ్చింత్యం - సహాధికారస్సహత్వశ్రుత్యావా ఏకఫలభాక్త్యనవాపాకకర్మ
 త్వేనవా - నాద్యః, తదభావాత్ - పాణిగ్రహణాద్ధిసహత్వంకర్తవ్యేత్యస్యా
 గ్నిసాధ్యకర్మవిషయత్వాత్ - అభిక్తస్యచనిరగ్నైరపిపాకేనైవోక్షే - స్మారా
 గ్నిసాధ్యత్వానియమాత్రామపరుద్ధేతిపూర్వోక్తవచనసత్వాచ్చ - కథంచ
 భార్యాంతరసత్వేధికారః - శ్యేష్ఠాయానవినేతరేతినియమాత్ - శ్యేష్ఠాపర
 త్వేచతేనైవసిద్ధేర్వచనవైయ్యర్థ్యాత్ - నన్వతీయః - అవిభక్తభాగ్యేష్యేక
 స్యాశుచిత్యేన్యస్యాధికారాపత్తేః - నతృతీయః - ప్రవాసనిర్దేశసూతికారోగి
 ణ్యాదివ్యవ్యకరణాపత్తేః ॥ ఆరభేతనవైపాత్రైరన్యూరంభంచబాంధవైరితి
 దేవలోకావాత్సనేపదాత్స్వస్యబాంధవానాంచపాకకర్మత్వోక్త్యాదిరో
 ధాచ్చ ॥ తతస్తానిపపాచాశుసీతాజనకనందినీపాద్వాదిలింగాత్రావేస్త్ర్యం
 భార్యాపాకస్యోద్యేతనతత్కుస్యాస్యనిష్ఠం - తేనైతద్వచనం యక్త్యాద్య
 భావాత్ - పూర్వోక్తవచోవిరోధాచ్చ యత్ప్రచించిదేవ-యదపి ॥ త్రాధీయా
 హానిసంప్రాప్తేయస్యభార్యారజస్వలా । త్రాధంత్రనకరవ్యంకరవ్యంపం
 చమేహానీతిశ్లోకగాతమపారోన్యధాదగ్నితః - మాధవీయేచలేద్యశాశ్చిత్రాం

తతముక్తం - తేనాపినాభిప్రేతార్థసిద్ధిః - యస్యప్రేతస్యేత్యర్థాత్ - తేనాత్ర
 హేమాద్విర్బలామేతి బహువక్తవ్యేపినోవ్యతే - అథాన్వారోహణేనిర్వ
 యః - లోగాక్షిః॥ మృతాహనిసమాసేనపిండనిర్వపణంపుథక్ । నవశ్రాద్ధంచ
 దంపత్యోరన్వారోహణఏవతు ॥ సమాసేనతుతేంత్రేణ ద్విపితృశాస్త్రధ్వద్వ
 యోరేకపిండోవిప్రశ్చ - పిండశబ్దశ్రాద్ధపరః । నవశాస్త్రధంపుథగితి హేమా
 ద్విపుణ్యీచంద్రా - అత్రమృతాహనీత్యేకత్వాత్ ॥ దినభేదేదైవే క్యేవామృతతి
 థేరేకత్వేకాలైక్యంకతైక్యంపాకైక్యంచ ॥ ఏకచిత్యధిరోహేతుతిథిరేకై
 వజాయతే । ఏకపాకేనపిండైక్యేద్వయోర్మస్తోతనామనీతిస్మృత్యంతరాచ్చ
 లంత్యేష్టిపద్ధతాభట్టై రప్యదాహృతం ॥ అన్వారోహేతునారణాంపత్య
 త్వైకోదకక్రియా । పిండదానక్రియాతద్వచ్ఛాస్త్రధంప్రత్యాబ్ధికంతిథా ॥ నవ
 శాస్త్రానిసర్వాణి సపిండీకరణంపుథక్ । ఏకఏవమృద్యోర్నగారేకాతత్రదీ
 యతేతి - తిథిభేదేతువార్షికంపుథగేవ - తథావార్షికేనమాసవిధానాదన్య
 త్రసర్వత్రపుథక్త్రేప్రాప్తేనవ శ్రాద్ధమేవపుథగితి పరిసంఖ్యయాన్యత్రపుథ
 గుక్తేష్టపివార్షికయాడశశ్రాద్ధతీర్థ సపిండాన్వప్త్యాదిషు సమాసఏవేతిమదన
 పారిజాతనిర్వయామృతాదయః - అతస్సమాసవిధిబలాత్ - శ్చేష్టపుత్రస్యక
 ర్మత్వేసపత్నమాతు రన్వారోహణే తత్పుత్రేనత్యవితద్యర్షి కాదికమవిధ
 క్తః సాపత్నపుత్రఏవశ్చేష్టఃకుర్యాన్నౌరసః - వత్సమూణపుణ్యీచంద్రాదిమ
 తేతుదౌరసఏవమాతుఃపుథక్కుర్యాత్ - ఏవంబహ్వీష్టపిమాతృపుజ్జేయం । త్రి
 ఘ్రిసేతాపితామహాచరణైరప్యేవముక్తం-యత్తుగాల్ప్యః॥ ఏకచిత్యాంసమా
 రూఢాదంపతీనిధనంగతా । పుథక్శాస్త్రధంత్రయోఃకుర్యాదోదనంచపుథక్పు
 థక్ ॥ ఓదనంపిండః - తన్నవశ్రాద్ధవిషయం - యతుభృగుః॥యాసమారో
 హాంకుర్యాద్ధర్మశ్చిత్యాంపతివ్రతా । తాంమృతాహనిసంప్రాప్తేపుథక్పిం
 డేనియోజయేత్ ॥ ప్రత్యబ్ధంచనవశ్రాద్ధంయుగపత్తుసమాచరేత్ ॥ తస్యేషాం
 వార్షికమేకోద్దిష్టముక్తం - తద్విషయం - ప్రత్యబ్ధంచమృతాహనీత్యన్వయః -
 నవశాస్త్రధం యుగపదితదధ్వేవర్గద్వయవచేకతంత్రేణపుథగిత్యర్థమాహ హే
 మాద్విః - ఏతన్నృతతిథేర్ధేదవిషయమితిపుణ్యీచంద్రనిర్వయామృతాద్యాః - ధే
 వయాజ్ఞైకోప్యేవం-పరాశరమాధవస్తుగార్గ్యభృగ్వాదివచనాత్ - లోగాక్షి
 వాక్యేనమాసేనపాకాదితంత్రే క్యేనదధ్వేవర్గద్వయవత్పుథక్శాస్త్రధంకు
 ర్యాత్ - నవశాస్త్రధంతథేత్యాహ-పుణ్యీచంద్రచంద్రికా దయస్తుద్వయోరే
 కపిండదానం లోగాక్షీవచనంనానవిషయం- పుథక్పిండదానంతుముఖ్యఃకల్పః

తదాహవృద్ధపరాశరణః॥ అరుహ్యభర్తృభీతిరంగనాయాప్రాప్తీతివృత్త్యంత
 లుసత్వయుక్తా । ఏకాదశాహేతుతయోర్విధేయంశ్రాద్ధంపుథక్స్వగ్రమపత్య
 సద్భిః॥ ఏకత్వమిచ్చంతిమతిప్రహీణా ఏకాదశాహేదిమయేస్ససార్యః । తేస్వ
 గ్రమార్గంవినిహత్యకుర్యుః ప్రీత్యసత్వఘాతాన్మరకాధివాసమ్ ॥ భర్తృసహ
 మృతాయాతునాకలోకమభిఘ్నతీసాహ్యే శ్రాద్ధంపుథక్పిండానైకత్వంతున్న
 తంతయోః॥ పుథగేవహిక ర్తవ్యంశ్రాద్ధమేకాదశాహికమ్ । యానిశ్రాద్ధాని
 సర్వాణితాన్యక్తానిపుథక్పుథక్ ॥ విశ్వదర్శేపి ॥ మాతుగ్రయాప్తకామృద్ధి
 ర్భృతాహేమమహాలయే । శ్రాద్ధంకుర్యాత్పుథక్ దైవంతంత్రంవానుగతా
 వపి ॥ ఏకచిత్వాంసమారుహ్యమృతయోరేకబర్హిషి । పితౄంపిండాన్ శుభగ్న
 ద్యాప్సిండుంతావపత్సుతత్సుతఙ్గత్యగ్నిస్తృతేరిత్యాహుః - యతుషట్త్రింశత్
 తే ॥ ఏకత్వంసాగతాభర్తుఃపిండేగోత్రేచసూతకే । నృపథప్సిండుదానంత
 స్సాత్పత్నీమవిద్యతేఇతితద్దర్శాదిపరం - చంద్రప్రకాశేపి ॥ ఏకచిత్వాంసమా
 రూఢౌదంపతీప్రవృతాయది । పుథక్శ్రాద్ధంక్షకుర్వీతపత్యురేవతుయేహని ॥
 మృతానామపిభృత్యానాంభార్యాణాంపతినాసహాపూర్వకస్యవృతస్యాదౌ
 ద్వితియస్యతఃపునః॥ తం తేరిత్రశణంకృత్యాశ్రాద్ధంస్వామితుయేహని । తృతి
 యస్యతఃకుర్యాత్సన్నిపాతేవ్యయంక్రమఇతిసహగమసేనర్వత్రశ్రాద్ధార్థమే
 కపాకఇత్యాహ - మదనరత్నేప్రచేతాః॥ ఏకచిత్వాంసమారుఢౌమయేతే
 దంపతీయది । తం తేరిత్రశణంకుర్యాత్పుథక్పిండంసమావపేత్ ॥ పృథ్వీచం
 ద్రోదయేస్యేవం - అత్రభర్తురాశోభమగ్నేగ్నదిసేస్త్రీమరణేతిమరణదిన
 గణనయాశోచపిండిదానైకాదశాహేదికార్యం - నాత్రపక్షిణీవృద్ధిః॥ మృతం
 పృథిమనువ్రజ్యపత్నీచేదనలంగతా । సతత్రపక్షిణీకార్యాపైతృకాదేవశుద్ధ్య
 తి॥ పుత్రోన్యోవాగ్నిదస్త్రస్యాస్తావదేవాశుచిస్తయోః । సవశ్రాద్ధంసపిండంచ
 యుగపత్తుసమాపయేదితి షడశీతిమతాత్ ॥ యదానానివిశేదగ్నంప్రియస్య
 ప్రియవాంభయా । తదాశోచంవిధాతవ్యంభర్తృశోచక్రమేణహేతిఃఘహా
 నీతోక్తశ్చ - భర్తృశోచోత్తరమన్వరోహణేతుత్ర్యహమాశోచం । ఋగ్వే
 దవాదాత్సద్ధీస్త్రీసభవేదాత్తుఘాతినీ । త్ర్యహశోచేతునిర్వృతే శ్రాద్ధం
 ప్రాప్తీతిశాస్త్రతఇతిబ్రాహ్మ్యైకేరితిపృథ్వీచంద్రాపరాశరణ - ఏతదన్వ
 రోహణేఏవసత్వేకచితా - ఋగ్వేదవాదఃఇమానారవిధవేత్వాదిః - ఏతదన
 వగ్ధాపరమిత్యన్యే స్సార్థగౌడాస్తు ॥ దేశాంతరమృతేపత్యాసాధ్వీతత్వము
 కాద్యముమిత్యపక్రవ్యబ్రాహ్మ్యే ॥ త్ర్యహశోచేతునిర్వృతేతత్వకేర్భృ

తాశ్చాచో త్రమన్వారోహణేత్యహః - సహగమనేతుపూర్వందశాహః
 ది-పిండాస్తువశాపిసహాయ - తథాచజనకశూలపాణిశుద్ధితత్వద్వితవ్యాపః॥
 సంస్థితంపతిమాలింగ్యప్రవిశేద్యావలతాశనమ్ । తస్యాపిపిండాదికంజ్ఞేయం
 క్రమశఃపతిపిండవత్॥ అన్వితాపిండదానంతుయదాభర్తుర్నిదినే । తదర్థారో
 హిణీయస్మాత్తస్మాత్సానాత్కఘాతినీతివిష్ణుశ్చ - పృథక్పితృతుభర్తాశ్చ
 చమధ్యేతదూర్ధ్వంవాసత్యాంత్యహేణదశపిండాః॥ అన్వితాయఃప్రదాత
 వ్యాదశపిండాస్త్ర్యహేణతు । స్వామ్యాశ్చాచేవ్యతీతేతుతస్యాశ్చాద్ధిధృషదీ
 యతఇతితత్త్రైవపైతీనసిన్పుతేః - భర్తాశ్చాచో త్రంమృతృతుచతుర్దే
 హ్నిశ్రాద్ధం - శూలపాణినాత్విదమగ్నిపురాణీయత్వేనోక్తం - యధహత
 స్యసద్యశ్చాచేత్వన్వారోహణేత్రాత్రం - ఏకచితృతుసంస్థితపతిమితపాగ్ని
 క్తవ్యాసోక్తేఃసద్యశ్చాచమిత్యావలః - అన్యసపిండాశ్చాచమధ్యేవిదేశవృతా
 న్వారోహణంత్యనాశక్యమేవ - శుచితాయాఅంగత్వాత్ అన్యేతురజోవత్యాః
 సూతికామూర్షకమనమేధాదితరాశాచస్యానిమేధఅన్యధాప్రత్యక్షభర్తు
 మరణేకాగతిత్యావలః - తస్మాల్లవచనంవినాచింత్యమేవ - స్మృత్యర్థసారేపి -
 సహగమనేసర్వత్రశ్రాద్ధపిండోవాపాక్షక్యంకాలక్యంకత్త్రైక్యంచేతియాతు
 పతిమద్విశ్వాన్యకాలేన్యతిథావన్వారూఢాతస్యాఃశ్రాద్ధంతత్రయతిథాకార్యం
 నభర్తుతిథా ॥ పారణీమరణేన్మాణాంతిథిస్తాత్త్రాలికిన్పుతేతిస్తాందాత్తిథి
 రేక్షనజాయతఇత్యానివచనాచ్యేతిమదనరత్నపారిజాతపృథ్వీచంద్రాదయః -
 అన్యేతుతస్యాఃపతిమరణేనమృతప్రాయత్వాత్॥ సహగ్రతఃపృష్ఠతోవాతద్భ
 క్త్యామియతేయది । తస్యాశ్చాద్ధంప్రదాతశ్యంపృథక్పత్యఃక్షయహనీతిన్పు
 త్యంతరాత్॥ అగ్రతఃపృష్ఠతోవాపితద్భక్త్యామియతేయది । తస్యాశ్చాద్ధం
 సుతైః కార్యంప్రత్యరేవక్షయహనీతిపురాణసముచ్చయాచ్చభర్తుతిథావేనే
 త్యావలః - అత్రమూలంచింత్యం - అత్రవిశేషోహేమాదాస్త్ర్యత్యంతరే॥ మా
 తామంగళసూత్రేణమియతేయదితద్దినేఽఽద్దిశ్యవిప్రపక్ష్యా - తాంభోజయేచ్చ
 సువాసినిమ్॥ - అథశ్రాద్ధసంపాదేనిర్ణయః - అత్రపిత్రోర్మృతతిథ్యైకత్వే
 మరణక్రమేణదర్శేవర్గద్వయవత్తంత్రేణశ్రాద్ధంకుర్యాత్ - పార్వాపర్యాజ్ఞా
 నేతుపితృపూర్వంకుర్యాదితిహేమాద్రిః - మాధవాదయన్తు॥ పిత్రోశ్చాద్ధేన
 మంపాప్తేనవేసర్వపి తేపివా । పితృపూర్వంసుతఃకుర్యాదన్యత్రాసతియోగ
 తథాతికాష్టాజనిన్పుతేః - సర్వత్రపితృపూర్వంభిన్నప్రయోగమావలః - పా
 ర్వణైకోద్దిష్టయోఃసంపాతేమాధవీయేజాబాలిః॥ యద్యేకత్రభవేద్వ్యాతామే

కోద్దిష్టంచపార్వణమ్ । పార్వణంత్యభినిర్వర్యఏకోద్దిష్టంసమాచరేత్ ॥ గృహదాహాదినాయుగపన్నరజేభ్యుః ॥ ఏకకాలేగతానూనాంబహూనామథవాద్వయోః । తంత్రేణశ్రవణంకృత్వాకుర్యాచ్చాశ్రద్ధంపుథకృత్ ॥ పూర్వకస్యమృతస్యాదౌద్వితీయస్యతతఃపునః । తృతీయస్యతతఃకుర్యాత్సన్నిపాతేష్యయంక్రమః ॥ ఋష్యశృంగః ॥ భవేద్యదినపిండానాయుగపన్నరణంతదా । సంబంధాసత్తిమాలాచ్యుతతక్రమాచ్చాశ్రద్ధమాచరేత్ ॥ గారుడే ॥ ఏకేనైవతుపాకేనశ్రాద్ధానికురుతేత్రహి । వికిరంత్యేకతఃకుర్యాత్పిండాస్తద్యాత్పుథకృత్ ॥ అత్రానుగమనేచదాహసపిండనాదౌవిశేషంపత్యైమః ॥ అత్రిః ॥ బహూనామథవాద్వభ్యాంశ్రాద్ధంచేత్స్యాత్సమేహని । తంత్రేణశ్రవణంకృత్వాపుథకాశ్రద్ధానికారయేత్ ॥ పులస్త్యః ॥ మహాలయేగయాశ్రాద్ధేగతానూనాంతుయేహని । తంత్రేణశ్రవణంకృత్వాశ్రాద్ధంకుర్యాత్పుథకృత్ ॥ ఇదంచపుథకావకేనభిన్నశ్రాద్ధశక్తౌపుథకావకేనసంబంధాసత్త్యాశ్రాద్ధభేదస్తుముఖ్యఃపతుః ॥ ఏకత్రైవిదినేశ్రాద్ధంద్వయంప్రాప్తయదాతదా । చరేదేవపురావర్తాత్పితౄత్సయత్సతః ॥ ఏకస్త్రిన్యః కరోత్యహిద్వయోశ్చాశ్రద్ధంయదాద్విజః । తదాపూర్వమృతస్యాదౌకృత్వాస్నాత్వాన్వయాథావిధి ॥ పశ్చాత్పశ్చాన్వృతస్త్రిన్యవపుథకావకైస్సమాచరేత్ । నైకస్త్రిన్దివసేశ్రాద్ధంత్రయాణాంకుత్రచిద్విజః ॥ ఏకకుర్యాత్తథాపాప్తేలన్యోభ్యాతాసమాచరేత్ । భాతర్యభిద్యమానేతుతత్పరేహిసమాచరేత్ ॥ అన్యథాశ్రాద్ధహంతాస్యాచ్చాశ్రద్ధసంకరకృచ్ఛవేత్ ॥ ఇత్యాశ్వలాయనోక్తేరితిపుణ్యచంద్రః - కాత్యాయనః ॥ ద్వేబహూనిసిమిత్రానిజాయేరన్నేకవాసరేనైమిత్తికానికార్యాణిసిమిత్రోత్పత్యనుక్రమాత్ ॥ జాబాలః ॥ శ్రాద్ధంకృత్వాతుతస్త్రిన్యవపునశ్చాశ్రద్ధంసతద్దినే । నైమిత్తికంతుకర్తవ్యంసిమిత్రానుక్రమోదయమ్ ॥ కాలాదర్శే । నిత్యదార్శికయోశ్చేదకుంభంమాసికయోరపి । దార్శికస్యయుగాదేశ్యదార్శికాలభ్యయోగయోః ॥ దార్శికస్యచమన్వాదేస్సంపాతేశ్రాద్ధకర్తృణః ॥ ప్రసంగాదితరస్యాపిసిద్ధేరుత్తరమాచరేత్ ॥ అన్యదేవతాభేదేపవాదమాహసఏవ ॥ నిత్యస్యచోదకుంభస్యనిత్యమాసికయోరపిదర్శస్యచోదకుంభస్యదర్శమాసికయోరపినిత్యస్యచాభికస్యాపిదార్శికాభికయోరపియుగాద్యాభికయోజైవమన్వాద్యాభికయోస్తథా ॥ ప్రత్యాభికస్యచాలభ్యయోగేషువిహితస్యచసంపాతేదేవతాభేదాచ్చాశ్రద్ధయగ్నంసమాచరేత్ ॥ నిమిత్తానియత్రశ్చాత్రపూర్వానుష్ఠానకారణమ్ । పిత్రోస్తుపితృపూర్వత్వంసర్వత్రశ్రాద్ధక

ర్మణి॥మాధవీయేస్త్మృతినంగ్రహే॥ కావ్యతంత్రేణనిత్యస్యతంత్రంశ్రాద్ధస్య
సిద్ధ్యతి—అథశ్రాద్ధాంగతర్పణం-పారిజాతేష్పథీవంద్రోదయేవగర్గః॥పూ-
ర్వంతిలోదకంకృత్యావమాశ్రాద్ధంతుకారయేత్ । ప్రత్యజ్ఞేనభవేత్పూర్వంప-
రేహనితిలోదకమ్॥పక్షశ్రాద్ధేహిరణ్యేచఅనువ్రజ్యతిలోదకమ్ ॥ సచనిత్యతర్ప-
ణస్యాయంపరేహస్మృతగర్హః-సతుశ్రాద్ధాంగతర్పణమస్తీతివాచ్యం ॥ య-
స్తర్పయతితాన్విషః శ్రాద్ధంకృత్యాపరేహని । పితరస్తేనత్యస్యంతినచేతు-
ష్ఠంతివై భృశమితగర్హేణఫలనిందార్థవాదాభ్యామంగత్యేనోక్తేః - శ్రాద్ధప్ర-
క్రమాదావ్వికంబుహన్నానందీయేచ్ఛాభిక్రంప్రక్రవ్యే ॥ పరేద్యుశ్చాద్ధకృ-
న్మర్త్యోయానతర్పయతేపితౄణామ్ । తస్యతేపితరఃక్రుద్ధాశ్చపందత్వావ్రజం-
తిహి॥పితృశబ్దశ్చశ్రాద్ధేజ్యవర్గపరః-తేనతర్పణస్యసమమూర్తాశయాగవత్ప్ర-
స్తరప్రహరణవచ్ఛేదవతాపరిసారకృతాతేనాబ్ధికేదినేనిత్యం స్వపితౄ-
దితర్పణంకార్యమేవ- శ్రాద్ధాంగభూతస్యైవపరేద్యురుక్తేః - తదుక్తంప్ర-
త్యబ్రాంగంతిలందద్యాన్నిషిద్ధేపిపరేహని॥వగైకస్యపహాయేషామగ్యేషాం-
తువివర్జయేత్॥క్వచిద్విశేషమాహగర్గః॥ కృష్ణేభాద్రపదేమాసిశ్రాద్ధంప్రతి-
దినంభవేత్ । పితౄణాంప్రత్యహంకార్యంనిషిద్ధాహేపితర్పణమ్ ॥ తర్పణంతి-
లతర్పణంనిషిద్ధాహేపీత్యుక్తేః ॥ సకృన్తహలయేశ్వస్యాన్విదప్తకాస్తవంతపివ-
హి॥ అత్రసప్తమినిర్దేశాత్ అంగితాస్సుపైవ - తత్రజయాత్ జహుయాత్ -
మంద్రంపాత్రాయణీయాయామంద్రంపాత్రస్సననే ఇత్యాదివత్ - అస్యాప-
వాదోబృహన్నానందీయే ॥ వృద్ధిశ్రాద్ధేనపింద్రాంతఃప్రేతశ్రాద్ధేనమాసికే।
సంవత్సరవిమోకేచనకుర్యాత్తీలతర్పణమ్॥ తదయమర్థః- దర్శేవిప్రనిమంత్ర-
ణోత్తరంపాకారంధోత్తరంవాశ్రాద్ధప్రయోగస్యార్థత్యాత్ - బ్రహ్మయ-
జ్ఞోత్తరంనిత్యతర్పణంనైవశ్రాద్ధాంగతర్పణస్యతంత్రేణప్రసంగేనవాసిద్ధిః-త-
తిఃపూర్వంనైశ్వదేవోత్తరంవాబ్రహ్మయజ్ఞకరణేశ్రాద్ధాంగతర్పణంపుథ-
కాగర్హం-పిత్రోర్వాద్వికేతునిత్యతర్పణంతిలవర్జ్యంకార్యం ॥ నైవశ్రాద్ధదినే-
కుర్యాత్తీలైస్తుపితృతర్పణమ్ । శ్రాద్ధంకృత్యాపరాహేచతర్పణంతుతిలైస్తు-
హేతివచనాత్॥సప్తమ్యాంభానువారేచమాతాపిత్రోర్భృతేహని తిలైర్య-
స్తర్పణంకుర్యాత్సభవేత్పితృఘాతక ఇతిస్తృతిరత్నావశ్యాంవృద్ధమనూక్త-
శ్చ - అత్రనిత్యతిలతర్పణేతిలమాత్రనిషేధోనతుతర్పణస్యతిలైరిత్యస్యవైయ-
ర్థ్యావప్తేః-యత్తుకాతీయం॥ ఉపరాగేపితుశ్చాద్ధేపాతేనూయాంచసంక్ర-
మే । నిషిద్ధేపిహసర్వత్రతిలైస్తర్పణనూచరేదితితత్పరేద్యుశ్చాద్ధాంగతర్ప-

నిమిషయమితి కేచిత్ - శ్రాద్ధాశక్తస్య తత్ స్థానాపన్నతర్పణనిమిషయమితియు
 త్తం-సకృత్సహాయేపరేద్యస్తర్పణం-అష్టకాసుతుసప్తమ్యష్టమిశ్రాద్ధయో
 రంతతదైవవర్గద్యయస్య - అన్వష్టక్యేతుమాత్మవర్గస్యాపి తీర్థశ్రాద్ధేదర్శవత్ -
 మాఘాద్యాదిష్టకావదంతే - అపేకశ్రాద్ధసంపాతేతుయదితప్రసంగసి
 ద్ధిః-తదాతదీయమేవతర్పణం, తంత్రత్వేతుశ్రాద్ధసమసంఖ్యత్వేఆదావంతే
 వా- విషమసంఖ్యాయాంబహ్వసురోధృతి - తస్మాచ్ఛాస్త్రాంగతర్పణంసి
 ద్ధం-తద్విధిస్సంగమా || స్నాత్వాత్మీరంసమాగత్య ఉపవిశ్యకుశాసనేసంతర్ప
 యేత్పితౄణాం సర్వాస్తాత్వావప్రంచధారయేత్ || తర్పణోత్తరనిత్య
 స్నానంకృత్యేత్యర్థః || అపసవ్యంతతఃకృత్వాసవ్యంజాగ్వాచ్యభూతలేనామ
 గోత్రస్వధాకారైర్ద్వితీయాంతేన తర్పయేత్ || అత్రపస్వాదిరూపతోక్తా
 స్సృత్యర్థసారేవసురుద్రాదితిసుతాశ్రాద్ధార్థేతర్పయేత్పితౄణాం || తత్రబ
 హ్వోచానాందక్షిణేనైవ - అనాదేశేదక్షిణంప్రతయాదితిసూత్రాత్-అత్ర
 ప్రత్యంజలిమంత్రావృత్తిఃనిర్వాపవత్తత్సంధ్యాఋగ్వదానవచ్చద్రవ్యభేదాత్
 అవఘాతవేదిప్రోక్షణాదాతుద్రవ్యైకత్వాన్నమంత్రావృత్తిః కేచిత్తుపరివ్యా
 ణమంత్రపత్రియమాణానువాదిత్యేనకరణత్వాభావాత్సకృదిచ్ఛంతి-తన్న-
 తత్రాపూపద్రవ్యైక్యాత్పరవీరసీతికరణీ భూతమంత్రాంతరసత్వాదన్యతరే
 ణవ్యవధానావ్యత్యేభయోః కారణత్వాయోగాత్-కర్తృభేదేనవికల్పయో
 గాచ్చక్రియమాణానువాదిత్యం నత్వత్రతథేతిబాధాయనాదివచనాత్కరణ
 త్వమేవ-తేనావృత్తిరేషయుక్తా-ఏవంనిత్యేపి-యతుసంగ్రహేనామ్నాపతం
 తి||పిత్రోక్షయాపేసంపాత్తీయఃకుర్యాన్నిత్యతర్పణమ్ | ఆసురంతద్భవే
 శ్చాస్త్రీధంత్రోయంరుధిరంభవేత్ || సర్వదాతర్పణంకుర్యాద్భృహ్మయజ్ఞపుర
 స్సరమ్|మృతాహేనైవకర్తవ్యంకృతంచేన్నిష్ఫలంభవేత్ || తత్సమూలత్వేనతి
 ఫలనిమిషయం - యచ్చపతంతికపిలః|| మన్వాదిషయగాద్యానుదర్శనంక్రమణే
 షుచ | పార్థమాస్యాంవ్యతీపాతేదద్యాతుర్వంశిలోదకమ్ || అర్థోదయేగ
 జచ్ఛాయేషష్ఠీషుచమహాలయే | భరణ్యాంచమఘాశ్రాద్ధే తదంతతర్పణంవి
 దుః || శౌనకః || మాతాపిత్రోర్మృతాహేచపరేహనితిలోదకమ్ | కారుణ్య
 శ్రాద్ధవిషయేనద్యోదద్యాత్రిలోదకమ్ || ఏతస్మిన్మూలం— అథతితర్పణని
 మేధః- గార్గ్యః || భానాభామేత్రయోదశ్యాంసందాభృగుమఘామవ | పిండ
 దానమృదాస్నానంసకుర్యాత్రితర్పణమ్ || స్సృత్యర్థసారే || వివాహవ్రత
 యాదానువర్తమర్థంతదర్శకమ్ || అర్థంతదేవ || పృథ్వాసత్యాంజతస్మాసినేత్యా

హు స్త్రీలతర్పణమ్ ॥ హేమాద్రావరీచిః ॥ సప్తమ్యాంరవివారేచగృహేజన్మ
దినేతథా । నిశాసంధ్యాసుపుత్రార్ధీనకుర్యాత్త్రీలతర్పణమ్ ॥ యత్తుసంగ్రహే ॥
సందాయాంభార్గవదిసే కృత్తికాసుమఘాసుచ । భరణ్యాంభానువారేచగజ
చ్ఛాయాహ్వయేతథా ॥ అయనస్వీతయేచైవమేనాద్విషయముగాదిషు । పిండ
దానంమృదాస్నానంసకుర్యాత్త్రీలతర్పణమితత్త్వంత్యం ॥ పానీయమప్యత్రతి
త్రైవిమిశ్రందద్యాత్తితృభ్యఃప్రయతోషనువ్యక్తత్యాదివిరోధాత్ - అత్రాప
వాదఃపృథ్వీచంద్రోదయే ॥ తీర్థేతివిశేషేచగయాయాంప్రేతపక్షకే । నిషిద్ధే
పిచినేకుర్యాత్తర్పణంతిలమిశ్రితమ్ ॥ స్తృత్యర్థసారేషి ॥ తిథీతీర్థవిశేషేషుకా
ర్యంప్రేతేచసర్వదేవితగోభిలః ॥ తిలాభావేనిషిద్ధాహేనువర్గరజతాస్త్వతమ్ ।
తదభావేనిషించేత్తుదర్శనంతేణవాపునః ॥ పతితస్యతిలోదకంవక్ష్యామః—
అభవృద్ధిశ్రాద్ధం - తస్మిన్మిత్రంపృథ్వీచంద్రోదయేచాప్రేషే ॥ జన్మస్యథోప
నయనేవివాహేపుత్రకస్యచ । పితౄన్నాందీముఖాన్నామతర్పయేద్విధిపూ
ర్వకమ్ ॥ దేవప్రతేషుచాధానయజ్ఞపుంసవనేషుచ । సవాన్నభోజనేన్నానే
డిఃథాయాఃప్రథమార్తవే ॥ దేవారామతటాకాదిప్రతిష్ఠాసూత్యవేషుచ । రా
జాభిషేకేచాలాన్నభోజనే వృద్ధిసంజ్ఞకాః ॥ వసస్థాద్యాశ్రమంగచ్ఛక్తపూ
ర్వేద్యుస్సద్యుపవవా । పితౄన్నాన్వర్వోక్తవిధినాతర్పయేత్కర్తృసిద్ధయే ॥ విష్ణు
పురాణే ॥ యజ్ఞోద్వాహప్రతిష్ఠాసుమేఖలాబంధమాత్మయోః । పుత్రజన్మవృ
షోత్సగ్గేపృద్ధిశ్రాద్ధంసమాచరేత్ ॥ తత్రైవ ॥ నామకర్తృణామాలానాంచాడా
కర్తాదికేతథేత్యక్తేర్షుక్రీమాన్నప్రాశనయోత్న శ్రాద్ధమితిమైథిలాః -
పూర్వోక్తవిరోధాత్ - నానిష్ఠేతివిరోధాత్ ॥ సుఖోత్పత్తౌతథాశ్రాద్ధే
అన్నప్రాశనకేతథేతిరాజమార్తండాచ్చ-యత్తుఛందోగపరిశిష్టం ॥ సూర్యేం
దోవ్యఃకర్తృణయేచతయోశ్రాద్ధం సవిద్యతేఇతితత్త్రేషామేవేతికల్పతరుః - బ
హ్వోచకారికాయాం ॥ స్యాదాభ్యుదయకంశ్రాద్ధంపృద్ధిపూర్తేషకర్తృసు ।
పుంసస్యవనసీమంతచాలోపనయనేష్విహ ॥ వివాహేచాసలాధేయప్రభృతి
శ్రాతకర్తృణాఇదంశ్రాద్ధంప్రకుర్వంతిద్విజావృద్ధినిమిత్తకమ్ ॥ అన్యైష్టోడశసం
స్కారశ్రావణ్యాదిప్రవీణ్యతే । వాప్యాద్యుద్వాహనాదాతుకుర్యుః పూర్తని
మిత్తకమ్ ॥ బోపదేవకాలాదర్శా ॥ సీమంతప్రవచాలనామకరణాన్నప్రాశనో
పాయనస్నానాధానవివాహయజ్ఞతనయోష్టత్రిప్రతిష్ఠాసుచ । పుంసూత్యా
వసథప్రవేశనసుతాద్యాన్యావలోకాశ్రమస్వీకారక్షితిపాభిషేకదయితా
ద్యర్తౌచనాందీముఖమ్ ॥ యత్తుకామగేనా ॥ జలాశయప్రతిష్ఠాయాంవృషో

త్సర్వాదికర్తృసుః । వత్సరాభ్యంతరేపితోర్వ్యవసౌత్సర్గకర్తృణః ॥ వృద్ధిశ్రాద్ధం
 సకుర్వీతతదస్యత్రసమాచరేదితి ॥ తత్రజలాశయేవృద్ధిశ్రాద్ధస్యసేవోనతుక
 ర్మాంగస్యేతికచిత్ - అస్యేత్వస్యైర్ములతామాహుః - శ్రాద్ధకొముద్యం
 నిర్ణయామృతేచమాత్యే ॥ అన్నప్రాశేచసీమంతే ఫుతోత్పత్తినిమిత్తకే ।
 పుంసవేచనిషేకేచనవేషేషసవేశనే ॥ దేవవృక్షజలాదీనాంప్రప్తాయాంవి
 శేషతః ॥ తీర్థయాత్రాపుష్పగ్రేవృద్ధిశ్రాద్ధంప్రకీర్తితమ్ ॥ ఇదంచావశ్యకం ॥
 వృద్ధానతర్హితాయేవైపితోగృహమేధిభిః ॥ తద్ధీనమఫలంజ్ఞేయమాసురోవిధి
 రేవసంభిషాతాతపోక్తేః - అత్రశ్రాద్ధత్రయంసపివాహ ॥ మాతృశ్రాద్ధంతు
 పూర్వంసౌభృతిత్యాణాంతదనంతరమ్ । తతోమాతామహానాంచవృద్ధాశ్రా
 ద్ధత్రయంస్మృతమ్ ॥ తతాగ్రలమాహపృథ్వీచంద్రోదయేగార్గ్యః ॥ మాతృ
 శ్రాద్ధంతుపూర్వేద్యుకర్తృహనితుమైత్యుక్తమ్ । మాతామహంచోత్తరేద్యు
 ర్వృద్ధాశ్రాద్ధత్రయంస్మృతమ్ ॥ అత్రాశ్రయశక్తాసపివః సృగ్ధీసేవ్యశక్తశ్చై
 దేకస్త్రినుపర్వవాసరే । శ్రాద్ధత్రయంప్రక్ష్యేత్వవైశ్వదేవంతుతాంతికమితి -
 వృద్ధమనురపి ॥ అలాభేఽన్నకాలానాంనాందీశ్రాద్ధత్రయంబుధః । పూర్వేద్యు
 రైవసకుర్వీతపూర్వాష్టామాతృపూర్వకమ్ ॥ అత్రమహాత్మపూర్వేద్యుస్త
 దహరభేషితి గృహ్యసరిష్టాద్యవస్థాజ్ఞేయా - తచ్చప్రాతరేవ ॥
 పార్వణంచాపరాష్టాతు ప్రాతర్వృద్ధి నిమిత్తకమితిశాతాతపోక్తేః -
 అత్రప్రాతశ్శబ్దఃసార్థప్రచూరపరః ॥ ప్రహరోశ్యర్థసంయుక్తఃప్రాతరి
 త్యభిధీయతఇతిగార్హ్యోక్తేరితిపృథ్వీచంద్రః-ఇదంచపుత్రజన్మాతిరిక్తవిషయం -
 తదాహఃత్రిః ॥ పూర్వాష్టావైశ్వదేవేద్యుర్ధ్వీనాజన్మసీమిత్తకమ్ । పుత్రజన్మని
 కుర్వీతశ్రాద్ధంతాతాగ్రలికంబుధఇతి - ఏతదనియతనిమిత్తపరమ్ ॥ నియతేషు
 నిమిత్తేషుప్రాతర్వృద్ధినిమిత్తకమ్ । తేషామనియతేషేషుతదానంతర్యమివ
 తఇతితాగాఢీస్మృతేః - ఆధానాంగంనాందీశ్రాద్ధంత్యపరాష్టాపివ ॥ ఆమృతా
 ద్ధంతుపూర్వాష్టాసిద్ధాన్నేనతుమధ్యతః ॥ పార్వణంచాపరాష్టాతువృద్ధిశ్రా
 ద్ధంతథాగ్నికమితినిర్ణయామృతేగాలవోక్తేః ॥ నాందీముఖాహ్వయప్రాత
 రాద్ధికంత్యపరాష్టాతఇతిఃస్మృతేశ్చ - ఇదంచమాతృపితృమాతామహాదిక్
 మేణనవదైవత్యంకార్యం త్రమాతామహాస్సపత్నీకాః వృద్ధప్రమాతామహ
 ప్రమాతామహమాతా మహానాంసపత్నీకానామితి సృథ్వీచంద్రోదయేగా
 రుడేగద్యూపేణపాతాత్ - హేమాద్రాశంఖః ॥ నాందీముఖేనత్యవసూసం
 కీర్త్యవైశ్వదేవికే ॥ వృద్ధపరాశరః ॥ నాందీముఖేభ్యోదేవేభ్యఃప్రదక్షిణతుశ్రా

౩౯౮ నిర్ణయసింహా, తృతీయపరిచ్ఛేదే, శ్రాద్ధనిర్ణయః.

సనమ్ పితృభ్యస్తన్తుభేభ్యశ్చప్రదక్షిణమితేన్మృతిః - యత్తువృద్ధవసీష్ఠః॥ నాఠ
 దీముఖేవివాహేచప్రసితామహాపూర్వకమ్ । నామసంకీర్తయేద్విద్యానస్యత్ర
 పితృపూర్వకమ్॥ యచ్చప్రృత్యర్థసారే ॥ వృద్ధముఖ్యాస్తుపితరోవృద్ధిత్రాడేష
 భుంజతఇతి - యచ్చగారుడే-వృత్కృమప్రతిపాదనంతచ్చశాఖాంతరవిష
 యం- పితృభ్యఃపితామహేభ్యః ప్రసితామహేభ్యఃఇతిబహువచపరిశిష్టేకా
 త్యాయనేనచానులోమ్యామ్నానాత్ - పృథ్వీచంద్రోదయేప్యేవం-యత్తుకే
 చిద్వృద్ధిపదంపితృదిషుప్రయుంజతే-తన్న॥ అనస్తద్వృద్ధశబ్దానామరూపా
 నామగోత్రితామ్ । అనామ్నామతిలాద్యైశ్చనాందీత్రాద్ధంతుసవ్యవదితిపృథ్వీ
 చంద్రోదయేసంగహితైః సచనిషేధాదేవవిధిః కల్పత్రయఇతివాచ్యం-ప్రో
 వ్తపదీత్రాడేప్రసితామహాత్పురేషాం వృద్ధపితృదీనాం దేవతాత్వాన్నాందీ
 త్రాద్ధత్వసామ్యేనేహపితత్వానిషేధాత్ - గోత్రనామాదినిషేధస్తు॥ శు
 భార్థీప్రథమాంతేనవృద్ధాసంకల్పమాచరేదిత్యుపక్రమ్యానస్తద్వృద్ధశబ్దానా
 మిత్యుక్తైః-సంకల్పశ్రాద్ధపరః-సపింధకేతుసర్వంభవతీతిప్రయోగపారిజాతః॥
 గోత్రనామభిరామంత్యైపితృభ్యోర్ఘ్యం ప్రదాపయేదితిఘండోగపరిశిష్టేత
 ద్విధానాత్-యత్తుబ్రాహ్మే । పితాపితామహాచైవతదైవప్రసితామహః ।
 త్రయోహ్యశ్రుముఖాహ్యేతేపితరఃపరికీర్తితాః॥ తేభ్యఃపూర్వతరాయేచప్ర
 జావంతస్సుఖేధితాః । తేతునాన్దీముఖానాన్దీసమృద్ధిరితికథ్యతఇతియచ్చమార్గ
 జ్ఞేయపురాణే । యేస్యఃపితామహాదూర్ధ్వం తేతునాన్దీముఖాఃస్త్వతాఇతితజ్జీ
 వత్పితృప్రీతికకర్తృకవృద్ధిత్రాద్ధవిషయం తేనతస్యేదమావశ్యకంయత్తువిష్ణుః॥
 పితరిపితామహేప్రసితామహేచజీవతినైవ కుర్యాదితితద్దత్వాదివిషయమితిక
 ల్పతరుః-మదనపారిజాతేప్యేవం-హేమాదిస్తు॥ నాన్దీముఖానాంశ్రాద్ధంతుక
 న్యారాశిగతేరథాపార్శ్వమాస్యాంతుకర్తవ్యంవరాహవచనంయథేతిపోష్టప
 దీత్రార్ద్రైకవాక్యత్వాత్ - తత్తైవపూర్వేషాందేవతాత్వమిత్యాహ - ఆ
 త్రసత్యవసువిశ్వేదేవానిత్యుక్తంపాగ్విత్ - యత్తుశాతాతపః॥ మాతుత్రా
 ధంతుముగ్మైస్సాగ్నిదదైవం పాగ్మిత్యైః పృథగితితద్భిన్నప్రయోగమాత్మ
 శ్రాద్ధపరం - యచ్చమారుండేయపురాణే॥ విశ్వేదేవవిహీనంతుకేచిదిచ్చం
 తిమానవాఇతితద్భిన్నప్రయోగమాత్మ శ్రాద్ధభిన్నత్రాద్ధద్యయే విశ్వేదేవవిక
 ల్పార్థం - ప్రయోగైశ్శేతుదేవనియమితిహేమాదిః । ఏతచ్చమాతృపూజా
 పూర్వకంకార్యం ॥ అగ్నిత్యామౌత్యయాగంతుయశ్శ్రాద్ధంపరివేశయేత్ ।
 తస్యక్రోధతమావిష్టాహేనామిచ్చంతిమాతరఇతిశాతాతపఃక్రైః-కౌర్వేపి॥

పుష్పేర్థాపైస్సనైవద్యైర్గంధాద్యైర్బుద్ధునఃకైరపి । పూజయిత్వామాతృగ
ణంకుర్యాచ్చాద్ధ్రత్రయంబుధ ఇతిఛందోగపరిశిష్టే ॥ కర్మాదిషుతుసర్వేషు
మాతరస్స గణాధిపాః । పూజనీయాః సయత్నైనపూజితాః పూజయంతి
తాః ॥ ప్రతిమానుచశుద్ధాసులిఖితావాపటాదిషుః । అపివాత్సలపుంజేషునైవ
ద్యైశ్చపుంభగ్విధైః ॥ కుడ్యలక్ష్మణంవసోద్ధారాంసప్రధారాంఘృతేనతు । కార
యేత్పంచధారాంవానాతిసీచాంసచోచ్చితామ్ ॥ ఆయుష్యాణిచశాంత్య
ర్థంజప్తావత్రసమాహితః । వడ్భ్యఃపితృభ్యస్తదనుశ్రాద్ధదానముపక్రమేత్ ॥
అత్రసర్వేష్యతిగ్రహణాద్గ్రహయజ్జతద్వికారేష్వపినిత్యంశ్రాద్ధం ॥ నాన్యా
తుపిత్యాన్ శ్రాద్ధేకర్మకించిత్యమాచరేదితిశాతాతపోక్షేచ - ఇయంచవసో
ద్ధారాతచ్చాఖీయానాంనియతాన్యేషాంత్యనియతా - ఒహవల్పంవాన్యగృ
హ్యాక్రమిత్వ కేకరణేత్వఘృదయః ॥ యన్నామ్నాతంస్వశాఖాయమి
త్వ కేక - ఆయుష్యాణిఆనోభద్రాగిత్యాదీని - వడ్భ్యఇతిమాత్రాదిక్రికోపరి
తుణమితి పృథ్వీచంద్రోదయః ఛందోగానాంపట్దైవత్యమన్యేషాంసవదైవ
త్యమిత్యాశార్కః - మమతుమతంకోకిలమతానుసారిణాంమాతృమాతామ
హాప్రమాతామహాఇతిమాత్రాన హైవమాతామహాశ్రాద్ధకరణాత్ - తద్వి
షయమిదంవడ్భ్యఇతిమాతరస్తత్రైవోక్తాః ॥ గౌరీపద్మాశచీమేధాసావిత్రి
విజయాజయా । దేవసేనాస్వధాస్వాహమాతరోలోకమాతరః ॥ ఇతినర్వచి
శేషణం - తేనచతుర్దశత్యం ॥ యదామేడ శేతిపాఠస్తదాదేవతాంతరంచంది
కాయంచతుర్వింశతిమితేత్వన్యాఉక్తాః ॥ జిహ్రః పూజ్యాఃపితృః పతేతిస్రో
మాతామహేతథా । ఇత్యేతామాతరప్రోక్తాఃపితుర్మాతుస్ససాప్తమితి
సాంజీవనేప్రత్యక్షపూజనమ్ - వృతానాంత్యక్షతపుంజేష్వితీహేమాద్విబ్రా
హ్మణ్యోద్యాస్తథాసప్రదుర్గాక్షేత్రగణాధిపాన్ ॥ వృద్ధ్యాదాపూజయిత్వా
తుపశ్చిన్నాందిముఖాన్పితౄన్ ॥ మాతృపూర్వాన్పితౄన్నుజ్యతతోమా
తామహంసపి । మాతామహీస్తతః కేచిద్యగ్భాభోజ్యాద్విజాతయఇతి-అత్ర
ద్వాదశదైవతస్యదేశాచారాద్వ్యవస్థా - బ్రాహ్మణ్యోద్యాః ॥ బ్రాహ్మీమా
హేశ్వరీచైవకౌమారీవైష్ణవీతథా । వారాహీచతథేంద్రాణీచాముండాన్న
ప్రమాతరఇత్యపరారౌఢక్తాఃఅత్రచౌలాదీనాంయాగసంస్కృతంత్రతోక్తాః
దోగపరిశిష్టే ॥ గణశఃక్రియమాణానాంమాతృభ్యఃపూజనంసక్యత్ । సక్యనే
వభవేచ్ఛాద్ధమాదానపుథగాదిషు ॥ మాతృభ్యఇతివత్త్యర్థేచతుర్ద్విగణశఃపి
కానేక పుత్రాణాంసంసాగరేష్వేకాదినే ఏకదేశకాలకత్తైకాక్షాదిత్యర్థః

తథా॥ అసకృద్ద్యానికర్తాణిక్రియేరన్యైర్నకారిభిః । ప్రతిప్రయోగంనైవస్య
 ర్నాతరస్సగణాధిపాః ॥ కర్తృవృత్తావపికుత్రశ్రాద్ధకార్యంక్వదనేత్యుక్తంత
 త్రైవ ॥ ఆధానేహూమయోశ్చైవవైశ్వదేవేతదైవచ । బలికర్తృణామర్చన
 భూర్భూమీతదైవచ॥నవయజ్ఞేచయజ్ఞజ్ఞావదరత్వేవంమనీషిణః । ఏకమేవభ
 వేచ్ఛార్ధమీతేషుసప్తకృత్క ॥ ఏతేషుప్రతిప్రయోగంనావర్తతేకింత్యాదా
 ఏతద్భిన్నేసోమయాగాదాప్రతిప్రయోగమావర్తతేఏవశ్రాద్ధమిత్యర్థః - క్వ
 చిదాదావపిషేధనూహసఏవ ॥ నాష్టకానుభవేచ్ఛార్ధం సశ్రాద్ధేశ్రాద్ధ
 మివ్యతే । ససోమ్యంతీజాతకర్తృప్రోషితాగతకర్తృసు ॥ వివాహాదికకర్తృగణో
 యుక్తోగర్భాధానంశుశ్రుమోయస్యచాంతే । వివాహాదావేకమేవాత్రకు
 ర్యాచ్ఛార్ధంనాదాకర్తృణః కర్తృణస్సాగ్యతే ॥ సోమ్యంత్యా ఆసన్నప్రసవా
 యఃసోమ్యంతీమభ్యుత్యేత్యుక్తంకర్తృకాత్యాయనోక్తస్య - శ్రాద్ధస్యపా
 కస్యపాగ్రాన్యాత్తస్యచజాత శ్రాద్ధేనదద్యాత్తుపకాన్వన్నం బ్రాహ్మణేష్వపీ
 తినిషేధాన్నజాతకర్తృణాందీశ్రాద్ధమిత్యాశార్కః - ఆనూస్నేనవాకార్య
 మిత్యపితేనైవోక్తం - గౌడాన్సు-జాతకర్తృణ్యేవనిషేధఃపుత్రజన్మనిమిత్రకంతు
 కార్యమేవ - జన్మస్యసోపనయనేఇత్యుక్తేః ॥ నైమిత్తికమధోవత్యేశ్రాద్ధమ
 భ్యుదయాత్మకమ్ । పుత్రజన్మనితత్కార్యం జాతకర్తృసమంసరైరితిమార్గం
 డేయపురాణాచ్చేత్యాహుః - హరిలతాయాంశ్రాద్ధవివేకేనైవం-ఏతేనజా
 తకర్తృణికాలాంతరే శ్రాద్ధనిషేధోనపుత్రజన్మదినే ఇతివాచస్పతిమతంపరా
 స్తం-అత్రనిషేకకాలేఇతివచనాన్గర్భాధానేసనిషేధః ॥ నిషేకకాలేసోమే
 చసీమంతోన్నయనేతథా । జ్ఞేయంపుంసవశశ్రాద్ధంకర్తృంగంవిధివత్పుత్ర
 మితిపారస్కరః- ప్రోషితేతి ప్రోమ్యేత్యగృహనుపతిప్రతేపుత్రందృష్ట్యాప
 తీతివిహితంకర్తృ వివాహాదిగర్భాధానాంతోయోగృహప్రవేశచతుర్థీకర్తృ
 దికర్తృసమూహాడక్తఃసూత్రకారేణ తతాప్రిసరికర్తృనేత్యర్థః-అన్యేషిహ
 లాభియోగాదయోపవాదవిషయాస్తత్రైవజ్ఞేయాః - అప్రచారాన్నోచ్యం
 తే - అత్రాధికారిణఃవిష్ణుపురాణే ॥ జాతస్యజాతకర్తృదిక్రియాకాండమశే
 షతః॥పితాపుత్రస్యకుర్వీతశార్దూలచాభ్యుదయాత్మకమ్ ॥ అత్రకేచిత్-జీవత్పి
 తుస్సాగ్నేరేవవృత్తశ్రాద్ధేధికారః-నతునిరగ్నేః॥ నజీవత్పితృకమర్చ్యాచ్ఛార్ధ
 మగ్నిమృతేద్విజః । యేభ్యఏవపితాదద్యాత్తేభ్యఃకుర్వీతసాగ్నికః॥పితామహే
 ప్యేవమేవకుర్యాజీవతిసాగ్నికః । సాగ్నికోపిసకుర్వీతజీవతిప్రతితామహేఇ
 తిచంద్రికాయాంసుమంతూక్తైరిత్యాహుః - ప్రయోగపారిజాతేష్యనాహి

తాగ్నిర్మకుర్యాదితీదంవ్యాఖ్యాతం- తన్ను || అనగ్నికోపికుర్వీతజన్మాదావృద్ధి
కర్మణి | యేభ్యఏవపితాదద్యాత్రానేవోద్దిశ్యతర్పయేదితిహారీతోక్తేః సామం
తవంతువృద్ధిత్రాధభిన్నశ్రాద్ధపరమిత్వ్యక్తంమదనరత్న - శ్రాద్ధపదంపిండపితృ
యజ్ఞపరమితిపృథ్వీ చంద్రోదయః - నిర్ణయాప్యతేతు హారీతీయే ౨ నాగ్నికో
నాహితాగ్నిరభిషేతః పూర్వవచనేతు సాగ్నిశ్చగ్రతాగ్నిః స్వార్తాగ్నిశ్చ
చ్యతే - తేనోభయాగ్నిహీనస్యనేత్యక్తం- తన్ను- పూర్వోక్తదిశాగతిసంభ
వేనగ్నిపదస్యస్వార్తాగ్నిపరత్వేమానాభావాత్ - వత్సమాణనిత్యానిత్యసం
యోగవిరోధాత్ || పితరోజనకస్యేజ్యాయావద్వ్యక్తిమనాహితమ్ | సమా
హితవ్రతః పశ్చాత్సాన్వితపితామహానితి పృథ్వీచంద్రోదయేయమవచో
విరోధాచ్చ - అపరాచే-పినమావర్తనే బ్రహ్మచారీస్వయమేవనాందీశ్రా
ద్ధంకుర్యాదిత్యాహుః - అతఃపూర్వమేవసాధు - బోపదేవోఽప్యేవమాహ-
యత్తుమతంజీవత్పితృపుత్రనామకర్తృదానవృద్ధిత్రాద్ధం- హారీతీయే జన్మాదా
విత్యాదిశబ్దేనతత్ప్రావపి || ఉద్వాహేపుత్రజననే పిత్రేష్ట్యాంసౌమికే
మఖే | తీర్థబ్రాహ్మణఆయాతేషడైతేజీవతః పితురితిమైత్రపరిశిష్టేఉద్వాహ
ఏవతస్యోపసంహారాత్ - ఏవంయత్రతుసంస్కారాదిపదంతదవ్యుద్వాహాది
పరమేవేతి- తన్ను - ఉద్వాహపదస్యప్రవివాహపరత్వస్యాపిసంభవాత్ - పు
త్రవివాహపరత్వేమానాభావాత్ || నామకర్మణిబాలానాం చూడాకర్తృది
కేతథేత్యాదిభిర్నిత్యశ్రాద్ధస్యచాలాద్యంగత్వాన గతానిత్యానిత్యసంయోగవి
రోధాచ్చ- అతోజన్మాదావితీసర్వసంస్కారసంగ్రహః - తథాకాత్యాయ
నః|| స్వపితృభ్యఃపితాదద్యాత్సుతసంస్కారకర్తృసు | పిండానోద్వాహనాత్తే
షాంతస్యాభావేతుతత్రమాత్ - సుతానాంచాలాదిసంస్కారేషుపితృస్వ
పితృభ్యఃపిండాశ్రాద్ధం- పిండదోంశహరత్వైషామితిదర్శనాత్ - ఓద్వహ
నాద్వివాహపర్యంతందద్యాత్ - వివాహశ్చవ్రథమః || నాందీశ్రాద్ధంపితాకు
ర్యాదాద్యేపాణిగ్రహేబుధః | అతఃఉర్ధ్వంప్రకుర్వీత స్వయమేవతునాందిక
మితిస్తుతేః- తస్యపితురభావేతత్రమాత్ || అసంస్కృతాస్తుసంస్కార్యా
భాతృభిఃపూర్వసంస్కృతైరితియః కర్తృక్రమః తేనకమేణ జేష్ఠభాగ్రతాది
ర్వద్యాదితిచంద్రికాదయః - హేమాదిస్తుతస్యపితురభావేయః పితృవ్యమాతు
లాదిఃసంస్కార్యాత్సతత్రమాత్సంస్కార్య పితృక్రమాద్దద్యాన్నతుస్వపితృ
భ్యగతివ్యాచఖ్యా - సమావర్తనస్యాపివివాహప్రాచీనసుతసంస్కారత్వా
త్పితృవనాందీశ్రాద్ధంకుర్యాత్ - తదభావేజ్యేష్ఠభాగ్రతాదిభిఃతదభావేస్వయ

మేవకుర్యాత్ - ఉపసయనేనకర్మాధికారస్వజాతత్వాత్ - ఏవమాద్యవివా
హేపీతిసృష్టిచంద్రోదయచంద్రికాదయః - మదనరత్నైశ్శేవం- యదాతుపి
తరిసన్న్యస్తేప్రోషితే పతితేవాధర్మార్థం తత్పుత్రమస్య సుంసుక-ర్యాతదా
సంసార్యపితుఃపిత్రాదిభ్యోదద్యాత్ ॥ పితరోఽనకస్యేజ్యాయావద్వ్రతమ
నాహితమ్ | సమాహితవ్రతఃపశ్చత్సాన్వస్యజేతపితౄతావహానితీపృథ్వీచంద్రోద
యేయమోక్తేః- జీవత్పితృకస్యవిశేషమాచూకాత్యాయనః ॥ వృద్ధాతీర్దేవస
న్న్యస్తేతాతేచపతితేనతి | యేభ్యఏవపితౄదద్యాత్తేభ్యోదద్యాత్సేవ్యాయంసు
తఇతి- యచ్చబహ్వృచపరిశిష్టే- జీవత్పితౄసుతసంసారేషుమాతృమాతా
మహాయోకుర్యాత్ - తస్మాంజీవత్యాంమాతామహస్యైవేతిత తచ్చాఖీయా
నామేవేతిదిక్ - స్మృతితల్వాదిగౌడగ్రంథేషుతుజీవన్మాతృకఃపితౄమహాదిభ్యో
వృద్ధాదద్యాత్ - జీవంతమపిదద్యాద్వాప్సేతాయాన్వృతకేద్విజల్లికాత్యా
యనోక్తేః॥ జీవేతస్మిన్సుతాఃకుర్యుఃపితౄమహ్యగమౌవతు | తస్మాంచైవతు
జీవత్యాంతస్యాశ్చచ్ఛేతినిశ్చయఇతిహాంతోక్తేచ్ఛేత్కృతం- తస్మిన్సృరరిదాక్షి
ణాత్యానుపూర్వోక్తసపిండికరణాదివిషయత్వాత్ - జీవేత్తుయదివర్గాద్య
స్తంవర్గంతుపరిత్యజేదితి వచనాత్తద్వర్గస్యలోపవివేత్యావహుః - యత్తుచంద్రి
కాయాంపారసగ్రంథః ॥ నిషేకకాలేసోమేచసీమంతోన్నయనేతథా | జ్ఞేయం
పునవనేశ్రాద్ధంకర్మాంగంవృద్ధివచ్చతదితి- తతశ్శర్భాధానాదొకర్మాంగం-
జాతకర్మాదాపుక్రంతువృద్ధిశ్రాద్ధంపుభగేవవిధిపద్ధత్యైః- గౌడనిబంధేమా
త్యే ॥ అన్నపాశేచసీమంతేపుత్రోత్పత్తినిమిత్తకే ॥ పుంసవేచనిషేకేచన
వవేత్కప్రవేశనే ॥ వేదవ్రతజలాదీనాంప్రతిష్ఠాయాంతధైవచ | తీర్థయాత్రా
వృషోత్సరేవృద్ధిశ్రాద్ధంప్రకీర్తితమ్ ॥ అత్రభూతనిమిత్తానాంవృద్ధిత్వం- భావి
నిమిత్తానామంగత్వం - వృద్ధిశబ్దస్తద్ధర్మాదిదేశార్థభృతిగౌడాః - అన్యేతునిషే
కాదొకర్మాంగవృద్ధిశ్రాద్ధయోగముచ్చయమామః - నాందీశ్రాద్ధసంజ్ఞా
తూభయానుగతా- అథేతికర్తవ్యతా - పృథ్వీచంద్రోదయేవృద్ధపరాశరః॥
మాలత్యాశ్శతపత్రావామగ్లికాకుబ్జయోరపి | కేతక్యాఃపాటలాయావాదే
యామాలానలోహితాః ॥ శ్రాద్ధేమాలానిషేధస్యామపవాదః- తథా ॥
సువేషభూషణైస్త్రసాలంకారైస్తథానరైః | కుంకుమాద్యసులిప్తాంగైర్భా
వ్యంతుబ్రాహ్మణైస్సహ ॥ ప్రాయోపిస్యస్తథా భూతాగీతసృత్యాదిహర్షి
తాః॥ హేమాద్రావిహ్యంకే ॥ కుశస్థానేచదూర్వాస్సుర్మంగళస్యాభివృద్ధ
యే॥ కుశాలపితృకం- థందోగపరిశిష్టే ॥ ప్రాతరామంత్రితాన్వితప్రాస్య

గ్నానుభయతస్తథా॥ ఉభయతఃదైవేపిత్యేచ - వైశ్వదేవేద్వావిప్రాపిత్రా
 దీనామేకైకస్యద్వాద్వావితివంశతిఃత్రికేవాద్వావిత్యష్టావిప్రాః- అత్రవిప్రా
 లాభేస్త్రయోపిభూజ్యా ఇత్యాహశార్కే- వృద్ధవస్తిష్ఠః॥ మాతృత్రాధ్యేషువి
 ప్రాణామలాభేపూజయేదపి॥ పతిపుత్రాన్వితాభవ్యాయోపితోష్టాకులోద్భ
 వాః॥ మాతృత్రికేచతస్రమ్నాతామహీత్రికేదేత్యష్టావితిహేమాదుః- అత్ర
 పిత్యేప్రాజ్ఞుఖావిప్రాఃపాద్యేపిత్యేచతురశ్రంమండలమితిజయంతః- హే
 మాద్రాబ్రాహ్మే॥ విప్రాస్పృహక్షణావ రంప్రాజ్ఞుఖానుపవేశయేత్॥ శం
 దోగపరిశిష్టే॥ గోత్రనామభిరామంత్యపితృభ్యోర్ఘ్నంప్రదాపయేత్॥ నా
 త్రాపసవ్యకరణంనపిత్యంతీర్థమిష్యతే॥ శ్యేష్ఠో త్రరకరాన్యగ్నాను-రాగ్రా
 గ్రపవిత్రకాః॥ కృత్యాన్ఘ్నంసంప్రదాతవ్యంవైకైకస్యాత్రదియతే॥ పిత్రా
 దేర్ద్వాద్వావిప్రాతయోర్ధక్షణ హస్తాసంయోజ్యప్రథమో పవేశితప్రకరో
 పరితంతేణద్వయోరఘ్నంసద్యాదిత్యర్థః- బహ్వృచకారికాయాంతు॥ దత్తా
 ఘ్నాదేకదేకస్యాదఘ్నం దానంప్రతిద్విజమ్॥ అవృత్తిరపిమంత్రస్యప్రతిప్రా
 ప్త్యాణమిష్యతే॥ ప్రతిద్విజంపుథకు-ర్యాన్నివీత్యర్థానుమంత్రణమిత్యక్తం॥
 మధుమద్వితియస్తత్ర త్రిజ్జపాశితమిచ్చతామ్॥ గాయత్ర్యానంతరంస్తోత్రం
 మధుమంత్రవివర్జితమ్॥ సచాక్షంస్తుజపేదత్రకదాచిత్పితృసూతకమ్॥ తథా॥
 సంపన్నమితత్ప్రప్రాః స్తప్రశస్తస్థానేవిధీయతే॥ సుసంపన్నమితి ప్రోక్తేశేషమ
 న్ననివేదయేత్॥ అక్షయ్యోదకదానంచఅర్ఘ్యదానవదిష్యతే॥ షష్ఠ్యేవనియ
 తంకుర్యాన్నచతుర్థ్యోదాచన॥చంద్రోదయేబ్రాహ్మే॥ పరేచ్ఛకునిసూక్తం
 తుస్యస్తిసూక్తంశుభంతథా॥ నాందీముఖాన్నిత్యోన్మక్త్యాసాంజలిశ్చసమా
 హ్వయేత్॥ తథా॥ శాల్యస్నందధిమధ్వక్తంబదరాణియవాంస్తథా॥ మిశ్రీకృ
 త్వాపవతురఃపిండాఃశ్రీఘలసన్నిభాః॥ దద్యాన్నాందీముఖేభ్యశ్చపితృభ్యో
 విధిపూర్వకమ్॥ ద్రాక్షామలకమూలానియవాంశ్చవినియోజయేత్॥ తాస్యే
 వదక్షిణార్థంతుదద్యాద్విప్రేషుసర్వదా॥ తత్రైవచతుర్వింశతిమతే॥ ద్వా
 ద్వాచాభ్యుదయే పిండాపేక్షకస్తైవినిషీపేత్॥ ఏకంనామ్నాపరంతూష్ఠీంద
 ద్యాత్విండాస్పృశక్షృగక్॥ వస్తిష్ఠః॥ ప్రాజ్ఞుఖోదేవతీర్థేనప్రాకూలేషుకు
 శేషుచ॥ దత్వాపిండాన్మకుర్వీతపిండపాత్రమథోముఖమ్॥ నాందీముఖేభ్యఃపి
 తృభ్యస్సాన్విహేతివాపిండ దానమంత్రఇతివృత్తిః - అత్రపిండాంకృతాకృతా
 ఇత్యక్తం- తత్రైవభవిష్యే॥ పిండనిర్వపణంకుర్యాన్నమాకుర్యాద్వివక్షణః॥
 వృద్ధిత్రాజ్ఞేనుహాబాహుకులధర్మానవేత్స్యతు॥ ఛాగలేయః॥ అగ్నికరణమ

౪౦౪ నిర్ణయసింధా, తృతీయపరిచ్ఛేదే, శ్రాద్ధనిర్ణయః.

ర్ష్యంవావాహనంచావసేజనమ్ । పిండశ్రాద్ధేప్రకుర్వీతపిండహీనేనివ రతే ॥
 తేనాత్రభోజనస్యైవ ప్రధానత్వాద్యదివిప్రస్యవ మనంతదాతస్యైవపార్వ
 ణస్యపునరావృత్తిరితిసిద్ధం - అత్రసాంకల్పేవిశేషః ప్రయోగపారిజాతేనం
 గ్రహే॥ శుభార్థప్రథమాంతేనవృద్ధాసాంకల్పమాచరేత్ । నవస్త్ర్యాదుదివా
 కుర్యాన్నహదోషోభిజాయతే॥ నామగోత్రాధినిషేధోఽప్యత్రైవసతుసపిండ
 కశ్రాద్ధేఇతిసపవ - అత్రాయుక్తమః - నాందీశ్రాద్ధేదైవేక్షణఃక్రియతామితి
 ద్వాయుగపన్నిమంత్ర్య ఓంతథేతివిపాభ్యాంయుగ పదుక్తప్రాప్తుతాంభ
 వంతాప్రాప్తునావఇతివైశ్వ దేవవత్ప్రిత్యేచద్వి వచనాంతేన విప్రద్వయేప్ర
 యోగంకుర్యాత్ - ఆహితాగ్నిస్తు హేమాద్రాబ్రాహ్మే॥ యోగ్నతువిద్య
 మానేపివృద్ధాపిండాన్నుర్వశేత్॥ పతంతిపితరస్తస్య నరకేనచపచ్చతే ॥ బ
 హ్వౌచసరిశిష్టే ॥ ద్వౌదర్శపవిత్రేపవిత్రాణిచ త్వారిశన్వోదేవీత్యనుమం
 త్రితాసుయవానావసతి ॥ యవోసిసోమదేవత్యోగోనవేదేవనిర్మితః । ప్రత్న
 వద్భిఃప్రత్యైపుష్ట్యానాందీ ముఖాస్పిత్యూనిమాల్లోకాన్ప్రిణయాహేనస్సాన్వ
 హేతిస్సాన్వహార్హ్యఇతిపుచ్చతి - విశ్వేదేవాఇదంవోఅర్ఘ్యంనాందీముఖాఃపిత
 రఇతియథాలింగమర్ఘ్యదానం గంధాదిదానంద్విర్ద్విః పాణౌపహమోగ్న
 యేకవ్యవాహనాయస్సాన్వహా సోమాయపితృమతేస్సాహే త్యతోదేవాలవం
 తునోఇత్యంగుష్ఠగ్రహణంపావమానీః శంపత్తరైరప్రతిరథంచశ్రావయేన్నధు
 వాతాబుచఃసానేడపాస్త్వేగాయతేతి పంచమథుమతీః శ్రావయేదత్తున్నమీ
 మదంతేతిచపక్షీంభుక్తశేషేతైకైకస్యధ్వద్వాపిండాదద్యాదితి - చంద్రికా
 యాంవృద్ధవసిష్ఠః॥ పితృప్రశ్నేతుసంపన్నందైవేరుచితమిత్యపి దధికర్కంధు
 మిశ్రాశ్చపిండాఃకార్యాయథాక్రమమ్॥ కార్యాయనః ॥ త్యమాషువాజిన
 మితివిప్రాంశ్చవిసర్జయేత్ - నాందీముఖాఃపితరఃప్రియంతామిత్యత్తుయ్యస్థా
 నే - స్వధాంపాచయివ్యఇత్యన్యస్థానేనాందీముఖా నిత్యూనావచయిష్యేఇ
 తి - నస్వధాంప్రయంజీతేతి - అత్రసాగ్నిరసగ్నిర్వాదావైశ్వదేవంకుర్యాత్॥
 ఆదావృద్ధాక్షయేచాంతేమధ్యేశ్రాద్ధేతుపార్వణే । ఏకోద్దిష్టేనిపృత్యైతువైశ్వ
 దేవోవిధియతఇత్యాశాంకేశాంభాయనపరిశిష్టాత్ - హేమాద్రాతు॥ శేష
 మన్నమనుజ్ఞాప్యవైశ్వదేవ క్రియాంతతః । శ్రాద్ధాహ్నిశ్రాద్ధశేషేణవైశ్వదే
 వంసమాచరేదీతిచతుర్వింశతిమతాన్నాందీశ్రాద్ధేప్యంతేవైశ్వదేవఉక్తః - బ
 హ్వౌచానామపివృత్త్యాలోచనాత్తదైవపూర్వోక్తంతుయేషాంపరిశిష్టంతద్వి
 షయసుస్యవిషయంవాణ్ణేయం - అత్రశ్రాద్ధాంగతర్పణంసేత్యుక్తంపాక్ -

ఇతినిర్ణయసింహావృద్ధిశ్రాద్ధమ్—అథజీవత్పితృకశ్రాద్ధం - తత్రానేకపక్షా
 దృశ్యంతే - జీవంతంపితరంభోజయిత్వాపరయోశ్శ్రాద్ధంకుర్యాదిశ్యేకః-
 హోమాంతఃమేవకుర్యాదిత్యన్యః ॥ హోమాంతః పితృయజ్ఞస్సాన్యజ్ఞీవేపితరి
 జానతః|పితరంభోజయిత్వాహింపిండాన్నిసృణూయాత్పరావీత్యజ్ఞపారోక్ష్య
 క్తే - యదిజీవత్పితానదద్యాదాహోమాంత్రం తావిరమేదిత్యాపస్తంబో
 క్తే- జీవతాంపిండానగ్నహుత్వాపరేభ్యోఽయమిత్యపరః - జహూయా
 జ్ఞీవేభ్యఇత్యాశ్వలాయనోక్తే- జీవతామజీవతాంచపిండదానమితరః- జీవ
 తామజీవతాంచాదేయమేవేతిహిరణ్యకేతురితినిగమాత్ - తస్మాజ్జీవత్పితాకు
 ర్యాద్ద్యాభ్యామేవనసంతయఇతిభవిష్యోక్తేర్ద్యాభ్యామేవత్యన్యః- ఏతేపక్షాః
 కలౌనిపిద్ధాః ॥ సత్యత్వమర్చనశ్రాద్ధేనిపిద్ధంమనురబ్రవీత్ | పిండగర్వసం
 చాపిమహాపాతకసమ్మితమితిపృథ్వీచంద్రోదయేభవిష్యోక్తే- చంద్రికాప్యే
 వం- తస్మాత్పితరిజీవతిశ్రాద్ధానారంభఏవత్యేకఃపక్షః ॥ సపితుఃపితృకృత్యేషు
 అధికారోనవిద్యతఇతికాత్యాయనోక్తే॥ జీవేపితరివైపుత్రశ్శ్రాద్ధకాలంవివ
 ర్ణయేదితిహోతాక్తే- పితుఃపిత్రాదిభ్యోదద్యాదితీధాంతః॥ ద్రియమాణే
 తుపితరిపూర్వేషామేవనిర్వపేదితిమనూక్తే॥ పితుఃపితృభ్యావాదద్యాత్సపితే
 త్యపరాశ్రుతిరితికాత్యాయనోక్తే- అయంభహుసమ్మతఃపక్షః- అన్యేశా
 ఖాభేదేనజ్ఞేయాః- ఏవంజీవన్మాతామహేనాప్యూహేనకార్యం॥ మాతామ
 హేనామప్యేవంశ్రాద్ధంకుర్యాద్విచక్షణః | మంత్రోహేనయథాన్యాయంశే
 షాణాంమంత్రవర్జితమితివిష్ణుక్తే ॥ ఏవంమాత్రాదికస్యాపితృధామాతామ
 హాదికేఇతిపృథ్వీచంద్రోదయేగ్నిపురాణాచ్చ- పితరిజీవతితుస్వమాతరివృతా
 యామపిపితురేవమాతృమాతామహయోకుర్యాత్ - యేభ్యఏవపితాదద్యా
 దితివత్సమాణ వచనాదితిపితామహచరణాః - మదనరత్నేతుజీవత్పితాస్వ
 మాతామహయోర్దద్యాదిత్యుక్తం- కాలాదశ్యేష్యేవం- మృతేతుపితరిజీవన్మా
 తృకఃపితామహ్యదిభ్యోవృద్ధాదద్యాదితస్తృతితత్త్వాదిగాఢగ్రంథాః- దాక్ష
 ణాత్యాను॥పితృవగ్రేమాత్సవగ్రేతథామాతామహస్యచ|జీవేతుయదివర్తద్య
 స్తంవర్గంతుపరిత్యజేదితి వచనాత్తద్వగ్రత్యాగ ఏవేత్యాహుః - ఏవంపతితస
 స్స్వప్తపితృకాదేరపిజ్ఞేయం॥ వృద్ధతీర్థేచసన్న్యస్తేతాతేచపతితేనతి| యే
 భ్యఏవపితాదద్యాత్రేభ్యోదద్యాత్స్వయంసుతఇతిపట్రింశన్తతాత్ - సన్న్య
 స్తేజీవతీత్యర్థః - మృతేతుసన్న్యస్తేతదాద్యేవదేయం - మృతేపరేభ్యఏవేతిగా
 డాః- కాల్యాణనోపి॥ బ్రాహ్మణాదిహతేతాతేపతితేసంగవర్జితేత్వత్స-

మాచ్యమృతేదేయం యేభ్యఏవదదాత్యసౌ ॥ అయంచసస్యస్తపిత్రాక్షరపిశే
 మాత్సర్వత్రాధేధికారః- ఏతత్త్రిదండిపరం- ఏకాదశాహపార్వణవార్షికా
 ద్యపితస్యైవ ॥ అహస్యేకాదశేపాప్రేపార్వణంతువిధీయతేఇత్యుక్తాన్వ ॥ త్రి
 దండగ్రహణాదేవప్రేతత్వంనైవజాయతేఇత్యుశనసావిశేషోక్తేః - బౌద్ధా
 ణాదిహతేతత్వాదినిషేధస్తేకదండాదిపరః - అతఃపరమహంసానాంనార్షి
 కాదికమపినకార్యమితీశాలపాణిశాస్త్రధతత్వాదయోగౌడగంధాః- ఇదమేవ
 తుయుక్తం- యత్తుహేమాద్రాకౌండిన్యః॥ దర్శిత్రాధంగయాత్రాధంగత్రాధంగ
 చాపరపక్షికమ్ ॥ సజీవత్పితృకంకుర్యాత్తలైస్తర్పణమేవచేతితత్సన్యస్తపిత్రా
 ద్యతిరిక్తవిషయం - మైత్రాయణీయపరిశిష్టే ॥ ఉద్వాహేపిత్రజనసేవిత్ర్య
 ప్త్యాంసౌమికేమఖేత్రేద్రాహ్మణాయాతేషదేతేజీవతఃపితృః॥ తత్రైవ॥ మ
 హానదీషుసర్వాసుతిర్థేషుచగయామృతే ॥ జీవత్పితృమిశుర్వీత్రాధంగపార్వణ
 ధర్మవత్ - గయామృతేఇతిమాతృవృతిరిక్తవిషయం ॥ అన్యష్టక్యంగయాప్రా
 ప్తౌసంత్యాంయచ్చమృతేహని ॥ మాతుశ్శాస్త్రధంగసుతంకుర్యాత్పితర్మపివజీవతీ
 తితత్రైవోక్తేః- గయాప్రాప్తప్రాసంగిక్యాం॥ గయాంప్రసంగతోగత్వా
 మాతుశ్శాస్త్రధంగసమాదరేదితివచనాత్ - తేనమృతమాతృకోగయాయాంత
 త్పార్వణమాత్రంకుర్యాత్ - తజ్జీవనేతుత్తీర్తశాస్త్రధమసేవితీకాలాదర్శస్మృతిద
 ర్శనాదయః- అన్యేతుగత్వాశాస్త్రధంగసేవనిషేధార్థః - సామాన్యతఃప్రాప్తం
 తీర్థత్రాధంగభవత్యేవగయాయామిత్యాహుః - యదాతుపితృఃప్రతినిధితేష్వనగ
 యాయాంతితదా యజమానస్యపితృపితృ మహాప్రసితామహా ఇత్యేవంశ్రా
 ధం- తత్రమాతుఃపితృపక్షీత్వేనైకోద్దిష్టంకృత్వామాతృత్వేనపునఃపార్వణం
 కుర్యాదితిత్రిస్థలసేతో తచ్చఫలువిఘ్నసదాతుయ్య వలేష్యేవేతికేచిత్ - ఆ
 ద్యాంతేపితృస్య- మధ్యమాంతేఇత్యుపరే- సంకోచేహేత్వభావాత్తత్రత్య
 సర్వశాస్త్రధానిమాతుఃకార్యాణీత్యుక్తంప్రతిభాతి - యత్తుమదనపారిజాతే॥
 సజీవత్పితృకంకుర్యాచ్ఛాస్త్రధమగ్నిమృతేద్విజః॥ యేభ్యఏవపితాదద్యాత్తేభ్యః
 కుర్వీతసాగ్నికఇతిమమంతాక్తేః - సాగ్నేరేవజీవత్పితృకస్యతీర్థాదిశాస్త్రధము
 క్తం- సాగ్నేరపిమైత్రాయణీయశాఖీయస్యైవసాన్యేసాం - షడేతేజీవతఃపి
 తురితతత్పరిశిష్టేహోక్తేరితిరత్వావళిదిహోదాసాద్యాః - తదయుక్తం- సౌ
 మంతవంపింశపితృయజ్ఞవిషయం - సన్యస్తపిత్రాద్యతిరిక్తవిషయంసేవితృత్వీ
 చంద్రోదయోక్తేః- వృద్ధతీర్థేచేత్యాదేన్నాధారణ్యేనాస్యాపితథాల్పాచ్చ-
 తథా- రగ్నీరపినాన్త్రాధముక్తంప్రాక్ - ఏనంపితృమహాజీవసేవిత్యేయం-

విశేషఃపితృకృతజీవత్పితృకనిర్ణయజ్ఞేయః - అభిపితామహేజీవతివృత్తేచపిత
రియద్యపిపితామహా వాతచ్ఛ్రాద్ధేభుంజీతేత్యబిషిన్నను రితినునాజీవతః
పితామహస్యభోజనము కం - తథాపిప్రత్యక్షార్చనస్యపూర్వంనిషిద్ధత్వాప్తి
తామహంపిహంపితృప్రసితామహవృద్ధప్రసితామహేభ్యోదయం || పితా
యస్యతువృత్తసాన్యజీవేచ్ఛాపిపితామహః | పితృస్సనామసంకేర్త్యకీర్తయేత్ప్ర
పితామహమితిమనూక్షే - అయమేవసర్వసమ్మలేసత్తుః - యత్తుభందోగపరిశ
ష్టే || పితామహేద్రియమాణేపితృఃప్రేతస్యనిర్వపేత్ | పితృస్తస్యచవృత్తస్య
జీవేచ్ఛేత్ప్రసితామహాభివికపురుషం ద్విపురుషంవాపార్షణమాహత తీర్థ
పితృయజ్ఞపరం - వృద్ధాశూర్వోక్తమేవ - ఏవంపూర్వయోర్మృతయోఃప్రప
తామహేజీవతిపితృమాత్రేమృతేపరయోర్ద్రివతోశ్చవృద్ధప్రసితామహాదిభ్యో
జ్ఞేయం || జీవంతమతిదద్యాద్వాప్రేతాయానోదకేద్విజగతికాత్యాయనోక్షే
శ్చ - ఏతత్సర్వమనసికృత్వాహమేమాద్రావిష్టుః - పితరిజీవతియశ్శ్రాద్ధం
కుర్యాద్యేషాంపితాకుర్యాత్తేషాంపితరిపితా మహేచజీవతియేషాంపితామ
హః - పితరిపితామహేప్రపితామహేచజీవతినైవకుర్యాత్ - యస్యపితాప్రే
తసాన్యతస్పిత్రేపిండంనిధాయ పితామహాత్పరాభ్యాంద్వాభ్యాందద్యాత్ -
యస్యపితాప్రపితామహాశ్చప్రేతాస్యాతాంసపిత్రేపిండం నిధాయపితామ
హాత్పరాభ్యాందద్యాత్ - యస్యపితామహఃప్రేతసాన్యతస్పిత్రేపిండంనిధా
యప్రపితామహాత్పరాభ్యాందద్యాత్ - యస్యపితాపితామహాశ్చప్రేతాస్యా
తాంసతాభ్యాంపిండోధత్వాపితామహాప్రపితామహాయదద్యాత్ || మతా
మహానామప్యేవంత్రాధంకుర్యాద్విచక్షణః | మంత్రోహేనయథాన్యాయం
శేషాణాంమంత్రపరిజ్ఞతమితి - అత్రపితృవన్నాతామహేజీవతితప్తిత్రాదిభ్యః
యథాతత్రత్రిషుజీవత్సునైవకుర్యాత్తథాత్రాపిత్యాదిసర్వమతిదేశ్యం - ఏ
వంమాతృజీవనేపితిశూలపాణికాలాదర్శా - తన్న - యేభ్యఏవేత్యాదయ
చ్ఛబ్దాదేర్వ్యక్తి విశేషవాచిత్యేనతదప్రసంగాదితిఙ్ - ఉత్తరార్ధవ్యా
భ్యాతంపాక్ - యత్ప్రత్రవిజ్ఞానేశ్వరేణోక్తం - పిత్రేపిండంనిధాయేతిపి
తురేకోద్దిష్టవిధినిశ్రాద్ధంకృత్వాప్రపితామహాదిభ్యః పార్షణంకుర్యాత్ - త
ద్వ్యుత్క్రమమృతసపిండికరణాభావపక్షేసపిండికరణస్థానాపన్నంజ్ఞేయం ||
వృత్క్రమాత్ప్రమితానాంనైవకార్యాసపిండతేతివచనాత్ - దర్శదా
తుపితురేకోద్దిష్టమేవకార్యం-నజీవంతమతిదదాతీతిశ్రుతే || జీవేపితామహా
యస్యపితాచాంతరితోభవేత్ | పితృరేకస్యదాతవ్యమేవమాహుర్వనీషిణఇతి

యజ్ఞపాఠోఽప్యేతేః - పితామహజీవతి నైవిత ర్భవసమాపయేదితిహరితోక్త
శ్చ-శిష్టాస్తుప్యత్యమాతుప్రమితానాం నైవకార్యానసిందతా | యదిమా
తాయదిపితాభర్తానైవవిధిఃస్మృత ఇతిమాధవీయేనాం-దో క్తేర్వ్యత్యక్త
మమృతసపిండీకరణాభావఃపితృవ్యాదివిషయభిత్వాహుః - ఏషవిధిర్నిషేధ
రూపః-త్రిషుజీవత్సువిష్ణురామా - త్రిషుజీవత్సునైవకుర్యాదితి- తద్దర్శాదివిష
యం-నాందీశ్రాద్ధంతుపరేభ్యస్త్రీభ్యోభవత్యేవేతీకల్పతరుః - పృథ్వీచంద్రో
దయస్తుదద్యాత్రిభ్యఃపరేభ్యస్తుజీవేచ్ఛేత్రితయంయదీతిమనూక్తేః - సర్వ
త్రవికల్పఃసదదేశాచారాద్వ్యవతిష్ఠతభిత్వాహుః - సుదర్శనభాష్యేతుమా
సికశ్రాద్ధంజీవత్పితృదినావ్యత్యక్తమమృతపితృదినాచకార్యమేవేత్యుక్తం-
మదనరత్నేక్రతుః||అష్టకాదిషుసంక్రాంతమన్వాదిషుయుగాదిషుచంద్రసూ
ర్యగ్రహేపాతేస్వేచ్ఛయాపూజ్యయోగతః|| జీవత్పితౄనైవకుర్యాత్శ్రాద్ధం
కామ్యంతథాఖిలమ్ || అన్యేవిశేషాఃశ్రీపితృకృతజీవత్పితృకనిర్ణయేభట్టకృతత్రి
ష్టలిశేతాచక్షేయాః—ఇతినిర్ణయసింధౌ జీవత్పితృకాదిశ్రాద్ధం—అథవిభ
క్తావిభక్తసిర్ణయః- పృథ్వీచంద్రోదయేమరీచిః || బహుశస్సుర్యదాపుత్రాః
పితురేకత్రనాసిసఃసర్వేషాంతుమతంకృత్వాశ్యేష్టేనైవతుయత్కృతమ్ || ద్ర
వ్యేణచావిభక్తేనసర్వైరేవకృతంభవేత్ || శ్యేష్ఠస్యకర్తృత్వేసినర్వేఫలభాగి
నభిత్తర్యః - తేనయేబ్రహ్మచర్యాదినియమాస్తేఫలితంసంసారత్యాప్సర్వైః
కార్యైః ఏవంసంసృష్టినామపితుల్యత్వాత్ - మిత్రాక్షరాయాంనారదః||భా
త్యూణామవిభక్తానామేకోధర్మఃప్రవర్తతే | విభాణేసతిధర్మోపిభవేత్రేషాం
పుథక్పుథక్ || బృహస్పతిరపి || ఏకపాకేనవన్మతాంపితృదేవద్విజార్చనమ్ | ఏకం
భవేద్విభక్తానాంతదేవస్యాద్భృహేగృహే | అత్రయద్యప్యవిశేషశ్రవణాత్
బ్రహ్మయజ్ఞసంధ్యాదిష్యప్యవిభక్తానాం పుథక్బీషేః పాప్రీష్టితతథాపి
ద్రవ్యసాధ్యశ్రాద్ధనైశ్యదేవాదిష్యేవసః - ద్రవ్యసాధ్యనేకసాధ్యమిక్తేష్యనైకస్య
స్యయేనాధికారాత్ - యానితుద్రవ్యాసాధ్యానిమంత్రజపోసవాససంధ్యా
బ్రహ్మయజ్ఞపారాయణాదీని నిత్యనైమిత్తికకామ్యనితేషుపుథగేనాధికా
రః - ద్రవ్యవ్యయాభావేనుమత్యనపేక్షణాత్ - ద్రవ్యేణవావిభక్తేనేత్యసాధ్య
విషయత్వాత్ || పుథగప్యేకపాకానాంబ్రహ్మయజ్ఞోద్విజాతినామ్ | అగ్ని
హోత్రంసురారాచచసంధ్యానిత్యంభవేత్తథేతి ప్రయోగపారిజాతే ఆశ్వ
లాయనస్మృతేశ్చ - అగ్నిహోత్రశబ్దోగ్నిసాధ్యకౌతస్తార్థనిత్యకర్తృపరః-
తేష్యస్యన్యానుమత్యేనాధికారేణన్యాయసామ్యత్ - పితృశ్రాద్ధాదిషుతుల్య

భలేషుని త్యేష్యనుమతిం విసాప్యేకస్యాధికారః ॥ ఏకోపిస్తావరేకుర్యాద్భాషా
 ధ్యయనవిక్రయమ్ ॥ అపతా-లేకుటుంబా ర్థేధర్మార్థేచవిశేషతః ఇతివచనాత్ ॥
 ధర్మార్థేవశ్యక ర్తవ్యేపిత్వత్రాధ్ధాదావితీవిజ్ఞానేశ్వరః - కేచిత్తవవిభక్తా
 మవిపుథకాశ్చ త్వేదేశాంతరేదదార్పికాభిక్యాయోపుథక్త్వమాహుః - భా
 త్యూణామవిభక్తానాం పుథక్పాకొభవేద్యుః । వైశ్వదేవాదికంశ్రాద్ధంకుర్య
 స్తేనైపుథక్పుథకః ఇతిహారీతోక్తేః ॥ అవిభక్తేనపుత్రేణ పితృమేధోమృతాహ
 ని । దేశాంతరేపుథకార్థోదర్పిత్రాద్ధంతతైవచేతియమోక్తశ్చేతి - తత్ర
 మూలంచిత్యం - తదయమర్థః - పంచమహాయజ్ఞమధ్యేదేవభూతపితృమను
 వ్యయజ్ఞానన్యానుమత్యాశ్చేష్ట ఏవకుర్యాత్ ॥ హుమాగ్రదానరహితంన
 భోక్తవ్యంకదాచన । అవిభక్తేనుసంస్కృష్టేష్వేకేనాపికృతం కృతమితివ్యా
 సోక్తేషు - యస్యతుశ్చేష్టేనాకృతే వైశ్వదేవేనసంసిద్ధ్యేతేనతూష్టీమగ్న
 కించిత్తిప్రావభోక్తవ్యం - యస్యేష్వేషామగ్రతోనసంసిద్ధ్యేతస్యేయ కమగ్న
 కృత్వాగ్రం బ్రాహ్మణాయదత్వభుంజీతేష్యవిభక్తాధికారే పృథీవ్యంద్రో
 దయేగోభిలోక్తేః - అశ్వలాయనస్తుపాకపార్థక్యేపుథక్త్వంతదేకత్వేపుథ
 క్త్వమాహ ॥ వసతామేకపాకేనవిభక్తానామపిప్రభుః । ఏకస్తుచతురోయ
 జ్ఞానుర్యద్వాద్యగృజ్ఞపూర్వకాః ॥ అవిభక్తావిభక్తావాపుథక్పాకాద్విజా
 తయః । కుర్యుఃపుథక్పుథగృజ్ఞాన్భోజనాత్ప్రసేదిన ఇతిబ్రహ్మయజ్ఞసం
 ధ్యాన్నానతర్పణాదితూక్తహేతోః పుథగేవ - దేవపూజాతూక్తవచనద్వ
 యాదేకత్రపుథగ్వా - తర్పగ్రహణత్రాధ్ధాదిత్వేకవైస్యవ - తీర్థత్రాధ్ధాద్యపి
 యుగపత్నయేషామ విభక్తానాం ప్రాప్తావేకస్యభేదేనప్రాప్తాభిన్నం - గ
 యాత్రాధ్ధేస్యేవం ॥ ఏప్రవ్యాబహవః పుత్రాశ్శీలవంతోగుణాన్వితాః । తే
 మాంతుసమవేతానాంయద్యేకోపిగయాంవజేత ॥ తారితాస్తోవయంతేన
 సయాతిపరమాంగతిమితిహేమాద్రాకోర్మోక్తేః - కావ్యేపిదానహుమా
 దావన్యానుమత్యైవాధికారః - ద్రవ్యాసాధ్యజపాదాతాంవినాపి - అపరా
 ర్థే-ప్రేతీనసిః ॥ విభక్తైస్తుపుథకార్థంప్రతిసంవత్సరాదికమ్ । ఏకేనైవావి
 భక్తేషుకృతేనరైస్తుతత్కృతమ్ ॥ సాంవత్సరాత్పూర్వాణిమాసికాన్యేక
 త్రైవి - తదాహలఘుహారీతః ॥ సపిండికరణాంతానియానిత్రాధ్ధానిమోడ
 శపుథక్త్వైవనుతాః కుర్యుః పుథగ్గ్రీవాఅపిక్వచిత్ ॥ సపిండసంమాసికో
 పలతుః ॥ అర్వాక్సంవత్సరాజ్ఞేష్వశ్చాద్ధంకుర్యాత్సమేత్యతు । ఊర్ధ్వం
 సపిండికరణాత్సద్వేకుర్యుఃపుథక్పుథగితివ్యాసోక్తేః - ఉతనాః ॥ నవత్రాద్ధం

రగం నిర్ణయసింధా, తృతీయపరిచ్ఛేదే, శ్రాద్ధనిర్ణయః.

సపిండత్వం శ్రాద్ధాన్యపిచమోదశ । ఏకేనైవతుకార్యాణిసంవిభక్తధనేష్వపి॥
 మఘాత్రయోదశీశ్రాద్ధంత్వవిభక్తానామపిపుగగిత్వక్తంపాక్ - యతుష్పద్ధ
 వసిష్ఠః॥ మాసికంచవృషోత్సర్గంసపిండికరణంతథా । జ్యేష్ఠేనైవప్రకరవ్య
 మాబ్దికంప్రథమంతథేత-త్సర్వం॥ బహ్వృచపరిశేష్టేనవశ్రాద్ధంసహద
 ద్యుః—అథతీర్థశ్రాద్ధం - తత్రయద్యస్యస్త్వత్తామహాకృతత్రిస్తలిసేతురేవ
 జాగర్తితథాపింశిదుచ్యతే-తత్రయాత్రాయాం॥సహస్నిర్వాసపత్నికోగ
 ఛేత్తీర్థానిసంయతః॥ప్రాయశ్చిత్తవ్రజేత్తీర్థంపత్నీవీరహితోపివా॥యజ్ఞేష్వ
 నధికారివాయశ్చవామంత్రసాధక ఇతికౌర్వదివచనాత్సాగ్నేస్సపత్నీకీన్ద్రే
 వాధికారిః-భారతే॥బ్రాహ్మణఃక్షత్రియోవైశ్యశూద్రోవారాజసత్తమః॥నవి
 యోనింవ్రజంత్యేతేన్నానాత్తీర్థమహత్త్వనః॥ సాగ్నేదేవిధవాధర్మేషు॥సా
 నందానంతీర్థయాత్రాంవిష్ణునామగ్రహంముహూః॥ ఏతత్పుత్రాద్యనుమత్యై
 వ- సధవాయాఃపత్యాసహైవేతిప్రాగ్నిక్తం-కాశీఖండే॥ మాతుఃపితుఃక్షే
 పుమనాస్తథాస్థిసుతసుకుర్యాత్ఫలతీర్థయాత్రామ్॥ తద్విధిస్సాగ్నేదే॥ తీర్థ
 యాత్రాంచీకర్ష్యఃప్రాగ్విధాయాపొషణంగృహే॥గణేశంచపితౄన్సప్రాక్
 సాధూన్శక్త్యాప్రపూజ్యచ॥ కృతపారణికోహృద్యోగచ్ఛేన్నియమధ్యక్షునః॥
 ఆగత్యాభ్యర్చ్యచపితౄన్యథోక్తఫలభాగ్భవేత్॥ ఉపవాసాత్పిఙ్గుండనం
 చకార్యం॥ప్రయాగేతీర్థయాత్రాయాంపితౄమాతృవియోగతః । కశానాంవ
 పనం కుర్యాద్యథానవికచోభవేదితిష్ఠూక్తేః॥ ప్రాయశ్చిత్తార్థయాత్రా
 యాంగంగాయాంచైతదిత్యేకే - కేచిత్తుపేమాదోభారతే॥ కేశశ్శత్రున
 ఖాదీనాంవపనంనచశస్యతే । అతోనకార్యంఽవసంగయాశ్రాద్ధార్థినాసదా॥
 యేభారతేస్త్రిన్పితృకర్తృతత్పురాసంధార్యకేశానతిభక్తిభావితాః । ఋణ
 త్షయార్థం పితృతీర్థమాగతాస్తేషామృణం సంతుయమేష్యతిధిఃపవిత్రనిషే
 ధాత్ -గయాయాత్రాంగంవపనంనకార్యమిత్యాహుః- వస్తుతస్తుగయాధిక
 రణకన్ద్రేవామంసేషేధః - నతుయాత్రాంగస్యశ్రాద్ధార్థినేత్యేకైః - విశా
 లంవిరజంగయామిత్యనేనైకవాక్యత్వాచ్చ - శ్రాద్ధంచషట్సవద్యాదశశ్చదేవ
 తంవాఘ్రతేనకార్యం॥ గచ్ఛేద్దేశాంతరంయస్తుశ్రాద్ధంకుర్యాత్సర్వమేతివి
 ఘ్నుపురాణాత్ - యాత్రాంగవృద్ధిశ్రాద్ధోక్తేశ్చ- శ్రాద్ధంచపారణాదినవపి॥
 ఉపొష్యరజసిమేకాంప్రాతశ్శాద్ధంవిధాయచ । గణేశంబ్రాహ్మణాన్సత్వా
 భుక్త్వాప్రస్థితవాన్సుధీరీతిసాగ్నేదలింగాత్ - గౌడనిబంధేగాతమః॥ తీర్థ
 యాత్రాసమూహంభేతిద్ధాప్రత్యాగమేపిచ । వృద్ధిశ్రాద్ధంప్రకుర్వీతబహున

ద్విస్సమన్వితమ్ ॥ వృద్ధిపదంతథర్నార్థం శ్రాద్ధోత్తరం యాత్రాసంకల్ప ఇతిభ్రా-
 ట్టాః-వాయవీయే॥ ఉద్యతస్తుగయాంగంతుం శ్రాద్ధం కృత్వా విధానతః । విధా-
 యకార్పణీవేషంగామంగత్వా ప్రదక్షిణమ్ ॥ తతో గ్రామాంతరంగత్వా శ్రా-
 ద్ధశేషస్యభోజనమ్ ॥ ఘృతస్యభోజనంతచ్చక్రోశమధ్యే శ్రాద్ధోత్తరం క్రోశగ-
 మననిషేధాత్ ॥ తతః ప్రతిదిన్మంగచ్ఛేత్ప్రతిగ్రహవివర్జితః ॥ గయాయామేవత-
 న్నాన్యత్రేతి కేచిత్ - హేనూద్రిస్తు- గయాయాం శ్రాద్ధదినే ఏవ ప్రస్థానం-తీ-
 ర్థాంతరేతు శ్రాద్ధోత్తరదిని ఇత్యాహ- ప్రభాసఖండే॥ యచ్చాన్యంకారయే-
 చ్చక్ర్యాతీర్థయాత్రాం సరేశ్వరః స్వకీయద్రవ్యయానాభ్యాం తస్య పుణ్యంచతు-
 ర్గుణమ్ ॥ యాత్రామధ్యే ఆశాచేరజసివాశుద్ధిపర్యంతం స్థిత్యా తదంతే గచ్ఛేత్ -
 మార్గవైషమ్యే త్యదోషః - యాత్రామధ్యే తీర్థాంతరప్రాప్తౌ శ్రాద్ధాదికార్య-
 మేవ - వాణిజ్యద్యర్థంగతేన తుముండనోపవాసాదినికార్యమితి ప్రయాగసే-
 తోభట్టాః - వస్తుతస్తుతత్రాపిముండనోపవాసశ్రాద్ధాదికార్యం ॥ అర్థంతీర్థ-
 ఫలంతస్య యః ప్రసంగేన గచ్ఛతీతి బ్రాహ్మణ్యైః సాగ్రం డే ॥ ద్వీర్హోజనంత్య-
 తీయాంశం హరే తీర్థఫలస్యచ । వాణిజ్యంతీం ప్రథాభాగాన్ హంతి సర్వం ప్ర-
 తిగ్రహః ॥ యానంధర్మచతుర్థాంశం ఛత్రోపానహమేవ చేత్సుత్రార్థం పా-
 తాంతరం- అత్ర నదీషు శేషః ॥ మాగ్ధేంతరానదీప్రాప్తౌ స్నానాదిపరపార-
 తః ॥ అర్వాగేచ సరస్వత్యా ఏవ మార్గగతో విధిః ॥ యత్తు ॥ పితౄణాం సంతర్పయి-
 త్యాతు నదీ ప్రతియోనరః ॥ తస్యాస్పృశానకామా సేభవంతి భృశదుఃఖితా-
 ఇతి తత్సరస్వతీపరం - శంఖః ॥ తీర్థం ప్రాప్త్యానుషం గేణ స్నానంతీర్థేన మా-
 చరేత్ ॥ స్నానజంఘలీమాప్నోతి తీర్థయాత్రాకృతం నతు ॥ సవీవ ॥ సప్రవంతీమతి-
 కామేదనవసిన్యతీర్థప్రాప్తౌ తు ప్రభాసఖండే ॥ యానానితు పరిత్యజ్య భావ్యం-
 పాదచరైర్నరైః । లురిత్వా లోఠనీంతత్ర కృత్వా కార్పణికాకృతమ్ ॥ కృత్వై-
 తిగృహాన్నిర్గమనమయేకరణే ఇదం ॥ ప్రథమంచాలయే తీర్థం ప్రణవేన జలం శు-
 చి । అవగాహ్య తతస్సన్న్యాద్యధావన్నంత్రయోగతః ॥ మంత్రశ్చ ప్రభాస-
 ఖండే ॥ నమోస్తుదేవదేవాయ శితికంఠాయ దండినే । సద్రాయ చాపహస్తాయ-
 చక్రిణే వేధసేనమః ॥ సరస్వతీచసావిత్రీవేదమాతాగరీయసీ । సన్నిధాత్రీభవ-
 త్వత్ర తీర్థే పాపప్రణాశినిమంత్రవత్స్నానంచవసనోత్తరంకార్యం ॥ పూర్వ-
 మావాహనంతీర్థేముండనంతదనంతరమ్ । తతస్సన్న్యాదికంకుర్యాత్పశ్చ-
 చ్ఛాద్ధింధంసమాచరేదిత్యుక్తే-యత్తు ॥ గత్వా స్నానం ప్రకుర్వీతవసనంతదనం-
 తరమితి తస్తు సలస్నానపరం-కాశీఖండే ॥ తీర్థోపవాసకర్తవ్యశ్చిరసోముండ-

నంతథా-ఉపవాసేతత్రైవోక్తం యదహి తీర్థప్రాప్తిస్సాన్యత్రదశ్చాః పూర్వవాసరే ఉపవాసః ప్రకర్తవ్యః ప్రాప్తిమ్నిత్రాద్ధదోభావేతి || అత్ర || ఉపవాసంతతః కుర్యాత్తస్మిన్నహనిసువ్రత ఇతిప్రాప్తిదినేషాపవాసోక్తద్వికల్పః-ముండనేతుస్కాండదేవతా || ముండనంచోపవాసశ్చసర్వతీర్థేష్వయం విధిః|వర్జయిత్వాకురుత్వేత్రంవిశాలంవిరజంగయామ్ || విరజంలొణారప్రసిద్ధమహాతీర్థపరఃసర్వతీర్థశబ్దః - అత్రవిశేషఃస్పృశ్యంతరే || ఉర్ధ్వమృతాద్విమాసోనాత్పునస్తీర్థంవ్రజేద్యది | ముండనంచోపవాసంచతతోయత్సేవకారయేత్ || తదాతద్వపనంతస్తంప్రాయశ్చిత్తమృతేద్విజేతిపాఠః||ప్రయాగేప్రతియాత్రంతుయోజనత్రయఇష్యతే | టౌరంకృత్యాతువిధివత్తతస్సాన్యయాత్ప్రతాసి తే తథాచప్రహస్యతి|| టౌరంనైమిత్రికంకార్యంనిషేధేనత్యపిధునమ్ | పితౄదిమృతీదీక్షాసుప్రాయశ్చిత్రేభతీర్థకే|| అపరాగ్-స్కాం-దే||ఉదజ్జుఖః ప్రాజ్ఞుఖోవావసంకారయత్సుధీః | కేశశ్శత్రులోమనభాన్యదకస్సంస్థానివాపయేత్ - ఇదంప్రయాగేసధవానామపిసములం భవతితిభట్టాః - యుక్తంతు || సర్వానే-శాకసముద్భృత్యధేదయేదంగుళద్వయమ్ | ఏవమేవహినారిణాం శస్యతేవపసక్రియేతితచ్చాకృతచూడానాంసకార్యమితి కేచిత్ - తత్త్వంతునైమిత్రికత్యాత్ప్రతాదిమృతవతాన్యమేవేతి - తదప్రయాగేనిత్యంనాన్యత్ర-తచ్చయతిభిస్తీర్థేషియుతుసంధిష్యేవకార్యంగాన్యదా|| కఠోపస్థశ్శాన్దవృత్తుసంధిషువాపయేదితిస్పృశేః - ఇదంజీవప్రత్యకణాపితీర్థకార్యం-నచముండనంపిండదానంచేతివత్సవచనేననిషేధః || విసాతీర్థంవిసాయజ్ఞంమాతాపిత్రోర్మృతంవినా || యోశాపయతిలోమానిసపుత్రఃపితృఘాతక ఇతిస్పృత్యాతత్సంకోచాత్ - తదప్రయాగేప్రతియాత్రమన్యతీర్థే ఆద్యయాత్రాయామేవేతిహిష్టాః- తతస్సాన్యం - పరాధేతుమార్కండేయపురాణే||మాతరంపితరంజాయాంభాతరంసుహృదంగురుమ్ | యముద్దిశ్యనిమజ్జేతఅష్టమాంశంభేత్రతః||పైతీససిః || ప్రతికృతంకుశమయాంతీర్థవారిణీమజ్జయేత్ | మజ్జయేచ్చయముద్దిశ్యసోష్ణభాగఫలంభేత్ || తతస్తర్జుణశ్రాద్ధేస్పర్శీదండ్రోదయే బ్రహ్మదేవీపురాణకాశీఖండాదిమ్ || అకాలేశ్వరవాకాలేతీర్థేశ్రాద్ధంచతర్పణమ్ | అవిలంబేనకర్తవ్యంనైవవిఘ్నంసమాచరేత్ || మాత్యే||పితౄణాంచైవతర్పణమితితర్కపాదః - తత్రదేవతాఃమహాలయప్రాగుక్తాఃశంఖదేవతా||తీర్థద్రవ్యోపసత్తాచనకాలమవధారయేత్ | పాత్రంచబ్రాహ్మణంప్రాప్యనద్యశ్చార్జ్యంసమాచరేత్ ||వశరీతః|| దివావాయదివా

రాత్రాభుక్తోవాపోషితోపివా । నకాలనియమస్తత్రగంగాంపాప్యసరిద్వ
రామ్ ॥ భారతే ॥ భుక్తోవాప్యభవాభుక్తోరాత్రావాయదివాదివా । పర్వకాలే
భవాకాలేశుచిర్వాప్యభవాశుచిః ॥ యదైవదృశ్యతేతత్రనదీచత్రపథాఽయి ॥
ప్రమాణదర్శనంతస్మాన్నకాలస్తత్రకారణమ్ ॥ ఆశాచేపికార్యంవివాహదు
ర్గయజ్ఞేషుయాత్రాయాంతీర్థకర్మణి ॥ సతత్రసూతకంతద్వతర్కయజ్ఞాదికా
రయేదితిప్రేరీనసిన్ధుతేః ॥ తదానిమకరణేత్వాశాచాంతేషమకుర్యాత్ - ప్రభా
సఖండే ॥ నవారంసచనత్తత్రంనకాలస్తత్రకారణమ్ । యదైవదృశ్యతేతీర్థం
తదాపర్వసహస్రకమ్ ॥ మలమాసేపికార్యం ॥ నిత్యేనైమిత్తికకుర్యాత్ప్రీయ
తస్సన్నలిప్తుచే ॥ తీర్థశ్రాద్ధంగజచ్చాయాంప్రేతశ్రాద్ధంతథైవచేత్పిబృహస్పతి
స్సృతేః - ఏతచ్చాశాచేప్రకృతభోజనస్యరాత్రావాన్ననశ్రాద్ధాదికమాక
న్తికతీర్థప్రాప్తావామహేమశ్రాద్ధవిషయంగ్రహణాదివత్ - సతుమద్దిభూర్వ
మాశాచాదాంతీర్థప్రాప్తికార్యా - మలమాసేతుమానద్యయేతీర్థశ్రాద్ధంకా
ర్యమితిచంద్రికాయాంచేపురాణే ॥ శ్రాద్ధంజతత్రకర్తవ్యమర్హ్యవాహనవ
ర్జితమ్ ॥ హేమాద్రా ॥ అర్ఘ్యమావాహనంచైవద్విజాంగుషనివశేనమ్ ॥ తృప్తి
ప్రశ్నంచవికిరంతీర్థశ్రాద్ధేషవర్జయేత్ ॥ భవిష్యే ॥ ఆవాహనంవిస్మృత్తత్ర
తేహాంసవిద్యతే । ఆహాహనంసతీర్థేస్యాన్నార్ఘ్యదానంతథాభవేత్ । ఆ
హూతాఃపితరస్తీర్థేకృతార్ఘ్యస్సంతివైయతః - అగ్నోకరణంచనేతిరత్నా
వశ్యాం - అత్రమహాదైవతేశ్రాద్ధేపిమాతాదీనాంపిండమాత్రంచేయం ॥ హ
విశ్లేషంతతోముష్టిమాదాయైకైకమృదృతః ॥ క్రమశఃపితృపత్నీనాంపిండనిర్వ
పణంచరేదితితీర్థోపేక్రమదేవలతీకేరితిపృథ్వీచంద్రః - తతస్సామాగ్యపిండంద
ద్యాత్ ॥ తతఃపిండముపాదాయహవిషస్సంస్కృతస్యచ । జ్ఞాతివర్గస్యసర్వస్య
సామాగ్యంపిండముత్సృజేదితితేనైవోక్తేః - పాద్మే ॥ తీర్థశ్రాద్ధంప్రకుర్వీతప
క్వాన్నేనవిశేషతః ॥ ఆమాన్నేనహిరణ్యేనకందమూలఫలైరపి ॥ పిండద్రవ్యా
ణిదేవీపురాణేహేమాద్రాబ్రాహ్మేచ ॥ సకుభిఃపిండదానంచసంయాచైః
పాయసేనవాకర్తవ్యమృషిభిః ॥ ప్రోక్తంపితౄణాంకేనగుడేనవా ॥ పిండానాంతీర్థ
ప్రక్షేపఏవనాన్యాప్రతీపత్తిరిత్యుక్తంపాక - ఏతచ్చవిధవయాపుత్రయాకా
ర్యం - నసపుత్రయేత్యుక్తంపాక - సపుత్రయానకర్తవ్యంభర్తుశ్చాగ్నిధంక
దాచనేతిస్తృతేశ్చ - అనుపనీతేనాపికార్యం ॥ ఏతచ్చనుపనీతోపికుర్యాత్స
ర్వేషుపర్వస్వీతిపాద్మేతీర్థశ్రాద్ధముపక్రమ్యైకైః ఏతచ్చజీవత్పితౄణాపికా
ర్యమితిత్యుక్తంపాక ॥ పకుర్యాత్సూతకంభిక్షుః ॥ శ్రాద్ధపిండోదకక్రియామ్ ॥ త్య

౪౧౪ నిర్ణయసింధౌ, తృతీయపరిచ్ఛేదే, శ్రాద్ధనిర్ణయః.

క్తం సన్యాసయోగేన గ్రహధర్మాదికం వ్రతమ్ ॥ గోత్రాదిచరణం సర్వం పితృ
మాతృకులంధనమిత్త్యుత్తే - గయాయాంతూ క్తం వాయవీయే ॥ దండం ప్ర
దర్శయేద్భిక్షుర్గయాంగత్వానపిండదః । దండం స్పృష్ట్యా విష్ణుపదే పితృభిస్స
హముచ్యతే ॥ గయాయాం ముండపృష్ఠే చ కూపేయాపే వటేతథా । దండం
ప్రదర్శయన్భిక్షుః పితృభిస్సహముచ్యతే ॥ కృత్యైర్న త్ప్రపథానఖండే ॥ తీర్థేచే
త్ప్రతిగృహ్యతా బ్రాహ్మణోవృత్తిదుర్లభః । దశాంశమర్జితం దద్యాదేవం కుర్వ
న్నహీయతే ఇతి - విశేషాంతరాణి భట్టకృతత్రిస్తోత్రేన తౌజ్ఞేయానీతి డిక్ ... *

ఇతి శ్రీమత్పదవాక్యప్రమాణ పారావారపారీణ శ్రీమద్రామేశ్వర

భట్టసూరిసూను మీమాంసక నారాయణభట్టసుతవిద్వన్సు

కుటహీరాంకుర శ్రీరామకృష్ణభట్టాత్మజ దినకర

భట్టానుజకమలాకరభట్టకృతే నిర్ణయసింధౌ

తృతీయపరిచ్ఛేదే శ్రాద్ధనిర్ణయః.

శు భం భ వ తు.

శ్రీమద్విశ్వకర్మసాగరము

శ్రీ రస్తు.

నిర్ణయసింధౌ, తృతీయసరిచ్ఛేదే

ఆశాచనిర్ణయప్రారంభః.

నారాయణాత్మజస్త్రిమద్రామకృష్ణస్యసూనునా।

కమలాకరసంజ్ఞేనాశాచనిర్ణయతేధునా॥

మరీచిః॥ ఆచతుర్థాద్భవేత్సాగ్రపఃపాతః పంచమషష్ఠయోః । అతః
 ఊర్ధ్వప్రసూతిస్సార్ధద్వైశాహంసూతకంభవేత్॥ బృహత్పరాశరః॥గర్భస్యా
 వేతునైరుక్తారాత్రయోమాససమ్మితాః । సాగ్రపంగర్భస్యవిద్వాంసోమాసా
 దర్వాక్షతుర్థకాత్॥ పాతమూర్ధ్వంవదంత్యేకేతత్సాగ్రధికంతుసూతకమ్।సా
 వేమాతుస్త్రిరాత్రంస్యాత్సపిండాశాచవర్జనమ్॥ పాతేమాతుర్యథామాసం
 సపిండానాందినత్రయమ్॥ అత్రసర్వత్రమూలంమితాక్షరాయాంజ్ఞేయం-అ
 త్రమాసత్రయేత్రిరాత్రంస్యాదిత్యసువాదః - రజస్వలాత్వేనైవతత్ప్రీత్యే-య
 ద్యప్యసేనచతుర్థమాసేపిత్రిరాత్రంపాగ్రోద్భవేతథాపి॥ షణ్మాసాభ్యంతరం
 యావద్గర్భస్యావోభవేద్యత్ । తదామాససమైస్తాసాందివనైశ్శుద్ధిరివ్యతే ఇ
 త్యాదిపురాణాత్॥ రాత్రభిర్వాసతుల్యాభిర్గర్భస్యావేషిశుద్ధ్యతీతవనూక్తేః॥
 గర్భస్యావేయథామాసమచిత్తేతత్తమేత్రయ ఇతిమరీచ్యక్తేశ్చతూరాత్రం
 జ్ఞేయం-అచిరేత్రిమాసమధ్యే-ఉత్తమేబ్రాహ్మణే-అత్రసపిండానాంస్నానం॥
 సద్యశ్శాచంసపిండానాంగర్భస్యపతనేనతీతతైవోక్తేః - ఏతదాచతుర్థ
 మాసాత్పాతేత్రిదినస్యోక్తేః - అకారణాయాశ్శుద్ధేరసంభవాత్ - సద్యఃప
 దంస్నానపరం-ఏవమగ్రేపి॥గర్భస్యావేస్నానమాత్రంపురుషస్యేతివృద్ధవసీష్టో
 క్తేః-పురుషస్యేతిసపిండోపలక్షణం- పూర్వోక్తవచనాత్ - ఆచతుర్థమాసం
 సపిండానాంసన్మానంకింతుపుంసఏవ-పాతేత్రిదినంనిర్గుణపరం-గుణవతస్తు॥అ
 జాతదంతేతనయేశికాగర్భచ్యుతేతథా।సపిండానాంతుసర్వేషామేకరాత్రమ
 శాచకమితియమోక్తేరేకాహఇతిమదనపారిజాతః-సప్తమాసాదిదశాహం-
 ఏతత్సర్వవర్ణవిషయం॥తుల్యంవయసిసర్వేషామతిక్రాంతేతైవచేతి-వ్యాసో
 క్తేఃపరాశరః॥జాతేవిప్రోదశాహేనద్వాదశాహేనభూమిపః।వైశ్యఃపంచద

శాపేనశూద్రోమూసేనశుద్ధ్యతి॥సంవర్తః॥ జాతేపుత్రేపితృసన్నివసనజైలం
కువిధీయతే॥ మూతాశుద్ధ్యదశాపేనస్నానాత్తుస్పర్శనంపితుః॥ పుత్రపదా
త్సన్యోత్పత్తౌనపితుసన్నివమితిహారలతాయాంతన్న - పుత్రపదస్యపూత్రి
మూతామహస్తేనేతికన్యాయామపిప్రయోగాత్ - యచ్చతత్రైవోక్తం॥ సూ
తకేతుముఖందృష్ట్యాజాతస్యజనకస్తతః॥ కృత్యాసజైలంస్నానంతుశుద్ధోభవ
తితత్రణాత్ ॥ ఇత్యాదిత్యపురాణాన్యుభదర్శనోత్తరమేవపితుః స్నానమితిత
న్నవిదేశేముఖదర్శనావధ్యస్పృశ్యతావత్తే - ముఖదర్శనోత్తరంపునస్నా
నార్థమిదమితిస్సార్థగఢాః - తన్న - మూలైశ్చైవజ్ఞానమాత్రపరత్వాత్ - ఇ
దంసర్వవర్తనమం॥ సూతికాసర్వవర్ణేషుదశరాతేణశుద్ధ్యతి॥ ఋతౌచనపు
భక్యౌచంసర్వవర్ణేష్వయంవిధిరితి॥ హారలతాయాంప్రచేతసోక్తే - యత్తు
బ్రాహ్మే॥ బ్రాహ్మణీక్షత్రియావైశ్యాప్రసూతాదశభిరైః॥ గతైశ్శూద్రా
చసంస్పృశ్యాత్రయోదశభిరేవచేతి - ప్రయోగపారిజాతేపారస్కరం॥ ద్వి
జాతేస్సూతికాయాన్య తాదృశాపేనశుద్ధ్యతి॥ త్రయోదశేష్నిసంప్రా
ప్తేశూద్రాశుద్ధ్యత్యసంశయఇతి - తదస్పృశ్యత్వపరం - అంగిరాః॥ సూతకే
సూతికావర్జంసంస్పృశ్యేనపిద్ధ్యతే॥ సంస్పృశ్యేసూతికాయానుస్నానమేవవి
ధీయతే॥ నాశౌచంసూతకేపుంసస్సంసర్గంచేన్నగచ్ఛతి॥ రజస్తత్రాశుచిజ్ఞే
యంతచ్చపుంసినవిద్యతే॥ సంసర్గోమైధునం - స్పృశ్యత్యన్యేమాతురేవసూత
కం - తాంస్పృశత్యేతిహారలతాయాంసుమంతాక్రేరితి - తన్న॥ సంస్పృశ్యేసూ
తికాయాన్తుస్నానమేవవిధీయతఇతిస్సానమాత్రోక్తే సామంతవచనస్యస్నా
నపర్యంతమస్పృశ్యత్వమాత్రబోధకత్వాత్ - ఏవకారోబాలస్పృశ్యత్వాద్ధః
మాధవస్తు॥ యస్తైస్సహసపిండోపిప్రకుర్యాచ్చయనాశనమ్॥ బాంధవోవా
పరోవాపిసదశాపేనశుద్ధ్యతీతిబృహస్పతిస్తృతేః - శయనాసనాదిరూపం
సంసర్గమాహపరాశరం॥ యదిపత్నీంప్రసూతాయాంద్విజస్సంపర్కమృ
చ్ఛతి॥ సూతకంతుభవేత్తస్యయచిప్రవృక్షదంగవిత్ ॥ పితృవత్సాపత్నమాతుః -
పాక్స్నానాదస్పృశ్యత్వం - సూతికాస్పృశ్యేతుయావదాశౌచంలన్యాస్తుమ్భా
తరస్తత్తద్గృహంసప్రజంతిచేధితిబ్రాహ్మణైరితిశుద్ధితత్వాదయః - తన్న -
తద్దేశాంగత్వాసూతికాయది నస్పృశంతితదాస్పృశ్యాః - అన్యథానేతిత
స్యాద్ధః - కర్మాసధికారమాహపైతీనసిః॥ సూతికాంపుత్రవతీంవింశతిరాతేణ
కర్మాణికారయేన్మాసేన - స్త్రీజనసిం - ఇదమాశౌచోత్తరం - అన్యథాశూ
ద్రాః - సపిండానామాశౌచేతదభావస్యాత్ - విధ్యనువాదవిరోధశ్చ-ఏత

చ్చసోమయాగాదిశ్రాతభిన్నపరం - ప్రజాతాయాశ్చదశరాత్రాద్ధూర్ధ్వం
 స్నానాదితికాత్యాయనోక్తేః - వ్యాసః॥ ప్రథమేదివసేషమేదశమేదైవసర్వ
 దా॥ త్రిష్యేతేషుసకుర్వీతసూతకంపుత్రజన్మని ॥ పుత్రశబ్దోపత్యమాత్రపరః-
 బ్రాహ్మే॥ దేవాశ్చపితరశ్చైవపుత్రేజాతేద్విజన్మనామ్ । ఆయాంతితస్తాత్త
 దహంపుణ్యంషష్ఠంచసర్వదా॥ జననేవిశేషఃప్రాగ్నిక్తః - అత్రప్రయోగపా
 రిజాతః - పుంప్రసవేదశాహః - శ్రుప్రత్యేతుత్యహః॥ పుంజన్మనిసపిండా
 నాందశాహఃచ్ఛుద్ధిరప్యతే । త్యహఃదకోదకానాంచ ఏకాహంసూతకంక్వ
 చితే॥ స్త్రీజన్మనిసపిండానాంసోదకానాంత్యహఃచ్ఛుచిః॥ స్త్రీసూత్రపురుషం
 జ్ఞేయంసపిండత్వంద్విజోత్రమాభత్యగ్నిస్తృతేరిత్యాహమేధాతిథిరపి॥ అప్ర
 తానాంతుస్త్రీణాంత్రిపురుషీవిజ్ఞాయతే - ఇతివాసిష్ఠముక్త్యాశాచేవైతద్వి
 వాహేతువధిర్ధర్మితవేత్యాహ - అన్యేతుత్రిపురుషసాపిండ్యస్యకానీనకన్యా
 పరత్యమాహుః - అప్రతానాంతథాస్త్రీణాంసాపిండ్యంసప్రపారుషమ్॥ స
 త్రానాంభర్తృసాపిండ్యంప్రాహదేవః ప్రజాపతిరితికార్మవిరోధాచ్చ - అ
 తేదంతత్వం ॥ పంచమాత్మప్రమాధీమాన్యకన్యాముద్వహేద్విజః॥ గరుత
 ప్తీసవిజ్ఞేయభత్యాదివిరోధాత్త్రిపురుషంప్రకరణాన్తరణాశాచపరం - వా
 సిష్ఠేతద్రగేడుకదానోక్తేః - తేనకన్యాప్రసవేపిన్ ప్రపారుషందశరాత్రమే
 వ-నచకన్యాపుత్రకృతంప్రసవేబలాబలంక్వాప్యక్తం - అగ్నిస్తృతిస్తస్యకు
 ల్పావిగీతావేతినర్వసిద్ధాంతః - అన్యథాత్రిపురుషంసపిండానాంఅష్టమాది
 సోదకానాంచత్యహస్సామ్యాయాగాత్ - చతుర్థాదిన్ ప్రమాంతానాంచకి
 మపినస్యాత్ - తేషకన్యాప్రసవేదశాహఃపిన్-కించ - స్త్రీజన్మోద్దేశేనత్రిపురు
 షంసాపిండ్యంతేషాంచత్రిరాత్రమిత్యనేకాగ్నిధిఃకథంస్యాత్ - వాక్యభేదా
 పత్రేః - నచచతుర్థాదీనాంసోదకత్వంక్వాపిసిద్ధం - తేనత్రిపురుషంచతుర్థాదీ
 నాంచస్త్రీజన్మనిసోదకత్వంవిధాయపునస్తేషాంత్రిరాత్రాశాచవిధావిధ్య
 నువాదవిరోధోవాక్యభేదద్వయంచేత్యసంవాదార్థాగ్నిస్తృతిస్త్రోయా -
 అథమృతాశాచం - హరితః॥ జాతమృతేమృతజాతేవాసపిండానాందశాహ
 మితిస్వాశాచపరం - జాతమృతేనాశ్చేదోర్ధ్వం ॥ యావన్నచ్చిద్యతేనాశం
 తావన్నాస్తితిసూతకమ్ । చిన్నేనాశేతతఃపశ్చాత్సూతకంతువిధీయతేఇతి
 జైమిన్యక్తే॥ నాడ్యంఛినాయామాశాచమితిహరితోక్తేశ్చ - నాడిచ్ఛేదా
 త్పాక్ మాతుస్సుర్ధేసినదోష ఇతిశుద్ధితత్వోక్తిః పరాస్తా - నాభిభేదా
 త్పాక్ మృతాతుబృహన్తనుః ॥ జీవన్జాతోయదితతోమృతసూతకఏవతుసూ

తకంసకలంమాతుఃపితాదీనాంత్రిరాత్రకమ్ || ఇదంచప్రసవాశాచమేవశా
 వనిమిత్తంస్నానమాత్రం || పౌజ్ఞామకరణాత్సద్యశ్శౌచమితశంఖోక్తే-అ
 త్రకశ్చిదాహ- నామకరణమాశాచాంతకాలోపలక్షణం - ఆశాచవ్యవగమే
 నామధేయమితివిష్ణూక్తేః || ఆశాచేచవ్యతిక్రాంతేనామకర్తృవిధీయతేఇతిమ
 నూక్తేశ్చనామ్నోనియతకాలత్వాత్ - నచ||నామధేయందశమ్యాంతుద్వా
 దశ్యాంవాపికారయేత్ | పుణ్యేతిథాముహూర్తేవానక్షత్రేవాగుణాన్వితఇ
 తిమనూక్తేరనియతకాలత్వం- దశమ్యావతీతాయాంవిప్రః - ద్వాదశ్యావతీ
 తాయాంతుత్రియః-వైశ్యక్షోడశే - శూద్రపకత్రింశేఇత్యపిజ్ఞేయం- పుణ్యఇ
 త్యాద్యనుకల్పః-తేననామ్నః-కాలోపలక్షణం - ఏవందంతజననేపి-దంతజన్మ
 సప్తమేమాసీత్యుపనిషదియతకాలత్వాత్ - చాలేతునకాలోపలక్షణం||ప్ర
 భమేదైతృతీయేవాకర్తవ్యంశ్రుతిచోదనాదితిమనూక్తేః || తతస్సంవత్సరేపూ
 ర్ణేమాడాకర్తృవిధీయతే | ద్వితీయేవాతృతీయేవాకర్తవ్యంస్తృతిదర్శనాదితీ
 యమోక్తేశ్చ- తస్మానియతకాలత్వాదితీ-తన్మందం-చాలవన్నామదంతజనన
 యోరపిస్వరూపేణనిమిత్తతోపపత్తేస్తద్విశిష్టకాలానువాదేవాక్యభేదాత్-
 సప్తమమాసాదర్వాక్ దంతజననేతదభావప్రసంగాచ్చ - యస్తూపనిషద్దర్శ
 నేనిర్ణయంకుర్యాత్ - సనూనంశతాయః పురుషఇతిశ్రుతేరర్వాప్తిశ్చమ
 రణేతదంత్యకర్తృపిత్యశేత్ - ననుకాలానుపలక్షణేనామోత్పన్నేతదభావే
 నాస్మానమాతృచ్ఛుద్ధిస్సాగ్రిత్-తతఃకిం-అస్తు - అతఏవోక్తం- ఆదంతజన్మ
 నస్సద్యఇతి - సాచవిష్ణువచనాద్దాహాభావవిషయేతిన్మత్యైమః-త్రివర్దాదావ
 పిస్సాదితిచేత్-తదాహదంతాదినిమిత్తైర్విశేషాశాచైః- పూర్వస్యబాధాత్-
 తదుక్తం || పూర్వాభాదేననోత్పత్తిరుత్తరస్యహిసిద్ధ్యతీతిజననాద్దశరాత్రే
 వ్యుష్టేతతరాత్రేసంవత్సరేచేతిపరిశిష్టే || ద్వాదశ్యామపరేరాత్ర్యాంమా
 సేపూర్ణేతథాపరే | అష్టాదశేహనితథావదంత్యన్యేమనీషిణఇతి- భవిష్యే
 చ-నామ్నఃకాలానియమాచ్చ - నచప్రాథమ్యాద్దశరాత్రేతీతేఇతిముఖ్యఃకా
 లః-అన్యస్తవనుకల్పఇతివాచ్యం-చాలేపితథాపత్తేః - నచదంతజననకాలాను
 పలక్షణేనదంతజాతమృతస్య-దాహైకాహప్రసంగః-దశాహేనబాధాత్-
 నామకరణోత్తరమేవదాహప్రవృత్తేః || దశాహాభ్యంతరేచాలేప్రమితేతస్య
 బాంధవైః | శావాశాచంనకర్తవ్యంసూత్యాశాచంవిధీయతే ఇతిబృహన్న
 నూక్తేశ్చ-ఆశాచందాహూపలక్షణం - సూతకవదితిపారస్కర్యోక్తేః- య
 త్రువిష్ణుః|| అనివృత్తేదశాహేతుపంచత్వంయదిగచ్ఛతి | సద్యపవనిశుద్ధిస్సాగ్రి

స్మరేతన్దకక్రియేతి - తదపిప్రేతాశాచనిష్ఠార్థంసతుసద్యస్తవపరం-
వాక్యభేదాత్కంచనామకాలాత్ప్రాక్ మృతస్యస్మానం - తదుత్తరంత్యేకా
హాది నామకాలేత్యేకాదశాహే మృతస్యనకిమపిస్యాత్ - అథశంఖవచనేల్య
చ లోపేపంచమితదాప్రాగితిన్దపద్యేత - నామ్నివాపిక్యతేనతీతిమన్వా
దివిరోధాత్ - కృతనామ్నఃఇతి మాధవమితాత్సరాదివిరోధాచ్చనకాలో
పలక్షణంక్వాపీతిధిక్ - నామోత్తరందంతోత్పత్తేప్రాగ్రాహేనత్యహః॥అ
దంతజాతేతనయేశిశాగర్భచ్యుతేతథా । సపిండానాంతుసర్వేషామచూ
రాత్రమశాచకమితియమోక్షైః - దాహభావేతుస్మాన్సమాత్రం-అదంతజా
తేప్రేతేనద్యపివనాన్యాగ్నిసంస్కారఇతివిష్టునాదాహభావంతదుక్షైః - ఆ
దంతజన్తనస్సద్యఃఇతియాజ్ఞవల్క్యేయాచ్చ - దాహవికల్పంచాహలౌగాఢీః॥
తూష్టిమేమందకంకుర్యాత్తూష్టింసంస్కారమేవచ । సర్వేషాంకృతచూడానా
మన్యత్రాపీచ్ఛయాద్వయం ॥ అన్యత్రాకృతచూడేఅత్రచూడాకరణం- తృతీ
యవర్షరూపకాలోపలక్షణార్థమితిమేధాతిథిహరదత్తైషసురపి ॥ సత్రివర్ష
స్యకర్తవ్యాబాంధవైరుదకక్రియా । జాతదంతస్యవాకుర్యుర్నామ్నివాపిక్య
తేనతీతిఉదకందాహూపలక్షణమ్ - దంతోత్పత్త్యనంతరంప్రాక్ త్రివర్షాం
తాన్తృతేహః - దంతజాతేస్యకృతచూడేత్వపేచారాత్రేణశుద్ధిరితి విష్ణు
క్షైః - త్రివర్షోర్ధ్వంకృతచూడేః కృతచూడేవాప్రాగ్రుపనయనాత్త్ర్యహః॥
యద్యస్యకృతచూడోవై జాతదంతస్తుసంస్థితః । తథాపిదాహయిత్యేనమా
శాచంత్ర్యహమాచరేతి- అంగిరసోక్షైః - అకృతాయామపిచూడాయాం
త్రివర్షోర్ధ్వందాహాదినియతం- శాత్రవర్షస్యేతివచనాత్ - కృతాయాంవర్ష
త్రయాత్ప్రాగపితన్నియతంతూష్టిమేవ - అత్రజాతదంతత్వముద్దేశ్యవిశేషణ
త్వాదవివక్షితందాహయిత్యేత్యస్యనునాదః - ఉభయవిధావాక్యభేదాత్ -
త్రివర్షాత్ప్రాకృచ్ఛాదా భావేగ్నిదానేత్ర్యహస్తదభావే విష్ణుక్షేరకాహ
ఇతిమాధవః - యత్తుకన్ధిదాహఅత్రత్రివర్షవిషయాదస్తాడేవార్థాత్త్రివర్షో
ర్ధ్వమపితత్సిద్ధిః - విజ్ఞానేశ్వరోక్తంచత్రివర్షోర్ధ్వమకృతచూడావిషయత్వం
చింత్యం - జాతదంతపదవై య్యర్థ్యాచితిత్తుచ్ఛందాహస్యావిధేయత్వాత్॥
సృణామకృతచూడానామశుద్ధిరైశీశ్చుతేతిమనూక్షే త్రివర్షోర్ధ్వమేకా
హపత్రేరథాత్త్ర్యహసిద్ధేః - త్వయాప్యగ్రేతథాంగికారాత్పదవైయ్యర్థ్య
స్యసామ్యద్వాక్యార్థజ్ఞానాచ్ఛేద్యం - మితాత్సరాధానభిజ్ఞదూషణేన
ప్రథమవర్షాదాకృతచూడాస్యసదాత్రిహః - నివృత్తచూడానాంతుత్రిరా

తాచ్యుద్ధిరిష్యతఇతిమనూక్షే - ఏతత్సర్వంప్రాగు క్రంసపిండానాం - మా
తాపిత్రోస్తుదశాహూర్ధ్వంమృతేసర్వత్రత్తిరాత్రం - బాలానానుజాతదం
తానాంత్తిరాత్రేణశుద్ధిరితకశ్యపోక్షే - వైజికాదభిసంబంధాదనురుద్ధ్యా
దాద్యంత్ర్యహమితిమనూక్షేశ్చశుద్ధితత్వాదయోగోడాస్తు || అజాతదంతమ
రణేపిత్రోరేకాహమిష్యతే | దంతజాతేత్తిరాత్రంస్యాద్యదిస్యాతాంతసిర్గు
ణామితికొర్త్యాత్కాశ్యపంశూద్రపరం || అనూధానాంతుకన్యానాంతథావై
శూద్రజన్మనామితిత్ర్యహనువృత్తాశంఖోక్షే || త్తిరాత్రంతుభవేచ్ఛాద్రేష
ణ్నాసేవిశిశామృత ఇతిమత్స్యసూక్తాచ్చ - దంతజాతేశూద్రేతుపంచాహః -
యథాహంగిరాః || శూద్రేత్రప్రహ్లాన్మృనేతుమృతేశుద్ధిస్తుపంచభిః | అతః
ర్ధ్వంమృతేశూద్రేద్వాదశాహూవిధీయతే || షడ్వర్తాంతమతీతోయశ్శూద్ర
స్సంమియతేయది | మాసికంతుభవేచ్ఛాచమిత్యాంగిరసభాషితమితి - య
త్తు - అనూభభార్యశూద్రస్త్వితిశంఖోక్షం - మాసాశాచంతత్సగుణశూ
ద్రపరం - నిర్గుణేత్యనూభభార్యేశూద్రేత్రవర్తోర్ధ్వంద్వాదశాహః - షడ
బ్తోర్ధ్వంమాసః షడబ్దాత్ప్రాగపికృతోద్వాహేమాసభత్యాహుః - ఏతత్తు
ల్యంవయసిసర్వేషామితి విరోధాచ్చిష్టవిగానాన్నాదర్తవ్యమితి విజ్ఞానేశ్వ
రాదయః - దాక్షిణ్యాత్యానాంతధైవ - అన్యదేశేప్రాగు క్రమితిగోడాః - ఏవం
కన్యాస్వపితాస్వప్యజాతదంతాసుపిత్రోరేకరాత్రమితిమాధవః - యత్తువి
జ్ఞానేశ్వరేణోక్షం || ఊనద్వివర్ష ఉభయోస్సుతశంమాతురేవహీతియాజ్ఞవ
ల్క్యోక్షే - గర్భస్థేప్రేతమాతుర్దశాహంజాతఉభయోః - కృతేనామ్నిసో
దరాణాంచేతిషైంగ్యోక్షేశ్చ - పిత్రోస్సోదరాణాంచదశాహమస్పృశ్యత్వ
మితితన్నేదాసింప్రచరతి - అతఏవస్త్వత్యర్థసారేతన్నాదృతం - కన్యాసుచౌ
లాత్ప్రాజ్ఞుతేన్నానం || అమాదాయాంతుకన్యాయాంసద్యశ్శాచంవిధీయ
తఇత్యాపస్తంబోక్షే - ఇదంతిపురుషమధ్యేఅప్రతానాంతుస్త్రీణాంతిపురు
షీవిజ్ఞాయతఇతివసిష్టోక్షే - ఇదంవాగ్దానోత్తరమితిగోడాః || అప్రతానాం
తథాస్త్రీణాంసాపిండ్యంసాప్త పౌరుషమితివచనాత్ - చాలోత్తరంవాగ్దా
నాత్పుర్వంతాస్వేకాహః || అవిశేషేణవర్ణానామర్వాక్సంసాగరకర్తృణః |
త్తిరాత్రాత్తుభవేచ్ఛుద్ధిః కన్యాస్వహ్నివిధీయత ఇత్యంగిరసా త్తిరాత్రవిష
యేహూవిధానాత్ - అతశ్శూద్రస్యోపనయనస్థానీయవివాహాత్పుర్వంతి
రాత్రంవివాహా త్కరేతుపోడ శాబ్దమధ్యే త్తిరాత్రమేవేత్య పరారా
ద్యాః - శూద్రేతునిర్గుణేత్యబ్తోర్ధ్వంపంచాహః - షడబ్తోర్ధ్వంవివాహభా

వేద్యాదశాహిత్యిగాడాః - పగుణానాంబోడశాబ్ధోర్ధ్వంతువివాహాభావేపి
 పూర్ణాశాచంవత్సృతే - తదుత్తరంప్రాగ్వివాహాద్భర్తృకులేచనప్రపురుషా
 వధిత్రైరాత్రం || అవారిపూర్వప్రత్యాతుయ్యావైవప్రతిపాదితా | అసంస్కృ
 తాతుసాజ్ఞేయాత్రిరాత్రముభయోః స్మృతమితిమరీచ్యుక్తేః - రత్నాకరేశుద్ధి
 తత్వేచశంఖః || పితృనేతృనియానారీరజఃపశ్యత్యసంస్కృతా | తస్యాంస్మృతా
 యాంనాశాచంకదాచిదపిశావ్యతి - యావజ్జీవమాశాచమితివాచస్పతిమి
 శాః - అథానుపనీతేంచదుచ్యతే - నావ్నిపూర్వంఖననమేవ - తమూర్ధ్వం
 వర్షత్రయాత్పుర్వం చాలాభావేగ్మ్యుదకదానవికల్పః || నాత్రివర్షస్యకర్త
 వ్యాబాంధవైరుదకక్రియా | జాతదంతస్యవాకుర్యుర్నామ్నివాపికృతేసతితిమ
 నూక్తేః - ఉదకక్రియాసాహచర్యాద్దాహోపలక్షణం - ఖననేతునాన్యదోర్ధ్వ
 దేహికంఠానద్వివర్షంనిఖనేన్నకుర్యాదుదకంతతత్పరియాజ్ఞవల్క్యైః - ఉ
 దకమంత్యకర్తృపరమిత్యపరార్కః - యమః || ఊనద్వివార్షికంప్రేతంఘృతా
 క్తంనిఖనేద్భువి | యమగాథాంగాయమానోయమసూక్తమనుస్మరత్ || మా
 ధవీయేచాప్రేక్షాపి || స్త్రీణాంతుపతితోగర్భస్సద్యోజాతోవృత్తోభవా | అజా
 తదంతోమూనైర్వామృతక్షడ్భిర్గతైర్బహిః || వస్త్రాద్వైర్బుచ్చితంకృత్వాని
 షీపేత్తంతుకాష్టవత్ | ఖనిత్యాశనకైర్బుచ్చమానద్యశ్చాచంపిధీయతే || అలం
 కరణమపివత్సృతే - కృతచూడస్యతుత్రివర్షాత్ప్రాగ్మూర్ధ్వంవాగ్మ్యుదకదానం
 నియతం - యత్తువసిష్ఠః - ఊనద్వివర్షేప్రేతగర్భపతనేవాసపిండానాంత్రై
 త్రమితితత్ప్రథమాబ్జచూడాపరం - వర్షత్రయోదూర్ధ్వమకృతచూడస్యాపిని
 యతం - వర్షత్రయోర్ధ్వంఉపశయనాత్పుర్వం చతుష్టిమగ్మ్యుదకదానం -
 తూష్టిమేనోదకంకుర్యాత్తూష్టిం సంస్కారమేవచేతిపూర్వోక్తతాగాషీర్బు
 తేః - పిండదానమపికార్యం - అసంస్కృతానాంభూమాపిండందద్యాత్ - సం
 స్కృతానాంకుశేషితిప్రచేతసోక్తేః - ఉదకదానంసపిండైఃకృతచూడస్యేతి
 గాతమోక్తేః - ఉదకగ్రహణేచూర్ధ్వదేహికమితిహరదత్తః || ద్వాదశాద్వత్స
 రాదర్వాకృగండంమరణేసతి | సపిండీకరణంసన్యాదేకోద్దిష్టానికారయేదితి -
 హరదత్తధృతదేవలోక్తశ్చ - మరీచిరపి || ప్రేతపిండంబహిర్దద్వాద్దర్భమంత్ర
 వివర్జితమితి - ఏతదనుపనీతపరమితివిజ్ఞానేశ్వరః - అత్రచూడైవపూర్వావ
 ధిః - పూర్వవాక్యేతుతగ్రహణాత్ - ఉదకగ్రహణస్యోపలక్షణత్యాద్దాహాః -
 పూర్వావధిరితికేచిత్ - ద్వాదశాద్వత్సరాదిత్యనుపనీతద్విజానూథసూద్రవి
 షయం - త్ర్యహశాచేషిడదానవిధిమాహపారస్మికః || ప్రథమేదివసేదేయా

ప్రాయఃపిండాస్సమాహితైః । ద్వితీయేవతురోదద్యాదస్తిసంచయనంతథా॥
 త్రింస్తుదద్యాత్తృతీయేహింసస్తాదితాశయే తతఇతి- అత్రదేవయాజ్ఞకనిబం
 ధేవిశేషః॥ శిశురాదంతజననాద్బాలస్సాన్యద్యావదాశిఖిఃకథ్యతేసర్వశాస్త్రే
 ఘనుమూరోహంజిబంధనాత్ ॥ ఆపంచవర్షాత్కౌమారంపౌగండానవహ
 యనః॥ తథా॥ గర్భేనష్టేక్రియానాస్త్రైమగ్ధందేయంశిశౌమృతేపరంచపాయ
 సంక్షీరందద్యాద్బాలవిపత్తితః ॥ ఏకాదశంద్యాదశాహం వృషోత్సర్గనిధివి
 నా॥ తథా॥ యత్రప్రమీయతేబాలస్తత్రప్రాయఃప్రదీయతేకించిత్సమానవ
 యసాంసంస్కృత్యాన్నయథావిధి ॥ భత్యంభోజ్యంచదాతవ్యంతథాచను
 భిభక్షికాః తద్వస్తాగ్నిప్రదేయానిసోపానతాగ్నితత్సమే ॥ కుమారాణాం
 చబాలానాంభోజనంవస్త్రవేష్టనమ్ । యచ్ఛిషజీవతేబాలస్తత్రద్విప్రాయ
 దీయతే॥ తథా॥ ధూమినిక్షేపణంచాలేఅవర్షద్వయమాశిఖమ్తతఃపరంభగ
 త్రేష్టదేహదాహాయథావిధి ॥ అచూడేపూర్వధ్వంఖనననివృత్త్యర్థమావర్ష
 ద్వయమితి- ప్రాగపిక్యతమాదస్యతస్మిన్వృత్త్యర్థమాశిఖమితి॥ తథా॥ చూడా
 కర్మణిసంజాతేవిపత్తిస్తుయదాభవేత్ । సూతకాంతేప్రకర్తవ్యంవృషసోమ్య
 త్సర్గనంతథా॥ తత్రదాహఃప్రకర్తవ్యఉదకంతత్రనిశ్చితమ్ । శ్రాద్ధానిమోడశా
 పిస్యస్సపిండీకరణంవినాఇదంపంచవర్షోత్తరంజన్మతః- పంచవర్షాణిభుక్షే-
 దత్తమసంస్కృతం॥ పంచవర్షాధికేబాలేవిపత్తిర్యదిజాయతేవృషోత్సర్గాది
 కంకర్తకర్తవ్యముదకంతతః ॥ అహస్యహనిసంప్రాప్తేకుర్యాచ్చాగ్నిధానిమో
 డశః । పాయసేనగుడేనైవపిండందద్యాద్యథాక్రమమ్॥ ఉదకంభప్రదానంచప
 దదానానియానిచ । దీపదానానియత్కించిత్పంచవర్షాధికేనదా॥ కర్తవ్యంతు
 భగత్రేష్టవ్రతార్యాత్రేతత్ప్రప్తయే । స్వాహాకారేణైవకార్యాణ్యేకోద్దిష్టా
 నిమోడశః ॥ ఋజుదర్శైస్తీలైశ్శుక్తైఃప్రాచీనావీతినాతథేతి తత్రైవోక్తేః-
 అత్రమూలంచిత్యం - వార్షికాదితునభవత్యేవ - సపిండనాభావేపితృత్వా
 యోగాత్ - వచనాభావాచ్చ- దివోదాసీయే ॥ అవ్రతేనిధనంప్రాప్తేవిప్రా
 దాశూద్రజాతివత్ । క్రియాస్సర్వాస్సముద్దిష్టాస్సపిండీకరణంవినా॥ ఉదకంపిం
 డదానంచకృతమాడేవిధీయత ఇతిస్త్రీణాంతాద్వాహత్రాప్త ఉదకపిండదా
 నవికల్పః - స్త్రీణాంవైకేప్రతానామితిగాతమోక్తేః - స్త్రీశూద్రాశ్చసధ
 ర్మణిఇతివచనాచ్చాదేహ్యేవం - ఏతద్వయోనిర్నితాశాచంసర్వవర్ణస
 మం॥ తుల్యంవయసినర్వేహామతిక్రాంతేతదైవచేతివ్యాఘ్రిపాదోక్తేః- యా
 నితు॥ నిర్వృత్తచూడకేవిప్రేతిరాత్రాచ్చుద్ధిరివ్యతేఽతి ॥ నివృత్తేత్రాత్రయేష

ద్భిరైవ శ్శ్యేనవభిరుచ్యతే। శూద్రేతివదేన్యూనేతుమ్మతేశుద్ధిస్తుపంచభిః॥ అతః
 ఊర్ధ్వంస్తు తేశూద్రద్వాదృశాహూవిధీయతే। షడ్వర్ణాంతమతీతేతుశూద్రే
 మాసమశౌచకమిత్యాంగిరసాదీనితానివిశిష్టవిగానాన్నాదరవ్యాసీతి విజ్ఞానే
 శ్వరమదనపారిజాతాదయః॥ తేనైతద్వశాచ్ఛూద్రాణాంవ్యవస్థాప్రాగ్గుక్తా
 హేయైవ-తుల్యంవయసిసర్వేషామితిదాక్షిణాత్యపరం- అన్యదేశకారోక్తా
 వ్యవస్థేతిశుద్ధితేవ- అథజాత్యాశాచం - తచ్చద్విజపుంసా ముసనయశో
 ర్ధ్వంప్రవర్తతే॥ త్రిరాత్రమావ్రతాద్దేశాద్దశరాత్రమతఃపరమ్। త్రస్యద్వా
 దశాహానివిశః పంచదశైవతు । త్రింశద్దినానిశూద్రస్యతదర్థస్యావ రసభి
 యాజ్ఞవల్క్యైః-యత్తుసఏవ॥ త్రిరాత్రందశరాత్రంవాశాచమాశాచమి
 ప్యత్యత్యాహ-తత్రదశాహేత్రిరాత్రమస్పృశ్యత్వం- ఏకదినోత్పన్నేఆశాచ
 ద్వయేదశాహమస్పృశ్యత్వం ॥ మరణంయదితుల్యంస్యాన్తరణేనకథంచన। అ
 స్పృశ్యంతుభవేద్దోత్రంసర్వమేవసచాంధవమిత్యంగిరసోక్తేః ॥ దశాహశాచ
 పరత్వేదశరాత్రమతః పరమిత్యనేనపానరుక్త్యాప్రత్యేరితిశుద్ధివివేకాదయః -
 స్మృతిభేదాత్త్రిరాత్రం దశరాత్రం వేతివికల్పయోగాచ్చ - యస్తుపుత్రా
 ణాంవేదానధ్యావ్యవృత్తింవిదధాతితత్రాహశ్యలాయనః- ద్వాదశరాత్రం
 మహాగురుషుదానాధ్యయనేవర్జయేరన్నితి- అత్రయావదుక్తనిషేధోవాస్పృ
 శ్యత్వమాత్రంవానతుకర్తానధికారః- ఏకాదశాహం తేనైవశ్చదేవోక్తేః-ఏకా
 దశాహికముక్తాత్రహ్యం తేవిధీయతఇతి- శుద్ధితేవేతుత్రయః- పురుషస్యా
 పిగురవోభవంతిమాతాతాతాచార్యశ్చేతివిష్ణుక్తేః - పిత్రాదయోమహాగుర
 వః - భర్తాప్యక్రోధామాయణే ॥ పతిర్బంధుగర్భర్తాదైవతంగురురేవచ॥
 శాతాతపః। పతిరేకోగురుస్త్రీణాంసర్వస్యాభ్యాగతోగురుః॥ ఏకపదంమూ
 ధానాంపితృమాతృనిషేధార్థం-సోదకాణాంతిరాత్రం - త్ర్యహస్తాదకదా
 యినభిమనూక్తేః-అగ్నిపురాణే॥సపిండతాతుపురుషేనప్రషేషివర్తతే। స
 మానోదకభావస్తునివర్తేతచతుర్థశే ॥ జన్మనామస్త్వతేర్వైకేతత్పురంగోత్ర
 ముచ్యతే। బృహస్పతిః ॥ దశాహేనసపిండాస్తుశుద్ధ్యంతిప్రేతసూతకే । త్రి
 రాత్రేణసకుల్యాస్తుస్నాత్వాశుద్ధ్యంతిగోత్రజాః ॥ స్త్రీశూద్రయోస్తువివా
 హార్ధ్వంజాత్యాశాచం ॥ వైవాహికోవిధిః స్త్రీణామాపనాయనికంస్తృ
 త్యిత్యక్తేఃదత్తానాంభర్తరేవహి॥ స్వజాత్యక్రమశాచంస్యాన్తృతేజాత
 కేతథేతిమాధవీయేబ్రాహ్మణ్య- శూద్రస్యవివాహాభావేషిషోడశవర్షోర్ధ్వం
 మాసః॥అనూథభార్యశ్శూద్రస్తుషోడశాద్యత్సరాత్పరమ్ । వృత్త్యంతపధిక

ధ్యే ధ్యే న్నాసా త్రసాస్థిబాంధవాః ॥ శుద్ధింసమధిగచ్ఛంతినాత్రశాశ్వావిచార
 రజేత్యపరా ర్హే-శంఖా క్తేః - నిర్ణయామృతమదనపారిజాతాదాత్మస్యథో
 క్తం-హారీతః ॥ ఆహంజీబంధనాద్విపక్షత్రియశ్చధనుర్గ్రహీత్ ॥ ఆప్రతో
 దగ్రహద్యైశ్యశ్శూద్రోవస్త్రద్వయగ్రహీత్ ॥ ధనుఃప్రతోదావప్తమేద్యేద్వాద
 శేవస్త్రద్వయమితి-మేధాతిథిస్తు ॥ త్రిరాత్రమావ్రతాదేశాదిత్యత్రప్రతంకా
 లోపలక్షణార్థం - సచకాలఃస్వకీయః - సర్వేషాంచాప్తమవర్షరూపః-తేన
 చతుర్థామపివర్ణా నాముపనయనాభావేప్యప్తమాదూర్ధ్వం పూర్ణమేవాశా
 చం- తత్రాపిపాగప్తమాచ్ఛిశవః - ప్రోక్తాఇతిస్త్వత్యంతరాదూర్ధ్వంసం
 పూర్ణమర్వాత్తీరాత్రం- యేప్యాపోడశాద్భవేద్బలభిత్వాహుః-తేషా
 మప్యప్తమాదూర్ధ్వంశూద్రేమాసవ ఊర్ధ్వమప్తభ్యోవల్లేభ్యఃశుద్ధిఃశూద్ర
 స్యమాసికీతివచనాదిత్యాహ- హరిలతాశుద్ధితత్వాదిగౌడగ్రంథేష్వప్రకృం-
 తనుపసితోవిప్రభిత్వక్వా ॥ మ్రియతేయత్రతత్రస్యాదాశాచంత్ర్యహమేవ
 హీతి ॥ ద్విజన్తనామయంకాలస్త్రయాణాంతుషడాద్భిక్తభిత్వాదిపురాణోక్తే
 రుపనయనకాలోపలక్షణం - షడబ్రపదంమాసత్రయాధికపరం-గర్భాప్తమే
 ప్తమేవాబ్ధిభిత్వక్తే-యత్తుజాబాలః ॥ వ్రతచూడాద్విజానాంచప్రతీతిషయ
 థాక్రమమ్ ॥ తత్రాహత్ర్యహవీకాహైశ్శుద్ధ్యంత్యపిహినిర్గుణాభిత్వజాదం
 తాః-ఇదంప్రతిత్వక్తేః - పంచాబ్దాపసితపరమితతదేతన్నాదియంతే - వృ
 ధ్ధాఃయానితు-పరాశరణి ॥ ఏకాహద్భాగిహ్మణశ్శుద్ధ్యేద్యోగ్నివేదసమన్వితః।
 త్ర్యహతే-వలవేదస్తుద్విహీనోదశభిర్నినైః ॥ కేవలవేదఃకేవలశ్రాతాగ్నేర
 ప్పుపలక్షణం- అయంసంకోచోహోమాధ్యయనపరవీణ సతుసంధ్యాదావి
 తిహరిలతాయాం-అంగిరాః॥ సర్వేషామేవవర్ణానాంసూతకేమృతకేతథా।
 దశాహాచ్ఛుద్ధిరేతేషామితిశాతాతపోబ్రవీత్ ॥ దేవలః॥ఆశుచ్యందశరాత్రం
 తుసర్వేషామపరేవిదుః । నిధనేప్రసవేచైవపశ్యంతఃకర్తృణఃక్షయమ్॥అత్యం
 తోత్ర్యప్తస్యకర్తృహానాపీడావతోవిప్రపరిచర్యాపరం - శూద్రేదశరాత్రమి
 తిహరిలతాయాందక్షిః ॥ సద్యశ్శాచంత్రైకాహస్త్ర్యహశ్చతురహస్తథా।
 షట్దశద్వాదశాహశ్చపక్షమాసస్తథైవచ ॥ మరణాంతంతథాచాన్యద్దశ
 పక్షాస్తుసూతకేమితాక్షరాయాంస్త్వత్యంతరే ॥ చతుర్థేదశరాత్రంస్యాత్త
 ణ్ణిశాంతుంసిపంచమే। షష్టేచతురహాచ్ఛుద్ధిస్సప్తమేత్వహరేవతు ॥ ఇత్యాదిని
 తాన్యాపదనాపద్గుణవదగుణవద్విషయాణిదేశాంతరభేదాద్వాజ్ఞేయాని - స
 ద్యఃశాచాదిషడహంతాఃపక్షాయాయావరాదిపరాః- అత్రమరణాంతంజన

నాదినిమిత్తాద్భిన్నం - శిష్టవిగానాంనాద రవ్యానీతివిజ్ఞానేశ్వరః॥ అస్మాత్సా
చాప్యహుత్వాచలదత్వాశ్చంస్తథాద్విజః॥ ఏవంవిధస్యవిప్రస్యసర్వదాసూ
తకంభవేదితిదత్తౌక్తా॥ అన్యపూర్వాయన్యగేహేభార్యాస్యాత్తస్యనిత్యశః॥
అశాచంసర్వకార్యేషుదేహేభవతిసర్వదేత - బ్రాహ్మణదివశాద్వ్యవస్థేత్యప
రార్కమదనపారిజాతాదయః - మాధవస్తు॥ వృత్తస్వాధ్యాయసాపేక్షమ
ద్యసంకోచనం తథేతి కలివర్జ్యేమాక్షే ॥ దశాహపవవిప్రస్యసపిండేషురణే
సతి॥ కల్పితరాణికుర్వాణఃకలౌభవతికిచ్చిషీతిహారీతోక్తేశ్చ - న్యూనాశౌ
చపక్షాయుగాంతరవిషయాః - మరణాంతాదిపక్షాస్తునిందార్థవాదం-అన్య
థా ॥ నామధారకవిప్రస్తుదశాహేనుతకీభవేదితివిరోధస్యాద్విత్త్యాహ -
యత్తుదేవలః ॥ దశాహదిత్రిభాగేనకృతేనంచయనేకమాత్ - అంగస్పర్శస
మిచ్ఛంతివర్తానాంత త్వదర్శనఇతి - పూర్తాశౌచేన్పుశ్యతామాహ - య
చ్చానుపసీతాతిక్రాంతాశౌచేత్రిరాత్రాహితేనైవోక్తం ॥ స్వాశౌచకాలా
ద్విజ్ఞేయంస్పర్శసంతుత్రిభాగతఇతి - తదపియుగాంతరేషు ॥ అస్తిసంచయసా
దూర్ధ్వమంగస్పర్శసమేవచేతి మాధవీయేకలౌతన్నిమేధాత్ - యత్తుహరల
తాయాం ॥ చతుర్థేహానిక రవ్యస్సంగంబోఽబ్రాహ్మణస్యత్వేతిప్రచేతసోక్తే
స్త్ర్యహైకాహాశౌచేపిచతుర్థాహ ఏవాంగస్పర్శఇతితన్ను॥ దేవలాదివశేనా
స్యదశాహగోచరత్వాత్ ॥ యేతువర్తసంకరజామూర్ధావసీక్తాద్యస్తేషా
మాశౌచవిశేషః - కలౌతోపయుక్తఇతివ్యతే - ద్రతిలోమజానాంనాశౌ
చం-మలాపకర్షణార్థంశున్నానమాత్రమితివిజ్ఞానేశ్వరః- మాధవస్తు॥ శౌచా
శౌచేప్రకుర్వీరక మాద్రవర్ణస్యసంకరా ఇతిబ్రాహ్మకేః - శూద్రవద్రా
హః- హరలతాస్యేవందత్తక్రితాకృతిమాదిషుత్రేషు-అహీనవర్ణగానుస్త్రీ
షుచ- సపిండత్యేపిప్రసవేషురణేచపూర్వాపర పిత్రోర్భరుశ్చత్రిరాత్రమేవ
నదశాహాది॥ అనారసేషుపుత్రేషుజాతేషుచమృతేషుచ ॥ పరపూర్వానుభా
ర్యానుప్రసూతానుమృతానుచేతిత్రిరాత్రాను వృత్తావిష్ణాక్షేః - సపిండా
నాంత్యేకాహః॥ పరపూర్వానుభార్యానుపుత్రేషుకృతకేషుచ॥ భర్తృపిత్రో
స్త్రీరాత్రంస్యాదేకాహస్తుసపిండతఇతిమాధవీయేహారీతోక్షే॥ సూతకేషు
తక్తేచైవత్రిరాత్రం పరపూర్వయోః ॥ ఏకాహస్తుసపిండానాంతిరాత్రంయ
త్రైవేపితురితిమరీచ్యుక్తేశ్చ - శంఖః ॥ అనారసేషుపుత్రేషు భార్యావ్యక్తగ
తానుచ॥ పరపూర్వానుచస్త్రీమత్రిరాత్రాచ్ఛుద్ధిరివ్యతే ॥ పరపూర్వాపున
రూచ్ఛః - ఇదంసువర్ణాశుహీనవర్ణానుతుశంఖలిఖితౌ ॥ పరపూర్వానుభార్యా

సుపుత్రేషుకృతకేషుచ॥ నానధ్యాయోభవేత్తస్యనాశౌచంనోదక్షియా॥ బ్రా
హ్మేషి॥ అశౌచంతుత్తరాత్రంస్యాత్సమవర్జేషునిచ్చేతమ్॥ యత్తుషడశితా॥ అస్య
పూర్వావరుద్ధాసుత్రిదినాచ్ఛుద్ధిరివ్యతే । తాన్వేవానస్యపూర్వాసుపంచా
హూభిర్విశుద్ధ్యతీతి-తత్రపంచాహేమూలంచుల్యం-యత్తుయజ్జవల్యః॥
అనారసేషుపుత్రేషుభార్యాస్వస్యగతాసుచేత్యేకాహమాహ- తదసన్నిధౌ
జ్ఞేయం- యదాపితురేకాహస్తదాసపిండానాంస్నానమ్॥ అన్యాశ్రితేషుదా
రేషుపరపత్నీసుతేషుచ । గోత్రిణసాన్నినశుద్ధాస్సుస్త్రిరాత్రజైవతప్తే
తిప్రజాపత్యుక్తిః-పితేతివోడురుపలక్షణం-తథోపక్రమాత్ - యత్తుదత్తకే
పాలకప్రతియోగికపుత్రత్వాత్ - పూర్వపితరుత్పత్తిరాత్రం-పూర్వసంబంధ
నివృత్తేశ్చనదశౌహదీతికశ్చిత్ - తన్న- జనకేషి॥వైజికాదభినంబంధాదనురు
ద్ధ్యాదఘంత్యహమితి వాచనికాశౌచస్యానివార్యత్వాత్ - పితృమరణేపిదత్త
కాదీనాంత్రిరాత్రం- శుద్ధితత్వేచబ్రాహ్మే॥దత్తకశ్చస్వయందత్తకృత్రిమఃక్రీ
తవవచేత్యుపక్రీవ్య ॥ సూతకేషుతకేచైవత్ర్యహశౌచస్యభాగిన్యత్యుక్తిః -
స్మృతికొముద్యాంహారలతాయామశ్యేషం - దత్తకస్యపుత్రపాత్రాణాంజ
ననేమరణేవాసపిండానామేకాహః - విజనశ్చేతిగౌతమేనసాప్తపారుషసా
పింష్యోక్తిః-సపిండానాంవైకాహస్యోక్తత్వాత్ - సపిండేతుపుత్రీకృతేసపిం
డదత్తైరసయోర్భాత్రోస్తత్పుత్రయోర్దశౌహవీవ-తత్రాకాంతాభావాత్-
సపిండత్వేనదశౌహప్రాబల్యాచ్చ - పూర్వాపదయోర్భర్తరుత్పన్నయోఃపు
త్రయోస్తావహమాధవీయేమరీచిః ॥ ఘాతురైక్యాక్తిపితృకౌభాత్రరావస్య
గోప్రజాప్రకాహంసూతకేతత్రత్తిరాత్రంమృతకేతయోరితిదిక్ - ఊధకన్యా
నాంతువిష్ణురాహ-సంస్కృతాసుస్త్రీషునాశౌచం- పితృపక్షేతత్ప్రసవమర
ణేచేత్ పితృగృహేస్యాతాంతదైకరాత్రంత్రిరాత్రంచేతి- ప్రసవేషికరాత్రం
మరణేత్రిరాత్రమితివిజ్ఞానేశ్వరాపరాఠ్కా - మాధవసు - ప్రసవేషిత్రిరా
త్రంపిత్రోపకరాత్రంభాగ్రితాదిబంధువర్గస్య॥ దత్తానారపితృగృహేసూయే
తాధమ్రయేతవా॥ తద్బంధువర్గస్తేవకేసశుచిప్రజ్జనకస్త్రిభిరితిబ్రాహ్మ్యైక్తే
రిత్యాహ-యత్తుకశ్చిదాహ- పక్షపదేనభాగ్రితరోగృహ్యంతే-వాక్యాంతరేణ
భాగినీమృతాత్రిరాత్రోక్తేరితితచ్చింత్యం - తదభావేతద్విరోధాచ్చ- భాగితుః
ప్రసవేషికాహః - మృతాత్రిరాత్రమితికేచిత్ - యుక్తాతువక్షిణీ॥పరస్పరం
మృతాభాగ్రితృభాగిన్యోః పక్షిణీభవేదితిబ్రాహ్మ్యేత్ - భాగ్రితృభిన్నానామేకా
హః - వగ్గోక్తిః - ఇతరేషాంతుయథావిధివత్ప్రమాణవచనాచ్చ, యత్తు

ప్రధానగృహేమృతాపిత్రోః పూర్వంభ్రాతుస్త్రయహతి కచ్చిత్సనిర్మూల
 తావన్నాశాచం - పితృపక్షేతిత్యేతద్విరోధాచ్చభ్రాంతః || దత్తానారీపితృ
 శ్చేహేప్రధానేసూయతేయదా | మియతేవాసదాతస్యాః పితాశుద్ధే
 త్రిభిర్నిరతికల్పతరాశుద్ధితత్వచ-పితృగృహేప్రసవేతుపితృాదీనామృతాశా
 చంనాస్తీ-మృతాపిత్రో స్త్రీరాత్రమస్మేవ||ప్రతాప్రతాసుయోపిత్సుసంస్థ
 తాసంస్థతాసుచ|మాతాపిత్రోస్త్రురాత్రంస్యాదితరేహంయథావిధి ||అ
 జాతద్భూసుపిత్రోరేకరాత్రమితిమాధవీయేశభకాష్టాజనిస్తృతేః,వైజికా
 దభిసమ్మన్దాదిత్యుక్తేశ్చ-స్తృత్యర్థసారేప్యేవంమాధవస్తుఇదంత్రరాత్రంజాత
 దంతపరం-దంతోత్పతేఃప్రాకేకరాత్రం-పిత్రోస్సద్యస్తప్రప్రాథకన్యాయాం
 ప్రౌఢాయాంవాసరాచ్చుచిః | ప్రదత్తాయాం త్రరాత్రేణదత్తాయాంపక్షీ
 ణీభవేదితిపులస్త్యోక్తేరన్యత్రకన్యాయృతాపిత్రోఃపక్షీణీత్యాహ - వదశితా
 వపి||పితృగేహదతోన్యత్రయదిపుత్రప్రమీయతే | పక్షీణీతత్రపిత్రోస్సన్యన్యా
 న్యేహామితినిశ్చయఇతి - గామాంతరేణయమితిస్తృత్యర్థసారే - భ్రాతుస్తు
 పక్షీణీ||శ్వశురయోర్భగిన్యాంచమాతులాయాంచమాతులే | పిత్రోస్సన్వసరి
 తద్వచ్చపక్షీణీంక్షుపయేన్నిశామితవృద్ధబృహస్పతిస్తృతేః-శుద్ధితత్వేకార్థే ||
 అదంతాతోన్వరేసద్యఅమాదాదేకరాత్రకమ్ | అప్రదానాత్త్రరాత్రంస్యా
 ద్దశరాత్రమతఃపరమ్ || పిత్రోర్మృతాస్త్రీణాంత్రరాత్రం || పిత్రోరుపరమే
 స్త్రీణామూఢానాంతుకథంతేవేత్ | త్రరాత్రేణైవశుద్ధిస్సన్యదిత్యాహభగ
 వాన్యమితిమాధవీయేవృద్ధమనూక్తేః - ఇదందశాహంతఃకుర్ధ్వంతుపక్షీణీ-
 భ్రాతుర్భగినిగృహేతస్యావారద్యహే మృతాత్త్రరాత్రమన్యత్రతుపక్షీణీతివ
 దశితాపుక్తం - బ్రాహ్మేషి||పరస్పరంవృతాభ్రాతృభగిన్యోఃపక్షీణీభవేత్ |
 మాతులాశాచవత్పుత్ర్యాః పితృవ్యాశాచమివ్యతఇతి - శిష్టాస్తవ్యనిర్మూల
 తావత్పితృవ్యేస్సానమాత్రమాహుః | త్రింశశ్శుక్చక్యాం||పేతేవాచార్యమా
 తామహదుహితృసుతశ్రోత్రియర్దిష్కన్యాజ్యస్వస్త్రీయేషుత్త్రరాత్రం | త్రిది
 వసమశుచిసాన్సేదకస్తూభయత్ర | పక్షీణ్యాశాచమృత్విద్వహితృసుతసహాధ్య
 యిబంధుత్రయాంతే వానిశ్శత్రూసుమిత్రశ్వశురభగినికాభాగినేయప్రయా
 జే | మాతామహ్యంచపిత్రోస్సన్వసరిచవిరతమాతులేమాతులాన్యాంచాధో
 సజ్యోతిరేవంస్వవిషయస్యపతాగ్రామనాథేచనష్టే || శిష్యోపాధ్యాయబంధు
 త్రయగురుతనయాచార్యభార్యసగోత్రానూచానశ్రోత్రియేషుస్వగృహప
 రమృతామాతులేచైకరాత్రమ్ | . రాత్రింసబ్రహ్మచారిణ్యభతుకథమపిన్వల్ప

సంబంధయు కై స్నానంవాసోయతంస్యాదిదమపినకలం సర్వవర్జేషుతుల్యమి
తి || అత్రమూలంమితాక్షరాదాస్తుత్తం - దాహిత్రభాగినేయయోరుపసిత
యోస్త్రిరాత్రం - అనుసంతయోఃపక్షిణీ||సంస్థితేపక్షిణీంరాత్రిందాహిత్రేభ
గినీసుతే | సంస్కృతేతుత్తిరాత్రంస్యాదిధర్మవ్యవస్థితభివృద్ధవనూకైః-
సంస్కృతేదాహేన - తేనదాహేత్తిరాత్రంస్యాన్యథేతగౌడాః-తన్న-విశేష
వైయ్యర్థ్యత్ - మాతులాదాసన్నిధివిదేశాభ్యాంపక్షిణ్యేకాహయోర్వ్యవ
స్తా-మనుః||త్తిరాత్రమాహురాశౌచమాచార్యేసంస్థితేసతి | తస్యపుష్కలప
త్నాన్యంచదివారాత్రమిఃస్థితః||శ్రోత్రియేస్వగృహేష్వత్తిరాత్రం || శ్రోత్రి
యేజ్ఞాపసంపన్నేత్తిరాత్రమశుచిర్భవేదితిస్తుతేతిమాధవః- ఏకగ్రామీణే
త్వేకాహః - ఋషిక్షుబహ్వల్పకాలశౌతన్నాత్రయజనవరేత్తిరాత్రైక
రాత్రేష్టేయే- యద్యపి కర్తకుర్వతపిషవాచకశ్శబ్దభవతీతశంబరాచార్యైః-
కర్తవ్యేఋషిక్షవ్త్వముక్తం - తథాపి కర్తవ్యాశౌచసమేధాతదుత్తరమే
వైతత్జ్ఞేయం - గౌడాను||సమానోదకానాంత్ర్యేపూగోత్రజానావహః
స్మృతమ్ | మాతృబంధాగురౌమిత్రేమండలాధికతాతథేతిజాబాలాకైర్వా
తృబంధుష్యేకాహమాహుః - శిష్యేస్వోపసితేత్ర్యహః-శిష్యసతీర్థబ్రహ్మ
చారిషుప్రమేణ త్తిరాత్రమపూరాత్రమేకాహ ఇతిమాధవీయేచాధాయ
నోక్తైః-అన్యగ్రతుమనః || మాతులేపక్షిణీంరాత్రింశిష్యర్థిక్ బాంధవేషుచే
తి - బంధుప్రయంతత్సప్తస్వస్మమాతులపుత్రాః - పితృపితృప్తస్వమాతృ
ప్తస్వ మాతులపుత్రాః - మాతుఃపితృప్తస్వ మాతృప్తస్వ మాతులపు
త్రాశ్చేతివిజ్ఞానేశ్వరః-అత్రపక్షిణీ - పితృప్తస్సాధికస్యానామూడానాం
త్వేకాహః - తద్బంధువర్గస్త్వేకేనేతిపూర్వోక్తబ్రాహ్మణే - యత్తుషడశి
త్యాం||ఏవంపితృగిన్యాయేయేపితామహయోస్తథా | యేమాతామహ
యోచ్చైవభగిన్యాతత్ప్రజాశ్చయాః|| మాతులాస్వస్వపితృశ్చపత్త్యుచ్చై
షాంప్రజాశ్చయాః | భారత శ్చేతిసర్వేషుపక్షిణీస్వగృహేత్ర్యహమ్||ఏవం
శ్వశురజామాతృదాహిత్రవిపదిస్తుతమ్ || యచ్చయమః||జామాతరివృతేశు
ద్ధిస్త్రీరాత్రేణోభయోఃస్తుతా | పక్షిణీకాలకానాంస్యాదితాతపోబ్ర
వీత || ఇతినిర్మూలత్వాన్నితాక్షరాదివిగోధాచచ్ఛేదేత్త్యం - మదనపారిజాతే
విష్ణుః- అసపిండేస్వవేత్సనిమృతేఏకరాత్రం-అత్రహరదత్తోంతః-శవేదేత్యా
సస్తంబసూత్రతః- శవేగ్రామేధనః - శతాదర్వాగన్నవభోజ్యందీపముద
కుంభం వోపనిధాయతు భుంజీతయదిగమానవంశం గృహమేవమూతికా

యామిత్యాహ-ప్రధానగృహమృతౌతు॥ గృహేయస్యవృతఃకక్షిదనపిండఃక
 థంచన । తస్మాన్యశాచంవిజ్ఞేయంత్రితాత్రంనాత్రసంశయఃశృంగీరసోక్తమి
 తిమాధవఃఏతేన॥ త్రిరాత్రమనపిండేషుస్వగృహేసంస్థితమచటకౌర్మేవ్యా
 భ్యాతంశుద్ధితత్వేబృహన్మునిః॥శ్వశూద్రపతితాశ్చాంత్యవృతౌశ్చేద్విజ
 మంపిరే । శాచంత్రప్రవత్యృమిమనునాభాపితంయథా॥ దశరాత్రచ్ఛుని
 మృతేమాసామృచ్ఛేభవేచ్ఛచిః । ద్వాభ్యాంతుపతితేగేహసంశ్యేహసంచ
 తుష్టయాత్॥అత్యంతేవర్ణయేదేహమిశ్యేవంమనురబ్రవీత్ ॥ అత్యంతచ్ఛుః-
 అత్యంతస్వపాకభివాచస్వతిః - తత్రైవయమః॥ ద్విదన్యమరణేక్షత్వపిశు
 ధ్యతిదినత్రయాత్॥సంవరః॥ గృహశుద్ధిప్రవత్యృమిలంతస్థశవదుషితే ।
 ప్రోత్సృజ్యమృన్మయంభండంసిద్ధమన్నంతదైవచ॥ గోమయేనోపలిప్యార్థభా
 గేనఘ్రాపయేద్బుధః । బ్రాహ్మణైర్నంత్రపూతైశ్చసారణ్యకశవారిభిః॥నర్వ
 మభ్యుత్తయేద్వేత్తతత్కుర్వత్యనంశయమ్ ॥ బృహద్విష్ణుః॥ గ్రామమధ్యగ
 తోయావచ్చనస్త్రీప్రతికన్యచిత్ । గ్రామస్యతావదాశాచంద్రియేశుచితమి
 యాత్॥గృహేపశ్వాదామృతేవ్యేవం - యత్తుమాధవీయేప్రచేతసామాశ్చ
 వ్యసాగ్దిషుత్రిరాత్రముక్తం॥మాతృప్వసామాతులయోశ్వశూశ్వశురయో
 ర్గురోః॥మృతేవర్విజయాశ్చేచత్రిరాత్రేణవిశుద్ధతీతిగారురాచార్యః- ఋ
 త్విక్కు-లాగతః॥తత్స్వగృహమృతౌజ్ఞేయం - శ్వశురయోరన్యత్రవృతావపిస
 న్నిధౌత్రిరాత్రం-అసన్నిధౌపక్షిణీ - దేశాంతరేపికరాత్రంవత్యృమాణః॥ఘ్నా
 క్తేరితిమాధవగౌడాదయః - అన్యత్రతమశ్చవప్రసాదిషు॥ పితృస్సన్వసరిత
 ద్వచ్చపక్షిణీంతుపయేన్నిశామితివృషమనూక్తం-యత్తువృద్ధమనుః॥భగిన్యం
 సంస్కృతాయాంతుభౌతర్యపిచసంస్కృతే । మిత్రేణామాతరిప్రేతేదాహి
 త్రేభగినీసుతే ॥ శాలకతత్పుత్రేచైవసద్యసన్నినేనశుద్ధతీతితద్భౌతృకా
 హితాగ్దాదేశాంతరే - శాలకసుతజామాత్రోస్సదేశజేయం- శాలకతు
 స్సదేశేపికాహః॥అచార్యపత్నీపుత్రోపాధ్యాయమాతులశ్వశురశ్వశూశ్వ
 శుర్యసహధ్యాయశిష్యేష్యేకరాత్రమితిమాధవీయేఽఘ్నాక్తేః- హరదత్తీయే
 దశశ్లోకార్యమప్యేవం - శ్వశుర్యశ్శాలకః - దేశాంతరేన్నసం-శ్వశురయోర్దే
 శాంతరేపికాహః - జాబాలః ॥ ఏకోదకానాంతుత్ర్యశాచాగోత్రజానాసు
 హఃస్తృతమ్ - సర్వత్రమూల్యాభావేపిక్రియాకర్తురశాహః॥గరోక్షేతస్య
 శిష్యునుపిత్వేధంసమాచరేత్ ॥ ప్రేతాహౌరస్సమంత్రదశరాత్రేణశు
 ద్యతీతిమనూక్తేః-శిష్యశిష్యకలత్యుం ॥ నిరన్వయేసంపదేతువృతేనతిదయా

న్వితః | తదశాచంపురాచీర్వాకుర్యాత్తుపితృవత్ప్రియామితమాధవీయే బ్రాహ్మణ్యే-దివోదాసీయే || సగోత్రోవాసగోత్రోవాయోగ్నిందద్యాత్సఖేన రః | సోపకుర్యాన్నచశార్ధంశుద్ధ్యేచ్ఛదశమేహని || యత్రైకవిషయేపక్షిణ్యే కాహంపక్షద్యయముక్తం-తత్రసన్నిధివిదేశమైత్ర్యావికృతావ్యవస్థాత్రింశ తీర్ణోక్యాం || వానప్రస్థేయతాచోపరమతికులజేషండకేవాప్లువస్సాన్యద్యోషి ద్గోవిప్రగుప్తైపుతపతితుదినంయుద్ధవిధేవసద్యః-అత్రమూలమాకరస్పష్టం యుద్ధమూర్ధ్నిమృతస్యస్నాసం||ఉద్యతైరాహవేశస్త్రైఃక్షత్రధర్మహతస్యచ | సద్యస్సంత్రిప్తతేయజ్ఞస్తథాశాచమిత్థితిరితిమనూక్షే-యజ్ఞోంత్యకర్మసర్వం తదైవేత్యర్థః-యత్తుభారతేరాజధర్మేషు||అశోచ్యహిహతశూరస్వర్గలోకేమహీయతే | నహ్యత్రముదకంతస్యనస్నానంనాస్యశాచకమిత్రాధాదిని మేధఃసపుత్రాద్యభావపరః - అతఏవతత్రకర్ణాదీనాం||శ్రాద్ధముక్తం-అన్యే తుదశపిండనిమేధమాహుర్యతివత్ - యత్తుపరాశరః ||అహవేషితానాం చఏకరాత్రమశాచకమితి-తద్యుద్ధక్షతేనకాలాంతరస్త్వతేజ్జే-యంఅసన్నిధాస్నానమితిమాధవః - శుద్ధితత్వేగ్నిపురాణే || దంష్ట్రీభిశ్శృంగిభిరావపి హతాష్టైచ్చైశ్చతస్మై-యేస్వామ్యర్థేహతాయాంతిరాజకస్వర్గంసంశయః || సర్వేషామేవవర్ణానాంక్షత్రియస్యవిశేషతః || యత్తుబృహస్పతిః || డింబాహవేవిద్యుతాచరాజ్ఞాంగోవిప్రపాలనే | సద్యశ్శాచంమృతస్యాహుస్త్రుయంచాన్యేమహర్షయః-తచ్చస్త్రంవినాపఠాజ్ఞుఖపాతేచత్రిరాత్రం || రాజ్ఞావభ్యేహతేసద్యశ్శాచమన్యత్రాత్థాత్రం-తద్ధివవ్యాఘ్రిః || త్మతేన మ్రియతేయస్తువస్వాశాచంభవేద్దివిధా | ఆసప్తాహాత్త్రిరాత్రం స్యాద్దశరాత్రమతఃపరమ్||శస్త్రాఘాతేత్యహదూర్ధ్వంయదికశ్చిత్ప్రమీయతే | ఆశాచంప్రప్యతంతస్యసర్వవర్షేషునిత్యశః || శస్త్రాఘాతేక్షతంవినాశవస్సుర్వేషుహాతః || శవస్పృశోగ్రామంసప్రవిశేయరానక్షత్రదర్శనాద్రాతౌచేదాదిత్యస్య - యత్తుమనుః || అహ్నిచైకేనరాత్ర్యాచత్రిరాత్రైరివచత్రిభిః | శవస్పృశోవిశుద్ధ్యంతిత్త్యహత్తూదకదాయినఇతి - అహ్నిరాత్ర్యాచేత్యహూరాత్రమిత్యుక్తం-త్రిభిస్త్రైరాత్రైరితినవరాత్రమేవండశరాత్రమిత్యర్థః-తత్తదన్నాశనేతద్గృహవాసేనాపదిచక్షేయం-అంగిరాః||ఆశాచంయస్య సంసర్గాదాపతేర్గృహమేధినః | క్రియాస్తస్యనలుప్యంతేగృహ్యణాంచనతద్భవేత్ ||అభినిర్ధారాద్యాశాచం-స్నేహేనసవర్ష నిర్ధారితదన్నాశనేతద్గృహవాసేచదశాహః - తదన్నాశనేతద్గృహవాసేత్ర్యహః-గృహవాసేన్నా

భాతజైకాహః - భృతిగ్రహణేననిర్హారేదాహేవతజ్ఞాత్యాశాచం || య
 దినిర్వర్తరతిప్రేతంప్రలోభాక్రాంతమానసః | దశాహేనద్వివిశ్శుద్ధ్యేద్వాద
 శాహేనఘామిపః || మాసార్ధేనతువైశ్యస్తు శూద్రోమాసేనశుద్ధ్యతికా
 ర్శ్చైతే - విజాతీయనిర్హారేతుశవజాతీయమాశాచం - అత్రభృతిగ్రహేద్వి
 గుణం || అవరశ్చేద్వరంవర్ణంవరోవ్యావరంయది | ఏహేచ్ఛవంతదాశాచం
 దిప్తాథేద్విగుణంభవేదితివ్యాఖ్యాతే - కార్తమేతదితిగోదాః - దాహేప్యే
 వం - యత్తుబ్రాహ్మ్యే || యాసవర్ణంతుమూర్త్యేననీత్యావైవదహేన్నరః | ఆ
 శాచంతుభవేత్తస్యప్రేతజాతినమంస్యపేతితదా పద్దజ్ఞేయంసోదకనిర్హారేతు
 దశాహాభిమాధవః - అలంకరణేతుశంఖః || కృచ్ఛ్రీహదోసపిండస్యప్రేతా
 లంకరణేకృతే | అజ్ఞానాదుపవాసస్సాన్యదశక్తౌస్సానమివ్యతే || ధర్మా
 ర్థం-అనాథసవర్ణహరణేక్రియాకరణేచద్విజస్యానంతయజ్ఞఫలం-స్నానంప్రా
 ణాయామోగ్నిస్పర్శశ్చేతిమాధవీయే - అగ్నిదేశ్యేవం || ప్రేతశంసర్పసం
 స్కారైర్హృష్ణాణావైవద్యవ్యతి | వోధావైవాగ్నిదాతాచగద్యస్సాన్య
 త్యావిశుద్ధ్యతిత్యపరాశ్చ - వృద్ధపరాశరోక్తః మాతులత్వాదిసంబంధేత్రి
 రాత్రం - అసంబంధద్విజాన్వహిత్యావదహిత్యావచనద్యశ్చచంసంబంధేత్రి
 రాత్రమితీప్రతీనసిన్ధుతే - గౌతమమితాక్షరాయాంవృద్ధాత్రిః || సూతకా
 ద్ద్విగుణంశావంశావాద్ద్విగుణమార్తవమ్ | ఆర్తవాద్ద్విగుణోసూతీతతోపి
 శవదాహకః || అత్రపూర్వేణోత్తరనివృత్తిరిత్యర్థః - విష్ణుః || వృతంద్విజం
 సశూద్రేణహారయేన్నశూద్రంద్విశేన || దేవలః || బ్రహ్మచారీనకుటీవతశవ
 వాహాదికక్రియామ్ | యదితిర్యాచ్చరేతకృచ్ఛ్రం పునస్సంస్కారమేవ
 చ || యజ్ఞవల్క్యః || ఆచార్యపేత్రుపాధ్యాయాన్నిర్వృత్యాపిప్రతీప్ర
 తీ || అనుగమనేతుసపిండేనదోషః || విహితంహిసపిండానాం ప్రేతనిర్వర
 ణాదికమ్ | తేషాంకరోతియః కశ్చేత్తస్యాధిక్యంనవిద్యతేతి దేవలోక్తే ||
 దోషస్సాన్యస్థిసపిండస్యతత్రనాథక్రియాం విశేతిహరితోక్తశ్చ - సమా
 త్కృప్తవర్ణేతుమాధవీయేకణ్వః || అనుగవ్యశవబుద్ధ్యాస్సాత్వాసంప్రదాప్య
 హుతాశనమ్ | సర్పిఃపాశ్యపునస్సాన్యత్వాపాణాయామైవిశుద్ధ్యతితీహీ
 నవర్ణేతుక్షత్రియేహః-వైశ్యేపక్షిణీ - శూద్రేత్రిరాత్రం-క్షత్రియస్యవైశ్యే
 హః-శూద్రేసక్షిణీ-వైశ్యస్యశూద్రహరితివిజ్ఞానేశ్వరః-మాధవస్తు-విప్రస్య
 వైశ్యేద్విజహః-క్షత్రస్యశూద్రేశ్యేవం-అన్యత్పాగ్నీత్ - స్నానాగ్నిస్పర్శ
 ఘృతాశనానిసర్వప్రేత్యాహ - హేనవరస్యదాహార్థదేహికకరణేతుబ్రా

హే॥ బ్రాహ్మణోహీనవర్ణస్యనకుర్యాదౌర్ధ్వదేహికమ్ । కామాల్లోభాత్త
 ధామోహంత్యుత్వాతత్ జ్ఞాతీతావ్రణేత్ ॥ మనుః ॥ వాగ్త్యానాంయాజనం
 కృత్వాపరేషామంజ్యకర్తవ । అభీచారమహీనంచత్రభిక్యవైచిర్యవ్యపోహ
 తి ॥ పరేషాంసర్వవర్ణానాంహీనేషతత్ దైవగుణ్యత్రైగుణ్యచాతుర్గుణ్యా
 ద్యూహ్యం—అథరోదనే - సమోత్తమవర్ణయోఃసంచయనాత్పూర్వంసదై
 లస్నానమూర్ధ్వమావమనం - హీనవర్ణైఃపుతుసంచయాత్ప్రీక్ సచైలమూ
 ర్ధ్వంస్నానమాత్రం-విప్రస్యక్షత్రవైశ్యవిషయేతుబ్రాహ్మే ॥ అస్థినంచయ
 నేవిప్రాగ్రాతీచేత్తత్రవైశ్యయోః । తదాస్నాతస్సచైలస్తుష్టితయేహనిశుద్ధ్య
 తి ॥ కృతేతుసంచయేవిప్రస్నాననేనైవశుచిర్భవేత్ ॥ క్షత్రస్యవైశ్యేప్యేవం-
 శూద్రేతుసంచయాత్ప్రీక్ విప్రస్యత్రిరాత్రం-క్షత్రవైశ్యయోర్ద్విరాత్రం-
 ఊర్ధ్వంతుద్విజానామేకాహః - శూద్రస్యశూద్రేస్తుర్భంవినాసంచయాత్పూ
 ర్వమేకాహః - ఊర్ధ్వంసజ్యోతిరితిమాధవియేజ్ఞేయం-శుద్ధితత్వేపారస్కర
 స్తు ॥ అస్థినంచయనామూర్ధ్వంమాసంయావద్ద్విజాతయః । దివసేనైవశు
 ద్ధ్యంతివాససాక్షాశనేనచ॥సజాతేర్దివసేనైవత్ర్యహస్తత్రియస్యవైశ్యయోరి
 త్యుక్తంసపిండానాంరోదనస్సర్వారాదావదోషకత్యుక్తంపాగ్ - విజ్ఞానేశ్వర
 స్తు ॥ పృతస్యబాంధవైస్సార్ధంకృత్వాతుపరిదేవనమ్ । వర్జయేత్తదహూరా
 త్రందానశ్రాద్ధావికర్తచేతి పారస్కరోక్తేః - సర్వత్రైకరాత్రమాహ—
 అథాశౌచాన్నభక్షణేవిష్ణుః-బ్రాహ్మణాదీనామాశౌచే - యస్సకృదేవాన్న
 మశ్నోతితస్యతావదాశౌచం - యావత్తేషామాశౌచవ్యవగమప్రాయశ్చి
 త్రమితి ॥ అజ్ఞానేత్వంగిరాః ॥ అంతర్దశాశౌభుక్త్యాన్తంసూతకేమృతకేపి
 వా । అస్యాశౌచంభవేత్తావద్యావదన్నంవ్రజత్యధః ॥ ప్రాయశ్చిత్తంత్యమ
 త్యాచిస్సస్యవర్ణక్రమేజ్ఞైకాహత్ర్యహపంచాహసప్తాహూపవాసాఃదశవిం
 శతిః షష్టిశ్శతంచప్రాణాయామాః-పంచగవ్యాశనంచ- అభ్యాసేద్విగుణం
 ఆపదితుప్రాణాయామశతంపంచశతమష్టశతమష్టసహస్రంగాయత్రీజపశ్చ
 మత్యాపదితుపవర్తాశాచేతిరఘుమర్షణంగాయత్ర్యష్టసహస్రంచక్షుత్రియా
 శాచేడపవాసస్తచ్చవైశ్యాశాచేత్రిరాత్రోపవాసశ్చశూద్రాగ్శాచేకృచ్ఛ్మః-
 క్షత్రవైశ్యయోఃపంచశతమష్టశతంగాయత్రీజపఃక్షత్రమేషుశూద్రస్యసర్వత్ర
 స్నానం - మత్యానాపదివిప్రస్యవర్ణేమసాంతపనకృచ్ఛ్మమహాసాంతపనచాం
 ద్రాణి- అభ్యాసేతుమాసికదైవమాసికత్రైమాసికమాణ్డాసికానీత్యాదిమా
 ధవియావౌజ్ఞేయం- అథధానస్యస్వదాస్యత్పన్నస్యసపిండమృతేస్నానమా

త్రేణస్వామికార్యస్పృశ్యత్వం-భక్తదాసస్యత్ర్యహార్థవం॥సద్యస్పృశ్యో
గర్భదాసోభక్తదాసస్త్ర్యహేచ్ఛచిరిత్స్పృశ్యంతరోక్తే॥ మూల్యకర్మక
రాశ్చూద్రాదాసీదాసాస్తథైవవ । సానేశరీరసంసాగ్రేగ్రహకర్మణ్య
దూషితా॥ఇతిశాతాతపోక్తే- ఏతచ్ఛానస్యసాధ్యతతాగ్రహమాత్రే-అన్య
త్రమాసాద్యాశాచమస్త్యేవ- ఏవందాసామపిసూతికాయాస్తస్యాఅస్మ
శ్యత్వమపిమాసమాత్రం॥ దాసీదాసశ్చసర్వవైయస్యవర్ణస్యయోభవేత్ ।
తద్వర్ణస్యభవేచ్ఛచందాసామాసస్తుసూతకమిత్యంగిరసోక్తే- షడశీతా
వపి॥ స్వామికౌచేనదాసాద్యాస్పృశ్యమాసాత్తుకర్మసు । యోగ్యాస్పృశ్య
ర్హసతోదాసీసూతీచేత్స్పృశ్యతామియాత్॥దత్తదాసాదీనాంస్వసపిండమ
రణాదాసామ్యాశాచసమసంఖ్యదిన్ధ్వంసత్యపిమాసాద్యాశేచే స్వామి
కార్యేస్పృశ్యతేహిపరదత్తః॥ దాసాంతేవాసిభృతకాశ్చిష్యాత్యైకత్రవాసి
నః॥స్వామితుల్యేనశాచేనశుద్ధ్యంతిమృతసూతకఇతిబృహస్పతిస్త్యతే॥ దాస
శ్చత్ర॥గృహజాతస్తథాక్రీతోలుభ్యోదాయాదుపాగతః॥ అన్నకాలభృతస్త
ద్వదాహితస్సాన్వమినాచయః॥ మోక్షితోమహతశ్చర్ధాద్యధఃపాప్రపణే
జితః॥ తవాహమిత్యుపగతఃప్రవ్రజ్యావసితఃకృతః॥ భక్తదాసశ్చవిజ్ఞేయస్త
థైవబడబాహృతః । విక్రేతాచాత్మనశ్చస్త్రేదాసాంపంచదశస్త్రతాఇతి-
నారదోక్తే-గుర్భభక్తదాసావినిశ్ఛేయాః-బడబాదాసీతయాహృతః-తా
ముద్వాహ్యదాసోజాతఇత్యర్థః- అంతేవాస్యపితేనైవోక్తః॥ స్వశిల్పమిచ్ఛ
న్నాహర్తుంచాంధవానామనుజ్ఞయా । ఆచార్యస్యవసేదంతేకృత్యాకాలం
సునిశ్చితమ్॥ఆచార్యశ్చిత్తయేదేనాస్వగృహేదత్తభోజనమితి- శిష్యసత్తుల్య
విద్యార్థీదాసాదేస్సాన్వమితత్సపిండమరణేమవిప్లుః- పక్షీనాందాసానామా
నులోమ్యేనస్వామితుల్యమాశాచమ్మతేస్వామిన్యాత్మీయమితి-ప్రతిలోమదా
సానామాశాచాభావః॥ వర్ధానామానులోమ్యేనదాన్యంసప్రతిలోమతఇతి
యాజ్ఞవల్క్యోక్తే-అథరాత్రోజననేమరణేవారాత్రింతిభాగాంకృత్యాద్య
భాగద్యయేచేత్పూర్వందినం- అంత్యేతూతరమితిమితాతురాయాంయత్తు
పాగర్ధరాత్రాత్పాగ్వాసూర్యోదయాత్పూర్వందినమిత్యుక్తం- తత్రదేశా
చారతోవ్యవస్థా- సర్వంచాశాచమాహితాగ్నేర్దాహంతచ్ఛిన్నస్యమరణ
మారభ్యజ్ఞేయం॥అనగ్నిమతఉత్కాగ్రేతేరాశాచాదిద్విజాతిషు- దాహదగ్ని
మతోవింద్యాద్విదేశస్థేమృతేనతీతిత్రీతీనసిస్త్యతే-సాగ్నిరాహితాగ్నిఅహి
తాగ్నిశ్చేత్ప్రసన్నియేతపునస్సంస్తారం కృత్వాశవవదాశాచమితివసిష్ఠే

విశేషోక్తేః॥ దాహదేవతక రవ్యంయస్యవైతానికోవిధిరితిబ్రాహ్మచ్యుత్తు
 ధూర్తసామినారామాండారేణచోక్తం - అహితాగ్నేర్విమరితాద్యవదశ
 రాత్రందశాహంశావమాశౌచమితిమరణనిమిత్తత్వాత్తస్య-యత్తుదాహదే
 వతస్యాశౌచముక్తంతత్సంస్థారనిమిత్రాశౌచంప్రధగేవతేనగృహ్యగ్నేస్సంస్థా
 రాంగంత్రరాత్రంశౌతాగ్నేస్తుదశరాత్రం-మరణనిమిత్తతూభయోర్దశా
 హందాహత్యాగిపీతితద్వచనవిరోధాత్పురస్సేవోత్కారాన్ములకల్పనా
 లాఘవాచ్చచింత్యం - అథాతిక్రాంతాశౌచంతత్యాశౌచమధ్యజననాదా
 జ్ఞాతేతచ్ఛేణుశుద్ధిః॥విగతంతువిదేశస్థంశృణుయాద్యోహ్యనిర్దేశమ్॥ యచ్ఛే
 షందశరాత్రస్యతావదేవాశుచిర్భవేదితిమనూక్తేః - అత్రకేచిదేతత్పుత్రా
 తిరిక్తవిషయం - తేషాంత్యాశౌచమధ్యేశవదేవితదాద్యేవదశాహం॥ పితశా
 చేన్మృతాస్యాతాందూరస్థోపహిపుత్రకః । శ్రుత్వాతద్దినమారభ్యదశాహం
 సూతకీభవేదిత్యస్యసర్వాసపాదత్వాదిత్యాహుః-తస్మై - జ్ఞాతమరణస్యనిమి
 త్తత్వాత్ అనగ్నమతఃకాగ్నిం తేరిత్యాదివిరోధాచ్చ-ప్రత్యర్థసారేష్॥జన
 నేమరణేవాప్రథమదినాదూర్ధ్వంజ్ఞాతేపుత్రాదీనాంశేషేజ్ఞాతశుద్ధిరితి- పద
 శీతావపరాగ్నే-చైవం-దశాహాయూర్ధ్వంజ్ఞాతేతుప్రధవసేవః ॥ మాసత్రయే
 త్రిరాత్రంస్యాత్త ణ్డాసేవపీణీతథా॥ అహస్తునవమాదర్వాగూర్ధ్వంస్నానే
 నశుద్ధ్యతి॥జననేత్యుతిక్రాంతాశౌచంనాస్త్యేవ ॥ నాశుద్ధిఃప్రసవాశౌచేవ్యతీ
 తేషుచనేష్వపీతిదేవలోక్తేః-పితృస్సానంతత్యాశ్చిభవత్యేవ॥నిర్దేశంజ్ఞాతిమర
 ణంశ్రుత్వాపుత్రస్యజన్మచ । సవాసాభలమాప్తుత్యశుద్ధోభవతిమాసవత్తతిమ
 నూక్తేః-తచ్ఛాతిక్రాంతాశౌచందశాహంజ్ఞాత్యాశౌచవిషయం - సత్వసుప
 నీతాదినిమిత్తత్రిరాత్రాదా - ఉపనీతేతువిషమతస్మిన్నేవాతికాలజమిత్యా
 ణ్డాక్తేః॥నిర్దేశంజ్ఞాతిమరణంఅతిక్రాంతేదశాహేవ్యతిమనూక్తేశ్చ - మాధ
 వీయేదేవలస్తు॥అత్రపత్యైత్రిరాత్రంస్యాత్త ణ్డాసాత్పీణీతతః॥పరమేకాహ
 మావర్తాదూర్ధ్వంస్నాతోవిశుద్ధ్యతీత్యాహ - తత్రాపదనావద్విషయత్వేన
 వ్యసస్థా-ఇదంచైకదేశే- దేశాంతరేతుస్సానమాత్రం ॥ దేశాంతరవృతంశ్రు
 త్వాక్లిబేవైభానసేయతా । మృతేస్సానేనశుద్ధ్యతి గర్భస్రావేచగోత్రిణ
 ఇతిపరాశరోక్తరితి విజ్ఞానేత్వరః - స్నానంవత్సరాంతే - అర్వాక్రిప
 త్రినిశంషణ్డాసాచ్చదివానిశమ్ । అహస్సంవత్సరాదర్వాగ్నేశాంతరపు
 తేష్వపీతివిష్ణూక్తరితిమాధవః - ఇదంసపిండానాందేశాంతరేస్సానం - సో
 దకానామితియుక్తం - లతాణంత్యాహుహస్మతిః॥ మహానద్యంతరయత్ర

గిరిర్వాప్యవధాయకః । వాచోయత్రవిభిద్యంతేతద్దేశాంతరముచ్యతే ॥ దేశాంతరంవదంత్యేకేషప్రియోజనమాయతమ్ । చత్వారింశద్వదంత్యస్యేతింశదన్యేతథైవచేతి - ఏతత్సర్వంమూతాపితృభిన్నవిషయం - తయోస్తుపితరౌచేదితిపూర్వపైతీనసివాక్యాన్సహపూర్ణమేవదశాహుతి - స్మృత్యర్థసారేషి - మూతాపితృమరణేదూరదేశస్థింసవత్సరోర్ధ్వవిషయిత్రోదశాహుతికంపూర్ణమశౌచంకుర్యాత్ - స్త్రీపుంసయోఃపరస్పరంసపత్నీషుచైవమితి - శుద్ధితత్వాదయోగౌడాస్తు ॥ ఊర్ధ్వంసంవత్సరాదాద్యాబృంధుశ్చేచ్ఛాచ్యాయితేమృతః । భవేదేకాహమేవాత్రతచ్ఛసన్యాసినాంసంస్కృతదేవతాక్తేః - పిత్రోర్బ్రహ్మధ్యేతిరాత్రమూర్ధ్వమేకాహః - బంధుర్భూతాపితాభర్తాచ - పూర్వోక్తదశాహస్తుకశింగాదిదేశపరశ్చిత్యాహుః - తేబంధుసదస్యపుత్రాదిపరత్వేమానాభావాదుపేక్ష్యాః - సాపత్నమాతుస్తుదత్తుః ॥ పితృపత్నామపేతాయాంమాతృవర్జంద్విజోత్రమాః । సంవత్సరేవ్యతితేపిత్రరాత్రమశుచిర్భవేత్ ॥ హీనవర్ణమాతృషుసపత్నీషుచైవమితిస్మృత్యర్థసారే - కచిత్ ॥ ఋతుఃపత్న్యాం ప్రమీతాయాదూరనేతనయేతథేతబ్రాహ్మణ్యక్తేసారసేషీదమాహుః - షడశితావస్యేవం - ఏతత్సర్వవర్ణతుల్యం ॥ తుల్యంవయసినర్వేషామతిక్రాంతేతథైవచేతివ్యాక్రణాక్తేః - అథాశాచసంపాతేఉచ్యతే - తత్రశావేశావంసూతకేసూతకం - శావేసూతకంసూతకేశావంవాతత్రాన్యత్తరంకాలతః - పూర్వేణాసమన్యూనమధికంచేతిద్వాదశభేదాః - యదైకదినేసమన్యూనమధికంహాశాచద్వయంతత్రతంత్రేణాన్యసిద్ధిః - ద్వయోరేకకాలత్వాత్ - యదీతుద్విలియోదిదినేషాత్తరంసజాతీయంశావజననీంవాసమకాలంన్యూనకాలంవాపరంస్యాత్తదాషట్సుపత్నేషుపూర్వశేషేణశుద్ధిః ॥ అంతరాజన్యమరణేనేషాహూభిర్విశుద్ధ్యతీతియాజ్ఞావల్క్యక్తేః - అంతరాజ్ఞాతేతిత్యర్థః - జ్ఞాతస్యైవజననాదేర్నిమిత్తత్వాత్ - పూర్వాశాచోత్తరంతస్సభ్యోత్పన్నేజాతేతూత్తరమేవకార్యం - శుద్ధితత్వేవ్యక్తంపూర్వాశతపుచాంతరుత్పన్నంసమానంఽఘువానిమిత్తంతత్రాలాదుపరిశ్రుతంస్వాశాచమేతురేవ - అజ్ఞాతంతున ॥ అవిజ్ఞాతేనదోషస్సాన్యచ్యాన్ధ్రాదిషుకథంచనేత్యస్యాశాచసాంకర్యేపిప్రవృత్తేః - తేనాజ్ఞానాద్వ్యయోత్సర్గాదాకృతేపశ్చాత్తేజ్ఞానేపినావృత్తిరితిమాధవీయేయమోషి ॥ జననేజననంచేత్సాన్యర్థరణేమరణంతథా । పూర్వశేషేణశుద్ధిస్సాన్యదుత్తరాశాచవర్జనమ్ ॥ అత్రకచిదంతర్గతాహేస్యాతాంచేత్పునర్భరణజన్మసి ॥ తావత్సాన్యదశుచిర్విప్రోయావత్తేత్సాన్య

దనిర్దేశమితిమనుపరాశరాద్వైరశాహగ్రహణాత్పుష్టాశాచ ఏవపూర్వశే
 పేణశుద్ధిః - త్ర్యహద్యల్పశాచసంపాతేతూత్రైతైవశుద్ధిరిత్యాహః-హ
 రదత్తోష్ఠ్యేవమాహ - గౌడాఅష్ట్యేవం - తన్న - యజ్ఞవల్క్యవివశే
 నదశాహస్యతుల్యకాలాశాచోపలక్షణత్వాత్ || సమానాశాచసంపాతేప్ర
 భమేనసమాపయేత్ | అసమానంద్వితీయేనధర్మరాజవచోయథేతిమాధవీ
 యేశంఘోక్తేః - అపరార్కమితాక్షరాదివిరోధాచ్చ - యదాతుసూతకే
 శావంసమన్యూనమధికంవాతదానపూర్వశేమాచ్ఛుద్ధిః- తదాహంగిరాః||సూ
 తకేమృతకంచేత్సాగ్ర్యన్మృతకేత్వధసూతకమ్ | తత్రాధికృత్యమృతకంశాచం
 కుర్యాన్నసూతకమ్||షట్త్రింశత్తే|| శావాశాచేనముత్పన్నేసూతకంతుయ
 దాభవేత్ | శావేనశుద్ధ్యతేసూతిర్నసూతిశ్చవశోధినీ||చతుర్వింశతిమతేపి||మృ
 తేనశుద్ధ్యతేజాతంనమృతంజాతకేనతు|| అత్యయదాదశాహజననమధ్యేతదం
 తేవాత్ర్యహదిశావంతదా పూర్వేణశుద్ధావపితన్నిమిత్రమస్పృశ్యత్వంభవ
 త్యేవ|| మరణోత్పత్తియోగేతుగరియోమరణంభవేదితికొర్తాచ్చ-గౌతమవ్యా
 భ్యాయాంతూర్ధాత్రిపి||సూతకాద్ద్విగుణంశావంశావాద్ద్విగుణమార్తవమ్ |
 ఆర్తవాద్ద్విగుణంసూతిస్తతోపిశవదాహకః|| అత్రపూర్వపూర్వేణనోత్తరో
 త్తరనివృత్తిరస్పృశ్యత్వాధిక్యాదిత్యర్థః-షడశీతావపి||స్వభావబహుసూతిస్తు
 న్యూనశావవిశోధినీతిరాత్రిశేమాదావర్ధితద్విత్రిదినైరాగంతుక్తేః - సూతేర్చ
 హుత్వంసస్వభావేన అతస్త్రయ్యనశావస్యాపిసూర్వేణశుద్ధిరితివక్తుంస్వ
 భావేత్యుక్తం-చాప్యేపి || నాగంతుకర్తృభావూభితాశాచమపనుద్యతే | న
 చపాతనిమిత్రేనశావస్యాస్యస్యశోధనమితి-ఏవంనవపక్షాః-౨ యదాతుత్ర్య
 హద్యల్పశాచమధ్యే సజాతీయంవిజాతీయంవాదీర్ఘకాలముత్తరంతదాప్య
 త్తరంపూర్వంకార్యం నపూర్వేణశుద్ధిః|| స్వల్పశాచస్యమధ్యేతుదీర్ఘశాచం
 భవేద్యది|నపూర్వేణవిశుద్ధిస్సాగ్ర్యత్వకాలేనైవశుద్ధ్యతీతుశ్చనసోక్తేః - తేన
 త్ర్యహదిశావనుద్ధేదశాహదిసూతకేపిసూర్వేణశుద్ధిరిత్యపరార్కః-శావని
 మిత్రమస్పృశ్యత్వంచభవత్యేవ-శుద్ధివిచేకేతు-శావేనశుద్ధ్యతేసూతిరితిప్రాగు
 క్తేః-తత్రాప్యత్తరాశాచనివృత్తిరుక్తాతన్న-ఉత్తరస్యకాలాధిక్యేనబలవత్వా
 త్ - మాధవీయేయమోపి || అద్యవృద్ధిమదాశాచంపశ్చిమేనసమాపయేత్ |
 యథాత్రిరాత్రేప్రకాంతేదశాహంప్రవిశేద్యది || ఆశాచంపునరాగచ్ఛేత్ర
 త్సమాస్యవిశుద్ధ్యతిహరితోపి||గురుణాలఘుశుద్ధోత్తులఘునానైవతద్గుర్వితి-గు
 రుత్వంలఘుత్వంచకాలకృతమేవ-పూర్వానురోధాత్ - ఏతచ్చహరదత్రేన

స్పష్టము క్తం-మితాక్షరాస్యేవం-యత్తు || ఆద్యానాయాగపక్ష్యేతజ్జేయశు
 ద్ధిర్గరియసా । మరణోత్పత్తియోగేతుగరియోమరణంభవేదిహరితకార్పాది
 తతాస్పృశ్యత్వాభిప్రాయశావస్యగురుత్వంజ్ఞేయం - క్వచిదల్పకాలేనాపి
 ర్ఘకాలాశౌచనివృత్తిమాహాదేవలః || పరతఃపరతోశుద్ధిర్ఘవృద్ధాపిధీయతే ।
 స్యాచ్చేత్పంచతమాదేనుఃపూర్వేజ్ఞేహత్రశిష్యతే || అన్యార్థః - అద్యవృద్ధాది
 ర్ఘాశౌచేపరతోశుద్ధిఃసరమాశౌచం - యదిపూర్వాశౌచము తరస్యపంచమ
 దినాత్పత్యోరశువత్రతే-తదాపూర్వేజ్ఞేపశుద్ధిః-పూర్వసోత్తరాశౌచార్పాది
 కకాలవ్యాపిత్యేపూర్వశేషాచ్చుద్ధిరిత్యర్థః - యథావప్తమాసేగర్భపాతసమి
 త్రషడహశౌచమధ్యదశాహపాతేపూర్వేణోత్తరనివృత్తిః - యథావాత్ప్ర్య
 హమధ్యేసావపాతసమిత్తచతురహపంచాహయోరితకచ్ఛేత్ - తన్నదశాహ
 వధిపూర్వశేషశుద్ధ్యావేదకవాక్యవిరోధాత్ - పస్తాదివిశేషార్పాశౌచమం
 త్యరాశౌతుద్యోహిత్యసాచిత్యాచ్చ - అస్తద్గురవస్తుపంచతమాదహ్నాత
 తోన్యూనంత్యోహదిచేతస్యిదస్తిస్విషయేపూర్వేజ్ఞేవాశుద్ధిశిష్యతే - దశా
 హదిరాత్రిశేషేత్యోహదిపాతేత్యోహద్యల్పశౌచానాంపరస్పరంరాత్రిశే
 షేసంపాతేచనద్యోహదివృద్ధిరిత్యర్థమాహుః - క్వచిత్పూర్వశేషేనశుద్ధేర
 పవాదమాహగౌతమః || రాత్రిశేషేనతిద్వాభ్యాంప్రభాతేతిస్మభిరితి- ప్రభా
 తేంత్యయామే || రాత్రిశేషేద్యోహచ్చుద్ధిర్యామశేషశుచిత్ప్ర్యోహదితశా
 తాతపోక్తేః - ఇదంశావాంతేసూతకపాతేనజాతీయేవాతుల్యం - అత్రకేచి
 త్-రాత్రిశబ్దఃఅచూరీత్రపరః - అహశ్యేషేద్వాభ్యాంప్రభాతేతిస్మభిరితి
 శంఖిఖితోక్తేః - అథయదిదశరాత్రాస్సన్నిపతేయరాద్యందశరాత్రమా
 శౌచమానవమాద్దివసాదత ఊర్ధ్వందివరాత్రేణవృష్టాయాంత్రిరాత్రేణేతి
 బాధాయనోక్తే || పునఃపాతేదశాహతాప్రకూర్వేణసహగచ్ఛేదశేషేహి
 పతేద్యస్యాహర్వాత్యయాత్సవిశుద్ధ్యతీతి || ప్రభాతేతుత్రిరాత్రేణదశరాత్రేవ
 యంవిధిరితిదేవలోక్త్య - నవమదశమశబ్దాచోపాంత్యాంత్యదినపరా - తేన
 త్కత్రియాదావపితథేత్యాహుః - మాధవీయేప్యేవం-అన్యేత్వాహుః || అంత
 ర్దశాహేస్యాతాంచేత్సునర్తరణజన్తసి । తావత్స్యోదశుచిర్విప్రాయావత్త
 త్స్యోదనిర్దశమితిమనుపరాశరాద్వైర్దశమదిసేనోత్తరస్యశుద్ధేరుక్తత్వాత్
 విరోధస్సపష్టవ-విరోధేచ || యదైవకించనమనురవదత్తచ్ఛేషడమ్ || కలౌపా
 రాశరస్త్వతిరిత్యనేనపూర్వపచసాంబాధః - అతఏవవాచస్తుతినాతేషామ
 నాకరత్వముక్తం-సాకరత్వేపిజాతిమాత్రవిప్రదివిషయం - దేశాంతరవిష

యం వాయుగాంతరవిషయం వాసు - తేన గౌతమీయే రాత్రి శబ్దో నాహూ -
 రాత్రపరః - రాత్రిమాత్రావశిష్టే ఇమితాక్షరోక్తశ్చ - న కుకవికృతే
 రివాన్యథావ్యాఖ్యాన్యంతా - నూధవస్తు అగ్రతదశాహమితీ పూర్వస్వగ్రంథవి
 రోధాదుపేక్ష్య ఇతి - అష్టపితృచరణామైబాధాయనీయే - అనవమాద్దివసా
 దిరిద్వితీయాశౌచస్య నవ మందినం ప్రథమస్య దశమమమేవాహద్వ్యహాదివృ
 థ్దేః - పూర్వశేషావవాదత్వాత్తస్య చ న్యాయతోద్వితీయదినా దేవప్రవృత్తేః -
 అతః ఊర్ధ్వమితదశమరాత్రిపరంశం ఖలిఖతోక్తా దేవలోక్తాచాహ - శేషేదమే
 ప్నిచాతతే రాత్రాపతేదిత్యర్థః - దశమ్యాంపితానామకుర్యాదితవత్ - తే
 నమన్వాద్యైర్విరోధో నాపి మితాక్షరాద్యైరిత్యాహుః - అపరాచైర్నిర్ణయా
 మృతస్య రసోపేషం - యత్తు తత్రైవ బ్రాహ్మే ॥ ఆద్యంభాగద్వయం యావ
 త్సూతకస్య శుసూతకే । ద్వితీయే పతతే త్వద్యాత్సూతకాచ్ఛద్ధిరిష్యతే ॥ ఆ
 తః ఊర్ధ్వం ద్వితీయా త్ర సూతకాంతాచ్ఛచిష్టుతః । ఏవమేవ విచార్య స్యాన్త్యై
 తకే మృతకాంతరేచ్ఛ సూతకస్యాంతరేయత్ర సూతకం ప్రతిపద్యతే । సూతకస్యాం
 తరేవాథ మృతకం యత్ర విద్యతే ॥ మృతకాంతేభవేత్తత్ర శుద్ధివర్ధేషు సర్వ
 శ ఇతి - అస్యార్థప్రత్యేహోక్తః - పూర్వాశౌచపరమాహూరాత్రస్య దిన
 రూపేతద్యభాగద్వయే న్యాశౌచపాతే పూర్వేణ శుద్ధిః - భాగద్వయోర్ధ్వం రా
 త్రా సూతకాంతరే ద్వితీయా త్పూర్వభిన్నాత్సూతకాంతాద్వ్యహాదిరూపా
 చ్ఛద్ధిరితి - అపరాచైర్వాశౌచకాలంతేధా విభజ్యైర్గుణవిషయత్వేనేదమ
 క్తం - అస్య చ నన్యనిర్మూలతోక్తిరజ్ఞోక్తిరేవ - తీతః పూర్వాశ్చ వృచాంత్య
 రాత్రా మన్యాశ్చ వృచేహూరాత్రద్వయమధికం రాత్రే రత్యయా మేతు దినత్ర
 యమితభట్టచరణోపదిష్టః పంథాః - ఏతస్మిన్ పూర్వాశౌచసంపాతే ఏవ రా
 త్రిశేషే త్రిరాత్రాదినంపాతేతు పూర్వశేషే తైవ శుద్ధిః ద్విరాత్రాదివృధ్దేః -
 పూర్వవాక్యైర్దశాహ విషయత్వాదపవాదాభావే శేషశుద్ధేరేదసామాన్య
 తః ప్రవృత్తేః - షడశీతాతుదశాహంతే త్ర్యహంపాతే విద్విత్తదినవృద్ధిరీక్తా ॥ రా
 త్రిశేషే యదాశౌచం పూర్వానధికమాపతేత్ । ఊర్ధ్వం దినద్వయం పూర్వా
 ద్యామశేషే దినత్రయమితి - అనధికం నమన్వ్యానంపాతే త్తుచ్ఛం నిర్మూలత్వా
 దంతేపక్షిణ్యాదిపాతే విద్విరాత్రాదివృద్ధ్యాప్రత్యేక - పూర్వాశౌచాంతర్య
 ద్ధితద్విత్తదినమధ్యధికాముచాంతరపాతేతు వర్ధితస్య త్వాద్విదధికేనైవ శుద్ధిః -
 నవవర్ధితస్య పూర్వశేషత్వంశంకనీయం - రాత్రిశేషపూర్వశేషశుద్ధ్యవవాదే
 నైమిత్తికాపృత్తిన్యాయోజ్యేవనాత్ - అపవాదాభావేదత్సర్వస్యాప్రత్యేక - ఆ

పవాదాంతరమాహశంఖః ॥ మాతర్యగ్రేప్రమితాయామశుద్ధామియతేపి
 తాపితుశ్చేషేణశుద్ధిస్సాన్యన్యతుకుర్యత్తుపక్షిణీమ్ ॥ పాదత్రయంస్పృశం
 తుర్యస్యత్వయవర్తః-పితృశాచమధ్యేమాతృప్యతాపితృశాచాంతేమాతుః
 పక్షిణమధికాంకుర్యదీతి - అతాశుద్ధావిత్త్యక్తేరాత్మహదేహితురాశాచా
 భావాన్మాతృమరణేనపక్షిణీకీంతుపూర్ణమేవాశాచం-ఇయంచపక్షిణీతృతీయా
 దిదినపరానాద్యదినద్వయే - ప్రతనిమిత్తనైమిత్తికాప్యత్తిన్యాపవాదపూ
 ర్వశేషాపవాదత్వాదితృచరణాః - సపిండాద్యాశ్శాచేనమాతాపిత్రోరా
 శాచాపగమనాస్త్యేవ-ఏవంభతురపి- ఇయంచపక్షిణీదశమదినాత్పురవం
 మాతృమరణేజ్జేయ-దశమ్యంరాత్రౌతత్ప్రభాతేవామాతృమరణేద్వ్యహ
 త్క్రిహసముచ్చితాపక్షిణీకశ్చిత్-తన్న॥ సంఖ్యాంతరోఽజసనాపత్యాత్క్రి
 హంజిత్రుతిచాధాపత్రే- అతపవైకాదేయాషడ్వేయాఇత్యాదాశుతచాధా
 పత్రే-సముచ్చయోనిరస్తోద్వదశే - గురుణిలఘూరంతర్గతేః గురుసంఖ్యా
 నాలఘూశుద్ధేదిత్త్యక్తశ్చ - మాతురన్వారోహణేతునపక్షిణీ-యదానారీ
 ః శేదగ్నింక్రియస్యక్రియవాంఛయా । తదాశాచంవిధాతస్యభర్తాశా
 చక్రమేణహీతి పృథ్వీచంద్రోదయే లఘూహరీతోక్తేః - తత్త్రేపషడశీతిమ
 తేపి ॥ పృథంపతమనువ్రజ్యపత్నీచేదనలంగతా-నతత్రపక్షిణీకార్యాపైత్య
 కాదేవశుద్ధ్యై ॥ పుత్రోన్యోవాగ్నిదస్తస్యాస్సావదేవాశుచిస్తయోః । సవ
 త్రాద్ధంపపిండంచయగపత్తునమాపయేత్ గృహీతాశాచానాంపుత్రాణాం
 పితుస్సంస్కారేమాతుః - సపిండస్యవామరణేనాయంఽర్థయః - అతిక్రాం
 తకాలాద్విద్యమాణామితస్యజలవత్వాత్ - ద్వదశః ర్దోత్రరంసంస్కారా
 శాచమధ్యేసపిండమరణేప్యేవం - యత్తుఅపరాగైబ్రాహ్మే ॥ ఋగ్వేద
 వాదాత్సద్విస్త్రీనభవేదాత్మఘాతీని । త్ర్యహశ్శాచేతునస్యత్రైక్రాద్ధం
 ప్రాప్నోతిశాస్త్రురదీతి - తద్భర్తురాశాచోత్తరమన్వారోహణేతిరాత్రా
 శాచసరమితి పృథ్వీచంద్రః - బ్రాహ్మణాదేః క్షత్రియేద్యుగమనేల్వా
 శాచపరమిత్యపరారూః - శుద్ధితత్వాదయోగోదాస్తు- భర్తురాశాచోత్త
 రమన్వారోహణేతిరాత్రం - సహగమనేతుసంపూర్ణం-యద్ధహతస్యసద్య
 శాచేన్వారోహణేబ్రాహ్మ్యైక్రైక్రాత్రత్వాత్ - భర్తురపిత్ర్యహేణపిండ
 దానంఏకచితౌతుసద్యశాచమిత్యాహుః - అస్యత్ప్రగ్నకంపూర్వశేషేణ
 శుద్ధేరపవాదాంతరముక్తంషడశీత్యాం॥ పూర్వాశాచేనయాశుద్ధిస్సుతకే
 వృతకేచసానుతికామగ్నిదంహితావద్రవస్యచసతానానిర్ణయమ్మతే-

స్మృతిసంగ్రహేపి|| ఇయంవిశుద్ధిరుదితాసూతికానుగ్నిదంవినా || ఇదంమూ
 ల్యేనదాహకరణేమాతులాదిసంబంధేనదాహమాత్రశిరశేతుత్తిరాత్రమేవే
 త్యుక్తంప్రాక్ - వృద్ధాత్రి|| సూతకాద్విగుణంశావంశావాద్విగుణమార్తవ
 మ్|| ఆర్తవాద్విగుణాసూతస్తతోపిశవదాహకః|| తథాశ్వాచసంపాతేపిశావ
 జనననిమిత్తకార్యప్రతిబంధః|| ఆశవుచేతుసముత్పన్నేపుత్రజన్మయదాభవేత్ |
 కర్తుప్రాతాల్లిశీశుద్ధిఃపూర్వాశవుచేనశుద్ధ్యతీతిప్రజాపతిస్త్పతేః-అశ్వాచేతు
 ద్వివిధేపిశాతాతపః - అంతర్దాహేజననాత్పశ్చత్స్యన్మరణంయది|| ప్రే
 తముద్దిశ్యకర్తవ్యంపిండదానంయథావిధి || ప్రారభేప్రేతపిండేతుమధ్యేచేజ్జ
 నసంభవేత్ | తథైవాశవుచపిండంస్తుశేషాన్విద్యాద్యథావిధి || మాతుఃపక్షిణీ
 సుధ్యేపితురేకాదశాహంకుర్యాత్ || ఆద్యంత్రాధమశుద్ధోపికుర్యాదేకాదశే
 హని|| ఇతిస్త్పతేః-కేచిత్త్విదంత్యత్రియాదిపరం - విపార్జితేస్త్యాశాచాంతరవి
 కాదశాహశ్చార్ధంనేత్యాహుః| అతఏవవిజ్ఞానేశ్వరేణ || దశమంపిండముత్సృ
 జ్యరాత్రిశేషే శుచిర్నవేదితి శుచిత్వంమహాకోద్దిప్తాం గవిప్రతిమంత్రణప
 రమితివదతాతత్రశుద్ధేరంగత్వందర్శితమ్ - ఏవంవృషోత్సర్గశయ్యాదావపి
 దేవయాజ్ఞికేనత్వాశవుచాంతరేపిభవల్యేవేత్యుక్తం - అథాశ్వాచాపవాదః-
 సచపంచధా-కర్తృతః, ద్రవ్యతః, మృతదోషతః, విధానాచ్చ - ఆద్యోబ్ర
 హ్మచారిఇత్యాదిభు || వైష్ణికానాంవసస్థానాంయతీనాంబ్రహ్మచారిణామ్ |
 నాశవుచంకీర్తితంసద్భిః పతితేచతథామృతఇతికొన్దోక్తేః- తుర్యపాదేశావే
 వాపితధైవచేతిచేవలపాతః-ఆశవుచమంత్ర్యకర్ణోపలీణం|| బ్రహ్మచారీనకుర్వీ
 తశవవాహాదికాఃక్రియాః | యదికుర్యాచ్చతేర్మృచ్చరీపునస్సంస్కారమే
 వచేతిచేవలోక్తేః - ఏతత్ప్రత్యాద్యతిరిక్తవిషయం || ఆచార్యంస్వముపాధ్యా
 యంమాతరంపితరంగురుమ్ | నిర్వృత్యతుప్రతీప్రేతంనప్రతేనవియుజ్యతేఇతి
 మనూక్తేః-హారీతః || ఆచార్యంస్వముపాధ్యాయంపితరంమాతరంగురుమ్ |
 నిర్వృత్యతుప్రతీప్రేతంనప్రతేనవియుజ్యతే || మాతాపిత్రోస్తుయతోప్రీక్తం
 వ్రతచాగీతుపుత్రకః|| వ్రతస్థోపిహీకుర్వీతపిండదానోదకక్రియామ్ || భవత్యశవు
 చంనైవాస్యనవాగ్నిస్తస్యలుప్యతే | సావధ్యాయంచప్రకుర్వీతపూర్వవద్విధి
 దర్శితమ్|| సంవర్తః|| అన్యగోత్రోపసంబంధః|| ప్రేతస్యాగ్నిండదాతియః | పిండ
 చోదకదానంచసదశాహంసమాచరేత్ || నిర్వరణమంత్ర్యకర్తృపరం - ఏవం
 మాతామహస్య-యథా-వ్రతస్థోపిసుతఃపితుఃకుర్యాత్ప్రియాంస్యప || తథా
 మాతామహస్యాపిదాహిత్రకర్తుమర్హతీత్యపరాశ్చే-భవిష్యోక్తేః - యా

తాపిత్రోరుపాధ్యాయాచార్యయోరార్థవదేహికం | కుర్వన్నాతామహస్య
 పివ్రతీనభిశ్యతేద్రతాదితికాలాదర్శాచ్చ - తత్తాంత్యకర్తృనిమిత్తమస్మృత్య
 త్వం-దశాహమస్త్యేవ || సగోత్రోవాసగోత్రోవాయోగ్నిందద్యాత్సఖేనరః |
 సోపికుర్యాన్నవశౌధృంశుద్ధ్యత్తుదశమేహనీతిదివోదాసోక్తవచనాత్ - అ
 తఏవబ్రహ్మచారిణః శవకర్మిణోవ్రతాన్ని వృత్తిరస్యత్రమాతాపిత్రోర్గృహో
 శ్చేతిగాతమియేవ్రతనివృత్తేదేవపర్యదాసోనాశాచన్య - సంధ్యాదికర్తృలో
 పస్తునాస్తి || సత్యజేత్సుతకేకర్తృబ్రహ్మచారీస్వకంక్వచిదితిభందోగపరిశిష్టా
 త్ || పిత్రోర్గృహోర్విపత్తైతుబ్రహ్మచార్యపియస్సుతః | సువ్రతశ్చాపికుర్వీతఅ
 గ్నిపిండోదకక్రియామ్ || తేనాశాచంసకర్తవ్యం సంధ్యావైవనలుప్యతే |
 అగ్నికార్యంచకర్తవ్యంసాయంప్రాతశ్చనిత్యశఙ్గతి - చంద్రికాయాంసం
 వరోక్షేచ్ఛ - అత్రకర్తృసధికారరూపాశాచనిషేధఏవ - అపరార్కమా
 ధవాదయస్తు - ఏకాహమాశాచమాహుః || ఆచార్యంచాచ్యుపాధ్యాయం
 గురుంవాపితరంచవా | మాతరంవాస్వయందగ్ధావ్రతస్తస్త్రభోజనమ్ || కృ
 త్వాపతతినోతస్తాత్ప్రేతాన్నంత్రభక్షయేత్ | అన్యత్రభోజనంకుర్యాన్న
 చత్రైస్సహసంవసేత్ || ఏకాహమశుచిర్భూత్వాద్వితీయేహనిశుద్ధ్యతీతిబ్రా
 హ్మ్యక్షేతదన్నభోజనేతుప్రాయశ్చిత్తంపునరుపనయనమాశాచంచ - ది
 వోదాసాదయస్తుబ్రాహ్మ్యక్షే-ప్రథమేహ్నిసంధ్యాదిలోపః || బ్రహ్మచా
 రీయదాకుర్యాత్పిండనిర్వృణంపితుః | తావతౌ-లమశాచంప్రాప్తునసాన్ని
 త్వావిశుద్ధ్యతీతిప్రజాపతివచనాత్ - ద్వితీయాహదాపిండదానకాలేవవాస్మృ
 త్యత్వమాత్రంనాన్యదేత్యాహుః - దశాహమస్మృత్యత్వేషికర్తాంగస్నానవి
 ధానార్యమేతదితియ్యక్తం-అంత్యకర్తాకరణేతుబ్రహ్మచారిణః - పిత్రాదిమర
 ణేప్యాశాచాభావఏవసోపిబ్రహ్మచర్యకాలఏవ - సమావర్తనోత్తరంతుపూ
 ర్వమృతానాంత్ర్యహశాచంభవత్కేవ || ఆదిష్ఠినోదకంకుర్యాదావ్రతస్యన
 మాపనాత్ | సమాప్తీతూదకందత్వాత్రిరాత్రమశుచిర్భవేదితిమనూక్షే-త
 త్రాపివికల్పః || పితర్యపిమృతేనైషాందోషోభవతికర్త్తచిత్ | ఆశాచంకర్తృ
 ణోంతేన్యత్ర్యహంవాబ్రహ్మచారిణామితిభందోగపరిశిష్టాత్ - తథాకృత
 జీవచ్ఛాద్ధేనకేమప్యాశాచంసకార్యమితిహేమాద్రిః - శుద్ధితత్వేకార్తే || స
 ద్యశ్శాచంసమాఖ్యాతందుర్భిక్షేచాచ్యుపద్రవే | డింబాహవహతానాంచ
 విద్యుతాపార్థివైర్ద్విజైః || ఉపద్రవేత్యంతమరకే || ఉపసగ్గమృతేచైవసద్యశ్శా
 చంవిధీయతఙ్గతిపరాశరోక్షేః-ఉపసగ్గోత్యంతమరకఙ్గతికూలపాణ్యనిర్ధా

టూదయః-యాజ్ఞ వల్క్యశి॥ఆపద్యపిచక మ్హాయాంసద్యశ్శాచంవిధీయతఇతి
మరణసమయేపినాశాచం-తథాచశుద్ధిరత్నకరేదతుః ॥స్వస్థకాలేత్విదంస
ర్వంసూతకంపరికీర్తితమ్ ॥ ఆపద్యతస్యసర్వస్యసూతకేపినసూతకమ్॥ అతస్స
తీవైరాగ్యేసన్నాసోప్యాతురస్యభవతీతికేచిత్ - అభకర్మతఃత్రింశత్ శ్లో
క్యాంతత్రతాగ్ర్యేషుసత్త్రిప్రతిస్పృశస్పృశవద్దీప్తితర్విక్ స్పదేశభృంశాప
త్సవస్యనేకశ్రుతిపతనభిషక్కారులౌపాతురాణామ్ । సంప్రారభేషుదానో
పసయనయజనశ్రాద్ధయద్ధప్రతిష్ఠాచూడా తీర్థార్థయాత్రాజపపరిణయనా
ద్యుత్సవేష్వేతదధేనాశాచమితిశేషః - సత్రీ అన్నసత్రవాః - ముఖ్యసత్ర
స్యదీప్తితపదాత్సిద్ధేః-వ్రతఅనంతవ్రతాదినియమవాః - నవ్రతినాంవ్రతేభి
విష్ణుక్తేః-ప్రచేతాః ॥ కారవః శిల్పినోవైద్యాః దాసీదాసాస్తథైవచ । రా
జానోరాజభృత్యాశ్చసద్యశ్శాచాఃప్రకీర్తితాః- కారవస్సుపకారాద్యాః-
శిల్పినశ్చైలనిర్దేశకాద్యాః - ఆతురస్యవ్యాధినాశార్థేదానాదౌతలాదానా
దేః - ప్రారంభోనాందీశ్రాద్ధంసంకల్పీవా - యజనంతటాకోఽస్సర్గకోటి
హోమాదిః-లఘువిష్ణుః ॥ వ్రతయజ్ఞవివాహేషుశ్రాద్ధేహోమేర్చనేజపే
ఆరభేసూతకంసన్యాదనారభేతసూతకమ్ ॥ ప్రారంభోవరణంయజ్ఞేసంక
ల్పవ్రతసత్రయోఃనాందీశ్రాద్ధంవివాహదౌశ్రాద్ధేపాకపరిక్రియేతి ॥ పాక
స్యపరిసమంతాత్క్రియాపాకప్రోక్షణమితి- శుద్ధిప్రదీపః-తన్వందం ఓర్ధ్వేతి
శాచేఆకస్మికతీర్థప్రాప్తా ॥ వివాహదుర్గయజ్ఞేషుయాత్రాయాంతీర్థకర్మణి
నతత్రసూతకంతద్వతర్కయజ్ఞాదికాశయేదిత్యైవోనీసిస్త్వయే- అత్రవిశేషః
ప్రాగుక్తః-జపఃపురశ్చరణాదిః-స్తోత్రపాఠః-అవిచ్ఛేదేనసంకల్పితహరివంశ
శ్రవణాదిశ్చ-అతఏవోక్తంబాహ్యే ॥ గృహేతానియమస్యాపినస్యాద్యస్య
కస్యచిదితి-ఏవందేవపూజాది - మదనపారిజాతేయమోషిశివవిష్ణ్వర్చనంది
త్యాయస్యచాగ్నిపరిగ్రహః । శ్రాతకర్మాణికురీతస్మాతశ్శుద్ధిమవాప్నుయా
త్ ॥ గౌడశుద్ధితేష్వంత్రముక్తావశ్యాం ॥ జపోదేవార్చనవిధిఃకార్యాదీత్యాన్వి
తైర్నైః । నాస్తిపాపంయతస్తేపాంసూతకంవాయతాత్మనామ్ ॥ రాఘవ
భట్టియేనారదః ॥ అథసూతకేనఃపూజాంవత్యోమ్యాగమచోదితాః । స్నా
త్యానిత్యంజనిర్వర్త్యమానస్యాక్రియయాతువై ॥ బాహ్యపూజాక్రమేణైవ
ధ్యానయోగేనపూజయేత్ । యదికామినచేతాగమిత్యంపురస్వవదాచరే
త్ ॥ యత్తుస్యసింహకల్పే ॥ సదామంత్రజపంముక్తాయదిస్యాదశుచిర్నరః ॥ మ
నసావహితస్తత్రస్త్రైర్నంత్రంనతూచ్ఛరేత్ తస్మాత్ప్రార్థ్యాశాచసరం-రా

మార్చనచంద్రికాయాం॥ అశుచిర్వాశుచిర్వాపిగచ్ఛంస్తీవస్త్వపన్నపిమం
త్రైకస్త్వరణోవిద్వాన్మనసైవసదాభ్యసేత్॥ కాలనియమాభావేతుహేయ
మేవ-ఉత్సవోరథయాత్రాదిః - ఏషునాశౌచం-అయంచాశౌచాభావోనన్యగ
తిత్వే-ఆర్తాచక్షేయః- అత్రమూలమాకరేస్పష్టం - అతదీక్షితస్యఅవబృథా
త్పూర్వమేవాశౌచాభావః - తదాదిత్వాశౌచమస్త్యేవ-తేనైవతానోపాస
నాఃకార్యాభ్యవైతానత్వేవ్యేవబృథాదినభవత్వేవ - అతఏవోక్తంమాధవీ
యేబ్రాహ్మే॥తద్వద్భూతదీక్షస్యత్రైవిద్యస్యమహామఖే । స్నానంతవబృ
థేయావత్తావత్తస్యసూతకమితివైతానోపాసనాఃకార్యాభ్యసేనైవసన్ధే
ర్భుక్తిజాందీక్షితానాంచేతిపునర్దీక్షితగ్రహణంయజమానేస్వయంకర్తృత్వా
ర్థంస్నానప్రాప్త్యర్థంపేతివిజ్ఞానేశ్వరఃపస్తుతస్తుదీక్షణీసంస్కృతస్యప్రాప్త్యా
గవబృథాత్కర్తృప్రాప్త్యర్థదీక్షితగ్రహణంతేనతతఃపూర్వంనిషేధఏవ-య
త్తు॥ప్రాగంభోవరణంయజ్ఞేతితదృక్పక్షం - తథాచభందోగపరిశిష్టే॥న
దీక్షిత్యాఃపరంయజ్ఞేనకృచ్ఛాదితపశ్చరస్మితి - శుద్ధితత్వేప్యేవం-ఋత్విజాం
చమధుపరో-త్తరమాశౌచాభావః॥గృహీతమధుపరగ్రహణంయజమానాత్తు
ఋత్విజః । పశ్చాదశౌచేపితితేనభవేదితినిశ్చయితిబ్రాహ్మణ్యే - అతఏవరా
మాండాః - చతుర్థాంబరణపక్షేన్యేషామాశౌచేన్య ఆగమయితవ్యఇత్యా
హ-ఏవంస్తాదైవ - తులాకోటిపాణిమాదామధుపరగ్రహణదోషాభావోజ్ఞే
యః - యత్తుప్రాగంభోవరణంయజ్ఞేతితత్ప్రాప్తిమధుపరగ్రహణంతంజ్ఞేయం-
తేనాధానేష్టిపశుబంధాదౌతదభావాదన్యేభవంతీతినిర్ధం - అపవాదాంతర
మాహయాజ్ఞవల్క్యః॥ వైతానోపాసనాఃకార్యఃక్రియాశ్చక్రుతిచోద
నాత్॥ తత్రత్యాగమాత్రేస్నానోత్తరస్వయంకర్తృత్వం॥ శ్రౌతేకర్తృణిత
తాగలంస్నాతశ్శుద్ధిమవాప్నుయాదితిస్మృతేః - త్యాగాతిరక్తేతుశ్రౌతేస్నా
రేచాన్యస్యైవకర్తృత్వం॥ సూతకేమృతకేచైవఆశక్తాశ్రాద్ధభోజనే॥ప్రవా
సాదినిమిత్తేషుహవయేన్నతుహవయేదితిబృహస్పత్యక్తేః - నిత్యానివరేర
వైత్తతానవర్జంశాలాగ్నౌచైకేన్య ఏతానికుర్యురితివైతీనసిప్రృతేచ్ఛేతివిజ్ఞా
నేశ్వరః-ఏకగ్రహణంపూజార్థం-తేనస్నాత్తంకార్యమేవేతిహరలతాయాం-
దాక్షిణ్యాత్యాస్తువికల్పమాహుః-అపరాగ్రాహినిబంధాస్తు॥శ్రౌతంసర్వం
స్వయంకార్యంస్తాదైవత్యాగాతిరక్తేన్యస్యైవకర్తృత్వం- త్యాగమాత్రేతు
స్వస్యకర్తృవైతానికంకార్యంస్నానోపస్పర్శవాక్స్వయమితిహరీతోక్తే॥ద
ర్శంచపూర్ణమానంచకర్తృవైతానికంచయత్ । సూతకేపిత్యజేన్దోహాత్పూ

యచ్చి త్రిపతేద్విజగతిమరీచ్యుక్తే॥ జన్మహాన్యోర్వి తానస్యకర్మ త్యాగోనవిద్య
తే । శాలాగ్నో కేవలో హేమః కార్య ఏవాన్యగో త్రైజైతి జాబాలో క్తే శ్చ
త్యాహుః-ఆశార్యే-శ్యేవం - యజ్ఞికా లశ్యేవం ॥ సూత కేతుసముత్పన్నే
స్సార్థకర్తృకథంభవేత్ । పిండయజ్ఞంచరుం హేమమసగో త్రేణకారయేది
తిజాతూకర్త్యో క్తే శ్చ - చరుస్సార్థకర్తృపాకః - శ్రవణాకర్తృదిశ్చేతి విజ్ఞా
నేశ్వరః-పార్థభృంతుసపిండేనాపికార్యం॥నచతత్కర్మకుర్వాణస్సనాభ్యోస్య
శుచిర్భవేదితి మనా క్తే- ఛందోగపరిశిష్టేపి ॥ హేమశ్చ తేతుకర్తృశ్చ శ్చ
మా-స్నేనభలేనవా । అకృతంహావయేత్ స్సార్థేతదభావేకృతాకృతమ్॥అకృ
తంప్రహ్యది - కృతాకృతంతండులాది-స్సార్థకహేమదాతుపకల్పజ్ఞేయః-
శాలాగ్నో వైకృతిప్రాగుక్తే-యదాకరంతదాన్యదాన్యరా-అత్రేడంత త్త్వం
యేషాంబహ్వచాదీనాం దాన్యదశరాత్రమహేమసి నాగ్నివిచ్ఛేదః - తైర్మ
కార్యం-తైత్తిరీయాద్యైఃకార్యం- త్రిరాత్రమహేమాయమాన్గ్నిర్లోకఃసం
పద్యతే ఇతి సుదర్శనభాష్యేవచనాత్ - సమారూఢేత్వగ్నో తేనాపినకార్యం-
కింతుపునరాధానమేవ - సమారోపప్రత్యవరోహయోరాశోచాపవాదా
భావాదనస్యకర్తృకత్వాచ-అన్యధాపునరాధానమపిస్యాత్ - యత్వాశ్వలా
యనః ॥ తాచాపిసూతకేశావేపర్వణీప్తింమహాపది/ పుష్పవత్యాంచభార్యా
యాంసకుర్యాతాంకదాచన॥ స్సార్థాగ్నిస్సుతకేశావేస్వయంసజుహుయా
ద్విజః॥ శ్రాంతాగ్నిస్తుసకృద్ధత్వాసమాప్తేవాస్వయంహునేదితి తదపిసమా
రూఢపరం- తదాహసవచ ॥ స్సార్థాగ్నిరాత్మనో న్యేషామభావేసూతకాది
మసమారోహ్యతదంతేషువిహృత్యజుహుయాత్స్వయమితి - తథాచమనుః-
ప్రత్యాహేనాగ్నిషుక్రియా ఇతివైశ్వదేవస్యత్వగ్నిసాధ్యత్వేపివచనాన్నివృ
త్తిః॥ విప్రోదశాహమాసీతవైశ్వదేవవివర్జితఇతిసంవరోక్తేః - యద్యపి॥పం
చయజ్ఞవిధానంతనకుర్యాత్సృతజన్మనోరితితేనైవోక్తేః-పూర్వనిషేధోవ్య
ర్థస్తథాప్యాపస్తంబాదీనాంవైశ్వదేవస్యపంచయజ్ఞభిన్నత్వాత్ సృథజ్ఞిషే
ధః-హరదత్తస్తాశాచేపిబహ్వైచైర్వైశ్వదేవఃకార్యః - తస్యదావనధ్యా
యాయదాత్తాశుచిర్భుదైశితి - బ్రహ్మయజ్ఞస్యైవాశాచేవిశిష్టనిషేధా
త్-సంధ్యాదీనామస్యపవాదమాహాపరాగ్నే-చులస్త్యః ॥ సంధ్యామిష్టించ
రుంహేమంయూవజ్జీవంసమాచరేత్ । నత్యజేత్సూతకేవాపిత్యజన్మచ్ఛేదధో
ద్విజః॥సూతకేమృతకేచైవసంధ్యాకర్మసమాచరేత్ ॥ మనసోచ్ఛారయేత్సం
త్రానాన్పితౄయామమృతేద్విజః ॥ యత్తుచంద్రికాయాంజాబాలః॥సంధ్యా

పంచమహాయజ్ఞానైత్యకంస్త్పతికర్తవ్యం । తన్నధ్యేహాపయే తేషాందశాహం
 తేపునఃక్రియేతి-యచ్చసంవర్తః ॥ సూతకేకర్తృణాంత్యాగస్సంధ్యాదీనాంవి
 ధీయతే॥యచ్చవిష్ణుపురాణం॥ సర్వకాలముపాసాతుసంధ్యయోఃపార్థివేవ్య
 తే॥అన్యత్రసూతకాశాచవిభిమాతురభితితల్లి - తత్పూర్వసంధ్యాచరం॥అ
 ధ్యాయంతామానసీసంధ్యాకుశవారివివర్జితేతిశుద్ధిపేచ్యవనోక్తేః - షైతీనసి
 స్త్వర్హిమంత్రోచ్చరణమాహ-సూతకేసావిత్ర్యాంజలింప్రక్షిప్యసూర్యం
 ధ్యాయన్నమస్సు-ర్యాత్ - ప్రయోగపారిజాతేభరద్వాజోపి॥ సూతకేమృ
 తకేకుర్యాత్ప్రాణాయామమంత్రకమ్ । తథామార్జనమంత్రాంస్తుమగసో
 చ్చార్చ్యమార్జయేత్ ॥ గాయత్రీంసవ్యగుచ్ఛార్చ్యసూర్యాయార్ఘ్యంనివేదయే
 త్॥మార్జనతునవాకార్యముపస్థానంనచైవహి ॥ గ్రహణేత్రాద్ధాదావప్య
 శౌచాపవాదమాహవ్యాఘ్రః॥ స్నాత్తకర్తృపరిత్యాగోరాహూరన్యత్రసూ
 తకేతి-తైంగేపి ॥ సూతకేమృతకేచైవనదోషోరాహుదర్శనే॥ తావదేవభ
 వేచ్ఛుద్ధిర్యవస్త్వక్తిర్బుధ్యతే ॥ ప్రయోగపారిజాతేబృహస్పతిః॥ కన్యావి
 వాహేసంక్రాంతేసూతకంనకదాచన॥ వృద్ధశాతాతపః॥యదాభోజనకా
 లేతుఅనుచిర్యవతిద్విజః । భూమానిక్షిప్యతంగ్రాసంస్నాత్వావిప్రోవిశుద్ధ్య
 తి॥ భక్షయిత్వాతుతంగ్రాసమహూరాత్రేణశుద్ధ్యతి । అభిత్వాసర్వమేవా
 స్సంత్రితాత్రేణవిశుద్ధ్యతి॥ ఇదమవిశేషాత్సూతకాదిపరమపీతిశుద్ధితేషాం
 లపాణౌచ-అభద్రవ్యతఃమరీచిః ॥ లవణేమధుమాంసేచపుష్పమూలఫలే
 షుచ॥శాకకామృతృణేష్యుదధిసర్పిఃపయస్సుచ ॥ తిలౌషధాజినేచైవపక్వా
 పక్వేస్వయంగ్రహః॥పుణ్యేషుచైవసర్వేషునాశౌచంవృతసూతకే॥ స్వయమే
 వసావ్యవ్యనుజ్ఞయాగ్రాహ్యం నతద్ధస్తాదిత్యర్థః- క్రయేతుతద్ధస్తాదపినదోషః
 పక్వంలఙ్ఘికాదిపక్వంతండులాది - ఏతదన్నసత్రపరం॥అన్నసత్రేపవృత్తా
 నానూమమన్నగుర్హితమ్ । భుక్త్యాపక్వాన్నమేతేషాంత్రితాత్రంతువ్రతీభ
 వేదిత్యంగిరసోక్తేః-పక్వాన్నమోదనాది - నతభక్ష్యంపట్టింగన్యతే॥ఉభా
 భ్యామపరిజ్ఞాతేసూతకంనైవదోషకృత్ । ఏకేనాపిపరిజ్ఞాతేభోక్తుర్దోషము
 పావమేత్॥వివాహూత్సవయజ్ఞేషుత్వంతరామృతసూతకే । పరైరన్నంప్ర
 దాతవ్యంభోక్తవ్యంచద్విజోతమైః ॥ భుంజానేషుతువిప్రేషుత్వంతరామృత
 సూతకే॥ అన్యగేహూదకాచాంతాస్సర్వేతేకుచయఃప్రుతాః ॥ బృహస్ప
 తిః॥ వివాహూత్సవేత్యాద్యక్వాప్సూర్యసంకల్పితాన్నేషునదోషఃపరికిర్తి
 తః॥షడశీతో॥సంసర్గాద్యస్యవాశౌచంయస్యాతికాంతకాలతా । తదీయన్య

ప్రత్యేకంబుద్ధిపూర్వేపితదిమదనపారిజాతః - ప్రత్యేకంతుస్సర్వాశ్రుణో
 ర్నితాతురాయాంతచ్యవంకేవలంస్పష్టమశ్రువాపతితేయది-పూర్వోక్తానా
 మకారీచేదేకరాత్రమభోజనమ్ ॥ ఏకరాత్రంతునాశ్చీయాత్త్రిరాత్రంబుద్ధి
 పూర్వకమితిమాధవీయేఉత్తరార్థం - అన్యేషుతుసంవత్సరేషామన్యతమం
 ప్రేతంయోవహేతదహేతవా । కటోదకక్రియాంకృత్యాకృచ్ఛసాంతప
 నంచరేత్ ॥ అజ్ఞానేత్స్వర్గంపితదనాహితాగ్నే - ఆహితాగ్నేఃకృచ్ఛసాంతప
 మాధవఃమితాతురాయాం ॥ ఆత్మసన్త్యాగినాంనాస్తిపతితానాంతథాక్రి
 యా । తేషామపితథాగంగాతోయేసంస్థాపనంహితమ్ ॥ ఆహితాగ్నేస్తువి
 శేషోహేమాద్రాభవిష్యే ॥ వైతానంప్రక్షిపేదఫలసంకల్పచతుష్పథే ।
 పాత్రాణితుదహేదగ్నాగ్నికేపాపకర్షణే ॥ ఛందోగపరిశిష్టేషిమహాపా
 తకసంయుక్తోదారాత్పూర్వదగ్నిమాన్యది । పుత్రాదిశచ్చలయేదగ్నిన్యకఆదో
 షసంతుయాత్ ॥ పూర్వీయస్థితంసకుర్యాద్యఃకుర్వన్నాప్రమియతేయది । గృహ్యం
 నిర్వాపయేచ్చత్రితమస్సవ్యేత్యపరిచ్ఛదమ్ ॥ పాత్రాణిదద్యాన్విపూర్వ
 దహేదప్సేవవాక్షిపేత్ ॥ మాధవీయేపరాశరః ॥ ఆహితాగ్నిర్వృతోవి
 ప్రశ్నండాలేనాత్మఘాతకః । దహేతబ్రాహ్మణంవిప్రాలంకాగ్నౌమంత్రవర్జి
 తమ్ ॥ పూజాపత్యంచరేత్పశుద్విపూణామనుశాసనాత్ । దగ్ధాన్వీశ్చసర్వ
 హ్యక్షిరేణాశయేత్తతః ॥ నేనాగ్నినాస్వమంత్రేణపుత్రగంససర్వహే
 త్ ॥ హేమాద్రాతు ॥ దాశాయిత్యాశవంతేషాంశూద్రైరవిధిపూర్వకమిత్య
 క్తం - ఏతద్దర్పాదినామరణేజ్జేయం ॥ తాంస్తేప్రేత్యాభిగచ్ఛంతియేకేచా
 న్మహానోజనాఇతిశ్రుతావాత్మహాననేపవదోషోక్తేః - ప్రమాదమంత్రేత్యా
 శాచాదిసర్వంభవత్యేవ - తదాహంగిరాః ॥ అభకస్త్రిప్రమాదేసమియేతా
 గ్నౌర్వదకాదిభిఃతస్యాశాచంవిధాతవ్యంకర్తవ్యాచోదకక్రియాబ్రాహ్మేషి ॥
 ప్రమాదాదపినిశ్చంకస్తస్వకస్మాద్విధిచోదితః । శృంగిదంష్ట్రేగభివ్యాళవిష
 విద్యుజ్జలాదిభిః ॥ చండాతైరథవాచోరైర్నిహతావాపికుత్రచిత్ । తస్యదాహో
 దికంకార్యంయస్మాన్నపతితస్తుసకలి - ప్రమాదమరణేత్రిరాత్రమాశాఢమి
 తిగాడాశుద్ధితత్వాదయః । దశాపదీతిదాక్షిణాత్కాంత్యా - అస్యాపవాదోహే
 మాద్రాభవిష్యే ॥ ప్రమాదాదిచ్చయావాపిసకుర్యాత్సర్వతోమృతే ॥ నాగపూ
 జాంవినాసకుర్యాదిత్యర్థః - బౌధాయనోపి ॥ బుద్ధిపూర్వాత్తహంస్మాణాం
 క్రియాంలాభోవిధియతే ॥ క్రియాంశ్యోర్న - తత్రదుర్మరణేమితందానాదికా
 ర్యంతచ్చవిశ్వప్రకాశాదాశాతాపిచ ॥ వ్యాఖ్యేణసహతేప్రేక్షేవిసక

న్యామివాహయేత్ । సర్పదష్టేనాగబలిజ్ఞేయస్సర్పశ్చకాంచనః॥ చతుర్వి
ష్కమితం హైమంగజందద్యార్థజైర్హతే । రాజ్ఞావినిహతేదద్యాత్పురుషంతు
హిరణ్మయమ్ ॥ చారేణనిహతేధేనుంవైరిణానిహతేవృషమ్ । వృషేణనిహతే
దద్యాద్ద్యథాశక్త్యాతుకాంచనమ్ ॥ శయ్యామృతేప్రదాతవ్యాశయ్యాతూలీస
మన్వితా । నిష్కమాత్రసువర్ణస్యవిష్టునాసమధిష్ఠితా ॥ శౌచహినేమృతేచైవ
ద్వినిష్కంస్వర్ణజంహరిమ్ । సంస్కారహినేచమృతేకుమారముపనాయయే
త్ ॥ నిష్కాత్రయస్వర్ణమితందద్యాదశ్వంహయాహతే । శునాహతేక్షేత్రపా
లంస్తాపయేన్నిజశక్తితః॥ సూకరేణహతేదద్యాన్మహిషందక్షిణాన్వితమ్ । కృ
మిభిశ్చమృతేదద్యాద్ధోధూమాన్పంచవారికాః ॥ పృతంవృతహతేదద్యాత్సే
వర్ణంవస్త్రసంయుతమ్ । శృంగిణానిహతేదద్యాద్వృషభంవస్త్రసంయుత
మ్ ॥ శకటేనహతేదద్యాద్ద్రవ్యంసోపస్కరాన్వితమ్ । భృగుపాతమృతేచైవ
ప్రదద్యాద్ధాన్యపర్వతమ్ ॥ అగ్నినానిహతేకార్యముదపానంస్వశక్తితః । దా
రుణానిహతేచైవకర్తవ్యానదనేనభా ॥ శస్త్రేణనిహతేదద్యాన్మహిషీంద
క్షిణాన్వితామ్ । అశ్వనానిహతేదద్యాత్సవతాన్సంగంపయస్వినీమ్ ॥ విషేణ
చమృతేదద్యాన్మేదిసింహేమనిర్మితామ్ । ఉద్బంధనేనచమృతేకపింకనకనిర్మి
తమ్ ॥ మృతేజలేనవరుణం హైమందద్యాద్వినిష్కజమ్ । విషూచికామృతేసావ్య
దుధోజయేచ్చశతంద్విజాః ॥ ఘృతధేనుఃప్రదాతవ్యాకంతాన్నకబలేమృతే ।
కాసరోగేణచమృతేఅష్టకృచ్ఛంప్రతంచరేత్ ॥ అలిసారమృతేఅతుంగాయ
త్యాగిఃప్రయతోజపేత్ ॥ శాకిన్యాదిగ్రహగ్రస్తేజపేద్రుద్రంయథోదితమ్ ॥
విద్యుత్పాతేననిహతేవిద్యాదానంసమాచరేత్ ॥ అంతరిక్షమృతేకార్యంవేద
పారాయణంతథా । సచ్చాస్త్రపుస్తకందద్యాదస్సుశ్యస్సర్పతోమృతే॥ పతి
తేచమృతేకుర్యాత్ప్రిజాపత్యాంస్తుపోడశ । మృతేచాపత్యరహితేకృచ్ఛా
ణాంనవతించరేత్ ॥ ఏవంకృతేవిధానేతువిదధ్యాదార్థ్యచేహికమ్ । తథావే
ధమరణేసింహోషఃతదాహతుర్నువృద్ధగాగ్ధ్యోఽపృథక్శ్వాచమృతేలుప్తప్ర
త్యాఖ్యాతభిషక్క్రియః । ఆత్మానంఘాతయేద్యస్తుభృగ్వగ్న్యసశనాంబుధిః॥
తస్యతిరాత్రమాశాచంద్వితీయేత్పస్త్రిసంచయః । తృతీయేతూదకంకృత్వాచ
తుర్థేశ్రాద్ధమాచరేదతి॥ హేమాద్రావిష్టుధర్మేపి ॥ నరస్తువ్యాధిరహితోనత్య
జేదాత్మశస్త్రనుమ్ । అసూర్యానామతేలోకాలంధేననుసావృతాః॥ తాం
స్తేప్రేత్యాభిగచ్ఛంతియేకేచాత్మహనోజనాః । అరిష్టైరాత్మనోజ్ఞాత్వా
మృత్యుకాలముపస్థితమ్ ॥ వ్యాధితోభిషజాశ్చక్రేపూర్ణేనాయుషీచాత్మనః ।

యథాయుగానుసారేణసంత్యజేదాత్తనప్రసూమ్ || తస్మిన్సారేతనుత్యాగా
 ద్యభేష్టంభలమాపున్నయత్ | ఆయుషసుపురాద్యష్టంమరణంబ్రహ్మణస్యచ ||
 నేతిగాదానామపపాతః - ఉత్తరాధేసంగతేః || త్రివిధస్యతుసంగ్రామేషు
 తేభర్తరియోషితః || అపరాధే-బ్రహ్మగర్భః || యోజివితుంశశక్తోతిమహా
 వ్యాధ్యుపపీడితః | సోగ్న్యదకంమహాయాత్రాంకుర్వన్నాత్రనదుష్యతి || అ
 త్రోక్తవత్స్యమాణవచోనివయూత్ప్రియాగాతిరిక్తేచికిత్స్యరోగాద్యుపహ
 తానామధికారః - సోఽపిజగ్గవానప్రస్థస్యైవేతివిజ్ఞానేశ్వరజేవయాజ్ఞికాద
 యః - అతఏవమితాక్షరాదాభ్యుపాతానశనాదికం - వానప్రస్థస్యైవో
 క్తంమనురపి || ఆసాంమహర్షిచ్యశాంత్యక్తవస్యైవమయాతనుమ్ | ఏత
 శోకభయోవిప్రోబ్రహ్మభూయాయకల్పత ఇతితనాస్యతాపితద్విషయతై
 వాయూలైక్యాదితికచిత్ - తన్న - వానప్రస్థురజేఅశాచనిషేధాత్ - తేన
 గ్రహస్థాదిపరమేవేదంతేనయతేర్వాధికారః - కావ్యేనధికారాద్య-నైమిత్తి
 కత్వేత్వకరజేహోహోనిత్యతాచన్యత్ - ప్రయాగేత్వరోగిశాంరోగిశాంచ-
 యత్తు || శూద్రాశ్చేత్తుత్రియాలైశ్శ్యఅంత్యకాశ్చతథాధమాః | ఏతేత్యజే
 యుః పాణినైవవర్ణయత్వాప్సిజంస్యప || పతిత్యాబ్రాహ్మణస్తక్రేబ్ర
 హ్మహంచాత్మహాధవేదితి - తస్మిన్సూలమితిభట్టాః - తత్సంకుపేమాద్రా
 వ్రతకాండేలిఖనాన్నిర్మూలత్వంచిత్యమేవ - ప్రక్రమాత్తుపతిత్వేపిభ్యు
 పాతమాత్రపరంయత్కం - బ్రాహ్మణసాన్యస్యనుజ్ఞాతమితివత్స్యమాణవిరో
 ధాభ్యయత్వాదిత్యపురాణే || అబ్రాహ్మణోవాస్విర్దామహాఫలజిగీషయా |
 ప్రవిశేజ్జ్వలనంహోయంకరోత్యనశనతితథేతి - తత్ప్రియాశ్శుద్ధిరిక్తపరమితికచి
 త - హేమాద్రాత్వేతదగ్రప్రయాగవటకాభాగ్యాదిత్యక్తర్చాప్రహ్మణస్య
 ప్రయాగేహినేతిప్రతియతే - మాధవీయేపరాధేచాదిత్యపురాణే | దుష్టికి
 నైస్త్విర్వహరోగైఃపీడితస్తుపుమానపి | ప్రవిశేజ్జ్వలనందీప్తంకరోత్యనశనం
 తథా || అగాధతోయరాశించభృగోఃపతనమేవచ | గచ్ఛేన్నహాపథంవాపికు
 షోరగిరిమాదరాత్ || ప్రయాగవటకాభాగ్యాదేహత్యాగంకరోతిచ | నన్వ
 యంజేహవినిశాశస్యకాలేప్రాప్తమహామతిః || ఉత్తమానాప్రిపుయాల్లోకా
 న్నాత్మహుచీభవేత్సంచిత | మహాపాపక్షయాత్స్వగ్నేదివ్యాహ్నోగకాసమ
 శ్చుతే || ఏతేమామధికారస్తుసర్వేషాంసర్వజంతుషు | నరాణామథనారీణాం
 సర్వతర్హేమసర్వదా | ఈద్యశంమరణంయేషాంజీవతాంకుత్రచిద్భవేత్ | అ
 శాచంసాన్యత్క్రియాంలేషాం వక్త్రానలహితేతథా || వారాణసాన్యంబ్రయే

ద్యస్తుప్రత్యాఖ్యాతభిషక్రియః। కాష్ఠపాషాణమధ్యస్థోజాహ్నువీజలమధ్య
 గః॥ అవిముక్తోన్ముఖస్తస్యకర్ణమూలగతోహరః । ప్రణవంతారకక్షత్రాతే
 నాన్యథాకుత్రచిత్కన్వచిత ॥ హేమాద్రాచైవం-అత్రప్రాప్తీకాలేక్షత్యక్తే
 రప్రాప్తమరణకాలాయాఃప్రియాః - అన్వారోహణేనంపూర్ణమేవాశా
 చం-పుణ్యీచంద్రస్తవతాపిత్త్యహమాహ- శుద్ధితత్త్వాదిగాఢగ్రంథేష్వప్యే
 వం-ఏతచ్చవృద్ధాదిమరణంకలంపిద్ధం॥ భృగ్వగ్నిపతనైశ్చైవవృద్ధాదిమరణం
 తథేతిమాధవేనపుణ్యీచంద్రేణచకలివర్జేషాక్తేః-నచాత్రయావదుక్తనిషేధః-
 విశిష్టోద్దేశేవాక్యభేదాత్ - నచకలంవానప్రస్థాశ్రమనిషేధాదేవనిర్దేశ్యరణని
 షేధోవ్యర్థఇతివాచ్యం- సర్వవర్జేష్విత్యాదిభిప్రదిన్నస్యాపిప్రాప్తీకావ్యం
 భవత్యేవ-యేవైతన్వంవిస్మజంతీతిశ్రుతేః-స్తృత్యానంకోచాయోగాత్ - నచే
 యంస్యాభావికమృత్యుపరాధీర-దోక్తేః - మాత్యుభారతాదిషు॥సలూకవ
 చనాత్తాతనవేదవచనాదపి । మతిరుత్క్రమణీయాతేప్రయాగమరణంప్రతీ
 త్యుక్తేః-అతఏవవిష్ణుధర్మేరోగ్యాదిమరణముక్తోష్వక్తం॥ యథాయుగానుసా
 రేణసంత్యజేదాత్తనస్తనుమితికాశ్యామపుక్తం-మాత్యేగ్నిప్రవేశంయే
 కుర్యురవిముక్తేవిధానతః । ప్రవిశంతిముఖంతేమేనస్సందగ్ధంవరానసే॥ హే
 మాద్రావివస్వాత్ ॥ సర్వేంద్రియవియుక్తస్యస్వవ్యాపారాత్తుమస్యచ।ప్రా
 యశ్చిత్తమనుజ్ఞాతమగ్నిపాతోమహాపథః ॥ ధర్మార్జనానసంర్థస్యకరుః పా
 పాంతీతస్యచ । బ్రాహ్మణస్యాప్యనుజ్ఞాతంతీర్థేష్టాణివిమోక్షణమ్॥ అపరా
 ర్కేచైవం-సహగమనంకలంభవత్యేవ॥ కలంనాన్యగఃప్రీతాంసహనుగ
 మనాద్యతక్షతిబ్రహ్మకైవర్తాత్ - ఏతేనమర్షణాంతికప్రాయశ్చిత్తంకాశీఖం
 దాదా-చాతుర్వర్ణ్యస్యతనుత్యాగవిధయశ్చయుగాంతరపరావీవప్రయాగపి
 త్రిస్థలీసేతాస్కాండే ॥ యథాకథంచితీర్థేష్టిన్ప్రాణత్యాగంకరోతియతిత
 స్యాత్త్యఘాతదోషోనప్రాపుయదీప్సితాశ్రపి ॥ పార్శ్వేనిఘః ॥ జేహత్యా
 గంతథాధీరాఃకుర్వంతిముమనస్సిధా । మత్తనుప్రవిశంత్యేవనపునర్జన్యనేన
 రాః॥కార్తే॥ వ్యాధిరోయదివాదీనఃశ్రుద్ధోవావిభవేన్నరః । గంగాయనూన
 మాసాద్యయస్తుప్రాణాస్పరిత్యజేత్ ॥ ఈప్సితాన్లభలేకామాన్వదంతిము
 నిపుంగవాః॥తథా॥యాగతిర్యోగయుక్తస్యసత్వస్థస్యమనఃపీఠఃసాగతిర్భువ
 తఃప్రాణాన్లంగాయమునసంగమే ॥ వారాహే ॥ తత్రయోముంజరప్రా
 ణాన్బటమూలేషుసుందరి । సర్వలోకానతిక్రమ్యముమలోకంప్రవద్యతే॥ త
 థా ॥ అకామోవాసకామోవాసటమూలేషుసుందరి । శీఘ్రంప్రాణా

స్మృముంబేతయదీచ్ఛేత్సరమాంగతిమ్||తథా|| పంచయోజనవిస్తీర్ణేప్రయాగ
స్యతుమండలే | వ్యతితాస్సురుమాన్ సప్రభవిమ్యాంశ్చచతుర్దశ||నరస్తారణుతే
సర్వాస్యసుప్రాణాస్మరిత్యజేత్ || బ్రాహ్మే||ధ్యాత్వావిష్ణుపదాంభోజంప్ర
యాగవిష్ణుతత్పరః|తేనుంత్యజతివైమాఘేతస్యముక్తిరసంశయః || దుష్కృ
తోపిదురాచారోబ్రహ్మహత్యాదిపాతకీ | హరింధ్యాత్వాత్యజేద్దేహంప్రా
యశోముక్తిమాస్మనేత్||భవీష్యోత్తరే || సమాస్సహస్రాణితుసప్తవైజలేద
వైకమగ్నాపతనేచమోదశ | మహాహవేషష్టిరశీగోగ్రహే అనాశకభారత
చాక్షయాగతిః || ఇతిసామాన్యతోపిఫలం-ఏవమన్యేవిధయోజ్ఞేయః-యతు
గదాః-ప్రయాగాదిమరణంబ్రాహ్మణభిన్నవిషయమిత్యాహుస్తద్దూషణం
పితామహచరణైః ప్రయాగవిధాకృతమితి నాతోచ్యతే - అత్రదశాహమా
శాచం - త్రరాత్రస్యప్రాప్తకాలగోచరత్వాదితిభట్టాః - యుక్తంతుత్తిరా
త్రం-దివోదాసీయేష్యచం - శుద్ధితత్వేపికాశ్యపః - అనశనమృతానామశని
హతానామగ్నిజలప్రవిష్టానాంభృగుసంగామదేశాంతరమృతానాంజాత
దంతానాంచత్తిరాత్రమితి - ఏవమరణాంతప్రాయశ్చిత్రేపి-పురోవీక్షకృ
త్ప్రహరేర్దాహశాచాదసిషేధస్తదాసీమేవ - వత్సరాంతేతుసర్వమార్థ్యదే
హికంకుర్యాత్ || గోబ్రాహ్మణహతానాంచపతితానాంతథైవచ | ఊ
ర్ధ్వంసంవత్సరాతుర్యాత్సర్వమేవార్థ్యదేహికమితి హేమాద్రోషట్త్రిం
శస్తతాత్ - ఏవంక్షేంభీష్టతానామపిగయాశ్రాద్ధమపికార్యం || బ్రహ్మహ
చకృతఘ్నశ్చగోఘాతీపరచపాతకీ | సర్వేతేనిష్కృతించాయాంతిగయాయాం
పిండపాతనాదిత్యగ్నిపురాణాత్ - ఏవంబ్రాహ్మేపి| క్రియతేపతితానాంతు
గతేసంవత్సరేకృచ్ఛిత్ | దేశధర్మప్రమాణత్వాద్ధయాకూపేస్వబంధుభిః||మా
ర్తందపాదమూలేవాశ్రాద్ధంహరిహరోస్తరత్ || సూర్యపదఇత్యర్థః-తత్రవ
ర్షమధ్యేకృత్యముక్తమపరాశ్రేవాయుపురాణే| శుక్లపక్షేతుద్వాదశ్యాంతు
ర్యాచ్చాప్రధంతువత్సరమ్ | ద్వాదశాహనివాకుర్యాచ్చక్షేపప్రథమేహని ||
భాగలేయః||నారాయణబలిఃకార్యోలోకగర్వాభయాన్నరైః| తథాతేషాం
భవేచ్ఛాచంసాన్యథేత్యబ్రవీద్యమః || వ్యాసః || నారాయణంసముద్దిశ్యశివం
వాయుశ్రీదీనుతే| తస్యశుద్ధికరంకర్మతద్భవేన్నైతదస్యథేతి-సచాత్మహతా
దిప్రాయశ్చిత్రంకర్మాకార్యః - తదుక్తంహేమాద్రోషట్త్రింశస్తతే|| కృ
త్వాచాంత్రాయణంపుర్యంక్రియాకార్యయథావిధి | నారాయణబలిః
కార్యోలోకగర్వాభయాన్నరైః || పిండోదకక్రియాః పశ్చాద్విషోత్సర్గాది

కంచయత్ । ఏకోద్ధిష్ఠానుకుర్వతినపిండికరణంతథా । ఓహోదాసేయోవృత్తకా
తాతపస్త్రుః॥ పరితేదమృతేకుర్వత్యపాజాపత్యాంస్తుపాజకః । మృతేదాపత్య
రహితేకృచ్ఛాగ్రాంసవతింవరేదిత్యాహ - ఇదంపాఽయశ్చిత్రార్థపితౌది
విషయం॥ ఇంద్రియైరపరిత్యక్తాయేవమూఢావిషాదినః । ఘోరయంతిస్వమా
త్సానంబాంబాలాదిహతాశ్చయే ॥ తేషాంపుత్రాశ్చపూత్రాశ్చదయయాస
మభిభుః తాః॥ యథాకౌర్ధంప్రతస్యంతివిష్టునామప్రతిపీతమ్ ॥ తథాతేనంప్ర
వత్యైమిసమస్కృత్యస్వయంఘవఇతిహేమాద్రాతేనైవోక్తః - తత్త్రైవచ
ధాయనోపినారాయణబలింవ్యాఖ్యాన్యామౌభిశస్తపతితసురాపాత్సత్యా
గినాంబ్రాహ్మణహతానాంచద్వదశవర్షాణ్డ్రిణివాకుర్వతేతి - గృహ్యపరి
శిష్టేతుచండాలాదిత్యాద్యుక్తాః॥ దగ్ధవశరీరంపేతస్యసంస్థాప్యాస్థీనియత్ను
తహపాఽయశ్చిత్రంతుకర్తవ్యంపుత్రైశ్చంద్రియణిత్రయమిత్త్యుక్తం మదనర
త్నేబ్రాహ్మే ॥ ప్రమాదాదపిశిశ్నంక్షేప్తకన్తాద్విధిచోదితః । చాండాల్లై
ర్చాగ్రైశ్చరైర్నిహతోయత్రకుత్రచిత్ ॥ తస్యదాహాదికంకార్యంయస్మా
న్నపతితస్తుసః । చాంద్రియణంతప్రకృచ్ఛిద్వయంతస్యవిశుద్ధయే॥ యద్వా
కృచ్ఛాగ్రాంసంబదశకృత్యాతువిధినాదహేత్ । బుద్ధిపూర్వమృతానాంకుత్రం
శతహృచ్ఛింసనూచరేదిత్యుక్తం - స్మృతిరత్నావశ్యాంతుద్విగుణంపాఽయ
శ్చిత్రంకృత్యావ్యగత్యదాత్సర్వంకార్యమిత్త్యుక్తం ॥ ఆత్మనోఘోతశుద్ధ్యర్థం
చరేచ్ఛాంద్రియణిద్వయమ్ । తప్రకృచ్ఛిచతుశ్చంబలింశతహృచ్ఛాగ్రా
జాపునః ॥ అర్వాక్సంవత్సరాకుర్యాద్దహనాదియోధోదితమ్ । కృత్వానా
రాయణబలిమనిత్యత్వాత్తదాయుషఇతి ॥ ఇదంబ్రాహ్మవధినిమిత్రంతజ్జాతికథ
పాఽయశ్చిత్రేనసముచితంకార్యం - అతఏవచాధాయనేనోక్తం - ద్వదశ
వర్షాణ్డ్రిణివేతి - మదనపారిజాతేస్తృత్యర్థసారేచ-బ్రహ్మహతీనాంతద్యో
గ్యంపాఽయశ్చిత్రం కృత్వానారాయణబలిఃకార్య ఇత్త్యుక్తం - ఏవంక్షం
భీకృతానామపి-యత్తుకశ్చిదాహ - పుత్రకృతేనపాఽయశ్చిత్రేనపితుః పాప
నాశేమానాధావః - ఆత్మఘోతేతువచనాదస్తు - మహాపాతకేతుకథంసంబుధి
తి-సంస్వయమేవాత్మవధప్రాప్తయశ్చిత్రస్యజాతివధినిమిత్రేనసముద్భయంతదశ
వృద్ధయతూన్యఏవ-సహజాతివధినిమిత్రంపుత్రైః కార్యమితివచనమస్త్రీపు
త్రతకర్తృకసర్వపాఽయశ్చిత్రాదివిష్టవాపత్రైః పాగ్నికృతాధాయనవచనా
చ్చేతిదిక్ - ఇదంపాఽయశ్చిత్రార్థాదామేవపాఽయశ్చిత్రార్థాదాంతువచనో
దకమాత్రంకార్యమితిచిత్ - మదనపారిజాతాదివ్యవసాంశ్చిదం - వస్తుత

స్తుతకర్తానాం కృత్యములను పూజించుటగా నామధేయ ప్రభావశ్రీనివాసాయ నమః
 గంగాక్రొత్తం చేయు క్రింద - పతితోదగవిధిస్తుపితాప్రభులి క్రిమికలుగల్గు
 లే-సయాథాహేమాద్రోబ్రాహ్మేః॥ పతిస్యకుకారుణ్యాద్యస్త్రక్రింత్ర
 విద్యుతి । సహదాసంసమహాయసర్వగాండ త్వనేతనామ్ ॥ అత్తభక్తు
 హస్తాలతాయథాపుత్రంబవిత్యపి । హేదాసిగచ్ఛమాత్యేవతిలానానయ
 సత్సవత్ ॥ తోయపూర్ణంభటుంచెమంసలిలందక్షిణాముఖే । ఉపవిష్టాతుతా
 మేనచరణైకతఃషిప ॥ కీర్తయేఃపాతకిసంజ్ఞాంత్యంబి బేదిముహుర్వచేఽనిశ
 వ్యతస్యకాక్యంసాలబ్ధమూల్యాకరోతితత్ ॥ ఏవంకృతేభవేత్తప్తిఃపతితా
 నాంచనాన్యథేతి-ఇదంచమృతాహేకార్యం - పతిస్యదాసీమృతాహేయ
 కాకుటమపవర్ణయే దేతావతాయముపచరితోభవతిమదనర త్వేవిష్ణుఃకై
 ఇదంచాత్మత్యాగివిషయం- అత్మత్యాగినఃపతితాస్తేనాకాచోదగభావస్సు
 రిత్త్యపక్రమ్యవిష్ణునావీతస్యాభిధానాదితిగదాః- యత్తుకశ్చిదాహ ॥ యఃప
 తిలోభుటసంఘేనబాంధవైర్పహిష్యుతస్తద్విషయాడిక్రియానిషేధవాక్యా
 ని-చేవత్యేవతన్నీన్దుంత్యకర్తృణఃకృతత్వాత్రత్తునఃకరణాభావాదితి- సబంధు
 త్యాగేనచాతవై రాగ్యస్యకృత పాప్రియశ్చిత్తస్యాప్యకరణాపత్యైర్నితాక్షరా
 దివిరోధమపశ్యతమార్థఇత్త్యపేక్షిణీయః - నచకృతఘటసంఘస్యసంగ్రహ
 విధిర్నైదివాచ్యం - మనునాకృతఘటసంఘస్యత్యాగముక్త్యాపాప్రియశ్చిత్తే
 అచరితేపూర్ణంతుంభమమాంసవత్ ॥ తేనైవసార్థంపాప్రేయస్సన్నితత్వా
 భుక్త్యేజూశయఇత్యక్తిః - అస్యతాపాప్రియశ్చిత్తమాత్రేవతత్ప్రసంగాత్ -
 అతేఘటసంఘేనపహిష్యుతస్యాపిపితాదేరణ్ణాంతేనారాయణబలిః - ని
 షేధాస్తువేత్త్యాదిపరాభితిత్వం- కేచిత్తునారాయణబలికృతేష్యంశ్యకర్త
 నపిండినవర్ణంకార్యం॥గోబ్రాహ్మణహతానాంచపతితానాంతర్జైవచశ్యత్ప్రే
 మాచ్చప్రమితానాంనైవకార్యసపిండతేతివచనాత్ బ్రాహ్మణాదిహతేతా
 తేపతితేసంగవర్ణితఇతిక్రాద్ధప్రకారోక్తశ్చేత్యాళుః- తేహేమాద్రుత్య
 ల్వాక్షకట్టింశస్త్రతవిరోధాన్నిర్ములత్వాచ్చిత్తప్రకారస్యవృద్ధిక్రాద్ధ
 విషయత్వాదుపేక్ష్యః- నారాయణబలిస్తుహేమాద్యాద్యనుసారేనోభ్య
 తేతతాద్రాక్షిణిబలతేగారులేతర్వుణముక్తం ॥ కార్యంపురుషమాత్రేన
 జుంతైర్నిర్వాణైశ్చనైవపి । దక్షిణాగ్నిముఖోధాత్వాపేతంవినుదిన్నకర్త
 అనాదిభవోతేవశృంఖలక్రగచాధరః । అక్షయ్యఃపుంభరితాక్షః । శ్రీతత్సా
 క్షప్రదోభవతి - శుక్లైకాదక్కం చేకరానాంతర్వామకగోత్రసంజ్ఞానక

స్వదుర్మరణాత్తథాతజవోషనాకార్థం తౌర్థ్వదేహీశసంప్రదానత్వయోగ్య
తాసిద్ధ్యర్థం నారాయణబలింకరివ్యఇతిసంకల్ప్యబ్రహ్మాణివిష్ణుశివంయమం
ప్రేతంచిపంచకుంభేషు॥ విష్ణుస్సర్వమయఃకారోర్మరుద్రస్తామమయస్తథా
బ్రహ్మరౌద్రమయస్తత్రయమోలోహమయోభవేత్॥ ప్రేతోదర్భమయఃకా
ర్య ఇతిదేవప్రకల్పనేతగారుడోక్తాసుసర్వాసుపైమిషుపాప్రతిమాసుపోద
శోపచారైః పురుషసూక్తేనాభ్యర్చ్యగ్నింప్రతిష్ఠాప్యచరుం పురుషసూక్తే
నసత్యృదం నారాయణామేదమితహుత్యాదేవానామగ్రే దక్షిణాగ్రదర్శే
షువిష్ణురూపంప్రేతంస్తరగ్రామగోత్రాభ్యాంమధుఘృతలిలయతాకదళ
పిండాన్యజ్ఞోపవీత్యేవాముకగోత్రాముకశర్మకప్రేతవిష్ణురూపాయతేపిండ
ఉపతిష్ఠతామితదత్వా పురుషసూక్తే నాభిమంత్ర్యతేనైవశంఖోదకేనాభిషి
ఞ్చాభ్యర్చ్యాముకశర్మామముకగోత్రం పిష్ఠరూపంప్రేతంతర్పయామితి
పురుషసూక్తేనసత్యృదంపర్వయిత్యాఏకమామాన్నంబ్రహ్మాదిపంచభ్యో
దద్యాత్ మంత్రస్తుబ్రహ్మవిష్ణుశివోదేవాయమస్త్రైవసకింకరః॥ బలింగృహీ
త్వాకుర్వంతుప్రేతస్యచశుభాంగతిమిత - మితాక్షరాయాంతు హేమబల్యా
దినోక్తం - తతఃప్రతదైవతంత్రవిధంఫలం శర్మ-రామధుగుడఘృతానిచనివే
ద్యపిండానభ్యర్చ్యనన్యాంక్షిప్త్వా రాత్రౌనవసప్తపంచవావిప్రాస్నిమంత్ర్య
పోషితోజాగరంకృత్వాశోభూతే పునర్విష్ణుంయమంసంపూజ్యైకోద్దిష్టవిధి
నాత్రాథపంచకంకరిష్యే ఇత్యుక్త్వా ఘృయమప్రేతాకస్తరగ్ర విప్రానుపవే
శ్యప్రేతస్థానేచైకంవిష్ణుస్తరగ్రపాద్యానాహార్యగ్నియతంత్ర్యప్తిప్రశ్నం
తంకృతోష్ఠేల్లీనాదికృత్వాన్నశేషేణచిష్టనేబ్రహ్మజేహివాయయమాయసప
రివారాయచతురః పిండానత్వాప్రేతనామగోత్రేస్సృత్వావిష్ణునామ్నాపం
చమందత్వాభ్యర్చ్యచాంతేభ్యో దక్షిణాందత్రైకంప్రేతంస్సృత్వా విశే
షతఃసంతోష్యవిష్ణోః ప్రేతాయేదంతిలోదకముపతిష్ఠతామితినలిలముదకం
దాపయిత్వాభుజీతేతి అత్రవిశేషాంతరంభట్టకృతాం త్యేష్టిపద్ధతాజ్ఞేయం
సర్వహతేకువర్షపర్యంతంపూర్వే హ్నోగ్భక్తపూర్వంతుక్లపంచమ్యామ
పతానంసంక్తంవా కృత్వాపిష్టమయనాగమనంతవాసుకిశంఖపద్మకంబలకర్ణో
టకాశ్వతరదృతరాష్ట్రశంఖపాలకాళియతక్షకశశిలేతి నామభిః ప్రతిమాసధి
సంపూజ్యపాయసేన విప్రాస్సంభోజ్యవత్సరాంతే హేమంనాగంగాండ
దత్వానారాయణబలింతుర్యాత్ - మూలంతు హేమాద్రాజ్ఞేయం - తాధా
యశసూత్ర సర్వమృతానాంసమోస్తు సర్వేభ్యఇతిస్మిలపహుర్హుతోద్దకే

మృతానాం ఫలముద్రాయవయనాయమా త్వేతిక్రియాంకుర్యాదితి శేషః తాన్
 సఖినాం వర్ణభారనిష్పన్నం నాగం కృత్వా తిథైవగామ్ । తాన్సాయవత్త్వాపి
 వత్తుతురాస్మణ్యమా ప్రమాణ ॥ హేమద్ర భవపేయ ॥ పంచమ్యాంపన్నగం
 హైమంస్యగ్నేవేకంసకారయేత్ । క్షీరాజ్యపాత్రమధ్యస్తంపూజ్యవిప్రాయదా
 పయేత్ ॥ పాయశ్చిత్తమిదంప్రొక్తం నాగదుష్టస్యకంఠుసేతి - అపరాధే-
 స్త్వత్యంతరేపి ॥ తదైవశుద్ధ్యితప్రేతోనారాయణబలాకృతే । యోదదాతి
 క్రియాపిండంతస్మైప్రేతాయవైసుతః ॥ తస్యైవాశాచముద్దిష్టంత్ర్యహామేవస
 సంశయః ॥ విష్ణుశ్రాద్ధసమాప్తాతుత్రయోదశ్యాందిసత్రయమ్ । అశాచంపిండ
 దఃకుర్యాన్నతుతద్బంధుగోత్రజాః ॥ యస్యవైమృత్యుకాలేతుత్యుచ్చిన్నానంత
 తిర్భవేత్ । సవసేన్నరకేనిత్యంపంకమగ్నఃకరియథేత్యుపక్రమ ॥ బలినారా-
 యణం కుర్యాత్తస్మాద్దేశేన భక్తిమానితిగారుడోక్తేరపుత్రస్యాపిపత్న్యా
 ద్యైకార్యత్యక్తం దేవయాజ్ఞేన - అథవిధానాదాశాచాభావః - య
 థా యతిశుద్ధవృతాదిషు ॥ త్రియాణామాశ్రమాణాంచకుర్యాద్దాహాదికాః
 క్రియాః । యతేకించిన్నకర్తవ్యంసచాన్యేమాంకరోచినఇతిబ్రాహ్మణే - ఉశ-
 నాః ॥ ఏకోద్దిష్టంసకుర్వీత్యతీనాంచైవసర్వదా । అహన్యేకాదశేప్రాక్షేపా-
 ర్వణంతువిధీయతే ॥ సపిండీకరణంతేమాంసకర్తవ్యంసుతాదిభిః । త్రిదండగ్ర-
 హణాదేవప్రేతత్వంనైవజాయతే ॥ తత్సంస్కారంవత్స్యమఃదత్తాత్రేయః ॥
 ఏకోద్దిష్టంబలంపిండమాశాచంప్రేతసత్క్రియామ్ । నకుర్యాద్వాద్వికాదస్య
 చ్ఛ్రీహేమాతాయభిక్షవే ॥ వార్షికాదిపూర్వభావిమాసికాదిసిషేభోనకు-
 దర్భుడే ॥ సన్యాసికోప్యాబ్జితాదిపుత్రఃకుర్యాద్భూభావిధీతివాయవీయోక్తేః
 పృథ్వీచంద్రోదయేనైవజాయతే ॥ అహన్యేకాదశేప్రాక్షేపార్వణంతువిధీయ-
 తే ॥ సపిండీకరణంతస్యనకర్తవ్యంసుతాదిభిః ॥ ఏషుసపిండనాదసిషేధానువాదే
 నపార్వణోక్తేః - తతేస్తానాపన్నత్వంపార్వణస్యగవ్యతేనగిరాగిరేశబ్రూ-
 యాదైరంకృత్వోద్దేయమితవత్ - ఇదంవార్షికాదిపథానంచత్రిదండినామేవ-
 ఏకదండిపరమహంసాదీనాంతునకిమపికార్యం - పూర్వోక్తోశనోవాక్యేత్రిదం-
 డిగ్రహణాదితిశూలపాశ్యాదయోగదాః - త్రిదండితద్దేవమనోదంజాదిదం-
 డత్రయోక్తేః ॥ యస్యైతేనియతాదందాస్సత్రిదండిచోద్యతఇతిస్త్వతేః -
 తాథాయనః ॥ నారాయణబలిశ్చస్యకర్తవ్యోద్వాదశేషాని । అస్యపార్వ-
 ణేనసముచ్చయోక్షేయః - తంచసపివాహ ॥ కృత్వావిధోర్వహాపూజాంపా-
 యసరినివేదయేత్ । అగ్నౌకృత్వాతుతచ్ఛేషంవ్యాహృతీశ్చిన్నమాహితః ॥

యతస్సమాస్తాకసామాన్యనిమంత్ర్యద్వాదకావరాకః । అభ్యర్థ్యగంధపు
ష్పావైర్భృత్సంత్రైర్ద్వాదశసామిభిః॥ సంధోజ్యహజ్యనాన్యేనదక్షిణాంతానతే
దయేత్ । త్రయోదశంద్విజితేక్షమాత్మజ్ఞంసంయతేంద్రియమ్॥ విష్ణుంయథా
తథాభ్యర్థ్యపాద్యాద్యైశ్చవిధానతః । దద్యాత్పురుషసూక్తేనగంధపుష్పా
దికంక్రమాత్ ॥ వస్త్రాగ్రంకరణాదీనియథాశక్తిప్రదాపయేత్ । ఉచ్చిన్నవస్త్రి
ధౌతస్యదర్శనాస్తీర్యధూతలే ॥ ధూర్భవస్సస్పృశాయుక్తే శస్త్రైద
ద్యాద్యుచిత్రయమ్ । అశ్వపేదసమాస్రస్యవాజపేయశతస్యచ । ఉత్పలంబంభ
తే జీవయఃకరోతియతిక్రియామ్॥ శానకస్తుశానకోహంప్రవత్యైమినారా
యణుబలింపరమ్ । చందాలాదుదకాత్సర్పాద్భ్రాష్ట్రాదైవద్యతాదశి ॥
దంష్ట్రీభ్యశ్చపశుభ్యశ్చరజ్జాతస్త్రువిషాత్కభిః । జేశాంతరమృతానాంవన్మృ
తానాంవాన్మృతాధనైః । జీవచ్ఛ్రాద్ధమృతానాంవశనిష్ఠానాంతశ్శేవద । య
తీనాంయోగినాంపుంసామన్యేషాంమోక్షకాంక్షితామ్ ॥ పుణ్యయాద్యక్ష
యార్థాయద్వాదశేహనికారయేత్ । ద్వాదశ్యాంశ్రవణేహంతేపంచమ్యాం
పర్వణోస్తువేద్యక్వాపూర్వో కంసర్వంవిధిముక్తాతోజీవేతపిత్వః । పురుష
సూక్తేనప్రత్యుచంపాయసంహిత్యాశేవాదిద్వాదశసామిభ్యస్త్రాపిదే
పితేద్వాదశవిపాస్త్రసంధోజ్యతైరేవద్వాదశపిండాన్దద్వాదిత్యధికమాహ-
యధమృతేకుపాగ్నిక్తం కృజీచ్ఛాన్ద్ర్యతేనపిండైరాశాచాదికార్యం
సహ - తమక్తంహేమాద్రాలైంగి । యతేకున్యాన్నకుర్యాద్వాజీవన్ముక్తో
యతస్సన్యయమ్ । కాలంగతేద్విజేమాహూనిసేద్వాపదహేతవా । పుత్రకృ
త్యమశేషంచకృత్యాదోహేనవిద్యతే ॥ జీవత్యవిశేషస్తత్రైహోక్తః॥ నిత్యం
వైదిత్రికంయత్తుకుర్యాద్వాసంత్యజేతవా । బాంధవేషిన్యతేతస్యవైవాశా
చంవిధీయతే ॥ సూతకంచనసంజేహస్సాన్నినాత్రేణశుద్ధ్యతి ॥ ఏతద్యో
గివిషయం - యోగమార్గరతోపిజేతతస్యపుత్యక్తేః తథాహితాగ్నాదాపి
తమృతేతదస్థిదాహశుప్తవ్యంపితాదీనామాశాచంసంధ్యాదికర్తృలూపశ్చనా
స్తి॥ అనగ్నిమతఉత్కాగ్నితేరాశాచాదివిజాతిమ్ । దాహశగ్నిమతోవిద్యా
ద్యిదేశశ్శేమృతేనతితస్త్వతేః - అహితాగ్నీర్దాహత్వాగ్నిశివకాహః । సం
సాగ్రాంగంవభిష్క్వదకాహజ్జిహ్వాగ్నసామిరామాంబాశ్చతప్తింశ్యం-
మూలైక్యాద్యచోవిరోధాద్యవితత్పాగ్నిక్తం - అత్రదేశాన్యైవసంభవే
దాహః॥ అహితాగ్నాద్విదేశశ్శేమృతేనతిశేయమ్ । నిశేయంనాస్తినిర్యా
వతనీయోరపిదహాత ఇతిబ్రాహ్మకృతేః - తదభావేధంహోగపరిశిష్టే ॥

విదేశమరణేస్థిని ఆహృత్యాభ్యజ్యగర్విషా । దాహయేద్భర్తృషాచ్ఛాపా
త్రన్యాసాదిపూర్వవత్ ॥ అస్థాషు లాభేపర్యాసకలాస్యకయావృతాదా
హయేదస్థిసంఖ్యానితతఃప్రభృతిసూతకమ్ ॥ హేమాద్రాక్షట్రింశత్సతే ॥
కుర్యాద్దర్శమయంప్రేతందద్వైత్రింశతపిష్టిభిః । పాలాభిసమిచ్ఛిర్వాసం
ఖ్యాచైవంతుకీరితా ॥ భవిష్యే ॥ చత్వారింశచ్ఛిరస్థానేగ్రీవాయాంచదత్తైవ
తుబాహూవైచ్ఛతంతందద్యావ్యవశతంచతథోరసి ॥ ఉదరేవింశతందద్యా
త్రింశతంతంబిదేశయోః । ఉర్వోవైచ్ఛతందద్యాత్రింశతంజానుజంఘ
యోః ॥ పాదాంగులిభుదశదైషాచప్రేతకల్పనా ॥ మదనరత్నయజ్ఞపా
ర్శవః ॥ శిరస్యశత్యర్థందద్యాద్గ్రీవాయాంచదత్తైవతు । బాహూవైచ్ఛతం
చద్యాద్దశచైవాంగులిభుచ ॥ ఉరస్త్రింశతందద్యావ్యవశతంజతరోదరే ద్వా
దశార్థంవృషణయోరష్టార్థంశిశ్నువతు ॥ ఉర్వోవైచ్ఛతందద్యాత్రింశతం
జంఘయోర్ద్వయోః । పాదాంగులిభుద్వందద్యాదేతద్దేహస్యకల్పనమ్ ॥ మస్త
కేనారికేరంతుఅలాబుంతాలుకేతథా । పంచరత్నముఖేన్యోగ్యహవ్యయాం
కదలిఫలమ్ ॥ చక్షుషోస్తుకశరాద్వానానికాయాంతుకాలకమఃకర్ణయోర్భృ
హ్మపత్రాణికేశేవట్రురోహకాః ॥ నాశికంకచలానాంతు అంత్రస్థానేషిని
క్షిపేత్ ॥ మృత్తికాతుపసాధాత్పుర్యితాకగంధకా ॥ తుక్రేతుపారదందద్యా
త్పూరిషేపిత్రకేతథా । సంధీభుతీలపిష్టంతుమాంసంన్యోగ్యంక్షువత్ ॥ మధు
స్యాల్లోహితస్థానేత్యచాస్థానేవృగవ్యచా । స్తనయోర్దర్శకేయేనాసాయాం
శతపత్రకమ్ ॥ కమలంశాభిదేశేస్యాద్వ్యంతాకేవృషణాశ్రిణి । లింగేచరక్ర
మూలంతుపరిధాన్మందకూలకమ్ ॥ గోమూత్రంగోమయంకంకంకర్వాష
ధ్యాదిసర్వతథాతి - ఇదనిరగ్నేరశితవైశ్వివృద్ధమనుః । ప్రోషితస్యశథాకా
లోగతశ్చేద్వాదశాబ్జకః । పాప్రేత్రయోదశే వర్షేప్రేతకార్యాణికారయే
త్ ॥ బృహస్పతిః ॥ యస్యసూక్రాయతేవార్తాయామద్వాదశవర్షకాత్ । కశ
ఛత్రకదాహేనతస్యస్యాదవధారణా ॥ భవిష్యే ॥ పితృప్రోషితేయస్యశవా
ర్తానైవచాగమః । ఉర్ధ్వంపంచదశాద్వర్షావృత్తావోపనియోగకమ్ ॥ కు
ర్యాత్తస్యతుసంసారంయథోక్తవిధినాతతః । తదాదీన్యేవసంస్కారేతక
ర్వాణికారయేత్ ॥ ద్వాదశాబ్జప్రతీతాపితృభిన్నవిషయేతి మదనరత్నైక్తం
గృహ్యకారికాయాంతు ॥ తస్యపూర్వవయసంగ్యవింశత్యబోధవ్యవక్త్రయః ।
ఉర్ధ్వంపంచదశాబ్దాత్తుమధ్యమేవయసిస్తుతా ॥ ద్వాదశాద్వర్షావృత్తాద్వాదశ
ముత్తరేవయసిస్తుతా - కాందాగ్నియంత్రయంపూర్వాత్రింశత్పుష్పాగ్నిణి

యస్మిన్ జ్ఞాతోభవేన్నరః | న ప్రాప్తపదయోః కార్యంతథాగ్నేయేచభాంత ||
 దారుణేషుచనర్వేషుప్రత్యరేచవివర్జయేత్ || కాశ్యపః || భరణ్యార్థామఘాశ్లే
 షామూలంద్వచరణానిచ | ప్రేతకృత్యేతిదుష్టానిధనిప్రాద్యంబపంచకమ్ || పా
 ల్గునీద్వితయందోహిణ్యనూరాధాపునర్వసూ | ఆపాఢేద్వవిశాఖాచభాని
 ద్వచరణానిచ || జ్యోతిర్నారదః || చతుర్దశేతిధింసందాంభద్రాంశుకాగ్రవాస
 రౌ | సితేజ్యయోరస్తమయన్ద్వింఘ్రిభంవిషమాంఘ్రిభమ్ || శుక్లపతుంచ
 సంత్యజ్యపునర్దహనముత్తమమ్ | వసూత్తరార్ధతఃపంచనతుత్రేషుత్రిజన్మసు ||
 పౌష్టబ్రహ్మర్షయోశ్చైవవహనాతులనాశనమ్ || అస్యాపవాదమాహత
 త్రైవబైజవాపః || ప్రేతస్యసాత్వాదగ్గస్యప్రాప్తేత్యేకాదశహని | నక్షత్రతి
 థివారాదిశోధనీయంనకించ || యుగమనావ్దిసంక్రాంతదేప్రేతక్రియా
 దిద్రవాదాపతతాత్రతనక్షత్రాదినశోధయేత్ || విశ్వప్రకాశేషి | గురుభార్గవ
 యోర్మోక్ష్యేపౌషమాసేమలిన్ముచే | నాతీతఃపితృమేధస్సాన్యధ్యాయంగోదా
 వరీంవిना || దానమపిత్రేహోక్తం || భద్రాయాంభూమిదానంస్యాత్ప్రీపాదర్శ
 హిరణ్యదః || వారేషుతత్తద్వర్ణంతువాసోదానంవిధీయతేధన్యాపంచకమృతే
 పంచరత్నానిదాపయేత్ | ఏకాశీపలంకాంస్యంతదర్థంవాతదర్థకమ్ || నవవ
 త్త్రిపలంవాపిదద్యాద్విప్రాయశక్తితత్త్వలంసంకేన-హేమాద్రావృద్ధమ
 నుః || అమృతంమృతమాకర్ష్యకృతంయస్యార్థ్యదేహికమ్ | ప్రాయశ్చిత్తమ
 సాస్త్యార్థంకృత్యాగ్నినాధధితచ || జీవన్మదిసమాగచ్ఛేన్మృతకుంభేనజ్జతమ్ |
 ఉద్భృత్యస్నాపయిత్వాస్యజాతకర్తృదికారయేత్ దానదశాహంవ్రతంచర్యా
 త్రిరాత్రమథవాస్యతు | స్నాత్వోద్వహేతతాంభార్యామన్యాంవాతదభావ
 తః || అగ్నినాథాయవిధివద్యాత్ప్రస్తోమేనవాయజేత్ | ఆధైంద్రాగ్నేఃప
 శునాగిరింగత్వాచతత్రతు || ఇష్టిమాయుష్కతీంకుర్యాదీప్సితాంశ్చక్రతాంస్త
 తః | అనాహితాగ్నేస్తుచరుఃమృతవార్తాశ్రవణేత్వాశ్వలాయనః-సురభయ
 ఏవయస్త్రిన్ద్రీవేమృతశబ్దగతియస్యతుజీవతఏవమృతివార్తాంశ్చత్వాస్త్రియాస
 హగమనంకృతం-తదాతద్వైశమేవ - భర్తుర్గురణజ్ఞానస్యైవనిమిత్తత్వాత్ -
 ప్రమాత్తస్యగౌరవేణాయుక్తత్వాచ్చేతికేచిత్ - తన్న-మరణజ్ఞానస్యైవనిమిత్త
 త్వేతీతానాగతయోరపితత్వాపత్తేః - భర్తుర్వైధదాహాభావేనతస్యాస్సహ
 గమనాభావాచ్చ-తస్మాదాశాచవత్ జ్ఞాతమరణస్యైవనిమిత్తత్వంనచాత్రతద
 స్తి-పరంకావ్యంమరణమస్తు-అతఅత్తహననదోషోస్తీతితాతపాదాః-తథా
 సర్పసంస్కారేకృతేత్తిరాత్రమాశాచంతద్విధించాహశానకః-అథవత్సా

౪౬౦ నిర్వయసింధౌ, తృతీయపరిచ్ఛేదే, అశౌచనిర్ణయః

మిసర్వస్యసంస్కారవిధిముత్తమమ్ | సినీవాల్క్యాంపార్శ్వమాస్యాంపంచమ్యాం
 వాపికారయేత్ || కృతసర్వవధోవిప్రపూర్వజన్మనివాయది | వధంప్రఖ్యాప
 యేత్వాపంచత్యుచ్ఛాశ్చశ్చతుర్థశః || విప్రాయలోహదండంచతన్మూల్యంవా
 పిదాపయేత్ || మూల్యమాసా || నిమగ్నత్రయంద్వినిమగ్నంవానిమగ్నమేకంకసి
 యసమ్ | అనుమత్యాదికర్తృణాంనిమగ్నవర్ణంతదర్థకమ్ || ఇదంస్వర్ణరూ
 ప్యుదౌత్సవ్యైశ్చేదం - సంస్కారమాహ || ప్రయంగుప్రీహిగోధూవతలపి
 ష్టేనవాపునః | కృత్వాసర్వకృతంశూద్రేసిధాయపార్శ్వయేదపిమ్ || ఏహి
 పూర్వవృతస్సన్మిశ్రస్తిష్టేనమావిశ | సంస్కారార్థమంభక్త్యాపార్థ
 యామిసమాసతః || వస్త్రోపవితగంధాద్యైస్సంపూజ్యనమాదేభృహిః | కుర్యా
 త్సంస్కారనంత్యంప్రాణాయామపురస్కరమ్ || యజ్ఞోపవీతినాకార్యంసర్వ
 సంస్కారకర్తృణాం | లోకాగ్నింప్రతిష్ఠాప్యగమిదాధానమాచరేత్ || తతో
 గ్నేరగ్నిదిగ్భ్యగేఘామింసంప్రోత్యవారిధిః | చితింకృత్వాశసంస్తీర్యకుశై
 రాగ్నేయకాగ్రతైః || పర్యుత్యోగ్నింపరిస్తీర్యపరిషిచ్యసమర్చయేత్ | కృత్యే
 ధ్వాధానమాఘారాచక్షుషీచయథావిధి || సర్వంగృహీత్వాయత్నేనచితి
 మారోపయేత్సర్వః | స్రువేణజుహుయాదాభ్యమగ్నోవ్యాహృతిభిస్త్రీధిః || స
 ర్వాగ్నేజుహుయాదాభ్యంవ్యాహృత్యవనమగ్రయా | ఆభ్యశేవంస్రువేతై
 వసర్పదేహానిషేవయేత్ || చమనస్తయిర్జలైస్సర్పంవ్యాహృత్యాభ్యుత్యపా
 ణినా | అగ్నేరతౌజశ్శత్రునయాసర్వయాగ్నింప్రణామయేత్ || ఉపతిష్ఠేర్థవ్యా
 మాసంసహస్త్రుసర్వసంప్రోతః | జ్ఞానతోజ్ఞానతోవాపీకృతస్సర్వవధోమయా ||
 పూర్వజన్మనివాసర్వతత్సర్వంక్షుంతునుర్హసి | ధీరాశ్వేనతోశ్చాగ్నింప్రోత్య
 వ్యాహృత్యేర్జలైః || నాస్తిసంచయనంకుర్యాత్సాత్వావవ్యగృహంప్రశేత్ |
 బ్రహ్మచర్యైకంకార్యంత్రిరాత్రాశాచమిష్యతే || సజైలంతుచతుర్థేహ్ని
 స్సాత్వావిప్రాకసమర్చయేత్ | సర్వేసంతసథాశేషకపిలోనాగపవచ ||
 కాళికశ్మంభపాలశ్చభూధరశ్చేతినామధిః | గంధపుష్పామృతైర్ధూపదీపాద్యై
 రర్చయేద్విదాః || ఘృతోపాయసభక్త్యైశ్చద్విజానమైతభోజయేత్ |
 ఏవంకృతేవిధానేనసర్వసంస్కారకర్తృణే || సర్వసింసాకృతాత్వాపాన్ము
 చ్యతేనాత్రపంచయజ్ఞా - ఇతిసర్వసంస్కారకర్తృచిత్తుజీవతోన్యంత్యకర్తృ
 శౌచంచకార్యం - యథా - పార్శ్వత్యానిబర్హిపతితన్యఘటసోభపే || ఉపతి
 స్యోవకంకార్యంసంపిండైర్వాంధవైస్సహ | నిందితేహసిసాయాస్తేజ్ఞాత్యు
 త్పిన్దురుసస్మిథౌ || దాసీఘటమపాంపూర్ణంపర్యగ్నేశ్చేతవత్రదా | ఆహు

రాత్రముపాసీరన్నాశాచంబాంధవైస్సహేతిమనూతైః - నిందితేరిక్తాదా -
 అపరాధైఃవసిష్టోపి || వేదవిప్లావకళూద్రయాఙ్కోతమవర్ణవర్ణపతితాస్తే
 హంపాత్రసినయనమపాత్ర సంస్కారాదకృత్స్నంపాత్రమాదాయదాసో
 సవర్ణపుత్రోవాబంధురసదృశోవాగుణహీనఃసవ్యసపాదేనప్రవృత్తాగ్రాద
 ర్భాగ్లోహితానోష్ఠస్తీర్యాః పూర్వపాత్రమస్త్యేనయేన్నేతారంచా
 న్యప్రకీర్ణకేశాజ్ఞాతయోనావ్విభేరన్నపసవ్యం కృత్వాగృహేషువైస్వరమాప
 ద్యేరన్నతడిర్వంతేనతంధర్మయేయస్తద్ధర్మాణస్తంధర్మయంతభితి - ఉత
 మవర్ణాబ్రాహ్మణాదయః - తేషాంవర్ణస్థుమూహస్తస్మాత్పతితాఽహ్మహః
 దయః-అపాత్రసంస్కారః - కత్స్తితపాత్రసమూహఃప్రవృత్తాగ్రాఃభిన్నా
 గ్రాఃవైస్వరంయథేచ్ఛంధర్మాదికార్యంకుర్యుః - అస్మాద్భవససామర్థ్యత
 త్రనినయనాత్పాప్రతిపత్తజ్ఞాతినాంధర్మకార్యేష్యధికారోనాస్తీత్యపరార్థః-
 తస్యవిద్యాగురుయోని సంబంధాంశ్యనన్నిపాత్యనర్వాణ్యుదకాన్ప్రేతకా
 ర్యాణికుర్యుః - పాత్రంచాస్యవిషయస్యేయర్థానః - కర్మకరోవావకరాద
 మేధ్యంపాత్రమాసియదాసీఘటాతూప్తరయిత్యాదక్షిణాముఖః - పదావిప
 ర్యస్యేదముమనుడకంకరోమీతినామగ్రాహంసద్యేనావ్విభేర- పాచీనావి
 తినోముక్తభిః అపడపస్పృశ్యగ్రామంప్రవేశేయితిగతమోక్షేచ్ఛ - ఉద
 కాదీత్యుక్తేర్దాహనివృత్తిః - ప్రేతకార్యాణ్యేకాదశామాశ్రాద్ధాంతానిదా
 న్యాహృతోంబుఘటోదాక్షిఘటః - తేనోదకేనామేష్యపాత్రంపూరయిత్యా
 దాసాదిర్ముబ్జంవామీపాదేనకుర్యాదితిహరదత్తః - అత్రనామగ్రాహవ
 చనముదకాదప్రేతకార్యేతద్వర్జనత్వార్థంశేనతేతూష్టింభవతి - ఏతచ్చప్రా
 యశ్చిత్రానిచర్చిః తస్యగురోర్బంధవానాంరాజ్ఞశ్చసమతుండోపానభిఖ్యా
 ప్యతమనుభాష్యపునః పునరాచారంభశ్యేతిసపద్యవమస్యనవస్థితమతిస్సాన్య
 త్రతోస్యపాత్రంవిషయస్యేవితీతంభోక్తేః - జీవంతమేవాద్విశ్వమండోదకశ్రా
 ద్ధానినామ్నాదద్యాదిత్యవరార్థః- కృతప్రాయశ్చిత్రస్యఘటస్సోపేకృతేపి
 సంగ్రహవిధిమాహగతమః - యస్తుప్రాయశ్చిత్రేనశుద్ధ్యేతస్మిన్శుద్ధేశా
 తకుంభమయంపాత్రంపుణ్యహ్రదాతూప్తరయిత్యాప్రవంతిభ్యోవాతతపనము
 సస్పర్శయేయరథాస్తైతత్పాత్రందద్యస్తత్యప్రతిగృహ్యజపేచ్ఛం తాద్య
 శ్శాంతాప్యధిపీశాంతంవిశ్వమంతరిక్షంయోరోచనస్తమమాగృహ్యమిత్యేతేర్వ
 జభిః పావమానీభిస్తరత్యమండిభిః కూశ్మాండైశ్చజగ్గంజహుయాధిరణ్యంధ
 ద్యాద్ధాంచాచార్యాంశ్చయస్యతప్రాణాంతకంప్రాయశ్చిత్రంసప్తతఃశుద్ధ్యే

తస్మాద్వేద్యవత్స్త్రిన్నదకాదీనిప్రేతకర్తృణికుర్యతేదేవశాంత్యుదకంసర్వే
 ఘాసపాతకేష్వితి-ఘటస్థోటోత్తరంప్రాణాంతికప్రాణుశ్చిత్రేకృతేతువృత
 ఏవశుద్ధ్యేన్నతత్రసంగ్రహవిధిః-అతస్తేనవిశాపిప్రేతకర్తృకుర్యాదిత్యర్థః-ఉప
 పాతకేష్వపిఘటస్థోటోచేకృతేఏవంకార్యమిత్యర్థః-యజ్ఞపల్లవః॥చరిత్రవ్రతఆ
 యాతేనినయేరన్నవంఘటమ్|జుగుప్సేరన్నచాప్యేనంసంశసేయుశ్చసర్వశః॥
 కృతఘటస్థోటస్యవానంపరిగ్రహవిధిరితిమితోక్షరాయామపరాచ్య-చ-
 అన్యధాప్రాయశ్చిత్రమాత్రేవతత్ప్రసంగాత్-మనురపి-ఘటస్థోటముక్తాః॥
 నివర్తేరంస్తతస్తస్మాత్సంభాషణసహసనైరిత్యుక్తాః॥ప్రాయశ్చిత్రేతుచరి
 తేపూర్వకుంభమపాంసవమ్|తేనైవసార్థంప్రాప్యేయుస్సన్నిత్యాపుణ్యేజ
 లాశయేషతతచ్చబ్ధంప్రాయుక్త-అపరాచ్య-వస్తియోః॥పతితానాంచరి
 తవ్రతానాంప్రత్యుద్ధారోధాన్యదాహరంతి॥అగ్రేభ్యుద్ధరతాంగశ్చేతీ-
 డన్నివహసన్నివ-పశ్యత్పాతయతాంగశ్చేచ్ఛచ్ఛివన్నివదుదన్నివేత్యాచా
 ర్యమాత్మపితృహంతారస్తస్మిన్నాదాదపగతపాపాఏషాతేషాంప్రత్యాప
 త్తిః-పూర్వహృదాచ్ఛ్చవృత్తాద్వాసకాంచనంపాత్రంమాహేయంవాచ్ఛః
 పూరయిత్వాపూహిష్ఠీయాభిరేనమద్భిరభిషింశేయః-సర్వపవాభిషిక్తస్య
 ప్రత్యుద్ధారఃపుత్రజన్మనావ్యాఖ్యాతభతి-ప్రత్యుద్ధారఃపరిగ్రహః-తత్రోద్ధ
 రతాంహసన్నివాగ్రేసరస్సాగ్రే-పాతయతాంఘటస్థోటంకుర్యతాంశో
 చన్నివపశ్చద్ధచ్చేత్॥మాతాపితృవిహంతృణాంపరిగ్రహానకార్యః-
 తత్ప్రసాదేనచిర్బ్రవతానాంకార్యః-ప్రవృత్తంస్త్రి-పుత్రజన్మనేత్యభి
 షేకోత్తరంజాతకర్తృదయస్సంసారాః-పుత్రజన్మతార్కార్యభ్యుప
 రారోగ్యాచఖ్యా-అతఏవవిజ్ఞానేశ్వరోఘపేషవర్జితేజ్ఞాతిమధ్యస్థాయవ
 సంగవాందవ్యాత్-ప్రళమంగోభిఃసత్కృతస్యహిసత్క్రియేత్యత్రగవాం
 భక్షణాభావేపునర్వ్రతం-చరేదిత్యేతత్ప్రకృతేఏవంచరిత్రవ్రతవిధేయో
 యుతివదఃఘటస్థోటోత్తరంపరిగ్రహవిధేవైతన్నసర్వత్రేత్యాహ-తస్మా
 త్కృతేపిఘటస్థోటోప్రాయశ్చిత్రంపరిగ్రహవిధిఃపునస్సంసారాభవంతి
 సిద్ధమ్-తథాజీవచ్ఛాన్త్యేతేహేమాద్రోబాధాయనః॥తత్తాశౌచంద
 శాహంక్యాదిత్యలంప్రసంగేన-ఏవంసాపవాదేకాచేడక్షేత్రప్రతిశాఖిభిన్నే
 యంత్యకర్తృణిసాధారణంకించదుచ్యతే-తత్తాధికారిణఃప్రాగుక్తాః-సర్వా
 భావేధర్మపుత్రోవాకార్యః॥అపుత్రేణసుతఃకార్యయాద్యుక్తాద్యప్రాయశ్చ
 తః|పిండోదకక్రియాహేతోర్నామసంకీర్తనాయభేతివ్యాసవచనాత్-గృ

హ్యపరిశిష్టే॥ అసగోత్రస్సగోత్రోవాయదిస్త్రీయదివాపుమా॥ ప్రథమేహని
యఃకుర్యాత్సదశాహంసమాపయేత్॥ దద్యాత్పంచమితీశేషః - భవేష్యాయ
త్రాద్యోదీయతేపిండస్తత్రసర్వంసమాపయేత్॥ బ్రాహ్మేషి॥ ప్రథమేహనియో
దద్యాత్ప్రేతాయాన్నంసమాహితః॥ అన్నంసవసుచాన్యేషుసపవప్రదదాత్య
పి॥ విజ్ఞానేశ్వరాదయస్తుకేచిత్తు॥ అగ్నిండద్యాదితివ్యాచక్షతే॥ సగోత్రోవాస
గోత్రోవాయోగ్నిండద్యాత్సేఖేసరః॥ సోషికుర్యాన్నవత్రాధంశుధ్యేత్తుదశమే
హసీతిదివోదాసీయేవచనాచ్చ-తత్రైవ॥ దృష్ట్వాస్తాసస్థమాసన్నధర్మస్త్రిలిత
లోచనమ్॥ ధూమిష్ఠంపితరంపుత్రోయదిదానంప్రదాపయేత్॥ తద్విశిష్టగయా
త్రాధాదశ్యమేధశతాదపి॥ తానియథా॥ మోక్షంకేషాహృషీకేశమోక్షంకే
హిజనార్దన॥ మోక్షధేనుప్రదానేనముకుండఃప్రియతామమేతి॥ మోక్షధేను
మంత్రః॥ ఐహికాముష్మికంయచ్చసప్తజన్మార్జితంబుణుమ్॥ తత్సర్వంశుద్ధిమా
యాతుగామేతాందదతోమమేతి॥ ఋణధేనోః॥ ఆజన్మోపార్జితంపాపంషణో
వాక్తాయకర్మభి॥ తత్సర్వంనాశమాయాతుగోప్రదానేనకేశవేతపాపధేనోః
భారతే॥ శుక్లపక్షేదివాభూమాగంగాయాంచోత్తరాయణే॥ ధన్యాస్తాతమరి
ప్యంతిహృదయస్థేజనార్దనే॥ హేమాద్రావారాహే॥ వ్యతీపాతోధనశ్చక్రాంతి
స్తథైవగ్రహణంరవేః॥ పుణ్యకాలాస్తదాసర్వేయదామృత్యురుపశీతః॥ వ్యాసః
ఆసన్నమృత్యునాదేయాగౌస్సవత్సతుపూర్వవత్॥ తదభావేతుగౌదేవసరకో
తారణాయవై॥ తదాయదివశక్నోతిదాతుంవైతరిణీంతుగామ్॥ శక్తీన్యోరుక్త
దాదత్వాదద్యాత్సేయోమృతస్యతు॥ మదనరత్నేజాతుకర్ణ్యః॥ ఉత్త్రాంత్యా
దీనిదానానిదశదద్యాన్మృతస్యతు॥ గోభూతిలహీరణ్యజ్యవాసోధాన్యగుడా
నిచరౌష్యంలవణమిత్యాహుర్దశదానాన్యనుక్రమాత్ ఏతానిదశదానానిసరా
ణాంమృత్యుజన్మనోః॥ కుర్యాదభ్యుదయార్థంతుప్రేతేషిహిరత్రవై॥ బ్రాహ్మే
తామ్రపాత్రంతిలైః పూర్ణంప్రస్థమాత్రంద్విజాయతు॥ సహిరణ్యంచయోద
ద్యాచ్ఛుద్ధావిత్రాసుసారతః॥ సర్వపాపవిశుద్ధాత్మలభతేగతిముత్రమామ్॥
ఉత్త్రాంతవైతరిణ్యోచదశదానానిచైవహి॥ ప్రేతేషిక్యత్వాతంత్రేతంశవ
ధర్మేణదాహయేత్॥ తత్రైవపరిశిష్టే॥ మ్రియమాణస్యకర్తృతుపుణ్యమంత్రా
న్జపేత్తతః॥ క్రియానిబంధేగారుడేత్వప్రేదానాన్యకాని॥ తులసీసన్నిధౌక్య
త్వాసాలగామిమణిలాంతథా॥ తిలాలోహంహిరణ్యంచకారాసంలవణంత
థా॥ సప్తధాన్యంక్షీతిగ్గావపిక్షేకంపావసప్రహమితి- దశదానవైతరిణీధేనూ
తాంత్రాంతధేనుదానాద్విభిట్టకృతాంత్యేషిపథతాన్త్యేయం - కర్తాంత్యకర్తృధి

౪౬౪ నిర్ణయసింహా, తృతీయపరిచ్ఛేదే, ఆశాచనిర్ణయః.

కారార్థంత్రీస్యచ్చాగ్నిస్సుర్యాదితతతైగ్రిహోక్తుం- అత్రదేవయాజ్ఞికేనము
 మూర్తోర్మధుపర్క-దానముక్తుం- తదుక్తుంవారాహే॥ ధృష్టాన్విసువిహ్వలం
 హ్యేనంయమమార్గానుసారిణమ్॥ ప్రయాణకాలేతునరోమంత్రేణవిధిపూర్వ
 కమ్॥ మధుపర్కంతర్వరస్సహ్యజమంమంత్రముదాహారేత్॥ ఓం, గృహాణదేమం
 మధుపర్క-మాద్యంసంసారనాశనకరంహ్యమృతేనతుల్యమ్॥ నారాయణేనర
 చితంభగవత్ప్రియాణాంచాహేచశాంతకరణంసురలోకపూజ్యమ్॥ అనేనై
 వతుమంత్రేణదద్యాచ్చమధుపర్క-కమ్॥ నరస్యమృత్యుకాలేతుపరలోకసుఖా
 వహామ్ — అధుమర్క-కేచిహోవాసేయే॥ చందాలాటవృత్తివిప్రేంద్రవారిష
 వ్యుత్తేపివా॥ కృచ్చాగ్రితకృచ్చగ్రిహంతైస్సుశుద్ధస్తత్రైశ్చక్రితా॥ దేవజానీయే
 జాదాతిః॥ శూద్రైశ్చవిగ్నోయోవిహ్వలంభచ్చాన్వీతంకత్తిమ్॥ పార్శ్వద్వితంస
 కుర్వీతచార్హవ్యాణఃపాపశుద్ధయే॥ చాంత్రాయణంపరాంచపార్జాపశ్యం
 విశోధనమ్॥ గృహ్యకారికాయాం॥ ఉదక్యామాలికావాపయదిప్రేతంస్పృశం
 తిహి॥ తస్యైషవిధిరాదిహోవాత్యేజైవమహాత్మనా॥ ఏవస్సుతిశోక్తం- మవన
 రత్నేస్సృత్యంతరే॥ ఉర్ధ్వోచ్ఛిష్టాధనోచ్ఛిష్టాభయోచ్ఛిష్టేతదైవచ॥ అస్పృ
 శ్యస్సగ్ననేచైవఖట్యాదిమరణేపి॥ శ్వాసక్రవ్యాదసంస్పృశ్యకమితోద్ధృవపి
 చ॥ ఏతద్దోషానుసారేణప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్॥ కృచ్చాగ్రిస్త్రీషట్పంచ
 దశాంశ్చండ్రత్రయమథాపవా॥ శుద్ధిశ్శ్రేయోదానంసంపాద్యశవధక్లేణదా
 హయేత్॥ గృహ్యకారికాయాం॥ ఖట్యాంయంమర్చయేచ్ఛేవప్రీతస్త్రిస్సృచ్చాగ్ని
 స్పృశిత్పయేత్॥ సప్తాంశ్యజైస్సుసంస్పృష్టోపృతోదోషాశ్చభంచన॥ ఏకత్రం
 శతాకృచ్చైస్సుశుద్ధిరుక్తామసిషిభిః॥ కులశేష్యర్థదగ్ధేతాన్పుష్టాంశ్య
 జాదిభిః॥ తత్సర్వసేదూషణంచత్రభిఃకృచ్చైస్త్రిశుద్ధతాధర్మపదీపే॥ చాం
 దాలసూతిశోదక్యాస్పృష్టేప్రేతేతదైవచ॥ తస్యపాపవిశుద్ధ్యర్థంకృచ్చాగ్ని
 స్పంచదశాచరేదిత్యుక్తుం- మనుః॥ అస్వర్గ్యపశ్యహుతిస్సాప్త్యాచ్ఛాద్రసంప
 ర్క-దూషితా॥ అత్రాగ్నికృచ్చగ్రిత్రయం- అస్పృశ్యస్సర్వశేచైవేత్యుక్తేః॥ త
 త్రైవికర్షణదీపే॥ రాత్రౌవారాత్రశేషేవామ్రయంతేచేద్దివాతయః॥
 దాహంకృతస్వయథాన్యాయంచౌపిండోనిర్వపేత్సుతః — రథస్వలాగ్ని
 ణ్యాదిమృతౌతువత్క్యేమః॥ నిర్ణయమృతేపారిజాతేయమః॥ సంధ్యాయాం
 వాతథారాత్రౌదాహఃపాథేయకర్షణ॥ నవశ్రాద్ధంనవోకుర్యాత్కృతంని
 ప్పలతాంప్రజేత్॥ ఏతద్దినమృతస్యరాత్రిషేధార్థం-యత్తుసాగ్రంజే॥ యది
 చాత్రాదహేత్తస్యసమావృతహానకర్షణ॥ సరేలహాన్యదితేసుర్యేకార్యత

స్యోదకక్రియా॥ దగ్ధస్యతునవైకార్యరాత్రాజాతుదకక్రియేతి-తన్నిర్మూలం
 తాత్రిమృతస్యతుతత్రైవసంగ్రహే॥ రాత్రౌదగ్ధాస్యతుపిండంతంకృత్వావప
 నవర్జితమ్॥ వపనంనేవ్యతేరాత్రాశ్వేస్తనీవపనక్రియేతి- వపనంతుపాతః- త
 చ్చసలైవేపుత్రైకార్యం॥ గంగాయాంభాసురక్షేత్రేమాతాఃత్రోద్ధరో
 ర్భృతా॥ ఆధానేసోమయాగేచవపనంసప్తసుప్తృతమితిమితాక్షరాయాం
 స్మృతేః- మరణస్యానంగితావ్వైమిత్తికమిదం- తదేవసంగ్రహవచనేనపరే
 ద్యుతయ్యుప్యతేతీర్థవత్- తేనకస్యచిద్వాహంగతోవ్వక్తిచ్చింత్యా- మదనరత్నే
 గాలవః॥ ప్రథమేహానిక రవ్యంవపనంచానుభావినామ్॥ ప్రేతస్యకేశత్వశ్వాది
 వాపయిత్వాథదాహయేత్॥ ఆశాచాంతేతుపునఃకార్యంవిధిబలాత్- మదన
 పారిజాతేష్యవం- తేనసర్వస్యాస్యనిర్మూలత్వోక్తిరజ్ఞోక్తిరేవ-ప్యతిరత్నా
 వశ్యాం॥ శవంరాత్ర్యపితంచేత్త్రిన్రుచ్చాగ్రిన్రుత్వాదహేత్సుతః॥ మదన
 రత్నంగిరాః॥ ఊర్ధ్వచ్చిష్టాధరోచ్చిష్టేహ్యంతరితువృతేషివా॥ కృచ్ఛ్రిత్ర
 యంప్రకుర్వేతఆశాచేమరణేషివ-అథసాగ్నోర్విశేషః- కారికాయాం॥ కృష్ణ
 పక్షేప్రమీయేతయద్యస్మాప్రాతరాహుతీః॥ శేషాస్తుజహుయాద్ధర్మకార్యం
 తాంపక్షపామవత్॥ ప్రతిపత్నాగ్రితహ్నోమాంతాఇత్యర్థః- యద్యహితా
 గ్నిరపరపక్షేమీయేతాహుతిధిరేనం- పూర్వపక్షేహరేయరిత్యాశ్వలాయ
 నోక్తేః॥ తదానీమేవజహుయాత్సాయంకాలాహుతిరపి॥ సాయంమీయేతచే
 త్సాయమాహుతీర్ధుహుయాదథ॥ తదానీమేవజహుయాత్ప్రాతఃకాలాహు
 తీరపి॥ సకృద్ధృహీతమంత్తేష్టంభిన్నతత్రచహూమయోః॥ దార్ఢ్యంచాప్రకు
 ర్వీతస్థాలిపాకంతదైవతు॥ ఘంధోగపరిశిష్టే॥ హుతాయాంసాయమాహు
 త్యాందుర్బలశ్చేద్ధృహీభవేత్॥ పాత్రహ్నోమస్తదైవస్యాజ్ఞీవేచ్ఛసపునర్నవా॥
 ఇదంశుక్లపక్షపరం-దుర్బలాముమూర్ఘః- త్రికాండమండనః॥ దగ్ధేష్టించతదా
 కుర్యాదిష్టిర్యదినసంభవేత్॥ దేవతానాంప్రధానానామేకైకస్యహునేష్పు
 థక్॥ పురోనువాక్యాయాజ్యాభ్యాంచతురాత్రపుతాహుతీః॥ తథా॥ అగ్రా
 వరణ్యోరారూఢేప్రమీయేతపతిర్యది॥ ప్రేతంస్పృష్టావమథితావ్గింజప్తావి
 చోపావరోహణమ్॥ పుతంచద్వాదశోపాత్రంతూష్టింహుత్వాశవక్రియా॥
 విచ్చిన్నశ్రాతాగ్నేర్భృతాతుప్రేతాధానంతత్రైవోక్తం॥ ప్రేతంస్వామ్యా
 లయేక్షిప్తావమథితాగ్నౌనలేరణీ॥ సన్నిధాయారణిమండలేయగ్యేతియజు
 షాతతః॥ యస్యాగ్నయోజుహ్వతోమాంసకామాస్సంకల్పయంతేయజమా
 నమాంసం జాయంతుతేహవిషేసాదితాయస్వర్గంలోకమిమంప్రేతంనయం

త్వితమంతతః॥ పాణీయపావకంతూష్ణీంద్వాదశోపాత్తసర్పిషా॥ తూష్ణీం
 హుత్యావతతఃకుర్యాత్ప్రేతమాత్యాఇతిక్రియామ్॥ నష్టేష్వగ్నిష్వధారణ్యో
 ర్నాశేహ్నుమిమ్రయేతచేత్॥ ఆహారేదరణీద్వంద్వంమనోజ్యోతిర్యచాతతః॥
 యజ్ఞపార్శ్వః॥ యజమానేచితారూఢేపాత్రస్యానకృతేసతీ॥ వర్షాద్యభిహ
 తేవహ్నాకథంకుర్వంతియాజ్ఞికాః॥ తదర్థదగ్ధకాష్టేనమంథసంతత్రకారయే
 త్॥ తచ్ఛేషాలాభతోన్యేనదగ్ధశేషేణవాపునః॥ హుత్యాజ్యంతాకికేవహ్నా
 హుతశేషందహేత్తువా॥ అత్రాగ్నిసుసత్సుపర్ణశరైశ్చరీరోత్పత్తిః- శరీరేవా
 సతిప్రేతాధానేనాగ్నితృప్తిః- ఉభయాభానేతప్రేతాధానేనాధికారా
 ద్దాహానిసంసౌకర్యం- ఉదకదానాద్యేవకార్యమితికేశవికారశతద్వయీ
 ప్రముఖాః-తన్న॥ శిషేకాద్యాఃస్వశానాంతాస్తేషాంవైమంతతఃక్రియాఇతి
 విరోధాత్- క్రియాలోపగతాయేచేతినిషేధాత్తదభావేపలాశానాంవృం
 తైఃకార్యః- పునాసపీత్యభావేవిధానస్యాగ్నిభావేపిసామ్యాచ్చ- తేనప్రే
 తాహుత్యభావేపిస్విష్టకృద్ద్రవ్యాంతరోక్తేరదృష్టార్థత్వాత్- ప్రేతాధానం
 దాహూపిభవత్యేవ- ప్రతికృతేరగ్నినాంచప్రేతాధానప్రయోజకత్వాత్
 తేః-పత్న్యాఅప్యేవం॥ దాహయిత్యాగ్నిహూత్రేణస్త్రియంవృత్తతీంప
 తిరితియాజ్ఞవల్క్యైః-యత్తు॥ ద్వితీయాంచైవయోభార్యాండహేచైవతా
 నికాగ్నిభిః॥ జీవంత్యాంప్రథమాయాంతం సురాపానసమంస్తృతమితితదా
 ధానేసహనధిక్యతావిషయమితివిజ్ఞానేశ్వరః- మధనరత్నేబ్రాహ్మి॥ఆహి
 తాగ్నోశ్చందంపత్యోర్యస్తావదామ్రయేతేభువి॥ తస్యదేహస్సపిండైశ్చదగ్ధ
 వ్యస్త్రీభిరగ్నిభిః॥ పశుచ్చైవతస్యదేహస్తుదగ్ధశ్శ్యోతాకికాగ్నినా॥అనాహితా
 గ్నిదేహస్తుదాహ్యాగృహ్యగ్నినాద్విజైః॥ త్రికాండమండనస్తువికల్పమాహ॥
 జ్యేష్ఠాయాంవిద్యమానాయాంద్వితీయాయైస్సయోషితే॥ కావ్యంనిత్యాగ్ని
 హూత్రంచానకథంచిత్రయచ్చతి॥ స్త్రీనూత్రమవిశేషేణదగ్ధాన్యైశ్చరైవది
 కాభిః॥వివాహ్యుదధతేయద్వాధానమేవాస్తిచేద్యహారితి- అతేదంతత్వం
 సాగ్నేఃపత్నీమృతాద్వాపమౌపునర్వివాహేచ్ఛాయాంపూర్వాగ్నిభిర్దహేది
 త్యేకఃపక్షః॥ భార్యాయైపూర్వసారిణ్యైదత్యాగ్నిసంత్యకర్తృణి॥ పునర్దారక్రి
 యాంకుర్యాత్పునరాధానమేవచేతిమనూక్షే॥ దాహయిత్యాగ్నిహూత్రే
 ణస్త్రియంవృత్తవతీంపతిరితియాజ్ఞవల్క్యైః- పునర్వివాహశక్తౌనిర్వం
 ఢ్యేనతాండగ్ధాపూర్వాగ్నిషేవాగ్నిహూత్రేష్టాదికార్యమిశ్యర్థః- అహో
 యోగాహితాగ్నింపత్నీచేత్యాశ్వలాంసోక్షే- భరద్వాజోపి-నిర్వంధ్యేనప

త్వీమితి- పూర్వాగ్నేయకదేశేనదహేదితియజ్ఞపార్శ్వదేవయాజ్ఞకాదయః-
యానివతస్తాదపత్నీకౌప్యగ్నిహూత్రమాహరేదితిశ్రుతిః- విష్ణుః-భందోగప
రిణిష్టంచ॥ మృతాయామపిభార్యాయాంతోకికాగ్నింసహిత్యశేత్॥ ఉపాధినా
పితత్సర్వయావజ్జీవంసమాచరేత్॥ ఉపాధిర్వేమకుశపత్నీదితి॥ అన్యేకుశ
మయాంపత్నీంకృత్వాత్సగృహమేధినః॥ అగ్నిహూత్రముపాసంతేయావజ్జీవ
మనువ్రతాశత్యపరాచౌ- పృత్యంతరాత్ - కాత్యాయనోపి॥ రామోపి కృ
త్వాసావర్ణింసీతాంపత్నీంయశస్వినీమ్ । ఈశేబహుః-ధైర్యజ్ఞస్సహభార్యభి
రచ్యుతశత్యాదీనితానిపూర్వాగ్నిషేవ్యాగ్నిహూత్రాదిపరాణినప్త్యపత్నీక
స్యాధానాగ్ధాని- క్రతువిధీనామాధానాప్రయోజకత్వాత్-అపత్నీకస్యాధా
నాప్రవృత్తిరితిమానవపరిష్కృతాచ్చ - సోమోనభవత్యేవ-అపత్నీకౌప్యసోమ
పథితాశ్రుతేః- యత్తుభరద్వాజాపస్తంబసూత్రం ॥ దారకర్మణియద్యశక్తఆ
త్సర్వమగ్న్యధేయమితి- అస్యార్థః- పునర్వివాహశక్తౌయదగ్న్యధేయం
పూర్వకృతమసితదాత్సర్వమేవ- నపత్యైర్దద్యాదితి- బౌద్ధుణభాష్యాప
రా-రా-శౌర-రామాండా-రాదితత్వమశ్యేవం- త్రికాండమండనస్తుపతుద్వ
యమాహ- అన్యేష్యపత్నీకస్యాధానమాహుస్తదాశ్చయంనవిద్యః-వృద్ధయా
జ్ఞవల్క్యుః॥ ఆహితాగ్నిర్యథాన్యాయందగ్ధవ్యస్త్రీభిరగ్నిభిః॥ అనాహితాగ్ని
రేకేనతాకికేనాహుః॥ జనః॥ క్రతుః॥ ఏవంవృత్తాంసపత్నీంస్త్రీంద్విజాతిఃపూర్వ
మూరిణీమ్ । దాహయేద్దగ్నిహూత్రేణయజ్ఞపాత్రైశ్చధర్మవిత్ ॥ కారికా
యా॥ పత్నీమపిదహేదీవంభర్తృఃపూర్వంమృతాయది । అనగ్నికాండహేదే
వంకపాలేనహవిత్సృజా-ఆశౌచప్రకాశేక్రతుః॥ విధురంపిధవాంచైవకపాల
స్యాగ్నినాదహేత్ । బ్రహ్మచారిణంయతించైవదహేదుత్తవగ్నినా॥ తుహ
గ్నినాచదగ్ధవ్యఃకన్యకాబాలఏవచ । అగ్నివర్గంకపాలంతుక్యత్వాతత్రవినిష్కీ
పేత్॥ కరిషాదితతోవహ్నిగ్ధాతోయస్సకపాలజః॥ అనుపసీతేయద్యపిజాతా
రణ్యగ్నిఃతైచ్చిదుక్తస్తథాపితస్యకతానిషిద్ధతోవ్యక్తరయమేవజ్ఞేయః-స్త్వశ్యం
తరే॥ గృహస్థోబ్రహ్మచారిచవిరోధువిధనాఃస్త్రీయః॥ ఔపాసనశ్చౌత్తపన
స్తుహగ్నిస్తుకపాలజః॥ ఉత్తపనస్తు॥ దర్భాగ్నేంతుప్రజ్వాల్యపునర్దర్భైస్తు
సంయుతః॥ పునర్దర్భైస్తృతీయేగ్నేరేవఉత్తపనస్తృతః॥ యమః॥ యస్యానయ
తిశూద్రోగ్నింతృణకాష్టహవీంషిచ । ప్రేతత్వంచనదాతస్యసచాధర్మేణవిప్య
తే॥ దేవలః॥ చండాలాగ్నిరమేధ్యాగ్నిస్సూతికాగ్నిశ్చచ్ఛ్విచిత్ । పతితాగ్నిశ్చ
తాగ్నిశ్చనశిష్టగ్రహణోచితః ॥ మనుః॥ దక్షిణేనమృతంశూద్రంపురద్వారేణ

ర్మరేత్ | పద్మమోత్తరపూర్వైస్తు యథా సంఖ్యం ద్విజాతయః || అత్ర పాతిలో
మ్యేన క్రమః || పూర్వమున నేతవ్యాబ్రాహ్మణో బాంధవైర్మహాత్ | ఉత్తరా
భిముఖో రాజా వైశ్యో వశ్యస్త్వని ప్రథా || దక్షిణాభిముఖశ్చాద్రోనిర్వర్తవ్యస్త్వి
బాంధవైర్వైత్యాదిపురాణాదిప్రసారార్థః | తేన త్రివిధస్త్వచ్ఛక్తిక్రమేన లోమక్రమో
హేయః | ఆశ్వలాయనః - ధ్యేష్ఠ ప్రథమాః - కసిష్ఠ జమన్యాగ ధ్యేయుః - ఆధానో
త్తరం ద్వితీయవివాహేకృతేయజమానమరణే శ్రావస్తా రాగ్నో స్సంసర్గః -
బాధాయనసూత్రే || అథ యద్యాహితాగ్నిర్దేవభాగ్యే విండత ప్రాకృత్యం యో
గాన్మీయేతోపాననుసంపరిస్తీర్యాభ్యం విలాప్య చతుర్గుహేతంగృహీత్యాస
మిధప్యగ్నాజుపేమాతి - సమ్మితం సంకల్పేథామితి మిందాహుతీవ్యాహృతీశ్చ
హుత్యాధానమగ్నియంతేయోనిర్మత్స్యయతి | సమిధిసమారోగ్యగార్హప
త్యేన మిధమభ్యాదధాతి | భవతం నన్మనసాపితగార్హపత్య ఆభ్యం విలాప్య చ
తుర్గుహేతంగార్హపత్యేజుపేమాత్యగ్నా వగ్నిశ్చరతి సవిష్ణ ఇత్యవరంచతు
ర్గుహీత్యాచితిః | సుగితసగ్రహంబుపేమాత్యగగార్హపత్యే స్రువాహుతీర్దు
పేమాతి | బ్రాహ్మణపకపేమాతేతిదశభిరథ ప్రాచీనావీత్యన్వాహార్యవచనేబు
పేమాతియేనమానాయేనజాతా ఇతిద్వాభ్యామథతత్రైవ స్రువాహుతింబు
పేమాత్యగ్నయేకవ్యవాహనాయ స్విష్టకృతేన సధానమః, స్వాహేత్యథయ
జ్ఞోసవితిద్వాదశ గృహేతేన స్రుచంఘారయిత్వా పురుషసూక్తేనాహవనీ
యేబుపేమాత్యగ్రస్రువాహుతీర్దుపేమాత్యగ్నయే వినిచయేన్నాహగ్నయే | త్ర
తపతయేగ్నయే సవమానా యాగ్నయేపావకా యాగ్నయే శుచయేస్వా
హగ్నయే పథికృతే స్వాహగ్నయే తంతుమతేక్షయేవైశ్వానరాయేత్యథవతు
ర్గుహేతంబుపేమాతిమనోజ్యోతిరిత్యత ఊర్ధ్వం ప్రైశ్చకంకర్తృతతిపద్యతే ఇతి -
అహితాగ్నాచిదేశవృతే పథికృతీష్టిర్బృతాగ్నిపూత్రంతం ద్రాహః | పాత్ర
యోజనంచకల్పసూత్రాదిభిర్యోన్మత్తితాపహకృతపద్ధతేశ్చ జ్ఞేయమితి బహు
వక్త్ర్యేహ్యపరవ్యజేస్తా రాగ్నిసూత్రం మదనరత్నైశ్చందోగసరిశిష్టే చ || దు
ర్బలం స్నాపయిత్వా తుశుద్ధచైలాభిసంవృతమ్ | దక్షిణాశిరసంఘాతూబర్హి
ష్టాన్యాయః చేతయేత్ || ఘృతేనాభ్యుక్తమాస్థావ్యశుద్ధవస్త్రోపవీతినమ్ | చం
దనోక్షితసర్వాంగం సుమనోభిర్విఘావయేత్ || హిరణ్యశకలాన్యస్యక్షిప్తాన్వి
భిరేషుసప్తమ్ | ముఖేష్వధాపిధామైసంనిర్మరేయస్సుతాదయః || అను
పాత్రేగ్నిమాదాయత్రేతమగ్నిపరస్పరమ్ | ఏకోనుగచ్ఛే తస్మాద్ధమర్థపథ్య
శ్చోజేద్భువి || ఊర్ధ్వమాదహసంకార్యమానీనోదప్యేణాముఖః | సన్యంజా

నావ్యచ్యవనకై స్సతిలంపిండదానవత్ || అథపుత్రాదిరాఘవ్యకుర్యాద్రూచుః
యంనుమాత్ | తత్రోత్తానంనిపాత్యైనందక్షిణాశిరసంముఖే || అభ్యుపార్జం
స్రువందద్యాద్దక్షిణాగ్రంసనిస్రుచమ్ | పాదయోరధరాంపాశ్చీమరణీము
రసీతరాం || పార్శ్వయోశ్చార్ధచమసౌగవ్యదక్షిణయోఃక్రమాత్ | సుస
మేతుస్యసేన్యబ్జమంతరూర్వోరులూఢిమ్ || చాత్రోవిశీధమత్రైవలగ్నయే
రవ్యయంవిధిః | అపసవ్యేనీపృత్యైతద్వ్యగ్యతఃపిత్వదిబ్జుఖి || అథాగ్నింస
వ్యమాపృత్యోదద్యాద్దక్షిణతశ్శవైః | అస్మాత్తప్తమధితోసిత్వదయంజా
యతాంపునః || అసౌస్వర్గాయలోకాయస్వాహేతిపరికీర్తయేత్ || తథా||
ఏవమేవాహితాగ్నేశ్చపాత్రన్యాసాదికంభవేత్ | కృష్ణాజినాదికంచాత్రవి
శేషోద్వర్యుచోచితః||తత్రైవ|| అనయైవావృతానాదీదగ్ధవ్యాయావ్యవస్థితా|
అగ్నిప్రదానమంత్రోస్యానప్రయోజ్యఇతిస్థితః - ఇదంభందోగానామేవ-పా
త్రన్యాసోక్తరుత్తానదేహత్వంసాగ్నిసరం - నిరగ్నిస్తుప్రమానధోముఖః||స్త్రీ
తూత్తానాదావ్య || సగోత్రజైర్గృహీతావృతచితామారోగ్యతేశవః|అధో
ముఖోదక్షిణాదికృరణస్తుప్రమాణి || ఉత్తానదేహానాదీతనపిండైరపిబంధు
భిరత్యాదిపురాణాదితిశుదితత్వహరిలతాదయః - ఉత్తరశిరస్త్వంసామగేత
రపరం - వారాహేత్వగ్నిదానేన్యోమంత్రః || కృత్వాతుదుష్కృతంకర్మ
జానతావాప్యజానతా | వృత్యకాలవశంప్రాప్యనరంపంచత్వమాగతమ్ ||
ధర్మాధర్మసమాయ క్షణోభమోహసమాప్యతమ్ | దహేయంసర్వగా
త్రాణివిద్యాంలొకాన్సగీచ్ఛతు || జ్వలమానంమహాహస్మింశిరస్థానేప్రదా
పయేత్ ||చతుర్వక్తేషుసంస్థానమేవంభవతిపుత్రకే || అత్రక్రియానిబంధేగారు
డేషట్పిండదానముక్తం || మృతస్యోత్కాగ్రంతిసమయేషట్పిండాన్గ్రామిశోద
దేత్ |మృతిస్థానేతథాధ్వారిచత్వరేతార్క్యకారణాత్ || విశ్రామేకాష్టవ
యనేతథాసంచయనేచషట్ || తథా|| అదాదేయాస్తుషట్పిండాదతదేయా
దశాహికా||స్థానేచార్ధపథతీతేచితాయాంచపహస్తకే || స్వశానవాసేభూ
తేభ్యష్టవంసంచయనేతథా||తతః|| త్వంభూతకృజ్జగద్యోనేత్వంలొకపరిపా
లకః||ఉక్తస్సంహరిత స్తస్మాదేనంస్వర్గంమృతంసయేత్వగ్నింపత్యాస్త్యాత్వమి
తిమంత్రేణార్ధదగ్ధేఅభ్యాహుతిరుక్తా అహితాగ్నోపరాశరణి||శమ్యాంశిశ్చే
వినిశ్చిగృహరణీముమ్రయోరపి | జహూంచదక్షిణేహసేవామేతూపభృతం
స్యసేత్ ||శిశ్నేతూలూఖలందద్యాత్ప్రేచముసలంగ్యసేత్ | ఉరసిష్యేద్య
షదంతండులాజ్యతిలాన్బుభే || శ్రోత్రేచప్రోక్షణేందద్యాదాజ్యస్థాలించచతు

మః । కర్తేనేత్రముఖేభూతేహిరణ్యశకలంస్యసేత్ ॥ అగ్నిహోత్రోపకర
ణమశేషంతత్రనిక్షేపేత్ ॥ ప్రచేతాః ॥ స్నానం ప్రేతస్యపుత్రాద్యైర్వస్తాద్యైః
పూజనంతతః । నగ్నదేహందహేన్నైవకించిద్యేయంపరిత్యజేత్ ॥ యమః ॥ ప్రే
తందహేచ్ఛుభైర్గంధైస్సృపితంస్రగ్వీభూషితమ్ ॥ అశ్వలాయనసూత్రే ॥ సం
స్థితేప్రేతాలంకారాసుకర్వంతికేశత్వశులోమనఖానివాపయంతినఖ దేనా
నులింపింతినశదమాలాంప్రతిముంచంతీతి - మాధవీయేబ్రాహ్మే ॥ దరిద్రోపిన
దగ్ధవ్యోనగ్నశకలస్యాంచిదాపది ॥ తథా ॥ నిశ్చేషమునదగ్ధవ్యశ్శేషంకించిత్త్యజే
న్నరః ॥ దాహకాలేగ్నినాశేతుమదనరత్నైర్బ్రాహ్మ్యైః ॥ యజమానేమృతే
క్వాపిచితాదావాప్రవేశితే । వర్షార్ధభిహతేగ్నతుకథంప్రేతవికల్పనా ॥ శే
షందగ్ధాప్రదగ్ధేషునిర్వృత్యైవతుకారయేత్ ॥ అథపర్వశరాదిదాహేనాగ్ని
నాశేషశాస్త్రద్వహాలాభేషుదనరత్నైర్బ్రాహ్మ్యైః ॥ అథపర్వశరేదగ్ధేపాత్రన్యా
సేకృతేనతి । గతేష్వగ్నిశుతద్యేహూయదూర్ధ్వంభభ్యతేక్వచిత్ ॥ తదార్ధద
గ్ధకాష్టానితానిసర్వభ్యతందహేత్ । యద్యర్ధదగ్ధకాష్టంతుతదీయంవైసభ్య
తే ॥ తదాతదస్థిఖండంతున్నేప్రవ్యంమహాజలే । దంపత్యోరేకదామృతావిశే
షమాహాపస్తంబః - తద్దైవప్రేతేనహైవపితృమేధోద్వివచనలింగా మం
త్రాణాంసంధారయంతి - పితృమేధోదాహంతంకర్త ॥ దాహంతమేకతంత్రత్వ
మిహిదాధాయనోక్తే - అస్థినంచయనమప్యేకంఉదకపిండదానాదిసృగేవ-స
హగమసేప్యేషం - తదాహమదనరత్నైర్భాష్యార్థసంగ్రహకారః ॥ ఏకకాల
మృతౌభార్యాభరణావయదిచేద్ద్యయోః । తంత్రేణః హనంకుర్యాప్పిండశ్రా
ద్ధంసృగవృగే ॥ ఏకకాలేమృతౌజాయంతీయదితదాపితుః ॥ విభజ్యాగ్నిం
క్రియాంకుర్యాదితియతదసాంప్రతమ్ ॥ దాహంతమేకతంత్రత్వమితియాజ్ఞీ
కసమ్మతమ్ । మృతంపతిమనువ్రజ్యయానారీజ్వలనంగతా ॥ అస్థినంచయనాం
తోస్సభార్యుస్సంస్కారవివహి ॥ కీకసానాంతుసంస్కారోన్యాయసిద్ధోపియో
మతః ॥ ఏకకాలేమృతేప్యేషంకీకసానాంవిధిఃస్త్వః । నవశ్రాద్ధంసంపిండంతం
భిన్నకాలమృతేయథా ॥ కపర్దికారికాపి ॥ మృతేభర్తృతద్దాహాత్పక్వత్వే
మియతేయది । పత్న్యాంవాప్రాక్వమీతాయందాహాదర్వాపితర్కృ
తః ॥ తత్రతంత్రేణదాహస్సాన్యస్తంత్రేషుద్విత్వమాహ్యతే । కీకసానాంతు
సంస్కారోపశాసితయోర్భవేత్ ॥ ఏకాహమృత్యోయగపన్నవశ్రాద్ధాది
కంతయోః ॥ మృతంపతిమనువ్రజ్యపత్నీచేదనలంగతా ॥ తత్ప్రాపిదాహస్తంత్రే
కాపర్వగన్తీక్రియాభవేత్ ॥ అస్థినంచయనసృగకేవ్వికల్పః - సహగమసేసర్వ

త్రపాక్షైక్యమాహప్రచేతాః ॥ ఏకచిత్యాంసమారూఢౌమితేదంపతీ
యది । తంత్రేణత్రపణంకుర్యాత్పృథగ్విండంసమాచరేత్ ॥—అథోదకదా
సంవసిష్టః॥ శరీరమగ్నోసంయోజ్యానపేక్షమాణాఅపోభ్యవయంతిసవ్యోత్ర
రాభ్యాంపాణిభ్యాముదకక్రియాంకుర్వంత్యయగ్నం - ఆపస్తంబః॥మాతుశ్చ
యోసిసంబంధభ్యః పితృశ్చసప్తమాత్పురుషాద్యావతాంవాసంబంధోజ్ఞా
యంతేతేషాంప్రేతేషాదకక్రియేతి - యజ్ఞవల్క్యః ॥ సప్తమాద్దశమా
ద్యాపిజ్ఞాతయోభ్యుపయంత్యపః ॥ అపనశ్శోశుచదఘమనేనపితృదిష్టుభాః।
సకృత్ప్రసించంత్యుదకంనామగోత్రేణవాగ్యతాః ॥ సప్తమాద్దశమాద్వాది
వసాదాతదంతమితి విజ్ఞానేశ్వరః ॥కాతీయాస్తు సప్తమాద్దశమాద్వాపురు
షాదిత్యాహః - సప్తమాద్దశమాద్వాపురుషాత్సమానగ్రామవాసేయా
వత్సంబంధససస్య కేయరీతిపారస్కర్యోక్తే - మంత్రస్సానాంగమేవేతిహే
మాద్రిఃప్రచేతాః ॥ ప్రేతస్యబాంధవాయథావృద్ధముదకమవతీర్యనోద్వర్ష
యేయురుదకాంతే ప్రసింశేయురపసవ్యయజ్ఞోసవితవాససోదక్షణామఖా
బ్రాహ్మణస్యోదజ్ఞుభాప్రాజ్ఞుభాశ్చరాజస్యవైశ్యయోః - సపివనదీకాలం
తతోగత్యేత్యక్వా ॥ సచైలస్తుతతస్సైత్యాశుచిఃప్రయతమానసః।పాషా
ణంతతదాయవిప్రేదద్యాద్దశాంజలీః॥ ద్యాదశక్షత్రియేదద్యాద్వైశ్యేపం
చదశస్త్పతాః । త్రింశచ్ఛుద్రాయదాతవ్యాతతస్తుప్రవిశేద్దహమ్ ॥ తత
స్సాన్నంపునఃకార్యంగృహశాచంచకారయేత్ ॥ ప్రేతస్సానేపిశేషఃశుద్ధి
తత్యేతిదిపురాణే ॥ ఆదోవస్త్రంచప్రత్యాశ్శితేనైవాచ్ఛదితస్తతః।కర్తవ్యం
తైస్సచైలంతుస్సానాసర్వమలాశహమ్ ॥ పూర్వసరిహితంవస్త్రంప్రత్యాశ్శ
పునఃపరిధాయస్నాయాదిత్యర్థః- అపనశ్శతమంత్రేణవామహస్తానామికయా
జలాలోదనం - అవతరణేవృద్ధపురస్సరతోవక్త్ర్యథాబాలంపురస్కృత్యేతి
జాధాయనీయం - జలాదుత్థానసరమితిహరితాదయః- ఆశ్వలాయనః॥స
వ్యావృతోవృంజంత్యమీతుమాణాయత్రోదకమవహ భవతీతత్ప్రాప్యసకృదు
న్మృజ్యైకాంజలిముత్యజ్యతస్యగోత్రంనామగృహీత్యేతి - ప్రచేతసాన్వహ
మంజలిత్రయమప్యక్షంత్రిఃప్రసేకంకుర్యఃప్రేతస్త్యవ్యతి - తథా॥దిసేది
నేంజలీన్పుష్టాన్పిదద్యాప్రేతకారణాత్ । తావద్వృద్ధిశ్చకర్తవ్యాయావ
త్పిండస్సమాప్యతే॥ఏకవృద్ధిప్రేతవృద్ధిర్వేద్యర్థః-మదనరత్నేభరద్వాజగృహ్యే
తుద్వికవృద్ధిరభ్యక్తా॥ ఆశాచాంతేప్రదద్యాత్ప్రప్రేతంపుత్రస్థిలాంజలీః॥ప్రథ
మేస్సానకృద్దద్యాప్సింధయజ్ఞావృతాదివా ॥ ప్రేతద్దద్యాద్విప్రేతేహేహేత్యేతి

౪౭౨ నిర్ణయసింధా, తృతీయపరిచ్ఛేదే, ఆశాచనిర్ణయః.

యేసంచఏవచ।చతుర్థేన ప్రసంఖ్యాంస్తుపంచమేనవచోత్సృజేత్ ॥ షష్ఠీహీన
 దైకాచశకాస్సప్రమేతుత్రయోదశే । అష్టమేపంచదశకానవమేదశసప్రచ ॥
 ఏకోనవింశతంచాగ్రేశతాంజలిమతంస్మృతమ్ । కేచిద్దశాంజలిన్వోప్రిచుఃకేచి
 దాహుశ్చతాంజలిన్ ॥ పంచపంచాశతంచాన్వేష్వశాఖాక్రవ్యవస్థయా॥ ఘం
 దోగపరిశిష్టే ॥ అథానవేక్షయేత్వాసస్సర్వేచైవశవస్పృశః। గోత్రనామప
 దాంతేతుతర్పయామిత్యనంతరమ్ ॥ దక్షిణాగ్రానుశానుశ్చత్వాసతిలంతు
 సృథకృష్ణథక్ ॥ విష్ణుపురాణే ॥ సపిండికరణంయావదృజుదర్శైఃపితృక్రియాగ
 పిండికరణాదూర్ధ్వంద్విగుణైర్విధివచ్ఛవేత్ ॥ రామాయణే॥ ఇదంపురుషశా
 రూరివిమలదివ్యమక్షయమ్ । పితృలోకేసుపానీయంమద్రతముపతిష్ఠతామ్॥
 దానవాశ్చ్యేవికల్పః-యాజ్ఞవల్క్యః ॥ కామోదకంసఖిప్రతాస్వస్రీయశ్చ
 శురర్హిజామ్ । కామఇచ్చాప్రేతతృప్తిచ్చాయాందేయమన్యథానేత్యర్థః-శం
 ఖపారస్కరా - ఆచార్యచైవ - మాతామహాయోశ్చస్త్రైశాంచాప్రతా
 నాంకుర్వీరంస్తాశ్చతేమామితిద్వివచనాత్ - మాతామహ్యలపిశంఖలిఖితా-
 ఉదకక్రియాకామంశ్చశురమాతులయోశ్చిష్టేసహధ్యాయనిరాజనిచేతి॥ వృ
 థమనుః ॥ క్లిదాద్యానోదకంకుర్యుస్తేనావాత్వావిధర్మిణః । గర్భభర్తృ
 ద్రుహత్యైవసురాప్యత్యైవయోషితః ॥ యాజ్ఞవల్క్యః॥ నబ్రహ్మచారిణః
 కుర్యురుదకంపతీతాస్తథా॥ షడశేతా॥ స్వీయాచారాదపిభ్రష్టాఃపతీతాయేవ
 దూషితాఃసకుర్యురుదకంతేవైతేధ్యోవ్యస్యేచైవసా॥ మదనరత్నేహరీతః॥
 పతీతామపవృథానాంచరంతీనాంచకామతః। ప్రత్యాసాంచైవకన్యానానిర్వ
 ర్త్యాసలిలక్రియా॥ అపరారే-శంఖలిఖితా ॥ ఉపపాత్రితశ్శురికృపిండ్దోదకాని
 వ్యావర్తంతే-అపపాత్రితశ్శుతఘటస్థిటః-తస్యాపిసంగ్రహవిధాక్యతేఆశా
 చోవకాదికుర్యాదేవేత్వాశాచప్రకాశః—అథాశాచేనియమాః - యాజ్ఞ
 వల్క్యః॥ ఇతిసంక్రత్యగచ్ఛేయ్యుగ్రహంచాలపురస్సరాః। విదశ్యనింబపత్యై
 ణినియతాద్వారివేత్తనః ॥ ఆచమ్యాగ్నావిసలిలంగోమయంగౌరసర్వపా
 తే॥ ప్రవిశేయ్యసుమాలభ్యక్త్యాశ్శనిపదంశనైః ॥ ప్రవేశనాదికంకర్తృప్రే
 తసంస్మృన్నామపి । క్రితలభ్యాశనాభూదాస్వపేయ్యసేపుథకితా॥ ఇదంచా
 ద్యేహ్నివస్థిః ॥ అద్యసస్సరేగృహమనశ్చంతతసీరస్మి-త్రోత్పన్నేనవావ
 ర్తేరన్-శుక్తత్యేదైజవాపః ॥ శమిమాలభంతేశమిపాపంశమయంత్యితి, అ
 శ్చాసమశ్చేవస్మిరోభూయాసమితి అగ్నిమగ్నిర్మశ్చర్మయచ్ఛితి-జ్యోతిత్యం
 తరాగామజముపస్మృతంతః క్రిత్యైలభ్యావాన్యగేహదేకాన్నులవణమేక

రాత్రం - దివాభుంజీరంస్త్రీరాత్రంచకర్త్తపరమణం - క్రితాద్యశనముపవా
నాశక్తస్య-అశ్వలాయనస్తు || నైతస్యాంరాత్రాగ్నిమన్నంపచేరస్త్రీరాత్రమ
తేరలవణాశిసస్స్యుర్ద్వదశరాత్రంచేత్యాహ - అశక్తారత్నకరేఅపస్తం
బః || భార్యఃపరమగురుసంస్థాయంచాకాలభోజనానికుర్వీరస్యదామృతిః-
పరదినేతావత్కాలమిత్యర్థః - బృహస్పతిః || అధశ్చయ్యాసనాదినామలినా
భోగవర్జితాః | అతేరలవణాన్నాస్స్యుర్లభ్యక్రితాశనాస్తథా||భోగోభ్యం
గతాంబూలాదిఃతేరాఃపరిభాషాయామక్తాః - యత్తుమార్గందేయపు
రాణే || తైలాభ్యంగోచాంధవానామంగసంవాహనంచయత్ | తేనచాప్యా
పతేజ్జంతుర్యచ్చాత్మంతిస్సబాంధవాః || ప్రథమేహీత్వతీయేచసప్తమేనవ
మేతథా | వస్త్రత్యాగంబహుస్సన్నంకృత్వాదద్యాత్రిలోదకమితి-తదంత్య
దినపరం - ఆశాచాంతేతిలకలైగ్నస్సితాగృహంప్రవిశేయిరితిః||క్షాంతేః-
విష్ణుపురాణేత్వస్థిసంచయోర్ధ్వంభోగోప్యక్తః || శయ్యాసనోపభోగస్తుస
పిందానామపీమ్యతే | అస్థిసంచయనాదూర్ధ్వంసంయోగస్తుసయోషితామ్||
భారతే||తిలాన్దతపానియందీపందదతజాగ్రతః | జ్ఞాతిభిస్సహభోక్తవ్యమే
తత్ప్రేతేషుదుర్లభమ్ || మనుః || మాంసాశనంచనాశ్చియుశ్చయీరంశ్చపృథ
క్రితా || దేవజానియేకారికాయాం || లవణక్షీరమాషాన్నాపూపమాంసాని
పాయసమ్ | వర్ణయేదాహృతాస్తేషుబాలవృద్ధాతుర్దైవినా || ఉపవాసో
గురాప్రేతేపత్న్యాఃపుత్రస్యవాభవేత్ || మరీచిః||ప్రథమేహీత్వతీయేచస
ప్తమేదశమేతథా | జ్ఞాతిభిస్సహభోక్తవ్యమేతత్ప్రేతేషుదుర్లభమ్||భోజనం
చదినైవ || దివాతైవతుభోక్తశ్చమమాంసమనుజర్ణభేతివిష్ణుపురాణాత్ || క్రి
త్యావలభ్యావాదివాస్తేషుశ్చేయిరితిపారస్కరోక్తేశ్చ - మదనరత్నేహాదీతః||
పాణిషుమృత్తయేషుపర్లపుటకేషువాశ్చిరః - దేవజానియేబ్రాహ్మే - శు
ద్ధితత్వేఆదిపురాణే|| ఆశాచమధ్యేయత్నేనభోజయేచ్ఛస్యగోత్రజా||అం
త్యదినేతుమదనరత్నేబ్రాహ్మే || యస్యయస్యతువర్ణస్యయద్యత్స్యాత్పృచ్ఛిమం
త్యహః||సతత్రగృహశుద్ధించవస్త్రశుద్ధింకరోత్యపి || అంత్యకర్తృకాలీనవస్త్ర
యోస్తుతంత్రేణైవోక్తం || గామాద్భూమిస్తతోగత్వాప్రేతపుష్కెతువాస
సీ | అంత్యానామాశ్రితానాంజత్యక్తాస్సన్నంకరోత్యభేతిశంఖః || దానం
ప్రతిగ్రహూహూమస్సాన్విధ్యాయఃపితృకర్తృచ | ప్రేతపిండక్రియావర్ణ్యమా
శాదేవినివర్తతే||కాతకృష్యా || యత్రపాణోత్క్రమస్తతాగ్నిహంమ
హంబలింకుర్యాదితిపారస్కరః - తదానీమేవవస్త్రంతండులందీకాంగ్య

భాజనంప్రేతాయదద్యాత్ - ఆశాఢప్రకాశేభరద్వాజః ॥ వాసోన్మంచజ
 లంకుంభేప్రదీపంకాంస్యభాజనమ్ । నగ్నప్రచ్ఛాదనేశ్రాద్ధేబ్రాహ్మణాయని
 వేదయేత్ ॥ భృగుః ॥ తిలోదకంతథాపిండాన్నగ్నప్రచ్ఛాదనాదికమ్ । రాత్రౌ
 సకుర్యాత్సంధ్యాయాంయదికుర్యాన్నిరర్థకమ్ ॥ - అథప్రేతపిండః - యద్య
 పహేమాద్రాపారస్కరేణ ॥ బ్రాహ్మణేదశపిండాస్తుక్షత్రియేద్వాదశస్పృ
 తాః । వైశ్యేపంచదశప్రోక్తాశ్నాదేత్రంశత్పక్షేరితాఃకృత్తం - తథా
 పి ॥ ప్రేతేభ్యస్సర్వవరేభ్యఃపిండాన్దద్యాద్దశైవత్పితృనైవోక్తేః - సర్వేషాంద
 శైవశ్లేష్యాః - మదనరత్నేశ్యేవం - తథాచహేమాద్రాబ్రాహ్మణాద్దయాః ॥
 శ్వాశ్చక్రాశాచతుర్థ్యాంస్తువర్ణానాంకవచిదేవహి । దేశధర్మాన్మరిశ్శ్రాత్య
 ప్రేతపిండాన్సంప్రేత్యక్రావిప్రాన్మేధుదశమపిండాత్కర్షణంక్రీడకం ॥ దేయ
 స్తుదశమపిండాత్రాక్షాంవైద్వాదశైవహి । వైశ్యానాంవైపంచదశేదేయస్తుద
 శమస్తథా ॥ శూద్రస్యదశమపిండామాసేపూర్ణేష్యేష్యేష్యే ఇతియుద్ధమృ
 తాదేశేసద్యశ్చాచేత్యహదాచతేనైవోక్తం ॥ సద్యశ్చాచేప్రదాతవ్యాసస్సర్వ
 పియుగపత్రథా । త్ర్యహశ్చాచేప్రదాతవ్యఃప్రథమేష్పృగవపహి ॥ ద్వితీయ
 హనిచత్వరస్పృతీయపంచచైవహి । త్ర్యహేప్రకారాంతరంప్రాగుక్తం -
 శాతాతసః ॥ ఆశాఢస్యచహ్రాసేపిండాన్దద్యాద్దశైవతు ॥ తత్రైకపాత్రేసకృ
 త్త్యక్త్యాదశపిండాన్దద్యాత్ ॥ ఉత్తరీయశీలాపాత్రకర్తృద్రవ్యవిషయే ॥ పూ
 ర్వందత్తాన్దత్తస్పృత్యాశ్చార్వపిండాంస్తథైవచేతి - గృహ్యకారికాయాంపాత్ర
 విషయేదోషోక్తేః - శీలావిషయేఘటస్ఫీటాదేత్వాపృష్ఠిః - అత్యభ్యంజ
 నాదిపవకర్మణః - ఏకహయనిసయనవదప్రయ్యాజకత్వాత్ - తద్వచ్చాత్రాశా
 షకగ్రహణం - కేచిత్తు ॥ సవాన్యాదాయభాండానిఆరుకంజరుకంతథేతిప్రచేత
 సోక్తేః - పాత్రానేకత్వమాహుఃక్రియాకర్తుర్నానేనేనశేషస్సమావసీయః ॥
 ఏవంక్రియాప్రవృత్తానాంయదికశ్చిద్విషద్యతే । తద్బంధునాక్రియాకార్యాస
 ర్వైర్వాసహకారిభిరితిశుద్ధితత్వేబృహస్పతిస్తృతేః - పత్నీకర్తృత్వైర
 జోదర్శనేచతదంతేకుర్యాత్ - శావాద్విగుణమార్ద్రమిత్యుక్తేః - ఆశాఢాం
 తే ॥ ఆర్ద్రవేకర్తురస్వాస్థ్యేవాన్యేనక్రియా సర్వావర్తనీయాకర్తుర్విషయ్యాత్
 కాలాతిక్రమయోగాచ్చ - వారాహే ॥ స్థండిలేప్రేతభాగంతుదద్యాత్పూర్వా
 హ్లావవతు । కృత్వాతుపిండసంకల్పంనామగోత్రేణసుందరి ॥ మరీచిః ॥ ప్రేతపిండం
 బహిర్దద్యాద్దర్శనంత్రవివర్జితమ్ । ప్రాగుదీచ్యాంచరుంకృత్వాస్నాతఃప్రయ
 తమానసః ॥ దర్శనవర్జనమనుషసీతపరం - అసంస్కృతానాంభూషాపిండంద

ద్యాత్సంస్కృతానాంకుశేష్యతిప్రచేతసోక్తేః - మితాక్షరాయాంప్రకృత్యం
తరే॥ భూమామాల్యంపిండంపానీయముసలేవాదద్యుక్తునఃపుచ్చః ఫలమూలై
శ్చపయసాశాకేనచగుడేనచ । తిలమిశ్రంతుదర్శేషుపిండంపక్షిణతోహరేత్ ॥
తూష్టింప్రసేకంపుష్పంచభూపందీపంతధైవచశాలినాసకుభిర్వాపిశాకైర్వా
ప్యథనిర్వపేత్ ॥ ప్రథమేహనియద్ద్రవ్యంతదేవస్యాదశాహికమ్ ॥ మదనరత్నై
మాత్యే॥ తైజసంమృన్మయేంవాధపాత్రంసంశోధ్యయత్నతః । లోకికాగ్నౌప
ధిశ్రిత్యపచేదన్నంఘృతప్లుతమ్ ॥ స్నాత్వాథతిలగమ్మిశ్రంప్రదద్యాద్దర్శనంస్త
రే॥ శుద్ధిత్యేదేవజానీయేచ- బ్రాహ్మ॥ ప్రథమేహనియోదద్యాత్ప్రేతాయా
న్నంసమాహితః । అన్నంనవసుచాన్యేషుసవీవప్రదదాత్యపి ॥ వృన్మయంభాం
డమాదాయనవంస్నాతస్సుసంయుతః । తండులప్రస్ఫుటంతత్రక్రిష్ణక్షృప
చేత్స్వయమ్ ॥ ససవిత్రైస్త్యైలైర్నిశ్రంక్యమికేశవివర్జితమ్ ॥ ద్వారోపాంతేతతః
క్షిప్వాశుద్ధాంనాగౌరమృత్రికామ్ ॥ భూస్పష్టేసంస్తరేదర్శనామ్యగ్రా
నేశసంభవాత్ ॥ తతోవసేజనందద్యాత్సంస్తరణ్ణోత్రనామసి ॥ తిలసర్పిర్మధుక్ష
వైస్సంసిక్తంతప్తమేవహిదద్యాత్ప్రేతాయపిండంతుదక్షిణాభిముఖానితః । అ
ఘృణాఃపుష్పైస్తథాభూషైర్ద్యైస్సోమైశ్చరీతలైః । ఊర్ధ్వాతంతువయోశ్చద్ధై
ర్వాసోభిఃపిండమృచ్యేత్ ॥ దివసేదివసేద్యయఃపిండవంక్రమేణతు । నద్యశ్చ
చేప్రదాతవ్యాస్సర్వోయగపత్రథా ॥ త్ర్యహశాచేపిదాతవ్యాస్త్రయఃపిం
దాస్సమాహితైః ద్వితీయేచతురోదద్యాదస్థిగంచయనంతథా ॥ త్రైమదద్యా
త్తృతీయేహ్నిసస్త్రాక్షిణ్యేతతః । దశాహేపిదాతవ్యఃప్రథమేత్వేకవి
వహిః । ఏకస్తోయాజుప్రేవ్యపాత్రమేకంచదీయతే । ద్వితీయేద్వౌపతీయేత్రి
నిత్యావ్యక్తా ॥ ఏవంస్మ్యఃపంచపంచాశత్తోయస్యాంజలయః । క్రమాత్ । తోయ
పాత్రాణితావంతిసంయుక్తానితీలాదిభిరితి- పాత్రంతుంభః- అత్రాహఃపర
మహూరాత్రపరమ్- తేనరాత్రావపిదేయభిగిగాడాః- దివసపదాదాత్రా
నేతిమైథిలాస్సపవేత్యుక్తేః - సపిండేనదశపిండేప్రకాగ్రేపుత్రాగమేపిసనర
ద్యాత్- అనగోత్రస్సగోతోవేలిపాగ్నీకృతేః- దాహకతైఃపదశాహంకుర్యా
దితిమితాక్షరాయాం- శుద్ధిత్యేవానువీయేపి ॥ అనగోత్రస్సగోత్రోవాయది
స్త్రీయదివాపుమాత్ ॥ యశ్చగ్నిదాతాపేతస్యః । ండందద్యాత్సవహీతి- త
త్రైవ॥ పూరకేణతుపిండేనదేహానిష్యాద్యవేయతః । కృతస్యకారణాయోగా
త్సువర్మానర్తతేక్రియా ॥ శుద్ధిప్రకోశేవాయవీయేపి ॥ నివర్తయతియోమోహః
త్క్రియానుస్యనివర్తితామ్ । విధిఘ్నస్తేనభవతివేత్సహఃచోపజాయతే ॥ తస్మా

శ్రృతక్రియా యేన కేనాపిచ కృతాయది । న తాం నివర్తయేత్సావృజ్ఞస్సతా ॥
 ర్మమనుస్మరన్నితి-అదిపురాణే॥ పితృశబ్దంస్వథాంచైవసప్రయుంజీతకర్త్రిచి
 అనుశబ్దంతథాదేహప్రయత్నేనవివర్జయేత్॥ ఉపలిప్తతామయంపిండఃప్రే
 యేతిసముచ్చరేత్॥ క్రియానిబంధవ్యాసః॥ ప్రేతాయపిండందత్వాతుతతోశ్చ
 యాదిశాత్యయే॥ భవిష్యే॥ ఓదనామిషసక్తూనాంశాకమూలఫలాదిషు॥ ప్ర
 మేహనియద్వద్యాతదద్యాదుత్తరేహని ॥ గృహత్వారిష్టశాసేవాతీర్థేదేవగృ
 హేపివా॥ యత్రాద్యేదీయతేపిండస్తత్రసర్వంసమాపయేత్॥ బ్రాహ్మి॥ శిర
 స్సాద్యేనపిండేనప్రేతస్యక్రియతేనచా॥ ద్వితీయేనతుకర్తాక్షీనాసీకాశ్వసమా
 సతః॥ గళాంసభుజవక్షాంసితృతీయేనయథాక్రమమ్॥ చతుర్ధేనతుపిండేననాభి
 లింగగుదానిచ॥ జానుజంఘేతథాపాదౌపంచమేనతుసర్వదా॥ సర్వమర్హాణి
 షష్ఠేనసప్తమేనతునాడయః ॥ దంతలోమాస్యద్దమేనవీర్యంతునవమేనచ॥ దశ
 మేనతుపూర్వత్వంతృప్తతాక్షుద్విపర్యయఇతి॥ యజ్ఞవల్క్యేనతు॥ పిండయజ్ఞా
 వృతాదేయంప్రేతాయాన్నం దినత్రయమిత్కుక్తం - అత్రఫలతారతవ్యంజ్ఞే
 యమితివిజ్ఞానేశ్వరః - తేనత్ర్యహశ్శాచపరత్వందేవయాజ్ఞకోక్తంచింత్యం - ఆ
 శాచస్యహోసేపిపిండద్వారదైవత్వేతివచనాచ్చ - దినత్రయావశ్యకత్వార్థ
 మితిహారలతాదయః - శాతాతపః॥ జలమేకాదశాహమాకాశేస్థాప్యం - ష్టి
 రంచమృన్మయేపారస్కరః - మృన్మయేతాంరాత్రింష్టిరోదకేవిహాయసినిద
 ధ్యుః - ప్రేతాత్రస్నాయాత్యుదకంపిబజ్జేదమితిష్టిరర్థం ఇదంరాత్రావేవేతిగా
 దాః - గారుడేతు ॥ అపక్వేమృన్మయేపాత్రేదగ్ధందఱ్యాద్దినత్రయమిత్కుక్తం -
 హేమాద్రాపాద్యేతుదశాహముక్తం॥ తేస్మాన్నిధేయమాతాశేదశరాత్రంప
 యోజలమ్॥ సర్వతాపోపశాంత్యర్థమధ్వత్రేమవినాశనమ్॥ దేవజానీయేకారికా
 యాం॥ తత్రప్రేతోపకృతయేదశరాత్రమఖండితమ్॥ కుర్యాత్ప్రీదీపంత్రేనేనవా
 రిపాత్రంచమార్చికమ్॥ భోజ్యద్భోజనకాలేతుభక్తమప్తించనిర్వపేత్॥ నా
 మగోత్రేణసంబుద్ధ్యాధరిత్యాంపిత్యయజ్ఞవత్॥ శాతాతపః॥ భూలోకాత్రే
 తలోకంతుగంతుంశ్రాద్ధంసమాచరేత్॥ తత్పాథేయంపాభవతివృతస్యమను
 జస్యతు - అథదశాహమధ్యేదగ్ధపాత్రేసర్గయః॥ భవిష్యే॥ ప్రవృత్తాశాచతిం
 త్రస్తుయదిదర్శేప్రపద్యతే । సమాశ్వహోదకంపిండాన్సానమాత్రంసమా
 చరేత్॥ ఋష్యశృంగః॥ ఆశాచమంతదాదర్శాయదిస్వాత్సర్వపల్లినామ్॥ సమా
 ప్తింప్రేతతంత్రస్యకుర్యాదిత్యాహగతమః॥ పైతీససిః॥ అద్యేదావేవకర్తవ్యా
 ప్రేతపిండోదకక్రియా॥ ద్విరైదవేతుకుర్వాణఃప్రసశ్వానంసమశ్నుతే॥ మాతా

పితృస్సుక్ష్మకగౌతమః॥ అంతర్దశాహేదర్శశ్చత్రసర్వసమాపయేత్ | పిత్రో
 స్తుయావదాశాచంద్ర్యాత్పిండంజలాంజలిమ్ | ఇదమపితృహవః ధ్యేదర్శపా
 తే | తదూర్ధ్వందర్శేతుపితృరపితంత్రంసమాప్యమేవ॥ పిత్రోరాశాచమధ్యేతు
 యదిదర్శస్సమాపతేత్ | తానదేవా త్రరంతంత్రంసర్వసన్యేత్త్ర్యహాత్పురమి
 తిగాలవాక్తేః - అన్యేషాంతుత్ర్యహనుధ్యేపిసమాప్తిరితిపరాశరమాధవీయే
 నిర్ణయామ్యతేహాక్తం- కాలాదర్శేపి॥ దర్శదశాహవః ధ్యేస్యాదూర్ధ్వంత్రం
 త్రంసమాపయేత్ | త్రరాత్రాదుత్తరంశిత్ర్యతాపితవిశ్చయః॥ మదన
 పారిజాతేతుగాలవీయమాపదేనారసపుత్రాదివిషయం- త్ర్యహూర్ధ్వవిపి
 త్ర్యోర్మంత్రంసమాప్తిర్యక్తంమదనరత్నేన్యేవం- మమతుత్రాచారాద్వ్య
 వస్థేతిప్రతిభాతి—అస్యాస్తిసంచయః- తత్రాశ్వలాయనేనచక్యక్షణజేపికా
 దశీత్రయోదశీదర్శేషుఆపాధీఫాల్గునీప్రోక్షసదాభిన్నక్షేత్రం - తదాశాచ
 మధ్యేనసంభవేతదూర్ధ్వంచపాగ్దావత్కరణేజ్జేయం - ఆశాచమధ్యేతుమ
 దనరత్నేనసంభవేత్॥ ప్రథమేషీతృతీయేవాసప్తమేనవమేతథా | అస్తిసంచయ
 సంకార్యందినేతద్గోత్రజైస్సహ॥ ఛందోగపరిశిష్టేతు॥ అపరేద్యస్తృతీయేవా
 అస్తిసంచయసంభవేదితి-ద్వితీయేపుక్తం- విష్ణుకాత్యాయనాసంచయసంచ
 తుర్త్యామితి- మాధవీయేయమః॥ భౌమార్క-మందవాదేషుతిథియన్త్యేవర్జ
 యేత్ | వర్జయేదేకపాదరేద్విపాదరేపిసంచయమ్॥ ప్రదాతృవన్త్యేతుప్రేతి
 పాదరేవిశేషతః॥ బ్రాహ్మే॥ చతుర్థేబ్రాహ్మణానాంతుపంచమేషానిభూభృ
 తామ్ | నవమేవైశ్యజాతీనాంశూద్రాణాందశమాత్పురమ్॥ దశమేహనీతివా
 పాతః-శానకః॥ శాలాశేవస్వస్థిదాహేచసద్యస్సంచయసంభవేత్ | కావ్యను
 రణేతుతస్యత్రరాత్రమాశాచం- ద్వితీయేతస్యస్థిసంచయఇత్యక్తం- అంగిరాః॥
 ప్రేతీభూతంతథోద్దిశ్యయశ్శుచిర్నకరోతిచేత్ | దేవతానాంతయజనంతంశ
 పత్యథదేవతాః॥ తద్విధిస్సంస్కృత్యత్రేభట్టకృతాజ్ఞేయః- హేమ-బ్రాహ్మగర
 ఖండే॥ త్రీణిసంచయనస్యార్థేతానివైశ్యజాతీనాంప్రతమ్ | తత్రస్యానేభవేన్ద్రు
 త్యస్తత్రకాగ్ధంప్రకల్పయేత్॥ ఏకోద్దిష్టంతతోమాగ్దేవిశ్రామాయత్రకారి
 తః | తతస్సంచయనస్యార్థేతృతీయేశ్రాద్ధమిష్యతే॥ అపరాగే-మదనరత్నేచ
 బ్రాహ్మే॥ సద్యశ్శాచంతథైకాహేసద్యస్సంచయసంభవేత్ | త్ర్యహశాశేతృ
 తీయేషీకర్తవ్యప్రస్థిసంచయః॥ తత్త్రైవ॥ స్వశానదేవతాయాగంచతుర్థేది
 వసేతరేత్ | పృథ్వీయేషుచభాండేషుకుంభేషుచకేషువా॥ సుపత్యైర్భుత్య
 భాత్యైశ్చపాయస్తైః పానతైస్తథా | ఛత్రమూలైర్వనోత్రైశ్చపూజ్యాఃక్ర

వ్యాధకేవతాః॥ ధూపదీపస్తథామాల్యమర్ఘ్యందేయంత్యరాన్నితైఃతత్రపా
తాశ్చాణిపూర్ణానిస్సశానాగ్నేస్సమంతతః॥ నివేదయద్విర్వక్తవ్యంతైస్సర్వేరస
హంకృతైః॥ సమంక్రవ్యాదముఖ్యేభ్యోదవేభ్యశ్చతీసర్వదా॥ యేత్రస్సశానేదే
వాస్సుస్యర్భగవంతస్సనాతనాః॥ తస్యతస్యకాశాద్భూంతుబలిమహ్నాంగమక్ష
యమ్॥ ప్రతస్యాస్యశుభాన్లోకాన్ప్రయచ్ఛంతుచశాశ్వతాః॥ అస్మాకమా
యురారోగ్యంసుఖంచదదతాచిరమ్॥ ఏవంకృత్యాబలిన్సర్వాన్తీరణాభ్యు
త్యువాగ్యతః॥ ఏవందత్యాబలించైవదద్యాన్పిండత్రయంబుధః॥ ఏకంస్త్వశానహ
సిభ్యఃప్రేతామైవతుమధ్యమమ్॥ తృతీయంతస్సఖిభ్యశ్చదక్షిణాసంస్థమాద
రాతీతతోయజ్ఞియవృక్షోత్థాంశాఖామాదాయవాగ్యతః॥ ప్రేతస్యాస్థీనిగృ
హ్లాతిప్రధానాంగోద్భవానిచ॥ శిరసోవక్షసోఃపాణ్యోఃపార్శ్వభ్యాంచైవ
పాదతః॥ పంచగవ్యేనసంస్నాప్యతౌమవస్తేగ్రీవేష్ట్యచ॥ ప్రక్షిప్యవృక్షయే
భాండేనవేసాఞ్చాదనేకుభే॥ అరణ్యేమూలవృక్షేవాతుద్ధేసంస్థాప్యయత్యపి॥
గృహీత్వాస్థీతద్భస్మస్థాత్వాతోయేవినిక్షిపేత్॥ తతస్సమ్మర్దనంభూమేఃక
ర్తవ్యంగోషాయాంబుధిః॥ పూజాంచవువధూపాద్యైర్బలిభిఃపూర్వవత్క్ర
మాదితి— అథతీర్థేస్థితేపవిధిః- తత్రైవ॥ తత్స్థానాచ్చనికైర్మిత్యాకదాచి
జ్ఞానోన్మిషలేకచ్ఛిత్తిపతిసత్పుత్రోదాహిత్రోవాసహూదరః॥ మాతృకులంపి
తృకులంవర్జయిత్వానరాధమః॥ అస్తీన్యన్యకులస్తస్యనీత్వాచాంద్రాయణంచ
రేత్॥ తత్రైవబ్రహ్మాండపురాణే॥ అస్థీసమాతాపితృపూర్వజానాంనయంతు
గంగామపియేకభంచితే॥ తద్బాంధవస్యాపిదయాభిశ్చాతాస్తేహంతుతీర్థాని
ఫలప్రదాని॥ స్నాత్వాతతఃపంచగవ్యేనసిక్త్వాసీరణ్యమభ్యావజ్యంతైశ్చయో
జ్యతతస్తుప్యప్తిండపుటేనిధాయపశ్యన్దిశంప్రేతగణోపరూఢామ్॥ సమోస్తు
ధర్మాయవదేత్ప్రవిశ్యజలంసమేప్రేతఇతిక్షిపేచ్ఛ॥ ఉత్థాయభాస్వంతమవేత్య
సూర్యంసదక్షిణాంవిప్రముఖాయుదద్యాత్॥ ఏవంకృతప్రేతపురస్థితస్యస్వగే
గతిస్సాగ్రిత్రుసహేంద్రతుల్య॥ యమః॥ గంగాతోయేషుయస్యాస్థీక్షిప్యతేశుభ
కర్మణః॥ నతస్యపునరాపుత్తిర్భవిష్యలోకాత్సనాతనాత్॥ తథా॥ అస్తంగతే
గురౌశుక్రతథామాసేమలిష్టుచే॥ గంగాయామస్థినిక్షేపంసకుర్యాదితిగౌత
మః॥ దశాహంతర్నదోపః॥ దశాహస్యాంతరేయస్యగంగాతోయేస్థివజ్జతి॥ గం
గామూంసురంబయాధృక్తాదృక్ఫలఘ్నాత్సయాదితి॥ మృతసరత్ప్రేతృధృమనూ
త్తేః-శాన్తకః॥ శానకోసాంప్రవత్యైమిఅస్థితేపవిధిఃకర్మవృత్తః॥ ఆద్యుసామా
దృహిగృత్యాస్నానంకుర్యాత్సచైలకమ్॥ ప్రోక్షయేత్పంచగవ్యేనకుశంమైత్రే

ర్విపశ్యతుః॥ గాయత్ర్యాద్యైఃపంచగవ్యమంత్రైర్విభాతాస్తిభూమింప్రాప్తే
 దిత్యర్థః॥ ఉపసర్పాదిభిర్మంత్రైఃపార్థశసఖసంతథా॥ మృతీకోద్ధరణంచాస్తా
 గ్రహణంచయథాక్రమమ్॥ ఉపసర్పేతచతుర్భుజంత్రైఃక్రమేణప్రార్థనాదిజ్ఞే
 యం-స్తాతాత్వాస్తిశుద్ధింకర్తుత - ఏతోన్విందెతిసూక్తతః॥ స్ఫుష్టాస్ఫు
 ష్టాస్తతస్సానంపంచగవ్యేనశుద్ధ్యతి॥ దశస్సానానికర్తుతతత్తన్మంత్రైర్విచ
 తుణః॥ గోమూత్రంగోమయింక్షీరందధిసర్పిఃకుశోదకమ్॥ భన్తవృన్దావ్వవారి
 నిమంత్రతస్సానివైదశ॥ కుశైస్సమ్మార్జయేదస్థిన్యతోదేవేతిమంత్రతః॥ ఏతోన్విం
 ద్రంశుచిర్వేతినతమంహవితితచ॥ పావమానీర్కమాగ్నేచరుద్రసూక్తంయథా
 క్రమమ్॥ ఏతైఃకుశైర్మార్జనమ్॥ హేమశ్రాద్ధంతతఃకుర్యాత్పితౄనాదిశ్యయత్తు
 తః॥ పిండదానంప్రకుర్వీతతతశ్చతలతర్పణమ్॥ అస్థిక్షేపాఽగంఛేదం॥ అజినం
 కంబళాదగ్భాగోకేశాశ్శూణమేవచ॥ భూర్జపత్రంతాడపత్రంసప్తధావే
 ష్టనంస్మృతమ్॥ హైమంచమాక్రికంఠాన్యంప్రవాళంసేలకంతథా॥ నిక్షే
 పేదస్థిమధ్యేతుశుద్ధిర్భవతునాన్యథా॥ తతోహూమంప్రకుర్వీతలీల్యాన్యనిచ
 తుణః॥ ఉదీరతేతిసూక్తేనహునేదన్యోత్తరంశతమ్॥ తతోగత్వాక్షిపేత్ప్రీర్థే
 స్పర్శదోషోనవిద్యతే॥ మూత్రంపురీషాచమనంకుర్వన్నాస్థీసధారయేత్॥ అ
 త్రదశదానంవైతరణీబుణమోక్షపాపధేనుదానముక్తం- ఓవోదాసీయేకా
 శీఖండే॥ ధనంజయోపిధర్మత్వామాతృభక్తిపరాయణః॥ ఆదాయస్తీర్మగ్ధో
 మాతుర్గంగామార్గస్థితోభవత్॥ పశ్చిగవ్యేనసంస్పృశ్యతథాపంచావృతేన॥
 యక్షకర్మలేపేనతాపాన్విప్రమ్యైపుషూజ్యచ॥ అవేష్ట్యనేత్రవస్త్రేణతతఃప
 ట్టాంబరేణచ॥ తతస్సర్పసవస్త్రేణతతోమాంజిష్ఠవాససా॥ నేపాలకంబళేనాథ
 మృదాచాథవిశుద్ధయాతామ్రసంపుటకేకృత్యామాతురంగాన్యథోపహేత్॥
 వ్యాసః॥ పట్టవస్త్రంచకౌశేయంమాంజిష్ఠ్యేశ్యేతవస్త్రకమ్॥ కంబళంశాణప
 ట్టంచఅజినంచతథోత్తరమ్॥ ఏహంవికల్పః- అన్యశ్చాత్రవిశేషః॥ స్థలీనేతౌ
 ఓవోదాసీయేచజ్ఞేయః - సంచయనోత్తరంశ్రాద్ధమాహశ్వలాయనః- శ్రాద్ధ
 మస్తైదద్యురితిస్త్పృత్యర్థసారే - సంచయనేకృతేమనుష్యలోకంగచ్ఛతః- పా
 థేయశ్రాద్ధమామేనకార్యమితి - అనువసీతస్యనసంచయనం- అథనవశ్రా
 థం- పృథ్వీచంద్రోదయేంగిరః॥ ప్రథమేహ్నిత్యతీయేచపంచమేనప్రమేత
 థా॥ నవమైకాదశేచైవతన్నవశ్రాద్ధముచ్యతే॥ శివస్వామి॥ నవశ్రాద్ధానిపం
 చాహురాశ్వలాయనశాఖినః॥ ఆపస్తంబాష్టడిత్యాహుర్విభామాత్వితరేషు
 హి॥ పంచఏకాదశాహింసావిహరణాద్విషమేషుదినేష్యేకైకంనవశ్రాద్ధంకు

౪౦౦ నిర్ణయసింధుః, తృతీయపంచ్యేదే, అశాచనిర్ణయః.

ర్యాదానవమాద్యది - నవమంవిచ్చి ధ్యేతైకాద శేతకు-ర్యాదితిమదనర తేనా
 ధాయనోక్తేః-భవిష్యే॥ నవసంప్రసంశాంరాజ్ఞాంనవశ్రాద్ధాన్యనుక్రమాత్ ।
 ఆద్యంతయూర్వర్ణయోసుషడిత్యహుర్నహర్నయః ॥ హేమాద్రావృద్ధవసి
 త్తః॥అలభ్యాతునవశ్రాద్ధప్రేత త్వనైవముచ్యతే । అర్వాత్తుద్వాదశాహ
 న్యలభ్యాతరతిదుష్కృతమ్ ॥ అతష్టదేవఏతాన్యేవవిషమశ్రాద్ధానీత్యుచ్యం
 తే-నాగరఖండేతు ॥ పంచమేనప్తమేతద్వదప్తమేనవమేతథా॥దశమైకాదశే
 చైవనవశ్రాద్ధానితానిచేత్యుక్తం - కాత్యాయనస్తు॥ చతుర్థేపంచమేచైవనవ
 మైకాదశేతథా । యవత్రదీయతేజంతోస్తన్నవశ్రాద్ధముచ్యతే॥ప్రథమేనప్త
 మేచైవేత్యాచ్యపాదేవ్యాససాతః - బహ్వృణానాంతు॥ నవశ్రాద్ధదశాహని
 నవమిశ్రంతుషదృతునిత్యుక్తం - నారాయణవృత్తాదీపికాయాం॥అథతనుయా
 దాద్యేచతుర్థేనేత్రాద్ధం పంచమసప్తమాప్తనవదీగ్రుద్రేషుయగ్నేద్విజః ।
 ప్రథమేహిత్వతమేహిపంచసప్తవస్సపి । ద్వేద్వపింతౌప్రదాతవ్యా
 శేషేష్యేకంతుసన్న్యసేత్ ॥ ఏకోవిషమశ్రాద్ధేవయవపిండస్యైకఇతితద్వా
 విత్యర్థః-అత్రశాఖాభేవాప్యవస్థా - అపరా-భవిష్యే॥నవశ్రాద్ధంక్రిప
 తుంచషణ్ణాపంచూనికానిచ । నకరోతసుతోయస్తుతస్యాధఃపితరోగతాః॥
 వారాహే॥గతోసిదివ్యభూకంత్యంకృతాంతవిహితాత్యధః । మనసావాయు
 భూతేనవిప్రేత్యాహంనియోజయే॥ పూజయిష్యామిభోగైస్తామేవంవిప్రం
 నిమంత్రయేత్ ॥ ఆహూనేతతత్రైవ ॥ ఇహలోకంపరిత్యజ్యగతోసిపరమాం
 గతిమ్॥మనసావాయుభూతేనవిప్రేత్యాహంనియోజయేఇతి-తత్రైవబహ్వృ
 చపరిశిష్టే ॥ అనూదకమధుపంచగంధమాల్యవర్జితమ్ । నేవశ్రాద్ధమంత్రం
 చపిండోదకవివర్జితమ్ ॥ ఉదకమర్ఘ్యః - పిండోదకంశుంభంతాంపితరఇత్యవ
 నేజనాది ॥ ఏకోద్దిష్టేషుసర్వేషుసస్వధానాభిరవ్యతామ్ । నాగ్నోకరణమం
 త్రశ్చఏకంవాథతిలోదకమ్ ॥ అనపత్యేషుసర్వేషుసస్వధానాభిరవ్యతామ్ ।
 స్వస్త్వస్తువిప్రుశేదేవంసకృత్ప్రీణవవర్జితమ్ ॥ ఏకోద్దిష్టస్యపిండేతుఅనుశబో
 నవిద్యతే । పితృశబ్దంనకుర్వీతపితృహోదోపజాయతే॥సపిండనాత్ప్రీగితిహే
 మాదిః - తేనస్వధాంప్రయుంజీతప్రేతశ్రాద్ధదశాహికఇతియువ్యశృంగో
 క్తా-దశాహికోక్తరేకాదశాహేస్వధాప్రయోగపవేతిహంలతాపరాస్తా-
 రత్నావశ్యాం ॥ ఆశిషోవ్యిగుణాదర్భాజయాశీస్సప్తిహిచనమ్ । పితృశబ్ద
 స్సస్సంబద్ధశ్శర్కరప్రథేవచ ॥ పాత్రాలంభోపగాహశ్చఉల్లుభోద్దేఖనా
 దికమ్॥తృప్తిప్రశ్నశ్చవికిరశ్చేషప్రశ్నస్తదేవచ ॥ ప్రథమీకావిసర్గశ్చసీమాం

తగమనంతథా । అష్టాదశపదార్థాంశ్చప్రేతశ్రాద్ధవివర్జయేత్ ॥ అత్రస్వధా
పితృనమశ్చబ్దానాంతిలోసీతి మంత్రప్రేతశబ్దోహేనతాష్టీంవాతిలాభపనం -
తాష్టీమర్ఘ్యదానం - అముష్మేస్సాప్వహేతిప్రేతనామ్నాపాణిహూహః - నా
మ్నాఏకఃపిండఃనినయనమంత్రేహిహఃఅనుమంత్రణాచిత్వామంత్రకం - అభిర
మ్యతామితివిసర్జనం - ఏవంసవశ్రాద్ధవజైకోద్దిష్టేసు-నవశ్రాద్ధేత్వమంత్రకం
సర్వమితి నారాయణసప్తత్తిః - క్రియానిబంధే ॥ ఉత్తాసంస్థాపయేత్పిత్రమే
కోద్దిష్టేసదామభః । న్యుజ్జంతుపార్వణేకుర్యాత్తస్యోపరికుశాన్మృతేతి ॥ సవ
శ్రాద్ధంగృహేకుర్యాద్భార్యాయత్రాగ్నయోపివా । సపిండీకరణంతానిప్రే
తశ్రాద్ధానియాసివై ॥ తానిస్యర్థాకికేవహ్నివిత్యాహత్యాశ్వలానః ॥ ఇదం
సంభవే నేనకార్యం ॥ నవశ్రాద్ధేషుయచ్చిష్టంగృహపర్యుపింతచయత్ । దంప
త్యోర్భుక్తశేషంచనతద్భంజితక్ర్తిచిదిత్యంగిరోవచనపింగాత్ ॥ దావభ్యాం
తదాతుక్యచ్చాభ్యాంశుద్ధిస్సాగ్నిత్యువినేకినామితచాప్రేక్షాఉక్తం - విఘ్నేతుస్సర్వ
యావ్యతేకః ॥ నవశ్రాద్ధంమాసికంచయద్యదంతరితంచవేత్ । తత్తదుత్తర
సాతంత్ర్యాదనుష్ఠేయంచచక్షతే ॥ హేమాద్రాలాఘవః ॥ శావంతుసూతకం
చేత్సాన్నిహియాంచమృతోతథా । నవశ్రాద్ధానిదేయానియథాకాలయ
థాక్రమమ్ ॥ నిశాయామాశౌచాంతేద్వ్యహవృద్ధా - అన్వారోహణేతు ॥ నవ
శ్రాద్ధానిసర్వాణిసపిండీకరణంపుథక్ । ఏకఏవమప్యేత్సరోగారేకాతత్రదీయ
తే ॥ అశౌచాంత్యువినేకార్యముక్తం - చాప్రేక్షా ॥ యస్యయస్యతువర్జస్యయద్య
తస్యోత్పత్తిమంత్యహః, సతత్రవస్త్రశుద్ధించగృహశుద్ధింకోత్యమే ॥ సమాప్య
దశమంపిండంప్రేత్యపృష్టేతువాససే । అంత్యానామాశ్రితానాంచ త్యక్తాన్వి
స్నానంకరోతిచ ॥ శ్చశ్రురోమనఖానాంచయత్యాజ్యతజ్జహత్యపి ॥ గౌరసర్వప
కల్మేనతిలకల్మేనసంయుతమ్ ॥ శిరస్సాన్నిసంతతఃకృత్వాతోయేనాచమ్యవా
గ్యతః ॥ వృషభంగాంసువర్ణంచస్పృష్టాశుద్ధోభవేన్నరః ॥ కినావిబంధోగృ
హ్యాకారికాయాం ॥ అత్రపిండత్రయందద్యస్తశ్శభేభ్యస్తథాదిమమ్ । ప్రేతా
యమధ్యమంతద్వ్యతృతీయంచయనూయవై ॥ తథా ॥ కర్తాత్రపార్థితాస్సం
తిజ్ఞాతినంబంధిబాంధవాః । దద్యురభ్యంగతఃపూర్వంత్రీప్రీఘ్నర్షేదకాంజ
లీత ॥ పూర్వవన్నామగోత్రాభ్యాంనియమోనేహశ్చన ॥ మదనరత్నేవిష్ణుహః
రీత ॥ అశౌచాంతేకృతశ్చశ్రుకర్షణస్త్రీలకలైఃస్సర్వపకలైఃసర్వానైతాః -
శుక్లవాససోగృహంప్రవిశేయస్తత్ర శాంతికంకృత్యాచాప్రేక్షాపూజనంకు
ర్మ్యుతి - శేవలః ॥ దశమేహనిసంప్రాప్తేస్నానంగామాప్యహిచ్ఛవేత్ । తత్ర

౪౮౨ నిర్ణయసింధౌ, తృతీయపరిచ్ఛేదే, అశౌచనిర్ణయః.

త్యజ్యానివాసాంసి కేశత్నశ్రునఖానిచ॥ అపరాల్పేబృహస్పతిః॥నవమేవాస
సాంత్యాగోనఖరోష్ణాంతథాంతిమే॥ తత్రైవవ్యాసః॥ అశౌచాంత్యదినేతౌ
రంజనన్యాంచగురౌమృతే॥ ఏతత్ప్రేతాత్మ్యవయసామిత్యాహంపస్తంబః-అను
భావినాంపరివపనమితి - అనుభావినఃకసిస్తా ఇతివిజ్ఞానేశ్వర రత్నాక్షరాద
యః॥అశౌచమనుభవతాంపుంసాంసర్వాశౌచేతుముండనమ్॥ ఆజ్ఞయానరప
తేర్ద్విజన్మనాదారకర్మమృతసూతకేషుచ॥ బంధతౌమౌశుమఖదీక్షణేషుపిత్వౌర
మిష్టమఖిలేషుచోషుషుఇతిరత్నమాలాక్తే జననాశౌచేపీతిశుద్ధితత్వాదయః-
అత్రదేశాచారతోవ్యవస్తా - పరిశిఖావర్జం కేశత్నశ్రునఖగోమాసివాసయాత
శిఖావర్జమతిగోభిలాక్తః- యత్యాపస్తంబః॥ నసమావృతావపేయరస్యత్ర
విహారాదిత్యేకవినుచోదర్శనాదియఃగః - తేనవినాసమావృతాగృహస్థానవ
పేయరిత్యర్థః-యచ్చ॥ వృధాభినతియఃకేశాతమామూర్చ్ఛిహ్మఘాతినమి
తితత్కేశత్నశ్రుధారయతామగ్ర్యభవతినంతతిరితానధర్మోక్తం- కావ్య
పరం-అనుభావినఃపుత్రాదయఇత్యేకే॥ పుత్రఃపత్నీచవసంకుర్యాదంతేయ
ధావిధి । పిండదానోచితోన్యోపికుర్యాదిత్యంసమాహిత ఇత్యపరాల్పేవ్యా
సోక్తేః- యత్తుమితాక్షరాయాం॥ ద్వితీయేహనికరవ్యంత్యురకర్మప్రయత్న
తః॥ తృతీయేపంచమేవాపిదశమేనాప్రదానతఇతిఅప్రదానతఇతిచతుర్థాదీని -
తత్పృథమదినేసంభవేజ్ఞేయం॥ అలుప్తకేశోయఃపూర్వంసోత్రకేశాన్ప్రవాప
యేత్ । ద్వితీయేహ్నితృతీయేహ్నిపంచమేనప్రమేపిహ॥ యవచ్ఛాద్ధంప్రదీ
యేతతావదిత్యపరంమతమితిమాధవీయేషదనరత్నేచతౌధాయనోక్తేః - మ
దనపారిజాతేతు- దశమేప్రథమేచనముచ్చ్యుట్థక్తం-యత్తు॥ దశమంపిండము
త్యుజ్యరాత్రిశేషేశుచిర్భవేదితి తదేకాదశాహశ్రాద్ధాంగవిప్రనిమంతశౌ
ర్థంజ్ఞేయం-అథైకాదశాహః- మనుః॥విప్రశ్శుద్ధ్యత్యేసంప్రప్త్యాక్షత్రయౌ
వాహనాయుధైః॥ వైశ్యఃప్రతోదంరశ్మీన్వాయప్తంశూద్రఃక్రీతక్రియః- శుద్ధిత
త్వేదేవలః॥ ఆద్యాహస్సునివృత్తేషుసుస్నాతాఃకృతమంగళాః॥ అశౌచాద్ధివీ
జన్ముచ్యంతేచాహ్మణాస్సన్తివాచ్యచ- యజ్ఞవల్క్యః- ఆద్యమేకాదశేహ
నిక్షత్రయావ్యైరాశౌచేష్యేకాదశేహ్నిశ్శాద్ధంకార్యం - ఆద్యంత్రాద్ధమశు
ద్ధోకుర్యాదేకాదశేహని కర్తుస్తాత్రా-లికీశుద్ధిరశుద్ధిః పునరేవసంభవేహమా
ద్రాశంఖోక్తేః-పైతీనసిః॥ ఏకాదశేహ్నియచ్ఛాద్ధంతస్సమాన్యముదాహృ
తమ్॥చతుర్థామవర్ణానాంసూతకంతుష్పథప్పథకమ్॥ యత్తుమరీచి॥అశౌచాం
తేతతస్సవ్యపిండదానంసమాప్యతే । తతశ్శ్శాద్ధంప్రదాతవ్యం సర్వవన్ద్యే

యంవిధిరితి-తత్సర్వవర్ణానాందశాహశౌచపరమ్ - యత్తువిష్టుః- అథాశౌచా
 పగమఇతి-యచ్చగౌడగంధేహరితః- శోష్ణూతేఏకోద్దిష్టంతుర్యాత్ -యచ్చ
 దైజవాపః॥ ఊర్ధ్వందశమ్యామపరేద్యుగితితద్విప్రవిషయం - ఏతేనదశమపిం
 దాపకర్షపక్షేఅవయవపిండాసమాసౌకథమేకాదశాహేశ్రాద్ధమితిమూర్ఖో
 క్తిఃపరాస్తా- వచనాదాశౌచమధ్యఇవతతాప్రవీరోధాత్ - భవిష్యే॥ఏకా
 దశేభ్యోవిప్రేభ్యోదద్యాదేకాదశేహని । భోజనంతత్రవైకస్తైచ్చాహ్మణా
 యమహత్త్వనే ॥ యతుమాత్యే ॥ ఏకాదశేహనితథావిప్రాసేకాదశైవతు ।
 త్తత్రాదిస్సూతకాంతేతుభోజయేదయుజోద్విజానితి - తద్రుద్రగణత్రాద్ధపర
 మితిమదనపారిజాతః - గౌడాస్త్వస్త్వావనాత్ - త్మక్రియాదోనామాశౌ
 చాంతపవేత్యాహుః-రామాయణేపి॥ సమతీతేదశాహేతుకృతశౌచోయథా
 విధిచక్రేద్వాదశికంశ్రాద్ధంత్రయోదశికమేవచ॥ ద్వాదశికంద్వాదశాహేనని
 వర్త్యంత్రయోదశాహత్రాద్ధం త్రయోదశికంచతుర్దశాహవిధేయంపిండన
 పాథేయాది- త్మక్రియాణాంద్వాదశాహశౌచేత్రయోదశేమహైకోద్దిష్టంచ
 తుర్దశేనపిండనం - ద్వివిధవాక్యాదేకాదశాహశౌచాంతయోర్వికల్పిత్యేకే-
 సద్యశ్శౌచాదాయుధహతాదేరేకాదశాహః - అన్యేషాంఆశౌచాంతఇతివ
 యంకౌర్తే॥ ఏకాదశేహ్నికుర్వీతప్రేతముద్దిశ్యభావతః । ద్వాదశేవాహ్నిక
 ర్తవ్యమనిద్యేష్యథవాహని॥ నింద్యంప్రేతక్రియాకాలయుక్తం- ఏకాదశేతున
 నిషేధఇత్యుక్తంపాక్ - ఖృహస్థుతిః॥ వస్త్రాలంకారశయ్యదివీతుర్యద్వాహ
 నాదికమ్ । గంధమాత్ర్యోస్సమభ్యర్చ్యత్రాద్ధభోక్తేతదగ్నయేత్ ॥ శ్రోత్రియా
 భోజనీయాస్తునవశిష్టత్రయోతశ । జాతయోచాంధవానిస్సాస్త్వస్తథాచాతిథ
 యోపరే ॥ దేవయాజ్ఞకనిబంధే ॥ ఏకాదశసువిప్రేషుప్రేతమావాహ్యభోజ
 యేత్ ।తత్రాద్యాయచశయ్యదిదద్యాదాద్యమితిస్మృతమ్॥విష్టుః॥ ఏకవన్తం
 త్రానూహేనైకోద్దిష్టేబహువచనాంతానేకవచనాంతాన్వదేదిత్యర్థః - ఏత
 ద్విప్రార్థత్యేఅన్యవిష్టుగౌణకాలమాహమేమాద్రాదాధాయనః॥ ఏకోద్ది
 ష్టంశ్వేపవస్యాద్వాదశేహనివాపునః । అతఃకర్థవ్యయ్యగ్నేఘకుర్వీతాహస్సవి
 శక్తితః॥ అర్థమాసేథవామాసియుతౌసంవత్సరేపివేతి - తత్రైవలఘుహారితః॥
 ఏకోద్దిష్టంతుకుర్వీతపాకేనైవసదాస్వయమ్ । అథావేపాకపాత్రాణాంతద
 హస్సముపోషణమ్॥ గోభిలః॥ బ్రాహ్మణంభోజయేవాచ్యేహూతవ్యమనలేథ
 వా । పునశ్చభోజయేదేకంద్విరావృత్తిర్భవేదితి - ఏతదాద్యమాసికాద్యాదిక
 యోసిద్ధ్యర్థమితిభట్టః- తేనమహైకోద్దిష్టంపోషకశ్రాద్ధాన్నిషేవ- అత

ఏవాద్యంసర్వైకోద్దిప్తప్రకృతిఘాతమేకాదశఇతివిజ్ఞానేశ్వరః- అన్యేత్వాద్య
 మాసికాభికయోరాద్యమేకాదశేహనీతినియమాదభేదమాహుః ద్వయోసం
 త్రత్వచాధార్థ్యంగాలవియమిత్యన్యే - యధహతాదాతు హేమాద్రాపృథ్వీ
 చంద్రోదయేమైకినసిః॥ సద్యశ్చేపిచాతవ్యంప్రేతస్యైకాదశేహనిసపివది
 వసస్తస్యైకాదశాయాసనాదిషుఏవమేకాదశాహదా- అతోత్రద్వితీయేహ్యై
 కాదశాహంవద౯ధౌమశ్శూలపాణిఃస్తూర్తగౌడశ్చపరాస్తః - ఏతేనాద్య
 మేకాదశేహనీత్యాశాచానంతరదిసంరమితిఃప్రమాతైః - పాగ్నక్తకంఘాదివ
 చనానాంచానాకరత్వాదితచదంతః- కల్పతరువాచస్మతిప్రముఖాః - సర్వమ
 హనిబంధవిరోధాదుషేత్యైః-ఉతనాః॥ త్ర్యహంశాదేపిక రవ్యమాద్యమేకా
 దశేహని అతీతవిషయేసద్యస్త్ర్యసూర్ధ్వంవాతదివ్యతే॥ యజ్ఞవల్క్యైః॥
 ఏకోద్దిప్తంధైవహీనమేకామైకకపవిత్రకమ్॥ ఆవాహనాగ్నోకరణిరహితం
 త్వపసవ్యవత్॥ఉపతిష్ఠతామిత్యక్షయ్యస్థానేవిప్రవిసర్జనే॥ అభిరవ్యతామితవ
 డేయుష్ఠేభిరతోస్త్రహేఇతి- అగ్నోకరణిషేధోన్యపరః- బహ్వృచానాంస
 రైవోద్దిప్తేషుతచ్ఛవశ్యేవేత్యక్తంప్రాక్-స్వడితమితృప్తిప్రశ్నఇతికాత్యా
 యనః- ప్రథమేపాత్రేసంశ్రవానిత్యస్యతృతీయేణాపిధానస్యచబాధాన్నపా
 త్రస్యబ్జతేతిశూలపాణిః- ప్రచేతాః ॥ నాత్రపాత్రాలంభోనాశిషఃప్రాగ్
 యేత్- అత్రవిశేసోహేమాద్రావారాహే॥శ్మశ్రుకర్మతుక రవ్యంసఖచ్ఛేద
 స్తదైవచ॥స్ససనాభ్యంజనందద్యాద్విప్రాయవిధిఃసర్వకమిత్రధా॥ఉపవేశ్యా
 సనేభద్రేఛత్రంతత్రప్రకల్పయేత్॥ షష్ఠాదుపానసహాదద్యాన్సర్వాణ్యభర
 ణానిచ॥విష్ణుః॥దక్షిణాంతేత్రాధభుత్రాదత్రాక్షయ్యోదకేషుచతురంగుశ్చపృథ్వీ
 స్తావదంతరాళాస్తావదధి- ఖాతావితస్త్రాయతాస్త్రీసంకర్షూకుర్యాత్క
 ర్షూణాంసమీపేగ్నిమాధాయపరిస్తీర్యైకైకస్త్రిన్నాహుఃత్రయంజహుయా
 త్సోమాయపితృమతేస్వధానమోగ్నయేకవ్యవాహనాయమాయాంగిరస్వ
 తేఇతిస్థానత్రయేప్రాగ్నసింహనిర్వహణంబధిపధుఘృతమాంసః- కర్షూత్రయం
 పూరయంత్యైతత్తృణిజపేత్- శేషంనచత్రాధవత్- అత్రసాగ్నీరస్యంతేవైవ
 దేవఇత్యుక్తంప్రాక్-ఇదంచశాహకర్తృప్రతేణాకార్యమిత్యుక్తం-క్రియని
 బంధేగృహ్యకారికాయాం॥ తిలోసిప్రేతదేవత్యైఃప్రేతంలొకాహ్నినోంతక
 మ్మంత్రిముక్త్యాగిలానేదంప్రక్షిపేదగ్నపాత్రతే॥ దక్షిణాముదకుంభంచ
 సాన్నందత్వాశ్చదైవగామిత్రస్తేదద్యాద్భుక్తశేషంతద్బాండాన్యపిభాజనమ్॥
 ఏప్రాభావేగ్నోద్దిప్తం - అగ్నోపాయసంశ్రవయిత్వాద్యభాగానేతద

గ్నోతాద్ధాప్రయోగం కృత్వాగ్నోపేతమావాహ్యగంధాద్యైః సంపూజ్యపు
 థివీతేపాత్రమిత్యాదినాన్నం సంకల్ప్యేదీరతామవరణ్యప్రాభిశ్చతురావృ
 త్తాభిర్ద్వాత్రింశదాహుతీర్హుత్వాపిండదానాదిశ్రాద్ధంసమాపయేదితి - యా
 జ్ఞవల్క్యః ॥ ఏతత్సపిండికరేణమేకోద్దిప్తంస్త్రియామపిః - అథవృషోత్సర్గః -
 సచనిత్యకామ్యః ॥ నకరోతివృషోత్సర్గంసతీర్దేవాజలాంజలిమ్నదదాశిసుతో
 యస్తుపితురుచ్చారవసః ॥ ఉచ్చారఃపురీషంఏవప్రవ్యాబహవఃపుత్రాయశ్యే
 కోపిగయాంప్రశేత్ ॥ యశేతవాశ్యమేధేనసీలంవాప్యపముత్సృజేదితిమాత్స్య
 కార్షకే ॥ ఏకాదశేహిష్టాశేతస్యయస్యనోత్సృజ్యతేవృషః ॥ ప్రేతత్వంసు
 నిరంతస్యదత్తైశ్చార్ధనతైరపీతిపత్రింశన్తతేనిందాశ్రుతేః ॥ ఏవంకృత్వాహ్య
 వాప్నోతిఫలంవాజిమఖోదితమ్ ॥ యముద్దిశ్యోత్సృజేన్నీలంసలభేతపరాంగ
 తిమ్ ॥ వృషోత్సృష్టఃపునాత్మేవదశాతీతానశాపరానితదేవీపురాణేభవిష్యా
 దాఫలశ్రుతేశ్చ - అయంద్వాదశాహేఉక్రోభవిష్యే ॥ చైత్రాగ్నివాపితృతో
 యాయాంవైశాఖ్యాంద్వాదశేహిష్టావేతి - విష్ణుధర్మేతుపృతాహేపుక్తిః ॥
 విషువద్విత్తయేచైవమృతాహేచాంధవస్యచేతి - అయంగృహేనకార్యః ॥ న
 గృహేమోచయేన్నీలంకామయస్తుపకలంఫలమితికాలికాపురాణాత్ - కా
 మధేనా ॥ వత్సరాభ్యంతరేపిత్రోర్వృషసోత్సర్గకర్తృణి ॥ వృద్ధిశ్రాద్ధంనకున్దీ
 తతదస్యత్రసమారభేత్ ॥ తల్లక్షణంతుబ్రాహ్మే ॥ లోహితోయస్తువర్జేనము
 ఖేచుచ్చేచపాండురః ॥ శ్వేతఃఖురవిషాణాభ్యాంసనీలౌవృషఉచ్యతే ॥ శ్వేతవ
 ర్ణస్యముఖాదీనిశ్యామానిశ్యామస్యవాశ్వేతానియస్యనోపసీలఉక్రోమాత్స్య
 దా - దేవీపురాణే ॥ చతస్రోపిత్తికాభద్రాద్వేవాసంభవతోపివా ॥ యత్తుప
 రంతి ॥ వృషోత్సర్జనవేళాయాంవృషాభావఃకథంచన ॥ వృద్ధిఃపిష్టైశ్చద
 త్తైవావృషంకృత్వావిమోచయేత్ ॥ నశక్యతేవృషోత్సరోహూమంవాత
 త్రకారయేదితితన్నిర్మూలం - తద్విధిర్హేమాద్రాభట్టకృతాచక్షేయః - అత్రనే
 వయాజ్ఞికేనవృషోత్సర్గాత్పూర్వం పురుషసూక్తేనవిష్ణురూపిప్రేతోజ్ఞేనేవి
 స్తుతర్పణముక్తం - తత్రమూలంచింత్యం - పారస్కరః ॥ సవ్యేనపాణినాపు
 చ్ఛంసమాలంబ్యవృషగృతమ్ ॥ దక్షిణేనాపదాయసతిలాస్సకుశాస్తతః ॥ ప్రే
 తగోత్రంసముచ్చార్యఅముకస్తైశ్చిత్రివే ॥ వృషఏవమయాదత్తస్తంతార
 యతుసర్వదా ॥ సహేమసతిలంఘామావిత్యుచ్చార్యవినిషీషేత్ ॥ తథావి
 ధారయేన్నతంకృత్సర్వకృత్సనవాహయేత్ ॥ నదోహయేచ్చతాశ్చేనూర్నచ
 కశ్యనబంధయేత్ ॥ శ్రీపువిశేషః - సంగ్రహే ॥ పతిపుత్రపతీనాదీభిరుద్రగే

మృతాయది । మృషోత్సర్గంనకుర్వీతగాంధద్యాచ్చపయస్వినీమ్॥ పతిపుత్రయో
స్సాహిత్యంవివక్షతం - అన్వారోహణేఽగోదానమవెత్త్యక్తంపాక్ - ఆశా
చాంతరేషిమృషోత్సర్గాద్యమాసికశయ్యాదిదద్యాదేవేత్త్యక్తం - క్రియానిబం
ధేస్సృత్యంతరే ॥ సూతకేమృతకేచైవద్వితీయమృతకంయదిపిండదానంప్ర
కుర్వీతమృషోత్సర్గంతథైవచ॥ సహన్యాత్సుతకేకర్తృద్వాదశైకాదశాహికమ్ ।
శుద్ధోవాయదివాశుద్ధకుర్యాదేవావచారయన్నితీ - అత్రపదదానముక్తందే
వజానీయేగారుడే ఏకాదశాహంసక్రమ్య ॥ తదహ్నిదీయతేసర్వేద్వాదశా
హేనిశేషతః । పదానిసర్వవస్తుఃపరిష్టానిత్రయోదశ॥యోదదాతమృతస్యే
హశవతోప్యాత్మహేతవే । సుభీఘాత్వామహమాగ్నేవైసతేయసగచ్ఛతీ ॥
తథా॥ఆసనోపానహళాఛత్రంముద్రికాచకమండలిః॥భాజనంభాజనాధారో
వస్త్రాణ్యుష్ణనిధంపదమ్॥తథా ॥ భాజనాసనదాసేనముద్రికాభోజనేనచ । ఆ
జ్యయజ్ఞోపవీతేనపదంసంపూర్ణతాంవజేత్ ॥ మహీషీరథగోదానాత్సుభీఘ
వతనిశ్చేతమ్ । సర్వోపసృగయక్తానిపదాన్యత్రత్రయోదశ॥యోదదాతమృ
తస్యేహజీవన్నప్యాత్మహేతవే । సగచ్ఛతిపరంస్థానంమహాకష్టపివర్జితం॥త్ర
యోదశపదానిత్రంపేతాయైకాదశేహని । దాతవ్యానియథాశక్తితేనాసా
ప్రీణిశోభవేత్ । అన్నంచైవోదకంచైవోపానహళాచకమండలిః॥ఛత్రంవస్త్రం
తథాయుష్టింలోహదండంతథాష్టమమ్ ॥ అగ్నిప్రికాంచదీపంచలిలాంస్తాం
బూలిమేవచ । చందనంపుష్పదానంచోపదానానితత్తర్జశ॥ యోశ్వంరథంగ
జంవాపిబాహ్వాణేప్రతిపాదయేత్ । స్వమహిమోన్మీనుసారేణతత్తత్సుఖమ
వాప్నుయాదితి - అత్రమూలంచంత్యం—అథశయ్యాదానం హేమాద్రా
భవిష్యే ॥ తస్మాచ్ఛయ్యాంసమాసాద్యపారదారుమయీంద్యభామ్ । దంతప
త్రచితాంరమ్యాంహేమపట్టైరలంకృతామ్॥ హంసతూలీప్రతిచ్ఛన్నాంశు
భదంఢోపధానికామ్ । ప్రచ్ఛాదనపట్టియుక్తాంగంథధూపాదివాసితామ్ । త
స్యాంసంస్థాపయేత్ మైమంహరింలత్కైస్ససమన్వితం॥అత్రహరిస్తానేప్రేతమ్॥
ఉచ్ఛీర్షకేఘృతభృశంకలశంపరికల్పయేత్ । తాంబూలంకుంకుమతోడకర్పూ
రాగరుచందనమ్॥ దీపికోపానహళాఛత్రంచామరాససభాజనమ్ । పార్శ్వేమ
స్తాపయేద్భక్త్యాసప్తధాన్యానిచైవహి ॥ శయనస్తగ్యభవతియదగ్యదుపకార
కమ్ । భృంగారకరకాద్యంతుపంచవర్గవితానకమ్॥ మంత్రస్తుత్యథాశక్యమ్
శయనంశూన్యంసాగరజాతయా । శయ్యామమాప్యశూన్యాస్తుతథాజన్మని
జన్మని॥యస్మాదశూన్యంశయనంకేశవగ్యంవగ్యచ॥ అర్ఘంతదేవ॥ దత్తైవవంత

స్యసకలంప్రణిపత్యవిసర్జయేత్ । ఏకాదశాహేపితథావిధిరేషప్రసక్తి ర్రితః॥వి
శేషంచాత్రరాజేంద్రకథ్యమాననిశామయః । తేనోపధు క్తయశ్చించిద్వస్త్ర
వాహనభాజనమ్॥ యద్యదిష్టంచతస్యాసీత్తత్సర్వంపరికల్పయేత్ । తమేవపురు
షంహేమంతస్యాంసంస్తాపయేత్ దా॥పూజయిత్వాప్రదాతవ్యామృతశయ్యా
యథోచితా॥పాద్యై॥ మృతకాంతేద్వితీయేహ్నిశయ్యాం దద్యాత్సలక్షణమ్ ।
కాందసంపురుషంతద్వత్ఫలతస్త్రుసమన్వితమ్ ॥ సంపూజ్యద్విజదాంపత్యంనా
నామణివిభూషితమ్ । ఉపవేశ్యతుశయ్యాయాంమధుపర్కంతతోవదేత్ ॥ రజ
తస్యతుపాత్రేణదధిదగ్ధసమన్వితమ్ । అస్థిలాలాటికంగృహ్యసూత్తుంకృత్వా
సపాయసమ్॥ భోజనం ద్విజదాంపత్యంవిధిరేషస్సనాతనఏవఏవవిధిర్బుధ్విః
పార్వతీయైర్విజో తమైః॥ ఏతత్ప్రతిగ్రహేతత్రైవోక్తం॥గృహీతాయాంత
తస్యాంవైపునస్సంస్కారమర్హతి॥ శయ్యాదానఫలం-భవిష్యే॥ స్వర్గేశ్వరందర
పురేసూర్యపుత్రాలయేతథా ॥ సుఖంవసత్యసౌజంత్య శ్శయ్యాదానప్రభావ
తః॥ఆభూతసంప్లవంయావత్త్రివత్కాతకవర్జితమితి— అథోదకుంభః- హే
మాద్రాస్తృతసముచ్చయే॥ ఏకాదశాహేత్రపభృతిఃకుటస్తోయాన్నసంయుక్తః ।
దినేదినేప్రదాతవ్యాయావత్సంవత్సరంసుతైః॥తౌగాతీః॥ యస్యసంవత్సరా
దర్వాక్సపిండికరణంభవేత్ । మాసికంచోదకుంభంచదేయంతస్యాపివత్సరమ్ ।
ఉత్తరాధే ॥ తస్యాస్యన్నంసోదకుంభందద్యాత్సంవత్సరంద్విశేషితియాజ్ఞావ
ల్క్యపాతః- సపిండనాపక్వవేస్యాపకర్షప్రాప్తేబాధకమిదమితిశూలపాణిః-
తన్న-క్రకృపివికారాభావేనతదంతస్యాయవిషయత్వాత్- మాత్యేయాయావ
దబంచయోదద్యాత్సంవత్సరంవిషుత్సరః । ప్రేతాయాన్న సమాయుక్తంసో
శ్వమేధఫలంభేత్ ॥ కేచిత్ప్రయోదశాహమారభ్యాహుస్తస్నిర్మూలం-దేవ
యాజ్ఞికః- సపిండనాపక్వవేస్సంవత్సరంయావదుదకుంభంఅర్వాగేవదద్యా
నోర్ధ్వం॥ప్రేతలోకగతస్యాన్నంసోదకుంభంప్రయచ్ఛతేతిగోవిందరాజధృ
తఃపూక్షే॥అన్నంచైవస్వశక్త్యాతుసంఖ్యాంకృత్వావికావధిదాతవ్యంచా
హ్మణేస్కందఘటాదానిమగ్రియంతువా॥ అపిశ్రాద్ధతత్రైర్జతైరుదకుంభంవి
నానరాః । దరిద్రాదుఃఖిసస్తాతభిమంతిచభవార్ణవమ్ ॥ తేనాపకృప్యదాత
వ్యంప్రేతస్యాప్యదకుంభకమితిగోభిలభామ్యేస్కాందాచ్చ- సపిండనాత్రా
గేవతస్యవిధానాదూర్ధ్వంనిషేధాదిత్యాహ- తన్న- ఉదకుంభేపార్వణవిధి
నానుపపత్తేరేవంవ్యాఖ్యాయాం మానాభావాన్నితాక్షరాదివిరోధాచ్చ-వ
చసంచయదిసమూలంతదావృద్ధావపకర్షవిధతే ॥ ప్రేతశ్రాద్ధానిసర్వాణిస

౪౮౮ నిర్ణయసింహా, తృతీయపరిచ్ఛేదే, అశాబనిర్ణయః.

పిండికరణంతథేతి హేమాద్రాశాత్యాయనోక్తేః - తస్యాప్యన్నంసోదకుంభ
 మితియాజ్ఞవల్క్యవిరోధాచ్చ- మదనరత్నైగోతమః॥ అద్వైతంపార్వణంశ్రా
 ధ్ధంసోదకుంభమధర్మకమ్ । కుర్యాత్ప్రత్యాభి కాచ్చాధ్యాత్సంకల్పవిధినాన్య
 హమ్॥ అధర్మకంబ్రహ్మచర్యాదినియమహీనమ్, ఏతన్నాసికవదేశోద్భవంపా
 ర్వణంకార్యం- అసరారగ్రస్తు॥ సపిండికరణేవత్తేషుధత్వేనోపపద్యతేపుధ
 త్వేషుకృతేపశ్చాత్తునః కార్యాసపిండతేతిలఘుహారీతోక్తావపి ॥ తస్యాప్య
 న్నంసోదకుంభంచేయం సంవత్సరంద్విశేషితియాజ్ఞవల్క్యే- తస్యేత్యేకత్వా
 త్తేః-సపిండనోత్తరమప్యేకోద్భవమేవేత్యాహ- అత్రపిండదానంకృతాకృతం-
 అహరహరన్నమస్తైద్రాహ్మణా యోదకుంభంచదద్యాత్పిండ మప్యేకేనిపు
 ణంతిహేమాద్రాపారస్కరోక్తేః- శ్రాద్ధాశక్తౌపిండమాత్రమితిగోడాః-
 తన్న- అపేతబ్దచాధాపత్యైః-హారీతః॥ మృతేపితృవైపుత్రపిండమబంసమాచ
 రేత్ । అన్నంకుంభంచవిప్రప్రేతనిదేశశర్మతః॥ ప్రేతశబ్దోచ్చారణేనే
 తిహాలాయుధః- యద్వాప్రేతస్యనిదేశోయత్రతదేశోద్భవంధర్మకమిత్యర్థః-
 అత్రాశాచాంత దినాద్యభూంతంయావ ద్వత్సరాపూర్తేః శౌచంనాధికారివి
 శేషణం- తేనమృతిదినమారభ్యత త్కార్యమితీకచిత్-తన్న- హేమాద్రాధృత
 వహోవిరోధాత్- మధ్యేతశాచాచినాచాధేతులోపపదదార్శవత్- తథాప్ర
 థమాభ్యేదీపదానముక్తంచేవజానియేగారుడే ॥ స్రవ్యహందీపకోదయోమా
 గ్నేతువిషమేనరైః । యావత్సంవత్సరంవాప్రేతస్యస్థుభిష్పయా॥ ప్రాజ్ఞుభో
 దజ్ఞుభిందీపంచేనాగారేష్విజాలయే । కుర్యాద్ద్యామ్యముఖంపిత్రేఅచ్చిస్సంక
 ల్ప్యసుస్థితమ్—అథమాసికాని- తానిచక్రత్వేనవసపిండస్థుకార్యం-తథాగో
 భిలశౌగాఘీ॥ శ్రాద్ధానిషోడశాదత్వానైవకుర్యాత్సపిండనమ్॥ శ్రాద్ధానిషోడ
 శాప్యార్థవిదధీతసపిండనమ్ ॥ తానితప్తవాజాతుకర్ణ్యః॥ ద్వాదశప్రతిమా
 స్యానిఆద్యషాణ్డాసికంతథా । త్రైపక్షికాబ్జికేతేత్రాద్ధాన్యేతానిషోడశ॥
 ఆద్యషాణ్డాసికాబ్జికశబ్దాఃషోడమాసికోనషష్ఠీనాబ్జికపరాః - హేమాద్రా
 తుసపిండికరణంచైవత్యేతత్త్రాద్ధానిషోడశమిత్యుత్తరాధేపారః- తదా ఆద్య
 మూసమాసికంద్వాదశాహే ॥ షాణ్డాసికంషోడమాసికానికేత్యర్థః - కా
 త్యాయనస్తవ్యథాహ॥ ద్వాదశప్రతిమాస్యానిఆద్యషాణ్డాసికేతథా । సపి
 డీకరణంచైవత్యేతచ్ఛ్రాద్ధానిషోడశమ్ । ఏకాహేనతుషణ్డాసాయదాస్యరపి
 వాత్రిభిః । న్యూనాస్సంవత్సరాన్త్రైవస్యాతాంషణ్డాసికేతదా ॥ ద్వివచనా
 నూసషష్ఠీనాబ్జికేత్యర్థమాహపృథ్వీచంద్రః- వ్యాసస్తవ్యథాహ॥ ద్వాద

శామోత్రిపక్షేచపక్షాన్తేమాసికాబ్దికే । శ్రాద్ధానిషాడశైతానిసంస్కృతా
 నిమనీషిః॥ ద్వంద్వశాపాపదమూసమాసికపరం-తస్యద్వాదశాహేఘృక్తే
 తికాలాదర్శః- మదనరత్నేబాహ్మేత్వస్యథోక్తం॥ నృణాంతుత్యక్తదేహా
 నాంశ్రాద్ధాక్షోడశసర్వదా, చతుర్థేపంచమేచైవనవమైకాదశంతథా॥ తతో
 ద్వాదశభిర్నాస్తైశ్చాద్ధాద్వాదశసంఖ్యయేతి - చతుర్థాదీనిదాని- భవమ్యే
 త్వస్యథోక్తం॥ అస్తిసంచయంశ్రాద్ధం త్రిపక్షేమాసికాసేతు ॥ రిక్తయోశ్చత
 థాతిథ్యోఃప్రేతశ్శ్రాద్ధానిషాడశే- రిక్తయోస్తిథ్యోరితీన్యూనపద్ధౌనాబ్దిక
 పరమితిహేమాదిః- అత్రదేశకులశాఖాభేదాద్వ్యవస్థేతిస్వనిబంధా-గా
 లవః॥ ఊసమాన్తానికంపక్షేమాసేవాన్యూనమాసికమ్, త్రైపక్షికంత్రిపక్షే
 న్యూనానాబ్దిచశేతథా॥ ఊసమాసికేతుగోభిలః॥ మరణాద్వాదశాహే
 స్యాన్తాన్యూనేచాసమాసికమ్॥ మదనరత్నేకాలాదర్శచక్లోకగౌతమః॥ ఏక
 ద్విత్విదినైరూనేత్రిథాగేనోనఏవవా॥ శ్రాద్ధాన్యూనాబ్దికాదీకుర్యంత్యాహ
 గౌతమః॥ క్రియానిబంధక్రతుస్తు॥ సార్థవీకాదశేమాసేనాశ్చేవైపంచమేతథా॥
 ఊనాబ్దిమూసపక్షానంభవేతాశ్రాద్ధకర్తృణీత్యక్తంతత్రమూలంచిత్యం-ఊ
 సేషువర్త్యన్యూహమరచి॥ ద్విపుష్కరేచనందానునీపాల్యాంభ్యగోర్ధినేచ
 తుర్గశ్యాంచనోనానికృత్రికాసుత్రిపుష్కరేఃజ్యోతిషే॥ త్రిపాద్యంతథిర్భద్రా
 భామేజ్యరవిభిన్నసా । తదాత్రిపుష్కరోయోగోద్వయోగ్యోగేష్వపుష్కరః॥
 గాలవః॥ త్రిభిర్వాదిపస్తైరూనేత్వేకేనద్వితయేనవా॥ ఆద్యాదిషుచమాసేష
 కుర్యాదూనాబ్దికాదికః॥ ఏకన్యూనపక్షేపంచమ్యాంపృతస్యస్మృతియాయాం
 త్రిభిర్నూన్ప్రతిపదిన్యూనేద్విపీయాయామితికేచిత్ - మాధవస్తు॥ పాక్షా
 నీకాబ్దికేశాశ్చేన్యాతాంపుచ్చేద్యలేవతే॥ మాసికానిస్వకీయేచదివసేచ్ఛా
 దశేపిచేతచైతీనసీవాశ్యేఊసపక్షానికంసప్తమమాసగ తస్యతాహతూర్వే
 ద్యుఃకార్యం - ఊనాబ్దికంతుద్విపీయాభేదృతాహదినాత్పుచ్చేద్యుఃకార్యమి
 త్యర్థమాహ- మాసికానిస్వకీయేతుదివసేత్యత్యక్తే-ఇదమేవయ్యక్తం-మదనర
 త్నేప్రేవం- యాజ్ఞవల్క్యః॥ పృతేనానితుకర్తవ్యంప్రతిమాసంచిత్యగమ్॥
 ప్రతిసంచత్సరంచైవమాద్యమేకాదశేహని- అత్రాద్యమాసికమాబ్దికంచైకా
 దశేహ్మీతినిర్ణయాన్యూతాదయః॥ బ్రాహ్మణంభోజయేదాశ్యేహౌతవ్యమన
 లేకవా॥ పునశ్చభోజయేద్విప్రంద్విరావృత్తిర్పవేదితీగోభిలీయంచతద్విషయ
 మాహుః - అన్యేషుమాసపక్షాతిథిస్త్వేత్యాది విరోధాదాబ్దికంవర్తంత
 మేవ-మాసికంపమానాదా - ద్విరావృత్తిస్సువీకాదశాహికాద్యమాసికపరా

దేవయాజి కోప్యేవమాహ- తాగాక్షరసి ॥ మాసాదామాసికంకార్యమాబ్ధి
 కంవత్సరేగతే అద్యమేకాదశేకార్యమధికత్వధికంభవేత్ ॥ దీపికాయాంతు ॥
 అద్యంరుద్రమితేర్కసమ్మితదినేవాన్యాదిత్యక్రంగడాన్తు- న్యుతతిథ్యవధికేపి
 కదినాధికేమాససంవత్సరపదంగణం - పూర్ణేభ్యేతితదనమాప్తపరత్వ
 మితిశూలపాణిః- తేనద్వితీయమాసాదావాద్యమాసికాదీని-తన్మార్గ్యకృతం-
 అశక్తాతుహారీతః॥ ముఖ్యంత్రాధ్యంమాసిమాసిఅశర్యాప్తావృతుంప్రతిదావద
 శాహేనవాభోజ్యాఏకాహేదావదశాపివా॥ ఋతుంప్రతిద్యేద్యేత్యర్థః-య
 దాపితుర్నరణా త్రయోమింతితమేదినేదర్శనృధిర్వాస్యాతదాదావదశది
 నేషుదావదశమాసికానికార్యాణిత్యర్థః - త్రైపక్షికంతుత్రిపక్షేతీతమృతా
 హేకార్యం॥ త్రైపక్షికంభవేద్యుత్తేత్రిపక్షేతదనంతరమితిభవిష్యోక్తేరిమ
 దనరత్నైక్తం- పృథ్వీచంద్రకాలాదన్యనిర్ణయామృతాయన్తు ॥ ఊనాన్య
 నేషుమాసేషువిషమాహేసమేపివా । త్రైపక్షికంత్రిపక్షేస్యాన్యతాహే
 త్వితరాణిత్వితికాష్టాజనిస్తృతే- పూర్వత్రప్వత్రేప్రప్వత్రేత్యర్థమాహుః-
 తేతదనంతరశబ్దవిరోధాత్ - త్రైపక్షికద్వితీయమాసికయాస్సంకరాపతేరే
 వంవ్యాఖ్యాయాంమానాభావాచ్చపేక్ష్యః - త్రిపక్షసపిండసత్వేవంశ్చ
 భావాదధికరణత్వమేవజ్ఞేయంయత్తక్రియానిబంధేగారుడే ॥ త్రైపక్షికంతి
 పక్షేతుప్రప్వత్రేవిషమేదినే । మాసికాన్యచోనానిస్తావింతితమేదినేత్యత
 నిర్మూలం-స్మృతిరత్యావశ్యాం॥ దావదశాహేయదాకుర్యాత్పతుఃపుత్రస్స
 పిండసమిప్రకాదశేహ్నికుర్వతప్రేతశ్రాద్ధానిషాడశ॥పిండసని॥ సపిండీకరణా
 దర్వాకుర్వతశ్రాద్ధానిషాడశ । ఏకోద్దిష్టవిధానేన కుర్యాత్సర్వాణితాని
 తు॥సపిండీకరణాదూర్ధ్వంయదాకుర్యాత్తదాపునః॥ ప్రత్యేబంధాయథాకు
 ర్యాత్తథాకుర్యాత్సతాన్యసి॥ మదనరత్నైకాత్యాయని॥త్రాధ్యమగ్నిమతఃకా
 ర్యందాహశేకాదశేహని॥ ధృవాణితుప్రకుర్వతప్రమితాహనిసర్వదా ॥ ధృ
 వాణిత్రైపక్షికామార్ధ్యాని- క్రియానిబంధేగారుడే ॥ త్రిపక్షేతుర్వతస్స
 గ్నేర్భవేత్సంస్కారవాసరే । ఊర్ధ్వంమృతదినేసగ్నేస్సర్వాజ్యేవమృతాహ
 తః ॥ ఏతానిచయదాసపిండనాత్పూర్వం యుగపతుర్కార్యతదాదేశకాలక
 త్రైక్యంతంత్రత్వాదేకఃపాకఇతికేచిత్ - పాకభేదఇతిభట్టవరణాః-అత్ర
 కేచిదాహుః- దేశకాలదైవతైక్యంత్రత్వాత్-శ్రాద్ధకాలాతిక్రమాశత్రే॥
 దావదశాహేధసర్వాణిసంక్షేపేణసమాపయేత్ । తాన్యేవమృతానికుర్యా
 ద్భృతశబ్దంసకారయేత్ ॥ ఇతికాత్యాయనోక్తైర్నైకశ్రాద్ధద్వయంకుర్యాత్-

సమానేహనికుత్రచి దిత్యస్యదైవతైక్యపరత్వేష్యతతత్సత్వాత్ ॥ శ్రాద్ధంకృ
త్వాతుతస్యైవపునఃశ్రాద్ధంసకారయేదితిజాచాల్యక్తేః- షోడశసంఖ్యాయా
శ్వవాడపేయప్రాజాపత్య యాగసప్తదశత్వవత్సాన్మాయ్యయాగద్విత్వవ
చ్చదర్శపాతసంక్రాంతిశ్రాద్ధవద్యుగపదనుష్ఠానేప్యప పత్రేరాద్యమాసికా
య్యానాబ్దికాంతేషు షోడశశ్రాద్ధేషువిచక్షణః క్రియతామిత్యేవంప్రయోగే
దైకోవిప్రవిండుర్ఘ్యుశ్చేతివిరుద్ధవిధివిధ్వంసేష్యేవం- తన్నందం ॥ ద్వాదశా
హేనవాభోజ్యాఏకాహేద్వాదశాపి వేతిహేమాద్రాహణితవచోవిరోధా
త్- తేనవిసఫదాత్మిండాధ్యాయ్యద్యపిభిన్నమితిసిద్ధం - ఏతానిద్వాదశాహదాస
పిండనాతుర్వార్యకృతాన్యపిపృథివి నాపకర్తేపునః- స్వకాలేకార్యాణి॥ యన్య
సంవత్సరాదర్వాక్యపిండికరణంకృతమ్ । మాసికంచోద కుంభంచదేయంత
స్యాపివత్సరమితమదనర త్నేంగిరసోక్తేః - నచేదంమాసికా నామపకర్తృవిధ
త్తేకేతుసపిండనోర్ధ్వంస్వకాలేనుష్ఠానమేవేతివాచ్యం ॥ శ్రాద్ధానిషోడశా
దత్వాసతుకుర్యాత్సపిండతామితివిరోధాత్ ॥ యన్యసంవత్సరాదర్వాక్యపి
తాతుసపిండతా । విధిపత్రానికుర్వీతపునశ్చాధ్వానిషోడశేతమాధపేయేగోభి
లోక్తేశ్చ ॥ అర్వాక్యంవత్సరాద్యన్యసపిండికరణంకృతమ్ । షోడశానాంద్విరా
వృత్తింకుర్యాత్తాహగౌతమఇతితైత్తిరిగౌలవోక్తేః - షోడశత్వంచైకాద
శాహసపిండసపక్షే- తత్రాప్యమాసికస్యకాలసత్వాత్- అన్యపక్షేషుయథా
సంభవంజ్ఞేయం- యత్తుష్టిపికాయం ॥ అనుమాసికానితుచరేత్తాన్యేవనాపిం
ద్యతఃపశ్యత్ ॥ ద్వాదశేత్యుక్తేయనానాంసపునఃకృతిరిత్యుక్తం- తదేతద్విరో
ధాచ్చింత్యం- యత్తుగౌడాః॥ పిండికరణంతాతుజ్ఞేయాప్రేతక్రియాబుధైరి
తిశాతాతపోక్షేర్హస్తికానాంప్రేతత్వ విమోక్షార్థత్వాత్సపిండనాపకర్తేతదం
తన్యాయేనతేషామన్యపక్షేద్వాన్మాసికానాంసపునఃకృతిః- యత్తుమాసికంచో
దకుంభంచేతితౌగాత్యైదివచసంతన్నిర్ములం - సమూలత్వేపిదార్శపరంచే
త్యాహుః- తేడక్తవత్సమాణవచోనిబంధవిరోధాన్ముద్ధాఇత్యపేత్యైః-
యత్తుమితాషురాయాంసపిండనోర్ధ్వంస్వకాలేషవకార్యాణి- అపకర్షప్ర
నుకల్పఇత్యుక్తం- తదపిపూర్వవిరోధాచ్చింత్యం- తేనవృద్ధివి నాపకర్తేపునః
కృతిః॥ అర్వాక్యంవత్సరాద్యన్యసపిండికరణంభవేత్ । ప్రేతత్వమిహతస్యాపి
జ్ఞేయంసంవత్సరంసృషేత్యగ్నిపురాణాత్ - వృద్ధిమిత్రాపకర్తేత్వస్యేవతస్మి
వృత్తిః- అన్యధావృద్ధాసంభవాదితీశులపాణిః- కాష్టాఽభినిః॥ నపిండికర
ణాదర్వాగపకృత్యుక్తాన్యపి- పునరన్యపకృత్యంతేవృద్ధ్యుత్పరసిషేధనాత్ ॥

౪౯౨ నిర్వయసింహౌ, తృతీయపరిచ్ఛేదే, ఆశాఛనిర్వయః.

నిషేధంచాహకాత్యాయనః॥ నిర్వర్త్యవృద్ధితంత్రంతుమాసికానితంత్రయే
త్॥ అయాతనామంమరణంనభవేత్తునరస్యత్వితీ - ద్విరనుష్ఠానంచోత్తరేషా
మేవసామ్యార్వేషాంస్వస్వకాలకృతానాం - తదాహమాధవీయేకాష్టాజినిః॥
అర్వాగచ్ఛాద్యత్రయత్రసపిండికరణంకృతమ్ । తదూర్ధ్వమాసికానాంస్యాద్య
థాకాలమనుష్ఠితః॥ హేమాద్రాశాత్యాయనిః॥ ప్రేతశ్రాద్ధానిఃప్రానిసపిండి
కరణంతథా । అపకృత్యాపికుర్వీతకర్తుంనాందీముఖింద్విజః॥ వృద్ధివినాపకరే
దోషమాసూరనాః॥ వృద్ధిశ్రాద్ధవిహీనస్తుప్రేతశ్రాద్ధానియశ్చరేత్ । సశ్రా
ద్ధీనరకేఘోరేషత్పృథివ్యహమజ్జతీతి - ఆధానేపకర్షమాహమేమాద్రాశ
నాః॥ పితృస్సపిండికరణంవార్షికేమృతివాసరే । ఆధానాద్యుపసంప్రాప్తావేత
త్ప్రిగపివత్సరాత్॥ పితృవస్తుక్రోవివాహనిర్ణయే-కల్పః॥ నవశ్రాద్ధంమాసి
కంవయద్యతంత్రంభవేత్ । తత్తదుత్తరసాతంత్రాదనుష్ఠేయంప్రచక్షతే॥
గారుడేషి॥ ఆపచాద్యుత్తంయత్తుకుర్యాదూర్ధ్వంమృతాహనిః॥—అథసపిండి
కరణం- మాభవీయేహరీతః॥ యాతుపూర్వమమావాస్యామృతాహద్ధశమిభ
వేత్ । సపిండికరణంతస్యాంకుర్యాచేవసుతోగ్నిమాన్ ॥ మృతాహదూర్ధ్వం
శమిపకాదశీత్యర్థః॥ సపిండికరణంకుర్యాత్పూర్వవచ్చాగ్నిమాన్సుతః॥ పరతోద
శరాత్రాచేత్సు-హూరభృషరేతరగతికాష్టాజినిస్తృతేః - అహితాగ్నేస్తే
సవిశాశ్రాతపిండికపృథివ్యజ్ఞానిధ్యేః - తదాహగాలవః॥ సపిండికరణాత్ప్రేతేషై
త్యకంపదమాస్థితే । అహితాగ్నేస్సినీవాల్యాంపితృజ్ఞఃప్రపవర్తతే॥ మదనర
త్ప్రప్రజాపతిః॥ నాసపిండికాగ్నిమాన్సుతఃపితృజ్ఞేంసమాచరేత్ । అపరా
దై-కాత్యాయనః॥ ఏకాదశాహంనిర్వర్త్యపూర్వంపరాధీద్యథావిధి । ప్రకుర్వీ
తాగ్నిమాన్విప్రమాతాపిత్రోస్సపిండికతామ్॥ ఆశాఛాంతప్రథమదర్శయార్క
ధ్యేకస్త్రింశ్చిదహ్నిహ్వయః - పితృదీనాంసపత్నీకానాంచేవతాత్వేనమాతురపి
ప్రాగ్దర్శ్యాత్సపిండికసంయుక్తమిత్యనగార్కః - ఏవంపితామహాచేరపిసపిండికం
ప్రాగ్దర్శ్యాత్కార్యం - తేనవినాపార్వణాయోగాత్ - ద్వాదశాహేవాకా
ర్యం॥ సాగ్నికస్తుయదాకర్తాప్రేతశ్చసగ్నిమాన్భవేత్ । ద్వాదశాహేభవే
త్కార్యంసపిండికరణంస్తుతైరితిగోభిలోక్తేః - సాగ్నికప్రేతస్యతుప్రపక్షే॥ ప్రే
తశ్చేదాహితాగ్నిసాగ్నియోరూనగ్నిర్యదాభవేత్ । సపిండికరణంతస్యకుర్యా
త్పక్షేతృతీయకగ్నిసుసంతుక్తేః - మదనరత్నైలఘుహరీతోషి॥ అసగ్నిస్తుయ
దావీరభవేత్కుర్యాత్తదాగ్నిహే । ప్రేతశ్చేదగ్నిమాంసుస్యాత్ప్రేతపక్షేవేస
పిండికమ్ ॥ ద్వాదశాసాగ్నియోద్వాదశాహవేవ ॥ సాగ్నికస్తుయదాకర్తాప్రే

తోవాప్యగ్నిమాన్యవేత్ | ద్వాదశాహేతదాకార్యం సపిండికరణంపితరతి
 తేనైవోక్తేః - ద్వయోరసగ్నిత్యేతుభవష్యే || సపిండికరణంకుర్యాద్యజమా
 నస్త్యసగ్నిమాన్ | అనాహితాగ్నేఃప్రేతస్యాపూర్ణేభ్యభరత్వభ || ద్వా
 దశాహనిషత్వానేత్రిపక్షేవాత్రిమాసివా | ఏకాదశేపివామాసిమంగళస్యా
 పున్యపస్థితోకాత్యాయనగోభితో || యదహార్యావృద్ధిరాపశ్యేతేతితచ్ఛృద్ధి
 చినేపితవాచస్తుతిఃతన్న - పాత్రవృద్ధినిమిత్రమితినియమాన్సపిండికరణ
 చాపరాహ్లాకాశీనత్వేనపూర్వత్వబాధాపక్షేః - వృద్ధినేతత్పూర్వచినేచేతి
 శ్రీదత్తఃస్తార్థగౌడాస్తువృద్ధిపూర్వః - వర్ణాంత్యశ్చేదః - సపిండికరణప్రే
 తత్వనాశేసహకారీ - తేనపరేద్యుర్వఘ్నద్యుర్ధ్వభావేపిత్ర - రవ్యతాని
 శ్చయసహితమేవకాలాంతరక్రియమాణవృద్ధిపూర్వతఃసహృతంప్రేతత్వ
 నాశకమిత్యాహ-తన్న-అకాలేకృతస్యఫలాజనకత్వాత్ - ఏతేననిమిత్రనిశ్చయ
 వతపవాధికారాత్ - వృద్ధ్యభావేసితతిరితిమిత్రోక్తిపరాస్తా-వృద్ధిపూర్వ
 దినస్యేవకాలస్యాంగత్వేననిమిత్రత్వాభావాత్ - తేనపునఃకార్యమిచ్ఛ్యే -
 మదసరత్వేపులస్యః || నిర్మితస్సపిండికరణంపితరత్వశ్చగర్భతఃపూర్వేనం
 వత్సరేకుర్యాదవృద్ధిర్వాయదహర్భవేత్ || చతుర్వింశతిమితే||సపిండికరణం
 చాద్దేసంపూర్ణేభ్యదయేపివా | ద్వాదశాహేతుకేషాంచినృతంచైకాదశేత
 థా||పుట్నీచంద్రోదయేచాధాయనః - అథసపిండికరణం-త్రిపక్షేవాత్మత్యే
 వామాసిషష్ఠేచైకాదశేవాద్వాదశేవాద్వాదశాహేచేతి - ఏతప్రకృమేవి
 ఘ్నః || మాసికార్థంద్వాదశాహంశార్థం కృత్వాత్రయోదశేహ్నివాకుర్యా
 న్నంతవర్జంహిశ్శోద్రాంబ్యాదశేహ్నిసంవత్సరాభ్యంతరేయద్యధిమా
 సోభవేత్తదామాసికార్థం దినమేకంవర్గయేదితి - ఆశౌచోత్తరంద్వాదశస్వ
 హః - సుమాసికానితేష్యేవాద్యపవిత్రద్వాదశ దినేషుమాసికాదీనికృత్వాత్ర
 యోదశేహ్నిసపిండికరణం - అధిమాశేతువత్సరశేహ్నికుర్యాత్ - శూ
 ద్రస్త్రయోదశే ద్వాదశేహ్నిత్యస్య మాసికాంత్యదినపరత్వాదితి పుట్నీచం
 ద్రః-పైతీనసి|| సంవత్సరాంతేసంగర్జనంనవమేమాసీత్యేకే - అత్రసాగ్నీరస
 గ్నీర్వీక్తకాలాభావేత్రిపక్షాదినంవత్సరాంతాఅనుకల్పజ్ఞేయః - కల్పత
 రుస్త్యగ్రేవృద్ధిశ్చయఏవసర్వేపక్షప్రకారాశ్చత్యాహ- తన్న-యదహార్యే
 తిస్వాతంత్ర్యశ్రుతేః - యద్యపివృద్ధినిమిత్రోపకర్తోనిరగ్నేశేవోక్తస్తథాపిసా
 గ్నావపిజ్ఞేయః - ఉక్తకాలాసంభవేవర్ణాంతాదిగౌణకాలవద్యుచ్ఛేదపిపా
 త్విః-వత్సమాణగోభివచనాత్ || అయాతయామంమరణంసభవేత్పునఃస్య

త్వితిదోషశ్రుత్యవిశేషాచ్చ - అపరార్థకృత్వీచంద్రాదిస్వరసోపేయం. అ
 త్రవృద్ధిపదంచూడోపనయనవివాహమాత్రపరమ్ - సీమంతాదాతువృద్ధిశ్రా
 ద్ధలోపపవేత్యాచార్యమాదామణిః - పుంసవనాద్యన్నప్రాశనాత్తేష్యావశ్య
 కేష్యపకర్షణిత్యధివేకః - శ్రుతిసాగరేపిబృహస్పతిః || ప్రత్యవాయోభవే
 ద్యస్తిన్నకృతావృద్ధికర్తృణి తన్నిమిత్రంసమాకృత్యపిత్రోఃకుర్యాత్సపిండసమ్
 గర్భాధానస్యత్వంతరేపిసంభవాత్ || అన్నశ్రాద్ధంపరాన్నంచగంధమాల్యం
 చ మైథునమితిశేవలేనప్రథమాభ్యేమైథుననిషేధాచ్చ - సతత్రాపకర్షణిత్య
 ధికాముద్యాదయః - తన్న - ఋతుస్నాతాంతుయోభార్యామితినిషేధాద్భి
 హ్నాచార్యేవసర్వాణ్యాద్యాశ్చతస్సృశ్చవర్జయేదితిమైథునేదోషాభావాచ్చ - పి
 తామహమరణేపాత్రస్యవృద్ధానాపకర్షః - తస్యమహాగురుత్వాభావాత్ - త
 త్రతదూర్ధ్వభ్యోవృద్ధిశ్రాద్ధమితీత్రాద్ధచంద్రికా - తన్న - భ్రాతాచేత్యాదాత
 దభావేవృష్ణపక్షః - లేననిర్దేశోవృష్ణపక్షణం - వ్యాఘ్రిః || ఆనంత్యాకులధ
 ర్మాణాంపుంసాంచైవాయుషఃషయూత్ | అస్థితేచ్ఛశరీరస్యద్వాదశాహంప్ర
 శస్యతే || ఏతదాశాచాంతోపలక్షణమ్ || సర్వేషామేవవర్ణానామాశాచాంతే
 సపిండసమితినిర్ణయమృతేకాత్యాయినోక్తే - సర్వేషామితిత్రైవర్ణికపరం -
 శూద్రాణాంత్యాచమధ్యే || మంత్రవర్జంహిశూద్రాణాంచద్వాదశేహనికీ
 ర్తితమితివిష్ణుక్తే - ఏతద్దర్శిత్రాద్ధకారిణూద్రవిషయమిత్యపరాగైకవృత్త
 రోచ - వృద్ధునుః || ద్వాదశేహనివిప్రాణామాశాచాంతేతుఘ్నాఘ్నజామ్, వై
 శ్యానాంతుత్రిపక్షాదావథవాస్యాత్సపిండసమ్ || నిర్ణయమృతేగోభిః || ద్వాద
 శాహనికాలేషుప్రమాదాదసన్ముత్తమ్ || సపిండీకరణంకుత్యాత్రాత్రేమాత్త
 రభావిషమ్ || ఇదంసాగ్నైరుక్తకాలాసంభవేగౌణకాలవిధానార్థమితిమదనపా
 రిజాతః - మదనరత్నేపేయం - ఋత్యశృంగః || సపిండీకరణంత్రాద్ధముక్తకాలేన
 చేత్కృతమ్ || రాత్రేహస్తేవిరోహిణ్యాంమైత్రభేవాసమాచరేత్ | కాలాద
 ర్భేపి || ఏకాదశేద్వాదశేహిప్రపక్షేవాత్రిమాసివా || షష్ఠేచైకాదశేవాబైసం
 పూర్ణేవాశుభాగమ్ || సపిండీకరణస్యేత్యమహాకాలాఃప్రకీర్తితాః || సాగ్నైక
 ర్తుర్యభావాద్వాప్రేతేసాగ్నైకతృతీయకః || అనగ్నైస్తుష్పతీయాద్యాస్తప్తకా
 లామునీరితాః || రోహిణీరాత్రహస్తేషుమైత్రభేవాపితచ్చరేత్ || నారదసంహి
 తాయాంతు || సపిండీకరణంకార్యంవత్సరేవార్ధవత్సరే | త్రిమాసేవాత్రిపక్షే
 వామాసివాద్వాదశేహిపక్ష్యక్తంవత్సరేతీతివిజ్ఞేయం || శతస్సపిండీకరణం
 వత్సరాభ్యురతఃస్థితమితిభిషగ్యోక్తే || పితృస్సపిండీకరణంవత్సరాదూర్ధ్వతః

స్థితమితి నాగరఖండోక్తేః ॥ పితృస్సపిండకరణం వార్షికే వృత్తవాసరే భిక్ష్యశన
సోక్తే శ్చ ॥ పూర్వే సంచిత్య రేపిండక్షోడశః పరికీర్తితః । తేనైవచ సపిండత్వంతే
నైవాచికమివ్యత ఇతి హేమాద్భావచనాచ్చ - అస్యానాకరత్వోక్తిర్నాథోక్తి
రేవ ॥ యత్పుష్కారే సంచిత్య రేకుర్యాత్సపిండకరణం సుతః । ఏకోద్దిష్టంచతత్రై
వమృతాహనిసమాపయేదితి ధవళనిబంధే జాబాల్యక్తే ॥ పుత్రస్సపిండనక్తు
త్వాకుర్యాత్స్పృశంసంచైలకమ్ । ఏకోద్దిష్టంతతః కుర్యాత్పుత్రపంసవిచారయే
దితి స్వల్పమాత్యోక్తే శ్చ చింతదీనే పునఃకార్యమితి కచిత - తేనైర్ములత్వా
ద్ధేమాద్రివిరోధాచ్చ సేత్త్యైః - పోడశత్వంచ సపిండసస్య పోడశత్రాధాంత
ర్భావపక్షే - పృథ్వీర్థసారేతువర్షాంత్యదినే సంచిత్య రవిమోక్షత్రాధాంతపిం
డనంచక్రత్వాపరే ద్యుర్భూతా హేవార్షికం కార్యమిత్యక్తం - గౌడాలక్ష్మీవ
మాహుః - తత్పూర్వవిరోధాచ్చింత్యం - తచ్చ పుత్రే సతినాన్యః కుర్యాత్ ॥ శ్రా
ద్ధాని పోడశాదత్వా సతు కుర్యాత్సపిండతామ్ । బ్రాహ్మణావనితే పుత్రః కాలాద
పిచిరాదపీతి వాయవీయాక్తేః - పోడశత్రాధానాం వర్షాదుర్ధ్వం కాలాభా
వేపితాన్యదత్వా సకుర్యాత్ - కింతు దత్తైవ - తాని యది కన్యభ్రాతృదినా కృ
తాని తదా సపిండసమేవ కుర్యాదిత్యపరార్థః - సపిండసతు కన్యస్తానాం నై
వాధికార ఇత్యర్థః - తత్రైవ ॥ అజ్ఞానాదథ వామోహం నైకృతాచేత్యపిండతా
తత్రాపివిధివత్కూర్యాకాలాదపిచిరాదపి ॥ తేవ్యపిశ్యేష్టవైవాధికారః ॥
శ్యేష్ఠేన జాతమాత్రేణ పృథ్వీభవతి మానవ ఇతి మనూక్తేః - అపరాధే ప్రచే
తాలపి ॥ ఏకాదశాద్యాః క్రమశో శ్యేష్ఠస్తువిధివత్క్రియః । కుర్యాన్వైకైకశ
శ్శాన్ధిమాచికంతు పృథక్పృథక్ ॥ మరీచిః ॥ సర్వేషాంతు మతం కృత్వా శ్యేష్ఠేనై
వతుయత్ప్రతమ్ ॥ ద్రవ్యేణ వావిభక్తై ససర్వై రేవకృతంభవత్ ॥ యత్పుష్కారే
తిశూలపాణిభ్యాముక్తం ద్రవ్యదానాను మత్యభావేకన్యైః పృథక్కార్యమితి
తన్న - ఏవకారస్య తదభావేపి పృథక్కరణాభావార్థత్వే - అంధాదేరివ శ్యే
ష్ఠే సతి కన్యస్తానామనధికారాచ్చ - అతస్తేషాం ప్రత్యేకాయమాత్రం - అహి
తాగ్నిం కన్యస్తుకుర్యాదేవ - అన్యధాపిశ్యయజ్ఞానిధేః - ఏవమావశ్యకవృద్ధా
వపి కన్యస్తోన్యః సపిండోవాకుర్యాత్ ॥ భ్రాతృవాభ్రాతృపుత్రోవాసపిండశ్చివ్య
ఏవచ । సహపిండక్రియాం కృత్వా కుర్యాదభ్యుదయంతతః ॥ తేషేవ కావ్యం య
త్పూర్వవత్సరాత్పృథమాద్యతే ఇతి మదనరత్నాక్షుహారీతవచనాత్ - వృద్ధ్య
నంతరం ప్రథమాబ్దమధ్యేపికావ్యం కుర్యాత్ - వృద్ధ్యభావే ప్రథమాబ్దాదు
ర్ధ్వమేవేత్యర్థః । కామ్యోక్తే ర్నావశ్యకేష్టాపూర్తాదానానకర్తవ్యః ఏతద్భూ

౪౯౬ నిర్ణయసింహా, తృతీయపరిచ్ఛేదే, తిశాచీనిర్ణయః.

తృప్తత్రాది సంసారే ప్రాప్తాధికారస్య నాం దీక్షాధికారార్థం అభ్యుద
యపదంచ నాం దీక్షాధనిమి త్తకర్మమాత్రపరమితీ హేమాద్రిః - తేన జ్యేష్ఠే దే
శాంతరస్థే కనిష్ఠః - సపిండసంవి నైవ వృద్ధిం కృత్వా పుత్రసంసారం కుర్యాది
తిశ్రీదత్తోక్తిః పరాస్తా - భ్రాతృశిష్యాద్యుక్తే రాక్షా దీక్షా జేవతా మాత్ర
పరోపకర్ష ఇత్యపాస్తం - అస్య క్రమమాత్రపరత్వా ద్వృద్ధికత్రైవసపిండసం
కుర్యాదితనియమితి గాడాః - అతఏవకన్యా యామాతృమరణే భ్రాత్రాస
పిండనేకృతే పితృర్నాధికారః - శూలపాణిస్తుచహగూరప్రేతభూతే వృద్ధి
కర్తనయుజ్యత ఇతి నిషేధాత్ - మృతస్య భ్రాత్రాదినసపిండసంకృత్యా తత్పు
త్రకన్యాదేరభ్యుదయం కుర్యాన్నతుస్వపుత్ర సంసారే సంసార్యపితృస్స
పిండసంవి నావృద్ధాదేవతాత్వాభావాచి త్యాహ - తన్న-విదేశస్థేన జ్యేష్ఠేన
పునఃకార్యం ॥ యవీయసాకృతం కర్తవ్యేతత్తద్విహాయతు ॥ తజ్జ్ఞాయయా
పితృర్తవ్యం సపిండీకరణం పునరితి స్మృతేః ॥ జ్యేష్ఠేన వాకనిష్ఠేన సపిండీకరణేకృ
తే ॥ అద్యపాదేమాతాపిత్రోః కనిష్ఠే నేతి వాపాఠః ॥ దేశాంతరగతానాంచ
పుత్రాశాంతుకథంభవేత్ ॥ త్రుత్వా తువపసంకార్యం దశాహంతంతిలోదక
మ్ ॥ తతస్స సపిండీకరణం కుర్యాదేకాదశేహని ॥ ద్వాదశాహేనకర్తవ్యమితీశా
తాతపోబ్రవీదితి వచనాచ్చేతి భట్టాః - సింగాభట్టేయే క్యేవం - పూర్వవచనే
త్రవమూలం చింత్యం-స్మృత్యర్థసారేతు ॥ విభక్తాబ్దుధికామాప్యేత్పుత్రాః పృ
థక్సపిండీకరణం కుర్యురీత్యుక్తం - అత్రదత్తకస్య తత్పుత్రాదీనాం విశేషః ప్రా
గుక్తః - కేచిత్పువృద్ధిం వి నాపికనిష్ఠస్య సపిండసమాహుః ॥ మాతాపిత్రోర్మృతే
కాలే జ్యేష్ఠే దేశాంతరస్థితే కనిష్ఠే సప్రకర్తవ్యం సపిండీకరణంతథేతి కాస్తా
జినిష్ఠుతేః ॥ గతే వారోధితే జ్యేష్ఠే పిత్రా వాప్రేషితేనతి ॥ షడ్వాసాన్సన్నివ
ర్తేతతదాకార్యం కనీయసా ॥ సంవర్తః ॥ పునస్సపిండీకరణం త్రాధం పార్వ
ణవచ్చరేత్ ॥ అర్ఘ్యసంయోజనం నైవపిండసంయోజనం న చేతి తేహం వచనాం
నిర్ములత్వాత్ - ప్రోషితావసితే పుత్రభి త్యాదివిరోధాచ్చాపేక్ష్యాః -
పుత్రస్త్రిమమృతౌతు హేమాద్రాబ్రాహ్మ్యే ॥ సృతే పితరీయస్యాభవద్వ్యం
తేవపితామహాః ॥ తేన దేయాస్త్రయః పిండాః ప్రపితామహపూర్వకాః ॥
తేభ్యశ్చ ప్రేతృకః పింహానియోక్తవ్యస్తుపూర్వవత్ ॥ మాతర్యథమృతా
యాంచవిద్యతేవపితామహీ ॥ ప్రపితామహీ పూర్వస్తుకార్యస్తత్రాప్య
యంవిధిః ॥ ఏవం ప్రపితామహజీవనేతత్ప్రత్యాదిభిక్షణయం - తదాహను
మంశుః ॥ త్రయాణామపి పిండానామేకేనాపి సపిండనే ॥ పితృత్వమశ్నుతే ప్రే

తథాతిధర్మోవ్యవస్థితః॥యత్తు ॥ వ్యవస్థామాత్మప్రమితానాంనైవకార్యాస
 పిండతేతత్త్వాతాపితృభర్తృభిన్నవిషయం ॥ వ్యవస్థామేణమృతానాంసస
 పిండికృతిరివ్యతే । యదిమాతాయదిపితాభర్తానైషవిధిఃస్వతథాతిమాధపి
 యేస్మాదోక్తైః - మదనరత్నాదాచైవం - అత్రప్రపితామహాదిభిఃపితృస్స
 పిండనేకృతేపితామహే మృతేతత్సపిండనే సతిపునస్తేనసహపితృస్సపిండనం
 కార్యమితిహేమాద్విర్భుతమాహ - అన్యేనైవతన్తస్యంతే - తత్త్వంతుపితృ
 స్సపిండనాభావేపితామహేనసహపునఃకార్యంసతత్సత్వే ॥ త్రయాణామపి
 పిండనామేకేనాపిసపిండనే । పితృత్వమశ్నుతేప్రేతథాతిధర్మోవ్యవస్థితథాతి
 విష్ణుధర్మోక్తైః - పితామహప్రపితామహేవాపుత్రాంతరైరసంస్కృతేష్య
 సంస్కృతాభ్యామేవపితృస్సపిండనంకుర్యాత్ ॥ అసంస్కృతౌనసంస్కా-
 ర్యౌపూర్వౌపాత్రప్రపాత్రకౌ । పితరంత్రసంస్కృర్యాదితికాత్యాయనో
 బ్రవీడితిసంధోగపరిశిష్టాత్ - అసంస్కృతౌదాహర్యైరితికేచిత్ - అసపి
 డీకృతావితితుతత్త్వం - అతఏవోక్తంతత్రైవం॥ పాపిష్ఠమపిశుద్ధేనశుద్ధంపాపకృ
 తాపినా । పితామహేనపితరంసంస్కృర్యాదితినిశ్చయః॥ పాపిష్ఠమకృతసపి
 డనంసతుపతితాది - అభిశర్జపతితభూగిణ్ఘ్నప్రయశ్చిచారిణీర్నసంస్య
 జేదితిబైజవాపోక్తైః - పాపకర్మిణోనసంస్యజేరస్మితికాతమోక్తేత్యేత్యుక్తం
 నిర్ణయామృతే- పూర్వయోపుత్రభావేతుపాత్రంకుర్యాదేవ ॥ పితామహాపి
 తుఃపశ్చాత్పుంచత్వంయదికచ్చతి । పాత్రేత్రైకాదశాహాదికరవ్యంక్రాద్ధమౌడ
 శమ్॥ నైతత్పాత్రేణకర్తవ్యంపుత్రవాంశ్యేత్పితామహః । పితృస్సపిండతాంకృ
 త్వాకుర్యాన్తాసానుమాసి కపితికాత్యాయనోక్తైః - అపరాధేశూలపా
 ణౌచైవం- తేనసపిండనస్యానిత్యత్వాదకృతసపిండనయోరేవపార్వణానుప్ర
 వేశథాతిమూర్ఖోక్తిఃపరాస్తా ॥ కృతేసపిండికరణేప్రేతః పార్వణభాగ్భవేదితి
 హాగీతవిరోధాచ్చ- కేచిత్పుత్రాంతరాభావేపితామహవాదికమప్యాహుః-
 తన్న-క్రాద్ధమౌడశమితినియమాత్ - ఇచ్చయాభవశ్యేవ ॥ పితామహాస్యజేద్ద
 ద్యాజేకోద్దిష్టంసపార్వణమితివాచస్పతిధృతగర్గోక్తైః॥ త్రయాణాంయాగప
 డ్యేతుప్రాధాన్యాత్పితృస్సపిండనం కృత్వాపూర్వయోగకుర్యాత్ - పితామ
 హేమృతేదశాహంతఃపిర్తుమృతౌపితృస్సం స్కారంకృత్వాపితామహాస్యపున
 స్సర్వమావర్తయేత్ - వృత్తేదశాహేనైవం- అశక్త్యాపిత్రానుజ్ఞాతేనపాత్రే
 ణపితామహాక్రాద్ధేప్రక్రాంతేపితృమృతౌతదాశాచంసహస్నేవపాత్రః-పి
 తామహకర్మకుర్యాన్నీక్రాంతత్వాదిమదనపారిజాతపుష్పీచంద్రౌ - య

౪౯౮ నిర్ణయసింధు, తృతీయపంచ్యేచే, ఆశాఞ్చనిర్ణయః.

త్తు! ఉత్తరాత్రతయరాద్రరోహిణీయామ్యసర్వపితృభేషుచాగ్నిభే! శ్చశ్రుక
 ర్మనకలంబవర్జయేత్ప్రేతకార్యమపిబుద్ధిమాన్మరణతి సపిండనప్రకరణేపాతా
 న్ముఖ్యకాలేసిద్ధరేనపిండనాపకర్షః - సర్వకాలేషుతద్వత్వేతద్వర్యాన్యేవ-
 పూర్వోక్తచాగ్నిహ్వాకాని యోజనశ్రాద్ధానికార్యాణితివాచస్పతిమిశ్రాః -
 తన్న - అస్యపరిభాషాత్వేనవాక్యాత్సవకాశకర్తృపరత్వాత్ - అస్యప్రేత
 మాత్రదైవత్యభావాచ్చ - అథస్త్రీమాచ్యుతే - హేమాద్రాబృహస్పతిః॥ భ
 ర్మగోత్రేణనామ్నాచమాతుఃకుర్యాత్సపిండనమ్॥ యత్తుభవిష్యే॥ పితృగో
 త్రంసముత్సృజ్యనకుర్యాత్సర్మగోత్రతథితదాసురాదివివాహాధాపర
 మ॥ అసురాదివివాహేషుపితృగోత్రేణధర్మవిదితివృద్ధశాతాతపోక్తేః - తచ్చా
 నేకవచనేషుపితామహ్యపత్యామాతామహేనవాసహాక్తం - తత్రవ్యవ
 స్థోక్తాభవిష్యే॥ జీవత్పితాపితామహ్యమాతుఃకుర్యాత్సపిండనమ్॥ ప్రమితపితృ
 కఃపితృతత్పితృపుత్రికాసుతః॥ తత్పితృమాతుఃపితా-లౌగాక్షిః॥ పితామ
 హ్యదిభిస్సార్థంమాతరంతుసపిండయేత్ । పితరిర్నియమాణేతుతేనైవోపరతే
 సతి॥ శంఖః॥ మాతుస్సపిండీకరణంకథంకార్యంభవేత్సుతైః । పితామహ్యదిభి
 స్సార్థంసపిండీకరణంస్తుతమ్ ॥ యేనకేనాపితామహస్సపిండయేయత్రాన్వష్ట
 కాదామాతుశ్రాద్ధంపుథగుక్తం - తత్రపితామహ్యసహకార్యం॥ నాందీముఖే
 వ్తకాశ్రాద్ధేగయాయాంచమృతేహని॥ పితామహ్యదిభిస్సార్థంమాతుశ్రాద్ధం
 సమాచరేదితిశాతాతపోక్తేః - అపుత్రాయాంతుతైః తీనసిః ॥ అపుత్రాయాం
 మృతాయాంతుపతిఃకుర్యాత్సపిండనమ్॥ శ్వశ్రాద్ధిభిన్నే హైవాస్యాస్సపిండీకర
 ణంభవేత్ ॥ యత్తులఘుహారితః॥ పుత్రేణైవతుక్తర్తవ్యంసపిండీకరణంస్త్రీయాః॥
 పురుషస్యపునస్తవ్యేభావేపుత్రాదయోపియేతి - యచ్చమార్గంధేయ
 పురాణే॥ సపిండీకరణంస్త్రీణాంపుత్రాభావేనవిద్యతఇతి - తత్పుత్రపత్యభావే
 జ్ఞేయం - అత్రసపత్నిపుత్రోపిజ్ఞేయః॥ బహ్వీనామేకపత్నీనామేకాచేత్పుత్రిణీ
 భవేత్ । సర్వాస్తాస్తేనపుత్రేణ ప్రాహపుత్రవతీర్మనురితి మనూక్తేరేతత్పర
 త్వాత్ - యత్తుశాతాతపః॥ మృతేపితరిమాతుస్తునకార్యాసహపిండతాఽభితు
 రేవసపిండత్వేతస్యాఅపిక్యతంభవేదితిదశక్తపరం - కేసాంచిద్వామతమితి
 హేమాద్రిః - అన్వారోహణేభుభత్రైవసాపిండ్యం ॥ మృతాయానుగతా
 నాథంసాతేనసహపిండతామ్ । అర్హతిస్వగ్రవాసంబయావదాభూతసంప్లవ
 మితిశాతాతపోక్తేః ॥ పత్యావైకేనక్తర్తవ్యంసపిండీకరణంస్త్రీయాః॥ సామ్య
 తాపిసాతేనైక్యంకతామంత్రాహుతివ్రతైరిలియమోక్తశ్చ - అత్రైకశబ్దఃపి

తామహ్యదిపత్యనివృత్త్యర్థః- పతిపదంవర్గపరం - సపిండసన్యపార్వణైకోద్దిష్ట
యాపత్వాదితిమాధవకల్పతరుమదనరత్నాదయః - అన్యేషభత్రైవైకేనా
హుః- స్వేనభర్తౌసహైవాస్యాస్సపిండీకరణంభవేదిత్యైవకారత్రవణాత్ -
పృథ్విచంద్రోదయేపిపికల్పఉక్తః- ఇదంతతత్త్వం- యదాహేమాద్రాదిమ
తేద్యయోరేకః పిండస్తదవర్గేణసహ - యదామాధవపృథ్విచంద్రాదిమతే
పృథక్పిండస్తదేకేనపత్వైకవచనాచ్చేకేనాపి- అతోమాతృపిండమసపిండీకృ
తేనైవపతిపిండేనసంయోజ్యైకీకృతం పిండద్యయంతప్తుతాద్విభిన్నంయోజయే
త్-అంత్యపక్షఏవయుక్తః- స్మృత్యర్థసారేతు - అన్వారోహణేనైకదినమరణే
స్త్రియాఃపృథక్సపిండనంగాస్తే- భర్తుఃకృతేస్త్రియాఅపికృతంభవతీత్యుక్తః
తన్నతాంతరమస్తు-ఇదంబ్రాహ్మ్యదివివాహేషుజ్ఞేయం- ఆసురాదిషుతాతా
తపః-తన్నాత్రాతప్తితామహ్యతచ్ఛ్వశ్రావసపిండనం॥ ఆసురాదివివాహే
షువిన్నానంయోషితాంభవేత్॥ మాతామహ్యమాతుఃపితామహ్యతత్ప్రపి
తామహ్యచేత్యర్థః- సుమంతః॥పితాపితామహేయోజ్యైఃపూర్ణేనంపత్సరేసు
తైః॥ మాతామాతామహేతద్విదిత్యాహభగవాన్శివః॥ ఇదమాసురాదిప
రంపుత్రికాపుత్రసరంచోక్తంపార్శ్వ- హేమాద్రిస్తుబ్రాహ్మ్యదివృత్తిసర్వత్ర
దేశభేదాద్వికల్పమాహ - అతఃగుర్జరేషుకోకిలమతానుసారిణాంమాతృమా
తామహప్రమాతామహా ఇతిశ్రాద్ధప్రయోగసపిండనంచద్యత్యే - హేమా
ద్రావాసస్తంబోఽపి॥ కోకిలస్యయథాపుత్రాఅన్యసంచయజీవినః॥అప్రాప్తేస్వ
కులంయాంతిఏవంనారీప్యతాసతీ॥ యదపివిజ్ఞానేశ్వరోమాతామహేనమా
తుస్సాపిండ్యేపితృశ్రాద్ధవన్నాత్మశ్రాద్ధంనిత్యమిత్యాహ- యచ్చవృద్ధిశ్రాద్ధేభం
దోగపరిశిష్టం॥ షడ్వ్యః పితృభ్యస్తదనుశ్రాద్ధదానముపక్రమేదితిదేశేతద్విష
యమేవ- మాతుఃపృథక్చార్ధాభావాత్- అతఏవహేమాద్రాభవిష్యేమా
తుస్సపిండనంప్రకవ్య॥ ఉదితేనుదితేచైవహోమభేదోయథాభవేత్॥ తథా
కులక్రమాయాతమాచారంచచరేద్బుధఇత్యుక్తం - అన్యవృద్ధావపవాదమా
హతత్రైవవ్యాప్తిపాత్ ॥ కుర్యాన్నాతామహశ్రాద్ధంసర్వదామాతృపూ
ర్వకమ్॥ విధిజ్ఞోవిధిమాస్తాయవృద్ధోమాతామహాదివత్॥ కేచిదేతత్పుత్రికాపు
త్రపరమాహుః పత్యస్సాపిండ్యమాహతాగాఢీ॥ సర్వాభావేస్వయంప
త్యస్సప్తభర్తృతామమంత్రకమ్॥ సపిండీకరణంకుర్యుస్తతఃపార్వణమేవ
చేతి-యత్తువచనం॥ అపుత్రస్యపరేతస్యనైవకుర్యాత్సపిండతామితి-యచ్చాస
స్తంబః॥అపుత్రాయేవృతాఃకేచిత్పురుషావాస్త్రీయోపివా॥ తేహంసపిండ

నాభావాదోద్దిష్టంసపార్వణమితి- తత్పుత్రోత్పాదనవిధిప్రశంసార్థమితిమా
ధవః॥సపిండికరణాదూర్ధ్వమేకోద్దిష్టంవిధీయతే । అపుత్రాగ్రాంచసర్వేషా
మపత్నినాంతథైవచేతిహేమాద్యోప్రచేతసోక్తేశ్చ - అన్యేతుద్వివిధవాక్యద
ర్శనాద్వికల్పమాహుః- స్మృత్యర్థసారేషి॥బ్రహ్మచారిణామనపత్యానాంచస
పిండనంనాస్తీతేషాంసదైకోద్దిష్టమేవ - వ్యుత్క్రమమృతానాంసాపిండ్యంకా
ర్యం - సవాకేచిత్సర్వత్రసపిండనమాహురితి - అబ్రువత్ప్రేవ్యుత్క్రమమృతేవిశే
షోరేణుకారికాయాం॥ భ్రాతావాభ్రాతృపుత్రోవాసపిండశ్శిష్యవీషవా । స
పిండికరణంకుర్యాత్పుత్రహేమృతేనతి ॥ సర్వబంధువిహీనస్యపత్నీకుర్యా
త్సపిండతామ్॥ఋత్విజంకారయేద్వాపిపురోహితమథాపివా ॥ వసురుద్రాది
తిసుతైఃకార్యాతేషాంసపిండతా॥వ్యుత్క్రమాచ్చప్రమితాయేతద్విनाప్రేత
తాధృశమ్॥ పునస్సపిండనంతేషాంకుర్యాత్ప్రేతపితామహాభి- అత్రమూ
లంమృగ్యం- యతీనాంసపిండనంనాస్తీకింత్యేకాదశేహ్నుపార్వణంకార్యం-త
దపిత్రదండినః- ఏకదండ్యాదీనాంతదపితేత్యుక్తంపాక్ - దండగ్రహణాత్పు
ర్వంమృతేతుదాహేదిసపిండనాంతంసర్వంకార్యమితిభట్టచరణాః - సపిండనవి
ధిమాహబైజవాపః॥ సమాప్తేసంవత్సరేచత్వార్యుదపాత్యాణిప్రయనక్త్యే
కంప్రేతాయత్రీణిపితృభ్యః ప్రేతపాత్రం పితృపాత్రేష్యాసించతియేసమా
నాభితిద్వాభ్యామేవంపిండో ధాభిమృశతి॥ఏషవోనుగతః ప్రేతఃపితరస్తంద
దామివః । శివంభవతుశేషాణాంజాయంతాంచరదీనినః । సమానీవస్సగచ్ఛ
ధ్వంసంవదధ్వమితి-యద్యపి॥ తచ్చాపిశేవరహితమేకాఘ్రికపవిత్రకమ్॥నై
వాగ్నోకరణంతత్రతచ్చావాహనవర్జితమితిమార్గండేయేనోక్తం - తథాపి॥
సపిండికరణంశ్రాద్ధంజైవపూర్వంనియోజయేదిత్యాదివిరోధాద్వికల్పః - ప్రే
తాంశేవాశ్లేయం- అత్రకామకాలవైశ్వదేవావపీత్యుక్తంపాక్ - మైత్రా
యణీయపరిశిష్టే ॥ పిత్ర్యవిప్రకరేహూమస్సాగ్నేరపిభవేదిహ॥యత్తుగోభిలః॥
అనుక్తకాలేష్వ పితృవ్యుత్క్రమేణమృతావపి । ఆమేనవాపి సాపిండ్యంహే
మ్నవాపిప్రకల్పయేదితి-తదాయదిమాతాపితృభిన్నపరం॥ ఆహ్నోపేనకుర్వీ
తశ్రాద్ధమామేనకర్త్రిచిదితితేనైవోక్తేః- శుద్ధితత్వేకామధేనౌచలఘుహారీతః॥
సపిండికరణంయావత్ప్రేతశ్రాద్ధంతుపోదశమ్ । పశ్వాన్నేనైవకర్తవ్యంసాఘ
మేణద్విజాతిభిః॥ విశ్వప్రకాశే॥ ప్రేతస్సపిండనాదూర్ధ్వంపితృలోకేనుగచ్ఛ
తి॥కుర్యాత్సర్వశుపాధేయంద్వితీయేహ్నుసపిండనాత్ ॥ స్మృత్యర్థసారేశ్శి
వంతతోపృథ్విశ్రాద్ధంకుర్యాత్ - ఏతన్మలమానేపికార్యం ॥ అధిమానేనకర్త

వ్యంశ్రాద్ధమాభ్యుదయంతథా । తద్దైవకామ్యంయత్సర్వవత్సరాత్ప్రీథమా
 దృతఇతి సామాద్రాహణీతోక్తేః— ఇతిభట్టకమలకరకృతేనిర్ణయసింధౌస
 పిండికరణం—అథప్రథమాభ్యేషిద్ధాని-హేమాద్రా ॥ స్నానంచైవమహాదా
 నంసాన్వధ్యాయంచాగ్నితర్పణమ్ । ప్రథమేభ్యేనకుర్వీతమహాగురునిపాతనే ॥ అ
 గ్నితర్పణంలతు హేమాద్రానిత్యాధానమ్ - తత్ప్రథమాభ్యేభవత్త్యేవ- తదా
 హాహేమాద్రాపుతనాః॥ పితృస్సపిండికరణంవార్షికేవృతవాసరే । ఆధానా
 ద్యుపసంప్రాప్తావేతత్ప్రాగవివత్సరాత్ ॥ అన్యతర్పణమితిశుద్ధితత్వేపాఠః-
 ఆదిపదంవృద్ధినిమిత్తనిత్యకర్తృపరం- దివోదాసీయే॥ మహాత్మీర్థస్యగమనముపవా
 సవ్రతానిచ । సంవత్సరంసకుర్వీతమహాగురునిపాతనే ॥ ఇదంశ్రాద్ధకాము
 ద్యాందేవిపురాణస్థముక్తం- గౌడనిబంధేమాత్యేయ ॥ సపిండికరణాదుర్ధ్వం
 ప్రేతేపార్వణభుగ్ధవేత్ । వృద్ధిష్టాశూరయోగ్యశ్చగృహస్థశ్చసదాభవేత్ ॥
 వర్షాంతసపిండనాభావేనాధికారీత్యర్థః - గృహస్థస్సపిండోపీత్యర్థః-ఆతపవ ॥
 ప్రేతకర్త్యాణ్యనిర్వర్త్యచరేన్నాభ్యుదయక్రియామ్ । ఆచక్షర్థంతతఃపుంసిపం
 చమేశుభదంభవేదితిన్యోతిషేడుక్తం-మాధవీయేదేవలః ॥ ప్రేమితావితరాయ
 న్యదేహస్తస్యాశుచిర్భవేత్ । నదైవంనాపివాపిత్ర్యంయూవతుర్లోనవత్సరః॥
 ఇదంవర్షాంతసపిండనపరం॥ తద్దైవకామ్యంయత్సర్వవత్సరాత్ప్రీథమాదృతఇ
 తిలఘుహారీతాద్యేకవాక్యత్వాత్ - వృద్ధినిమిత్తాపకర్తృకామ్యాదిభవత్త్యేవే
 తిగౌడాః-పిత్ర్యంసపిండనం- అతపవలౌగాఢీ॥ అన్యేషాంప్రేతకార్యాణిమ
 హాగురునిపాతనే । కుర్యాత్సంవత్సరాదర్వాచ్ఛాన్ధమేకంతువర్జయేత్ ॥ దా
 హాద్యేకాదశాహంతంకార్యం- తత్రాశౌచాంతరస్యాప్రతిబంధకత్వాత్ ॥ ఆ
 ద్యంశ్రాద్ధమశుద్ధోపికుర్యాదేకాదశేహసీత్యక్తేశ్వరీకంసపిండనం- పత్య
 దాత్యపవాదమాహమాధవీయేఋష్యశృంగః ॥ పత్యః పుత్రస్యతత్పుత్ర
 భ్రాత్రోస్తత్తనయేషుచ । స్నుషాన్వస్రాశ్చపిత్రోశ్చసంఘాతమరణంయది॥
 అర్వాగ్ధాన్మాతృపితృపూర్వంసాపిండ్యమాచరేత్ ॥ లౌగాఢీ॥ పక్షీపుత్ర
 స్తథాపాత్రోభ్రాతృతత్పుత్రకాఽపి । పితరాచయదైకస్త్రిన్ద్రియేరన్వాస
 రేతదా॥ అద్యమేకాదశేకుర్యాత్త్రిపక్షేతుసపిండనమ్ ॥ ధవళనిబంధే ॥ మహా
 గురునిపాతేతుప్రేతకార్యంయథావిధి । కుర్యాత్సంవత్సరాదర్వాగేకోద్దిష్టం
 నపార్వణమ్ ॥ భృగుః ॥ మాతాచైవతథాభ్రాతాభార్యాపుత్రస్తథాస్ను
 షా । ఏషాంవృతాచరేచ్ఛాన్ధమన్యస్యసపునఃపితృః ॥ ఏతదపిసపిండనపరం-
 పితృర్పుతావన్యస్యశ్రాద్ధంసచరేదిత్యర్థః - శుద్ధితత్వదేవలః॥ అన్యశ్రాద్ధం

౫౦౨ నిర్మయసింధా, తృతీయపరిచ్ఛేదే, ఆశాఢనిర్ణయః.

రాన్మందగంధమాల్యంచ మైథునమ్ । వర్షయేద్ధురుపాతేతుయావత్పూర్ణోన
 వత్సరః॥ పారస్మికభాష్యేబృహస్పతిః ॥ పితర్యుపరతేపుత్రోమాతుశ్చాన్
 ధాన్నివర్తతే । మాతర్యుపివపుత్రాయాంపితృత్రాధాదృతేనమమ్ ॥ సమంపి
 తరంవినాన్యత్రాధ్యంసేత్యర్థః - శుద్ధితత్వేదేవళః ॥ మహాగురునిపాతేతు
 కామ్యుకించన్నిచాచరేతే । ఆర్తివజ్యంబ్రహ్మచర్యంచ త్రాధ్యం దేవక్రి
 యాంతథా ॥ ఏతత్సపిండనాత్ప్రగితికేచిత్ . తదుత్తరమపితృన్యే-త్రా
 ధకౌముద్యం కాళికాపురాణే పూర్వార్థే ॥ విశేషతశ్చివ పూజాంప్రమీ
 తపితృకోనరః । యావద్వత్సరపర్యంతంమనసాపినచాచరేతే ॥ కేచిత్తుపిత్రో
 రబ్రుమశ్చ చంస్యాత్తత్త్వాసంమాతురేవచ। త్రైమాసికంతుభార్యాయా స్రవధం
 భ్రాతృపుత్రయోరితిస్మృతేః - సపత్నమాతురబ్రాధమాహుః- త్రాధకౌము
 దీకారస్తు ॥ ద్వయోదేవమహాగుర్వోరబ్రమేకమశ్చాచకమ్ । నాన్యేషామధికా
 శాచంస్వజాతివిహితాత్మి-లేతిసమూలజాతుకర్తవ్యవిరోధాన్నిర్మూలమా
 హ-హేమాద్రాభవిష్యేగయాత్రాధ్యంపుత్రానాంతుపూర్ణేత్వజ్ఞేప్రశస్యతే॥
 త్రిస్థలీసేతా గారుడే॥ తీర్థత్రాధ్యంగయాత్రాధ్యంత్రాధ్యమన్యచ్చపైతృకమ్। అబ్రమ
 ధ్యేనకుర్వీతమహాగురువిపత్తిషు ॥ ఇదంపుద్ధ్యర్థసపిండనాభావేప్పూర్ణసపిండ
 నాపకర్తేబ్రమధ్యేపిదర్శాదికార్యమేవ ॥ పితృస్సపిండనం కృత్వాకుర్యాన్నా
 సానుమాసికమిత్యంధోగపరిశ్రేమాత్ ॥ సపిండీకరణాదూర్ధ్వంప్రేతఃపార్వ
 ణభుగ్భవేదితిమాతస్యత్ ॥ తతఃప్రభృతివైప్రేతఃపితృసామాన్యమశ్నుతే।
 విందతేపితృలొకంచతత్శ్చార్థం ప్రవర్తతేఇతిహాఠీతాచ్యేతిశూలపాణిః -
 యత్తుకాతీయం ॥ సపిండీకరణాదూర్ధ్వం నద్దద్యాత్పృతిహాసకమ్ । ఏకోద్ది
 ష్ట విధానేనదద్యాదిత్యాహశానక ఇతితత్రైకోద్దిష్ట విధినానద్యాదిత్యన్వ
 యః - తుర్యపాదేనపార్వణేవికల్పఉక్తః - బ్రహ్మకైవరే ॥ ఉద్యాహ
 శ్చోపనయనంప్రథమేభ్యేమహీపతే । కృతేసపిండసేపూర్వార్థమస్తాంచోద్ధర
 ణంప్రశస్యతే ॥ తథాపికర్తుమిచ్ఛంతిప్రీణితైతానివైసుతాః । మాసికాన్యవశి
 ప్రానిచాపకృప్యచరేత్సునః ॥ అత్రేదంతత్వం - వృద్ధింవినార్యాగపినపిండనా
 పకర్తేపితృత్వప్రాప్తిర్వర్తమాంతవ ॥ కృతేసపిండీకరణేనరస్సంవత్సరాత్పరమ్।
 ప్రేతదేహంపరిత్యజ్యభోగదేహంప్రవద్యతగతివిష్టుధర్మోక్తేః ॥ అర్వాక్సంవ
 త్సరాద్యన్యసపిండీకరణంభవేత్ । ప్రేతత్వమపితృస్సాపివిజ్ఞేయంచత్సరంసృ
 పేత్యగ్నిపురాణాచ్చ - తేనతత్సత్వేపివృద్ధిదేవపిత్ర్యిష్టనధికారః - వృద్ధిని
 మిత్రేత్వనంతరమేవ ॥ అర్వాక్సంవత్సరాద్వృద్ధాపూర్ణేసంవత్సరేహివా। యే

సపిండికృతాః ప్రేతానతేషాంతుప్యథక్రియేతేశాతాతపోక్షే - తదైవకా
 మ్యమితిహేమాద్రిభృతహారీతాదివశావైచమితితథా ॥ అస్థితేపంగయా
 శ్రాద్ధంశ్రాద్ధంచాపరపక్షికమ్ । ప్రథమేద్దేపికుర్వీతయదిస్యాద్భక్తిమాకసు
 తః॥భక్త్యాభ్యంశ్రాద్ధంతద్వారితమదనపారిజాతాదయః - అన్యేయథాశ్రుత
 మాహుః - తత్త్వంతుయదీదంసమూలంతదావృద్ధివినాపకరేపూర్వంవృ
 ధ్యర్థేతుపరమితియోజ్యం । పతితానాంగయాయాంవిశేషోబ్రాహ్మే॥క్రియ
 తేపతితానాంచగతేసంవత్సరేకవచిత్ । దేశధర్మసమాణత్యాద్యశ్రా
 ధంస్వబంధుభిః॥—అథవిధానాని - తత్రపంచకమృతేమదనరత్నైగారుడే ॥
 అదాకృత్యాధనిష్ఠార్థమేతన్నత్రత్రపంచకమ్ । రేవత్యంతంసదాదూప్యమశు
 భందాహకర్తృణి ॥ శవస్యతుసమీపేతుక్షేప్తవ్యాఘ్రత్తలాస్తదా । దర్భమ
 యాస్తుచత్వారముతుమంత్రాభిమంత్రితాః ॥ తతోదాహఃప్రకర్తవ్యస్తైశ్చ
 పుత్రలక్ష్మేస్సహ । సూతకాంతేతతఃపుత్రైఃకార్యంశాంతికపాప్తికమ్॥పంచ
 కేషుమృతోయోవై నగతింలభతేనరః । తిలాంత్యైవహిరణ్యంచతముద్దిశ్యఘృ
 తందహేత్ ॥ క్రియానిబంధే॥భాజనోపానవహాఞత్రంహైమముద్రాంచవా
 ససీదక్షిణాదీయతేవిప్రేసంస్వపాతకమోచసి ॥ మదనరత్నైగార్థ్యః॥ ॥ యది
 భద్రాతిథీనాంస్యాద్భానుభామశనైశ్చరా । త్రిపాదక్షైశ్చసంయోగోద్వ
 యోర్వ్యోగేద్విపుష్కరః ॥ ద్విత్రిపుష్కరయోగేతుమృత్పిర్మత్యంతరావహః ।
 దహనేమరణేచైవత్రిగుణంస్యాత్త్రిపుష్కరే ॥ ఖనసేష్యేవమేవస్యాదేతద్దో
 షోపశాంతయే । తిలపిష్టపైర్యవైర్వాపిశరీరంకారయేత్తతః॥ శూద్రేనిధా
 యాలంకృత్యదాహాయేత్ప్రైశ్చకోపరి॥తద్దాహేమంత్రమాహచాధాయనః॥
 అస్మాత్త్వమితిమంత్రేణతిలపిష్టంప్రదాహయేత్ । ద్విత్రిపుష్కరయోద్దోష
 ప్రీభిఃకృచ్చైర్వ్యిర్యపోహతి॥ వాసవేమరణంచేత్స్యాద్భవేవాపిపునర్భు
 తిః॥సువర్ణందక్షిణాందద్యాత్కృష్ణవస్త్రమథాపివా ॥ వాసవంధనిష్ఠా-బ్రా
 హ్మే॥కుంభమనస్థితేవందేవమరణంయస్యజాయతే । నతస్యోర్వగతిర్భూషా
 సంతతానశుభంభవేత్ ॥ నతస్యదాహాకర్తవ్యోవినాశాస్తేషుజంతుషు ।
 అథవాతద్దినేకార్యోదాహస్తువిధిపూర్వకమ్॥ ధనిష్ఠాపంచకేబోమృతోయ
 దికథంచన । త్రిపుష్కరేయావ్యభేవాకలజాన్తారయేధునివమ్ ॥ తత్కాష్ఠ
 వినాశార్థంవిధానంసముదీర్యతే । దర్భాణాంప్రతిమాఃకార్యాఃపంచోర్ధ్వా
 సూత్రవేష్టితాః ॥ యవపిష్టేనానులిప్తాస్తాభిస్సహశవందహేత్ । ప్రేతవా
 హఃప్రేతసఖఃప్రేతపశుఃప్రేతఘామిషః ॥ ప్రేతహస్తాపంచమస్తునామాన్యే

తానిచక్రమాత్ ॥ అత్రప్రతిమాగంధపుష్పైఃపూజయిత్వా ప్రథమాంశీర
 సిద్ధిః త్రయోః తృతీయాంవామకుష్మోచతుర్థీంనాభౌపంచమీంపా
 దయోర్మ్యస్యతదుపరినామభిర్భుతంహుత్వా యమాయసోమంత్ర్యింబక
 మితిమంత్రాభ్యాంప్రత్యేకంతాస్వాజ్యంహునేతిభిభట్టాః ॥ సూతకాంతేత
 తఃపుత్రః కుర్యాచ్ఛాంతికపాక్షికమ్ । కాంస్యపాత్రస్థితంత్రిలంబీక్ష్యదద్యా
 ద్విజన్తనే ॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహేశేంద్రవరుణప్రితయేతతః । మాషముద్గయ
 వప్రీహిప్రియంగాద్విప్రయచ్ఛతి ॥ స్వర్ణదానంరుద్రజాప్యంలక్షహోమోద్వి
 జార్చనమ్ । గోఘాదానంషడంశేనకుర్యాద్దోహోపశాంతయే॥అపరార్చే॥
 ధనిస్తాపంచకమృతేపంచరత్నానితన్ముఖే । పాశ్యాహుతిత్రయంతత్రహు
 నేద్భూవపామితి ॥ తతోనిర్వరణంకుర్యాదేషసాగ్నోద్విధిఃస్మృతః॥ ఇతరం
 నిఖినేదేవజలేనాప్రతిపాదయేత్ । త్రిపాదర్థమృతేతద్విధిరణ్యశకలంముఖే॥
 తస్యపిష్టమయంకుర్యాత్పురుషత్రితయంతతః । హోమఃప్రతిముఖంకుర్యా
 త్తథావహవపామితి ॥ కాష్టాణ్యంసంచకార్పసంకుసుంభంప్రతిపాద్య
 చ । నిర్యాత్యసాగ్నింసంసుర్యాచ్ఛవ్యగ్నోవాస్యముత్సృజేత్ । తత్రైవ॥
 కనకంహీరకంనీలంపద్మరాగంచమాక్తికమ్ । పంచరత్నమిదంప్రోక్తమృషి
 భిఃపూర్వదగ్నిభిః ॥ రత్నానాంచాప్యభావేతుస్వర్ణంకర్తార్థమేవచ । సువర్ణ
 స్యాప్యభావేతుజ్యోత్స్నేయంవిచక్షతైః ॥ మదనరత్నేప్యేవంతథా ॥ ఏకాశీ
 తేపలంకాంస్యంతదర్ధంనాతదర్ధకమ్ । నవషట్త్రింశంవాపిదద్యాద్విప్రాయ
 శక్తితః॥తథాన్యత్ర ॥ స్వగృహ్యాక్తవిధానేనకృత్వాగ్నేస్తాపనంతతః॥అ
 న్యాధానంనిర్వపణందేవతానాంతథాహుతిః॥ యమాయధర్మరాజాయ
 మృత్యువేచాంతకాయచ । వైవస్వతాయకాలాయసర్వభూతక్షయాయచ॥
 బౌదుంబరాయదధ్నాయనీలాయపరమేష్ఠినే । వృకోదరాయచిత్రాయచి
 త్రగుప్తాయవైక్రమాత్ ॥ విధినాశ్రవణంకృత్వాఏకైకామాహుతింహునే
 త్ । కృష్ణాగాంకృష్ణవస్త్రాగ్నించక్షైమనిష్కసమన్వితామ్ ॥ దద్యాద్విప్రాయ
 యశాంతాయప్రీతోభవతుమేయమః ॥ త్రిపాదర్థేప్యేతదేవ - అపరార్చే॥
 పునర్వసూత్రరాషాఢాకృత్తికోత్తరఫాల్గునీ । పూర్వాభాద్రావిశాఖాచ
 జ్ఞేయమేతత్త్రిపాదభమ్ ॥ మయూరచిత్రేగర్గః॥ మృతఃశ్మశానంయోనీతడప
 జీతమీనవః॥ గృహేయస్యప్రవిష్టోసాతిష్ఠేదధకదాచన॥ అచిరాన్త్యత్య
 మామూతిహృతదారపరిగ్రహః॥ తత్రశాంతింప్రవక్ష్యామిధర్మరాజమతంయ
 థా॥సక్షీరాణాంఘృతాక్తానామగ్నేర్హుత్వాముఖేబుధః । బౌదుంబరీణాం

విధివ త్తతశ్చాంతిఃకృతాభవేత్ || సావిత్ర్యప్రసహనేణక్షీరశాంతించకారయే
 త్ || కపిలాంతిలకాధిస్యంచమాతాంతేభూరిదక్షిణేతి || — అథబ్రహ్మచారి
 మృతౌశాంతః || బ్రహ్మచారిమృతౌరీతింకథయామిసమాసతః | తత్ప్రావర్త్యదో
 షస్యప్రాయశ్చిత్తంప్రశాంతయే || ద్వాదశాబ్దంషడబ్దంవాత్ర్యబ్దంతక్రూరభా
 వరేత్ | స్నాతకోబ్రహ్మచారిచనిధనంప్రాప్నుయాద్యది || సంయోజ్యచార్మ
 విధినాసంయోజ్యతౌతతఃపరమ్ || దేశకాలౌస్త్వత్వాఅముకగోత్రాముకనా
 మ్నామృతస్యబ్రహ్మచారిణో వ్రతవిసర్గంకరిష్య ఇత్యుక్త్వా హేమ్మనాందీ
 శ్రాద్ధంకృత్వాగ్నిప్రతిష్ఠాప్రాయశ్చూరాంతే చత్వస్థభిర్వాప్యహృతిభిరగ్నయే
 వ్రతపతయే వ్రతానుష్ఠానసం పాదనాయవిశ్వే భ్యోదేవేభ్యశ్చ జ్యంహు
 త్వాస్సిష్టకృదాదిసమాప్యపునర్దేశ కాలౌస్త్వత్వారంభివాహంకరిష్యఇత్యు
 క్త్వా హేమ్మనాందీశ్రాద్ధంకృత్వారంభాంశవంచహరి ద్రయాలిప్తావపి
 తసూతేణవస్త్రయగ్నేనచావేష్ట్యాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్రాయశ్చూరాంతేగ్నయేబృ
 హస్పతయే వివాహవిధియోజకా యచయస్తైత్వం కామంకామాయేతికా
 మాయవ్యాహృతిభిశ్చ జ్యంహుత్వా స్సిష్టకృదాది సమాప్యారంభాంశ
 వంచదహేత్ - విధానమాలాయాం || యేషాంకులేబ్రహ్మచారినిధనంప్రా
 ప్నుయాద్యదితత్కులంక్షయమాప్నోతిసోపిదుర్గతిమాప్నుయాత్ || మృతస్య
 మ్రియమాణస్యషడబ్దంవ్రతమాదిశేత్ | త్రింశద్ద్వ్యోబ్రహ్మచారిభ్యోదద్యా
 తోహపీనకాన్మవాత్ || ప్నాస్తమాత్రాఃకర్ణమాత్రాదద్యాత్కృష్టాజినానిచ |
 పాదుకాభిత్రమాల్యాశ్చిగోపీచందనమేవచ | మణిప్రవాళమాలాశ్చభూషణా
 దిసమర్పయేత్ | ఏతంకృతేవిధానేచివిఘ్నోకోపినజాయతే | అత్రమూలంమృ
 గ్యం—కుప్తిమృతౌతుయమః || మృతస్యకుప్తినోదేహంనిఖనేద్దౌష్టభూమిషు |
 వాసరత్రితయంపశ్చదుద్భృత్యాస్యవ్రతందహేత్ || నగంగాఘనంకార్యంని
 క్షేపేవిధిరుచ్యతే | షడబ్దవ్రతపూర్ణేనవిధినాంత్యంక్రతుంచరేత్ || తతోస్త్రీసం
 వయంతస్యగంగాయాంప్రక్షిపేత్సుధీః | మాసిమాసేతతఃకుర్యాన్తాసిశ్రాద్ధా
 నిపార్వణాత్ || ఇత్యేతత్కుప్తిమరణేకథితంశాస్త్రోకోవిదైః || శుద్ధితత్తేవభవి
 ష్యే || శృణుకుష్మగణంవిప్రశ్చ త్రరోత్తరతోగురుమ్ | చివర్చికాతుదుశ్చర్మాచ
 ర్చరియ స్తృతీయకః || వికర్చుర్వృణతామౌచకృష్ణశ్వే తేతథాప్రకమిత్యు
 క్త్వా || మృతేతుప్రాపయే త్తీర్థమథవాతరుమూలకమ్ | నపిండంనోదకంకార్యం
 నచదానక్రియాంచరేత్ || షడ్వాసీయత్రిమాసీయమృతఃకుష్మికదాచన | యది
 స్నేహంశురేద్దాహంయతి శ్చంద్రాయణంచరేత్ || అకృతప్రాయశ్చిత్తకు

౫౦౬ నిర్ణయసింధౌ, తృతీయపరిచ్ఛేదే ఆశాచనిర్ణయః.

ప్యాదిదాహేఇదంప్రాయశ్చిత్తం - అతఏపకుసఖ్యాదివత్కుప్రినోపిద్వావశ
రాత్రంశూలపాణినోక్తం - అతఏవాన్యదీయంకుప్రినోఘరణాంతమ శాచ
ముక్తంకౌర్తే || క్రియాహీనస్యమూర్ఖస్యమహరోగిణివచ | యథేషాచరణ
స్యాహుర్మరణాంతమశౌచకమ్—మహరోగ్యాస్తు || వాతవ్యాధ్యత్వరీకుప్త
మేహూదరభగంధరాః | అర్శాంసిగ్రహణీత్యప్తేమహరోగాః ప్రకీర్తితా
ఇతి-రజస్వలాయాస్తువృద్ధశాతాతపః||రజస్వలాఘాఃప్రేతాయాస్సంస్థారా
దీనినాచరేత్ | ఊర్ధ్వంత్రరాత్రాత్సౌతంతాంశవధర్తేణదాహయేత్ ||
అతఃప్రత్యాశ్యకావృద్ధగ్ధావ్యహేధ్వంద హేత- సంకటేతుమదనరత్నేస్తు
త్యంతరే || ఉదక్యాసూతికావాపిమృతాస్యాద్యతితాంతదా | ఆశాచేత్వనతి
క్రాంతేదాహయేదంతరాయది || ఉద్భృతేనతుతోయేనస్నాపయిత్వాతుమం
త్రతః|అపోహిష్టేతితిస్పృహిర్నిరణ్యవర్ణాశ్చత్పభిః | పవమానానువాకేనయదం
తీతిచసప్తభిః | తతోయజ్ఞపవిత్రేణగోమూత్రేణాథతేద్విజాః || స్నాపయి
త్వాన్యవసనేనాచ్ఛాద్యశవధర్మతః | దాహేదికంతతఃకుర్యాత్ప్రజాపతివచో
యథా||యజ్ఞపవిత్రమాపోఅస్మానితి-మితాక్షరాయాం || పంచభిస్సాపయి
త్వాతుగవైఃప్రేతాంరజస్వలామ్ | వస్త్రాంతరావృతాంకృత్వాదాహయే
ద్విధిపూర్వకమ్ || గృహ్యకారికాయాం || అంతరిక్షమృతాయేచవహ్నివత్సప్త
మాదతః | ఉదక్యాసూతికానారీచరేచ్ఛాంతదాయణత్రయమ్ || తతోయవపి
ష్టేనానులిప్యాప్తోత్తరశతం శూరోవీదకైస్సంస్నాప్య భస్మగోమయమృతు-
శోచకపంచగవ్య శుద్ధోదకైరాపోహిష్టాపావ మాశీభిఃసంస్నాప్యాన్యవస్త్రే
ధృతేదహేదిభిః- అత్రప్రాయశ్చిత్తమృహచౌధాయనః || ఉదక్యాసూ
తికామృత్యేచరేచ్ఛాంతద్రాయణత్రయమితి - సూతికాయాస్తుమితాక్షరా
యాం || సూతికాయాంమృతాయాంతుకథంకుర్వంతియాజ్ఞాకాః | కుంభేనలిల
మాదాయపంచగవ్యంక్షిప్తేత్తతః || పుణ్యగిర్భవివంత్ర్యాథోవాచాశుద్ధింభ
త్తతః | తేనైవస్నాపయిత్వాతుదాహంకుర్యాద్యథావిధి || అలింగాభిర్మంత్ర
తాభిర్వామకేవ్యాభిరేవచ | అన్యైశ్చశారుణైర్మంత్రైస్సంస్నాప్యవిధినాద
హేత్ || గృహ్యకారికాయాం || సూతికామరణేపాప్తేనర్వాపద్యసులేపనమ్ |
అనూతకీతుసంస్పృష్టశ్శూర్వాణాంతుశతంక్షిప్తేత్ || ప్రాయశ్చిత్తేవిశేషస్త
త్రైవ || సూతికాతుయదాసాధ్వీవిస్నాతామరణంతా | త్రివర్షపూర్ణపర్యం
తంకుద్ధ్యేత్కుచ్చేణసర్వదా || ఇదంచాద్యత్ర్యహే || సూతికాతుయదానారీ
రజసాతుపేప్రతా | మ్రియేతథేస్తుసానారీద్వివర్షం కృచ్చిహుచరేత్ || ఇదం

ద్వితియత్ర్యహే॥ సూతికాతుయదాసాద్వివిస్సాతామరణం॥ తా॥ అజ్ఞక్తి
 శ్చేరిణశుద్ధ్యతహ్యసస్యవచనంయథా॥ ఇదంతృతీయత్ర్యహే॥ అత్రాశ
 క్తాపతంతరము క్తంతత్రైవ॥ సూతికాతుయదాసారీవిస్సాతామరణం॥
 తా॥ త్రిషణ్ణవదినాదర్వాగేకాబ్దేనవిశుద్ధ్యతి॥ ఊర్ధ్వంతుసూతికాతుయదా
 నారీపాణాంతైచపరిత్యజేత్॥ మాసమేకావధింయావత్త్రిభిఃకృచ్చైర్
 ర్విశుద్ధ్యతి॥ గర్భణీమృతాతుమదనరత్నేశానకః॥ గర్భణ్యుదక్యాసంసాగరం
 శిశుసంసాగరమేవచ॥ ప్రవక్ష్యామిమాసేనశానకోహంద్విజన్తనామ్॥ గ
 ర్భణీమరణేపాప్తేగోమూత్రేణజలైస్సహ॥ అపిహిష్టాదిభిర్మంత్రైఃప్రో
 త్త్యభర్తాసమాస్థితః॥ ప్రేతంతృతాసేనీత్వాథోల్లిఖ్యసవ్యోదరంతతః॥ పుత్ర
 మాదాయజీవంశ్యేత్ స్తనందత్వాసుతాయతు॥ యస్తేస్తనశ్శశయఇత్యుచా
 యామేనిధాయచ॥ ఉదరంచావ్రణంకుర్యాత్పృష్ఠదాశ్యేనపూర్వచ॥ మృద్ధ
 స్త్రకుశగోమూత్రైర్పాపిహిష్టాదిభిఃప్రీభిః॥ స్నాప్యచాచ్ఛాద్యవాసోభిశ్శవ
 ధర్మేణదాహయేత్॥ తత్రైవషడశీతిమతేగద్యాసి॥ గర్భిణ్యాంమృతాయాం
 దక్షిణాశిరసంనిధాయతస్యానాభిరంధ్రాత్సవ్యముదరంచతురంగులంహిరణ్య
 గర్భస్సనువర్తతేతిచిత్వాగర్భచ్ఛేదపాణైస్తం ప్రత్యక్షనిభనేత్సయదిజీవన్తి
 వత్స్వంముమపుత్రకేత్యుక్త్వాక్షేత్రియేత్వేతిపంచభిస్సాన్నిపయిత్వాహిరణ్యమం
 తర్థాయఘామానిధాయవ్యాహృతిభిరభిమంత్రీయస్తేస్తనశ్శశయఇతిస్త
 నంపాయయిత్వాశిశుంగ్రామంప్రాపయేత్ - గర్భచ్ఛేదస్థలేతతాయుధా
 యేతిపంచాహుత్యుత్వాప్రాణాయస్వాహాపూజేస్వాహేత్యనువాకా
 భ్యాంవ్యాహృత్యావాజ్యంహృత్వాభిన్నముదరంసూత్రేణసంగ్రహ్యపుత్రేనా
 మల్యిచాక్రమ్యదోయతిలాగంధూమింసువర్ణందద్యాదథయథోక్తేనక
 ల్పనేనదహేత్ - హోధాయనేనతుశతాయుధాయేతిపంచపూమానంతరం
 ప్రయాసాయయాసాయవియాసాయసంయాసాయోద్యాసాయశుచేశోకా
 యత్యతేతపత్వైబ్రహ్మహత్యాయైసర్వస్మై ఇతిస్వాహంతైరాహుతయో
 ప్యధికాఙ్కాః - గృహ్యకారికాయాం॥ యదాగర్భవతీనారీసశల్యాసంస్థితా
 భవేత్కుక్షింభిత్యాతతశ్శల్యంనిర్మరేద్యదిజీవతి॥ ప్రమీతంనిభనేత్తంతపా
 యశ్చిత్తమతఃపరమ్॥ సాత్రయస్త్రీంశతాకృచ్చైర్శిశుర్ధ్యతేకల్యదోవతః॥
 సగర్భదహనేతస్యావర్ణజంవధపాతకమ్॥ ప్రియశ్చిత్తంచరిత్యాతుశుద్ధ్యం
 తిపాపకారిణః॥ దద్ధ్యాతుగర్భసంయుక్తాంత్రిబంకృచ్ఛమాచరేత్॥ అథా
 న్యారోహణంస్త్రీణామాత్మనోభర్తురేవచ॥ సర్వపాపక్షయకరంనిరయో

త్రారణాయచ । అనేకస్వర్గఫలదంము క్రిధంచలదైవచ ॥ జన్మాంతరేచసౌ
భాగ్యధనపుత్రాద్విధిదమ్ ॥ దేశకాలాస్తృత్యాదుంధతీసమాచరత్వస్వ
ర్గలోకమహీయమానత్వమనుష్యరోమసంఖ్యాబావచ్ఛిన్నస్వర్గవాసభర్తృస
హితచతుర్థశేంద్రావచ్ఛిన్నకాలికక్రీడమానత్వమాప్యపితృశ్వశురకులత్రయ
పూతత్వబ్రహ్మఘ్నిత్రఘ్నకృతఘ్నపతిపూతత్వపత్యవీయోగకామాభర్తృ
జ్విలచ్ఛితారోహణంకరిష్యే - అనుగమనేతుఫలముల్లిఖాన్వారోహణంకరి
ష్యతిత్యక్తావహరిద్రా కుంకుమాంజనాదియత శూర్పాణిసువాసినీభోజ్యద
ద్యాత్ - మంత్రస్తు||లక్ష్మీనారాయణోదేవోబలసత్వగుణాశ్రయః|| గాఢంస
త్వంపమేదేయాద్వినైఃపరితోషితః ॥ సోపస్కరాణిశూర్పాణివాణకై
స్సంయతానిచ । లక్ష్మీనారాయణప్రత్యైస్సత్వకామాదదామ్యహమ్||అగ్నే
స్సమిపమాగత్యపంచరతాన్నిపల్లవే । నీలాంజనంతథాబద్ధాముఖేముక్తాఫ
లంస్యసేత్ ॥ తతోగ్నిప్రార్థనం కృత్వామంత్రేణానేనమిత్రమ్||స్వాహాసం
క్లేషనిర్విణ్ణసర్వగోత్రహుతాశనమ్ ॥ సత్వమార్గప్రదానేననయమాంభరూరం
తికమ్ ॥ తతోగ్నావాణ్యేనాగ్నయేతేజోధిపతయేవిష్ణవేసత్వాధిపతయేకా
లాయధర్మాధిపతయేపుణివైయలోకాధిపతయేద్యౌరసాధిప్తాత్రీభ్యః, వా
యవేబలాధిపతయేఆకాశాయసర్వాధిపతయేకాలాయధర్మాధిప్తాత్రేభ్య
స్సర్వసాక్షిణ్యభ్యః, బ్రహ్మణేవేదాధిపతయేరుద్రాయశ్శానాధిపతయేచ
హుత్యాగ్నింప్రదక్షిణీకృత్యదృషదముపలాంచసంఘాజ్యపుష్పంజలింకృహీ
త్వాగ్నింపార్థయేత్ ॥ త్వమగ్నేసర్వభూతానామరీతశ్చరసిసాక్షివత్||త్వ
మేవదేవజానీషేనవిదుర్యానిమానుషాః ॥ ఆనుగచ్ఛామిభీర్తారంవైధవ్యభ
యపీడితా । సత్వమార్గప్రదానేననయమాంభరూరంతికమ్ ॥ మంత్రముచ్చ
ర్యశనకైః||ప్రవిశేచ్ఛహుతాశనమ్|| గౌడాస్తు||ఇమానారీరవిధవాఇతి-ఓం, ఇ
మాఃపతివ్రతాఃపుణ్యాఃస్త్రియాయాయాస్సుశోభనాః । సహభర్తుశ్చరీరే
ణసంవిశంతువిభావసుమ్||ఇతిచవిప్రంపరేదిత్యాహుః - కాతరాంతు||ప్రేతో
త్తరేసుప్తాందేవరశ్మిద్యోవాఢిర్దేవతిద్వాభ్యాముత్థాపయేత్ - ఏతన్నహి
మామితాక్షరాదాజ్ఞేయః - పృథ్విచంద్రోదయేస్కాందే||అనువ్రజతిభర్తా
రంగృహాత్పితృవనంముదా । పదేపదేశ్వమేధస్యఫలంప్రాప్నోత్యనుత్రమమ్||
యస్తస్వంగిరాః ॥ యాస్త్రీబ్రాహ్మణజాతీయామృతంపతిమనువ్రజేత్||సాస్వ
ర్గమాత్మఘాతేననాత్మానంనపతించయేదితి ॥ యచ్ఛవాఘ్నిపాత్||నమియే
తసమంభర్త్రా||బ్రాహ్మణీశోకకర్షితా । నబ్రహ్మగతిన్మాప్నోతిమరణాదాత్మ

ఘాతినీతిపుథక్ప్రతిపరం || పుథక్ప్రతిపరమాయుహ్యనవిప్రగంతుమర్హతి | అన్య
సాంబైవనారీణాంప్రేధగ్నోయంపరఃస్పృతభక్త్యశనసోక్తేః-పుథక్ప్రతిస్తుక్షాత్రి
యాదిపరాతద్విధిర్భూషేత్ || దేశాంతరేమృతేపత్యాసాధ్యేతత్పాదుకా
ద్యయమ్ | సిద్ధాయోరసిసంశుద్ధాప్రపిశేజ్జాతవదనమ్ | ఋగ్వేదవాదాత్సా
ధ్యేప్రీనభవేదాత్తఘాతినీ | త్ర్యహశాచేనివృతేతుక్రాద్ధం ప్రాప్నోతిశా
స్త్రవత్ || ఇమానారీరవిధివాఙ్మయిగ్వేదవాదః - త్ర్యహశాచమన్వారోహ
ణపరమితిస్సార్థః - నిషేధవాక్యానిప్రాయశ్చితార్థవృతేనపతితేనవాసమా
మరణనిషేధపరాణీత్యప్యాహుః - అస్తిదాహేపలాశదాహేవానపుథక్ప్ర
తిదోషః - అంగత్వేనస్థానాపత్యావాశరీరతుల్యత్వాత్ || యత్తు || బ్రహ్మశ్చా
వాక్యతఘ్నవామిత్రఘ్నవాభవేత్ప్రతిః | పునాత్యవిధివానారీతమాదాయ
మృతాతుయేతిహారీతియం తత్ప్రతితదాహాది నిషేధేనసహగమనస్యదూరతో
పాస్తత్వాదర్థవాదమాత్రమితిపృథ్వీచందః - జన్మాంతరీయపాపవతాన
హమరణేనోద్ధారణిస్సార్థగౌడాః - శుద్ధితత్వేవ్యాసః || దినైకగవ్యదేశస్తా
సాధ్యేచేత్పుతనిశ్చయా | నదహేత్సాన్వయినంతస్యావాదాగమనంభవే
త్ || తత్రైవభవిష్యే || తృతీయేహ్నిషేదక్యాయామృతేభరరీవైదిజాః | త
స్యానుమరణార్థాయస్థాపయేదేకరాత్రకమ్ | ఏకాంచితాంసమాసాద్యభర్తా
రంయానుగచ్ఛతి | తద్భర్తృర్యఃక్రియాకర్తాసతస్యాశ్చక్రియాంచరేత్ || ఏతద్ద
శాహంతరమ్ || యశ్చగ్నిదాతాప్రేతస్యపిండందద్యాత్సవహీతివాయవీ
యోక్తేః-ఆపస్తంబః || చిత్తభ్రష్టాతుయానారీమోహాద్విచలితాభవేత్ | ప్రా
ణాపత్యేనశుద్ధ్యేతత్సాన్వయేహిపకర్మణః || తథా || అన్వారోహేతునారీణాం
పత్యుశ్చైకోదకక్రియామ్ | పిండదానక్రియాతద్వచ్ఛార్ధంప్రత్యాబ్ధికంతథా ||
అన్వారోహేకృతేపత్యాపృథక్ప్రేదాంస్తిలాంజలిః || పుథక్ప్రేతేకుర్వీతద
ద్యాదేకశితేతథా || అన్యత్ప్రేతాగ్నిక్తం-ఇదంగర్భిణీబాలాపత్యాసూతీకారజన్వ
లావ్యభిచారిణీభిర్నకార్యం | నైవ్విరిణీనాంగర్భిణీనాంపతితానాంచయోషితా
మ్ | నాస్తిపత్యాగ్నిసంవేశఃపతితాహితథాడభావితిమదనరత్నేస్తృతిసంగ
హితేః-మదనరత్నేబృహస్పతిః || బాలసంవర్ధనముక్త్యాబాలాపత్యానగ
చ్ఛతి || వ్రతోపవాసనియతారక్షేదర్థంచగర్భిణీ || తృతీయపాదేరజన్వలాసూ
తికాచేతిపృథ్వీచంద్రోదయేగౌడియశుద్ధితత్వేవపాఠః-తత్రైవబృహన్నారదీ
యేషి || బాలాపత్యాచగర్భిణ్యోహ్యదృష్టుమృతవస్తథా | రజన్వలారాజసుతేనా
రోహంతిచితాంతుతాగ్నితి | అత్రపతివ్రతాసానందీప్రంసవిశేద్యాహుతాశన

౫౧౦ నిర్ణయసింధు, తృతీయపరిచ్ఛేదే, ఆశాచనిర్ణయః.

మిత్రభారతాత్॥ ఋగ్వేదవాదాత్సార్వస్త్రితిబ్రాహ్మణ్య-పతివ్రతానామేవా
ధికారోనమర్వత్తానాం-యత్తు॥ అవమత్యచయఃపూర్వపతిందుష్టేనచేత
సావర్తంతేయాశ్చసతతంభర్తృణాప్రతికూలతః॥ తత్ప్రానుమరణంకాలే
యాఃకుర్వంతితథావిధాః॥ కామాశ్లోధాద్భయాన్తోహస్యేర్వాఃపూతాభ
వంశ్చ తేతిభారతంతతేకౌముదికన్యాయేనరత్నావకమితిపృథ్వీచన్ద్రిః-బ్రాహ్మ
ణ్యాదికచితిరేవసపుత్రస్థితిః-క్షత్రియాదీనాంపుత్రగేకావేతికల్పతరురత్నాకర
మదనపారిజాతాదయః-శుద్ధిచిన్తామణాచైవం-తత్ప్రాన్వారోహణేభర్తుశ్చ
చమధ్యేతమార్థ్యంవాక్యతేత్రిరాత్రమధ్యేవదశపిణ్డాః-సహగమసేతుభర్తు
శాచతుర్ముమాశాచంపిణ్డదానంచ॥ అన్వితాయాఃప్రదాతవ్యాదశపిణ్డాస్త్ర్య
మేజకున్యామ్యాశాచేవ్యతీతేతుతస్యాత్సాధ్యంసదీయతేతిశుద్ధితేషుశాల
పాశాచమైతీనస్సిన్ధుతేః॥ సంస్థితంపతిమాలింగ్యప్రవిశేద్యాహుతాశనమ్॥ త
స్యాఃపిండాదికంచేయంక్రమశః॥ పతిపిండవదితిశాలపాశేశుద్ధితేషుధృతవ్యా
సోక్తేః-అన్యత్ప్రాగ్గుక్తం-యదాతురజస్వలాపిపత్నీమృతేపత్యేకేశకాలవ
శాత్తదైవానుగచ్ఛతి-నశుద్ధింప్రతిక్షతే-తత్రవిధిఃచేవయాజ్ఞాకనిబంధే॥ య
దాస్త్రీయాముదక్యాయాంపతిఃప్రాణాశాసముత్సృజేత్॥ దోహితేకంతం
దులానామవహన్యాద్విశుద్ధయే॥ ముసలాఘాతైస్తదస్యకన్యైవతేయానిమండ
లాత్॥ విరజస్కామన్యమానాస్సేచిత్రేతదస్యక్షయమ్॥ దృష్ట్యాశాచంప్రకుర్వీ
తపంచమృతికయాపుత్రక॥ త్రింశద్వింశతిర్దశచగవాదాత్సాత్వహఃక్రమాత్॥
విప్రాణాంపచనాచ్ఛుద్ధాసమారోహేథుతాశనమ్॥ నారీణాంసరజస్కా
నామియంశుద్ధిరుదాహృతా॥ అత్రశ్రాద్ధాదానిర్ణయఃపురోవీముక్తః-ఇతి
నిర్ణయసింధావంత్యకర్తృనిర్ణయః॥ అగ్నిప్రవేశాశక్తాశువిష్టుః॥ మృతేభర్త
రిబ్రహ్మచర్యంతదన్వారోహణంచేతిబ్రహ్మకైవర్యే॥ సహానుగమనంశస్తంత్రై
ధవ్యస్యాభవాలనమ్॥ యత్తుతత్రైవ॥ కలౌనాన్యగతిఃస్త్రీణాంసహానుగమ
నాదృతేతిబ్రహ్మచర్యాశక్యత్వపరం-తథాచమనుః॥ బ్రహ్మచర్యంబరేద్వా
పిప్రవిశేద్వాహుతాశనమ్॥ కాశీఖండేపి॥ పత్యామృతేపియామౌషధ్యధవ్యం
పాలయేత్కల్పచిత్॥ సామనఃప్రాప్యభర్తారంస్వర్గలోకంసమత్తుతే॥ అను
యతిసభభర్తారంయదిదైనాతగ్రంథంచన॥ తత్ప్రాపిలంసంరక్షేచ్ఛీలభంగాశ్చ
తత్యథ॥ తద్వైగుణ్యాదపిస్వర్గాప్యతిఃపతినాన్యయా॥ తస్యాఃపితాచమా
తాచభ్రాతృనర్తస్తథేవచ॥-అథవిధవాధర్మాః॥ మదనరత్నేస్కాండేవిధ
వాకబరీబంధోభర్తృబంధాయజాయతే॥ శిరసోవపునంతస్తాతా-ర్యంవిధ

వయాసదాః ఏకాహారస్యదాకార్యోనద్వితియఃకదాచన। మాసోపవాసంవా
 కుర్యాత్సంచాయణమథాపివా ॥ పర్యంకశాయినీనారీవిధవాపాతయేత్సు
 తిమ్। నైవాంగోద్వర్తనంకార్యంస్త్రీయవిధవయాక్వచిత్ ॥గంధద్రవ్యస్యసం
 భోగోవైవ కార్యస్తయాపునః। తర్పణంప్రత్యహంకార్యం భర్తుస్థిలకుశోద
 తై ॥ ట్టుతుస్తృతుశ్చాపినామగోత్రాదిపూర్వకమ్ ॥ ఇదమపుత్రాపరమితిమ
 దనపారిజాతః॥ నాధిరోహేదనద్వాహంప్రాజ్ఞైకంతగతైరపి। కంచుకంసప
 రీదద్యాద్వాసోనవికృతంవసేత్ ॥ వైశాఖేకార్తికేమాఘేవిశేషనియమంచరే
 త్ ॥పశేతాః॥ తాంబూలాభ్యంజనంచైవకాంస్యపాత్రేచభోజనమ్। యతి
 శ్చబ్రహ్మచారీచవిధవాచవివర్జయేత్ ॥ శ్రాద్ధాదాతువిశేషఃప్రాగుక్తఃయత్తు
 చాధాయనః॥ సంవత్సరంప్రేతపత్నీమధుమాంసంవివర్జయేత్ ॥అధశ్శయిత
 వత్సానితిహృద్గల్గభాషితమితతదసవర్తాపరమిత్యపరార్కః — అథస
 న్నాన్యసః-యజ్ఞవల్క్యః ॥ వనాద్భృహద్యాకృష్టేష్టిం సార్వవేదసదక్షిణా
 మ్। ప్రాజాపత్యాంతదంతేతానగ్నినారోష్యచాత్మని ॥ అధీతవేదోజయశ్శు
 త్రవాసన్నదోగ్నిమా ॥ శక్త్యావయజ్ఞకృన్తోక్షేమనఃకుర్యాత్తునాన్యధా॥ఏ
 తదాశ్రమసమచ్ఛయపక్షేజాబాలశ్రుతౌత్వస్యేపిపక్షాడక్తాః - యదీచేతర
 థాబ్రహ్మచర్యాదేవప్రవ్రజేద్భృహద్యనాద్వా అథపునరవతీవాస్మాతకో
 వాస్మాతకోవాత్సన్నాగ్నికో వాయదహరేవవిరజేత్తదహరేవప్రవ్రజేదితి-
 అంగిరాః॥ ప్రవ్రజేద్బ్రహ్మచర్యాద్వాప్రవ్రజేచ్ఛగృహదపివనాద్వాప్రవ
 శేద్వివ్వనాతురోవాఞ్మయఃఖతః॥ ఆతురోముమూర్షుఃదుఃఖితశ్చార్వాఘ్రా
 దిభీతః-భారతే ॥ ఆతురాణాంచసన్నాగ్నేనవిధిరైవచక్రియా। ప్రేషమా
 త్రంసముచ్చార్యసన్నాగ్నంతత్రపూరయేత్ ॥జాబాలశ్రుతావపి॥ యద్యాతు
 రసన్యాన్తనసావాచావాసస్సృజేదితి ॥ అత్రవిప్రస్యైవాధికారః బ్రాహ్మ
 నాఃప్రవ్రజంతీజాబాలశ్రుతేః - ఆత్మన్యగ్నిస్సమారోష్యబ్రాహ్మణఃప్రవ్ర
 శేద్భృహదితిమనూక్షేభ్యేతివిజ్ఞానేశ్వరాదయః॥ చత్వారోబ్రహ్మణస్యోక్తా
 ఆశ్రమాశ్శృతిచోదితాః॥ త్రియస్యత్రయఃప్రోక్తాద్వాపేకోవైశ్యమాద్ర
 యోరితి ॥ బ్రాహ్మణఃత్రియోవాధవైశ్యోవాప్రవ్రజేద్భృహదితికౌర్వాద్య
 క్తేర్వర్గత్రయసాశ్శృధికారః - పూర్వవాక్యంతకాషాయదండాదినిషేధా
 ర్థం॥ముఖజానామయంధర్వేయద్విష్ణోర్నిగధారణమ్। రాజన్యవైశ్యయోర్వే
 తిదత్తాత్రేయమునేర్యచఇతిచాధాయనోక్తైరిత్యంతరమాహ - తత్త్వం
 తుకుటీచకాదిపరమేతదితి - యోపిసన్నాగ్నంపలవైత్సకమితీకతానిషేధః -

సోపిత్రిదండాదిపరభిత్వక్తంప్రాక్ - సచసన్న్యాసశ్చతుర్థేత్యాహహరితః॥
 కుటీవకోబహూదకోహంసత్వైవతృతీయకః । చతుర్థఃపురమోహంసోయో
 యఃపశ్చాత్పక్ష త్తమః॥ ఆద్యఃపుత్రాదినాకుటీంకారంబుత్వాతత్రగృహేవావ
 సక్ కామాయవాసాఃశిఖోపవీతత్రిదండవాక్ఖంధుషుస్వగృహేవాభుంజా
 నఆత్మజ్ఞోభవేత్ - ఏతదత్యంతాశక్తపరం-ద్వితీయస్తుబంధూహిత్యాసస్తా
 గారాణిత్వైషంఛరక్పూర్వోక్తవేషస్సాగ్రీత్ - హంసస్తుపూర్వోక్తవేషోష్ఠ్య
 కదండః॥ ఏకంతువైషవందంఢంధారయేన్నిత్యమాదరాదిస్కాందాత్ - వి
 ఘ్నరపియజ్ఞోపవీతందండంచవస్త్రంజంతునివారణమ్ । తావాన్పురిగ్రహఃప్రో
 క్తోనాన్యోహంసపరిగ్రహః॥ చతుర్థోపిస్కాందే॥ పరహంసస్త్రీదండంచర
 జ్ఞుంగోదాలనిర్నితామ్ । శిఖాయజ్ఞోపవీతంచనిత్యంకర్తృపరిత్యజేత్॥ ఆయమ
 ప్యేకదండఏవ- యేతుశిఖోపవీతాదిత్యాగనిషేధాస్తేకుటీచకాదిపరాః- య
 త్తమేధాతిథిః॥ యావన్నస్యస్త్రయోదండస్తావదేకేనవర్తయేదితి- తదపిత
 త్పురమేవ-యచ్ఛాత్రిః॥ చతుర్థాభిక్షవఃప్రోక్తాస్సర్వేచైవత్రిదండీనభితి- తద్వ
 ద్దండాదిపరంనయస్త్రిపరం॥ వాగ్దండోభమనోదండఃకర్తృదండస్తథైవచ । య
 మ్యైతేనియ తాదండాస్సత్రిదండీతిచోచ్యతేభితిమనూక్తేః- తస్మాత్పురమహం
 సస్యైకదండఏవ-సోష్ఠ్యవిదుషః- విదుషస్తుసోపివాస్త్రీ - నదండంశిఖాంనా
 చ్చాదనంచరతిపరమహంసభితిమహూపనిషదుక్తేః - జ్ఞానమేవాన్యదండభి
 వాక్యశేషాచ్చ- యత్తయమః॥ కావదండంధృతోయేనసర్వాశిజ్ఞానవర్జితః ।
 సయాతినరకాస్థూరాన్తృహారవసంజ్ఞితానితి - తద్వైరాగ్యంవినాజీవనార్థ
 సన్న్యాసపరం॥ ఏకదండంసమాశ్రిత్యజీవంతిభూహవోనతాః॥ నరకేరారవే
 ఘోరేకర్తృత్యాగాత్పతంతితభిస్త్వతేః- యచ్ఛాత్వమేధికే॥ ఏకదండీత్రిదండీ
 వాశిఖాముండితఏవవా । కామాయనూత్రసారోపియతిఃపూజ్యోయుధిష్ఠిరేతి
 తస్మాత్సాగ్రీవోక్తవ్యవస్థాజ్ఞేయా-అభతద్విధిః బాధాయనః॥కృత్వాశ్రాద్ధా
 నిసర్వాణిపితృదీర్ఘ్యప్తకంపుఫక్ । వాపయిత్వాచకే శాదీన్నార్జయేన్నాత్మ
 కాభిమాః॥ సర్వాణిస్వస్యనవశ్రాద్ధమోడశశ్రాద్ధాదికృత్యైత్యర్థః-స్మృత్యర్థ
 సారేపి॥ఏకోదిష్టవిధానేనకుర్యాచ్ఛాద్ధానిమోడశ । అగ్నిమాన్సర్వజేనైవ
 విధినానిర్వపేత్స్వయమితికాత్యాయనః॥ కృచ్ఛగ్రింస్తుచతురఃకృత్వాపావ
 నార్థమనాశ్రమి । ఆశ్రమిచేత్తప్తకృచ్ఛగ్రింతేనాసాయాగ్యతాంవశేత్॥ బా
 ధాయనః॥ సప్తవమార్గకందివ్యంపితృంమాతృకమానుషే । భౌతికంఛాత్మన
 శ్చంతేలప్తేశ్రాద్ధానినిర్వపేత్॥ అత్రక్రమమాహమేమాద్రాశానకః॥ దేవ

శ్రాద్ధబ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాదేవతాః - ఆర్షదేవర్షి బ్రహ్మర్షి తృత్యయః
 దేవర్షి తృతర్షి మనుష్యర్షి యోవామరీచ్యాది ఋషయశ్చితి సన్న్యాససద్ధతాత
 చ్చింత్యం - దివ్యేవసురుద్రాదిత్యాః మానుషే సనక సనందన సనాతనాః - భూ
 తశ్రాద్ధపృథివ్యాదిభూతాని చతురాది కారణాని చతుర్విధో భూతగ్రామశ్చే
 తితి స్త్రీః పితృపిత్రాదిత్రయోమాతా మహాశ్వమాత్మకేమాతాదయః స్త్రీః
 ఆత్మశ్రాద్ధఆత్మపితృపితామహాదేవతాః ఆత్మశ్రాద్ధం పరమాత్మదేవత్యమితస
 న్న్యాససద్ధతాతచ్చింత్యం - సర్వత్రనాండిముఖత్వం విశేషణం జ్ఞేయం సర్వత్ర
 పిండదానం - యుగ్మావిపాః - దక్షక్రతూ సత్యవసూవా విశ్వేదేవా అన్యం నాం
 దీశ్రాద్ధవదితి హేమాద్రి - స్తృప్త్యర్థసారే || కేశత్వశ్రురోమనఖం వాపయితో
 పకల్పయేత్ || దండం జలపవిత్రంచ శిక్యం పాత్రం కమండలుమ్ || అనంశం పీన
 మాచ్ఛానం కంఠం పాదు కేళితి దశపంచవా - ఏతచ్ఛ్రుత్వే ద్యర్షార్షార్షార్షార్షార్ష
 ఖంకృత్యాపరే ద్యుః పుణ్యాహవాచనంకృత్యాకార్యమితేనకః - బాధాయ
 నః || త్రిన్దండం గుళిస్తు లాన్వేణ వాన్మార్గసమ్మితాః | ఏకాదశనవద్విత్రవ
 త్సుప్తాన్యపర్యకాః || వేష్టితాన్మార్గసమ్మితా లరజ్జ్వంతవతురంగుళాః | ఏ
 కోవాతాద్యశోదండోగోబాలసద్యశోభవేత్ || అనగ్నిరగ్నిముత్యాద్యనిత్యేన
 విధినాతతః || పృష్ఠోదివిధానేనేత్యర్థః || స్యాద్గౌవేహగ్నిమాన్మార్గసమ్మిత
 త్తమాదితః | ఆజ్యం పయోదధీత్యేత త్రివృద్ధా జలమేవవా || ఓం భూరిత్యా
 దినాపాశ్రయరాత్రించోపవసే త్తతః | అథాదిత్యాస్తమయా త్పూర్వమగ్నివీ
 హ్యత్యసః || ఆజ్యమగ్నైర్గార్హపత్యే సంతస్కృత్యే తేనచ సుసూ | పూర్వయా హ
 వరయేతు జుహుయాత్పుణవేత్ || బ్రహ్మన్వాధానమేతత్స్యాద్గ్నిహో
 త్రేహుతేతతః | సే సీర్యగార్హపత్యస్య దర్శనమేతతోత్రతః | పాత్రాణ్య
 సాద్యదర్శేషు బ్రహ్మయతనఏవతు | జాగృయాద్రాత్రిమేతాంతుయావద్ద్వై
 హ్యముహూర్తకః || అగ్నిహోత్రం స్వకాలేతుహుత్వాపాత్రస్తనంతతః |
 జప్తిం వైశ్వానరీం కుర్యాత్ప్రజాపత్యామధాపివా || జాబాలశ్రుతాతద్దైకే
 ప్రాజాపత్యామేవేష్టిం కుర్వంతి తదుతథానకుర్యాదాగ్నేయా మేవకుర్యా
 త్పూర్వతైర్ధాతవీయామేవకుర్యాదిత్యుక్తం - తేనాత్రవికల్పః - అత్రాహుః
 త్రేతాగ్నేః ప్రాజాపత్యాతద్వాక్యకేషేగ్నేరితి భవతుత్వశ్రుతేః - ఏకాగ్నే
 ద్వాగ్నేయీతి - అనాహితాగ్నేరిష్టిస్థానే వైశ్వానర ఆగ్నేయో వాచరురితి
 మాధవః - కాత్యాయనః || ఆత్మస్యగ్నే సమారోప్య వేదివధ్యస్థితో హరిమ్ |
 ధ్యాత్వా హృదిత్యసంజ్ఞతో గురుణా ప్రేషమిరయేత్ || కపిలః || విధివత్ప్రేష

౫౦౪ నిర్ణయసింధా, తృతీయపరిచ్ఛేదే, అశాచనిర్ణయః.

ముక్త్యాభిప్రాయపాంశుత్వముచేతః। అభయంసర్వభూతేభ్యోమతస్సాన్వహే
 త్యథోభవి॥ నిసియదండశిక్వాదిగృహీత్యావధబహిర్వ్రజేత్ ॥ తాధాయనః॥
 సభేమీత్యాదినాదండయేనదేవాః పవిత్రకమ్ । యదస్యపారే శిశ్యంతుపా
 త్రంవ్యాపృతిభిస్తథా॥ యువానువాసాఃకౌపీనంగృహీత్యాబాంధవాంస్య
 జేత్ ॥ అథక్రమః- తత్రసన్న్యాసేధికారసిద్ధ్యర్థంస్వగ్యనవశ్రాద్ధపోడశశ్రా
 ద్ధసపిండనానిసాగ్నిః పార్వణాన్యనగ్నిస్తేవకోద్దిప్తివిధినాకృత్యానాశ్రమిచే
 త్కృచ్చివతుష్టయమన్యస్తు తప్తకృచ్చింకృత్వోద్దగనయనే ఏకాదశ్యాందవా
 దశ్యాంవాసాగ్నిరమావాస్యాంపార్థమసాన్యం చతుర్దశ్యాంవాచయథాప
 ర్యణిప్రాజాపత్యాన్యత్ - తత్రదేశకాలాన్యత్వాపరమహంసాదిసన్న్యా
 సంగ్రహణంకరిష్యథి తంకల్ప్యగజేశంసంపూజ్య పుణ్యాహంవాచయిత్వా
 మాతృకాపూజాం వృద్ధిశ్రాద్ధంచ కృత్వాస్తమయాత్ప్రేగౌ పాసనంసమి
 ధ్యాహితాగ్నిస్తు గార్హపత్యంవిధురోగ్ని హూత్రీతుత్రికాండమండనోక్తది
 శాకుశపత్న్యాససూచక మానేవ్యంతంపూర్ణా హుత్యంతం వాధానంకు
 ర్యాత్ - బ్రహ్మచారిచేల్లొకేకేవిధురశ్చేద్యావ్యహృతిభిః ప్రణవేనవాగ్నిమాదా
 యాన్వగ్నిరుషసామిత్యా నీయపుష్టోదివీతి నిధాయతేనైవ సమిధ్యతత్సవిత
 స్తాసవితుర్విశ్వానిశకతినిస్సమిధోభ్యాదధ్యాత్ - ఏవమగ్నాసిద్ధేకక్షోపశ్శ
 వజ్యంవపసంకృత్యాసయో దధియతమాజ్య మిపోవాఓంధూస్సా విత్రిప్రవి
 శామితత్సవితర్వక్త్యేమితిప్రాశ్యాచమ్య పునరాదాయఓంధువస్సావిత్రిప్ర
 విశామిభర్గోదేవస్య ధీమహీతిద్వితీయం ఓంస్వస్సావీత్రిం ప్రవిశామిధియో
 యోగఃప్రచోదయాదితితృతీయం సమస్తయవతుర్థం ఓంధూర్భువస్సస్సా
 విత్రిప్రవిశామి, తత్సవితః, యాత్ ఇతి - సన్న్యాసపద్ధతౌతుత్రిపుదసీతిప్రథ
 మంప్రవృదసీతిద్వితీయవివృదసీతితృతీయం ప్రాశ్యాపఃపునంత్యితిజలంప్రాశ్
 సావిత్రిప్రవేశఉక్తః- తతఃఅహవనీయంవిహృత్యబ్రహ్మణముపవేశ్యాజ్యంస
 స్కృత్యచతుర్దశదశవాగృహీత్వా సమిథుర్వాంఓంస్వాహంపరమాత్మనా
 దమితిహుతోవపసేత్ - తతస్సాయంహూమంవైశ్వదేవంవకృత్వాఅగ్నేః
 దక్కుశానాస్తీర్యదండాదీని దశపంచవాసాద్యబ్రహ్మ సనేకృష్ణాజినోపవీ
 రాత్రాజాగరంకృత్యాప్రాతర్లోమానంతరం ప్రాజాపత్యాంవైశ్వానరీం
 కృత్వాఋత్విగ్భ్యస్సర్వస్యం బ్రహ్మదేవమధుపూర్ణం వైజసపాత్రందత
 దారుపాత్రాణ్యాహవనీయేశ్శమృన్నయానిచభిక్షేపేత - కృష్ణాజినంత
 దధిత - అనాహితాగ్నిస్తువైశ్వానరసంక్షేయంవాచయంహుత్యాపా

శ్చగోష్ఠీప్రాభూర్భవస్సరిత్యపః స్పృష్టావతరత్నమందీతిజప్తావిప్రాక
సంభోజ్యపుణ్యహం వాచయిత్వాత్రవావపనం కృత్వాహేమరూప్యకుశజ
త్రస్సాన్త్యా పురుషాయచరుంకృత్వాప్రాణాయస్వావేతి పంగామలతి
ర్హుత్వాపురుషనూక్తైనప్రత్యుచ మాజ్యంచరుంచజహుయాత్ - అత్రవిర
జాహూమంకేచిదాహుః - యథోక్తంశివగీతాసు ॥ జహుయాద్విరజామం
త్రైఃప్రాణాపానాదిభిస్తతః । అనువాకాంతమేకాగ్రస్సమిదాజ్యచరూస్స
థక్ ॥ ఆత్మస్యగ్గీతసమారోప్యయాతేఅగ్నేతిమంత్రతః । భస్మాదాయాగ్నిరి
త్యాద్యైర్విమృజ్యాంగానిసంస్పృశేత్ ॥ పాపైర్విముచ్యతేనత్యంముచ్యతేనా
త్రసంశయః ॥ యథా ॥ ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానామేశుద్ధ్యంతాం,
జ్యోతిరహంవిరజావిపాప్తాభూయాసగ్ం స్వాహాసర్వత్రలింగోక్తదేవతా
భ్యుత్తదమితిత్యాగః- వాక్తనశ్చక్షుశ్రోత్రజిహ్వహృదరేతోబుద్ధ్యాకూతిస్సం
కల్పమేశుద్ధ్యంతాంజ్యోతి, త్వక్చర్మమాంసరుధిరమేదోమజ్జాస్నాయవోష్ఠీ
నిమేశుద్ధ్యంతాంజ్యోతి, శిరఃపాణిపాదపార్శ్వపుష్టోరుదరజంఘశిశ్నోప
శ్చపాయవామేశుద్ధ్యంతాంజ్యోతిరహం, ఉత్తిష్టపురుషవారితపింగలలోహి
తాక్షదేహిదేహిదాపయితామేశుద్ధ్య, పృథివ్యాపస్తేజోవాయురాకాశమే
శుద్ధ్యంతాంజ్యోతిరహం, శబ్దస్పర్శరూపరసగంధామేశుద్ధ్యంతాంజ్యోతి,
మధ్యవాకాయకర్మాణిమేశుద్ధ్యం, ఆత్మామేశుద్ధ్యంతాం, అంతరాత్మామే
శుద్ధ్యంతాం, యథేన్నాహం యుప్తిపాసాయస్వాహా వివిష్టైస్సాహా ఋగ్వీ
ధానాయస్వాహా కషోత్కాయస్వాహా ॥ యుప్తిపాసామలం శ్శృష్టామలక్షీ
ర్వాశయావ్యహామ్ ॥ అభూత్సుసమృద్ధిం చసర్వాన్నిర్లుదమేపాప్తానగ్ం,
స్వాహా - అన్నమయేపాణమయమనోమయవిజ్ఞానమయమానందమయమా
త్మామేశుద్ధ్యంతాంజ్యోతి, తతస్సీవప్రదాదిహుత్వా బ్రహ్మణేహిరణ్యమా
గ్నపాత్రంధేనుంచదత్వాసమాసించత్విత్పుపతిషేత - అత్రకేచిదనగ్నేస్సావి
తిప్రవేశంపూర్ణాహుతించాహుః - తతోయాతేఅగ్నేయజ్ఞియాతనూరితిత్రి
ప్రరేకైకంజిఘ్రున్నాత్మస్యగ్గీతసమారోప్యగురవేసర్వస్వంతత్వా యోబ్ర
హ్మణంవిదధాతి పూర్వంయోవై వేదాగ్ం శ్వప్రపహ్ణోతితస్మై తంహదవ
త్తబుద్ధిప్రకాశంముముక్షురైశరణమహంప్రపద్యత్యుపస్థాయదక్షిణం
న్వాచ్యపాదాపుపసంగ్యహ్యధీహిభగవోబ్రహ్మేతివదేత్ - తతోగురురా
నంబ్రహ్మరూపంధ్యాత్వాశంఖం ద్వాదశప్రణచైరభిమంత్ర్యతేనశిష్యమ
చ్యుతశ్చోమ్నిత్రితతి శాంతింపతిత్వాతచ్చిరసిహస్తందత్వా పురుషసూ

గవేనవ్యాహృతిభిర్వాక్యైః త్రితత్వామిత్రస్యచర్షణీ త్యాద్యైః పూర్వోక్త
సారీభిరిదంవిష్టుశ్చైర్దేవోబ్రహ్మజ్ఞానమతిచోపస్థాయనత్వభూతేభ్యోనమ
ఇతిప్రదక్షిణమావర్తతే - తతోనత్వాఆదిత్యాయవిర్భుహేనహస్సాగ్నితాయధీ
మహి,తన్నసూర్యఃప్రచోదయాదితిత్రిజ్జపేత్ - ఏవంత్రికాలంవిష్టుపూజాం
బ్రహ్మయజ్ఞంచకుర్యాత్ - అభభిత్ - విధూ - మేనన్నముసలేవ్యంగారేభుక్త
వజ్జనేకాలేపరాష్ట్రాభూయిష్టేనిత్యంభి యాయతిచ్చరేదిత్యుక్తేకాలేడద్వ
యమితచతస్సభిరాదిత్యముపస్థాయతేనైక్యంధ్యాత్వాఅక్యష్టేనేతిప్రదక్షిణం
కృత్వాయేతేపంధానఇతిజప్త్వా యోసావిష్టావ్యభితిత్యేపురుషోంతర్వది
స్థితః సోహంనారాయణోదేవఇతిధ్యాత్వాప్రణవ్యతమ్ || త్రిదండంక్షణే
త్వంకేతతస్సంధాయచాహునా | పాత్రంవామకరేక్షిప్త్వాక్షణ్యేద్దక్షిణేన
త్వితీపాధాయనోక్తదిశాత్రీప్తంచసప్తవా గృహస్థత్యాభవత్పూర్వంభిత్తం
యాచిత్వాపూర్ణమసీపూర్ణం మేభూయాఇత్యాగత్యశుచిరన్నంప్రోక్ష్యుం
భూస్సవిధానమిత్యాదివ్యస్తనమస్తవ్యాహృతిభిస్సూర్యాదిదేవేభ్యోభూతే
భ్యశ్చభూమాక్షిప్త్వాభుక్వాప్రణవేనబోడత | పాత్రాయ మాస్తుర్యాదితి
సంతే సః - గౌతమవ్యాఖ్యాయంభృగుః || యతిహస్తేజలందత్వాభ్యక్ష్యుండద్యా
త్తునర్జలమ్ | బైతంపవ్యతమాత్రంస్యాత్తజ్జలంసాగరోపవమ్ || అత్రసర్వత్ర
మూలంయథవాపరాగ్మదనరత్నస్త్వత్సర్గసారాదౌజ్ఞేయం - కణ్వః || ఏక
రాత్రంవసేద్ధ్రామేనగిరేపంచరాత్రకమ్ | వర్షాభ్యోన్యత్రవర్షాసుమసాం
స్తుచతురోవసేత్ || జాచాలశుతో || శూన్యాగారేదేవగృహత్యుంకుటేపత్తిక
వృక్షమూలకులాలిశాలగ్నిహిత్ర గృహనదీపుశినగిరికుహరనిర్ఘోరస్థండి
వేషానికేతనః ఇతిమాత్యే || అష్టామాసాన్విహారస్స్యాద్యతీనాంసంయతా
త్సనామ్ | ఏకత్రైచతురోమాసానాన్విర్దికాన్వివసేత్తునః || అనిముక్తప్రవిష్టా
నాంవిహారస్తునవిద్యతే || అతిః || భిత్తాటనంజపంస్నానంధ్యానంశ్చ చంసురా
ర్చనమ్ | కర్తవ్యానివదేతానిసర్వధాన్యపదండవత్ || మంచకంశుక్లవస్త్రం
చస్త్రీకథాంతౌల్యమేవచ | దివాస్వాపంచయానంచయతీనాంపతనానిషట్ ||
ఆసనంపాత్రతోభశ్చసంచయశ్చివ్యసంగ్రహః | దివాస్వాపౌవృధాజల్ప
యతేగ్బంధకరాణిషట్ || దక్షః || నాధ్యేతవ్యంనవస్తవ్యంనత్రోతవ్యంకథంచ
న | యతిపాత్రాణివృద్వేణుదార్యలాబుమయానిచ || మదనరత్నేఅతిః || పి
త్రర్థంకల్పితంపూర్వమన్నందేవాదికారణాత్ | వర్ణయేత్తాదృశీంభిత్తంపర
బాధాకరింతథా || బృహస్పతిః || నతీర్థవాసీనిత్యంస్యాన్మోషవాసేషరోయ

తిః|నచాధ్యయనశీలస్యాన్నవ్యాఖ్యానపరోభవేత్ || ఏతద్వేదార్థభిన్నపరం-
 అతిః||స్నానంసురార్చనంధ్యాసంప్రాణాయామోబలిస్తుతిః | భిక్షుటనంజ
 పస్యంధ్యాత్యాగఃకర్మఫలస్యచ || ఏతేయతిధర్మాభివ్యర్థః-అన్యేపిమాధవమి
 తాక్షరాదాజ్ఞేయాః - యతిధర్మసముచ్చయేత్ ||నస్నానమాచరేద్భిక్షుఃపు
 తాదినిధనేత్రులేపితృమాతృక్షయంత్రుత్వాన్నాత్వాశుద్ధ్యతినాంవరః—
 అథయతినంస్కారఃస్త్యుత్యర్థసారే || సర్వసంగసేవ్యత్తస్యధ్యానయోగరత
 స్యచ|నతస్యదహనంకార్యమాశాచనోదకంక్రియా || తథా|కుటీచకంతుప్ర
 దహేత్పురయే త్రుబహూదకమ్| హంసోజలేతునిక్షేప్యఃసరహంసంప్రపూ
 రయేత్ || పాలాశమూలేనదీతీరేన్యత్రవా గంధపుష్పాలంకృతంశవంవాద్య
 ఘోషేణ నీత్యాదండమాత్రం వ్యాహృతిభిన్నాత్వానప్రవ్యాహృతిభిస్త్రీః
 ప్రోక్ష్యదర్చనాస్తీర్యనవఘటేసుచరతోద్దకంక్షీప్తానారాయణఃపరంబ
 హ్మేత్యభి మంత్ర్యతేనైవసంస్నాప్యాష్టాక్షరేణ వస్తుగంధపుష్పధూపదీ
 పాదీస్తత్వావిష్టోహవ్యంరక్షస్వేతిశవంక్షరేసిధాయేదంవిఘ్నతినక్షత్రహస్తే
 దండంయదస్యపారే ఇతిసవ్యఃక్యంయేనద్యేవాః పవిత్రేణేతిముఖేజలపవిత్రం
 సావిత్రి్యదరేపాత్రంఘామిశ్చవ్రథేతిగుహ్యేకమండలంనిధాయచితిస్సు
 గితిదశహూతాభిమంత్రయేదితివిశ్వాదర్శనీకాయాంస్త్యుత్యర్థసారేచ - బృ
 హచ్చానకస్తు || యతిపురుషసూక్తేనస్నాపయిత్వావటంతతః | ప్రణవే
 నాప్రవారంతంప్రోక్షయేదధనర్వతః||విష్టోహవ్యంరక్షస్వేతియజుషాప్రణవే
 నచ|౧౧ రేప్రేతంవినిక్షేప్యచేదంవిఘ్నర్వితక్రమః || ఇతిమేంప్రణదండంతుదద్యా
 ద్దక్షిణహస్తకే | మూర్ధానంఘార్యువస్త్వశ్చేత్యక్వాశిఖిణశభేదయేత్ ||౧౨
 ర్తంపురుషసూక్తేనలవణేనప్రపూరయేత్ | సృగాలశ్వాదిరక్షార్థంపవ్యర్థ
 ర్తంప్రపూరయేదితి కుటీచకస్యతుదాహఃకార్యః యథాసర్వంప్రాగ్వత్సృ
 త్యాగ్నింప్రజ్వాల్యసాగ్నోర్దక్షిణకరే ఉపావతోహేత్యవరోహ్యనిర్వృత్యవా
 గర్తేచితింకృత్యాగ్నినాగ్నిస్సమిధ్యత ఇత్యగ్నిందత్వాసావిత్వాప్రణవేనవా
 దహేత్ - తతోష్టశతంప్రణవంనారాయణఃపరంబహ్మేతిజప్త్యాసశిరఃప్రణ
 వవ్యాహృత్యాగాయత్ర్యాతదస్తాస్తీనితీగ్ధేక్షీప్తానాద్భుచిః నాస్యాశ్శ
 దార్ధ్వదేహికం| త్రిదండగ్రహణాదేవప్రేతత్వంనైవజాయతఇతిఉశనఃస్త్యు
 తేఃఏకాదశేహ్నిపార్వణంతదపిత్రదండినః - హంసపరమహంసాదీనాంపా
 ర్యణాదికిమపినకార్యమితిశూలపాణిః|త్రాధ్ధచింతామణాదత్తాత్రేయః|ఏకో
 విషంజలంపిండమాశాచంప్రేతసత్ప్రియామ్ | నకుర్యాద్వార్షికాదస్యద్భ్య

నిర్ణయసింధో, తృతీయపరిచ్ఛేదే, ఆశాఢనిర్ణయః.

౫౦౯

స్వీధూతాయభిక్షవే ॥ ప్రేతక్రియయైకోద్విష్టనిషేధేసిద్ధేపునస్తర్కహణ
మాబ్ధికపరం- తేనతత్పర్వణమేవంత్రిదండినాంద్వాదశేనారాయణబలిః-త
ద్విధిరస్యశ్చవిశేషః పాగ్నీకైశ్చత్యలంబహునా... .. *

శ్లో॥ ఏవం నిరూపితమిదం గోపానం తుధర్మతత్త్వం విచార్య వచనైశ్చ నయైశ్చ
సమ్యక్ । తద్దోషదృష్టిమప్తహాయవివేచనీయం విద్యచ్ఛిరిత్యవిరతం ప్రణతోస్మి
తేషు ॥ మయా సద్వాసద్వాదుదిహ గదితం మందమతనాకిమేతచ్ఛక్యం వాధ్య
వసితమపి స్వల్పమతనా । తదేవం యత్కించిద్గదితమహవిఖ్యాతమహిమాప్ర
తాపోయం సర్వోవికసతితుపిత్రోశ్చరణయోః ॥ యోభాట్టతంత్రగణనార్థవ
కర్తృధారశ్శాస్త్రాంతరేషు సఖిలేష్వపి మర్తభేత్తా । యోత్రత్రమః కిల కృతః కమ
లాకరేణ ప్రీతోమునాస్తు సుకృతీబుధరామకృష్ణః ॥ శ్రీభట్టరామేశ్వరసూరిసూ
నుశ్రీభట్టనారాయణసూరిసూనోః । శ్రీరామకృష్ణస్య సుతః కృతీమం వృధాన్ని
బంధం కమలాకరాఖ్యః ॥ నానానిర్ణయవత్త్వాన్నిర్ణయసింధుః ప్రోచ్య
తాం విబుధాః । నిర్ణయసరోజవత్త్వాన్నిర్ణయకమలాకరోఽప్యస్తు ॥ వ
సుఋతుక్రతుభూమితేగతేద్దేనరపీతి విక్రమతోధయాతిరాద్రే । తపసీశివతి
థౌసమాపితోయం రఘుపతిపాదసరోరుహేర్పితశ్చ ॥ జగతి సకలవిద్యాంసిం
ధుముష్టింధయానాం పరభణితఫరీక్షాయజ్యతేన జ్ఞానానామ్ । తదిహ మమని
బంధే దూషణం భూషణం వాయదిభవతి విదగ్ధస్తద్ధ్యవశ్యం విమృశ్యమ్ ॥

ఇతి శ్రీమత్పదమీశ్వరప్రమాణపారావారపారీణ శ్రీమద్రామేశ్వర

భట్టానుసూనుమహంసకనారాయణ భట్టసుతవిద్వన్సు

కుటూహీరాంకురశ్రీరామకృష్ణభట్టాత్మజదినకర

భట్టానుజకమలాకరభట్టకృతేనిర్ణయసింధౌ

తృతీయః పరిచ్ఛేదస్సమాప్తః.

శ్రీసీతారామార్పణమస్తు

నిర్ణయసింధో, తృతీయపరిచ్ఛేదే, ఆశాచనిర్ణయః.

౫౦౯

స్వీధూతాయభిక్షవే ॥ ప్రేతక్రియయైకోద్విష్టనిషేధేసిద్ధేపునస్తద్గ్రహణ
మాబ్ధికపరం- తేనతత్పార్వణమేవంత్రిదండినాంద్వాదశేనారాయణబలిః-త
ద్విధిరస్యశ్చవిశేషః పాగ్నుకైశ్చత్యలంబహునా... .. *

శ్లో॥ ఏవం నిరూపితమిదం గోమానంతుధర్మతత్త్వం విచార్యవచనైశ్చ నయైశ్చ
సమ్యక్ । తద్దోషదృష్టిమప్తహయవివేచనీయం విద్యచ్ఛిరిత్యవిరతం ప్రణతోస్త్రి
తేషు ॥ మయా సద్వాసద్వాయదిహ గదితం మందమతనాకిమేతచ్ఛక్యం వాధ్య
వసితుమపి స్వల్పమతనా । తదేవంయత్కించిద్గదితమహవిఖ్యాతమహిమాప్ర
తాపోయం సర్వోవికసతితుపిత్రోశ్చరణయోః ॥ యోభాట్టతంత్రగణనార్ణవ
కర్ణధారశ్శాస్త్రాంతరేషుసిఖిలేష్వపిమర్తభేత్తా । యోత్రత్రమఃకిలకృతఃకమ
లాకరేణప్రీతోమునాస్తుసుకృతీబుధరామకృష్ణః ॥ శ్రీభట్టరామేశ్వరసూరిసూ
నుశ్రీభట్టనారాయణసూరిసూనోః । శ్రీరామకృష్ణస్య సుతఃకృతీమంవృధాన్ని
బంధంకమలాకరాఖ్యః ॥ నానానిర్ణయవత్త్వాన్నిర్ణయసింధుః ప్రోచ్య
తాంవిబుధాః । నిర్ణయసరోజవత్త్వాన్నిర్ణయకమలాకరోఽప్యస్తు ॥ వ
సుఋతుక్రతుభూమితేగతేద్దేనరపీతివిక్రమతోధయాతిరాద్రే । తపసీశివతి
థౌసమాపితోయంరఘుపతిపాదసరోరుహేర్పితశ్చ ॥ జగతిసకలవిద్యాంసిం
ధుముష్టింధయానాంపరభణితఫరీక్షాయజ్యతేనజ్ఞనానామ్ । తదిహమమని
బంధే దూషణంభూషణం వాయదిభవతివిదగ్ధస్తద్ధ్యవశ్యంవిమృశ్యమ్ ॥

ఇతి శ్రీమత్పదమీశ్వరప్రమాణపారావారపారీణ శ్రీమద్రామేశ్వర

భట్టానుసూనుమహంసకనారాయణ భట్టసుతవిద్వన్సు

కుటుపీరాంకురశ్రీరామకృష్ణభట్టాత్మజదినకర

భట్టానుజకమలాకరభట్టకృతేనిర్ణయసింధౌ

తృతీయఃపరిచ్ఛేదస్సమాప్తః.

శ్రీసీతారామార్చణమస్తు

